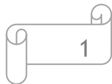
İSLAMİYETİN DOĞUŞU VE

PEYGAMBERİMİZ HZ. MUHAMMED (SAV.)'İN HAYATI

MUSTAFA EKREM ÖZDEBİR
26 Temmuz 2002

اَعُوذُ بِا للهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّجِيمِ

﴿١﴾ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَۙ ﴿٢﴾ اَلرَّحْمٰنِ الرَّجِيمِۙ ﴿٣﴾ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِۜ ﴿٤﴾ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ
نَسْتَعِينُۜ ﴿٥﴾ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَۙ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْۙ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا
الضَّٓالِّينَ ﴿٧﴾

1- Bismillâhir rahmânir rahîm.

2- El hamdu lillâhi rabbil âlemîn 3- Er rahmânir rahîm 4- Mâliki yevmid dîn 5- İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn 6- İhdinâs sırâtel mustakîm 7- Sırâtallezîne en'amte aleyhim gayril magdûbi aleyhim ve lâd dâllîn

Âmin

Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım.

RAHMAN VE RAHİM ALLAH'IN ADIYLA

1 , 3 - HAMD ALEMLERİN RABBİ RAHMAN VE RAHİM, DİN GÜNÜN (tek) SAHİBİ VE MUTASARRIFI ALLAH'adır.

4 - YALNIZ SANA İBADET (kulluk) EDERİZ – YALNIZ SENDEN YARDIM İSTERİZ

5 , 7 - BİZİ DOĞRU YOLA, KENDİLERİNE NİMET VERDİKLERİNİN YOLUNA İLET.

GAZABINA UĞRAYANLARINKİNE, SAPIKLARINKİNE DEĞİL[1]

AMİN

EŞHEDÜENLAİLAHE İLLALLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDÜN

ABDÜHÜ VE RESULULLAH

---

[1] Fatiha Suresi

ÖN SÖZ

Ya Rabbi, sana hamdü senalar olsun ki Muhammed Aleyhis selatû vesselâm Efendimizi âlemlere rahmet olarak gönderdin.

Aziz Kardeşlerim;

Peygamberimizin doğduğundan vefatına kadar şerefli hayatını, kaynak olabilecek vesikalardan toplayarak yazdım.

Hazreti Muhammed'in (SAV) dünyaya geldiğinde; bir tarafta Ehl-i kitap'ın bozulmuş itikadı, diğer tarafta Kâbe'nin içine üç yüz altmış put koyarak çırılcıplak dolaşmayı ibadet sayan bir toplum vardı.

Allah'ın birliğini; kendisinin de bir kul olduğu halde risalet yaptığını anlatarak İslâmiyeti tebliğ etmek, Allah'ın emir ve yasaklarını öğretmek hiç de kolay olmamıştır. Nice zorluklara ve işkencelere katlanan inançlı ve gayretli ashabı ile, şehitlerin kanı ile, canı pahasına savaşlarda zafer kazanarak Allah'ın inayet ve hidayetiyle İslâmiyeti yaymış ve Hazreti Muhammed (SAV), Cenabı hakk'ın emirlerini öğretici bir rehber olarak risaletini tamamlamış, bizlere Kur'an-ı Kerimi ve sünnetini emanet ederek bu âlemden ayrılmıştır.

Allah'ın salât ve selâmı onun, âli ve ashabının üzerine olsun!

Okuyucularımız için, bütün bu olayları bir bir ele alarak, ayeti kerimelerle teyit ederek aydınlattık.

Zira sözlerin en doğrusu Allah'ın kelâmıdır. Yaşanan yolların en doğrusu Peygamberimizin gösterdiği yoldur. "Şüphesiz her ilim sahibinin üzerinde bir ilim sahibi vardır."[1] Bizden sonrakilerin bu uğurda daha başarılı olmalarını en halisane dileklerimle temenni ederim.

Ya Rabbi! Bizi doğru yola, hidayete erişenlerden eyle, gazabına uğrayanlardan eyleme! Selâmette kalıp dünya ve ahiret nimetleriyle rahmet ve merhametinle rızıklandırdığın kullarından eyle!

Âmin…

Yazan: Mustafa Ekrem Özdebir

26 Temmuz 2002

---

[1] Yusuf suresi, ayet 77

PEYGAMBERLERİ HÜRMET VE TAZİM İLE SALATI SELAM GETİREREK ANMALI VE ÇOK SEVMELİYİZ

Cenab-ı hak lütfu kereminden insanlara nice doğru ve kâmil insanları Peygamber olarak gönderdi. Onlar da Allahın emri ilâhiyesini tebliğ ile insanları doğru yola götürmüşlerdir. Allahın Peygamberlerine inanmak imanın şartlarındandır. Bir kimse Allah'ın birliğini tasdik edip de resulünün risaletini tasdik etmez ise iman etmiş olmaz. O insan ehli küfür olup ehli Cehennemdir. Cenab-ı hakk'ın irsal buyurduğu Peygamberleri haktır, gerçektir, diye tasdik etmek gerekir. Yahudi ve Hristiyanlar gibi bazılarını tasdik bazılarını tasdik etmeyerek ayırt edilmez. Ehli iman;

... لاَ نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ ...

-Esteuzubillah-, "LÂ NÜFERRİKU BEYNE EHADİN MİN RUSULİH"[1]

Ayetinin beyanı veçhile, müminler resuller arasını ayırmazlar ve bu suretle Allah'ın, Âdem Aleyhisselâmdan âhir zaman Peygamberi Muhammed Aleyhisselâma kadar, her ne kadar enbiya gelmiş ve geçmişse bunların cümlesini tasdik ederler. Lâkin Âdem Aleyhisselâm ile Hazreti Muhammed Aleyhisselâm arasında birçok enbiya gelip geçmiştir. Bunların adedini ancak Allah bilir. Bu hususta kat'i bir şey söylenemez. "Âdem Aleyhisselâmla Muhammed aleyhisselâm arasında ne kadar enbiya gelip geçmiş ise cümlesine inandım ve tasdik ettim" demekle, resullere iman edilmiş olunur. Bu Peygamberlerden bazılarının ismi Kur'an-I Kerim'de zikredilmiş lâkin hepsi zikir olunmamıştır. İsmi zikredilmeyen Peygamberlerin gönderildiği Kur'an-I Kerim'de beyan edilmektedir.

Kur'an-I Kerim'de yirmi sekiz Peygamberin ismi zikrolunmaktadır. Bunların üçünde ulema arasında ihtilâf olup bazı ulema enbiya, bazı ulema da evliya dediler. Onlar da Üzeyir, Lokman; Zülkarneyn hazeratıdır. Kur'an-I Kerim'de ismi geçen Peygamberlerin isimleri şunlardır:

---

[1] Bakare suresi, ayet 285

1. Âdem Aleyhisselâm	13. Şuayb Aleyhisselâm
2. İdris Aleyhisselâm	14. Musa Aleyhisselâm
3. Nuh Aleyhisselâm	15. Harun Aleyhisselâm
4. Hûd Aleyhisselâm	16. Davut Aleyhisselâm
5. Salih Aleyhisselâm	17. Suleyman Aleyhisselâm
6. İbrahim Aleyhisselâm	18. İlyas Aleyhisselâm
7. Lut Aleyhisselâm	19. Elyasa Aleyhisselâm
8. İsmail Aleyhisselâm	20. Zülkefil Aleyhisselâm
9. İshak Aleyhisselâm	21. Yunus Aleyhisselâm
10. Eyüp Aleyhisselâm	22. Zekeriyya Aleyhisselâm
11. Yakup Aleyhisselâm	23. Yahya Aleyhisselâm
12. Yusuf Aleyhisselâm	24. İsa Aleyhisselâm
25. Muhammed Aleyhisselâm	

Ey müminler, cümle Peygamberlere inanmakla beraber bütün Peygamberler hakkında beş sıfatın bilinmesi her Müslümana vaciptir:

Birincisi, her Peygamber sıdk sahibidir. Yani sözlerinde sadıktır, doğrudur. Asla eğrilik yoktur.

İkincisi, her Peygamber emanet sahibidir. Yani her hususta emin bir zattır.

Kendilerine ırz veya mal emanet olunsa asla hıyanet etmezler.

Üçüncüsü, her Peygamber tebliğ sahibidir. Yani Allah'tan kendilerine her ne vahy olunursa cümlesini ümmetlerine bildirir.

Dördüncüsü, her Peygamber fetanet (üstün zekâ) sahibidir. Yani her Peygamber gayet âkil (akıllı), fevkalkâde kâmil (olgun) ve bu hususta ahlak-ı hamîde (güzel ahlak) sahipleridir. ve cümlesi adil olup Allah'tan başka hiçbir fertten (kişiden) korkmazlar.

Beşincisi, her Peygamber ismet sahibidir. Yani cümlesi küçük ve büyük günahlardan masumdurlar ve mahfuzdurlar. Kat'iyen böyle bir şey işlemezler.

Haklarında böyle bir şey söylemek büyük hatadır.

Ey müminler, Muhammed Aleyhisselâm cümle Peygamberlerden efdaldir ve risaleti bütün beşeriyete şâmildir (tüm insanları kapsar). Her Peygamberin risaleti bir kavme münhasırdı (özeldi). Her Peygamber bir kavmi tenvir ve irşad ederken (aydınlatır ve yetiştirirken) Peygamberimizin risaleti (getirdikleri) âlemi şümuldü (tüm dünyayı kapsıyordu). O bütün insücinne (insanlara ve cinlere) mebustu (gönderilmişti) ve âlemlere rahmetti. Nitekim (sonuç olarak);

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

-Esteuzubillah-, “VEMA ERSELNAKE İLLA RAHMETEN LİL’ALEMİN”[1]

Ayeti celilesinde de, biz seni (habibim) âlemlere (başka bir şey için değil) ancak rahmet için gönderdik

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

-Esteuzubillah-, “VEMA ERSELNAKE İLLÂ KÂFFETEN LİNNAS”[2]

ayeti celilesinde de, (habibim) seni (rahmetimizin) müjdeci (-si, azabımızın) haberci (-si ve) bütün insanların Peygamberi olmaktan başka (bir sıfatla) göndermedik, buyurulmuştur.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي ....

-Esteuzubillah-, “…KUL YA EYYÜHENNASÜ İNNİ RESULÜLLÜHİ İLEYKÜM CEMİAN…”[3]

Ayeti celilesinde de, ey habibim de ki, ey insanlar, Allah’ın size, hepinize gönderdiği Peygamberim…

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُۥ سَلَٰمٌ ۚ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ٤٤ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ إِنَّآ أَرْسَلْنَٰكَ شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ٤٥ وَدَاعِيًا إِلَى ٱللَّهِ بِإِذْنِهِۦ وَسِرَاجًا مُّنِيرًا ٤٦

-Esteuzubillah-, “YA EYYÜHENNEBİYYÜ İNNA ERSELNAKE ŞAHİDEN VE MÜBEŞŞİREN VE NEZİREN VE DAİYEN İLALLAHİ BİİZNİHİ VE SİRACEN MÜNİREN VE BEŞŞİRİLMÜ’MİNİNE BİENNE LEHÜM MİNALLAHİ FADLEN KEBİRA”[4]

Buyurulmuştur. Yani, ey Peygamber, biz seni hakikaten bir şahit, bir müjdeci ve bir korkutucu ve Allah’a, onun emir (ve tesiri) ile bir davetçi ve nur saçan bir kandil olarak gönderdik.

(Habibim) Allah’tan kendilerine cidden büyük bir fazl (-u kerem inayet buyurulmuş) olduğunu müminlere müjdele demektir.

Resulullah, cinlere Peygamber olup onlarda Kur’an’ı dinleyip Resulullah’a iman etmişlerdir[5]

Yüce Allah, Kur’an-ı Kerim’de buyuruyor ki:

إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِىِّ ۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ صَلُّوا۟ عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا ٥٦

---

[1] Enbiya suresi, ayet 107
[2] Sebe suresi, ayet 28
[3] Araf suresi, ayet 158
[4] Azhab suresi, ayet 45-47
[5] Kur’anıkerim’de Cin suresinde açıklanmıştır

"İNNALLAHE VE MELÂİKETEHU YUSALLUNE ALEN NESİYY YÂ EYYÜ-HELLEZİNE AMENU SALLU ALEYHİ VESELLİMU TESLİYMEN."[1]

Ayetin Anlamı:

"ŞÜPHESİZ Kİ ALLAH VE MELEKLERİ O PEYGAMBERE ÇOK SALÂT (ve tekrim) EDERLER. EY İMAN EDENLER, SİZ DE ONA SALÂT EDİN, TAM BİR TESLİMİYETLE DE SELÂM VERİN."

Bu ayet nazil olduğu zaman Resulullah Sallâhü Aleyhivesellemin sevincinden mübarek yüzü güldü ve ashabına:

"Beni tebrik edin, bana bir ayet nazil oldu ki dünya ve dünyada olan her şeyden sevgilidir."

Ashabı, ayetin hakikatine varmak için hep birlikte Peygamberimizi sordular, cevaben buyurdular ki:

"Bana ilmî mahzundan ve sırrı mektumdan sordunuz, eğer sormasaydınız size haber vermezdim." ve saadetle buyurdular:

"Cenab-ı Hak, bana salâvat için iki melek halk etti. Ne zaman yâd olursam, bir mümin salâvat verirse, o iki melek, o mümine dua edip; "Gafferallahu leke" (Allah sana mağfiret etsin) derler; diğer melekler de (Âmin) derler." Buyurdu.

Ashabı, Resulullah Aleyhisselâmı tebrik ettiler.

Sıddıkı Ekber Hazreti Ebû-Bekr:

"Ya Resulullah, nasıl ki Cenab-ı hak, seni büyük bir şerefe nail ettiyse ümmetini de mahrum etmedi. Özellikle böyle faydası çok olan bu ikram sofrasındaki nimet nedir?"...

Bu sırada **Ahzab sûresi**nin **kırk üç**üncü **ayet**i nazil oldu.

هُوَ ٱلَّذِى يُصَلِّى عَلَيْكُمْ وَمَلَـٰٓئِكَتُهُۥ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَـٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ ۚ وَكَانَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ٤٣

"HÜVELLEZİ YUSALLİ ALEYKÜM VE MELÂİKETEHU YÜHRİCE-KÜM MİNEZZULUMATİ İLEN NUR VE KÂNE BİL MÜMİNİNE RAHIYMA."

Ayetin anlamı:

"O, SİZİ KARANLIKLARDAN NURA ÇIKARMAK İÇİN ÜZERİNİZE, MELEKLERİYLE BERABER RAHMET EDENDİR. O, MÜMİNLERİ ÇOK ESİRGEYİCİDİR."[2]

---

[1] Ahzab suresi, ayet 56:
[2] Azhab suresi, ayet 43

Bu ayette, Allah'ın mümin kulları üzerine salât etmesi çok büyük nimeti uzmâdır (büyük, [a'zam'ın müennesi]). Cenab-ı Hakk'ın kulları üzerine salât etmesi derecelerine göre olup; kimine rahmet ve mağfiret, kimine beşâret(müjde), kimine keşif(bilgi verilmesi), kimine müşahede (bir şeyin hakikatini anlama), kimine cezbe (kendine çekme), kimine kurbiyyet (yakınlık), kimine vuslat (kavuşma), kimine fena (nefsinin hakta yok olması), kimine bekâyı Mahmud'dur (hakk ile var olmak). Yani Cenab-ı hakk'ın ibâdı üzerine salâtı kulunun Allah'a olan ibadet aşkının yarasına göre devadır.

"Müminlerin, Hazreti Muhammed (SAV)'e salâvatı şerife getirmeleri emrolunması, Cenab-ı Hakk'ın bu ümmete büyük lütfu inayetine delâlet eder ve müminler de bu inayet (iyilik) ve lütfu bilip, bu emri tutup salâvat vermelidir.

"Hak Teâlâ, kullarından salâvat verene, on salâvat verir. Bu da kulun yarasına göredir. Kulların hâllerine göre münasip bir halde feyizlenir." Buyurarak her türlü manevi marazlara bidayetten (dervişlik yoluna ilk girişten) ta nihayete kadar nasıl bir devâ olduğunun sırrını duyurur.

Salât-ı Ebed :

"ALLAHÜMME SALLİ ALÂ SEYYİDİNA MUHAMMEDİN VE ALÂ VE ÂLİHİ VE SAHBİHİ VE SELLİM - MİN İBTİDÂİ HALKİKE İLÂ EBEDİL – EBEDİ BİDEVÂMI BEKAİKE Fİ KÜLLİ MİKDARİ TARFETİ AYNİN. – SALLİ ALEYHİ VE ALÂ ÂLİHİ VE SAHBİHİ NİSLE CEMİ'I MÂ EHÂTÂ BİHİ İLMÜKE – MİN CEMİ'I SALÂVATİKE ALEYHİ VE CEMİ'I SALÂVATI CEMİ'I MAHLUKATİKE – ALEYHİ MÜFRADETÜN VE MÜREKKEBETEN – MİN İBTİDAİ HALKİKE İLÂ EBEDİL-EBEDİ KÜLLÜ SALATİN MİN ZALİKE ADEDE MA EHATABİHİ İLMÜKE."

Salât-I Ebed'in Anlamı:

"EY ALLAHIM. SEYİDİMİZ, ULUMUZ HZ. MUHAMMED SALLALLÂHU ALEYHİ VE SELLEM VE ÂLİ VE ASHÂBI ÜZERİNE İBTİDAİ HİLKATTEN İLEL EBED SENİN DEVAM VE BEKAN MÜDDETİNCE GÖZ YUMUP AÇINCAYA KADAR HİÇBİR ZAMAN HARİÇ KALMAMAK ÜZERE SALAT VE SALAM OLSUN.

YA RABBİ. SEN MUHAMMED ALEYHİSSELÂM VE ONUN ÂLİ VE ASHABI ÜZERİNE, İLMİNİN İHATA ETTİĞİ KADARIN CEMİSİ VE ONA RAHMET ETTİĞİ MİKDARIN KÜLLİSİ İLE VE MAHLUKATTAN MÜNFERİT VE TOPLU OLARAK GETİRİLEN SALAVÂTIN MECMUUNCA EBEDE KADAR BU SALAVATTAN SENİN İLMİNİN İHATE ETTİĞİ MİKTARCA SALÂT EYLE"

Salât kelimesi, sözlük anlÂmina göre; dua etmek, hamd (Tanrıya şükretmek), temcid ve tazim (övgü ve yüceltme) manalarını alır. Cenab-ı Hakk'ın ve Peygamberlerin; Müslümanlara salâtı, onları tezkiye etmek (temizlemek) ve ilâhî rahmete mazhar buyurmaktır (ilahi rahmetin mü'minlerin üzerinde görülmesi). Meleklerin salâtı dua ve istiğfarlar-dır. Keza (bunun gibi) insanların salâtı da böyledir, namaza da salât denilmesi, aslında dua olmasındandır.

Selâm, Esma-ı İlâhi'dendir. Sözlük anlamı; her türlü keder ve gussadan (elem tasa kasvet) arî (arınmış) olmaktır. Bu Esma-ı İlâhi'yi okuyan lütfu İlâhi'ye mazhar olarak gam ve kederden kurtuluşa erer. Böylece selâm, Esma-ı İlâhi'si berekâtıyla çok mühim bir dua etmiş olur.

PEYGAMBERİMİZİN SOYU

Peygamberimiz Hazreti Abdullah oğlu Muhammed'in Adnan'a kadar olan ataları şöyle sıralanır.

1. Abdul-Muttalip(Şeybe),
2. Hâşim (Amr),
3. Abd-i Menaf (Mugîre),
4. Kusayy (Zeyd),
5. Kilab,
6. Mürre,
7. Kâ'b,
8. Lüey,
9. Galib,
10. Fihr,
11. Mâlik,
12. Nadr,
13. Kinâne,
14. Huzeym,
15. Müdrike (Âmir),
16. İlyas,
17. Mudar,
18. Nizar,
19. Maad,
20. Adnan[1]

Peygamberimizin, Adnan'a kadar olan bu atalarının gerek isimlerinde gerek sıralarında bütün kaynaklar ittifak halinde bulundukları gibi[2] Adnan'ın da Hz. İbrahim oğlu İsmail Aleyhisselâmın öz soyundan geldiğine müttefiktirler.[3]

Peygamberimizin Dedesi Hâşim Oğlu Abdül-Muttalib: Peygamberimizin ilk soy direği olan Abdül-Muttalib'in asıl ismi Şeybe veya Şeybetül hamd idi. Şeybe ismi kendisine saçının tepesinde aklık bulunduğu için verilmişti. Abdül-Muttalib'in bir ismi de Âmr idi.[4]

Abdülmuttalip, babası Haşim Gazze'de vefat ettiği sırada annesi ile beraber Medine'de, anne tarafından dedesi Amr b. Zeyd'in yanında idi. Abdülmuttalib'in çocukluğu burada, Medine'de geçti. Burada büyüdü, burada gelişti. Abdül-Muttalib, babasının vefatından sonra Medine'de annesinin ve dayılarının yanında yedi veya sekiz yaşına basıncaya kadar kaldı.[5]

---

[1] İbn-I Sa'd-Tabakat, c.1, s.55-56; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.1-2; Buharî-Sahîh, c.4, s.238; Belâzüri-Ensab'ül Eşraf, c.1, s.12-92; Yakubî-Tarih,c.2, s.118; Taberî-Tarih, c.2,s.191; Beyhakî-Delâil, c.1,s.138-139; İbn-i Abdulberr-İstiab, c.1, s.140; İbn-i Seyyid-Üsdülgabe, c.1, s.20

[2] Taberî-Tarih, c.2, s.191; Beyhakî-Delâil, c.1, s.140; İbn-i Abdulberr-İstiab, c.1, s.25-26;Kastalanî-Mevahib, c.1, s.19; Ebülferec-Elvefa, c.1, s.76; İbn-i Seyyid Uyunüleser, c.1, s.22

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.8; Zehebî-Tarihül-İslâm, c.2, s.1; İbn-i Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.22; İbn-i Haldun-Tarih, c.2, ks.1, s241, 298

[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.145; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.79; Belâzürî-Ensab, c.1, s.64; Halebî-İnsanüluyun, c.1, s.6

[5] Belâzüri-Ensab, c.1, s.64; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.145; Taberî-Tarih, c.2, s.177; İbn-i Esîr-Kamil, c.2, s.11; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.158; Halebî-İnsanüluyun, c.1, s.10

Abd-i Menat oğlu Benî Hârislerden bir adam Medine'ye uğradığında ok atışan çocuklardan biri attığı oku hedefine isabet ettirdikçe:

"Ben Hâşim'in oğluyumdur! Ben, Bahtâ seyidinin, ulu kişinin oğluyumdur!" diyerek övünmekteydi. Hârisi, ona kim olduğunu sorunca, o da:

"Ben, Abd-i Menaf oğlu Hâşim, Hâşim'in oğlu Şeybe'yim." dedi.

Hârisî, Mekke'ye geldiğinde Abd-i Menaf oğlu Muttalib'e gördüklerini ve duyduklarını anlattı ve Muttalib de Medine'ye giderek annesi Selmâ hatundan Şeybe'yi alarak Mekke'ye getirdi.[1] Kureyşîler, Muttalib'e yanındaki çocuğun kim olduğunu sormuşlar ve ona, bu Abdül-Muttalib (Muttalib'in kölesi)dir, demişler ve bu isim Şeybe'nin kendi ismini bastırarak Abdül-Muttalib diye anılır oldu.[2]

Muttalib, Abdül-Muttalib'i Mekke'ye getirdiği zaman, babası Hâşim'e ait olup kardeşi Abd-i Menaf oğlu nevfel'in elinde bulunan malları ondan teslim alarak Abdül-Muttalib'e teslim etmişti. Bu mallar arasında evlerin arkasındaki boş saha da (Erkâh) bulunuyordu.[3]

Muttalib, Yemen seferine hazırlandığı zaman Abdül-Muttalib'e Mekke'nin yönetimini üzerine almasını söylemişti. Muttalib, bu seferinde Yemen topraklarından Redman'da vefat edince, amcasının vasiyeti üzerine sikâye ve rifâde (hacılara su ve yemek dağıtımı) hizmetlerini üzerine alarak yerine getirdi. Kavmi onu çok sevdi ve gün geçtikçe kendisinin itibarı arttı ve büyüdü.[4]

Abdül-Muttalib'in çocukları;

1. Hâris,
2. Zübeyr,
3. Abdullah,
4. Ebû Talib (Abd-i Menaf),
5. Ebû-Leheb,
6. Kusem,
7. Dırar,
8. Mukavvim (Abdül Kâbe)
9. Hacl (Taydak),
10. Abbas,
11. Hamza,

---

[1] Yakubî-Tarih, c.1, s.245; Taberî-Tarih, c.2, s.177; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.82; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.158; Belazüri-Ensab, c.1, s.65; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.145

[2] Belâzüri-Ensab, c.1, s.65; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.158; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.145; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.83

[3] Taberî-Tarih, c.2, s.177; İbn-i Esîr-Kamil, c.2, s.11; Belâzüri-Ensab, c.1, s.69-70

[4] Yakubî-Tarih, c.1, s.246; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.145, 150; İbn-i Sa'd-Tabakati c.1, s.83

adlarında oğulları bulunuyordu ve Hâris, Abdül-Muttalib'in ilk ve büyük oğlu olup Ebül Hâris diye onunla künyelenmişti. Kusem ise küçük yaşta vefat etmişti.[1]

Abdül-Muttalib'in kızları;

1. Safiyye,
2. Ümmü Hakîm Beyza,
3. Âtike,
4. Ümeyme
5. Ervâ,
6. Berre'dir

Peygamberimizin Dedesi Abdül-Muttalib'in Adağı

Peygamberimizin dedesi Abdül-Muttalib, Zemzem kuyusunu kazdığı zaman Kureyşilerin muhalefetleriyle karşılaşmış; "Sen yalnız bir adamsın. Tek oğlundan başka dayanacağın bir kimsen de yok. Nasıl olur da bize karşı gelir, bize boyun eğmezsin?" demişlerdi. Abdül-Muttalib, buna içerlemiş ve:

"Eğer Allah bana on oğul verir de ve onlar kendisini koruyacak çağa erişirlerse, içlerinden birisini Kâbe'nin yanında Allah'a kurban edeceğim." demişti[2]

On oğlu olup, yetişkin çağa gelince rüyasında ettiği nezir (adak) hatırlatıldı. O da nezrini oğullarına anlatarak birinin kurban olmasını istedi, çocuklar babalarına itaatli davrandılar, ancak hangisi kurban olacak?.. Bunu belirlemek için oklara isimlerini yazdılar, çekilen ok da Abdullah'a çıktı. Halbuki en sevdiği oğlu idi, onu herkes sever, sayardı. Telâşa düşüp, bir çare aradılar. Nihayet bir kâhin bularak, danıştılar. Kâhin diyet tavsiye etti, bir adam için on deve kurban edilecekti. Develer ve Abdullah için tekrar ok çektiler; "On deve mi Abdullah mı kurban edilsin?" Ok da Abdullah kurban çıktı. Bu defa arttırdılar, yirmi deve oldu. Ok çekildikçe yine kurban Abdullah çıktı. Tekrar, tekrar artarak yüz deveye çıktı, bu defa Abdullah değil, devenin kurban olması çıktı. Abdulmuttalip yüz deve ile oğlu arasındaki kurayı üç defa tekrar ettirdi. Üçünde de yüz deve çıktı. Böylece yüz deve orada kurban kesilip, dağıtıldı.

Abdül-Muttalib'in oğlu Abdullah'ı kurban etmeye kalkması, zemzem kuyusunun ortaya çıkmasından otuz yıl sonraydı ve kendisi o zaman yetmiş yaşında bulunuyordu.[3]

Peygamberimizin dedesi Abdül-Muttalib, oğlu Abdullah'I evlendirmek için Abd-I Menaf oğlu Vehb'in kızı Hazreti Âmine'yi istedi, Hz. Âmine de rıza gösterince nikâhlandılar.[4]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam, Sîre, c.1, s.113; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.88; Belâzüri-Ensab, c.1, s.87-90;İbn-i Esîr-Kamil, c.2,s.12-13

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.160; Beşâzüri-Ensab, c.1, s.79; İbni-Sa'd-Tabakat, c.1, s.88; Yakubî-Tarih, c.1, s.246; Beyhakî-Delâil, c.1, s.81

[3] Belâzüri-Ensab, c.1, s.78

[4] Taberî-Tarih, c.2, s.176

Peygamberimizin annesi Hz. Âmine; Fihr oğlu Galib, Galib'in oğlu Lüey, Lüey'in oğlu Ka'b, Ka'b oğlu Mürre, Mürre'nin oğlu Kilab, Kilab'ın oğlu Zühre, Zühre'nin oğlu Abd-i Menaf, Abd-i Menaf oğlu Vehb'in kızıdır.[1]

Hz. Abdullah ile Hz.Âmine'nin soyu Kilab'da birleşmiş olup Peygamberimiz hem baba hem anne tarafından kavminin en seçkini en yüksek soylusu ve şerefçe en ulusu bulunmaktaydı.[2]

Hz. Âmine, Hz.Abdullah ile evlendiklerinin üç günü içinde Pazartesi günü Peygamberimize hamile kaldı. Hz. Âmine'ye hamileliği sırasında düşünde biri gelip; ey Âmine, sen bu ümmetin seyidine hamilesin! Yeryüzüne düştüğü zaman her hasetçinin şerrinden onu tek olan Allah'a ısmarlarım de ve kendisine (Ahmed) (Muhammed) ismini koy, demişti.[3]

Hz. Abdullah, HzÂmine ile evlendikten kısa bir süre sonra Kureyşîlerin bir Ticaret kervanıyla Şam'a ve Gazze'ye gitti. Yolda hastalandı. Medine'ye geldiler. Hz. Abdullah dayıları Neccar oğlu Benî Adiylerde kaldı. Ticaret kervanı mallarını sattıktan sonra Mekke'ye gelince durumu Abdül-Muttalib'e bildirdiler. Abdül-Muttalib oğlu Hâris'I hemen Medine'ye gönderdi fakat Hâris, Medine'ye vardığı zaman kardeşi Hz. Abdullah'ı vefat etmiş ve Neccar oğlu Benî Adiylerden Nâbiga'nın evine defnedilmiş buldu. Hâris Mekke'ye dönerek acı haberi babasına verdi. Hz. Abdullah vefat ettiği zaman yirmi beş yaşındaydı. Peygamberimiz de daha annesinden doğmamıştı.[4]

Hz. Abdullah'ın miras olarak bıraktığı şeyler:

1. Ümmü Eymen (Bereke) adında bir cariye,
2. Beş deve,
3. Birkaç davar,
4. Bir kılıç,
5. Bir miktar gümüş paradan ibaretti.[5]

PEYGAMBERİMİZİN DOĞUMU

Peygamber Efendimizi Rebiyulevvel ayının on ikisi, Pazartesi günü, güneş doğarken Mekke'de doğmuştur.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.94-95; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.164-165

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.166; İbn-i Esir-Usdülgabe, c.1, s.20

[3] Halebî-İnsanüluyun, c.1, s.64; İbn-i Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.26; Belâzüri-Ensab, c.1, s.80-81; İbn-i Sa'd Tabakat, c.1, s.98; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.185, İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.166

[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.167; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.99-100; Belâzüri-Ensab, c.1, s.92; İbn-i Esîr-Kamil, c.2, s.10; Hâkim-Müstedrek, c.2, s.605

[5] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.100; Belâzüri-Ensab, c.1, s.96; Ebû Nuaym-Delâil, c.1, s.121; İbn-i Esîr-Usdülgabe, c.1, s.21; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.187

Rıyaziyecilere göre, Peygamberimizin doğumu şemsî aylardan, nisan ayının yirmisine rastlamaktadır ve yine Mısırlı Heyetşinas (Sosyolog) Mahmud-ul Felekî Paşa; Peygamber Efendimizin doğumunu 571 senesi Nisan'ın 20'si Pazartesi gününe rastladığını tespit etmiştir.[1]

Ebil As Sakafî oğlu Osman'ın annesi, Abdullah kızı Fatma der ki:

''Rasulullah Aleyhivesselemin doğumunda, annesinin yanında bulunuyordum. O gece; evde, nereye baksam odanın nurlandığını, evin nurla dolduğunu görüyordum. Peygamber Efendimiz (sav) doğduğu sırada annesi Hazreti Âmine, kendisinden parlak bir nurun çıktığını gördü. Peygamberimiz (sav) annesinden göbeği kesik ve sünnetli olarak dünyaya geldi.''

O gece; İran'ın Kisra sarayından on dört sütun yıkıldı, Mecusîlerin bin yıldan beri sönmeden yanan ateşi sönüverdi, Save gölünün suyu çekildi.

Peygamberimizin (Sav) Sütanneye Verilmesi

Yeni doğan çocuklarını sütannelerine vermek, Kureyş ve diğer Arap kabilelerinin âdeti idi. Bu âdet, kadınların kocalarıyla daha çok meşgul olmaları ve çocuklarının da sıhhati için özellikle havasının güzelliği, rutubetinin azlığı, suyunun tatlılığı ile bilinen yerlerde yaşayan Araplardan Şerefli kabileler arasında sağlam vücutlu, sıkı etli kimselere verilirdi. Aynı zamanda da çocukların cesaretli, düzgün konuşur olmasını temin içindi.

Mekke çevresinde ve Harem içinde oturan kabilelerden sütanalığı yapacak olanlar, her yıl iki defa sonbahar ve yaz mevsimlerinde Mekke'ye gelerek, yeni doğan çocukları ücretle emzirmek üzere alıp, obalarına götürürlerdi. Peygambermizi (sav) Süveybe Hatundan sonra, Benî Sa'd Bekir kabilesinden sütannesi Halime Hatun götürüp emzirdi.

Peygamberimizin (sav) bu sütanne ve babadan sütkardeşleri de vardı. Bunlar, Hâris'in oğlu Abdullah ve kızları Üneyse ve Şeymâ idi.

Halime Hatun dedi ki:

''İçinde bulunduğumuz kuraklık ve kıtlık yılında hiçbir şeyimiz kalmamıştı. Ben kır merkebimin üzerinde idim, yanımızda yaşlı bir de devemiz bulunuyor ama bize bir damla süt vermiyordu. Biz ise yağmura kavuşmayı, darlıktan kurtulmayı umuyorduk. Üzerinde bulunduğum arık ve zayıf merkebimin yuürüyüşünün ağırlığı arkadaşlarımın canını sıkacak dereceye varmıştı.

Nihayet Mekke'ye varıp emzirilecek oğlan çocukları aramaya başladık. İçimizde hiçbir kadın yoktu ki; o, ona teklif edilse de yetimdir, denilince onu almaktan kaçmış olmasın, çünkü bizler emzirdiğimiz çocuktan dolayı babasından bahşiş almayı umuyor ve onun hakkında da yetimdir, annesi ve dedesi bize ne ihsan yapabilecek ki, diyorduk Bunun için, hiçbirimiz onu emzirmek

[1] Siretün-Nebi, c.1, s.189-190

için almak istememiştik. Birlikte geldiğimiz kadınlardan sadece ben, emzirilecek çocuk alamamıştım.”

O sırada Abdül-Muttalib, Peygamberimiz için sütannesi arayıp, duruyordu.

Halime Hatun şöyle devam eder;

“Abdül-Muttalib benimle karşılaşınca, “Sen kimsin?” diye sordu. Bende “Benî Sa’dlardan bir kadınım” dedim. “İsmin nedir?” diye sorunca:

“Halime” dedim.

Abdül-Muttalib gülümsedi ve:

“Ne güzel, ne güzel! Sa’d (kutlu, uğurlu) ve hilm (yumuşak huylu), iki güzel hasletdir ki dünyanın hayrı da ebediyetin izzet ve şerefi de bunlardadır. Ey Halime, benim yanımda yetim bir çocuk var ki onu Benî Sa’d kadınlarına teklif ettim fakat, biz götüreceğimiz çocuklardan yararlanmayı, onların babalarından ikram görmeyi umuyoruz diyerek, kabule yanaşmadılar. Onu emzirmeyi sen üzerine alır mısın? Belki onun yüzünden saadete, mutluluğa erersin!” dedi.

“Bana biraz müsaade et de kocama bir danışayım.” dedim.

Hemen kocamın yanına gidip, durumu ona haber verdim. ve “Mekke’de bu yetim çocuktan başka emzirilecek çocuk yok, o çocuğu almamızı uygun görüyor musun? Ben yurdumuza eli boş dönmemizi hoş bulmuyorum ve arkadaşlarımın arasında emzirilecek bir çocuk almadan geri dönmeyi istemiyorum. O yetime gideceğim, ben de onu alacağım” dedim. Kocam:

“Bunu yapmanda bir sakınca yok, belki Allah, bize onun yüzünden bereket ve bolluk ihsan eder. Ey Halime, git al onu” dedi.

Döndüğüm zaman Abdül-Muttalib oturmuş, beni bekliyor bir hâlde buldum, kendisine: “Haydi çocuğu getir.” deyince, yüzünde sevinç belirdi ve beni hemen Hz.Âmine’nin evine götürdü. Hz.Âmine bana:

“Hoş geldin” dedi ve beni Muhammed Aleyhisselâmın bulunduğu odaya götürdü. Odaya girdiğim zaman, o, sütten ak bir kumaşla sarılmış, altına da yeşil ipekten bir sergi serilmişti. Sırt üstü yatırılmış, mışıl mışıl uyuyordu. Kendisinden misk kokusu geliyordu. Sevimliliğine ve yüzünün güzelliğine hayran oldum. Uykudan uyandırmaya kıyamadım. Ellerimi göğsünün üzerine yavaşça koyduğumda gülümsedi ve bana bakmak için gözlerini açtı. Hemen iki gözünün arasından öptüm ve kucağıma aldım. Yolculuk eşyalarımın yanına dönüp hayvanıma bindim. Çocuğu da yanıma aldım. Hâris’ de yaşlı devesine bindi. Sirer vadisinde yol arkadaşlarıma yetiştik. Benim merkebim öyle hızlı gidiyordu ki hepsinin önüne geçti, kafiledeki merkeplerden hiçbirisi ona yetişe-mediler. Kadın arkadaşlarım:

“Ey Zeynep’in kızı, yazıklar olsun, biraz durup bizi beklesene… Gelirken bindiğin merkep bu değil miydi?” diye sesleniyorlar, ben de onlara:

“Evet, işte o merkeptir” diyordum. Onlar hayretle:

“Bunda şaşılacak bir şey olmuş!” diyorlardı. Nihayet Benî Sa’d yurtlarındaki evimize geldik.

Muhammed’I kucağıma alıp emzirmek istediğim zaman, ona memelerimden dilediği kadar süt geldi. O ve sütkardeşi, birlikte doyasıya emdiler ve uyudular. Hâlbuki bundan önce bizim çocuk ağlıyor, bizi de hiç uyutmuyordu. Kocam o yaşlı devenin yanına vardığında memelerinin sütle dolu olduğunu gördü, ondan içebileceğimiz kadar süt sağdık, içtik, kandık, doyduk.

Benî Sa’d yurdu çok kurak bir yerdi. Fakat çocuğu yanımıza getirdiğimizden beri davarlarımız, akşamları karınları tok ve memeleri süt dolu olarak dönüyor ve bizde onları sağıp içiyorduk. Hâlbuki hiç kimse davarlardan sağıp içecek bir damla süt bulamıyordu. Onların davarları, akşamları karınları aç ve memelerinde bir damla bile süt bulunmaz hâlde dönerken, bizim davarlar karınları tok, memeleri sütle dolu olarak dönerlerdi.”

Peygamberimizin Annesine Teslim Edilmek Üzere Mekke’ye Getirilmesi ve Kaybolması

Sütannesi Halime hatun, Peygamberimizi beş yaşındayken annesine teslim etmek üzere Mekke’ye getirdiği sırada, Mekke’nin yukarı tarafında ve kalabalık arasında kaybetti.

Halime Hatun bunu şöyle anlattı:

“Hayvanıma binip, sütoğlumu da ön tarafıma aldım. Mekke’ye vardığımda orada toplanmış bir cemaat bulunuyordu, ihtiyacımı gidermek ve üstümü başımı düzeltmek için sütoğlumu orada bırakarak, ilerledim. Şiddetli bir gürültü işitip, döndüğüm zaman kendisini göremedim.

“Ey insanlar cemaatı! Çocuk nerede?” diye sordum.

“Hangi çocuk?” dediler. “Abdül-Muttalib oğlu Abdullah, Abdullah’ın oğlu Muhammed! Allah, onu büyütmek sebebiyle yüzümü güldüreceği, ev halkımı zengin kılacağı, açlığımı gidereceği ve onu götürüp teslim ederek emanetimden çıkarıp; sevincime, muradıma kavuştuğum sırada yanımdan kaptılar, kaçtılar. Lât Uzzâ’ya andolsun ki, onu göremeyecek olursam, kendimi şu dağın tepesinden atacağım” dedim.

“Biz bir şey görmedik.” Dediler.

“Beni yeise düşürdüler. Elimi başıma koyup; vah Muhammed’ciğim, vah oğulcuğum, diyerek ağlamaya başladım. Kadınları, erkekleri ağıtımla ağlattım. Orada bulunan halkta benimle birlikte feryat ederek ağlaştılar, yanıp yıkıldılar. Kayıp haberinin Abdül-Muttalib’e benden önce erişmesinden korktum, hemen gidip onun yanına vardım. Bana bakınca:

“Mutluluk mu yoksa yaramazlık mı?” diye sordu.

“Belki yaramazlığın en kötüsü!” dedim, maksadımı anladı.

“Belki de oğlum senin yanında kaybolmuştur.” Dedi.

“Evet, bu gece Muhammed’I getirmiştim, Mekke’nin yukarı tarafında bulunduğum sırada kaybettim. O, şimdi nerede bilmiyorum! Belkide Kureyşliler hainlik, düşmanlık edip onu öldürmüştür.” dedim.

Abdül-Muttalib kızdı ve hemen kılıcını çekti. Kızdığı zaman hiç kimse onun kızgınlığını durduramazdı, bana; “Ey Halime sen otur.” Dedikten sonra, Safâ tepeciğine çıktı: “Yâ Âl-i Gâlib” diyerek seslendi.[1] Cahiliye devrine davet parolası böyle idi.[2] Bütün Kureyşliler toplanıp geldiler:

“Ey Hâris’in babası, ne haber var? Söyle sana icabet edelim.” Dediler.

Abdül-Muttalib: “Oğlum Muhammed kayboldu.” dedi. Kureyşliler:

“Sen hayvanına atla, biz de seninle birlikte hayvanlarımıza atlayalım. Sen bizi harekete geçir; sen denize atlasan, biz de seninle birlikte dalarız.” Dediler.

Abdül-Muttalib hemen hayvanına atladı, yanındaki Kureyşliler de hayvanlarına bindiler. Mekke’nin yukarı tarafına vardılar, oradan da aşağısına indiler, bir şey göremeyince Abdül-Muttalib halkı kendi hâline bırakarak Beyti Haram’a geldi, ihrama girip, Kâbe’yi tavaf etti.[3]

“Yâ Rab, kavminin hepsi toplandı ise de Muhammed bulunamadı!” diyerek Allah’tan yardım diledi.

“Gaipten bir sesin: “Ey cemaat, feryat etmeyiniz! Hiç şüphesiz, Muhammed’in Rabbi vardır. Onu yardımsız bırakmaz ve zayi etmez.” dediğini işittik.

Abdül-Muttalib: “Ey seslenici, bize, onun nerede bulunduğunuda haber ver.” Dedi

“O, Tihâme vadisinde, sağdaki ağacın yanındadır.” diye haber Verdi. Abdül-Muttalib hemen o tarafa doğru giderken, yolda Nevfel oğlu Varaka’ya rastladı. Birlikte yollarına devam ettiler.[4] O sırada Peygamberimiz bir ağacın yanında ayakta duruyor ve ağacın dallarını çekerek yaprakları ile oynuyordu. Abdül-Muttalib ona: “Ey çocuk sen kimsin?” diye sordu. O da: “Ben; Abdullah’ın oğlu Muhammed’im!” deyince, onu öptü, kucakladı, bağrına bastı, sonra da hayvanının önüne bindirip, Mekke’ye getirdi. Boynuna alıp, Kâbe’yi tavaf ederek, onun her türlü tehlike ve kötülükten korunması için dua etti[5]

---

[1] Diyar Bekrî- Hamîs, c.1, s.227; Gazi-Elvefa, c.1,s.116
[2] Beyhakî-Delâilünnübüvve, c.1, s.116; Kurtubî-Tefsir, c.20, s.98
[3] Ebül Ferec İbn-i Cezvî-Elvefa, c.1, s.116
[4] Beyhakî-Delâilünnübüvve, c.1, s.116; Ebül Ferec İbn-i Cezvî-Elvefa, c.1, s.116
[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.176

Peygamberimizin Hazreti Âmine'ye Teslim Edilmesi

Halime Hatun der ki: "Sütoğlumu annesine götürdüğümüzde; "bana: "Onu ne diye getirdin? .. Yanında kalması için ne kadar ısrar etmiş bulunuyordun." Dedi.

"Allah, oğlumu büyüttü, ben artık üzerime düşen vazifeyi yerine getirmiş bulunuyorum. Doğrusu kendisinin başına bir şeyler gelmesinden de korktum. Şimdi onu istediğin gibi sana teslim ediyorum." dedim.

"Sen bu hâlde değildin, bana doğrusunu haber ver." dedi.

Her şeyi kendisine haber vermedikçe beni bırakmadı. Bende ona

"Muhammed, sütkardeşi (Abdullah) ile birlikte, evlerimizin arkasında küçük kuzularımızın yanında bulundukları sırada, sütkardeşi telâş ve heyecanla koşarak bize geldi. Bana ve babasına, "Üzerlerinde ak elbise bulunan iki adam, o Kureyşli kardeşimi tutup yere yatırdılar, karnını yardılar! Şimdi de, onun içini karıştırıyorlar!" dedi

Ben ve babası hemen oraya gittik. Kendisini, ayakta ve yüzü sararmış bir hâlde bulduk. Ben ve Hâris, onu bağrımıza basarak, "Sana, ne oldu yavrucuğum?" diye sorduğumuzda, bize:

Üzerlerinde ak elbise bulunan iki adam gelip beni yatırdılar, karnımı yardılar! Karnımda, bilemediğim bir şey aradılar!" dedi.

Birlikte çadırımıza döndük. Hâris, bana: "Ey Halime! Ben, bu çocuğun başına bir felâket gelmesinden korkuyorum! Sen, başına bir felâket gelmeden onu, hemen ailesine götürüp teslim et!" dedi. Ben de size teslim ediyorum." dedim.[1]

"Yoksa, sen ona şeytanın Musallat olacağından mı korktun? Dedi. Bende: "Evet" dedim.

"Hayır, şeytanın ona Musallat olmaya, sataşmaya asla yolu yoktur. Hiç şüphesiz benim oğlum için büyük hâl ve şan vardır.

Ben sana onun haberini bildireyim mi?" dedi.

Ben de; "Evet, bildir!" dedim.

"Ben ona hamile olduğum zaman, Şam topraklarından Busrâ'nın köşklerini bana aydınlatıp gösteren bir nurun benden çıktığını gördüm. Ona hamileliğimde de, bana daha hafif, daha kolay gelen bir şey görmedim. Doğurduğum zaman, o, başka çocukların yere düştükleri gibi düşmeyip, ellerini yere dayamış, başını semaya kaldırmış olarak doğmuştur. Şimdi sen onu bana bırakıp, doğru yurduna gidebilirsin artık." dedi.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam- Sîre, c.1, s.173-174; Taberî-Tarih, c.2, s.127; Beyhakî-Delâil, c.1, s.109-110; İbn-i Esîr- Kâmil, c.1, s.461-462; İbn-i Seyyid-Uyûn, c.1, s.34

Hazreti Âmine'nin Vefatı ve Peygamberimizin Dedesine Teslim Edilmesi

Hazreti Âmine, Medine'deki Neccar Oğullarından olan dayısını ziyaret ettikten sonra, Peygamberimizle birlikte Mekke'ye gelirken, yolda hastalanıp, Ebvâ köyünde durakladı. Baş ucunda duran Peygamberimizin yüzüne baktı, sonra da ona şöyle hitap etti: "Ey çekilen dehşetli ölüm okundan, Allah'ın lütfu ve yardımı ile yüz deve karşılığında kurtulan zatın oğlu.[1] Allah, seni mübarek ve devamlı kılsın. Eğer rüyamda gördüklerim doğru çıkarsa sen, celâl ve bol ikram sahibi tarafından Âdem oğullarına helâl ve haramı bildirmek üzere gönderileceksin.

Allah seni milletlerle birlikte devam ede gelen putlardan, putperestlikten de esirgeyecek, alıkoyacaktır. Her canlı varlık, ölüdür. Her yeni, eskidir. Her yaşayan, kocayan zeval bulur. Ben de öleceğim, fakat ebediyen anılacağım. Çünkü temiz bir oğul doğurmuş, arkamda hayırlı bir andaç bırakmış bulunuyorum."[2]

Hazreti Âmine, Ebvâ'da vefat etti.[3]

Ebvâ; Mekke ile Medine arasında bir köy olup, Medine'ye Mekke'den daha yakındır. Medine'ye yirmi üç mil, yaya olarak beş günlüktür.

Hazreti Âmine, Ebvâ köyüne defnedildi. Vefat ettiği zaman otuz yaşında idi. Dünyada babasız ve annesiz kalan Peygamberimizi, yüce Allah hamisiz bırakmadı. Önce dedesinin sonra da amcasının bağrına bastırdı. Duha sûresi'nin altıncı ayetinde "*RABBİN SENİ YETİM BULUP DA BARINDIRMADI MI?*" buyurarak bu gerçek hatırlatılır.

Hazreti Âmine'nin vefatı üzerine Peygamberimizin dadısı Ümmü Eymen Bereke, Peygamberimizi bağrına bastı. Mekke'den binip gelmiş oldukları iki deveden birisine bindi, ötekini de yedeğine alarak, beş günde Peygamberimizi Mekke'ye getirip dedesine kavuşturdu.

PEYGAMBERİMİZ DEDESİNİN YANINDA

Abdül-Muttalib, babasız ve annesiz kalan torununu yanına alıp, bağrına bastı. Hiçbir oğluna göstermediği şefkati ona gösterdi. Onun üzerine titredi, Abdül-Muttalib uyurken veya odasında yalnız iken yanına hiç kimse girmezdi, Hicr'[4]de serili minderine de kendisinden başkası oturmazdı; fakat Peygamberimiz dedesinin yanından hiç ayrılmazdı, odasında yalnız olduğu, uyuduğu sırada bile onun yanına serbestçe girer ve çıkardı.

Kâbe'nin gölgesinde Abdül-Muttalib'e bir minder serilir, babalarına tazim ve saygılarından dolayı, oğullarından hiçbiri bu minderin üzerine oturmaz, çevresinde dururlarken, Peygamberimiz gelip, serbestçe dedesinin minderine otururdu. Amcalarının kendisini minderin üzerinden çekmek için tuttuklarında; Abdül-Muttalib: "Bırakınız oğlumu, onun büyük bir hâl ve

[1] Abdül-Muttalib, "Eğer on oğlum olur da, onlar yetişirlerse, birisini kurban edeceğim" diye Allah'a bir ahitte bulunmuştu.
[2] Suyuti-Hasail Kübra, c.1, s.196-197; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.42-43
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.116; Belâzürî-Ensab, c.1, s.94
[4] Kâbe'de bir makam.

şanı vardır.” derdi, minderin üzerinde yanına oturtup, sırtını eliyle sıvazlar o, ne yapsa hoşuna giderdi.

Peygamberimiz, yine bir gün dedesinin Hicr’deki serili minderinin üzerine oturduğunda adÂmin biri çekip minderden kaldırınca, Peygamberimiz ağlamaya başlamıştı. Abdül-Muttalib, “Oğlum niçin ağlıyor?” diye sordu. “Mindere oturma isteğine engel oldular.” dediler. Abdül-Muttalib: “Bırakınız oğlumu, minderin üzerinde otursun, herhalde o, kendisine bir şeref duyuyordur. Onun, ne kendinden önce geçmiş ne de sonradan gelecek hiçbir Arap’ın erişemeyeceği bir şerefe nail olacağını umuyorum.” dedi.[1]

Abdül-Muttalib, bu sevgili torunu yanına almadıkça, yemek yemez; oğlumu yanıma getiriniz, der ve Peygamberimiz yanına getirilirdi. Yemek getirildiği zaman da Peygamberimizi yanına alır, bazen de dizine oturtarak yemeğin en nefislerini hep ona yedirirdi. Peygamberimiz gelmedikçe yemeğe el sürmez, onun gelmesini bekler, sırtını sıvazlar, başını ve yanaklarını öper, sözleri ve hareketleri hoşuna giderdi. Peygamberimizin edep ve terbiyesine de çok dikkat ederdi.[2]

Peygamberimizin Dedesinin Vefatı

Peygamberimizin dedesi Abdül-Muttalib, Fil vakasından[3] sekiz yıl sonra ölüm döşeğine düştü.[4] O zaman dedesi seksen iki, Peygamberimiz de sekiz yaşında idi.[5] Abdül-Muttalib öleceğini anlayınca, kızlarına: “Vefatımdan sonra hakkımda söyleyeceğiniz mersiyeyi, ölmeden önce işiteyim.” der. Bunun üzerine kızları birer ağıt yaktılar. Onlara: “Doğru söylediniz, işte ben böyleyim.” dedi. Abdül-Muttalib vefat edince Kureyşliler onu hürmeten su ve sidr ağacının yaprağı ile yıkadılar. Kefen olarak yemen hullesinden bin miskal altın kıymetinde iki kat hulleye sarıldı ve Hacun mezarlığına defnedildi.

Ebû Talib’in Peygamberimizi Yanına Alması

Peygamberimizin dedesi Abdül-Muttalib ölüm döşeğine düşünce oğullarını başına topladı. Onlara, Peygamberimize çok iyi bakmalarını tavsiye etti.

Zübeyr ile Ebû Talib, Peygamberimizin babası Abdullah ile aynı anneden (Mahzum’un oğlu İmran, İmran’ın oğlu Aiz, Aiz kızı Fatma’dan) doğma kardeştiler. Bu iki amca, Peygamberimizi yanlarına almak için kura çektiler. Kur’a, Ebû Talib’e çıktı. Ebû Talib; Peygamberimize karşı, amcalarının en samimisi ve en şefkatlisiydi. Ebû Talib’in, Arafat civarında Ürene vadisinde bulunan, arada sırada sütünü sağıp, Mekke’ye getirerek sattığı, birkaç deveden başka malı yok, aile efradı ise çoktu. Onları geçindirmekte sıkıntı çekiyordu ama Ebû Talib bu yoksulluğuna ragmen Kureyşilerin seyidi ve şereflisi idi. Babası Abdül-Muttalib gibi, o da ağzına içki koymazdı. Ebû Talib’in aile efradı toplu veya münferit olarak yemek yedikleri zaman doymazlardı fakat

---

[1] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.315; Zehebî-Tarih’ül-İslâm, c.2, s.25
[2] Belâzürî-Ensab’ül Eşraf, c.1, s.81
[3] Fil suresi, ayet 1-3
[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.178; Taberî-Tarih, c.2, s.194; Beyhakî-Delâil, c.1, s.306
[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.178; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.119

Peygamberimiz onlarla birlikte yemek yediği zaman hepsi doyardı. Bu sebeple Ebû Talib yemeklerini yemek istedikleri zaman aile efradına, durunuz, sizin gibi oğlum da gelsin, hazır olsun, der ve Peygamberimiz gelip, onlarla birlikte yerse, yemekleri artardı, Ebû Talib, Peygamberimize, “Sen hiç şüphesiz mübareksin.” derdi.[1]

Peygamberimizin Amcasıyla Şam Seferine Katılması

Kureyşliler Şam’a götürüp satmak için birçok Ticaret malı hazırlamışlar, Ebû Talib de bu Ticaret kervanına katılıp gitmeye hazırlanmıştı.

Peygamberimiz o sıralarda on iki yaşındaydı. “Benide yanında götürecek mi?” diye bekleyip duruyordu.

Ebû Talib’in yola çıkacağı sırada erkek ve kız kardeşleri onu uğurlamaya gelmişlerdi.

Ebû Talib’in Peygamberimize sevgisi ve şefkati çoktu. Ona: “Sen de gider misin?” diye sordu.

Peygamberimizin amcaları ve anneleri, Ebû Talib’e:

“Bu yaştaki bir çocuk yemesi, içmesi bol yerlere, hastalanmaması için götürülmez.” dediler.

Bunun üzerine Ebû Talib, Peygamberimizi hastalıktan korumak için yanına almamaya karar verince, Peygamberimiz ağladı.[2] Ebû Talib:

“Ey kardeşimin oğlu, sana ne oldu?... Herhâlde seni yanıma almadığım için ağlıyorsun?” dedi. Peygamberimiz:

“Evet” dedi, amcasının devesinin yularından tutup: “Ey amca, sen beni kime bırakıyorsun? Benim ne babam var ne anam!” dedi. Ebû Talib duygulandı:

“Seni yanımda götüreceğim, hiçbir zaman ne o benden ayrılacak ne de ben ondan ayrılacağım.” dedi ve Peygamberimizi yanında götürdü.

Ticaret kervanı Şam topraklarından Busrâ’da konakladı.

Busrâ’da, Bahirâ adında bir rahip ve onun içinde barındığı bir de manastır vardı. Bahirâ, Hristiyanların en âlimiydi. Manastırda bulunan kitaplardan yararlanmayan rahip yoktu.

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.120; Ebül Ferec İbn-i Cezvî-Elvefa, c.1, s.131; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.2, s.282

[2] Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.96; Ebû Nuaym-Delâilünnübüvve, c.1, s.309

Bahirâ’nın asıl adı, Hristiyanlar arasında Circis veya Sercis idi.[1] Kendisi Teyma Yahudilerinden ve âlimlerden olup[2] İsa Aleyhisselâmın dininde idi.[3]

Kureyş ticaret kervanı bu manastırın yakınında konakladı.

Rahip Bahirâ’nın Gördüğü Alâmetler Üzerine Kervan Halkına Ziyafet Vermesi

Kureyş ticaret kervanları daha önceki yıllarda, defalarca gelip burada konakladıkları halde, Rahip Bahirâ onlarla hiç konuşmaz, ilgilenmezken; bu yıl manastırın yakınında konakladıkları zaman onlar için birçok yemekler yaptırmıştı. Bu da kendisinin oturduğu yerden bazı şeyleri görmüş olmasındandı.

Rivayete göre Bahirâ, kafile ilerlerken bir bulutun kervanı gölgelediğini, oradaki ağaç dallarının Peygamberimizin üzerine eğildiğini görmüştü. Manastırdan çıkarak:

“Ey Kureyş cemaati! Ben sizin için yemek yaptım ve hepinizi yemeğe davet ediyorum.” dedi.

Kervandakiler sofra başına toplandı, yalnız Peygamberimiz çocuk olduğu için ağacın altında, yüklerin bekçisi olarak orada bırakıldı.

Bahirâ; sofraya gelenlere bakıp, gördüğü alâmetleri bulamayınca:

“Ey Kureyşliler! Bu yemekte bulunmayan, geride kalan kimse var mı?” diye sordu. Kureyşliler:

“Şu anda aramızda bulunmayan küçük bir çocuk vardı, malların yanında kaldı.” dediler.

Bahirâ: “Yapmayın, onu da bu yemekte bulundurun.” dedi.

Ebû Talib: “Oğlumun bu yemekten geride kalışı, bize kınanacak bir durumdur.” dedi ve Peygamberimizi oraya getirterek, yanına oturttu.

Bahirâ’nın Peygamberimiz Üzerindeki Teşhisi ve Ebû Talib’e Uyarısı

Rahip Bahirâ, Peygamberimizi görür görmez dikkatle incelemeye ve bedeninin bazı azalarına bakmaya başladı. Baktıkça da onda, alâmetlerin sıfatlarını görüyordu.

Cemaat yemekten dağıldığı zaman Bahirâ, Peygamberimizin yanına oturup: “Ey çocuk, ben sana bazı şeyler soracağım, Lât ve Uzzâ hakkı için sorularımı cevaplandır.” dedi.

Bahirâ, Lât ve Uzzâ adına Kureyşlilerin yemin ettiklerini bildiğinden böyle ant teklif etmişti. Peygamberimiz ona: “Lât ve Uzzâ adına yemin vererek bana bir şey sorma! Ben onlardan nefret ettiğim kadar, hiçbir şeyden nefret etmem.” dedi. Bahirâ: “Öyleyse Allah aşkına sana soracağım şeylerin hakkında bana cevap ver!” deyince; Peygamberimiz: “Bana istediğini

---

[1] Mes’ûdî-Murûcuzzehep, c.1, s.75; İbn-i Hacer-El İsabe, c.1, s.176
[2] Süheylî-Ravdülünüf, c.2, s.220; Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.1, s.193
[3] Mes’ûdî-Murûcuzzehep, c.1, s.75

sor.” dedi. Bunun üzerine Bahirâ, uykudaki hâllerine dair birçok soru sordu ve Peygamberimiz de sorularına cevap Verdi. Hepsi de Bahirâ'nın bildiklerine uyuyordu. En sonunda Peygamberimizin sırtına da baktı, iki omzu arasındaki alâmet işaretinin de bulunduğunu gördü.

Bahirâ sorularını bitirince Ebû Talib'in yanına gelerek, ona:

“Bu çocuk neslinden midir?” diye sordu. Ebû Talib:

“Oğlumdur.” deyince, Bahirâ:

“O, senin oğlun değildir! Bu çocuğun babasının sağ olmaması gerekir!”

Ebû Talib: “O benim kardeşimin oğludur.” dedi. Bahirâ:

“Babası ne oldu?” diye sordu. Ebû Talib:

“Annesi ona hamileyken babası vefat etti.” deyince Bahirâ:

“Doğru söyledin.” dedi. [1] ve “Annesi ne yaptı?” diye sordu. Ebû Talib:

“Annesi de vefat etti.” deyince, Bahirâ:

“Doğru söyledin! Kardeşinin oğlunu hemen memleketine geri götür.” diyerek devam etti. “Yahudilerin ona zarar vermelerinden sakın! Yahudiler onu görüp de, benim onda bulunduğunu anladığım şeyleri onlar da fark edecek olurlarsa muhakkak onu öldürmeye kalkışırlar. Senin bu kardeşinin oğlunun çok büyük bir hâl ve şanı olacaktır. Sen onu memleketine götürmekte acele et.”

Biz, onun son Peygamber olacağını kitabımızda ve atalarımızdan bize yapılan rivayetlerde bulmuşuzdur.[2] Bizden bu hususta aht ve misaklar alınmıştır.”

Ebû Talib: “Sizden bu misakları kim aldı?” deyince Bahirâ gülümsedi, sonra da: “Yüce Allah onu Meryem oğlu İsa'ya indirdiği kitapta aldı. Sen eğlenip kalmayı bırak da onu memleketine, doğum yerine hemen götür.” dedi.[3] ve “Sen onun üzerine titrersin değil mi?” diye sordu.

Ebû Talib: “Evet!” deyince Bahirâ:

“Onu Şam'a götürecek olursan artık kendisini hiçbir zaman evine kavuşturamazsın, onu muhakkak öldürürler. Çünkü onlar oğluna düşmandırlar.[4] Kardeşinin oğlunu sakın Yahudilerin bulunduğu yerlere götüreyim deme, çünkü Yahudiler düşmanlık ehlîdir. Bu çocuk, ümmetin Peygamberi olacaktır. Kendisi Araplardandır, Hâlbuki Yahudiler gelecek Peygamberin İsrail

---

[1] İbn-i İshak-Kitabül Müptedâ ve'l-Mebas, c.2, s.54-55; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.153-155; Taberî-Tarih, c.2, s.195
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.155; Ebû Nuaym-Delâil, c.1, s.128
[3] Ebû Nuaym-Delâil, s.1, s.128
[4] Abdurrezzak, Musannef, c.5, s.318

Oğullarından olmasını isterler ve bu çocuğu kıskanırlar. Sen kardeşinin oğlunu onlardan koru." dedi.[1]

Peygamberimize Şam'da Suikast Girişimi

Rivayete göre; Peygamberimizin amcası Ebû Talib ile yaptığı Şam seferi sırasında Rahip Bahirâ'nın Peygamberimizde gördüğü şeyleri, ehlikitap Yahudilerinden Zebir, Temmam ve Deris adlarındaki kişiler de gördüler ve Peygamberimizi öldürmeyi tasarlardılar. Bunu Rahip Bahirâ ile de konuşmaya geldiler.[2]

Rahip Bahirâ'nın da bu işe katılacağını sanıyorlardı. Hâlbuki Bahirâ, onları böyle bir teşebbüse girişmekten şiddetli bir dil ile men etti.[3] Kendilerine Allah'ı hatırlatarak, Kitap da, Peygamberimizin anlatıldığı ve bu vasıfları onda bulduklarını, onu öldürmek isteseler de öldüremeyeceklerini anlattı.[4] ve:

"Siz onun sıfatını Kitap da bulmadınız mı?" diye sordu. Onlar:

"Evet, bulduk." dediler. Bahirâ da:

"O hâlde onu öldürmeye sizin için yol ve imkân yoktur." dedi.

Bunun üzerine, Bahirâ'nın sözlerinin doğruluğuna inanarak, dönüp gittiler.

Ebû Talib'de Bahirâ'nın tavsiyesi üzerine işini Busrâ'da yaparak, Peygamberimizle birlikte hemen Mekke'ye döndü.[5]

Peygamberimizin Koyun Gütmesi

Peygamberimize, babasından birkaç koyun ile beş deve miras kalmıştı.[6] Hz. Ali'nin, Peygamberimizden dinleyip bildirdiğine göre; Peygamberimizin kendisine ait koyunları Mekke'nin yukarı taraflarında, Kureyş'den birkaç gençle birlikte gündüzleri otlandırdıklarını, öğrenmiş bulunuyoruz.[7]

Peygamberimiz bir hadisinde:

"Musa Aleyhisselâm, Peygamber gönderilmişti, kendisi koyun güderdi. Davud Aleyhisselâm, Peygamber gönderilmişti, o da koyun güderdi. Ben de Peygamber gönderildim,

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.155
[2] Ebû Nuaym-Delâil, c.1, s.128-129; Ebül Ferec İbn-i Cevzî-Elvefa, c.1,s.133
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.155; Ebû Nuaym-Delâil, c.1, s.128-129
[4] İbn-i İshak-Kitabül Mübteda, ve'l-Mebas, c.2, s.55
[5] İbn-i İshak-Kitabül Mübteda, ve'l-Mebas, c.2, s.55; Taberî-Tarih, c.2, s.195
[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.100; Ebû Nuaym-Delâil, c.1, s.121
[7] Taberî-Tarih, c.2, s.196; Zehebî-Tarih'ül-İslâm, c.2, s.41

ben de ev halkımın koyununu Ecyad'da güderdim." buyurmuştur.[1] Hadislerde yayılım yerinin adı, kâh Ecyad, kâh Karârit olarak geçer.[2]

Peygamberimizin Amcası Zübeyr İle Yemen'e Gidişi

Peygamberimiz on altı yaşında bulunduğu sırada, amcası Zübeyr ile birlikte Kureyşlilerin ticaret kafilesine katılarak Yemen'e gitti.[3] Yolda giderlerken, karşılaştıkları bazı olayları şöyle anlattılar. Kafile giderken bir azgın deve oradan kimseyi geçirmemekteydi. Geri dönmek istedikleri zaman, Peygamberimiz: "Ben onun hakkından gelirim." diyerek kafilenin önüne düştü. Azgın deve birdenbire uysallaştı. Peygamberimiz kendi devesinden inerek, onun üzerine çıktı. Vadiyi geçtikten sonra da onu salıverdi.

Seferlerinin dönüşünde de su ile dolup, geçilmez bir vadiye rastlamışlar ve duraklamışlardı. Peygamberimiz: "Siz beni takip ediniz." dedi.

Kafile, Peygamberimizi takip ederek, oradan selâmetle geçtiler. Sanki yüce Allah oradaki suları kurutmuş, geçit verir hale getirmişti. Mekke'ye gelip, bunları anlattıkları zaman halk, bu gencin hâl ve şanı büyük olacak demeye başladılar.[4]

Peygamberimize Meleklerin Gelişi

Peygamberimiz, yirmi yaşında bulunduğu sıralarda, bir gün Ebû Talib'e: "Ey amca, birkaç günden beri bir şahıs, iki arkadaşıyla birlikte yanıma geliyor, bana dikkatle bakıyorlar ve birbirlerine; "Bu odur, fakat davet zamanına daha erişmedi." diyorlar, diye şikâyetlendi.

Ebû Talib: "Ey kardeşimin oğlu, bunda endişelenicek bir şey yok. Sen rüya görmüşsündür." dedi. Daha sonra Peygamberimiz yine Ebû Talib'in yanına giderek: "Ey amca, sana anlatmış olduğum şahıslardan birisi tekrar gelip, benim karnımın içine elini öyle bir daldırdı ki içimde onun elinin serinliğini duydum." dedi.

Bunun üzerine Ebû Talib, Peygamberimizi yanına alarak Mekke'de doktorluk yapan ehlikitap bir adama gitti. Peygamberimizi dikkatle muayene edip, ayaklarına ve iki omzunun arasına baktıktan sonra Ebû Talib'e dönerek: "Ey Abd-i Menaf'ın oğlu; senin bu oğlun her türlü hastalıktan uzak ve paktır. Kendisinde birçok hayır alâmet ve işaretleri vardır. Yahudiler bunların farkına varırlarsa hemen öldürürler. Bunun gördükleri şeytan değil, Peygamberlik için kalpleri teftiş eden meleklerdir." dedi.

Peygamberimiz de bir hadisinde:

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.126; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.1, s.306
[2] Bedreddin, Avni-Umtetül Karı, c.12, s.80
[3] Ebül Ferec-İbn-i Cezvî-Elvefa, c.1, s.101
[4] Ebül Ferec-İbn-i Cezvî-Elvefa, c.1, s.101-102

"Rüyamda bir adam gördüm ki, elini iki omzuma koyduktan sonra, elini göğsüne sokup, kalbini çıkardı; "Temiz ve pak bir bedende, temiz ve pak bir kalptir." demiş ve kalbimi yerine koymuştu." buyurmuştur.[1]

Peygamberimizin Ticaret Hayatına Başlaması

Kureyşliler ticaretle uğraşırlardı. Ticaretle uğraşmayanların ise ellerinde hiçbir şeyleri bulunmazdı. Peygamberimiz de Hz. Hatice hesabına çalışmaya başlamadan önce de ticaretle uğraşırdı. İslâmiyetten önce, Ebî Sâib oğlu Sâib Peygamberimizin ticaret ortağı idi.[2]

Peygamberimizin ticaret yapmak için sermayesi yoktu. Hz. Hatice, kendisine ait malları Tihâmeye götürüp, Hubaşe pazarında satmaları için Peygamberimizi ve başka bir Kureyşli kişiyi ücretle tutmuştu.

Hubaşe; Yemen'de olup, Arapların pazar yerlerinden birisidir. Mekke'ye altı merhaledir.[3] Orada her yıl Recep ayında üç veya sekiz gün Pazar kurulur, alışveriş yapılırdı.

Hz. Hatice, yapacağı her sefer için Peygamberimize ücret olarak genç ve yiğit bir deve verecekti.[4] Peygamberimizin, Hz. Hatice hesabına Hubaşe'ye Meysere ile yaptığı bu sefer, ilk seferiydi. Oradan da tihâme kumaşı satın alıp Mekke'ye getirip Hizam oğlu Hakim'e satarak çok güzel bir kazanç elde etmişlerdi.[5] Peygamberimizin Hz. Hatice hesabına Yemen'e dört, Şam'a da bir sefer yaptığı anlaşılmaktadır. Her bir sefer için, genç bir erkek deve ücretle, iki defa Güreş'e sefer yaptı.[6]

Güreş; Yemen'in Mekke tarafına düşen 65 tul (meridyen, boylam), 17 arz (paralel, enlem) derecesinde bulunan büyük ve geniş bir şehirdi.

Peygamberimizin Hz. Hatice'yi Takdiri

Peygamberimiz: "Ben Hatice'den daha hayırlı bir patron görmedim. Arkadaşımla birlikte her sefer dönüşümüzde, onun yanında, bizim için biriktirilmiş buğday ekmeği, nefis ve turfanda türlü yemişleri hazır bulmadığımız olmamıştır." diyerek Hz. Hatice'yi övmüştür.

Peygamberimizin Hz. Hatice Hesabına Çalışmasında Ebû Talib'in Teşviki

Ebû Talib bir gün, Peygamberimize: "Ey kardeşmin oğlu, ben malsız bir adamım. Kıtlık ve mücadele yılları biz de ne sermaye bıraktı ne de ticaret. Bir ticaret kervanı Şam'a gitmeye hazırlanıyor, Hatice de bu kervana katılacak ve mallarını satması için kavminden bazı adamlar gönderecek ama senin gibi güvenilir, vefakâr birine çok ihtiyacı var. Seni vekil yapması için kendisiyle konuşmuş olsaydık, herhâlde seni hemen kabul ederdi. Gerçi ben, senin Şam

---

[1] Ebül Ferec-İbn-i Cezvî-Elvefa, c.1, s.140-141; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.161
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.2, s.369
[3] Merhale; eski Osmanlı uzunluk ölçüsü olup, 1 merhale 45.480 metredir.
[4] Beyhakî-Delâil, c.1, s.182
[5] Zübeyr b.Bekkâr-Cemhere, c.1, s.371
[6] Hakîm- Müstedrek, c.3, s.182

taraflarına gitmeni istemem, sana Yahudilerden bir zarar gelmesinden korkarım ama, bundan başka bir çare de bulamıyorum.” dedi. Peygamberimiz de ona:

“Belki de o hususta bana bir haber salar.” deyince, Ebû Talib:

“Ben, onun senden başkasını vazifelendireceğinden endişe ediyorum. Sen işi tedbirli olarak talep ve takip et.” deyince Peygamberimiz de ona:

“Amcacığım, sen nasıl istiyorsan öyle yap.” dedi.

Hz. Hatice şerefli ve çok zengin bir kadındı, ticaretle uğraşırdı. Güvendiği kimselere sermaye verip, aralarındaki şartlara göre ortak olur, elde edilen kazançtan pay verirdi.

Ebû Talib, Hz. Hatice ile görüştüğünde, Hz. Hatice ona:

“Ben, onun isteyeceğini bilmiyordum.” dedi. Hemen; Evvelce ticaret kervanını götürenlere verdiğinden daha fazla ücret vermek istedi ve mallarını Şam’a götürmesini teklif etti. ve ona:

“Sana hiç kimseye vermediğim ücretin bir kaç katını vereceğim.” deyince, Ebû Talib, Peygamberimize: “Bu, Allah’ın sana gönderdiği bir rızıktır.” dedi.

Mekke’den Yola Çıkış

Peygamberimiz, Hz. Hatice’nin mallarını satmak için Şam’a gitmek üzere Hz. Hatice’nin kölesi Meysere ile birlikte, Mekke’den yola çıktılar.

Hz. Hatice, Hâkim’üs Sülemiy’yin Nehdi oğlu Huzeyme’yi yardımcı olarak Peygamberimizin yanına kattı.[1] Huzeyme, Hz. Hatice’nin arkadaşlarındandı, her yıl onu görmeye gelirdi. Hz. Hatice kölesi Meysere’ye, Peygamberimiz hakkında: “Ona hiçbir işinde itaatsizlik etme, onun hiçbir görüşüne de aykırı davranma!” dedi.

Mekke’ye Dönüş

Öğlenin en sıcak saatlerinde, Peygamberimiz Mekke’ye döndü. O sırada Hz. Hatice, kadınlarla konağın üst katında oturuyorlardı. Peygamberimizi devenin üzerinde gelirken, iki meleğin de onu güneşten gölgelendirdiklerini gördü ve arkadaşlarına da gösterdi. Hepsi hayret içinde kalmışlardı.

Peygamberimiz doğruca Hz. Hatice’nin konağına geldi. Seferdeki malların satışından ne kadar kazanç olduğunu bildirdi. Hz. Hatice de sevindi. Ayrıca Busrâ’dan getirdiği malları da ona verdi. Hz. Hatice, onları da satıp iki katına yakın kâr elde etti.

[1] İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.2, s.134

Bir gün; Hz. Hatice, Peygamberimize bir tabak dolusu taze ve olgun hurma getirtti. Yanında kız kardeşi Hâle vardı. Tabaktaki hurmadan hepsinin de yemesine rağmen, tabaktaki hurmanın hiç azalmadığını, üstelik hiç yenilmemiş gibi kaldığını gördüler ve hayrete düştüler.

PEYGAMBERİMİZİN EVLİLİĞİ

Hz. Hatice'nin Kişiliği ve Peygamberimizle Evlenmek İstemesi

Hz. Hatice; cahiliye devrinde "Tâhire" diye anılırdı. İki kere evlenmiş ve dul kalmıştı. Ebû-Hâle adındaki kocasından, Hind ve Hâle adında iki erkek, Atîk adındaki kocasından da Hind adında bir kız çocukları vardı.

Münye'nin kızı Nefise der ki: "Kusayy'ın oğlu Abdül'uzzâ, Abdül'uzzâ'nın oğlu Esed, Esed'in oğlu Hüveylid kızı Hz. Hatice işini bilir ve sıkı tutar, sağlam karakterli ve şerefli bir kadındı. Yüce Allah onu bu meziyetleriyle birlikte daha da şereflendirdi. Hz. Hatice; o zamanın Kureyş kadınları arasında en soylu ve şerefli, en seçkin ve üstünü, varlık bakımından da en zengini idi. Kavmindeki her erkek, onunla evlenmek için can atar, server saçardı."

Hz. Hatice, Peygamberimiz Şam seferinden döndükten sonra, kendisiyle evlenmek isteyip istemediğini yoklamak üzere Nefise'yi ona gönderdi. Nefise de Peygamberimize giderek, ona:

"Ey Muhammed! Seni evlenmekten alıkoyan nedir?" diye sordu. O da:

"Elimde param yok, nasıl evlenebilirim?" deyince, Nefise:

"Eğer sana evlilik masrafı sağlansa, sen de cemâle, şerefe, mala ve dengine davet olmuş olsan icabet eder misin?" dedi. Peygamberimiz:

"Kim bu kadın?" diye sordu. Nefise kadın da:

"Hatice'dir." deyince, Peygamberimiz yine sordu.

"Bu, benim için nasıl olabilir?" O da:

"Bu benim vazifemdir." deyince, Peygamberimiz:

"O hâlde ben de dediğini yaparım." dedi. Nefise kadın, hemen onun cevabını Hz. Hatice'ye bildirdi.[1]

Evlilik Hazırlıkları

Hz. Hatice, Peygamberimizin kendisi ile evlenme rızası üzerine, ona:

"Ey amcÂmin oğlu, sen; akraba ve kavmimin arasında da en faziletli, en emniyetli, en güzel huylu ve en doğru sözlü olduğun için seninle evlenmeyi arzu ettim. Amcam Esed oğlu Amr'e

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.131; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.1, s.222-223

gidip, beni iste, sen de şu saatte gel.” dedi. Nikâhı kıyması içinde amcası Kusayy’ın oğlu Abdül’uzzâ,Abdül’uzzâ’nın oğlu Esed, Esed oğlu Amr’e haber gönderdi.[1]

Nikah Töreni

Nikâh töreninde, Hz. Hatice’nin amcası Esed oğlu Amr ve Peygamberimizin amcaları hazır bulundular.

Esed oğlu Amr, üzerine “Bürd-i Yemânî” diye anılan Yemen’in alacalı kumaşından ağır bir elbise giymişti.

Hz. Hatice, koyun kestirip yemekler hazırlattı.

Yemekler yenildikten sonra Hz. Hatice, Peygamberimize:

“Amcan Ebû Talib’e söyle de, şu mecliste, beni amcamdan, sana, istesin.” dedi.[2]

Ebû Talib, hemen kalkıp şu konuşmayı yaptı:

“Hamdolsun Allah’a ki, bizi, İbrahim’in zürriyetinden, İsmail’in neslinden, Maad’ın madeninden ve Mudar’ın aslından yarattı. Bize, hac ve ziyaret edilecek bir beyt, içine emniyet ve huzura kavuşacak bir Harem ihsan etti. Bizi, beytinin bakıcısı ve Hareminin yöneticisi kıldı. Bizi böylece halkın hâkimi ve reisi yaptı, içinde bulunduğumuz beldemizi bize bereketli kıldı. Kardeşim Abdullah’ın oğlu Muhammed, Kureyş’ten her kime sorulacak olursa, onun, soy, akıl ve fazilette üstün olduğunu bilinir. Kıyas alınsa, üstün gelir. Malı az olsa da, mal dediğin nedir ki, tez geçici bir gölgedir; alınır, verilir, iğreti bir şeydir. Muhammed; Abdül-Muttalib ve Hâşim gibi şanlı ataların torunudur, soyluluğun, mal çokluğundan daha önemli olduğunu bilirsiniz. Kendisi, şimdi, Hüveylid kızı Hatice ile evlenmeyi arzu etmektedir. Aynı şekilde, Hatice de onunla evlenmeyi istiyordur. Hatice’ye kendi malımdan, mihr olarak ne vermemi istersiniz?[3] Bundan sonra: onun (Hatice), kaderi büyük, hâl ve şanı ulu olacaktır.” dedi.

Ebû Talib konuşmasını tamamlayınca, Hz. Hatice’nin amcasının oğlu olan Nevfel oğlu Veraka de şu konuşmayı yaptı:

“Allah’a hamdolsun ki; bizi de anlattığı gibi yarattı, saydığın şeyler, bize, daha çok şeref verip, seçkin kıldı. Biz de, Arapların ulu kişisi, reisiyizdir. Siz de öylesinizdir. Araplar sizin ne faziletinizi inkâr eder, ne de gurur duyduğunuz şeyleri ve şerefinizi reddederler.

Biz de sizinle akrabalık kurmayı ve şereflenmeyi arzu ederiz.

Ey Kureyş cemaati, şahit olunuz ki, beni Huveylid kızı Hatice’yi dört yüz dirhem mihrle Abdullah oğlu Muhammed’ nikâhladım.” dedi ve sustu.

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.131; Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.98
[2] İbn-i Habib-Kitabülmuhabber, c.1, s.78; Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.97
[3] Yakubî-Tarih, c.2, s.20; Ebül Ferec İbn-i Cezvî-Elvefa, c.1, s.145

Bu konuşmanın ardından da Esed oğlu Amr:

“Ey Kureyş cemaati! Şahit olunuz ki, ben de Abdullah oğlu Muhammed’e, Huveylid kızı Hatice’yi nikâhladım.” dedi.

Kureyş’in uluları buna şahit oldular.

Esed oğlu Amr’ın yeğeni Hz. Hatice’nin, Peygamberimizle nikâhlanmasını benimsediğini ve bunu engellenmemesi gerektiğini bir ata sözü ile anlatmak istediği de rivayet edilir.

Hz. Hatice’ye mihr olarak, on iki ukye (bir ukye=kırk dirhem) ve bir neşş (bir neşş=yirmi dirhem) verildi. Bunların toplamı beş yüz dirhem eder.

Düğün Şenliği ve Yemek Ziyafeti

Peygamberimizin; Hz. Hatice ile evliliği, Busrâ dönüşünden iki ay yirmi veya yirmi beş gün sonra olup, o zaman; Peygamberimiz yirmi beş yaşında, Hz. Hatice ise kırk yaşındaydı.[1]

Hz. Hatice, cariyeleri ile tefler çaldırdı, oyunlar oynattı. Peygamberimiz evden çıkacağı sırada Hz. Hatice:

“Ey Muhammed! Nereye gidiyorsun? Amcan Ebû Talib’e uğra da senin develerinden bir iki deve kessin ve halka yemek yedirsin.” dedi.

Peygamberimiz de öyle yaptı. Bu ziyafet, Peygamberimizin verdiği ilk düğün yemeği idi.

Ebû Talib, bu evlilikten son derece mutlu idi ve:

“Allah’a hamdolsun ki, bizden bütün sıkıntı ve üzüntüleri giderdi.” dedi.

Peygamberimizin Hz. Hatice’den Doğan Çocukları

Peygamberimizin, Hz. Hatice’den bir erkek, dört kıız çocuğu olmuştur.

İlk doğan; erkek çocuğu Hz.Kasım idi ve bundan dolayı, Peygamberimiz, “Ebul-Kasım” diye künyelenmişti.[2] Hz.Kasım, iki yaşında yürümeye başladığı sırada vefat etti.[3] Sonra, kızı Zeyneb doğdu.[4] O zaman, Peygamberimiz otuz yaşında bulunuyordu.[5] Otuz üç yaşındayken de Hz.Rukayye (Rukiyye) doğdu.[6] Ardından Hz. Ümmü Külsüm (Gülsüm) doğdu.[7] Hz. Hatice’den

---

[1] İbn-i Sa’d Tabakat, c.1, s.132, Taberî-Tarih, c.2, s.198
[2] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.133; Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.396
[3] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.133; Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.396
[4] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.133; Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.397
[5] İbn-i Abdulberr-İstiab, c.4, s.1853; İbn-i Hacer El’isabe, c.4, s.312
[6] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.133; Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.401
[7] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.8, s.16; Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.401

olan son çocuğu da Hz.Fâtıma idi.[1] Hz.Fâtıma, Kureyşlilerin, Kâbe'yi yeniden yaptıkları yılda doğmuştu.[2] Peygamberimiz de o zaman, otuz beş yaşında bulunuyordu.[3]

FİCAR SAVAŞI

Arabistan'da; İslâmiyetten önce, ardı arkası kesilmeyen savaşlar oluyordu. Bunlardan birisi de Kureyş ve Kays kabileleri arasında olan Ficar savaşıdır.

Savaş çok şiddetli geçmişti. Savaşı, önce Kays kabilesi kazanmış ise de sonra Kureyşliler galip gelince, aralarında barış sağlanmıştı.

Kureyşlilerin kumandanlığını, Ebû Süfyan'ın babası Ümeyye oğlu Harb yapmıştı. Peygamberimiz, Kureyş'in şerefi tehlikede olduğu için bu savaşa katılmış fakat hiç kimseye karşı silâh kullanmamıştır.

Bu savaşa, Ficar denilmesi ise, haram aylarda yapılmasındandır.

HİLFELFUDUL

Arabistan'da, olağan devam eden savaşlar, birçok aileyi mahv ve perişan etmişti. Ficar savaşından sonra, bütün bu olanlara, bir son vermenin çareleri düşünülmüş, Peygamberimizin amcası Abdül-Muttalib oğlu Zübeyr, bu utanç veren durumu sona erdirmeyi teklif etmişti.

Bu tekliften sonra; Hâşim, Zühre, Teym aileleri, Cüdan oğlu Abdullah'ın evinde toplanarak, aralarında bir misak (anlaşma) kurdular.

Bu aileler, misakın hükmüne göre; zulüm görenlere, maddî geçimlerinde güçsüz ve zayıf düşenlere yardım edecekler, zalimlere karşı gelerek, bunların Mekke'de oturmalarına izin vermeyeceklerdi.[4]

Hz. Muhammed, bu misakın içine katılanlar arasındaydı.

Peygamberimiz, risaletten sonra, bu misaktan bahsederken şu sözleri söylemişti: "Bugün de böyle bir misakı kabule davet olunsam, onu, hiç tereddüt etmeden kabul ederdim." buyurdular.

KÂBE

Kâbe'nin Yeniden Yapılanma Tasarısı

Önceleri Kâbe, orta boylu bir adÂmin yüksekliğindeydi ve üzerinde tavanı yoktu. Bina çok harabe idi, yağmurlu günlerde, Mekke sokaklarından gelen sular oraya akarak, binayı büsbütün

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.16; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.401
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.19; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.277
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.26; İbn-i Hacer El-isabe, c.4, s.377

[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.82

tahrip ediyordu. Yağmur sularının binaya akmasını engellemek için; önce bir set yapılmış, fakat bu setlerde yıkılmış, sular Kâbe'yi tahrip etmişti.

Bunun üzerine, Kâbe'nin yeniden ve daha sağlam bir şekilde yapılmasına karar verildi. O sıralarda, Cidde sahillerinde bir gemi kazaya uğramıştı. Kureyşliler, bu durumdan haberdar olunca, geminin kerestelerini satın almak için, Mugîre oğlu Velîd'i, Cidde'ye gönderdiler. Velîd, kerestelerі satın almış ve Kâbe'nin binasını yapması için, Yunanlı bir mimar olan Bakom'u da Mekke'ye getirmişti. Bu sırada, Mekke'de tesadüfen Kıptî (Mısırlı) bir marangoz da bulunuyordu.

Kureyşliler; Kabe'nin yapılmasında ihtilâfa düşünce, Mugîre oğlu Velîd, kur'â çekilmesi teklifinde bulundu ve kabileleri dört gruba ayırdıktan sonra, kur'â çekildi.[1] Buna göre;

1. Abd-i Menaf ve Zühre Oğullarına, Kâbe'nin kapı tarafı,
2. Abduddar, Esed ve Adiy Oğullarına, Kâbe'nin Şam cephesi (Hatîm ve Hicr tarafı),
3. Teym ve Mahzum Oğullarına, Kâbe'nin Yemen cephesi,
4. Sehm, Cümah ve Âmr Oğullarına, Kâbe'nin Yemen ve Hacerül-Esved köşelerinin arası düştü.[2]

Kâbe'nin Yapılışı

Kâbe Duvarlarının yıkılması:

Kureyşliler, Kâbe'yi yıkmaktan korkuyor ve çekiniyorlardı. Mugîre oğlu Velîd:

"Ey kavmim, siz onu yıkıp da düzeltmek istemiyor musunuz?" deyince, orada bulunanlar:

"Elbette iyilik yapıp, Kâbe'yi düzeltmek istiyoruz." dediler.

Mugîre oğlu Velîd: "Öyleyse, yüce Allah, düzelticileri helâk etmez. Fakat sizi Rabbinizin beytinin onarımında, mallarınızın temiz ve helâl olanından başkasını sokmayınız. Beytullah'ı, mallarınızın habis olanından uzak tutunuz. Çünkü, Allah malın temiz ve helâl olanından başkasını kabul etmez." dedi.

Kureyşliler de bu teklifi kabul edip, riayet ettiler.

Kâbe'nin duvarlarının yıkımına başlamak için, Mugîre oğlu Velîd:

"İlk önce kim başlayacak?" diye sordu. Fakat onlardan cevap alamayınca:

"O hâlde, yıkmak için onun üzerine, ilk ben çıkacağım. Ben çok yaşlıyım. Eğer başıma bir iş gelirse, varsın gelsin." dedi ve eline bir balyoz alarak Beytullah'ın üzerine çıktı ve bir taşı yıkmaya çalışırken, ayağının altındaki taşın şiddetle sarsıldığını gördü.

---

[1] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.161; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.99
[2] İbn.İshak, İbn.Hişâm-Sîre, c.1, s.207

“Ey Allah’ım! Biz; senin dininden, çıkmış, sapmış değiliz, Gayemiz, ıslah etmek. Düzeltmekten ve hayırdan başka bir amacımız yoktur.” diyerek Kâbe’nin taşlarını kaldırmaya başladı.

Fakat ondan başka hiç kimse, bu işi yapmaya yanaşmayıp, o gün için beklediler. Çünkü, kendilerine azap inmesinden korktular. “Velid’in başına bir felâket gelirse, biz de Kâbe’nin hiçbir yerini yıkmaz ve yıkılan yeri de eski hâline getiririz; eğer ona bir şey olmazsa, Allah’ın razı olduğunu biliriz ve yıkıma başlarız.” dediler.[1]

Kureyşliler, ertesi gün Mugîre oğlu Velîd’in hayatta ve sapasağlam kalkıp da yıkma işine başladığını gördüler ve onlar da yıkıma başladılar. İbrahim Aleyhisselâm ve oğlu İsmail Aleyhisselâm ile birlikte, Kâbe’yi yaparken attıkları temele ulaşıncaya kadar duvarları yıktılar. Temelde yeşil, birbirine kaynaşmış, her birini otuz kişinin bile kaldıramayacağı kadar büyük ve ağır taşlarla karşılaştılar. Bunun üzerine yıkım işine son verdiler.

Kâbe İnşaatında Malzemelerin Taşınması:

Her kabile, Kâbe’nin kendilerine ayrılan yeri yapmak için, erkekler taş, kadınlar da harç taşıdılar.

Peygamberimiz de herkes gibi omzunda taş taşıdı. Peygamberimizin amcası Hz.Abbas der ki:

“Kureyşliler; Beytullah’ı yenilerken, erkekler ikişer ikişer olup taş, kadınlar da harç taşırlardı. Ben de, Muhammed (Aleyhisselâm) ile beraber taş taşıyordum. Futamızı (Çizgili ipekli peştamal, peştamal bel altına sarılan bez) sıyırıp omzumuza alır, taşları da futamızın üzerine koyardık. Halkın yanına yaklaşmamıza yakın bir yerde, yine futamızı belimize bağlardık. O, benim önüm sıra ilerlerken birden yere yıkıldı. Hemen yanına vardım, gözünü göğe dikmiş, bakıyordu. “Ne oldu?” diye sordum, bana:

“Çıplak yürümekten men oldum.” dedi.[2]

Hacerül Esved’in Yerine Konulması:

Kâbe’nin duvarlarını bir sıra taş, bir sıra ahşap kirişlerle örerek yükselttiler. Ahşap bağlama kirişleri, taşların arasına konuyordu. Duvarlar örülüp Hacerül Esved’in konulacağı zaman, kabileler arasında anlaşmazlık çıktı. Her kabile;

“Onu yerine koymaya biz daha çok lâyığız, biz yapacağız.” dediler. Aralarındaki anlaşmazlık büyüdü, söz çoğaldı; iş, kıskançlığa, ihtirasa dönüştü. Sert tartışmalar ve çekişmeler oldu. Sonunda her biri, bir tarafa dağıldılar.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.207; Taberî-Tarih, c.2, s.201
[2] Ebû Nuaym-Delaîl, c.1, s.146-147; Ebülfida-Elbidaye Vennihaye, c.2, s.287

Abduddar Oğulları ortaya, içi kanla dolu bir çanak getirdiler. Lüey'in oğlu Kâ'b, Kâ'b'ın oğlu Adiy Oğulları ile birlikte ölünceye kadar çarpışmak üzere anlaşma yaptılar ve antlarını sağlamlaştırmak için de ellerini, kanla dolu çanağın içine soktular. Kureyşliler, bunun üzerine bir zaman durakladılar. Kureyşlilerin en yaşlısı olan Mahzum'un oğlu Ömer, Ömer'in oğlu Abdullah, Abdullah'ın oğlu Mugîre, Mugîre'nin oğlu Ebû Ümeyye:

"Ey kavmim, bizler ancak iyilik istiyoruz, kötülük değil. Siz, birbirinize karşı kıskançlık yarışına girmeyiniz. Çünkü; siz, anlaşmazlığa düştüğünüz zaman, işleriniz dağılır, sizden başkaları da elinizdekine göz dikerler." dedi.

Bu konuşmasının üzerine, Kureyşliler mescidde toplanarak, aralarında konuşup, birbirlerine karşı insafa geldiler. Mugîre oğlu Ebû Ümeyye:

"Ey Kureyş cemaati! Anlaşmaya varamadığınız bu işte, mescidin kapısından ilk gireni hakem yapınız, aranızdakileri o halletsin." diyerek, Mescidi Haram'ın, Benî Şeybe kapısını işaret etti.[1] Kureyşliler:

"Razıyız ve onun vereceği hükme de boyun eğeceğiz." dediler.

"O sırada, üzerinde siyah beyaz çizgili, Arap işi, ince ihramı bulunan Peygamberimiz kapıdan girdi. Kureyşliler:

"İşte el'Emin, razıyız ona." dediler. Peygamberimiz yanlarına gelince durumu ona anlattılar.[2]

Kureyşliler, Peygamberimize vahiy gelmeden, Peygamber olmadan önce, ona "el'Emin" adını koymuşlardı.[3] Çünkü, Peygamberimiz daha gençlik çağındayken, yiğitlik bakımından kavminin en üstünü, ahlakî yönden en seçkin, soyluluk bakımından da en şereflisi idi. İnsanlara karşı davranışlarında saygılı, sakin ve yumuşak huylu idi. Doğru sözlü, güvenilir insanların en başında idi. Yüce Allah, her iyiliği, her üstün meziyeti onda toplamıştı. Bu niteliklerinden dolayı da kavminin arasında "el'Emin" olarak anılır, öteki adı ile pek anılmazdı.

Kureyşliler, Peygamberimizi bulup, dua ettirmedikçe etini satacakları develerin hiçbirini kesmezlerdi.[4] Peygamberimiz, Kureyşlilere:

"Dört kabile arasından birer adam gelsin." dedi.[5]

Rabîa oğlu Utbe, Ebû Zem'a, Mugîre oğlu Ebû Huzeyfe Velîd ve Adiy oğlu Kays (veya Vâil oğlu Âs) gelince, Peygamberimiz onlara:

---

[1] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.100; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.1, s.236
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.146
[3] Taberî-Tarih, c.2, s.201
[4] Beyhâki-Delâil, c.1, s.330
[5] İbn-Sa'd-Tabakat, c.1, s.100

“Sizlerden, her biriniz, kabilesi adına örtünün birer ucundan tutsun ve sonra da hep birlikte onu yukarı doğru kaldırınız.” dedi.

Hep birden kaldırdılar, Peygamberimiz Hacerül Esved’in konacağı yerin hizasına gelince, örtünün içinden alıp, kendi eliyle yerine yerleştirdi.[1]

Kâbe’ye Tavan Yapılması:

Kureyşliler, önceleri dokuz arşın olan Kâbe’nin yüksekliğine dokuz arşın daha ekleyerek on sekiz arşına yükselttiler. Kureyşliler, Rabbimizin beytinin tavanı düz olsun, diyerek, Kâbe’nin tavanını düz olarak yaptırdılar.

Kâbe damının üzerindeki suyu akıtabilmek için oluk ve Kâbe’nin içinden dÂmina çıkabilmek için de Şam tarafındaki köşesinden bir merdiven yapıldı. Duvar ve direkler yaldızlandı ve çizilen resimlerle süslendi. Kapıya yakın direğe Hz. Meryem ile kucağında İsâ Aleyhisselâmın resmi, öteki direğe de meleklerin, oklarla fal çeken ihtiyar adam (İbrahim Aleyhisselâm) ın ve bir koçbaşı ile ağaç resimleri çizilmişti.[2]

Kâbe İnşaat Plânında Yapılan Değişiklik:

Kureyşliler, toplanan bağışlar ve yapı malzemelerinin yetersizliği yüzünden, Kâbe’nin Hicr tarafındaki eski temelini dışarıda bırakarak, duvarı biraz içeriden çekmek suretiyle kısaltarak, daraltmak zorunda kaldılar.

Kâbe’nin eski temeline göre; Şam tarafında dışarıda bırakılan ve Kâbe’ye dahil olan Hicr kısmının, eni altı ya da yedi arşına yakındır. İnşaattan artacak malzemelerle, eski temel üzerinden çektirecekleri yarım daire şeklindeki duvarla, burasının; Kâbe’ye dahil olduğunu belli edecek ve tavâfın, bu duvarın dışından yapılması sağlanacaktı.

Kâbe’nin kapısı; İbrahim Aleyhisselâm ile Cürhüm ve Amalikalılar devrinden beri, yer seviyesinde idi.[3]

Kureyşliler, Kâbe’yi yeniden yaparken Mugîre oğlu Ebû Huzeyfe:

“Ey kavmim, Kâbe’nin kapısını yerden yüksek yapınız. Zeminini de toprakla doldurunuz, içine ne sel suları girebilsin, ne de merdivensiz çıkılabilsin. Oraya ancak sizin istediğiniz kimse girsin, istemediğiniz kimse de girmesin.” dedi ve öyle yapıldı.[4] Bu sebeple, Kâbe’nin kapısını, dört arşın bir karış yüksekten yapıldı ve Kâbe’nin içindeki zemin de bu yüksekliğe kadar toprakla dolduruldu.[5]

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.146; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.319
[2] İbn-İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.55; Buharî-Sahih, c.2, s.170
[3] Belâzürî-Futuhulbüldan, c.1, s.52
[4] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.163
[5] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.164

Kâbe'nin kapısına kilitli bir kapı taktılar. Kâbe'nin yeniden yapılmak üzere yıkılacağı zaman, Ebû Talha'ya emaneten bırakılmış olan mallar ve ziynet eşyası getirilip, Kâbe'nin deposuna yerleştirdiler.

İsmail Aleyhisselâm'ın kurban edilmesinin yerine Allah tarafından gönderilen ve kurban edilen koçun iki boynuzunu, deponun üzerine astılar.

Hubel putunu da Kâbe'nin içindeki eski yerine, deponun üzerine diktiler.

Kâbe'ye Yemen bürdünden (bir çeşit kumaş) örtü örttüler.[1]

Zemzem Kuyusunun Bulunması

Hz. Ali'den alınan rivayete göre:

Abdül-Muttalib; Hicr'de uyurken, düşünde birisi, ona; "Taybe'yi kaz!" dedi.

O da; "Taybe nedir?" diye sordu ama cevap alamadı.

Ertesi gün yine aynı yerde uyudu ve düşünde, yine aynı adam gelip, ona;

"Berre'yi kaz!" dedi. Abdül-Muttalib; "Berre nedir?" diye sordu ve yine cevap alamadı.

Abdül-Muttalib daha sonraki gün yine aynı yerde uyuduğunda, düşündeki adam yine ona; "Madnûne'yi kaz!" dedi. O; "Madnûne nedir? Bana açıkça bildir!" dedi fakat yine cevap alamadı.

Bundan sonraki gün de Abdül-Muttalib yine aynı yerde uyudu ve düşünde yine aynı adam gelip, bu kez; "Zemzem'i kaz! Onu kazarsan, pişman olmazsın!" dedi. Abdül-Muttalib hemen sordu: "Zemzem nedir?" diye sordu.

Düşündeki adam: "O; hiç kesilmez, dibine erişilmez, bütün hacıların susuzluğunu giderecek bir sudur! O, sana atanın mirasıdır! Onun yeri, kurban kanlarının akıtıldığı, terslerinin (işkembelerinin) döküldüğü ve karga kuşunun gagaladığı yerin, karınca yuvasının yanındadır. O, bildiğin kuyulardan değildir. O, senin ve senden çok sonrakilerinin de içeceği bir sudur!" dedi.

Abdül-Muttalib gördüğü bu rüyanın bir müddet etkisinde kaldı. Kendisi bir gün, Mescidi Haram'da otururken; kesilen bir kurbanın, kesenlerin elinde yarı canlı iken kaçtı ama biraz ileride dayanamayıp yere yıkıldığını gördü. Kurban düştüğü yerde kesimine devam edildi ve eti taşındı. O sırada bir karga gelip tersin içine girdi ve gagalamaya başladı. Abdül-Muttalib hemen oturduğu yerden kalkarak gitti ve orada karınca yuvasını da gördü.

---

[1] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.166; Zehebî-Tarih, c.2, s.36

Abdül-Muttalib, düşünün doğruluğunu ve kendisine zemzem kuyusunun durumunu ile yerinin bildirildiğini anladı. Ertesi sabah; kazma ve küreğini alarak ve o zaman tek oğlu olan Hâris'i yanına alarak oraya gitti, kazmaya başladı.

Kureyşîler onun başına dikilerek; yapmak istediğinin ne olduğunu anladıkları zaman, orası bizim putlarımıza kurban kestiğimiz yerdir, sana mescidimizi kazdırmayız, diyerek karşı gelmeye başladılar ama ne yapsalar da Abdül-Muttalib'i yapmak istediğinden alıkoyamadılar. Çünkü; Abdül-Muttalib burasını kazmak bana emir olundu, gerekirse çarpışırım, dedi. Kureyşîler onu vazgeçiremeyeceklerini anlayınca bıraktılar. O da üç gün boyunca kazmaya devam etti ta ki kuyunun örülmüş duvar taşlarına rastlayana kadar, onları da görünce:

"Bu İsmail (Aleyhisselâm)'ın kuyuyu ördüğü duvar taşlarıdır!" dedi.

"Kureyşîler, Abdül-Muttalib'in aradığını bulduğunu görünce, kuyudan pay almak istediler. Fakat; Abdül-Muttalib, bu sadece bana tahsis edilmiş ve hak verilmiştir diyerek, karşı gelmiştir. Kureyşîler, Abdül-Muttalib'i himayesiz görüp üstün çıkmaya çalışıyorlar ve ona gözdağı veriyorlardı. O, her şeyi göze alarak, oradaki Kureyşîlere:

"Demek beni azlık ve yalnızlıkla ayıplıyorsunuz! Andolsun ki çocuklarım on tane olduğunda ve yetişkin çağa gelidkilerinde içlerinden birisini Kâbe'nin yanında kurban edeceğim." diyerek yeminini etti ve de haklılığını sürdürdü.

Abdül-Muttalib, Zemzem Kuyusu'nu ortaya çıkardığı zaman kırk yaşında idi.[1]

Zemzem Kuyusu'nun Özellikleri:

Zemzem, bol ve çok suya denir. Zemzem kuyusuna da suyunun çokluğu ve bolluğundan dolayı, Zemzem ismi verilmiştir.

Hz. İsmâil'in annesi Hâcer'in, uzun arayışlardan sonra İsmâil'i bıraktığı yerde suyun kaynağından fışkırarak aktığını görünce, "Yavaş yavaş ak, dur!" demesi veya etrafa yayılmaması için çevresini kumla çevirmesinden dolayı bu adı aldığı da ileri sürülmüştür.

Kuyuya üç kaynaktan su akıp gelmektedir. Kaynaklardan birisi Hacerül Esved rüknü hizasında, ikincisi Ebûkubeys ve Safâ hizasında, üçüncüsü de Merve hizasında bulunmaktadır.

Zemzem kuyusunun dibi, Abbasi Halifelerinden; Mehdî (vefatı 169), Reşîd (vefatı 193) ve Reşîd oğlu Emin Muhammed (vefatı 198) zamanlarında kazılarak derinleştirildi.

Emin zamanındaki kazıda çalışan Tâifli Müşîr oğlu Muhammed, Zemzem'in dibinde namaz kıldığını ve kuyu yüksekliğinin kırk arşın olduğunu bildirir.

Hicrî 1399 yılı beşinci ayının on yedinci Günü, Zemzem kuyusunu temizlemek için kuyuya inen mühendis Yahya Bey ve arkadaşları, kuyunun dibinde küçük ve incecik deniz hayvanlarının

---

[1] Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.315; Diyar Bekrî-Hamîs, 179-180; Belâzûrî-Ensab, c.1, s.78-79

dolaştıklarını görmüşlerdir. Adı geçen mühendisin bildirdiğine göre; kuyu ağzı 1m 36cm ile 1m 93cm arasındadır. Kuyunun derinliği 13m 50cm dir. Bu derinlikten sonra 50cm civarında bir bölgeden sular çıkmaktadır. Ondan sonra da dairevî ve meyilli şekilde boru tiği 17 metre uzunluğunda ve yaklaşık 80cm genişliğinde kazılmış bir iç bulunmaktadır. Bu oyuk şeklindeki dairevî delik, alttan kapalı olup, su burada birikmektedir. Yani kuyu için bir küçük depo görevini görmektedir. Etrafı sert kırmızı taşlarla örülmüştür.

Bundan sonra da Allah tarafından oyulma tek taştan daire şeklindeki ve sağa meyilli 17m uzunluğundaki delik gelmektedir.[1]

"İbn-i Abbas"dan rivayet edildiğine göre; zemzem suyu, içildiği niyet içindir. Onu; şifa bulmak için içersen, Allah sana şifa verir; korunma isteği ile içersen, Allah seni korur; susuzluğunu dindirmek için içersen, susuzluğunu giderir; karın doyurmak için içersen, Allah seni bu suyla doyurur.[2]

Zamanımızda zemzem kuyusu, bir tepenin altına oyulmuş küçük ve üstü kapalı bir odanın içindedir. Kuyunun ağzında koruyucu kenar bileziği vardır. Elektrikle çalışam kÂdemeli dalgıç tulumbası suyu çekerek yan tarafta bulunan su depolarını doldurur. Deponun bir çok muslukları vardır. Herkes oradan abdest alır ve su içer. Kuyunun olduğu yerin ön kısmında demir parmaklık bulunur. Kuyunun bekçileri olup, kimseyi içeri almazlar. Ancak koruyucu hizmetleri vardır.

Beytullah mermer ile kaplandığı zaman zemzem kuyusuda mermer ile kaplanmıştır.

RİSALETİ MUHAMMEDİYE (SAV)

Muhammed Aleyhisselâm, kırk yaşına geldiğinde, yine ticaret ile uğraşıyordu. İşleri çok yoğun, hem de çoluk çocuğu vardı. Fakat, mukadderat (alın yazısı) kimsenin yapamayacağı bir görevi ona verdi.

Hazreti Muhammed (SAV), bütün dünya işlerinin boş olduğunu hissediyor, lâkin ruhunun haslet çektiği hedefi kavrayamıyordu.

Hazreti Muhammed (SAV), Mekke'den üç mil uzakta olan Hirâ dağına gider, orada murakabeye varırdı (düşüncelere dalardı). Giderken yiyeceğini yanına alır, öyle gider, bitince de evine dönerdi. Sonra yine oraya giderdi.

Hazreti Muhammed'in düşüncelerinde; "Ben kimim, ne için varım, bu sınırsız kâinat nedir, neye inanmalı?" soruları vardı. Fakat Hirâ'nın kayaları ve ovaları buna cevap vermiyorlardı.

Birbirini takip eden gündüz ve geceler, parlayan yıldızlar, yağmur getiren bulutlar fakat bunların hiçbiri sorularına cevap vermiyordu.

---

[1] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.2, s.61; İslâm Âlemi Rabıtası Dergisi, sayı 1, s.31
[2] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.2, s.50-52;

Hazreti Muhammed’e bu sırlar, rüya âleminde görülmekle başladı. Gördüğü her rüya aynen vukua geliyordu (gerçekleşiyordu).

Milattan sonra 611 senesinde; bir gün, Hazreti Muhammed, Hirâ dağının mağarasında murakabeye dalmışken, rüyasında vahiy meleği (Cebrail Aleyhisselâm), atlastan bir kap içinde bir kitap getirip, Hz. Muhammed’e:

“Oku!” dedi. Peygamberimiz:

“Neyi okuyayım?” diye sordu. Cebrail Aleyhisselâm: Peygamberimizi, nefesi kesilinceye kadar sıktı; Peygamberimiz öleceğini sandı. Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimizi bırakıp, yine:

“Oku!” dedi. Peygamberimiz, Cebrail Aleyhisselâmın sıkmasından kurtulmak için “Ne okuyayım?” diye sordu. O zaman, Cebrail Aleyhisselâm, Alak sûresinin başındaki beş ayeti okudu. Peygamberimiz de onunla beraber okudu.

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَۚ ﴿١﴾ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍۚ ﴿٢﴾ اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُۙ ﴿٣﴾ اَلَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِۙ ﴿٤﴾ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْۜ ﴿٥﴾

Alak Sûresi, ayet 1-5:

1- **Yaratan rabbinin adıyla oku.**
2- **O, insanı bir kan pıhtısından yarattı.**
3- **Oku. Rabbin nihayetsiz kerem sahibidir.**
4- **Ki o, kalemle (yazı yazmayı) öğretendir.**
5- **İnsana bilmediğini o öğretti.**

Cebrail Aleyhisselâm ayrılıp gittiği ve Peygamberimiz uykudan uyandığı zaman, o ayetler sanki bir kitap olarak Peygamberimizin kalbine yazılmış gibiydi.

Peygamberimiz mağaradan ayrılıp giderken gökyüzünden gelen bir ses:

“Ya Muhammed, sen, Allah’ın Resulüsün, ben Cebrail’im.” diyordu.

Peygamberimiz başını kaldırıp bakınca, Cebrail Aleyhisselâmı, ayaklarını göğün ufkuna basmış bir insan suretinde gördü.

“Ya Muhammed, sen Allah’ın Resulüsün. Ben Cebrail’im.” diyordu.

Peygamberimiz duraklamış, ona bakakalmıştı. Cebrail Aleyhisselâmı görmemek için, yüzünü ufuklardan ne tarafa çevirip baksa yine onu görüyordu.

Peygamberimiz yüreği titreyerek, evine geldi. Hz. Hatice’ye:

“Beni sarıp örtünüz.” buyurdu. Korkusu, titremesi geçinceye kadar, vücudunu sarıp, örttüler. Peygamberimiz, Hz. Hatice’ye:

“Ya Hatice, uykuda görüp de sana söylemiş olduğum şeyi, Rabbim bana, Cebrail Aleyhisselâmı göndererek bildirdi. Doğrusu, kendim hakkımda korkmuştum.” dedi. Hz. Hatice:

“Öyle söyleme. Allah, seni hiçbir zaman üzüntüye düşürmez. Çünkü; sen akrabalarına karşı saygılı, zayıf olanlara yardımcısın. Yoksulu gözetir, misafiri ağırlarsın, zor günlerinde halka yardım edersin, doğru söz söyler, emanete ihanet etmezsin. Güzel huylusun.” dedi. Daha sonra da Peygamberimizi yanına alarak Nevfel oğlu Veraka’ya götürdü. Veraka, cahiliye devrinde Hristiyan dinine girmişti. Arapça yazmayı bilir, İncil’den bazı yazılar yazardı. Çok yaşlanmış, gözleri görmez olmuştu. Hz. Hatice:

“Ey amcÂmin oğlu, dinle! Bak, Muhammed (Aleyhisselâm) ne diyor.” dedi.

Peygamberimiz, gördüklerini ve işittiklerini anlatınca, Veraka:

“Senin bu gördüğün, Tanrı tarafından Musa Aleyhisselâm’a da gelen Namusül Ekberdir. Ah!.. Keşke kavminin seni yurdundan çıkardıkları zaman, ben sağ, genç ve dinç olsam...” dedi. Peygamberimiz:

“Onlar, beni yurdumdan çıkaracaklar mı?” diye sordu. Veraka:

“Evet, çıkaracaklar. Çünkü, senin gibi olan daha öncekiler de düşmanlığa ve işkencelere uğramışlardı. Eğer; ben, senin davet gününe yetişebilirsem, sana çok fazla yardım ederim.” dedi. Lâkin çok geçmeden öldü.[1]

Veraka’ya gitmelerinden sonra, bir gün Hz. Hatice, Peygamberimize:

“Ey amcÂmin oğlu, sana Cebrail geldiği zaman, bana haber verebilir misin?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Evet sana haber veririm.” buyurdu. Bir müddet sonra, Peygamberimiz:

“Ey Hatice, Cebrail yanıma geldi!” buyurdu.

Hz. Hatice, oradan kalkarak Peygamberimizin sağ dizine geçip oturdu ve:

“Onu görüyor musun?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Evet, görüyorum!” buyurdu.

Hz. Hatice, Bu kez de, Peygamberimizin kucağına oturarak, sordu:

“Onu hâlâ görüyor musun?” Peygamberimiz:

“Evet hâlâ görüyorum!” buyurdu.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.1, s.3-4; Ebû Nuaym-Delaîl, c.1, s.170

Bunun üzerine, Hz. Hatice, Peygamberimizin kucağında oturmaya devam edip, başörtüsünü açtı ve sordu:

“Onu yine görüyor musun?” Peygamberimiz:

“Hayır, şimdi göremiyorum!..” buyurdu. Hz. Hatice:

“Ey amcÂmin oğlu, sebat et. Müjdeler olsun ki, sana gelen melektir, şeytan değildir.” dedi.

İlk Abdest ve Namaz

Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimize Ramazan ayının yirmi dördü pazartesi günü, abdest almayı ve namaz kılmayı öğretti.[1]

Peygamberimiz, Hirâ dağından dönerken, Cebrail Aleyhisselâm gelip, vâdinin bir köşesinde ökçesini yere vurdu; oradan bir su kaynağı peyda oldu. Bu sudan abdest aldı. Peygamberimiz de ona bakıyordu.

Cebrail Aleyhisselâm, namaz kılmak için nasıl abdest alınıp, temizlenildiğini gösterdi.[2]

Önce ellerini yıkayıp, ağzını su ile çalkaladı, burnuna su çekip çıkardı ve sonra yüzünü yıkadı. Kollarını dirseklerine kadar yıkayarak, başını eliyle meshetti. Şahadet parmaklarını kulak deliğine sokup, baş parmağı ile de kulak arkasını, elinin tersiyle de ensesini ıslattı.

Sonra ayak bileklerine kadar ayaklarını yıkadı.[3] Abdest alması bittikten sonra avucuna su alıp, edep yerine serpti.[4]

Peygamberimize de abdest almasını emretti. Peygamberimiz, Cebrail Aleyhisselâmdan gördüğü gibi abdest aldı.

Bundan sonra Cebrail Aleyhisselâm, namazın nasıl kılınacağını Peygamber Efendimize göstermek için iki rekât namaz kıldı ve namazda, yüzünün üzerine dört defa secde yaptı.[5] Peygamberimize de kendisiyle birlikte namaz kılmasını emretti. Peygamberimiz de Cebrail Aleyhisselâmdan gördüğü gibi namaz kıldı. Bundan sonra da Cebrail Aleyhisselâm oradan ayrılıp, gitti.

Yüce Allah, Peygamberimizi sevindirmiş, gönlünün özlediği ibadet etmenin sevincini içinde hissederek evine döndü. Allah’ın üstün ikrÂmını Hz. Hatice’ye anlattı. Ona da, namaz için nasıl abdest alınıp, temizlenildiğini anlatmak üzere Cebrail Aleyhisselâmın kendisine

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.161; Dâre Kutnî-Sünen, c.1, s.111
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.260; Taberî-Tarih, c.2, s.210
[3] İbn-i İshak-Kitabül Mübtedâ ve’l-Mebas, c.3, s.117; Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.1, s.425
[4] A.b.Hanbel-Müsned, c.4, s.161; Ebül Ferec-Elvefa, c.1, s.166
[5] Beyhakî-Delaîl, c.1, s.414

gösterdiği gibi abdest aldı. Hz. Hatice de abdest aldıktan sonra, Peygamberimiz yine Cebrail Aleyhisselâmın kendisine kıldırmış olduğu namaz gibi, Hz. Hatice ile birlikte namaz kıldılar.

Peygamberimiz, kendisine risalet geldiği gün, ilk namazını kıldı.

Hz. Hatice de aynı anda ve günün sonuna doğru ilk defa namaz kılma mutluluğuna erişti.[1] Bundan sonra Peygamberimiz ile Hz. Hatice namazlarını kılmaya gizlice devam ettiler.

İlk Müslümanlar

Hazreti Hatice:

Hz. Hatice'nin ata soyu, Peygamberimizin ata soyu ile Kilab'ın oğlu Kusayy'da birleşir.[2]

"Allah'tan gelen hak ve gerçektir" diyerek, Allah'a ve Resulüne inanmıştı.

Peygamberimize nübüvvet geldiği günün sonunda, herkesten önce namaz kılma şerefine erişmiş, Allah tarafından cennette inciden bir köşk ile müjdelenmişti. Aynı zamanda yüce Allah'ın selâmına nail olmuştu. Peygamberimiz, kavmi tarafından reddedilmek, yalanlanmak gibi sevmediği hareketlerle karşılaşarak üzüntü ile evine döndüğü zamanlarda, Hz. Hatice'nin teselli ve teskin edici sözleri, Resulün üzüntüsünü giderir, sebatını arttırır, vazifesini kolaylaştırırdı. Peygamberimiz Hz. Hatice hakkında:

"Halk beni inkârla karşıladığı zaman; o, bana inandı, tasdik etti, doğruladı. O, beni malına da ortak etti, Allah bana ondan evlât da ihsan etti." dedi.

Hazreti Rukayye:

Hz. Hatice, Müslüman olduğu zaman kızı Hz.Rukayye'de Müslüman oldu.[3]

Hz.Rukayye, Peygamberimiz otuz üç yaşında iken doğmuş olduğuna göre, yedi yaşında Müslüman olmuştu. Allah, ondan razı olsun!..

Hazreti Ali:

Peygamberimizin amcası Ebû Talib'in aile efradı çok kalabalıktı. Peygamberimiz, Hâşim Oğullarının en zengini olan amcası Hz.Abbas ile birlikte, Ebû Talib'e giderek:

"Açlık sıkıntısı ortadan kalkıncaya kadar, biz senin aile erfadından bir kısmını yanımıza alıp, geçim yükünü hafifletmek istiyoruz." dediler. O da:

"Akil ve Talib'i bana bırakınız da istediğinizi yapınız." deyince; Peygamberimiz Hz. Ali'yi, Hz.Abbas da Hz.Cafer'i yanına aldılar.

---

[1] İbn-i İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.261; Taberî-Tarih, c.2, s.210
[2] Zehebî-Tarih, c.2, s.30
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.38

Hz. Ali, Peygamberimizin yanında kaldı ve Peygamberimize yürekten inandı, bağlandı ve onu candan sevdi.

Hz. Ali; Kâ'b'ın oğlu Mürre, Mürre'nin oğlu Kilab, Kilab'ın oğlu Kusayy, Kusayy'ın oğlu Abd-i Menaf, Abd-i Menaf'ın oğlu Hâşim, Hâşim'in oğlu Abdül-Muttalib, Abdül-Muttalib'in oğlu Ebû Talib'in oğludur.[1]

Annesi Fatma; Kusayy'ın oğlu Abd-i Menaf, Abd-i Menaf'ın oğlu Hâşim, Hâşim'in oğlu Esed'in kızıdır.[2]

Hz. Ali, Peygamberimiz ile kardeş çocukları idiler.

Hz. Hatice'den sonra, Resulullah Aleyhisselâma inanan, onunla birlikte namaz kılan ve Allah'tan gelen şeyleri kabul eden ilk Müslüman Hz. Ali'dir. Müslüman olduğu zaman on yaşındaydı.

Hz. Ali; "Resulullah Aleyhisselâm, pazartesi günü Peygamber gönderildi, ben de Salı günü Müslüman oldum.[3] Ben Resulullah Sallallahü Aleyhivesellem ile birlikte namaz kılan ilk adamım!" dediği gibi, Abbas oğlu Abdullah da, Hz. Ali'nin, Hz. Hatice'den sonra Peygamberimizle birlikte namaz kılan ilk Müslüman olduğunu bildirmiştir.[4]

Mâlik oğlu Enes de: " Peygamber Aleyhisselâma, pazartesi günü ba's buyuruldu, Hz. Ali de Salı günü namaz kıldı." demiştir.

Hz. Ali, Peygamberimiz ile Hz. Hatice'nin namaz kıldıklarını görünce:

"Ya amcÂmin oğlu!.. Nedir bu?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Bu, Allah'ın kendisi için seçtiği Peygamberlerini, onunla göndermiş olduğu dinidir. Ben, seni, bir ve tek olan Allah'a imana ve ona ibadete, sana bir faydası olmayan Lât ve Uzzâ'yı inkâra davet ediyorum." buyurdu. Hz. Ali:

"Ben bu dini, bugüne kadar hiç duymadım, babam Ebû Talib'e sormadıkça bu işi yapmam." dedi.

Peygamberimiz, risalet vazifesinin açıklanmasından önce, yayılmasını istemediğinden: "Ey Ali, sana söylediğimi yapmayacak, Müslüman olmayacaksan, sana söylediğim bu işi, gizli tut, açığa vurma." dedi.

Hz. Ali, o gece bekledi. Yüce Allah, onun kalbine İslâm duygusu verdi. Sabahleyin, Peygamberimizin yanına vardı:

---

[1] İbn.Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.91
[2] İbn-i Sa'd Tabakat, c.3, s.19
[3] Heysemî-Mecmuazzevaid, c.9, s.103
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.373

"Ey amcÂmin oğlu, senin dün söylediğin şey neydi?" diye sordu.

Peygamberimiz:

"LÂ İLAHE İLLALLAHÜ VAHDEHU LÂ ŞERİYKE LEHU" diyerek, "kendisinden başka ilâh bulunmayan, bir olan, şeriki olmayan Allah'a şehadet ederek, Lât ve Uzzâ'yı ret ve inkâr edecek, Allah'a denk tutulan her çeşit putlardan uzak duracaksın." buyurdu.

Hz. Ali, hemen Peygamberimizin buyruğunu yerine getirerek, Müslüman oldu. Fakat, Müslümanlığını, babası Ebû Talib'den korkarak gizledi ve açığa vurmadı. Hz. Ali der ki:

"Mekke'de Peygamber Aleyhisselâm bile birlikte bazı yerlere gitmiştik. Yollardaki; dağlar, ağaçlar Peygamber Aleyhisselâma "Esselâmü Aleyke ya Resûlullah" diyerek, selam verirlerdi.[1]

Hz. Ali ile Peygamberimizin azatlısı ve evlâtlığı Hârise oğlu Zeyd, Resulullah Aleyhisselâmın yanından hiç ayrılmazlardı.

Peygamberimiz, kuşluk vaktinde Kâbe'ye gidip, namaz kılardı. Kurey'in müşrikleri, bu namazdan pek o kadar huzursuz olmazlardı. Peygamberimiz namaz kılacağı zaman, Hz. Ali ve Hârise oğlu Zeyd ona gözcülük ederlerdi.[2]

Peygamberimiz; namaz vakti gelince, Mekke vâdilerine doğru gider ve birlikte namazlarını oralarda kılarlar, akşam saatlerinde dönerlerdi. Allah'ın dilediği zamana kadar böyle devam ettiler.[3]

Bir gün, Hz. Ali'nin annesi Fatma Hatun, kocası Ebû Talib'e:

"Ali, Muhammed (Aleyhisselâm) ın yanında kalmaya devam ediyor; Muhammed (Aleyhisselâm) tarafından, senin gücünün yetmeyeceği bir şeyin, oğlunun başına gelmesinden korkuyorum." dedi. Bunun üzerine Ebû Talib:

"Demek, oğlum bunun için mi bana görünmüyor?" dedi ve hemen Hz. Ali'nin peşine düştü.

Peygamberimiz ile Hz. Ali'yi; Ebû Dübb[4] veya Batn-ı Nahle[5] vâdilerinin birisinde namaz kılarken buldu. Peygamberimize:

"Ey kardeşimin oğlu, yaptığınızı gördüğüm bu şey nedir?" diye sordu.

Peygamberimiz, ona:

---

[1] Tirmizî-Sünen, c.5, s.595
[2] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.113
[3] Taberî-Tarih, c.2, s.213
[4] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.113
[5] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.9, s.102

“Ey amca, bu; Allah’ın dinidir. Allah’ın, meleklerin dinidir. Atamız İbrahim’in dinidir. Ki; Allah, beni Peygamber olarak, bütün kullarına gönderdi. Ey benim amcam, doğru yola kılavuzluk yapacağım kimselerden en çok lâyık olacak kişi sensin. Bu yoldaki davetimi kabul etmeye ve bu görevimde bana yardımcı olmaya da sen, herkesten daha lâyıksın.” buyurdu. Ebû Talib:

“Yaptığınız ve söylediğin şeylerin benim için bir sakıncası yok. Fakat siz benim inancımı boş sayamazsınız. Ben dedelerimin dininden ve ona bağlılıktan ayrılmayacağım. Fakat sen, gönderildiğin şey üzerinde dur. Ben sağ oldukça, yapmak istediğini tamamlayıncaya kadar sana yardımlarımı esirgemeyeceğim.” dedi ve oğluna döndü.

“Ey oğulcuğum, üzerinde bulunduğun bu din nedir?” diye sordu. Hz. Ali:

“Babacığım ben, Allah’a ve onun Resulüne iman eder ve onun Allah tarafından getirdiklerini de kabul ederim. Onunla birlikte namaz kıldım, kendisine tâbi oldum.” dedi. Ebû Talib, oğluna şunları söyledi:

“O, seni ancak hayır ve iyiliğe davet eder. Sen, onun yolunu tutmaya devam et oğulcuğum. Amcanın yapmış olduğu şeyleri, senin de isteyerek yapman gerekir ve sana da o yaraşır.” dedi. Ebû Talib’in bu sözleri Peygamberimizi sevindirdi.[1]

Ebû Talib evine döndüğünde, karısı Fatma Hatun:

“Oğlun nerede?” diye sorunca, Ebû Talib:

“Ne yapacaksın onu?” dedi. Fatma Hatun:

“Azatlı kadın kölem Ecyad, onu, Muhammed (Aleyhisselâm) le birlikte namaz kılarken gördüğünü, bana haber verdi. Sen oğlumun dinini değiştirmesini uygun görüyor musun?” diye sordu. Ebû Talib:

“Sus; sen, onu bu işte kendi hâline bırak, AmcÂmin oğluna destek ve yardımcı olmak, elbette ki herkesten çok ona düşer. Eğer nefsim, Abdül-Muttalib’in dinini bırakmak hususunda bana boyun eğmiş olsaydı ben de muhakkak Muhammed’e tâbi olurdum.” dedi.

Fatma Hatun da sustu.

Hârise oğlu Zeyd:

Hârise oğlu Zeyd’in annesi Sûdâ, Zeyd’i yanına alarak Benî Ma’nları ziyarete gitmişti. Orada bulunurlarken Benî Cisr oğlu süvarileri, Benî Ma’nların yurduna baskın yapınca, Zeyd’i yakalamışlar, Ukaz panayırında satışa çıkarmışlardı.

---

[1] Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.113

Hizâm oğlu Hâkim, Zeyd'i, onlardan halası Hz. Hatice için dört yüz dirheme satın almıştı.[1] Peygamberimiz Zeyd'i görünce:

"Eğer bu köle benim olsaydı, muhakkak onu azat ederdim." diye isteklenmişti. Hz. Hatice'de:

"Haydi, o senin olsun." diyerek Peygamberimize bağışladı.[2]

Peygamberimiz de onu hemen azat etti.[3] Zeyd, o zaman sekiz yaşındaydı.

Zeyd'in babası, oğlunun baskıncılar tarafından yakalanarak, götürüldüğünü duyunca, telâşlanmış ve ağlamıştı. Sonradan oğlunun, Peygamberimizin yanında olduğunu haber alınca, Zeyd'in amcası Kâ'b ile birlikte Mekke'ye geldiler. Peygamberimize:

"Yanında olan oğlumuz için geldik, sen bize lütfet. İhsanlı ve insaflı bulun, sana onun kurtarmalık akçasını sunalım." dediler. Peygamberimiz:

"Kimdir o?" diye sordu, onlarda:

"Hârise oğlu Zeyd'dir." cevabını verdiler. Peygamberimiz:

"Başka bir çözüm yolu olmaz mı?" deyince,

"Nasıl bir çözüm yolu?" diye sordular. Peygamberimiz de:

"Onu çağırınız ama tercihinde serbest bırakınız. Eğer o: sizi tercih ederse, akçasız olarak kurtulur. Eğer, beni tercih ederse, o zaman da benimle kalır." dedi.

"Sen, bize karşı çok insaflı davrandın, büyük lütuf ve ihsanda bulundun." dediler. Peygamberimiz hemen Zeyd'i çağırıp, ona:

"Bunları tanıyor musun?" diye sordu. Zeyd:

"Evet" dedi. Peygamberimiz:

"Kim bunlar?" diye sordu. Zeyd:

"Bu babam, şu da amcamdır." diye cevap verdi. Peygamberimiz:

"Sen, benim kim olduğumu öğrendin; seni nasıl koruduğumu, sana nasıl davrandığımı da gördün, seni tercihinde serbest bırakıyorum. İstersen beni tercih et ve yanımda kal, onları tercih edersen onlarla birlikte git" dedi. Zeyd:

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.40-41; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.467
[2] Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.1, s.438
[3] İbn-i İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.265; Belâzürî-Ensab, c.1, s.476

“Ben, senden başkasını tercih etmem. Sen; bana, baba ve anne makÂmindasın, ben senin yanında kalacağım.”[1] dedi. Zeyd’in babası ve amcası:

“Ey Zeyd, yazıklar olsun sana, demek sen köleliği; hürriyete, babana, amcana, anana ve ev halkına tercih ediyorsun ha!” dediler. Zeyd:

“Evet, ben bu zât’tan öyle şeyler gördüm ki, onu, hiçbir zaman hiç kimse ile tercih edemem. Ben, ondan hiçbir zaman ayrılmayacağım.”[2] dedi. Peygamberimiz Zeyd’in bu bağlılığını görünce, onun elinden tutup, Kâbe mescidindeki Hicr mahallîne getirdi, ve orada bulunanlara:

“Ey burada bulunan cemaat! Şahit olun ki, Zeyd benim oğlumdur. Ben onun vârisi olup, o da benim vârisim olacaktır.” dedi.

Zeyd’in babası ile amcası bunu görünce, gönül rahatllığıyla yurtlarına döndüler.

Cahiliye devrinde oğul edinildiği zaman; halk onu, oğul edenin adı ile çağırır ve o, oğul edinenin mirasına da vâris olurdu.[3] **Ahzâb sûre**sinin **kırk**ıncı **ayet**i vahiy olunca:

بِسْـــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَا اَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلٰكِنْ رَسُولَ اللهِ وَخَاتَمَ النَّبِيّنَ وَكَانَ اللهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

“MÂ KÂNE MUHAMMEDÜN EBÂ AHAİDİN MİN RİCALIKÜM VE LAKİN RESULULLAHİ VE HATEMEN NEBIYYİNE VE KÂNE ALLAHE Bİ KÛLLİ ŞEY’İN ALIYMEN.”

Ayetin Anlamı:

“Muhammed adamlarınızdan hiçbirinin babası değildir. Fakat allah’ın resulü ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah, her şeyi hakkıyla bilendir.”

Ayet ininceye kadar Zeyd, “Muhammed’in oğlu Zeyd” diye çağrılırdı, ayetin inmesinden sonra “Hârise’nin oğlu Zeyd” diye çağrılmaya başlandı.

Hârise oğlu Zeyd; Bedir, Uhud, Hendek, Hayber ve diğer büyün savaşlarda bulunmuş, yedi seriyyeye[4] kumandanlık etmiş, Hicretin sekizinci yılında Mu’te de üç bin kişilik İslâm ordusunun başkumandanı olarak, Rum ordusu ile çarpışırken şehit düşmüştür.[5] Allah, ondan razı olsun!

Hazreti Ebû-Bekr:

Hz. Ebû-Bekr’in soyu, Peygamberimizin soyu ile Kâ’b’ın oğlu Mürre’de birleşir.[6]

---

[1] Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.77
[2] Süheylî-Ravdulünüf, c.3, s.18
[3] İbn.Hacer, Fethulbârî, c.8, s.398
[4] Seriyye; Peygamberimizin katılmadığı küçük savaşlar.
[5] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.3, s.45
[6] İbn.Kuteybe-Kitabül Maarif, c.1, s.73

Rivayete göre; Ebû-Bekr'in cahiliye devrindeki ismi, "Abdül Kâbe" idi, Hz. Ebû-Bekr'in annesi, Kâ'b'ın oğlu Amr'ın kızı Ümmülhayr Selma, erkek çocukları yaşamadığı için doğacak çocuğu erkek olursa, "Abdül Kâbe" diye isim vermeyi ve Kâbe hizmetine vakfetmeyi adamıştı. Hz.Abû-Bekr doğunca, annesi Kâbe'ye yönelip:

"Ey Allah'ım! Bu, ölümden azat ettiğindir, onu bana bağışla!" diye duâ etti.[1]

Hz. Ebû-Bekr, cahiliye devrinde de Peygamberimizin dostu ve arkadaşıydı.

"İbn-i İshak"a göre, Hz. Hatice'den sonra Peygamberimize iman eden ilk erkek, Hz. Ali olup, o zaman on yaşındaydı. Sonra Hz.Zeyd ondan sonra da Hz. Ebû-Bekr iman etmişti.

Bilginler; bu üç sahabeden, hangisinin daha önce Müslüman olduğu üzerinde görüş birliğine varamamışlardır.

Abbas oğlu Abdullah ve Râşid oğlu Mâmer'e göre de Hz. Hatice'den sonra, ilk Müslüman Hz. Ali'dir.

"Vâkıdî"nin Ebû Ervaddevsî'den rivayetine göre ise; Hz. Hatice'den sonra ilk Müslüman Hz. Ebû-Bekr'dir.

Bazıları da Hz. Ebû-Bekr veya Hz.Zeyd olduğu fikrindeydiler. İlim adamları arasında böyle ihtilâflar çıkınca, ilk Müslüman; kadınlardan Hz. Hatice, olgunluk çağındaki erkeklerden Hz. Ebû-Bekr, çocukluk çağındakilerden Hz. Ali, azatlı kölelerden Hârise oğlu Zeyd idi, denilerek rivayetler arasındaki ihtilâflar halledilmişti.

Hz. Ebû-Bekr der ki:

"Ebî Muayt oğlu Ukbe ile Şeybe, Rabîa, Ebû Cehl ve Kureyş'in diğer ulu kişileri yanıma geldiler, onlara:

"Başınıza gelen ve aranızda olan biten önemli bir iş mi var?" diye sordum.

Onlar:

"Ey Ebû-Bekr, çok büyük bir iş var; Ebû Talib'in yetimi, Peygamber olduğunu söylüyor. Halkı, bir ve tek olan Allah'a dâvet ediyor. Arada sen olmasaydın, beklemez, onun hakkından gelirdik. Artık sen, bu işi halledersin." dediler.

Onları ikna ederek, Peygamber Aleyhisselâmın nerede olduğunu araştırıp, öğrenerek Hz. Hatice'nin evine gittim. Peygamber Aleyhisselâma:

"Ey Ebul-Kasım, senin hakkında bana gelen bazı haberler var!" dedim.

Peygamberimiz: "Ey Ebû-Bekr, hakkımda sana gelen haberler nedir?" diye sordu. Ben de:

---

[1] İbn.Hacer-İsâbe, c.2, s.342

“Bana gelen habere göre; sen, Allah’ın birliğine inanmaya davet ediyor ve “Ben Allah’ın Resulüyüm” diyormuşsun!” dedi. Peygamberimiz bana:

“Evet! Ey Ebû-Bekr, aziz ve celil olan Rabbim beni müjdeci (beşir) ve korkutucu (nezir) olarak İbrahim’in duâsı kıldı ve bütün insanlara Peygamber olarak gönderdi.” buyurdu.

Hz. Ebû-Bekr, Peygamberimizin doğruluğunu, güvenilirliğini, güzel ve üstün ahlâkını, asla yalan söylemediğini ki Allah’a karşı hiç yalan söyleyemeyeceğini biliyordu. Ben de Peygamberimize:

“Ben, senin hiç yalan söylediğine rastlamadım. Sen emanete son derece riayetinle, akrabanı gözetmekle, güzel işlerinle Peygamber olarak gönderilmeye lâyıksın. Uzat elini, biat edeyim sana, dedim.”

Peygamberimiz elini ona uzatınca, Hz. Ebû-Bekr hemen biat etti.[1]

Peygamberimiz bir hadisinde:

“İslâmiyet’e davet ettiğim herkes tereddüt etti ve düşündü. Ancak Ebû-Bekr İslâmiyeti kendisine teklif ettiğim zaman kabulde hiç gecikmedi ve tereddüt de etmedi.”

Hz. Ebû-Bekr’in Müslüman olduğu zaman, kırk bin dirhem altını vardı. Bu servetini, Mekke müşriklerinin ağır işkenceleri altında kıvrandıkları kadın, erkek birçok Müslüman köleleri satın alıp kurtarmak ve Müslümanları güölendirmek için harcadı. Medine’ye Hicret ettiği zaman yanında ancak beş veya altı bin dirhem altını kalmıştı. Bunu da Mekke’de yaptığı gibi Medine’de de cömertçe harcadı.

Tebük seferi sırasında dört bin dirhem olan servetinin hepsini Peygamberimize getirip teslim ettiğinde; Peygamberimiz, Ebû-Bekr’e:

“Ey Ebû-Bekr ev halkına ne bıraktın?” diye sorduğunda:

“Allah ve Allah’ın Resulünü bıraktım.” diye cevap vermişti.

Peygamberimiz Mekke’den Medine’ye Hicret ettiği zaman Hz. Ebû-Bekr’i yoldaş, gizlendiği mağarada kendisine arkadaş edinmişti.

Hz. Ebû-Bekr; Bedir, Uhud, Hendek ve diğer bütün savaşlarda Peygamberimizin yanında yer almıştır.

---

[1] Muhibbattaberî-Rıyâdunnadra, c.1, s.71

Peygamberimizin vefatıyla sonuçlanan hastalığı sırasında, mihraba yalnız onun geçirilmesini emir buyurmuş, Hz. Ömer'in imamlık etmesine bile razı olmamıştır.[1] Peygamberimizden sonra bu gerekçe ile ilk Halife, Hz. Ebû-Bekr olmuştur.[2]

Hz. Ebû-Bekr'in Kur'an-ı Kerim'e hizmeti de çoktur.

Peygamberimize Kur'an-ı Kerim'in sûre ve ayetleri vahiy olunduğunda, ezberler, ezberletir, aynı zamanda birini çağırır ve ona okuyup yazdırır ve yazılacak ayetin, hangi sûreye ve hangi ayetten sonra yazılacağını da bildirirdi.

Hz. Ebû-Bekr; vahiy kitabı kâtibi Sâbit oğlu Zeyd'i ve ayetleri ezberinde bulunduran hafızları araştırıp bulmuştur. Kur'an-ı Kerim'in yazılı bulunduğu, soyulmuş hurma dallarını, yassı ince beyaz taşları ve neyin üzerine yazılmışsa her birini toplattırmış, Mushaf hâline getirmişti. Kur'an-ı Kerim'den olup da iki yaprak arasına girmeyen ayet kalmamıştı.[3]

Hz. Ali: "Allah, Ebû-Bekr'e rahmet etsin. Mushaf'ın toplanmasında emek sarf eden insanların en ecirlisi odur. Kur'an-ı Kerim'i, ilk olarak iki yaprak arasına o toplatmıştır." demiştir.[4]

Hz. Ebû-Bekr, vefatı sırasında, Hz. Âişe'ye:

"Tek bir sağmal deveden, kılıçlarımızı temizleme işini yapan, bize su taşıyan ve hizmet eden şu uşak ile içine süt sağılan çanaktan başka bir şey bulunduğunu bilmiyorum. Bunları da ben ölürsem, Ömer'e götürüp teslim ediniz." diye vasiyet etmiş ve bunlar Hz. Ömer'e teslim edilince, Hz. Ömer:

"Allah, Ebû-Bekr'e rahmet etsin. O, Müslümanlığı canı ve malı ile candan, gönülden yaşamış, kendisinden sonrakilere de en iyi örnek teşkil etmiştir.[5]

Allah ondan razı olsun!" demiştir.

Hz. Ebû-Bekr; uzun boylu, beyaz tenli, zayıf bedenli, güzel yüzlü, seyrek ve ak sakallı, çukur gözlü, çıkık alınlı ve gür saçlı idi.

Bilâl'ı Habeşî ve Annesi Hamâme:

Bilâl'ı Habeşî'nin babası Rebâh, annesi Hamâme'dir. Rebâh, Habeşli olup, karısı Hamâme gibi, ikisi de Cümah Oğullarında köle idi.

---

[1] İbn-i İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.4, s.302; İbn.Sa'd-Tabakat, c.2,s.217,218,221

[2] İbn-i İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.4, s.311-312; İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.182; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.590; Taberî-Tarih, c.3, s.203

[3] Buharî-Sahîh, c.6, s.106; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.220

[4] İbn.Ebî Davud-Kitabülmesahif, c.5; Bedrüddin Zerkeşî-Elbürhan, c.1, s.239

[5] İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.198

Bilâl'ı Habeşî de Cümah Oğulları ailesi içinde veya Serah'ta[1] doğmuştu. Cümah Oğullarından, Veheb el Cümahî'nin oğlu Hâlet, Hâlet oğlu Ümeyye'nin kölesi idi.[2]

Peygamberimizin, halkı İslâmiyete gizli olarak davete başladığı ilk sıralarda Müslüman oldu.[3] Annesi de o sıralarda Müslüman oldu. Müslümanlığa çok bağlı, temiz kalpli birisiydi. Müslümanlığını açıklayan ilk yedi kişinin arasında idi. Müminlerin zayıf ve fakir halkındandı.

Dininden döndürülmek, Lât ve Uzzâ adındaki putlara taptırmak için yapılan bütün işkencelere katlanır, onu, haydi, sen de bizim gibi söyle, diye zorladıkça o, dilim dönmüyor, "Bir'dir!", "Bir'dir!" (Ehad!), (Ehad!) demekten geri durmaz, Lât ve Uzzâ putlarına Tanrı'dır dedirtemezlerdi.

Ümeyye, Bilâl'ı Habeşî'ye çok kızıyor, öfkesinden onu kızgın kumların üzerine yatırır, göğsüne taşlar yığar; seni böyle öldüreceğim, derdi. Bilâl bütün bu vahşice yapılan işkencelere tahammül ederek, "Bir"dir, "Bir"dir demeye devam ederdi. Ümeyye hırslanıp, aciz kalınca, Bilâl'ı Habeşî'nin boynuna ip geçirerek şehrin sokaklarında sürüklerdi. Bütün bu gibi işkencelere rağmen, ona, yine de Lât ve Uzzâ putlarına Tanrı'dır dedirtemezdi.

Yine bir gün, böyle boynundaki iple yerde sürüklerlerken, Hz. Ebû-Bekr (R.A) Bilâl'in bu hâlini gördü, Ümeyye'ye:

"Ey Ümeyye, Allah'tan kork! Bu fakirden ne istiyorsun" diye sordu. O da:

"İstiyorsan satın al da beni bundan kurtar!" dedi.

Bunun üzerine Hz. Ebû-Bekr tarafından satın alınıp, azat edilerek; işkenceden ve kölelikten kurtarıldı. Hz. Ebû-Bekr, Allah yolunda işkenceye uğrayanlardan Bilâl'ı Habeşî'nin annesi Hamâme'yi de satın alıp, azat ederek; işkenceden ve kölelikten kurtardı.

Bilâl'ı Habeşî, Allah yolunda Mekke'den Medine'ye Hicret etmiş[4] Bedir, Uhud, Hendek ve diğer bütün savaşlara Peygamberimizin yanında katılmıştır.[5]

Peygamberimiz, ilk ezanı Bilâl'ı Habeşî'ye okuttuğu gibi, Mekke'nin fethinde Kâbe'nin üzerinde de, ilk ezanı da ona okutmuştur.

Bilâl'ı Habeşî; Peygamberimizin mescidinde tahmid (övme, şükretme) ve temcid (Cenab-ı Hakk'ın büyüklüğünü bildirmek) dualarını aşk ve şevk ile okuyup ondan sonra sabah ezanını okur, sonra da, ezanın okunduğunu bildirmek üzere Peygamberimizin kapısının önünde durarak:

---

[1] Serah, Yemen ile Tâif arasındadır.
[2] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.184
[3] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.184
[4] İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.233
[5] İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.239

“*Hayya alessalâh! Hayye alelfelâh! Esselâtü yâ Resulallah!*” der, Peygamberimizin çıktığını görünce de, kamet (namaza davet) getirmeye başlardı.[1]

Peygamberimiz, bayram namazına veya yağmur dualarına çıkarken Bilâl, Peygamberimizin fenerini namazgâha kadar önde giderek yolu aydınlatır, Peygamberimiz namaza duracağı zaman, önüne sütre (mânia) olarak koyardı.[2]

Peygamberimizin vefatına kadar, bu hizmetini hiç aksattırmadan devam etti. Bilâl, Peygamberimizin vefatından sonra Medine ona dar gelmişti (sıkıntılı ve mutsuzdu). “İbn.Sa’d”ın rivayetine göre; hudut sınırlarındaki karakollarda muhafızlık yapmak istemiş, fakat Halife Hz. Ebû-Bekr razı olmayıp, Medine’de müezzinlik yapmasını istedi. Bilâl de:

“Ben Resulullahsız Medine’yi istemem. Resulullah’ın makÂmini boş görmeye tahammül edemem.” dedikten sonra Medine’den çıkıp Şam’a gitti.

Bilâl’ı Habeşî, aşk ile bağlı olduğu Resulullah’ın vefatına dayanamıyor, hep onun hayali ve anılarıyla yaşıyordu. Zaten annesi de vefat etmiş, yalnız kalmıştı. Bir savaşta şehit olarak ahirete gitmek, orada Resulullah’a kavuşurum arzusu ile Halife Ebû-Bekr’e gelerek:

“Ey Resulullah’ın Halifesi! Ben, Resulullah Aleyhivessellemden, müminin en üstün emeli, Allah yolunda cihattır, buyurduğunu işittim. Ben de Allah yolunda ölünceye kadar hudut boylarında cihat etmek istiyorum.” dedi.

Hz. Ebû-Bekr(R.A.):

“Ey bilâl, sen bizi bu hâlde bırakıp gitmeyi uygun görüyor musun? Yanımız da otursan, bize yardım etsen olmaz mı? Dedi. Bilâl’ı Habeşî’de:

“Eğer, sen beni kendin için alıp, seninle birlikte olayım diye azat ettin ise yanında alıkoy. Eğer, Allah için azat ettiysen beni bırak, yüce Allah’ın hizmetine gideyim.” dedi.

Hz. Ebû-Bekr(R.A.) Bilâl’i çok sever ve onu takdir ederdi ve ona:

“Ben, seni ancak Allah için azat ettim. Ey Bilâl, Allah aşkına, üzerinde bulunan hakkım ve hürmetimi göz ününe al da, yanımdan ayrılma. Ben yaşlandım, zayıfladım, ecelim de yaklaşmıştır.” dedi.

Bu sözlerin üzerine, Bilâl’ı Habeşî, Hz. Ebû-Bekr’in vefatına kadar yanından ayrılmadı.

Hz. Ömer’in hilâfeti zamanında, ondan izin alarak mücahit olarak tekrar Şam’a gitmişti ve orada ikâmet etmiş fakat hiç ezan okumamıştır. Yalnız bir kere, Medine’ye, Kabri Şerif’i ziyaret

---

[1] İbn.Sa’d-Tabakat, c.3, s.234
[2] İbn.Sa’d-Tabakat, c.3, s.234-236

için geldiğinde, herkesin arzusu üzerine bir sabah ezanı okumuş, herkes asrı saadeti anarak ağladı, rivayete göre kendisi de aynı üzüntüye kapılarak okuduğu ezanı tamamlayamamıştı.

Şam'da da bir kere ezan okumuş; hem kendisi ağlamış hem de herkesi ağlatmıştı.[1]

Hicretin yirminci yılında kolera salgınından, Şam Dımaşk'ta vefat etmiş, Küçük Kapı yanında Dımaşk kabristanına defnedilmiştir.

Allah'ın rahmeti daim üzerine olsun!

Bilâl'ı Habeşî; uzun boylu, kambur, siyah tenli, zayıf yüzlü, gür ve kır saçlı idi.

Ebû Fükeyhe:

Ebû Fükeyhe; Mekke'de, Bilâl'ı Habeşî'nin Müslüman olduğu sıralarda Müslüman oldu. Müşrikler tarafından en ağır işkencelere uğratılanlardandır. Hz. Ebû-Bekr; onu da satın alarak, azat etmiştir.

Ebû Fükeyhe, Allah yolunda, Habeş ülkesine yapılan ikince Hicrete katılmış, Bedir savaşından önce vefat etmiştir.

Allah, ondan razı olsun!

Sâid oğlu Hâlid:

Sâid oğlu Hâlid, gördüğü bir rüya sebebi ile Müslüman olmuştur.

Görmüş olduğu rüyasının üzerine, Cihad mevkiinde Peygamberimizi buldu:

"Ya Muhammed, sen nelere davet ediyorsun?" dedi.

Peygamberimiz; "Bir olan ve şeriki (ortağı) olmayan Allah'a iman ve ibadete, benim de onun kulu ve Resulü olduğuma inanmaya; görmeyen, işitmeyen, hiç zararı ve yararı olmayan, kendisine tapanları, tapmayanları da bilmeyen, bir takım taş parçalarına tapmaktan ki sen de onlara tapmaktasın, vazgeçmeye davet ediyorum." buyurdu.

Bunun üzerine, Sâid oğlu Hâlid:

"Ben şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur. Yine şehadet ederim ki, sen de Allah'ın Resulüsün." dedi.

Sâid oğlu Hâlid'in babası Ebû Uhayha, oğlunun Müslüman olduğunu öğrenince diğer çocuklarını göndererek, onu yanına getirtti. Hâlid'i yanına getirdiklerinde de ona sövdü, saydı, dayanılamayacak kadar ağır hakaretlerde bulundu fakat o yine de babasının söylediklerinin karşısında durdu. Babası onu dövdü, diğer çocukları ile ilişiğini kestirdi ve hapsettirdi ise de bir

---

[1] Zehebî-Siyerü Âlâmünnübelâ, c.1, s.257

yolunu bularak babasının elinden kurtuldu. O da Peygamberimizin yanından ayrılmayarak, birlikte yediler ve içtiler. Çok geçmeden babası da hastalanarak öldü.

Sâid oğlu Hâlid, Peygamberimizin vefatına kadar Yemen zekât amirliği (tahsil memurluğu) hizmetinde bulunmuş, Hicretin on dördüncü yılındı, Mercüssuffer savaşında şehit olmuştur.

Allah, ondan razı olsun!

Nübüvvetin İlk Üç Yıllık Devresinin Özeti

Peygamberimiz Aleyhisselâm: İlâhî vahye mazhar olduktan sonra, Kureyş müşriklerinin ileri gelenlerinden aşırı inkârcı ve itirazcı olanları, Peygamberimizi göstererek:

“Abdül-Muttalib’in gökten söz eden oğlu.” derlerdi.

Müşrikler; Kâbe mescidinde, Peygamberimizin namaz kılmasına karışmazlardı ama diğer Müslümanlar, Müslümanlığını gizlemeye çalışsalar bile müşrikler tarafından gözetlenip, izlenmekten kurtulamadılar. Bazıları evlerinde veya kuytu yerlerde birbirlerine gözcülük ederek namazlarını kılarlardı.

Lâkin, Peygamberimiz ve Hz. Ebû-Bekr, yanına gelenleri İslâmiyete davet etmiş, kadın veya erkek birçok kimse İslâmiyeti kabul etmiş, Mekke’de yayılıp, halk arasında konuşulur olmuştu.

Nübüvvetin üç yıllık devresinde; böylece, gizli olarak İslâmiyete davet olundu. Nübüvvetin dördüncü yılında, yüce Allah, indirdiği ayetlerde:

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤

(... ŞİMDİ SEN, SANA EMROLUNANI HİÇ ÇEKİNMEDEN, AÇIKÇA BEYAN VE İLÂN ET. MÜŞRİKLERE ALDIRIŞ ETME[1].)

Peygamberimiz üzüntüsünden, evinden dışarı çıkmıyordu, onu hastalandı sandılar. Peygamberimiz, onlara:

“Yüce Allah, bana en yakın akrabalarımı ahiret azabıyla korkutmamı emretti. Abdül-Muttalib Oğullarını toplayıp, kendilerini Allah’a imana davet etmek istiyorum.” buyurdu. Hz. Hatice:

“Onları davet et ama sakın Abdül-Uzzâ’yı (Ebû-Leheb) çağırayım deme. Çünkü davetini edeceğin İslâmiyeti asla kabul etmez.” dedi.

Abdül-Muttalib Oğullarına Yapılan Davet

Hz. Ali der ki:

---

¹ Kur’an-ı Kerim, Hicr Suresi, ayet 94

وَاَنْذِرْ عَشٖيرَتَكَ الْاَقْرَبٖينَۙ ﴿٢١٤﴾

"(ÖNCE EN YAKIN AKRABALARINI UYAR.. SANA UYAN MÜMİNLERİ KANATLARININ ALTINA AL) [1] ayetleri nazil olunca, Resulullah Aleyhisselâm beni çağırdı ve:

"Yüce Allah'ın en yakın hısımlarımı korkutmamı emir buyurması bana çok ağır geldi, bana kaygı verdi. Çok iyi biliyorsun ki, ben ne zaman kavmime davetimi yapsam, muhakkak hoşuma gitmeyen bir şeyle karşılacağımı biliyorum. Cebrail Aleyhisselâm bana geldi "Ya Muhammed, eğer sen yüce Rabbinin sana emrettiğini yapmayacak olursan, Rabbin sana azap edcektir." Dedi. Ya Ali, bize; bir sa' (dört avuç dolusu) kadar yemek yap ve üzerine koyun budundan et koy, ayrıca da bir kap süt hazırla. Sonra Abdül-Muttalib Oğullarını benim için topla, onlarla bir konuşayım ve emrolunduğumu kendilerine ulaştırayım." buyurdu.

Ben de Resulullah'ın emrini yerine getirdim ve Abdül-Muttalib Oğulları; Ebû Talib, Hamza, Abbas ve Ebû-Leheb'de gelenlerin içinde bulunuyordu. Onlar gelince, Peygamberimiz beni çağırdı ve onlar için yaptığım yemeği getirmemi emretti. Ben de getirip, önlerine koydum. Peygamberimiz eti parçalayarak yemek çanağının çevresine birer parça koyduktan sonra:

"Haydi yiyiniz. Bismillah." buyurdu.

Hepsi; yemeklerden yediler ve tamamiyle doydular. Varlığım kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, onların tümüne sunduğum yemek, yalnızca bir adama yetecek kadardı. Yemekten sonra, Resulullah:

Ya Ali, onlara süt de getir." buyurdu.

Süt kabını da getirdim, onların hepsi de doyasıya içtiler. Andolsun ki, o kaptaki sütü, bir tek adam bile yalnız başına içebilirdi, çünkü bir kişiye yetecek kadardı. Karınlarını doyuruncaya kadar yemeklerini yiyip, kanasıya kadar sütlerini içmelerine rağmen, ne o avuç kadar olan yemekte ne de bir kişiye yetecek miktardaki sütte azalma olmamıştı. Sanki ilk getirdiğim gibiydi.

Resulullah Aleyhisselâm söze başlamak istediği sırada; yenilen yemeğin ve içilen sütün bitmediğini gören Ebû-Leheb:

"Şaşılacak şey! Arkadaşınız büyük bir sihirle, sihirledi! Doğrusu biz, bugünkü gibi bir sihri hiç görmedik!" dedi ve sonra da Resulullah'a hitaben:

"Bunlar senin amcaların ve amcalarının oğullarıdır. Sen, onlara istediğini söyledin. Sapıklığı bırak! İyi bil ki; senin için, kavmin, bütün Arap topluluğuna karşı koymayı göze alacak değildir! Bütün Kureyş kabileleriyle Araplar üzerine çullanmadan, ata ve oğullarının seni engellemeleri, hapsederek esir etmeleri gerekirdi. Onların böyle yapmaları kendilerine daha

[1] Sure-i Şuarâ, ayet 214-215

kolaydı. Ey kardeşimin oğlu, ben, ata oğullarına senin gibi, şer ve kötülük getiren birisini görmedim." dedi ve Resulullah'ın konuşmasına fırsat vermedi ve hemen dağıldılar.

Ebû-Leheb'in sözleri, Resulullah'ın çok ağırına gitmişti.

Cebrail Aleyhisselâm tekrar gelip, Allah'ın buyruğunu hemen yerine getirmesini Resulullah'a emir ve tavsiye etti ve kendisine cesaret verdi.

Ertesi sabah, Resulullah Aleyhisselâm:

"Ya Ali, şu adam, işittiğin sözlerle önüme geçti de ben konuşamadan dağıldılar. Sen dün akşam yaptığın gibi yine yiyecek ve içecek hazırla, sonra onları yanıma topla." buyurdu.

Ben yemeğimi hazırladım, onları da çağırdım. Onlar gelince, Resulullah, yemeği getirmem için beni çağırdı. Ben de yemeği götürüp, Resulullah'ın önüne koydum. Resulullah, evvelce yaptığı gibi, eti parçalayıp, yemek çanağının çevresine birer parça koyarak "Haydi yiyiniz. Bismillah." buyurdu. Bir gece öncesi olduğu gibi; o dört avuç dolusu yemekten, bir kişiye yetecek kadar sütten hepsinin de doyasıya yemelerine, içmelerine rağmen; ne yemekte ne de sütte bir azalma olmuştu.

Resulullah Aleyhisselâm, onlara;

"Benim borcumu, benim yerime ödeyecek ve vaatlerimi yerine getirecek, cennette benimle birlikte bulunacak, ev halkım için de benim vekilim olacak kimdir?" diye sordu. Onlardan birisi:

"Sen kerem ve cömertlikte denizsin! Sana bu konuda kimin vekil olmaya gücü yeter?" dedi.

Resulullah, teklifini tekrarlayınca, ben de:

"Ben olurum." dedim. Bunun üzerine bana dönerek:

"Borcumu benim yerime sen ödeyecek ve vaatlerimi sen yerine getireceksin." buyurdu. Sonra da konuşmasına devam ederek:

"Hamd, Allah'a mahsustur. Ben, ona hamdederim. Yardımı da ondan dilerim. Ona inanır, ona güvenirim. Şüphesiz bilir ve bildiririm ki; Allah'tan başka ilâh yoktur. O, birdir, onun eşi, ortağı yoktur. Ben, bütün insanlara yalan söylemiş, aldatmış olsam bile, size yalan söyleyemem, aldatamam. Sizi, kendisine inanmaya davet ettiğim Allah, öyle bir Allah'tır ki, ondan başka ilâh yoktur. Sizler, uyur gibi ölecek, uykudan uyanır gibi de dirilecek ve bütün yaptıklarınızdan hesaba çekileceksiniz. İyiliklerinizin Mükâfatını görecek, kötülüklernizin cezasını çekeceksiniz. Bunlar; daim cennette ya da Cehennemde kalacaklardır. İnsanlardan, ilk uyardığım kişiler sizlersiniz.

Ey Abdül-Muttalib Oğulları! Andolsun ki, Arapların içinde benim size getirdiğim dünya ve ahiretiniz için hayırlı olandan daha üstün ve hayırlısını kavmime getirmiş bir yiğit bilmiyorum. Ben sizi; dile kolay gelen, mizanda ağır, iki kelimeye davet ediyorum! O da, Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve benim de Allah'ın Resulü olduğuma şehadet etmenizdir. Yüce Allah, sizi buna davet etmemi bana emretti.

"Ey Abdül-Muttalib Oğulları! Ben, özel olarak size, genel olarak da bütün insanlara Peygamber gönderildim. Siz; bu hususta, görmediğiniz mucizelerden bazısını da görmüş bulunuyorsunuz. Emrolunduğum görevimde, bana yardımcı ve kardeşim olmayı, cenneti kazanmayı hanginiz kabul eder? ... Hanginiz bu yolda ashabım olmak üzere, bana biat eder?..." buyurdu.

Hiç kimse ayağa kalkmadı. Hemen ben, ayağa kalktım. Resulullah, bana:

"Sen otur." buyurdu ve sorusunu üç kere tekrarladı, her defasında ben ayağa kalkıyordum, o da; "Sen otur." buyuruyordu.

"Ya Resulullah, bunların arasında yaşça en küçükleri olsam da, sana, ben kardeş ve yardımcı olurum." dedim. Hepsi sustular.

Resulullah Aleyhisselâm, sorusunun üçüncü tekrarından sonra; elini, elimin üzerine koydu ve:

"İçinizde; bu benim kardeşim, vâsim ve vekilimdir. Sözlerini dinleyiniz ve kendisine itaat ediniz. Bu işe; amcamsız, amcÂmin oğlu vâris oldu." buyurdu.[1]

Davetliler, gülüşerek ayağa kalktılar ve Ebû-Talib'e:

"Bak; sana, oğlunu dinlemeyi emrediyor, itaat et, diyor." dediler. Bunun üzerine, babam Ebû-Talib:

"Bizim tarafımızdan sana yardım etmek kadar sevgili hiçbir şey yoktur. Öğütlerini benimseyip, kabullendik; sözlerini tamamıyla tasdik ettik. Burada bulunanlar senin atanın oğullarıdır. Elbette ki, ben de onlardan birisiyim. Senin istediğin şeye, onlardan katılacakların içinden, andolsun ki, en hayırlısı da benden başkası değildir. Sen emrolunduğun şeye devam et. Andolsun ki, seni her zaman korumaktan bir an bile geri durmayacağım. Ancak; nefsim, babÂmin dininden ayrılmaya izin vermiyor." dedi.

Ebû-Leheb'den başka, hepsi de ılımlı ve uygun sözler söylediler. Fakat Ebû-Leheb:

"Ey Abdül-Muttalib Oğulları! Bu bir şerdir, kötülüktür! Başkaları onun elini tutup alıkoymadan önce siz, onun ellerini tutup alıkoyunuz. Eğer ona boyun eğecek olursanız; zillete ve hakarete uğrarsınız! Onu korumaya kalkarsanız, ölürsünüz!" dedi.

---

[1] Taberî-Tarih, c.1, s.217

Abdül-Muttalib kızı Safiyye, Ebû-Leheb'e:

"Ey kardeşim! Kardeşimin oğlunu ve onun dinini, hakir ve hor görüp, yardımsız bırakmak sana yakışır mı? Bilginler, öteden beri Abdül-Muttalib'in soyundan bir Peygamberin çıkacağını haber veriyorlardı. İşte o Peygamber budur." deyince, Ebû-Leheb:

"Bu, andolsun ki boşuna bir umuttur! Zaten kadınların sözleri erkeklere ayak bağı ve köstek (hayvanın gitmesine engel olmak için iki ayağı arasına bağlanan kısa ip) olur. Kureyş aileleri ve onlarla birlikte bütün Araplar ayaklanırsa, onlara karşı bizim ne gücümüz var. Biz, onların yanında ufacık kalırız." dedi. Bunun üzerine, babam Ebû-Talib:

"Biz, sağ oldukça ona yardım edecek, onu savunacak ve koruyacağız!

Ey kardeşimin oğlu! Rabbine davet edeceğin zamanı bilelim, silâhlanıp seninle birlikte oluruz." dedi.

İslâmiyetin Açıklanması

Peygamberimiz bir gün Saf'â tepeciğine gitti, oradaki yüksekçe bir taşın üzerine çıktı, kulaklarını tıkayarak yüksek sesle:

"Ya Sabâhâh![1] Ey Kureyş cemaati!" diyerek bağırdı.

"Kim bu seslenen?" diye sordular.

"Muhammed (Aleyhisselâm), Safâ tepesinden sesleniyor." dediler.

Peygamberimiz, Kureyş'in bütün kabileleri ile akraba idi. Bu nedenle Kureyş'te bulunan bütün kabilelere seslenmiş oluyordu. İşitenler, gelip Peygamberimizin etrafında toplandılar. Gelmeyenler de sebebini anlamak için adam gönderdiler. Kureyşliler:

"Ya Muhammed, bir haber mi var?" diye sordular. Peygamberimiz:

"Benimle sizin hâliniz, düşmanı görünce ailesine haber vermek için koşan ve düşmandan önce ailesine yetişip zarar vermesinden korkarak herkesi haberdar etmek için bağıran adÂmin hâlini andırır.

Söyleyiniz bakayım; ben size şu dağın eteğinden veya şu vadiden sizi yağmalamak isteyen atlıların çıkıvereceğini, düşman baskınına uğrayacağınızı haber versem, bana inanır mısınız?" diye sordu. Onlar da:

"Evet, sana inanırız, çünkü; biz, seni doğru sözlü, güvenilir biliriz. Sen, herhangi bir suçla suçlanmış da değilsin." dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz:

---

[1] Sabâhâh; düşman tarafından kuşatıldık, sarıldık! Sabah vakti, hemen hazırlanın! (Kureyş'in Parolası)

“Öyleyse ben, sizi şiddetli bir azap ile korkutup uyarmaya memurum. Ey Abdül-Muttalib Oğulları! Ey Abd-i Menaf Oğulları! Ey Zühre Oğulları!” diyerek Kureyş kabilelerine birer birer seslendi.

“Yüce Allah, en yakın akrabalarımı azap ile korkutmamı bana emretti. Sizler, Allah’tan başka ilâh yok (*LÂ İLÂHE İLLALLAH*) demedikçe ben, size ne dünyada bir hayır ne de ahirette bir nasip sağlayabilirim.” buyurdu.

Ebû-Leheb, hemen Peygamberimize atmak için eline bir taş aldı, ve:

“Yuh, yuh sana! Sen, bugün gelip de bizi bunun için mi topladın?” diyerek bağırdı. Hakkında “**Tebbet**” sûresi nazil oldu.

بِسْـــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَامْرَاَتُهُ حَمَّالَةَ مَا اَغْنٰى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ﴿٢﴾سَيَصْلٰى نَاراً ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾ تَبَّتْ يَدَا اَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾
فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ ﴿٥﴾ الْحَطَبِ ﴿٤﴾

Sûrenin meali:

“Ebu-leheb’in elleri kurusun -yok olsun- malı ve kazandığı kendisine fayda vermesin - alevli ateşe yaslanacaktır - karısı da boynunda bir ip olduğu halde ona odun taşıyacaktır.”

Peygamberimiz:

“Ey Kureyş cemaati! Kendinizi Cehennem ateşinden kurtarınız.

Ey Lüey oğlu Kâ’b, Kâ’b oğlu Mürre, Abdi Şemş, Abd-i Menaf, Hâşim ve Abdül-Muttalib Oğulları! Kendinizi Cehennem ateşinden koruyunuz.

Ey Kureyş cemaati! Kendinizi, Allah’tan satın alınız. Ben sizi, Allah azabından kurtarabilecek hiçbir şeye malik değilim!

Ey Abd-i Menaf Oğulları! Kendinizi, Allah’tan satın alınız. Ben sizi, Allah azabından kurtarabilecek hiçbir şeye malik değilim![1]

Ey Abdül-Muttalib Oğulları! Kendinizi, Allah’tan satın alınız. Ben sizi, Allah azabından kurtarabilecek hiçbir şeye malik değilim![2]

Ey Abdül-Muttalib oğlu Abbas! Ben, seni, Allah’ın azabından kurtarabilecek hiçbir şeye malik değilim![3]

Ey Avvam oğlu Zübeyr’in annesi, Resulullah’ın halası Safiyye!

---

[1] Nesaî-Sünen, c.6, s.248-249
[2] İbn-i İshak-Kitabül Mübtedâ ve’l-Mebas, c.3, s.128; Buharî-Sahîh, c.6, s.17
[3] Buharî-Sahîh, c.6, s.17; Müslim-Sahîh, c.1, s.183; Nesaî-Sünen, c.6, s.249-250

Ey Muhammed'in kızı Fâtıma! Kendinizi, Allah'tan satın alınız! Siz, benim malımdan, dilediğinizi benden isteyiniz. Fakat ben, sizi Allah'ın azabından kurtaracak hiçbir şeye malik değilim!"[1]

Peygamberimiz, bundan sonra:

"Ey Fihr hanedanı!" diyerek seslendi. Ebû-Lehep:

"İşte, Fihr Oğulları yanındalar!" dedi. Peygamberimiz:

"Ey Galib hanedanı!" diyerek seslenince; Fihr oğlu Muharîb ve Hâris Oğulları, dönüp oradan ayrıldılar. Peygamberimiz:

"Ey Galib oğlu Lüey hanedanı!" diyerek seslendi.

Galib Teym'el'in oğlu Edrem Oğulları, dönüp geri gittiler.

Peygamberimiz; böylece bütün Kureyş kabilelerine teker teker isimleri ile hitabını yaptıkça; Kâ'b'ın oğlu Adiy Oğulları ile Kâ'b oğlu Hüsays'ın iki oğlu olan Sehm ve Cumah Oğulları; Kilâb hanedanından, Mürre'nin oğlu Teym Oğulları ile Mürre'nin oğlu Yakaza, Yakaza'nın oğlu Mahzum Oğulları, Kusayy hanedanından, Zühre Oğulları; Abd-i Menaf Oğullarından, Abduddar Oğulları ile Kusayy'ın oğlu Abdul'uzzâ, Abdul'uzzâ'nın oğlu Benî Esed Oğulları; Hâşim hanedanından, Abd-i Şems Oğullarıyla Nevfel Oğulları dönüp gittiler.

Orada yalnız Abdül-Muttalib Oğulları kaldı. Peygamberimiz:

"Ben, sizi, (*LÂ İLÂHE İLLALLAHÜ VAHDEHÜ LÂ ŞERİKE LEH*) Allah'tan başka ilâh yoktur. O birdir, onun ortağı yoktur, diyerek şehadet getirmeye davet ediyorum. Ben de onun kulu ve Resulüyüm. Bunu böylece kabul ve ikrar ettiğiniz takdirde, sizin cennete gireceğinize kefil olurum!" buyurdu.[2]

Peygamberimizin bir de önemli bir uyarısı var dı:

"Siz, kıyamet günü, iyi amellerinizle gelmez de dünyayı boynunuza yüklenmiş olduğunuz halde gelirseniz ben, sizden yüz çeviririm (yüzüne bakmam). O zaman, siz, bana; ya Muhammed, dersiniz ben de size şöyle derim. (Peygamberimiz şöyle derim derken, başını onlardan başka tarafa çevirdi.)[3]

İslâmiyetin Açıklanmasıyla Müslüman Olanlar

Abdül-Muttalib oğlu Hz. Abbas, Hâris kızı Hz. Ümmül-Fadl, Eslem oğlu Hz. Ebû Râfi, Eslem oğlu Hz. Amr ve Hz. Ebû- Zerr'el-Gifâri'dir.

---

[1] İbn.İshak, Kitabül Mübtedâ ve'l-Mebas, c.3, s.128; Buharî-Sahîh, c.4, s.161
[2] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.120
[3] İbn.İshak-Kitabül Mübteda ve'l-Mebas, c.3, s.128

İLK MÜMİN VE MÜSLÜMANLAR

1. Hazreti MUHAMMED ALEYHİS SALÂT VE SELÂM
2. Huveylid kızı Hz. Hatice
3. Hz. Muhammed kızı Hz. Rukayye
4. Ebû Talib oğlu Hz. Ali
5. Hârise oğlu Zeyd
6. Kuhâfe oğlu Hz. Ebû-Bekr
7. Bilâl-ı Habeşî
8. Annesi Hamâme
9. Ebû Fükeyhe
10. Hâlid
11. Halef kızı Ümeyne
12. Saîd oğlu Amr
13. Safvan kızı Fâtıma
14. Avvam oğlu Zübeyr
15. Affan oğlu Hz. Osman
16. Ubeydullah oğlu Zübeyr
17. Ebî Vakkas oğlu Sa'd
18. Avf oğlu Abdurrahman
19. Cerrah oğlu Ebû Ubeyde
20. Ebû Seleme
21. Ebî Ümeyye kızı Ümmü Seleme Hind
22. Maz'un oğlu Osman
23. Ebil'erkam oğlu Erkam
24. Maz'un oğlu Kudâme
25. Maz'un oğlu Abdullah
26. Hâris oğlu Ubeyde
27. Zeyd oğlu Saîd
28. Hattab kızı Fâtıma
29. Beyzâ oğlu Süheyl
30. Mes'ud oğlu Abdullah
31. Mes'un oğlu Utbe
32. Hz. Ebû-Bekr kızı Esmâ
33. Erett oğlu Habbab
34. Ebî Vakkas oğlu Âmir
35. Ebî Vakkas oğlu Umeyr
36. Rebi oğlu Mes'ud
37. Amr oğlu Salît
38. Alkama kızı Fâtıma

39. Ebî Rebîa oğlu Ayyaş
40. Selâme kızı Esmâ
41. Huzâfe oğlu Huneys
42. Rebîa oğlu Âmir
43. Ebî Hasme kızı Leylâ
44. Cahş oğlu Abdullâh
45. Cahş oğlu Ebû Ahmed Abd
46. Ebû Talib oğlu Hz. Cafer
47. Umeys kızı Esmâ
48. Hâris oğlu Mâmer
49. Ezher oğlu Muttalib
50. Ebî Avf kızı Remle
51. Füheyre oğlu Âmir
52. Amd oğlu Hâtıb
53. Ebû Huzeyfe
54. Süheyl kızı Sehle
55. Abdullah oğlu Vâkıd
56. Ebil'Bükeyr oğlu Âkil
57. Ebil'Bükeyr oğlu Hâlid
58. Ebil'Bükeyr oğlu İyas
59. Ebil'Bükeyr oğlu Âmir
60. Abdullah oğlu Nuaym
61. Hâris oğlu Hâtib
62. Mücellel kızı Ümmü Cemil Fâtıma
63. Hâris oğlu Hattab
64. Yesar kızı Fükeyhe
65. Osman oğlu Sâib
66. Hızam oğlu Hâlid
67. Nevfel oğlu Esved
68. Ümeyye oğlu Amr
69. Zem'a oğlu Zeyid
70. Umeyr oğlu Ebürrum
71. Abdullah oğlu Kays
72. Yesar kızı Bereke
73. Nadr oğlu Firas
74. Kays oğlu Cehm
75. Esved oğlu Ebd kızı Harmele
76. Muaykıb
77. Hasene oğlu Şurahbil
78. Hâlid oğlu Hâris

79. Hâris kızı Reyta
80. Osman oğlu Amr
81. Hişam oğlu Seleme
82. Ebî Huzeyfe oğlu Hâşim
83. Süfyan oğlu Hebbar
84. Süfyan oğlu Abdullah
85. Abdullah oğlu Mâmer
86. Nadle oğlu Adiy
87. Usâse oğlu Urve
88. Süveyd oğlu Mes'ud
89. Huzâfe oğlu Abdullah
90. Huzâfe oğlu Kays
91. Âs oğlu Hişam
92. Hâris oğlu Ebû Kays
93. Cez oğlu Mahmiye
94. Mâmer oğlu Süfyan
95. Amr oğlu Sekran
96. Zem'a kızı Hz. Sevde
97. Zem'a oğlu mâlik
98. Sa'dî kızı Amre
99. İbn.Ümmü Mektum
100. Hâris oğlu Amr
101. Abd.Ganm oğlu Osman
102. Abd.Kays oğlu Sa'd
103. Kübeyb oğlu Abdullâh
104. Hübeyb oğlu Abdurrahman
105. Sürâka Hüseyb oğlu Cuayl
106. Âmir oğlu Yâsir
107. Huyyat kızı Sümeyye
108. Yâsir oğlu Ammâr

Mekke'li Müşriklerin İslâmiyete Karşı Olmalarının Sebepleri

Kureyşliler, yüzyıllardan beri putperest idiler. Ataları İbrahim ve İsmail Aleyhisselâmların, tevhit mabedi olan Kâbe, çevresine dikilen üç yüz altmış put ile put haneye çevrilmişti.[1]

Mekke'de umumi putlardan başka her ailenin evinde taptığı özel putu da vardı. Birisi yola çıktığında, hayvanına bineceği zaman puta el ve yüz sürerdi. Yola çıkmadan önce ilk işi bu olurdu. Yoldan döndüğü zaman da yine ilk işi puta el, yüz sürmek olurdu.

[1] İbn.Sa'd-Tabakat, c.2, s.136; Buharî-Sahîh, c.5, s.92

Peygamberimiz ise; onların putperestliğini yeriyor,[1] hiç kimseyi ayırmaksızın, putlara taparak küfür ve delâlet (kaybolmak, şaşırmak ve yanılmak) üzere ölüp gitmiş olan baba ve dedelerinin de Cehenneme atıldıklarını[2], helak olduklarını söylemekten çekinmiyordu.[3]

Mekke şehri; ilâhi mabet olan Kâbe'si ile Arap ülkesinin biricik dinî merkezi olup, her yıl oraya hac, diğer zamanlarda umre için her taraftan akın akın gelinirdi.[4]

Bunun için; Kâbe'yi açmak, kapamak, korumak (Hıcâbe)[5], hacıların su ihtiyacını karşılamak (Sıkâye)[6], hacılara yemek yedirmek (Rıfâde)[7] gibi dinî hizmetlerin yanı sıra idare meclisi (Dârünnedve), sancaktarlık (Livâ)[8], başkumandanlık (Kıyâde)[9] gibi askerî hizmetler de ihdas[10] edilmiş (ortaya çıkarılmış) ve kabilelerin ileri gelenlerine verilmiş bulunuyordu. Babadan oğla geçen bu hizmetler, hem büyük bir saygınlık hem de büyük çıkarlar sağlamaktaydı. Bu çıkar nedeniyle kendilerinin dinî ve ticarî durumlarını sarsabilecek her yeni harekete şiddetle karşı koymayı, çıkarlarının gereği olarak görüyorlardı.

Bütün bu çıkarlar yüzünden; Mekke müşriklerinin ileri gelenleri, Peygamberimize düşman olup, İslâmiyete karşı geliyorlardı. Fakat Peygamberimiz; Kureyş'in azılı müşriklerinin kötülüklerini, ortaya döküp, sayan ayetleri yüzlerine çarparcasına okuyordu:

بِسْـــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

وَلَا تُطِـعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَه۪ينٍۙ ﴿١٠﴾ هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَم۪يمٍۙ ﴿١١﴾ مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ اَث۪يمٍۙ ﴿١٢﴾ عُتُلٍّ بَعْدَ ذٰلِكَ زَن۪يمٍۙ ﴿١٣﴾

Meali:

"Doğruya da eğriye de alabildiğine yemin eden, izzeti nefsi bulunmayan, ötekini, berikini kötüleyen, lâf götürüp getiren, insanları hayırdan alıkoyan, haddini aşan, günaha dadanan, kaba, hırçın, bununla beraber kulağı kesik (soysuzluk damgası vurulmuş) olan kimseye -mal ve evlât sahibidir- diye sakın yüz verme!"[11]

بِسْـــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۙ ﴿١٧﴾ سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَۙ ﴿١٨﴾ كَلَّاۜ لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ﴿١٩﴾

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.282; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.199
[2] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.116
[3] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.199; Yakubî-Tarih, c.2, s.24
[4] Bakara:158; Âl-i İmran:96; Hacc: 27
[5] İbn.Esîr-Nihaye, c.1, s.340, c.2, s.355
[6] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.110
[7] İbn.Esîr-Nihaye, c.2, s.242
[8] İbn.Esîr-Nihaye, c.4, s.279
[9] Firuzadabi-Kamüsulmuhit, c.1, s.343
[10] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.136; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1,s.73; Taberî-Tarih, c.2, s.184
[11] Kalem suresi, ayet, 10-14

“Sakınsın o! Eğer (küfründen) vazgeçmezse, andolsun ki onu günahkâr kirli saçından tutup, Cehenneme sürükleyeceğiz. O zaman kâfirlerini çağırsın, biz de zebanîleri çağıracağız. Ey doğru yolda olan, sakın ona uyma. Sen secde et, Rabbine yaklaş!”[1]

Müşriklerin ileri gelenlerinin bazıları, ayetlerde sıralanan kötülükleri, kendilerinde bulup, gocunuyor, bu kötülüklerinin açıklanıp, halkın gözünden düşeceklerinden kaygılanıyor ve tedirgin oluyorlardı.

Nitekim Mugîre oğlu Velîd, kendisinin gayrı meşrû doğduğunu, Kalem sûresi, on üç ve on dördüncü ayetleri ininceye kadar bilmiyordu.

Bir gün, Velîd anasına: “Muhammed beni on sıfatla tarif etti, kendimde bu sıfatların dokuzunu buldum, fakat soysuz olduğumu bilmiyorum! Eğer, sen şimdi işin doğrusunu bana bildirmezsen boynunu vururum.” dedi. Annesi korktu ve doğrusunu söylemek zorunda kaldı:

“Senin baban kudretsizdi (iktidarsızdı), ölür de malı başkasına kalır diye korktum. Kendime bir çobanı davet ettim. Sen, işte o çobandansın! dedi.[2]

Kureyş’in ileri gelenleri, kendilerine üstün bir hak tanımayan, herkesi birbiriyle eşit tutan ve sizin Allah katında en şerefli ve değerli olanınız, Allah’tan (Allah’ın emirlerini yerine getirmemekten) en çok sakınanınızdır,[3] diyen bir dini nasıl kabullenebilirlerdi?

Nitekim, Ebû Leheb:

“Ya Muhammed (Aleyhisselâm), ben sana iman eder, Müslüman olursam, bana ne verilir?” diye sormuş, Peygamberimiz de:

“Müslümanlara ne verilirse, sana da o verilir.” buyurmuştu.

Ebû Leheb: “Onların üzerinde, benim hiçbir üstünlüğüm olmayacak mı?” diye sorunca, Peygamberimiz:

“Daha hangisini istersin?” buyurdu. Ebû Leheb:

“Ben herkesle bir mi tutulacağım? Bu dine yuh olsun!” demekten kendini alamamıştı.[4]

Yine bir gün, Ebû-Leheb: “Muhammed (Aleyhisselâm), bana görmediğim birtakım şeyler vaat ediyor; onların, öldükten sonra olacağını söylüyor.

---

[1] Alak suresi, ayet, 17-18-19
[2] Nesefî-Medarik, c.4, s.280
[3] Hucurat Suresi, ayet, 13
[4] Taberî-Tefsir, c.20, s.336; Kurtubî-Tefsir, c.20, s.235

O, bu vaatlerden başka acaba ellerime (avcuma) ne koydu?" diyerek, ellerine üfledikten sonra: "Yuh sizlere! Ben, siz de Muhammed (Aleyhisselâm)ın söylediklerinden başka hiçbirşey görmüyorum!" demiştir.[1]

Kureyş aileleri arasında, öteden beri birbirlerine karşı çekememezlik ve üstünlük davaları vardı.

Peygamberimizin, Hâşim Oğulları arasından, Peygamber olarak gönderilmesi, Hâşim Oğullarının diğer ailelere karşı, ezici bir üstünlük sağlayacağı düşünülerek, telâşlananlar olmuştu.

Ebû Cehl de bu duygusunu açıklamaktan çekinmemişt.

"Biz, ve Abd-i Menaf Oğulları, şeref ve şan hususun da şimdiye kadar çekiştik, durduk! Onlar; halka yemek yedirdiler, arabuluculuk ederek diyet yüklendiler, halka bağışta bulundular, biz de bütün bunları yaptık.

Onlarla, başa baş giden iki yarış atı durumuna gelince, 'İşte bizden; kendisine, gökten vahiy gelen bir de Peygamber var!' dediler. Biz bunun dengini nereden bulup, onlara ulaşacağız?

Biz, hiçbir zaman ona inanmayız, onu tasdik etmeyiz.[2] Ona, vahiy geldiği gibi, bize de vahiy gelinceye kadar!"[3]

Şûbe oğlu Mugîre der ki:

"Ben ve Hişam oğlu Ebû Cehl, Mekke sokaklarında yürürken, Resulullah Aleyhisselâm ile karşılaştık. Resulullah Aleyhisselâm, Ebû Cehl'e, "Ey Hakem'in babası! Gel, Allah ve Allah'ın Resulüne tâbi ol da; ben, senin hakkında Allah'a dua edeyim!" buyurdu. Ebû Cehl:

"Ya Muhammed (Aleyhisselâm)! Sen ilâhlarımıza dil uzatacak, onlara tapmaktan bizi menedecek ve ancak tebliğ ettiğin şeylere inanmamızı isteyeceksin değil mi? Ben, söylediğin şeylerin hak ve gerçek olduğuna inansaydım, sana tâbi olurdum." dedi. Resulullah Aleyhisselâm ayrılıp gidince de bana dönerek:

"Andolsun, ben iyi biliyorum ki; onun, bu söyledikleri hak ve gerçektir. Fakat, Kusayy Oğullar; Kâbe'nin hicâbe, nedve, livâ, sıkâye hizmetleri bizdedir. Biz de, evet dedik. Onlar, halka ne yaptı ise biz de yaparak, yarıştık, durduk! Onlar şimdi, bizden bir de Peygamber var!, dediler. Hayır! İşte, buna evet diyemeyeceğim." dedi.[4]

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1,s.376; EbülFida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.87
[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1,s.337-338; Beyhakî-Delâilünnübüvve, c.1, s.453; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.93
[3] Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.1, s.497
[4] İbn.İshak-Kitabül Mübteda ve'l-Mebas, c.5, s.191; Beyhakî-Delâilünnübüvve, c.1, s.453-454; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.93-94

Münebbih ve Haccac'elSeym'î oğlu Nübeyh de, bir gün Peygamberimizle karşılaşınca: "Allah, senden başka Peygamber gönderecek kimse bulamadı mı? İşte, orada şu kimse var, senden daha yaşlı ve zengin![1]

Eğer, sadık isen, senin Peygamberiliğine şahadet edecek bir melek getir!" demişlerdir.[2]

Müşriklerin Peygamberimize ve Müslüman Ashabına İşkenceleri

Kureyş müşrikleri, Peygamberimize ve Müslüman olup Peygamberimizin yanında bulunanlara karşı düşmanlıklarını arttırmaya başladılar.

Aşağılık adamlarını kışkırtarak, Peygamberimizi yalanladılar, saldırttılar.

Şairlik, sihirbazlık, kâhinlik ve mecnunluk gibi kendilerinin bile inanmadıkları türlü isnat ve iftiralarda bulunarak, eziyet ettiler.

Peygamberimiz ise; Allah'ın emrini açıklamaktan; müşrikleri putlarından ayırmak, küfürlerinden uzaklaştırmak, dinlerini yermek gibi onların hoşlanmadıkları şeyleri söylemekten geri durmuyordu.

Yüce Allah, müşriklere karşı; Peygamberimizi, amcası Ebû Talib ile Hz. Ebû-Bekr'in ve kavmi ile korudu.

Diğer Müslümanlara ise müşriklerin davranışları çok vahşice oluyordu. Güçlerinin yettiği Müslümanları yakalayıp, çıplak vücutlarına demir gömlek giydirerek, kızgın güneşe yatırıp, dayanılmaz işkenceler yapıyorlardı. Onlara, zorla, istediklerini söylettiriyorlardı.[3]

Ancak, Bilâl'ı Habeşî'ye söyletemediler.[4]

Kureyşlilerden her kabile, aileleri arasından Müslüman olanları[5], Peygamberimize bağlanan sahabeleri; hapsetmek, dövmek, aç ve susuz bırakmak, Mekke'nin en sıcak olan saatlerinde ve yerlerinde güneş altında tutmak gibi çeşitli işkencelerle bezdirip, dinlerinden dönmeye zorluyorlardı.[6]

Kimisi bu ağır işkencelere dayanamayıp, dininden dönüyor, kimisi de direniyor, dönmüyor; Allah'da onu, dininden dönmekten koruyordu.[7]

---

[1] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.144; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.73
[2] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.144
[3] İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.233; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.158: Hâkim-Müstedrek, c.3, s.284; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.137
[4] İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.233; Hâkim-Müstedrek, c.1, s.53; Ebû Nuaym-Hılye, c.1, s.149; Beyhakî-Delâilünnübüvve, c.2, s.56; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.137
[5] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.339; Taberî-Tarih, c.2, s.220
[6] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.339; Taberî-Tarih, c.2, s.220; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.94
[7] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.339; Taberî-Tarih, c.2, s.66

Yâsir oğlu Ammar'ın babası ve annesi gibi, dinlerinden dönmeyip, işkenceler altında can verenler de vardı.[1]

Kureyşli müşrikler, adÂmina ve yerine göre her hareketi ve işkenceyi yapıyorlardı.

Ebû Cehl, nüfuslu birisinin Müslüman olduğunu duyarsa; onu, sözleriyle hakaret ederek, tehdit ediyordu. Müslüman olan zayıf ve fakir biriyse; onu aldatıcı sözleriyle kandırmaya yeltenir, olmazsa, işkenceler yaparak dinlerinden döndürmeye çalışırdı.[2]

Abbas oğlu Abdullah:

"Müşrikler, ellerine geçirdikleri Müslümanları, döverler, aç ve susuz bırakarak tekrar döverler, türlü işkenceler yaparak, istediklerini onlara söylettirirlerdi. Fakat işkence gören Müslümanlar işkenceden kurtulup ayılınca (aklı başına gelince), tekrar tevhide (Allahın bir olduğu inancına) dönerlerdi.[3]

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

مَنْ كَفَرَ بِاللهِ مِنْ بَعْدِ اِيمَانِهِ اِلَّا مَنْ اُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْاِيمَانِ وَلٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْراً فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللّٰهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

"İşte; "KALBİ, İMAN ÜZERE SABİT VE BUNUNLA, MUTMAİN (gönülden inanmış) VE MÜSTERİH (içi rahat) OLDUĞU HÂLDE, CEBR (hukuka uygun zorlamaya) VE İKRAHA (hukuksuz, gayrımeşru zorlamaya) UĞRATILANLAR, MÜSTESNE OLMAK ÜZERE, KİM İMANINDAN SONRA, ALLAH'I TANIMAZ, KÜFRE GÖĞÜS AÇARSA, İŞTE, ALLAH'IN GAZABI, O GİBİLERİN BAŞINDADIR! ONLARIN HAKKI, EN BÜYÜK AZAPTIR"[4] mealindeki ayet, böyleleri hakkında gelmiştir.[5]

Mes'ud oğlu Abdullah der ki:

"Peygamber Aleyhisselâm, Beytullah'ın yanında namaz kılıyordu. Ebû Cehl ve bazı arkadaşlarından yedi kişilik bir grupta, Hicr'de Peygamberimizin çevresinde oturuyorlardı.[6]

Bir gün önce, bir dişi deve kesilmiş ve onun pislikleri, onlara yakın bir yerde duruyordu.[7]

---

[1] İsn.Sa'd-Tabakat, c.8, s.264-265; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.160; Beyhakî-Delâil, c.1, s.57; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.67; Zehebî-Tarih, c.2, s.138
[2] Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.1, s.478
[3] Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.197
[4] Nahl suresi, ayet, 106
[5] Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.59
[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.417; Buharî-Sahîh, c.1, s.65-131; Müslüm-Sahîh, c.3, s.1418; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.136
[7] A.b.Hanbel-Müsned, c.1, s.417; Ebülferec-Elvefa, c.1, s.190; Diyar-Bekrî, c.1, s.292

Ebû Cehl: “Görüyor musunuz şu müraiyi (ikiyüzlüyü) ? Hanginiz oradaki pisliği alıp, secdeye vardığı zaman Muhammed’in sırtına, iki omzunun arasına koyar?” diye sordu.[1]

Oradakilerin en şakisi, en bedbahtı olan Ebû Muayt oğlu Ukbe:

“Ben yaparım.” dedi.[2] Yerinden kalkarak onları alıp getirdi, Peygamberimiz secdeye vardığı zaman, onları iki omzunun arasına koyunca, gülmeye başladılar.[3]

Peygamber Aleyhisselâm, secdeden ayrılmıyor, başını kaldırmıyordu.

Ben ise, hiçbir işe yaramıyor, ayakta dikilip duruyor, sadece ona bakıyordum. Konuşmaya bile cesaretim yoktu. Çünkü beni koruyacak güçlü bir kavmim ve kabilem yoktu. Ne olurdu o zaman koruyacak gücüm ve koruyucum olaydı da Resulullâh Aleyhisselâmın sırtından onları hemen kaldırıp ataydım. Nihayet bir adam gidip, Fâtıma’ya haber verdi, o da gelip, pislikleri üzerinden alarak, attı ve bunu yapanlara ağır sözler söyledi, lânetledi. [4]

Hiç kimse Fâtıma’ya karşılık vermedi. Peygamber Aleyhisselâm, secdesini tamamlayıp, başını kaldırdığı, namazını bitirdiği zaman; Beytullah’a, Kâbe’ye yöneldi, sesini yükselterek, Kureyşlilerden yedi kişinin aleyhinde dua etti.

Üç kere: “Allah’ım Kureyş’ten şu topluluğu sana havale ediyordum!”[5] diyerek, kendileri hakkında dua ettiğini işittikleri zaman gülmeleri kesildi.

Bu toplulukta: Hişam oğlu Ebû Cehl, Rabîa oğlu Utbe, Rabîa oğlu Şeybe, Ebû Muayt oğlu Ukbe, Halef oğlu Ümeyye, Utbe oğlu Velîd ve Velîd oğlu Umâre bulunuyordu.

Bu güruh topluluğu, bu beldede yapılan duanın, muhakkak kabul olacağı görüşünde idiler. Peygamber Aleyhisselâmın bu duasından korktular.[6]

Peygamber Aleyhisselâm, Ebû Cehl’e:

“Sen, ya bundan vazgeçersin ya da Allah, senin başına bir felâket indirecek”[7]

Allah’a yemin ederim ki; Resulullah’ın adlarını tek tek sayarak, Allah’a havale ettiği bu yedi kişinin, Bedir günü öldürüldükleri yerden sürüklenerek, kuyuya atıldıklarını gördüm.”[8] dedi.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.1, s.131; Müslim-Sahîh, c.3, s.1418; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.137
[2] Ahmed b.Hanbel,Müsned, c.1, s.417; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.292
[3] Buharî-Sahîh, c.1, s.132; Müslim-Sahîh, c.3, s.1418; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.137
[4] Buharî-Sahîh, c.1, s.65; Müslim-Sahîh, c.1, s.1418; Nesaî-Sünen, c.1, s.162
[5] Müslim-Sahîh, c.3, s.1419; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.137
[6] Müslim-Sahîh, c.3, s.1419; Beyhakî-Delail, c.1, s.55
[7] Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.125
[8] Müslim-Sahîh, c.3, s.1419; Beyhakî-Delâilünnübüvve, c.2, s.54

Kâbe'de yapılan bu olaydan sonra, Resulullah Aleyhisselâm, Mescidi Haram'dan çıkarken Ebülbahterî'ye rastladı. Ebülbahterî'nin elinde bir sopa vardı. Yürürken ona dayanıyordu. Peygamberimizin üzgün hâlini görünce:

"Sana ne oldu? Bana söyle." dedi. Peygamberimiz:

"Bırak beni gideyim." buyurdu. Ebülbahterî ısrarla:

"Muhakkak senin başına bir şey gelmiş. Ya bana hâlini söylersin ya da ben seni söyleyene kadar bırakmayacağım." üsteledi.

Peygamber Aleyhisselâm, Ebülbahterî'nin ısrarı karşısında, kendisine yapılan çirkin hareketi anlattı. Bunun üzerine Ebülbahterî:

"Haydi, benimle mescide gel." Dedi ve zorla Peygamberimizi mescide götürdü, orada Ebû Cehl'e dönerek:

"Ey Hakem'in babası! Muhammed'in üzerine pislik atmasını sen mi emrettin?" diye sordu. Ebû Cehl:

"Evet" der demez, elindeki sopayı kaldırıp Ebû Cehl'in kafasına vurdu.[1]

Orada bulunanlar[2]; Ebû Cehl'in mensup olduğu Mahzum Oğulları ile Ebülbahterî'nin mensup olduğu Abdül-uzzâ'nın oğlu Esed Oğulları birbirlerinin üzerine atıldılar.

Ebû Cehl: "Yazıklar olsun size! Sizin bu davranışınız kim için oluyor? Muhammed (Aleyhisselâm) ancak, aramıza düşmanlık sokarak, kendisinin ve ashabının kurtulmasını istiyor!" diyerek bağırdı.[3]

Bir başka işkence de Müslümanlığını açıklamaktan çekinmeyen, demirci Habbab vardı. Kılıç yapardı. Müşrikler bir gün onu yakalayıp, soydular. Düz bir yerde yaktıkları ateşin içine sırt üstü yatırdılar, içlerinden birisi ayağı ile onun göğsünün üzerine bastı, ateş sönünceye kadar öylece tuttular. Müşriklerin, bütün bu yaptıkları işkencelere rağmen, Habbab'a söyletmek istediklerini söyletemediler.[4]

Hazreti Ömer, halifeliği sırasında Habbab'a, müşriklerden çektiği işkenceyi sormuştu. Habbab:

"El müminlerin emîri, bak sırtıma!" dedi. Hz. Ömer, onun sırtını görünce:

---

[1] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.125; Ebû Nuaym-Delâilünnübüvve, c.1, s.222; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.18
[2] Ebû Nuaym-Delâil, c.1, s.222; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.18
[3] Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.125; Ebû Nuaym-Delail, c.1, s.222; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6,s.18
[4] Ebû Nuaym-Hılyetülevliya, c.1, s.144

"Ben, insan sırtının böylesini hiç görmemiştim!" dedi.[1] Habbab:

"Benim için bir ateş yakmışlardı, o ateşin üzerine sürüklenip atıldım. O ateşi ancak, benim sırtımın yağları söndürmüştü."[2] dedi.

Yıllar geçtiği hâlde, Habbab'ın sırtındaki yara izleri hiçbir zaman geçmedi.

Müşriklerin Peygamberimize Yaptıkları İsnatların Allah Tarafından Reddedilişi

Âl'i İmran sûresi, ayet 184:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَاؤُ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾

(Habibim) ONLAR SENİ (tebligâtını) YALAN SAYARLARSA, SENDEN EVVEL O APAÇIK MUCİZELERİ, SAHİFLERİ VE NUR VERİCİ KİTAB(lar)-I GETİREN PEYGAMBERLER DE YALANA ÇIKARILMIŞLARDIR.

Yunus sûresi, ayet 2:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَباً اَنْ اَوْحَيْنَا اِلٰى رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْۜ قَالَ الْكَافِرُونَ اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾

İNSANLARI (Hakk'ın ukubetiyle, davranışlarının sonucuyla) KORKUT, İMAN EDENLERE RABLERİ İNDİNDE (yanında, katında) KENDİLERİ İÇİN MUHAKKAK BİR "KÂDEMI-SIDK(hakiki menzil, yüksek derece, üstün şeref) OLDUĞUNU MÜJDELE" DİYE İÇLERİNDEN BİR ADAMA (Peygambere) ETTİĞİMİZ VAHİY İNSANLAR İÇİN ŞAŞILACAK BİR ŞEY Mİ OLDU Kİ KÂFİRLER "BU ŞEKSİZ VE ŞÜPHESİZ APAÇIK BİR SİHİRBAZDIR" DEDİ(ler).

Er Ra'd sûresi, ayet 30-32:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنَاكَ فِي اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا اُمَمٌ لِتَتْلُوَا عَلَيْهِمُ الَّذِي اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمٰنِۜ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ مَتَابِ ﴿٣٠﴾

30 - (Senden önce nasıl Peygamber gönderdiysek) ÖLYECE SENİ DE KENDİLERİNDEN EVVEL NİCE ÜMMETLER GELİP GEÇMİŞ OLAN BİR ÜMMETE -SANA VAHYETTİĞİMİZ (Kur'an-ı Kerim)-İ ONLARA OKUMAN İÇİN GÖNDERDİK, ONLAR RAHMAN'I TANIMAZLAR. BEN ANCAK ONA DAYANIP GÜVENDİM, EN SON DÖNÜŞÜM DE YALNIZ ONADIR.

---

[1] İbn.Esîr-Üsdülgabe, c.2, s.115
[2] Ebû Nuaym-Hılyetülevliya, c.1, s.144; İbn.Esîr-Üsdülgabe, c.2, s.115

وَلَوْ اَنَّ قُرْاٰناً سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ اَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْاَرْضُ اَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتٰىۜ بَلْ لِلّٰهِ الْاَمْرُ جَمِيعاًۜ اَفَلَمْ يَا۬يْـَٔسِ
الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اَنْ لَوْ يَشَٓاءُ اللّٰهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعاًۜ وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ اَوْ تَحُلُّ قَرِيباً
مِنْ دَارِهِمْ حَتّٰى يَأْتِيَ وَعْدُ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَۜ ﴿٣١﴾

31 - BİR KUR'AN Kİ EĞER ONUNLA DAĞLAR (yerlerinden koparılıp) YÜRÜTÜLSEYDİ VEYA ONUNLA YER PARÇA PARÇA EDİLSEYDİ, YAHUT ONUNLA ÖLÜLER KONUŞTURULSAYDI (işte o ancak bu Kitabı Kerim olurdu) FAKAT BÜTÜN EMİR (ve kudreti, mutlaka) YALNIZ ALLAH'INDIR. İMAN EDENLER HÂLÂ ŞU HAKİKATİ BİLMEDİLER Mİ Kİ ALLAH DİLESEYDİ ELBETTE İNSANLARIN HEPSİNE BİRDEN HİDAYET EDERDİ. O KÂFİRLER (-e gelince) ALLAH'IN VAADİ (erişinceye) KADAR KENDİ (sun'i taksirleri küfürleri, kötü amel)-LERİ YÜZÜNDEN YA ANSIZIN BAŞLARINA BÜYÜK BELÂ ÇATIP DURACAK, YAHUT (o belâ) YURTLARININ YAKININA KONACAKTIR. ŞÜPHESİZ Kİ ALLAH VAADİNDEN DÖNMEZ.

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَاَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ اَخَذْتُهُمْࣞ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٢﴾

32 - ANDOLSUN Kİ (habibim) SENDEN EVVELKİ PEYGAMBERLERLE DE İSTİHZA(Alay) EDİLMİŞTİR DE BEN O KÜFREDENLER (-e bir zaman için) MEYDAN VERMİŞİMDİR. SONRA ONLARI YAKALAYIVERDİM BU BENİM NASIL (ve ne müthiş) BİR İKÂBIMDI (Şiddetli cezamdı).

El-İsrâ sûresi, ayet 89-97:

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍۘ فَاَبٰى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوراً ﴿٨٩﴾

89 - ŞANIMA ANDOLSUN Kİ BİZ BU KUR'AN'DA İNSANLAR İÇİN HER MANADAN NİCE TÜRLÜSÜNÜ AÇIKLAMIŞIZDIR. İNSANLARDAN PEK ÇOĞU İSE İLLE GAVURLUKTA AYAK DİREDİLER.

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْاَرْضِ يَنْبُوعاًۙ ﴿٩٠﴾اَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْاَنْهَارَ
خِلَالَهَا تَفْجِيراًۙ ﴿٩١﴾اَوْ تُسْقِطَ السَّمَٓاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفاً اَوْ تَأْتِيَ بِاللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ قَبِيلاًۙ ﴿٩٢﴾اَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ
مِنْ زُخْرُفٍ اَوْ تَرْقٰى فِي السَّمَٓاءِۜ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَاباً نَقْرَؤُ۬هُۜ قُلْ سُبْحَانَ رَبّ۪ي هَلْ كُنْتُ اِلَّا بَشَراً
رَسُولاً ﴿٩٣﴾

90 - BİZ DEDİLER SANA KAT'İYYEN İNANMAYIZ, TA Kİ BİZİM İÇİN ŞU YERDEN BİR PINAR AKITASIN.

91 - YAHUT SENİN HURMALIK(-lar)-DAN, ÜZÜMLÜK(-ler)-DEN BİR BAHÇEN OLSUN DA ARALARINDAN ŞIRIL ŞIRIL IRMAKLAR AKITASIN

92 - YAHUT İDDİA ETTİĞİN GİBİ GÖKYÜZÜNÜ ÜSTÜMÜZE PARÇA PARÇA DÜŞÜRESİN VEYA ALLAH'I VE MELEKLERİ KEFİL GETİRESİN.

93 - YAHUT ALTINDAN BİR EVİN OLSUN YAHUT SEMAYA ÇIKASIN, ONA ÇIKTIĞINA DA ASLA İNANMAYIZ YA, TA Kİ ÜSTÜMÜZE OKUYACAĞIMIZ BİR KİTAP İNDİRESİN, (şöyle) DE: "RABBİMİN ŞANI YÜCEDİR. BEN (Allah)'IN RESUL(-ü) BİR BEŞERDEN BAŞKASI MIYIM Kİ"

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤْمِنُوا اِذْ جَٓاءَهُمُ الْهُدٰى اِلَّٓا اَنْ قَالُوا اَبَعَثَ اللّٰهُ بَشَراً رَسُولاً ﴿٩٤﴾ قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْاَرْضِ مَلٰٓئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنّ۪ينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَٓاءِ مَلَكاً رَسُولاً ﴿٩٥﴾ قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَه۪يداً بَيْن۪ي وَبَيْنَكُمْۜ اِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِه۪ خَب۪يراً بَص۪يراً ﴿٩٦﴾ وَمَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِۚ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ اَوْلِيَٓاءَ مِنْ دُونِه۪ۜ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَلٰى وُجُوهِهِمْ عُمْياً وَبُكْماً وَصُماًۜ مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُۜ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَع۪يراً ﴿٩٧﴾

94 - İNSANLARIN KENDİLERİNE HİDAYET (rehberi) GELDİĞİ ZAMAN İMAN ETMELERİNİ “ALLAH BİR BEŞERİ Mİ PEYGAMBER GÖNDERDİ?” DEMELERİNDEN BAŞKA BİR ŞEY MEN ETMEDİ.

95 - DE Kİ: “EĞER YER (yüzün) DE (insanlar yerine) SAKİN SAKİN YÜRÜYEN MELEKLER OLSAYDI, BİZ ANCAK ONLARA GÖKTEN MELEK BİR PEYGAMBER GÖNDERDİK.”

96 - DE Kİ: “BİZİMLE SİZİN ARANIZDA HAKİKİ ŞAHİT OLARAK ALLAH YETER, ÇÜNKÜ O KULLARININ (her şeyinden) HAKKI İLE HABERDARDIR, KEMÂLİYLE GÖRENDİR.”

97- ALLAH KİME HİDAYET (nasip) EDERSE İŞTE O DOĞRU YOLU BULMUŞTUR, KİMİ DE ŞAŞIRIRSA ARTIK BUNLAR İÇİN ONDAN BAŞKA ASLA YARDIMCILAR BULAMAZSIN. BİZ ONLARI KIYAMET GÜNÜ KÖRLER, DİLSİZLER, SAĞIRLAR OLARAK YÜZÜKOYUN HAŞREDECEĞİZ. ONLARIN VARACAĞI YER CEHENNEMDİR Kİ ATEŞİ YAVAŞLADIKÇA BİZ ONUN ALEVİNİ ARTTIRIRIZ.

El-Furkan sûresi, ayet 7-8:

وَقَالُوا مَا لِهٰذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْش۪ي فِي الْاَسْوَاقِۜ لَوْلَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذ۪يراًۙ ﴿٧﴾ اَوْ يُلْقٰٓى اِلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَاۜ وَقَالَ الظَّالِمُونَ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا رَجُلاً مَسْحُوراً ﴿٨﴾

7 - (Yine) DEDİLER: “BU NASIL PEYGAMBER? (bizim gibi) YEMEK YİYOR, ÇARŞILARDA YÜRÜYOR, ONA BİR MELEK İNDİRİLİP DE (bu suretle) MAİYETİNDEKİ (kendisini tasdik eden) BİR İNZARCI (yasakçı) BULUNMALI DEĞİL MİYDİ?

8 - YAHUT ONA (gökten) BİR HAZİNE ATILMALI, YAHUT ONUN (meyvelerinden) YİYECEĞİ BİR BOSTANI BULUNMALI DEĞİL MİYDİ? O ZALİMLER (kâfirler, müminlere) DEDİ Kİ: “SİZ BÜYÜLENMİŞ BİR ADAMDAN BAŞKASINA TÂBİ OLUYORSUNUZ.”

Sebe’ sûresi, ayet 9:

اَفَلَمْ يَرَوْا اِلٰى مَا بَيْنَ اَيْد۪يهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِۜ اِنْ نَشَأْ نَخْسِفْ بِهِمُ الْاَرْضَ اَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفاً مِنَ السَّمَٓاءِۜ اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِكُلِّ عَبْدٍ مُن۪يبٍ ﴿٩﴾

“GÖKTEN VE YERDEN ÖNLERİNDE NE VAR, ARKALARINDA NE VAR BAKMADILAR MI? EĞER BİZ DİLERSEK ONLARI YERE GEÇİRİR, YAHUT GÖKTEN ÜSTLERİNE PARÇALAR DÜŞÜRÜRÜZ. ŞÜPHE YOK Kİ BURDA RABBİNE DÖNEN HER KUL İÇİN ELBET BİR İBRET VARDIR.”

Sâd sûresi, ayet 3-4:

كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَوْا وَلَاتَ ح۪ينَ مَنَاصٍ ﴿٣﴾ وَعَجِبُٓوا اَنْ جَٓاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْۘ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌۚ ﴿٤﴾

BİZ KENDİLERİNDEN EVVEL NİCE ÜMMET(ler) HELÂK ETTİK. O ZAMAN (ne) ÇIĞLIKLAR KOPARDILAR, HÂLBUKİ (o vakit azaptan kaçıp) TEHLİKELERİ BİLDİREN (BİR PEYGAMBER) GELDİĞİNE ŞAŞIRDILAR. “BU DEDİ(-ler) BİR BÜYÜCÜ, BİR YALANCIDIR.”

El-Duhan sûresi, ayet 4-5-6-7:

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ اَمْرٍ حَكِيمٍۙ ﴿٤﴾اَمْراً مِنْ عِنْدِنَاۜ اِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَۚ ﴿٥﴾رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَۜ اِنَّهُ هُوَ السَّم۪يعُ الْعَل۪يمُۙ ﴿٦﴾رَبِّ
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَاۢ اِنْ كُنْتُمْ مُوقِن۪ينَ ﴿٧﴾

4,5,6 - (O bir gecedir ki) HER HİKMETLİ İŞ NEZDİMİZDEN BİR EMİR İLE O ZAMAN AYRILIR. HAKİKAT BİZ RABBİNDEN BİR (eseri) RAHMET OLARAK (Peygamberler) GÖNDERENLERİZ. ŞÜPHE YOK Kİ O HAKKIYLA İŞİTENİN (her şeyi) KEMÂLİYLE BİLENİN TA KENDİSİDİR.

7 - (Evet) GÖKLERİN, YERİN VE İKİSİ ARASINDA BULUNAN ŞEYLERİN RABBİNDEN (bir rahmet eseri olarak) EĞER (buna) İYİCE İNANANLAR İSENİZ (o hâlde Muhammed Sallellâhü Aleyhivesellemin onun Peygamberi olduğuna da iman etmelisiniz).

Ez Zâriyat sûresi, ayet 52-*54:*

كَذٰلِكَ مَٓا اَتَى الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ اِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ اَوْ مَجْنُونٌ ﴿٥٢﴾اَتَوَاصَوْا بِه۪ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ
طَاغُونَ ﴿٥٣﴾فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَٓا اَنْتَ بِمَلُومٍ ﴿٥٤﴾

52 - ONLARDAN EVVELKİLERE DE HERHANGİ BİR PEYGAMBER GELMEDİ Kİ (onun hakkında da) MUTLAKA BÖYLECE SİHİRBAZ YAHUT MECNUN DEDİLER.

53 - HEPSİ DE BUNU BİRBİRİNE TAVSİYE Mİ ETTİLER? HAYIR, ONLAR (umumiyetle) AZGINLAR GÜRUHUNUN TA KENDİLERİDİR,

54 - O HÂLDE (habibim) ONLARDAN YÜZ ÇEVİR. ARTIK SEN KINANACAK (mes’ul olacak) DEĞİLSİN.

El-Kalem Sûresi, ayet 1 - 6:

بِسْــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَۙ ﴿١﴾مَٓا اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍۚ ﴿٢﴾وَاِنَّ لَكَ لَاَجْراً غَيْرَ مَمْنُونٍۚ ﴿٣﴾وَاِنَّكَ لَعَلٰى خُلُقٍ
عَظ۪يمٍ ﴿٤﴾فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَۙ ﴿٥﴾بِاَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ ﴿٦﴾

1 - HOKKA İLE KALEM VE (Erbab-i Kalem’in, Kalem ustasının) YAZMAKTA OLDUKLARI ŞEYLERE ANDOLSUN Kİ

2 - (Habibim) SEN RABBİNİN NİMETİ SAYESİNDE BİR MECNUN DEĞİLSİN.

3 - SENİN İÇİN MUHAKKAK VE MUHAKKAK TÜKENMEYEN BİR MÜKÂFAT VARDIR.

4 - SEN ELBETTE ÜSTÜN BİR AHLÂKA SAHİPSİN.

5-6 - ARANIZDAN HANGİNİZİN AKLI BOZUK OLDUĞUNU YAKINDA SEN DE GÖRECEKSİN, ONLAR DA GÖRECEKLER.

Müşriklerin Peygamberimizi İmtihanı

Kureyş eşrafı bir toplantıda, Peygamberimiz ve İslâmiyet hakkında konuşuyorlardı. Ebû Muayt oğlu Ukbe: "Yahudiler kendilerine ilk kitap inen millettir. Onların bilginlerine; Muhammed hakikaten Peygamber mi yoksa yalancı mı, sorup öğrenelim." dediler ve Hâris oğlu Nadr ile Ebû Muayt oğlu Ukbe Mekke'den yola çıkıp Medine'ye giderek, oradaki Yahudi bilginlerine Peygamberimiz hakkında bilgi verip, onun Peygamber olup olamayacağını sordular.

Yahudi bilginleri: "Size söyleyeceğim şu üç soruyu ona sorunuz (1) İlk zamanlarda, gelmiş geçmiş bulunan **gençlerin** ne olduğunu sorunuz. Çünkü onların çok şaşılacak hâdiseleri vardır! (2) Yeryüzünü, doğusundan batısına kadar gezip dolaşan **adÂmin** da haberinin ne olduğunu sorun ona! (3) Kendisine **ruh** dan (Nedir o?) sorunuz bakalım! Size bunları haber verirse, kendisine uyunuz. Çünkü o, bir Peygamberdir! Eğer yapamazsa, o, yalan uydurucu bir adam demektir. Kendisine istediğinizi yaparsınız!" dediler.

Hâris oğlu Nadr ile Ebû Muayt oğlu Ukbe, Mekke'ye dönüp Kureyşlilere:

"Ey Kureyş cemaati! Sizin ve Muhammed (Aleyhisselâm) in arasını kesip aralayacak şeyi bulup getirdik. Yahudi bilginleri; kendisine soracağınız sorulardan, eğer size haber bildirirse, kendisi bir Peygamberdir, bildiremezse, yalan uydurucu, lâfçı bir adamdır. Kendisine istediğinizi yapınız, dediler". diyerek seslendiler.

Bunun üzerine müşrikler, Yahudi bilginlerinden öğrendikleri bu üç soru ile Peygamberimizi imtihana çekmeye kalkışarak, yanına geldiler:

"Ey Muhammed (Aleyhisselâm)! İlk zamanlarda gelmiş geçmiş ve şaşılacak hâdiseleri bulunan **gençlerden** ve yeryüzünü, doğusundan batısına varıncaya kadar dolaşan **adamdan** bir de **Ruh** dan haber ver ki, nedir o?" dediler.

Peygamberimiz, onlara: " Sorduğunuz şeyleri size, yarın haber vereyim." buyurup bir istisna da bulunmadı[1]. İnşallah (Allah izin verirse) demedi.[2] Bunun üzerine Kureyş müşrikleri Peygamberimizin yanından ayrıldılar.

Peygamberimiz Aleyhisselâm, on beş gece beklediği hâlde, bu hususta yüce Allah ona vahiy indirmedi. Bunu fırsat bilen Mekke müşrikleri, ortalığa kötü haberleri yaymaya başladılar. Muhammed (Aleyhisselâm) bize; yarın haber vereceğim, diye söz vermişti. Bugün on beş gün oldu, sorduklarımızdan bize hâlâ haber vermiyor, gibi çeşitli yaygaralar kopardılar.

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.320-322; Taberî-Tefsir, c.15, s.191-192; Kurtubî-Tefsir, c.10, s.346-347; Ebülfidâ-Tefsir, c.3, s.71-72

[2] Süheyli-Ravdulünüf, c.3, s.161; Fahrurrazi-Tefsir, c.21, s.238

Vahyin gecikmesi ve müşriklerin kendisi hakkında kötü konuşmaları, Peygamberimizi çok üzmüş ve ona çok ağır gelmişti.

Nihayet Cebrail Aleyhisselâm gelip, yüce Allah tarafından Eshab-ı Kehf sûresini getirdi.

Cebrail Alethisselâm geldiği zaman, Peygamberimiz ona:

“Ey Cebrail! Beni bıraktığını sanacak kadar benden ayrıldın! Beni daha sık ziyaret etmez misin?” diye sordu.

Cebrail Aleyhisselâm:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَمَا نَتَنَزَّلُ اِلَّا بِاَمْرِ رَبِّكَۚ لَهُ مَا بَيْنَ اَيْدٖينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذٰلِكَۚ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّاۚ ﴿٦٤﴾

“Biz (elçiler) Rabbimin emri olmadıkça, inemeyiz. Üstümüzde, arkamızda ve ikisinin arasında ne varsa, hepsi onundur ve seni Rabbin unutmuş değildir.”[1] ayetini okudu.

Yüce Allah, Kureyş müşriklerinin sorularını cevaplamak üzere indirdiği, Kehf sûresinde de şöyle buyurdu:

El-Kehf sûresi:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذٖٓي اَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجاًۜ ﴿١﴾قَيِّماً لِيُنْذِرَ بَأْساً شَدٖيداً مِنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنٖينَ
الَّذٖينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْراً حَسَناًۙ ﴿٢﴾مَاكِثٖينَ فٖيهِ اَبَداًۙ ﴿٣﴾ وَيُنْذِرَ الَّذٖينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَداًۗ ﴿٤﴾

1. Hamd, kuluna Kitab'ı (Kur'an'ı) indiren ve onda hiçbir eğrilik yapmayan Allah'a mahsustur.

2,3,4. (Allah onu), katından gelecek şiddetli bir azap ile (inanmayanları) uyarmak, salih ameller işleyen mü'minleri, içlerinde ebedî olarak kalacakları güzel bir mükâfat (cennet) ile müjdelemek ve "Allah, bir çocuk edindi" diyenleri de uyarmak için dosdoğru bir kitap kıldı.

مَا لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِاٰبَٓائِهِمْۜ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْۜ اِنْ يَقُولُونَ اِلَّا كَذِباً ﴿٥﴾

5 - Bu konuda ne kendilerinin, ne de atalarının hiçbir bilgisi yoktur. Ne büyük bir söz (bu) ağızlarından çıkan! Onlar ancak yalan söylüyorlar.

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ اِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهٰذَا الْحَدٖيثِ اَسَفاً ﴿٦﴾اِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْاَرْضِ زٖينَةً لَهَا لِنَبْلُوَهُمْ اَيُّهُمْ
اَحْسَنُ عَمَلاً ﴿٧﴾وَاِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعٖيداً جُرُزاًۜ ﴿٨﴾

[1] Meryem suresi, âyet 64

6. Demek sen, bu söze (Kur'an'a) inanmazlarsa, arkalarından üzülerek âdeta kendini tüketeceksin!

7. İnsanların hangisinin daha güzel amel yaptığını deneyelim diye şüphesiz biz yeryüzündeki şeyleri ona bir zinet yaptık.

8. Biz, elbette (zamanı gelince) yeryüzündeki her şeyi bir kuru toprak hâline getireceğiz.

اَمْ حَسِبْتَ اَنَّ اَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ اٰيَاتِنَا عَجَباً ﴿٩﴾اِذْ اَوَى الْفِتْيَةُ اِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا اٰتِنَا مِنْ لَدُنْكَ
رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَداً ﴿١٠﴾

9. Yoksa sen, (sadece) Ashab-ı Kehf ve Ashab-ı Rakîm'i mi bizim ibret verici delillerimizden sandın?

10. Hani o gençler mağaraya sığınmışlardı da, "Ey Rabbimiz! Bize katından bir rahmet ver ve içinde bulunduğumuz şu durumda bize kurtuluş ve doğruluğa ulaşmayı kolaylaştır" demişlerdi.

Birinci Soruya Cevap

فَضَرَبْنَا عَلٰى اٰذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَداً ﴿١١﴾ ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ اَيُّ الْحِزْبَيْنِ اَحْصٰى لِمَا لَبِثُوا اَمَداً ﴿١٢﴾

11. Bunun üzerine biz de nice yıllar onların kulaklarını (dış dünyaya) kapattık (Onları uyuttuk).

12. Sonra onları uyandırdık ki, iki zümreden hangisinin bekledikleri süreyi daha iyi hesap ettiğini bilelim.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَاَهُمْ بِالْحَقِّ اِنَّهُمْ فِتْيَةٌ اٰمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ﴿١٣﴾وَرَبَطْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اِذْ قَامُوا فَقَالُوا
رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَنْ نَدْعُوَا مِنْ دُونِهِ اِلٰهاً لَقَدْ قُلْنَا اِذاً شَطَطاً ﴿١٤﴾هٰؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اٰلِهَةً
لَوْلَا يَاْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِباً ﴿١٥﴾وَاِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ اِلَّا اللّٰهَ
فَأْوُۤا اِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ اَمْرِكُمْ مِرْفَقاً ﴿١٦﴾

13. Biz sana onların haberlerini gerçek olarak anlatıyoruz: Şüphesiz onlar Rablerine inanmış birkaç genç yiğitti. Biz de onların hidayetlerini artırmıştık.

14,15. Kalkıp da, "Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir. O'ndan başkasına asla ilâh demeyiz. Yoksa andolsun ki saçma bir söz söylemiş oluruz. Şunlar, şu kavmimiz, O'ndan başka tanrılar edindiler. Onlar hakkında açık bir delil getirselerdi ya! Artık kim Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalimdir?" dediklerinde onların kalplerine kuvvet vermiştik.

16. (İçlerinden biri şöyle dedi:) "MÂdemki onlardan ve Allah'tan başkasına tapmakta olduklarından yüz çevirip ayrıldınız, o hâlde mağaraya çekilin ki, Rabbiniz size rahmetini yaysın ve içinde bulunduğunuz durumda yararlanacağınız şeyler hazırlasın."

وَتَرَى الشَّمْسَ اِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَاِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُۜ
ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِۜ مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِۚ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِياًّ مُرْشِداً ﴿١٧﴾وَتَحْسَبُهُمْ اَيْقَاظاً وَهُمْ رُقُودٌۗ
وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِۗ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِۜ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَاراً وَلَمُلِئْتَ
مِنْهُمْ رُعْباً ﴿١٨﴾

17. (Orada olsaydın) güneş doğduğunda onun; mağaralarının sağ tarafına kaydığını, batarken de onlara dokunmadan sol tarafa gittiğini görürdün. Kendileri ise mağaranın geniş bir yerinde idiler. Bu, Allah'ın mucizelerindendir. Allah, kime hidayet ederse işte o, doğru yolu bulandır. Kimi de şaşırtırsa, artık ona doğru yolu gösterecek bir dost bulamazsın.

18. Uykuda oldukları hâlde, sen onları uyanık sanırsın. Biz onları sağa sola çeviriyorduk. Köpekleri de mağaranın girişinde iki kolunu uzatmış (yatmakta idi.) Onları görseydin, mutlaka onlardan yüz çevirip kaçardın ve gördüklerin yüzünden için korku ile dolardı.

وَكَذٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَٓاءَلُوا بَيْنَهُمْۜ قَالَ قَٓائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْۜ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْماً اَوْ بَعْضَ يَوْمٍۜ قَالُوا رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ
فَابْعَثُوا اَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هٰذِهِ اِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ اَيُّهَا اَزْكٰى طَعَاماً فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ
بِكُمْ اَحَداً ﴿١٩﴾اِنَّهُمْ اِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ اَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا اِذاً اَبَداً ﴿٢٠﴾

19. Böylece biz, birbirlerine sorsunlar diye onları uyandırdık. İçlerinden biri: "Ne kadar kaldınız"? dedi. (Bir kısmı) "Bir gün, ya da bir günden az", dediler. (Diğerleri de) şöyle dediler: "Ne kadar kaldığınızı Rabbiniz daha iyi bilir. Şimdi siz birinizi şu gümüş para ile kente gönderin de baksın; (şehir halkından) hangisinin yiyeceği daha temiz ve lezzetli ise ondan size bir rızık getirsin. Ayrıca, çok nazik davransın (da dikkat çekmesin) ve sizi hiçbir kimseye sakın sezdirmesin."

20. "Çünkü onlar sizi ele geçirirlerse ya taşlayarak öldürürler, yahut kendi dinlerine döndürürler. O zaman da bir daha asla kurtuluşa eremezsiniz."

وَكَذٰلِكَ اَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَاَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَاۚ اِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ اَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا
عَلَيْهِمْ بُنْيَاناًۜ رَبُّهُمْ اَعْلَمُ بِهِمْۜ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلٰٓى اَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِداً ﴿٢١﴾ سَيَقُولُونَ ثَلٰثَةٌ رَابِعُهُمْ
كَلْبُهُمْۚ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْماً بِالْغَيْبِۚ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْۜ قُلْ رَبِّي اَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ
اِلَّا قَلِيلٌۙ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ اِلَّا مِرَٓاءً ظَاهِراًۖ وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ اَحَداً ﴿٢٢﴾

21. Böylece biz, (insanları) onların hâlinden haberdar ettik ki, Allah'ın va'dinin hak olduğunu ve kıyametin gerçekleşmesinde de hiçbir şüphe olmadığını bilsinler. Hani onlar (olayın mucizevî tarafını ve asıl hikmetini bırakmışlar da) aralarında onların durumunu tartışıyorlardı. (Bazıları), "Onların üstüne bir bina yapın, Rableri onların hâlini daha iyi bilir" dediler. Duruma hâkim olanlar ise, "Üzerlerine mutlaka bir mescit yapacağız" dediler.

22. (Ey Muhammed!) Bazıları bilmedikleri şey hakkında atıp tutarak: "Onlar üç kişidirler, dördüncüleri köpekleridir" diyecekler. Yine, "Beş kişidirler, altıncıları köpekleridir" diyecekler. Şöyle de diyecekler: "Yedi kişidirler, sekizincileri köpekleridir." De ki: "Onların sayısını Rabbim

daha iyi bilir. Zaten onları pek az kimse bilir. O hâlde, onlar hakkında (Kur'an'daki) apaçık tartışma(yı aktarmak)dan başka tartışmaya girme ve bunlar hakkında onlardan hiçbirine bir şey sorma."

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَاْيْءٍ اِنِّي فَاعِلٌ ذٰلِكَ غَداًۙ ﴿٢٣﴾اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ اللّٰهُ وَاذْكُرْ رَبَّكَ اِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسٰٓى اَنْ يَهْدِيَنِ رَبّ۪ي لِاَقْرَبَ مِنْ هٰذَا رَشَداً ﴿٢٤﴾

23. Hiçbir şey hakkında sakın "yarın şunu yapacağım" deme!

24. Ancak, "Allah dilerse yapacağım" de. Unuttuğun zaman Rabbini an ve "Umarım Rabbim beni, bundan daha doğru olana ulaştırır" de.

وَلَبِثُوا ف۪ي كَهْفِهِمْ ثَلٰثَ مِائَةٍ سِن۪ينَ وَازْدَادُوا تِسْعاً ﴿٢٥﴾قُلِ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثُواۚ لَهُ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ اَبْصِرْ بِه۪ وَاَسْمِعْۜ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِه۪ مِنْ وَلِيٍّۘ وَلَا يُشْرِكُ ف۪ي حُكْمِه۪ٓ اَحَداً ﴿٢٦﴾

25. Onlar mağaralarında üç yüz yıl kaldılar. Buna dokuz daha eklediler.

26. De ki: "Kaldıkları süreyi Allah daha iyi bilir. Göklerin ve yerin gaybını bilmek O'na aittir. O, ne güzel görür; O, ne güzel işitir! Onların, O'ndan başka hiçbir dost da yoktur. O, hükmüne hiçbir kimseyi ortak etmez."

İkinci soruya cevap

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِۜ قُلْ سَاَتْلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْراًۜ ﴿٨٣﴾

83. (Ey Muhammed!) Bir de sana Zülkarneyn hakkında soru soruyorlar. De ki: "Size ondan bir anı okuyacağım."

اِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْاَرْضِ وَاٰتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَباًۙ ﴿٨٤﴾فَاَتْبَعَ سَبَباً ﴿٨٥﴾حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ ف۪ي عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْماًۜ قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ اِمَّٓا اَنْ تُعَذِّبَ وَاِمَّٓا اَنْ تَتَّخِذَ ف۪يهِمْ حُسْناً ﴿٨٦﴾ قَالَ اَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ اِلٰى رَبِّه۪ فَيُعَذِّبُهُ عَذَاباً نُكْراً ﴿٨٧﴾ وَاَمَّا مَنْ اٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحاً فَلَهُ جَزَٓاءًۨ الْحُسْنٰىۚ وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ اَمْرِنَا يُسْراًۜ ﴿٨٨﴾ ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَباً ﴿٨٩﴾حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلٰى قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْراًۙ ﴿٩٠﴾ كَذٰلِكَۜ وَقَدْ اَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْراً ﴿٩١﴾

84. Biz onu yeryüzünde kudret sahibi kıldık ve kendisine her konuda (amacına ulaşabileceği) bir yol verdik.

85. O da (Batı'ya gitmek istedi ve) bir yol tuttu.

86. Güneşin battığı yere varınca, onu siyah balçıklı bir su gözesinde batar (gibi) buldu. Orada (kâfir) bir kavim gördü. "Ey Zülkarneyn! Ya (onları) cezalandırırsın ya da haklarında iyilik yolunu tutarsın" dedik.

87. Zülkarneyn, "Her kim zulmederse, biz onu cezalandıracağız. Sonra o Rabbine döndürülür. O da kendisini görülmedik bir azaba uğratır" dedi.

88. "Her kim de iman eder ve salih amel işlerse, ona mükâfat olarak daha güzeli var. (Üstelik) ona emrimizden kolay olanı söyleyeceğiz."

89. Sonra yine (doğuya doğru) bir yol tuttu.

90. Güneşin doğduğu yere ulaşınca, onu kendileriyle güneş arasına örtü koymadığımız bir halk üzerine doğar buldu.

91. İşte böyle. Şüphesiz biz onun yanındakileri ilmimizle kuşatmışızdır.

ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَباً ﴿٩٢﴾حَتّٰى اِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْماًۙ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلاً ﴿٩٣﴾قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ
اِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجاً عَلٰٓى اَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَداًّ ﴿٩٤﴾قَالَ مَا
مَكَّنّ۪ي ف۪يهِ رَبّ۪ي خَيْرٌ فَاَع۪ينُون۪ي بِقُوَّةٍ اَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْماًۙ ﴿٩٥﴾اٰتُون۪ي زُبَرَ الْحَد۪يدِۜ حَتّٰى اِذَا سَاوٰى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ
قَالَ انْفُخُواۜ حَتّٰى اِذَا جَعَلَهُ نَاراًۙ قَالَ اٰتُون۪ٓي اُفْرِ غْ عَلَيْهِ قِطْراًۜ ﴿٩٦﴾فَمَا اسْطَاعُٓوا اَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ
نَقْباً ﴿٩٧﴾ قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبّ۪يۚ فَاِذَا جَٓاءَ وَعْدُ رَبّ۪ي جَعَلَهُ دَكَّٓاءَۚ وَكَانَ وَعْدُ رَبّ۪ي حَقاًّ ﴿٩٨﴾

92. Sonra yine bir yol tuttu.

93. İki dağ arasına ulaşınca, bunların önünde, neredeyse hiçbir sözü anlamayan bir halk buldu.

94. Dediler ki: "Ey Zülkarneyn! Ye'cüc ve Me'cüc (adlı kavimler) yeryüzünde bozgunculuk yapmaktadırlar. Onlarla bizim aramıza bir engel yapman karşılığında sana bir vergi verelim mi?"(12)

95. Zülkarneyn, "Rabbimin bana verdiği (imkân ve kudret, sizin vereceğiniz vergiden) daha hayırlıdır. Şimdi siz bana gücünüzle yardım edin de, sizinle onların arasına sağlam bir engel yapayım" dedi.

96. "Bana (yeterince) demir madeni(13) getirin" dedi. İki yamacın arasındaki boşluğu (dağlarla) bir hizaya getirince, "körükleyin!" dedi. Demiri eritip kor (gibi) yapınca da, "Bana erimiş bakır getirin, bunun üzerine boşaltayım" dedi.

97. Artık onu ne aşabildiler, ne de delebildiler.

98. Zülkarneyn, "Bu, Rabbimin bir rahmetidir. Rabbimin vaadi (kıyametin kopma vakti) gelince onu yerle bir eder. Rabbimin vaadi gerçektir" dedi.

Üçüncü soruya cevap

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الرُّوحِۜ قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبّ۪ي وَمَٓا اُو۫ت۪يتُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَل۪يلاً ﴿٨٥﴾

SANA **RUH**'U SORARLAR DE Kİ: RUH, RABBİMİN EMRİ (cümlesi) -N-DENDİR (ZATEN) SİZE AZ BİR İLİMDEN BAŞKASI VERİLMEMİŞTİR. **(İsrâ sûresi, ayet 85)**

Kureyş müşrikler, Peygamberimizin kendilerine tebliğ ettiği şeylerin hak ve gerçek, söylediklerinin doğru olup olmadığını Yahudi bilginlerinden sordular. İstenen cevapların haber

verilmesiyle, Peygamberlik vasfının hak ve gerçek olduğunu anladıkları hâlde; kıskançlık ve hidayetten mahrum oluşları yüzünden iman etmeye yanaşmadılar. Üzerinde bulundukları küfürde direndiler.

İçlerinden biri: “Şu Kur’an’ı dinlemeyiniz. Onu; bir takım boş ve asılsız sözler yerine koyunuz, eğlenceye alınız, belki böylece ona galebe çalarsınız (galip gelirsiniz). Eğer siz bir gün onunla münazaraya ve tartışmaya kalkarsanız, o size galebe eder.” dedi.[1]

Müşriklerin Peygamberimizi Daveti

Peygamber Aleyhisselâm bir gün Kâbe’yi tavaf ederken Kureyş müşriklerinden, Muttalib oğlu Esved, Abdul-uzzâ oğlu Esed, Mugîre oğlu Velîd, Halef oğlu Umeyye ve Âil’el’Sehmî oğlu Âski, bunlar Kureyş kavmi içinde en yaşlı kişilerdi.[2] Bu kişiler, Peygamberimizle karşılaştıklarında:

“Biz sana bir uzlaşma teklif edeceğiz ki; onda hem senin için hem de bizim için iyilik vardır!” dediler. Peygamberimiz:

“Neymiş o!” diye sordu. Müşrikler:

“Ey Muhammed! gel, sen bizim dinimize tâbi ol, biz de senin dinine tâbi olalım. Sen bizim ilâhımız Lât ve Uzzâ’ya bir yıl tap, biz de senin Allah’ına bir yıl tapalım.[3] Böylece, bizimle senin aranda barış meydana gelsin ve aramızdaki düşmanlık bitsin.[4] Ey Muhammed! Eğer senin taptığın, bizim taptığımızdan daha hayırlı, işin bizimkilerden daha doğru ise, biz de ondan nasibimizi almış oluruz, eğer bizim işlerimiz daha doğru ise, sen de ondan nasibini almış olursun!” dediler.[5] Peygamberimiz:

“Ben Allah’a ibadet ederken, ona ortak koşmaktan Allah’a sığınırım.” buyurdu.[6] Müşrikler:

“Öyleyse bizim ilâhlarımıza elini sür, biz de seni tasdik edelim, senin ilâhına tapalım.” dediler.

Ertesi gün, Peygamberimiz Mescidi Haram’a vardığında, orada Kureyş müşriklerinden bir topluluk bulunuyordu. Peygamberimiz, onların yanına giderek **El-Kâfirûn** sûresini okudu:[7]

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.335
[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.388
[3] Taberî-Tefsir, c.30, s.331; Taberani-Mücemüssagir, c.1, s.265; Zemahşerî-Keşşaf, c.4, s.292;
[4] Fahrurrâzi-Tefsir, c.32, s.144
[5] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.388; Taberî-Tefsir, c.30, s.331; Fahrurrâzî-Tefsir, c.32, s.144
[6] Zemahşerî-Keşşaf, c.4, s.292; Nesefî-Medârik, c.4, s.385; Hâzin-Tefsir, c.4, s.417
[7] Zemahşerî-Keşşaf, c.4, s.292; Fahrurrâzî-Tefsir, c.32, s.144; Nefesî-Medârik, c.4, s.380; Hâzin-Tefsir, c.4, s.417

قُلْ يَا اَيُّهَا الْكَافِرُونَۙ ﴿١﴾لَٓا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَۙ ﴿٢﴾وَلَٓا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَٓا اَعْبُدُۚ ﴿٣﴾وَلَٓا اَنَا۬ عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْۙ ﴿٤﴾وَلَٓا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَٓا اَعْبُدُۜ ﴿٥﴾لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

1 - (Habibim şöyle) DE: EY KÂFİRLER!

2 - BEN SİZİN TAPMAKTA OLDUĞUNUZA TAPMAM.

3 - BENİM (kendisine) İBADET (de devam) ETTİĞİM DE SİZ İBADET EDİCİLER DEĞİLSİNİZ.

4 - BEN (zaten) SİZİN TAPTIKLARINIZA (hiçbir zaman) TAPMIŞ DEĞİLİM

5 - SİZ DE BENİM KULLUK ETMEKTE OLDUĞUMA (hiçbir vakit) KULLUK EDİCİLER DEĞİLSİNİZ

6 - SİZİN DİNİNİZ SİZE, BENİM DİNİM BANA!

İLK HİCRET

Peygamber Aleyhisselâm, Kureyş müşriklerinin kendi kabilelerinden iman edenleri; dinlerinden döndürmek için hapsettiklerini, içkencelerini şiddetlendirdiklerini görünce, Müslümanlara:

"Siz, şimdi yeryüzüne dağılınız,[1] yüce Allah size yine bir araya getirir." buyurdu. Müslümanlar:

"Ya Resulullah, nereye gidelim?" diye sordular. Peygamberimiz:

"İşte oraya! Habeş toprağına giderseniz iyi olur!"[2] Çünkü, orada, yanındakilere zulüm yapmayan bir kral vardır. Hem orası, bir doğruluk ülkesidir. Yüce Allah, içinde bulunduğunuz sıkıntılardan bir çıkış ve kurtuluş yolu açıncaya kadar siz orada bulununuz." buyurdu.[3]

Habeş ülkesi, Hicret için Peygamberimizin en uygun gördüğü yerdi. Bu sebeple Peygamberimiz, Habeş ülkesine gitmelerini Müslümanlara emretmişti.[4]

Böylece, Habeş ülkesine yapılan bu birinci Hicret, İslâm tarihinde ilk Hicret idi.[5]

Nübüvvetin beşinci yılının, Recep ayında,(miladi 615) hazreti Osman ve karısı Resulullah kızı Hazreti Rukayye ile birlikte ashaptan on yedi kişi Habeş ülkesine Hicret ettiler.[6] Kimi yaya, kimi

---

[1] Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.384; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.203; Hâkim-Müstedrek, c.2, s.622; Zürkeni-Mevahib Şerhî, c.1, s.270

[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.344; Taberî-Tarih, c.2, s.222; Ebülferec İbn.Cevzi-Elvefa, c.1, s.193; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.76; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.111

[3] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.344; Taberî-Tarih, c.2, s.222; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.111

[4] Taberî-Tarih, c.2, s.221; Hâkim-Müstedrek, c.2, s.622; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.110; Beyhâkî-Delailünnübüvve, c.2,s.59

[5] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.344; Taberî-Tarih, c.2, s.221;

[6] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.204; Taberî-Tarih, c.2, s.221-222; İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.116; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.3-4-5; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.66

de bir hayvana binerek yola çıktılar. Şuaybe'ye[1] vardıklarında, orada iki ticaret gemisine rastladılar. Habeş ülkesine, yarım altın karşılığında gemiye binerek gittiler.

Muhacirler, Habeş kralının ülkesinde, huzur ve sükûnete kavuştular.

Muhacirlerin Dönüşü

Habeş ülkesine sığınmış olan Müslümanlar; Mekkelilerin, Resulullah ile birlikte secde ettiklerini, Müslüman olduklarını, Mekke'de Müslümanların güvenliğe kavuştuklarını,[2] Mugîre oğlu Velîd ve Ebû Uhayha'nın, Peygamber Aleyhisselâmın ardında secde ettiklerini işitince: "Bunlar Müslüman olduktan sonra, Mekke'de Müslüman olmayan kim kalır?" düşüncesiyle:

"Bize, kendi kavim ve kabilemiz daha gereklidir.[3] Yanlarına dönelim." dediler.

Bunun üzerine Hz. Osman ve karısı Hz.Rukayye ile birlikte otuz dokuz[4] kişilik bir kafile, nübüvvetin beşinci yılının Şevval ayında[5] Mekke'ye yaklaşıp da müşriklerin Müslümanlığı Kabul ettiklerine dair işittikleri haberlerin asılsız olduğunu öğrendikleri zaman, Habeş ülkesine geri dönüp, gitmek kendilerine ağır geldi.[6]

Himayesiz olarak Mekke'ye girmekten de korktular. Aralarında konuşarak; "Mekke'ye girelim, Kureyşlilerin ne durumda ve nasıl davranacaklarına bakalım, sonra da Habeş ülkesine tekrar dönüp gidelim." dediler. Bunun üzerine, her biri, Mekkelilerin himayesine girinceye kadar bekleyip, gizlice Mekke'ye girebildiler. [7]

Hz. Osman, akrabasından Ümeyye oğlu Âs, Âs'ın oğlu Ebû Uhayha Sâid'in himayesine girdi. O da, Hz. Osman'ın kendi himayesinde olduğunu, Kureyşlilerin bilmesi için nida ettirdi. Bu sebeple de Hazreti Osman, güven içinde, sabah akşam Resulullah Aleyhisselâmın yanına gitme olanağına kavuşmuştu.

İkinci Hicret

Kureyş müşrikleri, Habeş ülkesinden Mekke'ye dönen Muhacir Müslümanlara, Habeş kralı Necaşi[8] tarafından çok iyi korunma gördüklerini işitip, onların arasından yakaladıklarına, en ağır işkenceleri yapmaya başlayınca, Peygamber Aleyhisselâm, Habeş ülkesine ikinci kez Hicret etmelerine izin verdi.[9]

---

[1] Şuaybe; o zaman, Mekke'nin Cüdde tarafında bir iskele idi./ İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.145
[2] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.206; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.114; Zürkanî-Mevahib Şerhî, c.1, s.280, s.290
[3] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.206; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.9
[4] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.3-8; Ebülfide- Elbidaye vennihaye, c.3, s.91
[5] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.206; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.228; İbn.Esîr-Kâmil, c.2,s77
[6] İsn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.3, İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.206; Taberî-Tarih, c.2, s.227; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.77; İbn.İshak-Kitabül Mübteda ve'l-Mebas, c.3, s.158
[7] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.206; İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.120; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.9; İbn.İshak-Kitabül Mübteda ve'l-Mebas, c.3, s.158; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.223,227; Taberî-Tarih, c.2, s.227
[8] Necaşî, Habeşîlerde kral anlamında kullanılan kelime.
[9] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.207; Ebülferec İbn.Cevzî-Elvefa, c.1, s.194; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.289

Habeş ülkesine yapılan bu ikince Hicret de yine nübüvvetin beşinci yılında idi.[1]

Hazreti Cafer, Peygamberimize:

“Hiç kimseden korkmaksızın Allah’a ibadet edeceğim bir yere gitmeme izin ver.” Dedi ve kendisine izin verildi.

Habeş ülkesinden Mekke’ye gelip de müşriklerin işkencelerine uğrayınca geri dönen Muhacirlerin yanına Mekke’deki Müslümanlardan katılanlar olduğu gibi onlardan başka kafileler de Habeş yolunu tutmuşlar ve orada toplanmışlardı. Bunlar yüz bir kişi olup, Habeş ülkesinde huzur ve emniyette bulunuyorlardı. Korkusuzca ibadet edip, Necaşi’den gördükleri iyilikleri övdüler.[2]

Müşriklerin Muhacirleri Geri İstemesi

Kureyş müşrikleri, Peygamberimiz ashabının, Habeş ülkesinde emniyet ve huzura kavuştuklarını ve orada yurt, yuva edinip yerleştiklerini görüp ve işittiklerinde, rahatsız oldular. Onları, tekrar müşriklerin kendi dinlerine döndürmek üzere, gözü pek iki adamı Necaşiye göndererek, Muhacirleri yerleştikleri yerlerden çıkarıp geri göndermesini istemek için elçi olarak Ebî Rebîa oğlu Abdullah ile Vaîl oğlu Âs, Âs’ın oğlu Amr’I göndermeyi, aralarında kararlaştırdılar.[3] Necaşiye verilmek üzere, en hoşa giden şey Mekke meşini idi, bunun için Kureyşliler bol miktarda Mekke meşini topladılar. Necaşiye ve onun devlet adamları ile kumandanlarının her birine hediyeler hazırladıktan sonra, bu iki kişiyi, hediyelerle birlikte Habeş topraklarına gönderdiler. Gitmeden önce de tembihlediler: “Muhacirler hakkında Necaşi ile konuşmadan önce, devlet adamlarının ve her kumandanın hediyesini veriniz, sonra da Necaşiye hediyesini sununuz ve kendisinden, Muhacirlerle konuşmadan önce, onları size teslim etmesini isteyiniz.”[4] dediler.

Ebû Talib, müşriklerin kararlarını ve Necaşiye iki elçi gönderdiklerini haber alınca, Necaşiye hitaben söylediği beş beyitlik şiirinde: “Lânet ve nefret ettirici hâller zâtı devletinden sadır olmasın.” diyerek kendisini kral selâmıyla selâmladı. Asalet ve cömertliğini, himayesi altında bulunanların hiç çekmeyeceklerini, kendisine Allah tarafından bahşolunan geniş saltanatın, sağ oldukça devam edeceğini, iyiliklerden dostlarının ve düşmanlarının da yararlanacaklarını dile getirdi.

Cafer ve arkadaşlarını, Kureyşlilere karşı korumaya teşvik etti.[5]

---

[1] Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.117
[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.353-354
[3] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.356-358; Beyhakî-Delâilünnübüvve, c.2, s.70,71; Ebülfîda-Elbidaye vennihaye, c.3, s.72; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.290
[4] Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.118; Heysemî-Mecmauzevaid, c.6, s.25; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.290
[5] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.356-357

Ebi Rebîa oğlu Abdullah ile Âs oğlu Amr, Mekke'den ayrılarak, Necaşinin ülkesine geldiler. Onunla konuşmadan önce devlet adamları ve kumandanlarının hepsine hediyelerini verdiler, hediyeyi verirken her birine:

"Bizden bazı aklı ermez, beyinsiz gençler, gece gelip, hükümdarın ülkesine sığındılar, onlar kendi kavimlerinin dininden ayrıldılar, sizin dininize de girmiş değiller. Ortaya kimsenin bilmediği yepyeni bir din çıkardılar. Kavimlerinin eşrafı, kendilerine geri gönderilmesi için bizi hükümdara gönderdiler. Biz, onlar hakkında hükümdar ile konuştuğumuzda, onlarla konuşmaya hacet kalmadan kendilerini hemen bize teslim etmelerini hükümdarınıza tavsiye ediniz. Çünkü, kavmi onları başkalarından daha iyi görür, gözetir, ayıp ve kusurlarını da daha iyi bilir." dediler.

Onlar da Kureyş elçilerine "Olur!" dediler. Daha sonra Kureyş elçileri, Necaşinin huzuruna çıktılar. Hediyelerini sunduktan sonra, devlet adamlarına ve kumandanlara söyledikleri sözleri söylediler.[1]

Ebî Rebîa oğlu Abdullah ve Âs oğlu Amr'ın hiç hoşlanmadığı ve çekindiği bir şey var sa o da Necaşinin, Muhacirleri çağırıp, sözlerini dinlemesi idi. Çevresinde bulunan devlet adamları ve kumandanları, hükümdara:

"Bu iki adam doğru söylüyor, kavimleri onları daha iyi görür, gözetir, ayıp ve kusurlarını daha iyi bilir ve üzerinde dururlar. Onları hemen teslim et, yurtlarına, kavimlerine geri gitsinler." diyerek, Kureyş elçilerini desteklediler. Necaşi kızdı ve şöyle söyledi:

"Hayır! Ülkeme gelip yerleşmiş, beni başkalarına tercih etmiş, himayeme sığınmış olan bir cemaati, hemen bunlara teslim edemez ve sıkıntıya sokamayız. Ne var ki onları çağırıp, bunların söyledikleri şeyleri kendilerinden soralım. Eğer iş bunların dediği gibi ise onları, bunlara teslim eder, kavimlerine geri gönderirim, Şayet öyle değil de başka türlü ise onları, bunlara karşı korurum. Himayemde bulundukları sürece de kendilerini en güzel şekilde görür ve gözetirim."

Bunun üzerine, Muhacirleri yanına çağırmak için haber saldı. Muhacirler toplanarak, hükümdarın karşısında; "Biz, ancak sonucu ne olursa olsuın bildiğimiz şeyler, Allah'ın ve Peygamber Aleyhisselâmın bize emrettiklerini söyleriz." deyip, Necaşinin huzuruna çıktılar.

Necâşî, Hristiyan din bilginlerini de yanına çağırmıştı. Necaşi, muhariclere:

"Siz, ne benim dinime ne de şu milletlerin dinine girmediğinize göre, sizin kavminizden ayrılarak tutmuş olduğunuz bu din, nasıl bir dindir?" diye sordu.

Necaşiye, Ebû Talib oğlu Hz.Cafer cevap Verdi:

"Ey hükümdar! Biz cahil bir kavim idik. Putlara tapar, ölü eti yer, her kötülüğü işlerdik. Akrabalarımızla ilgilenmez, komşularımıza iyi davranmaz, fenalık yapardık. İçimizde güçlü

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.358; Ebû Nuaym-Delail, c.1, s.200-201; Beyhakî-Delâil, c.2, s.70-71; Zehebî-Tanihülislâm, c.2, s.118; Diyar Bakrî-Hamîs, c.1, s.290

olanlar, zayıf olanları ezer, geçerdi. Yüce Allah bize, soyunu, sözünü, doğruluğunu, güvenilirliğini, iffet ve nezahetini bildiğimiz bir Peygamber gönderinceye kadar biz, hep bu hâldeydik. O Peygamber, bizi: babalarımızın ve bizim, Allah'tan başka tapageldiğimiz taştan yapılmış putları bırakarak, Allah'ın birliğine inanmaya ve yalnız ona ibadet etmeye davet etti. Doğru söylemeyi, emaneti sahibine vermeyi, akraba ile ilgilenmeyi, komşularımızla iyi geçinmeyi, haramdan ve kan dökmekten vazgeçmeyi emretti. Bizleri, her türlü çirkin, yüz kızartıcı söz ve işlerden, yalan söylemekten, yetim malı yemekten, iffetli kadınlara dil uzatmak ve iftira etmekten men ve nehyetti. Kendisine hiçbir şeyi eş, ortak koşmaksızın, yalnız Allah'a ibadet etmemizi bize emretti ve yine bize, namazı, zekâtı, orucu da emretti. Biz ona inandık ve kendisini tasdik edip, doğruladık. Onun, Allah tarafından getirdiklerini işittik itaat ettik, kendisine tâbi olduk. Hiçbir şeyi eş, ortak koşmaksızın yalnız Allah'a ibadet ettik. Onun, bize haram kıldığı şeyi haram, helâl kıldığı şeyi helâl bildik. Fakat, kavmimiz üzerimize yürüyüp bizi yüce Allah'a ibadetten vazgeçirerek, putlara taptırmak, dinimizden döndürmek, öteden beri serbestçe işleyediğimiz kötülükleri tekrar işlemek için her türlü işkencelere uğrattılar. Onlar bize galebe çalıp, zulüm ve baskıları altında ezmeye başladıkları, dinimizle aramıza girdikleri zaman senin ülkene sığınmak zorunda kaldık, seni başkalarına tercih ettik, himayene can attık. Ey hükümdar, biz senin yanında hiç zulüm ve haksızlığa uğramadık." Necaşi:

"Senin yanında Allah tarafından gelmiş olanlardan bir şey var mı?" diye sordu. Ebû Talib oğlu Hz.Cafer:

"Evet, var!" deyince, Necaşi:

"Onu bana oku!.." dedi. Hz.Cafer de besmele çekerek, Meryem sûresinden Yahya ve İsâ Aleyhisselâmların doğumları ile ilgili ayetleri (Meryem: 1-35) okudu. Necaşi ağladı, hatta göz yaşları sakalını ıslattı. Yanındaki Hristiyan din adamları da ağladılar. Necaşi:

"Bu Musa'nın ve İsâ'nın getirdiği ile aynı kaynaktan çıkıyor. Haydi gidiniz artık. Hayır! Ben, onları ne size teslim ederim ne de onlara bir kötülük düşünürüm." dedi.

Kureyş elçileri, Necaşinin huzurundan çıktıkları zaman, Âs oğlu Amr:

"Yarın onların aleyhinde ileri süreceğim bir şeyle, köklerini kazıyacağım." dedi. Rebîa oğlu Abdullah ise:

"Onlar bize muhalif olsalar da nihayet arada bir akrabalığımız var, yapmayalım." dedi ama Âs oğlu Amr:

"Bunların; İsâ ve Meryem'e kul, dediklerini Necaşiye ihbar edeceğim." dedi ve ertesi gün Necaşinin huzuruna çıkarak, ona:

"Ey hükümdar! Onlar, İsa ve Meryem hakkında çok ağır bir söz söylüyorlar. Kendilerini çağırıp, onun hakkında ne söylediklerini bir sor!" dedi. Bunun üzerine Necaşi, tekrar Muhacir

müminleri yanına çağırttı. Müslümanlar bu davetten kaygı duyarak, huzuruna vardılar. Necaşi, onlara:

"İsa ve Meryem hakkında ne dersiniz?" diye sordu. Ebû Talib oğlu Hz.Cafer:

"Biz, onun hakkında Peygamberimiz Aleyhisselâmın bildirmiş olduğunu söyleriz. O; Allah'ın Resulü, kulu, ruhu, dünyadan ve erden (evlenmekten) yüz çevirip Allah'a bağlanmış bir kız olan Meryem'e ilka eylediği (rahminde yarattığı) kelimesidir (ol emriyle yarattığı mucizesidir)." deyince, Necaşi elini yere uzatıp oradan bir çöp aldıktan sonra:

"Yemin olsun ki İsa, senin söylediğinden fazla bir şey değildir, arada şu çöp kadar bile fark yoktur." dedi. Necaşi, bunu söylediği zaman çevresindeki adamları homurdanmaya başladılar. Necaşi onlara:

"Siz homurdansanız da gerçek olan budur." dedi. Muhacir Müslümanlara da:

"Gidiniz. Sizler benim ülkemde emniyet içindesiniz, size söven, dil uzatan kim olursa cezalandırılacaktır." diye üç defa söyledikten sonra:

"Ben sizden bir kimseye eziyet edip de, bir dağ altınım olmasını arzu etmem. Sizler emniyettesiniz. Şu iki adÂmin getirmiş oldukları hediyelerini de geri veriniz. Tanrı mülk ve saltanatımı bana verdiği zaman, benden rüşvet aldı mı ki, ben de rüşvet alayım." dedi.

Bunun üzerine, Kureyş müşriklerine getirdikleri hediyeleri geri verdi. Onlar da Necaşinin huzurundan bir suçlu gibi utanarak, reddedilmiş olarak çıkıp gittiler.

Muhacir Müslümanlar da Necaşinin yanında, hayırlı bir ülkede, hayırlı bir koruyucu ile birlikte oturdular.[1]

Hazreti Ebû-Bekr'in Hicret İçin Yola Çikmasi

Hz. Ebû-Bekr; Müslümanların, müşrik kavim ve kabileleri arasında yaşamanın günden güne güçleştiğini gördükçe, Hicret etmek üzere Peygamberimizden izin alarak, Habeş ülkesine yapılan ikince Hicrette, dayısının oğlu Sahr oğlu Halîd, Halîd'in oğlu Harîs ile birlikte Mekke'den ayrılıp, Habeş ülkesine doğru yola çıkmıştı.[2]

Bir, iki gün yolculuktan sonra, Berkelgımad'a vardı. Orada kare kabilesinin seyidi Dağına ile karşılaştı.

"Ey Ebû-Bekr! Nereye gidiyorsun?" diye sordu. Ebû-Bekr, ona:

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.358-362, Ebu Nuaym- Delâilünnübüvve, c.1, s.201-203; Beyhakî-Delâil, c.2, 71-73; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.79- 81; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.118-119

[2] Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.385; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.4, s.254; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.319

“Beni (Mekke’den) kavmim çıkardı. Bana eza ve cefa yaptılar, sıkıştırdıkça sıkıştırdılar.”[1] Ben de biraz gezip dolaşmak ve Rabbime serbestçe ibadet etmek istiyorum.” dedi. Dağıne:

“Ey Ebû-Bekr, senin gibi bir zat ne yurdundan çıkar, ne de çıkarılır! Bu nasıl olur?.. Sen, kavmini, kabileni ziynetlendirirsin; hep iyilik işler, âciz olanın yükünü taşır, konuğu ağırlar, halka yardım edersin. Geri dön! Sen benim himayemdesin. Haydi dön de kendi yurdunda ibadet et!” dedi.[2] Bunun üzerine Hz. Ebû-Bekr, Dağıne’ye yoldaşı Halîd oğlu Harîs için:

“Yanımda kabilemden Halîd oğlu Harîs var!” dedi. Dağıne:

“Bırak onu, yüzünün doğrusuna gitsin. Sen de ev halkının yanına dön!” dedi.

Hz. Ebû-Bekr: “Yoldaşlık hakkı nerede kalır? Benim onu yalnız bırakmam doğru olmaz.” deyince Halîd oğlu Harîs:

“Senin dönmen sana helâldir. Sen dön git, ben de arkadaşlarımla birlikte yüzümün doğrusuna giderim.” dedi ve Habeş yolculuğuna devam etti.

Hz. Ebû-Bekr’de geri dönüp Dağıne ile birlikte Mekke’ye geldi. Mekke’ye girince, Dağına:

“Ey Kureyş cemaati! Ben Ebû Kuhâfe’nin oğlunu himayeme aldım. Ona hiç kimse dokunmayacak, ancak iyilik edecektir.” dedi ve o akşam Kureyş eşrafı arasında da dolaşarak, onlara: “Ebû-Bekr gibi bir zat ne yurdundan çıkar, ne de çıkarılır. Böyle bir adamı yurdundan nasıl çıkarırsınız?” diye çıkıştı. Müşrikler, Dağıne’nin, Hz. Ebû-Bekr hakkındaki himayesini Kabul ettiler fakat Dağıne’ye: “Ebû-Bekr’e söyle ibadetini evinin içinde yapsın. Orada istediği kadar namaz kılsın, Kur’an okusun. Bütün bunları açıktan yapıp da bizi rahatsız etmesin, çünkü kadınlarımızı ve çocuklarımızı kendine çevirmesinden korkarız!” dediler. Dağıne, müşriklerin dediklerini Hz. Ebû-Bekr’e anlattı. Hz. Ebû-Bekr de; ibadetini, bir müddet evinin içinde yaptı.[3] Sonra fikir değişikliği yaparak, evinin önüne bir mescit yaptı. Orada, namaz kılmaya, Kur’an okumaya başladı.[4] Ebû-Bekr’in evi, Benî Cumahların mahallesinde idi. Hz. Ebû-Bekr, Kur’an okurken gözünün yaşını tutamaz, ağlardı. Kur’anı-Kerim’i okurken müşriklerin kadınları ve çocukları başına dikilir, hayran olurlardı. Bu hâl, müşrikleri korkuttu ve Dağıne’ye haber saldılar. Ona:

“Ebû-Bekr hakkında şikâyet var. Evinde ibadet etmek şartıyla himaye etmene ve korumana müsaade etmiştik. O ise evinin önüne mescit yapmış, açıktan namaz kılmaya, Kur’an okumaya başlamış. Kadınlarımızın, çocuklarımızın dinden döndürülmelerinden korkuyoruz. Onu, bundan men et. Eğer böyle ibadet etmekte direnir, namaz ve kıraatini ilân etmek isterse, kendisine verdiğin emân ve himaye sözünü sana iâde etmesini iste! Gerçekten biz sana verdiğimiz sözden

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.12; Buharî-Sahîh, c.4, s.254; Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.205-206
[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.12; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.319
[3] Buharî-Sahîh, c.4, s.254, Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.95
[4] Abdurrezzak,-Musannef, c.5, s.386; Buharî-Sahîh, c.4, s.254; Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.206; Ebû Nuaym-Hılyetülevliya, c.1, s.29

caymayı çirkin görüyoruz, fakat Ebû-Bekr'in açıktan ibadet etmesine söz vermis değiliz." dediler. Bunun üzerine Dağına, Hz. Ebû-Bekr'e gelip:

"Ey Ebû-Bekr! Sana kavmini rahatsız edesin diye himaye taahhüdünde bulunmadım. Onlar, burada (mescitte) bulunmandan asla hoşlanmamakta ve senden rahatsız olmaktadırlar. Sen evinin içine gir de istediğini orada yap. Ebû-Bekr, benim sana ne üzerine söz vermiş olduğumu pekâlâ bilirsin. Şimdi sen ya bu şarta göre hareket edersin ya da senin üzerindeki himaye taahhüdümü bana iade edersin. Ben, bir kimseye vermis olduğum himaye taahhüdümü bozduğumu, kimsenin duymasını istemem[1] ama sen bana himaye taahhüdümü iade et[2]" dedi. Hz. Ebû-Bekr:

"Ey Dağıne! Ben artık senin himayeni sana iâde ediyorum. Ben, yüce Allah'ın Resulünün himayesine razıyım." dedi.[3] Bunun üzerine Dağıne:

"Ey Kureyşliler! Ebû Kuhâfe'nin oğlu, himaye taahhüdümü iade etmiş, benim işim bitmiştir. Artık sizin işiniz ve adÂmınızdır!" dedi

Bir gün, Hz. Ebû-Bekr, Kâbe'ye giderken, Kureyş müşriklerinden birisi Hz. Ebû-Bekr'in başına toprak saçtı. O sırada, Mugîre oğlu Velîd veya Vâil oğlu Âs ile karşılaşınca Hz. Ebû-Bekr:

"Şu beyinsizin yaptığını görüyor musun?" diyerek yakındı. Fakat o:

"Bunu sen, başına kendin getirdin." Deyince: Hz. Ebû-Bekr, başındaki toprağı silkelerken:

"Ey Rabbim, sen ne kadar hâlimsin!" diye, üç kere tekrar etti.[4]

İslâmiyetin Açıklanmasindan Sonra Müslüman Olanlar

Hazreti Hamza:

Hz. Hamza, Peygamberimizin amcası idi. Sübeyve Hatun, önce Hz. Hamza'yı sonra da Peygamberimizi emzirmiş olduğundan, Hz. Hamza ile süt kardeşi idiler.[5] Hz. Hamza, Peygamberimizden iki yaş büyüktü.

Hz. Hamza nübüvvetin altıncı yılında Müslüman oldu.[6]

Peygamberimiz, bir gün Safâ tepeciğinin yanında oturduğu sırada, Ebû Cehl ile Hamrâ oğlu Adiy ve As'da, o tarafa doğru uğradılar. Ebû Cehl Peygamberimize, sövüp sayarak, kendisini çok incitti. Buna ragmen, Peygamberimiz ona hiçbir şey söylemeden, kalktı, evine gitti.

---

[1] Abdurrezzak,-Musannef, c.5, s.387; Buharî-Sahîh, c.4, s.255; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.206; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.1, s.485

[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.13

[3] Abdurrezzak,-Musannef, c.5, s.387; Buharî-Sahîh, c.4, s.255; Buharî-Sahîh, c.4, s.255; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.1, s.485

[4] Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.1, s.485; Ebülfîda-İnsan'ül-uyûn, c.3, s.95

[5] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.108-110; Buharî-Sahîh, c.6, s.125; Yakubî-Tarih, c.2, s.9

[6] İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.9; Hâkim-Müstedrek, c.3, s.192; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.294

Cüd'an oğlu Abdullah'ın azatlı bir kadın kölesi, evinden, Ebû Cehl'in bütün söylediklerini işitmişti. Ebû Cehl de, Peygamberimize söyleyeceklerini söyleyip, Kâbe'nin yanında toplanan Kureyşlilerin yanına gidip, oturdu. Çok geçmeden Hz. Hamza, omzunda yayı olduğu hâlde, onların yanına, Kâbe'ye doğru geliyordu. Kendisi avcı idi ve daima avlanmaya giderdi. Avdan döndüğü zaman, Kâbe'yi tavaf eder, Kureyşlilerin toplantı yerlerine uğrar sonra evine giderdi. Hz. Hamza, Kureyş yiğitlerinden en şerefli, en güçlü olanı, haksızlığa, taşkınlığa hiç dayanamayanıydı. Bir gün Kâbe'ye doğru ilerlerken, azatlı bir cariye ona:

"Ey Umâre'nin babası, kardeşimin oğlu Muhammed (Aleyhisselâm)e biraz önce Hişam oğlu Ebû Hakem tarafından yapılan kötülüğü görmüş olsaydın, hiç dayanamazdın. Onu, orada otururken bulup, kendisine sövüp, saydı, hoşuna gitmeyecek şeyler söyledi sonra da dönüp gitti. Muhammed (Aleyhisselâm) ise ona hiçbir şey söylemedi!" dedi. Hz. Hamza, kadının söylediği şeylere çok öfkelendi ve hiç kimsenin yanına gitmeden Mescidi Haram'a girdi. Ebû-Cehl'in olduğu yere gidip, omzundaki yayını eline alarak kaldırdı, Ebû Cehl'in kafasına şiddetle vurdu ve ona:

"Sen misin ona sövüp, sayan? İşte, ben de onun dinindeyim. Onun söylediğini söylüyorum. Gücün yetiyorsa ona yaptıklarını bana da yap bakayım!" dedi.

Ebû Cehl'in mensubu olduğu Mahzum Oğullarından bazıları, ona yardım etmek üzere ayağa kalkarak, Hz. Hamza'ya:

"Biz, seni dininden dönmüş olarak görüyoruz!" dediler. Hz. Hamza:

"Onun dininin gerçek olduğu bence belli olmuştur. Beni ondan kim men edebilir? Ben Muhammed (Aleyhisselâm) in, Resulullah olduğuna şehadet ediyorum. Onun söyledikleri hak ve gerçektir. Ben ondan ayrılmam. Eğer sözünüze sadık iseniz haydi bana engel olunuz bakayım." dedi.[1]

Ebû Cehl, yandaşlarına dönerek: "Bırakınız Ebû Umâre'yi! Ben onun kardeşinin oğluna çok kötü söyleyip, saymıştım." dedi.[2]

Hz. Hamza evine dönünce, şeytan ona vesvese vermeye ve "Sen Kureyşlilerin seyidi, ulu kişisi idin, şu dinden dönen kişiye uyup, atalarının dinini bıraktın, ha?... Ölmek, bu yaptığından senin için daha hayırlıdır…" diyerek kalbini, zihnini karıştırmaya başladı. Öfkeye kapılarak, "Ben de onun dediği üzereyim" deyip, babalarının ve kavminin dinini bıraktığına pişmanlık duyar gibi oldu, geceyi gözüne uyku girmeksizin, ağır şüpheler içinde geçirdi. "Ey Allah'ım, şu yaptığım iş doğru ise, onun doğru olduğunu kalbime inanç ver, değilse, benim için çıkar yolu içime doğdur!" diye Allah'a yalvardı. Sonra Kâbe'ye gidip, içindeki şüphelerden kurtulması için

---

[1] İbn.İshak-Kitabül Mübteda ve'l-Meb'as, c.3, s.151-152; Hâkim-Müstedrek, c.3, s.193
[2] İbn.İshak-Kitabül Mübteda, c.3, s.152; Taberî-Tarih, c.2, s.224; Hâkim-Müstedrek, c.3, s.193

Allah’a dua etti. Ertesi günü, sabahleyin Peygamberimizin yanına gitti, şüphe ve tereddütlerini anlattı. Peygamberimiz:

“Ey amcaoğlu, sütkardeşim! Senin bana bir söz söylemeni çok arzu ediyordum.” diyerek, ona, bazı nasihatlerde bulundu, ahiret azabı ve cennet nimetlerini anlattı ve azap ile korkuttu, cennet ile de sevindirdi. Yüce Allah, onun kalbini iman ve sevinç ile doldurdu.

Hz. Hamza’nın Müslüman oluşu, Peygamber Aleyhisselâmı çok sevindirdi ve güçlü kıldı.[1]

Hz. Hamza, Müslüman olunca Kureyş müşrikleri, Peygamberimizin güçleneceğini anladıklarından, işkencelerin bir kısmından vazgeçtiler.[2]

Hazreti Ömer:

Hazreti Ömer, Kureyş eşrafındandı. Cahiliye devrinde elçilik görevi ona verilmişti. Kureyşlilerin kendi aralarında veya başkalarıyla çıkan kavgalarda elçi olarak hep onu görevlendirirlerdi.

Hz. Ömer, Müslüman olmadan önce, Peygamberimize ve Müslümanlara karşı en acımasızlardan birisiydi.[3]

Hz. Ömer der ki;

“Ben, İslâm olmadan önce, Resulullah Aleyhisselâma sataşmak için evden çıkıp, kendisini buldum. O, Mescidi Haram’a gidiyordu. Ben de yanına gidip, ardında, ayakta durdum. Resulullah, **El Hakka** sûresini okumaya başladı:

بِسْــــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَاقَّةُ ﴿١﴾مَا الْحَاقَّةُ ﴿٢﴾وَمَا اَدْرٰيكَ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٣﴾كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾فَاَمَّا ثَمُودُ فَاُهْلِكُوا
بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾وَاَمَّا عَادٌ فَاُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ اَيَّامٍ حُسُوماً فَتَرَى الْقَوْمَ
فِيهَا صَرْعٰى كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿٧﴾فَهَلْ تَرٰى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾

1. Gerçekleşecek olan kıyamet!

2. Nedir o gerçekleşecek olan kıyamet?

3. Gerçekleşecek olan kıyametin ne olduğunu sen ne bileceksin? (1)

(1) bu âyette, kıyamette yaşanacak olan dehşetli halin, gözle görülmedikçe peygamber tarafından bile tam olarak bilinip anlaşılamayacağına işaret edilmektedir.

---

[1] Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.1, s.478; İbn.Sa’d-Tabakat, c.3, s.9; Kastalanî-Mevahibülledünniye, c.1, s.63

[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.312; Taberî-Tarih, c.2, s.224

[3] Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.325; Beyhakî-Delailünnübüvve, c.2, s.4; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.105, 109; Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.2, s.12

4. Semûd ve âd kavimleri, yüreklerini hoplatacak olan büyük felaketi (kıyameti) yalanladılar.

5. Semûd kavmi korkunç bir sarsıntı ile helâk edildi.

6. Âd kavmine gelince, onlar da uğultulu ve dondurucu şiddetli bir rüzgârla helâk edildi.

7. Allah, onu kesintisiz olarak yedi gece, sekiz gün onların üzerine musallat etti. Öyle ki (eğer orada olsaydın), o kavmi, içi boş hurma kütükleri gibi oracıkta yere serilmiş hâlde görürdün.

8. Şimdi onlardan geri kalan bir şey görüyor musun?

وَجَّاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِۚ ﴿٩﴾ فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَاَخَذَهُمْ اَخْذَةً رَابِيَةً ﴿١٠﴾اِنَّا لَمَّا طَغَا
الْمَّاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِۙ ﴿١١﴾ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا اُذُنٌ وَاعِيَةٌ ﴿١٢﴾فَاِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌۙ
١٣﴾ وَحُمِلَتِ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ﴿١٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾ وَانْشَقَّتِ السَّمَّاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ﴿
وَاهِيَةٌۙ ﴿١٦﴾ وَالْمَلَكُ عَلٰى اَرْجَّائِهَاۜ وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌۜ ﴿١٧﴾ يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفٰى مِنْكُمْ
خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾

9. Firavun, ondan öncekiler ve yerle bir olan şehirler (halkı olan lût kavmi) hep o suçu işlediler.

10. Öyle ki rablerinin elçilerine karşı geldiler. Bunun üzerine allah da onları gittikçe artan bir azap ile yakaladı.

11,12. Şüphesiz, (nûh zamanında) su bastığı vakit, sizi gemide biz taşıdık ki, bu olayı sizin için bir uyarı yapalım ve belleyecek kulaklar da onu bellesin.

13,14,15. Sûr'a bir defa üfürülünce, yeryüzü ve dağlar kaldırılıp birbirine bir çarptırılınca, işte o gün olacak olmuş tur (kıyamet kopmuştur) .

16. Gök de yarılmış ve artık o gün o da çökmeye yüz tutmuştur.

17. Melekler onun kıyılarındadır. O gün rabbinin arş'ını, bunların da üstünde sekiz taşıyıcı taşır.

18. O gün (hesap için allah'a) arz olunursunuz. Hiçbir sırrınız gizli kalmaz.

فَاَمَّا مَنْ اُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَاؤُمُ اقْرَؤُا كِتَابِيَهْۚ ﴿١٩﴾اِنِّي ظَنَنْتُ اَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَهْۚ ﴿٢٠﴾فَهُوَ فِي عِيشَةٍ
رَاضِيَةٍۙ ﴿٢١﴾فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍۙ ﴿٢٢﴾قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئاً بِمَا اَسْلَفْتُمْ فِي الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾

19. İşte o vakit, kitabı kendisine sağından verilen kimse der ki: "gelin, kitabımı okuyun!"

20. "çünkü ben, hesabımla karşılaşacağımı zaten biliyordum."

21. Artık o, hoşnut bir hayat içindedir.

22. Yüksek bir cennettedir.

23. Onun meyveleri sarkar (kolaylıkla devşirilebilir).

24. (onlara şöyle denir:) "geçmiş günlerde yaptıklarınıza karşılık, afiyetle yiyin, için.

وَاَمَّا مَنْ اُو۫تِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِه۪ فَيَقُولُ يَا لَيْتَن۪ي لَمْ اُو۫تَ كِتَابِيَهْۚ ﴿٢٥﴾وَلَمْ اَدْرِ مَا حِسَابِيَهْۚ ﴿٢٦﴾يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَۚ ﴿٢٧﴾مَٓا اَغْنٰى عَنّ۪ي مَالِيَهْۚ ﴿٢٨﴾هَلَكَ عَنّ۪ي سُلْطَانِيَهْۚ ﴿٢٩﴾

25. Kitabı kendisine sol tarafından verilen ise şöyle der: "keşke kitabım bana verilmeseydi."

26. "hesabımın ne olduğunu da bilmeseydim."

27. "keşke ölüm her şeyi bitirseydi."

28. "malım bana hiçbir yarar sağlamadı."

29. "saltanatım da yok olup gitti."

خُذُوهُ فَغُلُّوهُۙ ﴿٣٠﴾ثُمَّ الْجَح۪يمَ صَلُّوهُۙ ﴿٣١﴾ثُمَّ ف۪ي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعاً فَاسْلُكُوهُۜ ﴿٣٢﴾اِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ الْعَظ۪يمِۙ ﴿٣٣﴾وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْك۪ينِۜ ﴿٣٤﴾فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هٰهُنَا حَم۪يمٌۙ ﴿٣٥﴾وَلَا طَعَامٌ اِلَّا مِنْ غِسْل۪ينٍۙ ﴿٣٦﴾لَا يَأْكُلُهُٓ اِلَّا الْخَاطِؤُ۫نَ ﴿٣٧﴾

30. (Allah, şöyle der:) "onu yakalayıp bağlayın."

31. "sonra onu cehenneme atın."

32. "sonra uzunluğu yetmiş arşın olan zincire vurun onu."

33. "çünkü o, azamet sahibi Allah'a iman etmiyordu."

34. "yoksulu doyurmağa teşvik etmiyordu."

35. "bu sebeple, bugün burada onun samimi bir dostu yoktur."

36. "kanlı irinden başka bir yiyeceği de yoktur."

37. Onu günahkârlardan başkası yemez."

فَلَٓا اُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَۙ ﴿٣٨﴾وَمَا لَا تُبْصِرُونَۙ ﴿٣٩﴾اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَر۪يمٍۚ ﴿٤٠﴾وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍۜ قَل۪يلاً مَا تُؤْمِنُونَۙ ﴿٤١﴾وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍۜ قَل۪يلاً مَا تَذَكَّرُونَۜ ﴿٤٢﴾تَنْز۪يلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ ﴿٤٣﴾

38,39,40. Görebildiklerinize ve göremediklerinize yemin ederim ki, o (kur'an), hiç şüphesiz çok şerefli bir elçinin (Allah'tan alıp tebliğ ettiği) sözüdür.

41. O, bir şairin sözü değildir. Ne de az inanıyorsunuz!

42. Bir kâhinin sözü de değildir. Ne de az düşünüyorsunuz!

43. O, âlemlerin rabbi tarafından indirilmedir.

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْاَقَاوٖيلِۙ ﴿٤٤﴾لَاَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمٖينِۙ ﴿٤٥﴾ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتٖينَۘ ﴿٤٦﴾فَمَا مِنْكُمْ مِنْ اَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزٖينَ ﴿٤٧﴾

44,45. Eğer (peygamber) bize isnat ederek bazı sözler uydurmuş olsaydı, mutlaka onu kudretimizle yakalardık.

46. Sonra da onun şah damarını mutlaka keserdik.

47. Hiçbiriniz de bu cezayı engelleyip ondan savamazdı.

وَاِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقٖينَ ﴿٤٨﴾وَاِنَّا لَنَعْلَمُ اَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبٖينَ ﴿٤٩﴾وَاِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرٖينَ ﴿٥٠﴾وَاِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقٖينِ ﴿٥١﴾فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظٖيمِ ﴿٥٢﴾

48. Şüphesiz kur'an, Allah'a karşı gelmekten sakınanlara bir öğüttür.

49. Şüphesiz biz, içinizden yalanlayanların olduğunu elbette biliyoruz.

50. Şüphesiz Kur'an, kâfirler için mutlaka bir pişmanlık sebebidir.

51. Şüphesiz Kur'an, gerçek kesin bilgidir.

52. O hâlde sen, yüce Rabbinin adıyla tespih et.

Resulullah sûreyi okuyup bitirince kalbime İslâm sevgisi düştü.[1]

Yine Hazreti Ömer der ki:

"Ben cahiliye devrinde içkici idim; içki içmeyi çok sever ve içince de neşelenirdim. İslâmiyet'ten nefret eder, uzak dururdum.

Bir gece, arkadaşımın yanına içki içmeye gittim, fakat onu bulamadım. Kendi kendime bâri Kâbe'ye gideyim tavaf edeyim, dedim ve oraya gittim. Bir de gördüm ki; Resulullah Aleyhisselâm namaz kılıyordu. Namaz kıldığı yer Rüknülesved ile Rükni Yemânî arası idi, onu görünce kendi kendime, ne olursa olsun bu gece işitmek için durup dinlemek istiyorum, dedim ama dinlemek için onun yanına yaklaşacak olursam korkutmuş olurum düşüncesiyle; Hacer köşesine gittim. Oradan, Kâbe'nin örtüsü altına girerek yavaş yavaş yürüdüm, Resulullah'ın ayakta durup namaz kıldığı ve Kur'an okuduğu yere kadar gelip, kıblesinde durdum. Aramızda sadece Kâbe örtüsü vardı. Kur'an'ı dinlediğim zaman, kalbim ona karşı yumuşadı."[2]

Hz. Ömer'e Hidayetin erişi:

---

[1] İbn.Esir-Üsdülgabe, c.4, s.147; İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.125; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.17; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.17

[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.371-372; Ebülfide-Elbidaye vennihaye, c.3, s.81; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.18

Bir gün Ebû Cehl Kureyş müşriklerine:

“Ey Kureyş cemaati! Muhammed (Aleyhisselâm) ilâhlarımıza dil uzattı. Aklımızı akılsızlık saydı. Sizden önce geçmiş olan baba ve akrabalarımızın Cehennemde azap gördüklerini söyledi. Haberiniz olsun ki Muhammed (Aleyhisselâm)ı öldürecek kişiye benden yüz kızıl veya siyah deve, bin ukye gümüş[1] veya altın, şu kadar misk göbeği, şu kadar elbise ve dahası da var.” dedi.[2]

Hz. Ömer: “Ben talibim.” deyince, ona:

“Ey Ömer, sen buna elverişlisin!” dediler. Hz. Ömer:

“Ey Ebülhakem! Sağlam kefaletiniz var mı?” diye sordu. Ebû Cehl:

“Evet, var!” deyince, Hz. Ömer onlarla bir anlaşma yaptı.[3]

Hz. Ömer’in kız kardeşi Fâtıma, Nüfeyl oğlu Amr, Amr’ın oğlu Zeyd, Zeyd’in oğlu Saîd ile evli olup, kendisi ve kocası Müslüman olmuşlardı fakat Hz. Ömer’den gizliyorlardı.

Yine, Hz. Ömer’in mensup olduğu Ka’b oğlu Adiy Oğullarından Abdullah oğlu Nuaym da Müslüman olmuştu, o da kavminden çekindiği için Müslümanlığını gizliyordu.

Erett oğlu Habbab, Fâtıma Hatuna gelip giderek, Kur’an okur ve okuturdu.

Bir gün Hz. Ömer’e, Peygamberimiz ve ashabının Safâ tepeciğinin yanındaki bir evde yaklaşık kırk kişi toplandıkları haberi verilmişti. O da silâhını kuşanarak, Peygamberimize ve ashabına saldırmak üzere evden çıktı.

Dârul Erkam’da; Peygamberimiz Aleyhisselâm, amcası Hz. Hamza, Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ali ve Habeş ülkesine Hicret etmeyip Mekke’de oturan Müslümanlardan bazıları bulunuyordu.[4]

Yolda Abdullah oğlu Nuaym, Hz. Ömer’e rastladı, ona:

“Ey Ömer! Nereye gidiyorsun?” diye sordu. Hz. Ömer:

“Kureyşlilerin işini darmadağın eden, akıllıları akılsız sayan, dinlerini ayıplayıp ilâhlarına dil uzatan, şu ata dinini bırakıp yeni din tutan Muhammed (Aleyhisselâm)e gidiyorum. Öldüreceğim onu!” dedi. Abdullah oğlu Nuaym:

“Ey Ömer! Seni nefsin aldatmıştır, nefsin! Sen Muhammed (Aleyhisselâm)ı öldürünce, Abdî Menaf Oğullarının seni rahat bırakacağını mı sanıyorsun? Sen kendi ev halkına dönsen de, onların üzerinde dursan olmaz mı?” dedi.

---

[1] Ebû Nuaym-Delâil eserinden, Zürkanî-Mehâhib Şerhî, c.1, s.276
[2] Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.2, s.18
[3] Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.2, s.18-19; Zürkanî-Mehâhib Şerhî, c.1, s.276
[4] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.367-368; İbn.Esîr Kâmil, c.2, s.85

Hz. Ömer: “Sen, benim ev halkımdan kimi kastediyorsun?” diye sordu.

O da: “Amcanın oğlu ve enişten olan Zeyd oğlu Saîd ve kız kardeşin Fâtıma’yı kastediyorum. Onların ikisi de Müslüman oldular. Muhammed’e uyup, onun dinine girdiler. Sana, önce onlarla ilgilenmek düşer!” dedi.

Hz. Ömer hemen geri dönerek, eniştesinin evine gitti. O sırada Erett oğlu Habbab Kur’an okuyordu. Hz. Ömer’in gelişini duyunca, evin içinde gizlendi. Fâtıma da Kur’an sayfasını gömleğinin içine sakladı. Hâlbuki Hz. Ömer eve girdiği zaman Habbab’ın, Fâtıma ile Zeyd oğlu Saîd’e Kur’an okuduğunu duymuştu. İçeri girince:

“O işittiğim şey neydi?” diye sordu. Kız kardeşi ile eniştesi:

“Sen bir şey işitmedin!” dediler. Hz. Ömer:

“İkinizin de Muhammed (Aleyhisselâm)e uyduğunuzu ve onun dinine girdiğinizin haberini aldım.” Dedi ve eniştesinin üzerine çullandı. Fâtıma, kocasının üzerinden ayırmak, uzaklaştırmak isteyince Hz. Ömer, Fâtıma’ya vurarak, başını yardı. Kız kardeşi ve eniştesi:

“Evet, biz Müslüman olduk, Allah’a ve Resulüne iman ettik, sen istediğini yap!” dediler.

Hz. Ömer, kız kardeşinin başını kanattığını görünce yaptığına pişman oldu ve kavgadan vazgeçip, kız kardeşine:

“Demin okuduğunuz şeyi bana ver de Muhammed (Aleyhisselâm)in getirdiği şeyin ne olduğuna bir bakayım!” dedi. Kız kardeşi:

“Senin Kur’an sayfasına zarar vermenden korkarız!” dedi. Hz. Ömer.

“Korkma! Onu okuduktan sonra geri vereceğim.” diyerek ilâhlarının üzerine yemin etti.

Fâtıma da, onun Müslüman olacağını umarak Kur’an sayfalarını ona Verdi.

Hz. Ömer sayfalardaki sûreyi okumaya başladı.[1]

بِسْـــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

طٰهٰ ﴿١﴾ مَا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰىۙ ﴿٢﴾اِلَّا تَذْكِرَةً لِمَنْ يَخْشٰىۙ ﴿٣﴾تَنْزٖيلاً مِمَّنْ خَلَقَ الْاَرْضَ وَالسَّمٰوَاتِ
الْعُلٰىؕ ﴿٤﴾اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى ﴿٥﴾لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرٰى ﴿٦﴾وَاِنْ
تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَاَخْفٰى ﴿٧﴾اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ لَهُ الْاَسْمَٓاءُ الْحُسْنٰى ﴿٨﴾

Bismillahirrahmanirrahim

1. Tâ Hâ.

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.368-370; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.85-86; Kurtubî-Tefsir, c.11, s.163-164; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.79-80

2,3. (Ey Muhammed!) Biz, Kur'an'ı sana sıkıntı çekesin diye değil, ancak (Allah'ın azabından) korkacaklara bir öğüt (bir uyarı) olsun diye indirdik.

4. (o) yüksek gökleri yaratanın katından peyderpey indirilmiştir.

5. Rahmân, arş'a kurulmuştur.

6. Göklerdeki, yerdeki bu ikisi arasındaki ve toprağın altındaki her şey, yalnızca o'nundur.

7. Sen sözü açığa vursan da, gizlesen de allah için birdir. Çünkü o, gizliyi de bilir, ondan daha gizli olanı da.

8. Allah, kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayandır. En güzel isimler o'nundur.

وَهَلْ اَتٰيكَ حَدِيثُ مُوسٰىۘ ﴿٩﴾اِذْ رَاٰ نَاراً فَقَالَ لِاَهْلِهِ امْكُثُوا اِنّٖي اٰنَسْتُ نَاراً لَعَلّٖي اٰتيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ اَوْ اَجِدُ عَلَى
النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾فَلَمَّا اَتٰيهَا نُودِيَ يَا مُوسٰى ﴿١١﴾اِنّٖي اَنَاْ رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَۚ اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ
طُوًىۜ ﴿١٢﴾وَاَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحٰى ﴿١٣﴾اِنَّنٖي اَنَا اللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّٓا اَنَاْ فَاعْبُدْنٖيۙ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرٖي ﴿١٤﴾اِنَّ
السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ اَ كَادُ اُخْفٖيهَا لِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعٰى ﴿١٥﴾فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ
فَتَرْدٰى ﴿١٦﴾

9. Mûsâ'nın haberi sana ulaştı mı?

10. Hani bir ateş görmüştü de ailesine, "siz burada kalın, ben bir ateş gördüm (oraya gidiyorum). Umarım ondan size bir kor ateş getiririm, yahut ateşin başında, yol gösterecek birini bulurum" demişti.

11. Ateşin yanına varınca, ona şöyle seslenildi: "ey Mûsâ!"

12. "şüphe yok ki, ben senin rabbinim. Hemen ayakkabılarını çıkar. Çünkü sen mukaddes vadi tuvâ'dasın."

13. "ben seni (peygamber olarak) seçtim. Şimdi vahyolunacak şeyleri dinle."

14. "şüphe yok ki ben allah'ım. Benden başka hiçbir ilâh yoktur. O hâlde bana ibadet et ve beni anmak için namaz kıl."

15. "kıyamet mutlaka gelecektir. Herkes işlediğinin karşılığını görsün diye, neredeyse onu gizleyecek (geleceğinden hiç söz etmeyecek)tim."

16. "buna inanmayan ve nefsinin arzusuna uyan kimseler, seni ondan (ona hazırlanmaktan) sakın alıkoymasın, sonra helâk olursun!"

Sûre-i Hadid:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ يُحْـيِ وَيُمِيتُۚ وَهُوَ
عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾هُوَ الَّذٖي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ
وَالْاَرْضَ فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِۜ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَّاءِ وَمَا
يَعْرُجُ فِيهَاۜ وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ
٥﴾يُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِۜ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾ اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَاَنْفِقُوا مِمَّا﴿
جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِۜ فَالَّذٖينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَاَنْفَقُوا لَهُمْ اَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾ وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِۚ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا
بِرَبِّكُمْ وَقَدْ اَخَذَ مِيثَاقَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾هُوَ الَّذٖي يُنَزِّلُ عَلٰى عَبْدِهٖٓ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِۜ
وَاِنَّ اللّٰهَ بِكُمْ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿٩﴾

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

1. Göklerdeki ve yerdeki her şey Allah'ı tespih etmektedir. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.

2. Göklerin ve yerin hükümranlığı yalnızca o'nundur. Diriltir, öldürür. O, her şeye hakkıyla gücü yetendir.

3. O, ilk ve sondur. Zâhir ve Bâtın'dır. O, her şeyi hakkıyla bilendir.

4. O, gökleri ve yeri altı günde (altı evrede) yaratan, sonra Arş'a(2) kurulandır. Yere gireni, ondan çıkanı, gökten ineni, oraya yükseleni bilir. Nerede olsanız, o sizinle beraberdir. Allah, bütün yaptıklarınızı hakkıyla görendir.

5. Göklerin ve yerin hükümranlığı o'nundur. Bütün işler ancak o'na döndürülür.

6. Geceyi gündüze sokar, gündüzü de geceye sokar. O, göğüslerin özünü (kalplerde olanı) hakkıyla bilendir.

7. Allah'a ve Resûlüne iman edin ve sizi üzerinde tasarrufa yetkili kıldığı maldan, (Allah yolunda) harcayın. İçinizden iman edip de (Allah yolunda) harcayanlar var ya; onlar için büyük bir mükâfat vardır.(3)

8. Peygamber, sizi, rabbinize iman etmeniz için davet edip dururken size ne oluyor da Allah'a iman etmiyorsunuz? Hâlbuki (Allah ezelde) sizden sağlam bir söz de almıştı. Eğer inanacak kimselerseniz (bu çağrıya uyun).

Hz. Ömer bu ayetleri okuyunca, donup kalmıştı. Heyecan içinde titriyordu. Bu sırada Habbab, saklandığı yerden çıkarak Hz. Ömer'in yanına geldi ve:

"Ey Ömer! Artık, Allah'tan kork! Allah'tan!" dedi. Hz. Ömer:

“Ey Habbab! Sen, bana Muhammed (Aleyhisselâm)in yerini göster de, yanına varıp Müslüman olayım!” dedi.[1]

Hemen Habbab’ın söylediği yere; Safâ tepeciğinin oradaki eve gitti. İçeriye girince bizzat Hz.Peygamber tarafından karşılandı. Peygamberimiz, Hz. Ömer’i yakasından tutarak:

“Ömer niye geldin?” dedi. Hz. Ömer, Peygamberimizin sesini duyunca titremiş, huşû içinde;

“Müslüman olmaya geldim!” dedi. Resulü Ekrem:

“Allahu Ekber!” diyerek tekbir getirdi.

Peygamberimizin ashabından evde bulunanlar da Hz. Ömer’in Müslüman olduğunu anladılar.[2]

Hz. Ömer’in Müslüman olmasıyla, İslâmiyet kuvvetlendi; çünkü Müslümanlar Kâbe’de namaz kılamıyorlardı. Hz. Ömer’in İslâmiyeti Kabul etmesi her şeyi değiştirmiş, Müslümanların Kâbe’de namaz kılmalarını temin etmişti.

Hz. Ömer’in Kureyşlilerle kavgası her zaman oluyordu. Yine böyle bir kavgada, yanında oğlu Abdullah da bulunuyordu. Hz. Ömer, Kureyşlilere:

“Bana istediğinizi yapınız! Allah’a yemin ederim ki biz üç yüz kişi olsaydık, ya biz yenilir, burayı size bırakırdık ya da siz yenilir, burayı bize bırakırdınız.” dedi. Bu sırada, üzerinde Yemen işi çizgili bir elbise ile nakışlı bir gömlek bulunan yaşlı bir adam gelip:

“Nedir bu hâliniz?” diye sordu. Müşrikler:

“Ömer dininden çıkmış, başka bir dine girmiş!” dediler. Bunun üzerine:

“Bırakınız onu, kendi hâline! Adam kendisi için bir iş seçmişse size ne? Ne istiyorsunuz ondan! Kâ’b’ın oğlu Adiy Oğulları size adamlarını böylece teslim edeceğini mi sanıyorsunuz? Dağılın başından! Ben onun koruyucusuyum!” dedi.[3]

Müşrikler hemen dağıldılar. Medine’ye Hicretten sonra, Abdullah bir gün babası Hz. Ömer’e:

“Babacığım, Mekke’de, Müslüman olduğun sıralarda seninle çarpışan müşrikleri, azarlayıp başından dağıtan yaşlı adam kimdi?” diye sordu. Hz. Ömer:

“Oğulcuğum! O, Vâil’el’Sehm oğlu Âs idi.” dedi.

Hz. Ömer der ki:

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.370; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.86; Kurtubî-Tefsir, c.11, s.164

[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.370-371; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.86;

[3] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.373-374; Hâkim-Müstedrek, c.3, s.85; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.104-105; Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.2, s.17

“Müslüman olduğum ve Peygamberimiz ve ashabının da müştereken gizlendikleri sırada: “Ya Resulullah, bizi ister ölü, ister diri olalım, hak üzerinde değil miyiz?” dedim. Resulullah Aleyhisselâm:

“Evet, varlığım kudret elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki; siz ister ölü ister diri olunuz! Hiç şüphesiz hak üzerindesiniz.” buyurdu. Ben:

“Ya Resulullah! Biz hak üzerinde bulunduğumuz, onlar batıl oldukları hâlde ne diye dinimizi gizliyoruz? İslâmiyetin, küfürden üstün ve hak olduğunu açıklamak bize çok daha lâyık. Allah’ın dini Mekke’de muhakkak üstün gelecektir. Kavmimiz bize karşı taşkınlık yapmak isterse, kendileriyle çarpışırız. İnsaflı davranmak isterlerse, onu da Kabul ederiz.” dedim.

Resulullah Aleyhisselâm: “Biz sayıca çok azız!” buyurdu.

Hz. Ömer: Çekinmeden, korkmadan İslâm inançlarını açıklayacağım. Bir küfür meclisi kalmayacaktır. Biz muhakkak ortaya çıkacağız” dedim ve iki saf halinde çıktık. Saflardan birinin başında Hamza, diğerinde ise ben vardım.[1]

Sert ve güvenli adımlarla, yerleri tozutarak Mescidi Haram’a girdik. Kureyş müşrikleri bir bana, bir Hamza’ya bakıyorlardı. Onlar, o gün bir benzerine daha uğramadıkları hüzün ve kedere uğradılar.

O zaman, Resulullah Aleyhisselâm, bana; hak ile batılı ayırdı, diye “Faruk” ismini verdi.[2]

PEYGAMBERİMİZİN ÖLDÜRÜLMESİ İLE İLGİLİ DAVET VE TOPLANTILAR

Peygamberimizin İslâm dini davasından vazgeçmediği takdirde, öldürülmek üzere kendilerine verilmesi için Kureyş müşriklerinin Ebû Talib’e yaptıkları teklifler neticesiz kalmıştı.[3]

Öte yanda; Habeş ülkesine Hicret eden Müslüman Kureyşîler, Necaşi tarafından korunarak, emniyete ve huzura kavuşmuşlardı.

Hz. Hamza ve ardından Hz. Ömer Müslüman olmuş, Peygamberimiz ve ashabının yanında yer almıştı. Böylece, İslâmiyet kabileler arasında duyulmaya ve yayılmaya başlamış bulunuyordu.[4]

Hele Necaşinin, Hz.Cafer ve arkadaşlarına karşı insanî davranışı, üstüne üstlük kendilerinin gönderdikleri hediyelerin reddedilmesi Kureyş müşriklerinin çok ağırına gitmişti.

---

[1] Ebû Nuaym-Delâilünnübüvve, c.1, s.195; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.108; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.296; Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.2, s.22
[2] Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.109
[3] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.285; İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.202; Yakubî-Tarih, c.2, s.25-31
[4] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.375; Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.1, s.463

Müşrikler, Peygamberimizi öldürme düşüncesinde birleştiler.[1]

Ebû Talib, Kureyş müşriklerinin bu cinayeti işlemeye azimli olduklarını anlayınca, kardeşinin oğlunun hayatından endişe duymaya başladı ve Abdul-Muttalib oğullarını topladı. Peygamberimizi, kendilerine ait Şı'b'da[2], yanlarında bulundurmalarını ve kendisini öldürmek isteyenlere karşı korumalarını emretti.

Müslüman olan, olmayan; kimi din ve iman kimi de aile ve akrabalık ilişkileri sebebiyle birleştiler.[3] Abd-I Menaf oğlu Hâşim ile Abdul-Muttalib Oğulları, öteden beri birlikte hareket ederlerdi. Zaten Hâşim ve Muttalib Oğulları bir soy sayılırdı.

Nübüvvetin yedinci yılında, Muharrem hilâli doğduğu gece, Ebû Talib başlarında olmak üzere, Peygamberimiz ve bütün Hâşim ile Muttalib Oğulları, Şı'b'da toplandılar.[4]

Hâşim Oğullarından, yalnız Ebû Leheb, Şı'b'a girmeyip, onlara karşı müşrikleri desteklemeye devam etti.[5]

Amcaoğulları; Abd.Şems ve Nevfel Oğulları da Hâşim ve Muttalib Oğullarını desteklemediler.[6]

Diğer taraftan Kureyş müşrikleri; Hâşim ve Muttalib Oğullarının toplanıp, Peygamberimizin yanında saf tuttuklarını görünce, Kinâne Oğulları ile birleşerek, Kinâne Oğullarının Hayfı diye anılan Muhassab'da[7] toplandılar.

Hâşim ve Muttalib Oğullarına karşı, öldürülmek üzere Peygamberimiz kendilerine teslim edilinceye kadar; barışı asla Kabul etmemek, kendilerine acımamak, onlara kız vermemek ve onlardan kız almamak, onlarla oturup görüşmemek, konuşmamak, evlerine gitmemek gibi bir boykot üzerinde anlaştılar. Bu antlaşma maddelerini bir sayfaya yazarak, mühürlediler ve sözlerinde durmalarını sağlamak için de onu Kâbe'nin içine astılar.[8]

Kureyş müşriklerinin, Hâşim ve Muttalib Oğullarına karşı almış oldukları acımasız kararların üzerine Ebû Talib, söylediği bir manzumesinde (şiirinde):

"Lüey Oğullarına bilhassa onlardan Kâ'b Oğullarına; Muhammed Aleyhisselâmın, Musa Aleyhisselâm gibi bir Peygamber olduğunu, eski Semavî kitaplarda yazılı olduğunu, kendilerinin de bildiklerini, Kâbe duvarına astıkları yazının başlarına uğursuzluk ve felâket getireceğini

---

[1] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.208; Yakubî-Tarih, c.2, s.31; Ebû Nuaym-Delâilünnübüvve, c.1, s.226; Beyhakî-Delâilünnübüvve, c.2, s.80; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.140

[2] Şı'b: Mekke'nin yukarı kısmında, Hacun yanında bulunan konak.

[3] Ebû Nuaym-Delâil, c.1, s.226-227; Beyhakî-Delâil, c.2, s.80-81

[4] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.209; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.230; Taberî-Tarih, c.2, s.225

[5] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.376; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.209; Taberî-Tarih; c.2, s.225

[6] Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.26

[7] Muhassab: Mekke ile Mina arasında bir yer olup, Mina'ya daha yakındır.

[8] İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.87; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.297

hatırlattı. Fesatçılara uyup aradaki akrabalık ve dostluk bağlarının koparılmamasını, sonucu çok acı olabilecek kanlı bir savaşı davet etmemelerini tavsiye etti.

Muhammed Aleyhisselâmı kendilerine teslim edeceklerini hiç beklememelerini, babalarının vasiyetini tutan Hâşim Oğullarının hiçbir zaman savaşmaktan yılmayacaklarını hatırlattı.[1]

Ebû Talib, Arap topluluğunun Kureyşlilerle birlikte kendisine karşı harekete geçebileceklerinden endişelenince uzun bir kaside söyledi. Kaside de; Mekke'nin ve oradaki kutsal makamların dokunulmazlığına sığındığını açıklayarak, Kureyş ileri gelenlerinin bir çoklarını, vefasızlıklarından ve samimiyetsizliklerinden dolayı kınadı.

Peygamberimiz hakkında: "Beytullah'a andolsun ki, mızraklar ve oklarla savaşmadıkça, çoluk ve çocuklarımızı unutturacak derecede, kendisinin çevresinde çarpışarak, yerlere serilmedikçe, Muhammed (Aleyhisselâm)ı teslim etmeyiz!" dedi.

İnşikak-I Kamer (Ay'ın yarılması) Mucizesi

Kureyş müşriklerinden; Mugîre oğlu Velîd, Hişam oğlu Ebû Cehl, Vaîl oğlu Âs, Hişam oğlu Âs, Abdul'uzza oğlu Esed, Esed'in oğlu Muttalib, Muttalib'in oğlu Esved, Esved oğlu Zem'a, Harîs oğlu Nadr ve benzerleri[2] Peygamberimize:

"Eğer sen gerçekten Peygamber isen, bize kamerin (Ay) yarısı bir yerde yarısı da başka bir yerde görülmek üzere ikiye ayır!" dediler.

Peygamberimiz: "Eğer bunu yaparsam iman eder misiniz?" diye sordu.

Müşrikler: "Evet, iman ederiz!" dediler.

Ay'ın, bedir (dolunay) olduğu, iyice görüldüğü gece, Peygamberimiz, müşriklerin istedikleri şeyin, kendisine vermesini yüce Allah'tan diledi.

Müşrikler, Ay'ın on dördüncü gecesinde, onun ikiye ayrıldığını gördüler.[3]

Yüce Allah, Ay'ın yarısını Ebû Kubeys dağının, yarısını da Kuaykıan dağının üzerinde oldurdu. Peygamberimiz, Müslümanlara ve müşriklere:

"Şahit olunuz!" diyerek, seslendi.[4] Fakat müşrikler:

"Bu, Ebû Kebşe'nin oğlunun bir sihridir, bizi sihirledi;" gibi, bazıları;

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.377-379; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.87
[2] Ebû Nuaym-Delâilünnübüvve, c.1, s.234; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.299
[3] Ebû Nuaym-Delâilünnübüvve, c.1, s.235; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.119-120
[4] Kurtubî-Tefsir, c.17, s.127

“Muhammed (Aleyhisselâm) bizi sihirlediyse, bütün insanları da sihirleyemez ya!” dediler. Bazıları da; “O Ay’ı sihirledi sonra da Ay yarıldı!” dediler.[1]

Bu mucizenin karşısında, müşrikler şaşkın bir durumda idiler. Her biri, bir yerden: “Muhammed (Aleyhisselâm), Ay’ı sihirlediyse, sihri bütün yeryüzünü de sihirlemeye yetişemez ya?!”

“Başka beldelerden gelecek olanlara sorunuz, bakalım bunu onlar da görmüşler mi?!”

“Size gelecek olan yolcularınızı da gözleyiniz, onlar da görmüşler mi?”[2]

Sordular.[3]

Her taraftan gelenler; mucizeyi gördüler, haber verdiler, doğruladılar.[4]

Fakat müşrikler iman etmekten, Müslüman olmaktan yüz çevirdiler. Sihirdir, dediler.[5]

Yüce Allah, **Kamer sûre**sinin **ayet**lerinde şöyle buyurdu:

بِسْــــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾وَاِنْ يَرَوْا اٰيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا اَهْوَاءَهُمْ
وَكُلُّ اَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣﴾وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْاَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌۙ ﴿٤﴾حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُۙ ﴿٥﴾فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ
يَدْعُ الدَّاعِ اِلٰى شَيْءٍ نُكُرٍۙ ﴿٦﴾خُشَّعاً اَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْاَجْدَاثِ كَاَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌۙ ﴿٧﴾مُهْطِعِينَ اِلَى
الدَّاعِۜ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾

1. Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı.

2. Onlar bir mucize görseler yüz çevirirler ve "süregelen bir sihirdir" derler.

3. Peygamberi yalanladılar, nefislerinin arzularına uydular. Hâlbuki her ış, (allah nasıl takdır ettiyse öylece) gerçekleşecek (değişmeyecek)tir.

4. Andolsun, onlara içinde caydırıcı tehditlerin bulunduğu haberler geldi.

5. Bu haberler, zirveye ulaşmış birer hikmettir! Fakat uyarılar fayda vermiyor!

6,7. O hâlde sen de onlardan yüz çevir. Onlar, o davetçinin (İsrafil'in benzeri görülmemiş) bilinmedik (korkunç) bir şeye çağırdığı gün, gözleri düşmüş bir hâlde dağılmış çekirgeler gibi kabirlerden çıkarlar.

---

[1] Taberî-Tefsir, c.27, s.85-87; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.121-122
[2] Ebû Nuaym-Delâilünnübüvve, c.1, s.236; Beyhakî-Delâil, c.2, s.44
[3] Taberî-Tefsir, c.27, s.85; Kurtubî-Tefsir, c.17, s.127; İbn Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.114
[4] Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.299; Kurtubî-Tefsir, c.17, s.133; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.133
[5] Tırmizî-Sünen, c.2, s.397; Taberî-Tefsir, c.27; s.87

8. Davetçiye doğru koşarlarken kâfirler, "bu zor bir gün" derler.[1]

Hazreti Hatice ve Ebû Talib'in Vefatı

Hz. Hatice; nübüvvetin onuncu yılının Ramazan ayında, vefat etmiştir. Vefat ettiği zaman 65 yaşında idi. Mekke'nin Hacun kabristanına defnedildi.[2]

Hz. Hatice; Peygamberimizin İslâmiyet davasında, ilk sığınağı, ilk danışmanı ve sırdaşı idi. Resulullah Aleyhivesellem, Hz. Hatice'yi mezarına kendi elleriyle indirmişti. O zaman, henüz cenaze namazı kılınmıyordu.[3]

Hz. Hatice'nin vefatından sonra, Peygamberimize sıkıntılar ve üzüntüler art arda gelmeye başladı.

Ebû Talib'in vefatı da, Hz. Hatice'nin vefatını takip etti. Ebû Talib de, Peygamberimizin kolu kanadı, müşriklere karşı koruyucusu ve savunucusuydu.[4]

Peygamberimiz, Ebû Talib'i hasta iken ziyarete gitmiş, orada Ebû Cehl ile Ebî Ümeyye oğlu Abdullah da bulunuyordu. Hz. Muhammed, amcasına:

"Sevgili amcacığım, son nefesini vermeden LÂ İLÂHE İLLALLAH de ki ben de Allah katında senin Müslüman olduğuna şahit olayım…" buyurdu.

Ebû Cehl müdahele ederek: "Ey Ebû Talib! Sen ecdadının dinini terk mi edeceksin?!" demiş, Ebû Talib de:

"Ben Abdül-Muttalib'in dini üzere ölüyorum. Ya Muhammed, ben senin sözlerini kabul ederdim fakat Kureyş, benim ölümden korkarak din değiştirdiğime inanırlar." deyince, Perygamberimiz:

"Senin için daima istiğfar edecek, yarlığanmanı dileyeceğim!" buyurdu.[5]

"İbn.İshak", Ebû Talib'in son nefesinde şehadet getirdiğini söylese de Ebû Talib'in Müslümanlığı Kabul edip etmediğine dair ihtilâflar vardır. Muhaddislerin (Hadis alimlerinin) geneli Ebû Talib'in müşrik kaldığı görüşündedirler.

Ebû Talib'in Peygamberimizin uğrunda yaptığı fedakârlıkları hiç kimse inkâr edemez. Bütün Kureyş'in husumetine göğüs germiş, açlık ve ıstırap çekmeyi kabullenmişti.

---

[1] Kamer Suresi, Ayet 1-8
[2] İbn.Sa'd-Tabakat, c.8, s.18; Yakubî-Tarih, c.2, s.35; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.152
[3] Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.301, Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.40
[4] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.57; Ebülfida-Elbidaye Vennihaye, c.3, s.122
[5] Buharî-Sahîh, c.6, s.18; Müslim-Sahîh, c.1, s.154

Ebû Talib de, nübüvvetin onuncu yılında Şevval ayının (Hicri onuncu ay) ortasında vefat etti. Vefat ettiğinde yaşı seksen yedi veya doksanı bulmuştu.[1]

Peygamberimiz, art arda gelen bu iki değerli insanın vefatları ona çok ağır gelmiş, üzülmüştü. Bu sebeple nübüvvetin onuncu yılına "hüzün yılı" demişti.[2]

Peygamberimizin Tâif Yolculuğu

Peygamberimiz Mekke'deki Kureyşîlerden çok rahatsız oluyordu. Nübüvvetin onuncu yılında Şevval ayının bitmesine yakın, yanına Hârise oğlu Zeyd'i aldı, yürüyerek Tâif'e gitti.

Tâif'de bir çok nüfuzlu reisler ve saygın aileler vardı. Onları, Allah'a imana, İslâmiyete davet etmek amacıyla Sakîf kabilesinin ileri gelen eşrafından; Umeyr oğlu Amr, Amr'ın Oğulları Abd-I Yalil, Mesud ve Habîb adlarındaki üç kardeş ile buluştu.[3] Onlara, kendisinin Allah tarafından gönderilen bir Peygamber olduğunu söyleyerek, kendilerine Allah'a imana davet etti.

Kureyş müşriklerinin yaptıkları musibetlerden şikâyetlendi. Onlardan, İslâmiyeti yaymasına yardımcı olmalarını, kavmi olan Kureyşten muhalefet edenlere karşı kendisiyle birlikte hareket etmelerine istemek üzere gelmiş bulunduğunu söyledi.[4]

Ama Tâif'in eşrafından olan bu üç kardeş Peygamberimizin teklifini kabul etmediler. Kendisine çirkin sözler söylediler. Peygamberimiz Tâif'te on gün kalarak, Sâkıf kabilesi eşrafının bütün fertleriyle konuştu.

Fakat, Tâifliler Peygamberimizi en çirkin şekilde reddettiler. Alay edip yurdumuzdan çık, git dediler. Bununla da kalmayıp, akılsız ve kötü kişiler ile kölelerini kışkırtarak, Peygamberimize sövdürdüler, hakaret ettirdiler.[5]

Bu kendini bilmez kişiler, Peygamberimizi Rebîa oğulları Utbe ve Şeybe'nin Tâif'te bulunan bağlarına sığınana kadar taş attılar, yaraladılar. Peygamberimiz onların aralarından ve ellerinden kurtulduğu zaman, ayaklarından kanlar akıyordu.[6]

Peygamberimizin bu hâlini Rebîa'nın Oğullaru Utbe ve Şeybe de görmüşlerdi. Hıristiyan olan köle Addâs'I çağırarak, birkaç salkım üzümü Peygamberimize götürmesini söylediler. O da bir tabak üzüm alıp götürdüğünde, Peygamberimiz "Bismillah" diyerek üzümü yemeye başlayınca köle, söylediği kelimeyi ilk defa duyduğu için şaşırıp:

"Buralarda böyle bir söz söylenmiyor!" deyince, Peygamberimiz ona hangi beldeden ve dinden olduğunu sordu. O da:

---

[1] Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.236; Yakubî-Tarih, c.2, s.35
[2] Taberî-Tarih, c.2, s.229; Zehebî-Tarih, c.2, s.152; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.301,302
[3] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.60; Yakubî-Tarih, c.2, s.36
[4] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.61; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.302; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.52
[5] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.61; İb'n.Sa'd-Tabakat, c.1, s.212; Taberî-Tarih, c.2, s.230
[6] Ebû-Nuaym-Delâil, c.2, s.251; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.186; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.52

“Nineva (bu günkü Musul) halkındanım, Hristiyanım.” dedi. Peygamberimiz:

“Demek sen, sâlih kişi Mettâ oğlu Yûnus’un köyündensin ha?” buyurdu.

Addâs: “Sen Mettâ oğlu Yûnus’un ne olduğunu nereden biliyorsun? O, Nineva’dan çıkıp gitmiştir ve onu bilen çok az kişi vardır. Sen ümmîsin, ümmî ümmet içinde bulunuyorsun!” dedi. Peygamberimiz:

“Ben Allah’ın Resulüyüm. Allah bana Yûnus’un haberini Verdi. O, benim kardeşimdir. Kendisi bir Peygamber idi, ben de bir Peygamberim!” buyurdu.[1]

Addâs, Yûnus’un haberlerini duymayı isteyince, Peygamberimiz ona, Yûnus’un hâl ve şanı hakkında, yüce Allah tarafından kendisine vahiy olanları okudu:

بِسْـــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

وَاِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَل۪ينَۜ ﴿١٣٩﴾ اِذْ اَبَقَ اِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِۙ ﴿١٤٠﴾ فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَض۪ينَۚ ﴿ ١٤١﴾
فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُل۪يمٌ ﴿١٤٢﴾ فَلَوْلَٓا اَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّح۪ينَۙ ﴿١٤٣﴾ لَلَبِثَ ف۪ي بَطْنِه۪ٓ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٤﴾
فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَٓاءِ وَهُوَ سَق۪يمٌۚ ﴿١٤٥﴾ وَاَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْط۪ينٍۚ ﴿١٤٦﴾ وَاَرْسَلْنَاهُ اِلٰى مِائَةِ اَلْفٍ اَوْ يَز۪يدُونَۚ
﴿١٤٧﴾ فَاٰمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ اِلٰى ح۪ينٍۜ ﴿١٤٨﴾

139. **Şüphesız yûnus da peygamberlerdendi.**

140. Hani o kaçıp yüklü gemiye binmişti.

141. Gemidekilerle kur'a çekmiş ve kaybedenlerden olmuştu.(10)

142. Böylece, yûnus kendini kınayıp dururken balık onu yuttu.

143,144. Eğer o, Allah'ı tespih edip yüceltenlerden olmasaydı, mutlaka insanların diriltileceği güne kadar balığın karnında kalırdı.

145. Derken biz onu hasta bir hâlde sahile attık.

146. Üzerine geniş yapraklı bir ağaç bitirdik.

147. Biz onu yüz bin, yahut daha fazla insana peygamber olarak gönderdik.

148. Nihayet onlar iman ettiler. Biz de onları bir süreye kadar geçindirdik[2]

Hristiyan köle Addâs, bütün bunları duyunca:

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.61,62; Taberî-Tarih, c.2, s.230; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.92
[2] Es-Saffat suresi, ayet 139-148

“Ben şehadet ederim ki; sen Allah’ın kulu ve Resulüsün!” dedi. ve Müslüman oldu.[1] Bulundukları yerden bu durumu gören Utbe ve Şeybe, köle Addâs yanlarına gelince:

“Seni dili ile sihirleyip, Hristiyanlığından döndürmesin! Çünkü o aldatır bir kimsedir!” demişler, bunun üzerine Addâs:

“Bütün yeryüzünde ondan daha hayırlısı yoktur! O, bana öyle bir işi haber verdi ki onu Peygamberden başkası bilemez” demiştir.[2]

Peygamberimiz, Sâkif kabilesinden hiç kimseye İslâmiyeti kabul ettirememenin üzüntüsü içinde Tâif’ten ayrılarak Mekke’ye yönelmişti.[3] Karnüsseâlib[4] de kendine gelebilmişti. Kendisini gölgelemekte olduğu buluta bakınca, Cebrail Aleyhisselâmı görüyor. Kendisine:

“Şüphe yok ki Allah, kavminin sana söylediklerini ve verdiklerini red cevaplarını işitti de sana onlar hakkında dilediğini emredesin diye dağlar meleğini gönderdi!” dedi. Dağlar meleği:

“Ya Muhammed! Ben dağlar meleğiyim. Rabbin dilediğini bana emredesin diye beni sana gönderdi. Ne dilersen dile! Eğer onların üzerlerine, iki dağı kapamamı dilersen (dile kapayıvereyim)!” dedi. Peygamberimiz:

“Hayır! (Ben onların helâk edilmelerini istemem!) Bilâkis, Allah’ın onların sulblerinden, yalnız Allah’a ibadet edecek, ona hiçbir şeyi şirk koçmayacak kimseler çıkarmasını dilerim!” buyurmuştur.[5] Nahle’ye[6] vardığında geceleyin kalkıp namaz kılıyordu. O sırada Nusaybîn[7] cinlerinden yedisi, oradan geçerken durup Peygamberimizin okuduğu Kur’anı-Kerim’i dinlediler. İman ve dinlediklerini Kabul ettiler, kavimlerinin yanına inzar edici olarak döndüler.[8] Yüce Allah, bu hâdiseyi **Ahkaf sûre**sinde şöyle buyurdu.

بِسْــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِذْ صَرَفْنَا اِلَيْكَ نَفَراً مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْاٰنَۚ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُٓوا اَنْصِتُواۚ فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا اِلٰى قَوْمِهِمْ
مُنْذِرِينَ ﴿٢٩﴾قَالُوا يَا قَوْمَنَٓا اِنَّا سَمِعْنَا كِتَاباً اُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسٰى مُصَدِّقاً لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدٖٓي اِلَى الْحَقِّ وَاِلٰى
طَرٖيقٍ مُسْتَقٖيمٍ ﴿٣٠﴾يَا قَوْمَنَٓا اَجٖيبُوا دَاعِيَ اللّٰهِ وَاٰمِنُوا بِهٖ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلٖيمٍ ﴿٣١﴾وَمَنْ لَا
يُجِبْ دَاعِيَ اللّٰهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْاَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهٖٓ اَوْلِيَٓاءُۜ اُو۬لٰٓئِكَ فٖي ضَلَالٍ مُبٖينٍ ﴿٣٢﴾

---

[1] Yakubî-Tarih, c.2, s.36; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.303; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.62-63
[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.63; Taberî-Tarih, c.2, s.231
[3] İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.212; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.303
[4] Karnüseâlib (Menazil): Mekke’ye bir gün bir gecelik bir yerdir. (İbn.Hacer-Fethulbari, c.6, s.224)
[5] Buharî-Sahîh, c.4, s.83; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.186-187; Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.2, s.56-58 Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.137
[6] Nahle: Mekke’ye bir geceliktir.
[7] Nasibîn: Mevsil’den Şam’a giden kafiye yolu üzerinde olup Cezire beldelerinden çok sulak ve verimli olan beldesidir. Mevsil ile arası altı günlüktür (Yakut-Mucemülbüldan, c.5, s.288)
[8] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.63; Taberî-Tarih, c.2, s.231; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.92

29. Hani Kur'an'ı dinlemek üzere cinlerden bir grubu sana yöneltmiştik. Onlar, onun huzuruna gelince birbirlerine, "Susun!" dediler. Kur'an'ın okunması bitince de uyarıcı olarak kavimlerine döndüler.

30. Dediler ki: "Ey kavmimiz! Şüphesiz biz, Mûsâ'dan sonra indirilen, kendinden önceki kitapları doğrulayan, gerçeğe ve doğru yola ileten bir kitap dinledik."

31. "Ey kavmimiz! Allah'ın davetçisine uyun, ona iman edin ki, günahlarınızı bağışlasın ve sizi elem dolu bir azaptan kurtarsın."

32. Kim Allah'ın davetçisine uymazsa, yeryüzünde Allah'ı âciz bırakacak değildir. Kendisi için Allah'tan başka dostlar da bulunmaz. İşte onlar apaçık bir sapıklık içindedirler.[1]

Peygamberimiz Kabileler Arasinda

Peygamberimiz, her sene hac mevsiminde, Ukâz, Mecenne ve Zülmecaz panayırlarına giderdi.[2] Buralarda rastladığı kişileri Müslümanlığa davet ederdi.

Yine böyle panayırlarda olduğu günlerde oradaki halkı İslâmiyete davet ederken, Ebû Leheb:

“Muhammed (Aleyhisselâm) dininden döndü şimdi de uyduruyor.” diye bağırırdı.

Peygamberimiz, yüce Allah’ın Arap kabilelerine başvurması emrini yerine getirmek için,[3] panayırlarda bulunan bütün kabileleri tek tek dolaşarak onları İslâmiyete davet ediyordu.

Yemâme’de yaşayan Benî Hanife kabilesi Peygamberimize kibir göstererek, kabileler arasında en çirkin şekilde reddetmiştir.[4]

Peygamberimiz Benî Şeyban oğlu Zehl’I ziyaret ettiği zaman yanında Hz. Ebû-Bekr’de vardı. Peygamberimizi kabile reisi Amr oğlu Mefruk’a takdim ederken Hz. Ebû-Bekr:

“Siz Peygamber hakkında elbette malûmat edinmişsinizdir öyle değil mi?” Mefruk, Resulullah’a dönerek:

“Ey Kureyşli hemşehri! Risaletini anlat!” dedi. Resulü Ekrem:

“Allah, birdir. Ben de onun Peygamberiyim!” dedikten sonra şu ayeti okudu:

بِسْـــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

---

[1] Ahkaf Suresi, Ayet 29-32
[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.63-64; İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.216; Yakubî-Tarih, c.2, s.36
[3] Ebû Nuaym-Delâilünnübüvve, c.1, s.237; Ebülfida-El.idaye vennihaye, c.3, s.142
[4] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.65-66; Taberî-Tarih, c.2, s.232

قُلْ تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ اَلَّا تُشْرِكُوا بِهٖ شَيْـٔاً وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَاناًۚ وَلَا تَقْتُلُٓوا اَوْلَادَكُمْ مِنْ اِمْلَاقٍۜ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَاِيَّاهُمْۚ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَۚ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّت۪ي حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّۜ ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

“ De ki: geliniz, üzerinize rabbinizin neleri haram kıldığını ben okuyayım; ona hiçbir şeyi ortak yapmayın. Anaya, babaya iyilik edin. Fakirlik endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin! Sizin de onun da rızkını biz vereceğiz! Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın! (kısas ve zina gibi şeylerden dolayı meşru) bir hak olmadıkça allah’ın haram ettiği cana kıymayın! İşte (allah) size aklınızı başınıza alasınız diye, bunları emretti.”[1]

Zeyl kabilesinin reisleri; Amr oğlu Mefruk, Kabîsa oğlu Hânî, Hârîse oğlu Müsennâ ve Çerik oğlu Nûman bu ayeti dinlemişler fakat şu sözleri söylemişlerdi:

“Ecdadımızın dinini birden bire terk edersek bizi, onlara itikat ediyormuşuz gibi gösterir hem de biz Kisraların himayesine girmiş olduğumuz için başka kimsenin himayesini kabul edemeyiz.” Peygamberimiz, onların düşüncelerini anlamış ve:

“Cenab-ı Hakk, elbet dinine yardım eder.” diye cevap vermişti.

Peygamberimiz başka bir kabile Benî Sa’saa oğlu Amr’lara başvurmuştu. Herkese yaptığı üzere onları da İslâmiyete davet etti. Onlardan Firas oğlu Beyhara:

“Sana yardım eder ve düşmanlarını mağlup edersek, bizi kendine halef eder misin?” demiş, Peygamberimiz:

“O, Allah’ın bileceği bir iştir!” demişti. Bunun üzerine:

“Biz sana yardım edersek, sen de muvaffak olduktan sonra işler başkasına kalırsa. Senin işin bize gerekmez!” dediler.[2]

Peygamberimizin çektiği bu eziyetler yürekler acısı olmakla beraber, şayan-ı hayret (şaşılacak bir şey) değildi. Çünkü, Dünya tarihinde yeni fikirlerin kolaylıkla kabul edildiğini gösteren hiçbir örnek yoktur. Hazreti Nuh senelerce eza ve cefalara uğramış, Yunanistan Sokrat gibi bir hekime zehir kadehini sunmuş, Hazreti İsa haça gerilmek tehlikesi ile karşılaşmıştı.

Nuh Aleyhisselâm, kâfirlerin azaba uğramaları için Allah’a yalvarmıştı; Hazreti İsa, ancak otuz, kırk kadar kişi toplamış, sonuçta çarmıha gerilmeye çalışılmış, Allah onu ellerinden kurtarmıştı. (Hristiyanlar ve Yahudiler Çarmıha gerildiğini sanır, halbu ki Çarmıha gerilen Hz. İsa değil ona benzetilen biridir.)

---

[1] En’am suresi, ayet, 151
[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.66; Taberî-Tarih, c.2, s.232

Peygamberimizin vazifesi, bütün bunların vazifelerinden daha büyüktü. Bir gün El'Ers oğlu Habbab, Kureyşîlerin eziyetlerinden üzülen Peygamberimize gelmiş ve ondan Kureyş'i lânetlemesini istemişti. Hz. Muhammed Aleyhisselâm bu sözleri işittiği zaman yüzü kızarmış:

"Sizden evvel bazı insanlar tepeden tırnağa kadar testerelerle kesilmişler fakat vazifelerinden dönmemişlerdi. Cenab-ı Hakk bizi de muvaffak edecektir. Bu memleketin her tarafında da bir deve süren insan istediği gibi hareket edecek, Allah korkusundan başka bir korku duymayacaktır." demişti.

Peygamberimizin Hz. Âişe İle Nişanı ve Hz.Sevde İle Evliliği

Nübüvvetin onuncu yılı Ramazan ayında, Maz'un oğlu Osman'ın karısı Hakîm kızı Havle, Peygamberimizin evine gelip[1]:

"Ya Resulullah! Eve girince Hatice'nin yokluğu çok belli oluyor!" dedi. Peygamberimiz de: "Evet, o çocukların anası, evinsahibesi, görüp gözeticisi idi."[2] buyurdu. Bunun üzerine Halve:

"Ya Resulullah, evlenmez misin?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Kiminle?" diye sorunca: Halve:

"Kız istersen kız, dul istersen dul ile!" dedi. Peygamberimiz:

"Kız olan kimdir?" diye sordu. Halve:

"Sana en sevgili olan Ebû-Bekr'in kızı Âişe'dir!" dedi. Peygamberimiz:

"Dul olan kimdir?" diye sordu. Halve de:

"Zem'a'nın kızı Sevde'dir. Söylediklerine tâbi olmuş, sana iman etmiştir." Dedi. Peygamberimiz:

"Her ikisi hakkında benim için konuş." Buyurdu. Halve, Hz. Ebû Bekr'in evine gidip bu hayırlı haberi iletince Hz. Ebû Bekr:

"Bu kensi için helâl olabilir mi? Âişe, Resulullah'ın din kardeşinin kızıdır." diye, tereddüt etti. Halve, bu durumu Peygamberimize ilettiğinde:

"İkimizin kardeşliği İslâm kardeşliğidir. Onun kızı bana helâldir." buyurdu. Havle tekrar Ebû Bekr'e giderek bu sözleri bildirince, o da:

"Biraz bekle!" diyip evden çıkıp gitti. Ümmü Ruman:

"Adiy oğlu Mu'tim, Âişe'yi oğlu Cübeyr'e istemiş ve söz de kesilmişti. Ebû Bekr verdiği sözden hiçbir zaman dönmez!" dedi.

---

[1] İbn.Sa'd-Tabakat, c.8, s.53
[2] İbn.Sa'd-Tabakat, c.8, s.57; İbn.Hacer-Elisabe, c.4, s.282

Bu arada Ebû-Bekr, Adiy oğlu Mu'tim'in evine gitti. Gençlerin anaları da orada bulunuyordu. "Ey Ebû Kuhâfe'nin oğlu! Sahibimizin oğlunu kızınla evlendirip kendi dinine sokmak ve oğlumuzu saptırmak istiyorsun!" deyince, Hz. Ebû Bekr, Mu'tim'e dönerek:

"Sen de mi bu sözü söylüyorsun?" diye sordu. Adiy oğlu Mu'tim:

"Ben de böyle söylüyorum!" dedi. Bu konuşma üzerine Hz. Ebû-Bekr, onlara karşı vermiş olduğu sözden dolayı, kalbinde duyduğu endişeyi gidermiş olarak onların yanından ayrıldı.

Peygamberimizi evine çağırıp, Hz. Âişe'yi kendisine nişanladı.[1]

Peygamberimiz Medine'ye Hicret ettikten sonra, Hz. Âişe ile Hicretin birinci yılının Şevval ayında Medine'de evlenmişlerdir.[2]

Havle, Peygamberimiz için Hz. Âişe'ye dünürlük ettikten sonrai Zem'a kızı Hz.Sevde'ye giderek, babasına:

"Abdullah oğlu Muhammed, kendisine Sevde'yi istemek üzere beni gönderdi!" dedi. Zem'a da kızının, isteyip istemediğini sorunca, Hz.Sevde:

"Evet" dedi.[3] Fakat Hz.Sevde ilk kocasından çocukları olduğu için, bu onu düşündürüyordu. Bu durumu Peygamberimize açınca o, bunun dışında bir engelinin olup olmadığını sordu. Hz.Sevde; "Başka bir engelim yoktur!"[4] dedi. Peygamberimiz:

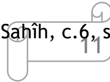
"Allah sana rahmet etsin! Develere binen Arap kadınlarının hayırlısı, Kureyş kadınlarının yararlısı olup, küçük çocuğuna karşı en çok şefkat gösterir, kocasına da elindeki işi hususunda en çok riayet edendir." buyurdu.[5]

Hz.Sevde, nikâhı kıyması için kavminden Abd.Şems oğlu Amr, Amr'ın oğlu Hatıb'e haber verdi. Hz.Sevde; Peygamberimizin Hz. Hatice'nin vefatından sonra evlendiği ilk kadındı.

Bu evlilik, nübüvvetin onuncu yılı, Ramazan ayının içinde idi.[6]

---

[1] Ebülfîda-Elbidaye vennihaye, c.3, s.131,133; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.305
[2] İbn.Sa'd-Tabakat, c.8, s.67,62,63
[3] Elfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.132
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.211
[5] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.319; Buharî-Sahîh, c.6, s.120; Müslim-Sahîh, c.4, 1958-1959
[6] İbn.Sa'd-Tabakat, c.8, s.53

İSRÂ VE MİRAÇ

İsrâ ve Miraç hâdisesi, nübüvvetin on ikinci yılında[1] Peygamber Aleyhisselâmın Medine'ye Hicretinden on sekiz ay[2] önce veya daha başka rivayetler de vardır[3] veya Recep ayının yirmi yedinci gecesinde olduğu da rivayet edilir.[4]

İsrâ ve Miracın, ruhen, uyku hâlinde olduğu ifade edilmekte ise de[5] öncel ve ardıl (eski ve son zamanlardaki), hadis, fıkıh ve kelâm bilginlerinin[6] görüşlerine göre; Peygamber Aleyhisselâm, geceleyin, Mescidi Haram'dan, Mescidi Aksâ'ya -uykuda ve ruhen değil- uyanıkken, bedeni ve ruhu ile birlikte, Burak (Mekke Kudüs arasında kullanılan vasıta) üzerinde İsra buyurulmuş, gece yolculuğu ettirilmiş, getirilen Refref (göklere yükselirken kullanılan vasıta) ile de yine uyanık iken bedeni ve ruhu ile göklere urûc ettirilmiş, çıkarılmıştır.[7]

"Taberî", "A.b.Hanbel" hatta daha sonraki fakîh, muhaddis, kelâm ve müfessirlerden genelinin görüşü de budur.[8]

İlim adamlarının bazılarına göre; İsra ve Miracın, Peygamberimize nübüvvetin sâlih rüya ile başlatılmasında olduğu gibi alıştırılmak ve kolaylaştırılmak üzere, önce rüyada gösterilmiş, sonra da uyanıklık hâlinde yaptırılmış olabileceği de olası görülerek, bu konudaki uyku ve uyanıklık rivayetleri bağdaştırılmak istenilmiştir.[9]

Gerçekte; "A.b.Kays"a göre, Peygamberlere verilecek şeyler, kalpleri yatışıncaya kadar, önce kendilerine uyku hâlinde verilir, sonra da vahiy olarak indirilirdi. Peygamberlerin rüyaları ise vahiy hükmünde olduğu bilinmektedir. Peygamberlerin gözleri uyusa da kalpleri uyumaz.[10]

İsrâ; gece yürümek, yola gitmek, gece yolculuğu ettirilmek[11], Miraç; göğe çıkma[12] demektir.

Kur'an-ı Kerim'de, İsra mucizesi:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَانَ الَّـذٖي اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَيْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذٖي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ اٰيَاتِنَاۜ اِنَّهُ هُوَ السَّمٖيعُ الْبَصٖيرُ ﴿١﴾

---

[1] Dyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.306; Ebülferec İbn.Cezvi-Elvefa, c.1, s.218
[2] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.213; Bbelâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.255
[3] İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1 s.138
[4] Ebülferec İbn.Cezvi-Elvefa, c.1, s.219; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.71
[5] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.40-41; Belâzüri-Ensab'ül—Eşraf, c.1, s.256
[6] Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.113; Kastalanî-Mevahibülledünniye, c.2, s.4
[7] Ebülfida-Elbidaye, c.3, s.113-114; Tefsir, c.3, s.22
[8] Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.308
[9] İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.147; Kastalanî-Mevahibülledünniye, c.2, s.3-4
[10] Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.1, s.377; Buharî-Sahîh, c.1, s.209, c.4, s.168; Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.256; Hakîm-Müstedrek, c.2, s.431; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.171
[11] Firuzabadi-Kamûsulmuhit, c.4, s.343
[12] TDK, Türkçe Sözlük, c.2, s.1568

1 - KULUNU (Muhammed Aleyhisselâm) BİR GECE MESCİDİ HARAM'DAN (alıp) MESCİDİ AKSA'YA KADAR GÖTÜREN (Zât'i ecelle ve âlâ her türlü nakiselerden) MÜNEZZEHTİR. (O Mescidi Aksa ki) BİZ ONUN ETRAFINA (feyz ve) BEREKET VERDİK (ve bu gece yolculuğunu) ONA (o Peygambere) AYETLERİMİZDEN BAZISINI GÖSTERELİM DİYE (yaptırdık) ŞÜPHESİZ Kİ O, (asıl) O (her şeyi) HAKKIYLA İŞİTEN, (her şeyi) KEMALİYLE GÖRENDİR.[1]

İsrâ (Gece Yolculuğu)

Mekke'de, Recep ayının yirmi yedinci gecesi, Cebrail Aleyhisselâm gelip Peygamberimizin göğsünü yardı, kalbini çıkardı, içini zemzem suyu ile yıkadıktan sonra, içi hikmet ve imanla dolu altın bir tas getirip, Peygamberimizin göğsünün içine boşalttı ve göğsünü kapattı.[2]

Peygamberimiz geceleyin namazını Mekke'de kıldıktan sonra, binmesi için katırdan küçük, merkepten büyük olan beyaz gem vurulmuş ve eğerlenmiş olarak Burak getirildi.[3] Burak'ın iki bacağında iki kanadı vardı ki, ayaklarını onlarla hızlandırdı.[4] Burak ismi; renginin son derece parlak ya da hızlı gitmesi nedeniyle şimşeği (Berk'i) andrıdığından dolayı verilmişti.[5]

Peygamberimiz, Burak'ın üzerine binerek Cebrail Aleyhisselâm ile beraber bir müddet gittikten sonra Cebrail Aleyhisselâm, "İn de, namaz kıl!" dedi. Peygamberimiz inerek, orada namaz kıldı. Cebrail Aleyhisselâm:

"Nerede namaz kıldın biliyor musun? Sen, Taybe (Medine) de namaz kıldın! Oraya da Hicret edeceksin!" dedi. Sonra yine gittiler. Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimize; "İn de, namaz kıl!" dedi. Peygamberimiz inerek orada namaz kıldı. Cebrail Aleyhisselâm yine sordu:

"Nerede namaz kıldın biliyor musun?" Sen. Tûru Seynâ'da, namaz kıldın!

Yüce Allah, Musa Aleyhisselâm ile orada konuşmuştu."[6] dedi.

Nihayet, Beytülmakdis'e ulaşıldı. Peygamberimiz Burak'ı, orada kendisinden önceki Peygamberlerin bağladığı halkaya, bağladı.[7]

Peygamberimiz, Beytülmakdis Mescid'ine (Mescidi Aksâ) girdi. Orada; İbrahim, Musa ve İsa Aleyhisselâmlarında bulunduğu bazı Peygamberler, Peygamberimiz için toplanmış

---

[1] İsrâ suresi, ayet, 1
[2] Buharî-Sahîh, c.1, s.91; Müslîm-Sahîh, c.1, s.148; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.143
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.148; Buharî-Sahîh, c.4, s.248; Tırmızî-Sünen, c.5, s.301
[4] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.38; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.214; Yakubî-Tarih, c.2, s.26
[5] İbn.EsÎr-Nihaye, c.1, s.120
[6] Nesai-Sünen, c.1, s.221-222; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.52; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.154
[7] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.214; Beyhakî-Delail, c.2, s.130; Müslim-Sahîh, c.1, s.145

bulunuyorlardı. Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimizi ileri sürdü. Onlara; imam oldu, namaz kıldı, kıldırdı.[1]

Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimize:

"Sen, şu Peygamberlere sor bakalım; yüce Allah için şerik veya oğul olur mu?" dedi. Peygamberimiz sordu. Onlar:

"Biz, tevhid ile Allah'ın bir oluşu inancını tebliğ etmek üzere gönderildik!" dediler, yüce Allah'ın birliğini ikrar ettiler[2] (bildirdiler).

Peygamberimize iki kap getirildi; birisinin içinde şarap, diğerinde süt vardı.

"Bunlardan hangisini istersen, al!" denildi. Peygamberimiz onlara baktı, şarabı bırakıp, sütü tercih ederek aldı ve içti. Cebrail Aleyhisselâm:

"Sen fıtratı (yaradılışına uygun olanı) seçtin! Fıtrata yöneldin, isabet ettin! Hamdolsun Allah'a ki, seni fıtrata yöneltti.[3] Sen, sütü tercih etmekle fıtrata yöneldin, ümmetin de fıtrata yöneltildi. Şarap size haram kılındı.[4]

Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimizi Beytülmakdis'deki Sahre'nin üzerine çıkardı. Peygamberimiz bakınca, orada; tabanı Sahre'de tepesi semada, meleklerin inip çıktıkları, bakanların, ondan daha güzel bir şeye bakmadıkları bir Miracın kurulu olduğunu gördü.[5] Peygamberimiz buyurmuştur ki:

"Beytülmakdis'de olanlardan sonra Miraca götürüldüm. Ben şimdiye kadar ondan daha güzel bir şey görmedim.[6]

O, öyle bir şey ki ölünüz, ölüm anında gözlerini diker, Âdem Oğullarının ruhları, göklere onun üzerinde çıkarılır. Cebrail kanadının üzerine beni koydu ve yükseldi, gök kapılarından "Hafaza Kapısı" diye anılan kapıya kadar çıkardı.[7]

Peygamber Aleyhisselâmın Sidretülmünteha'ya kadar göklere yükselişi, hep bu Miraç ile olmuştur.[8]

---

[1] Nesaî-Süen, c.1, s.222; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.214; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.39; Beyhakî-Delaîlünnübüvve, c.2, s.130; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.52; Camiulusul, c.12, s.53

[2] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.214; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.52

[3] İb.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.39; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2 s,282, c.3, s.148; Buharî-Sahîh, c.4, s.141; Tırmızî-Sünen, c.5, s.300; Taberî-Tefsir, c.15, s.15

[4] Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.329-330; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.52; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.110; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.156

[5] İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.52; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, sz.310

[6] Ebû Sâîd'el'Hudrî'dan rivayet ettiklerini açıklayan İbn.İshak

[7] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.44-45; Taberî-Tefsir, c.15, s.12, 14; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.110-111; Beyhakî-Delaîlünnübüvve, c.2, s.137

[8] Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.177; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.111

Dünya semasına varılınca, Cebrail Aleyhisselâm, o gökyüzünün kapısını çaldı, bekçisi meleğe "Aç!" dedi. "Sen kimsin?" denildi. Cebrail Aleyhisselâm:

"Cebrail'im" dedi. "Yanında kimse var mı?" diye soruldu.

Cebrail Aleyhisselâm: "Yanımda Muhammed var!" dedi.

"O (Miraç için) gönderildi mi?" diye soruldu. Cebrail Aleyhisselâm:

"Evet gönderildi!" dedi.

Kapı açılıp, dünya semasının üstüne çıktıkları zaman orada oturan ve iki yanında karaltılar bulunan; sağına baktıkça gülen, soluna baktıkça da ağlayan bir zat ile karşılaştılar. Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimize:

"Selâm ver ona!" deyince, Peygamberimiz selâm verdi. O da Peygamberimizin selâmına karşılık verdi. Peygamberimiz, Cebrail Aleyhisselâma:

"Kimdir bu?" diye sordu. Cebrail Aleyhisselâm:

"Bu, atan Âdem'dir![1] Sağında ve solunda olan şu karaltılar da, onun soyundan gelen çocuklarıdır. Sağında olanlar cennetlik, solunda olanlar da Cehennemliktirler! Sağına bakınca güler, soluna bakınca ağlar!" dedi.

Sonra ikinci kat göğe yükseldiler; Cebrail Aleyhisselâm, o göğün kapısını çaldı. İkinci semada; Meryem oğlu İsa ve Zekeriya oğlu Yahyâ Aleyhisselâmlarla karşılaştılar. İsa Aleyhisselâm; orta boylu, pembe beyaz benizli, düz saçlı ve yüzü çok benli idi.[2]

Sonra üçüncü kat göğe yükseldiler; Cebrail Aleyhisselâm, o göğün kapısını çaldı. Kapı açılınca, kendisi güzelliğin simgesi olan Yusuf Aleyhisselâm ile karşılaştılar, selâmlaştılar.[3]

Sonra dördüncü kat göğe yükseldiler; gök kapısı açılınca, orada İdris Aleyhisselâmla karşılaştılar, selamlaştılar.[4]

İdris Aleyhisselâm hakkında; Yüce Allah, Meryem sûresinde:

بِسْــــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا

57 - BİZ, ONU, YÜKSEK BİR YERE KALDIRDIK! Buyurmuştur.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.208, c.5, s.143; Buharî-Sahîh, c.1, s.91-92, c.4, s.248; Müslim-Sahîh, c.1, s.145, 148; İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.144

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.148, c.4, s.208; Beyhakî-Delaîlünnübüvve, c.2, s.130; Buharî-Sahîh, c.1, s.92, c.4, s.140; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.41

[3] Müslim-Sahîh, c.1, s.146; Buharî-Sahîh, c.4, s.248; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.28

[4] Müslim Sahîh, c.1, s.146; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.209; İbn.Seyyid, Uyunüleser, c.1, s.144

Bundan sonra, beşinci kat göğe yükseldiler, gök kapısını çaldılar. Gök kapısı açılınca orada, kavmi içinde çok sevindirilmiş, genç olmasına rağmen ak saçlı, ak ve gür sakallı Hârun Aleyhisselâm ile karşılaştılar, selâmlaştılar.[1]

Sonra, altıncı kat göğe yükseldiler, gök kapısını çaldılar. Gök kapısı açılınca orada, Musa Aleyhisselâmla karşılaştılar, selâmlaştılar. Musa Aleyhisselâm: uzun boylu, esmer tenli, yüksek burunlu, kulaklarına kadar uzanan düz saçlı ve hafif toplu idi.[2]

Sonra, yedinci kat göğe yükseldiler, gök kapısını çaldılar. Gök kapısı açılınca orada, İbrahim Aleyhisselâm ile karşılaştılar. Kendisi, sırtını Beyti Ma'mûr'a dayamış, Beyti Ma'mûr'a her gün, yetmiş bin melek girer, girenler de bir daha geri dönmezlerdi.[3]

Peygamberimiz, Cebrail Aleyhisselâma, bunun ne olduğunu sordu.

Cebrail Aleyhisselâm: "Bu, Beyti Ma'mûr'dur!" dedi.[4]

Peygamberimiz selâm verdi, O da Peygamberimizin selâmına karşılık verdikten sonra:

"Hoş geldin! Safâ geldin! Sâlih oğlum! Sâlih Peygamber!" dedi.[5]

Kendisi, çok yaşı, ulu ve heybetliydi. Ona, soyundan gelen çocuklarından sima olarak en çok benzeyeni de Peygamberimiz Aleyhisselâm idi.[6]

İbrahim Aleyhisselâm Peygamberimize:

"Ümmetine benden selâm söyle, haber ver, emret! Cennete fidan dikmeyi çoğaltsınlar. Çünkü; cennetin toprağı güzel, suyu tatlı, arzı da geniş ve düzlüktür."[7] dedi. Peygamberimiz, cennete dikilecek fidanın ne olduğunu sorunca:

İbrahim Aleyhisselâm:

"SÜBHÂNALLÂHİ VELHAMDU LİLLÂHİ VELÂ İLÂHE İLLALLÂHÜ VALLÂHU EKBER[8] VE LÂ HAVLE VELÂ KUVVETE İLLÂ BİLLÂH."

---

[1] Müslim Sahîh, c.1, s.146; İbn.Seyyid, Uyunüleser, c.1, s.144; İbn.Esîr-Camiulusul, c.1, s.53

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.257, c.3, s.148; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.41, Tırmızî-Sünen, c.5, s.300; Buharî-Sahîh, c.4, s.84,249

[3] Buharî-Sahîh, c.4, s.84; Müslim-Sahîh, c.1, s.146, 152; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.148,149; İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.144

[4] Ahmed.b Hanbel-Müsned, c.4, s.207

[5] Ahmed.b Hanbel-Müsned, c.1, s.209; Taberî-Tefsir, c.27, s.53; Buharî-Sahîh, c.1, s.92

[6] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.41; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.282

[7] Tırmızî-Sünen, c.5, s.510, Ebülfida-Tefsir, c.3, s.86; Kurtubî-Tefsir, c.10, s.415

[8] Tırmızî-Sünen, c.5, s.510

“ALLAH’IM SENİ TESBİH EDEREK HAMDEDERİM. ALLAH’TAN BAŞKA İLÂH YOKTUR. O EKBERDİR. ALLAH’TAN BAŞKA KUDRET VE KUVVET SAHİBİ YOKTUR. ANCAK KUDRET VE KUVVET ALLAH’INDIR.” dedi.[1]

Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimizi yedinci kat göğün üzerinde bulunan ve Allah’tan başkasının bilmediği makamlara kadar yükseltti:

“Bu Sidretülmüntehâ’dır!” dedi.[2]

Cebrail Aleyhisselâm, Sidretülmüntehâ’nın yanındaki Hicabı Ekber (en büyük perde) e vardı ve dedi ki:

“Ya Muhammed! Öne geç!” Bunun üzerine Peygamberimiz:

“Hayır! Sen öne geç!” dedi. Cebrail Aleyhisselâm:

“Yok! Senden başkasına bu yeri geçmek uygun görülmemiştir. Allah katında sen benden çok daha saygı değersin!” buyurdu. Bunun üzerine Peygamber Aleyhisselâm öne geçip yürüdü. Üzerine ipekten bir cennet döşeği bulunan atlastan bir divana vardı. Ardından Cebrail Aleyhisselâm:

“Ya Muhammed! Rabbin seni övüyor, rahmetiyle anıyor; dinle ve itaat et! Bu söz seni korkutmasın!” diye seslendi.

Bunun üzerine Muhammed Aleyhisselâm,

Allah’ı saygı ve tazim ile anmaya başladı:

“ETTEHİYYATÜ LİLLAHİ VESSALÂVATÜ VETTAYYİBAT”

“ya Allah, seni salâvat ve tayyibat (Güzel Ameller, İbadet) ile selâmlarım” dedi.

Cenab-ı Hakk:

“ESSELÂMÜ ALEYKE EYYÜHEN NEBİYYÜ VE RAHMETULLAHİ VE BEREKÂTÜHÜ”

“Ey Nebi, sizin üzerinize de rahmet ve bereketimle selâm olsun” kelâmıyla Peygamberimizi taltif etti (İhsan ve bağışta bulundu).

Resulullah da bu selâmı, cümle ümmetinin salihleri üzerine de olmasını arzu ederek:

“ESSELÂMU ALEYNA VE ALÂ İBADİLLÂHİS SALİHİN”

“Selâmın sâlih kullarının üzerine de olsun” dedi.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.418; Ebülfida-Tefsir, c.3, s.86; Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.2, s.123
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.207,209; Buharî-Sahîh, c.4, s.249

Cebrail Aleyhisselâm: “EŞHEDÜ EN LÂ İLÂHE İLLALLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN ABDÜHÜ VE RESULÜHÜ”

“Ben Şehadet ederim ki, Allah’tan başka ilâh yoktur, Muhammed onun Kulu ve Resulüdür.” dedi ve sonra da Allah Celle Celâlehu Amenerresulü ayetini okudu.

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّه۪ وَالْمُؤْمِنُونَۜ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِه۪ وَكُتُبِه۪ وَرُسُلِه۪ۜ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ
رُسُلِه۪ۜ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَص۪يرُ ﴿٢٨٥﴾ لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْساً اِلَّا وُسْعَهَاۜ لَهَا مَا كَسَبَتْ
وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْۜ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَٓا اِنْ نَس۪ينَٓا اَوْ اَخْطَأْنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَٓا اِصْراً كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِنَاۚ
رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِه۪ۚ وَاعْفُ عَنَّاٝ وَاغْفِرْ لَنَاٝ وَارْحَمْنَاٝ اَنْتَ مَوْلٰينَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِر۪ينَ ﴿٢٨٦﴾

Amenerresulü Ayetin Anlamı:

285 - Peygamber, Rabbi tarafından kendisine indirilene îman etti, mü’minler de (îman ettiler). Her biri Allâh’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine îman ettiler. “Allâh’ın peygamberlerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız. İşittik, itaat ettik. Ey rabbimiz, affına sığındık! Dönüş, sanadır” dediler.

286 - Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar. Herkesin kazandığı (hayır) kendine, yapacağı (şer) de kendinedir. Rabbımız! Unutursak veya hataya düşersek bizi sorumlu tutma. Ey rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi, bize de ağır bir yük yükleme. Ey rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği işler de yükleme! Bizi affet! Bizi bağışla! Bize acı! Sen bizim mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et.[1]

Resulullah Aleyhisselâm, şöyle buyurdu: “Cenab-ı Hakk, bana dedi ki;

“İste, vereyim!”

“Bağışlanmamı istiyorum!” dedim. Rabbimiz:

“Seni bağışladım. Ümmetini de bağışladım. Kim benim ‘bir’liğimi kabul eder, senin ‘Peygamber’liğini tasdikte bulunursa onları da bağışladım. (veya) seni de senin ümmetinden benim ‘bir’liğimi, senin ‘Peygamber’liğini tasdik edeni de bağışladım.”

Resulullah: “Rabbimiz, bizi sorumlu tutma!”

“Unuttuğunuz veya yanıldığınız hususlarda size sorumlu tutmayacağım, zorlandığınızda da size sorumlu tutmayacağım. İste, vereyim!

Resulullah: “Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır yük yükleme!”

[1] El-Bakara suresi, ayet 285,286

“İstediğin sana verilmiştir. Başka bir şey varsa, vereyim!”

Fahri Âlem (Âlemin kendisi ile övündüğü zât) Efendimiz şu istekte bulunduğunu bildiriyor:

“Bizi bağışla, gücümüzün yetemeyeceği yükü bize yükletme, çünkü ümmetimin ağır tekliflere gücü yetmez!”

“İstediğin sana verildi. Başka istediğin varsa, iste! O da sana verilsin!”

“Bizim günahlarımızı affet! Bize merhamet et! Sen bizim mevlâmızsın. Kâfir milletlere karşı bize yardım et!”

“İstediğin sana verildi. Sizden yirmi kişi sabreden olursa, iki yüz kişiye galip gelirler.”[1]

Peygamberimiz buyurdular ki:

“Kim, Bakara sûresinin (bu) iki ayetini okursa, bütün geceyi (veya gecenin bir kısmını) ibadetle geçirmiş gibi olur. Ona bedel bu iki ayet kendisine yeter.”

Kim, Ayetel Kürsî ve Bakara sûresinin son ayetleri (Amenerresulu) keder ve sıkıntılı zamanlarında okursa; Allah onun imdadına yetişir.[2]

Cennetül Me’vâ, Kürsî ve Arş:

Sidretülmüntehâ’nın yanında bulunan Cennetül Me’vâ, Arş’ın sağında olup şehitlerin, ruhlarının durağıdır.

Yedi kat gökler ve yerler, Kürsî karşısında; Kürsî de, Arş karşısında, çöl ortasına atılmış bir halka gibi kalmaktan fazla bir şey değildir.[3]

Elli Vakit Namaz:

Yüce Allah, Peygamberimizin ümmetine gündüz ve gecede yerine getirmek üzere elli vakit namazı farz kılmıştı. Peygamberimiz, ilâhî huzurdan dönerken Musa Aleyhisselâma rastladı. Peygamberimize:

“Allah, senin ümmetine neyi farz kıldı?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Her gün elli namaz farz kıldı!” dedi. Musa Aleyhisselâm:

“Rabbine müracaat et, hafifletilmesini iste. Ümmetin buna dayanamaz. Çünkü, ben İsrail Oğullarını denemişimdir!” dedi ve olanları ona haber verdi.

Bunun üzerine Peygamberimiz, Allah’a müracaat etti:

---

[1] Ebû Leys es-Semerkandî
[2] İbn.i Sinanî-Ed-dür-ül Mansur
[3] Taberî-Tefsir, c.4, s.10, c.27; s.55; Ebülfida-Tefsir, c.1, s.310

“Ya Rab! Ümmetimin üzerinden bu mükellefiyeti hafiflet!” diye niyazda bulundu.[1] Yüce Allah, namazlardan beşini indirdi.

Döndüğünde Musa Aleyhisselâm; “Ne yaptın?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Namaz mükellefiyetinin beşini indirdi!”

Musa Aleyhisselâm: “Ümmetin buna da dayanamaz, Rabbine tekrar müracaat et, ümmetinin üzerinden bunun hafifletilmesini iste!” dedi.

Peygamberimiz; bu durumda, tekrar tekrar müracaat ederek, namaz beş vakte indirilinceye kadar Rabbine niyaza devam etti. Yüce Allah:

“Ya Muhammed! Bu namazlar, her gün ve gecede beş namazdır. Ama her namaz için on (sevap) vardır. Bu elli namaz demektir. Bende söz bir olur değişmez!” buyurdu.[2]

Bunun üzerine Peygamberimiz, ilâhî huzurdan inip, Musa Aleyhisselâmın yanına kadar vardı ve ona haber verdi. Musa Aleyhisselâm:

“Rabbine tekrar müracaat et, bunun ümmetinden hafifletilmesini iste! Çünkü, senin ümmetin buna da dayanamaz!” dedi. Peygamberimiz:

“Ben Rabbime çok müracaatta bulundum, artık utanır oldum!” dedi.[3] “Ben buna razı olacağım ve teslimiyet göstereceğim.” buyurdu ve geçip giderken:

“Ben, beş vakit namazla farîzamı (farz olanları) imza ve irade ettim, fazlasını kullarımdan hafiflettim. Her seveba, on misli sevap takdir ettim!” diye seslenildiğini, işitti.[4]

Peygamberimize Cennetin Gezdirilişi:

Miraç gecesi’nde; yüce Allahi Peygamberimize vahyini bildirdikten sonra Cebrail Aleyhisselâm tarafından cennete götürüldü.

Cennetin eni, gökler ve yerler kadar olup[5], Peygamberimiz orada; inciden, yakuttan, zebercetten köşkler, inciden kubbeler… gördü. Cennetin toprağını da misk kokar bir hâlde buldu.[6] İçinde, çakılı yakut olan ve akıp giden suları gördü: “Ey Cebrail! Nedir bu?” diye sordu. Cebrail Aleyhisselâm:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.149; Müslim-Sahîh, c.1, s.146; Buharî-Sahîh, c.1, s.92; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.173

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.149; Müslim-Sahîh, c.1, s.147-149; Buharî-Sahîh, c.1, s.93

[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.149; Buharî-Sahîh, c.1, s.93; Beyhakî-Delâil, c.2, s.132

[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.210; Buharî-Sahîh, c.4, s.250; İbn.Esir-Kâmil, c.2, s.56

[5] Âl-i İmran suresi, ayet 133

[6] Müslîm-Sahîh, c.1, s.149; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.55; Buharî-Sahîh, c.1, s.93; İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.145

"Bu; sana, yüce Allah'ın vermis olduğu Kevser Irmağı'dır!" dedi.[1],

Peygamberimize Cehennemin Gösterilişi:

Peygamberimizi güler yüzle karşılayan melekler arasında yüzü hiç gülmeyen Cehennemin bekçisi Mâlik adında bir melek de vardı. Peygamberimiz onun kim olduğunu Cebrail Aleyhisselâmdan sorup öğrenince:

"Cehennemi bana göstermesini ona emretmez misin?" diye sordu.

"Olur!" dedi ve Cehennemin bekçisi Mâlik'e:

"Ey Mâlik! Muhammed'ê Cehennemi göster!" dedi.

Mâlik, Cehennemin üzerinden örtüsünü açınca; Cehennem öyle kaynamaya ve yükselmeye başladı ki, Peygamberimiz, gördüğü her şeyi onun yakalayıp yakıvereceğini anladı. Hemen Cebrail Aleyhisselâma:

"Ey Cebrail, Mâlik'e emret de, onu yine yerine çevirsin!" dedi.

Cebrail Aleyhisselâm da Mâlik'e emretti. O da: "Sakin ol!" dedi.

Cehennem, çıkmış olduğu eski yerine girince Mâlik, onun üzerine örtüsünü tekrar örttü.[2] Peygamberimiz:

"Ey ümmeti Muhammed! benim bildiğimi sizler de bilseydiniz muhakkak ki, çok ağlar, pek az gülerdiniz!" buyurdu.[3]

Ne bildiği, ne gördüğünü sorduklarında ise Peygamberimiz:

"Cenneti ve Cehennemi gördüm!" buyurdu.[4]

Miraç Görüşmesinde Peygamberimize Verilenler

Peygamber Aleyhisselâm'a, Miraç görüşmesi sonunda üç şey verildi.

1. (Elli namaz sevabına eşit) Beş vakit namaz,
2. Bakara sûresinin son ayetleri,
3. Peygamberimiz ümmetinden olan ve Allah'a hiçbir şeyi şerik koşmayanlardan, mukhimât[5], bağışlandı.[6]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.263; Buharî-Sahîh, c.6, s.92; Tırmızî-Sünen, c.5, s.449,450; Taberî-Tarih, c.2, s.211; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.55
[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.45,46
[3] Buharî-Sahîh, c.7, s.218
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.210; Müslîm-Sahîh, c.1, s.320
[5] Mukhimât: İnsani Cehenneme sürükleyen büyük ve tehlikeli günahlardır.
[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.422; Müslîm-Sahîh, c.1, s.157; Beyhakî-Delâil, c.2, s.122; Tırmızî-Sahîh, c.5, s.393,394; İbn.Esîr-Camiulusul, c.12, s.57; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.163

Peygamberimizin Mekke’ye Dönüşü

Peygamber Aleyhisselâm Mekke’ye dönmek için Mescidi Aksâ’nın kapısına bağlamış olduğu Burak’a binerek, Mekke’ye döndü.[1]

Ebû Talib’in kızı Ümmühânî der ki: “Peygamberimiz ve ev halkı ile birlikte, hepimiz sabahleyin namaz kıldık. Resulullah, bana:

“Ey Ümmühânî! Senin de gördüğün gibi şu vadide hep birlikte akşamleyin namaz kıldıktan sonra, Beytülmakdis’ê gittim ve onun içinde namaz kıldım!.. Şimdide gördüğün gibi, sabah namazını da sizinle kıldım.” buyurdu. Bundan sonra da gitmek için ayağa kalktı. Ben, hemen:

“Ey Allah’ın Resulü! Sana ant veriyorum! Bunu, halka söyleme! Onlar seni yalanlarlar ve üzerler!” dedim. Peyagmberimiz:

“Andolsun ki ben, bunu onlara söyleyeceğim!” buyurdu.

Ben de Habeşli cariyemi Resulullah Aleyhisselâmın ardından göz kulak olması için gönderdim.[2]

Peygamber Aleyhisselâm; Kâbe’nin Hicr, Hatim tarafına gidip ayakta durdu ve Kureyş müşriklerine, İsrayı haber verdi. Onlar; şaşırdılar, inanmadılar. Şimdiye kadar böyle bir şey duymadık, işitmedik; deve ile Mekke’den Şam’a bile bir ayda gidilir, bir ayda gelinirken, Muhammed (Aleyhisselâm) nasıl olur da bir gecede oraya gider sonra da Mekke’ye dönebilir gibi sözlerle, onu yalanladılar ve alay ettiler.[3]

Kureyş müşrikleri hemen Hz. Ebû-Bekr’in yanına giderek durumu ona anlattılar. Hz. Ebû-Bekr:

“Eğer o söylediyse, doğrudur! Bunda şaşılacak ne var? Ben, gecenin veya gündüzün herhangi bir saatinde kendisine semadan haber geldiğine inanıyor ve tasdik ediyorum.”[4] dedi ve Peygamberimizin yanına geldi.

Hz. Ebû-Bekr, Peygamberimize:

“Ey Allah’ın Peygamberi! Sen, şu halka bu gece Beytülmakdis’e gittiğini söyledin mi?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Evet!” buyurdu. Hz. Ebû-Bekr:

“Ey Allah’ın Peygamberi! Orayı bana tarif ve tavsif et! Çünkü, ben oraya daha önce gitmiştim.” dedi.

Peygamberimiz, hemen gözünün önüne gelen Beytülmakdis’I birer birer tarif etmeye başlamış, Hz. Ebû-Bekr de:

“Şehadet ederim ki; sen, Allah’ın Resulüsün!” deyince, Peygamberimiz:

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.39; Taberî-Tefsir, c.15, s.6; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.111; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.56

[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.43; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.157-159; İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.141;

[3] İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.215; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.39-45

[4] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.39,40; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.159; Ebülfida-Tefsir, c.3, s.21,22; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.56

“Ey Ebû-Bekr! Sen Sıddîk’sın!” buyurmuş ve o gün ona, Sıddîk ismini vermiştir.[1]

Beş Vakit Namaz

Miraç Gecesi’nin sabahından sonra Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimize göstermek üzere, namaz vakitlerinde imam olup Peygamberimize namaz kıldırdı.[2]

İbn Abbâs’dan nakledildiğine göre, Rasûlullah şöyle buyurdu:

“Cibril (a.s), Kâbe’nin yanında bana iki kere imâmlık yaptı. İlk seferinde, öğleyi, güneş batıya kayıp gölgesi ayakkabı bağı kadarken kıldı. Sonra ikindiyi her şeyin gölgesi kendi boyu kadar olunca kıldı. Sonra akşamı güneşin battığı ve oruçlunun orucunu açtığı zaman kıldı. Sonra yatsıyı ufuktaki aydınlık (şafak) kaybolunca kıldı. Sonra sabah namazını şafak sökünce ve oruçluya yeme içmenin haram olduğu vakitte kıldı."

"İkinci sefer (ikinci gün) öğleyi, dünkü ikindinin vaktinde her şeyin gölgesi kendi boyu kadar olunca kıldı. Sonra ikindiyi, her şeyin gölgesi kendisinin iki misli olunca kıldı. Sonra akşamı, yine önceki vaktinde kıldı. Sonra yatsıyı, gecenin üçte biri geçince kıldı. Sonra sabahı, ortalık ağarınca kıldı. Sonra Cibril bana dönüp şöyle dedi:"

‘Ey Muhammed! Bunlar senden önceki peygamberlerin (kıldıkları namaz) vaktidir. (Senin kılacağın) namaz vakti de bu iki vakit arasında kalan zamandır.’ ” (Tirmizi, Salat,1/149; Ebu Davud, Salat 2/393) [3]

Kur’an-ıl Kerim’de Beş Vakit Namaz

Müminlere, vakitleri belli bir farz olduğu açıklanan namaz hakkında, Ezrak oğlu Nafî, Abbas oğlu Abdullah’a:

“Kur’an’da, beş vakit namaz var mıdır?” diye sormuştu.

Abbas oğlu Abdullah: “Evet, vardır!” demiş ve Rum sûresinin on yedinci ve on sekizinci ayetlerini okumuştur.

Sûre-i Rum, ayet 17-18:

بِسْــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فَسُبْحَانَ اللهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَعَشِياًّ وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٨﴾

17 - FE SUBHANALLAHİ HİNE TÜMSUNE VE HİNE TUSBİHUNE.

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.30,40; Ebülfida-Tefsir, c.3, s.21,22

[2] İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.148; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.117

[3] Hâkim-Müstedrek; c.1, s.193; İbn.Esir-Camiulusul, c.6, s.146

Ayetin Anlamı: **haydi, akşama girerken**[1] **sabaha ererken**[2] **allah'i tenzih (ve tesbih) edin.** (namaz kılın)[3]

18 – VELEHÜL HAMDÜ FİS SEMAVATİ VEL ARDI VE AŞİYYEN VE HİNE TUZHİRUN.

Ayetin Anlamı: **Göklerde ve yerde hamd onundur.**[4] **gündüzün nihayetinde**[5] **öğle vaktine vardiğinizda**[6] **Allah'i tenzih ve tesbih edin** (Namaz kılın).

Namaz Nasil Bir İbadettir?

Namaz, ibadetlerin temelidir. Kul bununla abdiyet (kulluk) lezzetini bulur; dünya işleri ve nefsâni duygulardan kurtularak, ruhunu Hakk'a yöneltmekte en esaslı (etkili, köklü) Allah'â yakınlık veren nurdur.

Bir insan inanarak, kalbi ve kalıbı ile Rabbine teveccüh ederse (yönelirse), kendisinde kalbinin zulmetden (karanlıktan) kurtulup nurlandığını (aydınlandığını) anlar. Bundandır ki Nebi Aleyhisselâm: "Bir kimse kalbi ve kalıbı (bedeni) ile iki rekât namaz kılarsa, anadan doğma günahlarından çıkar!" buyurmuşlardır.

Ey insan! Bu büyük tebrişatı (müjdeleri) gönlüne alarak Hakk'a kulluk arzusunda isen, senin için pek büyük müjdedir. Bütün nebiler Allah'a yakınlığı namazda buldular. Bu yolda giden evliyalar da selâmeti namazda gördüler. Bir insan ne kadar günahkâr olursa olsun ölüme yaklaştığında iki rekât tam bir teveccühle namaza dursa, şeksiz şüphesiz o adam anadan doğma günahlarından kurtulmuş olur.

Zavallı insan, Cenab-ı Hakk'ın bu kadar büyük lütuflarını bilir de sonra yine kendisine dağlar gibi günahları yüklenir ve yine Rabbine teveccüh eder ve yine Ekremül Ekrem'in (ikram edenlerin ikram edeni), Erhamer Rahim'in (merhametlilerin merhamet edeni) olan Zülcelâl (Azamet, büyüklük ve kerem sahibi olan), o kulunu yine af ile bağışlar. Zira; namaza duran bir adam, babı ilâhide (ilahi kapıda) duran bir sâile (soru soran) benzer. Cenab-ı Hakk, kapısına geleni reddetmez. Nebisine de "*VE EMMES SÂİLE FELA TEN HER*" buyurmasıyla, "*Habibim, sen kapına geleni reddetme*" kelâmı şerifî dolayısıyla da ahlâkı ilâhisini duyurur.

Namaz; tekbiri, tesbihi, hamd ve Kur'an'ı ve de çok şeyi cemî öyle bir ziyafeti maneviyedir ki insan, ruhen tam teveccüh ederse bu nimetlerin birisinden diğerine geçerek benimsedikçe, zevkine doyamaz. Ancak namaz nefsanî ve şeytanî hisleri olanlara ağır gelir. Hâlbuki, Rabbine aşık olanlar namaza tekbir ile başlar; "*ALLAHÜ EKBER*" demesi ile ellerini kaldırır ve öyle bir veçhile (şekilde) gelir ki o anda Cenab-ı Hakk;

---

[1] Akşam ve yatsı namazları buna dahildir. Celaleyn-Medarik

[2] Sabah namazı buna dahildir. Celaleyn-Medarik

[3] Celaleyn-Medarik

[4] Kısaltılmış cümledir.

Radıyallahu anh diyor ki: Semavat ve arzda bulunanlar, CenabıHakkı tenzih ve tesbih ederler ve onun için namaz kılarlar. (İbn.Abbas-Hazin)

[5] İkindi vakti ve namazı. Celaleyn-Medarik

[6] Öğle namazı. Celaleyn-Medarik

(*Kulum beni andı.*) der, kul da huzuru ilâhide durur. "*ALLAHÜ EKBER*", ulvî bir kelimedir. Kul, Rabbine; (*Her şeyden büyük olan Allah'ım, işte huzurunda duruyor, el bağlıyorum yani sana teslim oluyorum.*) demektir. El bağlamak; Rabbine, kulun teslimiyetine remizdir (işaret eder). Bir kul bu ulvî kelimeyi söyleyip boynunu bükmesi, "*ALLAHÜ EKBER*" kelimesini anmasıyla Allah; (*Kulum beni azamet ve kudretimle, büyüklüğümle andı, benim huzuruma boynunu bülüp çıktı, ellerini bağlayarak bana teslimiyetini arz etti.*) der.

Kul, ellerini kulaklarına kaldırıp sonra da elini arkaya atması da cemÎ mâsivâyı; (*Bütün sevdiklerimi geriye atıyorum ya Rab! Sana kulluk için huzuruna durdum.*) demesine delâlet eder.

Kul bundan sonra;

"SÜBHÂNEKE ALLAHÜMME"; Ey Allah'ım, seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih eder, her türlü kemâl sıfatlarınla zikrederim, tesbihatta bulunurum.

"VE BİHAMDİKE": Ya Rab! Sana hamdederim.

"VE TEBAREKESMÜKE"; Ya Rab! Senin ismin, şan ve şerefin çok yüksektir. Senin ismi şerifin anıldığı yerde hemen hayır ve bereket çoğalır.

"VE TEALÂ CEDDÜKE"; Ya Rab! Senin şerefin, ululuğun, azametin (büyüklüğün), kudretin nihayetsizdir (sonsuzdur).

"VELÂ İLÂHE GAYRÜKE"; Ey Allah'ım! Senden gayrı hiç bir ilâh tanımam. Ancak ibadete müstehak olarak seni bilirim., der.

Bir kul Rabbinin huzuruna övgü ile girer ve ona böylece methüsenada (övme yüceliğini dile getirme) bulunur. ve;

"EUZÜ BİLLÂHİ"; Ey Allah'ım! Sana sığınırım.,

"MİNEŞŞEYTANİR"; Rahmeti ilâhiyenden her türlü nifak ile kovulan şeytanın şerrinden sana sığınarak, huzurunda duruyorum.,

"RACİM"; Allah'ın rahmetinden recmolunmuş yani taşlanmış, kovulmuş şeytanın şerrinden sana sığınırım., der.

Şeytan, bütün insanları hak yolundan döndürmek için yemin etmiştir. Kul da Rabbine dönmek için "*EUZÜ BESMELE*" çeker ve bu suretle onun şerrinden Allah'ına sığınır. Sonra,

"BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM"; "Rahman ve Rahim olan, dünyada bütün kullarına rahmet ve şefkatini saçan, ahirette ancak sevdiği kullarına rahmet eden Hakk'ın ismi şerifiyle başlarım", der. İsmi ilâhi ile başlayan her iş gayesine ulaşır. Bundan sonra kul;

"ELHAMDÜLİLLAHİ RABBİLÂLEMİN", "Tüm âlemlerin Rabbi olan bütün mahlûkatı yaratan ve ihsanda bulunan Allah'a mahsustur.", der. Cenab-ı Hakk; "Kulum beni hamd ile şükür ile anıyor." buyurur. Kul,

"MALİKİ YEYMİDDÎN"; "O Allah kıyamet gününün sahibidir." demesiyle Cenab-ı Hakk, "Kulum beni bütün kudret ve azametimle kıyamet gününün sahibi olmaklığımla andı ve bana methisenada bulundu." buyurmasıyla, kul indi ilâhide (Allah katında) o kadar inam (iyilik) ve ihsana kavuşur ki bunu diller ve kalemler yazmak ve söylemekten acizdir. İşte

bir insan buraya kadar tam bir huzur ve huşu ile bulunursa derhal yüz binlerce hicaplardan sıyrılmış, Cenab-ı Hakk'ın rahmet denizine karışmış olur.Sonra kul;

"İYYAKENA'BÜDÜ"; (Allah'ım yalnız sana ibadet ederiz.)

"VE İYYAKE NESTEÎN"; deyince, Allahu Teâlâ; (Bu ayet benimle kulum arasındadır,

"İYYAKE", bana hitaptır, Bana ibadetle yardım dileyen kuluma ne isterse vereceğim.) buyurur.

Rahmeti ilâhiyeye gark olan ve her türlü kötülüklerden selâmette kılan bu kuluna, isteklerine ve dileklerine kapı açar. Burası, makamı şeriat olup Cenab-ı Hakk'ın emirlerine uyarak ibadet eder.

"*NESTEÎN*", makamı tarikat olup (*Allah'ın yardımını istemekle*), husule gelir. Zira; bir kul, dünya ve ahiret saadetine ancak Allah'ın inayet ve hidayeti, onun yardımı ile erişebilir. Bir kul namazda öyle güzel ve kulluğa has bir beyanda bulunur ki, hiçbir sözün bunun yanında kıymeti kalmaz.Cenab-ı Hakk; böyle söyleyen kullarına; (Burası benimle kulum arasındadır. Bana hitap ediyor, benden diliyor, benden istiyor. Dilediğini, istediğini o kuluma vereceğim.) buyurur.Kul bundan sonra;

"*İHDİNAS SIRATAL MÜSTAKIM*"; (*Allah'ım bizlere doğru yolları göster.*) demektir ki bu makamı hidayettir. Böylece kul en büyük ihsan olan hidayeti ister. En çok hidayete erişen nebiler olup doğru yolda önder oldular. Onların yolunda giden kullar da doğru yolda olmak isterler. Yani;

"*SIRATALLEZİNE EN'AMTE ALEYHİM*"; diyerek (*Allah'ım doğru yolu inam ve ihsan etmiş olduğun kimselerin yollarına bizi hidayet eyle.*) der. ve arkasından

"*GAYRİL MAĞDUBİ ALEYHİM VELEDDÂLLİN*"; kelimeleriyle (*Gazabına uğramış, azmış, kendilerini ve camiayı helâke götürmüş olanların yoluna değil, inam ve ihsan ettiğin bu büyük nimetlerini anarak nebilerin, sâlih dostlarının yoluna bizi hidayet eyle.*) diyerek Kabul eyle manası olan

"*AMİN*" der.

Böylece cemaatle namaz kılanların canı yürekten "*AMİN*" demesi, arşı titretir. Melekler de bunu işitmekle, cümlesi "*AMİN*" der. Kul dileklerini *FATİHA* sûresinde toplar, Rabbine imza makÂminda "*AMİN*" ile gönderilir. Bundandır ki bu ayetler, geçmiş günahları eritip silmeye kâfidir.

Kul bundan sonra Kur'an-ı Kerim'den bir sûre veya uzunca bir ayet veya kısa üç ayet okur ve manasını tefekkür eder. Sonra ulular ulusu Rabbini tekbir ederek;

"*ALLAHÜ EKBER*" diyerek rükûa varır. Rükûda;

"*SÜNHANE RABBİYEL AZİM*"; (*Azim olan Rabbimi tesbih ve tenzih ederim. Yani büyükler büyüğü olan Rabbimi şanı uluhiyetine yakışmayan noksanlardan tenzih ederek dil ile ikrar ve kalp ile tasdik ederim.*) diyerek bunu üç kere söyler. Sonra;

"*SEMİALLAHÜLİMEN HAMİDEH*"; (*Allah, kendisine hamdedenin hamdini işitti.*) demesi ile gönlünü ferahlatır. Zira bir kul Rabbine hamdederse Rabbi o kulu af ve mağfiret eder. İmam;

"*SEMİALLAHÜ LİMEN HAMİDEH*" tebşiratını (müjdesini) vermekle cemaat

“*RABBENA LEKEL HAMD*”; (*Ey Rabbimiz! Bütün hamdüsena senin içindir.*), derler. Bunu demekle de ulviyâtın yüceliklerine çıkılır. Böylece cemaatin üzerine mağfireti ilâhi dökülür. Kul, bu büyük mağfireti işitmekle;

“*ALLAHÜ EKBER*” tekbiri ile hemen secdeye kapanır. Namaz, ulvî duygular yeridir. Bir kul namazın bu içten duygularına eridikçe ferahlar ve Cenab-ı Hakk’a olan sevgisi artar.

Nebi Aleyhisselâm; “*ERİ HANÂ YA BİLAL!*”; *(Ya Bilal ezan oku, bizi ferahlandır! Rabbimize teveccühle kalplerimiz nuru imanla dolsun!*) buyurmuştur. Çünkü namaz, insanları yüksek derecelere yükselten, dinin temeli, sadık kulların ruhen lezzet bulduğu zikirler toplamıdır.

Namazda kul bu büyük mağfireti ilâhiyi duymuşçasına;

“SÜBHÂNE RABBİYELÂLÂ” kelâmını üç kere söyler. Bu kelâmın manası; “Ey kendisinden üstün olmayan, âlâların âlâsı olan Rabbim, seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederek, zatının kemâl sıfatlarınla yüceliğini anarım.” diyerek başını zemine koyarak secde eder. Secde, insandaki kibri ve benliği eriten çok kıymetli bir ibadettir. Kul, iki ameli ile Allah’a yakınlaşır. Birisi secde diğeri ise duadır. Secdede kendi benliğini eriterek, Rabbine iltica etmesi, duada ellerini kaldırarak kendisinin aciz ve fakir, Rabbini gani ve lüfutkâr, kendisinin günahkâr, Rabbinin af ve mağfiret eden olduğunu söylemesidir. İşte bu gibi içten gelen duygular, kulluk ve kulluk etme tadının kalplere dolmasına sebep olur. Bir kul bu şevk ve zevk ile iki veya dört rekât namazını tamam eder. Sonra kımıldamadan tahiyyat okumak için oturur ve;

“ETTEHIYYATÜ LİLLAHİ”; “Ya Rab! Ebediyete kadar selâm ancak sana mahsustur.”

“VESSALÂVATÜ”; “Namaz ancak sana mahsus, dualar ancak senin için olur. Rahmeti ilâhiye ancak senin lütfunla kâinata yayılır. Kusurlarımızı, günahlarımızı ancak sen bağışlarsın.”

“VETTEYYİBATÜ”; “Tayyip olan Allah’ım, her türlü iyilik, ekmeliyet (mükemmellik) sana mahsustur. Her türlü kusur ve ayıp, noksan sıfatlar mahlûkuna aittir.”

Hz.Peygamber Aleyhisselâm, Miracında cemali ilâhiye kavuştuğu zaman (Allahı gördüğü zaman) Cenab-ı Hakk’ı müşahede etmekle bu kavli şerif söylendi. Cenab-ı Hakk: nebisine;

“ESSELÂMÜ ALEYKE EYYÜHENNEBİYYÜ VE RAHMETULLAHİ BEREKÂTÜHÜ”; (Ey Nebim! Selâm, rahmet ve bereketim üzerine olsun!) buyurdular. Bu öyle bir kelâmdır ki; bir insanın kendisini yaradanın böyle bir selâmına mazhar olması, ne büyük bir nimet ve ne büyük tebşirattır. Nebi Aleyhisselâm o anda ümmetini unutmayarak;

“ESSELÂMÜ ALEYNE VE ÂLÂ İBADİLLÂHİSSALİHİN”; (Ya Rab! Senin selâmını, rahmet ve bereketini bana olduğu gibi ümmetimin sâlih kullarının da üzerine olsun.) diyerek niyazda bulundular. Bu sırada toplanan melekler:

“EŞHEDÜ ENLÂİLÂHE İLLALLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN ABDÜHU VE RESULÜH”; (Biz de şehadet ederiz ki, Muhammed Aleyhisselâm onun kulu ve Resulüdür ve ona salavatı şerife getiririz.)

“ALLAHÜMME SALLİ ALÂ MUHAMMEDİN”; “Allah’ım, Resulün Muhammed’in üzerine rahmetini indir”

“VE ALÂ ÂLİ MUHAMMEDİN”; “Ya Rab! Onun âli üzerine de rahmetini indir.”

“KEMÂ SALLEYTE ALÂ İBRAHİME”; “Ya Rab! Bana olduğu gibi İbrahim Aleyhisselâm’a da rahmetini indir.”

“VE ALÂ ÂLİ İBRAHİM”; “ve İbrahim Aleyhisselâmın âli üzerine de rahmetini indir.”

“İNNEKE HÂMİ-DÜN MECİD”; “Ya Rab! Sen her türlü senai cemil ve hamdüsenalara lâyık ve nimetlerine şükür edilen celâlet ve şanı şeref sahibisin.” demektir.

Sonra kul;

“RABBENA ÂTİNA FİDDÜNYA HASENETEN VE FİL’AHİRETİ HASENETEN VE KINÂ AZABEN NAR”; “ahirette sevaplar, iyilikler ihsan et, bizi Cehennemin ateşinden koru.” der ve bu güzel duaları okuduktan sonra:

“ESSELÂMÜALEYKÜM VE RAHMETULLAH”; deyip sağ tarafına ve sonra sol tarafına Allah’ın rahmet ve bereketini anarak saygı ve hürmetle namazını bitirir.

Ey insan! Eğer sen Allah’ın huzurunda olduğunu bilerek duruyorsan, bil ki senin için atiyye-i Rahman (Allah’ın mükâfatı) o anda sana gelmiştir. Çünkü hiçbir ibadet seni bu derece yüceltmez. Sen namazda Kur’an okur, okur, tekbir alır, tesbih eder, hamd eder, secde rükû ile Rabbine saygı ve hürmette bulunursun. Böylece namaz ile Allah’a şükredilir.

Namazı huzur ile kılmalı, yoksa her şeyden müstağni olan Rabbimizin ihtiyacı yoktur. Belki bizim kulluğumuz dolayısıyla bu yolda ibadete, şükre ihtiyacımız vardır ve bunu yaptığımız kadar kulluğumuzu anlar ve coşkusunu içimizde duyarız.

MEDİNE-İ MÜNEVVERE VE ENSAR

İslâmiyetin nuru Mekke’de doğmuş fakat Medine’de kemâlini bulmuştur. Medine’nin önceki ismi Yesreb’dir.

Resulü Ekrem, Medine’ye geldikten sonra Medinetün-Nebi adı verilmiştir. Çok eski bir şehir olan Medine’nin etrafındaki arazilerde Yahudiler otururlardı. Yahudiler o civarlarda birçok ufak kaleler yapmışlardı ve bunların içinde yaşarlardı.

Resulü Ekrem’in yardımcıları, yani Ensar, aslan Yemenliler ve Katanîlerdir.

Arem seli Yemen’I tahrip edince, Evs ve Hazrec adında iki kardeş buraya Hicret ederek yerleşmişler, bütün Ensar bu iki kardeşten çoğalmışlardır. Bu aileler Yahudilerle ittifak etmişler fakat sonraları Yahudiler bu ittifaktan vazgeçmişlerdi.

Yahudilerin başına Fotyon adında çok ahlâksız bir adam geçmiş, evlenecek her kızın mutlaka onun evinde bir gece geçirmesini istemiş ve bu kötülüğü kabul ettirmişti.

Yahudiler bu çirkin harekete tahammül ediyorlardı. Aynı hareketin Ensara da yapılması istenildiğinde; Ensar, isyan etmişlerdi. Ensarın reisi, Aclan oğlu Mâlik idi. Mâlik’in evlenmek üzere olan kız kardeşi vardı, kız evleneceği gün, kardeşinin evinden

örtüsüz olarak çıkmıştı. Mâlik de kız kardeşinin başka tarafa gitmesini hoş görmemiş ve ona; “Yarın ben Fotyon’un sarayında müthiş bir şey yapacağım!” demişti. Ertesi gün Mâlik, kız kardeşini Fotyon’un konağına götürmüş; o da kıyafet değiştirerek, kız kardeşine refakat etmişti. Fotyon’un sarayına giren Mâlik, bu ahlâksızı öldürmeye muvaffak olmuş, sonra Suriye’ye firar ederek, Gassanilerden, Ebû Cebele’ye sığınmıştı. Abû Cebele, Mâlik’in bu macerasına çok memnun olmuş ve bir ordu ile hareket ederek Evs ve Hazreç reislerine hil’atlar (üste giyilen elbise, kaftan) vermişti. Bu sırada Yahudi reislerini ziyafete davet etmiş ve o ziyafette hepsini kılıçtan geçirmişti. Yahudilerin kuvveti azalmış, Ensarın mevkîi yükselmişti. Bu olaydan sonra Ensar da Medine etrafında kaleler yaptırdılar ve böylece bir zaman, huzur ve sükûn içinde yaşadılar.

Fakat Arapların o zamanki seciyeleri (karakterleri) gereği iki kardeş arasında düşmanlık başladı ve aralarında savaş çıktı. Bu savaş o kadar kanlı olmuştu ki, iki tarafın reisleri savaşta ölmüş ve kalanlar da Kureyş ile birleşmeye mecbur olmuşlardı.

Ensar, o sırada putperest olmakla beraber Yahudilerle temaslarından dolayı nübüvvet fikri ile Allah’ın kitabı Kur’an’a ait bilgiler edinmişlerdi. Ensar, Yahudilere rakip oldukları hâlde, ehlikitap olan Yahudilerin manevi üstünlüklerini biliyorlardı. Yahudilerin, Medine’de Beytül Müdras adlı medreseleri vardı. Burada Ahdi Kadim (Tevrat) öğretilir ve Yahudiler son Peygamberin geleceğine inanırlardı. Onların bu inanışları Ensar üzerine de yerleşmişti. Ensar arasında, cengâverliği ile tanınan Sâmit oğlu Süveyd, Hazreti Lokman’ın Emsal’inin (hikmetli sözler) sayfalarını bulmuş ve bunların Allah tarafından gönderildiğine inanmıştı. Süveyd, hac için Mekke’ye gittiği zaman Resulü Ekrem onun gelişinden haberdar olmuş ve konuşmuşlardı. Süveyd, Hazreti Lokman’ın Emsal sayfalarından birkaçını okumuş, Peygamberimiz ona şu sözleri söylemişti:

“Ben de bunun daha âlâsı var!” buyurarak, Kur’an’ın bazı ayetlerini okumuştu. Süveyd de memnun olmuş, İslâmiyet’in hak olduğuna inanmıştı.

Bi’setin onuncu senesindeki hac da Peygamberimiz birçok kabilelerle konuşmuş ve onlara Kur’an’dan ayet okumuştu:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَٓا اِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّۚ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللّٰهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰىۗ لَا انْفِصَامَ لَهَاۜ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾

“Dinde zorlama yoktur. Hakikat, iman ile küfür apaçık meydana çıkmıştır. Artık kim şeytanı tanımayıp da Allah’a iman ederse o, muhakkak ki kopması (mümkün) olmayan en sağlam kulpa yapışmıştır. Allah hakkıyla işitici, (her şeyi) hakkıyla bilicidir.” (Bakara Sûresi, ayet 256)

Peygamberimizin okuduğu ayetleri dinleyen altı kişi orada Müslüman oldular.

Ertesi sene, Medine’den Mekke’ye gelen on iki kişi Müslüman oldular ve Müslümanlığı öğretecek bir kişinin kendilerine rehberlik etmesini istediler. Peygamberimiz de Umeyr oğlu Mus’ab’I tayin etti. Mus’ab, İslâmiyeti ilk kabul edenlerdendi. Abd-i Menaf oğlu Hâşim torunlarından olup Bedir savaşında Müslümanların âlemdarı (lideri) olmuştu.

Mus’ab, Medine’ye vardığında, oranın reislerinden Zürâre oğlu Es’ad’ın evine gitmiş ve birer birer, Ensarı evlerinde ziyaret ederek, Müslümanlığı öğretmekle meşgul olmuştu. Her gün birkaç Medineli Müslüman oluyor, Müslümanlık Medine ile Kubâ arasında yaşayan her aileye giriyordu. Evs kabilesinin reisi Muâz oğlu Sa’d’ın saygınlığı o kadar fazla idi ki hiç kimse onun sözüne karşı gelemezdi. Umeyr oğlu Mus’ab, onunla ilk görüştüğünde; Muâz oğlu Sa’d, Müslümanlığı sevmediğini söylemiş ise de, Mus’ab’ın okuduğu Kur’an’ı dinledikten sonra, çok etkilenerek Müslümanlığı kabulde tereddüt etmemişti.

Ertesi yıl Medine’den yetmiş iki kişi Mekke’ye gelerek gizlice Akabe’de Peygamberimizle görüşerek, Müslüman olduklarını söylemişler ve ona biat etmişlerdi. Bu sırada, Peygamberimizin amcası Abdül-Muttalib oğlu Abbas onlara şu sözleri söyledi:

“Ey Hazrecliler![1] Muhammed, ailesinin içinde şerefli, saygın ve güvenilir bir kişidir. Biz onu daima düşmanlarına karşı müdafaa ettik. Kendisi, şimdi sizinle birlikte gidecektir. Onunla, ne olursa olsun, sonuna kadar sebat edeceğinizi taahhüt ederseniz ne âlâ; etmezseniz, bunu şimdiden söyleyiniz!”

Orada bulunan Berâ, söz alarak:

“Bizler, kılıçların gölgesi altında yetişmiş insanlarız!” dedi.

Berâ’nın bu konuşmasından sonra da Teyyihan oğlu Ebülheysem Mâlik:

“Ya Resulullah! Biliyorsunuz ki bizim Yahudilerle bir takım antlaşmalarımız, sözleşmelerimiz var. Biz Müslüman olduktan sonra bunlar ortadan kalkacaktır. Yalnız senden şunu isteriz ki; muvaffak olduktan sonra bizi bırakıp, doğduğun yere dönme!” deyince, Peygamberimiz:

“Hayır! Öyle bir şey olamaz, bu günden sonra benim kanım sizin kanınız, ben sizden, siz de bendensiniz!” buyurdu.

Peygamberimiz; bu cemaatin içinden, dokuzu Hazrec, üçü de Evs’den olmak üzere on iki kişiyi kabilelere temsilci olarak seçti.

1. Zürâre oğlu Es’ad (Kendisi, Ensara namaz kıldırırdı.)
2. Rebi oğlu Sa’d (Uhud savaşında şehit düştü.)
3. Revâha oğlu Abdullah (Şair, Mu’te savaşında şehit düştü.)
4. Mâlik oğlu Râfi (Uhud savaşında şehit düştü.)
5. Ma’rûr oğlu Berâ (Akabe biatında Ensarın hatibi idi.)
6. Amr oğlu Abdullah (Uhud savaşında şehit düştü.)
7. Sâmıt oğlu Ubâde (Medine’nin meşhur ashabındandır.)
8. Ubâde oğlu Sa’d (Medine’nin meşhur ashabındandır.)
9. Amr oğlu Münzir (Bi’r-î Maûne’de şehit düştü.)
10. Hudayr oğlu Useyd (Babası Beâs savaşında kumandan idi.)
11. Hayseme oğlu Sa’d (Bedir savaşında şehit düştü.)
12. Abdulmünzir oğlu Rifâa[2](Ebû Lübâbe olarak da bilinir)

---

[1] Hazrec: Araplar; Ensar kabilelerini, Hazrec diye adlandırırlardı.
[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.85; Taberî-Tarih, c.2, s.239; Zehebi-Tarihülislâm, c.2, s.206

Mâlik oğlu Ka’b bu konu hakkındaki şiirinde; Ebülheysem Tayyihan oğlu Mâlik’i temsilciler arasında göstermiştir.[1]

Ensarın, Peygamberimize biatları şöyle idi: Ensar; Cenab-ı Hakk’a asla şerik koşmazlar, hırsızlık yapmazlar, zina etmezler, çocukları öldürmezler ve Peygamberimize hak olan her şeyde itaat ederler.

Ensar bu şekilde biat edince, Zürâre oğlu Es’ad:

“Bu taahhüdünüzün manasını biliyor musunuz? Onun, bütün Araplara, bütün Acemlere, bütün insanlara ve cinlere ilânı harp mahiyetinde olduğunu idrak ediyor musunuz?” diye Ensara sordu. Onlar da:

“Evet, taahhüdümüzün bütün bu manalarını biliyoruz!” dediler.

Peygamberimizin seçmiş olduğu bu on iki kişi, kabilelerin Müslüman olması demekti.

Ertesi günü Kureyşliler bu durumdan haberdar olunca, Kureyş reisleri, Medineli Ensar ile görüşmüş ve onlar da:

“Hayır, böyle bir şey yok! Olsa, haberimiz olurdu!” demişlerdi.

Medine-i Münevvere, mükemmel korunma teşkil edecek hale geldikten sonra Peygamberimiz, arkadaşlarına Medine’ye Hicreti tavsiye etmiş, Kureyşîler bunu öğrenince bu kez de Müslümanların oraya gitmesine engel olmak istemilerdir. Lâkin, Müslümanlar birer ikişer, bir yolunu bularak Hicrete muvaffak olmuşlardı. Mekke’den Medine’ye Hicret edemeyen Müslümanlar, Resulullah’ın Hicretinden sonra da Mekke’de kalmışlardı. Kur’an-ı Kerim’de bunlardan**, Nisa Sûresi 75**inci **ayet**inde bahsolunur:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا
اَخْرِجْنَا مِنْ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَاۚ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِياًّ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيراً ﴿٧٥﴾

Ayetin Anlamı:

75 - Size ne oluyor da, Allah yolunda ve, "ey Rabbimiz! Bizleri halkı zalim olan şu memleketten çıkar, katından bize bir dost ver, bize katından bir yardımcı ver" diye yalvarıp duran zayıf ve zavallı erkekler, kadınlar ve çocukların uğrunda savaşa çıkmıyorsunuz?

Hazreti Ebû-Bekr’in Hicret Hazırlığı

Müslümanlarin kimisi Habeş ülkesine kimisi de Medine’ye Hicret ettirmişlerdi. Mekke’de, müşriklerin hapsettikleri veya zorla dininden döndürdükleri ve de hasta olup da Hicret etmekten âciz kimselerle, Peygamberimizden, Hz. Ebû-Bekr, Hz. Hamza ve Hz. Ali’den başka erkek kişi kalmamıştı.

Hz. Ebû-Bekr, sık sık Hicret için izin istedikçe Peygamberimiz:

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.86,87; İbn.Sa’d-Tabakat, c.3, s.602-622; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.205,206

“Acele etme!” veya “Sen biraz sabret, bana da Hicret için izin verileceğini umuyorum!” buyururdu.[1]

Hz. Ebû-Bekr de, Peygamberimizin bu sözlerinden, ona Hicret arkadaşı olmayı umarak, kendisi, Hicret etmekten vazgeçmişti.[2] Yol arkadaşlığına hazırlık olması için de Kuşeyr Oğulları develerinden, sekiz yüz dirheme satin aldığı iki deveyi evde, semür ağacının yaprağı ile dört ay besledi.[3]

Müşriklerin Plâni

Kureyş müşrikleri, Peygamberimizin Mekkeli ashabının çoluk çocuklarıyla birlikte Medine'ye, savaşçı olan Evs ve Hazrec kabilelerinin yanına gittiklerini öğrendikleri zaman ve Peygamberimizin de onların yanına giderek kendileri ile savaşacağını tahmin ettiler ve korktular.[4]

Bu korkularından dolayı Kureyş müşrikleri korkunç bir plan hazırlamak için toplandılar. Rivayete göte, sayıları yüz civarında idi.[5] Sözü geçen müşriklerden gelmeyen kalmamıştı[6] ancak; bu toplantıya, alınacak kararlardan haberdâr olmasınlar diye Hâşim Oğullarından kimse alınmamıştı.[7]

Toplantıda bulunanlardan Ebülbahterî veya Amr oğlu Hişam:[8]

“Onu zincire vurarak, hapsediniz ve üzerinden kapıyı kilitleyiniz!” dedi.

Necidli Şeyh (Şeytan):

“Bu sizin için yerinde karar ve görüş değildir. Dediğiniz gibi onu hapsedecek olursanız, kilitlediğiniz yerden çıkar, ashabına ulaşır ve sizin üzerinize yürüyüp sonra da size yenecek kadar çoğalırlar!

Siz, Bundan başka bir yol düşünün!”[9] dedi. Toplantıdakiler:

“Şeyh doğru söylüyor!” diyerek, tekrar düşünmeye, konuşmaya ve çeşit çeşit plânlar yapmaya başladılar:

“Onu aramızdan çıkaralım, yurdumuzdan gönderelim!.. Nereye giderse, gitsin!.. Bizden uzak olsun!..” dediler. Fakat, Necidli Şeyh:

---

[1] Buharî-Sahîh, c.4, s.255; Beyhakî-Sünen, c.2, s.10; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.320
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.198; Buharî-Sahîh, c.4, s.255; Beyhakî-Sünen, c.9, s.10
[3] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.259; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.387,388; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.211
[4] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.124; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.227
[5] İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.102; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.321
[6] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.227; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.189
[7] Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.321
[8] İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.180; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.322
[9] Taberî Tarih, c.2, s.243; İbn.İshak-İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.125,156

“Bunlar da sizin işinize çözüm getirmez! Onun, sözleri ve tatlı konuşmaları ile insanları nasıl etkilediğini görmüyor musunuz? Arap kabilelerinin bazılarının yanına giderek onlarla birlikte üzerinize yürüyüp sizin elinizden işinizi alıp size de istediğini yapmayacağından nasıl emin olursunuz! Başka bir yol düşünün!” dedi.[1] Oradakiler, yine:

“Şeyh doğru söylüyor!” dediler.[2] Hişam oğlu Ebû Cehl:

“Benim, onun hakkında daha düşünemediğimiz ve dile getiremediğiniz bir fikrim var! İçimizdeki her kabileden, gözü pek, güçlü kuvvetli ve soylu birer delikanlıyı seçip, ellerine keskin birer kılıç verelim. Onlar da hepsi birden tek adÂmin vuruşu gibi vurup onu öldürsünler. Biz de ondan kurtulup, rahata erelim. Bu işi böyle yaparsak, onun kanı bütün kabilelere düşmüş olur. Abd-I Menaf Oğulları, bütün kabilelerle savaşmayı göze alamazlar, bizden de diyet almaya razı olurlar. Biz de Abd-I Menaf Oğullarına, onun diyetini öderiz!” diyerek korkunç plânını açıkladı. Necidli Şeyh:

“İşte çok yerinde bir söz! Bundan daha iyi bir görüş yoktur!” dedi.

Toğlantıdaki müşrikler, Ebû Cehl’in bu sözlerinin üzerinde fikir birliğine vararak, dağıldılar.[3]

Beş kabileden, hemen beş cellât seçilerek, ellerine birer Keskin kılıç verildi.[4]

O gün; Cebrail Aleyhisselâm gelip, Peygamberimize:

“Sen, geceleri her zaman yattığın yatağında yatma!” dedi.

Enfâl Sûresi, ayet 30:

بِسْـــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ اَوْ يَقْتُلُوكَ اَوْ يُخْرِجُوكَؕ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللّٰهُؕ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٣٠﴾

“HANİ BİR ZAMAN O KÜFREDENLER SENİ TUTUP BAĞLAMALARI, YA SENİ ÖLDÜRMELERİ YAHUT SENİ (yurdundan zorla) ÇIKARMALARI İÇİN SANA TUZAK KURUYOR(-lar)-DI. ONLAR BU TUZAĞI KURARLARKEN ALLAH DA ONUN KARŞILIĞINI YAPIYORDU. ALLAH TUZAK KURANLARA MUKABELE EDENLERİN EN HAYIRLISIDIR.”

O gün; Peygamberimize Mekke’den Medine’ye Hicret etmesine, yüce Allah tarafından izin verildi.[5]

Hz. Âişe der ki:

---

[1] Halebî-İnsanüluyun, c.2, s.190; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.176
[2] Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.322
[3] Taberî-Tarih, c.2, s.243; İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.178; İbn.İshak-İbn.Hîşam-Sîre, c.2, s.126
[4] Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.322
[5] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.128,129; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.217

“Resulullah Aleyhisselâm, Ebû-Bekr’in evine sabah veya akşam her zaman gelirdi. Fakat o gün, yani Mekke’den Hicret etmesine izin verildiği gün, hiç gelmediği bir saatte, öğle vaktinin sıcağında oturuyorduk.[1] Hz. Ebû-Bekr:

“Babam, anam ona feda olsun! O, yeni bir şey olmadıkça, bu saatte gelmezdi!”[2] dedi. Resulullah Aleyhisselâm içeri girdi ve oturdu.

Ebû-Bekr’in yanında ben ve kız kardeşim Esmâ’dan başka kimse yoktu.

Resulullah Aleyhisselâm, Ebû-Bekr’e:

“Yanındakileri dışarı çıkar!” buyurdu. Ebû-Bekr:

“Ya Resulullah! Onlar, iki kızımdır ve senin ehlin ve mahremindir. Yabancı bir kimse yok!” dedi. Bunun üzerine Resulullah Aleyhisselâm:

“Benim Mekke’den çıkıp Medine’ye gitmeme yüce Allah tarafından izin verildi!” buyurdu. Ebû-Bekr:

“Ya Resulullah! benim, sana yoldaşlık etmeme izin var mı?” diye sordu.

Resulullah Aleyhisselâm: “Evet, var!” buyurunca, Ebû-Bekr sevincinden ağladı. Ben, o güne kadar bir erkeğin sevinçten ağladığına hiç şahit olmamıştım.[3] Ebû-Bekr:

“Ey Allah’ın Peygamberi! Ben şu iki deveyi, bunun için hazırlamıştım. Bu iki deveden birisini al!” dedi.

Hemen, yolluk için gerekenleri çarçabuk hazırladık. Bir miktar da azık yapıp dağarcık (çoban ya da avcı torbası) içine koyduk. Ebû-Bekr kızı Esmâ, belinin kuşağından bir parça yırtarak, onunla dağarcığın ağzını bağladı. Bunun için ona “İki kuşaklı” denildi.[4]

Di’l Oğullarından, müşrik ama güvenilir bir adam olan Uraykıt oğlu Abdullah’ı kendilerine yol kılavuzu olarak ücretle tuttular. İki deveyi yanına alarak, üç gece sonra, sabahleyin Sevr dağında buluşmak üzere anlaştılar.[5]

Hz. Ali der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm; Mekke’den Hicret edeceği gece bana, yatağında yatmamı emretti ve yine o gece, ben ve Resulullah Aleyhisselâm ile birlikte Kâbe’ye gittik.

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.128,129; Taberî-Tarih, c.2, s.245

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.198; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.388; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.103,104; Zehebî-Tarih, c.2, s.219

[3] Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.388; Beyhakî-Delâil, c.2, s.207,208; Buharî-Sahîh, c.4, s.255; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.129; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.178,184

[4] İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.228; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.198

[5] Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.3391; İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.184; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.220; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.323

Omuzlarına basarak, Beytullah'ın üzerine çıktım. Beytullah'ın üzerinde bulunan tunç veya bakırdan yapılmış bir put vardı. Resulullah Aleyhisselâm bana, onu, aşağıya atmamı emretti. Ben de onu aşağıya attım. O, sırça çanakların kırıldığı gibi, kırılıverdi. Hemen, Kâbe'nin üzerinden inerek, kimsenin görmemesi için oradan koşarak uzaklaştık."[1]

Peygamberimizin; Mekke'den, Medine'ye Hicretini, Hz. Ali, Hz. Ebû-Bekr ve onun ev halkından başka, hiç kimse bilmiyordu.[2]

Resulullah Aleyhisselâm, Mekke'den çıkacağı gece, Hz. Ali'ye; kendisinde bulunan ve Mekkelilere ait olan emanetleri vererek, onları; kendisi Mekke'den ayrıldıktan sonra sahiplerine vermesini daha sonra da yanına varmasını ve yine o gece onun, kendine ait olan yatağında yatmasını emretti.[3]

"Döşeğimde yat, uyu! Şu Hadramevt işi, yeşil abama da iyice bürün! Sana, onlardan hiçbir şer erişemeyecektir!" buyurdu.

Hz. Ali; döşeğe girerek, Hadramevt işi abaya büründü. Peygamberimiz de bu abaya bürünerek, uyurdu. Hz. Ali, Resulullah Aleyhisselâmın döşeğinde uyudu.[4]

Cellâtlar gecenin ilerleyen saatlerinde Peygamberimizin evinin önünde toplandılar. Peygamberimizin uykuda olduğu sırada üzerine çullanmak için beklediler ve evin kısa duvarından içeriye girmeye kalkıştılar. O sırada içeriden bir kadın çığlık koparınca, birbirlerine:

"Ailenin kadınları ve kızları için duvardan indiğimiz zannedilerek Arapların içinde duyulursa rezil oluruz, sövülürüz. Biz, sabahı bekleyelim, nasıl olsa evden çıkacak!" dediler ve beklemeye başladılar.[5]

Cellâtlar bekleşirken bir taraftan da Peygamberimizin söylediği sözleri ile alay ediyorlardı. Peygamberimiz müşriklerin yanına gitti, eline yerden bir avuç Toprak alarak, onların başlarına saçtı.[6] Yüce Allah onların gözlerini perdeledi, Peygamberimizi göstermedi. Bu sırada Peygamberimiz Yâsîn sûresini okudu:

بِسْـــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿يٰسٓ ﴿١﴾ وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيمِۙ ﴿٢﴾اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَۙ ﴿٣﴾عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍۜ ﴿٤﴾تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِۙ ﴿٥
لِتُنْذِرَ قَوْماً مَا اُنْذِرَ اٰبَاۤؤُ۬هُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴿٦﴾ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰى اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾ اِنَّا جَعَلْنَا فٖي

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.84; Hâkim-Müstedrek, c.3, s.5
[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.129; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.228
[3] Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.178; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.324; Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.260; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.104
[4] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.126,127; Taberî-Tarih, c.2, s.244; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.228
[5] Halebi-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.194
[6] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.127; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.228

اَعْنَاقِهِمْ اَغْلَالاً فَهِيَ اِلَى الْاَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ ﴿٨﴾وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ سَداًّ وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَداًّ فَاَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩﴾وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

Yâsîn Sûresi, ayet 1-10:

1. YÂ SİN.(1)

2,3,4. (ey muhammed!) Hikmet dolu kur'an'a andolsun ki, sen elbette dosdoğru bir yol üzere (peygamber) gönderilenlerdensin.

5,6. Kur'an, ataları uyarılmamış, bu yüzden de gaflet içinde olan bir kavmi uyarman için mutlak güç sahibi, çok merhametli allah tarafından indirilmiştir.

7. Andolsun, onların çoğu üzerine o söz (azap) hak olmuştur. Artık onlar iman etmezler.

8. Onların boyunlarına demir halkalar geçirdik, o halkalar çenelerine dayanmıştır. Bu sebeple kafaları yukarıya kalkık durumdadır.

9. Biz, onların önlerine bir set, arkalarına da bir set çekip gözlerini perdeledik. Artık görmezler.

10. Onları uyarsan da, uyarmasan da onlar için birdir, inanmazlar.

Peygamberimiz oradan ayrıldı. Müşrikler daha sonra ellerini başlarına koyduklarında, üzerlerine toprak saçılmış olduğunu gördüler. Yine; içeriye, Peygamberimizin yatağına baktılar, uyuduğunu görünce beklemeye devam ettiler.

Hz. Ali, sabah namazına kalkmak için uyanınca, hemen üzerine çullandılar fakat abanın içindekini Resulullah zanneden cellâtlar, Hz. Ali'yi görünce şaşırdılar. Sonra, onu alıp Kureyş müşriklerinin yanına götürdüler. Hz. Ali'ye:

"Muhammed (Aleyhisselâm) nerede?" diye sordular. O da:

"Bilmiyorum! Benim haberim yok! Ben onun gözcüsü değilim. Sizler onun gitmesini istiyordunuz o da çıkıp gitmiştir!" dedi.

Müşrikler, Hz. Ali'yi azarlayarak tartakladılar. Sonra da Kâbe'de bir süre hapsettiler ve sonra bıraktılar.[1]

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.348; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1 ,s.260; Yakubî-Tarih, c.2, s.39; Taberî-Tarih, c.2, s.245; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.325

Sevr Mağarasi

Peygamberimiz, evinden ayrıldıktan sonra Hz. Ebû-Bekr'in evine geldi.

Birlikte; o gece evin arkasındaki küçük kapıdan çıkarak, Mekke'nin aşağısında bulunan Sevr[1] dağındaki mağaraya doğru yürüyüp, gittiler.

Hz. Ebû-Bekr, Peygamberimizin kâh arkasında kâh önünde yürüyordu. Peygamberimiz onun bu hareketinin farkına varınca, neden böyle yaptığını sordu.

Hz. Ebû-Bekr: "Ya Resulullah! Senin; müşriklerce, arandığını hatırladıkça arkanda; gözlendiğini hatırladıkça da, önünde yürüyorum!" dedi.

Nihayet mağaraya ulaştılar. Hz. Ebû-Bekr, mağarayı temizlemek, delik deşiklerini kapatmak için Peygamberimize yerinde durmasını söyledi ve bütün bu işleri yaptıktan sonra:

"İn artık ya Resulullah!" dedi.

Hz. Ebû-Bekr mağaraya önce kendisi girdi. Mağaranın içinde olası bir tehlikeye karşı Peygamberimizi korumak istiyordu. Gerçekten de mağaranın içindeki bir yılan deliğini kapamadığını gördü. O deliği ökçesi ile kapattığında deliğin içindeki yılan tarafından ısırılmıştı.[2]

Peygamberimizin yüzünü örtüp göstermeyecek biçimde, yüce Allah'ın emri ile bir ağaç yetişti.[3]

Mağaranın giriş yerine, hemen bir örümcek gelerek, ağaçla mağara ağzına üst üste ağ gerdi; iki dağ güvencini de örümcek ağı ile ağaç arasına yuvalandı.

Bu sırada; Peygamberimizi evinde bulamayan müşrikler derhal Hz. Ebû-Bekr'in evine gelmişlerdi. Ebû-Bekr kızı Esmâ'ya, nerede olduğunu sormuşlar, o da haberi olmadığını söyleyince, Ebû Cehl, şiddetli bir tokat attı.

Esmâ'nın kulağından küpesi yere düştü.[4]

Kureyş müşrikleri, Peygamberimizi ve Hz. Ebû-Bekr'I çok sıkı bir şekilde aramaya başladılar. Bir takım adamları, hayvanlara bindirerek aramaya yolladılar. Çevrelerdeki su kuyusu sahiplerine, haber salıp, Peygamberimizi yakalayanlara büyük ücretler vereceklerini vaat ettiler. Sahillerde oturanlara da aynı haberi saldılar.

---

[1] Sevr Dağ'ı; Mekke'nin sağında, aşağı kısmında olup, uzaklığı beş veya altı kilometredir. Yüksekliği 1895 metredir. Tepesinde bir mağara bulunur. Dağın üzerinden deniz görülmekte ve dağda sorgun ve hamel gibi ağaç ve bitkiler bulunmaktadır.

[2] Beyhakî-Delâil, c.2, s.210; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.221

[3] Ümmü Gaylan ağacı, Kastalanî-Mevahibbülledünniye, c.1, s.81

[4] Taberî-Tarih, c.2, s.247; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.226

İki izciyi; Hilâl'el-Huzâî oğlu Alkama, Alkama'nın oğlu Kürz ile Cu'şum'el'Müdleî oğlu Mâlik, Mâlik'in oğlu Sürâka'yı görevlendirdiler.[1]

Sürâka, Peygamberimize iki yüz arşın kadar yakınında bulunduğu sırada:

"Şu taşta bir iz var! Fakat, bundan sonra ayak izini bulamıyorum! Aradığınız şu mağaradan ileriye gitmemiştir!" dedi. Müşrikler de:

"Sen, şimdiye kadar hiç yanılmadın!" dediler.[2]

Hepsi birden mağaraya elli arşın kadar yaklaştılar. Sabah olunca; Sürâka, mağaranın içine bakmak için ilerledi. Mağaranın ağzında, iki dağ güvercininin yuvalandığını görünce, geri döndü. Neden geri döndüğünü sorduklarında:

"Mağaranın ağzında iki dağ güvercini yuvalanmış, içeride kimsenin bulunmadığını anladım."[3] dedi.

Sürâka'nın bu konuşmasını, Peygamberimiz de işitti.

Diğer taraftan; Alkama oğlu Kürz'de, mağaraya kadar izleri sürmüştü. O da mağara ağzının örümcek ağı ile örülmüş olduğunu görünce, Peygamberimizin orada bulunmayacağına kanaat getirerek geri döndü ve onlara da gösterdi.

Müşrikler: "Eğer mağaraya girmiş olsaydı; orada ne örümcek ağı olurdu, ne de kuş olurdu!" dediler.[4] Fakat; aralarından bazıları, ısrarla, mağaraya girip bakmalarını istiyorlardı. Halef oğlu Ümeyye:

"Sizin hiç aklınız yok mu? Bana göre; bu örümcek ağı, Muhammed (Aleyhisselâm) doğmadan öncesine aittir!" dedi ve oraya işedi.[5]

Müşrikler; mağaranın, sağını solunu dolaşıyor ve bir taraftan da konuşuyorlardı: "Eğer mağaraya girmiş olsaydı, örümcek ağı bozulur, kuşlarında yumurtaları kırılırdı." Ebû-Cehl ise:

"Sanıyorum ki o, yakınımızdadır! Fakat, bazı sihirleri ile bizim gözlerimizi bağladı, göremez etti!"[6]

Hz. Ebû-Bekr'in Korkusu

Hz. Ebû-Bekr de mağaranın içinde, Peygamberimiz için endişeleniyordu:

---

[1] Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.260; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.182
[2] Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.182; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.328
[3] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.229; İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.2, s.214
[4] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.260,261; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.348; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.389
[5] Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.209; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.228
[6] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.328; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.209

"Ben öldürülürsem, nihayet bir tek kişiyim. Ama, sen öldürülecek olursan o zaman, bir ümmet helâk olur!" diyordu.[1]

Peygamberimize bir zarar gelecek diye tasalanıyor, ona yapılmasını istemeyeceği şeyleri görecek diye korkuyordu. Peygamberimiz:

"Ey Ebû-Bekr! Korkma! Hiç şüphesiz Allah bizimledir!" buyurdu.

Hz. Ebû-Bekr, mağaranın üst kısmına bakınca, müşriklerin ayaklarını gördü:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Aşağıya bakıverse bizi mutlaka görecekler!" dedi.

Peygamberimiz: "Ey Ebû-Bekr, sus! İki kişi ki, üçüncüsü, Allah'tır!" buyurdu.[2] Hz. Ebû-Bekr:

"Ya Resulullah! Onlardan birisi ayağına bakacak olsa bizi görecek!" dedi.

Peygamberimiz:

"Mahzun olma, Allah bizimledir. Ey Ebû-Bekr! Üçüncüsü Allah olan, 'iki kişi sen ne sanıyorsun!" buyurdu.[3]

Kur'an-ı Kerim'de bir Açıklama

Et-Tevbe Sûresi, ayet 40:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ اِذْ هُمَا فِي الْغَارِ اِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهٖ لَا
تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَاۚ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَاَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلٰىۜ وَكَلِمَةُ
اللّٰهِ هِيَ الْعُلْيَاۜ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

Eğer siz ona (Peygamber'e) yardım etmezseniz, (biliyorsunuz ki) inkâr edenler onu iki kişiden biri olarak (Mekke'den) çıkardıkları zaman, ona bizzat allah yardım etmişti. Hani onlar mağarada bulunuyorlardı. Hani o arkadaşına, "üzülme, çünkü Allah bizimle beraber" diyordu. Allah da onun üzerine güven duygusu ve huzur indirmiş, sizin kendilerini görmediğiniz birtakım ordularla onu desteklemiş, böylece inkâr edenlerin sözünü alçaltmıştı. Allah'ın sözü ise en yücedir. Allah, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.329

[2] Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.181; Buharî-Sahîh, c.4, s.263; Ebû Nuaym-Delâil, c.2, s.272

[3] Tırmızî-Sünen, c.5, s.278; Buharî-Sahîh, c.5, s.204; Ebû Nuaym-Delâil, c.2, s.272; İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.174; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.328; Zehebî-Tarih, c.2, s.221

Müşriklerin Durumu

Kureyş müşrikleri, Peygamberimiz ile Hz. Ebû-Bekr'i, bütün Mekke'yi aradıkları hâlde bulamayınca, ümitlerini kesmiş olarak geri döndüler.

Peygamberimiz ve Hz. Ebû-Bekr'i bulup getirene veya öldürene, her birinin diyeti için yüzer deve verileceğini Mekke'nin her tarafında ilân ettiler.[1]

Sevr Mağarasında Durum

Peygamberimiz, Hz. Ebû-Bekr ile Perşembe gününün gecesi Sevr dağının mağarasına gitmişti. Cuma, Cumartesi ve Pazar gecelerini orada geçirdiler.[2]

Hz. Ebû-Bekr'in oğlu Abdullah, çok akıllı, anlayışı ve becerikli bir gençti. Babasının isteği üzerine; her gece mağaraya gelip, geceyi onlarla geçirirdi. Sabahleyin çok erken saatte de oradan ayrılırdı. Gündüz saatlerinde Kureyşlilerin arasında bulunarak; onların konuşmalarını, hile ve tuzaklarını öğrenir, gece de mağaraya gelince, Peygamberimize ve Hz. Ebû-Bekr'e iletirdi.

Hz. Ebû-Bekr'in Müslüman olduğu zaman kırk bin dirhem olan parasından kalan, beş ya da altı bin dirhemi de evinden, Abdullah ile Sevr'deki mağaraya getirtmişti.[3]

Hz. Ebû-Bekr'in azatlısı Füheyre oğlu Âmir de, Hz. Ebû-Bekr'e ait olan davarları, Mekkeli çobanlarla birlikte yayardı. Akşamları ise davarlarının yürüyüşlerini yavaşlatarak, diğer çobanlardan ayrılır ve Sevr'deki mağaraya yaklaşırdı. Resulullah ile Hz. Ebû-Bekr, ihtiyacı olan sütü sağıp alırlardı ve sütün içine, güneşte kızmış taşı atarak ısıtır ve taze süt içerek, gecelerlerdi. Gecenin geç saatlerine doğru davarlarını alarak, seher vakti Mekke'ye dönen Abdullah'ın da ayak izlerini, davarların izleriyle karıştırarak, Mekkeli çobanların yanına gidip, onlarla sabahlardı. Bütün bu olanlardan, çobanların haberi bile olmazdı.[4]

Sevr dağındaki mağaraya girişlerinden üç gecenin sabahında, ücretle tutmuş oldukları kılavuz Uraykıt oğlu Abdullah da kendisine teslim ettikleri iki deveyi alarak, Sevr'e gelmişti.

Nübüvvetin on dördüncü yılında, Rebiülevvel ayının dördünde, Pazartesi günü, seher vakti, Peygamberimiz ile Hz. Ebû-Bekr mağaradan çıktılar.

---

[1] Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.260; Yakubî-Tarih, c.2, s.39; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.130; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.330

[2] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.325; Kastalanî-mevahib, c.1, s.79

[3] Buharî-Sahîh, c.4, s.256; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.220; İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.172; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.350; Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.261

[4] Taberî-Tarih, c.2, s.246,247; Beyhakî-Delâil, c.2, s.208; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.391; İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.104; İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.172; Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.261

Ne var ki Peygamberimiz, Hz. Ebû-Bekr'e ait olan devenin ücretini ödemedikçe, deveye binmek istemiyordu. Hz. Ebû-Bekr:

"O, senindir ya Resulullah!" deyip ısrar etse de; Peygamberimiz, Ced'a ve Adba adları ile de anılan Kasvâ'yı, Hz. Ebû-Bekr'den dört yüz dirheme satın aldıktan sonra onun üzerine bindi. Hz. Ebû-Bekr de, diğer deveye binerek, kendilerine yolda hizmet etmesi için azatlısı Füheyre oğlu Âmir'i terkisine aldı.

Kılavuz Uraykıt oğlu Abdullah önlerine düştü, sahiller yolunu tutup, Medine'ye gitmek üzere, Sevr'den ayrıldılar.[1]

Peygamberimizin Mekke Hayatı

Resulullah Aleyhisselâm, kırk yaşında Peygamber olmuş ve kendisine vahiy gelmişti. Mekke'de, nübüvvetinden sonra on üç yıl kaldıktan sonra, Medine'ye Hicret etmesi, yüce Allah tarafından emrolundu.[2]

Nübüvvetin on üçüncü yılının Zilhicce ayında; Akabe'de, Peygamberimize, Ensar tarafından yapılan ikinci biatten sonra, Peygamberimiz; o yıl, Zilhicce ayının son günleri, Muharrem ve Safer aylarında Mekke'de oturdu.[3]

Peygamberimiz; Hz. Ebû-Bekr ile Medine Hicretine başlamak için, Sevr dağındaki mağaradan çıkarak, Mekke'den ayrıldığında; Hazvere çarşısında durarak Beytullah (Kâbe)'a baktı ve Mekke'ye:

"Sen, hiç şüphesiz Allah'ın yerlerinin en hayırlısı olanısın, eğer kavmim beni çıkarmamış olsaydı, buradan hiç ayrılmazdım. Senden daha sevgili belde yoktur."[4] buyurmuştur.

İsrâ Sûresi, 80'inci ayetinde;

بِسْـــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَقُلْ رَبِّ اَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَاَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَاناً نَصِيراً ﴿٨٠﴾

"VE ŞÖYLE DE: "RABBİM, BENİ SIDK (ve selâmet) GİRİŞİ İLE GİRDİR. SIDK (ve selâmet) ÇIKARIŞI İLE ÇIKAR VE TARAFINDAN BANA HAKKIYLA YARDIM EDİCİ BİR HUCCET (-i kahriye ve kudreti kâmile) (büyük bir kuvvet) VER." buyurulmuştur.

---

[1] Abdurrezzak-musannef, c.5, s.391,392; Taberî-Tarih, c.2, s.254, c.4, s.256; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.232, c.8, s.288; Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.261

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.371; Zehebî-Tarih, c.1, s.317; Taberî-Tarih, c.2, s.250; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.255; Buharî-Sahîh, c.4, s.253

[3] Diyar Bekri-Hamîs, c.1, s.317; Taberî-Tarih, c.2, s.240, 247; Beyhakî-Delaîlünnübüvve, c.2, s.200; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.229

[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.305; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.80; Beyhakî-Delâil, c.2, s.243

Peygamberimiz Medine Yolunda

Peygamberimiz ile Mekke'den yola çıkarken Hz. Ebû-Bekr:

"Onlar, Resulullah Aleyhisselâmı çıkardı. Hiç şüphesiz kendileri de helâk olacaklardır!" dedi.[1]

Kılavuz Abdullah; Peygamberimizle Hz. Ebû-Bekr'i, Mekke'nin aşağı tarafından giderek, sahile geçirdi. Usfan'ın aşağısında yoldan ayrıldılar.

Hz. Ebû-Bekr, kâh önden gidiyor kâh arka tarafa geçerek, etrafı kolluyordu. Yolculukları sırasında, tanıdık birileri ile karşılaştıkça, Peygamberimizin kim olduğunu soranlara:

"Kılavuzdur! Bana yol gösteriyor!" diyerek, bu sözü ile de (O bana hayır yolunu gösteriyor!) demek istiyordu.[2]

Emec'i geçtikten sonra Kudeyd çadırlarına vardılar. Mekke'den ayrıldıkları gün ve gecesinde durmadan yola devam ettiler. Kudeyd'e vardıklarında günlerden salı idi.[3]

Bu arada müşrikler de, Peygamberimizle Hz. Ebû-Bekr'i her tarafta aramaktan geri durmuyorlardı.

Peygamberimizin küçük kafilesi birkaç gıda maddesi almak üzere, Kudeyd' de; kervanlara, çadırının önünde satış yapan Ümmü Ma'bed'e uğradılar. Fakat, o gün satın alınacak hiçbir şey kalmamıştı.[4] Peygamberimiz:

"Süt bulunur mu?" diye sordu. O da:

"Davarlar kısırdır! Sütüm yok!" dedi. Peygamberimiz:

"Çadırın şu tarafında duran koyun nedir?" diye sordu. O da:

"O, davar sürüsünden geri kalmış dermansız ve güçsüz bir koyundur." diye cevap verdi. Peygamberimiz, koyunu sağabilmesi için Ümmü Ma'bed'den izin istediğinde, o da, onda süt bulamayacağını ama sağmak istiyorsa sağabileceğini, söyledi. Peygamberimiz koyunu getirtti. Besmele çekerek, koyunun memesini eli ile sığadı.[5]

---

[1] Hakim-Müstedrek, c.3, s.7
[2] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.235; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.211; Buharî-Sahîh, c.4, s.259
[3] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.222; Müslîm-Sahîh, c.4, s.231
[4] Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.333; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.83-84
[5] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.230; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.307; Ebû Nuaym-Delâil, c.2, s.282

"Ey Allah'ım! Ona, koyununu bereketli kıl!"[1] diyerek dua edince, koyunun memesi sütle dolup taştı. Sağılan sütten, Peygamberimiz, yanındaki arkadaşları ve Ümmü Ma'bed bu sütten doyasıya içtiler.

Peygamberimiz, tekrar kabın içine süt sağıp, doldurdu ve Ümmü Ma'bed'e bıraktı.[2]

Ümmü Ma'bed, bir koyun keserek, etini pişirdi ve onlara sofra hazırladı. Yolda yiyecekleri kadar da yanlarına koydu. Ama büyük bir bölümü kendilerine kaldı.[3]

Peygamberimizle arkadaşları ayrılıp, gittikten sonra Ümmü Ma'bed'in kocası eve gelmişti. Ümmü Ma'bed, olanları kocasına anlattı. Kocası da arık koyundan süt sağan kişiyi tarif etmesini istedi. Ümmü Ma'bed, kocasına tarif edince, kocası;

"Yemin olsun ki, bu zat, Mekke'deki işi, biz anlatılmış olan Kureyşîlerin sahibidir! Eğer, ben kendisine rastlamış olsaydım, arkadaşlığına kabul edilmemi dilerdim. Yine de bir fırsatını bulursam, muhakkak bunu yapacağım." dedi.[4]

Ümmü Ma'bed'in bildirdiğine göre; Peygamberimiz tarafından sağılan ve kesilmemesi emrolunan koyun, Hicretin on sekizinci yılındaki kuraklığa kadar kalmış ve onlar bu koyundan sabah ve akşam süt sağmışlardır.[5]

Ümmü Ma'bed, Kudeyd'den Medine'ye gitti. Orada Müslüman olup Peygamberimize biat etti.[6] Ümmü Ma'bed'in kocası Ebû Ma'bed ise Hicret sırasında Peygamberimizin ardından giderek Ri'm vadisinde onlara yetişmiş ve biat edip dönmüştür.[7]

Ebî-Bekr kızı Esmâ'nın bildirdiğine göre; üç gün üç gece boyunca, Peygamberimizin nerede olduğu, nereye gittiği hakkında bir şey bilinmiyordu. Fakat Mekke'nin aşağı taraflarında cinlerden bir cin Peygamberimizin ve arkadaşının Kudeyd'de olduğunu ve Ümmü Ma'bed'in iyiliğini terennüm etti. Biz de Resulullah Aleyhisselâm'ın hangi yollardan Medine'ye gitmekte olduğunu anladık,[8] demiştir.

Kureyş müşrikleri de bunları duyunca hemen onları aramaya gittiler. Gönderdikleri elçi de Müdlic Oğulları yurduna gelip; Peygamberimize ve Hz. Ebû-Bekr için konulan diyet haberini duyurmuştu.

---

[1] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.230; Ebüllferec İbn.Cezvi-Elvefa, c.1, s.243
[2] Hakim-Müstedrek, c.3, s.9; Ebülfida-Elbidaye vennihaaye, c.3, s.192
[3] İbn.Sa'd-Tabakat, c.8, s.289; Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.262
[4] Hâkim-Müstedrek, c.3, s.9-10; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.230-231; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.307-308
[5] İbn.Sa'd-Tabakat, c.8, s.289; Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.262; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.334
[6] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.289; Ebû-Nuaym-Delailünnübüvve, c.2, s.285
[7] Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.334; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.228
[8] Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.308-309; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.231-232; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.132; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.334

Peygamberimiz ile Hz. Ebû-Bekr de, o gün yani Salı günü Müdlic Oğullarının yurdu olan Kudeyd'e ulaşmış bulunuyorlardı.

Mâlik oğlu Sürâka; Müdlic Oğulları ile birlikte idi. Onlardan birisi gelerek, Peygamberimiz ve arkadaşlarını gördüğünü söyledi. Sürâka; adÂmin söylemiş olduğu sözlerden, Peygamberimiz olduğunu hemen anlamıştı. Ona, susması için işaret yaptıktan sonra:

"Senin gördüğün yolcular, onlar değildir." dedi. Daha da üsteleyerek hakikat olmayan isimler saydı ve onların yitiklerini aradıklarını söyledi. Çünkü; aklında, Peygamberimizi Kureyşlilere teslim edince, alacağı yüz deve umudu vardı.[1]

Sürâka, orada bir müddet oyalandıktan sonra onların yanından ayrılarak, hemen evine gelerek, zırhını giyindi, silahını kuşandı, fal okunu çıkardı ve onlara bakarak, Peygamberimize zarar verip veremeyeceğini anlamak için fal okunu çekti, fakat; hoşlanmadığı, bir fal oku çıktı. Çünkü, zarar veremeyeceği fal oku çıkmıştı. Yine de vazgeçmeyerek, gizlice atına bindi ve gayesine ulaşabilme umuduyla, onu dört nala kaldırdı.

Yolda atını dört nala sürerken, Peygamberimizi ve yanındakileri görünce, yanlarına epeyce yaklaştı.[2]

Hz. Ebû-Bekr ardına dönüp bakınca, bir süvarinin kendilerine doğru geldiğini görünce:

"Ya Resulullah! Şu gelen atlı, herhalde bizi arıyor! Neredeyse bize yetişmiş durumda!" dedi. Peygamberimiz:

"Üzülme! Allah bizimledir!" buyurdu. Hz. Ebû-Bekr, endişeliydi. Yanındaki en sevgili, en değerli zat olan Allah'ın Peygamberine bir zarar geleceği korkusuyla ağladı. Hz. Ebû-Bekr'in ağladığını gören Peygamberimiz arkasına dönüp baktı ve:

"Allah'ım! Şuna karşı dilediğin şeyle bize kâfi ol, onun şer'ini üzerimizden def'et!" buyurdu.[3]

At, birdenbire tökezledi, yere kapandı ve Sürâka'da yere yuvarlandı. Fakat yerden kalktı, atına bindi ve yine atını hızla sürmeye başladı. Peygamberimizin küçük kafilesine çok yaklaştığı sırada, atı yeniden tökezlendi ve o da yere yuvarlandı. Yılmadı, tekrar atına bindi, sürdü, bu kez o kadar yaklaşmıştı ki aralarındaki mesafe iki mızrak boyu kadardı ve Sürâka, Peygamberimizin okuduğu duaları duyuyordu. Tam o sırada atının ön ayakları kuma battı, Sürâka attan yere düşerek, yuvarlandı. Düştüğü yerden atına baktı! Ne

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.176; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.392; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.134; Beyhakî-Delailünnübüvve, c.2, s.219-220

[2] Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.393; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.176

[3] İbn.Sa'd-Tabakat, c.4, s.366; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.3; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.233,234

mümkün! At, ayaklarını kurtarmak için debelendikçe kuma daha çok batıyordu. Sürâka bunun üzerine; Peygamberimizin Allah tarafından korunduğuna, kendisinin ve hiç kimsenin ona zarar veremeyeceğine ve de İslâmiyet'in her tarafa yayılarak hâkim olacağına kanaat etti, ve "El aman!" diyerek seslendi.

"Ben, Cu'şum oğlu Sürâka'yım! Sizinle konuşacağım. Size, ne şimdi ne de bundan sonra eziyet etmeyeceğim. Ya Muhammed! anladım ki; bu senin işindir!

Dua et ki, Allah beni bu durumdan kurtarsın. Üzerime borç olsun ve ant olsun ki bundan sonra ardınızdan gelenlere de hâlinizi gizleyeceğim."[1] dedi. Peygamberimize; malından, develerinden ve davarlarından, ne ihtiyacı varsa alabileceğini söyledi. Peygamberimiz:

"Benim, senin hiçbir malına ihtiyacım yok!" buyurdu ve Allah'a dua etti, at, hemen silkinip ayağa kalktı.

Atın. Yere gömülen ayağının izinden göğe doğru, bir duman yükselerek, dakıldı.[2] Sürâka; Kureyşîlerin, Peygamberimiz hakkındaki vaatlerini ve yapmak istediklerinden haber verdi. Ayrıca kendilerine yol azığı ve malzeme de vermek istedi ise de ondan hiçbir şey almadılar. Peygamberimiz, Ebû-Bekr'e:

"Söyle ona; kendisinin de bizden bir isteği var mı?" dedi.

Hz. Ebû-Bekr bunu, ona söyledi. Sürâka:

"Aramızda bir anlaşma olduğuna dair bir yazı, benim için bir Emânname[3] yazasın!" dedi. Peygamberimiz; Hz. Ebû-Bekr'e, onun için bir yazını yazmasını emretti. Hz. Ebû-Bekr, Füheyre oğlu Âmir'e yazı yazmasını emretti. O da, bir deri parçasına yazdı. Hz. Ebû-Bekr, onu alarak Sürâka'ya verdi. O da alıp ok torbasına koydu. Sürâka:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Sen, ne dilersen, bana emret!" dedi.

Peygamberimiz: "Sen yerinde dur, ardımızdan gelenlere geçit verme!" buyurdu.

Öncesinde Peygamber Aleyhisselâma düşman olan Sürâka, günün sonunda, onun silâhlı bir koruyucusu olmuştu! O günden sonra da her gelene, -ben buralarda her şeyi kontrol ediyorum- diyerek, onları geri çeviriyordu. Böylece de o, vermiş olduğu sözünde durdu.[4]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.176, c.1, s.3; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.393,394; Buharî-Sahîh, c.4, s.257; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.134; Müslîm-Sahîh, c.4, s.2311

[2] Buharî-Sahîh, c.4, s.257; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.3; Beyhakî-Delâil, c.2, s.218

[3] Emânnâme: emniyet-dokunulmazlık beratı.

[4] Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.394; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.236; Buharî-Sahîh, 257, 260; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.226; Ebû Nuaym-Dilâil, c.2, s.278; Müslîm-Sahîh, c.4, s.2310

Sürâka dönüp gideceği zaman, Peygamberimiz:

"Ey Sürâka! Sen, Kisranın[1] bileziklerini koluna takacağın, kemerini kuşanacağın, tacını da başına giyeceğin zaman, ne dersin?" buyurdu. Sürâka:

"Krallar kralı Kisra Hürmüz mü?" diye, hayretle sordu. Peygamberimiz:

"Evet!" buyurdu. Fars beldelerinin fethi ve Kisranın servetinin ganimet olarak alınacağını yüce Allah'ın kendisine müjdelediğini, ona haber verdi.[2]

İran fethedilip, Kisranın bilezikleri, kemeri ve tacı Mekke'ye getirildiği zaman, Hz. Ömer, Sürâka'yı çağırıp bunları ona taktı ve ona:

"Ey Sürâka! Ellerini kaldır da dua et. (ALLAHÜ EKBER) Hamd olsun o Allah'a ki, bunları, "Ben insanların Rabbiyim!" diyen Kisra. Hürmüz'den soyup Müdlec Oğullarından, Mâlik oğlu Sürâka bedevisine takdırdı, de." dedi.[3]

Diğer taraftan Ebû Cehl, Sürâka'nın eli boş olarak döndüğünü görünce, Müslüman olmasından korktu. Onu, söylediği beyitlerle küçümseyip kötüleyerek, halkın gözünden düşürmeye kalkıştı. Sürâka'da, Ebû Cehl'e verdiği manzum cevabında:

"Ey Hakem'in babası! Sen, benim atımın ayakları yere battığı zaman ki hâlini görseydin, anlar ve hiç şüphe etmezdin ki, Muhammed (Aleyhisselâm) delilli ve bürhanlı bir Peygamberdir. Ona kim dayanabilir ki? Sana yakışan da; Kureyş kavmini, ona saldırtmaya kışkırtmak değil, senden başkaları da buna kalkışırsa, ona engel olmaktır! Ben, iyice kanaat getirdim ki; onun, duyurmak ve yaymak istediği şey, muhakkak bir gün yerleşecek ve gelişecektir. Öyle ki; halk, ona karşı koymayı değil, uymayı ve kendisi ile barışıklık içinde bulunmayı isteyecektir." dedi.[4]

Peygamberimiz ve küçük kâfilesi; Kudeyd'den sonra Harrar[5] ve Seniyetülmere'ye[6] vardılar. Bu sıralarda Şam'dan dönen Peygamberimizin sahabesi Avvam oğlu Zübeyr ile buluştular. Zübeyr, Peygamberimize ve Hz. Ebû-Bekr'e birer beyaz Şam giysisi hediye etti.[7]

Diğer kaynaklarda ise; ticaret kervanı içinde Şam'dan gelen Ubeydullah oğlu Talha ile karşılaştı. Talha; Peygamberimize ve Hz. Ebû-Bekr'e, birer Şam elbisesi hediye etti. Sonra da Mekke'deki işini görmek üzere yoluna devam etti.[8]

---

[1] Kisrâ: Fars(Acem) krallarına denirdi.
[2] Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.222; İbn.Esîr-Usdülgabe, c.2, s.332; Süheylî-Ravdulünüf, c.4, s.218
[3] Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.333; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.221
[4] Beyhakî-Delâil, c.2, s.221; İbn.Esîr-Usdülgabe, c.2, s.3
[5] Harrar; Cuhfe yakınında bulunan bir yer, bir sudur.
[6] Seniyetülmere: Râbığ vadisinde Ahyâ diye bilinen bir suyun yakınındadır.
[7] Buharî-Sahîh, c.4, s.257; Hâkim-Müstedrek, c.3, s.11; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.395
[8] İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.215

Peygamberimiz ve beraberindekiler, Medine'ye giden en kısa yolları tercih ederek yollarına devam ettiler. Bu yollar şöyledir; Lekf, Medlice Lekf, Medlice Mehac veya Medlice Micac vadisi, Zülgadeveyn'in Mercih vadisi, Zû Keşr vadisi, Cedâdid'in üst kısmı, Ecred'in üst tarafı, Â'dâ-i Medlice Tı'hin vadilerinden olan Zû Selem, Abâdid veya Ahâbib, Elfâcce veya Elkahha, Arc, (Kudeyd'deki Ümmü Ma'bed'in kocası Ebû Ma'bed, Peygamberimizin ardından gelerek, bu vadide onlara yetişmişti ve Peygamberimize biat edip geri dönmüştü.[1] Akik vadisi, Cescâse kadar ilerleyip Zabiy(Ceylan)yolunu tutarak Usbe'ye kadar gittiler.[2]

Peygamberimiz, Hz. Ebû-Bekr ve diğerleri; nübüvvetin on dördüncü, Hicretin birinci yılı, Rebiyulevvel ayının on ikisinde, Pazartesi günü, veya on iki Rebiyulevvel Perşembe veya Cuma günü, güneşin en sıcak olduğu saatlerde Kubâ köyüne, Avf oğlu Amr Oğullarının yanına geldiler.[3]

Peygamberimiz Medine-Kubâ'da

Medineli Müslümanlar, Peygamberimizin Mekke'den, Medine'ye gelmek üzere yola çıktığını işittikleri zaman, her sabah erkenden Harre mevkiine çıkarak öğle sıcaklarının en yoğun olduğu zamana kadar gözcülük ederlerdi.

O saatlerde de Yahudilerden birisi, kulelerin birinde kendisinin bir işi için gözcülük yaparken, Peygamberimiz ve arkadaşlarının gelişini gördü. Kendisini tutamayarak, yüksek sesle:

"Ey Arap cemaati! İşte nasibiniz, gelmesini bekleyip durduğunuz ulu kişiniz geliyor!" diyerek haykırdı.[4] Yahudi'nin haykırışını işiten Medineli Müslümanlar, Peygamberimizi karşılamak üzere, silâhlanarak, evlerinden dışarı fırladılar. Medineli Müslümanlardan beş yüz kişi gelip, Harre (kara taşlık)'de, Peygamberimize kavuştular.[5]

Peygamberimiz ve Ebû-Bekr, Kubâ'ya geldiklerinde, ilk olarak Medineli Müslümanlardan Avf oğlu Amr Oğullarının kardeşi Hidm oğlu Külsum'ün evine inmişlerdi. Külsum; Medineli eşrafın arasında; en yaşlısı ve dürüst, herhangi bir kötülüğü bulunmayan, sevilen bir zattı.[6]

---

[1] Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.228; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.334

[2] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.232,233, c.4, s.311; Zehebî-Tarihülislâm, c.2, s.222; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.136; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.325; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.189; Taberî-Tarih, c.2, s.246

[3] Buharî-Sahîh, c.4, s.258; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.233; Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.263; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.395; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.137

[4] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.233; Buharî-Sahîh, c.4, s.257; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sire, c.2, s.137

[5] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.379; Zehebî-Tarihü'l-İslâm, c.1, s.200; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.56

[6] İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.623-624

Medine-Kubâ’da İlkler

İlk Mescit: Peygamberimizden önce Medine’ye ilk Hicret edenler, Abdul’esed oğlu Ebû Seleme, Kubâ’ya geldiği zaman burada namaz kılmıştı.[1] Rivayete göre; Yâsir oğlu Ammar, Peygamberimiz için namaz kılacağı ilk mescidi yaptı.[2]

Mescidin yapıldığı yer, Hidm oğlu Külsüm’e aitti. Peygamberimiz, ondan bu yeri alıp, Kubâ’ Mescidini yaptırdı ve içinde namaz kıldı.[3]

Kubâ Mescidi; daha sonraları, muhtelif zamanlarda çeşitli kişiler tarafından tamir, onarım veya yeniden yapılandı.

Abdülaziz oğlu Ömer, Peygamberimizin Medine’deki mescidini yenilerken, Kubâ Mescidini de yıkıp, genişleterek, yeniden taşla ve kireçle yaptırdı, içine de taştan direkler diktirdi ve onları da birbirlerine demirle bağlattı, üzerini nakışlarla süslettirdi ve bir de minber ilâve ettirdi. Mescide tavan ve kemerler yaptırdı yalnız mescidin ortasındaki mahallin üstünü açık bıraktı.

Sonra ki 555, 671, 733, 840, 877 ve 881 hicrî yıllarında vezirler ve hükümdarlar tarafından tamir edildi veyahut yenilendi.[4]

Hicrî 960 yılında Kanunî Sultan Suleyman; hem minberini hem de tavanını yıktırıp yeniden yaptırttı. İstanbul’dan kandiller gönderip, içine ve dışına taktırttı. Ona, hatipler, imamlar ve müezzinler tayin etti.

Hicrî 1244 yılında da Sultan Mahmud tarafından yıktırılıp yeniden yaptırıldı. Mihrap, kubbe, tak ve kuyu üzerindeki kitabeler de o zaman yazdırıldı.[5]

İlk Cuma Namazı ve Hutbe: Peygamberimiz Kubâ’da, Avf oğlu Amr Oğulları nezdinde bulunduğu sıralarda, cenazelere katılır, hasta ziyaretlerinde bulunur, davetlere giderdi.

Kubâ’da, bazı malların saklandığını ve esirgendiğini görmüştü. Daha önce böyle şeylere şahit olmamıştı ve çok garipsemişti.

Peygamberimiz; cuma günü bulunduğu yerde ilk defa olarak iki rekât Cuma namazı kıldı ve mescidin bir tarafında bulunan minbere çıkarak bir hutbe söyledi. Allah’a şükrederek sözlerine başladı:

“Ey Ensar cemaati! Şimdiye kadar siz yetimleri yanınızda taşır, görür, gözetir ve iyilikler yapardınız.

---

[1] Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.264
[2] İbn.Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.46; Hâkim-Müstedrek, c.3, s.385
[3] İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.236,236; Buharî-Sahîh, c.1, s.111
[4] Semhudî, Vefâ, c.2, s.24,25
[5] Eyyub Sabri Paşa, Mir’at-ı Medine, s.911-924

Allah sizlere İslâmiyet'i gönderince, siz, malları saklamaya ve esirgemeye başladınız!

Hâlbuki; onlardan, Âdem oğulları yer, siz sevap kazanırsınız. Onlardan kuşlar yer, siz sevap kazanırsınız!" buyurdu.

Bundan sonra, bahçe duvarları yıkıldı veya geçmek için gedikler açıldı.[1]

Hazreti Ali'nin Kubâ'ya Gelişi

Peygamberimiz, Kureyş müşriklerinin saklamak üzere kendisine bırakmış oldukları emanetleri sahiplerine iade edinceye kadar Mekke'de kalmasını Hz. Ali'ye emretmişti.

Hz. Ali, Mekke'de üç gün kalarak, emanetleri sahiplerine iade dağıttı ve Medine yolunu tuttu. Geceleri durmadan yürüdü, gündüzleri de gizlendi. Nihayet Rebiyulevvelin ortalarında Kubâ'ya gelerek, Hidm oğlu Külsum'ün evinde Peygamberimize kavuştu.

Hz. Ali, Kubâ'ya geldiği zaman, ayaklarının altı kabarmış ve yürüyemez hâle gelmişti. Peygamberimiz:

"Ali'ayi bana çağırınız." dediğinde, oradakiler:

"Ya Resulullah! Yürümeye takati yok!" dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz, kalkıp yanına gitti. Onun bu hâlini görünce, ona olan şefkatinden üzüldü ve ağladı. Boynuna sarılarak bağrına bastı. Ayaklarının altına elini sürdü ve iyileşmesi için dua edince, yaraları iyileşti, ağrısı kalmadı.[2]

Medine'ye Yolculuk

Resulullah Aleyhisselâm, Kubâ'dan Medine'ye gitmek istediği zaman dedesi Abdül-Muttalib'in dayıları olan Neccar Oğullarına haber saldı. Onlar da silâhlanarak geldiler.

Peygamberimiz; cuma günü, devesi Kasvâ'ya binerek, ardında Hz. Ebû-Bekr, sağında ve solunda da Neccar Oğullarının yiğitleri olduğu hâlde Kubâ'dan yola çıktı.[3] Kubâ'daki Müslümanlar, onun gitmesini istemiyor, türlü türlü yardım ve himaye vaadediyorlardı. Peygamberimiz:

"Devenin yolunu açınız! Nereye çökeceği ona buyurulmuştur!"[4] diyerek yoluna devam etti.

Avf oğlu Sâlim Oğullarının oturdukları Ranûna vadisine gelindiği zaman Cuma namazı vaktiydi. Peygamberimiz, oradaki mescitte Cuma namazını kıldı. Bu Cuma namazı da

---

[1] İbn.Esîr-Üsdülgabe, c.2, s.84-85
[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1-2, s.493; İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.22; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.56,57; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.381
[3] Yakubî-Tarih, c.2, s.41; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.235; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.382
[4] Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.2, s.62,65; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.236

Medine'nin içinde kılınan ilk Cuma namazı idi.[1] Peygamberimiz, burada yüz kişilik bir topluluğa hitaben söylediği hutbesinde:

"Ey inananlar! Kendiniz için ahiret azığı hazırlayınız ve onu kendinizden önce gönderiniz. Elbette bilirsiniz ki ölecek ve sürünüzü çobansız bırakacaksınız. Sonra, Rabbül-âlemin arada hiçbir tercüman ve perdedâr bulunmaksızın, sizden her birinize, sana benim Resulüm gelip buyruklarımı tebliğ etmedi mi? Ben sana mal verdim, ihsanda bulundum. Sen bu nimetlerden kendine ahiret payı ayırdın mı? diyecek.

O da, sağına ve soluna bakacak, orada da Cehennemden başkasını göremeyecek. Öyleyse, yarım hurma ile de olsa, Cehennemden kendisini korumaya gücü yeten hemen o hayrı işlesin. Onu bulamayan da güzel bir sözle kendisini korumaya çalışsın.

Çünkü; bir iyiliğe, on mislinden yedi yüz misline kadar sevap verilir.

Selâm! Allah'ın rahmet ve bereketleri üzerinizde bulunsun!"[2]

Peygamberimiz ikinci hutbelerinde de şöyle buyurdular:

"Allah'a hamd olsun, Allah'a hamdederim ve ondan yardım dilerim. Nefislerimizin şerlerinden ve kötü amellerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın doğru yola ilettiğini hiç kimse saptıramaz, saptırdığını da hiç kimse doğru yola iletemez. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur. O, birdir, onun şeriki yoktur. Sözlerin en güzeli, yüce Allah'în kitabıdır. Allah, kimin kalbini Kur'an ile süsler ve onu küfürden sonra İslâmiyete katar, o da Kur'an'ı insanların sözlerine tercih ederse; işte, o kimse felâh bulmuştur (kurtulmuştur).

Doğrusu; Kitabullah, sözlerin en güzeli ve beliği (anlaşılanı) dir.

Allah'ın sevdiğini seviniz! Allah'ı bütün kalbinizle seviniz!

Allah'ın kelâmından ve zikrinden usanmayınız. Allah'ın kelâmından kalbinize kasvet ve darlık gelmesin. Çünkü; o, Allah'ın yarattığı her şeyin üstününü ayırıp seçer. Amellerin hayırlısını, kulların seçkinlerini (Peygamberleri), kıssaların iyisini zikreder. Helâl ve haram olan her şeyi beyan eder. Artık, Allah'a ibadet ediniz ve ona hiçbir şeyi şerik koşmayınız. Ondan gereği gibi sakınınız. Dilinizle söylediğiniz güzel sözlerinizle Allah'ı tasdik ve ikrar ediniz. Allah'ın ihsan ettiği rahmetle birbirinizi seviniz!

Muhakkak biliniz ki Allah, ahdinin bozulmasına gazap eder.

Selâm olsun sizlere![3]

"Taberî'nin kaydettiği hutbe de Peygamberimiz şöyle buyurdular:

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1-2, s.494
[2] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.236
[3] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1,-2, s.500,501

“Hamd, Allah’a mahsustur. Ben ona hamdederim, ondan yardım, yarlığanmak (bağışlanma) ve hidayet dilerim. Ona iman ederim, inanmazlık etmem, inanmazlık edenlere de düşmanlık ederim!

Ben; Allah’tan başka tapacak olmadığına, onun bir olduğuna, şeriki ve benzeri bulunadığına ve Muhammed’in de onun kulu ve Resulü olduğuna şehadet ederim.

Peygamberlerin gelmesinin kesildiği, ilmin azaldığı, insanların sapkınlığa düştüğü, zamanın kesintiye uğradığı, kıyametin kopma ve âlemin sona erme zamanı yaklaştığı bir sırada, Allah onu tam bir hidayet, tam bir nur, tam bir öğüt olarak Kur’an ile göndermiştir.

Allah’a ve Resulüne boyun eğen, muhakkak doğru yolu bulmuştur. Allah’a ve Resulüne boyun eğen, muhakkak doğru yolu bulmuştur. Allah’a ve Resulüne karşı gelen de azgınlık ve taşkınlığa, sapkınlıktan sapkınlığa düşmüştür! Size, Allah’tan korunmayı tavsiye ederim.

Zaten bir Müslüman’ın bir Müslüman’a en hayırlı tavsiyesi de; onu, ahirete isteklendirmesi, ona Allah’tan korunmayı öğretmesidir.

Allah’ın sizi sakındırdığı şeylerden sakınınız! Bundan daha üstün ve hayırlı bir öğüt, bundan daha üstün ve hayırlı bir hatırlatma yoktur. Rabbinizden korkarak, ürperek ibadet eden kimse için Allah’tan korunmak, istediğiniz ahiret mutluluğu için en güvenilir bir yardımdır. Kim; gizli ve açık her işinde Allah’ın hoşnutluğunu gözeterek, Allah ile arasını düzeltirse, dünyada onun adı hayırla anılır. Öldükten sonra da kendinden önce göndermiş olduğu hayra muhtaç bulunduğu bir zamanda, kendisine azık olur.

Bunun dışındaki işlerden uzaklaşmayı, onlarla kendi arasında uzun mesafeler olmasını ister. Allah azabından sizi korusun. Allah, kulları hakkında çok esirgeyici ve merhametlidir. Sözünü doğrulayan, vaadini yerine getiren, Allah’a andolsun ki bunda cayma yoktur, çünkü yüce Allah:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَٓا اَنَا۬ بِظَلَّامٍ لِلْعَب۪يدِ ﴿٢٩﴾

“Benim katımda söz değiştirilmez. Ben, kullara zulümkâr da değilim.”[1] buyuruyor.

Şimdiki ve gelecekteki işlerinizde, gizli ve açık yaptıklarınızdan dolayı Allah’tan korununuz!

Kim Allah’tan korunursa, Allah onun günahlarını örter, ecrini de büyültür. Allah’tan korunan kimse büyük bir kurtuluşa ermiştir. Allah’tan korunmak ise insanı, Allah’ın azap

[1] Kaf Suresi, ayet 29

ve gazabından korur. Allah'tan korunmak, yüzleri ağırtır, Rabbi hoşnut eder, dereceyi yükseltir.

Nasibinizi alınız!

Allah katında ifratlı (haddi aşan) olan hareketlerde bulunmayın! Allah, doğruları ve yalancıları da bilsinler diye size kitabını ve yolunu açıkça öğretmiştir. Allah'ın size ihsan ettiği gibi, siz de ihsanda bulununuz!

Allah'ın düşmanlarına siz de düşman olunuz. Onun yolunda gereği gibi cihat ediniz.

Sizi, o seçip "Müslümanlar" diye adlandırdı ki helâk olan, açık delillerle helâk olsun; sağ kalan da, açık delillerle sağ kalsın!

Allah'tan başkasında kuvvet ve kudret yoktur. Allah'ı anmayı çoğaltınız! Bu günden sonrası için çalışınız! Kim; Allah'la kendi arasını düzeltirse, Allah da kullarıyla arasını düzeltir. Çünkü; Allah, kulları üzerinde hükmünü yürütür, kulları ise, Allah üzerinde hükümlerini yürütemezler.

Allah; kulları üzerinde tasarruf eder, kulları ise, Allah'ın üzerinde tasarruf edemezler.

Allah en büyüktür. Allah'tan başkasında kuvvet ve kudret yoktur.[1]

Peygamberimizin Medine Şehrine Teşrifleri

Peygamberimiz, Cuma namazını kıldıktan sonra devesine bindi. Yine Peygamberimiz önde, Hz. Ebû-Bekr ardında ve çevresinde de Neccar Oğullarının yiğitleri olduğu hâlde Medine'nin içine doğru hareket ettiler.

Medineli Müslümanlardan ve hâli vakti yerinde olanlardan birçoğu:

"Ya Resulullah! bize buyur! nüfus olarak kalabalık, mal ve silâh yönünden de hazırlıklı ve düşmanlarına karşı seni koruyacak, savunacak kuvvet ve kudret de bizde var." dediler. Peygamberimiz:

"Devenin yolunu açınız! Nereye çökeceği ona buyurulmuştur!" sözleriyle onlara, hayırla dua etti.

Yol açılınca, Kasvâ ilerledi. Neccar oğlu Mâlik Oğullarının evleri yanına varınca -Peygamberimizin bu günkü mescidinin kapısının bulunduğu- yere çöktü.

Deve çöktüğü zaman, Peygamberimiz onun üzerinden inmedi. Kasvâ ayağa kalktı. Peygamberimiz, onun yularını serbest bıraktı. Deve biraz gittikten sonra birdenbire arkasına döndü ve ilk çöktüğü yere giderek yeniden oraya çöktü. Bir daha da oradan

---

[1] Taberî-Tarih, c.2, s.255,256

kalkmadı. Boynunu ve göğsünü yere uzatıp böğürmeye ve debelenmeye başladı. Bunun üzerine Peygamberimiz devesinden indi ve:

“İnşallah menzilimiz burasıdır! Burası kimindir?” diye sordu.[1] Afrâ oğlu Muâz:

“Ya Resulullah! Amr’ın oğulları Sehl ve Süheyl’indir!” dedi.

Kasvâ yere çöktüğü zaman, Sahr oğlu Cabbar, kaldırmak için ayağıyla ona vurmuştu. Ebû Eyyûb kızmıştı ve ona:

“Ey Cabbar! Sen benim evimin önünden kaldırmak için deveye vurdun! Allah’a yemin ederim ki, İslâmiyet mani olmasaydı, sana kılıçla vururdum!” dedi.

Herkes, Peygamberimizi götürüp ağırlamak istiyor, birbiriyle yarışıyor hatta aralarında çekişiyorlardı. Vakit hayli geçmiş, hava da kararmaya başlamıştı. Peygamberimiz, en sonunda:

“Beni bu gece Abdül-Muttalib’in dayıları olan Neccar Oğullarına ineceğim!” diyerek, onları yatıştırmaya çalıştı. O sırada, Peygamberimizin yanında bulunan Ebû Eyyûb-i Emsarî’nin karısı Ümmü Eyyûb’a:

“Akrabalarımızın evlerinden buraya en yakın hangisidir?” diye sorunca, Ebû Eyyûb-i Ensarî:

“Bizimkidir ya Neviyyallah! İşte evim şurası! Kapısı da şurasıdır!” dedi.

Fakat neccar Oğulları aralarında kur’a çekmek istiyorlardı. Kur’a kime çıkarsa, onu kabul edeceklerini beyan ettiler. Kur’ada da Peygamberimizi ağırlamak şerefi Ebû Eyyûb-i Ensarî’ye çıkınca, Kasvâ’nın yükünü indirdi, palanını (enli ve yumuşak eyerini) soydu ve evine taşıdı. Peygamberimiz:

“Kişi, binitinin ve ağırlıklarının yanında bulunur!” deyince, Zürâre oğlu Es’ad, Kasvâ’nın yularını tutup evine götürdü.

Bu arada da Ebû Eyyûb kabul yerini hazırladıktan sonra döndü ve:

“Ya Nebiyyallah! ikinize de yer hazırladım. Allah’ın bereketi üzere yerinize buyurunuz!” dedi.[2]

Peygamber Aleyhisselâm Medine’ye gelince, Medineliler büyük bir sevinç gösterdiler.[3] Sâbit oğlu Zeyd der ki:

---

[1] İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.235; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1-2, s.495-496; Buharî-Sahîh, c.4, s.258

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.3, c.5, s.414; Müslim-Sahîh, c.8, s.237; Zehebî-Tarih, c.1, s.200; Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.266,267; İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.236,237; Buharî-Sahîh, c.4, s.260; Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.2, s.65

[3] İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.233,234; Buharî-Sahîh, c.4, s.264

“Ebû Eyyûb’un evine indiği zaman, Resulullah’ın yanına ilk önce girip ekmek, tereyağı ve sütle yapılmış bir çanak tirit (et suyuna kızartılmış ekmek konularak yapılan yemek) takdim eden bendim ve bana:

“Allah, seni mübarek kılsın!” diyerek dua etti.

Peygamberimiz Ebû Eyyûb’un evinde yedi ay kalıp kendi evine taşınıncaya kadar her akşam, herkesten yemekler gelirdi.[1]

ENSAR KELİMESİ HAKKINDA

Ensar, Evs ve Hazreç kabilelerine mensup Medineli Müslümanların tümüne verilen bir isimdir.

Cerîr oğlu Gaylan’ın, “Siz, hep Ensar adıyla mı anılırdınız, yoksa bu ismi size Allah mı koydu?” sorusuna, Mâlik oğlu Enes:

“Evet, bize bu ismi Allah koydu!” demiştir.[2]

Kur’an-ı Kerim’de Ensar hakkında şöyle buyurulur:

بِسْــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّابِقُونَ الْاَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِاِحْسَانٍۙ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَداًۜ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

(İslâm’da) BİRİNCİ DERECEYİ KAZANAN MUHACİRLER VE ENSAR İLE ONLARA GÜZELLİKLE TÂBİ OLANLAR (yok mu?) ALLAH ONLARDAN RAZI OLMUŞTUR. ONLAR DA ALLAH’TAN RAZI OLMUŞLARDIR. (Allah) BUNLAR İÇİN -KENDİLERİ İÇİNDE KALICI OLMAK ÜZERE- ALT-LARINDAN IRMAKLAR AKAR CENNETLER HAZIRLADI. İŞTE BU, EN BÜYÜK BAHTİYÂRLIKTIR.[3]

MEDİNE İSMİ VE SELÂMLAŞMA

Medine’nin eski ismi Yesrib idi. Yesrib’in sözlükteki anlamı kınamak, hataları yüzüne vurmak, kötülemek, fitne ve fesat çıkarmak olmasından dolayı Peygamberimz, halkın Medine’ye Yesrib demelerini hoş görmemiş ve “O, Medine’dir” demiştir.[4]

Peygamberimiz, Tebük gazasından dönerken Medine görününce;

---

[1] İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.237, c.3, s.614
[2] Buharî-Sahîh, c.4, s.221
[3] Et-Tevbe Suresi, Ayet 100
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.412; Müslim-Sahîh, c.4, s.120

"İşte Tâbe!" demiş, Tâbe ve Tayyibe isminin, Medine'ye Allah tarafından verildiğini açıklamıştır. Tevratta da geçer.[1]

Peygamberimiz, Medine'ye gelir gelmez selâmlaşmayı tavsiye etmesi ve selâmlaşmanın Müslümanlar arasında tanışma ve kaynaşmaya yegâne sebebi oluşundandır. Peygamberimiz bir gün:

"Varlığım kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, siz iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de lâyıkıyla iman etmiş olmazsınız. Selâmı aranızda yayınız!" buyurmuşlardı.[2]

Selâm, selâmet kelimesi gibi kusurlardan, afetlerden uzak ve sâlim olmak anlÂmindadır.

Müslümanlar arasında alınıp verilen ve dua mahiyetinde bulunan (SELÂMÜN ALEYKÜM) bu manadadır ki, selâmetle dua eylemektir.

Es-Selâm: noksandan, kusurdan yok olma ve zevâle erme, şâibe (kötümser düşünceler) lerinden tamamıyla uzak bulunan yüce Allah'ın isimlerindendir.

Peygamberimiz:

"Yüce Allah'ın yeryüzünde bulundurduğu isimlerden birisi de Es-Selâm'dır. Selâmı aranızda yayınız!" buyurmuştur.

Es-Selâm; yüce Allah'ın, Peygamberimiz tarafından sayılan doksan dokuz Esmâ-i İlâhi'si arasında yer alır ve Kur'an-ı Kerim'de de Allah'ın ismi olarak geçer.[3]

Haşr sûresi, ayet 23 de;

بِسْــــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

هُوَ اللّٰهُ الَّذ۪ي لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَز۪يزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُۜ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾

"... ***Selâm ve selâmetin ta kendisidir. Emn-ü eman verendir...*" buyurulmuş, Kur'an'ın birçok sûrelerinde, selâmete dua, bazı ayetlerde cennetin ismi olarak kullanılan mübarek bir isimdir.

En-Neml sûresi, ayet 59 da;

بِسْــــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.425, c.5, s.94, 89, 90; Müslim-Sahîh, c.4, s.121; Buharî-Sahîh, c.2, s.132,221
[2] Müslim-Sahîh, c.1, s.53; Tırmızî-Sünen, c.4, s.664
[3] Tırmızî-Sünen, c.5, s.192,193; Buharî-Edebülmüfred, c.s257

قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلَامٌ عَلٰى عِبَادِهِ الَّذٖينَ اصْطَفٰىۜ آٰللّٰهُ خَيْرٌ اَمَّا يُشْرِكُونَۜ ﴿٥٩﴾

De ki: "hamdolsun Allah'a, selâm olsun onun beğenip seçtiği kullarına...,

El-En'am sûresi, ayet 54 de;

بِسْـــــــــــــــمِ اِللّٰهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِذَا جَٓاءَكَ الَّذٖينَ يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَۙ اَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُٓوءاً بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهٖ وَاَصْلَحَ فَاَنَّهُ غَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿٥٤﴾

AYETLERİMİZE İMAN (da sebat) EDENLER SANA GELDİĞİ ZAMAN, DE Kİ: "SELÂM SİZLERE. RABBİNİZ KENDİ ÜZERİNE (şu) RAHMETİ YAZDI..." **El-Vakıâ sûresi, ayet 91** de;

بِسْـــــــــــــــمِ اِللّٰهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاَمَّا اِنْ كَانَ مِنْ اَصْحَابِ الْيَمٖينِۙ ﴿٩٠﴾فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ اَصْحَابِ الْيَمٖينِ ﴿٩١﴾

EĞER AMEL DEFTERİ SAĞINDAN VERİLENLERDEN İSE, (ona şöyle denir:) "SELÂM SANA EY HAKKIN VE ERDEMİN YANINDA OLMUŞ KİŞİ!" **El-Ahzab sûresi, ayet 44** de;

بِسْـــــــــــــــمِ اِللّٰهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌۚ وَاَعَدَّ لَهُمْ اَجْراً كَرٖيماً ﴿٤٤﴾

KENDİSİNE KAVUŞACAKLARI GÜN ONLARA EDECEĞİ SAĞLIK DİLEĞİ SELÂMDIR...

Yunus sûresi, ayet 25 de;

بِسْـــــــــــــــمِ اِللّٰهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاللّٰهُ يَدْعُٓوا اِلٰى دَارِ السَّلَامِۜ وَيَهْدٖي مَنْ يَشَٓاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقٖيمٍ ﴿٢٥﴾

ALLAH SELÂM EVİNE (cennete) ÇAĞIRIR VE O, KİMİ DİLERSE ONU DOĞRU YOLA İLETİR.

Selâmlaşma

Peygamberimiz mescitte otururlarken, bir zat gelip (Es-Selâmü aleyküm) dedi. Peygamberimiz, selâmını alınca oturdu ve Peygamberimiz onun için:

"On hasene[1] ve sevap kazandı!" dedi.

Başka bir zat geldi. O da (Es-Selâmü aleyküm ve rahmetullah) diyerek selâm verdi. Peygamberimiz onun selâmını aldıktan sonra o da oturdu. Peygamberimiz onun hakkında:

"Yirmi hasene ve sevap kazandı!" dedi.

---

[1] Hasene; Güzel, iyi iş

Daha sonra başka bir zat geldi, (Es-Selâmü aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtüh) diyerek selâm verdi. Peygamberimiz onun da selâmını aldı. Adam oturunca, Peygamberimiz onun hakkında da:

"Otuz hasene ve sevap kazandı!" dedi.

Daha sonrasında da adam selâm vermeden kalkıp gidince, Peygamberimiz:

"Arkadaşınız ne çabuk gitti. Herhangi biriniz bir meclise girince selâm versin, eğer oturmak gerekirse otursun. Kalkıp gideceği zaman da yine selâm versin. Çünkü önceki selâm, verilmeye sonrakinden daha lâyık değildir." buyurdular.[1]

İslâm selâmlaşma adabına göre;

Binitli olan yaya olana, yaya olan oturana, küçük olan büyüğe, geçip gitmekte olan oturana önce selâm verir. Selâm alan da veren gibi selâmı geri verir. Selâm almayana bir şey yoktur.

İki yaya bir araya geldikleri zaman onlardan selâm vermekte tez davranan, üstünlüğü kazanmış olur.

Peygamberimiz, "İnsanların Allah yanında en makbul olanları selâmı önce verenlerdir." buyurmuştur.[2] Ebû Cüreyyi'l-hüceymî der ki: "Peygamber Aleyhisselâmın yanına gittim. Aleykesselâmü ya Resulullah! dedim, bana:

"Bana, Aleykesselâm deme! Çünkü; Aleykesselâm, ölülere verilen selâm şeklidir!" buyurdu.[3]

Medine'de Mescidin İnşâ Edilmesi

Peygamberimiz, Kubâ'dan Medine'ye geldiği zaman, devesi Kasvâ'nın çöktüğü yerin, Afrâ oğlu Muâz'ın himayesindeki, Amr Oğullarından Sehl ve Süheyl adındaki iki yetim çocuklara ait olduğunu öğrenmişti.

Peygamberimiz, bu hurma kurutma yerini mescit yapmak için satın almak isteyince, Zürâre oğlu Es'ad ya Afrâ oğlu Muâz'a da Ebû-Eyyûb-i Ensarî, yetimlere arsanın bedelini kendileri ödeyip, Peygamberimize hediye etmek istedilerse de Peygamberimiz buna razı olmadı.

Peygamberimiz, Sehl ve Süheyl'i çağırdı ve onlara mescit yapmak üzere hurma kurutma yerini satın almak istediğini söyledi:

[1] Buharî-Edebülmüfred, s.256
[2] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.641
[3] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.644

“Bu arsanızın bedelini bana söyleyiniz de ödeyeyim.” dedi. Gençler:

“Andolsun ki olmaz, ya Resulullah! Biz onun bedelini ancak Allah’tan isteriz. Biz; onu, sana Allah rızası için bağışlarız!” dediler.

Lâkin, Peygamberimiz, arsayı bu şekilde almaya razı olmadı. Seyh ve Süheyl kardeşlerin mensup olduğu Neccar Oğullarına haber gönderdi. Onlar gelince, Peygamberimiz:

“Ey Neccar Oğulları! Arsanızın bedelini bana söyleyiniz de ödeyeyim!” dedi. Neccar Oğulları onu satmaktan kaçındılar ve:

“Ya Resulullah, Olmaz! Biz onun bedelini Allah’tan başkasından istemeyiz!” dedilerse de Peygamberimizin arsayı bedelsiz almaya rızası yoktu. Sonunda, arsa sahipleri arsa bedeli olarak 10 dinar altın almak zorunda kaldılar.

Hazreti Ebû-Bekr, onlara bu parayı hemen ödedi.[1]

Peygamberimiz mescit için kerpiç kesilmesini emretti. Kesilen kerpiçler, tek tek taşınacak büyüklükte idi.

Mescidin temelini atacağı sırada Peygamberimizin yanında; Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer ve Hz. Osman bulunuyordu.

Ebû Yalâ’nın; Hz. Âişe’den, rivayetine göre:

Peygamberimiz, mescidin temelini atmak üzere bir taş getirip temel yerine koydu. Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer ve Hz. Osman da birer taş getirip koydular.

Peygamberimiz, halka: “Siz de taşlarınızı koyunuz!” dedi.

Onlar da taşları koymaya başladılar. Taş temelin yüksekliği üç ziraî[2] kadardı. Taş duvar üzerine kerpiç örülürken; bir sıra enine, bir sıra boyuna, bağlanarak örüldü ve harç da kullanıldı.

Peygamberimiz ağır kayaları yüklenir, kerpiçler, elbisesine doldurup, onları zorlanarak da olsa taşırdı.

Mescidin kıble tarafına, mihrap yerine sıralı olarak hurma ağacı gövdeleri dikildi. Kapıların üzerlerine hurma dallarından çatı yapıldı. Yapılan mescit dörtgen şeklinde yükseltilen dört duvar ile mihrap ve üç kapıdan ibaretti.

Mescidin kıblesi Kudüs’e, Mescidi Aksa’ya doğru idi. Kapılardan biri bugünkü kıble tarafındaki duvarında idi ve halk oradan girip çıkarlardı. İkinci kapı; Babı Atike, Bab’ür

---

[1] İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.239; Belâzürî-Fütuh, s.5
[2] Ziraî; eski Osmanlı uzunluk ölçüsüdür. 1 ziraî, 75.35 cm.dir.

Rahme diye anılan kapıdır. Üçüncü kapı, Peygamberimizin girip çıktığı kapı olup, bugün Babı Cebrail diye anılan Âli Osman kapısı idi.

Kıble; Kudüs'teki Beytülmakdis (Mescidi Aksâ) dan, Mekke'deki Kâbe'ye çevrilince, Peygamberimiz birinci kapıyı kapattı, onun yerine Şam tarafına başka bir kapı açtı. İkinci ve üçüncü kapılar değişmedi.

Peygamberimizin ailesi için, mescidin yanına kerpiçten iki oda yapıldı. Odaların üzerlerine hurma ağacı ve dalları ile tavan inşa edildi.

Hz. Âişe'nin odasının kapısı mescide giden yola doğru idi. Hz. Sevde için yapılan odanın kapısı da mescidin üçüncü kapısı olan Âli Osman kapısına doğru idi. Peygamberimiz başka eşler alınca odaların sayısı dokuza kadar çıkarıldı. Diğer odalar da, Hz. Âişe'nin odası ile kıble arasında yani mescidin doğusuna düşen kısmında yapıldı.

Odaların dördü kerpiçten, beş tanesi de taştan idi.

Minber yapılmadan önce, mescit de bir hurma kütüğü vardı ki Peygamberimiz hutbe okurken ona dayanırdı. Sonra; yapılan minberin üzerine hutbe için çıktığında, bu kütükten, gebe veya yavrusundan ayrılan bir devenin huysuzlaşıp inlemesine benzer sesler gelmeye başladı. Peygamberimiz minberden inerek, elini kütüğün üzerine koyunca ses kesildi. Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem-; "Bu ağaç işittiği zikirden dolayı ağladı" buyurdu. [1]

Bu olay, mescitte bulunan bütün cemaatin gözünün önünde olmuştu. Ashaptan Ömer, Abbas, Ka'b oğlu Übey, Sa'd oğlu Sehl Ebû Said-i Hudri, Abdullah oğlu Câbir ve daha birçok ashap ve cemaat kütüğün başına üşüştüler, rikkat ve heyecanlarından ağlayanlar oldu.[2]

Peygamberimiz, mescidin ilk ve devamlı imam, hatip ve vâizi idi. Gazalara çıktığında imamlık görevini çoğu zaman Ümmü Mektum oğlu Abdullah'a bırakırdı. Abdullah, Umeyr oğlu Mus'ab gibi Medine'de halka Kur'an okutmak ve öğretmekle görevlendirilmiş bulunmaktaydı. Mescidin müezzinlik görevi, Peygamberimiz tarafından Bilâl-ı Habeşî'ye verilmişti. Bilâl-ı Habeşî, ashabın en gür ve yüksek seslisiydi. Abdullah da Bilâl-ı Habeşî ile birlikte Mescidi Nebevi de müezzinlik ederlerdi.

Peygamberimizin bu iki müezzininden Bilâl-ı Habeşî ezan okuduğu zaman Abdullah, kamet getirir; ezanı Abdullah okuduğu zaman da Bilâl-ı Habeşî kamet getirirdi.[3]

---

[1] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.188, 251, 252; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.137; Buharî-Sahîh, c.1, s.220
[2] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.251; Ebû Nuaym-Delâil, s.344
[3] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1-2, s.612,613; İbn.Sa'd-Tabakat, c.4, s.205,207

Medine’de Namaz Vakti ve Ezan

Müslümanlar Medine’de mescitte bir araya gelerek, toplanırlar ve namaz vaktini beklerlerdi. Peygamberimiz bir gün Müslümanları namaza toplamak için ne yapılması hakkında ashabıyla görüştü.

Bunun için birçok teklifler ileriye sürüldü. Namaz vakti gelince; kimisi bayrak asalım, onu görenler birbirine haber verir, kimisi boru çalınmasını teklif etti, kimisi de çan çalınması veya yüksek bir yerde ateş yakılması gibi fikirler beyan ettiler.

Peygamberimiz bunların hiçbirini beğenmedi ve:

“Boru çalmak Yahudilerin, çan çalmak veya ateş yakmak Nesranîlerin işidir!” buyurdular.

Bir sabah; Ensardan Zeyd oğlu Abdullah, Peygamberimize geldi ve:

“Ya Resulullah, bu gece ben uyurken, üzerinde iki parçadan yeşil elbisesi bulunan ve elinde bir çan taşıyan bir adam yanıma uğrayıp beni dolaştırdı. Ona: “Ey Allah’ın kulu! Bu çanı satar mısın?” diye sordum. Adam çanı ne yapacağımı sordu, ben de:

“Onunla namaza davet edeceğiz!” dedim. Adam da bana:

“Ben sana ondan daha hayırlı olan bir şeyi öğreteyim mi?” diye sordu. Ben de:

“Olur! Nedir O?” dedim. Adam:

“ALLAHÜ EKBER, ALLAHÜ EKBER, ALLAHÜ EKBER, ALLAHÜ EKBER,

EŞHEDÜENLÂİLÂHE İLLÂLLAH, EŞHEDÜENLÂİLÂHE İLLÂLLAH,

EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN RESULULLAH, EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN RESULULLAH,

HAYYALESSELÂH, HAYYALESSELÂH,

HAYYALELFELÂH, HAYYALELFELÂH,

ALLAHÜ EKBER, ALLAHÜ EKBER, LÂİLÂHE İLLÂLLAH” dersin, dedi.[1]

Bunun üzerine Peygamberimiz: “İnşallah bu hak rüyadır. Kalk, gördüğünü Bilâl’e öğret de ezan okusun! Çünkü onun sesi seninkinden daha yüksek ve gür!” buyurdu.

Zeyd oğlu Abdullah, Bilâl’e öğretti ve o da okumaya başladı.[2]

Resulullah, “Allah’a hamdolsun!” buyurdu.

---

[1] Ebû-Davut-Sünen, c.1, s.116,117
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.43

Hz. Ömer bu ezanı yirmi gün önce rüyasında gördüğünü fakat açıklamadığını söyleyince, Peygamberimiz:

"Bunu bana bildirmeye ne engel oldu?" diye sordu.

Hz. Ömer utandığını söyleyince, Peygamberimiz ona:

"Bu konuda vahiy senden önce davrandı, ya Ömer!" buyurdu.

Peygamberimizin Hz. Âişe İle Evliliği

Resulü Ekrem, Medine'de Ebû Eyyûb-i Ensarî'nin evinde yedi ay kaldıktan sonra Hârise oğlu Zeyd ile Ebû-Rafi'i ve Hz. Ebû-Bekr de Uraykıt oğlu Abdullah'ı göndererek ailelerini getirmek istediler. Ebû-Bekr'in oğlu Abdullah, annesi ile iki kız kardeşi; Esmâ (Zübeyr'in eşi) ve Hz. Âişe'yi develere bindirerek Mekke'den yola çıktı.

Hz. Âişe'nin bindiği deve birdenbire kafileden ayrılarak kaçmaya, neredeyse Hz. Âişe'yi üzerinden atacak kadar süratle koşmaya başladı. Hz. Âişe'nin annesi kızı için endişeleniyor, onun devenin üzerinden düşerek kazaya uğramasından korkuyor ve ağlıyordu. Nihayet deve sakinleşti ve kafileye katıldı.

Kafile; Medine'ye vardığı sırada Resulü Ekrem, Mescidi Nebevi ile onun etrafındaki odaları inşâ etmekle meşguldü.

Peygamberimizin eşi Zem'â kızı Sevde ve Peygamberimizin kızları Fâtıma ve Ümmü Külsüm bu odalara geldiler.

Hz. Âişe, Medine'de annesi ve kardeşleriyle birlikte Benî Hazrec oğlu Hâris mahallesine inerek, orada yedi veya sekiz ay oturdular.

O zaman Muhacirlerin çoğu Medine'nin havasıyla uyuşamamış ve birçoğu da hastalanmıştı. Hz. Ebû-Bekr'de hastalanmış, kendisine küçük kızı bakmıştı. Hz. Âişe, babasının hastalığını Peygamberimize anlatmış ve babası için duasını almıştı. O sıralarda da Hz. Âişe hastalanmıştı. Hastalık onu çok sarstığından bütün saçları dökülmüştü. Hz. Âişe sağlığına kavuşunca, Hz. Ebû-Bekr, Peygamberimize giderek, Hz. Âişe'yi neden kendi hanesine almadığını sormuş, Resulü Ekrem'de henüz Âişe'nin mihrini veremediğini, mihri ödeyecek bir durumda olmadığını söylemişti.

Bunun üzerine Hz. Ebû-Bekr, Resulü Ekrem'e borç vermeye hazır olduğunu söylemiş, böylece Peygamberimiz Hz. Âişe'nin mihrini Hz. Ebû-Bekr'den borç alarak Hz. Âişe'ye göndermişti. Çünkü, mihr vermek farzdır ve kadının hakkıdır, bu hak verilmelidir.

Resulü Ekrem'in, Hz. Âişe'ye ait mihri göndermesinden sonra Ensar kadınları gelini almak için Hz. Ebû-Bekr'in evine gittiler. Ümmü Ruman, kızını hazırladı ve onu Ensar kadınlarının yanına götürdü, sonra Resulullah geldi.[1]

Bütün bunlar gösteriyor ki; Hz. Âişe'nin nikâhının gayet sade geçtiği görülmektedir. Müslümanlara yakışan ve yaraşan da bu sadeliktir.

Hz. Âişe'nin bu şekilde evlenmesi Araplar arasında evlilik merasiminin gayet mükellef yapılmasının anlamsız bir israf olduğunu göstermiş ve gereksiz masraflara yol açmanın doğru olmadığını bilhassa da bu gibi âdetlerin kaldırılması icap ettiğini gösterir bir neden olmuştur.

Şevval ayında Arabistan'da veba hastalığı salgını başlamış ve bu nedenle de bu ayı uğursuz bir ay olarak nitelendirmişti.

Hz. Âişe'nin nikâhı ve düğünü Şevval ayında yapılmış ve bu yanlış düşünceler de böylece silinmiştir.[2]

Peygamberimizin Medine'ye Duası

Resulullah:

"Allah'ım, Mekke'yi bize sevdirdiğin gibi Medine'yi de sevdir. Hatta ondan daha çok sevdir. Medine'ye bereketler ver!

Allah'ım, Medine'nin havasını bizim için düzelt. Humma hastalığını da Mekke'nin Cuhfe'sine[3] naklet!" diye dua etti.[4]

Peygamberimiz bu duadan sonra gördüğü rüyalarını Ömer'in oğluna şöyle anlatmışlardı:

"Rüyamda gördüm ki, siyah ve başının saçı dağınık bir kadın Medine'den çıkarak ta Cuhfe'ye varıp orada kaldı.

Ben bunu Medine vebasının Cuhfe'ye gittiğine yordum"[5]

Peygamberimiz Medine hakkındaki başka bir duasında:

"Allah'ım, dünya bereketlerinden Mekke'ye bahşettiğinin iki katını Medine'ye bahşet!" demişlerdi.

---

[1] Buharî-Sahîh, Tezevvücü Aişe, s.651
[2] Buharî-Kitab-ı Nikah; İbn.Sa'd-Tabakat, Sahih-i Müslim Kitab-ı Nikâh
[3] Cuhfe; Kızıldeniz sahiline 9 km., Mekke'ye 187 km. mesafede bir köydür. Eski devirlerde Şam bölgesinden gelenlerin mîkâtı olan bu yer günümüzde harap durumda olup uğrak yeri değildir
[4] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.588,589
[5] Buharî-Sahîh, c.8, s.82

Medineli Müslümanlar meyvelerinin ilk çıkanını, turfandasını gördükleri zaman, onu Peygamberimize getirirler, Peygamberimiz de onu alarak:

"Allah'ım! Meyvelerimize bereket ver. Topraklarımıza ve ürünlerimize bereket ver! Allah'ım; İbrahim, nasıl senin kulun, halilin ve Peygamberin idiyse, ben de senin kulun ve Peygamberinim. O, sana Mekke için nasıl dua ettiyse ben de sana Medine için, onun Mekke hakkında duası gibi dua ediyorum!" der, sonra da gördüğü çocuklardan en küçüğünü çağırıp o turfanda meyveyi ona yedirirdi.

Hz. Ali der ki:

"Resulullah ile birlikte evden çıktık. Vakkas oğlu Sa'd'ın Harre'deki su kuyusuna vardık." Resulullah:

"Bana abdest suyu getiriniz." dedi. Abdest aldıktan sonra kıbleye döndü:

"Allah'ım; İbrahim, senin kulun ve halilin idi. Mekkeliler için bereket duası yapmıştı, ben de senin kulunum ve Resulünüm, Medinelilerin topraklarını ve ürünlerini, Mekkelilere verdiğin bereketin iki katı olarak bereketlendirmen için dua ediyorum."[1] diyerek, dua etti.

MEDİNE'DE İSLÂM DEVLETİNİN KURULMASI

Peygamberimiz ilk önce Mekkeli ve Medineli Müslümanlar arasında malları ve canları ile birbirlerine bağlayan bir kardeşlik kurarak, Medine'de kuvvetli bir İslâm topluluğu yaptı. Medineli Yahudilerden birçoklarının akrabalık dolayısıyla Müslümanlara karşı zaafları vardı.

Mekkeli müşrikler tehdit yoluyla Yahudileri, Peygamberimiz aleyhinde kışkırtmaya çalıştılar ama sonuç alamadılar. Bunun üzerine Mekkeli müşrikler bu kez de Yahudileri tehdit etmeye başladılar. Fakat bu durum da, gayrımüslimleri ve Yahudileri Peygamberimize daha da yaklaştırmaya sebep oldu.

Medine'de öteden beri; Evsler, Hazreçler ve Yahudilerin hepsi de ayrı ayrı bir hizip (topluluk) teşkil etmekte ve bu hiziplerin her biri Medine'de yegâne söz sahibi olma isteğinde ve gayretinde idiler. Bir diğeri ötekinin seçtiğini başlarında söz sahibi olarak görmek istemiyordu.

Her bakımdan üstünlük arz eden kuvvetli şahsiyetin Medine'ye gelivermesi bütün Medinelilerin çok hoşlarına gitti ve işlerine yaradı.

Bunun içindir ki; Evs ve Hazreçlerin, müşriki ve Yahudisi Peygamberimize yöneldiler.

---

[1] Tirmızî-Sünen, c.5, s.376

Bu vaziyet karşısında bu topluluğun (Medine İslâm Devletinin) egemenliklerinin icabı olan gerekli esasları kapsayan 55 maddeden oluşan bir anayasa yazılmış ve son maddede:

"Allah'ın himayesi; iyilik yapan, kötülüklerden sakınan kimseler içindir ve Muhammed Aleyhisselâm, Allah'ın Resulüdür." diye yazılmıştır.[1] (Medine sözleşmesi olarak da bilinir.)

Peygamberimiz bu hükümleri kime söyleyip yazdırdığı açıklanmamış ise de Abdulberr oğlunun, "Vâkıdî"den naklettiğine göre; Peygamberimiz, muahede (anlaşma) ve Musaleha (barış sulh) yaparken onları Hz. Ali'ye yazdırdığı cihetle bu yazıtı da Hz. Ali'ye yazdırdığı söylenebilir.[2]

Kaynaklarda, Peygamberimizin ilgileri nerede toplayıp, bu hükümleri kabul ettirdiği de gösterilmemiştir. Mâlik oğlu Enes'in evi olabileceği düşünülse de orada sadece Kureyş Muhacirleri ile Ensar arasında kardeşlik kurulmak üzere iki veya üç kez toplanılarak antlaşıldığından bahsedilir.[3]

Peygamberimizin Yazı İşleri ve Yazıcıları

Peygamberimizin yazı işleri; insanlarla olan muamelelerine ve ilâhi vahye ait olmak üzere iki bölüme ayrılır.

Kaynaklara göre yazıların sayısı kırk veya daha fazladır.

"İbn.Sa'd"in, Şâ'bî'den rivayetine göre; Peygamberimiz Mekke'de iken yazdıracağı yazılara, Kureyşin yaptığı gibi, "BİSMİKALLAHÜMME" (Allah'ın ismiyle) diye başlardı.

Hûd Sûresi nazil olunca, **41. Ayet**inde:

بِسْــــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللهِ مَجْرٰيهَا وَمُرْسٰيهَاۜ اِنَّ رَبّ۪ي لَغَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿٤١﴾

"(Nuh) DEDİ Kİ: "BİNİN İÇERİSİNE. ONUN AKMASI DA, DURMASI DA ALLAH'IN ADIYLADIR. ŞEKSİZ ŞÜPHESİZ RABBİM ÇOK YARLIĞAYICIDIR, ÇOK ESİRGEYİCİDİR."

Bu ayetten sonra yazıların başına "**BİSMİLLAH**" ismini yazdırdı.

İsra Sûresinin 110.ayeti nazil olunca;

بِسْــــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1-2, c.501-504
[2] İbn.Abdul Berr-İstiab, c.1, s.69
[3] Buharî-Sahîh, c.3, s.57, c.8, s.154; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.111; Müslim-Sahîh, c.7, s.183; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.238,239

قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَۜ اَياًّ مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْاَسْمَٓاءُ الْحُسْنٰىۚ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلاً ﴿١١٠﴾

"DE Kİ; GEREK ALLAH DİYE (ad verip) ÇAĞIRIN, GEREK RAHMAN DİYE (ad verip) ÇAĞIRIN, HANGİSİ İLE ÇAĞIRIRSANIZ NİHAYET EN GÜZEL İSİMLER ONUNDUR..."

ayetteki "*RAHMAN*" ismini de katarak, "*BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHMAN*" diye, yazılarının başına yazdırdı.

Neml Sûresinin **30.ayet**i nazil olduktan sonra da;

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٰنَ وَاِنَّهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِۙ ﴿٣٠﴾

"O, GERÇEK SULEYMANDANDIR VE O, HAKİKATEN RAHMAN VE RAHİM OLAN ALLAH'IN ADIYLA,"

Besmele tam mahiyetini bulmuş oldu ve bütün yazılarına başlarken;

"BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM" yazıldı.

Sâbit oğlu Zeyd, vahiyleri yazmakta üstat idi, zaten vahiy yazmaktan başka işi yoktu. Peygamberimizin zamanında Ensardan Kur'an-ı Kerim'i baştan sona ezberleyen dört ya da altı kişi arasında idi.[1]

Zeyd, Peygamberimizin bütün yazılarını da yazardı. Bazen de hükümdarlara veya şahıslara yazılacak olan yazıları da yazardı.

Besmele-i Şerif'i ilk yazan, Saîd oğlu Hâlid'dir. Peygamberimizin şahıslara yazdırdığı yazıların bir çoğunu da o yazmıştır.[2]

"Vâkıdî"ye göre; Peygamberimiz, anlaşma ve barış yazılarını, ayrıca da şahıslara yazılan yazıları ve mülk fermanlarını Hz. Ali'ye yazdırırdı.[3]

Peygamberimiz, hükümdarlardan gelen bazı yazıları da Erkam oğlu Abdullah'a saklattırır, cevabını yazıp mühürlemesini de ona emrederdi. Kendisi son derece emin ve güvenilir bir kişiydi. Yanında bulunan yazıları hiçbir zaman emir verilmedikçe okumazdı.

Peygamberimize bir yazı geldiği zaman; "Bunu bana okuyacak ve cevabını da yazacak kim var?" diye sorduğunda, hemen Erkam oğlu Abdullah herkesten önce atılır ve bu görev ve emri yerine getirirdi. Bu hareketi de Peygamberimizin çok hoşuna giderdi.

---

[1] İbn.Sa'd-Tabakat, c.4, s.355,356
[2] İbn.Abdul Berr-İstiâb, c.2, s.421; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.265, 273, 274, 284, 285
[3] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.267, 268, 272, 274, 285; İbn.Esîr-Usdülgabe, c.1, s.170

Hz. Ömer ve Hz. Osman; Erkam oğlu Abdullah'ı, Beytü'l-mâl Amirliğine tayin etmişlerdi. Hz. Osman, onun hizmetinin karşılığı olarak, üç yüz bin dirhem vermek istemiş ama o bunu almaya razı olmayıp:

"Ben bu hizmeti Allah için yaptım, ücret ve mükâfatı da Allah'a aittir!" demiştir.

Medine'deki Rûme Kuyusu

Medineli Müslümanlar, Rûme'tül Gıfârî'ye ait olan kuyunun suyunu içerlerdi. Kuyunun çevresi taşla örtülü, derinliği 18, eni 8 ziraî[1] idi ve iki ziraî kadar da su ile doluydu.

Peygamberimiz, Müzeyneli bir adÂmin, kuyunun suyunu satarken görünce:

"Bu kuyuyu şu Müzeyneli adamdan satın alıp, vakfetmek bir Müslüman için ne güzel bir sadakadır!" buyurdu.[2]

Hz. Osman, bu kuyuyu Yahudiden otuz beş veya kırk bin dirheme satın alarak Peygamberimize gitti:

"Kuyuyu ben satın aldım." dedi. Peygamberimiz de:

"Ecir ve sevabı sana ait olmak üzere onu Müslümanlara vakfet." buyurdu.

Hz. Osman, Rûme Kuyusunu hayrına vakfettikten sonra, herkes onun suyundan bol bol yararlandı. Bir gün de Peygamberimiz kuyunun yanından geçerken, oradan su içti ve:

"Bu, tatlı ve saf bir sudur!" buyurdu.[3]

Medine'nin Sınırlandırılması

Peygamberimiz, "Medine'nin şurasından, şuraya kadar olan yeri Haremdir. Bu hududun ağacı kesilmez, bu sahada bi'dat çıkarılmaz! Kim, Medine Harem'inde bir bi'dat çıkarırsa, Allah'ın azabı, meleklerin lâneti ve bütün insanların nefreti o kimseye olsun!" buyurmuştu.[4]

Bu hadisi şerifte "şuradan, şuraya kadar" diye işaret edilen iki dağdan birisinin Medine civarındaki Ayr Dağı olduğu, Hz. Ali'den rivayet edilen "Medine, Ayr'dan Sevr'e kadar Haremdir." hadisinde açıklanmıştır.[5]

Medine'nin dokunulmazlığı hakkında Peygamberimizin şöyle buyurduğu rivayet ediliyor:

---

[1] 1 ziraî, 75.35 cm. Olup, eski Osmanlu uzunluk ölçüsüdür.
[2] Semhûdî-Vefa, c.2, s.139,140; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.505,506
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, 511 inci Hadis; İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.506; Tirmizî-Sünen, c.5, s.290
[4] Buharî-Sahîh, c.2, s.220; Müslim-Sahîh, c.4, s.114,115
[5] Ahmed b.Hanbel-Müsned, 615. Ayet; Buharî-Sahîh, c.2, s.221

"Her Peygamber için bir Harem, dokunulmaz yer vardır.

İbrahim Aleyhisselâm, Mekke'yi Haremleştirdiği gibi ben de Medine'yi iki kara taşlı (tepesi) arasını Haremleştirdim. Onun otları biçilmez, ağaçları kesilmez, orada çarpışmak için silâh taşınmaz. Orada kötü bir âdet çıkarana veya o âdeti çıkaranı evinde barındırana; Allah'ın, meleklerin lâneti ve bütün insanların nefreti üzerine olsun. Onun ne tövbesi ne de fidyesi kabul olunur!"[1]

Peygamberimizin Tebligat ve İcraatı

Peygamberimizin; Allah'tan, Cebrail Aleyhisselâm vasıtasıyla gelen vahiyleri insanlara tebliğ etmek ve öğretmekle, sahabeleri hangi sahalarda yetiştirdiğini anlamak için hadis ve sünnet kitaplarına bakmak yeterli olacaktır.

Peygamberimizin sözleri, işleri ve uygulamalarının başlıcaları, meşhur hadis ve sünnet kitaplarının bazılarında yazılmış olanlar şunlardır.

"Buharî'nin Sahîh" adlı eserinin 97 kitabında 2884 bölümünde, "Müslim'in Sahîh"in 54 kitabında 5771 bölümünde, "Ebû Dâvud'un Sünen"inde 40 kitabında 1814 bölümünde, "İbn.Mâce'nin Sünen" adlı eserinin 37 kitabında 1512 bölümünde... gösterilmiş olup, bu eserlerin kaç kitabında ve bölüm ve başlıkları her türlü konuları içermektedir.

Peygamberimizin Sahabelerini Yetiştirmesi

Peygamberimizin mescidi, Medine'deki ashabını yetiştiren, eğiten medrese idi. Hepsi burada Peygamberimizin öğretici vaazları, hutbeleri ve feyizli sohbetleriyle aydınlatmakta ve yetişmekte idiler.

Mescide, her türlü ve tabakadan sahabeler geliyordu. Ebû Saîd-i Hudri'nin bildirdiğine göre; bir gün kadınlardan birisi Peygamberimize gelip, erkeklerden kendilerine meydan kalmadığını ve kendilerine bir gün tahsis etmesini istemişti. Peygamberimiz de onlara bir gün tahsis etmişti.[2] Kadınlar tahsis edilen günde toplanınca da Peygamberimiz yanlarına giderek, kendisine Allah'ın öğrettiklerini onlara öğretti.[3]

Peygamberimiz bazen sahabelerine sorular sorardı. Yine bir gün:

"Size derecesi oruçtan, namazdan, sadakadan daha üstün bir ameli haber vereyim mi?" diye sordu. Sahabeler:

"Evet, ya Resulullah!" dediler. Peygamberimiz:

---

[1] Buharî-Sahîh, c.2, s.220,221; Müslim-Sahîh, c.4, s.116,117; Ahmed b.Hanbel-Müsned, 959 uncu hadis
[2] Buharî-Sahîh, c.1, s.34
[3] Buharî-Sahîh, c.8, s.149

“Araları bozulmuş iki kişinin arasını düzeltmek!” buyurdu.[1]

Peygamberimiz, bir gün Esed oğlu Yezîd’e:

“Ey Esed oğlu Yezîd! Cennete gitmek ister misin?” diye sorunca, Yezîd:

“Evet!” dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz:

“Öyleyse, kendin için istediğin, arzu ettiğin şeyi kardeşin için de iste!” buyurdu.[2]

Peygamberimize bir soru sorulduğu zaman eğer kendisine o konuda vahiy inmemiş ise bilmiyorum, der, vahiy gelinceye kadar susar, kendiliğinden bir şey söylemezdi.[3]

Kur’an ayetleri indikçe de Peygamberimizin, açıklanmasını istedikleri kendisine Allah tarafından açıklanırdı. Nitekim, Peygamberimize:

بِسْــــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَاَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٩٩﴾

“(Habibim) SEN (güçlüğü değil) KOLAYLIĞI (sağlayan yolu) TUT! İYİLİĞİ EMRET! CAHİLLERDEN YÜZ ÇEVİR!” **A’raf Sûresi, ayet 199** nazil olunca, Peygamberimiz, bu ayetin tefsir ve açıklamasını Cebrail Aleyhisselâmdan sordu. Cebrail Aleyhisselâm:

“Bilenden sorayım!” diyerek gitti ve geldiği zaman da : “Ya Muhammed! Seninle ilgisini kesenle ilgilenmeni, seni mahrum edene, sana vermeyene, vermeni; sana zulüm ve haksızlık yapanı bağışlamanı, Allah sana emrediyor!” dedi.[4]

Bir gün, Hişam oğlu:

“Ya Resulullah! Sana vahiy nasıl geliyor?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Vahiy bana bazen çan uğultusu gibi bir uğultu ile gelir ki vahyin bana en ağır geleni de budur.[5] Benden o hâl geçer geçmez, meleğin bana söylediğini iyice öğrenmiş bulunurum. Bazen de melek insan suretine girer, benimle konuşur. Ben de onun söylemiş olduğunu iyice ezberlerim!” buyurdu.[6]

Hz. Âişe der ki:

---

[1] Ebû Dâvut-Sünen, c.2, s.578
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.70,71
[3] Buharî-Sahîh, c.8, s.148
[4] Kadı İyaz-Şifâ, c.1, s.77,78
[5] Hz.Ömer: “Vahiy gelirken, Resulullah’ın yanında arı uğultusuna benzer bir ses duyulurdu!” der. Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.34
[6] Buharî-Sahîh, c.1, s.2,3; İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.198

“Çok soğuk bir günde, Resulullah’a vahiy gelirken görmüştüm. Vahiy hâli geçince, kendisinin alnından ter damlaları dökülürdü!” der.[1]

Peygamberimiz önceleri Cebrail Aleyhisselâm ile tekrarlamaya çalışırdı, bunun üzerine Cenab-ı Hakk: **El-Kıyame Sûresi;**

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِۜ ﴿١٦﴾اِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْاٰنَهُۚ ﴿١٧﴾فَاِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْاٰنَهُۚ ﴿١٨﴾ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُۜ ﴿١٩﴾

16. (ey Muhammed!) Onu (vahyi) çarçabuk almak için dilini kımıldatma.

17. Şüphesiz onu toplamak ve okumak bize aittir.

18. O hâlde, biz onu okuduğumuz zaman, onun okunuşuna uy.

19. Sonra onu açıklamak da bize aittir.

Ayetlerini indirdi. Peygamberimiz, Cebrail Aleyhisselâmın, Allah’tan getirip okuduğu ayetleri dinler, Cebrail Aleyhisselâm gidince, onları Cebrail Aleyhisselâmın okuduğu gibi kolayca okuyuverirdi.[2]

Hz. Ömer der ki:

“Bir gün, Resulullah ile otururken, elbisesi bembeyaz, saçı simsiyah, üzerinde de hiç yolcuya benzemeyen bir hâl bulunan ama hiçbirimizin tanımadığı bir adam çıka geldi ve Resulullah’ın önünde diz çöküp, oturdu. Dizini Resulullah’ın dizlerine dayadı, ellerini de dizlerinin üzerine koyarak:

“Ya Muhammed! Bana, İslâm hakkında bilgi ver!” dedi. Resulullah:

“İslâm; Allah’tan başka ilâh bulunmadığına ve Muhammed’in onun kulu ve Resulü olduğuna şehadet etmen, namaz kılman, zekât vermen, Ramazan orucunu tutman, yoluna gücün yeterse, hacca gitmendir!” dedi. Soruyu soran:

“Doğu söyledin!” dedi.

Bizler de hem soruyor hem de Resulullah’ın cevaplarını tasdik ediyor diye onlara şaşkınlıkla bakıyorduk. Adam:

“Bana, iman hakkında bilgi ver!” dedi. Resulullah:

---

[1] Buharî-Sahîh, c.1, s.4; İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.198
[2] İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.198

“İman; Allah’ın meleklerine, kitaplarına, Peygamberlerine, ahiret gününe, kadere iman etmendir!” dedi. Adam yine, onaylayarak:

“Doğru söyledin! Bana, ihsan hakkında da bilgi ver!” dedi. Resulullah:

“İhsan, Allah’ı sanki görüyormuş gibi ibadet etmektir. Eğer sen görmüyorsan, şüphesiz o seni görüyordur!” dedi. Adam:

“Kıyamet hakkında da bana bilgi ver!” dedi. Peygamberimiz:

“Sorulan, sorandan daha bilgili değildir!” dedi. Adam:

“Öyleyse, onun alâmetlerini bildir!” dedi. Resulullah:

“Cariyelerin efendilerini doğurmaları, kim oldukları belirsiz çobanların yüksek bina kurmakta birbirleriyle yarışa kalkışmalarıdır!” dedi.

Bu konuşmadan sonra yabancı adam dönüp, gitti. Daha sonra, Resulullah:

“Ey Ömer! Soru soran kişinin kim olduğunu bilir misin?” diyere, bana sordu. Ben de:

“Allah ve Resulü daha iyi bilir!” dedim. Bana:

“O, Cebrail’di. Size, dininizi çğretmek için gelmişti!” buyurdu.[1]

Peygamberimize: “Ya Resulullah! Sen ne zamandan beri Peygamberdin?” diye sordular. Peygamberimiz:

“Âdem (Aleyhisselâm) ruh ile ceset arasında bulunduğu zamandan beri!” buyurdu.[2]

Bir gün Peygamberimize:

“Ya Resulullah! Müslümanların hangisi üstündür?” diye sordular. Resulullah:

“Müslümanlar, dilinden ve elinden selâmette kalan!” buyurdu.[3]

Mes’ûd oğlu Abdullah:

“Amellerin hangisi Allah’a daha sevgilidir?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Vaktinde kılınan namazdır. Sonra ana, babaya iyilik etmek ve sonra da Allah yolunda savaşmak!” buyurdu.[4]

---

[1] Müslim-Sahîh, c.1, s.29

[2] İbn.Sa’d-Tabakat, c.1, s.148; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.59; Buharî-Tarihu’l-kebîr, c.4, ks.1, s.374; Tirmizî-Sünen, c.5, s.245

[3] Buharî-Sahîh, c.1, s.9; Tirmizî-Sünen, c.4, s.661

[4] Buharî-Sahîh, c.1, s.134

Mâbed oğlu Vâbısa: “Ya Resulullah! Senden iyiliği ve günahı sormaya geldim. Seni, hak dinle yollayan Allah’a yemin ederim ki, bunu daha başkasından sormayacağım.” dedi. Peygamberimiz:

“İyilik, içini açan; günah ise içini tırmalayan, yakan şeydir!” buyurdu.

Aynı soruyu, Sem’an oğlu Nevvas da sormuştu. Peygamberimiz, ona da:

“İyilik huy güzelliğidir! Günah da insanın içini sıkan şeydir!” buyurdu.[1]

Peygamberimize; “İnsanların hayırlısı ve kötüsü hangisidir?” diye soruldu.

Resulullah: “İnsanların hayırlısı ömrü uzun ve ameli güzel olandır, kötüsü ise ömrü uzun, ameli de kötü olandır!” buyurdu.[2]

Bir Bedevî de, Peygamberimize gelerek:

“Ya Resulullah! tedavi olalım mı?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Ey Allah’ın kulları! Hastalıklarınızı tedavi ettiriniz. Çünkü; Allah, şifasız, devasız dert vermemiştir! Yalnız, bir hastalığın devası yoktur o da ihtiyarlıktır! Size çörek otunu tavsiye ederim. Çünkü onda her derde deva vardır. Ancak ölüme yok!” buyurdu.[3]

Şarap yasaklandığı zaman, Târık oğlu Süvyed Peygamberimize bunu sormuştu.

“Ya Resulullah! O devadır, biz onunla tedavi oluyoruz.” dedi. Resulullah:

“Hayır! O, deva değil belki de derttir! Hastalığınızı tedavi ettiriniz fakat hamala değil!” buyurdu.[4]

AdÂmin biri de Peygamberimize gelerek:

“Ya Resulullah” Devemi bağlayıp mı yoksa salıpta mı Allah’a tevekkül edeyim?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Deveni bağla da tevekkül et!” buyurdu.[5]

Hz. Âişe der ki; Bir gün, **İbrâhîm Sûresi**’nin **48** inci **ayeti**:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ وَالسَّمٰوَاتُ وَبَرَزُوا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.182, 227
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.40; Tirmizî-Sünen, c.4, s.566
[3] Tirmizî-Sünen, c.2, s.383,384
[4] Ebû Dâvut-Sünen, c.2, s.334,335; Tirmizî-Sünen, c.4, s.387,388
[5] Tirmizî-Sünen, c.4, s.688

"O GÜN Kİ, YER BAŞKA BİR YERE, GÖKLER DE (başka göklere) TEDBİL OLUNACAKTIR. (İnsanlar kabirlerinden kalkıp) BİR OLAN, KAHHÂR OLAN ALLAH'IN HUZURUNDA TOPLANACAKLARDIR." Hakkında, Resulullah Aleyhisselâma:

"Ya Resulullah! Yer ve gökler başka yer ve göklerle değişeceğine göre, o zaman insanlar nerede bulunacaklar?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Sırat üzerinde!" buyurdu.[1]

Peygamber Aleyhisselâm bir gün: "Kim hesaba çekilirse, azaba çarpılır!" buyurmuştu. Yüce Allah: **İnşikâk Sûresi, 8 inci ayet**inde;

بِسْــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيِم

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَاباً يَسِيراً ﴿٨﴾

"*KOLAYCA BİR HESAP İLE MUHASEBE EDİLECEK O,*" buyurmuyor mu? diye sordum. Peygamber Aleyhisselâm:

"Senin bu dediğin arzdır. Yani, amellerin mizana ve sahiplerine arzdır. Yani, amellerin mizana ve sahiplerine arzıdır. Kolay bir hesaba çekilecek olanlar, amel defterleri sağ yanlarından sunulacak olanlardır. Yoksa, her kim ince bir hesaba çekilirse, helâk olur!" buyurdu.[2]

Resulullah buyurdular ki: "İnsanlar yalın ayak, çırıl çıplak, ilk yaratılışları gibi diriltilip haşr olunacaklar!" Hz. Âişe:

"Ya Resulullah! O zaman, erkek ve kadın bir arada bulunacaklarına göre birbirlerine bakmazlar mı?" diye sordu. Resulullah Aleyhisselâm:

"O, öyle çetin öyle dehşetli bir hadisedir ki, insanlar o zaman böyle şeylerin farkında bile olmayacaklardır!" buyurdu.[3]

"Ya Resulullah! Kıyamet günü dost dostunu hatırlar mı?" diye sordum.

Resulullah: "Ey Âişe! Üç yerde, dost dostunu hatırlayamaz. Birincisi; mizan kurulduğu sırada, mizanı ağır veya hafif gelinceye kadar, ikincisi; amel kitapları sahiplerine uçurulduğu sırada, kendilerine kitapları sağ veya sol yanlarından verilinceye kadar, üçüncüsü de; Cehennemden bir boyun uzanarak, mahşer halkına, öfkeyle; "Bana üç zümre verildi, bana Allah'a şerik koşanlar verildi, bana hesap gününe inanmayanlar

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.134
[2] Tirmizî-Sünen, c.4, s.617,618; Buharî-Sahîh, c.1, s.34
[3] Buharî-Sahîh, c.7, s.195; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.53,90

verildi, bana bütün inatçı, cabbar ve gaddarlar verildi!" diyerek haykırmaya başladığı zaman; dost dostunu hatırlayamaz! buyuruldu.[1]

Zümer Sûresi, 67nci ayeti:

بِسْــــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَمَا قَدَرُوا اللهَ حَقَّ قَدْرِهٖۗ وَالْاَرْضُ جَمٖيعاً قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَالسَّمٰوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمٖينِهٖۜ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

"... KIYAMET GÜNÜ (küre-i) ARZ TOPTAN (ancak) ONUN AVUCUNDADIR. GÖKLER DE ONUN SAĞ ELİYLE (toplanıp) DÜRÜLMÜŞLERDİR (dürüleceklerdir). Üzerine, Hz. Âişe: "Ya Resulullah! Ya o zaman insanlar nerede bulunacaklar?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Cehennemin üzerindeki köprüde! (Sırat'da)" buyurdu.[2]

Bir gün yine Peygamber Aleyhisselâm'a, Hz. Âişe sordu:

"Ya Resulullah! Cüd'an oğlu Abdullah, cahiliye devrinde; misafirleri ağırlar, köle azat eder, akrabalık haklarını yerine getirir ve konularına komşularına iyilik ederdi! Bunlar ona fayda verecek mi?" Peygamberimiz:

"Hayır, vermeyecektir! Çünkü; o, hiçbir gün, Allah'ım! Beni, din 'kıyamet' günü yarlığa! dememiştir." buyurdu.[3]

Hz. Âişe, Resulullah Aleyhisselâmın: "Allah'a kavuşmayı arzulayana, Allah da kavuşmayı sever. Allah'a kavuşmaktan hoşlanmayana, Allah da kavuşmaktan hoşlanmaz!" buyurduğunu işitince:

"Ya Resulullah! Ölümden, ölmekten hepimiz hoşlanmıyoruz, ne yapalım?" diye sordu. Resulullah Aleyhisselâm:

"Bu, Allah'a kavuşmaktan hoşlanmamak değildir. Öleceği sırada mümine, Allah'ın rahmeti, hoşnutluğu ve cenneti müjdelenir! Bunun üzerine mümin, Allah'a kavuşmaya can atar! Allah da ona kavuşmayı sever.

Kâfire ise, Allah'ın azabı ve gazabı müjdelenir! Bunun üzerine o, Allah'a kavuşmaktan hoşlanmaz. Allah da ona kavuşmaktan hoşlanmaz!" buyurdu.[4]

Hz. Âişe; Bakara Sûresi, 186 ncı ayetinin,

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.110
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.117
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.120
[4] Tirmizî-Sünen, c.3, s.380

بِسْــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادٖي عَنّٖي فَاِنّٖي قَرٖيبٌؕ اُجٖيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِۙ فَلْيَسْتَجٖيبُوا لٖي وَلْيُؤْمِنُوا بٖي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾

“KULLARIM (Habibim) SANA BENİ SORUNCA (haber ver ki) İŞTE BEN MUHAKKAK YAKINIMDIR. BANA, DUA EDİNCE, BEN O DUA EDENİN DAVETİNE İCABET EDERİM…”

Tefsirini sorunca, Peygamberimiz:

“Ya Rab! Âişe’nin sorusuna ne cevap vereyim?” diye Cenab-ı Hakk’tan sordu.

Yüce Allah, Cebrail Aleyhisselâmı Peygamberimize gönderdi.

Cebrail Aleyhisselâm: “Şanı yüce Allah, sana selâm ediyor ve buyuruyor ki; Bu, niyeti doğru, kalbi tertemiz olan sâlih kulum hakkındadır. O, ‘Ya Rab’ der, ben de ‘Buyur’ derim ve onun isteğini hemen kabul ederim!”[1]

Ümmü Suleym: “Ya Resulullah! Allah, gerçeği bildirmekten hayâ etmez. Kadın ihtilâm (düş azması) olunca gusletmesi gerekir mi?” diye sordu.

Peygamberimiz: “Suyu, ıslaklığı gördüğünde gerekir!” buyurdu.[2]

Ebî Hubeyş kızı Fâtıma:

“Ya Resulullah, ben devamlı aybaşı (kan gelmek) hâlindeyim, temizlenemiyorum, namazı bırakayım mı?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Hayır, bu hayz (aybaşı, ay hâli) değildir, damardan gelen bir kandır. Senin asıl hayzının başlama zamanı gelince namazı bırak, kesilme zamanı da yıkandıktan sonra namazını kıl. Ondan sonra yine o vakit gelinceye kadar her namaz için abdest al!” buyurdu.[3]

Kur’an-ı Kerim; bütün insanlar için hidayet kaynağı, doğru yol rehberi, hakkı batıldan ayıran, her şeyi açıklayan, hakikatle dolu, İslâm dininin kaynağı ve dayanağı ilâhi bir kitap olduğundan Peygamberimiz sahabelerini daima Kur’an-ı Kerim’i öğrenmeye ve öğretmeye teşvik ederek:

Sizin hayırlınız Kur’an’ı öğrenen ve onu öğretendir! Kur’an’ı daima okuyunuz ve tekrarlayınız. Kur’an ehli olanların, ayetleri unuttum demeleri ne fenadır, belki unutturuldu, denilmelidir.” buyurdu.[4]

[1] İbn.Esîr-Üsdülgabe, c.5, s.11
[2] Buharî-Sahîh, c.1, s.41
[3] Buharî-Sahîh, c.1, s.63
[4] Buharî-Sahîh, c.6, s.108,109-110

Kur'an okuyan ve gereği gibi hareket eden mümin, tadı ve kokusu güzel turunca benzer; Kur'an okumayan fakat gereği gibi hareket eden mümin de tadı güzel ama kokusu olmayan hurmaya benzer.

Kur'an okumayan münâfığın hâli ise, tadı acı ve kötü, kokusu da kötü Ebû Cehl karpuzuna (Acı kavuna) benzer!" buyururdu.[1]

Ebû Saîd-i Hudrî der ki:

"Mescitte oturuyor ve Resulullah'ı bekliyorduk. Biraz sonra Resulullah mescide geldi ve yanımıza oturdu. Daha sonra da ayağa kalktı ve biz de kalktık. O sırada ayakkabısı söküldü. Hz. Ali, ayakkabıyı dikmek için aldı.

Resulullah yürüdü, biz de yanında kendisiyle birlikte yürüyorduk. Sonra durdu ve Hz. Ali'yi bekledi, biz de durduk. Hiçbirimiz konuşmuyorduk. Resulullah:

"Benim, Kur'an'ı telâkki ve size tebliğdeki savaşırcasına olan çabamı, hanginiz onu halka tefsir etmekte savaşırcasına çaba gösterir?" diye sordu.

O sırada yanımızda Hz. Ebû-Bekr ve Hz. Ömer de bulunuyordu. Hz. Ebû-Bekr:

"Ya Resulullah! Ben!" dedi. Resulullah:

"Hayır, sen değil fakat o çabayı, odada ayakkabıyı diken gösterir!" buyurdu.[2]

Kıble

Kıble, aslında bir tarafa yönelme hâline denilirken, namaz kılınacağı sırada yönelinen yere isim olmuştur.

İslâmda ilk kıble, Hz. İbrahim'in kıblesi olan Kâbe idi. Dolayısıyla, Arapların babası olan Hz. İsmail'in kıblesi, Kâbe idi.[3]

Kâbe; herkes için mübarek ve hidayet olmak üzere yeryüzüne kurulmuş olan ilk mabet idi. Sonradan bu mabedin yeri, Hz. İbrahim'e Allah tarafından gösterilmiş, o da oğlu Hz. İsmail ile birlikte onun temellerini yükseltmişlerdi.[4]

Kâbe'yi tavaf edenler, ibadet etmek üzere orada kalanlar, rükû ve sücûd edenler için temiz tutulması da kendilerine Allah tarafından emredilmişti.[5]

---

[1] Buharî-Sahîh, c.6, s.115
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.82
[3] Taberî-Tefsir, c.2, s.20; İbn.Seyyid-Uyunüleser, c.1, s.233; Nefesî-Medarik, c.1, s.83
[4] Âl-i İmran Suresi, ayet 96; Hacc Suresi, ayet 26; Bakare Suresi, ayet 127
[5] Bakare Suresi, ayet 125, Hacc Suresi, ayet 26

Hz. Musa'da Kudüs'te Sahra yanında namaz kılacağı zaman, Sahra'yı önünde bulundurarak Kâbe'ye yönelirdi.

Ebû Zerr-el Gıfârî:

"Ya Resulullah! Yeryüzünde ilk kurulan mescit hangisidir?" diye sormuştu. Resulullah:

"Mescidi Haram'dır! Ondan sonraki de Mescidi Aksa'dır!"[1]

Mekke'de bulunduğu sırada Peygamberimize önceleri Kâbe'ye, sonra da Beytülmakdis'e (Mescidi Aksa'ya) doğru namaz kılması emredilmişti.[2] Peygamberimiz emredildiği gibi Mekke'de namaz kılarken, Beytülmakdis'e doğru yönelir, Kâbe'de kendisinin önünde bulunurdu.[3]

Peygamberimiz, Medine'ye Hicretinden önce Ensarın da namazlarını iki yıl kadar Beytülmakdis'e yönelerek kıldıkları rivayet edilir.[4]

Peygamberimiz Medine'ye Hicret edince, kıbleyi Mekke'deki gibi birleştirmek mümkün olmadı.[5] Peygamberimiz ise Kâbe tarafına yönelerek namaz kılmayı arzulardı.

Peygamberimiz, Medine'ye Hicretinin ikinci yılı on sekizinci ayının yani şaban ayının yarısında vukuu bulmuştur[6] (olmuştur).

Bu arada Yahudiler; "Muhammed ve ashabı biz gösterinceye kadar Kâbe'lerinin neresi olduğunu bilmiyorlardı!" diyerek sinsi sinsi söylenmeleri Peygamberimizi büsbütün rahatsız ediyor ve bu konuda Cebrail Aleyhisselam'ın vahiy getirmesini bekliyor, başını sık sık semaya doğru çevirip duruyordu.[7]

Bir gün Cebrail Aleyhisselâm gelince, Peygamberimiz:

"Ya Cibril! Allah'ın, yüzümü Yahudilerin kıblesinden, Kâbe'ye çevirmesini arzu ediyorum!" dedi. Cebrail Aleyhisselâm;

"Ben ancak bir kulum, sen Rabbine niyaz et, bunu ona söyle!" dedi. Peygamberimiz de Beytülmakdis'e doğru namaz kılacağı zaman başını göğe doğru kaldırmaya başladı. Bunun üzerine ayette şöyle buyuruldu.

Bakara Sûresi, Ayet 139-142:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.150; Müslim-Sahîh, c.1, s.370; İbn.Mâce-Sünen, c.1, s.248
[2] Taberî-Tefsir, c.2, s.5; Kastalânî-Mevâhib-ül-ledünniye, c.1, s.100
[3] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.243; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.325; Kastalânî-Mevâhib, c.1, s.100
[4] Taberî-Tefsir, c.2, s.12
[5] İbn.Esîr-Kâmil, c.2, s.265
[6] Taberî-Tarih, c.2, s.265; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.2, s.257; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.271
[7] Taberî-Tarih, c.2, s.265

بِسْـــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ اَتُحَاجُّونَنَا فِي اللّٰهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْۚ وَلَـنَا اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْۚ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَۙ ﴿١٣٩﴾ اَمْ
تَقُولُونَ اِنَّ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطَ كَانُوا هُوداً اَوْ نَصَارٰىۜ قُلْ ءَاَنْتُمْ اَعْلَمُ اَمِ اللّٰهُۜ وَمَنْ
اَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللّٰهِۜ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾ تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ
مَا كَسَبْتُمْۚ وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾ سَيَقُولُ السُّفَـهَٓاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلّٰيهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِي
كَانُوا عَلَيْهَاۜ قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُۜ يَهْدِي مَنْ يَشَٓاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾

139. Onlara de ki: "Allah hakkında mı bizimle tartışıp duruyorsunuz? Hâlbuki o, bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir. Bizim işlediklerimiz bize, sizin işledikleriniz size aittir. Biz o'na gönülden bağlanmış kimseleriz."

140. Yoksa siz, "İbrahim de, İsmail de, İshak da, Yakub ile Yakuboğulları da Yahudi, ya da Hırıstıyan idiler" mi diyorsunuz? De ki: "sizler mi daha iyi bilirsiniz, yoksa Allah mı?" Allah tarafından kendisine ulaşan bir gerçeği gizleyen kimseden daha zalim kimdir? Allah, yaptıklarınızdan habersiz değildir.

141. Onlar gelip geçmiş bir ümmettir. Onların kazandıkları kendilerinin, sizin kazandıklarınız sizindir. Siz onların yaptıklarından sorumlu tutulacak değilsiniz.

142. Birtakım kendini bilmez insanlar, "onları (Müslümanları) yönelmekte oldukları kıbleden çeviren nedir?" diyecekler. De ki: "doğu da, batı da Allah'ındır. Allah, dilediği kimseyi doğru yola iletir."

Rivayete göre; Peygamberimiz, Benî Selime semtinde oturan Ma'rûr oğlu Berâ', Berâ'nın oğlu Bişr'in annesini ziyarete gitmişti, kendisini yemeğe davet ettiler. Öğle vakti geldiği için oradaki mescitte ashabı ile birlikte iki rekât namaz kıldıktan sonra, namaz içinde kıble tarafına dönmesi emrolundu. Döndü ve arkasındaki cemaat de döndüler ki bu Hicretin on sekizinci ayının başlarına ve şaban ayının ortalarına doğru Pazartesi gününe rastlamıştı. Benî Seleme Mescid'ine "İki Kıbleli Mescid" adı verildi.[1]

Aşure Günü Orucu

Aşure; İslâm'da, Muharrem ayının onuncu gününe verilen isimdir, buna Muharrem ayının dokuzuncu gününe denildiği de vardır.

Öteden beri Kureyş müşriklerinin de oruç tuttukları, saygı gösterdikleri bir gündür. Aşure günü, Kâbe'ye örtü örtülmesini âdet edinmişlerdi.

[1] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.241,242; Belâzürî-Ensab, c.1, s.246; Yakubî-Tarih, c.1, s.42

Cahiliye devrinde, Kureyş müşrikleri aşure günü oruç tuttukları ve Peygamberimizin de oruç tuttuğu rivayet edilir.[1]

Aşure günü, Yahudilerinde bayram saydıkları bir gündür. Peygamberimiz, Medine'ye Hicret edip gelince, Yahudilerin aşure günü oruç tuttuklarını gördü ve: "Nedir bu?" diye sordu.

"Bu; ulu, hayırlı bir gündür. Bugün; Allah'ın, Musa'yı ve İsrail Oğullarını düşmanlarından kurtardığı, Firavun'a galip kıldığı, Firavun ve adamlarını suda boğduğu ve Musa'nın da buna şükran olarak oruç tutmuş olduğu bir gündür.[2] İşte, biz bunu kutlamak için oruç tutuyoruz." dediler.

Bunun üzerine Peygamberimiz:

"Ben, Musa'ya ve onun orucunu tutmaya sizden daha yakınım!" buyurdu.

Aşure günü hem kendisi oruç tutmaya devam etti hem de bunu Müslümanlara emir ve tavsiye eyledi.[3]

Hz. Ömer oğlu Abdullah şöyle haber vermiştir:

"Cahiliye devri ahalisi aşure günü oruç tutarlardı. Müslümanlara Ramazan orucu farz kılınmadan evvel, onlar da bu günde oruç tutarlardı. Ramazan orucu farz olunca, Peygamberimiz:

"Şüphesiz ki aşure günü Allah'ın günlerinden bir gündür. Artık dileyen o gün oruç tutar dileyen de tutmaz!" buyurmuşlardır.

Hz. Aişe şöyle dedi:

"Cahiliye devrinde Kureyş, aşure günü oruç tutardı. Hicretten evvel Resulullah da aşure orucunu tutardı. Medine'ye Hicret edince, yine bu orucu tutu ve sahabelere de bu orucu tutması emrini verdi. Hicretin ikinci senesinde Ramazan orucu farz kılınınca; isteyen aşure orucu tutsun, istemeyen de terk etsin!" buyurdu.

Ramazan Orucu

Ramazan orucu, Peygamberimizin Medine'ye Hicretinin on sekizinci ayının başında kıblenin Kâbe tarafına çevrilmesinden sonra şaban ayında farz kılınmıştır.

Ramazan ayında oruç tutulması Kur'an-ı Kerim ile emredilmiş ve bu husustaki ayetlerde şöyle buyrulmuştur.

---

[1] İbn.Esîr-Nihaye, c.3, s.240; Müslim-Sahîh, c.3, s.146-148, 151; Tirmizî-Sünen, c.3, s.127, 129; Abdurrezzak-Musannef, c.4, s.289; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.29-30, 143, 162, 244; Buharî-Sahîh, c.2, s.159,250

[2] Müslim-Sahîh, c.3, s.149-150; Buharî-Sahîh, c.2, s.250-251; Abdurrezzak-Musannef, c.4, s.289

[3] Buharî-Sahîh, c.2, s.251; Müslim-Sahîh, c.3, s.149

Bakare Sûresi, Ayet 183-187:

بِسْــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَۙ ﴿١٨٣﴾اَيَّاماً
مَعْدُودَاتٍۜ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضاً اَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ اَيَّامٍ اُخَرَۜ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍۜ
فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْراً فَهُوَ خَيْرٌ لَهُۜ وَاَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي اُنْزِلَ فِيهِ
الْقُرْاٰنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُۜ وَمَنْ كَانَ مَرِيضاً اَوْ عَلٰى
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ اَيَّامٍ اُخَرَۜ يُرِيدُ اللّٰهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَۘ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا
هَدٰيكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾ وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَاِنِّي قَرِيبٌۜ اُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِۙ
فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾ اُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ اِلٰى نِسَائِكُمْۜ هُنَّ لِبَاسٌ
لَكُمْ وَاَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّۜ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ اَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْۚ فَالْـٰٔنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا
كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْۖ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْاَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِۖ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ
اِلَى الَّيْلِۚ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَاَنْتُمْ عَاكِفُونَۙ فِي الْمَسَاجِدِۜ تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ فَلَا تَقْرَبُوهَاۜ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيَاتِهِ لِلنَّاسِ
لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٧﴾

183. Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı.

184. Oruç, sayılı günlerdedir. Sizden kim hasta, ya da yolculukta olursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutar. Oruca gücü yetmeyenler ise bır yoksul doyumu fidye verir. Bununla birlikte, gönülden kim bir iyilik yaparsa (mesela fidyeyi fazla verirse) o kendisi için daha hayırlıdır. Eğer bilirseniz oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır.

185. (o sayılı günler), insanlar için bir hidayet rehberi, doğru yolun ve hak ile batılı birbirinden ayırmanın apaçık delilleri olarak kur'an'ın kendisinde indirildiği ramazan ayıdır. Öyle ise içinizden kim bu aya ulaşırsa, onu oruçla geçirsin. Kim de hasta veya yolcu olursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutsun. Allah, size kolaylık diler, zorluk dilemez. Bu da sayıyı tamamlamanız ve hidayete ulaştırmasına karşılık allah'ı yüceltmeniz ve şükretmeniz içindir.

186. Kullarım, beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakınım. Bana dua edince, dua edenin duasına cevap veririm. O hâlde, doğru yolu bulmaları için benim davetime uysunlar, bana iman etsinler.

187. Oruç gecesinde kadınlarınıza yaklaşmak size helâl kılındı. Onlar, size örtüdürler, siz de onlara örtüsünüz. Allah, (ramazan gecelerinde hanımlarınıza yaklaşarak) kendinize zulmetmekte olduğunuzu bildi de tövbenizi kabul edip sizi affetti. Artık eşlerinize yaklaşın ve allah'ın sizin için yazıp takdir etmiş olduğu şeyi arayın. Şafağın aydınlığı gecenin karanlığından ayırt edilinceye (tan yeri ağarıncaya) kadar yiyin, için. Sonra da akşama kadar orucu tam tutun. Bununla birlikte siz

mescitlerde itikâfta iken eşlerinize yaklaşmayın. Bunlar, allah'ın koyduğu sınırlardır. Bu sınırlara yaklaşmayın. Allah, kendine karşı gelmekten sakınsınlar diye, âyetlerini insanlara böylece açıklar.

Hz. Ömer, Peygamberimizin bu konuda şöyle buyurduğunu bildirir:

"İslâm, beş temel üzerine kuruldu.

1. Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Resulullah olduğuna şehadet etmek,
2. Namaz kılmak,
3. Zekât vermek,
4. Ramazan orucu tutmak,
5. Haccetmek."[1]

Oruç yalnız Peygamberimize ve ümmetine farz edilmiş bir ibadet değildir. Hz. Âdem'den beri gelip geçen tüm Peygamberler ve ümmetleri de oruç tutmakla mükelleftiler.[2]

Rivayete göre; kendilerine otuz gün oruç farz kılınmış iken ehli kitap önce on gün sonradan da on gün daha ekleyerek orucu elli güne çıkarmışlardı.

Başka bir rivayete göre de oruç şiddetli sıcaklara veya soğuklara rastladığı, yolculuk veya geçim hususunda sıkıntıya düştükleri için orucu, kış ile bahar mevsimi arasındaki günlere nakletmişler ve bu yaptıkları yolsuzluğun cezası olarak orucu otuz günden yirmi gün arttırarak elli güne çıkarmışlardır. Sonraları da bunu perhize çevirmişlerdir.

Cebel oğlu Muâz'ın bildirdiğine göre; Ramazan orucu farz edilmeden önce Peygamberimiz, her üç ayda üç gün, bir de aşure gününde nafile oruç tutardı ve Medine'ye Hicret edip gelince ashabına da bu orucu tutmalarını emretmişti.[3]

Peygamberimizin eşlerinden; Hz. Ümmü Seleme ile Hz. Hafza, Peygamberimizin her ay tuttuğu üç gün orucu, pazartesi ve perşembe günlerine tahsis ettiğini, Mes'ud oğlu Abdullah da; Peygamberimizin her ayın başında yaptığını bildirir.[4]

---

[1] Buharî-Sahîh, c.1, s.8; Tirmizî-Sünen, c.5, s.5; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.26
[2] Bakare Suresi, ayet 183
[3] Taberî-Tefsir, c.2, s.131-132,133
[4] Nesaî-Sünen, c.4, s.203-204

Ramazan Orucunda Dini Hükümler

Ramazan orucu; kamerî aya göre tutulur. Bu da bazen 30 bazen de 29 gün olur. Her yıl Ramazan hilâli görülünce başlar, Şevval ayının görülmesiyle de sona erer. Hava bulutlu veya kapalı olursa ve hilâli görmek mümkün olmazsa orucun sayısı 30'a tamamlanılır.[1]

Oruç; tan yeri ağarmaya başladığı zamandan güneş batıncaya kadar olan müddet içinde, yemek, içmek, cinsî münasebette bulunmak gibi şeylerden ibadet niyetiyle nefsi menetmektir.

Güneş batar batmaz oruç açılır. Sahur ile sabah vakitlerinin arası yirmi dakikadan eksik olmaz. Yani daha evvel sahur yemeği bitirilmelidir.[2]

Kadınlar hayz ve nifas hallerinde namaz kılamaz ve oruç tutamazlar, ancak orucu sonradan kaza ederler.[3]

Yolculuk halinde iken; oruçlu, oruçsuzu, oruçsuz da oruçluyu kınamaz.

Unutularak bir şey yemek ve içmek orucu bozmaz fakat oruçlu olduğu hatırlandığı anda yeme ve içme kesilmelidir.[4] Oruçlu iken bile bile orucu bozmak; gününe gün oruç tutmakla beraber ayrıca kefaret olarak da bir köle azat etmek, buna gücü yetmezse ara vermeden iki ay oruç tutmak, buna da gücü yetmezse akşam ve sabah olmak üzere altmış yoksulu doyurmak gerekir.[5]

Teravih Namazı

Ramazan gecelerinde teravih namazı kılınması, Peygamberimizin sünnetidir.

Rivayete göre, Peygamberimiz:

"Yüce Allah Ramazan ayında orucu farz kıldı. Ben de teravih namazını Müslümanlara sünnet kıldım." buyurmuştur.[6]

Hz. Âişe der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm mescitte teravih namazı kıldı. Müslümanlar da kendisine uyarak teravih namazı kıldılar.

Ertesi günü sabah olunca Müslümanlar bunu birbirlerine anlattılar. İkinci gece Müslümanlar bir önceki geceden daha fazlası mescitde toplandılar. Resulullah mescide çıkıp onlara teravih namazını kıldırdı, sabah olunca da yine birbirlerine söylediler. Ertesi

---

[1] Buharî-Sahîh, c.2, s.229-230; Ebû Dâvet-Sünen, c.1, s.542
[2] Buharî-Sahîh, c.2, s.231-241; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.173, 185
[3] Buharî-Sahîh, c.2, s.239
[4] Buharî-Sahîh, c.2, s.234; Ebû Dâvût-Sünen, c.1, s.559
[5] Buharî-Sahîh, c.2, s.235-236; Ebû Dâvût, c.1, s.557-558
[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned 1688 inci Hadis; İbn.Mâce-Sünen, c.1, s.421

gece mescitte daha da fazla toplandılar ve yine Resulullah onlara teravih namazını kıldırdı. Daha sonraki gecede ise mescitte o kadar fazla toplandılar ki, mescide sığmadılar. Resulullah teravih namazını kıldırmak için cemaatin yanına çıkmadı. Cemaatten bazıları namaz için toplandıklarını Resulullah'a hatırlatmak istedilerse de Resulullah sabah namazına kadar onların yanlarına çıkmadı. Sabah namazını kıldırdıktan sonra cemaate dönerek:

"Bilginiz olsun ki; sizin cemaatle teravih namazı kılma konusunda yaptığınızı gördüm. Beni; sizin yanınıza çıkmaktan alıkoyan ancak bu namazın size farz kılınacağı sizin de bunun edasında acze düşeceğiniz, günaha gireceğiniz hakkındaki korkumdur!" dedi.[1]

Sâbit oğlu Zeyd'in anlattığına göre:

Cemaat, Peygamberimizin teravih namazını kıldırmak için mescide çıkmadığını görünce, uyuyakaldığını sanarak, uyansın diye bazıları öksürür gibi yapmaya başladılar. Peygamberimiz cemaatin yanına çıkınca:

"Ey nas! Teravih namazını mescitte cemaatle kılmak hususunda gösterdiğiniz aşırı arzu ve iştirakin sonu gelmeyeceğini gördüm de bunun size farz kılınacağından, farz kılınınca da onu yerine getirmeyeceğinizden korktum.

Ey nas! Siz onu evlerinizde kılınız! Çünkü kişinin farz namazlarından başka namazları evlerinde kılmaları daha faziletlidir." buyurdu.[2]

Hz. Ömer devrine kadar teravih namazı evlerde ve mescitlerde gelişi güzel kılınırdı. Bir gün Hz. Ömer mescide çıkmıştı. Müslümanlar orada kendi başlarına ve dağınık bir hâlde teravih namazı kılmaktaydılar. Kimi yalnız başına kılıyor kimi de birkaç kişiye namaz kıldırıyordu. Hz. Ömer onları bu hâlde görünce:

"Ben bunları bir imÂmin başına toplarsam sanırım daha iyi olur." dedi ve bu konunun üzerinde durdu. Ertesi günü cemaati Ka'b oğlu Übey'in arkasında topladı.

Hz. Ömer başka bir gece mescide çıkıp; halkın, imam olarak bulunan Ka'b oğlu Übey ile birlikte teravih namazı kıldıklarını gördü ve:

"Bu ne güzel oldu!" dedi.[3]

Übey, teravih namazını yirmi rekât kıldırmıştı.[4]

---

[1] Buharî-Sahîh, c.2, s.252; Müslim-Sahîh, c.2, s.177,178; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.169,177
[2] Buharî-Sahîh, c.8, s.142; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.182
[3] Buharî-Sahîh, c.2, s.252
[4] Zehebî-Alâmmünnubelâ, c.2, s.245-246

Gaza ve Seriyye

Gaza, düşmanla çarpışmaya gitmek; seriyye de düşman üzerine geceleyin gönderilen keşif kolları, askerî birlik, demektir. Seriyye, en az 5 kişilik en çok da 300-400 kişiliktir.

Peygamberimizin bizzat bulundukları askerî hareketleri gaza; kendilerinin bulunmayıp sahabelerden herhangi birisinin kumandası altında gönderdikleri askerî birliklere de seriyye denilir.

GAZA VE SERİYYELERİN SAYISI

Gaza ve seriyyelerin sayıları hakkında rivayetler çok değişiktir. Peygamberimizin bizzat bulundukları gazaların sayısı 27, seriyye ve askerî birliklerin sayısı da 47'dir.[1]

Gaza ve seriyyeler içinde düşmanla çarpışmaların yapılan ve yapılmayanları da vardır. Bu sayılarda da ihtilâf olmaktadır.

Düşmanla çarpışma yapılan gazalar:

1. Bedir,
2. Uhud,
3. Müreysi,
4. Hendek, (Ahzab)
5. Kurayza,
6. Hayber,
7. Mekke'nin Fethi,
8. Huneyn,
9. Tâif

Bazılarına göre; Benî Nâdir'de de Hayber'den dönülürken uğranılan Vâlid Kurâ'da ve Gâbe'de de çarpışma olmuştur.[2]

Mes'udî; Müreysi gazası yerine Tebük gazasını zikreder.[3]

Gazvelerin[4] ilki Ebvâ gazvesi diye de anılan Veddan gazvesidir. İlk seriyye de Hz. Hamza'nın seriyyesidir.[5]

Gaza ve Seriyyelerin Gayesi

Peygamberimizin bir gazaya gitmek istediğinde, gideceği yeri ve amacını tevilli (başka anlama da gelebilecek) kelimeler içinde gizlemek âdeti idi.

---

[1] İbn.Sa'd-Tabakat, c.2, s.5-6
[2] İbn.Sa'd-Tabakat, c.2, s.6
[3] Mes'udî-Muruc, c.2, s.288
[4] Gazve; Arap aşiretleri arasında yapılan savaş; din uğruna yapılan savaş
[5] İbn.Sa'd-Tabakat, c.2, s.6

“Harp, hud’adır (hiledir), aldatmaktır!” buyururdu.[1]

Bunun içindir ki kaynaklarda Bedir savaşından önceki seriyye ve gazvelerin amaçları ve oluş tarzı sonuçlarıyla bağdaşmayacak şekilde değişik olarak ifade edilmiştir.

Hâlbuki bu seriyye ve gazveler, her şeyden evvel Muâz oğlu Sa’d’ın da Ebû Cehl’e dediği gibi; hac yollarını Müslümanlara tıkayan müşriklerin Suriye ticaret yollarını kesip kendilerini ticarî ve iktisadî olarak sıkıntıya düşürebilecekleri hakkında bir uyarmayı, aynı zamanda Müslümanlara karşı ne gibi bir hazırlıkta bulunduklarını öğrenmeyi, ileride yapılacak savaşlarda bazı kabilelerin Kureyş müşrikleriyle birleşmelerini önlemeyi hedef tutuyordu.

Peygamberimiz bir hadislerinde şöyle buyurmuşlardır:

“Allah’tan başka ilâh olmadığına, Muhammed’in Resulullah olduğuna şahadet getirinceye, namaz kılıncaya, zekât verinceye kadar insanlarla savaşmak bana emrolundu. Onlar bunu yapınca Müslümanlık halkının gerektirdiği cezalar müstesna olmak üzere canlarını, mallarını elimden kurtarırlar.”

Ashaptan Amr oğlu Abdullah:

“Ya Resulullah! Bana cihat ve gaza hakkında bilgi ver!” demişti.

Peygamberimiz ona:

“Ey Amr oğlu Abdullah! Eğer sen Allah rızasını umarak ve güçlüklerle katlanarak çarpışırsan Allah da seni kıyamet günü o hâl üzere, eğer sen gösteriş ve övünme için çarpışırsan Allah da seni kıyamet günü o hâl üzere diriltir. Hâsılı (sözün özü) sen ne hâlde öldürür veya öldürülürsen, Allah’ta seni o hâlde diriltir.” buyurdu.

Peygamberimize bir Arabî gelip:

“Şeref ve şan kazanmak veya övünmek ya da gösteriş yapmak için çarpışan kimse hakkında ne buyrulur?” diye sordu. Başka birisi de:

“Ya Resulullah! Allah yolunda çarpışmak nedir? Kimimiz kızarak kimimiz de arlanarak (onursuz sayılacak bir duruma düşmekten çekinerek) çarpışıyoruz. Buna ne dersin?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Kim Allah’ın kelimesi (Kelime-I Tevhid) daha çok yükselsin diye çarpışırsa, işte onun çarpışması Allah yolundadır!” buyurdu.

Müslümanlardan biri:

“Ya Resulullah! Allah yolunda çarpışmak ve aynı zamanda dünya mallarından bir şeyler de elde etmek isteyen bir kimse hakkında ne buyrulur*” diye sordu. Peygamberimiz:

“Ona ecir ve sevap yok!” buyurdu.

Müslümanlar bu cevaba şaşırdılar ve yanlış anladıklarını sanarak soruyu tekrarladılar ve Peygamberimiz yine:

“Ona ecir ve sevap yok!” buyurdu.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.4, s.24

Peygamberimizin Kumandanlara Emir ve Tavsiyeleri

Peygamberimiz cihada çıkardığı büyük veya küçük askerî birlikleri uğurlarken kumandanlarına, Allah'tan korkmayı ve kendileriyle birlikte bulunan Müslümanlara hayırlı olmayı tavsiye ettikten sonra şöyle emir verirdi:

"Allah yolunda, Allah'ın ismini anarak gazaya giriniz. Allah'ı tanımayanlarla çarpışınız. Savaşta aşırıya ve taşkınlığa gitmeyiniz. Ahdi bozmak ve ahde vefasızlık etmek gibi hareketlerde bulunmayınız. Kulak ve burun kesmek gibi işkenceler yapmayınız. Çocuklar ve yaşlılar ile hizmetçiler ve köleleri öldürmeyiniz.[1]

Müşriklerden düşmanına rastladığın zaman onları üç şeye davet et. İcabet ederlerse Kabul et ve kendisini öldürmekten geri dur. Onlara yurtlarından ayrılıp Muhacirlerin yurtlarına göç etmeye davet et. Bunu yaptıkları takdirde Muhacirlere olan şeylerin kendilerine de olacağını haber ver. Eğer yurtlarından ayrılmayı kabul etmezlerse kendilerinin Arabî (Bedevi) Müslümanlar gibi olacaklarını, haklarında da Müslümanlar hakkındaki ilâhi hükmün tatbik olunacağını, Müslümanlarla birlikte cihada çıkmadıkça elde edilecek ganimet ve haraçlardan kendilerine bir şey ayrılamayacağını haber ver.

Eğer onlar buna yanaşmazlarsa cizye[2] (vergi) vermelerini iste. Davetine icabet ederlerse kabul et. Onları öldürmekten geri dur. Şayet bunu da kabul etmeyecek olurlarsa artık Allah'ın yardımına sığın, onları öldür.

Kaleleri kuşattığın zaman onlar, Allah'ın ve Resulünün himayesini isterlerse haklarında Allah'ın himayesini Kabul etme. Fakat kendinin ve arkadaşlarının himayesini Kabul et. Çünkü; icabında sen ve arkadaşların kendi himayenizi bozmanız, Allah'ın Resulünün himayesini bozmanızdan daha hafif ve kolaydır.

Eğer kaledekiler senden Allah'ın hükmüne göre indirilmelerini isterlerse onlar Allah'ın hükmüne göre de indirilmesin. Çünkü; onlar hakkında Allah'ın hükmünün ne olduğunu, Allah'ın hükmüne tamamıyla isabet ettirilip ettirilmediğini bilemezsin.[3]

Peygamberimiz bir seriyyeyi uğurlarken onlara:

"Eğer bir mescit görür veya müezzinin sesini işitirseniz, oradakilerden hiçbir kimseyi öldürmeyiniz." buyurdu.

Hâris oğlu Müslim der ki:

"Resulullah bizi bir seriyye ile göndermişti. Düşmana saldırdığımız sırada ben at üzerinde bulunduğum için arkadaşlarımdan ileri geçmiştim. Kadınlar ve çocuklar bizi feryatlarla karşıladılar. Onlara:

"Kurtulmak istiyor musunuz?" dedim. Onlar da : "Evet" dediler.

"Öyleyse; *EŞHEDÜ EN LÂ İLÂHE İLLÂLLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDEN ABDÜHU VE RESULÜ* deyiniz." dedim. Onlar da şahadet getirerek benim ve arkadaşlarımın

---

[1] Müslim-Sahîh, c.5, s.139,140; Tirmizî-Sünen, c.4, s.162,163; Maverdi-Ahmamüs Sultaniye, s.41
[2] Cizye; Müslüman devletlerde Müslüman olmayanlardan alınan bir çeşit vergi.
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.352-358; Müslim-Sahîh, c.5, s.139-140

himayesine katıldılar. Döndüğümüzde Peygamber Aleyhisselâm'a bu durumu bildirdik. Peygamberimiz:

"Bu güzel hareketinizden dolayı sizden her kişiye özünün niyeti kadar ecir yazıldı." buyurdu.[1]

PEYGAMBERİMİZİN GAZALARI

Peygamberimizin Medine'ye Hicretinden birkaç gün sonra Kureyş Medine'de Araplar tarafından hükümdarlığını ilân edecek olan Übeyye oğlu Abdullah'a şu mektubu yazmıştı:

"Siz bizimkini (Hz. Muhammed Aleyhisselâm) himaye etmiş bulunuyorsunuz. Yemin ederim ki siz onu öldürür veya Medine'den çıkarırsınız yahut biz sizin bütün savaşçılarınızı öldürünceye, kadınlarınızı ele geçirinceye kadar sizinle savaşırız." [2]

Resulü Ekrem'in bu olaydan haberi olunca Übeyye oğlu Abdullah'ı ziyaret ederek ona Kureyş'in savaş teklifini kabul ettiği takdir de aziz arkadaşları ve sevdikleri uğrunda mücadeleye hazır olduğunu bildirmişti. Çünkü o sırada Medinelilerin birçoğu Müslüman olmuşlardı. Übeyye oğlu Abdullah, Peygamberimizin sözündeki önemi anlamış, Kureyş'in kendisini sevk etmek istediği yola sapmaktan çekinmişti.

Bedir savaşından sonra Kureyş tekrar ona müracaat etmişti. Kureyş'in bu mektubu müşriklerle Yahudiler için zehirli bir yudum gibi gelmişti.

Bedir savaşından az bir zaman önce Peygamberimiz Benî Hazreç oğlu Hâris'in bulunduğu ve müşrikler, Yahudiler ile Müslümanların ikâmet ettiği bir yerden geçiyordu. Peygamberimizin hayvanı yerden toz kaldırmıştı. Übeyye oğlu Abdullah yüzünü örterek, Peygamberimize:

"Yerden toz kaldırma!" demişti. Peygamberimiz orada bulunanlara selâm verdikten sonra onlara bazı ayetler okumuştu. Übeyye oğlu Abdullah söze karışarak, Peygamberimize:

"Bana bak! Ben bunlardan hoşlanmıyorum. Senin dediğin doğru bile olsa bizi taciz etme. Seni ziyaret edenlere bunları oku!" demişti.

Bu sözler Müslümanları kızdırmış, bir kavga çıkacak iken Peygamberimizin (sav) müdahalesiyle olay durdurulmuştu.

O zamanlarda Muâz oğlu Sa'd, Evs kabilesinin en büyük reisi idi. Kendisi Mekke'ye gitmiş ve çok eski dostu olan Halef oğlu Ümeyye'nin misafiri olmuştu.

Bir gün Sa'd, Ümeyye ile birlikte Kâbe'yi tavaf ederlerken karşıların Ebû Cehl çıkmış ve Ümeyye'ye arkadaşının kim olduğunu sormuştu. O da arkadaşının kimliğini bildirince Ebû Cehl hiddetlenerek ona şöyle dedi:

"Siz o Sâibiyi (dininden döneni) (Hazreti Muhammed Aleyhisselâm) himaye ediyorsunuz. O halde sizin buraya gelerek tavaf ve Mekke'yi ziyaret etmenize müsaade

---

[1] İbn.Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.360-361
[2] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.67

edemeyiz. Yemin ederim ki Ümeyye ile birlikte olmasan buradan sağ dönemezdin!" dedi. Sa'd da şöyle dedi:

"Siz burasını ziyaretten menederseniz biz de sizin Suriye'ye giden kervanlarınızın hareketine engel oluruz."[1]

Kâbe'nin muhafızlığı dolayısıyla Kureyş bütün Arapların nazarında muhterem idi. Mekke'yle Medine arasındaki bütün kabileler onların hükmüne tâbi idiler. Bundan dolayı Kureyş diğer kabileleri zehirlemeye muvaffak oluyordu. O derecedeki, Hicretin altıncı senesine kadar Yemenlilerin Resulü Ekrem ile Medine'ye yerleşmesine engel olmuşlardı. Hicretin altıncı senesi Benî Abdul-Kays, Bahreyn'den Resulü Ekrem'in yanına bir heyet gönderdiği zaman, bunlar Mudar kabilesinin yollarını kestiğini ve onların Medine'ye gelmelerine engel olduklarını söylemişlerdi, ancak kan davalarının yasak olduğu hac aylarında gelebiliyorlardı.

Kureyş, Übeyye oğlu Abdullah'a gönderdiği tehdit mektuplarıyla yetinmeyerek Medine'ye saldırmaya ve Müslümanları öldürmeye hazırlanmıştı. Resulü Ekrem uzun bir zaman, geceleri uyumamaya ve ani hücumları beklemeye mecbur kalmıştı. Resulü Ekrem ile arkadaşlarını Ensar himaye ettiği zaman bütün Araplar onlara mücadeleye hazırlanmış, ashap da gecelerini sabahlara kadar silahlı olarak geçirmeye zorunlu bırakılmışlardı.

Cihat hakkında nazil olan ayetlerde:

بِسْــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِاَنَّهُمْ ظُلِمُواۜ وَاِنَّ اللهَ عَلٰى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌۙ

"KENDİLERİ İLE MÜCADELE EDİLENLERE, ZULME UĞRADIKLARI İÇİN HARBE MÜSAADE EDİLMİŞTİR. ALLAH ONLARI MUZAFFER ETMEYE KÂDİRDİR.[2]"

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُواۜ اِنَّ اللهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠

"SİZİNLE HARP EDENLERLE SİZ DE ALLAH YOLUNDA HARP EDİNİZ.[3]"

Bu iki ayetin beyanında Müslümanların üzerine saldıranlarla savaşılmasının emredildiği görülür. Bu da Müslümanların silâha sarılmaya mecbur bırakıldığını ispatlamaya yeterlidir.

Peygamberimiz Medine'ye geldiklerinde Müslümanları korumak için tedbirler düşünüyordu. Bunlar:

1. Kureyş'in Suriye'ye giden ticaret yolu kapatılarak Kureyş'in can damarı ele geçmişti.

2. Peygamberimiz Mekke civarında yaşayan kabilelerle barış antlaşmaları yapmaya başlamıştı.

Birinci tedbiri almak için elli veya yüz Müslümandan toplu askerî birlik Mekke'ye giden yola gönderiliyordu

---

[1] Buharî'nin Sahîh Megazi'sinde bu konu hakkında açıklama vardır.
[2] Hacc 39
[3] Bakara 190

Resulü Ekrem'in barış antlaşmaları yapmak üzere temas ettiği kabilelerden biri Medine'ye üç konak[1] mesafede yaşayan Cüheyne kabilesi idi. Bu kabilenin dağlık arazisi ise epeyce büyüktü. Bu kabile ile yapılan antlaşmada onları hem Müslümanlarla hem de Kureyş ile barış halinde yaşamaya davet ediyordu.

Hicretin ikinci senesi Safer ayında Peygamberimiz altmış Muhacir ile birlikte Medine'den çıkmış, sekiz konak mesafede olan Ebvâ veya Vedan'a gitmişti. Peygamberimizin annesi burada vefat etmişti. Ebvâ'nın başlıca kasabası Ferâ idi. Müzeyne kabilesi burada ikâmet eder ve Medine arazisi de burada biter.

Benî Nadre kabilesi de buraya yakındır. Peygamberimiz burada birkaç gün kalarak Ümrü Dâmre oğlu Mahşi ile şu anlaşmayı yaptı.

"Allah'ın Peygamberi Muhammed'in Dâmre'ye mektubudur.

Onların canları ve malları emindir. Bir saldırıya uğradıkları takdirde yardıma kavuşacaklardır. Peygamber onları yardıma davet ettiği zaman davetine icabet edecektir."

Bu olaydan bir ay sonra Mekke reislerinden Câbiri Fehri oğlu Kurz Medine meralarına akın ederek Müslümanlara ait birçok hayvanları alıp götürmüştü. Kurz takip edilse de kaçmayı başarmıştı. Üç ay sonra Cemaziyelâhırda Resulü Ekrem iki yüz Muhacir ile yola çıkmış Medine'den dokuz konak mesafede olan Zülaşire'ye gitmişti. Burası Yenba'a yakındı ve burada Dâmre'nin müttefikleri olan Benî Medlec ile antlaşma yapıldı. Birkaç gün sonra Recep ayında Peygamberimiz Cahş oğlu Abdullah'ı on iki adamla Mekke ile Tâif arasında olan ve Mekke'den yirmi dört saat mesafede bulunan Batnı Nahle'ye gönderdi. Peygamberimiz Abdullah'a bir mektup vererek iki günlük yolculuktan sonra mektubu okuyarak, ona göre hareket etmesini emretti.

Abdullah mektubu okuduğu zaman; Nahle'ye kadar giderek orada kalmak ve Kureyş'in harekâtını gözleyerek Peygamberimize bilgi göndermek üzere olan emirlerinin bulunduğunu gördü.

Bu sırada birkaç Kureyşî Suriye'den dönüyorlardı ve yanlarında da ticaret malı bulunuyordu. Cahş oğlu Abdullah bunlara hücum ederek Amrubnul Hadremî'yi öldürmüş, kafileden iki esir almış ve onun mallarını ele geçirmişti. Abdullah Medine'ye giderek olayı Peygamberimize anlatmış ve ganimeti takdim etmişti. Peygamberimiz Abdullah'ı dinledikten sonra ona:

---

[1] Konak; araba veya hayanla bir günde alınan yol.

"Ben sana böyle bir şey yapmaya müsaade etmedim." demiş ve onun getirdiği ganimeti reddetmişti. Ashap ve Ensar, Abdullah'ın bu hareketinden üzgün olarak şu sözleri söylediler:

"Sizden istenilmeyen bir şeyi yaptınız, haram ayda dövüştünüz."

Abdullah tarafından öldürülen adamla alınan esirler Kureyş'in çok saygın ailelerine mensup idiler. Amrubnul Hadremî'nin babası Abdullah, Muâviye'nin ceddi Ümeyye oğlu Harb'in akrabası idi. Harb, bütün Kureyş'in reisiydi. Yüz yaşında Abdül-Muttalib'e halef olmuştu. Esirler arasında Osman ile Nevfel'de vardı k, Velîd'in babası ve Velîd oğlu Halid'in dedesi Mugîre'nin torunlarındandı. Mugîre, Kureyşîler arasında Harb'den sonra en saygın kişi idi.

Kureyş bu olayda son derece galeyana gelmişti. Müslümanlar ile Kureyş arasında bir kan davası meydana gelmiş bulunuyordu. Bedir savaşı bu olayın bir halkası oldu. Zübeyr oğlu Urve, Bedir savaşıyla onu takip eden bütün savaşların Hadremî'nin katlinden dolayı olduğunu söyler.

"Taberî" der ki:

"Bedir savaşı Peygamberimiz ile müşrikler arasında çıkan ve diğer savaşları meydana getiren sebep, Zübeyr oğlu Urve'nin dediği gibi Cahş oğlu Abdullah'ın Amrubnul Hadremî'yi öldürmesidir.

BEDİR SAVAŞI

Bedir, Medine'den seksen mil mesafede bir köyün adıdır. Burada her sene bir panayır kurulur. Bundan dolayıdır ki Suriye'ye giden kervanlar arızalı yollardan geçerek ve çok çetin tepeleri aşarak buradan geçerlerdi.

Kureyş, Peygamberimizin Medine'ye Hicretinden beri saldırmaya hazırlanıyordu. Evvelâ; Ubeyye oğlu Abdullah'a müracaat ederek Peygamberimizi öldürmek istemiş, aksi takdirde ona hücum edeceklerini mektupla bildirmişti. Kureyş'e ait küçük bir birlik Medine etrafında dolaşır, bunların bir kısmı Medine meralarına kadar girerlerdi. Kerz-i Fehrî de ileri gidenlerdendi.

Bir askerî kuvvet hazırlamak için en fazla gereken şey paradır. Bundan dolayı Kureyş, Suriye'ye büyük bir kervan hazırlamış ve bütün Mekkeliler bu kervana mallarıyla katılmışlardı. Yalnızca erkekler değil, kadınlar bile kervanı hazırlamaya çalışmışlar, kervan da Mekke'den Suriye'ye hareket etmişti.

Hadremî'nin katli olduğu zaman bu kervan henüz dönmemişti ve bu olay Kureyşîleri çok etkilemişti.

Müslümanların Kureyş kervanını yağma edeceklerine dair Mekke'de yalan haberler yayılmış ve bu durum da Kureyş'in öfkesinin artmasına sebep olmuştu. Bütün Arapları, Müslümanlara karşı harekete geçirmeye çalışıyorlardı.

Peygamberimiz bu hazırlıklardan haberdar olunca ashabını toplayarak onlara danışmış, Hz. Ebû-Bekr ve diğerleri çok tesirli nutuklar söyleyerek İslamiyet'i müdafaa için her türlü fedakârlığa katlanmaya hazır olduklarını söylemişlerdi.

Hicretin ikinci yılında Kureyş kabilesi 50.000 dinar nakit sermayeli 1000 deve yükü mal ile ticaret için kervan hazırladılar. Bu kervan Şam'ın Gazze pazarına gidecek hem kendi malını satacak ve hem de oradan bazı mallar alacaktı. Kervanı Ebû Süfyan idare edecek ve kervanı korumak üzere de Nevfel oğlu Mahreme ile Âs oğlu Amr'ın 30-40, "Taberî"ye göre 70 kişilik süvarinin himayesi altında yola çıktı.

Kervandaki malın en çoğu Âs oğlu Ebû Uhayha Saîd ailesine gitti. Mahzun Oğulları kervana 5000 miskal[1] altın ve 200 deve ile; Halef oğlu Ümeyye 1000, Abd-i Menaf Oğulları da 10.000 miskal altın ile kervanın ticaretine katılmışlardı.

Kureyş müşrikleri hac yolunu Müslümanlara kapadıkları için onların da Şam'a giden ticaret yolunu kesmek isteyeceklerini tahmin ediyorlardı.[2] Ebû Süfyan kervanın gideceği yolları önce kontrol ettiriyor, emin olmadıkça ilerlemiyordu.

Zamzam adında yalancı bir şahıs devesinin burnunu kesmiş, semerini tersine çevirmiş, gömleğinin arkasını yırtmış, Mekke ortasında devesinin üstünde avazı çıktığı kadar bağırıyor:

"Ey Kureyş cemaati! Ticaret kervanınıza, Ebû Süfyan'ın yanındaki mallarınıza Muhammed (Aleyhisselâm) ve ashabı saldırdılar! Ona erişebileceğinizi sanmıyorum. İmdat! İmdat!" diye haykırıyordu.

Bu heyecanlı haber üzerine bütün Kureyş erkekleri sefere hazırlanmaya başladılar. İki, üç gün içinde silâh satın aldılar. Kureyş'in ileri gelenlerinden Amr oğlu Süheyl:

"Ey Kureyş topluluğu! Muhammed (Aleyhisselâm) ve yanındaki gençler Medinelilerle birlikte bizim kervanımıza saldırmışlar! Deve isteyene işte deve, yiyecek isteyene işte yiyecek!" dedi.

Esved oğlu Zem'a:

"Seferden hiçbiriniz geri kalmasın. Muhammed (Aleyhisselâm) ona kavuşacak olursa muhakkak üzerimize, Mekke'ye de yürür!" dedi.

---

[1] Miskal; Bir buçuk dirhem değerinde eski bir ağırlık ölçü birimi. (1 dirhem; 3,148 gram)
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, 3794 üncü hadis; Buharî-Sahîh, c.5, s.3, c.4, s.185

Adiy oğlu Tuayme de:

“Yiyeceği olmayan gelsin yanımızdaki yiyecekten taşısın, yesin.” dedi. Yirmi deve yiyecek yükledi. Onların geri kalanlarına da yardım etti.

Ebî Rebîa oğlu Abdullah 500 dinar ortaya koydu.

Abdul’uzzâ oğlu Huveytıb da 200 veya 300 dinarlık silâh ve binecek satın aldı.

“Böylece Kureyş’ten hiçbir kimse geri kalmayacak, gelmeyen yerine adam bulup gönderen müstesna.” dediler.

Peygamberimizin Müslümanları Savaşa Hazırlaması

Peygamberimiz Medineli ve Mekkeli Müslümanların ileri gelenleri ile görüşerek onları savaşa hazırlamak istedi.[1]

“Ne dersiniz? Kureyş kavmi Mekke’den çıktılar. Bütün hınçları ve azgınlıklarıyla geliyorlar. Sizce kervan mı makbul yoksa Kureyş ordusu mu?” diye sordu.

“Bize düşmanla çarpışmaktan, kervanı takip etmek daha makbuldür!” dediler. Peygamberimizin rengi değişti, sorusunu tekrarladı ve:

“Kureyş’in kervanı deniz sahiline doğru geçip gitti, Ebû Cehl ise geliyordur!” buyurdu.

“Ya Resulullah! Sana kervan gerek! Sen kervana bak, düşmanı bırak!” dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz kızdı ve ayağa kalktı.

Başka bir rivayete göre Peygamberimiz Müslümanlarla birlikte Medine’den çıkıp bir, iki gün yol aldıktan sonra:

“Kureyş kavmiyle çarpışmak hususundaki görüşünüz nedir? Onlar sizin yola çıktığınızı haber almış bulunuyorlar.” buyurdu.

Onlarda; Kureyş kavmi ile çarpışmaya takatleri olmadığını ama kervanın üzerine gitmeye niyetli olduklarını belirttiler. Peygamberimiz:

“Kureyş kavmi ile çarpışmak hususundaki görüşünüz nedir? Ne düşünüyorsunuz?” diyerek sorusunu tekrarladı. Onlar da:

“Hayır! Yemin olsun ki bizde Kureyş kavmiyle çarpışmaya takat yok, fakat biz Kureyş kervanı üzerine yürümeye istekliyiz.” dediler.[2]

Hz. Ebû-Bekr ayağa kalkarak bir konuşma yaptı:

---

[1] Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.293
[2] İbn.Esîr-Tefsir, c.2, s.287

“Ya Resulullah! Gelenler Kureyşlilerin kuvvetidir. Onlar şimdiye kadar zelil olmadılar, aziz oldular. Şimdiye kadar iman etmediler, inkâr ettiler. Onlar kuvvetlerini kolay kolay kayıp ve feda etmeyecekler, seninle de muhakkak çarpışacaklardır. O hâlde onların bu hazırlıklarına karşı hazırlıklı ol. Silahlanmalarına karşı silâhlan!” dedi.[1]

Sonra Hz. Ömer ayağa kalkarak Kureyş müşrikleri ile çarpışma hakkında bir konuşma yaparak, Kureyş kuvvetlerinin üstün olduğunu ve onlara karşı silahlanmaları gerektiğini söyledi.

Amr oğlu Miktad ayağa kalkarak:

“Ya Resulullah! Allah sana ne emrettiyse yerine getir. Biz seninle beraberiz, senin yanındayız. Biz; Benî İsrail Oğullarının Hz. Musa’ya dediği gibi; git, sen ve Rabbin, ikiniz onlarla çarpışınız da biz burada duralım, demeyiz. Fakat deriz ki; git, sen ve Rabbin ikiniz onlarla çarpışınız, biz de sizinle birlikte, sizin yanınızda çarpışırız. Seni hak din ve kitapla Peygamber gönderen Allah’a yemin ederim ki; sen bizi, Mekke’nin arkasında denize doğru beş gecelik mesafedeki Birkülgımad’a kadar yürütecek olsan seninle birlikte oraya kadar yürür, senin sağında, solunda, önünde ve ardında çarpışırız.” dedi.

Miktad’ın bu sözü Peygamberimizi sevindirdi ve yüzü parladı. Peygamberimiz ona dua etti.

Halkın çoğunluğu Ensardan idi. Onlar, Akabe’de Peygamberimize biat ettikleri zaman: “Ya Resulullah, sen bizim diyarımıza gelinceye kadar senin himayenden uzağız, sorumlu değiliz. Ancak bize geldiğin zaman sen bizim himayemizdesin. Çocuklarımızı ve ailelerimizi koruduğumuz gibi seni de koruyacağız.” diye taahhütte bulunmuşlardı. Buna göre Peygamberimiz onların; biz ancak Medine’den hücum edecek düşmana karşı sana yardıma söz vermiştik, düşmanın memleketlerine doğru gitmeye, üzerlerine yürümeye söz vermiş değiliz, gibi bir düşüncede bulunabileceklerinden çekiniyordu.

Muâz oğlu Sa’d ayağa kalkarak:

“Ya Resulullah! Galiba bizi murat ediyorsun!” dedi.

Peygamberimiz: “Evet!” buyurdu. Muâz oğlu Sa’d:

“Biz sana iman ve seni tasdik ettik. Bize getirdiğin şeyin hak ve gerçek olduğuna şahadet ettik. Bu hususta dinlemek ve itaat etmek üzere sana kat’î sözler söyledik. Ya Resulullah! Nasıl istersen öyle yap! Biz seninle beraberiz. Seni hak din ve kitap ile gönderene ant olsun ki, sen bize şu denizi gösterip dalarsan biz de seninle birlikte dalarız, bizden bir kişi bile geri kalmaz. Yarın bizimle birlikte düşmanımıza karşı gitmeni de hoş karşılamaz, değiliz. Harpte direnmek güçlüklere göğüs germek, düşmanla

[1] Vâkıdî-Megazî, c.1, s.48

karşılaştığımızda da sana sadakat göstermek, bizim içindir, bizim şiarımızdır (ülkümüzdür).

Umulur ki Allah sana bizden gözaydın edecek, kahramanlıklar gösterecektir. Allah'ın bereketi ile yürüt bizi!" dedi.

Sa'd'ın bu sözleri Peygamberimizi çok sevindirdi ve Peygamberimiz ileri emrini verdi.

Kur'an-ı Kerim bu sırada gerek Müslümanlarla, Kureyş müşriklerinin gerekse Ebû Süfyan idaresindeki kervanın nerede bulunduğunu şöyle açıklar.

Enfal Sûresi, Ayet 42:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

اِذْ اَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوٰى وَالرَّكْبُ اَسْفَلَ مِنْكُمْۜ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْم۪يعَادِۙ وَلٰكِنْ لِيَقْضِيَ اللّٰهُ اَمْراً كَانَ مَفْعُولاًۙ لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيٰى مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍۜ وَاِنَّ اللّٰهَ لَسَم۪يعٌ عَل۪يمٌۙ ﴿٤٢﴾

42. Hani siz vadinin (Medine'ye) yakın tarafında; onlar uzak tarafında, kervansa sizin aşağınızdaydı. Şâyet buluşmak üzere sözleşmiş olsaydınız sözleşmenizde ayrılığa düşerdiniz. Fakat Allah, olacak bir işi (mü'minlerin zaferini) gerçekleştirmek için böyle yaptı ki, ölen açık bir delille ölsün, yaşayan da açık bir delille yaşasın. Şüphesiz Allah, elbette hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.

Peygamberimiz Bedir'e gelip suya en yakın bir yere indi, nerede karargâh kurulmasının uygun olacağını ashabıyla görüştü.

Münzir oğlu Hubâb: "Biz savaşçı kimseleriz. Ben bütün suları kapatıp, bir tek su menbaı (kaynağı) üzerine karargâh kurmayı uygun görürüm.

Ya Resulullah! burası sana Allah'ın inmeni emrettiği, bizim için gidilmesi gereken veya geri çekilmesi caiz olmayan bir yer midir? Yoksa bir görüş neticesi bir savaş tedbiri olarak mı seçildi?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Hayır! Şahsi bir görüş neticesi, bir savaş tedbiri olarak seçildi." buyurdu.

Hubâb: "Ya Resulullah! Burası inilecek bir yer değildir. Sen halkı buradan hemen kaldır. Kureyş kavminin konacağı yerin yakınındaki su başına gidip konalım. Ben orayı bilirim. Orada bol ve tatlı suyu bulunan bir kuyu biliyorum, onun gerisindeki bütün kuyuları kapatalım. Sonra bir havuz yaparak onu su ile dolduralım. Sonra da müşriklerle çarpışalım. Biz susadıkça havuzumuzdan içeriz ama onlar su bulup içemezler, müşkül duruma düşerler." dedi.

"Vakıdî, İbn.Sa'd, Belâzürî ve Hâkim'e göre; o sırada Cebrail Aleyhisselâm gelip, Hubâb'ın görüşü yerindedir, dedi ve Peygamberimiz de:

“Ey Hubâb! Senin görüşün yerindedir!” diyerek hemen ayağa kalktı. Kureyşlilerin konacakları yerin yakınındaki suyun yanına kadar gittiler. Peygamberimizin emriyle kuyular kapatılıp bir havuz yapıldı ve içi su ile dolduruldu.

Kureyş müşrikleri; Hişâm oğlu Amr’ın azatlı cariyesi Sâre, Muttalib oğlu Esved’in azatlı cariyesi Azz eve Halef oğlu Ümeyye’nin azatlı cariyelerini yanlarına alarak defler çalarak şarkılar söyleyerek büyük bir saltanat ve gösterişle yola çıkmışlardı.

Müşriklerin sayısı 950, süvarileri 100 ve develeri 700 idi. Süvarilerin hepsi zırhlıydı. Müşriklerin sayısı 1000 kişi olduğu da rivayet edilir.

Abdullah oğlu Ebu Ubeyde’nin babası:

“Biz Kureyş müşriklerini Bedir’de esir aldığımız zaman onlara; kaç kişi olduklarını sorduk, onlar da bin kişi idik dediler. Ordudaki yüz atın otuzu Ebû Cehl’in kabilesi olan Mahzum Oğullarına aitti.

Ebû Süfyan, kervanını Bedir’den arızasız geçirip yoluna devam edince Kureyş’e İmriül Kays oğlu Kays’ı gönderdi. Kervan ve üzerindeki adamlarınız ile mallarınızı muhafaza için yola çıkmıştınız, biz artık selâmetteyiz. Siz dönünüz artık, dedi. Hişâm oğlu Ebû Cehl:

“Yemin olsun ki Bedir’e (Her sene orada panayır kurulur, toplanılırdı.) varmadıkça dönmeyiz, orada üç gün kalırız. Develer kesip, yemekler yeriz, şaraplar içeriz, cariyeler çarkılar söyler, eğleniriz. Başımıza toplanacak olan Araplar bizi dinler ve seyrederler. Bundan sonra hep bizden korkarlar. Haydi ilerleyiniz!” dedi.

Bu konuşmadan yalnız Ebû Cehl’in değil öteki Kureyş liderlerinin de içki ve eğlenceye düşkün oldukları anlaşılır.

Bu arada Zühre Oğulları ile Ka’b oğlu Adiyy Oğulları Mekke’ye geri döndüler.

Peygamberimizin Bedir vadisindeki karargâhı kumluktu. Kolay yürünmüyor, yürürken ayaklar kuma gömülüyordu.

Su sıkıntısı da başlamıştı. Müslümanlardan bazıları ihtilâm (düş azması) olmuştu. Abdest ve gusül için su bulmakta güçlük çekiliyordu, şeytan onlara durmadan korku ve vesvese veriyordu.

O sırada yüce Allah yağmur yağdırdı. Müslümanlar su havuzunu ve kaplarını doldurdular, abedest aldılar, guslettiler, hayvanlarını suladılar. Yağmurla yer de sertleşti, yürünür hale geldi.

Müşriklerin tarafı ise çamur ve sel içindeydi, hareketsiz kaldılar.

Yüce Allah Müslümanlara bir uyku da verdi, gözlerini açamaz oldular. Rivayete göre saf halinde uyukladılar. Ebû Talha uyuklamaktan iki kere kılıcını elinden yere düşürmüştü. Müslümanların bu durumu Allah'ın bir lütfu idi.

Müşrikler ise ortalık ağarıncaya kadar korkudan uyuyamadılar.

Enfal Sûresi, Ayet 11:

بِسْـــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِذْ يُغَشّٖيكُمُ النُّعَاسَ اَمَنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَّاءِ مَّاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهٖ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ
وَلِيَرْبِطَ عَلٰى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْاَقْدَامَۜ ﴿١١﴾

"Hani (Allah) kendi tarafından bir güvenlik olarak sizi hafif bir uykuya daldırıyor; sizi temizlemek, sizden şeytanın vesvesesini gidermek, kalplerinizi pekiştirmek ve ayaklarınızı sağlam bastırmak için üzerinize gökten yağmur yağdırıyordu."

Hz. Ali'nin bildirdiğine göre:

"Bedir'de geceleyin ince ince yağan bir yağmura tutulduk. Oradaki herkes kalkanların ve ağaçların altlarına serpildiler. Hepsi de tatlı bir uykuya daldılar sadece Resulullah bütün geceyi ibadet ve Allah'a yalvarmakla geçirdi.

O gece Resulullah ağacın altında namaz kılarak ve ağlayarak:

"Allah'ım sen şu bir avuç cemaati helâk edersen artık sana yeryüzünde hiç ibadet olunmaz."[1] diyerek Allah'a yalvarmakla geceyi geçirmişti.

Peygamberimiz (asm) Bedir'de şöyle dua etmiştir:

"Allah'ım! Senin (zaferle ilgili) bana verdiğin sözünü ve ahdini tahakkuk ettirmeni istiyorum. Allah'ım! Eğer istersen artık ibadet edilmezsin / sana ibadet edilmez"[2].

Tan yeri ağarınca:

"Ey Allah'ın kulları! Namaza!" diye seslendi.

Ağaç ve kalkanların altından çıkanlar Resulullah'ın yanına geldiler. Resulullah onlara sabah namazını kıldırdı, onları düşmanla çarpışmaya teşvik etti.

Peygamberimiz; yüzleri batıda, arkaları doğuda olmak üzere askerlerini saf nizÂmina koydu. Müşriklere ise güneş alınlarından vuruyordu.

[1] Taberî, 2/269.
[2] (Buhari, el-Meğazi, 4)

Ashaptan biri vadinin yukarı tarafında bulunan yerin daha uygun olacağını söyledi. Peygamberimiz:

“Hayır! Saflarımı dizdim, bayrağımı diktim. Bunu değiştirmem artık!” buyurdu ve o gün eline aldığı bir ok çubuğu ile saflarını düzeltirken, safdan ileri çıkan Sevâd Gaziyye’nin karnına dokundu:

“Ya Sevâd, hizaya gel!” buyurdu. Sevâd:

“Canımı acıttın! Seni hak din ve kitap ile gönderen Allah hakkı için!” dedi.

Peygamberimiz: “Haydi kısas et, ödeşelim!” buyurdu.

Bunun üzerine Sevâd eğilip Peygamberimizin karnını öptü. Peygamberimiz:

“Ne diye böyle yaptın?” diye sordu, Sevâd:

“Bugün Allah’ın emriyle ecelimin geldiğini görüyor ve ölüp senden ayrılmaktan korkuyorum. Bunun için seninle geçen en son dakikamı senin tenine dudağımı değdirmekten ibaret. Bunun da kıyamet gününde bana şefaat ve azaptan kurtulmama vesile olmasını istedim!” dedi. Peygamberimiz de ona dua etti.

Peygamberimiz elindeki ok çubuğu ile Müslümanları; beri gel, ileri git diye işaret ederek hizaya getirdikten sonra, saydırdı ve Allah’a hamdüsenadan sonra Müslümanlara şöyle hitap etti:

“Bundan sonra derim ki; ben, size Allah’ın emir ve teşvik ettiği şeye teşvik eder, yasak ettiği şeylerden de yasak ederim.

Şüphe yok ki şanı yüce Allah hak ve gerçek olanı emreder, doğruluğu sever, hayır sahiplerine kendi katındaki mevki ve liyakatlerine göre sevap verir ki onlar, onlarla anılır ve onunla üstün sayılırlar.

Siz, hak yerlerinden öyle bir yerde bulunuyorsunuz ki Allah orada hiç kimsenin Allah rızasından başka bir karşılık istediği ameli kabul etmez. Sabır; zahmet ve sıkıntılı yerlerde gösterilirse Allah onunla üzüntüleri açar, dağıtır ve gamdan kurtarır. Ahirette de selâmete ve kurtuluşa erişir.

Aranızda bulunan Allah’ın Peygamberi, size Allah’ın azabıyla korkutur ve size emir ve tavsiyelerde bulunur.

Allah’ın gazabına maruz kalan bazı işlerinizi bugün onun görmesinden utanınız! Allah; **Mü’min Sûresi, ayet 10 da;**

بِسْــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ اللهِ اَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ اِذْ تُدْعَوْنَ اِلَى الْاِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾

“… ALLAH’IN BUĞZU[1], SİZİN KENDİNİZE OLAN BUĞZUNUZDAN ELBET DAHA BÜYÜKTÜR…” buyuruyor.

O hâlde Allah’ın kitabına ve size emrettiği şeylere ve ayetlerden gösterdiklerine bakınız. Allah size zilletten sonra izzet ve şeref verdi. Öyleyse, kitabına ve emirlerine (sımsıkı) sarılınız ki Rabbiniz sizden razı olsun!

Rabbiniz bu yerlerde size rahmetini ve muvaffakiyetini vaat ettiği emrini yerine getirmeye çalışınız ve imtihanı kazanınız. Çünkü; onun vaadi hak, sözü gerçek, cezası da şiddetlidir. Ben ve siz, Hay ve Kayyum olan Allah’a bağlıyız. Ona sığınmış, ona tutunmuş, ona dayanmışızdır. En son dönüşümüz de onadır. Allah beni ve Müslümanları yarlığasın!”[2]

MÜŞRİKLERİN SAVAŞI BAŞLATMALARI

Kureyş müşrikleri Müslümanların karşısında saf bağlayıp kılıçlarını çektiler. Ebû Cehl at üzerinde idi. Utbe, kılıcını sıyırırken Ebû Cehl’in atının ayaklarına çarpınca, at geriledi. Ebû Cehl’e:

“İn! Bugün ata binilecek gün değil. Senin bütün kavmin binitli değil.” dedi. ve o da atından indi. Utbe:

“Bu sabah hangimizin kabilesi için uğursuz ve işe yaramaz olduğu belli olacak!” dedi.

Savaşın ateşini müşriklerden ilk önce Hadremî oğlu Amr meydana çıkarak tutuşturdu. Ona, Hz. Ömer’in azatlı kölesi Salih oğlu Mihcâ karşı çıktı. Mihcâ, Hadremî oğlu Amr’in attığı bir okla iki saf arasında şehit düştü. Muhacir Müslümanların verdikleri ilk şehit oldu.

Mihcâ, Yemenli idi. Sabah, akşam, Allah’ın cemalini ve rızasını uman ve müşriklerin yanından uzaklaştırmasını Peygamberimizden istedikleri ilk Müslümanlardandı.

En’am Sûresi, 52. Ayeti;

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۜ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

“SABAH AKŞAM RABLERİNE, SIRF ONUN RIZASINI İSTEYEREK, DUA EDENLERİ (huzurundan) KOVMA…”

Mihcâ, Bilal-i Habeşî, Sinan oğlu Suheyb, Yaser oğlu Ammar, Eret oğlu Habbab, Gazvan oğlu Utbe, Havil oğlu Evs ve Füheyre oğlu Amir… hakkında nazil olmuştu.[3]

---

[1] Buğz; gazap anlamındadır.
[2] Vâkıdî-Megazi, s.42,43
[3] İbn.Esîr-Usdülgabe, c.4, s.424

Ensardan ilk şehit düşen Neccar oğlu Adiy Oğullarından Süraka oğlu Hârise idi. Havuzdan su içerken Hârise'ye rastgelen bir okla boğazından vurulup, şehit olmuştu.

Hârise'nin annesi Rubeyde, Peygamberimize gelerek:

"Ya Resulullah! Hârise'nin hâlinden bana haber verir misin? O, Bedir savaşı gününde serseri bir okla öldürülmüştü. Eğer oğlum cennetteyse sabrederim, değilse ona gücümün yettiği kadar ağlarım." demişti. Peygamberimiz:

"Ey Hârise'nin annesi! O, cennette değil cennetlerdedir. Cennette birçok dereceler var. Oğlun bunlardan Firdevsi âlâ'da en yüksek dereceye erişmiştir." buyurmuştur.[1] Kadın:

"Öyleyse ona hiçbir zaman ağlamayacağım." dedi.

Yüreklerinde İmanı Zayıf Olanların Söyledikleri

Kureyş müşriklerinden yedi genç Müslüman olmuş fakat aileleri Müslümanlarla temas etmelerine olanak vermedikleri için onlar İslâmî bilgi ve inanışlarda şek ve şüphe içinde bocalayıp kalmışlardı. Bunlar Kureyş müşrikleriyle Bedir'e gelerek Resulullah'ın azlığına bakıp:

"Bunları dinleri aldatmıştır!" dediler.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurdu:

Enfal sûresi, ayet 49:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هٰٓؤُلَٓاءِ دِينُهُمْۜ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾

Hani münafıklar ve kalplerinde hastalık bulunan kimseler, "bunları dinleri aldatmış" diyorlardı. Hâlbuki kim Allah'a tevekkül ederse, hiç şüphesiz Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.

Enfal Sûresi, ayet 45,47:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيراً لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَۚ ﴿٤٥﴾ وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ
وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُواۜ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَۚ ﴿٤٦﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
بَطَراً وَرِئَٓاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٧﴾ وَاِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ وَقَالَ

[1] İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.511

لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَاِنّ۪ي جَارٌ لَكُمْۚ فَلَمَّا تَرَٓاءَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلٰى عَقِبَيْهِ وَقَالَ اِنّ۪ي بَر۪ٓيءٌ مِنْكُمْ
اِنّ۪ٓي اَرٰى مَا لَا تَرَوْنَ اِنّ۪ٓي اَخَافُ اللّٰهَۜ وَاللّٰهُ شَد۪يدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾

45. Ey iman edenler! (savaş için) bir toplulukla karşılaştığınız zaman sebat edin ve allah'ı çok anın ki kurtuluşa eresiniz.

46. Allah'a ve Resûl'üne itaat edin ve birbirinizle çekişmeyin. Sonra gevşersiniz ve gücünüz, devletiniz elden gider. Sabırlı olun. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir.

47. Şımarıp böbürlenmek, insanlara gösteriş yapmak ve (halkı) allah yolundan alıkoymak için yurtlarından çıkanlar (Mekke müşrikleri) gibi olmayın. Allah, onların yaptıklarını kuşatıcıdır.

48. O vakit şeytan onlara yaptıklarını güzel göstermiş ve "Bugün insanlar arasında sizi yenecek kimse yoktur, ben de sizin yanınızdayım" demişti. Ardından iki güç birbirini görünce hemen dönüş yaptı ve "Şüphesiz benim sizin sorumluluğunuzla ilgim yok, kuşkusuz sizin görmediğinizi görüyorum ve elbette Allah'tan korkuyorum, Allah'ın cezası çetindir" dedi.

Peygamberimizin Allah'a Dua ve Münacatı

Hz. Ömer der ki:

"Bedir günü Peygamber Aleyhisselâm ashabına baktı, onlar; 314 veya 324 kişiydiler.[1] Bir de müşriklere baktı, onlar 1000 veya daha fazla idiler.

Peygamber Aleyhisselâm kıbleye döndü, iki elini uzattı, üzerinde ridası ve izarı [2]vardı:

"Allah'ım bana yaptığın vaadin nerede? Allah'ım bana yaptığın vaadini yerine getir! Allah'ım şu bir avuç İslâm cemaatini helâk edersen, artık sana yeryüzünde hiç ibadet olmaz!" diyor, durmadan Rabbinden yardım diliyor, ona yalvarıyordu. Ridası omuzlarından kayıp düştü. Ebû-Bekr gelip onu, Resulullah'ın omzuna koydu ve arkasından ayrılmadı. Nihayet Ebû-Bekr dayanamadı:

"Ya Resulullah! Rabbine niyaz ettiğin yetişir artık. O, sana olan vaadini muhakkak yerine getirecektir." dedi.

O sırada Peygamberimize çadırda hafif bir uyuklama hâli geldi. Uyandı ve:

"Müjde ey Ebû-Bekr! Bana Allah'ın yardımı geldi, işte şu Cebrail'dir. Kum tepeleri üzerinde atının dizginlerini tutmuş, silahlanmış, emir bekliyor!" buyurdu.

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1-2, s.677-706; Vâkıdî-Megazî, s.119-134; İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.420-627
[2] İzâr belden aşağıya sarılan, ridâ ise vücudun üst kısmını örten dikişsiz kumaş veya havludur

Peygamberimiz üzerine zırh giyinmişti, bir müddet sonra:

Kamer sûresi, 45 inci;

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾

“YAKINDA O CEMİYET BOZULACAK, ONLAR ARKALARINI DÖNÜP KAÇACAKLARDIR.” Ayetini okuyarak çadırından dışarı çıktı.

Bu ayet Mekke’de nazil olduğu zaman kendi kendime:

“Acaba hangi cemaat bozguna uğrayacak ve kimlere galebe edilecek?” demiştim. Bedir günü gelip de Resulullah’ın zırhını giymiş olarak bu ayeti okuduğunu görünce anladım ki yüce Allah, meğer Kureyş müşriklerini bozguna uğratacakmış.

Utbe, Şeybe ve Velîd’in Meydan Okuması

Rebîa oğlu Utbe çarpışmaya hazırlandığı zaman Hizâm oğlu Hakîm ona:

“Velîd’in babası, biraz bekle, yoksa menettiğin bir şeyi ilk işleyen sen olursun!” dedi.

Fakat utbe, kardeşi Şeybe ve oğlu Velîd; Hz. Ali’nin dediği gibi sadece cahiliyet gururu ve gayreti ile meydana çıktılar:

“Bizimle çarpışacak kim var?” dediler.

Onlara karşı Utbe’nin oğlu Ebû Huzeyfe çarpışmaya kalkınca, Peygamberimiz: “Sen otur!” buyurdu.

Ensar gençlerinden Muâz Muavviz Avf yahut Revâha oğlu Abdullah meydana çıktılar.

Peygamberimiz Müslümanlarla müşrikler arasındaki bu ilk çarpışmada, Ensarın müşriklerle çarpışmasından hoşlanmadı. Müşrikler onlara:

“Siz kimlersiniz?” diye sordular. Onlar da:

“Ensar kabilesindeniz.” dediler. Müşrikler:

“Bizim sizinle işimiz yok, biz onları istiyoruz. Biz Abdulmuttalib Oğullarından, amcamızın oğulları ile çarpışacağız.

Ey Muhammed! Sen bizim karşımıza dengimiz olanları çıkar!” dediler.

Bu teklifin üzerine Peygamberimiz Ensar gençlerine:

“Saflarınıza dönünüz!” dedi ve onlara dua ettikten sonra:

“Ey Hâşim Oğulları! Kalkın, Allah’ın nurunu söndürmek için gelenlere karşı hak yolunda çarpışınız!

Kalk ya Hâris oğlu Ubeyde!

Kalk ya Hamza!

Kalk ya Ali!" diye buyurdu.

Hz. Hamza, Hz. Ali, ve Hâris oğlu Ubeyde hemen meydana çıktılar. Miğferli oldukları için Utbe onları tanıyamadı ve:

"Konuşunuz ki kim olduğunuzu bilelim! Eğer dengimiz ise çarpışalım. Siz kimsiniz?" diye sordu.

Hâris oğlu Ubeyde: "Ben Ubeyde'yim!",

Hz. Hamza: "Ben Hamza'yım!",

Hz. Ali: "Ben Ali'yim!" dediklerinde, müşrikler:

"Evet, sizler şerefli denklerimizsiniz!" dediler.

Hâris oğlu Ubeyde yaşlı olduğu için Rebiâ oğlu Utbe ile, Hz. Hamza ise Rebîa oğlu Şeybe, Hz. Ali de Utbe oğlu Velîd ile hemen çarpışmaya başladılar.

Hz. Hamza, Şeybe'yi; Hz. Ali, Velîd'i vakit geçirmeden öldürdüler. Hâris oğlu Ubeyde, Utbe ile çarpışırken; Utbe kılıcı ile Ubeyde'nin ayağına vurup ayağını bileğinden kesti. Hz. Hamza ile Hz. Ali hemen Utbe'nin üzerine giderek onu öldürdüler. Ubeyde'yi taşıyarak Müslümanların bulunduğu yere getirdiler.

Ubeyde o haliyle:

"Ya Resulullah, ben şehit miyim?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Evet, şehitsin!" buyurdu. Hâris oğlu Ubeyde:

"Ebû Talib sağ olsaydı söylediği sözün, kendisinden çok bana lâyık olduğumu hatırlattı." dedi. Sonra da Ebû Talib'in; biz onun (Peygamberimizin) çevresinde çocuklarımızı unutturacak derecede çarpışarak yerlere serilmedikçe, onu size teslim edeceğimizi mi sanıyorsunuz? sözünü tekrarladı.

Hâris oğlu Ubeyde, Bedir'den dönerlerken Safrâ'da geceleyin vefat etti ve orada toprağa verildi. Vefat ettiğinde 63 yaşında idi. Allah rahmet etsin!

Peygamberimiz çadırında, Müslümanlara:

"Kalkınız! İmanı güçlü olanlar için hazırlanmış olan gökler ve yer genişliğindeki cennete giriniz!" deyince, Umeyr:

"Ya Resulullah! Cennetin genişliği gökler ve yer kadar mı?" diye sordu.

Peygamberimiz: "Evet!" deyince, Umeyr:

“Ne iyi! Ne iyi!” dedi. Peygamberimiz, ona:

“Sen, niçin, ne maksatla böyle söyledin?” diye sorunca, Umeyr:

“Ya Resulullah! yemin ederim ki ben, ona gireceklerden olmayı ummaktan başka bir maksatla söylemedim.” dedi. Peygamberimiz:

“Sen, muhakkak ona gireceklerdensin!” buyurdu.

Umeyr, ok çantasındaki hurmaları atarak, şehit düşünceye kadar çarpıştı.

Enfal Sûresi, ayet 16:

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُٓ اِلَّا مُتَحَرِّفاً لِقِتَالٍ اَوْ مُتَحَيِّزاً اِلٰى فِئَةٍ فَقَدْ بَٓاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللهِ وَمَأْوٰيهُ جَهَنَّمُۜ وَبِئْسَ الْمَص۪يرُ ﴿١٦﴾

“Savaş taktiği olarak düşmanı vurmak için çekilme, ya da diğer bir birliğe katılmak durumu hariç- böyle bir günde her kim onlara arkasını dönerse mutlaka o, Allah'ın gazabına uğramış olur. Onun varacağı yer de cehennemdir. Ne kötü varılacak yerdir orası!”

Hz. Ali diyor ki:

“Bedir günü biraz çarpıştıktan sonra, Resulullah ne yapıyor? Bir bakayım!” diyerek acele onun yanına gittim. O; secdeye kapanmış, durmadan:

“Ya Hayy, Ya Kayyum!” diyordu.

Ben yine savaş alanına gittim ve biraz sonra tekrar onun yanına döndüğümde, onu hâlâ secdeye kapanmış ve:

“Ya Hayy, Ya Kayyum!” diyordu.

Âl-I İmrân Sûresi, ayet 123-124:

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللهُ بِبَدْرٍ وَاَنْتُمْ اَذِلَّةٌۚ فَاتَّقُوا اللهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾اِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِن۪ينَ اَلَنْ يَكْفِيَكُمْ اَنْ يُمِدَّ كُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلَافٍ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنْزَل۪ينَۜ ﴿١٢٤﴾

123. Andolsun ki Allah size, zayıf ve çaresiz iken Bedir’de de yardım etmişti. Allah’a isyandan sakının ki şükretmiş olasınız.

124. O zaman inananlara şöyle diyordun: “Rabbinizin, indirilen üç bin melekle size yardım etmesi sizin için yeterli değil mi?”

Enfâl Sûresi, ayet 9-10:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِذْ تَسْتَغٖيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ اَنّٖي مُمِدُّكُمْ بِاَلْفٍ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُرْدِفٖينَ ﴿٩﴾وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى
وَلِتَطْمَئِنَّ بِهٖ قُلُوبُكُمْۚ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ عَزٖيزٌ حَكٖيمٌ۟ ﴿﴾١٠

9. Rabbinizden yardım dilediğiniz zamanı hatırlayın. Hemen size, “Meleklerden peşi peşine gelen binlik kuvvetlerle ben size yardım edeceğim” diye cevap verdi.

10, Bunu yalnızca müjde olsun ve kalpleriniz bununla yatışsın diye yaptı. Zaten yardım ancak Allah tarafındandır. Allah, kuşkusuz izzet ve hikmet sahibidir.

Rivayet edenlere göre; önce benzeri görülmedik şiddetli bir rüzgâr gelip, geçti. Ardından ikinci bir rüzgâr geldi, geçti ve onun ardından da üçüncü bir rüzgâr gelip, geçti.

Birinci rüzgârda Cebrail bin melekle gelip Peygamberimizin önünde, ikinci rüzgârda Mikail bin melekle gelip Peygamberimizin sağında, üçüncü rüzgârda İsrafil bin melekle gelerek Peygamberimizin solunda yer aldılar.[1]

Melekler başlarına beyaz sarık sarmışlar, sarıkların uçlarını arkalarına salıvermişlerdi. Yalnız Cebrail’in sarığı sari idi.[2] Meleklerin hepsi de kır atlı idiler ve atlarının alınlarında sarkan perçemleri vardı.

Meleklerin Müslümanlara Yardımı

Savaşirken gökten yere bir takım sesler gelmeye başladı. Peygamberimizin önünde, ardında, sağında ve solunda hiç tanımadığımız kişilerin müşriklere karşı kılıç vurdukları görülüyordu.[3]

Enfal Sûresi, ayet 12-13:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِذْ يُوحٖي رَبُّكَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اَنّٖي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذٖينَ اٰمَنُواۜ سَاُلْقٖي فٖي قُلُوبِ الَّذٖينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ
فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْاَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍۜ ﴿١٢﴾ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَٓاقُّوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُۚ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللّٰهَ
وَرَسُولَهُ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدٖيدُ الْعِقَابِ ﴿﴾١٣

12. HANİ RABBİN MELEKLERE, "BEN SİZİNLE BERABERİM. İMAN EDENLERE SEBAT VERİN. BEN KÂFİRLERİN KALPLERİNE KORKU SALACAĞIM. ŞİMDİ VURUN BOYUNLARININ ÜSTÜNE. VURUN, ONLARIN BÜTÜN PARMAKLARINA" DİYE VAHYEDİYORDU.

[1] İbn.Sa’d-Tabakat, c.2, s.18; Hâkim-Müstedrek, c.3, s.68
[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.633; Taberî-Tarih, c.2, s.282
[3] Vakıdî-Megâzi, s.57

13. BU, ONLARIN ALLAH'A VE RESÛLÜNE KARŞI GELMELERİNDENDİR. HER KİM DE ALLAH'A VE RESÛLÜNE KARŞI GELİRSE BİLSİN Kİ ALLAH'IN CEZASI ŞİDDETLİDİR.

Müslümanlara yardım için gelen melekleri görenler ve anlatanlar vardı.

Ebû Davut veya Mâini oğlu Umeyr der ki:

“Bedir gününde herhangi birimiz bir müşrikin başına kılıcımızı kaldırdığımız zaman, kılıcımız başına erişmeden kellesinin bedeninden kopup yere yuvarlandığını gördüm. Onu benden başkasının vurup öldürdüğünü zannettim.”[1]

Huneyf oğlu Sehl der ki:

“Bedir gününde herhangi birimiz bir müşrikin başına kılıcımızı kaldırdığımız zaman, kılıcımız başına erişmeden kellesinin bedeninden kopup yere yuvarlandığını görüyorduk.”

Müslümanlar müşriklerle karşılaştıkları zaman; müminler müşrikleri, müşrikler de müminleri az ve zayıf görerek her iki taraf çarpışmaya istekli olmuşlardı.

Kur’an-ı Kerim bu gerçeği şöyle beyan eder.

Enfal Sûresi, ayet 44:

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِذْ يُرِيكُمُوهُمْ اِذِ الْتَقَيْتُمْ فٖي اَعْيُنِكُمْ قَلٖيلاً وَيُقَلِّلُكُمْ فٖي اَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللّٰهُ اَمْراً كَانَ مَفْعُولاًۜ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿٤٤﴾

“Hani karşılaştığınız zaman onları gözlerinize az gösteriyor, sizi de onların gözlerinde azaltıyordu ki allah, olacak bir işi gerçekleştirsin. Bütün işler allah'a döndürülür.”

Kureyşliler artık uğrayacakları felâketle karşı karşıya idiler.

Enfal Sûresi, ayet 48:

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَاِنّٖي جَارٌ لَكُمْۚ فَلَمَّا تَرَٓاءَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلٰى عَقِبَيْهِ وَقَالَ اِنّٖي بَرٖٓيءٌ مِنْكُمْ اِنّٖٓي اَرٰى مَا لَا تَرَوْنَ اِنّٖٓي اَخَافُ اللّٰهَۜ وَاللّٰهُ شَدٖيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾

“Hani şeytan onlara yaptıklarını süslemiş ve "bu gün artık insanlardan size galip gelecek (kimse) yok, mutlaka ben de size yardımcıyım." demişti. Fakat iki taraf (savaş alanında) yüz yüze gelince (şeytan), gerisingeriye dönüp, "ben sizden uzağım. Çünkü

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.450

ben sizin görmediğiniz şeyler (Melekler) görüyorum. Ben Allah'tan korkarım. Allah, cezası çetin olandır" demişti.”

Muhsan oğlu Ükkâşe müşriklerle çarpışırken kılıcı elinde kırılınca Peygamberimizin yanına geldi. Peygamberimiz ona bir sopa uzattı ve:

“Bununla vuruş ey Ükkâşe!” buyurdu.

Ükkâşe, Peygamberimizden onu aldı. Sopa, Ükkâşe’nin elinde uzun, parlak ve keskin bir kılıç hâline geldi. Allah, Müslümanlara zafer ihsan edinceye kadar Ükkâşe o kılıçla savaştı.

Peygamberimiz eline bir avuç kum alarak Kureyş müşriklerine karşı durdu ve: “Kara olsun yüzleri!” diyerek avcundakileri müşriklerin yüzlerine doğru savurdu. Sonra da ashabına: “Hücuma kalkınız!” diye emir verdi.

Kur’an-ı Kerim Enfal Sûresi, 17nci ayetinde:

بِسْـــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلٰكِنَّ اللهَ قَتَلَهُمْۖ وَمَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ وَلٰكِنَّ اللهَ رَمٰىۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَٓاءً حَسَناًۜ اِنَّ اللهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

“(Savaşta) onları siz öldürmediniz, fakat Allah onları öldürdü. Attığın zaman da sen atmadın, fakat Allah attı. Mü'minleri, tarafından güzel bir imtihanla denemek için Allah öyle yaptı. Şüphesiz Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.”

Ebû Cehl’in Öldürülmesi

Avf oğlu Abdurrahman der ki:

“Bedir günü ben savaş safında durup; sağıma, soluma baktığımda Ensar gençlerinden iki delikanlı gözüme ilişti. Bunlardan, savaşa en elverişli olanı ile birlikte bulunmayı istedim. O anda onlardan birisi beni göz ucuyla süzdü ve:

“Ey amca! Sen Ebû Cehl’i tanır mısın?” diye sordu. Ben de:

“Evet, tanırım. Sen onu ne yapacaksın?” diye sordum. O da bana:

“Bana haber verdiler ki; Resulullah’a sövmüş. Varlığım kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki onu bir görecek olsam, ikimizden eceli yakın olan biri ölmedikçe, şahsım onun şahsından ayrılmayacaktır!” dedi. Doğrusu, gencin bu sözüne çok hayret ettim. Öbürü de beni göz ucuyla süzerek, o da bana aynı sözleri söyledi. Bu sırada müşriklerin içinde ileri, geri dönüp duran Ebû Cehl gözüme ilişince:

“İşte bana sormuş olduğunuz Ebû Cehl!” dedim. Onlar da kılıçlarına sarılarak ona doğru gittiler.”

Ebû Cehl uzun kuyruklu bir at üzerindeydi. Ebû Cehl vurup, Muavviz'i şehit etti.

"İbn.Sa'd"a göre Muaviz ve Avf oğlu Ebû Cehl'e vurdular fakat öldüremediler. Bunun üzerine Ebû Cehl onların üzerine yürüdü ve ikisini de şehit etti ki onlar 35 yaşlarında idiler.

Cemûh oğlu Amr, Amr'ın oğlu Muâz der ki:

"Müşrikler, Ebû Cehl erişilmez yerdedir, diyorlardı. Onların bu sözünü işitince ona doğru gittim, yanına sokulma imkânını bulunca üzerine saldırıp bir vuruşta bacağının yarısını ayağı ile birlikte kestim. Yemin olsun ki vurulunca, onun yere düşmesi bir oldu. O sırada Ebû Cehl'in oğlu İkrime, omuzumdan kılıçla vurup kolumu kesti. Kolum; yanımda, derisinde sallandı, kaldı. Çarpışma şiddetli olduğundan ben kesik kolumu arkama alarak çarpıştım. Bana zahmet verince de ayağımı üzerine bastım. Sallanan kolumu koparıp, attım. Sonra İkreme'yi bir yerde sığınmak isterken rastladım. Eğer; o gün, o kolum sağlam olsaydı, ona yetişir ve işini bitirirdim."

Afrâ oğlu Muâz, Ebû Cehl'i yaralanmış bir hâlde görünce, kımıldayamayacak hâle gelinceye kadar ona kılıç vurdu. Amr oğlu Muâz ile Afrâ oğlu Muâz, Peygamberimizin huzuruna geldiler ve olayı anlattılar. Peygamberimiz onlara:

"Ebû Cehl'e hanginiz vurdu?" diye sordu. İkisi de:

"Ben vurdum!" dedi. Peygamberimiz:

"Kılıçlarınızı sildiniz mi?" diye sordu. Onlar:

"Hayır, silmedik!" dediler.

Bunun üzerine Peygamberimiz onların kılıçlarını gözden geçirdi ve:

"İkiniz de vurmuşsunuz!" buyurdu. Fakat Ebû Cehl'in ele geçen kılıcını ve eşyasını Cemûh oğlu Amr, Amr'ın oğlu Muâz'a verdi.

Peygamberimiz: "Acaba Ebû Cehl'e ne oldu? Kim gidip, bir bakar?" diyerek ölülerin arasında onun bulunmasını istedi.

Bunun üzerine Mes'ud'un oğlu Ebû Cehl'i aramaya gitti, onu tanıdı ve son nefesinde bulunca, kendisine:

"A! Ebû Cehl! Sen misin?" diyerek boynuna ayağıyla bastı, sakalını tutarak çekti ve: "Ey Allah'ın düşmanı! Allah nihayet seni hor ve hakir etti mi?" dedi.

Ebû Cehl: "Ne diye beni hor ve hakir edecek? Sizin öldürdüğünüz adamdan üstün bir kimse daha var mı? Onların benim gibi bir adamı öldürmelerinden benim için arlanacak ne var? Ey koyun çobanı! Allah seni hor, hakir etsin! Sen bana zafer ve galebenin hangi tarafta olduğunu haber ver." dedi. Mes'ud'un oğlu:

“Allah ve Resulü tarafındadır!” dedi ve onun miğferini kafasından çıkararak:

“Ey Ebû Cehl! Seni öldüreceğim!” dedi. Ebû Cehl:

“Sen kavminin ulusunu öldüren kölelerin ilki değilsin! Fakat bugün senin beni öldürmen doğrusu bana çok ağır ve çetin geldi. Ben saygın ve sevilen bir[1] adam tarafından öldürülmeyi ne kadar isterdim!” dedi.[2]

“Buharî”ye göre; Ebû Cehl: “Keşke beni Medinelilerden başkası öldürmese idi!” dediğini rivayet eder.[3]

Ebû Cehl, Bedir’de öldürülen müşriklerin 69 uncusu idi.

Mes’ud’un oğlu, Ebû Cehl’in başını kesti; miğferini ve başını getirip Peygamberimizin önüne koydu:

“Ya Resulullah! Bu, Allah düşmanı Ebû Cehl’in başıdır!” dedi. Resulullah:

“Bunun Ebû Cehl’in başı olduğuna yemin eder misin?” buyurdu. Mes’ud’un oğlu:

“Allah’a yemin ederim ki bu, onun başıdır!” dedi.

Peygamberimiz Allah’a hamdüsena etti: “Hamdolsun o Allah’a ki kuluna yardım etti, dinini üstün kıldı. Allah’ım bana olan vaadini yerine getirdin!”

Sonra, Afrâ’nın oğullarının, Ebû Cehl ile çarpışırken şehit düştükleri yere gittiler ve orada durarak:

“Allah, Afrâ’nın oğullarına rahmet etsin ki onlar bu ümmetin firavunu ve kâfir ulularının başı olan Ebû Cehl’in öldürülmesine ortak oldular.” buyurdu.

Halef Oğlu Ümeyye’nin Öldürülmesi

Avf oğlu Abdurrahman der ki: “Halef oğlu Ümeyye, Mekke’de iken benim dostumdu. O zaman ismim Abd-i Âmr idi. Müslüman olunca bana, Abdurrahman adı verildi. Mekke’de iken Ümeyye, bana rastlayınca:

“Ey Abd-i Âmr! Sen, ana ve babanın koyduğu adı beğenmiyor musun?” diye sordu ve ben de:

“Evet!” dedim. O da bana:

“Ben erRahman’ı tanımıyorum. Aramızda benim sana sesleneceğim ve senin de bana cevap vereceğin bir isim bulalım da anlaşalım.” dedi. Ben de:

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1, s.131-134
[2] Belâzürî-Ensab, c.1, s.99; İbn.Esîr-Elkâmil, c.2, s.60
[3] Buharî-Sahîh, c.5, s.20

“Olur! Deyince bana, “Abdül’ilâh” adıyla hitap ederdi. Bedir gününe kadar kendisiyle görüşür, konuşurduk.

Bedir günü, oğlu Ali’nin elini tutmuş olduğu sırada yanından geçiyor ve öldürdüğüm kimselerin zırhlarını da yüklenmiş bulunuyordum. Ümeyye beni görünce:

“Ey Abd-i Âmr!” diye seslendi. Ben cevap vermeyince, bu defa:

“Ey Abdullah!” deyince; ben de “Evet, ne var?” dedim. O da:

“Ganimet olarak aldığın ve yanında taşıdığın şu zırhlardan ben senin için daha hayırlı ve kazançlı değil miyim?” dedi. Ben de:

“Evet” diyerek elimdekileri bırakıp Ümeyye’nin ve oğlunun ellerinden tuttum. Ümeyye:

“Ben hiçbir zaman bugünkü gibi çetin bir gün görmedim. Sizin süte ihtiyacınız yok mu?” diye, bana söylemekle; beni esir eden kimseye, ben bol sütlü develer veririm, kendimi kurtarırım, demek istiyordu.

Bilâl-i Habeşî, onların ellerinden tuttuğumu görse; işi tamam, diye düşünüyordum. Çünkü; o, Mekke’de Bilâl’e İslamiyet’i bırakmak için güneşin kızgın zamanında Cehennemleşen kumluğuna çıkarıp onu yatırır ve göğsünün üzerine büyük bir kaya koyarak:

“Muhammed’in (As) dinini bırakmadıkça senin için buradan kurtuluş yok!” der ve ona işkenceler yapardı. Bilâl de:

“Allah birdir! Allah birdir!” demekten geri durmazdı.

Düşündüğüm gibi de oldu. Bilâl onu görmüştü ve:

“Küfrün başı Ümeyye! Sen kurtulursan, ben kurtulmayayım!” diye bağırdı.

Ona: “Ey Bilâl! O benim esirim değil mi?” dedim, fakat o yine:

“Ey Allah’ın Ensar’ı! O, küfrün başı Halef oğlu Ümeyye! O kurtulursa, ben kurtulmayayım!” diye bağırıyordu. Bu sırada çevremiz de sarılmıştı. Ben onlara engel olamadım. Birisi, kılıcıyla Ümeyye’nin oğlu Ali’nin ayağına vurup, kesti. Ümeyye bir çığlık kopardı ki ben o güne kadar çığlığın böylesini hiç işitmedim. Ona: “Artık kendini kurtar! Ben seni kurtaramam.” dedim.

Kılıçlarıyla onları parçalamadıkça, üzerlerinden ayrılmadılar.”[1]

Diğer rivayette;

---

[1] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1-2, s.631,632

Avf oğlu Abdurrahman, Ümeyye'nin üzerine kapanıp onu korumaya çalışırken Münzir oğlu Hubab, kargaşanın arasında kılıcıyla Ümeyye'nin burnunun ucunu kesti. Ümeyye, Avf oğlu Abdurrahman'a: "Çık aramızdan!" dedi.

O sırada Yesaf oğlu Hubeyb gelip Ümeyye'ye kılıç çaldı. O da Hubeyb'in elini kılıçla kesti. Ümeyye'nin oğlu Ali'nin bacağını kesen Münzir oğlu Hubab'di. Kendisini öldüren de, Yâsir oğlu Ammâr'dı.[1] Peygamberimiz, Yesaf oğlu Hubeyb'in elini yerine koydu, üzerine et sarıldı ve iyileşti.

Halef oğlu Ümeyye vurulup yere düşünce, Bilâl-i Habeşî de ona kılıçla vurdu.[2] Mes'ud'un oğlu, Ümeyye'nin öldürüldüğünü Peygamberimize haber verdiğinde, Peygamberimiz:

"Hamdolsun Allah'a ki kulunu tasdik etti ve dinini üstün kıldı." buyurdu.

ZÜLFİKÂR

Peygamberimiz, Bedir savaşına Ubâde oğlu Sa'd'ın hediye etmiş olduğu zırh ve kılıcı ile çıkmıştı.[3] Bedir savaşında ganimet olarak ele geçen Zülfikâr adlı kılıç, Haccac oğlu Münebbih'in kılıcı idi. Peygamberimiz Zülfikâr adlı kılıcı Hz. Ali'ye hediye etti.

Esirler Hakkında Kararlar

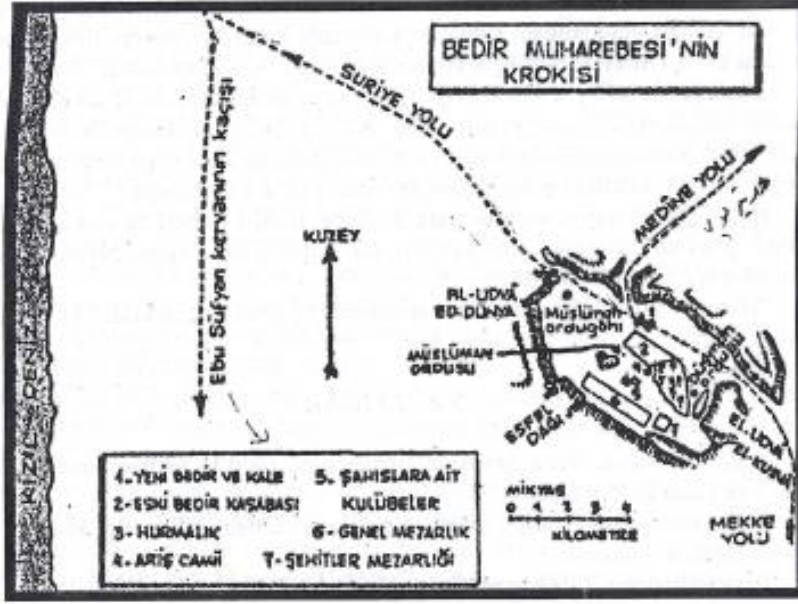
Kurtulma akçası olarak her birinden, malî durumlarına göre; 1000 ilâ 4000 dirhem alınması[4], okuryazar olanlardan kurtulma akçası veremeyenlerden de Ensar çocuklarından 10'una okuma yazma öğretmeleri şartıyla serbest bırakılmaları kararlaştırıldı.

Sâbit oğlu Zeyd, bu şekilde okuma yazma öğrenen çocuklar arasında yetişti. Okur yazar olmayan yoksul esirler, Peygamberimizin emriyle serbest bırakıldılar.[5]

---

[1] Vâkıdî-Megazî, s.61
[2] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.191
[3] Vâkıdî-Megazî, s.74-77; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.290
[4] İbn.Sa'd-Tabakat, c.2, s.22
[5] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.1-2, s.660

Bedir Savaşının Yapıldığı Yerin Krokisi

1 Bedir Savaşının Yapıldığı Yerin Krokisi

	Müslüman Ordusu	Kureyş Müşrik Ordusu
Asker Adedi:	314 veya 324	1000
Zırhlı Asker Adedi:	6 veya 9	100 veya 120
Deve Adedi:	70	700
At Adedi:	2	100
Ölenler:	14	70

Müslüman ordusunun ganimetleri

Deve 150 adet,

At 30 adet,

Esirler 70-80 kişi

Fıtır Sadakası ve Bayram Namazı

Ramazan orucu, kıblenin Kâbe tarafına çevrilmesinden bir ay sonra, Peygamberimizin Medine'ye Hicretinin ikinci ayında (Şaban ayında) farz kılınmıştı.[1]

Peygamberimiz; büyük, küçük, hür, köle, erkek ve kadın her Müslüman için kuru hurmadan, arpadan ve kuru üzümden bir sa' (1040 dirhem) veya buğdaydan bir müd (yarım sa') fıtır sadakası ayrılarak; bunu, halk bayram namazına çıkmadan evvel yoksullara verilmesini emretti ve:

"Onları bugün de aç dolaşmaktan kurtarınız!" buyurdu.[2]

Peygamberimiz, Şevval hilâli görülüp sabahleyin güneş yükselince oruçlarını açmalarını ve bayram namazına çıkmalarını Müslümanlara emretti[3] ve onlarla birlikte bayram namazı kılmak üzere namazgâha çıktı.

Habeş Necaşisinin Avvam oğlu Zübeyr'e hediye etmiş olduğu mızrak namazgâha gidilirken Peygamberimizin önünde taşındı. Namazgâha varınca da onu namaz sütresi olarak, kıbleye karşı yere saplandı.

Hutbeden önce ezansız ve kametsiz olarak bayram namazı kılındı.[4]

Rivayete göre; Habeş Necaşisi, Peygamberimize hediye olarak üç mızrak göndermişti. Peygamberimiz onlardan birini kendisine ayırmış, birini Hz. Ali'ye diğerini de Hz. Ebû-Bekr'e vermişti.

Medine'nin namazgâhı, Medine'nin doğu kapısı üzerindedir. Peygamberimiz bayram namazını; bayrÂmin birinci günü iki rekât olarak kıldırmış, bu iki rekâttan önce veya sonra namaz kılmamıştır.[5]

Bayram namazı kılmak için namazgâha yürüyerek gitmek sünnettir.[6]

Bayram namazına çıkmadan önce bir şey yemek de sünnettir.[7] Peygamberimiz Ramazan Bayramı günü sabahleyin tek sayıda birkaç tane hurma yemeden namaza çıkmazdı.[8]

---

[1] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.248
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, 5174, 5303, 5345 ve 3291inci hadisler; Buharî-Sahîh, c.2, s.138-140; Müslim-Sahîh, c.3, s.68-69
[3] Nesaî-Sünen, c.3, s.180
[4] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.248-249; Taberî-Tarih, c.2, s.266
[5] Buharî-Sahîh, c.2, s.12; Tirmizî-Sünen, c.2, s.418
[6] Tirmizî-Sünen, c.2, s.410-411, 427
[7] Tirmizî-Sünen, c.2, s.410-411
[8] Buharî-Sahîh, c.2, s.3; Tirmizî-Sünen, c.2, s.427

Bayram Namazları Ne Zaman Kılınır?

Bayram namazları “işrak” vaktinde kılınır.

Güneşin doğmasından beş derece yani Türkiye’ye göre yaklaşık 40 dakika kadar olan zaman kerahat vaktidir. Güneş yükselerek ışık saçar olduğunda, işrak vakti girer.

İşrak, güneşlik yere dahil olmak, anlÂmina gelir. Ramazan ve Kurban bayramlarının namazları bu vakitte kılınır. İşrak vaktinin devamı, kerahat vakti kadar yani 40 dakika kadar olup, sonra Duha vakti girmiş olur.

İşrak vakti içinde, işrak ve bayram namazları kılınır. Bu vakitte bu namazlar kılınamaz ise bir daha bayram namazı kılınmaz, çünkü Duha vakti girmiştir.

Duha vakti, güneşin zeval (öğle) vakti girmeden Duha vakti tamam olur.

Hz. Ali, işrak namazını iki rekât, Duha namazını da Duha vaktinde dört rekât olarak kılardı.

Bayram Namazı Nasıl Kılınır?

Evvelâ niyet edilir; “Niyet ettim Allah rızası için iki rekât bayram namazına, uydum imama” der. Sonra imam; ***Allahu Ekber*** demesiyle cemaatte ***Allahu Ekber*** diyerek ellerini bağlar. ***Sübhaneke***’yi okuduktan sonra imam ve cemaat iki kere ellerini kulaklarına kadar kaldırıp, ***Allahu Ekber*** der ve ellerini aşağı bırakır. Her bırakılışta üç kere, ***Subhanallah*** diyecek kadar durulur. Üçüncü tekbirde ellerini bağlar. İmam diğer namazlarda olduğu gibi, Fatiha ve Zammı sûrelerini okur. Rükû ve secde edip ikinci rekâta kalkar. İmam, Fatiha ve Zammı sûrelerini okuduktan sonra birinci rekâtta olduğu gibi ellerini kulaklarına kaldırarak, yanlarına salıverir. Bu suretle üç tekbir alınır. Her el salıverişte üç ***Subhanallah*** diyecek kadar fasıla ile eller yanlarda durur. İmam dördüncü tekbirle, yani ***Allahu Ekber*** ismi şerifiyle rükûa varır. Cemaat de imamla beraber rükû, secde edip Tahiyyat, Salâvat duaları okuduktan sonra selâm verilir.

Bu namazı kolayca anlatmak için; iki salla, bir bağla, üç salla bir yat, demişler. Yani, ***Sübhaneke***’yi okuduktan sonra, ***Allahu Ekber*** diyerek ellerini iki sallayıp üçüncü de ellerini bağlar.

İkinci rekâtta Zammı sûreyi okuduktan sonra üç defa ***Allahu Ekber*** deyip ellerini salar. Dördüncü tekbirde rükûa varmak suretiyle hülâsa etmişlerdir.

İmam için her tekbir aldıkça, üç ***Subhanallah*** diyecek kadar beklemesi ve sonra ellerini kaldırıp ***Allahu Ekber*** demesi lâzım olan umurdandır (işlerdendir).

Peygamberimizin birinci rekâtta A'lâ sûresi, ikinci rekâtta Gâşiye sûresini okudukları rivayet edilir. Diğer rivayette; birinci rekâtta Kâf sûresi, ikinci rekâtta Kamer sûresi okudukları rivayet edilir.[1]

Namazdan sonra imam minbere çıkar, ayakta hutbe okur, hamdüsena yerine, ***Allahu Ekber, Allahu Ekber Lâ İlâhe İllallâhu Vallahü Ekber, Allahu Ekber*** ve ***Lillâhil Hamd***! Der, cemaat de hatiple birlikte bu tekbiri alırlar.

Peygamberimiz: "Hutbeyi dinlemek isteyenler kalsın, gitmek isteyen de gitsin!" buyurmuştur.[2]

Rivayete göre; Peygamberimiz, bayram namazı kıldırınca, cemaat saflarında bulundukları hâlde onların karşısında ayakta durur, vaaz eder, ne emredecekse, emrederdi.

Hatta kimileri gaza için bir tarafa gönderilecekse, o arada gönderir yahut başka bir şeyin yapılmasını emredecekse onu emreder, ondan sonra namazgâhtan evine dönerdi.[3]

Peygamberimiz hutbelerinde Allah'a hamdüsena ettikten sonra şöyle buyururlardı:

"Allah'ın doğru yola eriştirdiğini saptıracak, saptırdığını da doğru yola getirecek yoktur. Sözlerin en güzeli, Allah'ın kitabıdır. Yol ve gidişatın en güzeli de Muhammed'in yolu ve gidişatıdır.

İşlerin en kötüsü, sonradan (din ve şeriata aykırı olarak) ortaya çıkarılan işlerdir. Her sonradan çıkarılan ise, bid'attır. Her bid'at, sapıklıktır, her sapıklık da Cehennemdedir. (Cehenneme götürür).

Peygamberimiz Medine'ye Hicret ettiği zaman, Müslümanların oynayıp eğlendikleri iki günleri vardı.

Peygamberimiz: "Yüce Allah size onlardan daha hayırlı olmak üzere Fıtır (Ramazan) ve Kurban Bayramı günlerini verdi." buyurdu.[4]

İslâmda İlk Kurban Bayramı

Zilhicce ayının onuncu günü girince Peygamberimiz, Müslümanlarla birlikte namazgâha çıktı. Avvam oğlu Zübeyr'in Habeşistan'dan getirdiği mızrak, Peygamberimizin önünde taşınarak namazgâhta kıbleye doğru dikildi. Peygamberimiz ezansız ve kametsiz olarak iki rekât Kurban Bayramı namazını kıldırdı ve namazdan sonra hutbe okudu. Okuduğu hutbede kurban kesmelerini Müslümanlara emretti.

---

[1] Müslim-Sahîh, c.3, s.21; Tirmizî-Sünen, c.2, s.413-414
[2] Ebû Davud-Sünen, c.1, s.263; İbn.Mâce-Sünen, c.1, s.410
[3] Buharî-Sahîh, c.2, s.4
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.103

Kendisinin satın aldığı semiz, boynuzlu ve beyaz iki koçtan birisini keserken: "Allah'ım, bu senin birliğin ve senden bana gelenlere şahadet eden bütün ümmetim tarafındandır."

İkincisini keserken de: "Bu da Muhammed ve Muhammed'in ev halkı tarafındandır." buyurdu.

Bundan kendisi, ev halkı ve yoksullar yediler.[1]

Rivayete göre Peygamberimiz şöyle dua etmişti:

"İNNİVECCEHTÜ VECHİYE LİL LEZİ FATARESSEMAVATİ VEL ARDA HANİFEN VEMA ENE MİNEL MÜŞRİKİN – İNNE SALÂTİ VE NÜSÜKİ VE MAHYAYE VE MEMATİ LİLLÂHİ RABBİL ÂLEMİN – LÂ ŞERİKE LEHU VE BİZALİKE ÜMİRTÜ VE ENE EVVELÜL MÜSLÜMİN ALLAHÜMME MİNKE VE LEKE ÂN MUHAMMEDİN VE ÜMMETİHİ"[2]

Mâlik oğlu Enes de Peygamberimizin boynuzlu, beyaz iki koçu ayağını onların boynuzlarının yanlarına basıp:

"BİSMİLLAH, ALLAHÜ EKBER" diyerek kestiğini, gördüğünü söyler.[3]

Kurban; Kurban Bayramı namazından önce kesilmez. Birinci, ikinci ve üçüncü günlerinde kesilirse de ilk günü kesmek faziletlidir.

Kurban; deveden, sığırdan ve davardan olur.

Bir deveyi veya sığırı, yedi kişi ortaklaşa kurban olarak kesebilir. Bir davar, ancak bir kişi içindir.[4]

Devenin beş yıllığı, sığırın iki yıllığı, davarın bir yıllığı kurban olur. Koyunun bir yaşında gibi gösterişli olanı da kurban edilebilir. Kör, dişsiz, kulaksız, yürüyemeyecek derecede topal veya hasta, zayıf, kuyruksuz hayvanlar kurban olmaz.[5]

SEVİK GAZVESİ

Kureyş'in başkanlığına Ebû Süfyan geçmiş bulunuyordu. Onun da ilk hedefi, Müslümanlardan intikam almaktı.

İntikÂmını almadıkça; yıkanmamaya, saçlarını kesmemeye yemin etmişti.

---

[1] İbn.Sa'd-Tabakat, c.1, s.248-249
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.375; İbn.Mâce-Sünen, c.2, s.1043
[3] Buharî-Sahîh, c.6, s.237; Müslim-Sahîh, c.6, s.77-78
[4] Buharî-Sahîh, c.6, s.238; Müslim-Sahîh, c.6, s.76; İbn.Mâce-Sünen, c.2, s.1048-1049
[5] İbn.Mâce-Sünen, c.2, s.1049; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.123-125

İki yüz arkadaşıyla Medine’ye doğru yola çıktı. Kendisine yardım edeceklerinden emin olduğu Yahudilerden Ahtab oğlu Huyey’a uğrayarak ondan yardım istemiş fakat Huyey ona kapısını açmamıştı.

Ebû Süfyan, Nadîr Oğulları Yahudilerinin Reisi, Mişkem oğlu Sellâm’a uğrayarak, Medine’nin birçok değerli bilgisini öğrenerek, Medine’ye üç mil mesafede Arıd’a saldırarak; Ensardan Ulru oğlu Ba’d’I öldürmüş, birkaç evi yakmış, saman yığınlarını ateşe vermişti.

Ebû Süfyan böylece intikam yeminini yerine getirdiğine inanarak, rahatlamıştı. Müslümanlar onun bu yaptıklarını duyup harekete geçince, kaçıp gitmişti.

Ebû Süfyan, askerini doyurmak için yanında kavrulmuş un keseleri getirmiş, telâş içinde kaçarken bu un keselerini atmışlardı.

Müslümanlar bunları bulduklarında, kavrulmuş un “sevik” anlamda olduğundan Araplar, bu gazveye “Sevik Gazve”si adını vermişlerdir.

Hz. Fâtıma’nın Evliliği

Hz.Fâtıma, Peygamberimizin küçük kızıdır. Kendisi bu sırada on sekiz yaşındaydı ve kendisiyle evlenmek isteyenler çoktu.

“İbn.Sa’d”ın rivayetine göre; Hz. Ebû-Bekr, Hz.Fatıma’yı istemiş, Peygamberimiz ona:

“Allah’ın istediği olur!” cevabını vermişti.

Sonra Hz. Ömer’de ona talip olmuş, fakat o da aynı cevabı almıştı.

Hz. Ali, Hz.Fâtıma’ya talip olduğu zaman Peygamberimiz Hz.Fâtıma’ya söylemiş o da sükût etmişti.

Hz. Ali, o zamana kadar Peygamberimizle birlikte yaşıyorlardı. Evliliklerinden bir müddet sonra Hz.Fâtıma, Numan oğlu Hârise’nin evlerinden birisinin kendisinden istenmesi fikrini ileri sürmüş fakat Hârise daha evvel Müslümanlara ev vermiş olduğu için Resulullah ondan bir ev istemeyi uygun görmemiş ise de Numan oğlu Hârise bu durumdan haberdar olunca Hz.Fâtıma’ya bir ev hediye etmişti.

Peygamberimizin kızına hazırladığı çeyiz; bir yatak şilte, bir su tulumu, bir değirmen, iki su ibriği ve bir su kabından ibaretti.

Hz.Fâtıma yeni evine gittikten sonra, Peygamberimiz onları ziyarete gitmiş, kapıyı çalmış, kendisine müsaade verilince içeri girmiş ve içeride biraz su istemişti. Su gelince, kabın içinden iki eline biraz su alarak Hz. Ali’nin göğsüne ve omuzlarına suyu serpmiş sonra Hz.Fâtıma’yı çağırıp onun da göğsüne ve kollarına su serpmiş ve ona:

“Kızım, seni ailemin en şerefli erkeği ile evlendirdim.” demişti.

GATAFAN GAZASI

Peygamberimiz, Gatafan kabilesinden Sâlebe Oğullarıyla Muhârib’lerin Necid bölgesindeki Zûemer’de toplanıp, Medine çevresini vurmaya hazırlandıklarını haber aldı.

Bu baskını düzenleyen de, onlardan Muhârin oğlu Hâris, Hâris’in oğlu Du’sur (Gavres) idi.

Peygamberimiz durumu Müslümanlarla görüşüp, Hz. Osman’ı yerine vekil bırakarak, Hicretin üçüncü yılının Rebiyulevvel ayında, aralarında atlıları da bulunan 450 kişilik bir kuvvetle yola çıktı.

Peygamberimiz onlardan hiç kimseye rastlamadı. Ancak onların dağlarda saklandıklarını gördü ve Zûemer’de karargâhını kurdu. Orada sağanak hâlinde yağmaya başlayan yağmura tutuldular.

Peygamberimiz bir hacet için vadiden uzakça bir yere gitmişti; yağmurdan elbisesi ıslandı, onu kurutmak için bir ağaca serdikten sonra yanının üzerine uzandı.

O sırada Bedevîler, Peygamberimizin bütün yaptıklarını seyrediyorlardı. Önderleri olan Du’sur’a:

“İşte, senin eline fırsat geçti! Muhammed ashabının yanından ayrılıp tek başına kaldı, ashabı gelene kadar onu öldürürüz!” dediler.

Du’sur, yavaş yavaş giderek Peygamberimizin yanına gelip başucuna dikildi ve asılı olan Peygamberimizin kılıcını alarak kınından çıkardı ve Peygamberimize:

“Ya Muhammed (Aleyhisselâm)! Şimdi seni benim elimden kim kurtarabilir?” dedi.

Peygamberimiz: “Allah!” buyurdu.

O anda, Peygamberimizin kılıcı Du’sur’un elinden yere düştü.

Çünkü; Du’sur, Peygamberimize kılıç vurmaya davranınca Cebrail göğsüne vurup onu yere yıkmış, kılıç da elinden düşmüştü.

Peygamberimiz doğrulup kılıcını eline aldı, Du’sur’un başına dikildi ve:

“Şimdi seni benden kim koruyabilir?” dedi. Du’sur:

“Hiç kimse!” diyerek sözlerine devam etti. “Şahadet ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur ve Muhammed de Resulüdür. And olsun ki artık hiçbir zaman senin aleyhine toplantı yapmayacağım!” dedi.

Du’sur giderken Peygamberimize döndü:

“Yemin olsun ki sen benden hayırlısın!” deyince, Peygamberimiz:

“Elbette! Ben, buna senden daha lâyığım!” buyurdu.[1]

Gatafan seferi on bir gün sürmüş, Peygamberimiz on bir gece sonra Medine’ye dönmüştür. Bu seferin bir ay sürdüğü de rivayet edilir.[2]

BAHREYN GAZASI

Bahreyn seferine Hicretin yirmi yedinci ayının başında, Cemaziyelevvel ayının altısında çıkıldı.

Bahreyn’e vardıklarında, toplanan Suleym Oğullarının dağıldıklarını gördüler. Hiçbir çarpışma olmadan Medine’ye döndüler.

Bu sefer on gün sürmüştü.[3]

Hz. Osman’ın Hz. Ümmü Külsüm (Ümmü Gülsüm) İle Evliliği

Hz. Osman ile evli olan Hz.Rukayye, Bedir gazasından dönülürken vefat etmişti. Hz. Osman; çok üzülür, ağlardı. Kabrine gider ve oradan saatlerce ayrılmazdı.

Peygamberimiz bir gün ona:

“Ben, seni on derece kederli ve üzgün görüyorum!” buyurdu. Hz. Osman:

“Ya Resulullah! Bana olan hiç kimseye olmadı. Resulullah’ın nikâhımda bulunan kızının vefatıyla aramızdaki akrabalık alâkası kesilmiş oldu.” dedi.

Peygamberimiz:

“Ey Osman! Cebrail sana Rukayye’nin kız kardeşini (Ümmü Külsüm) aynı miktarda mihirle nikâhlamam bana yüce Allah tarafından emredildi!” buyurdu.[4]

Ümmü Külsüm; Mekke’de iken annesi Hz. Hatice Müslüman olduğu zaman o da Peygamberimize biat vererek Müslüman olmuştu.

Ebû Leheb’in oğlu Uteybe ile nişanlı iken; Uteybe, babasının isteği üzerine Ümmü Külsüm’den evlenmeden, nişanlı iken ayrılmıştı.

Hz. Ümmü Külsüm, Hz. Osman ile Hicretin üçüncü yılı Rebiyulevvel ayında nişanlandı ve Peygamberimiz onları Cemaziyelâhır ayında da onları evlendirdi.[5]

---

[1] İbn.Sa’d-Tabakat, c.2, s.235; Belâzürî-Ensab, c.1, s.311; Diyar Bekrî-HamîS, C.1, S.467
[2] İbn.Sa’d-Tabakat, c.2, s.235; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.3-4, s.46; Taberî-Tarih, c.3, s.2
[3] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.3-4, s.46; İbn.Sa’d-Tabakat, c.2, s.45,46
[4] Hâkim-Müstedrek, c.4, s.49
[5] Belâzürî-Ensab, c.1, s.402; İbn.Sa’d-Tabakat, c.8, s.38

KARDE SERİYYESİ

Kureyş müşriklerinin çoğu ticaretle uğraşırlardı. Bedir'de uğradıkları yenilgiden sonra Peygamberimiz ve ashabından korkarak, Suriye'ye ve Şam'a gidemez olmuşlardı.

Ümeyye oğlu Safvan:

"Muhammed ve ashabı ticaretimizi durdurdu, ne yapacağız? Bilmiyorum! Sahil yollarını hep tutmuşlar, hiç bırakmıyorlar. Nereye gideceğimizi bilmiyorum! Oturup, duracak olursak sermayemizi yiyip, tüketeceğiz!" diyerek şikâyetleniyorlardı.

Peygamberimizin, doğrudan doğruya Kureyş'in iktisadî ve dolayısıyla askerî gücünü kırmayı hedef tutan bu gibi askerî ve iktisadî tedbirlerinden şikâyetlenen Kureyş liderleri, daha önce ve Bedir savaşından sonra Medine'ye Hicret eden Müslümanların, hatta en yakın akrabalarının Mekke'deki bütün mallarını ve servetlerini insafsızca gasp etmiş ve yağmalamışlardır.

Muttalib oğlu Esved:

"Sahil yolu tehlikeli ise sen de Irak yolunu tut, oradan ticaretine devam et!" dedi. Safvan:

"Ben, o yolu bilmiyorum!" dedi. Muttalib oğlu Esved:

"Ben, sana kılavuz salık vereyim ki o seni gözü kapalı götürüp, getirsin." dedi.

Safvan: "O, kim?" diye sorunca, Muttalib oğlu Esved:

"Hayvan-ı Iclî oğlu Furat'dır!" dedi.

Safvan; hemen bu kişiyi buldu ve içinde bulundukları durumu anlatarak, ticaret yapabilmek için Irak yolu ile Şam'a gitmek istediğini söyleyince, Furat:

"Ben, seni öyle bir Irak yolu ile götüreyim ki orayı Muhammed (Aleyhisselâm)in ashabından hiçbiri göze alamaz. Çünkü; orası Necid arazisidir, susuz çöldür." dedi.

Safvan, çölü kışın geçeceklerini ve suya çok az ihtiyaçları olacağını hesaplayarak hemen hazırlandı.

Hazırlanan kervana; Muttalib oğlu Esved 300 miskal altın ve ayrıca gümüş külçeleri, Ümeyye oğlu Safvan 30 000 dirhem tutarında mal ve gümüş külçe ile kaplarıyla, öteki Kureyşîler de çeşitli ticaret mallarıyla katılmış bulunuyorlardı.[1]

Ebû Süfyan da bu kervana çok miktarda gümüş ile katılmıştı.

---

[1] Vakıdî-Megazi, s.154,155

Zaten Kureyşî ticaretinin büyük bir kısmını gümüş ticareti oluşturuyordu. Ebî Rebîa oğlu Abdullah ile Abdul'uzzâ oğlu Huvaytıp da bu ticaret kervanına katılarak yola çıkmış bulunuyordu.

Bu kervanın yola çıktığı haberi Peygamberimize iletildi. Peygamberimiz de Hârise oğlu Zeyd'in kumandası altında 100 kişilik askerî birliği yola çıkardı.

Hicretin üçüncü yılı, Cemaziyelâhır ayının başı ve kış mevsimi idi.

Hârise oğlu Zeyd; Ebû Süfyan'ın başında bulunduğu bu Kureyş ticaret kervanını, Necid sularından El'Karde'de yakaladı.

Karde, Necid toprağında Rebeze ile Zât-I Irk nahiyesi Gamre arasındadır.[1]

Kervan üzerinde bulunan Kureyşîlerin hepsi kaçtılar. Hârise oğlu Zeyd, sahipsiz kalan ticaret kervanını Medine'ye, Peygamberimize getirdi.

Kervandaki malların beşte biri 20 000 dirhem tutmuştu. Kalan beşte dördü de birlikleri arasında bölüştürüldü.

Kervanın kılavuzu Hayyan oğlu Furat esir edilerek, Medine'ye getirilince; Müslüman ol, seni bırakalım, denildi. O da Müslüman olup, kurtuldu.[2]

Peygamberimiz; seriyye kumandanlarının hayırlısı, Hârise oğlu Zeyd'dir, buyurarak onu tebrik ve takdir etmiştir.

Peygamberimizin Hz. Hafsa İle Evlenmesi

Hz. Ömer'in kızı Hafsa; Kâbe'nin Kureyş tarafından yeniden yapıldığı yılda, Peygamberimize risalet gelmeden beş yıl önce doğmuştur.

Annesi, Maz'un oğlu Osman'ın kız kardeşi, Zeyneb'dir.

Hz. Hafsa, ashaptan Huzâfe oğlu Huneys ile evlenmiş ve birlikte Medine'ye Hicret etmişlerdi. Huneys, daha önce de Habeşistan'a Hicret etmişti. Hz. Hafsa'nın da Habeşistan'a Hicret ettiği rivayet edilir.

Huneys, Bedir savaşında yaralanıp döndüğü sırada da vefat edince, Hz. Hafsa dul kalmıştı.

Huneys, Hicretin 25inci ayı başında vefat etmiş, cenaze namazını Peygamberimiz kıldırmış ve Baki kabristanına, Maz'un oğlu Osman'ın yanına defnedilmiştir.

---

[1] İbn.Sa'd-Tabakat, c.2, s.36
[2] Vakıdî-Megâzi, s.155,156; İbn.Sa'd-Tabakat, c.2, s.36

Peygamberimizin kızı ve Hz. Osman'ın eşi Rukayye'de Bedir savaşının dönüşü sırasında vefat etmiş olmasından dolayı Hz. Osman da dul kalmıştı.

Hz. Ömer, bir gün Hz. Osman'ın evine gitmişti. Hz.Rukayye'nin ölümünden dolayı son derece üzüldüğünü görünce:

"Ey Osman! İstersen sana kızım Hafsa'yı nikâhlayayım!" dedi.

Hz. Osman: "Bir düşüneyim!" dedi.

Aradan birkaç gün geçtikten sonra karşılaştıklarında, Hz. Osman:

"Şu günlerde evlenmenin doğru olmadığını anladım!" diyerek, özür diledi.

Hz. Ömer; Hz. Ebû-Bekr'e de kızı Hafsa'yı nikâhlamayı teklif etmiş, Hz. Ebû-Bekr'de susarak, hiç cevap vermemişti.

Hz. Ömer; Hz. Ebû-Bekr'e, Hz. Osman'dan daha çok kızmıştı. Çünkü, Hz. Osman hiç olmazsa bir cevap vermiş ve özür dilemişti.

Hz. Ömer durumu Peygamberimize anlattı.

"Ya Resulullah! Ben Osman'a şaşıyorum! Kızım Hafsa'yı ona teklif ettim, o da kaçındı, yanaşmadı!" dedi. Peygamberimiz:

"Ben, sana Osman'dan daha hayırlı bir damat, Osman'a da senden daha hayırlı bir kayın baba salık vereyim mi?" diye sordu. Hz. Ömer:

"Evet! Ya Resulullah!" deyince, Peygamberimiz:

"Sen kızın Hafsa'yı bana nikâhlarsın, ben de kızım Ümmü Külsüm'ü Osman'a nikâhlarım! Çünkü; Allah, Osman'ı senin kızından daha hayırlısına, senin kızını da Osman'dan daha hayırlısına nikâhladı!" buyurdu.

Zaten Hz. Osman da Peygamberimizin kızı Ümmü Külsüm ile evlenmeyi umduğu için Hz. Ömer'in teklifinden kaçınmıştı.

Peygamberimiz, Hz. Hafsa ile Uhud savaşından önce, Hicretin otuzuncu ayı başlarında, şaban ayında evlendi.[1]

Peygamberimiz Hz. Hafsa'ya 400 dirhem mihr verdi.[2]

Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer ile karşılaştıklarında:

---

[1] İbn.Sa'd-Tabakat, c.8, s.82,83
[2] İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.3, s.645

"Ya Ömer! Sen, Hafsa'yı bana teklif etmiştin de sana bir cevap veremediğim zaman bana darılmıştın!" dedi. Hz. Ömer:

"Evet, öyle olmuştu." dedi. Hz. Ebû-Bekr:

"Senin teklifine olumlu cevap vermekten beni hiçbir şey alıkoymazdı ancak Resulullah, Hafsa ile evlenmek istediğini bana söylediği için, onun sırrını açıklamak istemedim. Eğer Resulullah, Hafsa hakkındaki düşüncesinden vazgeçseydi, onu muhakkak ben kabul ederdim." diyerek özür diledi.[1]

Hz. Hafsa, çok namaz kılar ve oruç tutardı.

Peygamberimizin Hz.Zeybeb İle Evlenmesi

Huzeyme'nin kızı Hz.Zeyneb; İslâmiyetten önceki devirde, yoksul ve muhtaçlara şefkatli merhametli davranır, yemekler yedirir ve sadakalar verirdi. Bu sebeple o, "Ümmül mesâkin" (miskinler, düşkünler anası) diye anılırdı.

Hz.Zeyneb önce, Hâris oğlu Tufeyl'in eşi idi. Tufeyl boşayınca, Tufeyl'in kardeşi Hâris oğlu Ubeyde ile evlenmişti. Ubeyde, Bedir savaşında yaralanıp Safrâ'da vefat edince dul kalmıştı.[2]

Hz.Zeyneb'in, Cahş oğlu Abdullah'la evliyken onun Uhud'da şehit düşmesi üzerine dul kaldığı da rivayet edilir.[3]

Peygamberimiz Hicretin üçüncü yılı, Ramazan ayında Hz.Zeyneb ile evlendi[4] ve ona 400 dirhem mihr verdi.

Hz. Hasan'ın Doğumu

Hz. Hasan, Hz. Ali ile Hz.Fâtıma'nın oğludur. Hicretin üçüncü yılı, Ramazan ayının ortalarında doğmuştur.[5]

Hz. Hasan'ın şaban ayının ortalarında doğduğu da rivayet edilir. "Zehebî"ye göre en doğrusu da budur.[6]

Hz.Fâtıma'nın doğum zamanı gelince, Peygamberimiz ona Ümeys kızı Esmâ ile dadısı Ümmü Eymen Bereke'yi gönderdi ve Âyetelkürsî ile Felâk ve Nâs sûrelerini okudular.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.5, s.17; Ebû Nuaym-Hilye, c.1, s.361
[2] Belâzürî-Ensab, c.1, s.429; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.469
[3] Hâkim-Müstedrek, c.4, s.33; İbn.Esîr-Üsdülgabe, c.5, s.466
[4] İbn.Sa'd-Tabakat, c.8, s.83
[5] İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.19; İbn.Esîr-Üsdülgabe, c.2, s.9
[6] Zehebî-Âlâmünnübelâ, c.3, s.166; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.470

Hz.Abbas'ın eşi Ümmüfadl: "Ya Resulullah! Rüyada tıpkı senin uzuvlarından bir uzvu evimde gördüm!" dedi. Peygamberimiz de:

"Hayırdır inşallah! Fâtıma'nın bir oğlu doğacağını, onu da Kusem'in sütü ile emzireceğini görmüşsün." buyurdu.

O da bir müddet Hz. Hasan'ı, Kusem'in sütü ile emzirdi.

Doğan erkek ve kız çocukları için doğumlarının yedinci günü kurban kesilir. Buna, akika kurbanı denir. Çocuğun saçı kestirilir ve ismi konulur.

Akika kurbanı; erkek çocuğu için iki, kız çocuğu için bir koyundur. Kesilmesi vacip değil, müstehaptır (yapılabilir).[1]

Hanefî fakihlerinden Tahâvi'ye göre; mübahtır.[2]

Akika kurbanı, doğumun 14'üncü veya 21'inci günü de kesilebilir. Kurban kesilirken; *BİSMİLLAH, ALLAHÜ EKBER*, Allah'ım bu kurban senin rızan için kesilen oğlum/kızım..."nın akika kurbanıdır, denir.

Peygamberimiz, Hz. Hasan ve Hüseyin'in akika kurbanından ebesine bir but gönderilmesini, kalanının da kemikleri kırılmaksızın yenilmesini, başkalarına da yedirilmesini tavsiye buyurmuşlardır.

Akika kurbanı pişirilerek de konu komşulara hediye edilir.[3]

Ümeys kızı Esmâ der ki:

Hasan doğunca, Resulullah, Fâtıma'nın evine geldi.

"Ey Esmâ! Oğlumu gösteriniz bana!" buyurdu.

Hasan sarı bir hırkaya sarılı idi. Peygamberimiz:

"Çocuğu sarı hırkaya sarmayınız." buyurdu.

Onu beyaz bir hırkaya sararak verdim. Kucağına aldı, onun sağ kulağına ezan, sol kulağına da kamet okudu.[4]

Hz. Ali der ki:

Ben harbi seven bir adamım, oğlum doğunca ona "Harb" adını koymuştum. Resulullah gelince, bana:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.12; Hakîm-Müstedrek, c.4, s.237
[2] Tahâvî-Muvatta', c.1, s.329
[3] Beyhakî-Sünen, c.9, s.302-304
[4] Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.470

“Ne isim koydunuz?” diye sordu. Ben de:

“Harb adını verdim.” dedim.

“Hayır! O, Hasan’dır!” buyurdu.

Peygamberimiz Hz. Hasan’a, Hasan ismini koyduğu gün, “Ebû Muhammed” diye de künyelendirdi.

Hasan ismi, cahiliye devrinde Araplarca bilinen bir isim değildi fakat Yemen de Hasn ve Hasîn isimleri vardı. Peygamberimiz:

“Çocuklarınıza Peygamberlerin isimlerinden koyun! İsimlerden, Allah’a sevgili olan; Abdullah ve Abdurrahman’dır. İsimlerin çirkini, Harb ve Mürre’dir. Muhakkak ki siz kıyamet günü kendi isminiz ve babanızın isimleri ile çağırılacaksınız! Öyle olunca, isimlerinizi güzel koyunuz.” buyurmuştur.[1]

Peygamberimiz Hz. Hasan’ın damağına yumuşak hurma sürdü. Hz. Fâtıma:

“Ya Resulullah! Oğlum için akika kurbanı olarak bir deve veya bir koç kestireyim mi?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Hayır, sen onun saçını kes ve saçının ağırlığınca gümüşü yoksullara sadaka olarak dağıt.” buyurdu.[2]

Hz. Hasan için doğumunun yedinci günü iki koç kesildi.[3]

Kesilen saçının sağırlığınca da gümüş sadaka olarak dağıtıldı.

Hz. Hasan sünnet de ettirildi.[4] Çocukları sünnet ettirmek sünnet olup fıtrî hasletlerdendir.[5]

Peygamberimiz Hz. Hasan’ı çok sever, onu omzunda taşır:

“Allah’ım ben onu çok seviyorum, sen de sev! Onu seveni de sev!” [6]

“Hasan ve Hüseyin’i seven, beni sevmiş; onlara kin tutan da bana kin tutmuş olur!” buyururdu.[7]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, 769 ve 953 üncü hadis, c.5, s.194; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.165;
[2] Zehebî-Âlâmünnübelâ, c.3, s.166
[3] Nesaî-Sünen, c.6, s.166; Hakîm-Müstedrek, c.4, s.237
[4] Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.470
[5] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.75; Buharî-Sahîh, c.1, s.143
[6] Müslim-Sahîh, c.7, s.129-130; Buharî-Sahîh, c.4, s.217
[7] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.288,531

UHUD SAVAŞI

Arabistan'da bir kişinin öldürülmesi, uzun ve kanlı mücadelelere sebep olur. Özellikle savaşlarda mağlup olanlar, tekrar düşmanlarına karşı galip gelebilmek için her çareye başvururlar.

Bedir savaşında Kureyş'in 70 adamı ölmüştü ve bunların içinde Kureyş'in reisleri de vardı. Bundan dolayı bütün Mekke matem tutuyor ve intikam ateşiyle yanıp tutuşuyordu.

Bedir savaşı zamanına ait olan ticaret kervanındaki malların sermayesi hissedarlar arasında paylaşıldı ve elde edilen kazanç da hazırlanacak olan orduya bağışlandı.

Kureyş, Bedir'de ölenler için duyduğu keder biraz hafiflediği zaman intikam almak duygusuyla harekete başladı.

Ebû Cehl'in oğlu İkrime, Ebû Süfyan'a giderek:

"Muhammed, bizi mahvetti. Artık intikam alma zamanı geldi. Kervandan gelen kazanç ile bir sefer hazırlamaya başlayalım." deyince, Kureyş reisleri bu teklifi hemen kabul ettiler.

Kureyş, Bedir savaşında Müslümanların kuvveti hakkında bilgi edinmişler ve bu kez daha büyük bir kuvvet hazırlamaya karar vermişlerdi.

Herkesi tahrik ederek, asker toplamak için şairler ve hatipler her yerde dolaşmaya başlamıştı.

Kureyş'in şöhretli şairleri; Ebî Vehb oğlu Hübeyre, Hübeyre'nin oğlu Âs, Âs'ın oğlu Amr, Ziba'râ oğlu Abdullah, Ebû Azz eve Abdi Menaf oğlu Müsafâ, Arabistan'ın muhtelif kabileleri yanına gidip, tahrik ederek, yardım propagandası yapmışlardı.

Kadınlar, savaşlarda coşturucu bir vasıtadır. Araplar, kadınların iştirak ettiği savaşlarda mutlaka ölümü istihkar ederek (ölümü aşağılayarak hafif görerek) dövüşürlerdi. Yenilmek şerefsizlikti.

Sonra kadınların içinde evlâtlarının intikÂmını almayı da isterlerdi. Hatta evlâdını öldürenin kanını içeceğine yemin edenler vardı.

Mekke'den, Kureyş askerleri hareket ederken birçok asil kadınlar bunlara katılmıştı.

Hz. Hamza; Hind' in babası, Mut'im oğlu Cübeyr'in dayısı Utbe'yi öldürmüştü. Bundan dolayı Hind, Cübeyr'in kölesi Vahşi'yi Hz. Hamza'yı öldürmeye teşvik etti. Mızrak atmakta çok usta olan Vahşi, Hz. Hamza'yı öldürdüğü takdirde azat edilecekti.

Bu sırada; Müslüman olarak Mekke'de bulunan Peygamberimizin amcası Hz. Abbas, Peygamberimize, Kureyş'in savaşa hazırlandığını bildiren bir mektup gönderdi. Peygamberimiz bu haberi alınca, Hicretin üçüncü senesi Şevval ayında, düşmanın

harekâtını öğrenmek üzere Enis ve Munis adlarında iki kişiyi yollamış, bunlarda Kureyş ordusunun Medine civarına yaklaştıklarını ve düşman atlarının Medine çayırlarını geçtikleri haberini getirmişlerdi.

Peygamberimiz, Medineli Müslümanlardan Münzir oğlu Hubab'ı müşriklerin durumunu keşfetmesi için gizlice göndermişti. Medine'nin ani bir baskına uğramaması için, önemli yerlere nöbetçiler konulmuş ve Muâz oğlu Sa'd, Hudayr oğlu Üseyd ile Ubâde oğlu Sa'd silâhlanarak Peygamberimizin mescidinin kapısında nöbet tutmuşlardı.

Ertesi günü Peygamberimiz bir savaş meclisi kurmuş ve bu meclise bütün Muhacir ve Ensar reisleri gelmişlerdi. Bu toplantıda; şehirdeki kadın ve çocukların müstahkem taraflara gönderilmeleri, Medine kapılarının kapanması ve şehrin içeriden korunması teklif edilmişti. Savaş meclisinde bulunan Selûl oğlu Übeyy, Übeyy'in oğlu Abdullah'ta bu görüşte idi.

Fakat ashabın içinde gençlikleri yüzünden Bedir savaşına katılamayanlar, düşmanın şehir dışında karşılanması fikrini ileri sürüyorlardı. Bunun üzerine Peygamberimiz silâhlanmış, onları da hazırlamıştı.

Kureyş, çarşamba günü Medine'ye yaklaşmış, Uhud dağında karargâh kurmuştu.

Peygamberimiz; cuma günü, cuma namazından sonra 1000 kişi ile şehirden çıktı. Übeyy oğlu Abdullah, 300 adamla Peygamberimize gelmiş, fakat onun teklifi kabul edilmeyince geri dönmüştü. Durum böyle olunca Peygamberimizin yanında 700 kişi kalmıştı ve bunların ancak 100 kişisi zırhlı idi.

Resulullah, Medine dışındaki askerini kontrol etmiş, yaşları küçük olanları Medine'ye geri göndermişti. Bunlar; Sâbit oğlu Zeyd, Zeyd oğlu Usâme, Amd oğlu Abdullah, Ebû Sâid-i Hudrî, Âzib oğlu Berâ, Evs oğlu Arâbe, Amr oğlu Ukayb, Beşîr oğlu Nûman, Cündüb oğlu Semüre, Câriye oğlu Zeyd, Hadic oğlu Râfi, Zuheyr oğlu Useyd, Hazm oğlu Amr, Habbe oğlu Sa'd, Amr oğlu Resi, Resi'nin oğlu Sa'd ve Ömer oğlu Abdullah'tı.[1]

Yalnız Hadic oğlu Râfi', bunların geri gönderildiklerini anladığı zaman, boyunu daha yüksek göstermek için ayak parmaklarının ucuna basmış ve ordu ile gitmeye muvaffak olmuştu.

Peygamberimiz, askerlerini Uhud dağının arkasında hazırlamış, sancağı Umeyr oğlu Mus'ab'a vermis, Avvam oğlu Zübeyr'i süvarilere kumandan tayin etmiş, Hz. Hamza'yı zırhsız askerlerin başına getirmişti. Düşmanın cephe gerisinden tecavüzde bulunmamasını

[1] Vakıdî-Megazî, s.169; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.3-4, s.66; İbn.Esîr-Usdülgabe, c.2, s.223, 278; Taberî-Tarih, c.3, s.12

sağlamak için o tarafa, Cübeyr oğlu Abdullah'ın kumandası altında 50 okçu yerleştirmiş, bunların zafer kazanılsa bile yerlerini terk etmemelerini kendilerine emretmişti.

Kureyş, Bedir savaşında başına gelen yenilgiden ders alarak askerini gayet muntazam hazırlamıştı. Sağında Velîd oğlu Hâlid, solda Ebû Cehl'in oğlu İkrime, süvarilerin başında Ümeyye oğlu Safvan, okçuların başında Rebîa oğlu Abdullah bulunuyordu. Kureyş bayrağı Talha'nın elinde bulunuyordu. Talha kumandasında 200 asker her dakika emre hazırdılar.

Kureyş; adet üzere davul çalacaklarına, kadınlar def çalarak, savaş şarkıları söyleyerek ve Bedir'de ölenlere kasideler okumaya başladılar. Ebû Süfyan'ın karısı Hind, 14 kadının başında bulunuyor ve bunlar:

Biz sabah yıldızının kızlarıyız,

Yumuşak, güzel halılarda yürürüz.

İlerlerseniz, size kucaklarız,

Gerilerseniz, sizden ayrılırız! diyorlardı. Savaş böyle başladı.

İlk önce; taraflar arasında çarpışmayı, Evs kabilesinden olan fakat Kureyş müşrikleriyle iş birliği yapan Ebû Âmir başlattı.

Ebû Âmir, 50 kişi ile birlikte ortaya çıkmış, evvelce kendisine hürmet gösteren Medinelilerin onu görünce Peygamberimizi terk edeceklerini zannederek:

"Ey Ensar topluluğu! Ben Ebû Âmir'im!" diyerek seslendi.

Medineli Müslümanlar:

"Evet, seni tanıyoruz habis! Fakat Cenab-ı Hakk senin maksadını yaptırmayacaktır!" cevabını vermişlerdir.

Kureyş'in âlemdarı (bayrak taşıyanı) ilerleyerek:

"Müslümanlar! İçinizde beni öldürüp Cehenneme gönderecek yahut benim elimde ölerek cennete gidecek bir kimse yok mu?" dedi.

Hz. Ali hemen ilerleyerek:

"Evet, ben hazırım!" diyerek bir hamlede Talha'yı öldürmüştü.

Talha'nın kardeşi Osman, Kureyş'in sancağını hemen eline almıştı. Ona karşı Hz. Hamza çıkmış ve o da kardeşi gibi ölmüştü.

Bunun üzerine savaş şiddetlenmiş, Hz. Ali ile Hz. Hamza ve Ebû Dücâne düşman saflarına dalarak büyük başarılar kazanmışlardı. Peygamberimiz kılıçlarından birini Ebû Dücâne'ye vermis, o da bu kılıç ile düşman saflarını dağıtmıştı. Ebû Dücâne, Hind'e

rastlamış ve onu vurmak istemiş fakat Peygamber kılıcı ile bir kadını öldürmeye tenezzül etmemişti.

Diğer tarafta Hz. Hamza, iki eliyle tuttuğu kılıcıyla düşmanı parçalıyordu. Ümmü Enmar oğlu Sibe, Hz. Hamza'ya Meydan okuyunca, ona göz açtırmadan bacaklarından vurup yere serdi. Bu sırada kaya ardına gizlenerek fırsat kollayan Habeşli köle Ebû Desme Harb oğlu Vahşi'yi gördü. Ona doğru ilerlerken, sel suları arklara dolduğu sırada, ayağı kayıp arkasının üzerine düşmüş ve zırhı da açılmıştı. Mut'im oğlu Cübeyr'in kölesi Vahşi, kölelikten kurtulmak için elinde mızrak fırsat kolluyordu. Nihayet elindeki mızrağı Hz. Hamza'ya atmış, mızrak Hamza'nın karnına girmiş, Hz. Hamza buna mukabele ederken son nefesini vermişti. Arkadaşları yanına koşup, seslendiler fakat karşılık alamadılar. Şehit olduğunu anladılar.

Onlar uzaklaştıktan sonra Vahşi, Hz. Hamza'nın yanına giderek karnını yardı ve ciğerini çıkarıp Utbe'nin kızı Hind'e götürdü. O da ciğeri alıp ağzında çiğnedi, yutamayınca tükürdü. Sonra Vahşi'ye:

"Mekke'ye vardığım zaman, sana on tane dinar (altın) vereceğim! Bana onun vurulduğu yeri de göster!" dedi. Vahşi onu alarak Hz. Hamza'nın vurulduğu yere götürdü.

Hind, Hz. Hamza'nın erkeklik uzvunu, burnunu ve kulaklarını kesti. Onlardan; iki bilezik, iki pazvand (kolun üst kısmına, pazı tarafına takılan bilezik) ve iki halhal yaptı. Bunları takınarak Mekke'ye girdi. Hz. Hamza'nın ciğeri de yanındaydı.

Hind, Uhud günü Hz. Hamza'nın cesedini ele geçirebilse, ciğerini yemeyi adamıştı.[1]

Kureyş'in bayraktarları birer birer düşüyor fakat düşenin yerini hemen diğeri alıyordu.

Ebû Âmir müşriklerin tarafında savaşıyordu fakat oğlu Hanzala Müslümanlar tarafında idi. Hanzala; Peygamberimize giderek, İslâmiyet uğrunda babasının karnını deşmeye hazır olduğunu söylemişse de Peygamberimiz onu bu hareketten men etmişti. Hanzala da müşriklerin kumandanı Ebû Süfyan'a hamle yaparak onu öldürmeye çalışırken Esved oğlu Şeddad onun üzerine atılarak Hanzala'yı şehit etmişti.

Savaş, Müslümanların lehine devam ediyordu, birçok alemdarları birbirinin ardından ölmüşlerdi. Kureyş kadınları bile onları teşvik etmekten yorulmuşlardı. Böylece ortalık temizlenmişti. Müslümanlar ganimet toplamaya başlamış ve bu manzara da İslâm okçularına fırsat olarak faydalı görünmüştü. Cübeyr oğlu Abdullah, kumandası altındaki okçuları bu hareketlerinden vazgeçirmeye uğraşmış ise de dinletememişti.

---

[1] Vakıdî-Megâzî, s.221,222; İbn.İshak, İbn.Hişam-Sîre, c.3-4, s.91; İbn.Sa'd-Tabakat, c.3, s.12,13; Taberî-Tarih, c.3, s.10; Belâzürî-Ensab, c.1, s.322

Okçular yerlerini terk etmişlerdi. Bunu gören Velîd oğlu Hâlid Müslümanların geri çekilme hattına hücum etmiş, Cübeyr oğlu Abdullah ile beraber kalan birkaç okçuyu şehit ederek ganimetleri toplayanların üzerine atılmış ve böylece Müslümanlar dağılmış, bozulmuştu. İki taraf birbirine karışmış hatta Müslümanlar birbirlerini öldürmüştü. Müşriklerden Kumye'nin oğlu, yüzü Peygamberimize benzeyen Amir oğlu Musab'ı öldürmüş, bu olay Peygamberimizin şehit düştüğü haberinin yayılmasına sebep olmuştu. Bu haber en cesur Müslümanların bile kalbini sarsmıştı. İleri saflarda bulunan Müslümanlar gerileyerek karışıklığı bir kat daha arttırmıştı. Bu arada, Huzeyfe'nin babası Yemân yine bir Müslüman tarafından yere düşürülmüştü..

Bu sırada Peygamberimizin yanında on kişi vardı. Bunlardan bazıları Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ali, Vakkas oğlu Sa'd, Avvam oğlu Zübeyr, Ebû Dücâne ve Talha'dır.

Herkes beyninden vurulmuş gibi olduğu yerde donup kalmıştı. Hiç kimse Peygamberimizin nerede olduğunu bilmiyordu.

Ebû Nadir düşman saflarını delerek bir taraftan öteki tarafa geçmiş, Hz. Ömer'in silâhının yerde durduğunu ve kendisinin de üzüntü içinde olduğunu görmüş, ona:

"Orada ne duruyorsun, ya Ömer?" diye sormuş, o da:

"Ne yapayım! Dövüşüp de ne olacak? Çünkü, Resulullah şehit olmuş!" demişti. Ebû Nadir:

"Resulullah şehit düştüyse biz neden yaşayalım!" cevabını vererek, tekrar kıyasıya savaşmış ve şehit düşmüştü. Sonra Ebû Nadir ölenlerin arasında bulunmuş ve vücudunda seksen kılıç ve mızrak yarası bulunduğu görülmüştü. Ebû Nadir'i tanımakta güçlük çekilmiş ve sadece kız kardeşi onu tanıyabilmişti.

Müslümanlar, Resulullah'ı arıyorlardı. Onu ilk bulan Mâlik oğlu Ka'b olmuştu. Peygamberimizin başında miğfer bulunduğundan ancak gözleri görünüyordu. Ka'b, Peygamberimizi görünce:

"Ey müminler! Resulullah burada!" diye bağırmıştı. Bunu duyan herkes o tarafa koşmuş ve Peygamberimizin etrafında toplanmışlardı. Fakat müşrikler de Ka'b'ın sesini duymuşlar, onlar da bütün kuvvetlerini oraya göndermişlerdi.

Müşriklerin, Peygamberimize karşı saldırıları Hz. Ali ve arkadaşlarının kahramanca savaşmaları sayesinde püskürtülmüştü.

Müşrikler bir defasında Peygamberimize çok yaklaşmışlar, buna karşı o da:

"Benim uğrumda kim ölür?" diye sormuştu.

Seken oğlu Zeyyad ile Ensardan beş kişi seve seve canlarını feda etmişlerdi. Peygamberimiz, Zeyyad'ın cesedini yanına getirmelerini söylemişti. Yanına getirildiği

zaman henüz hayatta olan Zeyyad, Peygamberimizin ayaklarına sarılarak son nefesini vermişti.

Savaşın en şiddetli zamanlarında bile soğukkanlılıklarını yitirmeyen Müslümanlar pek çoktu. Bunlardan biri sükûnetle hurma yerken Peygamberimizi görmüş ve ona:

"Ya Resulullah! Şimdi ölecek olsam, nereye giderim?" diye sormuştu.

Peygamberimiz: "Muhakkak cennete!" buyurmuştu.

Adam, Peygamberimizin bu müjdesiyle savaş meydanına atılarak şehit düşünceye kadar savaştı.

Kureyş'in en tanınmış savaşçılarından Femye oğlu Abdullah, Müslümanlarla savaşıp, dağıtarak Peygamberimizin yanına kadar gelmiş ve kılıcıyla Peygamberimizin yüzünü yaralamıştı. Femye oğlu Abdullah'ın darbesi o kadar şiddetliydi ki, miğfer ikiye bölünmüş ve vücuduna batmıştı. Peygamberimizin bulunduğu yerde kılıçlar her taraftan şakırdıyor, oklar sağanak gibi yağıyordu. Ashap, Peygamberimizin etrafını daire şeklinde sarmışlar, Ebû Dücâne Peygamberimize kalkan olmuştu. Oklar, Peygamberimizin sırtına düşüyor fakat ona isabet etmiyordu. Peygamberimize birisi kılıçla vururken Talha kolunu uzatmış ve kolunun biri kesilmişti. Peygamberimiz:

"Ya Rabbi! Kavmimi affet! Çünkü ne yaptıklarını bilmiyorlar!" diyerek dua ediyordu.

O gün Talha, iki üç yayı kıracak kadar ok atmış ve Peygamberimizi kalkanı ile korumaya çalışmış, Peygamberimiz savaş sahasına bakmak istedikçe:

"Aman başınızı kaldırmayınız, sonra ok isabet eder, benim göğsüm size korusun!" derdi.

Peygamberimiz, meşhur okçulardan Vakkas oğlu Sa'd'a kendi okunu vermiş ve bu okları kullanmasını istemişti.

Bu sırada Peygamberimizin ağzından şu sözler döküldü:

"Peygamberini yaralayan bir millet nasıl hidayete erer?" Fakat Rahmeti Sübhani bu sözleri tasvip etmemiş ve Peygamberimiz şu vahyi almıştı.

Ali İmran 128:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ اَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَاِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾

"Leyse leke minel emri şey" **((Resulüm!) Bu işte senin yapacağın bir şey yok. Allah ya onların tövbelerini kabul eder veya onları cezalandırır. Çünkü onlar zalimlerdir.)**

Mekkeli müşriklerin okçuları Peygamberimizi hedef alarak ok yağmuruna tutunca ashap, Peygamberimizi ortalarına aldılar. Atılan oklar Peygamberimizin sağından ve solundan geçiyor veya önüne düşüyor ya da arkasından aşıp gidiyordu.

Bu sırada Huneyf oğlu Sehl, düşmanlara yağdırdığı oklarla Peygamberimizi korumaya çalışıyor, Peygamberimiz de:

“Sehl’e ok yetiştiriniz! Çünkü o Sehl’dir. Çok Rahat ve iyi ok atar!” buyuruyordu.

Ubeydullah oğlu Talha der ki:

“Gördüm ki Resulullah Aleyhisselâmın ashabı bozuldular, müşrikler hücuma geçtiler ve Resulullah’ı her yerden kuşattılar. Taaruzlara (saldırılara) hangi taraftan; önden, arkadan, sağdan ve soldan mı karşı duracağımı bilemedim. Kılıcımı alarak bir kere ön taraftan sonra da arka taraftan saldırıya geçerek gelenleri uzaklaştırdım. Nihayet dağıldılar!”

Peygamberimiz en tehlikeli anlarda Talha’ya

“Bana kendini feda eder, siper yapar mısın?” buyurmaktaydı.

Vakkas oğlu Sa’d: “Talha, Uhud günü Resulullah’a karşı, bizim aramızdakilerden en kahramanca davrananımızdı. Biz Resulullah’ın başından oraya, buraya dağılıp ayrıldığımızda o, Resulullah’ın yanından hiç ayrılmamıştı.

Müşriklerin okçularından Zübeyr oğlu Mâlik, Peygamberimize nişan alarak bir ok atmıştı. Ubeydullah oğlu Talha, Peygamberimize isabet edeceğini anlayınca, onu korumak için elini oka karşı tutu. Ok parmağına değip elini çolak yaptı, yalnız şahadet parmağı sağlam kaldı. Peygamberimiz onun hakkında:

“Uhud günü, yeryüzünde, sağımda Cebrail’den solumda Talha’dan başka yakın bir kimse bulunmadığını gördüm.” buyurmuştur.

Talha’nın 66 yerinde yarası vardı. Hattab oğlu Dırar, onun başına şiddetli iki darbe vurmuştu. Talha çok kan kaybetmiş ve bayılmıştı. Hz. Ebû-Bekr, Peygamberimizin yanına gelince, Peygamberimiz ona:

“AmcÂmin oğlu ile ilgilen, sana tavsiye ederim.” buyurdu.

Hz. Ebû-Bekr gidip onu baygın buldu, yüzüne su serpince ayıldı:

“Peygamberimiz ne yapıyor?” diye sordu. Ebû-Bekr:

“İyidir, beni sana o gönderdi.” dedi. Talha:

“Allah’a şükürler olsun! O sağ olduktan sonra her musibet bir hiçtir!” dedi.

Ubeydullah oğlu Talha yaralanıp düştüğü zaman Peygamberimiz onun bedenini sığadı (sıvazladı) ve:

“Allah’ım ona şifa ve kuvvet ver!” diyerek dua edince sapasağlam kalkarak, düşmanlarla savaşmaya gitti.

Peygamberimiz yaralı ve hâlsiz olduğu için öğle namazını oturarak kıldı, sahabeler de oturarak namazı kıldılar.

Peygamberimizle sahabeleri Uhud dağı üzerindeki mağaralara ilerlerken orada bulunan Müslümanlar kendilerine doğru gelenlerin müşriklerden bir birlik olduğunu sanarak geri dönerek Uhud dağına doğru kaçmak istediler. Peygamberimiz Hz. Ebû-Bekr’e:

“Onlara işaret ver.” buyurdu.

O sırada Niyar oğlu Ebû Bürde yayına bir ok yerleştirip Peygamberimizin sahabelerine ok atmak istemişti.

Ebû Dücâne başındaki kırmızı sarığı çıkarıp onlara doğru sallayarak işaret verince ve seslenince durdular ve tanıdılar. Onlar da gelip Peygamberimizin yanındaki sahabelere katıldılar.

Peygamberimiz Mâlik oğlu Ka’b’ın sarı veya sarımtırak zırhını istedi, kendi zırhından birisini çıkarıp onunkini giydi.

Peygamberimizin zırhı üzerinde olduğu hâlde Muâz oğlu Sa’d ile Ubâde oğlu Sa’d arasında her ikisine dayanarak yavaş yavaş Uhud mağarasına doğru ilerledi.

Bu sırada müşrikler vadide takım halinde gelerek toplanıyor, onları önleyecek hiçbir kimse görünmüyordu.

Peygamberimiz Uhud dağındaki mağaraya girip dinlenmek istiyordu fakat çok yorgun ve bitkin bir hâldeydi. Sırtında da iki kat zırhı vardı, gitmeye hazırlandıysa da yürümeye takati yoktu. Ubeydullah oğlu Talha:

“Ya Resulullah! Ben kuvvetliyim!” diyerek hemen yere çöktü. Peygamberimizi sırtına alarak mağaraya kadar çıkardı.

Peygamberimiz mağaraya gelince Hz. Ali oradaki Mihras suyundan kalkanına doldurarak getirdi. Peygamberimiz bir koku hissettiği için içmedi:

“Bu; rengi, tadı ve kokusu bozuk bir sudur!” buyurdu.

Onunla yüzünü yıkadı, ağzını çalkaladı, ağzından çıkardığı su ise kanla karışıktı. Peygamberimizin başına su dökülürken:

“Allah’ın gazabı, Resulünün yüzünü kana boyayan kimseler hakkında şiddetli oldu!” buyurdu.

Hz. Ali’nin kalkanı ile getirdiği su ile Peygamberimiz yüzünün kanını yıkadığı sırada, Ebî Beltea oğlu Hâtıb geldi:

“Sana bunu kim yaptı?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Ebî Vakkas oğlu Utbe bana taş atıp yüzüme vurdu ve dişimi kırdı.” buyurdu.

Hâtıb: “Muhammed öldürüldü, diyerek tepenin üzerinde birisinin seslendiğini duyunca, ölecektim! Hemen yanına geldim.” dedi. Hâtıb, onun ne tarafa gittiğini sordu, Peygamberimiz de Utbe’nin gittiği tarafı gösterdi. Hâtıb hemen o tarafa doğru giderek Utbe’ye yetişti, kılıçla vurup başını ikiye böldü ve atından düşürdü. Utbe’nin başını, atını ve elbisesini alarak Peygamberimizin yanına geldi, Peygamberimiz:

“Allah senden razı olsun!” diyerek ona dua etti. “İbn-I Hişam”ın Ebû Sâid-i Hudrî’den rivayetine göre:

Resulullah’ın ön dişi Ebî Vakkas oğlu Utbe’nin attığı bir taşla kırılmış ve alt dudağı yarılmıştı.

Şihap oğlu Abdullah da alnını yarmıştı.

Kamia oğlu Abdullah’ın vurduğu bir kılıç darbesiyle de yanaklarından yaralanmış, bu şiddetli darbe miğferini eğmiş ve iç zırhının halkalarından birkaçı yanağına batmıştı.

O devirde İslâm kadınları savaşa katılan kocalarını, oğullarını ve akrabalarını savaşın sonunda ararlar, yaralı ve şehit olanları savaş alanından uzaklaştırarak onları tedavi ederler ve hizmetlerini görürlerdi.

Hz. Fâtıma’da babasını ve kocasını aramış, sorup soruşturarak izini bulmuş ve Uhud dağındaki mağaraya gitmişti.

Sa’d’ın oğlu der ki:

“Resulullah’ın yaralarına nasıl bakılıp, tedavi edildiğini çok iyi bilirim. Resulullah’ın kızı Fâtıma geldi, kocası Talib oğlu Ali kalkanıyla su getirdi. Fâtıma da babasının yüzünü yıkadı fakat yıkadıkça kan yine akıyordu. Fâtıma’nın yanında hasır otundan yapılma zenbil (hasırdan örülmüş kulplu torba) vardı. Onu yaktı ve külünü Peygamberimizin yarasına bastı. Kanının akmasını böylece durdurdu.

Avvam oğlu Zübeyr der ki:

“Uhud dağı mağarasında, Peygamberimizle beraberdim. Allah bize bir uyku verdi. Hepimiz 14 kişiydik ve uykuya dalmıştık. Kılıcım elimde iken düştü, aldım. Sonra yine

düştü ve yine aldım. Bu durum birkaç kez olmuştu. Etrafıma baktım, ashabın hepsi kalkanları üzerine yaslanıp uyumuşlardı.

Kur’an-ı Kerim bildiriyor ki:

Âl-i İmran Sûresi, Ayet 154-158:

بِسْـــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُعَاساً يَغْشٰى طَٓائِفَةً مِنْكُمْۙ وَطَٓائِفَةٌ قَدْ اَهَمَّتْهُمْ اَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللّٰهِ غَيْرَ
الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِۜ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ مِنْ شَيْءٍۜ قُلْ اِنَّ الْاَمْرَ كُلَّهُ لِلّٰهِۜ يُخْفُونَ فٖٓي اَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ
لَكَۜ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هٰهُنَاۜ قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فٖي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذٖينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ
اِلٰى مَضَاجِعِهِمْۚ وَلِيَبْتَلِيَ اللّٰهُ مَا فٖي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فٖي قُلُوبِكُمْۜ وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٤﴾
اِنَّ الَّذٖينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِۙ اِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُواۚ وَلَقَدْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ
غَفُورٌ حَلٖيمٌ ﴿١٥٥﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذٖينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِاِخْوَانِهِمْ اِذَا ضَرَبُوا فِي الْاَرْضِ اَوْ
كَانُوا غُزًّى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُواۚ لِيَجْعَلَ اللّٰهُ ذٰلِكَ حَسْرَةً فٖي قُلُوبِهِمْۜ وَاللّٰهُ يُحْيٖ وَيُمٖيتُۜ وَاللّٰهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصٖيرٌ ﴿١٥٦﴾ وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِ اَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿١٥٧﴾ وَلَئِنْ
مُتُّمْ اَوْ قُتِلْتُمْ لَاِلَى اللّٰهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٨﴾

154. Sonra o kederin ardından Allah size bir güven, bir grubunuzu kendinden geçiren uyuklama hali verdi; bir grup da kendi canlarının derdine düşmüşler, Allah hakkında haksız yere Cahiliye düşüncelerine kapılarak, “Bu işten bize ne?” diyorlardı. De ki: “İşin tamamı Allah’a aittir.” Sana açmadıklarını içlerinde gizliyorlar: “Bu işte bizim görüşümüz alınsaydı burada öldürülmezdik” diyorlar. De ki: “Evlerinizde dahi olsaydınız, yine de haklarında ölüm yazılmış olanlar ölüp düşecekleri yere geleceklerdi. Bu, Allah’ın içinizde olanı ortaya çıkarması ve kalplerinizdeki şüpheyi gidermesi içindir. Allah kalplerde olanı bilir."

155. İki ordunun karşılaştığı gün sizden bozguna uğrayanlar var ya, sırf yaptıkları bazı şeyler yüzünden şeytan onların ayaklarını kaydırmıştı. Şüphe yok ki Allah onları affetmiştir, Allah çok bağışlayıcıdır, pek halîmdir.

156. Ey iman edenler! Sizler, sefere çıkan veya savaşa giren kardeşleri hakkında -Allah sonunda bunu kalplerinde bir hasret acısı kılsın diye- “Onlar yanımızda olsalardı ölmezlerdi ve öldürülmezlerdi” diyen inkârcılar gibi olmayın. Hayat veren de öldüren de Allah’tır; Allah yaptıklarınızı görmektedir.

157. Andolsun ki Allah yolunda öldürülür veya ölürseniz biliniz ki Allah’tan gelecek bir bağışlama ve bir rahmet, onların biriktirdiklerinden daha hayırlıdır.

158. Andolsun ki, ölseniz de öldürülseniz de Allah’ın huzurunda mutlaka toplanacaksınız.

Ebû Süfyan, savaş meydanında ölenler arasında Muhammed (As)'ın cesedini görebilir miyim düşüncesiyle Ebû Âmr'le dolaşmaya başladı.

Zeyd oğlu Hârice'nin cesedine rastladılar. Ebû Âmr:

"Ey Ebû Süfyan! Bu ölünün kim olduğunu biliyor musun?" diye sordu.

Ebû Süfyan: "Hayır, bilmiyorum!" dedi. Ebû Âmr:

"Bu, Zeyd oğlu Hârice'dir, Hazreçlilerin başıdır." dedi.

Ubâde oğlu Abbas'a rastladılar. Ebû Âmr:

"Bu da, Kavkal'ın oğludur, eşraftandır." dedi. Sonra, Abd-i Kays oğlu Zekvan'a rastladılar. Ebû Âmir:

"Bu da, onların seyyitlerinden ve ulularındandır." dedi.

Ebû Âmr, oğlu Hanzala'ya rastladı. Ebû Süfyan, onun cesedinin kim olduğunu sordu, Ebû Âmir:

"Bu; bence, buradakilerin en şerefli olanıdır! Bu, Ebû Âmr oğlu Hanzala'dır." dedi. Ebû Süfyan:

"Muhammed (As) in vurulup düşürüldüğü yeri göstermedin! Eğer, o öldürülmüş olsaydı görürdük! Demek ki Kamia'nın oğlu yalan söylemiş!" dedi.

Ebû Süfyan, Velîd oğlu Hâlid'e rastladı ve ona:

"Senin kanaatince, Muhammed (As) öldürülmüş müdür?" diye sordu. Hâlid:

"Ben onu, ashabından bazı kişilerle birlikte dağa çıkarken gördüm!" dedi.

Ebû Süfyan: "Gerçek olan budur. Kamia'nın oğlunun onu öldürdüğünü söylemesi yalandır!" dedi ve Uhud dağının ortalarına kadar giderek, Müslümanlara doğru seslendi:

"Ey Müslümanlar! Aranızda Muhammed (As) var mı?" diye sordu.

Peygamberimiz: "Ona cevap vermeyiniz!" buyurdu.

Ebû Süfyan; tekrar tekrar, aralarında, Ebû Kuhâfe'nin oğlu (Hz. Ebû-Bekr) ile Hattab'ın oğlu (Hz. Ömer) var mı?" diye bağırarak sordu fakat cevap alamayınca yanındakilere dönerek:

"Herhâlde bunların hepsi öldürülmüş! Eğer sağ olsalardı cevap verirlerdi." dedi. Hz. Ömer dayanamayarak:

"Ey Allah'ın düşmanı! Yemin olsun ki sen yalan söylüyorsun. Adını saydığın kişilerin hepsi de sağdırlar. Allah, seni zelil ve hakir etmek için onları sağ bıraktı. İşte Resulullah! İşte Ebû-Bekr! İşte ben!" dedi.

Ebû Süfyan sesinin olanca kuvvetiyle:

“Fal okumuza, evet çıkarıp, bizi zafere eriştirdin Hubel! Savaşın talihi bu! Kuyunun kovası gibi, hem iner hem de çıkar. Bugün Uhud günü! O günün (Bedir) karşılığıdır. Yükselt dinini Hubel!” diyerek bağırdı. Hz. Ömer:

“Ya Resulullah! Cevap vereyim mi?” diye sordu, Peygamberimiz:

“Cevap ver!” buyurdu. Hz. Ömer:

“Ne şekilde cevap vereyim?” dedi. Peygamberimiz:

“En yüksek ve en yüce olan Allah’tır! diye cevap veriniz.” buyurdu.

Ebû Süfyan: “Haberiniz olsun ki bizim Uzzâ’mız var, sizin yok!” dedi.

Peygamberimiz: “Cevap ver!” buyurdu. Onlar da:

“Ne şekilde cevap verelim?” diye sordular. Peygamberimiz:

“Allah, bizim mevlâmızdır. Sizin Mevlâ’nız yok! diye cevap veriniz.” buyurdu. Ebû Süfyan:

“Yanıma gel, ey Ömer!” dedi. Peygamberimiz:

“Git de gör! Onun derdi nedir?” buyurdu.

Hz. Ömer yanına doğru varınca, Ebû Süfyan:

“Ey Ömer! İnandığın Allah’ın aşkına doğru söyle! Muhammed (As)ı öldürdük mü?” diye sordu. Hz. Ömer:

“Hayır! Allah’a ant olsun ki onu öldürmediniz. Şimdi o söylediklerinizi dinliyor!” dedi. Ebû Süfyan:

“Sen, benim nazarımda Kamia’nın oğlundan daha doğru sözlüsün ve sözünün erisin!” dedi.

Ebû Süfyan ve yanındakiler dönecekleri sırada seslendiler:

“Gelecek yıl Bedir’de sizinle buluşup çarpışmaya söz veriyoruz.” dediler. Hz. Ömer durdu, Peygamberimizin ne diyeceğini bekledi. Peygamberimiz:

“Olur! Orası, inşallah sizinle buluşma yerimiz olsun!” buyurdu.

Peygamberimiz ve Müslümanlar, müşriklerin Medine üzerine yürüyerek kadın ve çocuklara zulüm yapacaklarından endişe ediyorlardı. Peygamberimiz, Hz. Ali’yi gönderdi. Ona:

“Müşrikleri takip et. Bak bakalım ne yapıyorlar. Eğer; onlar develerine binerek atları yedeklerine alırlarsa Mekke’ye, atlara binerek, develeri sürerlerse Medine’ye yürüyeceklerdir.

“Varlığım kudret elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki, Medine üzerine yürüyecek olurlarsa ben de onların arkalarından gider, cezalarını veririm!” buyurdu.

Hz. Ali der ki:

“Müşriklerin ardından giderek, ne yaptıklarına baktım. Atlarını yedeğe alarak develerine bindiler ve Mekke’ye yöneldiler!”

Vakkas oğlu Sa’d’ın bildirdiğine göre; müşrikler Akîk mevkiine gelince orada durdular. Medine’ye girip girmemek üzere konuştular. Ümeyye oğlu Safvan:

“Siz onları yendiniz, artık Mekke’ye dönünüz, üzerlerine varmayınız! Mekke’ye dönüp gittiğiniz takdirde zafer sizin olur!

Siz, Bedir’de yenilerek dönüp gittiğiniz zaman onlar sizi takip etmediler ve zafer onlarda kaldı.

Müslümanlar bize çok kızdılar. Yapılacak yeni bir çarpışmanın onlar için olanlardan başka türlü bir sonuç vermesinden korkarız! Mekke’ye dönünüz! Hazreçlerden geri dönmüş olanların toplanıp gelmelerinden korkarım! Zafer ve galebe bizde iken Mekke’ye dönünüz! Eğer dönmezseniz zaferin siz de kalacağından emin değilim!” dedi.

Peygamberimizin Rebîa Oğlu Sa’d’ı Sorması

Kureyş müşrikleri gittiği zaman Peygamberimiz Rebîa oğlu Sa’d hakkında bilgi istedi. Eliyle vadinin bir köşesini işaret ederek:

“Ben, onu bir ara orada görmüştüm!” buyurdu.

Ensar’dan Mesleme oğlu Muhammed veya Kâ’b oğlu Übeyy, Peygamberimizin işaret ettiği tarafa doğru yönelerek Rebîa oğlu Sa’d’a bakmaya gitti.

Vadiye serilmiş olan şehitler arasında araştırdı fakat onu tanıyamadı. Sonunda: “Ey Sa’d! Resulullah beni sana gönderdi.” diye seslendi. Bu sırada derin bir soluk duydu ve hemen o tarafa giderek onu buldu ve:

“Resulullah seni bulmamı ve kendisine haber götürmemi emretti.” dedi.

Rebîa oğlu Sa’d: “Ben artık ölüler arasındayım! Resulullah’a selâmımı ilet ve Sa’d, senin için, “ümmetleri doğru yola yönlendiren Peygamberlerin alacakları mükâfatların en hayırlısı ve en üstünü ile Allah, seni bizden dolayı mükâfatlandırsın”, diyor, de!

Kavmin olan Ensar’a da selâmımı ilet! Onlara da; “Siz, Akabe gecesinde, Resulullah hakkında koruma andı içmediniz miydiniz? Gözleriniz kımıldarken, Peygamberimiz

Aleyhisselâm'ı düşmanlardan korumaz da ona bir musibet erişirse, sizin için Allah katında ileri sürülebilecek hiçbir mazeret yoktur! diyor, de!" dedi ve çok geçmeden vefat etti.[1]

Sâbit oğlu Zeyd der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm Uhud günü beni Rebîa oğlu Sa'd'ı aramaya gönderdi ve bana; git onu gör ve benden selâm söyle, Resulullah nasılsın? diye soruyor, de." buyurdu.

Şehitlerin arasında dolaştım ve ona son nefesinde ulaştım. Vücudunun yetmiş yerinde kılıç, mızrak ve ok yarası vardı, ona:

"Ey Sa'd! Resulullah Aleyhisselâm sana selâm ediyor. Nasıl olduğuna dair bizden haber bekliyor!" dedim. Sa'd:

"Resulullah'a selâm olsun! Sana da selâm olsun! Ona tarafımdan; ya Resulullah, ben artık cennetin kokusunu almaya başladım, dediğimi ilet!" dedi.

Elçiler gördüklerini gelip haber verince Peygamberimiz kıbleye dönerek ellerini kaldırdı:

"Allah'ım! Rebîa oğlu Sa'd'ı karşıla, ondan razı ol. Allah ona rahmet etsin! O sağlığında ve son nefesinde Allah ve Resulü için nasihat ederdi!" buyurdu.[2]

Uhud'ta Kadınların Yardımı

Sırtlarında yiyecek ve içecekle Uhud'a kadar koşarak gelen kadınlar arasında; Hz. Aişe, Hz. Fâtıma, ümmü Suleym, Cahş kızı Hamme de bulunuyordu.

Hz. Aişe ile Ümmü Suleym kırba ile su taşıyorlar, Hamme susuzlara su veriyor ve yaralılara bakıp tedavi ediyordu.

Mâlik oğlu Enes der ki:

"Uhud savaşında halk bozulup Resulullah'ın yanından ayrıldıkları zaman Ebû-Bekr kızı Âişe ile Mihan kızı Ümmü Suleym'i gördüm. Kollarını sıvamışlardı. Halhalları görünüyordu. Arkalarında kırbalarla çabuk çabuk su taşıyorlar, yaralıların ağızlarına boşaltıyorlardı."[3]

Sa'd-ül Eslemiyye kızı Kuaybe'ye, Peygamberimizin mescidinde bir çadır kurulmuştu. Kuaybe, bu çadırda hastaları ve yaralıları tedavi ederdi.[4]

Kuaybe, İslâm'da resmen görevlendirilen ilk kadın doktordur.

Mâlik oğlu Kâ'b der ki:

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.94-95; Vakıdî-Megazî, s.227
[2] Hakîm-Müstedrek, c.3, s.201; Zehebî-Alâmünnübelâ, c.1, s.231
[3] Buharî-Sahîh, c.3, s.221-222
[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.291

"Resulullah Aleyhisselâm Uhud günü, Hz. Hamza'nın düştüğü yeri sordu." Simme oğlu Hâris:

"Onun şehit olduğu yeri ben gördüm!" dedi. Peygamberimiz:

"Bize orayı göster!" buyurdu.

Hâris, gidip Hz. Hamza'nın başına durdu. Karnının yarıldığını, kulaklarının ve burnunun kesildiğini gördü.

"Ya Resulullah! Onun cesedine işkence yapılmış!" dedi.

Peygamberimiz, Hz. Hamza'nın cesedine doğru ilerledi, yanına vardı. Cesedin, kesilip biçildiğini görünce dayanamadı, hıçkırarak ağladı. Bu yürekler acısı manzara karşısında:

"Ben, bunun kadar beni öfkelendiren bir yerde durmamışımdır! Ey Resulullah'a koruyucu olan Hamza! İyi bilirim ki sen, hısım ve akrabalık haklarını gözetir, daima hayırlı işler, işlerdin! Senin yerine müşriklerin ölülerinden yetmişinin cesedini kesip biçeceğim!" buyurdu.[1]

Müslümanlar, Peygamberimizin amcası Hz. Hamza'ya yapılana üzüldüğünü ve onu yapanlara öfkelendiğini görünce:

"Ant olsun ki; eğer Allah bizi bir gün onlara muzaffer kılacak olursa Araplardan hiç kimseye yapılmayan işkenceyi onların cesetlerine yapacağız!" dediler.

Yüce Allah'ın Peygamberimize ve Ashabına Emirleri

Gerek Peygamberimizin gerekse Müslümanların ileride müşriklerin de aynı şekilde ölülerinden öç alacaklarına yemin etmeleri üzerine, Cebrail Aleyhisselâm geldi.

Nahl Sûresi, Ayet 126-128:

بِسْــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهٖۜ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ﴿١٢٦﴾ وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلَّا بِاللّٰهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فٖي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الَّذٖينَ اتَّقَوْا وَالَّذٖينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾

126. Eğer ceza verecekseniz, size yapılanın misliyle cezalandırın. Eğer sabrederseniz, elbette bu, sabredenler için daha hayırlıdır.

127. Sabret! Senin sabrın ancak Allah'ın yardımı iledir. Onlardan yana üzülme. Tuzak kurmalarından dolayı da sıkıntıya düşme.

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.95-96; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.497; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.13-14; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.197,199

128. Şüphesız Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanlar ve iyilik yapanlarla beraberdir.

Bunun üzerine Peygamberimiz, müşriklerin yaptıklarına katlandı. Müşriklerin ölülerine misilleme ve işkence yapmaktan bizi nehy etti. Kendisi de yemininden dolayı kefaret verdi.

Uhud Şehitlerinin Definleri

Peygamberimiz, Uhud günü şehitlerin üzerinde bulunan silâhları, zırhları ve kan bulaşmamış giysilerini çıkardıktan sonra kalanların kanlı elbiseleriyle defnedilmelerini emretti.

“Ya Resulullah! Şehitlerimiz pek çok! Ne yapalım? Bize ne buyurursunuz?” diye sordular. Peygamberimiz:

“Derin ve geniş kabirler kazınız ve her bir kabre ikişer üçer defnediniz!” buyurdu. Onlar:

“Önce hangisini defnedelim?” diye soruldu. Peygamberimiz:

“En çok Kur’an bileni, önce defnedin!” buyurdu.

Hz. Hamza’yı kabre; Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer, Hz. Ali ve Avvam oğlu Zübeyr indirdi. Peygamberimiz kabrin başında durdu. Cahş oğlu Abdullah da Hz. Hamza’nın kabrine defnedildi. Hz. Hamza, Abdullah’ın dayısı idi.[1]

Uhud Şehitlerine Verilen Selâm

Fâtıma tül-Huzâiyye der ki:

“Şehitlikte iken güneş batmıştı. Yanımda kız kardeşim bulunuyordu. Kız kardeşime; gel de Hamza’nın kabrine selâm verip dönelim, dedim. Birlikte giderek onun kabrinin yanında durduk:

“*ESSELÂMÜ ALEYKE* (selâm olsun sana)! Ey Resulullah’ın amcası!” dedik.

“*VE ALEYKÜMESSELÂMÜ VE RAHMETULLAH* (Allah’ın selâm ve rahmeti size de olsun!)” diye selâmımıza karşılık verdiğini işittik.

Birbirimize hayretle baktık! Orada bizden başka hiç kimse de yoktu!”[2]

Başka bir rivayette; Hâlid oğlu Attaf’ın halası:

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.3, s.10,91; Belâzürî-Ensab, c.1, s.336; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.97

[2] Vakıdî-Megazî, s.241-242

“Hamza’nın kabri yanında binitimden inerek, orada namaz kıldım. Namazım bitince, *ESSELÂMÜ ALEYKÜM* dedim. Yerin altından gelen bir sesle selâmıma karşılık verildiğini işittim. Bütün tüylerim ürperdi!” demiştir.[1]

Mesleme oğlu Muhammed ile Selâme oğlu Seleme Uhud’a giderler ve ilk önce Hz. Hamza’nın ve sonra da Harâm oğlu Amr, Amr’ın oğlu Abdullah’ın kabirlerinde durarak onları selâmlardı.

Peygamberimizin eşi Hz. Ümmü Seleme de her ay Uhud’a giderek şehitleri selâmlardı.

Bir gün yanında uşağı Teyyihan ile şehitliğe gitmişti. Teyyihan’ın şehitleri selâmlamadığını görünce:

“Ey ahmak çocuk! Onları selâmlamadın değil mi? Andolsun ki onlar, kıyamete kadar kendilerine selâm verenlere karşılık verirler!” dedi.[2]

UHUD ŞEHİTLERİNİN YENİ KABİRLERE TAŞINMASI

Abdullah oğlu Câbir der ki:

“Ebû Süfyan oğlu Muaviye, Uhud’da su çıkaracağı zaman Medine valisine yazmış, vali de; Uhud’daki şehit kabirlerinin başka bir yere nakledilmesi, cevabını vermişti. Bunun üzerine Muaviye, şehitlerin kabirleri açtırarak, naaşları başka bir yere naklettirdi.

Ben, Uhud şehitlerinin, sanki uykuya dalmış gibi adamların omuzlarında birer birer taşındıklarını gördüm.

Hamza’nın ayağının yanı otsuz ve ince çakıllı düz bir yere değince kanadı.[3]

Ayağının demir kazmanın ucu değince, kanadığı da rivayet edilir.[4] Hâlbuki Medine toprağı çorak olduğundan, defnedilen ceset kabrinde bir gecede bozulur.[5]

Harâm oğlu Amr, Amr’ın oğlu Abdullah ile Cemuh oğlu Amr birlikte bir kabre defnedilmişlerdi. Sel suları onların kabrini oymuştu.

Ebû Sa’saa oğlu Abdurrahman’ın bildirdiğine göre; aradan kırk altı yıl geçtikten sonra, Uhud’un başka bir tarafına yeni bir Kabir kazıldı ve oraya kaldırılmak üzere kabri açıldığı zaman sanki dün ölmüş gibi cesedi hiç değişmemiş bir hâlde görüldü.

---

[1] Ebülfidâ-Sîre, c.3, s.90
[2] Vakıdî-Megazî, s.242
[3] Ebülfidâ-Sîre, c.3, s.87; Diyar Bekrî-Hamîs, c.1, s.498
[4] İbn-i Esîr-Usdülgabe, c.2, s.50
[5] Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.2, s.263

Âmir oğlu Abdullah yaralandığı zaman elini yarasının üzerine koymuş ve öylece gömülmüştü. Kabri açılıp eli yarasının üzerinden ayrılmak ve uzatılmak istenilince yarası kanamaya başladı. Eli yine olduğu gibi bırakıldı.[1]

Uhud şehitlerinin kırk altı yıl sonra kabirleri açıldığı zaman misk kokusu gibi bir koku yayılmıştı.[2]

Abdullah oğlu Câbir, kabri açıldığı zaman babasını uyur gibi bulduğunu, hiçbir değişikliğe uğramadığını, yüzünün siyah beyaz çizgili kefenle, ayaklarının da üzerlik otuyla örtülü bulunduğunu, aradan kırk altı yıl geçmesine rağmen her ikisinin de değişmemiş olduğunu söyler.[3]

Kur’an-ı Kerim’de Uhud

Âl-i İmran Sûresi, Ayet 139-142, 165, 168-170:

بِسْــــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾ اِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُۜ
وَتِلْكَ الْاَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِۚ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَۜ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَۙ
١٤٠﴾وَلِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤١﴾ اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِينَ﴿
جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿﴾١٤٢

139. Gevşemeyın, hüzünlenmeyin. Eğer (gerçekten) iman etmiş kimseler iseniz üstün olan sizlersiniz.

140. Eğer siz (Uhud'da) bir yara aldıysanız, şüphesiz o topluluk da (müşrikler de bedir'de) benzeri bir yara almıştı. İşte (iyi veya kötü) günleri insanlar arasında (böyle) döndürür dururuz. (bazen bir topluma iyi ya da kötü günler gösteririz, bazen öbürüne.) Allah, sizden iman edenleri ayırt etmek, sizden şahitler edinmek için böyle yapar. Allah, zalimleri sevmez.

141. Bir de Allah, iman edenleri arındırmak ve küfre sapanları mahvetmek için böyle yapar.

142. Yoksa siz; Allah, içinizden cihad edenleri (sınayıp) ayırt etmeden ve yine sabredenleri (sınayıp) ayırt etmeden cennete gireceğinizi mi sandınız?

اَوَلَمَّا اَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ اَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَاۙ قُلْتُمْ اَنّٰى هٰذَاۜ قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
﴿﴾١٦٥

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.3, s.562; Zehebî-Âlâm, c.1, s.236
[2] Ebülfidâ-Sîre, c.3, s.87; Vakıdî-Megazî, s.208; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.2, s.263
[3] Vakıdî-Megazî, s.208

165. **Onların (müşriklerin) başına (Bedir'de) iki mislini getirdiğiniz bir musibet (uhud'da) sizin başınıza geldiğinde, "bu, nereden başımıza geldi?" dediniz, öyle mi? De ki: "o (musibet), kendinizdendir." şüphesiz Allah'ın gücü her şeye hakkıyla yeter.**

اَلَّذِينَ قَالُوا لِاِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ اَطَاعُونَا مَا قُتِلُواۜ قُلْ فَادْرَؤُا عَنْ اَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾وَلَا تَحْسَبَنَّ
الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتاًۜ بَلْ اَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَۙ ﴿١٦٩﴾فَرِحِينَ بِمَا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖۙ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ
يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْۙ اَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَۢ ﴿١٧٠﴾يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍۙ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧١﴾

168. **Onlar, oturup kardeşleri hakkında, “bizi dinleselerdi öldürülmezlerdi” diyenlerdir. De ki: “eğer sözünüzde doğru iseniz, ölümü başınızdan savın!”**

169,170. **Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma! Bilâkis onlar diridirler; allah’ın, lütuf ve kereminden kendilerine verdikleriyle sevinçli bir halde rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadırlar. Arkalarından gelecek ve henüz kendilerine katılmamış olan şehid kardeşlerine de hiçbir keder ve korku bulunmadığı müjdesinin sevincini duymaktadırlar.**

171. **Onlar Allah’tan gelen bir nimet, bir lütuf sebebiyle ve Allah’ın, müminlerin ecrini zayi etmeyeceği müjdesi ile de sevinç içerisindedirler.**

Uhud Savaşı Krokisi

1. Düşman ordusu
2. Müslüman ordusu
3. Hz. Hamza’nın mezarı
4. Hz. Hamza’nın şehit olduğu yer
5. Hurmalık
6. Yayla
7. Pınar, Kuyu
8. Okçuların yeri
9. Şehit mezarları
10. Peygamberimizin istirahat yeri
11. Kaçış yolu
12. Mağara
13. Düşmanın geldiği yol
14. Karargâh
15. Eski köprü
16. Velîd oğlu Hâlid’in süvarileri
17. Rumat Dağı

	Müslüman Ordusu	Kureyş Ordusu
Asker:	650-700	3000
Zırhlı Asker:	100	700
Okçu asker:	100	100
At:	2	200
Deve:	-	700
Süvari:	50	100
Şehit düşenler:	90	-
Ölüler	-	70

HAMRÂÜL-ESVED SEFERİ

Peygamberimiz cumartesi günü Uhud'dan Medine'ye döndükten sonra pazar günü sabah namazını kıldırdı ve şöyle buyurdu:

"Düşmanımızı takip etmenizi size emrediyorum. Dün, Uhud'da bizimle beraber çarpışmada bulunmayanlar gelmesin! Ancak çarpışmada bulunanlar gelecek!" diye seslenerek, Müslümanlara duyurulsun diye Bilâl'e emretti.

Peygamberimiz bu tedbiri, Kureyş müşriklerinin geri dönüp Medine'ye saldırmaları ihtimalini göz önünde tutarak yapmıştı.

Takip edilmekte olduklarını onlara hissettirmek / Müslümanların daha kuvvetli bulunduklarını zannettirmek, uğramış oldukları musibetin Müslümanları düşmanlarından yıldırmadığı ve korkuya düşülmediği kanaatini yerleştirmek istemişti.

Peygamberimiz Medine'ye sekiz mil uzaktaki Hamrâül'Esed'e doğru yola çıkmak üzere, Ümmü Mektum'un oğlunu yerine vekil bıraktı.

Uhud mücahitlerinden yetmiş kişi Peygamberimizin davetine hemen geldiler. Hz. Ebû-Bekr ile Avvam oğlu Zübeyr'de bunların arasındaydı.[1]

Ubeyy oğlu Abdullah, Peygamberimizin yanına gelerek:

"Ben de seninle birlikte takibe çıkayım mı?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Hayır! dedi. Çünkü, Abdullah'ın yaraları çok ağırdı.

Peygamberimiz; yüzünde iki halka yarası, alnı ve dudağı yarılmış, dişi kırılmış, sağ omuzu yaralanmış ve dizleri ağrılı bir halde idi. Mescide girip iki rekât namaz kıldı.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.5, s.38

Müslümanlar mescide ve civarına toplanmışlardı. Peygamberimiz zırhını giydi, miğferini başına geçirdi ve atını mescidin önüne getirtti. Orada Talha'yı görünce, ona:

"Ey Talha! Silâhın hani?" diye sordu. Talha:

"Yanımdadır!" dedi. Hemen gidip zırhını giydi, silâhını aldı ve kalkanını göğsüne yerleştirdi.

Talha'nın göğsünde dokuz yarası vardı. Resulullah'ın yarası benim için daha önemli, derdi.

Selime Oğullarından davete gelen kırk kişinin hepsi de yaralıydılar. Numan oğlu Tufeyl'in on üç, Sımme oğlu Hırâş'ın on, Mâlik oğlu Kâ'b'ın on dokuz, Âmir oğlu Kutbe'nin dokuz yarası vardı.

Selime Oğulları yokuşun başındaki Ebû İnebe kuyusu yanına gelip Peygamberimizin huzurunda sıralandılar.

Peygamberimiz, göz gezdirip onların çok yaralı ve yaralarının da azmış olduğunu görünce:

"Allah'ım! Selime Oğullarına acı!" diyerek dua etti.

Ebû Süfyan Mekke'ye dönerken Abdul Kaysların ticaret kervanına rastladı ve onlara nereye gittiklerini sordu, onlar da:

"Medine'ye gitmek istiyoruz." dediler. Ebû Süfyan:

"Ne için gidiyorsunuz?" diye sordu. Onlar:

"Yiyecek almak için!" dediler. Ebû Süfyan:

"Sizi, tarafımdan söylenecek sözleri Muhammed (As)e iletmek üzere elçi olarak göndersem, bu vazifeyi yerine getirir misiniz? O zaman da size yarın Ukaz panayırında kuru üzüm yüklerim. Olmaz mı?" diye onlara teklif etti.

Onlar da kabul ettiler. Bunun üzerine Ebû Süfyan:

"Ona haber veriniz ki biz toplanıp onun ve ashabından geri kalanların köklerini kazımak için tekrar geliyoruz." dedi.

Abdul Kaysların ticaret kervanını Hamrâül'Esed'den geçerken Ebû Süfyan'ın söylediklerini Peygamberimize haber verdiler. Peygamberimiz:

"*HASBÜNALLAH VE Nİ'MEL VEKİL*- Allah bize yeter, ne güzel vekildir o! Eğer müşrikler tekrar dönerlerse varlığım kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki taş kesilecekler, geçip gitmiş olan dünkü gün gibi ortadan silineceklerdir." buyurdu.

Peygamberimiz Hamrâül'Esed'de üç gün kaldıktan sonra Medine'ye döndü.

Hamrâül’esed Seferi İçin İnen Ayetler

Âl-i İmran Sûresi, Ayet 172, 179:

بِسْــــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلَّذٖينَ اسْتَجَابُوا لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَٓا اَصَابَهُمُ الْقَرْحُۜ لِلَّذٖينَ اَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا اَجْرٌ عَظٖيمٌۚ ﴿١٧٢﴾

مَا كَانَ اللّٰهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنٖينَ عَلٰى مَٓا اَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتّٰى يَمٖيزَ الْخَبٖيثَ مِنَ الطَّيِّبِۜ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى
الْغَيْبِ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَجْتَبٖي مِنْ رُسُلِهٖ مَنْ يَشَٓاءُ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖۚ وَاِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ اَجْرٌ عَظٖيمٌ ﴿١٧٩﴾

172. Bunca yara aldıktan sonra yine Allah’ın ve Peygamberin çağrısına koşanlar var ya işte onlardan bu güzel davranışta bulunan ve karşı gelmekten sakınanlar için de büyük mükâfat vardır.

179. (ey inkâr edenler!) Allah müminleri, pisi temizden ayırmadan bulunduğunuz hal üzere bırakacak değildir. Allah size gaybı da bildirecek değildir; fakat Allah (gaybı bildirmek için) Peygamberlerinden dilediğini seçer. Artık Allah’a ve Peygamberlerine iman edin; inanır ve sakınırsanız sizin için büyük bir ecir vardır.

KATAN SEFERİ

Tayy’i kabilesinden Züheyr oğlu Velid, ashaptan Umeyr oğlu Tuleyb’in eşi olan yeğenini (kardeşinin kızını) ziyaret için Medine’ye gelmişti.

Velid, söz arasında Esed Oğulları kabilesinden Hüveylid’in iki oğlu Tuleyha ile Seleme’nin kendi kavimlerini ve kendilerine tâbi olanları Resulullah Aleyhisselâm ile çarpışmaya davet ettiklerini söyledi. Böylece Kureyş müşriklerinin Uhud’da Müslümanları yere sermiş olduğundan bundan sonra Müslümanlar için derlenme ve toparlanma ümidi kalmamış olduğunu söyleyerek yaylım hayvanlarını yağmalamak istediklerini belirtti.

İçlerinde bulunan Hâris oğlu Kays:

“Ey kavmim! Bu bizim için hiç de hayırlı bir görüş ve davranış değildir. Yurdumuz, Medine’den çok uzakta! Onların mallarını yağmalamak öyle kolay olmaz. Bundan başka; bizim, Kureyş topluluğu gibi bir topluluk meydana getirmemiz imkânsızdır!

Kureyş; uzun zaman bekledikten sonra, Arap kabileleri arasında dolaşarak yardım aldıktan sonra develere bindiler, atları yedeklere aldılar ve tamamen silahlandılar. Bütün nüfusuna denk bir sayıda, üç bin kişilik savaşçı ile yürüyüşe geçtiler.

Siz ise üç yüz kişilik bir topluluk ile kendinize güvenmekte ve yurdunuzdan çıkmak çabasındasınız. Doğrusu ben zafer ve talih rüzgârının sizin üzerine eseceğinden emin değilim!” demişti.”

Tuleyb, Velid'den duyduklarını hemen Peygamberimize haber verdi.[1]

Tuleyb ve Seleme'nin toplanarak Medine üzerine yürüdükleri ve sonradan bundan vazgeçerek yurtlarına döndükleri rivayet edilir.[2]

Peygamberimiz bu haber üzerine, Abdul'esed oğlu Ebû Seleme'yi çağırttı ve ona bir sancak verdi:

"Şu askerî birliği götür, seni bunlara kumandan tayin ettim. Esed Oğulları topluluğu sana erişemeden önce sen onların yurduna kadar yürü ve baskın yap, mallarından ganimet al." buyurdu.

Allah'ın emrine aykırı tutum ve davranışlardan sakınmasını, yanındaki Müslümanlar için de hayırlı olmasını tavsiye etti.

Hicretin dördüncü yılı Muharrem ayının başında Muhacirler ve Ensardan 150 kişilik birlik Medine'den yola çıktı.

Muhbir Zübeyr oğlu Velid de bu birliğe yol göstermek üzere kılavuz olarak katıldı.[3]

İslâm mücahitleri Katan'a yaklaştılar ve orada Esed Oğullarının bir kısım yayılım hayvanlarını bularak ganimet olarak zapt ettiler.

Esed Oğullarının çobanlarından üçünü tuttular, öbürlerini kaçırdılar. Kaçan bu çobanlar, Ebû Seleme'nin çok sayıda askerle geldiğini söyleyerek Esed Oğullarını korkuttular.

Bunun üzerine Esed Oğulları dağılmaya başladılar.

İslâm mücahitleri Katan'a gelince orada toplanmış bir kavim buldular. Ebû Seleme, onları sabah karanlığında kuşattı. Askerlerini de çarpışmak için saf hâline getirdi.

Vakkas oğlu Sa'd, Esed Oğullarından bir adama saldırıp, bir darbe ile onun işini bitirdi.

Bedevîlerden bir adam da mızrakla hamle edip Mes'ud oğlu Urve'yi şehit etti.

Vakkas oğlu Sa'd'ın: "Daha ne duruyorsunuz?" diye haykırması üzerine Ebû Seleme hücuma kalktı. Esed Oğulları her tarafa dağılmaya ve kaçmaya başladılar.

İslâm mücahitleri dağılan ve kaçan Esed Oğullarını takip ettikten sonra karargâhlarına döndüler.

---

[1] Vakıdî-Megazî, s.265-266
[2] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.506
[3] Vakıdî-Megazî, s.264-265,267

Bundan sonra Ebû Seleme, Katan suyu başında bir karargâh kurdu. Mücahitler bulabildikleri deve ve davarları toplayarak karargâha getirdiler.

Ebû Seleme ganimet mallarıyla birlikte Medine'ye döndü.

Üneys Oğlu Abdullah'ın Başarısı

Üneys oğlu Abdullah; Peygamberimiz tarafından, Müslümanlara karşı adam toplamaya uğraşan Süfyan oğlu Hâlid'i öldürmek için görevlendirilmişti.

Üneys oğlu Abdullah, Süfyan oğlu Hâlid'i bulup onunla sözde dostluk kurarak ve tüm kurnazlığı ile onu kendisine inandırmıştı.

Üneys oğlu Abdullah'a göre sözde dostluklarının ilk gecesinde Süfyan oğlu Hâlid'i öldürmeyi başarmıştı.[1]

RECİ' SERİYYESİ

Lihyan Oğulları; Adal ve Kare kabilelerine giderek, İslâmiyet'i daha iyi öğrenmek için ashabından bazılarını göndermesini ve Peygamberimiz ile konuşmalarını istediler ve uygulayacakları plânlarını görüştüler.

Adal ve Kare kabilelerinden adamlar Peygamberimize gelerek, Müslümanlığı kabul ettiklerini ve bu sebeple İslâmiyet'i öğrenebilmek için ashabından bu dini bilen kişilere muhtaç olduklarını bildirmişlerdi.

Peygamberimiz de onlara Sâbit oğlu Âsım ile beraber altı veya on kişiyi göndermişti.

Bunlar Hicaz nahiyesinde Huzeylîlere ait su başı olan Reci'e geldikleri zaman ihanete uğradıklarını anladılar. Davetçilerden biri Lihyan Oğullarına gidip Müslümanların geldiklerini haber ettiler.

Sâbit oğlu Âsım ve yanındakiler dağın tepesinde Lihyan Oğullarının yüze yakın okçuları tarafından kuşatıldılar. Çarpışmak için kılıçlarını sıyırdılar.[2]

Lihyan Oğulları Müslümanlara, teslim oldukları takdirde onları öldürmeyeceklerini söylemişler ise de Sâbit oğlu Âsım olmak üzere Müslümanlardan yedisini orada şehit ettiler.

Adiy oğlu Hubeyb, Dessine oğlu Zeyd ve Târık oğlu Abdullah müşriklerin sözüne güvenerek dağdan inmişlerdi. Lihyan Oğulları bu esirleri bağlayıp Mekke'de satmak üzere yola çıkmışlardı. Merrüzzahran'a geldiklerinde onlarla gitmek istemeyen Târık oğlu Abdullah'ı zorlamışlar ve dövmüşlerdi. O da müşriklere karşı koymuştu. Bunun üzerine

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.619-620; Taberî-Tarih, c.3, s.172; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.51; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.187

[2] Kastalanî-Mevâhib, c.1, s.131; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.294; Buharî-Sahîh, c.5, s.40; Vakıdî-Megazî, s.276; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.170

müşrikler de onu taşa tutarak Merrüzzahran'da şehit ettiler ve kabri de burada bulunmaktadır.[1]

Hubeyb'i; Ebû İhâb-ı Temimî oğlu Huceyr, kardeşinin oğlu Hâris oğlu Ukbe'nin Bedir'de öldürülen babasının yerine, Desinne oğlu Zeyd'i de Ümeyye oğlu Safvan Bedir'de öldürülen babası Halef oğlu Ümeyye'nin yerine öldürülmek üzere satın alındılar.[2]

Bir müddet sonra Mekke'nin dışında bulunan Ten'im'e getirdiler fakat ikisini ayrı ayrı yerlerde katlettiler.

Ten'im'de Hubeyb'i bir ağaca bağladılar ve yönünü Medine'ye çevirdiler. Ağaçta bağlı iken kendisine hakaretler ve işkenceler yaptılar. Ona, İslâmiyet'ten geri dönmesini veya yerine Muhammed (As) in öldürülmesini istediğini söylemişlerdi fakat ondan:

"Ben evimde sağ salim otururken Muhammed (As) in ayağına bir dikenin bile batmasını istemem!" cevabını almışlar ve gülmüşlerdi.[3]

Hubeyb'i, Hâris oğlu Ebû Servea Ukbe onu mızraklayarak öldürürken, Hubeyb şahadet ederek ruhunu Allah'a teslim etti.[4]

Desinne oğlu Zeyd'i Ümeyye oğlu Safvan'ın azatlı kölesi Nıstas şehit etti.[5] Hubeyb gibi Desinne oğlu Zeyd'de Bedir ve Uhud savaşlarında bulunmuşlardı.

Bİ'R-İ MANÛNE SERİYYESİ

Hicretin dördüncü yılı Safer ayında, Mâlik oğlu Ebû Bera' Âmir, kabilesi arasında irşatta bulunmak üzere birkaç kişinin gönderilmesini rica etmişti.

Peygamberimiz: "Necid halkından endişe ederim. Ben dostlarımın hayatından mes'ulüm." demişti.

Fakat Berâ' teminatta bulunduğundan Peygamberimiz Ensardan yetmiş kişiyi oraya gönderdi. Bunların hepsi Ashabı Suffa'dan olup kendilerine Kurra' denilirdi.

Peygamberimiz, Necid halkı ve Âmir oğlu liderlerine verilmek üzere bir mektupta göndermişti.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.455, c.4, s.56; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.171
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3—4, s.171-172; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.56; Vakıdî-Megazî, s.278
[3] Vakıdî-Megazî, s.280-281; Ebülfidâ-Sîre, c.3, s.131
[4] Vakıdî-Megazî, s.281; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.173
[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.172

Bunlar Bi'r-i Manûne'ye[1] kadar gelerek orada durmuşlar öncü olarak ve Peygamberimizin mektubunu iletmesi için Milhan oğlu Haram'ı, Tufeyl oğlu Âmr'e göndermişlerdi.

Âmr, Haram'ı öldürtmüş ve Useyye, Re'l ve Zekvan kabilelerine baş vurarak toplanmalarını sağladı.

Bu arada İslâm irşat topluluğu, Milhan oğlu Haram'ın gecikmesi üzerine ardından yola çıktılar. Fakat yolda kuşatılarak hepsi şehit edildiler.[2]

Peygamberimiz bu olaya çok üzülmüştü. Bu acı haberin ardından bu zalimlere beddua etmişti.[3]

Müslümanlar İle Yahudilerin İlişkileri

Eski zamanlardan beri Yahudiler Medine'ye hâkim durumundaydılar. Ensar buraya yerleştikçe Yahudilerle dostluk kurdular.

Medine Yahudileri üç kısma ayrılırlar. Bunlar; Kaynuka, Nadir ve Kurayza olup hepsi de Medine'nin içinde ve havalisinde bulunuyorlardı. Bunlar çiftçi, tüccar ve esnaftılar ve hepsi de rahat ve zengin bir yaşam sürüyorlardı.

Benî Kaynuka, kuyumculukla uğraşırlar ve cengâverlikte meşhur idiler. Birçok silâh depoları vardı.

Yahudilerin siyasî ve ticarî işlerinden başka Ensar üzerinde dinî ve ilmî üstünlükleri de vardı. Çünkü, Ensar çoğunlukla ümmî ve putperest idiler. Bundan dolayı Ensar, Yahudilere hürmet ederler ve onları ilim ve medeniyet itibariyle kendilerinden üstün bilirlerdi. O kadar ki Ensardan birinin erkek çocuğu yaşamayacak olursa yeni doğacak oğlunu Yahudilere nezrederdi.

Bu gibi hurafeler dolayısıyla Medine'de Yahudilerin dinine giren birçok Arap vardı.

Zaman geçtikçe Yahudiler bütün ticaret kaynaklarını ele geçirmişler, borç verip faiz alarak halkı soyuyorlardı. Yahudilerle rekabet edecek kimse olmadığı için, Yahudiler çok ağır faizler alıyorlardı. O kadar ileri gittiler ki borçlunun çocuklarını, kadınlarını bile rehin alıyorlardı. Yahudi şairlerinden Eşraf oğlu Ka'b, kendisinden borç isteyen Ensar'a bu şartı getirmişti. Yahudiler; borçluların mallarını, arazilerini ellerine geçiriyorlardı.

Servet, Yahudileri zina ve fuhuşa sevk etmiş, özellikle zenginler türlü ahlâksızlığın içindeydiler.

---

[1] Bi'r-i Manûne; (Manûne kuyusu) Mekke ve Usfan arasında Hüzeyl'lere ait bölge olup, bu su kuyusu, Süleym Oğullarına ait sulardandır.

[2] Vakıdî-Megazî, s.274; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.4, s.377-378; İbn-i Esîr-Usdülgâbe, c.3, s.403

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.53; Vakıdî-Megazî, s.272

Musevî şeriatı bu gibiler için uygulanmıyordu, yani ceza verilmiyordu.

İslâmiyet Medine'ye doğmaya başladığında, Yahudilerin din yüzünden itibarlarının düşeceğini, keyfi davranışlarının sona ereceğini anlamışlardı.

Ensar, savaşlarda kazandıkları ganimetlerden biraz canlanarak Yahudilerin baskısından kurtulmuşlardı.

Peygamberimiz; Yahudilerle anlaşma yapmış, Yahudilerin din, Hürriyet, mal ve canlarının korunmasını sağlamış ise de Risalet (Peygamberlik) vazifesi dolayısıyla her türlü ahlâksızlığı kaldırmakla yükümlü bulunuyordu. Bu sebeple Yahudilerin ahlâksızlığını bildiren birçok ayet nazil oldu.

Mâide Sûresi, Ayet 42:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ اَكَّالُونَ لِلسُّحْتِۜ فَاِنْ جَاۤؤُكَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ اَوْ اَعْرِضْ عَنْهُمْۚ وَاِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرُّوكَ شَيْـٔاًۜ وَاِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِۜ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٢﴾

Onlar, yalanı çok dinleyen, haramı çok yiyenlerdir. Eğer sana gelirlerse, ister aralarında hüküm ver, ister onlardan yüz çevir. Onlardan yüz çevirecek olursan, sana asla hiçbir zarar veremezler. Eğer hükmedecek olursan, aralarında adaletle hükmet. Çünkü Allah, âdil davrananları sever.

Nisa Sûresi, Ayet 160-161:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فَبِظُلْمٍ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ اُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ كَثِيراًۙ ﴿١٦٠﴾ وَاَخْذِهِمُ الرِّبٰوا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَاَكْلِهِمْ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِۜ وَاَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَاباً اَلِيماً ﴿١٦١﴾

Yahudilerin zulmü sebebiyle, bir de pek çok kimseyi Allah yolundan engellemeleri, kendilerine yasaklandığı halde faizi almaları ve haksızlıkla insanların mallarını yemeleri yüzünden önceden helâl kılınan temiz ve iyi şeyleri onlara haram kıldık ve içlerinden inkâra sapanlara acı bir azap hazırladık.

Yahudiler, Müslümanları gördükçe "*selâmun aleyküm*" yerine, onlara "ölüm size" anlÂmina gelen "*sam aleyküm*" derlerdi.

Bir gün Hz. Aişe, Yahudilerin bu sözünü duyunca hiddetlenmiş:

"Habisler! Ölüm size Musallat olsun!" cevabını vermiş, Peygamberimiz onu teskin ederek bu gibi karşılık vermeyi yasaklamıştı. Hz. Aişe:

"Fakat onun ne dediğini duydunuz mu?" demiş, Peygamberimiz:

“Evet! Fakat onlara yalnız “*aleyküm*”(size) demeyi uygun gördüm.” cevabını vermişti.

Peygamberimiz, Yahudilerin kötülüklerine tahammül eder, onların kaba davranışlarına karşı nazik davranır ve onların dinî âdetlerine devam etmelerini isterdi. Bir Yahudi cenazesi giderken görse, eğer oturuyorsa ayağa kalkar ve böylece vefat etmiş kimseye hürmet ederdi.

Kur’an-ı Kerim’in o zamana kadar nazil olmuş olan ayetleri ehli kitaba karşı müsaadekâr (hoşgörülü) davranmaklığı amir idi (emrediyordu).

Bakara Sûresi, Ayet 40:

بِسْــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا بَنِي اِسْرَٓائِلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَاِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٤٠﴾

“Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimeti hatırlayın. Bana verdiğiniz sözü yerine getirin ki ben de size verdiğim sözü yerine getireyim. Yalnız benden korkun.”

Mâide Sûresi, Ayet 5:

بِسْــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ
الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ اِذَا اٰتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا
مُتَّخِذِي اَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْاِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٥﴾

“Bu gün size temiz ve hoş şeyler helâl kılındı. Kendilerine kitap verilenlerin yiyecekleri size helâl, sizin yiyecekleriniz de onlara helâldir. Mü'min kadınlardan iffetli olanlarla, daha önce kendilerine kitap verilenlerden olan iffetli kadınlar da, mehirlerini vermeniz kaydıyla; evlenmek, zina etmemek ve gizli dost tutmamak üzere size helâldir. Her kim de inanılması gerekenleri inkâr ederse, bütün işlediği boşa gider. Ahirette de o, ziyana uğrayanlardandır.”

Peygamberimizin bütün Yahudilere beyanatı şöyleydi:

Âl’i İmran Sûresi, Ayet 64:

بِسْــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلٰى كَلِمَةٍ سَوَٓاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اَلَّا نَعْبُدَ اِلَّا اللهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ
بَعْضُنَا بَعْضاً اَرْبَاباً مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِاَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾

“De ki: "ey kitap ehli! Bizimle sizin aranızda ortak bir söze gelin: yalnız allah'a ibadet edelim. O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım. Allah'ı bırakıp da kimimiz kimimizi

ilâh edinmesin." eğer onlar yine yüz çevirirlerse, deyin ki: "şahit olun, biz müslümanlarız."

Bu ayet, Yahudilerin dinî inanışlarına karşı değildir fakat ehlikitabın, Yahudilerin Müslümanlara düşman olmaları hatta Müslümanlığın nüfuz ve itibarını bozmak için yapılan hareketler ve kendi dinlerinin Müslümanlıktan üstün olduğunu söylemeleri idi.

Kur'an-ı Kerim'de bunlar hakkında; **Nisa Sûresi, 51** ve **52. ayet**inde:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ اُوتُوا نَصِيباً مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هٰٓؤُلَٓاءِ اَهْدٰى مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا سَبِيلاً ﴿٥١﴾ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُۜ وَمَنْ يَلْعَنِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيراًۜ ﴿٥٢﴾

51. KENDİLERİNE KİTAP'TAN BİR NASİP VERİLMİŞ OLANLARI GÖRMÜYOR MUSUN? ONLAR "CİBT"E VE "TÂĞÛT"A (Putlara ve bâtıla) İNANIYORLAR. İNKÂR EDENLER İÇİN DE, "BUNLAR, İMAN EDENLERDEN DAHA DOĞRU YOLDADIR" DİYORLAR.

52. ONLAR, ALLAH'IN LÂNET ETTİĞİ KIMSELERDİR. ALLAH, KIME LÂNET EDERSE, ARTIK ONA ASLA BIR YARDIMCI BULAMAZSIN.

Yahudiler, Müslümanlığın haysiyet ve şerefini düşürmek için süflî (sefil, adi) ve kötü hareketlerde bulunarak bir gün Müslüman ertesi gün Yahudi zındığı olup hareket ederlerdi. Böyle yapmalarının amacı da Müslümanlığı kötü göstermek ve gözden düşürmekti.

Kur'an-ı Kerim'in Âl'i İmran Sûresi, 70-72inci ayetlerinde:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَاَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ۟ ﴿٧١﴾ وَقَالَتْ طَٓائِفَةٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ اٰمِنُوا بِالَّـذ۪ٓي اُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُٓوا اٰخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ۟ ﴿٧٢

70. Ey ehl-i kitap! (gerçeği) görüp durduğunuz halde niçin allah'ın âyetlerini inkâr ediyorsunuz?

71. Ey ehl-i kitap! Neden hakkı bâtıl ile karıştırıyor ve bile bile gerçeği gizliyorsunuz?

72. Ehl-i kitap'tan bir grup şöyle dedi: "gün başlarken müminlere indirilmiş olana iman edip günün sonunda inkâr edin. Belki onlar da dinlerinden dönerler.

Yahudilerin Müslümanlara karşı düşmanlıkları her gün artmakta devam ediyor ve bu sebeple Peygamberimiz tehdit altında bulunuyordu.

BENÎ NADİR GAZVESİ

Ümeyye oğlu Amr, Âmir kabilesine ait iki kişiyi yanlışlıkla öldürmüştü. Bunların diyetleri verilmemişti. Bu diyetlerin bir kısmı Nadir Oğulları tarafından ödeneceği için Peygamberimiz bunlara müracaat ederek paylarına düşen diyeti ödemesini istemişti.

Nadir Oğulları; diyet borcunu kabul etmekle beraber Peygamberimizi öldürmek için bir suikast düzenlemişler, Peygamberimizin gölgesinde oturduğu evin damından Peygamberimizin başına büyük bir taşı atmak için bir adam göndermişlerdi. Bu işi yapacak olan Cahhaş oğlu Amr dama çıkmıştı. Fakat Peygamberimiz bu suikasttan haberdar olarak, Nadir Oğulları ile ashabına döneceğini belli etmeden Medine'ye gitti.

Kureyş'in, Nadir Oğullarına müracaat ederek, İslâmiyet'i yok etmek için kendilerinden yardım istediklerinde Yahudiler son derece şımarmıştı.

Nadir Oğulları, Peygamberimize otuz adamla gelerek hahamlarıyla dinî mesele hakkında görüşme istemişler, Yahudi âlimleri eğer Müslümanlığa kani olurlarsa bütün kabile güya Müslüman olacaktı. Hâlbuki savaş hazırlığı yapıyorlardı.

Peygamberimiz onların bir anlaşma yapmalarını istemiş fakat Nadir Oğulları bu teklifi reddetmişti.

Nadir Oğullarını Müslümanlığa karşı düşmanca harekete sevk eden sebepler vardı. Ele geçmez kaleleri vardı ve Übeyy oğlu Abdullah onlara 2000 kişilik destek vereceğini ve üstelik Kurayza Oğulları Yahudilerinin de yardım edeceği vaadini vermişti.

Kur'an-ı Kerim'in Haşr Sûresi, ayet 11:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِاِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ اُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ اَحَداً اَبَداًۙ وَاِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْؕ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾

"Kitap ehlinden o inkâr eden kardeşlerine, "yemin ederiz ki, siz (medine'den) çıkarılırsanız, muhakkak biz de sizinle beraber çıkarız. Sizin hakkınızda asla kimseye boyun eğmeyiz. Eğer size karşı savaşılırsa, size mutlaka yardım ederiz" diyerek münafıklık yapanlara bakmaz mısın? Hâlbuki Allah onların kesinlikle yalancı olduklarına şahitlik eder."

Peygamberimiz Nadir Oğullarına antlaşma yapma teklifinde bulundu fakat onlar bu teklifi kabul etmediler. Aynı şekilde Kaynuka Oğulları da aralarındaki antlaşmayı bozmuşlardı.

Esed oğlu Kâ'b: "Ben sağken, Kurayza Oğullarından hiç kimse aradaki antlaşmayı bozamaz!" dedi.

Müslümanlar hurma ağaçlarını kesmeye başladılar. Peygamberimiz bu işi Ebû Leylâ ile Selâm oğlu Abdullah'a vermişti.

Ebû Leylâ; acve diye bilinen iyi hurma ağaçlarını, Yahudilere bunların kesilmesi ağır gelir, diye kesiyordu.

Selâm oğlu Abdullah da levn denilen ve yenilmeyen hurma ağaçlarını kesiyor ve Allah bunları Müslümanlara nasip edecektir bari iyileri kalsın, diyordu.[1]

Hurma ağaçlarından özellikle meyvesi yenilmeyen ağaçlar yakılmış veya kesilmişti.[2]

Kur'an-ı Kerim bu konuda Haşr sûresi 5'inci ayetinde:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ اَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَٓائِمَةً عَلٰٓى اُصُولِهَا فَبِاِذْنِ اللهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

"Savaş gereği,) hurma ağaçlarından her neyi kestiniz, yahut (kesmeyip) kökleri üzerinde dikili bıraktınızsa hep allah'ın izniyledir. Bu da fasıkları rezil etmesi içindir."

Bu kesilen ağaçlar düşman tarafından bir korunma aracıydı. Peygamberimiz savaş alanının temizlenmesi için bu ağaçları kestirmiş ve bu suretle düşmanın tedbirini bozmuştu.

Nadir Oğulları taşınabilir eşyalarını götürmeleri şartıyla Medine'deki kalelerinden çıkıp gitmeye razı olduklarını bildirmişler ve böylece hepsi yerlerini ve yurtlarını terk ederek gittiler.

Nadir Oğulları ileri gelenlerinden Ebul Hukayk oğlu Sellâm, Rebî' oğlu Kinâne, Ahtab oğlu Huyey, Hayber'e iltica etmişlerdir.

Nadir Oğullarından 50 adet zırh, 50 adet miğfer, 340 adet kılıç kalmıştı.

Medine'den ayrılan Nadir Oğulları arasında Yahudileşen Ensar çocukları da vardı. Medineli Müslümanlar çocuklarını onlarla bırakmak istemediler.

Bunun üzerine Bakara Sûresi'nin 256. ayeti nazil oldu.

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَٓا اِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّۚ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰىۗ لَا انْفِصَامَ لَهَاۜ وَاللهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.518-519; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.279
[2] Süheylî-Ravdul'unf, c.2, s.177

“Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. O hâlde, kim tâğûtu tanımayıp Allah'a inanırsa, kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.”

İçkinin Haram Kılınması

İçki, Hicretin dördüncü yılında Nadir Oğulları Yahudilerinin yurtlarından sürülüp çıkarıldığı sıralarda Kur’an-ı Kerim’le haram kılınıp yasaklandı.[1]

O zamanlarda içki genellikle; üzüm, hurma, buğday, arpa ve baldan yapılırdı.[2]

Medineliler, en çok busr denilen hurma koruğu ile term denilen hurmadan yapılan Fadih denilen içkiyi içerlerdi. Medine’de üzüm içkisi az kullanılırdı.

Yemenlilerin içkisi baldan yaptıkları biti ile arpa ve darıdan yaptıkları mizr idi.

Habeşliler de darıdan yaptıkları gubeyra veya sukerke dedikleri içkiyi içerlerdi.

Resulullah Aleyhisselâm Medine’ye geldiği zaman Müslümanlar içkiyi içer, kumardan elde ettikleri paraları da yerlerdi ve bunun hükmünü Peygamberimize sordular.

Kur’anıkerim’de İçki Yasağı

Bakara Sûresi, 219 uncu ayet:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِۜ قُلْ فِيهِمَٓا اِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِۘ وَاِثْمُهُمَٓا اَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَاۜ وَيَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا
يُنْفِقُونَۜ قُلِ الْعَفْوَۜ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَۙ ﴿٢١٩﴾

219. “sana içkiyi ve kumarı sorarlar. De ki: "onlarda hem büyük günah, hem de insanlar için (bazı zahirî) yararlar vardır. Ama günahları yararlarından büyüktür." yine sana Allah yolunda ne harcayacaklarını soruyorlar. De ki: "ihtiyaçtan arta kalanı." Allah, size âyetleri böyle açıklıyor ki düşünesiniz.”

Bu ayet indikten sonra Müslümanların bir kısmı içkiyi bıraktılar fakat bir kısmı içmeye devam ettiler. Muhacir veya Ensardan bir kişi içkili iken akşam namazını kıldırırken kıraati yanlış ve ters anlama gelecek derecede karıştırmıştı.[3]

Nisa Sûresi, ayet 43:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.191
[2] Buharî-Sahîh, c.6, s.241-243; Ebû Davut-Sünen, c.2, s.291-293
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.351

يَا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَارٰى حَتّٰى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُباً اِلَّا عَابِرٖي
سَبٖيلٍ حَتّٰى تَغْتَسِلُواۜ وَاِنْ كُنْتُمْ مَرْضٰٓى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَٓاءَ اَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَٓائِطِ اَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَٓاءَ فَلَمْ تَجِدُوا
مَٓاءً فَتَيَمَّمُوا صَعٖيداً طَيِّباً فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَاَيْدٖيكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوّاً غَفُوراً ﴿٤٣﴾

“Ey iman edenler! Sarhoş iken ne söylediğinizi bilinceye kadar, bir de -yolcu olmanız durumu müstesna- cünüp iken yıkanıncaya kadar namaza yaklaşmayın. Eğer hasta olur veya yolculukta bulunursanız, veyahut biriniz abdest bozmaktan gelince ya da eşlerinizle cinsel ilişkide bulunup, su da bulamazsanız o zaman temiz bir toprağa yönelip, (niyet ederek onunla) yüzlerinizi ve ellerinizi meshedin. Şüphesiz Allah, çok affedicidir, çok bağışlayıcıdır.”

Bu ayetten sonra Müslümanlardan içki içenler azaldı fakat az da olsa yine içenler ve namazı sarhoşken kılanlar vardı.

Maide Sûresi, ayet 90-91:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحٖيمِ

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾اِنَّمَا يُرٖيدُ الشَّيْطَانُ اَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَٓاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ
اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩١﴾وَاَطٖيعُوا اللّٰهَ وَاَطٖيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُواۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُٓوا اَنَّمَا
عَلٰى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبٖينُ ﴿٩٢﴾

90. Ey iman edenler! (aklı örten) içki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının kı kurtuluşa eresiniz.

91. Şeytan, içki ve kumarla, ancak aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?

92 Allah’a itaat edin, peygambere de itaat edin ve tedbirli olun. Eğer yüz çevirirseniz bilin ki elçimizin görevi açık biçimde tebliğ etmekten ibarettir.

İçkiyi, kumarı haram kılan ayetler inince Yahudiler, içki içmiş olup ölmüş olanlar sizin kardeşleriniz değil miydiler gibi birtakım sözlerle Müslümanların zihinlerini karıştırmak istediler.[1]

Müslümanlar da:

“Ya Resulullah! Bizden bazıları ölmeden önce içki içer ve kumar parası yerlerdi. Allah, içki ve kumarı şeytanın işlerinden birer murdar kötülük olarak vasıflayarak bildirdi. Böyle olunca ölenlerimizin hâli ne olacak!” diye sordular.[2]

---

[1] Hakîm-Müstedrek, c.4, s.143-144
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.351-352

Yüce Allah Müslümanları düşürüldükleri şüphe ve üzüntülerinden kurtarmak için indirdiği ayette şöyle buyurdu.

Maide sûresi, ayet 93:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا اِذَا مَا اتَّقَوْا وَاٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَاٰمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَاَحْسَنُواۜ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٣﴾

"İman edip salih ameller işleyenlere; Allah'a karşı gelmekten sakındıkları, iman ettikleri ve salih amel işledikleri, sonra Allah'a karşı gelmekten sakındıkları ve iman ettikleri, sonra yine Allah'a karşı gelmekten sakındıkları ve iyilik ettikleri takdirde, daha önce tatmış olduklarından dolayı bir günah yoktur. Allah, iyilik edenleri sever."

Peygamber Aleyhisselâm:

"Eğer onlara da bunlar haram kılınmış olsaydı sizin bıraktığınız gibi onlar da bırakırlardı." buyurdu.

İçkiyi haram kılan ayetler nazil olunca Peygamberimiz emretti. Münadi:

"İçki haram kılınmıştır!" diyerek Medine sokaklarında seslendi.[1]

Peygamberimiz, bütün içkilerin toplanmasını istedi ve toplanınca da içkilerin bulunduğu yere kadar geldi, orada bulunanlara içkiyi göstererek:

"Muhakkak ki Allah; içkiye, onu sızdırana, onu sızdırdığı yere, onu içene, içirene, taşıyana, taşınana, satana, satın alana, onun bedelini, kazancını yiyene lânet etmiştir!" buyurdu.[2]

Sonra bir bıçak istedi ve içki tulumunu kesti. Dökülen içkiler Medine sokaklarında sel gibi aktı.

Deyleme'l-Hımyerî der ki:

"Peygamber Aleyhisselâm'a; biz, soğuk memleketin halkıyız. Çalışmalarımızda kuvvetlenelim ve memleketimizin soğuğuna dayanalım diye buğdaydan yapılan içki kullanıyoruz. Buna ne buyurulur? diye sormuştum.

Resulullah: "Size sarhoşluk veriyor mu?" diye sordu. Ben de:

"Evet!" dedim. Bana:

---

[1] Buharî-Sahîh, c.5, s.190; Müslim-Sahîh, c.6, s.87

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.316; Hakîm-Müstedrek, c.4, s.145

"Öyleyse ondan uzak durun!" buyurdu."[1]

Sa'd oğlu Amr'ın babasından rivayetle:

"Peygamberimiz, sarhoş eden şeyin çoğundan da azından da size menederim." buyurmuştur.[2]

İslâm Hukukunda İçkiye Verilen Ceza

İslâm hukukunda içki içenlere ceza olarak yapraksız ve budaksız hurma dalı veya kamçı ile belli sayıda vurulmasına hadd denir.

Hadd, sözlük anlamıyla def'i (savma) ve menetmek olup suçluyu bir daha o suçu işlemeye döndürmeyecek ve başkalarının da işlemesine engel olacak şekilde cezalandırmak demektir.

Hadd'in cemi (hepsi) hududtur.[3]

Hudud da; İslâm şeriatında Allah'ın hakkı olarak tatbiki gereken cezalardır.

Peygamberimiz ve halifelerde içki cezasını uygulamışlardır.

Mâlik oğlu Enes'in rivayetine göre:

"İçki içmiş bir adam Peygamberimizin huzuruna getirilmişti ve Peygamberimiz ona ceza olarak iki hurma dalı ile kırk kadar vurdurmuştur."

Halifeliği zamanında Hz. Ebû-Bekr'de böyle yapmıştır.[4]

ZATÜRRİKA GAZVESİ

Peygamberimiz, Hicretin dördüncü yılında Nadir Oğulları gazvesinden sonra Rebiyulevvel ayı ile Cemaziyelevveli Medine'de geçirdi.[5]

O sıralarda Medine'ye bir koyun satıcısı gelmişti. Bu adam, Enmar ve Sâlebe Oğulları kabilelerinin Müslümanlarla çarpışmak için bir araya toplanmış olduklarını Peygamberimizin sahabelerine haber verdi.[6]

Başka bir rivayete göre; Müslümanlarla çarpışmaya hazırlananlar Necid bölgesindeki Gatafan kabilelerinden Muhârip ve Sâlebe Oğulları idi.[7]

---

1 Nesaî-Sünen, c.8, s.315
2 Nesaî-Sünen, c.8, s.301
3 Kamus tercümesi, c.1, s.114
4 Müslim-Sahîh, c.5, s.125
5 İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.203
6 İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.61
7 İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.203

Ashap aldıkları bu haberi hemen Peygamberimize ilettiler. Peygamberimiz acele hazırlandı, Medine'de yerine Hz. Osman'ı bırakarak Necid bölgesindeki Gatafan kabilelerinden Muhârip ve Sâlebe Oğullarının topluluklarıyla çarpışmak üzere 400 veya 700 kişilik bir kuvvetle yola çıktı.[1]

Enmar ve Sâlebe Oğullarının arazileri içinde bulunan Zatürrika'a kadar ilerledi. Peygamberimiz burada Gatafan'dan büyük bir toplulukla karşılaştı.

Müşrikler, İslâm karargâhını görünce, Müslümanlarla çarpışmaktan çekinerek dağ başlarına çekildiler ve böylece aralarında bir çarpışma olmadı.[2]

Zatürrika'da müşriklerin koyun, sığır, deve gibi hayvanlarından ele geçirilebilenler savaş ganimeti olarak toplanıp götürüldü.

Peygamberimiz, Medine'ye dönmek üzere mücahitlerle birlikte Zatürrika'dan ayrıldı. Bu sefer 15 gün sürmüştü. Cemaziyelevvel ayı içinde Medine'ye döndü.

Peygamberimizin Torunu Osman Oğlu Abdullah'ın Vefatı

Hz. Osman, Mekke'de iken Peygamberimizin kızı Rukayye ile evliydi ve birlikte Habeş ülkesine Hicret ettiler. Orada Rukayye'den bir oğlan çocuğu doğdu, adını Abdullah koydular.

Cahiliye devrinde oğlu Amr'dan dolayı, Ebû Amr künyesiyle bilinir ve hitap edilirdi.

İslâmiyet'i kabul edip Peygamberimizin kızı Rukayye'den Abdullah doğunca Ebû Abdullah (Abdullah'ın babası) diye künyelendi. Müslümanlar Hz. Osman'a künyesiyle hitap ederlerdi.

Abdullah altı yaşındayken yüzünü ve gözünü bir horozun gagalamasıyla yüzü şişti ve çok hastalandı.

Abdullah hastalıktan kurtulamayarak Hicretin dördüncü yılı Cemaziyelevvel ayında vefat etti. Abdullah'ın cenaze namazını Peygamberimiz kıldırdı, Hz. Osman onu kabre indirdi.

HZ. ALİ'NİN ANNESİ ESED KIZI FÂTIMA'NIN VEFATI

Esed kızı Fâtıma; Hâşim Oğulları hanedanından olup Peygamberimizin amcası Ebû Talib'in eşidir.

Kendisinin; gerek Ebû Talib ve gerekse Peygamberimiz ile soyu Hâşim'de birleşir.[3]

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.61
[2] Belâzürî-Ensab, c.1, s.340; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.204
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.222

Esed kızı Fâtıma, Hâşim Oğulları kadınları içinde Hâşimî erkek çocuğunu ilk doğuran kadındır.

Hâşim Oğulları kadınlarından halife anası olanların da yine ilki Esed oğlu Fâtıma'dır. Ondan sonra Peygamberimizin kızı Hz. Fâtıma gelir ki Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'i dünyaya getirmiştir.

Hz. Fâtıma'dan sonra Harun'ür Reşid'in eşi Zübeyde hatun Emîn'ül-Abbasî'yi doğurmuştur.

Esed Kızı Fâtıma'nın Çocukları

Esed kızı Fâtıma'nın; Tâlib, Akîl, Cafer ve Ali adlarında dört oğlu ile Esmâ, Reytâ, Cümâne ve Ümmühani (Hind) adlarında dört kızı vardı.[1]

Hz. Ali; "Bana, Haydar ismini annem koymuştu." dedi.[2]

Esed kızı Fâtıma, İslâmiyet'in başlangıcında Müslüman olmuş ve Medine'ye, Peygamberimizin yanına Hicret etmişti.

Esed kızı Fâtıma'nın Peygamberimizin yanında büyük bir mevkî ve itibarı vardı.

Esed kızı Fâtıma, Hicretin dördüncü yılında Medine'de vefat etti.

Peygamberimiz: "Bugün annem vefat etti." buyurmuştur.[3]

Hz. Ali der ki:

"Annem vefat ettiği zaman Resulullah Aleyhisselâm kendi gömleğini sırtından çıkararak ona kefen olarak sardırdı, cenaze namazını kıldırdı."

Peygamberimiz, Esed kızı Fâtıma'nın kabrine indi, genişletir gibi kabrin köşelerini işaret etti ve kabrin içine uzandı ve sonra kabirden çıktı, gözleri yaşarmıştı. Peygamberimiz:

"O, benim annemdi!" buyurarak;

"Allah, seni yarlığasın, hayırla mükâfatlandırsın! Allah, sana rahmet etsin ey anam! Sen, benim annemden sonra annem idin. Kendin aç durur beni doyururdun, kendin çıplak durur beni giydirirdin, en iyi nimetlerden kendi nefsini alı koyar bana tattırırdın, Bunu da ancak Allah'ın rızasını ve ahiret yurdunu umarak yapardın.

Allah ki diriltendir, öldürendir! Hiç ölmeyen diridir o!

---

1 İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.121-122
2 Hakîm-Müstedrek, c.3, s.108
3 Yakubî-Tarih, c.2, s.14

Ey Allah! Annem Esed kızı Fâtıma'yı af ve mağfiret et! Ona, huccet (bir davanın sıhhatine delâlet eden şey) ve delilini anlat! Girdiği yerini genişlet! Ben Peygamberinin ve benden önceki Peygamberlerin hakkı için duamı kabul et. Ey merhametlilerin merhametlisi bulunan Allah!" diyerek devam etti.

Peygamberimizin Eşi Hz. Huzeyme kızı Zeyneb'in Vefatı

Peygamberimizin eşi; fakirlerin, yoksulların annesi Huzeyme kızı Zeyneb, Hicretin dördüncü yılı, Rebiyulâhır ayının sonunda, otuz yaşında iken vefat etti. Peygamberimiz, cenaze namazını kıldıktan sonra onu Medine'nin Baki' kabristanına defnetti.[1]

Hz. Zeyneb; sonradan Peygamberimizin eşi olan müminler annesi Hz. Meymûne'nin de bir anneden doğma kız kardeşi idi.

Sâbit Oğlu Zeyd ve Arap, İbranî ve Süryanî Dilleri

Sâbit oğlu Zeyd'in babası Hicretten önce Buas günü Evs ve Hazreç kabileleri arasındaki çarpışmada öldürülmüştü. O zaman Zeyd altı yaşında idi ve yetim büyümüştü.[2]

Medinelilerin okuryazarı pek azdı. Peygamberimiz, Bedir savaşında esir edilen Kureyş müşriklerinden, malî durumu kurtarma akçası ödemeye gücü bulunmayanların her birinin Ensar çocuklarından on çocuğa okuma yazma öğrettiği takdirde serbest bırakılacağını bildirmişti.

Sâbit oğlu Zeyd o zaman, okuma yazma öğrenmiş olan Ensar çocuklarındandı. Çok zeki idi ve henüz çocuk yaşında iken on yedi sûre ezberlemişti.

Sâbit oğlu Zeyd der ki:

"Peygamber Aleyhisselâm, Medine'ye geldiği sıralarda ben on bir yaşlarında idim ve Resulullah'a götürüldüm.

"Ya Resulullah! Bu çocuk Neccar Oğullarındandır. Sana inen sûrelerden on yedisini ezbere okur." dediler.

Ben de kendisine bir sûre okudum, çok hoşuna gitti.[3]

Zeyd'in o zaman Peygamberimize Kâf sûresini okuduğu rivayet edilir.[4]

Peygamberimiz Hicretin dördüncü yılında Sâbit oğlu Zeyd'e Yahudilerin yazısını öğrenmesini emretti ve:

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.116; Belâzüri-Ensab, c.1, s.429
[2] Zehebî-Âlâmünnübelâ, c.2, s.306,307; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.421
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.186
[4] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.523

"Ben, yazılarımı onların değiştirmeyeceklerinden emin değilim!" buyurdu.[1]

Ben, yarım ay geçmemişti ki onların yazısını öğrendim ve Resulullah Aleyhisselâm, Yahudilere bir şey yazacağı zaman onu ben yazar, kendilerine Yahudilerden gelen yazıları da ben okurdum.

Yine Resulullah Aleyhisselâm bana, Süryani dilini öğrenmemi emretti ve ben de on yedi günde onu da öğrendim.[2]

Peygamberimizin Hz. Ümmü Seleme İle Evlenmesi

Hz. Ümmü Seleme'nin ismi Hind'dir. Babası; Mahzum oğlu Ömer, Ömer'in oğlu Abdullah, Abdullah'ın oğlu Mugîre, Mugîre oğlu Ebû Ümeyye Süheyl, annesi Âmir kızı Âtike'dir.

Hind ilk önce Abdul'Esed oğlu Abdullah ile evlenmiş; Zeyneb, Seleme, Ömer ve Dürre isimlerinde dört çocuğu doğmuştur. Bunların hepsi Medine'ye Hicretten önceki yıllarda, Habeş ülkesinde doğmuşlardır.[3]

Abdullah, Habeş ülkesine her iki Hicrette de Hz. Ümmü Seleme'yi yanında götürmüştür.

Ümmü Seleme der ki:

"Benim ismim Hind idi. Esed oğlu Abdullah ile evlenip Seleme doğunca Ümmü Seleme (Seleme'nin annesi) olarak künyelendim. Kocam Esed oğlu Abdullah'da Ebû Seleme diye künyelendi ve bizi bu isimlerle çağırırlardı."

Ebû Seleme Hicretin dördüncü yılında Cemaziyelâhir ayının sonuna doğru vefat etti.

Hz. Ümmü Seleme der ki:

"Ebû Seleme vefat edince Peygamber Aleyhisselâm'a gidip; "Ya Resulullah! Ebû Seleme vefat etti, ne diyeyim, nasıl dua edeyim?" diye sordum.

Peygamberimiz: "Ey Allah! Beni ve onu yarlığa! Bana, onun ardından daha hayırlı ve daha güzel bir bedel ihsan eyle, de!" buyurdular.

Kendi kendime; benim için Resulullah'ın sahabesi Ebû Seleme'den daha hayırlı kim var? dedim. Sonra Allah bana bir azim verdi de Resulullah'ın tavsiye ettiği duayı okumaya devam ettim.[4]

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.42
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.182; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.422
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.86-87; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.644-645; Zehebî-Âlâmünnübelâ, c.1, s.108
[4] Müslim-Sahîh, c.3, s.38

Kur'an-ı Kerim'e göre; kocası ölen bir kadın dört ay on gün beklemesi gerekir.[1] Buna, iddet denir. İddet, sözlükte sayılı anlÂmina gelir.

İddet bitince Hz. Ümmü Seleme'ye Hz. Ebû-Bekr ve Hz. Ömer talip oldu fakat Hz. Ümmü Seleme her ikisini de reddetti.

Bunun üzerine Peygamberimiz ashaptan Ebu Beltea oğlu Hâtıb'ı kendisi için dünürlük yapmak üzere Hz. Ümmü Seleme'ye gönderdi.[2]

Hz. Ümmü Seleme, gelen elçiye:

"Resulullah'a haber ver ki ben, kıskanç bir kadınım aynı zamanda çoluk çocukluyum, şahit olarak da velilerimden kimse yoktur!" dedi.[3]

Hz. Ümmü Seleme der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm yanıma gelmek için benden izin istedi, buyur ettim. Aramızda perde olduğu halde benimle konuştu ve evlenme teklifinde bulundu.[4] Ben de:

"Ya Resulullah! Benim için sende rağbet edilmeyecek bir şey yoktur ancak ben çok kıskanç bir kadınım. Korkarım benden uygunsuz bir hareket görürsün de Allah beni onunla azaba uğratır. Aynı zamanda da yaşlandım ve çocuk sahibiyim de!" dedim. Resulullah Aleyhisselâm:

"Kıskançlıktan bahsettin! Umarım ki yüce Allah onu senden giderir. Yaşlılıktan bahsettin! Senin başına gelenin benzeri de başıma gelmiştir. Çoluk çocuktan bahsettin! Senin çocuğun benim de çocuğumdur." buyurdu.[5]

Sonra da; "Yanımda velilerim yok dedin! Onlardan hazır bulunan, bulunmayan, bana razı olmayacak hiç kimse yoktur!" buyurdu.

İddeti, Şevvalin sonuna on gün kala tamamlanan Hz. Ümmü Seleme, o ayın son gecelerinde Peygamberimizle evlendi.[6]

Hz. Ümmü Seleme, Hicretin altmış birinci yılında vefat etti ve o zaman seksen dört yaşındaydı.

Peygamberimizin eşlerinden Medine döneminde ilk vefat eden Huzeyme kızı Hz. Zeynep, en son vefat eden de Hz. Ümmü Seleme'dir.

---

[1] Bakare Suresi, ayet 234
[2] Müslim-Sahîh, c.3, s.37
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.313
[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.88,90; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.27-28
[5] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.27-28
[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.87

Cenaze namazı Bâki' kabristanında kılındı ve oraya defnedildi.[1]

Hz. Ümmü Seleme kadın sahabelerden fıkhı en iyi bilenlerdendir. Peygamberimizden üç yüz yetmiş sekiz hadis rivayet etmiştir.[2]

BEDR'ÜL'MEV'İD GAZVESİ

Bedr'ül'mev'id gazvesine; Bedr'üs'Safrâ veya Bedr'üs'Suğra, Bedr'ü'Saniye veya Savık gazvesi de denir.[3]

Peygamberimiz Uhud savaşından sonra mağarada oldukları sırada Hz. Ömer aracılığı ile Ebû Süfyan'a gelecek yıl Bedir'de buluşacaklarına söz vermişti ve bu sözü yerine getirmek üzere şaban ayında İslâm mücahitlerini Bedir'e gitmeye hazırladı.[4]

Öte yandan Kureyş müşriklerinin lideri Ebû Süfyan'da verdiği sözü tutarak Bedir'e gitmeye hazırlandı. Fakat Mekke'den hareket edeceği gün yaklaştıkça kararını değiştirdi, vazgeçmek istedi.[5]

Çünkü Mekke'de kıtlık ve kuraklık vardı. Develerin yayılıp otlayacağı ot yoktu. Ordusunu beslemesi gereken erzakta da bir sıkıntı vardı.

Peygamberimiz yerine Revâha oğlu Abdullah'ı bıraktı ve sancağı Hz. Ali'ye vererek onu, atlı olmak üzere bin yüz kişilik bir kuvvetle Medine'den hareket etti.

Müslümanlar; Bedir'de Ebû Süfyan'ı bulursak çarpışırız, bulamazsak da orada her yıl kurulan panayırda mallarımızla alışveriş yaparız, düşüncesiyle kendilerine ait ticaret mallarını da yanlarında götürdüler.

Bedir'e geldiler ve yanlarında getirmiş oldukları mallarını orada satarak yüzde yüz kazanç sağladılar.[6]

Bedir pazarına gelen halk Peygamberimizin neden geldiğini öğrendiler ve İslâm mücahitlerinin ünü her tarafa yayıldı.

Ebî Mâbed oğlu Mâbed, Mekke'ye varınca Peygamberimiz ve ashabının Bedir'e gelerek Kureyşîleri beklemek suretiyle verdikleri sözü yerine getirdiklerini Kureyş müşriklerine haber verdi.

---

[1] Zehebî-Tarih'ül'islâm, c.3, s.98
[2] Zehebî-S.Âlâm, c.2, s.143,148
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.60; Belâzürî-Ensab, c.1, s.340; Taberî-Tarih, c.3, s.41
[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.209; Taberî-Tarih, c.3, s.42
[5] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.59
[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.60

Sefer için bütün hazırlıklarını tamamlamış olan Ebû Süfyan, Kureyş halkından elli atlı olmak üzere iki bin kişilik bir kuvvetle Mekke'den yola çıktı. Mecinne'ye bazılarına göre de Usfan'a vardı.[1]

Yüce Allah, Ebû Süfyan'ın kalbine korku düşürdü ve Usfan'dan geri dönmeyi ve de çarpışmaktan vazgeçmeyi düşündü. Ebû Süfyan:

"Ey Kureyş topluluğu! Sefere çıkabilmeniz için hayvanlarınızı yayacağınız ot, içeceğiniz sütü bulabileceğiniz bolluk bir yol olması uygun olur! Hâlbuki bu yılınız kurak ve kıtlık bir yıldır!" diye seslenerek yılın kıtlık ve kuraklık olduğunu ileri sürdü ve:

"Ben geri dönüyorum siz de dönünüz!" dedi.

Böylece Kureyş halkı Mekke'ye geri döndü.[2]

Mekke'ye döndüklerinde Ümeyye oğlu Safvan, Ebû Süfyan'a:

"Ben seni o zaman Müslümanlara karşı hazırlanıp çıkmaktan men etmiştim, sözümü dinlemedin. Şimdi bizim verdiğimiz sözden caydığımızı görünce, onlar bize karşı cesaretlenecekler ve yiğitleşecekler." dedi.

Peygamberimiz Bedir'de sekiz gece Ebû Süfyan'ı bekledikten sonra Medine'ye döndü.

Peygamberimizin Torunu Hz. Hüseyin'in Doğumu

Peygamberimizin kızı Hz. Fâtıma, Hz. Hasan'ın doğumundan elli gün sonra Hz. Hüseyin'e hamile kalmıştı.[3]

Hicretin dördüncü yılı Şaban ayının beşinde Peygamberimizin torunu Hz. Ali'nin oğlu Hz. Hüseyin, Hz.Fâtıma'dan dünyaya geldi.[4]

Hz. Hüseyin'i emekleyene kadar Ümmüfadl emzirdi.

Peygamberimizin torunu doğduğunda Cebrail Aleyhisselâm gelip:

"Ya Muhammed! Rabbin sana selâm söylüyor. Oğluna şu Harun'un oğlunun ismini koy, diyor." Peygamberimiz:

"Harun'un oğullarının ismi nedir?" diye sordu. Cebrail:

"Şebîr" dedi. Peygamberimiz:

"Benim dilim Arapça!" buyurdu. Cebrail:

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.60; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.209; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.523
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3-4, s.209
[3] Taberî-Tarih, c.3, s.29
[4] Zehebî-S.Âlâ, c.3, s.188; Tarih'ul'islâm, c.3, s.5

“Öyleyse bunun Arapça karşılığı olan Hüseyin ismini koy!” dedi.[1]

Hz. Ali, daha önce Hz. Hasan’a Hamza, Hz. Hüseyin’e de Cafer ismini koymuştu.

Peygamberimiz her birisi için bunların isimlerinin değiştirmem bana emrolundu buyurmuş ve Hz. Ali’de:

“Allah ve Resulü daha iyi bilir!” demiştir.

Peygamberimiz Hz. Hüseyin’e ismini koyarken kulağına ezan okudu.[2]

Hz. Hüseyin’in künyesi Ebû Abdullah idi.[3]

Peygamberimiz, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin’e bakıp:

“Allah’ım ben bunları çok seviyorum, sen de sev!” diyerek dua etmişti.[4]

“Hasan ve Hüseyin ki onlar benim dünyada kokladığım reyhanımdır. Hasan ve Hüseyin’i seven, beni sevmiş; onlara kin tutan da bana kin tutmuş olur![5] Hasan ve Hüseyin cennetlik gençlerin iki Seyyid’idir.” buyurmuştur.[6]

Selmân-I Fârisî’nin Kölelikten Kurtulması

Selmân-ı Fârisî, Kelh kabilesi tacirleri tarafından Vadilkurâ’da bir Yahudi’ye köle olarak satılmış, onu satın alan Yahudi de Medineli Kurayza Yahudilerine satmış ve böylece Medine’ye gelmiş bulunuyordu.

Selmân, Hicretin beşinci yılına kadar kölelikten yakasını kurtaramamıştı.

Selmân-ı Fârisî der ki:

“Bir gün; Resulullah Aleyhisselâm bana, kölelikten kurtulmam için ağamla (sahibimle) kesişme (anlaşma) yapmamı buyurdu. Bunun üzerine ben de çukurlarını kazmak suretiyle üç yüz hurma ağacı dikmek ve ayrıca kırk ukiye (1600 dirhem) altın vermek üzere ağamla sözleştim.

Resulullah Aleyhisselâm, ashabına:

“Kardeşinize yardım ediniz!” buyurdu.

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.471
[2] Hakîm-Müstedrek, c.3, s.171
[3] Musab’üz-Zübeyrî-Neseb—i Kureyş, s.40
[4] Tirmizî-Sünen, c.5, s.661
[5] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.288; İbn-i Mâce-Sünen, c.1, s.51
[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.90

Bunun üzerine ashaptan kimi otuz, kimi yirmi, kimi on fidan; herkes bulabildikleri hurma fidanlarını bana getirerek yardımda bulundular ve benim için gerekli üç yüz fidan toplandı. Resulullah Aleyhisselâm, bana:

"Ey Selmân! Fidanlar için çukurları kaz ve bitirdiğin zaman bana gel de onları ben kendi elimle dikeyim!" buyurdu.

Resulullah Aleyhisselâm hurma fidanlarını ***BESMELE*** çekerek dikti ve diktiği fidanlardan hiç kuruyan olmayıp hepsi tuttu. Lâkin bunlardan bir tanesi tutmadı. Resulullah Aleyhisselâm:

"Onu kim dikti?" diye sordu. "Ömer!" dediler ve Resulullah onu sökerek kendisi bir fidan dikti ve o fidan da tuttu.

Daha sonraki günler de Resulullah'ın yanına çağırıldım, bana:

"Ey Selmân! Azatlanma işini ne yaptın?" diye sordular ve bende:

"Üzerimde altın borcu kaldı!" dedim.

Resulullah Aleyhisselâm gazalardan ayırdığı bir miktar altını getirmişti, ve:

"Ey Selmân! Şunu al da üzerindeki borcu öde!" buyurdu.

Ben de küçük altın külçesine bakarak "Ya Resulullah! Üzerimdeki borca yetecek kadar var mı?" diye sordum. Külçeyi eline alıp diline sürdükten sonra:

"Al bunu! Yüce Allah muhakkak senin üzerindeki borcu bununla ödeyecektir!" buyurdu.

Allah'a andolsun ki kırk ukye (1600 dirhem) altını tartarak ağama verdiğim halde bir o kadar da bende kaldı ve kölelikten kurtuldum."[1]

DÛMET'ÜL CENDEL GAZASI

Kudâa ve Gassan kabileleri halkı Dûmet'ül Cendel'de [2] toplanarak Hicaz'a saldırmayı kararlaştırmışlardı.

Peygamberimiz; onların, Dûmet'ül Cendel'de büyük bir topluluk meydana getirdiklerini, yanlarına uğrayan tüccarlara [3] zulüm ve işkence yapmaya başladıklarını ve

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.235; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.443-444; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.185

[2] Dûma, Hz. İsmail'in oğlunun ismidir. (Taberî-Tarih, c.1, s.162) Cendel, sözlükte taşlık yer anlamındadır. İsmail Aleyhisselâmın Dûm ve Dûma isminde iki oğlu vaktiyle Dûmet'ül Cen-del'in bulunduğu yerde konaklamışlar ve orada taştan bir kale yaptığı için orası "Dümet'ül Cendel" diye anılmıştır. Akarsuyu, hurmalıkları ve etkinlikleri bulunan bir yerdir. Şam yollarının ağzında olup Şam'ın Medine'ye en yakın beldelerindendir. (İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.62; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.1, s.581)

[3] O zaman Nebtîlerden bir kavim Medine'ye un, zeytinyağı v.s. taşırlardı. (İbn-i Esîr-Nihaye, c.3, s.95)

Medine'ye baskın yapmak istediklerini haber alınca ashabını toplayarak onlarla konuştuktan sonra Medine'de yerine Urfutat'ül Gıfârî oğlu Siba'yı vekil bıraktı. Hicretin beşinci yılı Rebiyulevvel ayında Müslümanlardan 1000 kişilik bir kuvvetle yola çıktı.

Yanına Uzre Oğulları kabilesinden Mezkür ismiyle anılan kişiyi kılavuz olarak aldı ve gündüzleri gizlenerek, geceleri yürüdüler.

Kılavuz Dûmet'ül Cendel'e yaklaşınca deve, sığır ve davar izlerine rastladı ve dönerek Peygamberimize haber verdi. Orada deve, sığır ve davarlardan başka bir şey bulamadılar.[1] Peygamberimiz, onlardan ele geçirilebilenlerin sürülmesini emretti.[2]

Mesleme oğlu Muhammed, Dûmet'ül Cendel halkından sadece bir kişi yakalayabilmişti [3] ve Peygamberimiz ona halkın nerede olduğunu sorduğunda, hayvanlara baskın yapıldığını görünce kaçtıklarını söyledi.

Peygamberimiz Dûmet'ül Cendel gazasından Rebiyulâhır ayının yirmisinde Medine'ye döndü.[4]

Peygamberimizin Cahş kızı Hz. Zeyneb'e Dünürlüğü ve Evlenmesi

Peygamberimizin azatlı kölesi ve manevî oğlu Hârise oğlu Zeyd, Cahş kızı Zeyneb ile evlenmek istediği zaman Peygamberimizin yanına geldi:

"Ya Resulullah! Benim için dünürlük et!" dedi. Peygamberimiz:

"Yapma! Onun sana geleceğini sanmam! Çünkü o çok onurludur. Kendini bu yolda üstün görür!" buyurdu. Zeyd:

"Ya Resulullah! Ona sen söylersen; Zeyd, bana insanların en üstünüdür, dersen muvafakat eder!" dedi. Peygamberimiz:

"O, çok dilli bir kadındır." buyurdu.

Bunun üzerine Zeyd, Peygamberimizle konuşması için Hz. Ali'ye gitti. Birlikte Peygamberimizin yanına geldiler.

Hz. Ali Peygamberimizle konuştu. Peygamberimiz:

"Ey Ali! Ben bu işi yapmaya çalışayım fakat önce seni onun ev halkına göndereyim, kendileriyle bir görüş, konuş bakalım!" buyurdu.

---

[1] Vakıdî-Megâzi, c.1, s.403
[2] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.341
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.62; Vakıdî-Megâzi, c.1, s.403-404; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.582
[4] Vakıdî-Megâzi, c.1, s.404; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.62-63;

Hz. Ali Peygamberimizin dediğini yaptı, geldi. Zeyneb’in de kardeşinin de bu işe istekli olmadığını haber verdi.

Bunun üzerine Peygamberimiz manevî oğlu Zeyd için Zeyneb’e dünürlük etmek üzere kendisi gitti.

Hz. Zeyneb, Peygamberimizin kendisi için dünürlük ettiğini sanarak razı olmuştu fakat Zeyd için istenildiğini anlayınca razı olmadı, kaçındı.

“Ya Resulullah! Ben senin halanın kızıyım. Ben ona varmaya razı değilim, kabul edemem. Ben Kureyş’ten bir bakireyim.” dedi. Peygamberimiz:

“Evet! Fakat ben onu senin için kabul ettim.” buyurdu.

Hz. Zeyneb, Peygamberimizin halası Abdül-Muttalib kızı Ümame’nin kızı idi. Hz. Zeyneb:

“Ya Resulullah! Bana baskı mı yapıyorsun?” diye sordu.

Ahzab Sûresi, 36’ncı ayetinde:

بِسْـــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ اِذَا قَضَى اللّٰهُ وَرَسُولُهُ اَمْراً اَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ اَمْرِهِمْۜ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالاً مُبِيناً ﴿٣٦﴾

“Allah ve Resûlü bir iş hakkında hüküm verdikleri zaman, hiçbir mü'min erkek ve hiçbir mü'min kadın için kendi işleri konusunda tercih kullanma hakları yoktur. Kim Allah'a ve Resûlüne karşı gelirse, şüphesiz ki o apaçık bir şekilde sapmıştır.”

Hz. Zeyneb: “Ya Resulullah! Sen onunla evlenmemi istiyor musun?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Evet!” buyurdu. Hz. Zeyneb:

“Resulullah’a asi olmadığımı bildirir, onunla evlenirim.” dedi.

Peygamberimiz; Zeyd’i, ona Allah’ın Kitabını ve Resulünün sünnetini öğretsin diye nikâhlamıştı.[1]

Hz. Zeyneb, Zeyd’in yanında bir yıl veya biraz fazla kaldı ve bir gün Zeyd, Peygamberimize gelerek:

“Ya Resulullah! Ben Zeyneb ’den ayrılmak istiyorum!” dedi. Peygamberimiz:

[1] İbn-i Esîr-Üsd’ülgabe, c.4, s.463

“Ondan niçin ayrılacaksın? Yoksa kendisinden şüpheleneceğin bir şey mi gördün?” buyurdu. Zeyd:

“Hayır! Ya Resulullah ondan şüpheleneceğim hiçbir şey görmüş değilim. Ondan, hayırdan başka bir şey görmedim fakat o kendisini şerefçe üstün görüp bana karşı büyükleniyor ve diliyle beni üzüyor. Kendisi hırçın huyludur!” diyerek şikâyette bulundu ve boşanmak için Peygamberimizden izin istedi. Peygamberimiz, Zeyd’e:

“Eşini tut, boşanma. Allah’tan kork!” buyurdu.

Hâlbuki Zeyd’e bunu söylediği zaman Peygamberimiz onun Hz. Zeyneb’i muhakkak boşayacağını ve iddeti dolduktan sonra da onun kendisine eş olacağını biliyordu. Allah tarafından kendisine haber verilmiş bulunuyordu.[1]

Fakat münafık halkın, “Muhammed oğlunun karısıyla evlendi!” diye lâf etmelerinden çekinerek, bunu kalbinde gizli tutuyor, açıklamıyordu.

Cahiliye Devri İnancı ve Münafıkların Dedikoduları

Cahiliye devrinde; bir kimse birisini evlât edinirse, halk evlâtlığı onun adıyla anarlardı ve evlâtlık öz oğul gibi o kimsenin mirasından faydalanırdı.

Bu konuda **Ahzab Sûresi, 4** ve **5** inci **ayet**lerinde:

بِسْــــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

مَا جَعَلَ اللهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِۚ وَمَا جَعَلَ اَزْوَاجَكُمُ الّٰۤـِٔي تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ اُمَّهَاتِكُمْۚ وَمَا جَعَلَ
اَدْعِيَٓاءَكُمْ اَبْنَٓاءَكُمْۜ ذٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِاَفْوَاهِكُمْۜ وَاللهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿٤﴾اُدْعُوهُمْ لِاٰبَٓائِهِمْ هُوَ اَقْسَطُ
عِنْدَ اللّٰهِۚ فَاِنْ لَمْ تَعْلَمُٓوا اٰبَٓاءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْۜ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَٓا اَخْطَاْتُمْ بِهٖۙ وَلٰكِنْ مَا
تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْۜ وَكَانَ اللهُ غَفُوراً رَحِيماً ﴿٥﴾

4. Allah bir kişinin göğüs boşluğunda iki kalp yaratmamıştır, annelerinize benzeterek haram olsun dediğiniz eşlerinizi anneleriniz kılmamış, evlâtlıklarınızı da gerçek oğullarınız yapmamıştır. Bunlar sizin kendi iddianızdır; hak ve hakikati allah söyler, doğru yolu da o gösterir.

5. Evlâtlıklarınızı babalarının soy adlarıyla anın. Bu Allah katında adalete daha uygun bir davranıştır. Eğer onların babalarını bilmiyorsanız o zaman kendileri sizin din kardeşleriniz ve dostlarınızdır. Yanıldığınız hususta size günah yoktur, fakat bilinçli ve kasıtlı olarak yaptıklarınızdan sorumlusunuz. Allah çok bağışlayıcı ve ziyadesiyle esirgeyicidir.

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.8, s.102; Taberî-Tefsir, c.22, s.13

Bu ayetler inince artık azatlı köleler ve evlâtlıklar öz babaları adına döndürüldüler. Öz babaları bilinmeyenler de eski efendilerine dinde dost ve kardeş oldular.

Fakat münafıklar cahiliye devri inancına göre, evlâtlığın boşadığı karısını almayı haram sayıp bunu Peygamberimiz aleyhine dedikodu vesilesi yapmaya elverişli buldukları için Peygamberimiz, Hz. Zeyneb ile evlendiği zaman:

"Muhammed evlâdının karısıyla evlenmeyi haram kıldı, hâlbuki kendisi oğlu Zeyd'in boşadığı karısıyla evlendi!" diyerek yaygaraya başladılar.[1]

Peygamberimizin Hz. Zeyneb ile Evliliğinin Vahyi

Zeyd, Hz. Zeyneb'i boşamış ve Hz. Zeyneb'in iddeti dolmuştu.

Peygamberimiz bir gün Hz. Aişe ile oturup konuştuğu sırada kendisine vahiy geldi. Vahiy hâli geçince gülümsemeye başladı ve:

"Zeyneb'e kim gidip Allah'ın onu bana gökte nikâhladığını müjdeler?" buyurdu ve vahyi okudu.

Ahzab Sûresi, ayet 37-40:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِذْ تَقُولُ لِلَّـذِي اَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِ وَاَنْعَمْتَ عَلَيْهِ اَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللهُ
مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَۚ وَاللهُ اَحَقُّ اَنْ تَخْشٰيهُۜ فَلَمَّا قَضٰى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَراً زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي اَزْوَاجِ اَدْعِيَّائِهِمْ اِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَراًۜ وَكَانَ اَمْرُ اللهِ مَفْعُولاً ﴿٣٧﴾ مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ
حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللهُ لَهُۜ سُنَّةَ اللهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُۜ وَكَانَ اَمْرُ اللهِ قَدَراً مَقْدُوراًۙ ﴿٣٨﴾ اَلَّذِينَ يُبَلِّغُونَ
رِسَالَاتِ اللهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ اَحَداً اِلَّا اللهَۜ وَكَفٰى بِاللهِ حَسِيباً ﴿٣٩﴾ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ اَبَا اَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلٰكِنْ
رَسُولَ اللهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّنَۜ وَكَانَ اللهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيماً ﴿٤٠﴾

37. Bir zaman, Allah'ın kendisine lutufta bulunduğu, senin de lutufkâr davrandığın kişiye, "eşinle evlilik bağını koru, Allah'tan kork" demiştin. Bunu derken Allah'ın ileride açıklayacağı bir şeyi içinde saklıyordun; öncelikle çekinmen gereken Allah olduğu halde sen halktan çekiniyordun. Zeyd onunla evlenip ayrıldıktan sonra müminlere, evlâtlıklarının -kendileriyle beraber olup ayrıldıkları- eşleriyle evlenmeleri hususunda bir sıkıntı gelmesin diye seni o kadınla evlendirdik. Allah'ın emri elbet yerine getirilecektir.

38 39. Allah'ın, kendisi için takdir ve emrettiği bir şeyi yerine getirme hususunda peygamber için bir sıkıntı ve sakınca olamaz. Allah'ın hükmü değişmez kaderdir. Daha önce gelip geçen, Allah'ın vahyini insanlara ulaştıran, o'ndan çekinen, Allah'tan başka

---

[1] Tirmizî-Sünen, c.5, s.352; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.464

hiçbir kimseden çekinmeyen Peygamberler hakkında da Allah'ın kanunu böyledir. Hesap sorucu olarak allah kâfidir.

40. Muhammed sizin adamlarınızdan hiçbirinin babası değildir, fakat o Allah'ın elçisidir ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi bilmektedir.

Peygamberimize Zeyd'in Dünürlüğü

Mâlik oğlu Enes der ki:

"Cahş kızı Zeyneb, Zeyd'den boşandıktan sonra iddeti tamamlanınca Resulullah Aleyhisselâm, Zeyd'e:

"Kendime senden daha emniyetli bir kimse bulamadım. Zeyneb'e git, benim için ona dünürlük et!" buyurdu.[1]

Zeyd gidip Hz. Zeyneb'in kapısını çaldı ve Hz. Zeyneb'e:

"Ey Zeyneb! Seni müjdelerim! Resulullah Aleyhisselâm beni, kendisi için dünürlük etmek üzere sana gönderdi!" dedi. Hz. Zeyneb:

"Ben, Rabbime istihare etmedikçe bir şey yapmam!" dedi ve namaz kılma yerine gitti.[2]

"Ey Allah'ım! Resulün beni istiyor! Lâyık isem beni ona eş kıl!" diyerek dua etti.

Hz. Zeyneb'in Allah'a şükür secdesi yaptığı ve Allah rızası için iki ay oruç tutmayı adadığı da rivayet edilir. Hz. Zeyneb, Peygamberimizle nikâhlandığını müjdeleyene, üzerinde bulunan takısını da müjde olarak vermişti.[3]

Hz. Zeyneb'e Yapılan Düğün Ziyafeti

Peygamberimiz, Hz.Zeyneb'in düğün ziyafeti için bir koyun kesti. Hâlbuki o güne kadar eşlerinden hiçbirisi için böyle bir şey yapmamıştı.[4]

Mâlik oğlu Enes der ki:

"Peygamber Aleyhisselâm, Cahş kızı Zeyneb'in düğün töreninde et ve ekmekle ziyafet vermişti. Yemeğe geleceklere davetçi olarak ben gönderilmiştim. Yemeğe; hiç kimse kalmayıncaya kadar herkesi çağırdım ve çağırılanlar yemeğini yiyor ve çıkıp gidiyordu. Davetlilerden bir topluluk evde konuşmaya dalmış ve oturup kalmışlardı. Peygamberimiz diğer eşlerini ziyarete gitti ve dönüp geldiğinde davetliler hâlâ konuşuyorlardı.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.104
[2] Nesaî-Sünen, c.6, s.79
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.102; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.436
[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.107; Müslim-Sahîh, c.4, s.149

Peygamberimiz tekrar gider gibi yaptı. Nihayet onlar kalkıp gittiler ve Peygamberimize haber verildi. Peygamberimiz hemen döndü.

Bunun üzerine; hicap, **Ahzab Sûresi 53** üncü **ayet**i indi. hicap ayeti inince Peygamberimiz hemen dışarı çıktı ve onu halka okudu.[1]

بِسْــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ اِلَّا اَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ اِلٰى طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ اِنٰيهُۙ وَلٰكِنْ اِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَاِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍۜ اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْـيِ مِنْكُمْۘ وَاللّٰهُ لَا يَسْتَحْـيِ مِنَ الْحَقِّۜ وَاِذَا سَاَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعاً فَسْـَٔلُوهُنَّ مِنْ وَرَٓاءِ حِجَابٍۜ ذٰلِكُمْ اَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّۜ وَمَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللّٰهِ وَلَٓا اَنْ تَنْكِحُوا اَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ اَبَداًۜ اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ عِنْـدَ اللّٰهِ عَظِيـماً ﴿٥٣﴾

"Ey iman edenler! Yemek için çağrılmaksızın ve yemeğin pişmesini beklemeksizin (vakitli vakitsiz) peygamber'in evlerine girmeyin, çağrıldığınız zaman girin. Yemeği yiyince de hemen dağılın. Sohbet için beklemeyin. Çünkü bu davranışınız peygamber'i rahatsız etmekte, fakat o sizden de çekinmektedir. Allah ise gerçeği söylemekten çekinmez. Peygamberin hanımlarından bir şey istediğiniz zaman perde arkasından isteyin. Böyle davranmanız hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temizdir. Allah'ın resûlüne rahatsızlık vermeniz ve kendisinden sonra hanımlarını nikâhlamanız ebediyyen söz konusu olamaz. Çünkü bu, Allah katında büyük bir günahtır."[2]

Hz. Zeyneb, Peygamberimizle evlendiği zaman otuz beş yaşında idi.[3] Hz. Zeyneb'in asıl ismi "Berre" idi. Peygamberimiz ona Zeyneb adını verdi.[4]

Hz. Zeyneb, ilk Müslümanlardan ve Medine'ye Hicret eden Müslüman kadınlardandı. Yoksullara sadaka vermekte ise çok açık idi.

Hz. Zeyneb, Peygamberimizin vefatından sonra ilk vefat eden eşi idi. Vefat ettiği zaman Hicretin yirminci yılı ve kendisi de elli üç yaşında idi.[5]

Müslüman Kadınların Giysileri

Medine halkının bazı erkekleri, köle kadınlara sataşarak onları rahatsız ederlerdi. Köle olmayan kadınları da rahatsız ettikleri olurdu. Yine bir gün münafıklardan birisi

---

[1] Buharî-Sahîh, c.6, s.25-26; Müslim-Sahîh, c.4, s.151

[2] Bir takım kimseler izinsiz Peygamberimizin evine giriyorlar, yemeğin pişmesini bekliyorlardı, bir takımları ise izinli olarak giriyorlar fakat yemekten sonra sohbete dalıyorlardı. Bazı yabancı erkekler Peygamberimiz eşleri ile bulunurken onlar da Peygamberimiz ile beraber yemekte bulunuyorlardı. Ayet-i Celile ile bunlara mani olunmuştur. Hicap ayeti, Peygamberimizin ev halkına ait olup umumiyete ait olan ayetler Nur suresinde bulunmaktadır.

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.114

[4] İbn-i Abd-ul-Berr- İstiab, c.4, s.1849

[5] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.115

mümin kadınlardan birisine sataşmış ve onu rahatsız etmişti. Ona, niye böyle yaptın diye sorulduğunda köle sandığını söylemişti.

Münafık ve kendini bilmezlerin bahanelerle Müslüman kadınlarına sataşmalarını ve eza etmelerini önlemek üzere Peygamberimize inen ayette:

Sûre-i Ahzab, 59’da:

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَّا اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِاَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَّاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذٰلِكَ اَدْنٰى اَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا
يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوراً رَحِيماً ﴿٥٩﴾

“Ey peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına söyle, bedenlerini örtecek elbiselerini giysinler. Bu, onların tanınıp incitilmemelerine de daha uygundur. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.”

BENÎ MUSTALİK (MÜREYSİ) GAZASI

Peygamberimiz Benî Mustaliklarin davranışlarını haber alınca vaziyet incelemek ve öğrenmek üzere Husayb’ül-Eslemî oğlu Büreyde’yi, Ebî Dırar’ın oğlu Hâris’in yurduna gönderdi.[1]

Büreyde, Benî Mustaliklarin şehrinden korunabilmek için gerektiğinde gerçeğe aykırı bir şeyler söylemesine müsaade buyurulmasını Peygamberimizden istemişti.

Büreyde, Benî Mustalikların yurduna gitti ve yanlarına vardı. Onu gördüklerinde kim olduğunu sordular. Büreyde:

“Ben sizlerden bir adamım. Şu adam (Muhammed Aleyhisselâm) için toplandığınızı işittim. Ben de kavmim ve bana itaat edenlerle birlikte gideyim, onların (Müslümanların) köklerini kazıyıncaya kadar sizinle iş birliği yapayım istedim!” dedi. Dırar oğlu Hâris:

“Biz de bu işin üzerindeyiz. Yanımıza gelmekte acele et!” dedi. Büreyde:

“Hemen gidiyorum ve kavmimden büyük bir cemaat ile yanınıza gelirim!” diyerek oradan ayrıldı. Peygamberimizin yanına gelerek gördüklerini ve işittiklerini bildirdi.

Peygamberimiz durumu ashabı ile konuştuktan sonra yola çıkmak üzere acele bir birlik hazırladı. Hazırlanan birlik 700 kişilik idi. Hazırlanan birlikte 10’u Muhacirlere, 20’si Ensar’a ait olmak üzere 30 at da bulunuyordu.

[1] Vakıdî-Mehazi, c.4, s.404; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.63

Peygamberimizin "Lizaz" ve "Zırıp" isimli atları bunların arasında idi. Bu arada münafıklardan bazı kişiler de bu birliğe katılmıştı ki o zamana kadar onların hiçbir gazaya bu derece katıldıkları görülmemişti.[1]

Peygamberimiz, Hicretin beşinci yılı Şaban ayının ikisinde Pazartesi günü Medine'de yerine Hârise oğlu Zeyd'i vekil bırakarak yola çıktı.

Peygamberimiz savaş birliği ile Medine'den yola çıkarken Ensar'dan Benî Selemelerin evlerine doğru yönelip Şam'a doğru gidiyormuş gibi davranmış ve o gün yoluna böyle devam etmişti. Akşam olunca, olduğu yerde konaklamış sonra da kalkıp Tihâme tarafına yönelerek süratle yol almaya başlamıştı.[2]

Ebî Dırar oğlu Hâris'in Peygamberimiz hakkında kendisine bilgi getirsin diye göndermiş olduğu casus Bak'â'da yakalandı ve sorguya çekildi. Adam:

"Benim Benî Mustalikler hakkında hiçbir bilgim yok!" dedi. Hz. Ömer:

"Ya doğruyu söylersin, ya da boynunu vurdururum!" dedi. O zaman casus:

"Benî Mustaliklerdenim. Dırar oğlu Hâris sizinle çarpışmak için topluluklar meydana getirdi. Beni de sizin Medine'den hareket haberinizi kendisine getirmem için gönderdi." dedi.

Hz. Ömer, onu Peygamberimizin yanına götürerek almış olduğu bilgiyi arz etti. Peygamberimiz casusa İslâmiyet'i anlattı ve Müslüman olmasını söyledi. Adam Müslüman olmaktan kaçındı ve kavminin ne yaptığını görmedikçe, onların davranışlarına göre hareket edeceğini söyledi. Bunun üzerine Hz. Ömer:

"Ya Resulullah! Boynunu vur gitsin!" dedi. AdÂmin boynu vuruldu.[3]

Benî Mustalikların reisi Dırar oğlu Hâris ve yanındakiler, Peygamberimizin yurtlarına doğru gelmekte olduklarını ve casuslarının da yakalanarak öldürüldüğünü haber alınca son derece korktular ve yardım için gelen birçok Arap, Benî Mustalikleri bırakıp, dağıldılar.

Müreysi[4] kuyusuna gelinince, kuyunun yanında Peygamberimiz için deriden bir çadır kuruldu. Hz. Âişe ve Hz. Ümmü Seleme Peygamberimizin yanında gelmiş bulunuyordu.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.63; Vakıdî-Megazi, c.1, s.405

[2] Vakıdî-Megazi, 1367- 1948 baskısı, s.305

[3] Vakıdî-Megazi, c.1, s.406

[4] Benî Mustalık gazasına Müreysi gazası da denir. Benî Mustalık, Huzâa kabilesine bağlı küçük bir kabile ve obadır. Mustalık, lâkap olup asıl ismi Cüzeyme b.Sa'd b.Amr'dır. Müreysi'de, sahile doğru uzanan Kudeyd nahiyesinde Huzâalara ait su kuyularından birisidir. (İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.302; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.528-529)

Peygamberimiz, Muhacirlerin sancağını Hz. Ebû-Bekr'e, Ensar sancağını da Ubâde oğlu Sa'd'a verdi.[1] O gün; Müslümanların parolası "Ya Mansur!" Emit! Emit!" idi.[2]

Ömer oğlu Abdullah'ın bildirdiğine göre; Peygamberimiz Benî Mustalikleri geceleyin, yurtlarında kendilerinin gafil bulundukları ve hayvanlarının da su başında bulundukları bir sırada ansızın bastırmıştı.[3]

Peygamberimiz; *LÂ İLAHE İLLÂLLAH* deyiniz, canlarınızı ve mallarınızı koruyunuz, diye Benî Mustaliklere seslenmesini Hz. Ömer'e emretti. Fakat onlar Hz. Ömer'in bu teklifini kabullenmekten kaçındılar. İlk ok atan onlar oldular.

Müslümanlar bir müddet okla savaştıktan sonra bütün savaş birlikleri birden hücuma kalktılar. Benî Mustaliklerden hiç kimse kaçırılmadı ve yalnız on kişi öldürüldü.

Benî Mustaliklerin bütün erkekleri, kadınları ve çocukları esir alınarak deve, sığır ve koyunları da ganimet oldu.

Ganimet olan hayvanlar; iki bin deve, beş bin davardı.[4]

Esirler; gazilere bölüştürüldü ve kendilerine teslim edildi. Bir deve on davara eşit tutularak hayvanlarda bölüştürüldü. Süvarilere; biri at, diğeri kendisi olmak üzere, iki hisse; piyadelere bir hisse verildi.

Geleneğe göre; ganimet malları paylaştırılmadan önce başkumandan hakkı olarak ganimetlerin içinden bir köle veya bir cariye veya bir kılıç veya bir zırh veya bir at seçilip alınırdı.

Peygamberimiz de böyle yaptı. Kur'an-ı Kerim'e göre gerekli yerlere harcanmak üzere ganimetin beşte birini ayırdı geri kalan beşte dördünü mücahitlerle birlikte kendisine ve atlarına düşen hissesini de aldı.[5]

Peygamberimizin Hz. Cüveyriye İle Evlenmesi

Peygamberimiz, Benî Mustalik gazasından alınan esirleri mücahitler arasında paylaşıldığı zaman, esirler arasında bulunan Hâris kızı Hz. Cüveyriye'de Şammas oğlu Kays, Kays'ın oğlu Sâbit ile onun amcasının oğlunun hissesine düşmüştü.

Hz. Cüveyriye, Benî Mustalik reisi Ebî Dırar oğlu Hâris'in kızı olup amcasının oğlu Zişşefr oğlu Safvan, Safvan'ın oğlu Musâfi ile evliydi. Musâfi, Benî Mustalik gazasında öldürülünce Hz.Cüveyriye dul kalmıştı.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.63-64
[2] Vakıdî-Megazi, c.1, s.407; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.306
[3] Buharî-Sahîh, c.3, s.122
[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.64; Vakıdî-Megazi, c.1, s.410
[5] Belâzürî-Ensab'ül Eşraf, c.1, s.342

Hz.Cüveyriye dokuz ukye altın karşılığında azat edilmek üzere kesişme (anlaşma) yapılmıştı ve o zaman yirmi yaşında idi.

Hz. Âişe der ki:

“Cüveyriye güzel bir kadındı. Onu kim görse kendine alırdı. Keşişmiş olduğu kurtarma parasına yardım dilemek üzere Resulullah Aleyhisselâm’a gelmişti. Onu, evimin kapısı önünde görünce hiç de hoşlanmadım. Benim onda gördüğüm güzelliği Resulullah’ın da göreceğini biliyordum.

Cüveyriye, Resulullah’ın yanına girdi ve:

“Ya Resulullah! Ben, Benî Mustalik reisi Ebî Dırar oğlu Hâris’in kızıyım. Esirlik belâsına uğramış, Kays oğlu Sâbit ve amcasının oğlunun hissesine düşmüş ve kendimi dokuz ukye altın mukabilinde azat edilmek, serbest bırakılmak üzere kesişme yapmış bulunuyorum. Ödemek zorunda bulunduğum kurtarma parası için senden yardım dilemeye geldim!” dedi. Resulullah:

“Senin için bundan daha hayırlı olan yok mudur?” buyurdu. Cüveyriye:

“Nedir o, ya Resulullah?” diye sordu. Resulullah:

“Senin kurtarma parasını ödemem ve seni eşliğe kabul etmemdir.” buyurdu. Cüveyriye:

“Olur, ya Resulullah!” dedi.”

O sırada Ebî Dırar oğlu Hâris de kızının kurtarmalığı olmak üzere yanına develer alarak Medine’ye gelmekteydi. Akik’te iken develere baktı, ikisine kıyamadı ve onları orada iki dağ arasında kuytu bir yere sakladıktan sonra Peygamberimizin yanına geldi.

“Ya Resulullah! Kızımı esir etmişsiniz! Şunlar onun kurtarmalıklarıdır!” dedi. Peygamberimiz:

“Akik’te sakladığın iki deveye nerede kaldı? Onları neden getirmedin?” buyurdu. Hâris:

“Bunu kimse bilmiyordu. Ben şahadet ederim ki, Allah’tan başka ilâh yoktur. Muhakkak sen Muhammed de Allah’ın Resulüsün!” diyerek kendisi, iki oğlu ve kavminden yanında bulunanlar Müslüman oldular.[1]

Peygamberimiz, Hz. Cüveyriye’nin kurtarmalık akçesini Kays oğlu Sâbit’e ödeyerek serbest bıraktı[2] ve babasına teslim etti.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.308
[2] Vakıdî-Megazi, c.1, s.411

Hz. Cüveyriye hidayete ermiş ve Müslüman olmuştu.

Peygamberimiz, Ebî Dırar oğlu Hâris'den kızını eş olarak istedi ve o da kabul etti. Peygamberimiz Hz. Cüveyriye'ye 400 dirhem mihr verdi.[1]

İsim Değişikliği ve Hz.Cüveyriye'nin İbadeti

Hz. Cüveyriye'nin asıl ismi Berre idi. Peygamberimiz; Berre ismini, hoşlanmadığı için kadıncık anlÂmina gelen Cüveyriye diye çevirdi.

Hz. Cüveyriye çok oruç tutar ve çok namaz kılardı.

Bir gün sabah namazını kıldığı sırada, namazgâhında dua ve Allah'ı zikrederken Peygamberimiz onun yanına uğrayıp, ayrılmıştı.

Öğleye doğru tekrar geldiğinde Hz. Cüveyriye hâlâ namazgâhında idi.

Peygamberimiz: "Sen hâlâ devam mı ediyorsun?" buyurdu. Hz. Cüveyriye:

"Evet!" dedi. Peygamberimiz: "Ben, senden sonra üç kere, dört kelime söyledim ki bugün senin sabahtan beri söylediklerinle tartılsa, onlardan daha ağır gelir! Dikkat et! Okuyacağın o kelimeleri sana da öğreteyim.

SÜBHÂNALLAHİ ADEDE HALKIHİ

SÜBHÂNALLAHİ ADEDE HALKIHİ

SÜBHÂNALLAHİ ADEDE HALKIHİ

Allah'ı yarattıklarının sayısınca tespih ederim.

SÜBHÂNALLAHİ RIZA NEFSİHÎ

SÜBHÂNALLAHİ RIZA NEFSİHÎ

SÜBHÂNALLAHİ RIZA NEFSİHÎ

Allah'ı kendisinden razı olacağı şekilde tespih ederim.

SÜBHÂNALLAHİ ZİNETE ARŞİHÎ

SÜBHÂNALLAHİ ZİNETE ARŞİHÎ

SÜBHÂNALLAHİ ZİNETE ARŞİHÎ

Allah'ı arşın ağırlığınca tespih ederim.

SÜBHÂNALLAHİ MİDÂDE KELİMÂTİHÎ

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.308

SÜBHÂNALLAHİ MİDÂDE KELİMÂTİHÎ

SÜBHÂNALLAHİ MİDÂDE KELİMÂTİHÎ

Allah'ı kelimelerinin miktarınca tespih ederim, de!" buyurdu.[1]

Serbest Bıraklıan Benî Mustalik Esirleri

Hz. Âişe der ki:

"Resulullah Aleyhisselam'ın, Ebî Dırar oğlu Hâris kızı Cüveyriye ile evlendiğini haber alan Müslümanlar ellerindeki esirleri Resulullah'ın akrabalarıdır, diyerek serbest bıraktılar. Böylece Benî Mustalik halkından yüz kadarı azat oldu. Ben, kavmi için Cüveyriye' den daha hayırlı ve mübarek bir kadın bilmiyorum." dedi.[2]

Hz. Âişe'ye İftira Edilmesi

Baş münafık Übeyy oğlu Abdullah'ın, Peygamberimiz ve Mekkeli Muhacirler aleyhindeki kışkırtmaları meydana çıkmış, halk arasındaki mevkii ve itibarı çok sarsılmıştı. Kendi öz kavmi bile onu kınamaktan, suçlamaktan ve azarlamaktan çekinmiyorlardı. Kendisine öfkeli olanları susturmak ve Müslümanları birbirine düşürmek için çareler aramakta idi.

Hz. Âişe der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm, bir sefere çıktığı zaman zevceleri arasında kur'a çekerdi, onların hangisinin ismi çıkarsa, onunla giderdi. Benî Mustalik gazasına çıkarken de kur'a bana çıkınca, Resulullah ile birlikte yola çıkmıştım. Bu sefer Hicab ayetinin indirilmesinden sonra idi. Bunun için ben hevdec (deve sırtına konulan kabin) içinde taşınıyor ve ancak konak yerine gelince hevdec içinden indiriliyordum. Devem hareket etmeden önce hevdecin içine girip oturur, deveci ve yükleyiciler hevdeci yukarı kaldırırlar, deveye yerleştirip iplerle bağlarlar ve bundan sonra devenin yularından tutularak yola devam edilirdi.

Medine'ye yakın bir yerde konakladık. Gecenin bir kısmı orada geçirilip sonra Resulullah hareket edileceğini mücahitlere bildirdi.

Hareket edileceği sırada ben bir hacet için oradan uzaklaştım ve hacetimi giderdikten sonra konak yerine geldim. Elimi göğsüme koyduğumda, boynumdaki Yemen göz boncuğundan dizilmiş gerdanlığımın olmadığını gördüm ve düştüğünü anladım. Hemen geri dönerek onu aramaya başladım. Fakat, onu aramak beni yoldan alıkoymuştu. Yolda

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.119; Müslim-Sahîh, c.4, s.2090-2091; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.430; Tirmizî-Sünen, c.5, s.556; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.1251; Ebû Davut-Sünen, c.2, s.81; Nesaî-Sünen, c.3, s.77

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.117; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.277;

bana hizmet edenler, beni içinde zannederek hevdecimi yüklemişler, devemi yola çıkarmışlardı. Zaten ben küçük yaşta bir kadındım.

Gerdanlığımı onlar gittikten sonra buldum, ordunun konakladığı yere geldiğimde hiç kimse yoktu ve hepsi çekilip gitmişlerdi. Ben de çarşafıma bürünerek uzandım ve orada uyuya kalmışım.

Muattal üs Sülemî oğlu Safvan, ordunun arkasında kalır ve halkın bir şeyi kalmış ise onu diğer konak yerine götürürdü.

Safvan, askerin arkasından gelerek sabaha karşı benim bulunduğum yere varmış, uyuyan birini görünce gelip baş ucuna dikilmiş, beni görünce tanımış ve şaşırarak; "*İNNÂ LİLLÂHİ VE İNNÂ İLEYHİ RÂCİÛN*" (Biz Allah'ın kullarıyız ve muhakkak ona dönüp varıcılarız.) dediğini işittim ve onun sesine uyandım. Çarşafıma bürünerek yüzümü örttüm.

Onunla ne bir kelime konuştum ne de ondan uyandığım zaman söylediği o sözünden başka bir söz işittim.[1]

Safvan devesini ıhtırıp, benim binmem için ayağını devesinin ön ayağına bastı.[2] Ben de hemen deveye bindim. Kendisi de devenin başını çekerek askere yetişmek üzere süratle ilerlemeye başladı. Sabaha kadar askere yetişemedik. Nihayet asker konak yerine inip yerleştiği sırada Safvan beni oraya getirdi."[3]

Übeyy oğlu Abdullah, bu olaydan sonra:

"Yemin olsun ki ne Âişe o adamdan kurtulur ne de o adam Âişe'den dolayı kurtulur! Demek. Peygamberimizin ailesi bir adamla gecelemiş, sabaha kadar kalmış ve sonra da adam, devesinin yularından tutup onunla yanınıza gelmiş!" diyerek ilk önce yaygarayı koparmıştı.[4]

Hz. Âişe der ki:

"İftiracılar; aleyhimde söyleyeceklerini söylemişler, ordugâh çalkalanmış! Andolsun ki bunların hiçbirinden haberim yoktu.[5]

---

[1] Buharî-Sahîh, c.5, s.55-56; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.196; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.310-311; Müslim-Sahîh, c.8, s.113-114
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.195; Buharî-Sahîh, c.5, s.56
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.311
[4] Nefesî-Tefsir, c.3, s.134; Taberî-Tefsir, c.18, s.89
[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.311

Medine'ye geldikten az bir zaman sonra ben ağır bir hastalığa (humma) tutuldum.[1] Bir ay yattım. Meğer bu arada halk iftiracıların uydurdukları sözlere ve tefrikalara düşmüşler!

Ben ise bunları sezinlememiş ve anlayamamıştım.[2] Aleyhimde söylenenler Resulullah Aleyhisselâm'a ve annemle babama kadar yetiştirilmiş fakat onlar bana bütün bu olanlardan hiç bahsetmiyorlardı.

Yalnız, daha önceki rahatsızlıklarımda Resulullah Aleyhisselâmdan görmüş olduğum lütuf ve iltifatları bu hastalığım sırasında göremeyişim ve kendisinin yanıma girdikçe selâm verip, adımı anmadan sadece hastalığımı sorarak dönüp gidişi beni şüphelendiriyor ve üzüyordu.

O zamanlar da Arapların tuvaletleri evlerinin yanında değildi. İhtiyaçlar için tarlaya çıkardık.

Bir gece; ben Mıstah'ın annesi ile hacet gidermek için Menâsı tarafına çıkmıştım. Mıstah'ın anası Selma hatun, Abd-i Menaf oğlu Muttalib, Muttalib oğlu Ebû Ruhm'un kızıdır. Anası ise Âmir oğlu Sahr'in kızı olup Ebû Bekr'el Sıddîk'ın halasıdır. Selma hatunun oğlu Mıstah (Avf) Usâse ise Muttalib oğlu Abbâd'ın oğludur.

O gece Selma hatun çarşafına takılarak düşünce:

"Mıstah, yüzünün üzerine düşsün, kahrolsun!" diyerek oğluna beddua etti.[3]

Ben, niye oğluna beddua ediyorsun diye sordum ama o cevap vermeyip sustu. O gece üç kez böyle düşerek oğluna bedduada bulundu. Ben de:

"Ey ana! Sen oğluna ne diye beddua ediyorsun? Bedir savaşında bulunmuş bir zata mı kötü söz söylüyorsun?" dedim. O da:

"Ben, ona senin aleyhindeki söylediğinden dolayı beddua ediyor, kötü söylüyorum!" dedi. Ben de:

"O neler söylemiş?" diye sordum.

Bunun üzerine Mıstah'ın annesi iftiracıların söylediklerini bana birer birer haber verince bu olaylar hastalığıma hastalık kattı. Üzüntümden hacetimi bile göremeden geri döndüm. O kadar ağladım ki ciğerlerim parçalanacak sandım.[4]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.367
[2] Buharî-Sahîh, c.5, s.56; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.195; Müslim-Sahîh, c.8, s.114
[3] Buharî-Sahîh, c.5, s.57; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.195;
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.59-60, 195; Tirmizî-Sünen, c.5, s.332-333; Buharî-Sahîh, c.5, s.57, c.6, s.11; Müslim Sahîh, c.8, s.114-115; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.312

Annem Ümmü Ruman ve Dırar kızı Zeyneb yanımda bulunuyordu. Ben ağlamakta idim ve o sırada Resulullah Aleyhisselâm selâm vererek yanımıza geldi ama yine adımı anmadan:

"Hastanız nasıl?" diye sordu. Tek kelime konuşmadı, artık kendimi tutamadım:

"Ya Resulullah! Ben şimdiye kadar hiç görmediğim cefayı görüyorum! Bana müsaade et etsen de annemin yanına gitsem ve hastalığıma orada bakılsa olmaz mı?" dedim. Bana cevap olarak:

"Gitmende sakınca yok!" buyurdu.[1]

Ben, babamların evine giderek aleyhimdeki sözlerin iç yüzünü anlamak istiyordum. BabÂmin evine vardığımda annem, neden geldiğimi sordu. Ben de hakkımdaki iftiralar hakkında ve bütün bu olanlardan herkesin haberinin olduğuna dair bilgi edindim. Babam ağladığımı duyunca, anneme neden ağladığımı sormuş ve o da her şeyden haberdar olduğumu söyleyince, babam, bana:

"Kızcağızım! Evine dönmen için sana ant veriyorum!" dedi. Döndüm.[2]

O gece ne gözümün yaşı durdu ne de uyuyabiliyordum. Babam ve annem yanımdan ayrılmadılar.

Bir gün Ensardan bir kadın yine bu dedikodulardan bahsederken, Hz. Âişe Resulullah Aleyhisselâm ile babasının da bunları duyduğunu öğrenince, titreyerek yere düştü ve bayıldı. Üzerine elbisesini örttüler.[3]

Peygamberimiz, Hz. Âişe aleyhinde yapılan iftiranın yayıldığı günlerde vaktinin çoğunu evde geçirmiş, dışarı çıkmamıştı.[4]

Peygamberimizin Ashabı İle Görüşmesi

Hz. Âişe der ki:

"İftiralar hakkında vahyin gelişi gecikince Resulullah Aleyhisselâm durumu ashabına danıştı. Hattab oğlu Ömer:

"Onun hakkında bir şeyi Allah'ın sana karşı gizleyeceğini mi sanırsın? Hâşâ! Bu büyük bir iftiradır![5]

Ya Resulullah! Ben, kesin olarak biliyorum ki; bu, münafıkların yalanıdır.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.311
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.429-430; Buharî-Sahîh, c.6, s.12
[3] Buharî-Sahîh, c.5, s.60-61
[4] Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.624; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.536
[5] Halebî-İnsan, c.2, s.613

Bedenini, pisliklere konan sineklerden bile koruyan, onları senin bedenine yaklaştırmayan yüce Allah, nasıl olur da aileni böyle kötülüklere bulaşmaktan seni korumaz!" dedi.

Resulullah Aleyhisselâmın yanına Osman girdi:

"Ya Resulullah! Görüyorum ki; üzerine insan ayağı basmasın yahut yeryüzündeki pisliklerin üzerine düşmesin diye yüce Allah, senin gölgeni yere düşmekten korumaktadır.

Gölgeni bile hiç kimseye çiğnetmezken, nasıl olur da senin ailenin ırzını herhangi bir kimsenin kirletmesine meydan ve imkân verir!" dedi.

Ebû Talib oğlu Ali de:

"Ya Resulullah! Namaza durmak için ayakkabılarını çıkardığın zaman bize temiz olmadıkları için onları çıkartmanı Cebrail'in emrettiğini, buyurmuştunuz.

Ayakkabılarına bulaşan pisliği sana bildirdiği ve onları, pislik bulaştığından dolayı çıkarman sana emredildiği hâlde, ailene namus kirletecek kötülüklerden bir şey bulaşsın da, onu çıkarman sana emredilmesin! Olur mu hiç?" dedi.[1]

Hz. Ali, halk arasında çalkalanan dedikodulardan Resulullah Aleyhisselâmın son derece üzülmekte olduğunu görünce bu üzüntülerden kurtulmak için hastalığı dağlamak (kızgın demirle yarayı yakmak), tedavi kabilinden ve son bir çare olmak üzere ayrılma hususunda da kendisine üstü kapalı olarak işaret etmişti.

Hz. Âişe bunu şöyle anlatır:

"Ebû Talib oğlu Ali de; Ya Resulullah! Allah sana dünyayı daraltmadı. Ondan başka kadın çoktur. Bununla beraber sen bir kere de onun hizmetçisi olan kadına sor. O sana doğruyu söyler!" demişti."

Bunun üzerine Resulullah Aleyhisselâm, Berire'yi çağırttı, ona:

"Ey Berire! Âişe'de seni şüphelendirecek bir şey gördün mü?" buyurdu.

Berire: "Hayır! Seni hak ve gerçek Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki benim onda kusur olarak görebileceğim şey ancak şudur. Kendisi çok genç bir kadın olduğu için yoğurmuş olduğu hamurun başında uyuya kalırdı ve koyun da gelip hamuru yerdi. Ben onun bir ayıbını, kusurunu bilmiyorum!" dedi.[2]

Yine, Hz. Âişe der ki:

---

[1] Halebî-İnsan, c.2, s.624-625; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.536; Nefesî-Tefsir, c.3, s.134-135
[2] Buharî-Sahîh, c.6, s.12; Müslim-Sahîh, c.8, s.119; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.313-314

“Resulullah Aleyhisselâm, mescitte halka karşı bir hutbe irat ederek, şahadet getirip hamdüsenada bulunduktan sonra:

“Ailemi töhmet altında bırakan birtakım kimseler hakkında yapılması gerekeni ve bu husustaki görüşlerinizi açıklayınız. Allah’a yemin ederim ki ben, ailem hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum.

Onlar, öyle bir adÂmin adını ortaya attılar ki ben onun hakkında da hayırdan başka bir şey bilmiyorum. Onun, hiçbir kötü haberini de almadım. Hiçbir zaman ben yanında olmadan hiçbir evimde bulunmamıştır.” buyurdu.”[1]

Bunun üzerine Muâz oğlu Sa’d ayağa kalkarak:

“Ya Resulullah! Sana ben yardım edeceğim! O iftiracı Evs kabilesinden ise onun boynunu vururum!

Eğer Hazreç kardeşlerimizden ise, emredersin, emrini hemen yerine getiririz! diyerek Resulullah Aleyhisselâmın davetine icabet etti.

Buna karşılık Ubâde oğlu Sa’d ayağa kalktı. Kendisi, Hazreç kabilesinin reisi idi. Muâz oğlu Sa’d’a:

“Sen yalan söylüyorsun! Onu (Übeyy oğlu Abdullah) öldüremezsin ve öldürmeye kadir olamazsın! Eğer, iftiracılar Evs kabilesinden olaydılar, onların boyunlarının vurulmasını istemezdin!

Sen, bize cahiliye devrindeki davayı aramıza yeniden sokmak mı istiyorsun? Hâlbuki; Allah, onu yok etmiştir.” dedi.[2]

Bu kez Muâz oğlu Sa’d’ın amcasının oğlu Hudayr oğlu Useyd ayağa kalkarak, Ubâde oğlu Sa’d’e:

“Sen yalan söylüyorsun! Allah’a yemin ederim ki biz, onu öldürebiliriz! Sen muhakkak münafıksın ki, münafıklar hesabına bizimle mücadele ediyorsun!

Yemin olsun ki Resulullah Aleyhisselâmın arzu ettiğini bilseydik, kendisi daha yerinden kalkmadan, o münafığın başını kendisine getirirdik!

Fakat, ben Resulullah’ın böyle bir şeyi arzu ettiğini kesin olarak bilmiyorum!” dedi.[3]

---

[1] Buharî-Sahîh, c.5, s.58, c.6, s.11; Müslim-Sahîh, c.8, s.115,118; Tirmizî-Sünen, c.5, s.332; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.58, 156; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.312

[2] Buharî-Sahîh, c.6, s.7, s.11; Tirmizî-Sünen, c.5, s.332; Müslim-Sahîh, c.8, s.115-116; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.196; Vakıdî-Megazi, c.2, s.431

[3] Buharî-Sahîh, c.6, s.7-8; Müslim-Sahîh, c.8, s.116; Vakıdî-Megazi, c.2, s.431

Ubâde oğlu Sa'd kızdı: "Ey Hazreç hanedanı! diye seslenince, bütün Hazreçliler onun yanına sıralandılar.

Evslilerden Hazme oğlu Hâris, kılıcını alarak atağa kalktı fakat ona Hudayr oğlu Useyd yetişerek engel oldu, ve:

"Bırak onu elinden! Silâh ancak Resulullah'ın emriyle taşınır!" dedi.

Evs ve Hazreç kabileleri birbirlerine karşı sıralandılar. Peygamberimiz, her iki kabile halkına susmaları için işaret etti.[1]

Onları yatıştırıncaya kadar yumuşak ve mülayim konuşmalar yaptı ve artık kendisi de konuşmayıp sustu.[2]

İftiracılar

Başta; Übeyy oğlu Abdullah ve Hazrecîlerden yanında bulunanlar olmak üzere Sâbit oğlu Hassân, Esâse oğlu Mıstap, Cahş kızı Hamme ve halkından birtakım kimselerdi.

Şair Cahş oğlu Ebû Ahmed Ubeydullah da iftiracılar arasındaydı.[3]

Muattal oğlu Safvan, Benî Mustalik gazasından sonra Müslüman olmuştu. Kendisi; hayırlı, faziletli, cesaretli ve kahraman bir kişiydi.

Muattal oğlu Safvan, kendisine yapılan iftirayı işitince:

"Sübhânallah! Varlığım kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki ben daha hiçbir dişinin eteğini kaldırmış, açmış değilim!" dedi.[4]

Gerçekten de kendisinin erkekliği yoktu.[5]

Sâbit oğlu Hassân bir şiirinde, Safvan'a ve onun kavmi olan Mudarlardan kendisi ile birlikte Müslüman olanlara tarizde (söz dokundurma, iğneleme) bulunmuştu. Safvan'da bir gün onun önünü kesti, ve:

"Sen benim kılıcımdan sakın! Ben nihayet bir kulum! Yerildiğim zaman şair değilim ama onurumu iftiracıdan korurum." diyerek kılıçla bir darbe ile Hassân'ı yaraladı.[6]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.431-432
[2] Buharî-Sahîh, c.6, s.8; Müslim-Sahîh, c.8, s.116; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.196
[3] Buharî-Sahîh, c.5, s.56; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.312; Halebî-İnsan, c.2, s.617
[4] Buharî-Sahîh, c.5, s.60, c.6, s.12; Müslim-Sahîh, c.8, s.118; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.198; Tirmizî-Sünen, c.5, s.334
[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.319
[6] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.317-318; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.3, s.26

Kays oğlu Sâbit, Safvan'ın üzerine atılarak ellerini iple boynuna bağladı ve Hazreç Oğullarının mahallesine götürdü.

Revâha oğlu Abdullah, bu durumu görünce ne olduğunu öğrenince:

"Resulullah Aleyhisselâmın yaptığın şeyden haberi var mı?" diye sordu.

Kays oğlu Sâbit: "Resulullah'ın haberi yok!" deyince, Revâha oğlu Abdullah da Muattal oğlu Safvan'ı serbest bıraktırdı. Sonra da gelip durumu Resulullah Aleyhisselâm'a anlattı.

Resulullah Aleyhisselâm, Hassân'ı ve Muattal oğlu Safvan'ı çağırdı.

Peygamberimiz, Safvan'a:

"Sen, niçin ona vurdun? Onun üzerine neden silâhla yürüdün?" buyurdu.

Safvan: "Ya Resulullah! O, beni üzdü ve yerdi. Öfkemi yenemedim, ona vurdum. Beni akılsızlık ve beyinsizlikle isnat etti ve beni Müslümanlık hakkında kıskandırdı." dedi. Peygamberimiz, Hassân'a döndü:

"Sen, Müslüman olanı akılsız ve beyinsiz mi sandın?" buyurdu. Sonra da:

"Safvan'ı hapsediniz. Eğer, Hassân aldığı yaradan ölürse, ona karşılık bunu öldürünüz!" buyurdu.

Hazreçlilerin reisi Ubâde oğlu Sa'd bunu haber alınca kavminin yanına gitti ve Safvan'ı hapsetmelerinden dolayı onları kınadı ve:

"Siz, Resulullah'ın ashabından bir adamı kızdırdınız sonra da onu Resulullah aranızda iken kötü bir surette esir ettiniz." dedi. Kavmi:

"Bize, onun hapsedilmesini Resulullah Aleyhisselâm emretti. AdÂmınız ölürse, onu öldürünüz!" dedi. Ubâde oğlu Sa'd:

"Onu affetmek, Resulullah için daha sevimli bir işti! Fakat Resulullah, hak ve adaletin gereğine göre hüküm vermiştir. Hiç şüphesiz Resulullah, Safvan'ı serbest bırakmayı arzu eder. ve siz onu serbest bırakıncaya kadar yanınızdan ayrılmayacağım!" dedi. Sâbit oğlu Hassân:

"Bana ait bütün hakları senin hatırın için bağışlıyorum!" dedi.

Fakat Hassân 'ın kabilesi yanaşmadılar ve Kays oğlu Sâbit'e çok kızdılarsa da, Ubâde oğlu Sa'd:

"Hassân hakkından vazgeçiyor, sizler yanaşmıyorsunuz!" deyince Safvan'ı serbest bıraktılar.

Ubâde oğlu Sa'd, Safvan'ı evine götürdü ve ona bir elbise giydirip mescide geldiler. Resulullah Aleyhisselâm, onu görünce:

“Safvan mı bu? kim giydirip, kuşattı onu?” buyurdu.

“Ubâde oğlu Sa’d!” dediler. Peygamberimiz:

“Allah’ta ona cennet elbiselerinden giydirsin!” buyurdu.

Bundan sonra Ubâde oğlu Sa’d; Sâbit oğlu Hassân’a, Resulullah’a gitmesini, Safvan’dan dolayı bütün haklarımı senin için bağışladım ya Resulullah, demesini istemiş ve o da Peygamberimize gitmiş ve bu sözleri söylemişti.

Peygamberimiz de Hassân’a yaralanmasının karşılığı olarak, Sehl oğlu Ebû Talha’nın Peygamberimize bağışladığı bahçeyi ve ayrıca Sîrin adındaki Kıpti köle kadını verdi.

Hassân’ın, Abdurrahman adındaki oğlu ondan doğmuştur.[1]

Ubâde oğlu Sa’d de Hassân’a bu yoldaki hakkından vazgeçtiği için bir bahçe vermişti.[2]

Sorgulama ve Savunma

Hz. Âişe der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm mescitte ashabı ile görüşürken ben iki gün ve gece ağlamakla geçirdim. Bu hâlde iken Resulullah geldi, selâm verdikten sonra oturdu ve:

“Ey Âişe! Senin aleyhinde bana sözler erişti. Sen bu isnatlardan uzak isen Allah senin onlardan beri ve uzaklığını açıklayacaktır. Şayet böyle bir günaha yaklaştıysan Allah’tan yarlığanma dile ve ona tövbe et! Çünkü; günahını itiraf ve tövbe ettiğin zaman Allah onun tövbesini kabul buyurur!” dedi.

Resulullah Aleyhisselâmın sözleri bitince anne ve babama dönerek:

“Resulullah Aleyhisselâma cevap verin!” dedim. Annem:

“Ben ne diyeceğimi bilemiyorum!” dedi.[3]

Bunun üzerine şahadet getirip yüce Allah’a hamd ettim ve söze başladım.[4]

“Ben anladım ki; siz, bu lâfları işitmişsiniz hatta onlar gönüllerinizde yer etmiş, onlara inanmışsınız.

Şimdi ben, o kötülükten uzağım ki Allah biliyor, beni tasdik etmezsiniz!

Ben kendim ve sizin için Yakub Oğulları ile olan misalinden başka bir misal bulamıyorum. Nitekim; o zaman, o: *“Artık bana düşen, güzelce sabredip katlanmaktır.*

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.318-319
[2] Halebî-İnsan, c.2, s.623
[3] Buharî-Sahîh, c.5, s.58; Müslim-Sahîh, c.8, s.116; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.197
[4] Buharî-Sahîh, c.6, s.12; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.60

Sizin, şu söylediklerinize karşı yardımına sığınılacak ancak Allah'tır."[1] demişti, dedim ve sonra dönüp yatağıma yattım.

Ben, iftiradan uzak olduğumu Allah'ın muhakkak beni ondan beri kılacağını biliyordum. Fakat, yüce Allah'ın hakkımda Kur'an'da tilâvet edilir bir vahiy indireceğini katiyen aklıma getirmezdim. Şahsımı ilgilendiren bir iş için Kur'an'da Allah tarafından dile getirilmekten kendimi çok uzak ve aşağı görüyordum.

Ne var ki Resulullah Aleyhisselâmın uykuda bir rüya göreceğini ve Allah'ın o rüya ile beni isnatlardan beri kılacağını, uzak tutacağını umuyordum.

Daha Resulullah Aleyhisselâm yerinden kalkmamış hatta ev halkından hiç kimse dışarı çıkmamıştı ki ona vahiy geldi.

Nitekim, vahiy sırasında kış günleri bile kendisinden inci tanesi gibi ter dökülürdü.[2]

Resulullah Aleyhisselâmın üzerine elbisesi örtüldü, başının altına deriden bir yastık kondu.

Vahyin ağırlığı üzerinden kalktığı zaman Resulullah Aleyhisselâm sevincinden gülüyordu. Bana ilk söylediği söz şu oldu.

"Müjde ya Âişe! Allah seni kesin olarak tebriye etti (temize çıkardı). Yapılan iftiralardan beri ve uzak kıldı!" buyurdu.[3]

Nur Sûresi, ayet 11-20:

بِسْــــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ الَّذِينَ جَٓاؤُ۫ بِالْاِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْۜ لَا تَحْسَبُوهُ شَراً لَكُمْۜ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْۜ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ
الْاِثْمِۚ وَالَّذ۪ي تَوَلّٰى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظ۪يمٌ ﴿١١﴾ لَوْلَٓا اِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِاَنْفُسِهِمْ
خَيْراًۙ وَقَالُوا هٰذَٓا اِفْكٌ مُب۪ينٌ ﴿١٢﴾ لَوْلَا جَٓاؤُ۫ عَلَيْهِ بِاَرْبَعَةِ شُهَدَٓاءَۚ فَاِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَٓاءِ فَاُو۬لٰٓئِكَ عِنْدَ اللّٰهِ هُمُ
الْكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ لَمَسَّكُمْ ف۪ي مَٓا اَفَضْتُمْ ف۪يهِ عَذَابٌ عَظ۪يمٌۚ
﴿١٤﴾ اِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِاَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِاَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِه۪ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّناًۗ وَهُوَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظ۪يمٌ
﴿١٥﴾ وَلَوْلَٓا اِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَـنَٓا اَنْ نَتَكَلَّمَ بِهٰذَاۗ سُبْحَانَكَ هٰذَا بُهْتَانٌ عَظ۪يمٌ ﴿١٦﴾ يَعِظُكُمُ اللّٰهُ اَنْ
تَعُودُوا لِمِثْلِه۪ٓ اَبَداً اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَۚ ﴿١٧﴾ وَيُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِۜ وَاللّٰهُ عَل۪يمٌ حَك۪يمٌ ﴿١٨﴾ اِنَّ الَّذ۪ينَ يُحِبُّونَ اَنْ
تَش۪يعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ اَل۪يمٌۙ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۜ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ
اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَاَنَّ اللّٰهَ رَؤُ۫فٌ رَح۪يمٌۘ ﴿٢٠﴾

[1] Yusuf suresi, ayet 10
[2] Buharî-Sahîh, c.5, s.58-59, 61; Müslim-Sahîh, c.8, s.116-117; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.196
[3] Buharî-Sahîh, c.6, s.61; Müslim-Sahîh, c.8, s.117

﴿11﴾ O iftirayı atanlar içinizden bir gruptur. Bunun sizin için kötü olduğunu sanmayın, aksine bu hakkınızda hayırlıdır. Onların her biri işlediği günahı yüklenecektir. İçlerinden günahın büyüğünü üstlenen için ise büyük bir azap vardır.

﴿12﴾ Bunu işittiğiniz zaman mümin erkekler ve kadınların birbiri hakkında hüsn-i zan beslemeleri ve "bu apaçık bir iftiradır" demeleri gerekmez miydi?

﴿13﴾ Bu iddialarına dört şahit getirseler ya! Bu sayıda şahit getiremiyorlarsa onlar, allah nezdinde yalancıların ta kendileridir.

﴿14﴾ Eğer dünyada ve âhirette allah'ın lütfu ve rahmeti hep sizinle olmasaydı içine daldığınız günah yüzünden size büyük bir azap gelecekti.

﴿15﴾ Çünkü siz, iftirayı dilden dile yayıyor, hakkında bilgi sahibi olmadığınız bir şeyi ağızlarınızla söylüyorsunuz; bunu da önemsiz sanıyorsunuz; halbuki allah katında o büyük bir şeydir.

﴿16﴾ O kulağınıza geldiğinde "bunu konuşmak bize yakışmaz, fesübhânallah, bu apaçık bir iftiradır" deseydiniz ya!

﴿17﴾ Eğer gerçek müminlerseniz Allah size, bir daha asla böyle bir şey yapmamanızı öğütlüyor.

﴿18﴾ Allah size âyetleri açıklıyor; Allah ilim ve hikmet sahibidir.

﴿19﴾ Müminler arasında ahlâksızlığın yaygınlaşmasını isteyenlere dünyada ve âhirette can yakıcı bir ceza vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz.

﴿20﴾ Ya Allah'ın size lütfu ve rahmeti ulaşmasaydı, ya Allah çok şefkatli, çok merhametli olmasaydı!

Hz. Ebû-Bekr, kalkıp Hz. Aişe'nin başını öptü. Hz. Âişe der ki:

"Ben o sırada öfkelenmiş bulunuyordum. Annem ve babam bana, kalk da Resulullah'a teşekkür et, dediler. Ben de:

"Ben, ne kalkıp onun yanına varırım, ne ona ne de sizlere teşekkür ederim. Fakat; ben, ancak sizlerin işitip de inkâr etmediğiniz ve gayret göstermediğiniz o kötü şeylerden beni beri tutan, ayetler indirmiş bulunan Allah'a hamd ve şükür ederim." dedim."[1]

Ümmü Ruman der ki:

---

[1] Buharî-Sahîh, c.6, s.13; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.60; Tirmizî-Sünen, c.5, s.335

“Âişe, ben bundan dolayı sana değil Allah’a hamd ederim, deyince Ebû-Bekr de, sen bu sözü Resulullah Aleyhisselâma mı söylüyorsun, diyerek onu kınamış, Âişe de, evet demişti.”[1]

HAC

Hac; sözlük anlamıyla, büyük bir şeyi ziyaret etmek, görmeye gitmek demektir.

İslâmiyet’te hac; Beytullah olan Kâbe’yi ziyaret etmeye, yani görmek için gitmeye tahsis olunmuştur.

Bu; zamanı, mekânı ve özellikleri bulunan bazı şartlarla yapılmaktadır.

HACCIN FARZ KILINMASI

Hac, Hicretin beşinci yılında farz kılınmıştır.[2] Haccın farz kılınması, kitap ve sünnet iledir.

Kur’an-ı Kerim şöyle buyuruyor.

Âl-i İmran Sûresi, ayet 96-97:

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ اَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذ۪ي بِبَكَّةَ مُبَارَكاً وَهُدًى لِلْعَالَم۪ينَۚ ﴿٩٦﴾ ف۪يهِ اٰيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَقَامُ اِبْرٰه۪يمَۚ وَمَنْ دَخَلَهُ
كَانَ اٰمِناًۜ وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَب۪يلاًۜ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَم۪ينَ ﴿٩٧﴾

96. Gerçek şu ki, insanlar için yapılmış olan ilk ev, âlemlere bir hidayet ve bir bereket kaynağı olan mekke’deki evdir.

97. Orada apaçık deliller, İbrâhim’in makamı vardır. Oraya giren emniyette olur. Gitmeye gücü yetenin o evi ziyaret etmesi, Allah’ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkâr ederse bilmelidir ki, allah hiçbir şeye muhtaç değildir.

Hac Sûresi, ayet 26-28:

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِذْ بَوَّأْنَا لِاِبْرٰه۪يمَ مَكَانَ الْبَيْتِ اَنْ لَا تُشْرِكْ ب۪ي شَيْـٔاً وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّٓائِف۪ينَ وَالْقَٓائِم۪ينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ
﴿٢٦﴾ وَاَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالاً وَعَلٰى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْت۪ينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَم۪يقٍۙ ﴿٢٧﴾لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ
لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ ف۪ٓي اَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَه۪يمَةِ الْاَنْعَامِۚ فَكُلُوا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا الْبَٓائِسَ الْفَق۪يرَۘ
﴿٢٨﴾

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.368
[2] Semhûdî-Vefâ ül Vefâ, c.1, s.316-317; Diyar Bekrî-Hamiş, c.1, s.565

26. Hani biz İbrahim'e, Kâbe'nin yerini, "bana hiçbir şeyi ortak koşma; evimi, tavaf edenler, namaz kılanlar, rükû ve secde edenler için temizle" diye belirlemiştik.

27. İnsanlara hac ibadetini duyur; gerek yaya olarak gerekse yorgun argın develer üzerinde uzak yollardan gelerek sana ulaşsınlar.

28. Böylece kendileri için faydalı olan şeyleri açık seçik görsünler ve Allah'ın onlara rızık olarak verdiği, belirlenen günlerde kesecekleri kurbanlık hayvanlar üzerine o'nun adını ansınlar. Artık onlardan hem kendiniz yiyin hem sıkıntı içindeki yoksulları doyurun.

Bu ayetler indiği zaman Peygamberimiz, Müslümanlara bir hutbe irat ederek: "Ey insanlar! Hac sizin üzerinize farz kılındı. O halde haccediniz!" buyurdu.[1]

"Ya Resulullah! Her yıl mı?" diye sordular. Peygamberimiz sustu, cevap vermedi.

Aynı soruyu tekrar sorduklarında, Peygamberimiz:

"Hayır! Her yıl değil. Eğer her yıl demiş olsaydım, muhakkak her yıl haccetmek üzerinize farz olurdu. Her yıl farz olsaydı onu yapamaz, yapmaya güç getiremezdiniz, yapmayınca da azaba uğrardınız!"[2]

Hac, farz olarak bir keredir. Hacı birden fazla yapan nafile olarak yapmış olur.[3]

Ben size kendi hâlinize bıraktıkça siz de beni kendi hâlime bırakınız!

Muhakkak ki sizden önceki ümmetleri helâk eden ancak sorularının çokluğu ve Peygamberlerine karşı aksilikleri olmuştur!

Ben size bir şeyi emrettiğim zaman, siz onu gücünüz yettiği kadar yerine getirmeye çalışınız. Ben size nehy ettiğim zaman da onu bırakınız.[4]

"Yoluna gücü yeten herkesin, o beyti (ev, mabet, burada Kabe) haccetmesi insanlar üzerinde Allah'ın bir hakkıdır!" buyruğu hakkında:

"Ya Resulullah! Beytin yoluna güç getirme ne demektir? Hac ne ile gerçekleşir?" diye soruldu.

Peygamberimiz:

"Azık ve binit bulabilmelidir! Azık ve binitle!" buyurdu.[5]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.255; Müslim-Sahîh, c.2, s.975
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.113,255; Tirmizî-Sünen, c.3, s.178; Müslim-Sahîh, c.2, s.975; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.963
[3] Ebû-Davut-Sünen, c.2, s.139
[4] Müslim-Sahîh, c.4, s.102
[5] Hâkim-Müstedrek, c.1, s.442

Hac, kadınlara da erkekler gibi farzdır. Kadınlar hacca kocalarıyla veya bir mahremiyle giderler.[1]

Haccın farzları; ihrama grime yerinde (Mikatta) niyet ve telbiye[2] (Geldim Allah'ım[3] ile başlayan dua) ile ihrama girmek, Arafat'ta vakfe yapmak, Kâbe'yi ziyaret ve tavaf etmek.

Haccın Borç Olabilmesi İçin Gerekli Şartlar

Peygamberimiz; İslâm, beş şey üzerine kuruldu. Bunlardan birisi haccetmektir, buyurmuştur.[4]

Haccın şartları; Müslüman, hür, akıllı, bulûğ çağında, sıhhatli, gidiş ve geliş binitini sağlamaya malî gücü elverişli, aslî ihtiyaçtan fazla olarak gidiş ve dönüşünde kendisine ve dönüş gününe kadar çoluk çocuğuna yiyecek nafakayı sağlamış olmak ve yol emniyeti ve selâmeti bulunmak gibi benzeri şartları kendisinde bulunan her Müslüman ömründe bir defa haccetmekle mükelleftir.[5]

Peygamberimiz: "Haccedecek olan acele etsin! Kim şu beyti, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için hacceder ve ihramlı iken kadına yaklaşmaz, ayıp sözler söylemez, günah işlemez ve doğruluktan ayrılmazsa o kimse anasının doğurduğu gündeki gibi geçmiş günahlarından arınmış olarak evine döner!" buyurmuştur.[6]

Binit üzerinde duramayan ve iki ayağı üzerinde yürüyemeyen Müslümanlardan bizzat haccetme borçluluğu kalkar. Onlar, yerine bedel gönderirler.

Ölmeden, sıhhat bulur ve hac yoluna dayanabilecek hale gelirse kendisinin haccetmesi gerekir.

Üzerine hac farz olan kimse ölünceye kadar hacca gidemezse bıraktığı malının üçte birinden kendisi için bedel gönderip hac yaptırılmasını vasiyet eder.

Vasiyet etmeden ölürse vasîleri (mirasçıları) kendi haklarından bağışta bulunarak ölen kişi için bedel gönderip hac yaptırabilirler.

Hac yaptırmak için ücretle adam tutmak caiz olmaz.

---

[1] Tahavî-Muhtasar, s.59-60

[2] Lebbeyk duasının Türkçe okunuşu; "Lebbeyk, Allâhümme Lebbeyk, lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk, İnne'l-hamde ve'nni'mete leke ve'l-mülk, lâ şerîke lek."

[3] "Buyur (emret) Allah'ım! Emrine amadeyim buyur! Senin hiçbir ortağın yoktur. Emrine amadeyim buyur! Şüphesiz hamd sana mahsustur. Nimet de mülk de senindir. Senin hiçbir ortağın yoktur."

[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.26; Buharî-Sahîh, c.1, s.8; Müslim-Sahîh, c.1, s.45; Tirmizî-Sünen, c.5, s.5; Nesaî-Sünen, c.8, s.109

[5] Kudurî-Mahtusar, c.8, s.109

[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.229, 410, 484, 494; Müslim-Sahîh, c.2, s.983; Buharî-Sahîh, c.2, s.141; Tirmizî-Sünen, c.3, s.176; Nesaî-Sünen, c.5, s.114; İbn-i Mâce-Sünen, c.2, s.964

Ancak hacca bedel olarak gidecek olanın nafakası sağlanır, o da bu nafakadan artanını kendisini gönderene iade eder.

Haccın Vacipleri

1. Safa tepeciği ile Merve tepeciği arasında say etmek,
2. Müzdelife'de vakfe yapmak,
3. Mina'da cemreleri atmak,
4. Dışarıdan gelenlerin veda tavafını yapması,
5. Tıraş olmak veya saç kısaltmak.

Haccın bunlardan başka birtakım vacipleri bulunduğu gibi sünnetleri de vardır.[1]

Haccın vakti ve mevsimi; Şevval, Zilkade aylarıyla Zilhicce ayının ilk on günüdür.[2]

Medine'de Yer Sarsıntısı ve Ay Tutulması

Hicretin beşinci yılında Medine'de yer sarsıntısı oldu, Peygamberimiz:

"Rabbiniz size hoşnut olacağı duruma döndürmeyi istiyordur. Siz de onun hoşnutluğunu dileyiniz!" buyurdu.[3]

Hicretin beşinci yılında Cemaziyelâhır ayında, ay tutuldu.

"İbn-i Hıbbân'ın Sahih"inde rivayetine göre; ayın tutulması geçinceye kadar Peygamberimiz, Müslümanlara ay tutulma namazı kıldırmıştır.[4]

Cahiliye devri insanları güneş ve ayın halkın büyüğünden biri öldüğü zaman, tutulur, inancını taşıyorlardı.

Güneş ve ay tutulduğu sırada, Peygamberimiz:

"Sizler, onların tutulduğunu gördüğünüz zaman namaza durun. Allah'a ibadet zamanı olup, dua ve niyaz ile değerlendiriniz!" buyurmuştur.

HENDEK (AHZAB) SAVAŞI

Hendek (Ahzab) savaşı, Hicretin beşinci yılı, Şevval ayında olmuştur.[5] Zilkade ayında vuku bulduğu da rivayet edilir.[6]

---

[1] Halebî-Mülteka, s.38
[2] Tahavî-Muhtasar, s.61
[3] İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.1, s.22; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.565
[4] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.528; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.628
[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.224
[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.65; Vakıdî-Megazi, c.2, s.440-441

Bu savaşa Hendek adının verilmesi, Medine'ye Peygamberimizin emriyle müdafaa hendekleri kazıldığından dolayıdır. Araplarda bu zamana kadar bu gelenek yoktu.

Ahzab adı verilmesi de Kureyş müşrikleri ile Yahudilerin ve başka toplulukların, Peygamberimiz ve ashabına karşı çarpışmak üzere Medine'de toplanmış olmalarından ileri gelmiştir.[1]

Hendek (Ahzab) savaşının hedefi, Peygamberimizi ve Müslümanları yok etmek ve Müslümanlığı ortadan kaldırmaktı.

Mekke'de Yahudi Propaganda Faaliyetleri

Benî Nadir Yahudileri Medine'den sürülüp çıkarıldıkları zaman onların bir kısmı Şam'a bir kısmı da Hayber'e yerleşmişlerdi.

Hayber'de hazırlıklı, cesaretli çok sayıda Yahudi cemaati vardı. İçlerinde Benî Nadir reisi Ahtap oğlu Huyey ile eşraftan Mişkem oğlu Sellâm, Ebû Ammar, Amr oğlu Vahva ve onun kabilesinden bazıları, Dubay'a Oğullarından Sayfî oğlu Ebû Âmir Rahip Abd-i'nin de bulunduğu on dokuz kişilik bir heyet Mekke'ye giderek Kureyş müşriklerini ve onlara bağlı bulunan kabileleri Peygamberimizle çarpışmaya davet ettiler ve onun işini bitirinceye kadar biz de sizin yanınızda bulunacak, sizinle iş birliği yapacağız dediler.[2] Ebû Süfyan onlara:

"Siz bu işte azimli ve kararlı mısınız?" dedi. Heyet:

"Evet! Biz Muhammed (Aleyhisselâm)e düşmanlık ve onunla çarpışmak hususunda sizinle antlaşma yapalım diye geldik." dediler. Ebû Süfyan:

"Öyleyse hoş geldiniz, safa geldiniz! Muhammed (Aleyhisselâm) e karşı düşmanlıkta bize yardımcı olanlar bizim için insanların en sevgilisi ve en makbulüdür. Fakat siz bizim ilâhlarımıza tapmadıkça size pek güvenemeyeceğiz ve iç rahatlığına kavuşamayacağız!" dedi.

Bunun üzerine heyet putların önünde eğilerek sözlerini pekiştirdiler.[3]

Müşrikliğin İslâmiyetten Üstün Gösterilmesi

Kureyş müşrikleri birbirlerine; Medinelilerin reisleri, bilgi ve ilk kitap sahipleri ayağımıza kadar gelmiş bulunuyorlar, biz mi yoksa Muhammed (Aleyhisselâm) mi, hangimiz doğru yoldayız? Onlara bir soralım bakalım! dediler. Bunun üzerine Ebû Süfyan:

---

[1] Kastalanî-Mevahib, c.1, s.142-143
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.441; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.225; Beyhakî-Sünen, c.9, s.232
[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.442; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.629

“Ey Yahudi cemaati! Sizler, kendilerine ilk semavî kitap inmiş, ilim sahibi bir kavimsiniz! Muhammed (Aleyhisselâm) ile anlaşamadığımız meselede bizi aydınlatınız. Bizim dinimiz mi yoksa onun dini mi daha hayırlıdır?

Biz; Beytullah’ı imar ve ona develer kurban ederiz, hacca gelenlerin su ihtiyaçlarını karşılarız, putlara taparız.

Buna göre biz mi doğru yoldayız yoksa Muhammed (Aleyhisselâm) mi doğru yoldadır?” diye sordu. Heyet:

“Allah için söylenecekse, siz Hakk’a daha yakınsınız. Çünkü; siz, Beytullah için hürmet ve tazimde bulunuyorsunuz. Hacıların su ihtiyaçlarını karşılıyorsunuz. Develerden kurbanlar kesiyorsunuz. Atalarınızın tapa geldikleri putlara tapıyorsunuz.[1]

Evet, sizin dininiz onun dininden daha hayırlıdır ve siz Hakk’a daha yakınsınızdır.” dediler.

Yahudi heyetinin bu sözleri Kureyş müşriklerini çok sevindirdi. Yahudi heyeti, Peygamberimizle çarpışmaya davet ettikleri zaman Kureyş müşrikleri bunu sevinerek benimsediler, bu yolda hemen derlenip toparlandılar ve hazırlıklara giriştiler.

Gerçek Olmayan İnanç ve Beyanlar Üzerine İnen Kur’an Ayetleri

Nisa Sûresi, ayet 51-55:

بِسْــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ اُوتُوا نَصِيباً مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هٰٓؤُلَٓاءِ
اَهْدٰى مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا سَبِيلاً ﴿٥١﴾ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيراً ﴿٥٢﴾ اَمْ لَهُمْ
نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ فَاِذاً لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيراً ﴿٥٣﴾ اَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلٰى مَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِۚ فَقَدْ اٰتَيْنَٓا اٰلَ
اِبْرٰهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَاٰتَيْنَاهُمْ مُلْكاً عَظِيماً ﴿٥٤﴾ فَمِنْهُمْ مَنْ اٰمَنَ بِهٖ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُۜ وَكَفٰى بِجَهَنَّمَ
سَعِيراً ﴿٥٥﴾

51. Kendilerine kitap'tan bir nasip verilmiş olanları görmüyor musun? Onlar "Cibt"e ve "Tâğût"a[2] inanıyorlar. İnkâr edenler için de, "bunlar, iman edenlerden daha doğru yoldadir" diyorlar.[3]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.442; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.225; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.2, s.629

[2] Cipt ve Tâğut adlarında iki put; Cibt, kâhin; Tâğut, sihirbaz. Cibd, Allah’ın haram kıldığı her şey, Tâğut, insanları azdıran bir şey

[3] Rivayete göre; Yahudilerin ileri gelenlerinden bir zümre mekke’ye giderek Kureyş müşriklerine; “Peygambere karşı savaş ilân edeceğiz ama o size bizden daha yakın. İleride belki anlaşıp bizi yalnız bırakacağından korkuyoruz!” dediler. Müşrikler de Yahudilere karşı buna benzer bir itimatsızlık gösterince güya teminat olmak üzere müşriklerin Cibt ve Tâğut adlarındaki putlarına secde ederek iman ettiler.

52. Onlar, Allah'ın lânet ettiği kimselerdir. Allah, kime lânet ederse, artık ona asla bir yardımcı bulamazsın.

53. Yoksa onların hükümranlıkta bir payı mı var? Öyle olsa, insanlara bir zerre bile vermezler.

54. Yoksa, insanları; Allah'ın lütfundan kendilerine verdiği şey dolayısıyla kıskanıyorlar mı? Şüphesiz biz, İbrahim ailesine de kitap ve hikmet vermişizdir. Onlara büyük bir hükümranlık da vermiştik.

55. Böylece onlardan kimi ona iman etti, kimi de sırt çevirdi. (o iman etmeyenlere) çılgın ateş olarak cehennem yeter.

Yahudi Heyeti Kabileler Arasında

Yahudi propaganda heyetinden olan kişiler, Kays-ı Aylayanlar'dan Gatafanlılara gelerek onları Peygamberimizle çarpışmaya davet ettiler. Kendilerinin de çarpışmaya kalkıştıkları zaman yanlarında bulunacaklarını bildirdiler.[1] Birlikte hareket ettikleri takdirde Hayber'in bir yıllık hurma mahsulünü onlara bırakacaklarını vaat edince Gatafanlılarla anlaştılar.

Yahudilerin bu davetine Hısn oğlu Uyeyne'den daha çabuk icabet eden olmadı.[2] Mürre Oğullarının kardeşi Avf oğlu Ebû Hâris, ilk önce Hısn oğlu Uyeyne ile kendi kavmi olan Gatafanlılara:

"Ey kavmim! Beni dinleyiniz. Şu adamla (Muhammed Aleyhisselam) çarpışmaktan vazgeçiniz! Siz onu Araplardan düşman olanlarla baş başa bırakınız. Siz aralarına girmeyiniz.!" diyerek öğüt vermişti fakat şeytan onları tamaha (aç gözlülüğe) düşürdü.

Esed Oğulları ile Gatafanlılar müttefik oldular. Gatafanlılar, Peygamberimizle çarpışmak üzere Esed Oğullarına yazı yazdılar.[3]

Yahudi heyeti Gatafanlılardan sonra Mensur oğlu Suleym Oğullarına kararlarını bildirdiler ve bu yolda onların da yardımını istediler.

Suleym Oğulları, Kureyşîler harekete geçtiği zaman onlarla birlikte hareket edecekleri hakkında Yahudi heyetine söz verdiler.

Kureyş müşrikleri de aralarında akrabalık bulunan Suleym Oğullarının ileri gelenlerine yazı yazarak yardımlarını istediler.[4]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.226
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.443
[3] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.540
[4] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.540

Yahudi heyeti çevrelerdeki bütün Arap kabilelerine uğradılar ve hepsini ayaklandırdılar.[1]

Kureyş müşrikleri bütün Arap kabilelerine başvurarak onları kendilerine yardıma çağırdılar.

Ehabiş'le onlara bağlı bulunan kabileler Kureyş müşriklerinin davetine hemen icabet ettiler.[2]

Kureyş Müşriklerinin Yola Çıkmaları

Kureyş müşrikleri hazırlıklarını tamamladılar. Ehabiş ve onlara bağlı kabileler bir araya toplanmış ve dört bin kişilik bir ordu meydana gelmişti.

Sancaktar Ebî Talha oğlu Talha, Talha'nın oğlu Osman idi.[3]

Kureyş ordusunda 300 at, 1500 deve bulunuyordu. Ordu, Harb oğlu Ebû Süfyan Sahr'ın kumandası altında Mekke'den yola çıktı.

Kureyş ordusu Merr üz Zahran'da bulunduğu sırada Suleym Oğulları katıldılar. O zaman Suleym Oğulları yedi yüz kişiydiler. Kendilerine Ümeyye oğlu Harb'in müttefiki olan ve Ebû Âver üs Sülemî'nin babası Abd-i Şems oğlu Süfyan kumanda ediyordu.

Esed Oğulları kabilesi de gelerek Huveylid-ül Esed oğlu Tulayha'nın kumandasına katıldılar.

Fezâre Oğulları bin kişilik bir kuvvetle Hısn oğlu Uyeyne kumandası altında yola çıktılar.

Esça' kabilesi dört yüz kişilik kuvvetle yola çıktılar. Kumandanları Ruhayla oğlu Mes'ud idi.

Mürre Oğulları da Avf oğlu Hâris'in kumandası altında dört yüz kişilik kuvvetle yola çıktılar.

Kinâne, Sakıf ve daha başka kabilelerden birçok cenk birlikleri Ebû Süfyan'ın ordusuna katıldılar.[4]

Sayıları on bini bulan Kureyş ordusunun başlıca üç ordugâhı vardı ve bunların hepsi Ebû Süfyan'ın emrine bağlı bulunuyordu.

---

[1] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.343
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.442
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.66
[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.443-444; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.66; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.343

Medine'ye Ulaşan Haber

Kureyş müşriklerinin Medine'ye yürümeye giriştikleri sırada, Huzâa kabilesinden bir süvari dört gecede Medine'ye gelerek müşriklerin durumunu Peygamberimize haber verdi.

Peygamberimiz, Müslümanları acele toplayarak düşmanın kararlarını onlara bildirdi. Müşriklerle nasıl savaşacağını ashabıyla konuştu.

Allah'ın emirlerine aykırı davranışlardan sakındıkları, güçlüklere göğüs gerip, katlandıkları takdirde Allah'ın yardımı erişeceğini vaadetti.

Allah'ın ve Peygamberin emrine itaat etmelerini emir ve tavsiye ederek yapılacak işi onlara danıştı. Çünkü savaş konusunda danışmak, onların görüşlerini almak Peygamberimizin âdetiydi.

Peygamberimiz bu kez de onlara: "Medine dışında düşmanla çarpışmak mı yoksa Medine'de kalarak kazacağımız hendeklerin arkasına mı çekilelim? Yahut düşmanların yakınına gidip arkamızı şu dağa vererek müdaafa savaşımı yapalım?" diye sordu.

Ashap birbirlerine aykırı görüşler ileri sürdüler.[1]

Yüce Allah, hendek kazılması hususunu Peygamberimize ilham etti.[2]

Bunun üzerine Peygamberimiz müdafaa hendekleri kazılmasını Müslümanlara emir ve tavsiye buyurdu.[3]

Selmân-ı Fârisî: "Ya Resulullah! Biz de Fars toprağında düşman süvarilerine karşı etrafımızı hendekle çevirip savunurduk.

Hendek arkasına çekilip savunmamızı emretmek sana ait değil midir?" dedi.

Selmân-ı Fârisî'nin Peygamberimizin tavsiyesini destekleyen bu görüş Müslümanların hoşuna gitti.

Kendileri de Medine dışına çıkmak istemediler ve Medine'de müdafaada kalmayı uygun gördüler.

Peygamberimizin Keşfe Çıkışı

Peygamberimiz hemen atına bindi, Muhacir ve Ensardan ileri gelenlerden bazılarını yanına alarak hendek kazılması gereken yerleri tayin ve tespit için keşif yaptı.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.445
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.493
[3] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.178; Ebülfidâ-Sîre, c.3, s.182

Medine yalnız bir taraftan açık ve tehlikeli idi. Diğer taraftan birbirine girmiş binalarla kale gibi çevriliydi. Ayrıca hurma ağaçlarıyla da geçit vermez bir haldeydi. Peygamberimiz hendek kazmak üzere düşmana açık olan tarafı seçti.[1]

İslâm ordusu için bir karargâh yeri aradı. Buna en uygun ve en elverişli yer Sel dağının eteği idi. Peygamberimiz karargâhını oraya kurmayı ve arkalarını ona dayamalarını uygun gördü.

Kazılacak hendek Mezad'dan başlayıp Zübab'a uğrayacak oradan da Râtic'e kadar uzanacaktı.

Peygamberimiz, Şeyheyn hisarlarından Mezad'a kadar uzanan bir çizgi çizdi, her on kişiye kırk arşın[2] uzunluğunda yer verdi. Muhacirlere de Ensara da kazacakları yeri ayrı ayrı belli etti. Muhacirler, Râtic'den Zübab'a kadar olan kısmı, Ensar da Zübab'dan Benî Ubeyd dağına kadar uzanan kısmı kazacaklardı.

Zübab, Sel ve Benî Ubeyd, Medine'nin dağlarıdır. Râtic, Medine'de Yahudi kulelerinden birinin adıdır. Birkaç el değiştirmiş, en sonunda Za'verâ Oğullarına geçmişti. Râcit'in içlerinde henüz Müslüman olmayan bazı kişilerin bulunmakla beraber Evs Oğullarından; Mâlik oğlu Amr, Mâlik oğlu Mürre ve Mâlik oğlu Sa'd idi. Bunlar, Abdul'Eşhel Oğullarının kardeşi ve müttefikiydiler. Bunun için Abdul'Eşhel Oğulları, kendilerine ayrılan hendeği Râcit'den Benî Hâriseler tarafında bulunan kayalıklara doğru kazmışlardı.[3]

Yahudilerden Emanet Alınan Araç ve Gereçler

O sıralarda Peygamberimizle Benî Kurayza Yahudileri arasında barışıklık vardı. Bunlar, Kureyş müşriklerinin Medine'ye gelmesini istemiyorlardı.

Peygamberimiz hendek kazma işinde kullanılmak üzere Benî Kurayza Yahudilerinden emaneten kazma, zenbil, keser, ip, kürek vs. birçok araç gereç aldı.

Hendek kazma işlerinde nezaret etmek üzere Peygamberimize Zübab dağı üzerinde kıldan bir Türk çadırı kurulmuştu. Hendek kazma işine; Muhacir ve Ensardan genç ihtiyar bütün Müslümanlar katıldılar. Kazılan topraklar zenbillere (hasırdan örülmüş kulplu torba) doldurularak taşınıyor dönerken de zenbillere Sel dağından taş doldurularak getiriliyordu. Topraklar, Peygamberimizin bulunduğu tarafa yığılıyor, taşlar diziliyordu. Taş, düşmana atmak için en büyük silâhlardandı.

Müslümanlardan hendek kazmayan veya Toprak taşımayan hiç kimse yoktu. Peygamberimiz de bizzat hendek kazmakta ve Toprak taşımaktaydı. Hz. Ebû-Bekr ve Hz.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.445-446, 450; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.541; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.66
[2] 1 arşın 68 cm
[3] Semhûdî-Vefa ül Vefa, c.4, s.1215

Ömer gibi sahabeler de bir an bile çalışmaktan geri durmuyorlar, zenbil bulamadıkları zaman etekleriyle Toprak taşıyorlardı.

Âzib oğlu Bera’ der ki:

“Resulullah Aleyhisselâmı bizimle birlikte toprak taşırken gördüm ki, yüklendiği toprak karnının beyazlığını örtmüş olduğu hâlde şöyle dua ediyordu.

“Allah’ım, sen bize doğru yolu göstermemiş, rahmet ihsan etmemiş olsaydın biz muhakkak delâlette kalırdık.

Üzerimize yürüyen kâfirler bizim çekindiğimiz fitne ve fesadı yapmak istedikleri ve bizimle karşılaştıkları zaman, sen bizim kalbimize sabır ve sükûnet indir, ayaklarımıza sebat ver.” buyururdu.

Peygamberimiz bazen de:

“Biz Allah’ın ismiyle başlarız. Allah’tan başkasına tapar olsaydık şakî ve yaramaz olurduk. Allah, ne güzel Rab’dır. İslâmiyet ne güzel dindir!” buyururdu.

Peygamberimiz, Müslümanları ahiret sevabına teşvik için onlarla birlikte çalışmaktan geri durmadı. Her gün yoruluncaya kadar çalışır sonra da oturup dinlenirdi. Ashabı da ona:

“Ya Resulullah! Bizim çalışmamız sana yeter. Sen çalışma, otur.” derlerdi.

Peygamberimiz ise: “Ben sizin ecrinize ortak olmak istiyorum!” buyurur ve çalışmaya devam ederdi.

Ebû Vâkıd-ül Leysî der ki:

“Resulullah Aleyhisselâmı bütün gün kazma kürekle toprak kazar, doldurur ve onları zenbil ile taşırken görmüştüm. Sonra sol yanına yaslanarak uyuklamaya başlamıştı. Ebû-Bekr ile Ömer baş ucunda dikilmiş duruyorlardı. Bir ara yanından gelip geçenler olunca, kendileri uyandılar. Ben de o sırada yakınlarında idim. Birden silkinerek kalktı:

“Beni korkuttunuz!” buyurdu ve eline büyük bir balyoz alıp:

“Allah’ım; Adal ve Kare kabilelerini rahmetinden uzaklaştır. Onlar beni taş taşımak zorunda bıraktılar!” diyerek çalışmaya başladı.

Selmân-ı Fârisî, içlerinde Avf oğlu Amr, Yemân oğlu Huzeyfe, Mukarrin oğlu Numan ile Ensardan altı kişinin bulunduğu bir takıma ayrılmış bulunuyordu.

Kendisi çok güçlü, kuvvetli olup hendek kazma işinde bilgili ve becerikliydi. Yalnız başına on kişinin kazığı yeri kazardı. Abdullah oğlu Câbir:

“Selmân’ın kendisine ayrılan beş arşın uzunluğunda ve derinlikteki yeri vaktinde kazıp bitirdiğini gördüm.” der.

Müslüman Muhacir ve Ensar, Selmân-ı Fârisî'yi her iki tarafta, bizdendir, diyerek bir türlü paylaşamıyorlardı.

Peygamberimiz her iki cemaatin söylediklerini işitince; "Selmân bizdendir, ev halkımızdandır!" buyurarak çekişmeye son verdi.[1]

Hazırlıklarda Görülen Mucizeler

Yıl, çetin bir kıtlık yılı idi. Medine'de kıtlık hüküm sürüyordu. Peygamberimizin, hendekte çalışan ashabı da çok açlık çekiyordu.[2]

Peygamberimiz, onlara üzerine yağ konulmuş arpa ekmeği getirdi. Ashabı ondan yediler. Onlar yerken, Peygamberimiz:

"Hayır, ancak ahiret hayrıdır!" buyurdu.[3]

Sa'd oğlu Beşir'in kızı ve Beşir oğlu Nûman'ın kız kardeşi der ki:

"Annem Revâha kızı Amre beni çağırdı. Eteğime iki avuç hurma koyduktan sonra onları babam ile dayım Revâha oğlu Abdullah'ın yemeklerini kendilerine vermemi söyledi. Giderken, Resulullah Aleyhisselâma rastladım. Babamla dayımın nerede olduklarını sordum. Resulullah:

"Kızcağızım, beri gel! Yanındaki nedir?" buyurdu. Ben de:

"Ya Resulullah! Bu hurmadır. Annem bunu babam Sa'd oğlu Beşir ile dayım Revâha oğlu Abdullah'a gönderdi." dedim. Resulullah Aleyhisselâm:

"Getir onu!" buyurdu.

Ben de onu Resulullah Aleyhisselâmın iki avucuna döktüm, avuçlarını doldurdu sonra bir örtü getirilmesini emretti. Örtü getirilip yere serildi, hurmayı onun üzerine koyduktan sonra örtünün üzerine yayıp dağıttı. Yanındakilere:

"Gıdaya, kumanyaya geliniz, diyerek halka sesleniniz!" buyurdu.

Hendek çalışmalarında bulunanlar toplanıp ondan yemeye başladılar, hurmalar yendikçe örtünün etrafından dökülüp taşmıştı.[4]

Abdullah oğlu Câbir der ki:

"Biz hendek kazarken çok sert bir yere rastladık. Peygamber Aleyhisselâmın yanına varıp:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.446-447;
[2] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.345; Vakıdî-Megazi, c.2, s.444, 479-480; Buharî-Sahîh, c.5, s.46
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.70
[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.228-229; Vakıdî-Megazi, c.2, s.476

“Ya Resulullah! Kazma işlemez sert bir damara rastlandı.” diye kendisine haber verdiler. Peygamber Aleyhisselâm:

“Hele ben inip bir göreyim!” buyurduktan sonra kalktı.

Karnına, açlıktan taş bağlamış bulunuyordu. Biz de üç gündür bir şey yememiştik. Resulullah Aleyhisselâm bir kap su istedi ve onu ağzına alıp kabın içine püskürdü. Allah’ın dilediği duayı yaptıktan sonra kabın içindeki suyu kazma işlemez yere serpti. Balyozu eline alıp vurur vurmaz orası kum gibi dağıldı.[1]

Yine Abdullah oğlu Câbir der ki:

“Ya Resulullah! İzin ver de evime kadar gidip geleyim.” dedim ve eve geldim. Hanımıma:

“Peygamber Aleyhisselâmda öyle bir açlık gördüm ki dayanabilir hâl değildir. Evde yiyecek bir şey var mı?” diye sordum. Hanım:

“Şu oğlaktan ve de bir mud arpadan başka bir şey yok!” dedi.

Oğlağı kestim, hanım da arpayı el değirmeninde öğüterek un yaptı. Eti çömleğe koyduk, hamur da mayalandı. Et çömleğini tandıra, pişmeye koyduktan sonra Peygamber Aleyhisselâm’ın yanına döndüm. Evden ayrılırken hanıma:

“Sakın beni Resulullah Aleyhisselâmla yanındakilere utandırma!” dedim. Resulullah’ın yanına dönünce:

“Ya Resulullah! Benim biraz yemeğim var. Yanına birkaç kişi al da yemeğe gidelim.” dedim. Bana:

“Yemeğin ne kadar?” buyurdu. Ben de:

“Arpadan ekmek yaptırdım ve bir oğlak kestim.” dedim. Peygamberimiz:

“Hem çok, hem de güzel yemektir! Hanımına söyle ben gelinceye kadar tandırdan ne et çömleğini ne de ekmeği çıkarsın!” buyurdu.

Orada bulunan Muhacir ve Ensara:

“Ey hendek halkı! Kalkınız, Câbir’in ziyafetine gideceğiz!” diyerek seslendi. Hepsi kalktılar ve ben de hemen eve dönüp hanıma:

“Allah, senin iyiliğini versin! Peygamber Aleyhisselâm, Muhacirler ve Ensardan olan yanındakilerin hepsi yemeğe geliyorlar. Rüsva olacaksın!” dedim.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.5, s.45-45; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.228

Hanım: "Resulullah Aleyhisselam yemeğimizin ne kadar olduğunu sana sormadı mı?" dedi. Ben:

"Evet, sordu, ben de söyledim!" dedim. Hanım:

"Mahcubiyet sana aittir!" dedi. Ben de:

"Ben, senin bana söylediğini yerine getirdim. Yemeğimizin azlığını Resulullah'a haber verdim." dedim.[1] Hanım:

"Onları sen mi yoksa Resulullah mı davet etti?" diye sordu. Ben:

"Hayır ben davet etmedim, o davet etti!" dedim. Hanım:

"Bırak! O senden daha iyi bilir!" dedi.[2]

Resulullah Aleyhisselâm, yanındaki halka:

"Birbirinizi sıkıştırmadan içeri giriniz!" buyurdu.

Onar onar ayrıldılar. Resulullah Aleyhisselâm et eve yemeğe bereket duası yaptıktan sonra Abdullah oğlu Câbir'in eşine:

"Bir ekmekçi kadın çağır da seninle birlikte ekmek yapsın. Çömleğinizden de kepçe kepçe al. Sakın çömleği tandırdan ayırma!" buyurdu.

Resulullah tandırdan ekmeği parçalamaya ve üzerine et koyarak ashabına sunmaya başladı ve davetliler yiyip doyuncaya kadar böylece devam etti ve bir hayli yemek de arta kaldı.

Resulullah Aleyhisselâm, Câbir'in hanımına:

"Bu kalanı da hem kendin yer hem de hediye edersin. Çünkü bütün halk açlık çekiyor." buyurdu.

Allah'a yemin ederim ki gelenler bin kişi oldukları ve hepsi de yiyerek doydukları hâlde et çömleğimiz hâlâ olduğu gibi kaynamakta, hamurumuz da ilk yoğrulduğu gibi ekmek yapılmakta idi. Ondan biz de yedik ve konu komşuya da ikram da bulunduk.[3]

Hendekte Çalışanların Sayısı

Hendekte çalışan Müslümanlar üç bin kişiydiler. Kazı işinden sonra da düşmanlarla yine onlar savaşmışlardır.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.229; Ebülfida, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.188; Müslim-Sahîh, c.3, s.1611
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.452
[3] Buharî-Sahîh, c.5, s.46-47; Müslim-Sahîh, c.3, s.1611

Peygamberimiz, ergenlik çağına basmayan çocukların da hendekte çalışmasına müsaade etmiş fakat savaşılacağı zaman onları ailelerinin yanına göndermişti. O zaman Ömer oğlu Abdullah ile Sâbit oğlu Zeyd ve Âzib oğlu Bera on beş yaşına basmış oldukları için onların savaşa katılmalarına müsaade etmişlerdi.[1]

Hendekte Müminler ve Münafıkların Davranışları

Müminler, hendekte akşama kadar durmadan çalışıyor; çok hızlı ve acele kazıyorlar akşam olunca da evlerine dönüyorlardı.

Peygamberimizle gerçek Müslümanlar istekle ve ciddiyetle kendilerini bu işe veriyorlardı. Münafıklar ise çok ağır ve gevşek davranmakta oldukları gibi durmadan çalışanların yorulduklarını gördüklerinde de onlara gülüyorlardı.

Peygamberimize haber vermeden, izin almadan evlerine yavaşça sıvışıp gitmekte idiler.

Fakat gerçek mümin ve Müslümanlar hacet gidermek için bile Peygamberimize başvurmakta, ondan izin almadıkça işinin başından ayrılmamakta, hacetini gördükten sonra da hayra ermek ve Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için hemen işlerinin başına dönmekte idiler.

Bu konuda müminler hakkında Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur.

Nur Sûresi, ayet 62:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ وَاِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلٰٓى اَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتّٰى يَسْتَأْذِنُوهُۜ اِنَّ
الَّذ۪ينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ۚ فَاِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿٦٢﴾

"Mü'minler ancak Allah'a ve Peygamberine inanan, onunla beraber toplumu ilgilendiren bir iş üzerindeyken ondan izin almadan çekip gitmeyen kimselerdir. O hâlde bazı işlerini görmek için senden izin isterlerse, içlerinden dilediğine izin ver ve onlar için allah'tan bağışlama dile. Şüphesiz allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."

Münafıklar hakkında da Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyruldu.

Nur Sûresi, ayet 63-64:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.453

لَا تَجْعَلُوا دُعَٓاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَٓاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضاًۜ قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذاًۚ فَلْيَحْذَرِ
الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ اَمْرِهٖٓ اَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ اَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ اَلَٓا اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ قَدْ
يَعْلَمُ مَٓا اَنْتُمْ عَلَيْهِۜ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ اِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُواۜ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

63. Resulün çağrısını aranızda, birinizin diğerini çağırması gibi görmeyin. Aranızdan gizlice sıvışıp gidenleri allah elbette bilir. Onun emrine aykırı davrananlar başlarına ya bir belânın gelmesinden yahut can yakan bir cezaya çarpılmaktan korksunlar!

64. Evet, göklerde ve yerde olan her şey şüphesiz Allah'a aittir. O şu andaki durumunuzu da, o'na götürüldükleri zamandaki durumu da iyi bilir. O zaman kendilerine de yapıp ettiklerini bir bir haber verecektir. Allah her şeyi bilmektedir.

Peygamberimizin Fetih ve Zafer Müjdesi

Avf oğlu Amr der ki:

"Beni Selmân, Yemân oğlu Huzeyfe, Mukarrin oğlu Nûman ve Ensardan altı kişi, bize ayrılmış olan kırk arşınlık yeri kazıyorduk.[1]

Zübab dibinden kazarak nemli tabakaya kadar inmiştik ki karşımıza ak ve parlak bir kaya çıktı. Onu parçalamaya ne kadar uğraştık ise kıramadık. Elimizdeki aletlerimiz kırıldı, kaya ise öylece duruyordu. Selmân, bu durumu Peygamber Aleyhisselâma haber verdi. Peygamberimiz:

"Ver şu balyozu ey Selmân!" dedi.

Selmân'ın balyozunu aldıktan sonra, hendeğin içine inerek yanımıza geldi. Resulullah elindeki balyozla kayaya öyle bir darbe indirdi ki kaya yarıldı ve oradan şimşek gibi bir aydınlık çıkarak ortalığı aydınlattı. Resulullah; "*Allahu Ekber*" diyerek tekbir getirdi. Bu vuruşu üç kez yaptı ve kayayı parçaladı. Her defasında da tekbir getirdi. Sonra ashabına, "sevininiz ki ümmetim, yardım ve zafere nail olacaklardır" buyurdu.

Bu yardım kendilerine müjdelenince Müslümanlar: "Allah'a hamdolsun ki o, vaadinde sadıktır. Kuşatıldıktan sonra yardıma nail olacağımızı bize vaat buyuruyor!" diyerek sevindiler.[2]

Âzib oğlu Bera'da bu mucizeli olayı şöyle anlatır:

"Resulullah Aleyhisselâm, balyozu eline alıp *Bismillah* diyerek kayaya bir darbe indirdi. Kayanın üçte biri ayrıldı. Peygamber Aleyhisselâm:

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.45
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.4, s.83-84; Taberî-Tarih, c.3, s.45-46

"*Allahu Ekber*! Bana Şam'ın anahtarları verildi! Allah'a yemin ederim ki şu bulunduğum yerden oranın kızıl köşklerini görüyorum!" buyurdu.

Bismillah deyip ikinci darbeyi indirdi. Kayanın üçte biri daha ayrıldı ve Resulullah Aleyhisselâm:

"*Allahu Ekber*! Bana Fars'ın anahtarları verildi. Allah'a yemin ederim ki şu bulunduğum yerden Medâin'I ve onun beyaz köşkünü görüyorum!" buyurdu.

Tekrar besmele çekerek üçüncü darbeyi indirdi. Kayanın son kalan kısmı parçalandı. Resulullah Aleyhisselâm:

"*Allahu Ekber*! Bana Yemen'in anahtarı verildi! Allah'a yemin ederim ki şu bulunduğum yerden San'anın kapılarını görüyorum!" buyurdu.[1]

Resulullah, Kisranın Medain'deki beyaz köşkünü Selmân-ı Fârisî'ye tarif edince, o da:

"Doğru söylüyorsun! Seni hak din ve kitapla gönderen Allah'a yemin ederim ki onun vasfı aynen böyledir!

Senin, Resulullah olduğuna şahadet ederim!" dedi.

Resulullah: "Ey Selmân! Bu fetihler ki Allah onları benden sonra size nasip edecektir.

Şam, muhakkak fetholunacak, bütün Şam'a siz hâkim olacaksınız. Hiç kimse size karşı koyamayacak.

Yemen de muhakkak fetholunacak.

Şu Meşrik diyarı da muhakkak fetholunacak.

Ondan sonra da Kisra öldürülecektir!"

Selmân-ı Fârisî demiştir ki: "Ben bütün bunların vukuunu görmüşümdür!"[2]

Peygamberimizin anmış olduğu bu şehirler, Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın devrinde ve sonraki devirlerde birer birer fetholunmuştur.

Hendek Çalışmaları

Hendek kazma işi altı gün sürdü.[3] Daha fazla sürdüğü de rivayet edilir.[4]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.303
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.450
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.67; Vakıdî-Megazi, c.2, s.454
[4] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.542; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.145

Selmân-ı Fârisî'nin günde beş arşın derinliğinde ve beş arşın uzunluğunda yer kazdığına göre, hendek boydan boya beş arşın derinlikte kazılmıştı.[1]

En ünlü süvarileri bile kolay kolay atlayıp geçemeyecekleri, şaşırıp kalacakları kadar geniş tutulmuştu.[2]

Yalnız hendeğin bir tek yeri derin ve geniş kazılmamış, dar kalmıştı. Bunun için Peygamberimiz, müşriklerin buradan geçip gelebileceklerinden korkuyorum, buyurarak endişesini açıklar ve o gediği nöbet tutup bekletirdi. Peygamberimiz hendeğin uygun yerlerine giriş, çıkış kanalları koymuştu, kapılara her kabileden bekçiler dikti, onlara da Avvam oğlu Zübeyr'i kumandan tayin etti. Bir çarpışma yapıldığını görür görmez çarpışmaya katılmak için ona emir verdi.[3]

"İbnün Neccar"a göre; Peygamberimizin kazdırmış olduğu bu büyük hendek, "İbnün Neccar"ın zamanına kadar (578-643) kalmıştı.

Sonradan Kubâ köyünden getirilen su hendek içinden geçirilerek Medine'nin alt tarafında ve Fetih Mescidi çevresinde bulunan Sîh hurma bahçelerine akıtılmış, zamanla hendekler doldurulup hurma ağaçları dikilmiş olduğundan duvarlar yıkılmış ve bugün orası düz arsa halini almıştır.

Hendekte Müslümanların Parolası

Hendek çalışmaları devam ederken ani bir gece baskınından korunabilmek için, Peygamberimiz:

"Eğer siz gece baskınına uğrarsanız, parolanız *hâ mîm lâ yansurûn* – "andolsun ki onlar yardım olunmayacaklar"- olsun!" buyurdu.[4]

Müşrik Ordularının Medine'deki Karargâhları

Peygamberimiz hendek kazılarını tamamladığı sırada Kureyş müşrikleri Ehâbiş'le Kinâne ve Tihâme halkından kendilerine bağlı bulunan on bin kişilik bir ordu ile gelip Rûme kuyusu mevkiinde sel ve suların toplandığı Cürüf ile Zegabe arasındaki yere, Akik vadisine yerleştiler.

Gatafanlılar da Necid halkından kendilerine bağlı bulunanlarla birlikte gelip Nakmâ'nın ucundan Zegabe'den Uhud tarafına doğru uzanan mevkiide karargâhlarını kurdular.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.447; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.542
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.235; Vakıdî-Megazi, c.2, s.470
[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.452, 463; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.545; Yakubî-Tarih, c.2, s.50
[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.237; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.72

Kureyş müşriklerinin Cürüf ile Zegabe arasında bulundukları yere Rûme denir. Hz. Osman'ın Medine'ye gelince satın alarak vakfetmiş olduğu Rûme kuyusu da buradadır.

Cürüf, Medine'ye üç mil uzaklıkta Şam tarafına düşen yerdir. Hz. Ömer'in ve Medinelilerin mülkleri orada idi. Cüşem ve Cemel adıyla bilinen iki kuyusu vardı.

Zegabe; Akik, Kanat ve Bathan vadi sularının toplandığı yerdir.

Akik, Medinelilerin mülklerinin bulunduğu bir vadidir. Orada kuyular ve hurma bahçeleri bulunmaktadır.

Gatafanlıların Necidlilerle birlikte konakladıkları Nekmâ, Ebû Talib hanedanına ait Medine arazisindedir.

Kureyş ordusu develerini Akik vadisindeki dikenli ağaçlara yayılmaya saldılar. Orada atlar için yiyecek bir şey yoktu ancak yanlarında taşıdıkları az bir miktar darı yemi vardı.

Müşrikler Cürüf'a geldikleri zaman Müslümanlar ekin mahsullerini bir ay önce biçmiş, zahirelerini ambarlarına, samanlarını da samanlıklarına koymuş bulunuyorlardı.

Gatafanlılar kendilerine ait üç yüz atı Irz'daki ekinlerin kalıntılarına yayılmaya bıraktılar.

Bir müddet sonra develer yiyecek bir şey bulamadıklarından zayıflamaya ve ölmeye başladılar.

Zaten müşrikler geldikleri sırada Mekke ve Medine'de kıtlık sürüyordu.

İslâm Ordusunun Karargâhı ve Alınan Tedbirler

Müşrikler gelip karargâhlarını kurunca, Peygamberimiz Medine'de yerine Ümmü Mektum oğlunu bırakarak sayıları üç bini bulan Müslümanlar ile birlikte acele hendeğe hareket etti.

Arkaları Sel dağına gelmek üzere karargâhını dağın eteğine kurdu. Kazılmış bulunan hendek önlerinde bulunuyor, düşmanla aralarını ayırıyordu.

Muhacirlerin sancağını Hârise oğlu Zeyd, Ensarın sancağını da Ubâde oğlu Sa'd taşıyordu. Müslümanların otuz altı süvarisi vardı.

Sel dağında, Fetih Mescidinin bulunduğu yerde İslâm askerleri Peygamberimize arz edildi. Peygamberimiz erginlik çağına, on beş yaşına basmamış çocukları evlerine gönderdi. On beş yaşına basmış olanların savaşa katılmalarına izin verildi. Ömer oğlu Abdullah, Âzib oğlu Bera, Ebû Saidül Hudri, Sâbit oğlu Zeyd izin verilenlerin arasında idi.

Peygamberimize Sel dağı eteğinde deriden bir çadır kuruldu. Bu çadır, Mescidül Âlâ yanında bugünkü Fetih Mescidinin bulunduğu yerde idi.

Peygamberimizin çadırında bazen Hz. Âişe, bazen de Hz. Ümmü Seleme bazen de Cahş kızı Hz.Zeyneb kalıyor, Peygamberimizin diğer eşleri Hârise Oğullarının veya Zürayk Oğullarının kale ve hisarlarında bulunuyorlardı. Bazıları da Fâri' hisarında idiler.

Peygamberimiz bütün çocuklarla, kadınların kale ve hisarlara yerleştirilmesini emretti. Medine'de Hârise Oğullarının kale ve hisarlarından daha sağlam ve emniyetli bir kale ve hisar bulunmadığından Peygamberimiz kadınları ve çocukları oraya gönderdi.

Bazıları Kubâ'da kale ve hisarlarının çevresine hendek kazdılar.

Benî Kurayza Yahudilerinin Antlaşmayı Bozmaları

Benî Nadir Yahudilerinin reisi Ahtab oğlu Huyey Medine'ye doğru gelmekte olduğu sıralarda Ebû Süfyan'a ve diğer Kureyş müşriklerine:

"Benim kavmim olan Benî Kurayza Yahudileri sizinle birlikte bulunacaklardır. Onların pek çok zırhlıları ve yedi yüz elli cenk erleri vardır." demişti. Ebû Süfyan Medine'ye yaklaştığı zaman ona:

"Kavminin yanına git! Muhammed (Aleyhisselâm) le aralarındaki antlaşmayı bozsunlar." dedi.

Esed oğlu Kâ'b, Benî Kurayza Yahudilerinin antlaşma yapmaya yetkili adamı ve reisiydi.

Peygamberimiz, Benî Kurayza ile antlaşma yapmıştı.

Peygamberimiz Medine'ye geldiği zaman Müslümanlarla, Müslüman olmayanlar arasında genel bir antlaşma yapmıştı. Bu antlaşma hükümleri arasında Yahudilerin, Müslümanlarla bir topluluk teşkil ettikleri kabul olunmakta ve Peygamberin izni olmadıkça kendilerinin askerî bir harekâtta bulunmayacakları, ne Kureyşlileri ne de onlara yardım edenleri hiçbir surette korumayacakları, Medine'ye bir taaruz olduğunda el birliğiyle müdafaada bulunulacağı hükmü yer almaktaydı.[1]

Ahtab oğlu Huyey, müşriklerden Zülhuleyfe mevkiinde ayrılarak Usbe yolunu tuttu. Geceleyin Esed oğlu Kâ'b'ın yurduna vardı ve kapısını çaldı. Fakat Kâ'b ona kapıyı açmaktan çekindi.[2] Ahtab oğlu Huyey:

"Ey Kâ'b! Yazıklar olsun sana! Kapıyı aç!" diyerek seslendi. Kâ'b:

"Ey Huyey! Sana da yazıklar olsun! Sen uğursuz bir adamsın! Kavmine uğursuzluk getirdin! Onları da mahvettin! Sen benim kavmimin başına felâket getirmek mi istiyorsun?" dedi.

---

[1] İbn-i İshak- İbn-i Hişam-Sîre, c.2, s.147-150
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.454-455; İbn-i İshak- İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.231

Huyey geri dönmeye niyetli değildi.[1]

Kâ'b: "Ey huyey! Ben Muhammed (Aleyhisselâm)le antlaşma yapmış bulunmaktayım. Aramızdaki bu antlaşmayı da bozacak değilim. Çünkü, ben ondan vefakârlıktan ve doğruluktan başka bir şey görmedim. O bize çok iyi komşuluk yapmış bulunuyor!" dedi. Huyey:

"Yazıklar olsun sana ey Kâ'b! Ben sana uğursuzluk değil zamanın bütün kuvvet ve şerefini, denizler gibi dalgalanan ordusunu getirdim!" dedi.

Kâ'b: "Ne demek bu?" diye sordu. Huyey:

"Ben; sana bütün Kureyş'i ve Kinâne'leri Rûme'ye, Gatafanlıları Zegabe'den Nakma'ya, Uhud'a kadar uzanan yere kondurdum! Atlıların ve hecinsüvarların (hecin devesine binmiş süvari) sayısı on bini bulmaktadır. Bin at ve çok sayıda silâhımız var.

Artık Muhammed (Aleyhisselâm) bu dayanışmamızdan ve kuvvetimizden kurtulamayacaktır." dedi.[2] Esed oğlu Kâ'b:

"Sen, bana zamanın kötülüğünü ve horluğunu getirmişsindir! Yağmurunu boşaltmış şimşekler çakan, gürültüler koparan, içi boş yağmursuz bir bulut getirmişsindir! Senin getirdiğin şey bana gerekmez! Yapamayacağım! Sana kapıyı açmayacağım!" deyince, Huyey:

"Senin bana kapıyı açmaman, helise (kavrulmuş un ve et ile yapılan yemek) yemeğinden bana yedirmek istemediğinden başka bir şey değildir! Yemeğin senin olsun!" dedi.

Böyle pintilik atfederek adamı kızdırdığı için o da kapıyı açtı. Huyey içeri girince Kâ'b'ı kandırmak, aldatmak için elinden geleni ardına koymadı. Sonunda Kâ'b, ona Yahudi ileri gelenleriyle konuşacağını söyledi. Huyey:

"Onlar antlaşma ve anlaşma işini sana vermişlerdir. Sen onlarla ne görüşeceksin!" gibi sözlerle en sonunda onu kendi görüşlerinden vazgeçirdi ve Kâ'b:

"El Huyey! Ben bu yola istemeyerek girmiş bulunuyorum. Muhammed (Aleyhisselâm) öldürülmez, Kureyş'de kendi memleketine gitmek zorunda kalırlar ve biz de yurdumuzun ortasında yapayalnız kalırız, hepimiz öldürülürüz diye korkuyorum!" dedi. Huyey: "Tûr-i Seynâ (Sina) günü Musa'ya indirilen Tevrat'taki ahitler üzerine sana söz veriyorum. Eğer senin bu dediklerin olursa seninle birlikte kalene gireceğim. Senin yanından ayrılmayacağım!" dedi. Esed oğlu Kâ'b:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.455

[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.455-456; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.232; Ebülfida-İbn-i Kesir, c.3, s.198

“Ey Huyey! O halde bize, adamlarının her kabilesinden rehine olarak yanımızda bulundurmak üzere yetmiş kişi almadıkça, Muhammed (Aleyhisselâm) e karşı onlarla birlikte çarpışmaya çıkmayız!” diyerek Peygamberimiz ile aralarındaki antlaşmayı bozdu.[1]

Ahtab oğlu Huyey; Peygamberimizin, Benî Kurayza Yahudileriyle yapılmış olan antlaşma hükümlerinin bulunduğu yazıyı yırtarak, barışın sona erdiği ve savaş haline gelindiği bilindi.

Esed oğlu Kâ’b, Benî Kurayza Yahudilerinin ileri gelenlerinden; Bata oğlu Zebir, Kays oğlu Nebbaş, Semev’el oğlu Gazzal, Zeyd oğlu Ukbe ve Zeyd oğlu Kâ’b’ı yanına çağırtarak durumu onlara iletti. Fakat onlar bu antlaşmanın bozulmasından huzursuz olduklarını ve benimsemediklerini ilettiler.

Ahtab Oğlu Huyey’in Oyunları ve Ona Yapılan Uyarı

Ahtab oğlu Huyey, Benî Kurayza Yahudilerinin arasında bu durum hakkında konuşurken Bata oğlu Zebir:

“Eyvah, Yahudiler mahvoldu! Kureyşîler ve Gatafanlılar bizi yurdumuzun ortasında mallarımızın ve çocuklarımızın içinde bırakır, memleketine döner giderler. Bizde Muhammed (Aleyhisselâm) e karşı güç, kuvvet yoktur. Artık Medine’de Yahudilik hiçbir zaman tutunamayacaktır!” dedi.[2]

Sûda oğlu Amr da Benî Kurayza Yahudilerinin ve Peygamberimizle yapmış oldukları antlaşmadan bahsederek, en sonunda:

“Eğer ona yardım etmeyecekseniz onu düşmanları ile baş başa bırakınız! Ona karşı savaşmayınız! Ben ona hiçbi zaman ihanet edemem!” diyerek onlara katılmaktan kaçındı.[3] Ahtab oğlu Huyey:

“Yazıklar olsun size ey Benî Kurayza! Beni bir dinleyiniz! Allah, bu adamdan ve ashabından uzaktır! Onların yok edilmeleri için bütün hazırlıklar yapılmıştır. Siz de onların üzerine yürüyünüz. Toplanıp gelmiş olan şu kavimler tarafından yapılacak çarpışmada siz de yerinizi ve onlardan hakkınızı alınız. Eğer siz böyle yapmayacak olursanız Kureyşîlerin ve diğerlerinin Muhammed (Aleyhisselâm) ve ashabının işlerini bitirdikten sonra sizin üzerinize yürümelerinden korkarım!” diyerek bu gibi sözlerle ikna etmeyi başardı.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.232; Vakıdî-Megazi, c.2, s.456
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.457
[3] Ebülfida-Sîre, c.3, s.199; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.249

Benî Kurayza ve Müşriklerin İş Birliği Anlaşması

Bunun üzerine Ahtab oğlu Huyey yanında Ebû Lübâbe olduğu halde müşriklerin yanına gitti. Müşriklerin eşraf ve süvarilerinden Kurayza Oğullarına yetmiş kişi göndermek ve onların kalelerinde, yanlarında bulunmak şartıyla aralarında yapılan antlaşmaya göre:

1. Benî Kurayza Yahudileri çarpışma sona erinceye kadar belli günlerde on gece müşriklerin yanında Peygamberimiz ve ashabına karşı çarpışacaklar,
2. Müşrikler için silâh temin edecekler,
3. Pazarlarını müşrik ordularının bulundukları yerlere nakledeceklerdi.[1]

Benî Kurayza Yahudileri, Mekke müşriklerine, Ebû Süfyan'a ve Hısn oğlu Uyeyne'ye; "Siz, sabır ve sebat ediniz! Biz Müslümanları şehirlerinde arkalarından vuracağız!" diyerek yazı yazdılar.[2]

Zaten Ahtap oğlu Huyey'in de müşriklere dediği gibi; Benî Kurayza Yahudileri, Medine'de sadece Peygamberimize karşı müşriklere yardımcı olmak, fırsat kollamak için oturuyorlardı.[3]

Benî Kurayza Yahudi Davranışlarının Peygamberimize Haber Verilmesi

Peygamberimiz deri çadırının içinde bulunuyordu. Yanında da Hz. Ebû-Bekr vardı. Müslümanlar hendek üzerinde nöbet tutmaktaydılar. Süvarilerden ikisi hendeğin iki yanı arasında dolaşıyordu. O sırada Hz. Ömer gelip:

"Ya Resulullah! Bana gelen habere göre, Benî Kurayza Yahudileri antlaşmayı bozmuşlar ve bizimle savaşa girmişler!" dedi. Peygamberimiz:

"*Hasbünallah ve ni'mel'vekil*" – Allah bize yeter! O, ne güzel vekildir." buyurdu.[4]

Resulullah Aleyhisselâm:

"Bize, Benî Kurayza'dan durumlarını öğrenip haber getirecek bir adam yok mu?" diye sordu. Avvam oğlu Zübeyr:

"Ben gider öğrenir gelirim!" dedi ve gidip onların tutum ve davranışlarını öğrenerek geldi:

"Ya Resulullah! Onları; kalelerini onarmakta, yollarında savaş talimi ve manevra çalışmaları yapmakta olduklarını, hayvanlarını topladıklarını gördüm." dedi. Resulullah Aleyhisselâm:

---

[1] Vakıdî-Megazi, 1367-1948 Kahire baskısı s.292-293
[2] Ebû Nuaym-Delaîl, s.437-438
[3] Vakıdî-Megazi, 1348-1948 Kahire baskısı, s.290
[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.457

"Her Peygamberin havarîsi vardır. Benim havarîm de Zübeyr'dir." buyurdu.[1]

Benî Kurayza Yahudilerine Elçiler Gönderilmesi

Benî Kurayza Yahudilerinin bu davranışlarının üzerine Peygamberimiz Evs kabilesi lideri Muâz oğlu Sa'd'ı, Hazrec kabilesinin lideri Sâide Oğullarından Ubâde oğlu Sa'd'ı, yine Hazrecîlerden Hâris Oğullarının kardeşi Revâhâ oğlu Abdullah'ı ve Avf oğlu Amr Oğullarının kardeşi Cübeyr oğlu Havvat'ı Benî Kurayza Yahudilerine gönderdi ve gönderirken:

"Gidiniz! Şu kavimden bize gelen haberin gerçek olup olmadığına bakınız! Eğer gerçek ise onu bana halkın anlamayacağı biçimde kapalı bir dil kullanarak bildirirsiniz. Ben, onu anlarım. Şayet böyle bir şey yok ise onu bunu halka açıklayabilirsiniz!" buyurdu.

Elçiler, Benî Kurayza yurtlarına giderek onları, işittiklerinden daha da kötü durum ve tutumda buldular.[2]

Elçiler; işler kızışıp savaşa dönüşmeden eski antlaşmaya uymalarını, Ahtab oğlu Huyey'in sözünü dinlememeleri için onlara Allah ve aradaki antlaşmalar üzerine ant verdiler. Esed oğlu Kâ'b:

"Biz hiçbir zaman o barışıklın haline dönmeyeceğiz! Ben o barışıklığı şu ayak sandalımın orta parmakla yanındaki parmak arasına geçen tasması gibi koparmış atmış bulunuyorum!" dedi.[3]

İslâm elçileri onları bozdukları antlaşmayı yenilemeye davet ettiler.[4]

Benî Kurayza Yahudileri: "Siz, Benî Nadir Yahudilerini yurtlarından sürüp çıkarmakla bizim kanadımızı kırdınız! Eğer antlaşmayı yenilemek istiyorsanız onları bize geri getiriniz! Aksi takdirde sizden uzağız.

Siz ancak yalancılarsınız!"[5]

Muhammed (Aleyhisselâm) le aramızda ne antlaşma vardır ne de anlaşma!" dediler.

Bunun üzerine Muâz oğlu Sa'd çok öfkeli bir kişiydi, onlara ağır sözler söyledi. Ubâde oğlu Sa'd:

"Bırak onlarla sövüşmeyi! Bizimle onlar arasındaki iş sövüşmekten daha büyük ve önemlidir!" dedi.[6]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.457; Buharî-Sahîh, c.5, s.49; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.314, 365
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.232
[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.458
[4] Ebülfida, İbn-i Kesir-Sîre, c.3, s.200
[5] Vakıdî-Megazi, 1367-1948 Kahire baskısı, s.294
[6] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.233

Muâz oğlu Sa'd, öteden beri Benî Kurayza Yahudilerinin müttefikiydi. Esed oğlu Kâ'b, Muâz oğlu Sa'd'ın üzerine yürüdü ve ona sövdü.

Hudayr oğlu Usayd: "Ey Allah düşmanı! Kendinden büyüğüne nasıl sövüyorsun? Ey Yahudi oğlu! İnşallah Kureyş müşrikleri bozguna uğrayarak seni yurdunun ortasında yapayalnız bırakıp gideceklerdir!

O zaman biz senin üzerine yürüyeceğiz. Sen, yuvandan bizim hüküm ve emrimize boyun eğerek çıkacak, teslim olacaksın!

Nadir Oğullarını iyi bilirsin. Onlar senden daha kuvvetli, daha şerefli ve bu belde de daha büyük ve kalabalıktılar. Senin diyetin onların diyetlerinin yarısı idi. Onlardan önce de Kaynuka Oğulları hükmümüze boyun eğerek teslim olmuşlardı." dedi. Esed oğlu Kâ'b:

"Ey Hudayr'ın oğlu! Sen, beni üzerime yürümekle mi korkutuyorsun?

Tevrat'a yemin ederim ki Baban Buas günü beni görmüştü. Eğer biz Hazrecîleri oradan sürüp çıkarmamış olsaydık siz, çarpışacak ve çarpışmanın usûlüne bilecek tek bir kişiye kavuşamazdınız. Sizin çarpışmanızı yoluna koyanınız biz idik!" dedi.

Benî Kurayza Yahudileri Resulullah'a ve Müslümanlara çirkin sözler söylediler. En sonunda Ubâde oğlu Sa'd'ı da öfkelendirdiler. Çünkü Kays oğlu Nebbaş ona çok ağır küfretmişti. Aynı şekilde Semev'el oğlu Gazzal da Muâz oğlu Sa'd'a çok ağır küfredince, Muâz oğlu Sa'd:

"Bu lâftan daha güzel söz, bundan daha hayırlı yiyecek yok mudur?" dedi.

Benî Kurayza Yahudileri, Peygamberimize sövmeye ve kendisini yalancılıkla ithama başladılar ve: "Muhammed (Aleyhisselâm), kendisine diş bileyenler birleşip çevresini kuşatınca bize adamlar gönderip barış istiyor! Hayır! Hayır! Onun üzerine hep birden saldırıp onu avlamak için ant içmişiz. Biz de kardeşlerimize muhakkak arka çıkıp yardımcı olacağız!" dediler.

Revâha oğlu Abdullah ve arkadaşları, Yahudilerin bu sözlerini işittiklerinde çok üzüldüler.[1]

Muâz oğlu Sa'd ve beraberindekiler Peygamberimizin yanına gelip selâm verdikten sonra, kısaca "Adal ve Kare" dediler.

Böyle demekle Benî Kurayza Yahudilerinin tutum ve davranışlarını o kabilelerin Hubeyb ve arkadaşlarına karşı yaptıkları gaddarlık ve vefasızlığa benzetmek istediler.[2] Peygamberimiz:

---

[1] Vakıdî-Megazi, 1367-1948 Kahire baskısı, s.295
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.233; Vakıdî-Megazi, c.2, s.459

“Haberinizi gizli tutunuz! Ancak bilene açıklayınız. Çünkü savaş tedbir ve aldatmaktan ibarettir!” buyurdu.

Benî Kurayza Yahudilerinden haber geldiği zaman Peygamberimiz elbisesine sarılarak yatmış uzun bir müddet öyle kalmıştı.

Ashap, Kurayza Yahudilerinden hayırlı bir haberin gelmediğini anlamışlardı. Bu sırada Peygamberimiz yattığı yerden başını kaldırdı:

“*Allahu Ekber*! Ey Müslüman cemaati! Allah’ın fetih ve yardımıyla sevininiz!” buyurdu.

Benî Kurayza Yahudilerinin Kureyş’ten Yardım İstemesi

Benî Kurayza Yahudileri, Ahtab oğlu Huyey’I müşriklere göndererek Medine’ye gece baskını yapmak üzere Kureyş müşriklerinden ve Gatafanlılardan biner kişi istediler.

Onlar bu kuvvetlerle birleşerek Medine kale ve hisarlarındaki kadın ve çocukların üzerine baskın yapacaklardı.

Bu haber alınınca dert arttı ve ağırlaştı.[1]

Kureyşîlerin, gece Medine’yi ele geçirmek ve Müslümanları içeriden vurmak istedikleri de öğrenilmişti.[2]

Peygamberimiz hemen Hureyş-ul Eşhelî oğlu Eslem, Eslemin’in oğlu Seleme’yi iki yüz, Hârisi oğlu Zeyd’i de üç yüz kişilik bir kuvvetle Medine’ye gönderdi.

Bunlar Medine’yi bekleyecekler, yüksek sesle tekbir getirerek Medine sokaklarında devriye gezeceklerdi.[3]

Hz. Ebû-Bekr: “Medine’deki çoluk çocuklarımızın durumu hakkında Benî Kurayza Yahudilerinden duyduğumuz korku, Kureyş ve Gatafan ordusundan duyduğumuz korkudan daha fazla ve daha baskındı. Zaman zaman Sel dağının tepesine çıkıp Medine evlerine bakar, onları sükûnet ve esenlik içinde gördükçe yüce Allah’a hamd ve şükrederdim!” demişti.

Sel dağının kuzeyindeki bir kaya üzerinde eski Kûfî yazı ile Hz. Ömer tarafından yazıldığı anlaşılan bir yazıda:

“Ömer ve Ebû-Bekr, akşam sabah savaşın her türlü mihnet ve meşakkatlerinden şikayetlerini Allah’a sunarlar.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.460
[2] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.545
[3] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.67; Vakıdî-Megazi, c.2, s.460

Allah, Ömer'in duasını kabul etsin! Allah, Ömer hakkında mağfiretle muamele buyursun!" denilmektedir.[1]

Bundan Hz. Ömer'in de Hz. Ebû-Bekr gibi endişesini gidermek için gözcülük görevi yaptığı anlaşılmaktadır.

Hazm oğlu Ebî-Bekr, Ebî-Bekr'in oğlu Abdullah'ın bildirdiğine göre; Benî Kurayza Yahudilerinin ileri gelenlerinden Kays oğlu Nebbaş bir gece yanında on kişi olduğu halde Medine'ye yönelmişler Bakî-ul Garkad'a kadar gelmişlerdi. Eslem oğlu Seleme'nin arkadaşlarından bazıları ile karşılaşınca bir müddet birbirlerini oka tuttular. Benî Kurayza Yahudileri dayanamayıp kaçıştılar. Eslem oğlu Seleme, onlara Benî Hârise mahallesinde yetişti ve arkalarından kalelerine kadar takip etti. Benî Kurayzaların kalelerinin çevresinde dolaşmaya başlayınca Yahudiler korktular. Kulelerinde ateşler yakarak etrafı ışıklandırdılar.

Müslümanlar Benî Kurayza Yahudilerine ait Karna kuyusunu ve kuyunun üzerindeki iki kuleyi yıktılar.

Benî Kurayza Yahudileri kalelerinden çıkma kudret ve cesaretini kendilerinde bulamadılar. Şiddetli bir korkuya kapıldılar.[2]

Kur'anıkerim'e Göre Medine'nin Kuşatılması

Kur'an-ı Kerim'de Müslümanların, müşrikler ve Benî Kurayza Yahudileri tarafından nasıl sarıldıklarını şöyle açıklar.

Ahzab Sûresi, ayet 9-19:

بِسْـــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللهِ عَلَيْكُمْ اِذْ جَٓاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحاً وَجُنُوداً لَمْ تَرَوْهَاۜ وَكَانَ اللهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيراًۙ
﴿٩﴾اِذْ جَٓاؤُ۫كُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ اَسْفَلَ مِنْكُمْ وَاِذْ زَاغَتِ الْاَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللهِ الظُّنُونَا ﴿١٠﴾هُنَالِكَ ابْتُلِيَ
الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالاً شَدِيداً ﴿١١﴾

9. Ey iman edenler! Allah'ın size şu lütfunu hatırlayın: üzerinize düşman ordusu gelmişti de onların üzerine şiddetli bir fırtına ve göremediğiniz bir ordu göndermiştik. Allah bütün yaptıklarınızı görmekte idi.

10. Yukarınızdan ve sizden aşağıda bulunan bölgeden üzerinize gelmişlerdi; korkudan gözler kaymış, yürekler ağızlara gelmişti; bu esnada allah hakkında olmadık zanlara kapılmakta idiniz.

11. İşte o zaman müminler büyük bir imtihan geçirdiler ve adamakıllı sarsıldılar.

[1] Abdul'Kuddus-Âsâr-ul Medine, s.146-147
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.462

وَاِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُـهُۤ اِلَّا غُرُوراً ﴿١٢﴾وَاِذْ قَالَتْ طَٓائِفَةٌ
مِنْهُمْ يَٓا اَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُواۚ وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ اِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍۚ
اِنْ يُرِيدُونَ اِلَّا فِرَاراً ﴿١٣﴾وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ اَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَاٰتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَٓا اِلَّا يَسِيراً
﴿١٤﴾وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ الْاَدْبَارَۜ وَكَانَ عَهْدُ اللّٰهِ مَسْؤُ۫لاً ﴿١٥﴾قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ اِنْ
فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ اَوِ الْقَتْلِ وَاِذاً لَا تُمَتَّعُونَ اِلَّا قَلِيلاً ﴿١٦﴾قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَ بِكُمْ سُٓوءاً
اَوْ اَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةًۜ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِياًّ وَلَا نَصِيراً ﴿١٧﴾قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَٓائِلِينَ
لِاِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ اِلَيْنَاۚ وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ اِلَّا قَلِيلاًۙ ﴿١٨﴾اَشِحَّةً عَلَيْكُمْۚ فَاِذَا جَٓاءَ الْخَوْفُ رَاَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ تَدُورُ
اَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشٰى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِۚ فَاِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِاَلْسِنَةٍ حِدَادٍ اَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِۜ اُو۬لٰٓئِكَ
لَمْ يُؤْمِنُوا فَاَحْبَطَ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْۜ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيراً ﴿١٩﴾

12. Yine o zaman münafıklar ve kalplerinde bozukluk bulunanlar, “Allah ve Resulünün vaadleri bizleri aldatmaktan ibaretmiş!” Demişlerdi.

13. Onlardan bir grup, “ey Medineliler! Sizin işiniz burada durmak değildir, hemen dönün” diyorlardı. Onlardan bir bölük de, aslında açıkta olmadığı halde, “evlerimiz açıkta ve korumasız” diyerek peygamberden izin istiyorlardı; bunların istediği kaçmaktan başka bir şey değildi.

14. Medine’nin her tarafından saldırıya uğrasalardı da kendilerinden bozgunculuk yapmaları istenseydi (evlerini düşünmez) hiç vakit geçirmeden hemen ona koşarlardı.

15. Halbuki bunlar daha önce ayrılıp dönmeyeceklerine dair yeminle allah’a söz vermişlerdi ve allah’a verilen sözün yerine getirilmesi gerekirdi.

16. Onlara şunu söyle: “ölümden veya öldürülmekten kaçsanız bile bu kaçış size bir fayda vermeyecektir. Kaçıp kurtulmanız halinde de bundan çok az -faydalanabileceksiniz.”

17. Şunu da söyle: “Allah sizin için bir kötülük dilese Allah’a karşı sizi kim koruyabilecektir? Veya hakkınızda bir rahmet murat etse (kim engelleyecektir)?” Bu durumda Allah’tan başka kendilerine ne bir velî ne de bir yardımcı bulabileceklerdir.

18-19. İçinizden engelleyicileri ve size karşı nekeslik (cimrilik) içinde arkadaşlarına, “bize katılın” diyenleri Allah çok iyi bilmektedir. Zaten bunların pek azı savaşa gelir. Tehlike yaklaştığında ölümden dolayı kendinden geçip gözü kaymış kimse gibi sana baktıklarını görürsün, tehlike geçince de hayra karşı nekeslik içinde size sivri dillerini uzatırlar. Bunlar gerçekte iman etmemişlerdir, Allah da onların yaptıklarını geçersiz saymıştır. Bunu yapmak Allah için çok kolaydır.

Münafıklardan birisi yanındaki sahabeye dönerek:

“Resulullah, Kayser öldükten sonra yerine Kayser gelmeyecek. Kisra öldükten sonra da yerine Kisra gelmeyecektir. Varlığım kudret elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki

bunların hazineleri muhakkak Allah yolunda harcanacaktır, diyormuş. Bu iş nerede, biz nerede? Hiçbirimiz korkudan abdest bozmaya bile çıkamıyoruz! Allah ve Resulü bize aldatmaktan başka bir şey vaat etmiyor!" demişti. Sahabe de:

"Sen yalan söylüyorsun! Seni Resulullah'a haber vereceğim!" diyerek Peygamberimizin yanına gelmiş ve söylediği sözü iletmişti.

Peygamberimiz o münafığı çağırtarak durumu ona sorunca, münafık:

"Ya Resulullah! Bana iftira ediliyor! Ben öyle bir şey söylemedim. Ağzımdan hiçbir zaman böyle bir söz çıkmamıştır!" diyerek inkâr etmişti.[1]

Münafıklar, İslâm ordugâhından bir tarafa savuşarak gitme yolunu tuttukları gibi kendi kabilelerinden veya başka kabilelerden olup hendekte savaşacak olanları da türlü fitne ve fesatlarla dağıtmaya çalıştılar. Hârise Oğulları da:

"Evlerimiz açıktır, evlerimize hırsız girmesinden korkuyoruz. Ya Resulullah, Ensar evlerinden hiçbiri bizim evlerimiz gibi değildir. Gatafan ordusu ile bizim aramızda onların şerrini bizden giderecek kimse yoktur. Müsaade et evimize dönelim, çocuklarımızı ve kadınlarımızı koruyalım!" demişlerdi.

Peygamberimiz de onların dönüp gitmelerine izin vermişti.

Muâz oğlu Sa'd, Hârise Oğullarının dönmek için hazırlandıklarını haber alınca Peygamberimizin yanına gelerek:

"Ya Resulullah! İzin verme bunlara! Biz ne zaman musibete uğrasak, daralsak onlar hep böyle yaparlar!" dedikten sonra Hârise Oğullarının yanına vardı:

"Biz, sizden hep böyle hareketler mi göreceğiz? Biz daraldığımız zaman siz hep böyle yapar durursunuz!" diyerek onlara kızdı.

Bunun üzerine Peygamberimiz onların dileklerini kabulden vazgeçti.

Münafıkların ne samimiyetleri ne de İslâmiyet'e bağlılıkları vardı. Bunların durumu Kur'an-ı Kerim'de Ahzab sûresi ayet 15'de açıklandığı üzere; Hârise Oğulları, Seleme Oğullarıyla birlikte Uhud savaşından da kaçmak istemişler fakat bundan vazgeçmişler ve bir daha böyle bir harekette bulunmamaya yemin etmişlerdi.[2] Bu iki kabileyi hendekte ancak Allah, rahmeti ile tutmuştu.[3]

Bazı münafıklar; evlerinin Medine dışında ve duvarlarının da alçak olup düşmana ve hırsıza açık bulunduğunu bahane ederek hendekten dağıldılar.

---

[1] Taberî-Tefsir, c.21, s.131-133
[2] Taberî-Tefsir, c.21, s.137
[3] İbn-i Hazm, Cevami üs Sîre, s.188

Gece, Peygamberimizin yanında üç yüz kişiden başka kimse kalmamıştı.[1]

Müşrikler de Peygamberimiz ve ashabını hendekte kuşattıkları müddetçe baskın yapmak için her gece gözcü salmaktan geri durmadılar.

Peygamberimiz ve ashabı da yüce Allah'ın açıkladığı gibi bu zamanları mihnet ve meşakkatler içinde düşmanların her taraftan gelip baskın yapmalarından endişe içinde geçirdiler.[2]

Peygamberimizin Müjdesi

Peygamberimiz, halktaki sıkıntının günden güne arttığını görünce:

"Varlığım, kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki karşılaştığınız sıkıntılar sizlerden muhakkak kaldırılacak ve sizler refaha çıkarılacaksınız!

Beyt-i Atîk olan Kâbe'yi de, korkusuzca tavaf etmemi ve yüce Allah'ın Kâbe anahtarlarını bana teslim etmesini umuyorum!

Muhakkak ki Allah, Kisrayı ve Kayseri yok edecek, onların hazineleri de Allah yolunda harcanacaktır!" buyurarak onları sevindirmekte ve ferahlandırmaktaydı.[3]

Müşrik Süvarilerin Hücumları

Resulullah hendeği beklemekteydi, şiddetli soğuğa tutulmuştuk, bir ara:

"Şunlar herhâlde müşriklerin süvarileridir, hendeği dolaşıyorlar!" buyurarak Bişr oğlu Abbad'a seslenerek, ona:

"Ey Bişr oğlu Abbad! Arkadaşlarınla birlikte gidip hendek boyunca dolaş. Şu görünenler herhâlde düşman süvarileridir. Gafletinizden yararlanarak ansızın baskın yapmayı umuyorlar!" buyurdu. Sonra da:

"Ey Allah'ım! Onların şerrinden bizi uzaklaştır, onlara karşı bize yardım et ve bizi onlara galip kıl! Senden başka bizi onlara galip kılacak yoktur!" diye dua etti.

O sırada Ebû Süfyan bir süvari birliğiyle hendeğin dar yerinde dolaşıyordu. Hemen Müslümanlar oraya yetiştiler, onları taş ve ok yağmuruna tuttular. En sonunda onları geri püskürttüler.

Hudayr oğlu Usyed arkadaşlarıyla hendeği bekliyorlardı. Âs oğlu Amr'ın kumandasında yüz kadar düşman süvarisi hendeğin dar yerine gelip baskın yapmak istiyorlardı. Useyd ve arkadaşları onlara taş ve ok atarak sonunda sindirerek geri püskürttüler.

---

[1] Halebî-İnsan-ül-Uyûn, c.2, s.651; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.147
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.69; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.345; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.240
[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.249, 460; Ebülfida, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.200

Gerçekten de halk o tarafta işi aceleye getirmişler gerektiği gibi kazamamışlardı.

Abdullah oğlu Câbir der ki:

“Hendeği beklemekte olduğumuz sırada müşrik süvarilerinin ansızın baskın yapmak için hendeğin dar bir yerini araştırıp oradan hücuma kalkmak istediklerini gördüm. Bu keşif işini de Âs oğlu Amr ve Velîd oğlu Hâlid idare ediyorlar ve bizim gaflet zamanımızı kolluyorlardı.

Biz, yüz kişilik bir süvari birliğinin başında Velîd oğlu Hâlid’e hendeğin dar bir yerini araştırdığı sırada rastladık. Onları hemen ok yağmuruna tutarak geri püskürttük.

Peygamberimiz eşi Hz. Ümmü Seleme der ki:

“Ben, bir gece Peygamber Aleyhisselâmın çadırında bulunuyordum ve o anda uyuyordu. O sırada korku verici bir ses işittim, birisi:

“Ey Allah’ın süvarileri!” diye sesleniyordu.

Resulullah, Muhacirlerin parolasını; ey Allah’ın süvarileri, olarak bildirmişti.

Resulullah Aleyhisselâm bu sese hemen uyanarak çadırından dışarıya çıktı. Çadırın yanında ashaptan bazıları bulunuyor ve çadırı bekliyorlardı. Bişr oğlu da onların arasındaydı. Resulullah:

“Halk ne hâldedir?” diye sordu. Bişr oğlu Abbad:

“Ya Resulullah! Bu ses Hattab oğlu Ömer’in sesidir! Bu gece nöbet sırası onda bulunuyor. O böyle sesleniyor, halk da ona doğru koşuyorlar. Kendisi Huseyke nahiyesindedir.” dedi. Resulullah, Abbad’a:

“Git onları gör! İnşallah yanıma döner, gördüklerini bana haber verirsin!” buyurdu.

Ben de çadırın kapısında durup konuşmaları dinledim. Bişr oğlu Abbad geri geldiğinde Resulullah bulunduğu yerden ayrılmamıştı. Abbad:

“Ya Resulullah! Bu Abd oğlu Amr’dır. Müşriklerin süvarilerine kumanda ediyor. Yanında da Gatafan süvarilerinin başında Ruhayla oğlu Mes’ud vardır.

Müslümanlar onları taş ve ok yağmuruna tutmaktadırlar!” dedi.

Resulullah Aleyhisselâm hemen çadırına girerek zırh gömleğini ve miğferini giydi, atına bindi. Yanında ashabı olduğu halde hendeğin dar yerine gitti. Çok geçmeden geri döndüğünde kendisi çok sevinçliydi:

“Allah onları perişan etti. İçlerinden pek çok yaralananlar oldu!” buyurdu. Sonra uykuya yattı. Tekrar korku dolu bir ses işittik, Resulullah Aleyhisselâm sıçrayarak uyandı:

“Ey Abbad! Bu ses nedir?” buyurdu.

Abbad, hemen gidip baktı ve geri gelerek:

“Bu Hattab oğlu Dırar’dır. Kureyş süvarilerine kumanda ediyor. Gatafan süvarilerinin başında da Hısn oğlu Uyeyne vardır. Müslümanlar, onları ok ve taşa tutuyorlar!” dedi.

Resulullah Aleyhisselâm tekrar zırhını kuşanarak ashabıyla birlikte hendeğin dar yerine gitti. Ancak seher vakti dönüp gelince:

“Düşmanlar sınmış olarak geri döndüler, içlerinde çok yaralananlar oldu.” buyurdu. Sonra ashabına sabah namazını kıldırıp oturdu.

Bişr oğlu Abbad der ki:

“Resulullah Aleyhisselâmın yanında çarpışanlardandım. Müreysi, Hayber, Huneyn, Mekke’nin fethi gibi birçok gazalarda bulundum. Bunların hiçbiri Resulullah Aleyhisselâm için Hendek’ten daha zahmetli ve daha korkulu olmamıştır.

Müslümanlar, o zaman çok dallı budaklı bir ağaç gibiydiler. Diğer tarafta, Benî Kurayza Yahudilerinin çoluk çocuklarımıza baskın yapmalarından çekiniyorduk. Medine sabahlara kadar bekleniyordu ve sabahlara kadar tekbir sesleri işitiliyordu.”[1]

Benî Kurayza Yahudileri, Kureyşîlerle yaptıkları anlaşmaya uyarak onlara silâh temin ettiler. Pazarlarını müşriklerin ordusunun bulundukları yere taşıdılar. On gece müşriklerin yanında Peygamberimize karşı çarpıştılar.

Müşrikler, aralarında nöbet ve sıra ile hücuma geçiyorlardı. Ebû Süfyan, Ebî Vehb oğlu Hubeyre, Ebî Cehl oğlu İkrime, Hattab oğlu Dırar, Velîd oğlu Hâlid ve Âs oğlu Amr sırayla hücumları idare ediyorlardı.[2]

Müşriklerin Ok Yağmuru

Belâ ve tehlike büyümüş, herkesi büyük bir korku sarmıştı. Müşrikler, Arika oğlu Hibban, Ebû Üsâmet ül Cüşemî gibi ünlü okçularıyla birlikte bir gün, Peygamberimizin çadırını nişan alarak ok yağdırmaya başladılar.

O sırada Peygamberimizin üzerinde zırhı ve başında miğferi vardı ve kendisi de ayakta duruyordu. Üç gün ve gecenin geç saatlerine kadar şiddetli çarpışmalar oldu. Sahabeler her bir tarafa yetişmeye çalışıyorlardı.

O günlerde ne Peygamberimiz ne de sahabelerden hiçbirisi ikindi namazını kılma fırsatı bulamadı.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.463-467

[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.468; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.67

Fakat; Allah, hendeği geçme fırsatını müşriklere vermiyordu. Sahabeler yetişip yağdırdıkları oklar ve taşlarla onları geri püskürtüyorlardı.[1]

Hz. Ali der ki:

"Hendek savaşında Peygamber Aleyhisselâm, müşrikler hakkında:

"Onlar nasıl güneş batıncaya kadar uğraştırıp bizi ikindi namazından alıkoydularsa Allah da onların evlerine, karınlarına ve kabirlerine ateş doldursun!" diyerek beddua etmiştir."[2]

Müşrik Süvarilerinin Taarruzu

Kureyş müşriklerinden Abd oğlu Amr, Ebû Cehl oğlu İkrime, Ebî Vehb oğlu Hübeyre, Abdullah oğlu Nevfel, Hattab oğlu Dırar ve beraberindekiler çarpışmak üzere giyindiler ve Kinâne Oğullarını da davet ederek:

"Bugün süvarilerin kimler ve nasıl olduklarını öğreneceksiniz!" dediler.[3]

Bunlar hendeğin en dar yerine gelip atlayarak, gediği geçmeye muvaffak oldular. Diğerleri başaramayınca hendeğin diğer yanında sıralandılar. Hendeği geçemeyip diğer tarafta kalan Ebû Süfyan'a:

"Sen niye geçmiyorsun?" diye sorulduğunda, Ebû Süfyan:

"Siz geçtiniz! Eğer bize ihtiyacınız olursa bizler de geçeriz." dedi.

Hendeği geçenlerden Abd oğlu Amr, Bedir savaşında ağır yaralandığından Uhud savaşında yoktu. Kendisinin tanınabilmesi için de bir alâmet takınmıştı. Abd oğlu Amr o zaman doksan yaşındaydı. Peygamberimiz ve ashabından Bedir'in öcünü almadıkça koku sürünmeyi kendisine yasaklamıştı. Arapların en şöhretli, kahraman ve babayiğitlerindendi. Tepeden tırnağa kadar zırhlara bürünmüştü.

Abd oğlu Amr atının üstünde:

"Benimle çarpışacak kim varsa, çıksın meydana!" diyerek seslendi.

Hz. Ali, Peygamberimize gelerek:

"Ya Resulullah! Ben çarpışayım onunla!" dedi. Peygamberimiz:

"Sen otur! O, Amr'dır." buyurdu. Abd oğlu Amr:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.468-469; Semhûdî-Vefa-ül Vefa, c.1, s.304-305; Ebülfida, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.209; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.545

[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.474; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.69; Buharî-Sahîh, c.5, s.48

[3] Taberî-Tarih, c.3, s.48; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.238

“Hani sizden öldürülünce cennete gideceğini iddia ettiğiniz kimseler nerede kaldılar? İçinizden meydana çıkıp benimle çarpışacak kimse yok mu?” diyerek tekrarladı.

Hz. Ali tekrar Peygamberimizden izin istedi ama razı olunmadı. Bu arada Abd oğlu Amr üçüncü kez bağırdı ve ardından bağırmaktan sesim kısıldı diye dört beyitlik bir şiir söyledi.

Hz. Ali: “Ben çarpışayım onunla ya Resulullah!” deyince bu kez Peygamberimiz izin verdi. Kendi kılıcını (Zülfikar) ona vererek, zırh gömleğini ona giydirdi, sarığını da onun başına sardı:

“Allah’ım! Bedir günü Hâris oğlu Ubeyd’i, Uhud günü de Hamza’yı benden aldın! Bu Ali ise benim kardeşim ve amcÂmin oğludur. Beni yalnız bırakma! Sen vârislerin en hayırlısısın!” diyerek dua etti.

Ömer oğlu Abdullah der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm Hendek günü altı kişi; Muhacirlerden Talha, Ali, Zübeyr ve Ebî Vakkas oğlu Sa’d, Ensardan Ebû Dücâne ve Sımme oğlu Hâris’in üzerine titremiş durmuştur.[1]

Hz. Ali: “Ben seninle nasıl çarpışayım? Ben yaya sen atının üzerindesin! Atından yanıma in!” dedi.[2]

Abd oğlu Amr hemen atından indi ve Hz. Ali’nin karşısına dikildi. Hz. Ali ona:

“Ey Amr! Ben, senin Kureyş’ten bir kimse ile karşılaştığında onun iki[3] dileğinden birisini kabul edip yerine getireceğin hakkında Allah’a söz verdiğini işittim! Doğru mudur?” diye sordu.

Amr: “Evet!” deyince, Hz. Ali:

“Öyleyse beni seni Allah’a ve Resulüne İmana ve İslâmiyeti kabule davet ediyorum!” dedi. Amr:

“Bu bana gerekmez ey kardeşimin oğlu! Bunu geç! Benden böyle bir şey isteme!” dedi. Hz. Ali:

“Öyleyse bizimle çarpışmayı bırak, yurduna dönüp git! Eğer Muhammed Aleyhisselâmın işi yoluna girip kendisi düşmanlara galebe çalarsa sen bu hareketinle ona yardım etmiş olursun!

---

[1] Heysemî-Mecma-uz Zevaid, c.6, s.135
[2] Hakîm-Müstedrek, c.3, s.32-33; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.547-548; Halebî-İnsan-ül-Uyûn, c.2, s.641-542
[3] Başka bir rivayete göre; üç dileğinden birisini. Vakıdî-Megazi, c.2, s.471

Şayet düşmanları onu ortadan kaldırırsa senin arzun onunla çarpışmaksızın yerine gelmiş olur!" dedi.

Amr: "Bu sözü Kureyş kadınları bile söylemezler! Ben adağımı yerine getirecek güçte olduğum hâlde onu yerine getirmeden nasıl dönüp giderim? Ben adağımı adamış ve intikam almadıkça başıma yağ ve koku sürmeyi kendime yasaklamış bulunmaktayım. Üçüncü dileğini söyle!" dedi.

Hz. Ali: "Öyleyse seni çarpışmaya davet ediyorum!" dedi.

Abd oğlu Amr güldü: "Doğrusu, ben Araplar içinde benden korkmadan benimle çarpışmak isteyecek bir kimse bulabileceğimi ummazdım. Sen, ne diye benimle çarpışmak istiyorsun ey kardeşimin oğlu? Ben seni öldürmek istemiyorum! Baban, benim dostumdu! Geri dön git! Sen genç bir yiğitsin! Ben ancak Kureyş'in Ebû-Bekr, Ömer gibi yaşlıca ve olgunca olanlarıyla çarpışmak isterim!" dedi.

Hz. Ali: "Fakat ben, seni öldürmek isterim!" dedi.

Hz. Ali böyle söyleyince Amr'ın kanı başına çıktı. Her ikisi de birbirlerine saldırdılar.

İlk saldıran Amr oldu. Hz. Ali'ye şiddetli bir kılıç darbesi indirdi. Hz. Ali, Amr'ın bu darbesini sığır derisinden yapılmış kalkanı ile karşıladı. Amr'ın kılıcı Hz. Ali'nin kalkanına saplandı ve kılıcının ucu Hz. Ali'nin başını yaraladı. Sıra Hz. Ali'ye gelmişti. Amr'ın boynunun köküne Zülfikar ile indirdiği şiddetli bir darbe ile kellesini uçurdu ve gövdesini yere düşürdü. Çığlıklar koptu, toz duman birbirine karıştı.

Hz. Ali: "**Allahu Ekber**!" diyerek tekbir getirdi. Sahabeler de tekbir getirdiler. Peygamberimiz tekbir seslerini işitince Hz. Ali'nin Amr'ı öldürmüş olduğunu anladı.[1]

Hz. Ali, Abd oğlu Amr'ın işini bitirince, Hattab oğlu Dırar ile Ebî Vehb oğlu Hubeyre, Hz. Ali'nin yüzüne bakar bakmaz ardına dönüp kaçmaya başladı.

Sonradan Dırar'a kaçmasının sebebi sorulduğu zaman:

"Ölüm hayali surete bürünmüş, bana görünmüştü!" demişti.

Hubeyre, Hz. Ali ile çarpışmaya yeltendi ise de Hz. Ali'nin bir kılıç darbesi onun zırh gömleğinden tenine erişince o da dönüp kaçtı.

Ebî Vehb oğlu Hubeyre, Kureyş süvarilerinden ve şairlerindendi. Kaçtığı zaman Avvam oğlu Zübeyr onun peşine düştü, kılıçla bir darbe indirince atının eğerini kesti, heybedeki zırh gömleği düştü. Zübeyr onu aldı.[2]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.236; Hakîm-Müstedreki, c.3, s.32; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.548; Halebî-İnsan-ül-Uyûn, c.2, s.642; Vakıdî-Megazi, c.2, s.471; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.68

[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.472

Hz. Ömer kaçan Hattab oğlu Dırar'ı kovalamaya başladı. Dırar dönüp onu mızraklamak istedi ise de vazgeçti ve:

"Ey Ömer! Sana yapılmış olan bu şükre lâyık ihsanı, iyiliği aklında tut, hiç unutma![1] Ben, Kureyş'ten bir adamı ele geçirirsem onu öldürmemeye yemin etmişimdir!" dedi.

Hattab oğlu Dırar, Ebû Süfyan ve arkadaşlarının yanına Benî Ubade dağına döndü

Hattab oğlu Dırar, Kureyş müşriklerinin kahraman süvarilerinden ve en büyük şairlerindendi.

Avvam oğlu Zübeyr, Hübeyre'den sonra Abdullah oğlu Nevfel'in de peşine düşerek ona kılıçla vurdu.

Nevfel kaçarken atıyla birlikte hendeğe düştü, boynu kırıldı. Müslümanlar onu hendek içinde taşa tuttular. Nevfel:

"Ey Arap topluluğu! Beni bundan daha iyi bir şekilde öldürseniz olmaz mı? diye seslendi.

Bunun üzerine Hz. Ali hendeğin içine girerek, onu kılıçla ikiye böldü.

Abdullah oğlu Nevfel, Peygamberimizin hayatına son vermek için ant içen, diş bileyen azılı müşriklerdendi.

Ebû Cehl oğlu İkrime mızrağını atarak kaçmıştı. Savaş meydanından kaçarak canlarını kurtaranlar, ordugâhlarına döndüklerinde Abd oğlu Amr ile Abdullah oğlu Nevfel'in öldürüldüklerini duydular.

Bunun üzerine Kureyş müşrikleri gevşediler ve ümitsizliğe kapıldılar. Ebû Süfyan, Gatafanlıların dağılmalarından korkmaya başladı:

"Bugün bizim için hiçbir faydası olmayan bir gün oldu! Yerlerinize dönünüz!" dedi. Onlar da dağıldılar.

Kureyş müşrikleri Abd oğlu Amr'ın hendek içine atılan ölüsünü on bin dirheme satın almak için Peygamberimize adam gönderdiler. Peygamberimiz:

"Ölünüz sizin olsun! Biz ölü parası yemeyiz!" buyurdu.[2]

Mugîre oğlu Abdullah, Abdullah'ın oğlu Nevfel'in ölüsünün hendekte kalması da müşriklere ağır geldi. Peygamberimize adam göndererek:

"Nevfel'in ölüsünü gömmek üzere bize ver de sana diyetini ödeyelim!" dediler.

---

[1] Diyar-Bekrî-Hamis, c.1, s.548; Vakıdî-Megazi, c.2, s.471
[2] Ebülfida, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.205

Peygamberimiz onun da ölüsünü onlara verdi ve:

"O murdardır! Onun diyeti de murdardır! Allah, onun ölüsüne de lânet etsin diyetine de! Biz onun gömülmesine engel olmayız." buyurdu.[1]

Düşmanın Tüm Gücüyle Saldırısı

Kureyş orduları Akik'e, Gatafan orduları da karargâhlarına döndükten sonra hiçbiri geri kalmamak ve hep birden tekrar hücuma kalkmak üzere hazırlıklara giriştiler. Bütün gece bu işlerle uğraştılar.

Hendeği her tarafından tuttular. Peygamberimiz de güneş doğarken hendek kıyısına geldi, ashabını sıraladı ve savaş için hazırladı. Sabredip, güçlüklere göğüs gererek katlananlara Allah'ın yardımına kavuşacaklarını vaat etti.

Müşrikler hendeğin her tarafından hücuma başladılar. Müslümanlar da hendek arkasında siperlenerek, oklarla savaştılar.[2]

Abdullah oğlu Câbir der ki:

"Müşrikler bizimle o gün durmadan çarpıştılar. Ordularını takım takım ayırdılar. Velîd oğlu Hâlid kumandasındaki büyük ve ağır fırkalarını Resulullah'a doğru yönelttiler. O gün ve gecenin geç saatlerine kadar çarpıştılar.

En sonunda Allah düşmanları bozguna uğrattı ve dağıldılar.

Müslümanlar da Resulullah Aleyhisselâmın çadırına doğru çekildiler.[3]

Velîd Oğlu Hâlid'in Saldırısı

Hudayr oğlu Useyd, Müslümanlardan iki yüz kişilik bir kuvvetle Hendek üzerinde nöbetçi kalmıştı. Nöbetçiler hendeğin kıyısında bulundukları sırada, Velîd oğlu Hâlîd'in kumandası altında bir süvari birliğinin ansızın hücumuna uğradılar. Bir müddet onlara karşı koydular. Müşriklerin arasında bulunan Vahşi bu çarpışmada Seleme Oğullarından Numan oğlu Tufeyl'i mızraklayıp şehit etti.

Müşrikler yine bozguna uğrayarak geri çekildiler.

Kılınamayan Namazların Kaza Edilmesi

Mes'ud oğlu Abdullah der ki:

"Hendek savaşında müşrikler Resulullah Aleyhisselâm'ın dört vakit namazını kıldırmadılar.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.265
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.472; Belâzürî-Ensab-ül-Eşraf, c.1, s.345; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.548
[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.473

Gece bir hayli ilerledikten sonra Resulullah Aleyhisselâm, Bilâl'e emretti. Bilâl de önce ezan okudu ve sonra her namaz için kamet getirerek öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarını kaza ederek kıldırdı." dedi.[1]

Peygamberimizin Duaları

Peygamberimiz yaptığı dualarında:

"Ey Kitabı indiren, hesabı çabuk gören, kabileleri hezimete uğratan Allah'ım! Şu kabileleri de hezimete uğrat! Onları sarsıntılara uğrat ve bize onlara karşı yardım et Allah'ım!

Ey Allah'ım! Ben senden bana olan ahdini ve vaadini yerine getirmeni diliyorum. Sen şu bir avuç Müslümanların helâkını dilersen, artık hiç ibadet olunmazsın!

Ey darda, tasalarda olanların imdatlarına yetişen, muhtaç ve çaresiz kalmışların dualarını kabul eden Allah!

Üzüntümü ve tasamı kaldır artık!

Benim hâlimi, ashabımın hâllerini görüyor ve biliyorsun!" dedi.[2]

Cebrail Aleyhisselâm, geceleyin yanında rüzgâr meleği olduğu halde Peygamberimize gelerek:[3]

"Hiç şüphesiz Allah senin duanı işitti! Düşman korkusuna karşı o sana tamamiyle ferahlanacağın yardımı vaadetti!" dedi.

Cebrail Aleyhisselâm üç kere: "Sevininiz! Allah onlara bir rüzgâr saldı!" diyerek Allah'ın müşrikleri kasırga ile perişan ve tedirgin edeceğini haber verdi.

Peygamberimiz hemen iki dizinin üzerine çökerek ellerini kaldırdı ve gözlerini yere indirdi ve: "Bana ve ashabıma acıdığından dolayı sana şükranlarımı sunarım Allah'ım!" dedi ve Peygamberimiz bunu ashabına müjdeledi. [4]

Benî Kurayza Yahudilerinin Kureyşîlere Erzak Yardımı

Kubâ köyünde Avf oğlu Amr Oğullarından birisi vefat etmişti. Hendekte savaşan arkadaşları onu gömmek için izin istediler ve Peygamberimiz de onlara izin vermişti.

Bunlar vefat eden arkadaşlarını defnetmek için sahraya gittikleri sırada Hattab oğlu Dırar ile müşriklerden bir cemaate rastladılar.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.473; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.68-69; Tirmizî-Sünen, c.1, s.337

[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.487-488; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.73-74; Buharî-Sahîh, c.5, s.49; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.552; Ebülfida, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.214

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.71

[4] Kastalanî-Mevahib, c.1, s.147-148; Semhudî-Vefa-ül Vefa, c.3, s.833

Ebû Süfyan onları Benî Kurayza'dan istemişti. Develere ve atlara yemlik saman, arpa ve buğday yüklenmişti.

Defin işiyle meşgul olan Müslümanlar hemen üzerlerine yürüyerek onları bozguna uğrattılar. Hattab oğlu Dırar yaralanarak kaçtı. Yanındakiler de kaçtılar. Müslümanlar develeri üzerindeki yüklerle sürüp Peygamberimize getirdiler. Ele geçen erzak yirmi deve yükü idi.

Bunlar Ahtab oğlu Huyey'in Kureyşîleri takviye için Benî Kurayza'dan yüklenmişti.[1]

Hendek Halkına Bir Kap Yemek

Ümmi Âmir ül Eşheliyye, Peygamberimize bir kap içerisinde yağ ve keşle hurma karıştırılarak yapılan hays yemeği göndermişti.

Peygamberimiz o sırada çadırında idi ve Hz. Ümmü Seleme'de Peygamberimizin yanında bulunuyordu. Hz. Ümmü Seleme o yemekten yedikten sonra kalanını Peygamberimizin münadisi götürerek hendek halkına seslendi.

O yemekten hendekte bulunanlar yedikleri halde, Hays yemeği getirildiği kapta hiç yenilmemiş gibi duruyordu.[2]

Müşrikleri Perişan Eden Rüzgâr

Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimize haberini verdiği rüzgâr Cumartesi gecesi esmeye başladı. Çok soğuk ve dondurucu bir rüzgârdı. Bu rüzgâr toz ve toprakları müşriklerin gözlerine dolduruyor, çadırların bezlerini yırtıyor, direklerini söküp yıkıyor, hiç kimse bir yere gidemiyordu.

Yakılan ateşler, ışıklar sönüyor, develer ve atlar birbirine karışıyordu.[3]

Müşrikler, ordugâhlarında tekbir sesleri ve silâh şakırtıları da işitiyorlardı. Kalplerine büyük bir korku düşmüştü.[4]

Yemân Oğlu Huzeyfe'nin Görevlendirilmesi

Peygamberimiz, müşriklerin aralarında anlaşmazlığa düştüklerini ve topluluklarının dağıldığını haber almıştı.[5]

Yemân oğlu Huzeyfe der ki:

---

[1] Halebî-İnsan-ül-Uyûn, c.2, s.647

[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.475-477

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.69,71; Vakıdî-Megazi, c.2, s.488; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.242; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.552

[4] Kastalanî-Mevahib, c.1, s.148; Diyar-Bekrî-Hamis, c.1, s.552

[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.242;

“Resulullah Aleyhisselâm gecenin bir kısmını namaz kılarak geçirdikten sonra bize doğru geldi ve:

“Şu kavmin ne yaptığını görmek için gidecek ve bize haber verecek bir kimse var mı? Ben de onun cennette bana arkadaş olmasını yüce Allah’tan dileyeyim!” buyurdu.

Orada bulunanlardan hiçbiri duydukları korku ve karşılaştıkları şiddetli soğuk ve açlık yüzünden ayağa kalkamadı.[1] Hepimiz susuyorduk. Bizden hiç kimse onun bu davetini kabul eden olmadı. Peygamber Aleyhisselâm:

“Bize şu kavmin haberini getirecek bir adam yok mu? Allah onu kıyamet gününde benim yanımda bulundursun!” buyurarak sorusunu tekrarladı.

Yine sustuk. Hiçbirimiz bu daveti kabul etme cesaretini gösteremedik.[2]

Resulullah Aleyhisselâm benim yanıma kadar geldi. Benim üzerimde de ne düşmandan korunabileceğim kalkanım ne de soğuktan korunabileceğim bir elbise vardı. Üzerimde, karımın elbisesinin üzerine giydiği, boyu dizlerimi geçmeyen kısa bir ceketten başka bir şey yoktu. Resulullah yanıma gelince dizlerimin üzerine çökerek büzüldüm.

Peygamberimiz bana ayağıyla dokunarak:

“Bu kim?” diye sorunca, ben de:

“Ben Huzeyfe’yim ya Resulullah!” dedim.[3] Peygamberimiz:

“Sen beni işitmedin mi? Niçin kalkmadın?” buyurdu. Ben de:

“Seni hak din ve kitapla Peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki, açlıktan ve soğuktan dolayı davetini kabul edemedim. Ben buradaki halkın en çok korkanı ve en çok üşüyeniyim!” dedim.[4] Resulullah:

“Şu kavim ne yapıyor git, bak! Yanıma dönünceye kadar da onlara ne ok ne taş atacaksın, ne mızrak saplayacaksın ne de kılıç vuracaksın!” buyurdu. Ben:

“Ya Resulullah! Onlar beni öldürürler, kesip biçerler ya da esir ederler diye korkuyorum!” dedim. Resulullah:

“Sen benim yanıma dönünceye kadar ne soğuktan zarar göreceksin ne de esir edilecek veya kesilip biçileceksin!” buyurdu.[5]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.243; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.392
[2] Müslim-Sahîh, c.5, s.177
[3] Vakıdî-Megazi, 1367-1948 Kahire baskısı, s.293
[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.489; Ebülfida, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.220
[5] Hakîm-Müstedrek, c.3, s.31

Resulullah Aleyhisselâmın, senin için bir sakınca yok buyurmasından bana zarar gelmeyeceğini anladım. Peygamberimiz:

“Allah’ım! Sen onu her türlü felâketten koru!” diyerek dua etti.[1]

Kılıcımı ve yayımı alıp üstümü başımı düzelttim. Müşriklere doğru yola çıktım. Sanki hamamda yürüyormuş gibi oldum. İçimde ne bir korku ne de üstümde bir üşüme vardı. Benden hepsi çekilip gitmişti! İçimde bunlardan hiçbirini duymuyordum artık![2]

Nihayet müşriklerin ordugâhına yaklaşmıştım. Ebû Süfyan’I ateşin başında ve bir takım adamların içinde buldum. Ebû Süfyan, kara ve iri yarı bir adamdı. İki elini ateşe tutuyor, koltuklarına sürüyordu. Kendisini daha önce hiç görmemiştim. Kendi kendime:

“Ben daha ne bekliyorum! Allah düşmanını görmüş bulunuyorum!” dedim.[3]

Ok çantamdan bir ok çıkararak yayımın ortasına yerleştirdim. Ateşin ışığından faydalanarak onu atıp vurmak istedim. Hemen Resulullah Aleyhisselâmın bana verdiği emri hatırladım ve vazgeçtim. Okumu çantama koydum. Eğer okumu atmış olsaydım onu muhakkak vururdum.[4]

Kendimde bir cesaret buldum ve onların içlerine girdim. Rüzgârın ve Allah’ın gözle görülmeyen ordusu onlara yapacağını yapmış, çadırlarını başlarına yıkıyordu. Müşriklerin yanlarına sokuldum, o kadar karanlık vardı ki birbirimizi göremiyorduk. Bir ara Ebû Süfyan:

“Aranızda casuslar ve gözcüler bulunabilir! Herkes yanındakinin kim olduğuna baksın! Her biriniz yanında oturanın elini tutsun ve kim olduğunu sorsun!” dedi.[5]

Hemen sağımda oturanın elini tutarak ona kim olduğunu sordum:

“Âs oğlu Amr!” dedi.

Sonra sol yanımdakine elimi uzatarak ona kim olduğunu sordum:

“Ebî Süfyan oğlu Muaviye!” dedi.

Ben bu hareketi, tanınırım diye korkumdan yaptım.[6]

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.552; Halebî-İnsan-ül-Uyûn, c.2, s.652; Vakıdî-Megazi, c.2, s.489
[2] Müslim-Sahîh, c.5, s.177; Ebülfida, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.220
[3] İbn-i Hacer-Metâlibül Âliye, c.4, s.228
[4] Ebülfida, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.220; Müslim-Sahîh, c.5, s.177
[5] Vakıdî-Megazi, c.2, s.489; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.31; Halebî-İnsan-ül-Uyûn, c.2, s.652
[6] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.243; Heysemî-Mecmauz-Zevaid, c.6, s.136; İbn-i Seyyid-Uyunül-Eser, c.2, s.66

Daha sonra Ebû Süfyan: "Ey Kureyş cemaati! Siz durulmayacak yerde durup sabahladınız! Andolsun ki siz durulmayacak bir yerdesiniz!

Atlar ve develer kırılmaya, ölmeye başladılar! Kıtlık her yeri sardı!

Benî Kurayza Yahudileri de bize zorluk çıkarmaya başladılar. Onlardan hoşumuza gitmeyen haberler aldık!

Rüzgârdan başımıza gelenleri görüyorsunuz! Ne ateş kaldı ne de sığınacak çadırlarımız!

Hemen göç edip gidiniz! İşte ben gidiyorum!" diyerek devesinin bulunduğu yere doğru ilerledi.

Rüzgâr, ordugâhlarını altüst ederken onlar oradan bir karış bile ileri geçecek durumda değillerdi.

Onların büyük halıları ve döşekleri üzerine rüzgârın yağdırdığı taşların çıkardıkları sesleri işitiyordum![1]

Ebû Cehl oğlu İkrime, Ebû Süfyan'a:

"Sen kavmin lideri ve ordunun kumandanı olduğun halde halkı nasıl bırakıp gidiyorsun?" deyince Ebû Süfyan utandı, hemen devesini ıhdırdı, yularını eliyle çekip durdu ve halka:

"Haydi göç ediniz!" diye seslendikten sonra, askerin takip edilmesini ve korunmasını sağlamak için Âs oğlu Amr'a:

"Abdullah! Seninle burada kalmamız lâzım! Muhammed ve ashabının takiplerinden gafil ve süvarilerimizin de himayesinden uzak bulunuyoruz. Askerimiz gidene kadar takip edilmeyeceklerinden emin değiliz!" dedi.

Âs oğlu Amr:

"Pek, ben geride kalayım." dedi. Ebû Süfyan bu kez Velîd oğlu Hâlid'e:

"Sen ne dersin?" diye sordu. O da:

"Ben de onun gibi geride kalayım!" dedi.

Böylece her ikisi de iki yüz atlı ile geride kalıp seher vaktine kadar ordugâhta beklediler. Kureyşîlerin orduları göç edip gittiler.[2]

---

[1] Ebülfida, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.220
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.490; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.69; Halebî-İnsan-ül Uyûn, c.2, s.653

Kureyşîlerin gittiklerini duyunca Fezâre ve Gatafanlar da acele yurtlarına döndüler. Ben, onların ordugâhlarına vardığım zaman gitmiş olduklarını görmüştüm.[1]

Gatafanlılar göç edinceye kadar Ruhayla oğlu Mes'ud ve süvari arkadaşları, Avf oğlu Hâris ve süvari arkadaşları ve Benî Suleymden bazı kimseler artçı olarak kalmışlardı.

Resulullah Aleyhisselâmın yanına geldiğim zaman kendisi Yemen işi bir kilim üzerinde namaz kılıyordu.

Oraya döner dönmez üşümem hemen başladı, tir tir titriyordum. Resulullah Aleyhisselâm eliyle yaklaşmamı işaret edince ona doğru ilerledim. Yine işaret edince biraz daha yaklaştım. Ben yaklaşınca da kilimin bir ucunu benim üzerime örttü. Namazını bitirince:

"Yemân'ın oğlu, otur! Bize müşrikler hakkında getirdiğin haber nedir?" diye buyurdu.

Kendisine, müşriklerin bütün haberlerini verdim ve onları göçüp giderlerken bıraktığımı söyledim. Peygamber Aleyhisselâm azı dişleri görününceye kadar güldü.[2]

Resulullah Aleyhisselâm, beni ayak ucuna yatırdı. Örtüsünün bir ucunu üzerime bıraktı. Örtünün içinde sabaha kadar uyumaktan ayrılamadım. Sabah olunca bana:

"Ey uykucu! Kalk artık!" buyurdu.[3] dedi."

Düşmanın Geri Dönüşü

Peygamberimiz, sabah çıktığı zaman düşman ordusundan tek bir kişi bile kalmamıştı. Götüremedikleri bazı eşyalarını da bırakmışlardı. Müşrik ordular Rehva'ya varıncaya kadar üzerlerinden kasırga ayrılmadı ve tekbir sesleri de kesilmedi.[4]

Ahtab oğlu Huyey da Esed oğlu Kâ'b'a vermis olduğu sözü yerine getirmek üzere Ebû Süfyan'ın yanından ayrılarak geceleyin Benî Kurayza Yahudileriyle birlikte kalelerine girdi.[5]

Müşrikler, öğleye doğru Melel'e, ertesi gün de Seyyâle'ye vardılar. Ebû Süfyan Kureyş ordusu ile Tihâme bölgesine vardıklarında Hısn oğlu Uyeyne ile yanındaki Necidliler onlara yetiştiler.[6]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.244; Vakıdî-Megazi, c.2, s.490
[2] Hakîm-Müstedrek, c.3, s.31; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.553
[3] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.184; Müslim-Sahîh, c.5, s.177; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.653
[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.491; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.69-70; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.148
[5] Vakıdî-Megazi, c.2, s.485; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.422
[6] Vakıdî-Megazi, c.1, s.490

Medine'yi saran düşmanlar hiçbir şey yapamadan bütün öfkeleriyle dönüp gitmek zorunda kalmışlardı.[1]

Kur'an-ı Kerim'de düşmanın durumu:

Ahzab Sûresi, ayet 25:

بِسْــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَرَدَّ اللهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْراًۜ وَكَفَى اللهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَۜ وَكَانَ اللهُ قَوِياً عَزِيزاًۚ ﴿٢٥﴾

"ALLAH O KÂFİRLERİ HİÇBİR HAYRA EREMEDİKLERİ HÂLDE ÖFKELERİYLE RED (ve def) ETTİ. ALLAH, MUHAREBE (hususunda) MÜMİNLERE EL VERDİ. ALLAH KAVÎDİR (zorludur), (her şeye) GALİPTİR."

Peygamberimiz, Hendek'ten dönerken Müslümanlara:

"Bundan sonra Kureyliler sizinle çarpışmayacaklar! Fakat siz onlarla çarpışacaksınız!" buyurdu.[2] Peygamberimiz Medine'ye gelince hemen deriden bir çadır kurdurarak doktor Rufeyde Hatunu görevlendirdi ve Muâz oğlu Sa'd'ın tedavisine başlandı.[3]

Müslüman ordusunun asker sayısı üç bin, at sayısı 36 idi. Buna karşılık müşriklerin ordusunda asker sayısı on iki bin, at sayısı bin ve deve sayısı ise bin beş yüz idi.

Hendek savaşında;

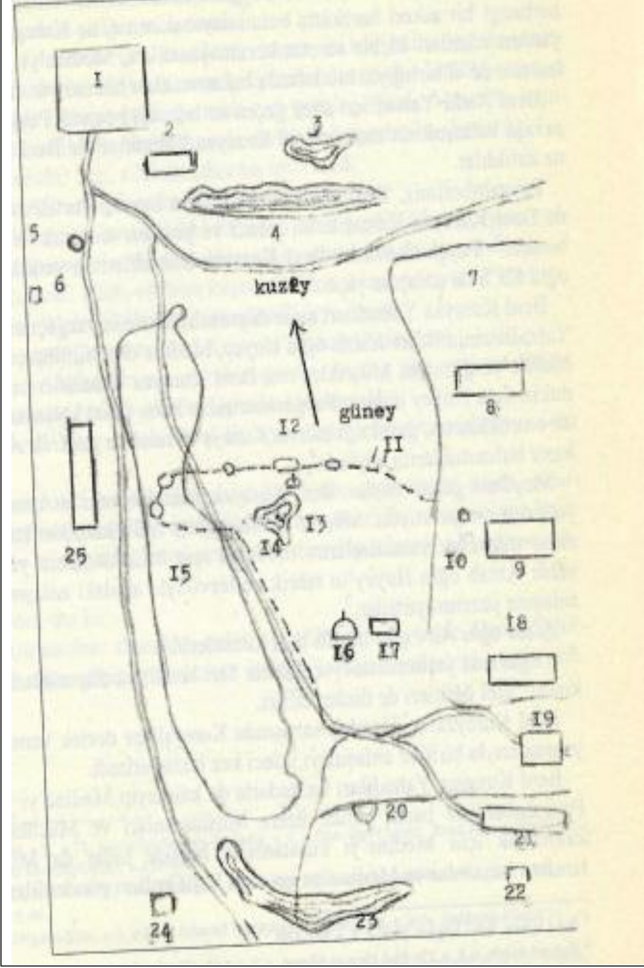
	Müslüman ordusu	Kureyş ordusu
Asker sayısı:	3.000	12.000
At sayısı:	36	1.000
Deve sayısı:	-	1.500

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.260-261; Vakıdî-Megazi, c.2, s.467-468; Belâzüri-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.345; Taberî-Tefsir, c.21, s.148-149

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.266; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.262; Buharî-Sahîh, c.5, s.48

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.422; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.553, 558

HENDEK (Ahzab) SAVAŞININ YAPILDIĞI YERLER

1. Kureyş karargâhı
2. Gatafan karargâhı
3. Sevr Dağı
4. Uhud Dağı
5. Rume Kuyusu
6. Said oğlu Âs köşkü
7. Vakım Harası
8. Benî Hârise'nin yurdu
9. Benî Abdül Eshed Yurdu
10. Şeyheyn
11. Hendek
12. Zibab Mescidi
13. Sel Dağı Fetih Mescidi
14. İslâm Karargâhı
15. Vecreb Harası
16. Peygamberimizin Mescidi
17. Bâki Kabristanı
18. Benî Zafer Yurdu
19. Benî Kurayza Yurdu
20. Kubâ Mescidi
21. Benî Nadir Yurdu
22. Ka'b Eşref Köşkü
23. Ayer Dağı
24. Zülhuleyfe
25. Akik Vadi

BENÎ KURAYZA GAZASI

Peygamberimiz Medine'ye geldiği zaman, Müslümanlar ve Müslüman olmayanlar arasında genel bir anlaşma ve antlaşma yapmıştı.

Bu antlaşma hükümleri arasında Yahudilerin de müminlerle bir topluluk teşkil ettikleri kabul edilmekte, Peygamberimizin izni olmadıkça kendilerinin herhangi bir askerî harekâtta bulunmayacaklarına; ne Kureyşîleri ne de onlara yardım edenleri hiçbir surette korumayacakları, Medine'ye bir saldırı olması halinde de el birliğiyle müdafaada bulunacakları hükmü yer almakta idi.[1]

Benî Nadir Yahudileri sözü geçen antlaşmayı bozarak Peygamberimize karşı savaşa kalktıkları zaman Benî Kurayza Yahudileri de Benî Nadir Yahudilerine katıldılar.

Peygamberimiz, Benî Nadir Yahudilerini kuşatıp yurtlarından çıkardığı hâlde Benî Kurayza Yahudilerini affetti ve yeni bir anlaşma ile onları yerlerinde bıraktı.[2] Peygamberimiz, Benî Kurayza Yahudilerinin yetkili kişisi olan Esed oğlu Kâ'b ile anlaşma yaptı.[3]

Benî Kurayza Yahudileri sinsi düşmanlıklarından vazgeçmediler. Benî Nadir Yahudilerinin lideri Ahtab oğlu Huyey, Medine'den sürülüp çıkarıldıktan sonra Mekke'ye gitmişti. Müşrikler ona Benî Kurayza Yahudilerinin durumunu sorduklarında Huyey onlara; Peygamberimize karşı fırsat kollamak üzere Medine'de oturduklarını, gerektiği zaman Kureyş'in tarafına geçerek el birliği yapmaya hazır bulunduklarını söyledi.[4]

Meydana gelen olaylar, Benî Kurayza Yahudilerinin bu konulardaki kötü niyetlerini ortaya koydu. Müşrik ordular gelip Müslümanları kuşattıkları zaman onlar müşterek vatanlarını müdafaa için Müslümanlara yardım edecekleri yerde Ahtab oğlu Huyey'in tahrik ve teşvikiyle aradaki anlaşmayı bozdular ve anlaşma yazısını yırttılar.[5]

Sûdâ oğlu Âmr gibi insaflı bazı kimselerin:

"Eğer ona yardım etmeyecekseniz bari kendisini düşmanlarla baş başa bırakınız!" gibi öğütleri de dinlemediler.

Benî Kurayzalar, Hendek savaşında Kureyşîlere destek vermek ve iş birliği yapmalarıyla birlikte anlaşmayı ikinci kez bozuyorlardı.

Benî Kurayza Yahudileri bu kadarla da kalmayıp Medine'yi yağmalamak ve Peygamberimiz başta olmak üzere Müslümanları ve Müslümanlığı ortadan kaldırmak için

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.147-150
[2] Buharî-Sahîh, c.5, s.22; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.140; Müslim-Sahîh, c.5, s.159
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.231
[4] Vakıdî-Megazi, 1367-1948 Kahire baskısı, s.290
[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.231-233; Vakıdî-Megazi, c.2, s.458

Medine'yi kuşatanlarla birlikte onlar da Müslümanları bir taraftan kuşattılar ve Medine'ye geceleri keşif kolları gönderdiler.[1]

Peygamberimizin Hendekten Dönüşü

Peygamberimiz, sabahleyin Hendek'ten Medine'ye döndü ve Hz. Âişe'nin evine gelerek üzerindeki silâhları çıkardı.[2]

Öğle vakti idi. Yıkanmak için hazırlandı, başını yıkadı, buhurdanlığı getirtti.[3] O sırada; başına beyaz bir sarık sarmış, eğerinin üzeri atlas örtülü bir katıra binmiş olduğu hâlde Cebrail geldi. Sırtında zırh gömleği vardı. Mescidin kapısında, cenazelerin konulduğu yerin yanında durdu ve başındaki tozları silkti:[4]

"Ey Allah'ın Resulü! Sen, silâhını çıkardın mı?" dedi.

Peygamberimiz: "Evet!" buyurdu. Cebrail Aleyhisselâm:

"Biz daha silâhlarımızı çıkarmadık! Düşman sana geldiğinden buyana melekler silâhlarını çıkarmadılar ve müşrikleri takip etmedikçe de geri dönmediler!

Allah seni yarlığasın! Kalk, silâhını kuşan! Onların üzerlerine yürü!" dedi.

Peygamberimiz: "Nereye? Kimlerin üzerine?" diye sordu.

Cebrail: "İşte, oraya!" dedi ve Benî Kurayza'ya doğru işaret etti.

Peygamberimiz: "Ashabım çok yorulmuşlardır. Birkaç gün onların dinlenmesini beklesen olmaz mı?" buyurdu. Cebrail Aleyhisselâm:

"Ya Muhammed! Yüce Allah, Benî Kurayza üzerine hemen yürümeni sana emrediyor!

Şimdi ben yanımdaki meleklerle onların kalelerine gidiyorum! Allah, onları düz ve sert taş üzerine yumurtayı çarpar gibi çarpacaktır! Bu atımı onların kalelerinde üzerlerine sürüp kendilerini perişan ve dümdüz edeceğim!" diyerek dönüp gitti.[5]

Mâlik oğlu Enes der ki:

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.71; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.344; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.230-231, 257; Ebû Nuaym-Delaîl, s.437-438

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.74-75; Vakıdî-Megazi, c.2, s.497; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.56; Buharî-Sahîh, c.5, s.49

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.244; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.280; Belâzürî-Fütuh'ül Büldan, c.1, s.23

[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.244; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.657; Ebülfidâ, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.227; Buharî-Sahîh, c.5, s.51; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.347-348

[5] Buharî-Sahîh, c.5, s.49; İbn-i Seyyid-Uyun-ül Eser, c.2, s.68; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.244; Vakıdî-Megazi, c.2, s.497; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.75,77; Ebülfidâ, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.228; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.56

"Cebrail'in kumandası altındaki melek süvarilerinin Ensardan Ganm Oğullarının sokaklarından geçip giderlerken kalkan tozları şimdi bile görür gibiyim!"[1]

Peygamberimizin Müslümanlara Emri

Cebrail gider gitmez Peygamberimiz kalktı. Bilâl'e, halka seslenmesi için şöyle emretti:

"İşiten ve itaat eden herkes ikindi namazını Benî Kurayza yurdundan başka yerde kılmasın!

Ey Allah süvarileri! Atlarınıza bininiz!"[2]

Peygamberimiz hemen zırhını giyip, miğferini taktı, kılıcını kuşandı ve atına bindi. Hz. Ali'yi çağırdı, sancağı ona verdi ve onu önden yola çıkardı.

Medine'de yerine imam olarak Ümmü Mektum oğlu Abdullah'ı bıraktı.[3]

Benî Kurayzaların yurduna doğru hareket eden Müslümanların sayısı üç bin idi. Otuz altı da süvari vardı.[4]

Müslümanlar silâhlandılar, süvariler atlarına bindiler ve Peygamberimize ortalarına aldılar, yola çıktılar.

Peygamberimiz Benî Kurayza yurduna giderken Ganm Oğullarına rastlamış, hepsinin silâhlanmış olarak saf hâlinde dizildiklerini görmüştü. Numan oğlu Hârise de onların içindeydi. Peygamberimiz:

"Yanınızdan geçip giden oldu mu?" diye sordu. Onlar:

"Evet ya Resulullah! Eyerinin üzerine atlas kadife örtülmüş ak bir at üzerinde Halîfet-ül-Kelbî oğlu Dıhye yanımızdan geçti, gitti ve bizim de silâhlanmamızı istedi. Bizler silâhlandıktan sonra, hepimizi iki saf yaptı ve:

"Şimdi size Resulullah gelecek!" dedi. Peygamberimiz:

"O, Cebrail'di! Kalplerine korku salmak için Benî Kurayzalara gönderilmişti!" buyurdu.[5]

Daha sonra Dıhye, onların yanına geldi.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.5, s.50; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.76

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.74; Vakıdî-Megazi, c.2, s.497; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.244-245; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.149; İbn-i Seyyid-Uyun'ül Eser, c.2, s.68

[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.496-498; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.74

[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.74

[5] Vakıdî-Megazi, c.2, s.499; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.245

Dıhye'nin suretinde görünen Cebrail'in yüzü ve sakalı tamamen Dıhye'nin yüzüne ve sakalına benziyordu.[1]

Numan oğlu Hârise: "Hayatımda Cebrail'i iki kere gördüm. Biri Savreyn gününde, diğeri de Huneyn'den dönüş günümüzde cenazelerin konulduğu yerde idi." der.[2]

Peygamberimizin Yahudilere Seslenişi

Peygamberimiz kale dibine kadar ilerledi. Onu sahabeler kalkanlarıyla koruyorlardı. Peygamberimiz Yahudi eşrafına:

"Ey Allah'ın gazabına uğrayarak maymuna çevrilmiş olanların kardeşleri! Allah, size hor, hakîr kıldı ve belâsını, cezasını üzerinize indirdi mi? Cevap veriniz! Demek siz bana sövüyorsunuz öyle mi?" diyerek seslendi.[3]

Yahudiler birbirlerine: "Bu, Ebul-Kasım! O bize şimdiye kadar böyle ağır kelimelerle konuşmamıştı!" dediler. Sonra da:

"Musa'ya indirilmiş Tevrat üzerine yemin ederiz ki biz sana böyle bir şey yapmadık! Ey Ebul-Kasım! Sen sözünü bilmezlerden değilsin. Sen, bize ağır kelime kullanmazdın!" dediler.

Peygamberimiz, Yahudilerden bu sözleri duyunca onlara söylediği bu sözlerinden utandı. Asası elinden, ribası omzundan düştü.[4] Bu sözlerinin, kendisi aleyhinde söylemiş oldukları çirkin ve üzücü konuşmalarından ileri geldiğini onlara hatırlattı.[5]

Peygamberimiz onları Müslümanlığa davet etti, onlar yanaşmadılar.[6] Bunun üzerine Peygamberimiz, Allah ve Resulünün emrine boyun eğerek kalelerinden inip teslim olmalarını buyurdu. Yahudiler bunu da kabul etmeyince çarpışma başladı.[7]

Kale ok yağmuruna tutuldu fakat Yahudilerden kimse ortalıkta görünmüyordu. Bu durumda oklar boşa gidince, bir müddet sonra Peygamberimiz ashabına dönmelerini emretti.

Esed Oğlu Kâ'b'ın Yahudilere Teklifi

Benî Kurayza Yahudilerinin liderlerinden Esed oğlu Kâ'b:

"Ey Yahudi cemaati! Görüyorsunuz ki başımıza felâket gelmiş bulunuyor. Ben size üç şey teklif edeceğim, siz istediğinizi seçebilirsiniz!

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.422; Taberî-Tarih, c.3, s.53
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.499
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.245; Ebülfidâ, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.229; Vakıdî-Megazi, c.2, s.500
[4] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.555
[5] Vakıdî-Megazi, 1367-1948 Kahire baskısı, s.298
[6] Abdur Rezzak-Musannef, c.5, s.216
[7] Vakıdî-Megazi, c.2, s.298

Birincisi; şu adama tâbi olalım ve kendisinin Peygamberliğini tasdik edelim. Onun, Allah tarafından gönderilmiş, kitabımızda da vasfını yazılı bulduğumuz Peygamber olduğu sizce de belli olmuş bulunmaktadır. Ona iman edecek olursak; kanlarımız, mallarımız, çocuklarımız ve kadınlarımız selâmette olurlar.[1]

Kâ'b, nasihat için bu sözlerini tekrarladı fakat Benî Kurayza Yahudileri onun bu teklifine yanaşmadılar.

Kâ'b: "Bu teklifimi kabul etmediğinize göre, sizlere ikinci teklifim de şu: Geliniz; çocuklarımızı, kadınlarımızı öldürüp arkamızda bir ağırlık bırakmayalım. Sonra da Allah, Muhammed ile aramızda hükmünü verinceye kadar çarpışalım! Ölürsek, zaten arkamızda korkacağımız bir nesil bırakmamışızdır. Galip gelirsek de yeniden kadınlar bulabilir, evlâtlar yetiştirebiliriz!" dedi.

Benî Kurayza Yahudileri: "Onlar öldürüldükten sonra yaşamanın ne hayrı kalır ne de kıymeti!" dediler.

Ahtab oğlu Kâ'b: "Benim bu teklifimi de kabul etmediğinize göre son bir görüş ve teklifimden başkası kalmamıştır!" dedi.

Benî Kurayza Yahudileri: "Nedir o?" dediler.

Esed oğlu Kâ'b: "Bu gece cumartesi gecesidir. Bu gecede Muhammed ve ashabı bizim herhangi bir harekette bulunmayacağımızdan emir ve gafil olabilirler. O hâlde hemen kalemizden aşağı inerek Muhammed ve ashabını ansızın vurabiliriz!" dedi. Benî Kurayza Yahudileri:

"Biz Cumartesi günü çalışma yasağını nasıl bozarız? Sen de bilmez değilsin ki! Bizden öncekilerin Cumartesi gününe saygısızlıkları yüzünden Maymun ve domuzlara çevrilen belli kimselerden başka hiç kimsenin yapmadığı bir şeyi biz nasıl yaparız?" dediler.

Hepsi birden, cumartesi günü yasağını bozamayız diyerek bağrıştılar. Birbirlerine ileri geri sözler söylemeye başladılar, elleri yanlarına düştü ve bütün bu yaptıklarına pişman oldular. Kadın ve çocukların ağlamalarına dayanamadılar.

Benî Kurayza Yahudilerinin Teslim Olmaları

Benî Kurayza Yahudilerinin kalelerinde tutsak kalmaları yirmi beş veya on beş gün sürdü.[2]

Teslim olmaktan başka çareleri kalmadığını anladılar. Kendileri hakkında hüküm vermek ve onun vereceği hükme göre teslim olmak üzere bir hakem tayinini sitediler.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.246
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.246; Vakıdî-Megazi, c.3, s.246

Peygamberimiz: “Ashabımdan istediğiniz kişiyi hakem seçiniz!” buyurdu.

Benî Kurayza Yahudileri, Muâz oğlu Sa’d’ı hakem seçerek:

“Ey Muhammed! Biz Muâz oğlu Sa’d’ın hükmüne göre teslim oluruz!” dediler.[1]

Peygamberimiz de: “Pekâlâ! Muâz oğlu Sa’d’ın hükmüne göre teslim olunuz!” buyurdu.

Böylece, kendisine ait bir salâhiyeti Muâz oğlu Sa’d’a bıraktı.[2]

Muâz Oğlu Sa’d’ın Hakemliği

Peygamberimiz, Müslüman kadınlardan doktor Rufeyde Hatun için mescidinde bir çadır kurdurmuştu.

Muâz oğlu Sa’d bu çadırda tedavi görüyordu. Kendisi, Benî Kurayza Yahudileri için hüküm vermek üzere seçilince kavmi onun yanına giderek merkebin üzerine bir yatak serdiler ve onu üzerine bindirdiler. Onu böylece Peygamberimizin yanına getirdiler.

Evsîler yolda Muâz oğlu Sa’d’a, müttefikleri hakkında iyi davranmasını ve onların geleceklerinin onun elinde bulunduğu gibi çeşitli sözlerle baskı yaptılar.

Muâz oğlu Sa’d gelince, Peygamberimizin ona:

“Onlar, senin hükmüne göre teslim olmayı kabul ettiler. Onlar hakkındaki hükmünü bana açıkla!” buyurdu.[3] Muâz oğlu Sa’d:

“Hüküm vermeye Allah ve Resulü daha lâyıktır!” dedi. Peygamberimiz:

“Onlar hakkında sana hüküm vermeyi Allah emretmiştir!” buyurdu.[4]

Muâz oğlu Sa’d, Evsîlere:

“Onlar hakkında bir hüküm verildiğinde onu kabul edeceğinize dair bu yolda Allah adına yemin ederek söz veriyor musunuz?” diye sordu.

Evsîler söz verdiler.

Muâz oğlu Sa’d, bu kez alçak bir ses tonuyla, Peygamberimize olan saygısından dolayı yüzünü başka tarafa çevirerek: “Şurada bulunan zat da bu yolda vereceğim hükmü kabul buyuracağına dair Allah adına yemin ederek sizin gibi söz veriyor mu?” diye sordu.

---

[1] Heysemî-Mecma’uz-Zevaid, c.6, s.138; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.351
[2] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.3, s.422,426; Heysemî-Mecma’uz-Zevaid, c.6, s.139
[3] Buharî-Sahîh, c.7, s.135; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.71; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.3, s.425
[4] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.559; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.2, s.666

Peygamberimiz yanındakilerle birlikte: “Evet!” buyurdu.[1]

Sa’d, vereceği hükme razı olacakları hakkında her iki taraftan da kesin söz aldıktan sonra Benî Kurayza Yahudilerinin kalelerinden inip teslim olmalarını ve silâhlarını bırakmalarını söyledi. Onlar da öyle yaptılar.

Muâz oğlu Sa’d: “Ben onlar hakkında; buluğ çağına eren erkeklerin boyunlarının vurulmasına, mallarının Müslümanlar arasında bölüştürülmesine, çocuk ve kadınların esir edilmesine karar verdim!” dedi.

Muâz oğlu Sa’d, Benî Kurayza Yahudileri hakkında bu hükmü verince, Peygamberimiz:

“Sen; onlar hakkında, yüce Allah’ın yedi kat gökler üstünde levh-i mahfuzdaki hükmüne uygun hüküm verdin!

Varlığım kudret elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki onlar hakkında bana açıkladığın hükmü, Allah bana emretmişti!

Sen, onlar hakkında yüce Allah ve Resulünün hükmüne göre hüküm verdin!

Varlığım kudret elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki senin bu hükmünden Allah ve melekleri ile müminler de razı olmuşlardır!” buyurdu.[2]

Gerçekten de Muâz oğlu Sa’d’ın, Benî Kurayza Yahudileri hakkında verdiği hüküm, Hz. Musa’nın şeriatında yer alan hükme uygun bulunmaktadır.

YAHUDİLERİN MUKADDES KİTABI TEVRAT’A GÖRE AZGINLIK EDEN KAVİM HAKKINDA VERİLECEK CEZA

Tevrat: Tesniye bab 20 x 10-16:

“Bir şehre cenk için yaklaştığında onu barışa davet edesin ve eğer sana barış cevabını verip kapılarını açarsa içinde bulunan kavmin hepsi sana her şeyi ile hizmet etsinler.

Eğer seninle barış yapmayıp cenk ederse, onu kuşatasın.

ve Allah’ın (Rab), onu senin eline teslim edince, erkeklerin cümlesini kılıçtan geçiresin!

Ama nisvan ile çocukları ve hayvanları ve bütün ganimeti yani o şehirde bulunanın hepsini yağma edip Allah’ın (Rab) sana verdiği düşmanlarının ganimetini yiyesin.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.250-251; Vakıdî-Megazi, c.2, s.512

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.251; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.3, s.425-426; Buharî-Sahîh, c.5, s.50-51; Taberî-Tarih, c.3, s.56; Müslim-Sahîh, c.5, s.161; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.186; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.56, 141; Vakıdî-Megazi, 1367-1948 Kahire baskısı, s.299

Bu taifelerin şehirlerinden olmayıp, senden pek uzak olan şehirlerin cümlesine öyle yapasın!

Ama Allah'ın (Rab) sana miras olmak üzere verdiği bu kavimlerin şehirlerinden hiçbir can sağ bırakmayasın!"

Benî Kurayza Yahudileri, haklarında verilen hükme bu sebeple itiraz edemediler. Bu ceza ve akıbetin kendileri için mukadder bulunduğunu söylemelerinde de, onu hak ettiklerinin zımmen itirafı vardır.

Benî Kurayza Yurdunun Muhacirlere Tahsisi

Muâz oğlu Sa'd, Benî Kurayza yurdunun yalnız Muhacirlere verilmesine karar vermişti.

Ensar bu karara; "Biz, Muhacir kardeşlerimizin yanında olmak isteriz." diyerek bu suretle onların yanlarından ayrılmalarına razı olmadılar. Muâz oğlu Sa'd:

"Ben, onların sizin yurdunuzdan ve yardımlarınızdan ayrı kalmalarını, minnetiniz altında bulunmaktan kurtulmalarını istemiştim." dedi.[1]

Peygamberimiz, Benî Kurayza Yahudilerinden alınan ganimet mallarının Hârisî kızı Remle'nin evine taşınmasını, deve ve davarların da orada yayılmaya bırakılmasını emretti.

Benî Kurayza Yahudi Esirleri

Benî Kurayza Yahudilerinin erkekleri Medine'ye, Zeyd oğlu Usâme'nin evine, elleri boyunlarına bağlı olarak gönderildiler. Bu; zayıf imanlı olanlara, Müslümanların ve Müslümanlığın kuvvetini göstermek içindi.[2]

Tutuklanan erkek esir sayısı altı veya yedi yüz kadardı. Ashaptan Abdullah oğlu Câbir'in bildirdiğine göre ise ancak dört yüz kişiydiler.[3]

Peygamberimiz ertesi günü Ebû Cehm'ül Adevî'nin eviyle Ahcar-üz-Zit arasında uzunca bir çukur kazılmasını emretti ve esirlerin boynunun vurulması için de Hz. Ali ile Avvam oğlu Zübeyr'i görevlendirdi.[4]

Peygamberimiz ashabının ileri gelenleriyle kazılan çukurun yüksekçe bir yerine oturdu.

Ahtab oğlu Huyey, elleri boynuna iple bağlı olarak, oğluyla birlikte getirilmişti. Kendisinin üzerinde kırmızı erişli, süslü bir elbise vardı. Fakat soykası (ölüden kalan

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.559; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.77-78; Vakıdî-Megazi, c.2, s.509-510, 513

[2] Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.559; Vakıdî-Megazi, c.2, s.513

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.262; Vakıdî-Megazi, c.2, s.518; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.350; Tirmizî-Sünen, c.4, s.145

[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.513

giysileri) hiç kimsenin işine yaramasın diye onu her yanından delik deşik etmişti. Huyey gelince, orada bulunan Peygamberimizin yüzüne baktı.

Ahtab oğlu Huyey daha evvel Peygamberimizle yapmış olduğu anlaşmada, Peygamberimizin düşmanlarından hiçbirine yardım etmemeyi taahhüt etmiş ve buna Allah'ı da kefil ve şahit tutmuş bulunuyordu. Peygamberimiz:

"Senin kefil ve şahit tutmuş olduğun Allah ahdini yerine getirdi." buyurdu.

Huyey: "Evet! Sana karşı duyduğum düşmanlıkta kendimi asla kınamıyor, kusurlu bulmuyorum! Ben, kendisinde kuvvet ve kudret bulunduğunu sandığım, umduğum her yere başvurdum. Her yeri dolaşarak hareket edebilenleri hareket ettirdim ve ayaklandırdım!

Fakat, Allah bunu kabul etmedi! Beni yenme ve ele geçirme olanağını ve fırsatını ancak sana verdi!" dedi.

Oturunca boynu vuruldu. Ahtab oğlu Huyey'den sonra oğlunun boynu vuruldu.[1]

Ahtab oğlu Huyey, Kays oğlu Nebbaş, Semev'el oğlu Gazzal ve Esed oğlu Kâ'b'ın boyunları vurulduktan sonra Peygamberimiz, kalanların idamlarına nezaret etmesi için Muâz oğlu Sa'd'a havale etti.

Muâz oğlu Sa'd da kalanları takım takım getirterek boyunlarını vurdurdu. Hendeklere atılan cesetlerin üzerine toprak itildi.[2]

Reyhâne'nin Peygamberimiz Tarafından Eşliğe Kabul Edilmesi

Benî Kurayza Yahudilerinin malları ve kadınlarıyla çocukları Müslümanlara bölüştürüldü.

Peygamberimiz, Benî Kurayza Yahudilerinin Hunafe (Cünafe) oğlu Amr Oğulları kadınlarından Reyhâne'yi başkumandan hakkı olarak ganimetin bölüştürülmesinden önce kendisi için ayırdı.[3]

Hunafe oğlu Zeyd, Zeyd kızı Reyhâne, Kurayza Yahudilerinden Hakem adında birisinin eşiydi. Hakem, erkek esirler arasında öldürülmüştü.

Reyhâne der ki:

"Kurayza Oğulları esir edildikleri zaman ben de esir edilmiştim.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.252; Vakıdî-Megazi, c.2, s.513-514; Belâzürî-Fütuh'ül-Büldan, c.1, s.23-24

[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.514, 518

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.255-256

Esirler, Resulullah Aleyhisselâma gösterildiği sırada benim içlerinden ayrılmamı emrederek Kays kızı Ümmü'l-Münzir'in evine gönderdi. Benî Kurayza erkeklerinin öldürüldükleri güne kadar ben orada kaldım."[1]

Peygamberimiz, Reyhâne'ye Müslüman olmasını tavsiye etti.

Reyhâne Müslüman olmaya yanaşmadı. Yahudilik dininden ayrılmamakta direnince onu kendi hâlinde bıraktı ve onun bu tutum ve davranışından üzüntü duydu.[2]

Peygamberimiz, Sâ'ye oğlu Sâ'lebe'yi çağırttı ve durumu ona anlattı. Sâ'lebe hemen Reyhâne'nin yanına gitti:

"Sen kavmine uyma! Ahtab oğlu Huyey'in onların başına ne belâlar getirdiğini gördün. Müslüman ol! Resulullah Aleyhisselâm, seni kendisine eş olarak seçecektir!" dedi.

Daha sonra Sâ'lebe, Peygamberimize gelerek Reyhâne'nin Müslüman olduğunu söyledi. Peygamberimiz, Reyhâne'nin bu hareketine sevindi.[3]

Hz.Reyhâne, Selma hatunun evinde bir âdet görme süresi kaldı ve temizlendi.[4] Hz.Reyhâne der ki:

"Müslüman olduğum zaman, Resulullah beni azat edip eşliğe kabul buyurdu. Benimle, Ümmü'l-Münzir'in evinde evlendi. Öteki zevcelerinde olduğu gibi bana da yanıma gelme günü ayrıldı. Ben de perde arkasına alındım."[5]

Hz.Reyhâne evlendikten kısa bir müddet sonra vefat etmiştir.

Ganimetlerin Müslümanlar Arasında Bölüştürülmesi

Ganimet malları bir araya getirildiği zaman Peygamberimiz mal ve esir kadın ile çocukların isteyenlere satılmasını emretti.

Nebiterden Abd'ül-Eşhel, Zafer, Hârise, Muaviye Oğullarına, Avf oğlu Amr Oğullar ile Evsîlerden geri kalanlara, Neccar, Mazin, Mâlik, Zubyan ve Adiy Oğullarına, Hazrecîlerden; Selime, Zurayk ve Belhâris'lere birer hisse ayrıldı.

Gazada bulunan otuz altı süvariye Mureysî ganimetinin paylaşımında olduğu gibi bir hisse at, bir hisse de at sahibi için olmak üzere ikişer hisse, piyade ve yayalara birer hisse verildi.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.129
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.23, s.256; Vakıdî-Megazi, c.2, s.520
[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.520
[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.521
[5] İbn-i Sa'd-Tabakati c.8, s.129-130

Kale dibinde başına değirmen taşı bırakılarak şehit edilmiş olan Süveyd oğlu Hallad'a bir hisse, kuşatma sırasında vefat eden Mıhsan oğlu Ebû Sinan'a da bir hisse ayrıldı.

Benî Kurayza gazasına katılan Müslümanların sayısı üç bin ve otuz altı da süvari vardı.

Ganimet malları; davar, sığır, deve ve diğer emtia ile hurmalıklar, ilk önce beşte biri Allah yolundaki harcamalar için çıkarıldıktan sonra kalan beşte dördü üç bin yetmiş iki hisseye ayrılarak paylaştırıldı.

Benî Kurayza Yahudilerinin Davranışlarıyla Akibetlerinin Kur'anıkerim'de Açıklanması

Ahzab Sûresi, ayet 26-27:

بِسْــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقاً تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقاً ﴿٢٦﴾وَاَوْرَثَكُمْ اَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ وَاَرْضاً لَمْ تَطَؤُهَاۜ وَكَانَ اللهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيراً ﴿٢٧﴾

26. Allah, ehl-i kitap'tan onlara destek verenleri kalelerinden indirdi, kalplerine korku saldı; artık onların bir kısmını öldürüyorsunuz, bir kısmını da esir alıyorsunuz.

27. Onların topraklarını, evlerini, mallarını, o zamana kadar ayak basmadığınız bir toprağı size allah miras bıraktı. Allah her şeye kādirdir.

Hayber Yahudilerinin Çarpışmaya Hazırlanmaları

Benî Kurayza Yahudileri öldürüldükleri zaman Nüveyret-ül-Eşcaî oğlu Huseyl iki günde Hayber'e varmıştı.

Benî Nadir Yahudilerinden Mişkem oğlu Sellâm ve EbÎ Hukayk oğlu Rebî, Rebî'nin oğlu Kinâne ile Hayber Yahudileri toplanmışlar, Benî Kurayza Yahudileri hakkında haber almayı bekliyorlardı.

Çünkü; Peygamberimizin, Benî Kurayza Yahudilerini kuşattığı haberini almışlar fakat sonucundan haberdar değillerdi. Huseyl'i görünce durumu ondan sorarak, öğrenmek istediler. Huseyl:

"Şer getirdim! Benî Kurayza'nın çarpışan bütün erkekleri esir edildikten sonra kılıçla öldürüldüler." dedi. Rebî oğlu Kinâne:

"Huyey ne yaptı?" diye sordu.

Huseyl; Huyey'in esir edildikten sonra boynunun vurulduğunu, diğer esir edilenlerden Esed oğlu Kâ'b, Semev'el oğlu Gazzal ve Kays oğlu Nebbaş'ın Peygamberimizin önünde öldürüldüklerini haber verdi.

Diğer Kurayza erkeklerinin de esir edildikten sonra boyunlarının vurulduklarını söyledi.

Hayber Yahudileri korktular. Mişkem oğlu Sellâm'a:

"Ey Ebû Amr! Ey Ebul-Hakem! Sen ne düşünüyorsun, senin görüşün nedir?" diye sordular. Mişkem oğlu Sellâm:

"Siz, ne görüşü tamamıyla yerine getirirsiniz ne de ondan bir ders alırsınız!" deyince, Rebî oğlu Kinâne:

"Şimdi azarlama ya da kınama zamanı değildir. Senin görüşün ne ise onu söyle!" dedi. Mişkem oğlu Sellâm:

"Muhammed (Aleyhisselâm) Yesrib (Medine) Yahudilerinden boşalınca sizin üzerinize yürüyecek. Benî Kurayzalara yaptığını size de yapacaktır!" dedi.

Hayber Yahudileri: "Pekâla! Sen bu durumda ne yapmamızı uygun görüyorsun?" diye sordular. Sellâm:

"O, bizim üzerimize yürümeden biz Hayber Yahudileriyle birlikte onun üzerine yürüyelim. Onlar, bizden sayıca çok olsalar da biz Teyma, Fedek ve Vadilkurâ Yahudilerini yanımıza alalım. Yalnız Araplardan hiç kimsenin yardımını istemeyelim. Çünkü; Arapların, size yaptıklarını, Hendek savaşında Hayber'in hurma mahsulünü almayı şart koştuktan sonra bu sözlerini nasıl bozduklarını görmüş bulunuyorsunuz.

Onlar sözlerinden dönmek için Evs ve Hazreçlerin bir kısım hurma mahsulünü de Muhammed (Aleyhisselâm) den istediler.

Bununla birlikte Mes'ud oğlu Nuaym da herkes tarafından bilindiği halde, o da Muhammed (Aleyhisselâm) hesabına hile etmiştir.

Açıklamalı [MA1]: Buraya bak

Biz, Muhammed (Aleyhisselâm) in üzerine yürüyüp, yurdunun ortasında onunla eski ve yeni bütün hıncımızla çarpışalım!" dedi. Hayber Yahudileri:

"İşte çok yerinde bir görüş!" dediler. Rebî oğlu Kinâne:

"Benim bildiğime göre Araplar da ona son derece kızgın ve hınçlı imişler. Orada (Medine'de) bizim bu kalelerimiz gibi kaleler yoktur. Muhammed (Aleyhisselâm) bizi ve kalelerimizi iyice bilmediği için hiçbir zaman üzerimize yürüyemez." dedi. Mişkem oğlu Sellâm:

"O kendisine boyun eğilmedikçe, bilinemeyen bir adamdır!" dedi.[1]

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.530-531

Nüşbe Oğlu Kays'ın Müslüman Oluşu

Hendek savaşında müşrikler yurtlarına döndükten sonra Suleym Oğulları kabilesinden Nüşbe Kays, Medine'ye, Peygamberimizin yanına gelmişti.[1]

Kendisi; cahiliye devrinde Allah'ı arayan, kitaplar okuyan bir adamdı.

Nüşbe oğlu Kays, Peygamberimize: "Sen, Allah'ın Resulü müsün?" diye sordu.

Peygamberimiz: "Evet!" buyurarak, ona soyunu da bildirdi.

Kays: "Senin davet ettiğin şeyler nelerdir?" diye sordu.

Peygamberimiz, ona İslâmiyeti açıkladı ve İslâmiyetin yapılmasını emrettiği ve yasakladığı şeyleri anlattı. Kays:

"Sen ancak iyilikleri buyuruyor, kötülüklerden de sakındırıyorsun demektir. Ben kavmimin elçisiyim. Onlar bana itaat ederler. Ben sana bazı sorular soracağım ki onları ancak kendisine vahiy gelen bilebilir. Haydi bana *kâhlin* ne olduğunu söyle!" dedi. Peygamberimiz:

"Semadır." buyurdu.

Kays: "Bana, *mahalin* ne olduğunu bildir!" dedi. Peygamberimiz:

"Yerdir" buyurdu.

Kays: "Onlar kimindir?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Allah'ındır!" buyurdu.

Kays, yedi kat göklerden, onlarda bulunanlardan ve onların yedikleri, içtikleri şeylerden sordu.[2]

Peygamberimiz de Kays'e, yedi kat gökleri, melekleri ve onların Allah'a nasıl ibadet ettiklerini, yeri ve yerdekileri anlattı ve onu İslâmiyete davet etti.[3]

Kays: "Sen doğru söylüyorsun. Ben, senin Resulullah olduğuna şahadet ediyorum." dedi ve Müslüman oldu. Kavmi olan Suleym Oğullarının yanına döndü. Onlara:

"Ey Suleym Oğulları! Ben, Rumların açıklamalarını, Farsların mırıl mırıl okumalarını, Arapların şiirlerini, kâhinlerin kehanetlerini ve Himyerîlerin söylentilerini, tekerlemelerini duyup işitmiştim fakat bunların hiçbirisi Muhammed (Aleyhisselâm) den işitmiş olduğum kelâma benzememektedir.

---

[1] İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.228
[2] İbn-i Hacer-El'Isâbe, c.3, s.260-261
[3] İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.228; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.307

Siz, bana Muhammed (Aleyhisselâm) hakkında itaat ediniz. Ondan nasibinizi alınız. Çünkü, sizler onun dayısı sayılırsınız. Eğer, o muvaffak ve Muzaffer olursa bundan sizler de faydalanır ve mes'ut olursunuz.

Ben taştan daha katı olan kalbimle onun yanına gittim, sözlerini bitirmedikçe yanından ayrılmadım." dedi.

Peygamberimiz, Kays'dan, Suleym Oğullarının en âlimi diye bahsederdi.

Onu göremediği zaman:

"Ey Suleym Oğulları! Sizin en âliminiz nerededir?" diye sorardı.

KURATA SEFERİ

Kurata seferi, Hicretin altıncı yılı, Muharrem ayının onuncu günü sonrasında meydana gelmiştir.

Kuratalar, Şerebbe diye bilinen ve kendilerine ait olan Dariyye nahiyesindeki Bekerat suyunun başında toplanırlardı.[1]

Dariyye, Necid'de bulunup Basra'dan Mekke'ye giden yol üzerindedir ve Medine'ye yedi günlük uzaklıktadır.

Peygamberimiz, Ensardan Mesleme oğu Muhammed'in kumandası altında, içlerinde Bişr oğlu Abbad, Vakş oğlu Selâme, Selâme'nin oğlu Seleme ve Hazeme oğlu Hâris'in de bulunduğu otuz kişilik bir askerî birliği Kilab'ın oğlu Bekir Oğulları üzerine yolladı.

Mücahitlerin hepsi de binitli idiler. Kimisi at kimisi de deve üzerinde idiler.

Peygamberimiz, mücahitlere gündüzleri gizlenip geceleri ilerlemelerini ve düşmana ani olarak her taraftan baskın yapmalarını emir ve tavsiye etti.

Mesleme oğlu Muhammed ve arkadaşları da gündüzleri gizlenerek geceleri ilerleyerek Şerebe'ye vardılar. Orada Muharip kabilesinden bir cemaate rastladılar ve onlara baskın yaptılar.

Muhariplerden bazılarını öldürdüler, bazıları da kaçtılar. Kaçanlar takip edilmedi. İslâm mücahitleri, Muhariplerin çoluk ve çocuklarına dokunmadılar. Ancak davar ve develerini sürüp götürdüler.

Daha sonra Benî Bekirlerin yurtlarına doğru ilerlediler ve onlara da ani bir baskın yaptılar.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.78

Benî Bekirlerden on kişi öldürdüler. Elde ettikleri davar ve develeri Medine'ye doğru sürdüler.

Muharipler ve Benî Bekirlerden elde edilen ganimet yüz elli deve ile üç bin davardı. Bir deve, on koyuna denk sayıldı. Mesleme oğlu Muhammed bunlardan beşte birini Resulullah Aleyhisselâm için ayırarak kalanları arkadaşlarına dağıttı. Mücahitlerden her biri davar ve develerden hisselerine düşenleri aldılar.[1]

Kurata seferi on dokuz gün sürdü ve mücahitler Muharrem ayının son gecesinde Medine'ye döndüler.

BENÎ LIHYAN SEFERİ

Benî Lihyan seferi, Hicretin altıncı yılı, Rebiyulevvel ayının başında meydana gelmiştir.[2]

Hicretin dördüncü yılında Benî Lihyan, Rı'l Zekvan ve Usayya kabileleri Peygamberimizden kendileri için din adamları ve yardımcıları istemişler, gönderilince de onları Bi'r-i Mâune'de şehit etmişlerdi.

Benî Lihyan kabilesi ayrıca Adal ve Kare kabilelerine yaşlı develeri verip buna karşılık onlardan, Peygamberimizle görüşmelerini ve kendilerini İslâmiyete davet etmek üzere ashabından bazılarını göndermelerini sağlamalarını istemişlerdi. Onlar, bu suretle Peygamberimizin ashabından ele geçirdiklerinin bir kısmını öldürmüş bir kısmını da Hâlid-ül-Hüzelî oğlu Süfyan'a karşılık öldürecekler, geri kalanlarını da Mekke'ye götürüp Kureyş müşriklerine satacaklardı.

Çünkü; Kureyş müşriklerinin, ashaptan bazılarını ele geçirip, Bedir'de öldürülen adamlarına karşılık, işkencelerle öldürmeleri kadar hoşlarına giden bir şey yoktu.

Hicretin dördüncü yılında Adal ve Kare kabilesinden yedi kişi gelip Müslüman olduklarını Peygamberimize söylemişler ve:

"Aramızda İslâmiyet yayılmaya başladı. Ashabından bazılarını bizimle birlikte gönder de onlar bize İslâm dinini iyice anlatsınlar, Kur'an okusunlar ve İslâm şeriatını öğretsinler." demişlerdi.

Peygamberimiz de Kureyş müşriklerinin askerî bir hazırlıkta bulunup bulunmadıklarından haberdar olmak ve ona göre tedbir almak üzere ashabından bazılarını görevlendirip Mekke'ye göndermeye hazırlanmış bulunuyordu.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.534-535; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.78

[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.535; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.78

Bunun için Adal ve Kare davetçilerinin isteğini olumlu karşılamış, Sâbit oğlu Âsım ve Ebî Mersed oğlu Mersed'in himayesi altında yedi veya on kişilik bir kafileyi onlarla birlikte yollamıştı.

Reci' mevkiinde, Benî Lihyan kabilesinden elleri kılıçlı yüz okçu tarafından bu İslâm kafilesi kuşatılarak birçoğu şehit edilmiş, birkaçı da esir edilerek Kureyş müşriklerine satılmış ve bir müddet sonra onlar da işkence edilerek şehit edilmişlerdi.

Bi'r-i Mâune faciası haberinin Peygamberimize geldiği gece Reci' faciasının da haberi gelmişti.

Sâbit oğlu Âsım ve arkadaşının başına gelenler Peygamberimizi son derece üzmekteydi ve onların öcünü almak üzere Benî Lihyanları bulup onlara ansızın baskın yapmayı tasarladı. Bunun için de hemen sefere hazırlanmalarını ashabına emretti.

Benî Lihyan seferi aynı zamanda Kureyş müşriklerine karşı askerî bir gösteriş ve tehdit mahiyetindeydi.

Peygamberimiz, Medine'de yerine Ümmü Mektum oğlu Abdullah'ı vekil bırakarak, iki yüz kişilik bir kuvetle yola çıktı.[1]

Peygamberimiz, Benî Lihyanları gafil iken basmak, yakalamak için Şam'a doğru gidiyormuş gibi göründü, sabahın erken saatlerinde mücahitleriyle birlikte Medine'nin Cürüf tarafında bulunan Madrib-ul Kubbe mevkiine indi.

Güneş batıp, hava serinledikten sonra hareket etti.[2]

Şam yolu üzerinde, Medine tarafına düşen Gurap dağı yolunu tutu. Mahîs'a ve sonra da Betra'ya vardı. Oradan sola saparak Bin vadisine çıktı. Oradan da Suhayrat ul Yemam'a vardı. Buradan da Mekke yolu olan ve Mahacca'ya giden yola doğru hızla ilerlemeye başladı.

Emec ile Usfan arasında Benî Lihyanların konak yerlerinden olup Beled, Sâye mevkiine kadar uzanan Guran vadisine gelince orada durakladı.[3]

Sâbit oğlu Âsım ve arkadaşları Guran vadisinde şehit edilmişlerdi. Peygamberimiz, onları rahmetle andı ve:

"Sizin şehitliğinizi tebrik ederim!" buyurdu ve onların yarlığanmaları için Allah'a dua etti.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.79
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.292; Vakıdî-Megazi, c.2, s.536
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.292;

Benî Lihyanlılar, Peygamberimizin geldiğini haber alınca dağ başına kaçmışlardı, onlardan hiç kimse ele geçirilemedi. Peygamberimiz orada bir iki gün her tarafa birlikler gönderdi fakat yine de hiç kimse yakalanamadı.

Benî Lihyan seferi on dört gece sürdü.[1]

GABE-ZÜ KARED GAZASI

Gabe-Zü Kared gazası, Hicretin altıncı yılında Rebiyulâhir ayının dördünde çarşamba günü vuku bulmuştur.[2] Rebiyulevvel ayında vuku bulduğu da rivayet edilir.[3]

Gabe, Şam yolu üzerinde olup Medine'ye on iki mil uzaklıktadır. Sel dağına uzaklığı ise sekiz mildir. Sık ağaçlıklı bir yer olup bol suludur.

Zül Kared ise Medine ile Hayber arasında, Medine'ye iki günlük uzaklıkta bir sudur.

Bu gazanın sebebi, Peygamberimizin Gabe'de yayılımda bulunan sağmal ve doğurmaları yaklaşmış yirmi devesini, Hısn-ül-Fezârî oğlu Uyeyne'nin Gatafan ve Fezârelerden kırk atlı salarak baskın yaptırıp sürdürmesi ve Ebû Zerr-ül Gıfâri'nin oğlunu da şehit ettirmesidir.[4]

Başka bir rivayete göre; Fezârîleri baskına yollayan Bedr oğlu Rebîa'nın kızı ve Bedr oğlu Huzeyfe, Huzeyfe'nin oğlu Malik'in karısı Ümmü Kırfe idi.

Ümmü Kırfe, kendi kabilesinden kırk kişiyi; "Medine'ye dalınız!" diyerek Peygamberimizin üzerine salmıştı.[5]

Peygamberimizin sağmal ve doğurmaları yaklaşmış yirmi baş devesi vardı. Bunlar, beşte bir ganimet mallarındandı ve Beyza yakınında yayılıyorlardı. O sırada Medine çevresinde kuraklık olduğundan bu develer Gabe ormanlarına kadar yaklaşmışlardı.

Peygamberimiz bu develeri otlağa uşağı Rebah ile göndermişti. Çoban her akşam onları sağardı. Sağılan sütler her gece iki büyük kırba ile Medine'ye götürülür, Peygamberimizin ev halkı onunla geçinirdi.[6]

Ebû Zerr-ül-Gıfârî bu develerin yanına gitmek için Peygamberimizden izin istedi. Peygamberimiz oranın güveli olmadığını ve kendisinin oraya gitmemesini söyledi. Fakat Ebû Zerr:

"Ya Resulullah! Bana izin ver, oraya gideyim!" diye ısrar edince, Peygamberimiz:

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.79; Vakıdî-Megazi, c.2, s.537
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.537
[3] Belâzürî-Ensab, c.1, s.349; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.80
[4] Ebülferec İbn-i Cezvî-Vefâ, c.2, s.696
[5] Yakubî-Tarih, c.2, s.71
[6] Buharî-Sahîh, c.4, s.27; Vakıdî-Megazi, c.2, s.538; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.494

“Ben, senin muhakkak oğlunun öldürüleceğini, kadının tutularak götürüleceğini, senin de değneğine dayanarak yanıma dönüp geleceğini görür gibi oluyorum!” buyurdu.[1]

Bu kadar çok yapılan uyarıya rağmen Ebû Zerr-ül-Gıfârî, oğlunu, karısını ve gelinin yanına alarak develerin yayıldığı Gabe’ye gitmişti.

Ebû Zerr-ül-Gıfârî der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm beni oraya gitmemem için uyarmıştı ama ben diretmiştim. Doğrusu şaşılacak şeydi! Resulullah Aleyhisselâmın dediği oldu, haber verdiği şey başıma geldi.

O akşam develer sulanmış, ağıllarına alınmış ve biz de yatmıştık ki geceleyin Hısn oğlu Uyeyne kırk atlı ile gelip bizi kuşattı. Oğlum yanlarına varınca, onu öldürdüler. Develerin bağlarını çözmeye çalışırlarken ben yanlarından sıvıştım.

Peygamber Aleyhisselâmın yanına gidip olanı biteni anlattığımda, gülümsedi.”

Ebû Zerr-ül-Gıfârî’nin şehit edilen oğlu Zerr idi ve develeri güderdi. Ebû Zerr’in, baskıncılar tarafından götürülen kadınının adı Leylâ idi ve baskından üç kişi kurtulmuştu.

Ekva oğlu Seleme der ki:

“Sabahleyin, Resulullah Aleyhisselâmın develerinin sütlerini getirmek üzere Gabe’ye doğru yola çıkmıştım. Yolda, Avf oğlu Abdullah’ın uşağına rastladım. Bana, Peygamber Aleyhisselâmın develerinin Gatafan ve Fezâreler tarafından götürüldüğünü söyledi.

Ben de Peygamberimizin uşağı Rebah’a, atı hemen Ubeydullah oğlu Talha’ya ulaştırmasını ve durumu da Peygamberimize haber vermesini söyledim.

Sonra da Seniye-tül-Veda tepesine çıkarak, müşriklerin atlılarından bazılarını gördüm. Sonra da Medine’ye doğru yönelerek:

“Baskına yğradık! Yetişin! Baskın var!” diyerek bağırdım ve sesimi halka duyurdum.[2]

Ekva Oğlu Seleme’nin Müşriklerle Mücadelesi

Ekva oğlu Seleme’nin kılıcı ve yayı yanında bulunuyordu. Bağırdıktan sonra baskıncı müşriklerin ardından koştu ve onlara yetişti ve ok yağmuruna tutu.

Ekva oğlu Seleme der ki:

“Okları atarken, ben Ekva’nın oğluyum! Bugün alçakların öleceği gündür!” diyordum.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.539

[2] Buharî-Sahîh, c.4, s.27; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.82; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.52; Müslim-Sahîh, c.3, s.1436; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.294; Vakıdî-Megazi, c.2, s.539

Ağaçlık bir yerde iken bir süvari bana doğru gelmeye başlayınca ona bir ok atarak öldürdüm. Bana yönelip de öldürmediğim hiçbir atlı yoktu.

Müşrikler dağ yolunun dar bir yerine gelmiş bulunuyorlardı."[1]

Baskına Karşılık Verilmesi

Seleme'nin bağırması üzerine; "Yetişiniz ey Allah süvarileri! Atlarınıza bininiz!" denilerek Medine'de seslenildi.

Savaş davetini işiterek Peygamberimizin yanına ilk gelenlerden Amr (Esed) oğlu Mikdad idi. Mikdad'ın üzerinde zırhı, başında da miğferi vardı. Kılıcı da hazırdı. Peygamberimiz, mızrağına bir sancak bağlayıp onun eline verdi.[2]

Süvariler gelip Peygamberimizin önünde toplandıkları zaman, Peygamberimiz Zeyd oğlu Sa'd'ı onlara kumandan tayin etti ve:

"Ben, sana halk ile birlikte gelip kavuşuncaya kadar baskıncı müşriklerin arkalarından git." buyurdu.

Baskıncı müşriklerle onlara yetişen İslâm süvarilerinin ilki Nadle oğlu Muhriz idi. Muhriz, onlara yetişince Uyeyne oğlu Abdurrahman döndü ve birbirlerine mızraklarla saldırdılar. Uyeyne oğlu Abdurrahman, Muhriz'i mızraklayarak şehit etti ve Nadle oğlu Muhriz atından yere düştü.[3]

Sanıldığına göre; Nadle oğlu Muhriz yalnız Uyeyne oğlu Abdurrahman tarafından değil Hakeme oğlu Mes'ade ve Evbar'ın yardımıyla şehit edilmiştir.[4]

Uyeyne oğlu Abdurrahman daha sonra İslâm süvarisi Ebû Katâde ile karşılaştı. Birbirlerine mızrakla saldırdılar ve Ebû Katâde onu mızraklayıp öldürdü.

Uyeyne oğlu Abdurrahman'ın ikinci ismi Habib idi. Habib'in öldürülmesinde Ebû Katâde'ye Esed oğlu Mikdad yardımcı olmuştu.

Bu arada Mikdad, Hayfa mevkiinde müşriklerden Mes'ade ile karşılaştı. Karşılıklı mızraklaşmaya başladılar fakat Mes'ade, Mikdad'ı pazusundan mızrakla yaraladı ve kaçtı. Mes'ade kaçarken Ebû Katâde de Mikdad'ın yanına geldi ve bu kez Mes'ade'nin ardına o düştü.

Ebû Katâde müşriklere yetişip saldırdığı sırada alnından bir okla vuruldu. Okun demirini çekip aldı. Bu sırada Ebû Katâde'nin üzerine Mes'ade yürüdü. Birbirleriyle güreşerek, yeniştiler. Güreşin galibi Ebû Katâde olmuştu ve onu kendi kılıcıyla öldürdü.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.52; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.82; Buharî-Sahîh, c.4, s.27
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.549-540; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.294
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.83; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.53
[4] Zürkanî-Mevahib Şerhi, c.3, s.151

Ebû Katâde kendi kaftanını Mes'ade'nin üzerine attı. Güreş yapıldığı sırada kendi atı kaçtığı için de Mes'ade'nin atına bindi ve ilerledi. Mes'ade'nin kardeşinin üzerine yürüyerek onu da sırt omurgasından mızraklayarak öldürdü.

Mes'ade'nin yanında bulunan süvariler de bozguna uğrayınca dağıldılar.[1]

İslâm süvarileri baskıncı müşriklere yetişerek onlarla şiddetli bir şekilde çarpıştılar ve bozguna uğrattılar. Müşriklerin önderleri öldürüldü. Sağ kalanlar da mızraklarını ve kaftanlarını alarak kaçtılar.[2]

Peygamberimiz, Medine'de yerine Ümmü Mektum'un oğlunu vekil bıraktı. Ubâde oğlu Sa'd'ı da Hazrecîlerden üç yüz kişilik bir kuvvetle Medine'yi beklemek üzere görevlendirdi.

Çarşamba günü zırhını sırtına giydi, miğferini başına geçirdi, silâhlandı. Beş veya yedi yüz kişilik bir kuvvetle yola çıktı.[3]

Peygamberimiz, ZülKared'e gelerek tepe üzerinde karargâhını kurdu. Savaş davetini duyan Avf'ın oğlu Amr Oğullarının atlıları hemen yola çıktılar ve onların ardından da piyadeleri yola çıktı. Bir cemaat de deve ve merkep üzerinde gelerek ZülKared'de, Peygamberimizin ordusuna katıldılar.[4]

Müslümanlar yolda, Ebû Katâde'nin öldürdüğü Mes'ade'nin üzerine örttüğü kaftanını görünce tanıdılar. Ebû Katâde'nin öldürüldüğünü sandılar.

Ebû Katâde, onu kendisinin öldürdüğü bilinsin diye kaftanını onun üzerine örtmüştür.[5]

Peygamberimiz, Ebû Katâde'ye: "Mes'ade'yi sen mi öldürdün?" diye sordu.

Ebû Katâde: "Evet!" dedi.

Peygamberimiz: "Yüzüne ne oldu?" diye sordu. O da:

"Bir okla vuruldum ya Resulullah!" dedi.

Peygamberimiz, onun yanına yaklaşmasını istedi ve yarasının üzerine püskürdü. Ebû Katâde'nin hiçbir ağrı ve sızısı kalmadı.

Mes'ade'yi, Zeyd oğlu Sa'd soymuştu. Fakat Peygamberimiz:

"Onu, Ebû Katâde öldürmüştür. Onun silâhını ve elbisesini ona verin!" buyurmuştur.

---

[1] Halebî-İnsan, c.2, s.683-684
[2] İbn-i Seyyid-Uyun, c.2, s.86; İbn-i Dahlan-Sîre, c.2, s.170
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.80-81, 83; Vakıdî-Megazi, c.2, s.539, 546-547
[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.81; Vakıdî-Megazi, c.2, s.542
[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.297; Vakıdî-Megazi, c.2, s.544; Zehebî-Âlam-ün Nübelâ, c.2, s.322

Ertesi sabah, Resulullah Aleyhisselâm:

“Bu gazada süvarilerimizin hayırlısı Ebû Katâde, yayalarımızın hayırlısı da Ebû Seleme olmuştur!” buyurarak, bir süvari ve bir de yaya hissesi olarak iki hisse Ebû Katâde’ye, bir hisse de Ebû Seleme’ye vermiştir.[1]

Baskıncı müşriklerin aldığı develerden on deve kurtarılmıştı.

Peygamberimiz, İslâm askerlerinden her yüz kişiye de kesilip yenilmek üzere, birer deve verdi ki, asker sayısı beş yüz veya yedi yüz idi.

Gabe-Zü Kared seferi beş gece sürdü ve pazartesi günü Medine’ye gelindi.[2]

Ebû Zerr-Ül Gıfarî’nin Kadını Leylâ’nın Kurtulması ve Adağı

Peygamberimizin Abda adındaki devesi baskıncı müşriklerin aldıkları develerin arasında bulunuyordu.

Baskıncı müşrikler Ebû Zerr’ül Gıfarî’nin kadını Leylâ’yı da esir alıp götürdüklerinde bağlamışlar ve develer de evlerinin önünde bağlıydı. Müşrikler uykuda iken Leylâ, elinin bağından kurtularak develerin yanına gitti. Fakat hangi deveye yaklaştıysa böğürdü ve o da onları bıraktı. Sonunda bir deveye elini sürdü ki o deve böğürmemiş ve sesini çıkarmamıştı. By deve, Peygamberimizin Abda adındaki yumuşak başlı, uysal dişi devesiydi. Leylâ, Abda’nın sırtına oturdu ve onu kaldırarak Medine yolunu tuttu. Yolda gelirken:

“Eğer, yüce Allah beni bu devenin üzerinde kurtaracak olursa onu keserek adak edeceğim!” dedi.

Leylâ kurtularak Medine’ye gelmişti. Onu devenin üzerinde görenler:

“Bu, Peygamberimizin devesi Abda’dır!” dediler.

Fakat; Leylâ, onun adak olduğunu söyleyince, bu sözü Peygamberimize ilettiler. Peygamberimiz:

“Bu nasıl adak! Allah, onu Abda’nın üzerinde kurtaracak, o da onu tutup boğazlayacak!” buyurdu.

Bir adam göndererek Leylâ’yı çağırttı. O da, Peygamberimizin yanına gelerek durumu anlattı. Peygamberimiz gülümseyerek:

“Allah’a karşı günah olan ve sahibi bulunmadığın şeyde adak olmaz! Sen, sahibi olmadığın bir deveyi boğazlayamazsın!

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.53; Taberî-Tarih, c.3, s.61-62; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.83-84
[2] Kastalanî-Mevahib, c.1, s.156; İbn-i Seyyid-Uyun, c.2, s.87; Vakıdî-Megazi, c.2, s.537

Adak, ancak Allah'ın rızasını ve onunla kazanmayı dilediğin şeydir.

Abda, benim develerimden birisidir.

Ne Allah'a karşı günah olan bir şey hakkında yapılan adak, ne de kulun sahip olmadığı bir şey üzerinde yaptığı adak yerine getirilmez.

Haydi sen, Allah'ın bereketiyle evine dön!" buyurdu.[1]

GAMR veya GAMRE SEFERİ

Gamr veya Gamre seferi, Hicretin altıncı yılı, Rebiyulâhir ayında vuku bulmuştur.[2] Seferin Rebiyulevvel ayında vukua geldiği de rivayet edilir.[3]

Seferin ismi Gamr veya Gamre'dir ve Necid yolu üzerindedir.

Buna Gamr-i Mezruk da denilir. Feyd'den Medine'ye giden ilk yol üzerinde, iki gecelik uzaklıkta Esed Oğullarına ait bir sudur.

Hicretin dördüncü yılında Esed Oğulları kabilesinden Huveylid'in oğlu Tulayha ile Seleme'nin kendi kabileleri ile kendilerine bağlı diğer kabileler ile Peygamberimizi çarpışmaya davet ettikleri hatta Medine üzerine yürüdükleri fakat sonradan vazgeçerek geri dönüp gittikleri haber alınmıştı.[4]

Bunun üzerine Abdul'Esed oğlu Ebû Seleme'nin kumandası altında Muhacir ve Ensardan yüz elli kişilik bir kuvvet acele olarak yola çıkarılmıştı ve Katan'da yapılan çarpışma sonunda Esed Oğulları bozularak kaçmışlardı.

Esed Oğulları, Hısn oğlu Uyeyne'nin mensup olduğu Gatafanlarla müttefik idiler. Gatafanlar, Hicretin beşinci yılında ve Hendek savaşının öncesinde Peygamberimizle çarpışmaya hazırlanmaları için bir yazı yazmışlardı.

Kureyş ordusu Merruzzahran'a geldikleri zaman Esed Oğulları da Hüveylid-ül-Esedî oğlu Tulayha'nın kumandası altında gelip Kureyş ordusunu katılmışlardı.

Esed Oğulları böylece Müslümanlar ve Müslümanlık için bir ölüm kalım savaşı olan Hendek (Ahzab) savaşında müşrikler ve Benî Kurayza Yahudileri ile iş birliği yapmış bulunuyorlardı.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.430; Müslim-Sahîh, c.3, s.1263; Ebû Davud-Sünen, c.3, s.239-240; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.296-298; Vakıdî-Megazi, c.2, s.548; Abdurrezzak Musannef, c.8, s.434-435; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.686; Nesaî-Sünen, c.7, s.19; İbn-i Hacer-İsâbe, c.1, s.481

[2] Belâzürî-Ensab, c.1, s.377; Taberî-Tarih, c.3, s.82; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.207; Vakıdî-Megazi, c.1, s.4

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.84-85; Ebülfida, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.338

[4] Vakıdî-Megazi, c.1, s.341-342; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.50; Diyar Bekrî-Hamis, c.1, s.506

Benî Kurayza Yahudileri kuşatılarak cezalandırılmışlardı. Şimdi ceza sırası Esed Oğullarına gelmişti.

Peygamberimiz, kırk kişilik askerî birliği, Mıhsan oğlu Ukkâşe'nin kumandası altında Gamr'e yolladı. Akrem oğlu Sâbit'in kumandası altında gönderildiği de rivayet edilir. Ya da Peygamberimiz her ikisini de görevlendirmişti. Gönderilen kırk kişilik birlik arasında Vehb oğlu Şüca', Rukayş oğlu Yezîd ve A'sam oğlu Lakît de bulunuyordu.[1]

İslâm mücahitleri Gamr'e doğru ilerlediler. Esed Oğulları, Müslümanların kendilerine doğru gelmekte olduklarını haber alınca, suların başından kaçarak dağıldılar.

İslâm mücahitleri, Esed Oğullarının suları başına geldiklerinde yurtlarını bomboş buldular. Cehb oğlu Şüca', iz sürerek yakınlarında deve izleri gördüğünü haber verince hemen oraya doğru gittiler.[2]

Mücahitler, Esed Oğullarından birisini yakalayarak, halkın ve develerin nerede olduğunu sordular ve onların yurtlarının yüksek yerlerinde ve yaylalarında olduklarını ve develerinin de yanlarında olduğunu öğrendiler.

Mücahitlerden birisi elindeki kırbaçla onu dövmeye kalkınca, casus:

"Kanımı bağışla! Bana emân ver de sana onların amca oğullarına ait develerini göstereyim. Onlar, sizin Esed Oğullarının üzerine yürüdüğünüzü bilmiyorlar." dedi.

Mücahitler de kabul ettiler ve ona emân verdiler. Casusun göstereceği develer Esed Oğullarına aitti.[3]

İslâm mücahitleri casus ile birlikte bir hayli gittiler ve tepeye varınca develerin orada otladıklarını gördüler. Ani bir baskın yaparak Bedevî müşriklerini kaçırttılar. Mıhsan oğlu Ukkâşe kaçanları takip ettirmedi. Esed Oğullarının emân verilen casusu serbest bırakıldı.

Esed Oğulları yurdunda ele geçirilen iki yüz deve sürülerek Medine'ye getirildi.

ZÜLKASSA SEFERİ

Zülkassa seferi, Hicretin altıncı yılı, Rebiyulâhır ya da Rebiyulevvel ayında yapılmıştır.[4]

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.85; Taberî-Tarih, c.3, s.82; Vakıdî-Megazi, c.2, s.551; İbn-i Seyyid-Uyun, c.2, s.103-104; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.206-207; Zürkanî-Mevahib Şerhi, c.2, s.153

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.85; Vakıdî-Megazi, c.2, s.550

[3] Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.174; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.85; Vakıdî-Megazî, c.2, s.550; Taberî-Tarih, c.3, s.82; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.9

[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.85; Vakıdî-Megazi, c.1, s.4; Taberî-Tarih, c.3, s.82; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.156

Mesleme oğlu Muhammed, on arkadaşı ile birlikte Sâlebe ve Uval Oğullarının oturdukları Zülkassa'ya gittiği için bu sefere Zülkassa seferi denilmiştir.[1]

Zülkassa, Rebeze yolu üzerinde olup, Medine'ye yirmi dört mil uzaklıktadır.

Sâlebe ve Enmar Oğullarının yurtlarında kuraklık hüküm sürdüğünden, Hafasa oğlu Benî Muharip, Sa'd oğlu Benî Sâlebe ve Bağüz oğlu Benî Enmar kabileleri, Meraz'dan Tağlemeyn'e kadar uzanan bölgeye yağmur yağdığından burada toplanmışlardı.[2]

O sırada, Medinelilerin yayılım hayvanları da Medine'ye yedi mil uzaklıkta bulunan Heyfa vadisinde idi.

Peygamberimiz, Muharip, Sâlebe ve Enmar Oğullarının, Heyfa'daki yayılım hayvanlarını yağmalamak istediklerini haber almıştı. Bu haberin doğru olup olmadığını anlamak için Ensardan Mesleme oğlu Muhammed'i on kişi ile birlikte Zülkassa'da oturan Benî Sâlebe ve Benî Uval Oğullarına gönderdi.

Bu keşif birliği geceleyin onların üzerlerine vardılar. Fakat müşrikler bu durumdan haberdar olmuşlar ve gizlenmişlerdi.

İslâm keşif birliği uykuya daldıkları sırada yüz kişi tarafından kuşatıldılar. Mesleme oğlu Muhammed hemen uyanarak arkadaşlarına seslendi. Bir müddet okla savaştılar. Sâlebe ve Uval Oğulları, onların üzerlerine mızrakla saldırdılar ve hepsini şehit ettiler. Mesleme oğlu Muhammed ağır şekilde yaralanarak yere düştü.[3]

Müslümanlardan bir kişi oradan geçerken şehitlere rastladı. Mesleme oğlu Muhammed kımıldayınca, yanına gelerek ona yemek ve su ikram etti. Sonra da onu Medine'ye getirdi.[4]

İKİNCİ ZÜLKASSA SEFERİ

Bu sefer, Hicretin altıncı yılı, Rebiyulâhır ayında vuku bulmuştur.

Sâlebe ve Uval Oğullarının şehit ettikleri İslâm keşif birliğinin öcünü almak ve Heyfa yayılımındaki hayvanların yağmalanmasını önlemek amacıyla onlara bir darbe indirmek gerekmişti.

Peygamberimiz akşam namazını kıldıktan sonra Cerrah oğlu Ebû Ubeyde'yi Müslümanlardan kırk kişilik bir kuvvetle Zülkassa'ya gönderdi.[5]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.1, s.5
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.552; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.86; Belâzürî-Ensab, c.1, s.377; İbn-i Seyyid-Uyun, c.2, s.105
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.85; Vakıdî-Megazi, c.2, s.551
[4] İbn-i Seyyid-Uyun, c.2, s.104
[5] Vakıdî-Megazi, c.2, s.552; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.86

Mücahitler bütün gece yürüyerek sabaha karşı Zülkassa'ya vardılar ve orada bulunan Bedevîlere ani bir baskın yaptılar. Bedevîler dağ başlarına kaçtılar. Onlardan sadece bir kişi yakalandı.

Muharip, Sâlebe ve Enmar kabilelerinin kaçarken geride bıraktıkları develer ve diğer emtiaları ele geçirdiler. Ele geçen ganimetlerin arasında davar da bulunuyordu.[1] Bunlar sürülerek Medine'ye getirildiler.

Ganimet mallarının beşte biri Peygamberimiz için ayrıldıktan sonra geri kalanı mücahitler arasında paylaştırıldı.

Zülkassa'da yakalanarak Medine'ye getirilen adam Müslüman olunca, Peygamberimiz onu serbest bıraktı.

CEMUM SEFERİ

Cemum seferi, Hicretin altıncı yılı, Rebiyulâhır ayında yapılmıştır.[2]

Cemum, Suleym Oğullarının yurdu olup Nahl ovası ile Nakre arasındadır.

Tufeyl oğlu Âmir'in davetine koşarak, kendi su başları olan Bi'r-i Maûne'de, ashaptan kırk kişilik irşat heyetinin canlarına kıyan Usayya, Ri'l ve Zekvanlar Suleym Oğulları kabilesine mensuptular.[3]

Müslümanları ve Müslümanlığı ortadan kaldırmak için Mekke'ye giden Yahudi propaganda heyetine Suleym Oğulları, Kureyşîler harekete geçtiği zaman onlarla birlikte hareket edecekleri hakkında söz vermişlerdi.

Kureyş ordusu Merruzzahran'a geldiği sırada Suleym Oğulları da Ebû Âverus Sulemî'nin babası Abduşşems oğlu Sufyan'ın kumandası altında yedi yüz kişilik bir kuvvetle gelerek Kureyş ordusuna katılmışlar ve Medine'yi onlarla birlikte kuşatmışlardı.[4]

Peygamberimiz, Hârise oğlu Zeyd'i askerî bir birliğin başında Suleym Oğullarına yolladı. Zeyd, Cemum'a vardığında Müzeynelerden Halîme adında bir kadın yakalamışlardı. İslâm mücahitleri bu kadının kılavuzluğuyla Suleym Oğullarına ani bir baskın yaparak bir hayli deve, davar ve esir alarak Medine'ye döndüler.

---

[1] Yakubî-Tarih, c.2, s.73; Taberî-Tarih, c.3, s.83; Belâzürî-Ensab, c.1, s.377; Halebî-İnsan, c.3, s.175
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.86; Vakıdî-Megazi, c.1, s.5
[3] Vakıdî-Megazi, c.1, s.347-348; Yakubî-Tarih, c.2, s.72; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.194
[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.66; Vakıdî-Megazi, c.2, s.443

Esir alınan Halîme'nin kocası da diğer esirlerin arasındaydı. Hârise oğlu Zeyd Medine'ye dönünce her ikisini de Peygamberimize hediye etti. Peygamberimiz de Halîme'yi kocasına bağışlayarak ikisini de serbest bıraktı.[1]

İS SEFERİ

İs seferi, Hicretin altıncı yılı, Cemaziyelevvel ayında vuku bulmuştur.[2]

İs, Medine'ye dört gecelik uzaklıkta olup Suleym Oğulları yurdunda bir yerdir. Ağaçlıklı bir vadidir ve deniz sahilinde, Kureyş müşriklerinin Şam'a giderken tuttukları yol üzerindedir.

Kureyş müşriklerine ait Şam'dan bir ticaret kervanının gelmekte olduğu Peygamberimize haber verilmişti. Kureyş müşriklerinin güçlenmesini engelleyebilmek için zaman zaman iktisadî bakımdan onları güç duruma düşürmek gerekiyordu.

Peygamberimiz, bu düşünceyle Şam'dan gelmekte olan Kureyş ticaret kervanına el koymak üzere Hârise oğlu Zeyd'in kumandası altında yüz yetmiş kişilik bir süvari birliğini yola çıkardı.[3]

Peygamberimizin kızı Hz. Zeyneb'in kocası Rebî oğlu Ebûl'Âs da ticaret için Şam'a gitmişti ve henüz kendisi Müslüman olmamıştı.

Ebûl'Âs'ın yanında Kureyş müşriklerine ait pek çok mal bulunuyor ve kendisi de kafile ile Şam'dan dönüyordu.

Mücahitler, Kureyş kervanını yakaladılar ve kervanda bulunan malları ve Ümeyye oğlu Safvan'a ait gümüşleri de ele geçirdiler. Kervanda bulunanları da esir aldılar.

Esir edilenlerin arasında Rebî oğlu Ebûl'Âs oğlu Mugîre de bulunuyordu. Mücahitler, yakaladıkları ticaret kervanını Medine'ye getirdiler ve Peygamberimiz ganimet mallarını mücahitlere bölüştürdü.

Ebûl'Âs, Peygamberimizin kızı Zeyneb'e, babasından kendisi için emân almak üzere haber gönderdi.

Peygamberimiz, Müslümanlara sabah namazını kıldırdığı sırada, Hz. Zeyneb:

"Ey insanlar! Ben, Resulullah'ın kızı Zeyneb'im ve Ebûl'Âs'ı himayeme aldım!" diyerek seslendi.[4] Peygamberimiz:

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.83; Yakubî-Tarih, c.2, s.71; İbn-i Sa'd-Tabakat, s.2, s.86; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.156-157; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.207; Ebülfida, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.338

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.87; Belâzürî-Ensab, c.1, s.377; Vakıdî-Megazi, c.1, s.5

[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.553; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.87

[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.33; Vakıdî-Megazi, c.2, s.553; Hakîm-Müstedrek, c.4, s.45

“Varlığım kudret elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki sizin işittiğiniz şeyi ben de şimdi işitiyorum! İşitinceye kadar da bu konuda hiçbir şey bilmiyordum.

Müminler birbirlerine eşit, tek kişi, tek el hükmündedirler. Bunun için onlara yakınlarını himaye etmeleri yaraşır. Müslümanlara, yakınlarını himaye etmeleri düşer.” buyurdu.[1]

Peygamberimiz mescidden eve dönünce kızı Zeyneb’in yanına giderek:

“Senin himayene almış olduğun kişiyi biz de himayemiz altına aldık!” buyurdu. Hz. Zeyneb, Peygamberimize:

“Ebûl’Âs, akrabadır, amcÂmin oğludur ve çocuğumun babasıdır. Bunun için onu himayeme aldım!” dedi.

Daha sonra Hz. Zeyneb, Peygamberimizin evine giderek:

“Ebûl’Âs, malını istemeye gelmiştir!” diyerek, ondan elde ettikleri malların kendisine verilmesini diledi.

Peygamberimiz mücahitlere haber gönderdi ve onlar toplandıklarında:

“Şu adÂmin (Ebûl’Âs) bizden olduğunu biliyorsunuz ve onun malları sizin elinizdedir. Ben sizin iyilik etmenizi, mallarını ona geri vermenizi umarım!

Onları kendisine geri vermeyi uygun görürseniz, geri veriniz. Geri vermek istemezseniz de onlar zaten sizin hakkınızdır.” buyurdu.

Mücahitlerin her biri almış oldukları küçük ve eski su kırbası, abdest matarası hatta ipe varıncaya kadar, ellerinde bulunan ve Ebûl’Âs’a ait olan hiçbir şeyi bırakmaksızın hepsini getirip ona verdiler.[2]

Ebûl’Âs aldığı mallarla Mekke’ye dönerek hak sahiplerine mallarını teslim ettikten sonra:

“Ey Kureyş cemaati! Herhangi birinize yanımdaki mallarınızdan vermediğim birşey kaldı mı? Size olan ahdimi yerine getirdim mi?” diye sordu.

Onlar da: “Hiçbir malımız kalmadı ve sen de sözünü yerine getirdin.” dediler. Bunun üzerine Ebûl’Âs:

“Yemin ederim ki sizin yanınıza gelmeden önce, Müslüman olmamı engelleyen şey, mallarınızı götürmek istediğim için Müslüman olduğumu sanmanız korkusundan başka bir

---

[1] İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.5, s.237; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.176
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.553; Ebn-i Kayyım-Zâd, c.2, s.134

şey değildir. Ben şahadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur ve yine şahadet ederim ki Muhammed, Allah'ın kulu ve Resulüdür!" dedi.

Ebûl'Âs, Mekke'den Medine'ye Peygamberimizin yanına döndü. Peygamberimiz, Hz. Zeyneb'i eski nikâh veya yeni nikâh ve yeni bir mihr ile Ebûl'Âs'a verdi.

Revâha Oğlu Abdullah'ın Hayber'e Gönderilmesi

Revâha oğlu Abdullah, Hayber'e iki kez gönderilmiştir.[1] İlk gönderilişi, Hicretin altıncı yılı Ramazan ayındaydı.[2]

Hayber, Medine'ye sekiz millik uzaklıkta bir nahiyedir. Hayber, Yahudi dilinde kale anlÂmindadır. Hayber, birçok etkinlikleri ve hurma bahçeleri bulunan bir yerdir ve ayrıca Hayber'in; Nâim, Kamus, Şakk, Natat, Sülâlem, Ketîbe ve Vatîh adlarıyla yedi kalesi bulunmaktadır.[3]

Seferin sebebine gelince; Ebû Râfi öldürülünce Yahudiler, Zârim oğlu Üseyr'i (yahut Rizam oğlu Yüseyr) kendilerine lider seçmiş bulunuyorlardı.

Üseyr, gözü pek ve korkusuz bir adamdı. Bir gün Yahudilerin meclisinde:

"Muhammed, ashabından her kimi hangi Yahudiye gönderdiyse muhakkak onu öldürmüştür. Fakat ben ona, kendisinin adamlarıma yapamadığını yapacağım! Gatafanlara gidip onları Muhammed'le çarpışmak için toplayacağım!" dedi.[4]

Üseyr dediğini yaptı; Gatafanlara ve daha başkalarına baş vurarak Peygamberimizle çarpışmak üzere bir araya getirdi. Hepsini Hayber'de topladı:[5]

"Ey Yahudi cemaati! Yurdunun ortasında bulunduğu bir sırada Muhammed'in üzerine yürüyeceğiz!" dedi.

Peygamberimiz, Hayber Yahudilerinin bu hazırlıklarını haber aldı[6] ve gizlice Revâha oğlu Abdullah'ı üç kişiyle birlikte Hayber'e gönderdi. Abdullah'ı gizlice Hayber'e göndermesinin nedeni, haberin gerçek olup olmadığı, gerçek ise Hayber Yahudilerinin ne yapmak istediklerini öğrenmekti.

Abdullah üç arkadaşından her birini, Natat, Şakk ve Ketîbe kalelerine gönderdi ve Hayber'de üç gün kaldıktan sonra Ramazan ayının son gecelerinde Medine'ye dönerek bütün gördüklerini ve işittiklerini Peygamberimize haber verdiler.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.566; Yakubî-Tarih, c.2, s.74; Taberî-Tarih, c.3, s.171; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.266; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.16
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.92; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.160
[3] Semhudî-Vefa, c.4, s.1209-1210
[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.566; Halebî-İnsan, c.3, s.186
[5] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.92; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.16; Ebû Nuaym-Delaîl, s.451
[6] Vakıdî-Megazi, c.2, s.506; İbn-i Seyyid-Uyun, c.2, s.111; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.160

Revâha Oğlu Abdullah'ın Hayber'e Elçi Olarak Gönderilmesi

Revâha oğlu Abdullah'ın Hayber'e ikinci kez gidişi, Hicretin altıncı yılının Şevval ayında idi.[1]

Sanıldığına göre; Peygamberimiz, Hayber Lideri Üseyr'i, Hayber'e vali yapmayı ve böylece çarpışmayı durdurup barışı sağlamayı tasarladı.[2]

O sıralarda Peygamberimizin yanına Hüseyl-ül Eşcaî oğlu Hârice gelmiş ve Peygamberimiz de geldiği yerlerin haberlerini sormuştu. Hârice:

"Razim oğlu Üseyr'i, Yahudilerin birçok askerî birlikleriyle senin üzerine yürümek üzere bırakmış bulunuyorum!" demişti.[3]

Hârice'nin verdiği bu haber üzerine Peygamberimiz Hayber'e göndermek üzere ashabından otuz kişiyi yanına çağırdı.

Hayber'e gönderilmek üzere çağırılanlardan Üneys oğlu Abdullah der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm, Revâha oğlu Abdullah'I başımızda görevlendirdi ve yola çıkarak Hayber'e vardık. Üseyr'e:

"Bize emân verilirse, yanınıza gelerek niçin geldiğimizi anlatalım." diye haber saldık. Üseyr:

"Siz, geldiğiniz gibi döner gidersiniz." diye olur sözünü aldıktan sonra yanlarına giderek, Üseyr'e:

"Resulullah, seni Hayber'e vali yapmak ve sana ihsanda bulunmak üzere kendisine gitmen için bizi sana elçi olarak gönderdi!" dedik. Üseyr buna son derece istekli göründü.[4]

Bu durumu Yahudilerle görüştü. Yahudiler, onun Hayber dışına çıkmasına itiraz ettiler. Şimdiye kadar Yahudilerden hiç kimseyi vali yapmamıştır, dediler.

Üseyr: "Evet! Ama savaşlar da bizi bıktırmıştır!" dedi.

Sonunda Üseyr, Yahudilerden otuz kişi yanına alarak birlikte Medine'ye gitmek üzere yola çıktık. Her bir Yahudi'nin ardında bir Müslüman duruyordu.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.1, s.5; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.92; Belâzürî-Ensab, c.1, s.378; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.160; İbn-i Seyyid-Uyun, c.2, s.111

[2] Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.187

[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.566-567

[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.567; İbn-i Seyyid-Uyun, c.2, s.111; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.92; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.266

Karkarat-i Siber veya Tiyar'a gelmiş bulunuyorduk ki Üseyr, Peygamberimizin yanına gitme fikrinde pişmanlık duyduğunu anladık. Çünkü, elini yavaşça kılıcına uzattığını sezdim ve hemen devemi ileri sürerek:

"Ey Allah düşmanı! Bu, bir ahit bozmaktır, verilen sözü bırakmaktır ve hainlik etmektir!" diye üç kez tekrarladım.[1]

Sonra uyuklar gibi yaptım. Biraz geçince de ne yapacağını görmek için yanına yaklaştım. Yine elini kılıca uzattı.

Bunun üzerine devemin yılarını çektim ve:

"Bizden, inip de bize kılavuzluk edecek adam var mı?" diye sordum. Kimse inmedi. Hemen devemden indim, kafileyi çekip götürdüm. Üseyr tek başına kaldı. Ona kılıçla bir darbe indirerek bacağını düşürdüm. O da elindeki değnekle başıma vurarak yardı. Kendisi de yere düştü.

Bundan sonra Üseyr'in adamlarının üzerine yürüdük. Aralarından sadece bir kişi kaçtı. Müslümanlardan hiç ölen olmadı.

Sonra da Resulullah Aleyhisselâmın yanına dönerek, olanı biteni anlattık.

Resulullah: "Allah, size o zalimler, haksızlar güruhundan kurtardı!" buyurdu."[2]

Yağmur Duası

Peygamberimiz, Hicretin altıncı yılının Ramazan ayında cuma günü mescidde yağmur duası yaptı. Yağmur duasının nedeni, her yeri kuraklık ve kıtlık sarmasıydı.[3]

Bir cuma günü Resulullah Aleyhisselâm ayakta hutbe okurken bir adam mihrabın karşısındaki, Dârülkaza tarafındaki eski kapıdan içeri girerek Resulullah Aleyhisselâmın karşısında, ayakta durdu:

"Ya Resulullah! Yağmur yağmayalı beri her yeri kıtlık sardı, hayvanlar kırıldı, çoluk çocuk aç kaldı, yollar kapandı, memleketi kıtlık sardı.

Allah'a dua et de bize yağmur versin!" dedi.

Mescidde bulunanlardan bazıları da ayağa kalkarak aynı şikâyetleri dile getirdiler.

Bunun üzerine Resulullah Aleyhisselâm ellerini kaldırdı. Halk da Resulullah gibi ellerini kaldırdılar. Resulullah:

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.92; Halebî-İnsan, c.3, s.187; Vakıdî-Megazi, c.2, s.567; İbn-i Seyyid-Uyun, c.2, s.111
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.92; Vakıdî-Megazi, c.2, s.588; İbn-i Seyyid-Uyun, c.2, s.111
[3] Taberî-Tarih, c.3, s.83; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.210; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.171; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.15; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.104, 187; Buharî-Sahîh, c.2, s.16

“Ey Allah’ım! Bize yağmur ver!” diyerek dua etti.[1]

Mâlik oğlu Enes der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm dua edince birden bir rüzgâr koptu ve Sel dağının arkasından bir bulut belirdi.

Varlığım kudret elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki bulutlar gökyüzünü kaplamadıkça Resulullah Aleyhisselâm ellerini indirmedi. Yağmurun yağmaya başladığını görünce de:

“Ey Allah’ım! Bu yağmuru çok yağdır ve hakkımızda hayırlı kıl!” diye dua etti.

Üzerimize öyle bir yağmur yağdı ki evlerimize bile güç gidebildik. Bu yağmur tam yedi gün yağdı güneş yüzü görmedik. Medine’nin yollarında seller, ırmaklar aktı.[2]

Ertesi hafta Cuma günü Resulullah Aleyhisselâm ayakta hutbe okuyordu ve yine aynı kapıdan içeriye bir adam girdi ve Resulullah Aleyhisselâmın karşısında ayakta durdu:

“Ya Resulullah! Evler yağmurdan yıkılmaya, hayvanlar sularda boğulmaya başladı. Yollar kesildi, yolcular yollarında kaldılar, zarar gördüler.

Allah’a dua et de şu yağmuru dindirsin!” dedi.

Mescitte bulunan cemaat de aynı şekilde söylediklerinde Resulullah Aleyhisselâm, Âdem oğlunun bu kadar çabuk usanmasına gülümsedi ve yine ellerini kaldırdı:

“Ey Allah’ım! Çevremize yağdır, üzerimize değil! Ey Allah’ım! Dağlara, tepelere, vadi içlerine, ormanlara yağdır!” diyerek dua etti.

Dua ederken eliyle semanın neresindeki buluta işaret ettiyse orası açıldı ve Medine’nin üstü açık bir meydan gibi oldu.”

Peygamberimizin Yaptığı Yağmur Duaları

Peygamberimizin, altı türlü yağmur duası yaptığı sabit olmuştur.[3]

1. Yağmur duasının ilki, Hicretin altıncı yılında cuma günü, mescidde ayakta hutbe okurken yaptığı duadır.
2. Hz. Âişe’den rivayete göre; halk, yağmur kıtlığından Peygamberimize şikâyette bulundular. Bunun üzerine Peygamberimiz bir minber kurulmasını emretti ve namazgâhta kendisine bir minber kuruldu.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.2, s.17; Müslim-Sahîh, c.2, s.613
[2] Ebû Davud-Sünen, c.1, s.305; Buharî-Sahîh, c.1, s.224, c.2, s.16-17, 21-22
[3] İbn-i Kayyım-Zâd’ül Maad, c.1, s.156

Peygamberimiz, halka yağmur duasına çıkacakları bir gün tayin etti. O gün güneşin ziyası vurduğu zaman namazgâha gitti, minbere oturup tekbir getirdi, yüce Allah'a hamdetti, sonra da:

"Siz yurdunuzun kuraklık ve kıtlığından şikâyette bulundunuz. Zaten Allah da kendisine duada bulunmanızı emretmiş, duanızı kabul buyuracağını da vaat etmiştir!" buyurduktan sonra:

"Hamd, âlemlerin Rabb'i, Rahman ve Rahim, kıyamet gününün sahibi olan Allah'a mahsustur. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Allah dilediğini yapar.

Ey Allah'ım! Allah, yalnız sensin! Senden başka ilâh yoktur. Ğaniy olan sensin! Bizler ise fakir ve yoksuluz. Bize yağmurunu indir! İndirdiğini de bizim için bir zamana kadar kuvvet kıl ve yettir." dedi.

Sonra da ellerini kaldırdı ve ta koltuklarının altı görününceye kadar kaldırmaya devam etti ve cemaate arkasını döndü, ellerini kaldırmış olduğu hâlde cübbesini çevirdi ve yine cemaate döndü. Minberden inerek iki rekât namaz kıldı. Bunun hemen arkasından gök gürlemeye, şimşek çakmaya başladı.

Allah'ın izniyle öyle bir yağmur yağdı ki, Resulullah Aleyhisselâm mescidine gidemedi. Sellerin aktığını, halkın da siperlenecek yerlere koşuştuklarını görünce güldü ve: "Şahadet ederim ki Allah, her şeye kadirdir. Ben de onun kulu ve Resulüyüm." buyurdu.[1]

3. Peygamberimiz, cuma gününden başka bir gün de Medine'de yağmur duası yapmış fakat bu dua sırasında kendisinin namaz kıldığı rivayet edilmemiştir.[2]

Peygamberimize bir çöl Arabı gelerek:

"Ya Resulullah! Ben senin yanına öyle bir kavmin yanından geliyorum ki onların ne erzak koyacak yeri ne çobanları kalmıştır ne de yayılacak hayvanları!" dedi.[3]

Rivayete göre; Peygamberimiz: "Ey Allah'ım! Mudar kabilesini kuraklık ve kıtlık yılına uğratarak onlara karşı bana yardım et!" diyerek dua etmişti.

Mudarlardan bir adam gelerek: "Ya Resulullah! Kuraklık ve kıtlık yılına uğramaları için Mudarlar aleyhinde dua etmiştin. Mudarlar mahvoldu. Artık onların ne böğüren develeri ne de bağıran küçük çocukları kaldı!" dedi.

Adam bu sözü söyledikten bir müddet sonra Peygamberimiz onu çağırdı:

"Sen ne demiştin?" diye sordu.

---

[1] Hakîm-Müstedrek, c.3, s.328; Ebû Davut-Sünen, c.1, s.304
[2] İbn-i Kayyım-Zad-ül Maad, c.1, s.156
[3] İbn-i Mâce-Sünen, c.1, s.404-405

Mudarî sözünü tekrarladı.

Bunun üzerine Peygamberimiz minbere çıktı, Allah'a hamdetti ve:

"Ey Allah'ım! Sana dua ediyorum, duamı kabul buyur! Senden dilekte bulunuyorum, dileğimi ver!" diyerek devam etti.

"Ey Allah'ım! Sen bizi kıtlıktan kurtarıcı güzel ve iyi sonuçlu, her yanı kaplayıcı, bol ve iri damlalı, hiç zarar vermeyen, faydalı, sağanaklı bir yağmurla acele olarak sula!" diyerek dua etti.

Yatsı vakti olmadan gökyüzünü bulutlar kapladı ve yağmur yağmaya başladı.

Hangi taraftan kim geldiyse, ot ve su bolluğundan hayat bulduklarını söyleyerek yağmurun haberini vermekteydiler.

Yedi gün geçmeden halk hayvanları için otlara ve sulara kanmış ve yeni bir hayata kavuşmuşlardı.[1]

4. Âbillahm oğullarının azatlısı Umeyr'in görüp bildirdiğine göre; Peygamberimiz, Zevrâ yakınında bulunan Ahcâr-ül Zeyt yanında ayakta durarak ellerini kaldırmış, yüzünü kıbleye dönüp yağmur duası yapmıştır.[2]

Ahcâr-ül Zeyt, Medine çarşılarından birisidir. Peygamberimiz orada yağmur duası yapardı. Ahcâr-ül Zeyt, Harre mevkiinde olup taşları kara ve parlak olduğundan, Ahcâr-ül Zeyt, (yağlı taşlık) adını almıştır.[3]

5. Halk, kıtlık ve kuraklığa uğrayınca Peygamberimiz başına siyah bir sarık sarmış, sarığın bir ucunu arkasına salmış, omzuna da Arapvarî bir yay asmış olduğu hâlde Medine'den çıkıp Baki ul'garkada'ya kadar gitti. Kıbleye döndü, tekbir getirdi ve açıktan okuyarak ashabıyla iki rekât namaz kıldı. Sonra yüce Allah'a hamd etti ve ellerini kaldırdı:

"Ey Allah'ım! Memleketimiz boşaldı, toprağımız küle döndü. Hayvanlarımız azaldı. Bereketleri oldukları yerlerden indiren, rahmeti, yağmuru bulundukları yerlerden çıkarıp yayan Allah'ım!

Günahlar için ancak senden mağfiret dilenir. Günahlarımızın yarlığanmasını senden diler ve sana tövbe ederiz.

Ey Allah'ım! Bulutları akıntılı, bol ve iri damlalı ilâhi arşının altından bize faydalı olacak biçimde bereketlenmiş olarak üzerimize boşalt. Yağdıracağın yağmur, bizim için kurtarıcı olan, sıkıntı vermeyen tekrar tekrar gelen, eksilmeyen, mahsul yetiştiren, her

---

1 Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.89-91
2 Ebû Davud-Sünen, c.1, s.303; Tirmizî-Sünen, c.2, s.443; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.223
3 Semhudî-Vefa-ül Vefa, c.4, s.1121-1123

yeri kaplayan, ucuzluk, bolluk veren bir yağmur olsun ki onunla otlar çabuk bitip, yetişsin. Bizim için bereket çoğalsın ve hayırların her çeşidi bizi karşılasın, geri kalmasın!

Ey Allah'ım! Sen kitabında; *"...biz diri olan her şeyi sudan yarattık."*[1] buyurdun. Ey Allah'ım! Sudan yaratılmış olanların, sudan başka bir şey ile yaşaması mümkün değildir.

Ey Allah'ım! İnsanlar umutsuzluğa düştüler. Onlardan ancak umutsuzluğa düşenler düştüler ve kötü zanlar beslemeye başladılar. Onların yaşlanmış kavimleri susuz kalmıştır. Yavrusuz kalan ana, yavruları nasıl inlerse onlar da öyle inlemektedirler. Gökten yağmur damlaları kesildi, bu yüzden onların kemikleri inceldi, etleri gitti, yağları eridi.

Ey Allah'ım! İnleyenlerin iniltisine, güçsüzlükten sesi çıkmayanların ağlamasına ve senden başka rızkını verecek kimsesi bulunmayanlara acı!

Ey Allah'ım! Susuz kalmış yabanî hayvanlara, yayılım için salınmış ehlî hayvanlara, yemekten, içmekten ağızları bağlanmış çocuklara acı!

Ey Allah'ım! Belleri bükülmüş yaşlılara, emzikteki yavrulara, otlak arayan hayvanlara acı!

Ey Allah'ım! Bize bağışladığın gübü, kuvveti daha çok güç ve kuvvet vererek arttır, bizi mahrum olarak geri çevirme! Şüphe yok ki dua ve dilekleri işitip, rahmetinle karşılayacak ancak sensin!

Ey merhametlilerin en merhametlisi olan Allah!" diyerek dua etti.

Resulullah Aleyhisselâm daha duasını bitirmeden hava değişti, öyle bir yağmur yağdı ki orada bulunan herkes evlerine nasıl gideceklerini bilemediler.[2]

6. Tebük gazası sırasında Müslümanlar sabaha çıktıkları zaman yanlarında su bulunmadığından ve susuzluktan şikâyette bulundular.

Müslümanlar arasında bulunan münafıklardan bazıları da:

"Eğer Muhammed bir Peygamber olsaydı, Musa Peygamberin kavmine Allah'tan yağmur dileyip yağdırdığı gibi o da kavmine Allah'tan yağmur diler, yağmur yağdırırdı!" dediler. Peygamberimiz bunu işitince:

"Demek onlar böyle söylediler! Rabbinizin size yağmurla sulayacağını umarım!" buyurdu.[3]

Ebî Hadred oğlu Abdullah der ki:

---

[1] Enbiya Suresi, ayet 30
[2] İbn-i Asâkîr'den naklen Nebhânî-Huccetullah, s.635
[3] İbn-i Kayyım-Zâd-el Maad, c.1, s.156

“Resulullah Aleyhisselâmın kıbleye dönerek dua ettiğini gördüm ve duasını daha bitirmemişti ki her tarafta kaynayan bulutlara bakıyordum. Bulunduğu yerden daha ayrılmadan sema üzerimize suyunu boşalttı. Boşalan yağmurda hâlâ Resulullah Aleyhisselâmın tekbirini işitiyordum.

Resulullah Aleyhisselâmın “Şahadet ederim ki ben, Allah’ın Resulüyüm!” buyuruyordu.

Bir süre sonra Allah üzerimizden bulutları dağıttı. Yağmur yeryüzünde ancak bir kısmına düşmüştü, halk suya kandı. Peygamberimizin duası üzerine yüce Allah’ın yağdırdığı yağmurdan herkes içmekle kalmamış, ihtiyaçları olan suyu hayvanlarına da yüklemişlerdi.[1]

Müslümanlar, aralarındaki münafık bir adama: “Yazıklar olsun sana! Bundan büyük mucize olur mu?” dedikleri zaman, bu münafık:

“Gelip geçici bir bulutun işi bu!” diyerek umursamazlık etmişti.[2]

Hz. Ömer demiştir ki:

“Resulullah Aleyhisselâm ile Tebük’e gitmiştik. Hava çok sıcaktı ve orada dayanılmaz bir susuzluğa uğradık. Hz. Ebû-Bekr:

“Ya Resulullah! Yüce Allah senin duanı hayırla karşılar. Ne olursun bizim için Rabbine dua ediver!” dedi. Resulullah:

“Bunu yapmamı istiyor musunuz?” buyurdu.

Hz. Ebû-Bekr de: “Evet!” deyince, Resulullah ellerini kaldırdı, indirmedi. Hemen gök karardı ve yağmur yağmaya başladı. Halk yanlarındaki kapları doldurdular.

Sonra ilerlemeye başladığımızda, yağmurun ordugâhtan öte geçmemiş olduğunu gördük.”[3]

Peygamberimiz yağmur duasına çıktığı zaman genellikle:

“Ey Allah’ım! Kullarını, dilsiz hayvanlarını sula! Rahmetini yay, ölmüş beldelerini ıslatıp, dirilt!” diyerek dua ederdi.[4]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1008-1009; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.165
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.166
[3] Ebû Nuaym-Delâil, s.457; Süyûtî-Hasâis-ül Kübrâ, c.2, s.105-106
[4] Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.92; Ebû Davud-Sünen, c.1, s.305

Yağmur Duasında İslamî Hükümler

Yağmur duası, istiğfar ve hamdüsena ile Allah'tan yağmur dilemektir. Kitap, sünnet ve icmâ ile meşrudur.[1]

Hz. Ali: "Yağmur duasına çıktığınızda, Allah'a hamd ediniz, ona lâyık olduğu üzere senada bulununuz. Peygamber Aleyhisselâma salâtu selâm getiriniz. Allah'tan yarlığanmak dileyiniz.

Çünkü; Yağmur duasına çıkmak, istiğfardır. Allah'tan yarlığanmak demektir." buyurmuştur.[2]

Hz. Ömer halifeliği zamanında halkı namazgâha çıkarmıştı. Orada dua ve istiğfarda bulundu fakat namaz kıldırmadı.

Böyle istiğfar üzerine bir şey yapmadan geri dönünce, kendisine:

"El müminlerin emiri! Biz, senin yağmur duan gibisini görmedik!" dediler.

Bunun üzerine Hz. Ömer şu ayetleri okudu:

Nuh Sûresi, ayet 10-13:

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ اِنَّهُ كَانَ غَفَّاراً ﴿١٠﴾ يُرْسِلِ السَّمَّاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَاراً ﴿١١﴾ وَيُمْدِدْكُمْ بِاَمْوَالٍ وَبَنِينَ
وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ اَنْهَاراً ﴿١٢﴾ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلّٰهِ وَقَاراً ﴿١٣﴾ وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَاراً ﴿١٤﴾

10. Dedim ki: "Rabbinizden bağışlanmanızı dileyin; o, çok bağışlayıcıdır.'

11. '(Dileyin ki) üzerinize gökten bol bol yağmur indirsin.

12. Mallar ve oğullar vererek sizi desteklesin, size bahçeler versin ve sizin için ırmaklar akıtsın.

13. Ne oluyor size de Allah'ın büyüklüğünü hesaba katmıyorsunuz?

14. Oysa o sizi türlü evrelerden geçirerek yaratmıştır.

Hud Sûresi, ayet 52:

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا اِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَّاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَاراً وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً اِلٰى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا
مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾

---

[1] Şürrünbülalî-Merâkıl'felâh Şerhi Nûr'ul-İzah, s.449-450
[2] Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.88

“Ey kavmim! Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra o'na tövbe edin ki, üzerinize bol bol yağmur göndersin ve gücünüze güç katsın. Günahkârlar olarak yüz çevirmeyin.”

Yağmur duasına üç gün art arda çıkılır, yürüyerek gidilir. Temiz fakat eski, hatta yamalı elbise giyilir.

Başlar öne eğilir, boyunlar bükülür, alçak gönüllü ve Allah korkulu olunur.

Yoksullara sadaka verilir, tövbeler yenilenir. Yapılagelen zulümler, haksızlıklar bırakılır.

Ehlî hayvanlar da yavrularıyla birlikte götürülerek orada birbirlerinden ayrılarak anne ve yavru arasında meydana gelen meleşmeler, böğrüşmelerle herkesi heyecana getirir.

Çok yaşlanmış ihtiyarlarla çocuklar da götürülür. Çünkü, rahmeti ilâhiye zayıflar üzerindedir.

Peygamber Aleyhisselâm: “Sizler ancak zayıflarınız yüzünden geçindiriliyor, yardım olunuyor değil misiniz?[1]

Eğer; belleri bükülmüş kullar, süt emen yavrular, yiyip içip gezen dilsiz hayvanlar olmasaydı üzerinize azap döküldükçe dökülür sonra da darlıktan darlığa uğrardınız!” buyurmuştur.

Yağmur duası için sahraya çıkılır. Ancak; Mekkeliler Mescidi Haram’da, Kudüslüler Mescidi Aksa’da, Medineliler de Peygamberimizin Mescidinde toplanırlar.

Medine’de Peygamberimizin huzurundan başka yerde yağmur ve rahmet istenilmez. Çünkü, onun hakkında yüce Allah:

بِسْــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾

“(**Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik**.” buyurmuştur.[2] O, günahkarların şefaatçisidir.

Yağmur duasında; imam, kıbleye döner, ellerini kaldırır, dua eder, halk da imÂmin duasına “Âmin” der.

Yağmur duasına çıkınca, iki rekât namaz kılmak da caizdir.[3]

---

[1] Buharî-Sahîh, c.3, s.225
[2] Enbiya Suresi, ayet 107
[3] Şürünbülâlî-Merâkıl’felâh, s.451

Rivayete göre Hz. Ali; Ramazan ile Kurban bayramlarında ve yağmur duası namazının birinci rekâtta yedi, ikinci rekâtta beş tekbir alır, hutbeden önce namaz kılardı ve açıktan okurdu.

Peygamberimiz, Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer ve Hz. Osman da böyle yaparlardı.[1]

Peygamberimizin kıldığı iki rekât yağmur duası namazının birinci rekâtında Tekvir, Şems, Â'lâ; ikinci rekâtında Duhâ, Deyr, Gaşiye sûrelerini okuduğu rivayet edilir.[2]

Yağmur duası namazı için ezan okunmadığı gibi kamet de getirilmez.[3]

UMRE SEFERİ – RIZVAN BİATI – HUDEYBİYE ANLAŞMASI

Seferin tarihi; Hicretin altıncı yılı Zilkade ayında olmuştur.[4]

Peygamberimiz gördüğü rüya üzerine[5] umreye; Kâbe'yi tavaf ve ziyaret etmeye niyetlendi.[6]

Hz. İbrahim tarafından yapılan Kâbe, Müslümanlığın merkezidir. Hacc Sûresi, ayet 78 de buyrulduğu üzere:

بِسْـــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَجَاهِدُوا فِي اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهٖۜ هُوَ اجْتَبٰيكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍۜ مِلَّةَ اَبِيكُمْ اِبْرٰهِيمَۜ هُوَ
سَمّٰيكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيداً عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَٓاءَ عَلَى النَّاسِۚ فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ
وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللّٰهِۜ هُوَ مَوْلٰيكُمْۚ فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٨﴾

"Allah uğrunda hakkıyla cihad edin. O, sizi seçti ve dinde üzerinize hiçbir güçlük yüklemedi. Babanız İbrahim'in dinine uyun. Allah, sizi hem daha önce, hem de bu kur'an'da müslüman diye isimlendirdi ki, peygamber size şahit (ve örnek) olsun, siz de insanlara şahit (ve örnek) olasınız. Artık namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin ve Allah'a sarılın. O, sizin sahibinizdir. O, ne güzel sahip, ne güzel yardımcıdır!"

Resulü Ekrem'e vahiy olunan şeriat, Hz. İbrahim'in din ve şeriatını yeniliyordu. Yine, Kur'an-ı Kerim'de "Bu din, atanız İbrahim'in dinidir." denilmektedir. Zaman geçtikçe Hz. İbrahim'in nesli puta tapar olmuşsa da Kâbe, Hz. İbrahim'in eseri olarak hürmet görüyor, bütün Araplar tarafından (kıble) olarak tanınıyordu.

---

[1] Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.85
[2] Nebhânî-Huccetullâh, s.635; Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.86; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.326
[3] Buharî-Sahîh, c.2, s.20
[4] Vakıdî-Megazi, c.1, s.5; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.321; Taberî-Tarih, c.3, s.71; Belâzürî-Ensab, c.1, s.349; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.95
[5] Feth Suresi, ayet 27
[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.323; Vakıdî-Megazi, c.2, s.573

Kâbe, Arapların inancıyla atadan kalma müşterek bir mirastı.

Hz. İbrahim'in neslinden başka bir asla mensup olan Kahtaniler de Kâbe'ye hürmet ediyorlardı.

Araplar her zaman kanlı savaşlar yaparlardı fakat haram aylarda bu kavgalardan vazgeçerler ve böylece Hz. İbrahim'in şeriatına uyarlardı.

Her taraftan gelen Araplar, Mekke'ye de uğrayarak Kâbe'nin etrafında dinî bir tören yaparlardı. Birbirinin kanını içmekle uğraşan kabileler, Kâbe'nin etrafında kardeşçe toplanırlardı.

Müslümanlar, Mekke'den uzaklaşmaya mecbur oldukları zamanlarda bile bu şehre bağlayan Kâbe'nin kutsallığı vardı.

Hac, İslâm dininde farzdır ve bu sebeple Peygamberimiz Mekke'yi ziyarete karar verdi. Umre yapmak, kurban etmek üzere develer hazırlandı.

Peygamberimiz, Kureyş'in şüphesini gidermek için ashabına silâh taşımamalarını yalnız yolculukta gerekli olan kılıcı almalarını emretti.

Mekke'den Hicret eden Muhacirler çok sevindiler. Öyle ki umreye katılanların sayısı bin dört yüzü geçti.[1]

Peygamberimiz, Zülhuleyfe'ye gelince kurban edilecek develeri ayırdı.

Süfyan oğlu Büsr'ü gözcü olarak Mekke'ye gönderdi. Peygamberimizin umre yapmak istediğini Kureyşîlere iletmesini istedi ve onlardan gelecek cevabı da kendisine bildirmesini, buyurdu.[2]

Büsr, Mekke'ye girdi ve onların görüşlerini ve konuştuklarını ve Kureyş ileri gelenlerinin Müslümanları Mekke'ye girmesine razı olmadıklarını, öğrendikten sonra Usfan'ın arkasındaki Gadîr-ül Eştat mevkiinde Peygamberimize ulaşarak, bütün bunları anlattı.

Kureyş, gerekirse Müslümanları silâhla karşılayarak Mekke'ye girmelerine engel olacaklardır. Kureyş askerleri Mekke'nin dışında Beldah'ı işgal etmişler ve başlarında Velîd oğlu Halîd veya Ebî Cehl oğlu İkrîme de iki yüz askerle Gamim'e kadar gelmişlerdi.

Resulü Ekrem, ashabına; Kureyş'in ordusunun Gamim'e kadar geldiğini ve bu sebeple Hudeybiye'ye gidip orada konaklamalarını söyledi. Buraya geldikleri zaman kuyuda bir damla bile su kalmamıştı. Müslümanlar, Peygamberimize su darlığından şikâyetlendiler.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.574; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.95; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.322
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.573

Peygamberimiz çantasından bir ok çıkarıp onu Semed çukurunun dibine saplanmasını emretti. Ashabından biri bu oku alarak çukurun içine girerek oku sapladı. Ok saplanır saplanmaz su fışkırmaya başladı ve oradan ayrılıncaya kadar oradaki su kesilmedi.[1]

Hudeybiye'nin Mekke ile arası yaklaşık 23 kilometre, Medine ile arası da 436 kilometredir.

Huzâa kabilesi henüz Müslümanlığı kabul etmemişti fakat Müslümanlarla müttefiktiler. Bu kabilenin eşrafından Varka oğlu Büdeyl, Peygamberimizin Hudeybiye'de olduğunu haber alınca yanına giderek, Kureyşîlerin Mekke'ye giden geçidi kapadıklarını haber vermişti. Peygamberimiz de ona:

"Biz savaş için gelmedik; umre yapmak, Beytullah'ı tavaf ve ziyaret etmek için geldik.

Savaşlar Kureyş'i çok yormuştur. Onun için biz bir müddet barış yapmak isteriz. Kureyş beni Araplarla yalnız başına bıraksın. Bunu kabul ederlerse ne âlâ! Aksi takdirde; varlığım, kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki yaymaya çalıştığım din uğrunda ölünceye kadar çarpışacağım!" buyurdu.

Varka oğlu Büdeyl, Peygamberimizin bu sözlerini Kureyşîlere aktararak, Peygamberimizin bir müddet için ateşkes anlaşması yapılması teklifinin olduğunu söyledi. Kureyşîlerden Mes'ud-ül Sakafî oğlu Urve, Peygamberimizin gönderdiği haberi dinledikten sonra şöyle dedi:

"Ey Kureyş! Ben, sizin babanız siz de benim evlâtlarım değil misiniz? Benim hakkımda şüpheniz var mı?" diye sordu. Kureyşîler:

"Seni namuslu bir adam biliriz." deyince, Urve:

"O hâlde bana müsaade edin! Ben Muhammed (Aleyhisselâm) in yanına giderek aranızdaki davayı halledeyim. Çünkü, onun tekliflerini olumlu görüyorum." dedi.

Urve, Peygamberimizin yanına gelerek, Kureyşîleri temsil sıfatıyla şu sözleri söyledi:

"Ya Muhammed! Farz etki Kureyş'i mahvetmeye muvaffak oldun! Kendi kavmini mahvetmiş olmaz mısın? Bu ise dünya tarihinde görülmemiş bir olaydır. Fakat, iş aksine olur da Kureyş seni mahvederse, senin başına toplanan bu cemaat de toz gibi erir!" dedi.

Mes'ud oğlu Urve bu sözleri söylediği sırada, Peygamberimizin yanında Hz. Ebû-Bekr'de bulunuyordu. Urve'nin bu sözlerine çok kızdı:

"Bizler, hiçbir zaman Muhammed'i terk etmeyiz." diyerek Urve'ye kızdı.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.96, c.4, s.314-315; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.332; Vakıdî-Megazi, c.2, s.587; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.324

Urve bu sözü kimin söylediğini sormuş, onun, Hz. Ebû-Bekr olduğunu öğrenince de:

“Sana karşılık verirdim fakat senin iyiliğini gördüm. Onun için de sana karşılık ve cevap veremem.” dedi.

Urve’nin, Hz. Ebû-Bekr’den; vaktiyle kendisini yüklenmiş olduğu bir diyet üzerine yardım dilemişti ve Hz. Ebû-Bekr’de ona on deve vererek yardımda bulunmuştu.

İşte, Urve’nin sözünü ettiği Hz. Ebû-Bekr’in iyiliği buydu.[1]

Urve konuşmalarına devam ederken, Arapların âdeti gereği Peygamberimizin sakalına her dokunuşunda Peygamberimizin yanında bulunan Şûbe oğlu Mugîre kılıcının ucuyla Urve’nin elini itekliyordu. Sonunda dayanamayıp:

“Çek elini Resulullah’ın sakalından, elin kesilip senden ayrılmadan önce!” diye söyleyerek, müşrik elinin ona dokunması lâyık değildir, demekteydi.[2]

Müslümanların, Peygamberimize karşı gösterdikleri yüksek hürmet Kureyş murahhasının üzerinde büyük bir etki yapmıştı. O kadar ki Urve, Mekke’ye döndüğü zaman şu sözleri söylemişti:

“Ben, Kisranın, Kayserin, Necaşinin saraylarını gördüm. Fakat Müslümanların Muhammed (Aleyhisselâm) e gösterdikleri sıdk ve ihlâsı hiçbir yerde görmedim.”

Muhammed (Aleyhisselâm) onlara o kadar tesir etmiş ki söz söylediği zaman ortalık sessizliğe bürünüyor, hiç kimse gözlerini yerden kaldırmaya cesaret etmiyor.”

Mes’ud oğlu Urve’nin sözleri Kureyş’te bir netice vermediğinden, Peygamberimiz, Kureyş müşriklerine Ameyyet-ül Huzâî oğlu Hıraş’ı, Sâleb adındaki devesine bindirerek, Mekke’ye niçin geldiklerini Kureyş eşrafına bildirmek üzere elçi olarak gönderdi.

Hıraş, Peygamberimizin Kureyş müşriklerine gönderdiği ilk elçiydi.[3]

Fakat Kureyş müşrikleri ona hücum ederek, Peygamberimizin devesini öldürmüş, ve Hıraş’ı da katletmek üzereyken orada bulunan müttefik kabileden birisi himayesine almış ve o da güç belâ kurtulmuştu.[4]

Başka bir rivayete göre de Hıraş’ı himayelerine alarak serbest bıraktıranlar Ehâbîş idi.[5]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.595

[2] Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.335; A.b.Hanbel-Müsned, c.4, s.324; Ebû Davud-Sünen, c.3, s.85; Halebî-İnsan, c.2, s.697

[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.600; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.96

[4] Taberî-Tarih, c.3, s.77

[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.328; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.324

Kureyş, Müslümanlara tecavüz için bir müfreze göndermiş fakat bunlar yakalanarak, silâhları alınmıştı.

Kureyş'in bu hareketi düşmanca ve savaşa sebep olacak bir hareket olduğu halde Peygamberimiz affı ve barışı tercih ederek onları serbest bıraktırmıştı.

Kur'an-ı Kerim'de bunu beyan eden Feth Sûresi 24'üncü ayetinde:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْۜ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيراً ﴿٢٤﴾

"O, Mekke'nin göbeğinde, sizi onlara karşı üstün kıldıktan sonra, onların ellerini sizden, sizin ellerinizi onlardan çekendir. Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görmektedir."

RIZVAN BİATI

Resulü Ekrem, buraya gelmekteki amaçlarının ne olduğunu Kureyşîlere açıklasın diye Mekke'ye göndermek üzere Hz. Ömer'i yanına çağırttı.

Fakat Hz. Ömer; Kureyş'in bana karşı düşmanlığı vardır, beni Mekke'de kabileler eşrafından Kureyşîlere karşı koruyacak kimse yoktur, diyerek özür diledi.

Bunun üzerine, bu görev Hz. Osman'a teklif edilmiş o da Saîd oğlu Eban'ın himayesi altında Mekke'ye gitmiş, Kureyş'e Resulü Ekrem'in niyetini izah etmişti.

Kureyş müşriklerine elçi olarak gönderilmiş bulunan Hz. Osman'ın Mekke'de Kureyşîlerce bir müddet tutulduktan sonra öldürüldüğü hakkında haberler gelmiş ve ayrıca yanındaki arkadaşlarının da öldürüldükleri haber alınmıştı.[1]

Resulullah Aleyhisselâm bu haberleri duyunca, Kureyş'in yaptığını yanına bırakmak istemeyerek, bütün ashabı ve arkadaşlarından İslâmiyet davası uğrunda canlarını feda edeceklerine biat etmelerini istedi.

Bir biat bir ağaç altında yapıldı. Peygamberimizin erkek, kadın bütün ashabı sonuna kadar Resulullah ile birlikte olmaya karar vermişler, bu ulvî duygular İslâm tarihinde çok önemli bir olay olan biata "Rızvan" adı verilmiştir.

Bu konuda; Kur'an-ı Kerim, Feth Sûresi 18–19'uncu ayetlerinde şöyle buyrulmuştur:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.325; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.329; Vakıdî-Megazi, c.2, s.602

لَقَدْ رَضِيَ اللهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ اِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَاَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَاَثَابَهُمْ فَتْحاً قَرِيباًۙ ﴿١٨﴾ وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَاْخُذُونَهَاۜ وَكَانَ اللهُ عَزِيزاً حَكِيماً ﴿١٩﴾

"Şüphesiz Allah, ağaç altında sana bîat ederlerken inananlardan hoşnut olmuştur. Gönüllerinde olanı bilmiş, onlara huzur, güven duygusu vermiş ve onlara yakın bir fetih ve elde edecekleri birçok ganimetler nasip etmiştir. Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir."

Hz. Osman, müşrikler tarafından serbest bırakılınca Hudeybiye'ye döndü. O zaman biat tamamlanmış bulunuyordu.[1]

HUDEYBİYE ANLAŞMASI

Kureyş müşriklerinin sözü geçenler anlaşma yapmak için Amr oğlu Süheyl'i, Peygamberimize göndermişlerdi. Süheyl'in Kureyş nÂmina ileri sürdüğü ilk teklif; Müslümanların bu sene Mekke'de Kâbe'yi ziyaret etmeden Medine'ye geri dönmeleri idi. Bu konu uzun uzadıya görüşülerek nihayet bir karara varılmıştı.

Peygamberimiz, Hz. Ali'ye bu anlaşmayı yazmasını emretti.[2] Hz. Ali, anlaşmayı yazmaya *BİSMİLLÂHİRRAHMÂNİRRAHÎM* diye başlamış fakat Süheyl itiraz ederek:

"Biz onu bilmiyoruz!" diyerek itiraz etmiş ve kendi kullandıkları kelimenin yazılmasını istemişti.

Peygamberimiz de, Hz. Ali'ye: Bu *BİSMİKÂLLÂHÜMME* (Ey Allah'ım! Senin isminle başlarım!" de güzeldir! Haydi yaz!" buyurdu.[3]

Peygamberimiz besmele kelimesinden sonra Hz. Ali'ye:

"Bu, Muhammed Resulullah'ın, Amr oğlu Süheyl ile üzerinde anlaşıp barış yaptıkları, gereğinin taraflarca yerine getirilmesine kararlaştırıp imzaladıkları maddelerdir." buyurdu.[4]

Amr oğlu Süheyl yine itiraz etti: "Biz, senin Allah'ın Peygamberi olduğunu tanımış olsak, aramızda bir anlaşmazlık kalmazdı!" demişti.

Resulullah Aleyhisselâm da Hz. Ali'ye yalnız adının yazılmasının kâfi olduğunu söylemiş ve Allah'ın Peygamberi kelimesini silmesini istemişti.

Hz. Ali: "Ben Resulullah sıfatını hiçbir zaman silemem!" demişti.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.605; İbn-i Kayyım-Zâd-ül Maad, c.2, s.137
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.325; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.331
[3] Ebû Yusuf-Harac, s.210; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.325
[4] Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.181; Buharî-Sahîh, c.3, s.181; Müslim-Sahîh, c.3, s.1410

Hz. Ali, Resulullah kelimesini silmeyeceğine yemin edince, Peygamberimiz:

“Bana, bu kelimenin yerini göster!” demiş ve kelimeyi kendi eliyle çizmişti.

Anlaşmanın şartları şunlardı:

1. Müslümanlar, bu yıl Mekke’yi ziyaret etmeden Medine’ye dönecekler.

2. Gelecek yıl Mekke’yi ziyaretle orada üç günden fazla kalmayacaklar.

3. Müslümanlar silâhsız gelecekler, yanlarında yalnız kınlarında duran kılıçlar bulunacak ve bu kınlı kılıçlar muhafaza içinde olacak.

4. Müslümanlar, Mekke’de bulunan Müslümanlardan hiçbirini götürmeyecek, Medine’ye giden Müslümanlar arasından Mekke’de kalmak isteyenler olursa onu bırakacaklar.

5. Müslümanlardan veya müşriklerden biri Medine’ye gidecek olursa, Kureyşîlere teslim olunacak fakat Müslümanlardan biri Mekke’ye gidecek olursa Kureyş tarafından teslim olunmayacaktır.

6. Arap kabileleri istedikleri tarafla birleşmekte serbest olacaklar.

Bütün bu maddeler görünüşte Müslümanların aleyhindeydi. Tam anlaşma yazılıp bitirildiği sırada, Süheyl’in, Müslümanlığı kabul etmesi yüzünden Mekke’de işkenceye uğrayan oğlu Ebû Cendel bir yolunu bularak kaçmış, ayaklarında şakırdayan zincirlerle Müslümanların yanına gelmişti. Süheyl:

“Muhammed (Aleyhisselâm)! İşte anlaşmaya uyup uymadığını gösterecek bir olay! Ebû Cendel’i bana teslim ediniz.” dedi.

Peygamberimiz bu teklifi kabul etmedi. Çünkü anlaşma henüz imzalanmamıştı. Buna karşı Süheyl:

“O hâlde anlaşmadan vazgeçiyoruz!” dedi.

Peygamberimiz, Ebû Cendel’in Hudeybiye’de kalmasına izin vereceğini söylediyse de Süheyl ısrarında kararlıydı. Ebû Cendel’i, Peygamberimizin yanında bırakmamaya niyetliydi. Süheyl’in yanında gelen Hafs oğlu Mikrez, Peygamberimize dönerek:

“Biz, onun senin için anlaşma ve işkence dışında tutuyoruz.” dedi.[1]

Sonunda Peygamberimiz, Ebû Cendel’in teslimine razı oldu. Müşrikler, Ebû Cendel’in bütün vücudunu yaralayan işkencelerde bulunmuşlardı. Ebû Cendel yaralarını göstermiş ve onların merhametine sığınmak istemiş:

---

[1] Buharî-Sahîh, c.3, s.181; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.338-339

“Benim yine işkencelere uğramamı mı istiyorsunuz? Müslüman olduğum hâlde beni yine bu müşriklere teslim edecek misiniz?” demişti.

Bu sözler oradaki Müslümanları galeyana getirmiş, Hz. Ömer kendisini tutamayarak Peygamberimizin yanına gelmiş, ve:

“Ya Resulullah! Biz bu adamı niçin geri veriyoruz, din adına neden bu hakarete razı oluyoruz?” diye sordu.

Peygamberimiz: “Biz, onlarla anlaşma yapmış bulunuyoruz. Dinimizde, ahde vefasızlık yoktur.” buyurdu[1] ve Ebû Cendel’e:

“Ey Ebû Cendel! Şu kavimle aramızda yapılan anlaşma tamamlandı. Sen, biraz sabret. Allah’tan bunun ecrini, mükâfatını dile!

Hiç şüphesiz yüce Allah, senin için ve senin yanında bulunan zayıf ve kimsesiz Müslümanlar için bir genişlik ve çıkar yol yaratacaktır!

Biz, onlarla aramızda anlaşma yapmış ve Allah’ın ahdiyle söz vermiş bulunuyoruz. Onlara vermis olduğumuz söze, vefasızlık edemeyiz!” buyurdu.

Peygamberimiz, Huvaytıp ile Mikrez’in korumaları şartıyla Ebû Cendel’I müşriklere geri çevirmiş oldu.[2]

Anlaşmanın ikinci nüshasını da Mesleme oğlu Muhammed yazarak, birisi Peygamberimizde diğeri de Amr oğlu Sühgeyl’de kalmak üzere, anlaşma bitirilmişti.

Sahabeler, Peygamberimizin görüp haber vermis olduğu rüyaya bakarak fetih ve zafer elde edeceklerinden hiç şüphe etmeyerek çıkıp gelmişlerdi.

Peygamberimizin, Beytullah’ı tavaf etmeden dönmek ve bir takım ağır şartlarla barış yapması gibi hiç beklemedikleri bir işle karşılaşmaları, kendilerine çok ağır ve çetin gelmişti. Az kalsın helâk olacaklardı![3]

Hz. Ömer, Peygamberimizin yanına gelerek:

“Sen, Allah’ın hak Peygamberi değil misin?” diye sordu.

Peygamberimiz: “Evet!” buyurdu. Hz. Ömer:

“Biz, hak yolda değil miyiz?”

---

[1] Belâzürî-Ensab, c.1, s.221
[2] Belâzürî-Ensab, c1, s.220
[3] Taberî-Tarih, c.3, s.79; Vakıdî-Megazi, c.2, s.607; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.325; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.332

Peygamberimiz: “Evet!” buyurdu.

“O hâlde niçin dinimiz adına zilleti kabul ediyoruz? Niçin dönüyoruz?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Ben, Allah’ın kulu ve Resulüyüm! Allah’ın emrine aykırı hareket edemem!” buyurdu. Hz. Ömer:

“Sen, bize Beytullah’ı ziyaret ve tavaf edeceğiz diye söylememiş miydin?”

Peygamberimiz: “Evet! Söylemiştim ama sana biz bu yıl onu tavaf edeceğiz diye söylemedim.

Yine söylüyorum; sen, muhakkak Beytullah’a gidecek ve onu tavaf edeceksin!” buyurdu.[1]

Hz. Ömer, Peygamberimizle yaptığı bu konuşmadan sonra Hz. Ebû-Bekr’in yanına gitti. Çünkü; bu anlaşmanın iyi olduğuna inanmamıştı. Hz. Ebû-Bekr’e:

“Dinimizi niçin küçük düşürmeye meydan veriyoruz? Allah, onlarla aramızda hükmünü vermeden neden geri dönüyoruz?” diye sordu. Hz. Ebû-Bekr:

“Muhammed, Allah’ın Peygamberidir. Ne yaparsa Allah’ın emrine uyarak yapar.” dedi.

Peygamberimiz, Hudeybiye’de ayağa kalkarak: “Ey insanlar! Kurbanlarınızı kesiniz! Sonra da başlarınızı tıraş ediniz ve ihramdan çıkınız!” buyurdu.

Fakat onlardan hiçbiri kımıldamadı.[2] Peygamberimiz, bu buyruğunu üç kez tekrarladığı halde kimse yerinden kalkmadı.

Resulullah Aleyhisselâm ashabının bu tutumuna çok üzülmüştü. Hz. Ümmü Seleme’nin yanına gelerek bu olanları ona anlattı. Hz. Ümmü Seleme:

“Ey Allah’ın Peygamberi! Sen bu işi yapmak istiyor musun? Yapmak istiyorsan sen kurbanlarını kes, tıraşını ol! Halk da senin yaptığını yapar!” dedi.

Peygamberimiz de böyle hareket edince, Müslümanlar anlaşmanın değişmeyeceğini anlayarak hepsi de ona uymuşlar, kurbanlarını kesmişler ve ihramdan çıkmışlardı.

Peygamberimiz, anlaşma tamamlandıktan sonra Hudeybiye’de üç gün kalmış sonra Medine’ye doğru yola çıkmıştı. Bu esnada, Feth sûresi nazil olmuştu.

Feth Sûresi, ayet 1:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.330; Buharî-Sahîh, c.3, s.182
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.326; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.340

بِسْــــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحاً مُبِيناًۙ ﴿١﴾

"Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik."

Müslümanların mağlubiyet sandıkları bu hadise Cenab-ı Hakk indinde büyük bir muvaffakiyet olarak bildiriliyordu.

Peygamberimiz, Hz. Ömer'i çağırarak ona vahyi ilâhiyi okumuş, Hz. Ömer şaşırmıştı:

"Bu zafer mi?" demiş, Peygamberimiz de:

"Evet!" buyurmuştu.

Resulullah Aleyhisselâm bu ayete kanaat getirmiş ve sonradan olan olaylar fetih hikmetini açığa çıkarmıştı.

Anlaşmadan evvel Müslümanlarla müşrikler birbirlerinden tamamiyle ayrıydılar. Anlaşma ile her iki taraf arasındaki ilişkiler yeni bir boyut kazanmıştı. Müşrikler ticarî işler dolayısıyla Yahudi akrabalarını ziyaret arzusuyla Medine'ye gelmeye, Müslümanlar arasında aylarca kalmaya başladılar. Tabiî olarak dinî meseleler konuşuluyor, diğer taraftan Müslümanların yüksek faziletleri, yüksek ahlâkı, güzel hareketleri, ihlas ve samimiyetleri, doğrulukları gözle görülüyordu.

Bir iş için Mekke'ye giden Müslümanlarda da bu meziyetler vardı. Müşrikler fark etmeden onların bu yüksek ahlâkına imreniyorlardı.

Bu yüzden anlaşmadan sonra Müslümanlık yeniden canlanıyordu. Tarih yazanlar Hudeybiye anlaşması ile Mekke'nin fethi arasındaki geçen zaman arasında Müslümanlığı kabul edenlerin sayı itibariyle eski Müslümanların iki mislinden fazla olduklarını söylerler.

Suriye'nin müstakbel fatihi Velîd oğlu Hâlid, Mısır'ın fatihi Âs oğlu Amr bu devirde Müslüman olmuşlardır.

Mekke'de kalan Müslümanlar, müşrikler tarafından her türlü işkenceye uğradıkları için Mekke'den kaçarak Medine'ye iltica ediyorlardı. Ebû Basîr adıyla bilinen Esîd oğlu Utbe bunlardandı. Kureyş, Medine'ye iki adam göndererek iadesini istedi. Peygamberimiz, Ebû Basîr'e dönmesini söyledi Ebû Basîr de onlarla birlikte döndü. Zülhuleyfe'ye geldikleri sırada kendisini götürenlerle dövüşmüş ve bunlardan birini öldürmüştü. Diğeri de kaçarak Medine'ye dönmüş ve Peygamberimize şikâyette bulunmuştu. Ebû Basîr'de kendisini şöyle müdafaa etmişti:

"Siz, beni anlaşma gereğince teslim ettiniz, ben de teslim olduktan sonra kendimi kurtarmaya çalıştım. O hâlde size muaheze etmeye (sizi eleştirmeye ayıplamaya) imkân yoktur." dedi.

Bundan sonra Ebû Basîr, Medine'den çıkmış, deniz tarafında Zülhuleyfe nahiyesinin İs vadisine gitti ve oraya yerleşmişti. Mekke'deki Müslümanlar bu iltica yerinden haberdar olunca birer birer oraya gitmeye başlamışlar ve çok geçmeden orada birçok Müslüman toplanmıştı. Orada bulunan Müslüman sayısı çoğaldıkça kuvvetlendiler ve buradan geçen Kureyş kervanlarının yolunu kapamaya başladılar.

Bunun sonucunda Kureyş, Müslümanların teslim edilmesine ait olan maddenin geçerliliğinden vazgeçmiş ve bu maddenin kalkması için Peygamberimize müracaat etmişlerdi. Böylece Müslümanlar Kureyş'e teslim edilmek tehlikesinden kurtularak, Medine'ye ilticaya başlamışlardı.

Resulullah Aleyhisselâm da Mekke'de kalan Müslümanlara Medine'ye gelmeleri için haber göndermişti. Bunun üzerine Ebû Cendel ile arkadaşları Medine'ye gelmişler ve Kureyş'in ticaret yolu tekrar açılmıştı.

Mekke'den Medine'ye gelen Müslümanların iadesi kararlaştırılmış olmakla beraber bu madde yalnız erkeklere tanınıyordu, kadınlarla ilgisi yoktu. Bu sebeple kadınlar hakkında şu ayet nazil oldu.

Mümtehıne Sûresi ayet 10:

بِسْـــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اِذَا جَٓاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّۜ اَللّٰهُ اَعْلَمُ بِاٖيمَانِهِنَّۚ فَاِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ اِلَى الْكُفَّارِۜ لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّۜ وَاٰتُوهُمْ مَٓا اَنْفَقُواۜ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اَنْ تَنْكِحُوهُنَّ اِذَٓا اٰتَيْتُمُوهُنَّ اُجُورَهُنَّۜ وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَسْـَٔلُوا مَٓا اَنْفَقْتُمْ وَلْيَسْـَٔلُوا مَٓا اَنْفَقُواۜ ذٰلِكُمْ حُكْمُ اللّٰهِۜ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْۜ وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ حَكٖيمٌ ﴿١٠﴾

"Ey iman edenler! Mü'min kadınlar muhacir olarak size geldiklerinde, onları imtihan edin. Allah, onların imanlarını daha iyi bilir. Eğer siz onların inanmış kadınlar olduklarını anlarsanız, onları kâfirlere geri göndermeyin. Çünkü müslüman hanımlar kâfirlere helâl değillerdir. Kâfirler de Müslüman hanımlara helâl olmazlar. Mehir olarak harcadıklarını onlara (kocalarına geri) verin.[1] mehirlerini verdiğiniz takdirde, bu kadınlarla evlenmenizde size bir günah yoktur. Müşrik karılarınızın nikâhlarına tutunmayın. (zira bu nikâhlar ortadan kalkmıştır.) Onlara harcadığınız mehri, (evlendikleri kâfir kocalarından) isteyin. Kâfirler de (islâm'ı kabul eden ve sizinle evlenen eski hanımlarına) harcamış oldukları mehri (sizden) istesinler. Bu, Allah'ın

[1] Yukarıda işaret edildiği üzere, Hudeybiye anlaşmasına göre Medine'ye iltica ve hicret edecek Müslümanların iadesi gerekiyordu. Bu ayet ile yasak edilmiş, ancak gelen kadınların imtihandan sonra mehirlerinin iadesi gerekir. Bu ayet, barış anlaşması gereğince iade edileceklerin taahhüt edilen mümin erkeklerden ibaret olduğunu ve bunun kadınları kapsamadığını açıklamaktadır. Çünkü mümin bir kadın, kâfir bir kocanın nikâhı altında kalamaz. (Medarik)

hükmüdür. O, aranızda hüküm veriyor. Allah, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir."

Resulü Ekrem'in ashabı içinde zevceleri müşrik olup Mekke'de kalanlar Kur'an'da nazil olan ayet üzerine karılarını boşadılar.

Müslümanlığı kabul eden kadınlar içinde Kureyş reislerinden Ebû Muayt oğlu Ukbe'nin kızı Ümmü Külsüm vardı. Onun kardeşleri Ukbe oğulları Velîd ile Umâre, Medine'ye gelerek Resulü Ekrem'e müracaat etmiş ve onun teslim edilmesini istemişler fakat Peygamberimiz bu teklifi reddetmişti.

Hudeybiye Anlaşmasına Ait Ayetler

Hudeybiye anlaşması, Kur'an-ı Kerim'in Feth sûresinde İslâmiyet, manevî kazançtan başlayarak bütün dinlere karşı üstünlüğünü beyan eder.

Müslümanlar birçok savaşlarda muzaffer oldukları halde Cenab-ı Hakk bu savaşlara değil, bir anlaşmaya "Fethi Mübin" demiştir.

Bu anlaşma görünüşte Müslümanların aleyhinde olmasına rağmen İslâmiyet hakiki zaferi Hudeybiye anlaşmasında bulmuştur.

Kur'an-ı Kerim; Feth Sûresi, ayet 2-5:

بِسْـــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لِيَغْفِرَ لَكَ اللهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَاَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطاً مُسْتَقِيماًۙ ﴿٢﴾وَيَنْصُرَكَ اللهُ نَصْراً عَزِيزاً ﴿٣﴾هُوَ الَّـذِي اَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إيمَاناً مَعَ إيمَانِهِمْؕ وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِؕ وَكَانَ اللهُ عَلِيماً حَكِيماًۙ ﴿٤﴾لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْؕ وَكَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ اللهِ فَوْزاً عَظِيماًۙ ﴿٥﴾

2,3. Ta ki Allah, senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlasın, sana olan nimetini tamamlasın, seni doğru yola iletsin ve Allah sana, şanlı bir zaferle yardım etsin.

4. İmanlarına iman katsınlar diye müminlerin kalplerine huzur ve güven aşılayan da o'dur. Göklerin ve yerin askerleri yalnız Allah'a aittir ve allah her şeyi bilmekte, yerinde yapmaktadır.

5. Böyle yapmıştır ki, Mümin erkekleri ve Mümin kadınları, orada devamlı kalmak üzere, altından ırmaklar akan cennetlere koysun ve onların kötü fiillerinin üstünü örtsün. Bu Allah katında (onlar için) büyük bir kazançtır.

Bu ayet, Hudeybiye anlaşmasıyla apaçık bir zafer kazanıldığı beyanından sonra Peygamberimize atfolunacak isnatların Allah'ın inayetiyle kalkacağını bildirmektedir.

Müslümanlarla müşrikler arasında devam eden savaş hâli iki tarafta da bir uçurum açmıştı ve her iki tarafta birbirleriyle temas edemiyorlardı.

Müşrikler, İslâmiyetin dinî ve ahlakî inançlarını bilmiyorlar ve öğrenemiyorlardı. Hudeybiye anlaşması, iki taraf arasındaki duvarı kaldırdı ve Müslümanlar ve müşrikler temasa başladılar. İslâmiyeti ortadan kaldırmaktan başka bir şey düşünmeyenler, Peygamberimizin etrafında toplananların ahlâken çok yüksek seviyede olduğunu gördüler.

Müşrikler, Resulullah Aleyhisselâmı çok kötü tanıyor ve onun aleyhinde her iftirayı uyduruyorlardı. Bütün akrabalık bağlarını inançlarıyla parçalayan, üç yüz altmış putu varken, bir tek Allah olduğunu söyleyen, Arabistan'ı alt üst eden bir adam olarak biliyorlardı.

Ehlikitabın bozulan akidelerine rağmen İslâmiyeti anlatma ve sevdirme zamanı gelmişti. Kureyş müşrikleri ile Müslümanların arasındaki düşmanlık bu hakikatleri onlara anlatmaya engel olmuştu.

Hudeybiye anlaşması ile bu kötü durum düzeldi, Müslümanlığın ve Müslüman olanların iyilik sever, güzel ahlâklı, doğru sözlü ve emin kimseler olduğunu gördüler.

Ticarî işler görüşerek, dinî konularda konuşarak sohbet etmeleriyle birlikte aralarında yakınlaşmalar başladı.

İslâmiyetin Neşri ve Tebliği

Hudeybiye anlaşmasıyla barış ve sükûnet geldikten sonra Peygamberimiz risaletinin her yere bildirme zamanının geldiğine kâni oldu, arkadaşlarını toplayarak onlara:

"Ey insanlar! Cenab-ı Hakk, beni âlemlere rahmet olarak gönderdi. Dikkat ediniz ki İsa'nın havarileri gibi ayrılığa düşmeyesiniz!

Kalkınız! Benim adıma hakikati ilân ediniz!" buyurdu.

Bunun üzerine; Bizans Kayserine, İran Kisrasına, Habeş Necaşisine, Mısır azizine ve Arap reislerine mektuplar yazıldı.

Halifet'ül'Kelbî oğlu Dıhye'yi Rum Kayserine, Umeyyet'ül-Damrî oğlu Amr'ı Habeş Necaşisine, Ebî Beltea oğlu Hâtıb'ı İskenderiye Hükümdarı Mukavkıs'a, Vehb oğlu Şüca'yı Gassân Hükümdarı Ebî Şemir oğlu Hâris'e, Amr oğlu Salit'i Yemâme Hükümdarı Ali oğlu Hevze'ye gönderdi.

Yola çıkarılan bu elçiler, Peygamberimizin bildirdiği üzere gönderildikleri milletlerin dillerini konuşur oldukları hâlde yola çıkmışlardı.

Peygamberimiz, elçilerin yanlarına varacakları hükümdarlara da birer mektup yazdırmıştı.

Peygamberimizin Mektupları İçin Kullandığı Mühür

Peygamberimiz, Acem şahı, Rum Kayseri ve Habeş Necaşisine mektup yasmak istediği zaman ashabı, o hükümdarların mühürsüz mektupları okumadıklarını söyledi. Bunun üzerine Peygamberimiz gümüşten bir mühür yüzük edindi. Üzerinde;

yukarıda belirtildiği gibi yazı bulunuyordu. Peygamberimiz bu yüzüğü; Saîd oğlu Amr'dan edinmişti.

Bir gün; Saîd oğlu Amr kardeşi Hâlid'le birlikte Peygamberimizin yanına gelmişlerdi. Peygamberimiz onun elindeki halkayı görünce, onun ne olduğunu sormuş ve o da yüzüğü kendisinin yaptığını söylemişti. Peygamberimiz üzerindeki nakış yazısının ne olduğunu sorduğunda, Saîd oğlu Amr:

"Muhammed Resulullahtır!" dedi.

Peygamberimiz bu yüzüğü kişisel mühür olarak kullandı ve başkalarını da bu şekil nakışlı yüzük kullanmaktan menetti.

Peygamberimiz, elinde bu mühür yüzük olduğu hâlde vefat etti.

Peygamberimizin bu mühür yüzüğünü, vefatından sonra Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer ve ondan sonra da Hz. Osman parmaklarına takmışlardır.

Hz. Osman, bir gün Eris kuyusunun başında oturduğu sırada yüzüğü parmağından çıkarmış elinde evirip çevirirken kuyuya düşürmüştür. Kuyunun bütün suyu çekilerek üç gün boyunca arandığı halde bir daha bulunamamıştır.

Ümeyye Oğlu Amr'ın Habeş Necaşisi Ashama'ya Gönderilmesi

Ümeyye oğlu Amr'ın, Habeş Necaşisine gönderilmesi Hicretin yedinci yılı Muharrem ayındadır. Altıncı yıl, Zilhicce ayında olduğu da rivayet edilir.[1]

Hükümdarlara gönderilen altı elçinin ilki, Ümeyye oğlu Amr idi.

[1] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.531; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.32; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.258; Taberî-Tarih, c.3, s.84

Amr'ın gidiş sebebi, Necaşiyi İslâmiyete davet etmek ve Habeş ülkesinde bulunan Muhacir Müslümanların Medine'ye gelmelerini sağlamaktı.

Peygamberimizin Necaşıye Gönderdiği Mektuplar

Peygamberimiz, Ümeyye oğlu Amr'ı Habeş ülkesine gönderirken Necaşiye iki mektup yazdı. Mektubun birisinde onu İslâmiyete ve İslâmiyette devama davet etti ve mektubunda şöyle buyurdu.

"BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah'ın Resulü Muhammed'den Habeş Necaşisi Ashama'ya,

Senin temelli selâmet içinde olmanı diler, sana olan nimetlerden dolayı Allah'a hamdüsena ederim ki ondan başka ilâh yoktur.

Melîk, Kuddûs, Selâm, Mümin ve Müheymin olan odur.

Şahadet ederim ki Meryem oğlu İsa; Allah'ın çok temiz, iffetli, dünyadan el etek çekmiş olan Meryem'e ilkâ ettiği ruhu ve kelimesidir ki Meryem böylece ona gebe kalmış, yüce Allah, onu ruhundan nefhiyle öyle yaratmıştır. Nasıl ki Âdem'i de kudret eliyle ve nefhiyle öyle yaratmıştı. Ben, seni; bir olan, eşi ve ortağı bulunmayan Allah'a ve ona ibadet ve itaâte, bana tâbi olmaya ve Allah'tan getirip tebliğ etmiş olduğum şeylere iman etmeye davet ediyorum.

Çünkü, ben Allah'ın Resulüyüm.

Seni ve arkadaşlarını yüce Allah'a ibadet ve itaâte davet ediyorum.

Ben, sana gereken tebligatı yapmış, dünya ve ahiret mutluluğunu sağlayacak öğütü vermis bulunuyorum. Öğütlerimi kabul ediniz.

Doğru yola uyan, gidenlere selâm olsun!"

Rivayete göre; Necaşi, Ümeyye oğlu Amr'dan Peygamberimizin mektubunu alınca, gözlerine sürdü, öpüp başına koydu, hemen tahtından inerek tevazu ile yere oturdu ve Müslümanlığını açıkladı, şahadet getirdi:

"Eğer yanına kadar gitmeye imkân bulsaydım, muhakkak giderdim. Allah'ı şahit tutarak söylerdim ki; o kitap ehli olan Yahudilerle, Nesranîlerin geleceğini bekleyip durdukları, ummî Peygamberidir.

Musa Peygamber, "Merkebe biner!" diyerek İsa Peygamberin geleceğini müjdelediği gibi; İsa Peygamber de "Deveye biner!" diyerek Muhammed'in Peygamber geleceğini öylece müjdelemiştir.

Gözle görmek, bu müjde haberinden daha tatmin edici, daha içe sindiricidir. Fakat ne yapayım ki Habeşîlerden pek azı yardımcıdır. Yardımcılarımın çoğalmasını, kalplerinin İslâmiyete ısınmasını bekliyorum!" dedi.

Peygamberimizin İkinci Mektubunda Hz. Ümmü Habibe İle Evlenme İsteği ve Nikâhı

Peygamberimiz, Necaşiye gönderdiği mektubun ikincisinde, Ebû Süfyan kızı Hz. Ümmü Habibe'yi kendisine nikâhlamasını ve ashabından orada, yanında bulunanları bir gemiye bindirip kendisine göndermesini Necaşiden istemişti.

Hz. Ümmü Habibe'nin asıl ismi "Remle"dir. Kendisi, Kureyş'in reislerinden Harb oğlu Ebû Süfyan'ın kızıdır. Annesi Ebil'Âs kızı Safiye, Hz. Osman'ın halasıydı.

Hz. Ümmü Habibe, Cahş oğlu Ubeydullah ile evliydi. Müslümanların Habeş ülkesine ikinci Hicretlerinde kocasıyla birlikte Habeş ülkesine Hicret etmişti. Ubeydullah orada İslâmiyetten ayrılarak Hristiyan oldu fakat Hz. Ümmü Habibe Müslümanlıkta sebat etti.

Hz. Ümmü Habibe, Habeş ülkesinden Medine'ye geldiği zaman otuz yaşındaydı.

Hz. Ümmü Habibe'nin kocası Ubeydullah içkiye çok düşkündü ve bir gün ölüp gitti. Kocasının ölümünden sonra beklemesi gereken müddet (İddet) tamamlandığı sırada, Necaşi, Ebrehe adındaki cariyesini elçi olarak gönderdi ve o da Hz. Ümmü Habibe'nin kapısına giderek:

"Habeş Necaşisine Resulullah Aleyhisselâm, seni kendisine nikâhlanmasını bana yazdı, diyor." dedi. Hz. Ümmü Habibe:

"Allah, seni de hayırla müjdelesin!" dedi. Bunun üzerine Ebrehe:

"Necaşi, seni nikâhlamak üzere bir kişi tarafından vekil göstersin!" diyor."

Hz. Ümmü Habibe, Saîd oğlu Hâlid'e haber göndererek kendisini bu işe vekil ettim." dedi.

Hz. Ümmü Habibe, kendisine bu haberi getirdiği, müjdelediği için sevincinden kolundaki iki gümüş bileziği, bacaklarındaki iki halhalı ve ayak parmağındaki gümüş halkaları çıkarıp Ebrehe'ye bahşiş olarak vermişti.

Akşam olunca Necaşi emretti ve Ebû Talib oğlu Hz. Cafer ile orada bulunan Müslümanlar nikâh töreninde bulundular. Necaşi nikâh töreninde:

"Hamdüsena, Allah'a yakışır ki o, Melîk, Kuddûs, Selâm, Mümin ve Aziz, Müheymin ve Cebbar'dır!

Ben şahadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur ve Muhammed Aleyhisselâm da Allah'ın kulu ve Resulüdür!

Onun geleceğini Meryem oğlu İsa Aleyhisselâm da müjdelemiştir.

Üzerimize düşen dua ve şahadet vazifesini böylece yerine getirdikten sonra bilesin ki; Resulullah, Ebû Süfyan kızı Ümmü Habibe'yi, bana nikâhlamamı yazdı. Ben de Resulullah Aleyhisselâmın davet ettiği vazifeyi yerine getirmeyi kabul ettim ve Ümmü Habibe'ye dört yüz dinar mihr verdim." dedi ve getirilen dört yüz altın oradaki cemaatin önünde döküldü.

Necaşinin hutbesinden sonra Saîd oğlu Hâlid de bir hutbe okudu:

"Hamd, Allah'a yaraşır ki ben, ona hamdeder, onun yardımını, nusretini dilerim!

Şahadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur. Muhammed Aleyhisselâm da Allah'ın kulu ve Resulüdür.

Allah bütün dinlere üstün kılmak için onu hidayetle ve hak dinle göndermiştir. Müşrikler beğenmeseler de bundan sonra derim ki Resulullah Aleyhisselâmın davet ettiği vazifeyi yerine getirmeyi kabul ettim ve Ebû Süfyan kızı Ümmü Habibe'yi, Muhammed'e nikâhladım.

Allah bu nikâhı mübarek kılsın!" dedi.

Nikâh töreninden sonra orada bulunanlar kalkıp gitmek isteyince, Necaşi:

"Oturunuz! Evlenildiği zaman; evlenme yemeği Peygamberin sünneti ve âdettir." dedi ve hemen yemek getirtti, yemek yenildikten sonra dağıldılar.

Halife Oğlu Dıhye'nin Rum Kayseri Heraklius'e Gönderilmesi

Halife oğlu Dıhye'nin Rum Kayseri Heraklius'e gönderilişi Hicretin yedinci yılı Muharrem ayındadır. Bunun altıncı yılı Zilhicce ayında olduğu da rivayet edilir.[1]

Dıhye'nin gönderiliş sebebi, Rum Kayseri Heraklius'ü İslâmiyete davet etmekti. Ayrıca Peygamberimiz Dıhye'ye, mektubu Kaysere sunması için Busrâ Emirine vermesini emretti. Dıhye de Peygamberimizin mektubunu alarak Busrâ'ya hareket etti.

Heraklius: "Eğer Allah, iranlıların askerlerini bozguna uğratırsa, Hıms'dan İlya'ya (Kudüs) kadar yaya olarak yürüyeceğim!" diye adakta bulunmuştu.[2]

Heraklius ülkesine giren Acem ordusunu yenerek onları toprağından çıkarmaya ve ele geçirdikleri en büyük putu geri almayı da başarmıştı.

Heraklius adağını yerine getirmek üzere Hıms'dan İlya'ya yaya olarak yürümeye kalkmış kendisinin yoluna döşekler serilmiş, yürürken onların üzerine kokular serpilmiş ve böylece Kudüs'e vararak adağını yerine getirmişti.

---

[1] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.351; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.32; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.258; Taberî-Tarih, c.3, s.84

[2] Müslim-Sahîh, c.3, s.1367

Heraklius'un Kudüs'te bulunduğu sıralarda, Dıhye, Peygamberimizin mektubunu Kaysere sunmayı sağlamak üzere Busrâ'da Gassân Hükümdarı Hâris'e başvurdu.

Gassân Hükümdarı Hâris, Dıhye'yi Heraklius'e götürmesi için Hâtim oğlu Adiy'i görevlendirdi o da Dıhye'yi Kudüs'e götürdü.

Dıhye'ye Rum kavminden bazı kişiler:

"Kayserin yanına vardığın ve kendisini gördüğün zaman yere kapan ve izin vermedikçe başını yerden kaldırma!" dediler. Dıhye:

"Ben bunu hiçbir zaman yapmam ve Allah'tan başkasına hiçbir zaman tapmam!" dedi. Onlar da:

"Eğer böyle yapmazsan o, senin ne mektubunu alır ne de sana bir cevap verir." dediler. Dıhye:

"İsterse almasın!" dedi. İçlerinden biri:

"Ben, sana bir şey daha salık vereyim mi? Sen o mektubu minderin üzerine bırakırsın, Kayser onu alınca sahibini çağırır. O zaman sen de Kayserin yanına varırsın." deyince, Dıhye:

"Bak, işte bunu yapabilirim!" dedi.[1]

Kudüs'te oturan ve Şam Hristiyanlarına Piskopos tayin edilen "İbnü'n Natur" un bildirdiğine göre; Heraklius Kudüs'e geldiği sıralarda çok üzüntülü ve tasalı gördüklerinde devlet adamları bu hâlini sormuşlardı.

Heraklius yıldızlara bakar, kâhinlikten anlardı, onlara:

"Bu gece yıldızlara baktım, Hitan Melîkini (Sünnetliler Hükümdarı) zuhur etmiş gördüm. Bu ümmet içinde sünnet olanlar kimdir?" diye sordu.

"Yahudilerden başka sünnet olan yoktur, onlardan sakın endişe etme! Hükmün altındaki şehirlere yaz, oradaki Yahudileri öldürsünler." dediler.

Bu arada Dıhye, Peygamberimizin mektubunu Kayserin oturmuş olduğu minderinin üzerine bırakmıştı. Kayser mektubu aldı ve Arapça bilen bir tercüman çağırttı.

Mektuba; "Allah'ın kulu ve Resulü Muhammed'den Rumların sahibi, büyüğü Heraklius'e, diye başlanıldığını duyunca Heraklius'ün kardeşinin oğlu Yennak kızdı ve mektubu okuyan tercümana şiddetli bir yumruk indirdi ve mektubun okumasını engellemek istedi.

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.35; Halebî-İnsan, c.3, s.284

Heraklius: “Sana ne oluyor?” diye sordu. Yennak:

“AdÂmin mektubunu görmüyor musun? Hem senin adından önde kendi adıyla başlamış hem de senin hükümdar olduğunu anmayarak, Rumların sahibi, büyüğü Heraklius’e, demiş. Neden Rumların Hükümdarı diye yazmamış ve senin adınla başlamamış?

Onun mektubu okunmaz!” demiş. Heraklius:

“Senin böyle akılsız olduğunu bilmiyordum! Eğer o dediği gibi gerçekten Resulullah ise mektubuna benim adımdan önce kendi adıyla başlamakta ve beni Rumların büyüğü, sahibi diye yazmakta haklıdır.[1]

Ben ancak onların sahibiyimdir, hükümdarları değilimdir. Fakat Allah onları bana uysal kılmıştır. Allah dileseydi Farslıların, Kisra üzerine yürüyüp onları öldürdükleri gibi onları da benim üzerime yürütürdü.” dedi.[2]

Sonra da Yennak’ı dışarı çıkartarak, danıştığı bilginlerden Uskuf’u çağırdı. Uskuf, Hristiyanların bilgini ve alimiydi. Onun görüşlerini söylemesini isteyince, Uskuf:

“O, Musa ve isa Aleyhisselâmların bize geleceğini müjdelemiş olduğu Peygamberdir! Zaten biz de onun gelmesini bekleyip duruyorduk!” dedi.

Heraklius: “Bana ne yapmamı tavsiye edersin?” diye sordu. O da:

“Ona tâbi olmanı uygun görürüm.” dedi. Heraklius:

“Ben, senin dediğin şeyi çok iyi biliyorum. Fakat ona tâbi olmaya gücüm yetmez. Hem hükümdarlığım elden gider hem de Rumlar beni öldürürler.” dedi.[3]

Heraklius’un Peygamberimiz Hakkındaki Soruşturması

Heraklius, Kudüs emniyet amirini çağırdı ve ona:

“Peygamber olduğunu söyleyen şu kişinin soyundan, kabilesinden bir adam bulunuz ve muhakkak onu benim yanıma getiriniz.” diye emir verdi.

O sırada Harb oğlu Ebû Süfyan, ticaret için Şam’a giden bir Kureyş kafilesinin içinde, Heraklius’de Kudüs’te bulunuyordu.[4]

Ebû Süfyan der ki:

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.35; Halebî-İnsan, c.3 ,s.285
[2] Muhiddin b.Arabî-Muhâdaraüal’ebrar, c.2, s.130
[3] Ebû Nuaym-Delaîl, s.291; Ebülfida, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.502
[4] Buharî-Sahîh, c.1, s.5; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.262

“Gazze’de bulunduğumuz sırada, Heraklius’ün adamları bize Hicaz’daki zatın kavminden olup olmadığımızı sordu ve biz de onun kavminden olduğumuzu söyleyince hepimizi Kudüs’e götürüp Heraklius’ün huzuruna çıkardı.

Heraklius, çevresinde Rumların büyükleri olduğu halde oturmuş başında da tacı vardı. Heraklius tercümanını çağırtarak onun aracılığı ile bize soru sordu:

“Peygamber olduğunu söyleyen o zata soyca en yakın olanınız hanginiz?” diye sordu. Ben de:

“Soyca, en yakın olan benim!” dedim.

Gerçekten de kafile arasında bulunan otuz kadar Mekkeli arasında Abd-i Menaf Oğullarından benden başka kimse bulunmuyordu.

Heraklius: “Aranızdaki akrabalığın derecesi nedir?” diye sordu. Ben:

“O, benim amcÂmin oğludur!” dedim.

Bunun üzerine Kayser, beni daha yakınına getirterek ardıma da kafiledeki arkadaşlarımı oturttu. Heraklius:

“Aranızda zuhur edip Peygamberlik davasında bulunan şu kişi hakkında bana bilgi ver!” dedi. Ben de onun işini küçümsemek istedim ve:

“Ey Hükümdar! Onun işine o kadar önem verme! Onun hâli, sana eriştirilmiş olandan düşük ve küçüktür.” dedim fakat o, benim sözlerimi hiç umursamadı:

“Sen, onun hakkında soracağım sorulara cevap ver!” deyince ben de:

“Olur! İstediğini sor.” dedim.

Heraklius, tercümanına: “Söyle onun arkadaşlarına, Peygamber olduğunu söyleyen o zat hakkında ben, buna birtakım sorular soracağım.

Eğer bu kişi, sorduğum şeyler hakkında bana yalan söylemeye kalkışırsa, kendisini yalanlasınlar!” dedi.

Ben, onun hakkında bana sorulacak şeyler üzerinde uyduracağım yalanımı, arkadaşlarımın orada burada anlatıp durmalarından utanmasaydım muhakkak yalan uydururdum. Bu yüzden de Heraklius’e doğrusunu söyledim.[1] Bundan sonra bana, onun hakkında ilk sorusu:

“Peygamber olduğunu söyleyen o kişinin soyu nasıldır?” oldu.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.4, s.3; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.262

“O, aramızda en iyi soyludur. Soy bakımından en seçkinimizdir.” dedim.

Heraklius: “Sizden, bu Peygamberlik sözünü ondan önce söylemiş hiç kimse var mıydı?” diye sordu.

“Yoktu.” dedim.

Heraklius: “Ona, halkın eşrafı mı yoksa zayıf ve fakirleri mi tâbi oluyorlar?” diye sordu.

“Hayır! Ona, halkın zayıf ve fakirleri, gençler ve kadınlar tâbi oluyorlar! Kavminin yaşlılarından ve eşrafından ona tâbi olan yoktur.” dedim.

Heraklius: “Ona tâbi olanlar artıyor mu yoksa eksiliyor mu?” diye sordu.

“Evet! Artıyorlar!” dedim.

Heraklius: “Peygamberlik hakkındaki sözünü söylemeden önce onu hiç yalanla suçladığınız, kötülediğiniz olmuş muydu?” diye sordu.

“Hayır!” dedim.

Heraklius: “Kendisinin hiç ahdini bozduğu, sözünde durmadığı var mıdır?” diye sordu.

“Hayır! Ancak, biz şimdi onunla bir müddet için çarpışmayı durdurarak anlaşma yapmış bulunuyoruz.

Kendisinin bu zaman zarfında ne yapacağını bilmiyoruz! Bu konuda ahdini bozacağından korkuyoruz.” dedim.

Heraklius: “Siz, onunla hiç çarpıştınız mı? Yahut o, sizinle hiç çarpıştınız mı?” diye sordu.

“Evet!” dedim.

Heraklius: “Yaptığınız çarpışmalar nasıl sonuçlandı?” diye sordu.

“Bir kere o bizi yendi, bir kere de biz onu yendik.” dedim.

Heraklius: “O, size neler emrediyor?” diye sordu.

“Yalnız bir Allah’a ibadet etmeyi ve ona hiçbir şeyi eş ve ortak tutmamayı bize emir, atalarımızın tapmış oldukları şeylerden de bizi nehyediyor.

Namaz kılmayı, doğru olmayı, yoksullara sadaka vermeyi, haramlardan sakınmayı, verilen sözde durmayı, emaneti sahiplerine vermeyi, akraba ile ilgilenmeyi, onları görüp gözetmeyi emrediyor.” dedim.

Bütün bunlardan sonra Heraklius benim söylediklerimin hepsini tekrar ederek:

“Bunlar, Peygamberde bulunan sıfatlardır. Zaten ben, onun zuhur edeceğini biliyordum fakat sizden olacağını sanmıyordum!

Eğer, onun hakkında bu söylediklerin doğruysa o, şu ayaklarımın bastığı yere yakında hâkim olacaktır!” dedi.

Ben şaşkın bir şekilde, bu sünnetsizden daha Keskin görüşlü ve daha zeki bir adam görmedim.[1]

Bundan sonra Heraklius, Dıhye’ye verilerek Busrâ Emirine gönderilen ve onun tarafından da kendisine eriştirilmiş bulunan mektubu okuttu.[2]

Peygamberimizin Mektubu

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah’ın kulu ve Resulü Muhammed’den Rumların Büyüğü Heraklius’e,

Hidayete uyanlara, doğru yolu tutanlara selâm olsun!

Bundan başka derim ki ben, seni İslâmiyete davet ediyorum! Müslüman ol! Selâmeti bul da Allah, sana ecir ve mükâfatını iki kat versin.

Eğer bu davetimi kabul etmezsen yoksul çiftçilerin ve sana tâbi olan bütün halkın günahı senin boynuna olsun!

De ki: “Ey kitaplılar! Geliniz, aramızda ve aranızda eşit ve ortak olan bir kelime de birleşelim de Allah’tan başkasına tapmayalım. Ona hiçbir şeyi eş, ortak tutmayalım. Allah’ı bırakıp da birbirimizi Rab tanımayalım!”

Buna rağmen onlar bu davetten yüz çevirirlerse o hâlde deyin ki:

“Şahit olun! Biz muhakkak Müslümanlarız.”

Heraklius, Peygamberimizin mektubunu okuttuktan sonra dürdü ve beline sokup sakladı.

Ebû Süfyan der ki: “Heraklius mektubu okuttuktan sonra orada sesler yükselmeye ve gürültü çoğalmaya başladı fakat ben ne dediklerini anlayamadım.

Heraklius bizim dışarıya çıkarılmamızı emretti, biz de çıktık.”

Dıhye’nin Heraklius’e Daveti

Halife oğlu Dıhye, Heraklius’e:

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.86; Ebülfida, İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.496
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.263; Müslim-Sahîh, c.3, s.1396; Buharî-Sahîh, c.4, s.4

“Ey Kayser Heraklius! Beni, sana öyle bir kimse gönderdi ki o, senden hayırlıdır! Sen alçak gönüllülük eder öğütlerimi kabul edersen, öğütleri anlarsın. Öğüt kabul etmezsen insaflı olamazsın!

Biliyorsun Mesih namaz kılardı. Ben seni Mesih’in kendisine namaz kılmış olduğu Allah’a davet ediyorum!

Ben; seni Musa ve İsa Peygamberlerin müjdeleyip haber verdiği ümmî Peygambere imana davet ediyorum!

Eğer sende bu konuda biraz ilim varsa ve eğer kendin için dünya ve ahiret mutluluğunu elde etmek istiyorsan onları göz önüne getir! Aksi takdirde ahiret mutluluğu elinden gider, dünyada küfür ve şirk içinde kalırsın!

Şunu iyi bil ki senin Rabbin olan Allah, cebbarları helâk edici ve nimetleri değiştiricidir!” dedi. Heraklius:

“Ben bugün senin davetini kabul etmeyi uygun bulmuyorum. Yarın sabaha kadar ondan daha iyisi var mı diye düşüneceğim!” dedi.[1]

Heraklıus’ün Cevabı

Kayser Heraklius, toplattırmış olduğu Rum halkını İslâmiyete davet etmek için sözlerine başladığında, halk onu dinlemeden dağılmaya kalkıştı. Bunu gören Heraklius hemen sözlerini değiştirdi.

Beri tarafta Dıhye’yi Roma’daki Nasranî âlimlerinin büyüklerinden olan Dağatır’a göndermişti. Fakat Dağatır Müslümanlığı kabul edince kilisede bulunan cemaat onun üzerine yürüdü ve ölünceye kadar dövdüler. Bundan sonra Dıhye, Heraklius’e gelerek durumu kendisine bildirdi. Bunu öğrenen Heraklius daha da korktu.

Dıhye’ye değerli hediyeler ve elbiseler verdi. Ayrıca Peygamberimizin mektubuna karşılık bir mektup yazdı ve bunları Dıhye ile gönderdi.

Kayser, Müslüman olmaya niyetlenmiş fakat Rumların baskın çıkması sebebiyle vazgeçmişti.

Kayser Heraklius’ün Mektubu

“İsa’nın müjdelemiş olduğu Allah’ın Resulü Muhammed’e Rum Kayseri tarafındandır.

Elçin, mektubunla birlikte bana geldi.

Ben şahadet ederim ki, sen Allah’ın Resulüsündür!

---

[1] Suheylî-Ravdulünf, c.7, s.516-517

Biz zaten seni yanımızdaki İncil'de yazılı bulmuştuk! Meryem oğlu İsa seni bize müjdelemişti.

Rumları, sana iman etmeye davet ettimse de yanaşmadılar, kaçındılar. Onlar beni dinleselerdi, kendileri için muhakkak hayırlı olurdu.

Ben, senin yanında bulunup sana hizmet etmeyi, senin ayaklarını yıkamayı ne kadar arzu ederdim!"[1]

Halife oğlu Dıhye, Kayser Heraklius'den aldığı kıymetli hediyeler ve elbiselerle dönüp Hısma'ya geldi.

Cüzamlılardan birtakım adamlar Dıhye'nin yolunu keserek yanındaki her şeyi yağmaladılar.

Dıhye, Peygamberimize gelerek, bütün olan bitenleri anlattı.

Huzâfe Oğlu Abdullah'ın İran Şahına Gönderilmesi

Huzâfe oğlu Abdullah'ın İran'a (Kisra) elçi olarak gönderilmesi Hicretin yedinci yılı Muharrem ayındadır. Altıncı yıl ve Zilhicce ayında olduğu da rivayet edilir.[2]

Peygamberimiz mektubunu Kisraya verilmek üzere Bahreyn büyüğüne (valisine) vermesini de Huzâfe oğlu Abdullah'a emretti.

Peygamberimizin Mektubu

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah'ın Kulu ve Resulü Muhammed'den Farsların Büyüğü Kisraya

Hidayete uyan, doğru yolu tutanlara, Allah'a ve Resulüne iman edenlere, Allah'tan başka hiçbir ilâh ve mabut olmadığına, onun eşi, ortağı bulunmadığına ve Muhammed'in de onun kulu ve Resulü olduğuna şahadet getirenlere selâm olsun!

Ben, size Allah'a imana davet ediyorum. Çünkü; ben, Allah'ın, kalpleri diri akılları başında olanları uyarmak, kâfirler hakkında da o azap sözü gerçekleştirmek için bütün insanlara göndermiş olduğu Peygamberiyimdir.

Öyleyse, Müslüman ol! Selâmet bul!

Davetimden yüz çevirir, kaçırırsan bütün Mecusîlerin günahı senin boynuna olsun!

---

[1] Yakubî-Tarih, c.2, s.77-78

[2] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.351; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.258; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.32; Taberî-Tarih, c.3, s.84; İbn-i Kesîr-Sîre, c.3, s.343

Huzâfe Oğlu Abdullah Görevde

Huzâfe oğlu Abdullah, Peygamberimizin mektubunu Kisraya verilmek üzere Bahreyn valisi Sava oğlu Münzir'e gitti o da onu Kisraya yolladı.

Huzâfe oğlu Abdullah'ın bildirdiğine göre; Kisranın kapısına vardı ve yanına girmek için izin istedi.

Kisra önce salonun süslenmesini emretti. Sonra Fars devlet adamlarının daha sonra da Peygamberimizin elçisinin içeri alınmasına izin verdi.

Abdullah içeriye girerek, Kisraya, Peygamberimizin mektubunu verdi ve Kisra mektubun okunması için Kıreli kâtibini çağırarak onu okuttu.

Kâtip; Allah'ın Resulü Muhammed'den Farsların Büyüğü Kisraya, diyerek okumaya başlayınca Kisra mektuba, Peygamberimizin kendi ismiyle başlamış olmasına çok öfkelendi, bağırdı, çağırdı.

Kisra mektubun içindekileri öğrenmeden, mektubu alıp yırttı.[1] Peygamberimizin elçisini dışarı çıkarmalarını emretti ve Huzâfe oğlu Abdullah dışarı çıkarıldı. O da dışarı çıkar çıkmaz hayvanına binerek Medine'ye doğru yola çıktı.

Peygamberimizin yanına varınca, her şeyi anlattı. Peygamberimiz:

"O, benim mektubumu parçaladı. Parça parça olsunlar! Allah, onun da saltanatını parçalasın! O, kendi eliyle mülkü saltanatını parçalamış oldu!" dedi.[2]

Kisrânın Yemen Valisine Verdiği Emir ve Direktifler

Kisra, Yemen Valisi Bazan'a yazdığı yazıda:

"İşittiğime göre; Kureyş'ten biri ortaya çıkmış, kendisinin Peygamber olduğunu söylüyormuş!

O, bana mektup yazıyor; benim kulum, kölem olduğu hâlde mektubuna kendi adıyla başlıyor.

Ona söyle; kendisi ya bu Peygamberlik davasından vazgeçer ya da onu ve kavmini öldürecek adamları üzerine salarım.

Toprağından çıkıp beni küçümseyen, davet ettiği dine girmediğim takdirde cizye ve haraç vermeye davet eden adÂmin benim için ya hakkından gelirsin ya da ben sana yapacağımı bilirim!

---

[1] Halebî-İnsan, c.3, s.291; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.260

[2] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.38; Buharî-Sahîh, c.1, s.24; Taberî-Tarih, c.3, s.90; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.260; Ebû Nuaym-Delaîl, s.293

Sen yanındaki güçlü kuvvetli adamlardan ikisini ona sal ve onu bağlasınlar, getirsinler. Kendi kavminin dinine dönmesini emret. Dönmekten kaçınırsa, başını kes ve bana gönder.” dedi.

Kisranın Yemen Valisi Bazan, Kisranın mektubunu alır almaz Farsça okur yazar vekilharcı (satınalmacısı) Bâbeveyh’in yanına Hurre Husre adındaki adamı da katarak, Peygamberimizin Kisraya gitmesini emreden bir mektup da yazarak, Peygamberimize gönderdi.

Bâbeveyh ve Hurre Husre Mekke’ye doğru yola çıktılar ve Tâif’e vardılar. Nahıb deresinin yakınında Kureyşîlerden Ebû Süfyan, Ümeyye oğlu Safvan ve daha birçok kişiye rastladılar ve Peygamberimizin nerede bulunduğunu onlardan sordular. Kureyşliler:

“O, Medine’dedir.” dediler.

Elçiler, Tâif’den Medine’ye, Peygamberimizin yanına geldiler.

Medine’ye gelince Peygamberimiz onları münasip bir yerde ağırlattı ve birkaç gün dinlendikten sonra onları yanına çağırttı.

Bâbeveyh ile Hurre Husre, Peygamberimizin yanına geldiler.

Peygamberimiz: “Oturunuz!” buyurdu, dizlerinin üzerine oturdular.

Bâbeveyh: “Şahlar şahı, hükümdarlar hükümdarı Kisra, Vali Bazan’a mektup yazıp seni kendisine getirmek üzere sana adam göndermesini emretti.

Bazan’da yanıma düşüp gitmen için beni sana yolladı.

Eğer benimle birlikte gelirsen Yemen valisi, Kisraya senin lehinde mektup yazar, seni bağışlatır.

Eğer benimle gelmekten kaçınırsan sen de bilirsin ki Kisra, seni de senin kavmini de yok eder, memleketini de yıkar!” dedi ve Bazan’ın mektubunu Peygamberimize sundu.

Peygamberimiz, Bâbeveyh’in anlattıklarını dinledi, mektupta yazılanları öğrendi ve gülümsedi. Elçileri, İslâmiyete davet etti.

Bâbeveyh ile Hurre Husre, Peygamberimizin huzurunda duydukları manevi heybetten titriyorlardı. Bâbeveyh:

“Eğer bizimle gelmeyeceksen Vali Bazan’ın mektubuna cevap yaz!” dedi.

Peygamberimiz: “Eğer ben bu işi kendiliğimden yapmış olsaydım, vazgeçerdim. Fakat beni şanı yüce Allah, Peygamber olarak gönderdi!

Siz, kaldığınız yere dönünüz ve yarın sabah yanıma geliniz. Ne yapmak istediğimi size haber vereyim!” buyurdu.

Peygamberimizin Aldığı Kisrâ Hakkındaki Vahiy

Peygamberimize; "Yüce Allah, Kisraya oğlu Şireveyh'i Musallat kıldı! Şireveyh, onu filân ay, filân gecede, filân saatte öldürdü!" diye vahiy geldi.

Ertesi günü Peygamberimiz elçileri yanına çağırtarak onlara haber verdi:

"Sahibinize (Bazan) tebliğ ediniz ki; benim Rabbim olan Allah, onun rabbi olan Kisrayı bu gece, gecenin yedinci saatinde öldürmüştür!" buyurdu.[1]

Elçiler şaşkına döndüler, Peygamberimize:

"Sen ne söylediğini biliyor musun? Bu işittiklerimizi gerçekten hükümdara haber verelim mi?" dediler. Peygamberimiz:

"Evet!" Bunu benden işittiğinizi ona haber veriniz. Hem ona deyin ki; benim dinim ve hâkimiyetim Kisranın mülkü saltanatının ulaştığı yerlere kadar ulaşacak, atların ve develerin ayak basacakları en uzak yerlere kadar uzanacaktır. ve yine ona deyin ki; eğer sen Müslüman olursan, idaren altında bulunan yerleri sana vereceğim. Seni, Ebnâlardan, Yemen'deki Farslılardan olan kavme hükümdar yapacağım!" buyurdu.

Elçilerin Dönüşü

Bâbeveyh ile Hurre Husre, Peygamberimizin yanından ayrılarak Bazan'a giderek her şeyi anlattılar. Bazan:

"Bu, hükümdar sözü değildir. Öyle sanıyorum ki bu zat, dediği gibi Peygamberdir! Kisra hakkında söylemiş olduğu sözün neticesini bekleyelim. Eğer kendisi bu konudaki sözü doğru çıkacak olursa o gerçekten Allah tarafından insanlara gönderilmiş bir Peygamberdir.

Eğer, söylediği söz doğru çıkmazsa o zaman hakkında gerekeni düşünürüz." dedikten sonra elçilere:

"Siz onu nasıl buldunuz?" diye sordu. Onlar:

"Biz, ondan daha heybetli, korkusuz ve ondan başka alçak gönüllü, halk arasında yaya yürüyen bir hükümdar görmedik. Etrafındakiler onun yanında sesini yükseltmiyorlar, kısıyorlar." dedi. Bazan:

"Onun yanında jandarmaları var mı?" diye sordu.

Bâbeveyh: "Yoktur!" dedi.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.260

Kisrâ Şireveyh'in Vali Bazan'a Mektubu

Aradan çok geçmeden Yemen Valisi Bazan'a Kisranın oğlu Şireveyh'in mektubu geldi. Mektupta şunlar yazılıydı:

"Ben, Kisrayı öldürdüm! Onu, Fars eşrafından birçok kimseyi öldürmeyi, onları hudut boylarında toplayıp tutuklamayı mübah saymasına kızdığım için öldürdüm.

Bu mektubum sana gelince, halkın benim için biatını al!

Kisranın sana yazmış olduğu zat hakkında da buyruğum gelinceye kadar bekle. Onun üzerine pek düşme!"

Şireveyh, babası Kisrayı Hicretin yedinci yılı, Cemaziyelevvel ayının onunda, salı gecesi ve geceden altı saat geçtikden sonra yedinci saatte öldürmüştü.[1]

Şireveyh'in mektubunu okuduktan sonra Bazan:

"Bu zat (Muhammed Aleyhisselâm) muhakkak Allah tarafından insanlara gönderilmiş bir Peygamberdir!" diyerek Müslüman oldu.

Aslen Farslı olup Yemen'de oturan Ebnâlar da kendisiyle birlikte Müslüman oldular ve Bazan, Müslüman oldukları hakkında Peygamberimize haber gönderdi.

Ebî Beltea Oğlu Hâtıb'ın Mukavkıs'a Gönderilmesi

Ebî Beltea oğlu Hâtıb, İskenderiye Hükümdarı Mukavkıs'a gönderilmesi Hicretin yedinci yılı Muharrem ayındadır. Bunun altıncı yıl, Zilhicce ayında olduğu da rivayet edilir.[2]

Peygamberimiz, İslâmiyete davet etmek üzere hükümdarlara birer mektupla gönderdiği altı elçiden birisi de Ebî Beltea oğlu Hâtıb idi ve onu da İskenderiye Hükümdarı, Kıptilerin büyüğü Mukavkıs'a göndermişti.

Peygamberimiz, onu göndermeden önce:

"Ey insanlar, ecir ve sevabını Allah ödemek üzere şu mektubu Mısır hükümdarına hanginiz götürür?" diye sorunca, Ebî Beltea oğlu Hâtıb:

"Ya Resulullah, ben götürürüm." dedi. Peygamberimiz:

"Ey Hâtıb, bu vazifeni Allah senin hakkında mübarek kılsın!" buyurdu.

Hâtıb, Peygamberimizin mektubunu alıp ailesi ile vedalaştıktan sonra yola çıkarak Mısır'a gitti fakat Mukavkıs'ı orada bulamayınca İskenderiye'ye gitti.

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.91; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.260; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.39
[2] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.351; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.258; Taberî-Tarih, c.3, s.84

Mukavkıs'ın sarayına varınca geldiğini haber verdi. Onu hiç bekletmeyerek, o sırada deniz üzerinde bir mecliste bulunan Mukavkıs'ın yanına göndermek üzere bir sandala bindirdiler.

Hâtıb, Mukavkıs'ın huzuruna varınca, Mukavkıs, Peygamberimizin mektubunu aldı ve onu sarayında okuttu.

Peygamberimiz mektupta şöyle buyuruyordu:

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah'ın kulu ve Resulü Muhammed'den Kıptilerin Büyüğü Mukavkıs'a,

Hidayete uyan, doğru yolu tutanlara selâm olsun!

Ben, seni İslâma çağırmakla Müslümanlığa davet ediyorum.

Müslüman ol, selâmeti bul da Allah sana ecir ve mükâfatını iki kat versin!

Eğer bu davetimi kabul etmez, ondan kaçınırsan Kıptilerin günahı senin boynuna olsun.

De ki: Ey kitaplılar, geliniz aramızda ve aranızda eşit ve ortak bir kelimede birleşelim de Allah'tan başkasına tapmayalım. Ona hiçbir şeyi ortak tutmayalım. Allah'ı bırakıp birbirimizi Rab diye tanımayalım. Buna rağmen onlar bu davetten yüz çevirirlerse -siz şahit olunuz ki bizler muhakkak Müslümanlarız- deyiniz.[1]

Beltea oğlu Hâtıb der ki:

"İskenderiye Hükümdarı Mukavkıs, haber gönderip beni huzuruna çağırdı. Devlet adamlarını da yanına çağırmıştı.

Mukavkıs: "Senin efendin bir Peygamber değil midir?" diye bana sordu.

"Evet, o Allah'ın Resulüdür." dedim.

Mukavkıs: "O, gerçekten Peygamber ise kendisini öz yurdundan çıkarıp başka bir yurda sığınmak zorunda bırakan kavminin aleyhinde ne için dua etmedi?" diye sordu.

"Sen, Meryem oğlu İsa'nın Peygamber olduğuna şahadet edersin değil mi?

O, gerçekten Peygamber olduğuna göre, kavmi kendisini yakalayıp asmak istediği zaman Allah onu semaya kaldırarak yükselteceğine, kendisi kavminin helâk edilmeleri için Allah'a dua etse olmaz mıydı?" dedim.[2]

---

[1] Âl-i İmran Suresi, ayet 664
[2] İbn-i Kesîr-Elbidaye vennihaye, c.4, s.272; İbn-i Abdül'Berr-İstiab, c.2, s.315

Mukavkıs söyleyecek söz bulamadı ve bana söylediklerimi bir kez daha tekrarlamamı söyledi, ben de tekrarladım. Bunun üzerine Mukavkıs:

“Güzel söyledin. Sen bir hâkimsin, yerli yerinde konuşuyorsun. Hâkim olan, yerli yerinde konuşanın da yanından geliyorsun!” dedi.

Hâtıb: “Firavun kavmine, ben sizin en büyük Rabbinizim, diyerek bağırmıştı. Yüce Allah onu dünya ve ahiret azabıyla yakalayıp cezalandırdı, ondan intikam aldı.

Sen, başkasından ibret al da başkasına ibret olma!” dedi. Mukavkıs:

“Bizim bir dinimiz var. Bu dinimizden daha hayırlısı olmadıkça bırakmayız.” dedi. Hâtıb:

“Senin bağlı bulunduğun ve daha hayırlısı olmadıkça bırakmayacağını söylediğin dinden daha hayırlı olan din hiç şüphesiz ki İslâmiyettir.

Biz, seni Allah’ın dinine, İslâmiyete davet ediyoruz ki Allah din olarak insanlara onu yeterli kılmıştır, dahası da yoktur.

Bu Peygamber (Muhammed Aleyhisselâm) İslâmiyete yalnız seni değil bütün insanları davet etti. Kendisine karşı en katı, en sert ve kaba davrananlar Kureyş müşrikleri oldu.

Ona karşı en azgın düşmanlığı da Yahudiler yaptılar.

İnsanlardan ona en çok yakınlık gösterenler ise Hristiyanlar oldu. Hayatım üzerine yemin ederim ki Musa Peygamber nasıl İsa Peygamberi haber vermis, müjdelemiş ise İsa Peygamber de Muhammed Aleyhisselâmı öylece haber vermis ve onun geleceğini müjdelemiştir.

Bizim, seni Kur’an’ı kabule davet etmemiz senin Tevrat’a bağlı olanları İncil’i kabule davet etmen gibidir.

Her Peygamber bir kavme yerleşmiş olup o kavim Peygamberin ümmetinden sayılmış, o Peygambere itaat edenler de o ümmete katılmıştır.

Sen de bu Peygambere yetişenlerdensin. Biz, seni İslâm dinine davet etmekle İsa Peygamberin dininden menediyor değiliz. Belki onunla, onun gerçek tebligatıyla amel ve hareket etmeni teklif etmiş oluyoruz.” dedi. Mukavkıs:

“Ben bu Peygamberin işini, dinini inceledim ve gördüm ki onda ne dünyadan el etek çekilmesi emrediliyor ne de makbul olan şeyler yasaklanıyor. Kendisi de ne yolunu şaşırmış bir sihirbaz ne de gaipten haberler aldığını iddia eden yalancı bir kâhin olarak bulmuş değilim.

Fakat kendisinde bulduğum; gaibi, gizli kapaklı şeyleri keşfedip haber vermek gibi Peygamberlik alâmetleridir. Bununla beraber ben biraz daha düşünmek isterim.” dedi ve

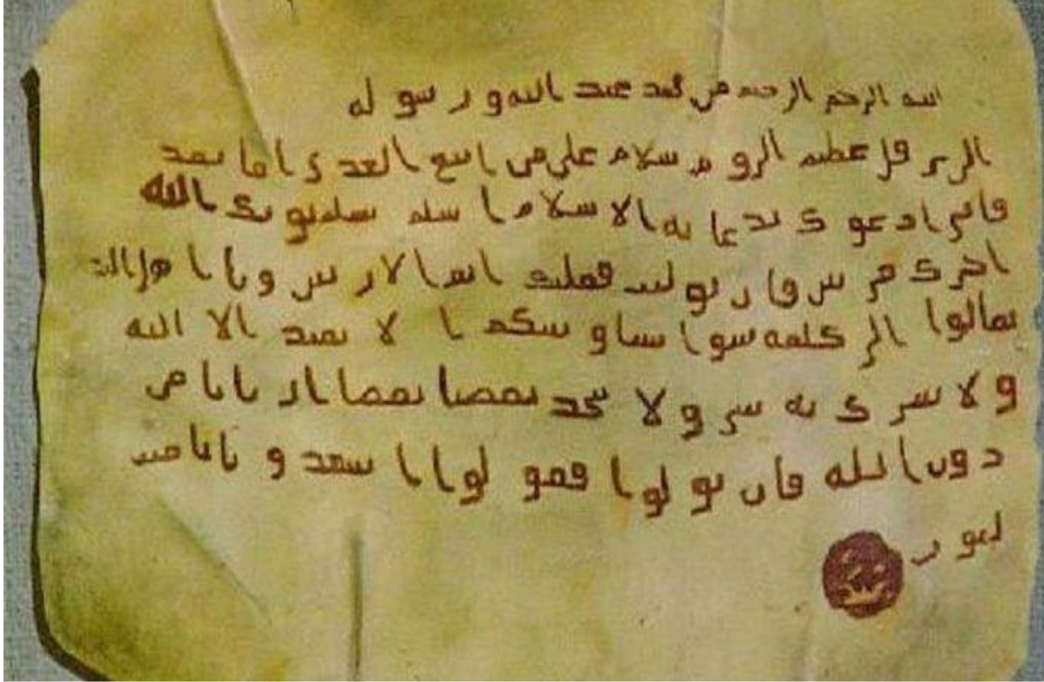
Peygamberimizin mektubunu fil dişinden yapılmış bir kutuya koyarak mühürledi ve bir cariyesine verdi.

Mukavkıs'a Gönderilen Mektubun Ele Geçmesi

Hicretin 1267nci yılında Mısır Ahmim beldesinde eski bir manastırdaki Kıpti kitapları arasında bulunan ve Peygamberimizin, Mukavkıs'a göndermiş olduğu anlaşılan mektubun Abdülmecid Han tarafından satın alınarak İstanbul Topkapı Sarayı Müzesindeki mukaddes emanetler bölümünde saklanmaktadır.

Mektup; 16x19 cm ebadında, kahverengi bir deri üzerine siyah mürekkeple yazılmış olup on iki satırdır. Mektubun altında Peygamberimizin mührü bulunmaktadır. Fakat mektupta yer yer güve yenikleri ve delikleri vardır.

Mukavkıs'a Gönderilen Mektubun Resmi

Mukavkıs'ın Peygamberimiz ve İslâmiyet Hakkında Soruları

Mukavkıs bir gece Hâtıb'ı huzuruna getirtti ve kendisinin yanında Arapça tercümanından başka kimse yoktu. Hâtıb'a:

"Onun hakkında soracağım şeylere doğru cevap verir misin? Sahibinin seni seçip gönderdiğini biliyorum. Ben sana üç şey soracağım." dedi. Hâtıb:

"İstediğini sorabilirsin! Ben ancak doğruyu söylerim." dedi.

Mukavkıs: "Muhammed insanları nelere davet ediyor?" diye sordu.

Hâtıb: "Yalnız Allah'a ibadet etmeye davet ediyor. Namaz kılmayı, oruç tutmayı, Beytullah'a haccetmeyi, verilen sözde durmayı emrediyor.

Ölmüş hayvan etini yemekten ve kandan menediyor." dedi.

Mukavkıs: "Onun şekil ve şemalini bana anlat!" dedi.

Hâtıb kısaca tarif etti. Mukavkıs:

"Anlatmadığın bazı şeyler kaldı! Gözlerinde azıcık kırmızılık, sırtında, iki omuzunun arasında da Peygamberlik mührü vardır.

Kendisi merkebe biner. Kendisi, amcaları ve amcaoğulları tarafından korunur!" dedi.

Hâtıb: "Bunlar da onun sıfatlarıdır." dedi. Mukavkıs:

"Ben, bir Peygamberin geleceğini biliyordum fakat onun Şam'dan çıkacağını sanıyordum.

Ben, onun vasfını; iki kız kardeşi bir nikâh altında birleştirmez, hediyeyi kabul eder, sadakayı kabul etmez. Fakirler ve yoksullar ile oturur, kalkar diye de kitapta yazılı bulmuştuk.

Fakat ben Kıptilere, bundan ne bir kelime anarım ne de bir kimseye bu konuşmamı bildirmeyi isterim." dedi.[1]

Ebî Beltea Oğlu Hâtıb'ın Medine'ye Dönüşü

Mukavkıs, Hâtıb'a: "Sahibine dön! Onun için iki cariye, iki binit hayvanı, bin miskal altın, Mısır işi elbise ve daha başka hediyler gönderilmesini emrettim. Senin için de yüz dinar ve elbise verilmesini emrettim.

Yanımdan ayrılarak git. Sakın Kıptiler senin ağzından tek kelime bile işitmesinler!" dedi ve Mukavkıs bundan fazla ne bir şey yaptı ne de Müslüman oldu.[2]

Mukavkıs, Peygamberimize ayrıca billûr bir kadeh, kokulu bal, sarık, Mısır keten kumaşı, öd, misk gibi güzel kokular, bir kutu içinde sürmelik, gül yağı, tarak, makas, misvak, ayna, iğne ve iplik de hediye etti.

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.41-42
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.260; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.293; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.41-42

Mukavkıs'ın gönderdiği iki cariye de Mariye ile kız kardeşi Sîrin idi. Hâtıb yolda gelirken bunlara Müslüman olmalarını teklif etti ve onlar da Müslüman oldular.

Mariye'yi Peygamberimiz kabul etti, Sîrin'i de Sâbit oğlu Hassân'a verdi.

Peygamberimizin oğlu Hz. İbrahim bu Mariye'den doğdu.[1]

Hâtıb, Mukavkıs'ın ülkesinde beş gün kaldıktan sonra ayrıldı. Hâtıb'ı, Cezîretül'arab'a muhafız askerleriyle yolladı. Arap topraklarına geldiklerinde Şam'dan Medine'ye gitmekte olan bir kafileye rastladılar ve Hâtıb, Mukavkıs'ın askerlerini geri göndererek bu kafileye katıldı.

Ebî Beltea oğlu Hâtıb hediyelerle Medine'ye geldi, Peygamberimiz Mukavkıs'ın gönderdiği hediyeleri kabul etti.

Hâtıb, Mukavkıs'ın sözlerini Peygamberimize anlatınca, Peygamberimiz:

"Saltanatına kıyamadı. Esirgediği saltanatı ise kendisinde kalmayacacak!" buyurdu.

Ebî Vehb Oğlu Şüca'nın Ebî Şimr'ül Gassâni Oğlu Hâris'e Gönderilmesi

Peygamberimizin İslâmiyete davet etmek üzere hükümdarlara, Hicretin yedinci yılı Muharrem ayında gönderdiği altı elçiden birisi de Ebî Vehb oğlu Şüca olup, onu da Hristiyan Arapların Hükümdarı Ebî Şimr'ül Gassâni oğlu Hâris'e göndermişti.[2]

Peygamberimizin Mektubu

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah'ın Resulü Muhammed'den Ebî Şimr oğlu Hâris'e,

Doğru yola uyan, Allah'a iman ve Resulünü tasdik edenlere selâm olsun!

Ben, seni eşi ve ortağı bulunmayan bir Allah'a imana davet ediyorum.

Davetimi kabul edersen, hüküm ve saltanatın yine sende kalacaktır.

Ebî Vehb Oğlu Şüca Gassân Hükümdarının Topraklarında

Ebî Vehb oğlu Şüca der ki:

"Ebî Şimr oğlu Hâris'e gittim. Kendisi o sıralarda Dımşak'ın Gota bölgesinde bulunuyor ve Kayser Heraklius'e yapılacak ağırlama hazırlığıyla meşguldü.

Kayser Heraklius Kudüs'e gelmişti.

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.99; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.212, 214; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.225-226
[2] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.351; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.32; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.258

Hâris'in kapısında iki üç gün kadar bekledim ve kapıcıya:

"Ben Resulullah Aleyhisselâmın Hâris'e gönderdiği elçisiyim." dedim.

Kapıcı Rum olup adı Mira idi, bana:

"O şu gün şu saatte çıkar!" dedi ve Mira bana Resulullah Aleyhisselâmı sordu. Ben de Resulullah'ın sıfatlarını ve Ebî Şimr oğlu Hâris'i İslâmiyete davet ettiğini anlatınca duygulandı, ağlamaya başladı.

Mira: "Ben İncil okudum. Bu Peygamberin vasıflarını ve insanları nelere davet edeceğini İncil'de yazılı buldum. Fakat ben onun Şam'dan çıkacağını sanıyordum, Medine'den çıktığını duydum.

Ben ona iman ediyor ve Peygamberliğini tasdik ediyorum. Fakat imanımı açıklamaktan korkuyorum. Çünkü Hâris beni öldürür!" dedi ve beni bir güzel ağırladı.

Sonunda Hâris gelerek tahtına oturdu ve kendisinin yanına girmeme izin verildi. Ben de huzuruna gidip Resulullah Aleyhisselâmın mektubunu ona sundum. Hâris mektubu okuduktan sonra yere attı ve:

"Saltanatımı benden kim alacakmış, görelim! O benim üzerime yürümeden ben ona gideceğim!" dedi.

O sırada Heraklius, Kudüs'te olup Dıhyetülkelbî'de Kayserin yanında bulunuyordu. Ona bir mektup yazarak elçiliğimin haberini bildirdi ve Resulullah Aleyhisselâmın üzerine yürümeye hazırlandı.

Hâris daha sonra beni huzuruna çağırttı ve ne zaman döneceğimi sordu ve bana yüz miskal altın verilmesini emretti.

Ben de ertesi günü yola çıktım. Hâris'in kapıcısı bana yol için azık ve elbiseler vererek:

"Resulullah Aleyhisselâma benden selâm söyle! Dinine tâbi ve Müslüman olduğumu ona haber ver!" dedi.

Dönüp Peygamber Aleyhisselâmın yanına geldim. Ebî Şimr oğlu Hâris'in dediklerini ve davranışını ve ayrıca kapıcısı Mirâ'nın selâm ve kelâmlarını Peygamberimize ilettim."

Ebî Şimr oğlu Hâris, Mekke'nin fethi yılında öldü. Onun ölümüyle Gassâni saltanatı Eyhem oğlu Celebe'ye geçti ve onda sona erdi.

Amr Oğlu Salît'in Yemâme Hükümdarı Ali Oğlu Hevze'ye Gönderilmesi

Peygamberimizin İslâmiyete davet etmek için Yemâme Hükümdarı Ali Oğlu Hevze'ye gönderdiği elçi Amr oğlu Salît idi ve o da Hicretin yedinci yılı Muharrem ayında gönderilmişti.

PEYGAMBERİMİZİN MEKTUBU

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah'ın kulu ve Resulü Muhammed'den Ali oğlu Hevze'ye,

Doğru yola uyan, tâbi olanlara selâm olsun!

İyi bil ki; benim dinim, develerin ve atların ayak basacakları en uzak yerlere kadar uzanacak, bütün dinlere galip ve üstün gelecektir.

Sen de Müslüman ol, selâmet bul!

Müslüman olursan, idaren altındaki yerleri yine sana bırakırım.

Amr Oğlu Salît Hemze'nin Yanında

Salît, Peygamberimizin mühürlü mektubu ile Ali oğlu Hevze'nin yanına vardığı zaman, onu misafir etti ve ağırladı.

Mektup kendisine okununca, Ali oğlu Hevze:

"Sen, bana biraz mühlet ve genişlik ver de düşüneyim. İnşallah davetini kabul ederim!" dedi.[1] Peygamberimizin davetini kibarca reddetti.[2]

Fetih yılında Mekke'den dönerken, Cebrail gelip Hevze'nin öldüğünü Peygamberimize haber verdi.[3]

Yahudi Sihirbazı A'sam Oğlu Lebid'in Peygamberimize Sihir Yapması

Sihir sözü Araplarca, bir şeyi yönünden çekip çevirmek, değiştirmek yerinde kullanılır.

Sözlük anlamı ise sebebi gizli ve ince olan şeydir. Şeriat da ise sebebi gizli olan ve aslına uymayan göz bağcılık, düzenbazlık, oyunculuk biçimindeki şeylere denir.

Sihir, kötü kişilerde görülen, itiraz ve reddedilmesi güç olmayan olağanüstü işler diye de tarif edilir.

Sihrin Türkçe karşılığı büyü ve cadılıktır.

Sihrin, üç türlü manası vardır:

1. Aslı ve hakikati olmayan zihnî hayallemeler, kuruntular, düzen ve oyunlardır ki; hokkabazların el çabukluğu ile gözlerden kaçırmak ve yaldızlı sözlerle kulakları avutmak suretiyle yaptıkları şeylerdir.

---

[1] Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.304
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.262; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.295; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.303
[3] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.43-44; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.303

Yüce Allah bu çeşit sihir ve sihirbazlar hakkında:

Arâf Sûresi ayet 116:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قَالَ اَلْقُواۚ فَلَمَّا اَلْقَوْا سَحَرُوا اَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَٓاؤُ۫ بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾

“(Mûsâ), "siz atın" dedi. Bunun üzerine onlar (ellerindekini) atınca insanların gözlerini büyülediler ve onlara korku saldılar. Büyük bir sihir yaptılar.”

Tâ Hâ Sûresi, ayet 66:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قَالَ بَلْ اَلْقُواۚ فَاِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ اِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ اَنَّهَا تَسْعٰى ﴿٦٦﴾

“Mûsâ: "yok, (önce) siz atın" dedi. Bir de ne görsün, onların ipleri ve değnekleri yaptıkları sihirden dolayı kendisine hızla sürünür gibi görünüyor.” buyurmuştur.

O zaman, imansızlar Hz. Musa’yı da böyle bir sihirbaz sandıkları için ona:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَقَالُوا يَٓا اَيُّهَ السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ اِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

“Ey sihir yapan, bizim için rabbine, sana olan vaadi veçhile dua et!” (Zuhruf Sûresi, ayet 49) diye hitap etmişlerdi.

3. Herhangi bir suretle yaklaşıp şeytanın yardımını sağlamaya çalışmaktır ki; yüce Allah bu hususta: Şuarâ Sûresi, ayet 221-222:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

هَلْ اُنَبِّئُكُمْ عَلٰى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُۜ ﴿٢٢١﴾ تَنَزَّلُ عَلٰى كُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيمٍۙ ﴿٢٢٢﴾ يُلْقُونَ السَّمْعَ وَاَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَۜ ﴿٢٢٣﴾

221. Şeytanların kime ineceğini size haber vereyim mi?

222. Onlar, her günahkâr yalancıya inerler.

223. Bunlar, (şeytanlara) kulak verirler, çoğu da yalancıdır.

Bakara Sûresi, ayet 102:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلٰى مُلْكِ سُلَيْمٰنَۚ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمٰنُ وَلٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَۗ وَمَٓا اُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَۜ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ اَحَدٍ حَتّٰى يَقُولَٓا اِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْۜ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِه۪ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِه۪ۜ وَمَا هُمْ بِضَٓارّ۪ينَ بِه۪ مِنْ اَحَدٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِۜ وَيَتَعَلَّمُونَ

مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْۜ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرٰيهُ مَا لَهُ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍۜ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهٖ اَنْفُسَهُمْۜ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

"... FAKAT O ŞEYTANLAR KÂFİRLERDİR Kİ İNSANLARA SİHRİ (büyücülüğü) ÖĞRETİYORLARDI..."

Sihrin bu çeşidi, hayırlı ve mümin olan cinlerle kâfir ve şeytan olan cinlerden yardım görmek biçiminde gösterilmiştir.

3. Suret ve tabiatlarının değiştirilmesine güç yetirilebileceğine ve meselâ bir insanın merkep yapılabileceğine inanılan şeydir ki bu çeşit bir sihrin ilim adamlarınca aslı ve hakikatı yoktur.

Böyle olmakla beraber sihrin insanlar üzerinde tesirli olduğu ve sihirlenen, büyülenen kişinin boş yere kendini eşek olmuş sanarak eşekleşmeye yeltendiği de görülür.

"İbn-i Haldun"a göre; sihir ve tılsım bir ilim olup insan ruhu bunlarla ya doğrudan doğruya ya da dolayısıyla temel elemanlara tesir edebilir.

Doğrudan doğruya olanına sihir, dolayısıyla olanına tılsım denir.

İnsanlar, ruhları itibariyle bir cinsten iseler de taşıdıkları bazı özellikleri dolayısıyla sınıflara ayrılırlar ve her sınıfta ayrı bir özellik taşır.

İnsanlar üzerindeki tesirleri itibariyle sihirbazların ruhları üç gruba ayrılır:

1. İstediklerini doğrudan doğruya kalp ile etkiler ki filozofların sihir adını verdikleri budur.
2. Yıldızların, tabiat ve mizaçlarından yahut temel elemanlardan ya da sayıların özelliklerinden birisiyle etki yaparlar ki buna tılsım denir ve tesir yönünden birinci gruptakine nispetle çok zayıf ve düşük kalır.
3. Hariçte hiç aslı ve vücudu olmadığı hâlde yapılan ruhî tesir ve telkinlerle birtakım suretler ve hayaller hissettirilir ki filozoflar buna da göz bağcılık adını verirler.

Sihirbazların ruhlarındaki özellik, sair beşerî özellikler gibi kendilerinde yaratılıştan mevcut olup bunun fiili alanına çıkması ya riyazetle ya da şeytanlara itaat ve tapmakla olabilir.

Peygamberlere gelince, onların ruhlarında öyle bir özellik vardır ki onlar bu özellikleriyle Allah'ı marifet ederler (tanıyıp bilirler), Allah tarafından gelen meleklerle görüşür ve konuşurlar. Allah'ın izni ve yardımıyla bir takım mucize ve harikalar gösterirler.

Sihir; Peygamberlerin ne Peygamberlik sıfatlarına ne de Peygamberlik vazifelerine etki edebilir. Ancak; Peygamberlerin birer insan olmaları itibariyle hastalanmaları nasıl

tabi ise sihrin de kısa bir müddet için kendilerinin bazı dış organları üzerinde az çok bir sarsıntı yapabileceği, bir tutukluk ve durgunluk meydana getirebileceği mümkün görülmüştür.

Sihrin keramet ve mucize ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Sihir; fasık, dinle ilgisi kesilmiş kimselerde görülür. Böyle kişilerde keramet zuhur etmez.

Sihirbaz, yapmak istediği şeyi oluşturuncaya kadar her türlü söz ve işlerden yararlanmaya çalışır.

Kerametteise böyle şeylere gerek ve ihtiyaç duyulmaz. Keramet, ancak şeriate son derece bağlı, dince tehlikeli sayılan tutum ve davranışlardan son derece çekinen Allah dostlarından, kendiliğinden zuhur eder.

Mucizeye gelince; Peygamberlerin, Peygamberliklerini ispatlamak üzere Allah'ın izniyle gösterip, inkârcılara meydan okudukları, bir takım olağanüstü şeylerdir ki bu vasıflarıyla kerametten ayrılırlar ve üstünlük taşırlar.

Sihrin İslâmda Yasaklığı

Peygamberimiz bir gün: "İnsanı helâke sürükleyen yedi şeyden sakınınız!" buyurdu. Ashabı sordular:

"Ya Resulullah, nedir bu tehlikeli şeyler?" Peygamberimiz:

"Allah'a şirk koşmak, sihir yapmak, Allah'ın öldürülmesini haram kıldığı nefsi haksız yere öldürmek, faiz yemek, yetim malı yemek, savaş meydanından dönüp kaçmak, zinadan korunan ve böyle bir şey hatırından bile geçirmeyen Müslümanlara zina isnat etmek." buyurdu.

Yine Peygamberimizin buyurduğuna göre; bir yere düğüm vurup efsun yapan kişi sihir yapmış, sihir yapan da küfre sapmış (büyük bir günah işlemiş) olur. Muhabbet vs. için efsun yapmak, iplik okumak ve nüsha yazmak suretiyle sihir yapmak da şirktir.

Kim bir sihirbaza, kâhine veya yıldızlara bakıp gaipten haber veren kimseye gider ondan bir şeyler sorar ve onun söylediklerini de doğrularsa Muhammed Aleyhisselâma indirilmiş olanı inkâr etmiş olur.

Sihrin Tarihçesi

Sihir ve sihirbazlık öteden beri birçok milletlerde; Rumlarda, Hintlilerde, Acemlerde, Mısırlılarda görülegelen tarihi bir olaydır.

Hz. Nuh'un torunu Erfahşed'in oğlu Kaynan sihirbazdı.

Âd oğlu Amlik, Amlik'ın oğlu Ulvan, Ulvan'ın oğlu Dahhâk, Babil taraflarına yerleştikten sonra Babil'i kurmuş ve etrafta ne kadar sihirbaz varsa hepsini Babil'de toplamış, sihir öğrenmiş hatta sihirbazlıkta önder olmuştu.

Dahkâk’tan sonra Babil’de kenan (Feridun) oğlu Nemrud hüküm sürdü. Kendisi, heyet ilmine vâkıftı. Heyet bilginlerini Babil’de topladı.

Hz. İbrahim’i ateşe attıran da bu idi.[1]

Firavun tarafından Hz. Musa’nın karşısına yetmiş iki sihirbaz çıkarılmıştı, bunların yetmişi İsrail Oğullarından, ikisi de Farslı idi. İsrail Oğullarından olan sihirbazlar Hz. Musa’nın gösterdiği mucize karşısında Müslüman olmuşlar ve firavun tarafından astırılmışlardı.

Farslı olan sihirbazlar ise Müslüman olmamışlar ve kaçmışlardı.

Hz. Suleyman’ın devrinde de sihirbazlık çok yaygındı.

Bakara Sûresi, ayet 102:

بِسْـــــــــــــــــمِ اِللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

وَاتَّـبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلٰى مُلْكِ سُلَيْمٰنَۚ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمٰنُ وَلٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَۗ وَمَٓا اُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَۜ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ اَحَدٍ حَتّٰى يَقُولَٓا اِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْۜ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِه۪ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِه۪ۜ وَمَا هُمْ بِضَٓارّ۪ينَ بِه۪ مِنْ اَحَدٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِۜ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْۜ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرٰيهُ مَا لَهُ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍۜ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِه۪ٓ اَنْفُسَهُمْۜ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

"Suleyman'ın hükümranlığı hakkında şeytanların (ve şeytan tıynetli insanların) uydurdukları yalanların ardına düştüler.[2] oysa Suleyman (büyü yaparak) küfre girmedi. Fakat şeytanlar,[3] insanlara sihri ve (özellikle de) babil'deki Hârût ve Mârût adlı iki meleğe ilham edilen (sihr)i öğretmek suretiyle küfre girdiler. Hâlbuki o iki melek, "biz ancak imtihan için gönderilmiş birer meleğiz. (Sihri caiz görüp de) sakın küfre girme" demedikçe, kimseye (sihir) öğretmiyorlardı. Böylece (insanlar) onlardan kişi ile karısını birbirinden ayıracakları sihri öğreniyorlardı. Hâlbuki onlar, Allah'ın izni olmadıkça o sihirle hiç kimseye zarar veremezlerdi. (Onlar böyle yaparak) kendilerine zarar veren, fayda getirmeyen şeyleri öğreniyorlardı. Andolsun, onu satın alanın ahirette bir nasibi olmadığını biliyorlardı. Kendilerini karşılığında sattıkları şey ne kötüdür! Keşke bilselerdi!”[4]

---

[1] Dineverî-Ahbaruttuval, s.8

[2] Güya Süleyman Aleyhisselâmın nübüvvet ve saltanatını şeytanî sihirlere atfediyorlardı.

[3] Bu ayet, sihir öğretmenin ve sihir yapmanın küfrolunduğunu açıklamaktadır. Buharî ve Müslim’in de Ebû Hüreyre’den rivayet edilen bir hadiste de, Resulullah Aleyhisselâm sihri, Allah’a eş koşmakla bir arada zikretmiştir.

[4] Melekler Günah işlemekten masumdurlar. Bu ayette adı geçen iki meleğin sihir hakkında bilgi ilham etmesi onun şerrinden korunma çarelerini talim maksadındandır. Bir şeyi bilmek ve öğrenmek başka, uygulamak başkadır. Nitekim herhangi bir sıvının içki olduğunu bilmek de hiçbir mahsur yoktur. Hatta bilmek, korunma açısından daha hayırlıdır. Haram olan içkinin kullanılmasıdır. Kimya ilmiyle onun şerre ve beşeriyeti imhaya alet olan tatbiki ayrı

Hz. Suleyman bu konulardaki kitapları toplatarak onları bir sandık içinde kürsünün altına gömdürmüştü. Hz. Suleyman'dan sonra bu kitaplar ortaya çıkarılarak; bu, Allah'ın Suleyman'a indirdiği, onun da halktan esirgediği, gizlediği ilimdir, diyerek onu din edindiler.

Yahudiler arasında sihirbazlık sürdü, gitti.

Sihirbazlık ile kâhinlik arasında sıkı bir münasebet vardı.

Hz. Musa'nın karşısına çıkarılan sihirbazlar, Mısır baş kâhinleri idi.

Hz. İsa'nın devrinde birçok baş kâhinlerin bulunduğu hatta Hz. İsa'nın asılmasını en başta onlar bulunuyordu. Bu hususta en çok direnen de Kâhini Âzam olduğu bildiriliyor. (Markus İncil'i: 14x53-64)

Kehanet ve Çeşitleri

Kehanet; gaipten haber vermek, falcılık, bakıcılık etmek demektir. Kişinin işini görüp gözeten, yöneten kimseye de kâhin denilir.

Kâhin, gelecek zamanda olacak şeylerden haber veren kâinatın sırlarına, gaip ilmine vâkıf olduğunu iddia eden kimse demektir.

Kâhinler, kendilerinin cinlerden tâbileri bulunduğunu, onlarla görüşüp kendilerine haberler getirdiklerini söylerler. Kâhin'e arraf ve müneccim de denilir.

Araplar, her ince ilim sahibine müneccim, tabibe de kâhin derlerdi.

Arraflar; sözün gelişinden, işten, hâlden soruşturup bir şeyler anlarlar, bununla da her şeye vâkıf olduklarını, çalınmış şeyleri, yitiklerin yerlerini vs. bildiklerini iddia ederlerdi.

Medine Yahudilerinden Kurayza ve Nadir kabilelerine de kitap sahibi, anlayış ve bilgi sahibi oldukları için "Kâhinayn" (İki kâhin kabile) denirdi.

Önceleri cinler, şeytanlar göklere çıkmaktan menedilmedikleri için, göklerin ses dinleme yerlerine sinerek, yeryüzünde vuku bulacak ölüm, yağmur vs. hadiseler hakkında meleklerin kelâmlarından işittiklerini gelir, kâhinlere haber verirler, onlar da insanlara bir takım yalanlarla birlikte söylerlerdi.

---

ayrı şeylerdir. Bıçak ekmek de keser, katil de yapar. İşte, Hârut ve Mârut'un sihir hakkında bilgi vermeleri de bu kabildendir. Bahasus onların: "Biz ancak fitneyiz (imtihan için gönderilmişizdir). Sakın (sihir yapıp) da kâfir olma." demeleri de bu mütalâayı teyid eden en kuvvetli bir delildir. Hârut ve Mârut kıssası hakkında Resulullah Aleyhisselâm'dan herhangi bir hadis rivayet edilmemiştir. Bu anlamda uydurulan hurafelere itimat edilmemelidir. İşte gerçek olan Kitabullah'tır.

Peygamberimizin zuhuru üzerine cinler ve şeytanlar göklere çıkmaktan, haber hırsızlığından menedildiler.

Kehanetin Tarihçesi

Kehanetin tarihi de tufandan çok öncelerine kadar gider.

Hz. Nuh'un devrinde kâhinlik çok yaygındı. Hz. Nuh'a karşı çıkan kral, yeryüzündeki bütün krallardan ülkelerindeki kâhin ve arrafların hepsinin kendisine gönderilmesini istemiş ve her taraftan gelen kâhin ve arrafları Hz. Nuh'un karşısına çıkarmıştı.

Hz. Nuh, gösterdiği mucizelerle onları mağlubiyete uğratmıştı. Hz. Nuh'un öldürülmesini emreden o zamanın kâhini idi.

Hz. İdris'in öldürüldüğünü ortalığa yayan ilk kâhin de şeytan idi.

Kâhinlerin en büyüğü Mısır'da bulunurdu.

Kâhinlerin kehanetleri yıldızlar üzerindeydi. Kâhinler bütün ilimlerin kendilerine yıldızlardan geldiğini ve gaip habelerlerinin onlar tarafından verildiğini, tabiat sırlarının onlar tarafından gösterildiğini iddia ederlerdi.

Kâhinler, türlü türlü tılsımlar düzerler, konuşan heykeller yaparlar, yürüyen suretler çizerler, yüksek binalar kurarlar, tıp ilimlerini taşların üzerine kazarlar, düşmanları yurtlarından menedecek bir takım şaşılacak şeyler yaparlardı.

Kâhinlerin Mısır'da, yerin altında beş, yerin üstünde de kırk şehri vardı ve her şehirde kâhinlerden birer başkan bulunmakta, kâhinlerin sayıları da binleri aşmaktaydı.

Kâhinler, kâinatı yönettiğine inandıkları yedi yıldızdan birine yedi yıl taparlar ve Mâhir adını alırlardı.

Mâhir, yedi yıldızdan her birine yedişer yıl taptıktan sonra kaatır diye anılırdı. Kaatır mertebesine erişen kâhin, kral ile oturur, kalkardı. Kral, kaatırın görüşüyle hükmeder ve onu gördüğünde saygısından ayağa kalkardı.

Kaatır, her gün kralın yanında bulunmak üzere giyinir, kuşanır ve sonra gider kralın yanına otururdu. Sonra diğer kâhinler de sanat ve hüner sahipleriyle birlikte içeri girerler, kaatırın hizasında dururlardı.

Kâhinlerin her biri, bir yıldıza hizmet eder ve Arapların Abdüşşems diye ad taktıkları gibi bunlarda, yıldızın kulu manasına gelen Abdulkevkep adı verilirdi. Kaatır, mâhir adını taşıyan kâhinlerden birine:

"Sahibin nerede?" diye sorar, o da:

"Filân burçta, filân derecede, filân dakikada." diye cevap verirlerdi.

Kaatır, yıldızların bulundukları yerleri öğreninceye kadar hizasındaki mâhirlere sorusunu tekrarladıktan sonra krala döner ve kralın ne yapması, yemesi; hangi vakitte cinsî münasebette bulunması yararlı görünüyor ve bütün göreceği şeyler yararlı olacak diye söyleyerek kralı yönlendiriyordu.

Kaatırın önünde bulunarak ayakta duran kâtip de kaatırın bütün söylediklerini yazardı. Bundan sonra kaatır, sanat ve hüner sahiplerine döner, her birine taş üzerine çizdirmek istediği sureti çizdirirdi.

Sanat ve hüner sahipleri, Darülhikme merasimine gittikleri zaman da o gün yapmaları yararlı olacak işler kendilerinin önüne konulurdu.

Böylece bütün olan bitenler bir kâğıda yazılarak kaydedilir ve dürülerek kralın mahzenine konulurdu.

Tufandan sonra bir müddet Hz. Nuh'un dini üzerinde kalındı. Kâhin adı ayıp sayıldı. Bunun yerine, buyruklarına karşı gelinmez anlÂmina gelen Hâkim adı kullanıldı.

Araplarda ilk kâhin de Nuh oğlu Sam, Sam'ın oğlu İrem, İrem'in oğlu Huveyl, Huveyl'in oğlu Şıkk idi.

Arap kâhinleri arasında Satîh, erişilemeyecek bir dereceye erişmişti, kendisine kâhinler kâhini diye isim verilmişti.

Satîh, gaipten haber verir, şaşılacak şeyler anlatırdı.

Yemen Kralı Nasr oğlu Rebîa bir rüya görmüş ve ondan ürkmüştü. Ülkesinde ne kadar kâhin, sihirbaz, falcı ve müneccim varsa hepsini yanına çağırmış ve onlara:

"Ben bir rüya gördüm ve ondan ürktüm. Bunun yorumunu bana bildiriniz!" demişti. Onlar da:

"Rüyanı bize anlat da sana yorumunu bildirelim!" dediler. Kral:

"Ben rüyamı size anlatırsam, bildireceğiniz yorumun doğru olduğuna emin olmam, inanmam. Rüyayı anlatmadan onu bilmeyen kimse onun doğru yorumunu da bilemez." dedi. İçlerinden biri:

"Eğer kral böyle istiyorsa Satîh'e haber salın. Çünkü ondan daha bilgili kimse yoktur. Bu hususta sözlerine inanabileceğiniz bilgili kişi odur!" dedi.

Satîh'in çağdaşı olan Yeşkür oğlu Şıkk da Araplar arasında yetişen kâhinlerdendi. Bazı Arap kabileleri arasında da arraflar yetişmiştir.

Peygamberimizin sütannesi Halime'nin yanında iken her yıl dedesi Abdül Muttalib'e getirilirdi.

Peygamberimiz beş yaşında iken yine Abdül Muttalib'e getirilmişti ve o sırada Mekke'ye bir kâhin gelmişti. Kâhin, Peygamberimize bakınca:

"Ey Kureyş cemaati, bu çocuğu öldürünüz! Çünkü o, size öldürecek ve cemaatinizi parçalayacaktır!" dedi.

Abdül Muttalib kâhinin bu sözünden korktu, Kureyş müşrikleri de Peygamberimizden hep korktular.[1]

Sihir ve kehanet hakkındaki bu bilgileri yazmakta ki amacımız, tarih boyunca Peygamberlere ve bu arada Peygamberimize karşı nelere kadar başvurulduğunu ve nelerden yararlanmaya çalışılmış olduğunu göstermektir.

Yahudilerin Peygamberimize Yaptıkları Sihir

Peygamberimizin Hudeybiye'den dönüşünde, Medine'de kalan Yahudilerin elebaşları Müslüman olduğunu söylerlerken bin yandan da münafıklıktan ayrılmayan Yahudiler, Ebül'Âsam oğlu Lebid'in yanına geldiler. Ona:

"Sen bizim en bilgin sihirbazımsın! Muhammed (Aleyhisselâm), bizim erkeklerimizi, kadınlarımızı büyüledi ve biz ona bir şey yapamadık.

Bizden kimleri öldürdüğünü, kimleri sürgün ettiğini gördün!

Biz, onun yaptıklarına karşı onu sihirleyip yok etmen için seni görevlendiriyoruz." dediler ve bu iş için ona üç altın verdiler.

Âsam oğlu Lebid, Peygamberimizin tarağı ile başından tarakta kalmış saçını istedi. Yahudilerden bir genç de Peygamberimizin işinde çalışırdı ve kâfir Yahudiler bu gencin üzerine düştüler ve onu kandırarak Peygamberimizin saç tarağıyla üzerinde kalan saç kıllarını elde ettiler.

Lebid istediğini el geçirince, ona bir çeşit iplik geçirip düğümler yaptı ve okuyup üfledi sonra bu saç tarağında bulunan saçları hurmanın kurumuş çiçek kapçığı içine koydu ve götürüp kuyunun dibindeki bir taşın altına yerleştirdi.

Bu kuyu Zurayk Oğullarına (Yahudilerin müttefiki olan bir kabile) aitti.

Lebid sihir yaptıktan sonra Peygamberimizin sıhhati bozularak saçları dökülmeye başladı.

Peygamberimiz, yapmadığı bir işi yapmış, karısına yaklaşmamış olduğu hâlde yaklaşmış gibi sanıyordu. Gözlerinin de feri azaldı.

Ashabı üzüntü içindeydi ve Peygamberimizin bu hâli günlerce sürdü.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.166-167

Yüce Allah, Peygamberine yapılan sihri gösterdi.[1]

Peygamberimiz, Hz. Ali ile Yâsir oğlu Ammar'ı çağırdı. Zervan kuyusuna gitmelerini ve meleklerdedn işittiği şeyleri onlara yapmalarını emretti.

Hz. Ali ve Ammar hemen kuyunun yanına gittiler.

Kuyunun suyu, kınaya boyanmış ve kuyu başındaki hurma ağaçlarının başları da şeytan başları gibiydi.[2]

Kuyunun suyunu boşalttılar, içindeki taşı kaldırdılar. Taşın altında hurma çiçeği kapçığı, Peygamberimizin tarağını, üzerine iğne batırılmış mumdan bir heykel ve yine üzerine on bir düğüm atılmış ve iğneler saplanmış bir yay kirişi bulunup çıkarıldı.

Yay kirişinin üzerindeki düğümler çok zor çözüldü. Her düğüm çözüldükçe Peygamberimiz önce elem sonra rahatlama duydu. En son düğüm çözüldüğü zaman Peygamberimiz bir diz bağından boşanmış, kurtulmuş gibi açıldı. Yemeye ve içmeye başladı.[3]

Peygamberimizin emriyle de Zervan kuyusu kapattırıldı.[4]

Daha sonra Peygamberimiz, Âsam oğlu Lebid'i çağırtarak:

"Allah, senin bana yaptığın sihri haber verdi ve yerini de gösterdi. Sen bunu neden yaptın?" diye buyurdu.

Lebid: "Altınlara karşı duyduğum sevgi!" dedi.[5]

Ashabından Peygamberimize, onun öldürülmesi hakkında fikir ileri sürülse de, Peygamberimiz:

"Onun sonunda göreceği ilahî azap daha şiddetlidir!" buyurdu.

Peygamberimiz, bir daha onun ne yüzünü gördü ne de bu suçunu ona andı.

Peygamberimiz, hayatına kastetmiş olan Zurayk Oğulları Yahudilerinden hiç kimseyi öldürmedi.[6]

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.197-198

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.199; Kastalanî-Mevahib, c.2, s.201; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.57; Buharî-Sahîh, c.7, s.29; Müslim-Sahîh, c.4, s.1720

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.198; Semhudî-Vefa, c.4, s.1138; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.45

[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.397; Ebülfida, İbn-i Kesîr-Tefsir, c.4, s.574

[5] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.197

[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.199; Abdurrezzak Musannef, c.6, s.165

Hz. Ömer'in Sabit Kızı Cemile İle Evlenmesi

Hz. Ömer, Hicretin yedinci yılında Ensar kadınlarından Sabit kızı Cemile ile evlendi. Cemile hatun, Ensardan Sabit oğlu Asım'ın kız kardeşi idi.

Peygamberimiz Medine'ye Hicret edip geldiği zaman Peygamberimize ilk biat eden on kadın arasında annesi Ebî Âmir kızı Şemus ile birlikte Cemile hatun da biat edip Müslüman olmuştu.

Cemile hatunun Müslümanlıktan önceki adı Âsiye idi. Hz. Ömer ile evlenince, karısının adını beğenmeyerek, senin adın Cemile'dir, demişti.

Cemile hatun buna kızdı, kendisine annesinin vermis olduğu isimden başkasını uygun bulmadığı için Peygamberimize giderek, Hz. Ömer'in söylediğini anlattıktan sonra, Peygamberimiz:

“Bilmez misin ki muhakkak Allah, Ömer'in dili ve kalbi iledir. Senin ismin Cemile'dir.” buyurdu.

Bunun üzerine Hz. Ömer, Cemile hatuna:

“Nihayet havadaki burnuna rağmen o ismi aldın!” dedi.

Hz. Ömer'in Asım adındaki oğlu Cemile hatundan doğmuştur.

HAYBER NASIL FETHEDİLDİ?

Peygamberimiz, Hudeybiye'den döndükten birkaç gün sonra yani Hicretin yedinci yılı Muharrem ayının sonlarında Hayber üzerine yürümüştür.

Amalik kavminden Mehlayil oğlu Kaniye, Kaniye'nin oğlu Hayber adında birisi Hayber'e gelerek yerleşmiş ve şehre kendi adını vermis olduğu, yine bunun gibi Semud kavminden Mazîh oğlu Vatîh adındaki birinden dolayı Vatîh kalesine kendi adının verildiği rivayet edilir.

Hayber şehri; Natat, Şıkk ve Ketîbe diye üç bölgeye ayrılır ve her bölge de kalelerden meydana gelir.

Daha önce de bahsettiğimiz üzere; Hayber'in lideri Useyr, Peygamberimize karşı çarpışmak üzere yandaşlarını Hayber'e toplamıştı ve Peygamberimiz de bu durumdan haberdar olmuştu.

Peygamberimiz, Useyr ile barış yapmayı tasarladıysa da sonradan Useyr hainlik etmiştir.

Hayber Yahudileri, Mekkelilerle iş birliği yaparak Peygamberimizi ve Müslümanlığı ortadan kaldırmak üzere aralarında anlaşma yapmışlardı. Yani, Peygamberimiz Hayber

üzerine yürüyecek olursa Mekke müşrikleri; Mekke müşrikleri üzerine yürüyecek olursa Hayber Yahudileri Medine'ye baskın yapacaklardı.

Bunun içindir ki Peygamberimiz Umre seferini düzenleyerek, Kureyşîlerle Hudeybiye'de on yıllık bir anlaşma yapmış ve gelecek tehlikeyi böyle engelledikten sonra Hayber gazasına karar vermişti.

Peygamberimiz, Hayber gazası için hazırlanmalarını ve hakkıyla çarpışacak olanların çevresinde toplanmalarını ashabına emretti. Peygamberimiz:

"Allah yolunda çarpışmayı isteyenlerden başkası bizimle birlikte gelmesin! Onlara ganimetten de bir şey verilmeyecektir." buyurdu.

Baş münafık Selül oğlu Übeyy, Übeyy'in oğlu Abdullah, Hayber Yahudilerine:

"Muhammed (Aleyhisselâm) size doğru geliyor. Tedbirli olunuz! Mallarınızı kalelerinize doldurunuz. Onunla çarpışmak için dışarı çıkarsanız, ondan hiç korkmayınız. Çünkü; sizin hazırlığınız da sayınız da daha çoktur. Muhammed (Aleyhisselâm) in cemaati hem az hem de silâhsızdır. Silâhları olsa bile pek azdır." diye haber gönderdi.[1]

Peygamberimiz Hayber'e gitmek üzere Medine'den yola çıktı.

Seniyetülveda, Zegabe, Nakama, Müstenah yollarını izleyerek Isr'a vardılar. Isr'da Peygamberimiz için hemen bir mescit yaptılar.

Isr mescidi, Peygamberimizin Hayber'e giderken içinde namaz kıldığı mescitlerin meşhurlarındandır.

Isr'dan sonra Sahba'ya vardılar. Burada da ikindi, akşam ve yatsı namazlarını kıldılar.

Sahba'da da acele bir mescit yapıldı. Peygamberimiz, Haybere giderken burada da namaz kılar ve bu mescit de Peygamberimizin namaz kıldıkları mescitlerin maruf ve meşhurlarındandır.

Keşif Birliği Tarafından Yakalanan Casus

Peygamberimiz, Bişr oğlu Abbad'ın kumandası altında bazı süvarileri keşif için ileri göndermişti. Bişr oğlu Abbad, Eşca kabilesindendir.

Abbad, Yahudiler hesabına casusluk yapan bir Bedevîyi yakaladı ve ona kim olduğunu sordu. Bedevî:

"Ben devemi kaybettim! Onu arıyorum." dedi. Abbad:

"Hayber hakkında bilgin var mı?" diye sordu. Bedevî:

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.43; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.730

“Hayber hakkında mı yoksa Hayberliler mi?” dedi.

Abbad: “Yahudilerden!” dedi. Bedevî:

“Ebilhukayk oğlu Kinâne ve Kays oğlu Hevze, Gatafan’dan olan müttefiklerinin yanına gittiler. Onlardan asker toplayıp Hayber’in bir yıllık mahsulünü onlara vaadettiler.

Gatafanlar, Bedr oğlu Utbe’nin kumandası altında atları, silâhları ve hazırlıklarıyla gelip Yahudilerin kalelerine girdiler ve şimdi onlar Yahudilerle birlikte kalelerdeler.

Kalelerde on bin savaş eri bulunuyordur.[1]

Onlar, Muhammed (Aleyhisselâm) ve ashabı ile çarpışmak için beklemektedirler. Onlar, oklarla vurulmaz, başa çıkılmaz kalelerdir. Kendilerinin yanında pek çok silâh ve yiyecekleri vardır. Yıllarca kuşatılacak da olsa yine bunlar kendilerine yeterlidir.

Onların kalelerinde içecekleri devamlı akarsuları da vardır. Onlara hiç kimsenin dayanabileceğini sanmıyorum!” dedi.

Bişr oğlu Abbad kamçısını kaldırıp ona birkaç kırbaç vurdu ve:

“Sen, onların casusu musun? Bana doğruyu söyle! Yoksa boynunu vurdururum!” dedi. Bedevî:

“Doğrusunu söylersem bana emân verir canımı bağışlar mısın?” diye sordu.

Abbad: “Evet!” deyince, Bedevî:

“Onlar, Yesrib (Medine) Yahudilerine (Benî Kurayza ve Benî Nadir) yapmış olduklarınızdan dolayı korkuya düşmüş bir cemaattirler.

Medine Yahudileri, Medine’ye alışverişe giden amcÂmin oğlunu buldular. Sizin sayınızın, atlarınız ve silâhlarınızın az olduğunu haber vermek üzere onu, Ebilhukayk oğlu Kinâne’ye gönderdiler. Ona demişler ki:

“Muhammed (Aleyhisselâm) şimdiye kadar sizin gibi iyi çarpışan bir kavimle karşılaşmamıştır.”

Muhammed (Aleyhisselâm) in, savaş malzemelerinizin, sayı ve silâhınızın çokluğunu, kalelerinizin sarplığını bilmeyerek üzerinize yürümesine Kureyşîler ve Araplar sevinmektedirler. Herkes durumu dikkatle izliyor.

Kureyşliler: “Hayber Yahudileri, Muhammed (Aleyhisselâm)ı yenecektir!” diyorlar ve ben de bütün bunları duydum. Ebilhukayk oğlu Kinâne, bana:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.640

“Git, yolda onların önüne çık ve bizim hesabımıza onları Korkut! Bir dilenci gibi yanlarına sokul, bizim sayımızın ve yardımcılarımızın çokluğunu anlat. Kendileri hakkında da bize acele haber getir.” dedi.[1]

Abbad, Bedevi’yi Peygamberimizin yanına getirerek, durumu kendisine haber verdi. Peygamberimiz:

“Emân verdiğin Bedevî’yi iş belli oluncaya kadar onu yanında tut!” buyurdu ve Bedevî bir iple bağlandı.

Peygamberimiz Hayber’e varınca ona İslâmiyeti anlattı ve:

“Seni üç kere İslâmiyete davet edeceğim. Müslüman olmazsan boynundan ip çıkarılmayacaktır!” buyurunca, Bedevî, Müslüman oldu.[2]

Bedevî’nin dedikleri doğruydu. Ebilhukayk oğlu Kinâne ve Kays oğlu Hevze ve yanlarındaki on dört Yahudi ile birlikte müttefikleri olan Gatafanlılardan, Hayber’in bir yıllık hurma mahsulünün yarısı karşılığında yardımlarını sağlamışlardı.

Gatafanlar, Bedr oğlu Utbe’nin kumandası altında mızraklı ve atlı olarak Hayber’e gelerek Yahudilerle birlikte kalelere girmişlerdi.

Peygamberimiz, Hayber’e gelmeden üç gün önce Hısn oğlu Uyeyne Yahudilere yardım etmek üzere Gatafanlardan dört bin kişi ile gelip Natat kalesine girmiş bulunuyordu.

Bu arada İslâm ordusu ilerliyordu ve bir ara Hayber yolunda İslâm mücahitleri yüksek sesle tekbir getirmeye başlamışlardı.

Peygamberimiz: “Nefeslerinize acıyınız! (Sesinizi fazla yükseltmeyiniz.) Çünkü; sizin dua ettiğiniz Allah, ne sağırdır ne de gaiptir!

Siz, en çok işiten ve en yakın olan Allah’a dua ediyorsunuz ki o, her an yanınızda bulunuyordur!” buyurdu.[3]

Mâlik oğlu Enes der ki:

“Peygamberimiz Hayber yolunda konakladıkça yaptığı duada:

“Ey Allah’ım! Geleceğe endişelenmekten, geçmişe tasalanmaktan, güçsüzlükten, gevşeklikten, pintilikten, korkaklıktan, bel büken borçtan, zâlim ve haksız kimselerin tasallutundan sana sığınırım!” dediğini sık sık işittim.”

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.44; Vakıdî-Megazi, c.2, s.641
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.640-642
[3] Buharî-Sahîh, c.5, s.75; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.394

İslâm mücahitleri Hayber yakınındaki Serir vadisinden sonra Karkara vadisine vardıklarında namaz vakti girmişti fakat Peygamberimiz oradan çıkıncaya kadar namaz kılmadı ve Harasa'ya ininceye kadar vadiyi takip ettiler.

Peygamberimiz, Şıkk ve Natat kalelerinin arasından Hayber'e doğru ilerlediler. Peygamberimiz o sırada mücahitlerini durdurdu ve şöyle dua buyurdu:

"Ey göklerin ve gölgelediklerinin Rabbi olan Allah!

Ey yerlerin ve yüklenip taşıdıklarının Rabbi olan Allah!

Ey şeytanların ve saptırdıklarının Rabbi olan Allah!

Ey rüzgârların ve savurduklarının Rabbi olan Allah!

Biz, senden bu kentin, kent halkının ve bu kentte bulunan her şeyin hayrını ve iyiliğini dileriz. Bu kentin, kent halkının ve bu kentte bulunan her şeyin şerrinden de sana sığınırız!

Haydi ilerleyiniz, *BİSMİLLAH!*"[1]

Peygamberimiz, her kente gireceği zaman böyle dua ederdi.[2]

Hayber'de İlk Karargâh

Peygamberimiz, Menzile mevkiine varınca hayvanından indi yürüyerek bir kayaya doğru gitti. O sırada hayvanının yularını çekmek istediler, Resulullah:

"Hayvanı kendi hâline bırakınız! O, memurdur!" buyurdu.

Hayvan kayanın yanına çöktü. Peygamberimiz de ağırlıklarının oraya konulmasını ve mücahitlerin de orada konaklamasını emretti.[3]

Hayber'e, hurmaların ham olduğu sıralarda gelinmişti ve hava ise tehlikeli derecede sıcaktı.[4]

Menzile karargâhında Peygamberimiz için taştan bir mescit yapıldı.

Münzir Oğlu Hubab'ın Konuşması

Münzir oğlu Hubab, sabahleyin Peygamberimizin yanına gelerek:

"Ya Resulullah, bu konakladığımız yer sana Allah tarafından emredilmiş ise buna hiç diyeceğimiz yok!

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.542; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.217; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.343
[2] İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.131
[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.643
[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.660

Eğer bu savaş gereği konaklama yeri olarak seçiliyorsa biz de düşündüklerimizi söyleyelim!" dedi. Peygamberimiz:

"Hayır! Bu şahsî bir görüşten ibarettir." buyurdu. Hubab:

"Ya Resulullah, kalenin dibine çok sokulmuş ve hurma bahçeleriyle bataklıkların arkasındaki aralığa konaklamışızdır.

Burası, Natat kalesine çok yakındır hem de Hayber'in bütün savaşçıları orada toplanmışlardır. Ben, Natat halkını iyi tanırım. Onlar kadar uzağa ok atabilen ve isabet ettiren bir kavim yoktur. Onlar bizim üst tarafımızda da bulunuyorlar. Bizim durumumuzu ve davranışlarımızı görecekler biz ise onları görecek mevkiide değiliz.

Onların okları yukarıdan aşağı hızla iner, bizim oklarımız ise onlara ulaşmaz. Sonra evlerinden çıkarak sık hurma ağaçları içinde siperlenmeyeceklerinden de emin değilim.

Burası hurma ağaçları arasında tehlikeli bir yerdir. Tehlikelerden uzakta bir yerde karargâh kurmayı emretsen olmaz mı?

Ya Resulullah, karargâhı bataklıktan uzak bir yere kurdur. Hiç değilse şu kara taşlık yeri arkamızda bulunduralım da atacakları oklar bize erişmesin." dedi.[1] Peygamberimiz:

"Senin işaret ettiğin yerinde bir görüştür. İnşallah akşama değiştiririz. Fakat bugün burada çarpışalım!" buyurdu ve Mesleme oğlu Muhammed'i çağırtarak:

"Yahudilerin kalelerinden ve bataklıktan uzak karargâh kurmak için elverişli bir yer bak!" diye emretti.

Mesleme oğlu Muhammed etrafı dolaşarak, Reci'e kadar gitti ve geceleyin Peygamberimizin yanına döndü ve:

"Karargâh kurmaya elverişli bir yer buldum!" dedi. Peygamberimiz:

"Allah'ın bereketi onun üzerine olsun!" buyurdu.

Natat Kalelerinin Önündeki İlk Çarpışma

Peygamberimiz geceleyin mücahitleri Natat kalelerinde toplanan Yahudi kuvvetleriyle çarpışmak üzere hazırladı.

Yahudiler, İslâm karargâhına ok yağdırmaya başladılar. Yahudilerin attıkları oklar İslâm karargâhının önüne düşmekteydi.

İslâm mücahitleri Yahudilerin attıkları okları toplayıp yaylarına yerleştirerek yine onlara atmaktaydılar.

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.46; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.731; Vakıdî-Megazi, c.2, s.643

İslâm mücahitleri o gün, Natat'taki Yahudi yığınağı ile geceye kadar savaştılar. İlk günde Yahudi oklarıyla yaralananlar elli kişiyi buldu.

Münzir oğlu Hubab: "Ya Resulullah, karargâhı hemen değiştirsen iyi olur." dedi. Peygamberimiz:

"Akşam olunca inşallah değiştireceğiz." buyurdu ve akşam olunca karargâh yerinin Reci'e taşınmasını emretti.

Nâim Kalesi Önündeki Çarpışma

Peygamberimiz, her sabah silâhlanarak İslâm mücahitleriyle birlikte bayraklarını alarak Natat'ın üst tarafına akşama kadar Yahudi kuvvetleriyle çarpışmakta, akşam olunca da Reci' karargâhına dönmekteydiler.

Yaralanan mücahitler Reci' karargâhında tedavi ediliyordu, ilk gün yaralananlar da orada tedavi edildiler.

Peygamberimiz yarım baş ve yüz ağrısına tutulup, hastalığı bir iki gün sürmüş ve halkın yanına çıkamamıştı.

Peygamberimiz bu arada ak sancağını, Hz. Ebû-Bekr'e vererek onu Yahudilerle çarpışmaya gönderdi.

Hz. Ebû-Bekr mücahitlerle birlikte giderek, çarpıştılar fakat kaleyi fethetmek mümkün olmadı, bozguna uğrayarak geri döndü.

Ertesi günü mücahitlerle birlikte Hz. Ömer gönderildi. Şiddetli bir şekilde çarpışıldıysa da kaleyi fethetmek ona da nasip olmadı. Mücahitlerle birlikte bozulup geri döndüler ve birbirlerini korkaklıkla suçladılar.[1]

Hz. Ömer tekrar gitti, yine zafer elde edemedi.[2]

Yahudilerin Taarruzu

Yahudilerin hücum birlikleri, önlerinde Ebû Zeyneb oğlu Hâris olduğu halde ilerlemeye başladılar.

Ensar sancaktarı, mücahitlerle onları karşıladı, kalelerine girinceye kadar onları geriletti fakat Merhab'ın kardeşi Useyr, kaleden askerleriyle çıkarak Ensar sancaktarının kumandası altındaki Müslümanları bozguna uğrattı.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.349; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.353
[2] Hakîm-Müstedrek, c.3, s.37

Peygamberimizin bulunduğu yere kadar gelip dayandılar. Peygamberimiz son derece hiddetlendi.Allah'ın, Müslümanlara dünyada ve ahirette vaadini hatırlattı. Üzgün olarak akşamladı.

Ensar sancaktarı Ubâde oğlu Sa'd yaralandı. Ensar ve Muhacir sancaktarlarıyla arkadaşları birbirlerini geç ve ağır davranmakla suçlamaktaydılar.Yedi gün boyunca Reci' karargâhından gelip Natat'a üst tarafından hücum yaptılar.

Mesleme Oğlu Mahmud'un Üzerine Bırakılan Taş

Yazın en sıcak günüydü. Mesleme oğlu Mahmud hararetten ve çarpışmaktan yorgun ve bîtap düşmüş, gölgelenmek, dinlenmek için Nâim kalesinin dibine oturmuştu. Nâim kalesinde savaşçı bulunmadığını, orada erzak ve eşya bulunduğunu sanıyordu.

Merhab yukarıdan Mesleme oğlu Mahmud'un üzerine el değirmeni taşını bıraktı ve taş onun başına düştü, miğferini ezdi, alnının derisini yüzüne kadar indirdi. Müslümanlar yetişip Mahmud'u Peygamberimizin yanına götürdüler. Peygamberimiz, deriyi onun alnına kadar kaldırıp eski hâline getirdi ve bir bezle bağladı.

Mesleme oğlu Mahmud Reci' karargâhına götürüldü fakat üç gün sonra vefat etti. Peygamberimiz onu Reci'deki bir mağaraya Ekva oğlu Âmir ile birlikte defnetti.[1]

Mülteci Bir Yahudiden Bilgiler Alınması

Hz. Ömer gece yarısı ordugâhta dolaştığı sırada bir adamı tutup getirdiler. Hz. Ömer onun boynunun vurulmasını emretti. Yahudi:

"Beni, Peygamberinize götürünüz. Onunla konuşacağım." dedi ve onu Peygamberimizin çadırına götürdüler ve Hz. Ömer ile Yahudi içeri girdi. Peygamberimiz: "Sen kimsin?" buyurdu. Yahudi:

"Ey Ebul-Kasım, bana emân ver, sana doğrusunu söyleyeceğim." dedi. Peygamberimiz:

"Olur!" buyurdu. Yahudi:

"Ben, Natat kalesindeki halkın yanından geliyorum. Hiç düzenleri kalmamıştır. Onları bu gece kaleden çıkıyor oldukları hâlde bıraktım." dedi. Peygamberimiz:

"Nereye gidiyorlar?" buyurdu. Yahudi:

"Öteden beri içinde bulundukları Şıkk kalesine zelil olarak gidiyorlar. Onlar, senden son derece korkmuş bulunuyorlar. Yahudilerin silâh, erzak ve yağları bu kalede

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.645, 658: Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.46; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.732; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.4, s.303

depolanmıştır. Çarpışmakta kullanmış oldukları silâhları yer altında sakladıkları yerler Natat kalesindedir." dedi. Peygamberimiz:

"Nedir o araçlar?" buyurdu. Yahudi:

"Bir adet mancınık, iki adet debbâbe[1], çok miktarda zırh gömlekler, miğfer ve kılıçlar gibi silahlardır. Bunları, Yahudilerin içinden benden başka kimse bilmez ve ben seni onun üzerine kadar götüreceğim!" dedi. Peygamberimiz:

"İnşallah!" buyurdu.Yahudi:

"Bir şey daha var! Araçları çıkardıktan sonra mancınığı Şıkk kalesine dikmendir. Debbâbenin de, altına adamlar girerek kalanin dibini kazarak delerler. Orayı bir günde fetheder, ele geçirirsin! Ketîbe kalesinde de böyle yaparsın!" dedi. Hz. Ömer:

"Ya Resulullah, sanıyorum bu adam doğru söylüyor." dedi. Yahudi:

"Ey Ebul-Kasım, bana emân vereceksin değil mi?" dedi. Peygamberimiz:

"Sen emniyet ve selâmettesin." buyurdu. Yahudi:

"Nizar kalesindeki karımı da bana bağışla!" dedi.Peygamberimiz:

"Onu da sana bağışladım." buyurdu. ve arkasından:

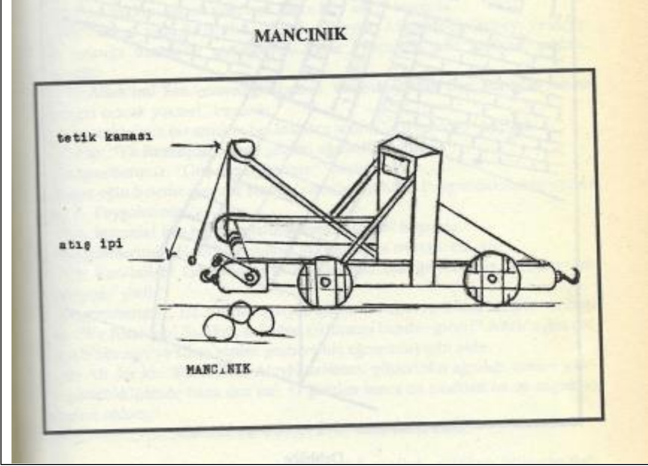
"Yahudiler çoluk çocuklarını Natat kalesinden neden ayırdılar?" diye sordu. Yahudi:

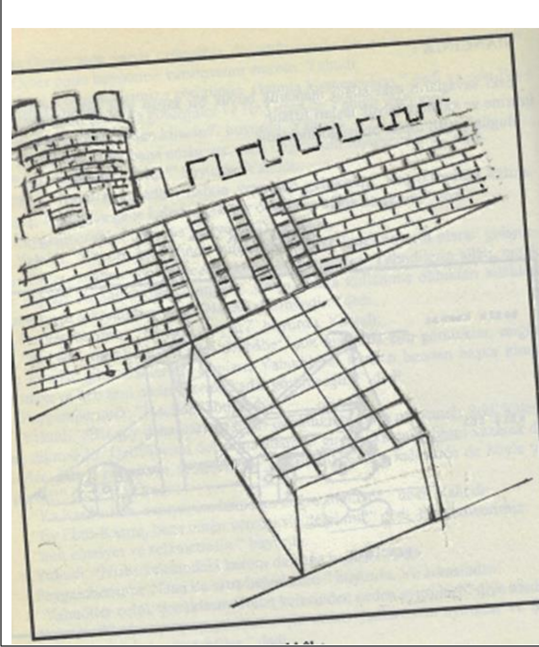
"Serbestçe çarpışabilmek için onları yanlarından ayırdılar ve Şıkk ile Ketîbe kalelerine gönderdiler." dedi.

---

[1] Debbâbe; kale yapım ve yıkımında kullanılan araç

Mancınık ve Debbâbe:

	MANCINIK: Eski savaşların eski silâhı mancınık büyük bir sapan gibi çalışır. Düşman üzerine ve kalelere büyük taşları fırlatır. Bugün çeşitli toplar bu işi görmektedir.

	DEBBÂBE Tavanın üzerine kalın deri kaplanmış, küçük bir ev gibidir. Kale duvarlarına yanaşarak, içine giren askerlere sığınak olur. Kalenin altına delik açarlar ve merdivenlerle kaleye çıkarak kaledeki askerlerle çarpışırlar, kaleye girmeye çalışırlar. O zamanki savaşlarda yararlı bir araçtı. Debbâbe

Hayber'in Fetih Edileceğinin Müjdelenmesi

Mesleme oğlu Muhammed: "Ya Resulullah, ben bugünkü gibi acı bir gün görmemişimdir. Mahmud şehit oldu! Yahudiler kardeşimi öldürdü." dedi.

Peygamberimiz: "Ey Mesleme oğlu Muhammed, müjde! Yarın, inşallah kardeşini öldüren öldürülecek ve Yahudi savaşçıları dönüp kaçacaklardır.

Ben, yarın sancağı öyle bir er kişiye vereceğim ki o, Allah'ı ve Allah'ın Resulünü sever. Allah ve Allah'ın Resulü de onu severler. Yüce Allah fethi, onun eliyle gerçekleştirecektir ve kardeşini şehit edeni öldürmeye de onu muvaffak kılacaktır.

O, ne kaçar ne de arkasını çevirendir! O Hayber'i fethetmedikçe dönmeyecek, Hayber'i zorla alacaktır." buyurdu.[1]

Sa'd oğlu Sehl'in bildirdiğine göre; sahabeler, geceyi, sancağı kime verileceğini konuşarak geçirmişler ve hemen hepsi de sancağın kendilerine verileceğini ummuşlardı.

Peygamberimiz çadırdan çıktı ve sancağın getirilmesini istedi.

Mücahitler, Resulullah'ın karşısında saf bağlamışlardı. Peygamberimiz getirilen sancağı eline alarak salladı ve:

"Bunu, hakkını yerine getirmek üzere kim alır?" buyurdu.

Ebî Vakkas oğlu Sa'd, Huseyb oğlu Büreyde, Avvam oğlu Zübeyr ve diğerleri sancağa uzananlar arasındaydı. Fakat Peygamberimiz hepsine, geçiniz, buyurdu:

"Ey Allah'ım! Sen vermediğin zaman, verecek yoktur! Sen, verdiğin zaman da engel olacak yoktur!" buyurdu.[2]

Peygamberimiz bir müddet bekledikten sonra: "Ali nerede?" buyurdu.

Ashap: "Ya Resulullah, onun gözleri ağrıyor!" dediler.

Peygamberimiz: "Onu bana getiriniz!" buyurdu.

Ekva oğlu Seleme giderek Hz. Ali'nin elinden tutup Peygamberimizin yanına getirdi. Peygamberimiz:

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.3; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.353, c.1, s.99; Buharî-Sahîh, c.4, s.207; Müslim-Sahîh, c.3, s.441, c.4, s.1872; Yakubî-Tarih, c.2, s.56; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.219; Ebülfidâ-Sîre, c.3, s.354; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.349; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.38; Vakıdî-Megazi, c.2, s.653; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.132; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.133

[2] Buharî-Sahîh, c.4, s.207, c.5, s.76; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.16, c.5, s.353-354; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.48; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.734

“İşte bununla! İşte bununla fetih gerçekleşecek!” buyurdu.[1]

Peygamberimiz, Hz. Ali’ye yanına yaklaşmasını emretti. Hz. Ali:

“Ya Resulullah! Görüyorsun ki ayaklarımın bastığı yeri bile göremeyecek hâldeyim.” dedi.

Peygamberimiz, Hz. Ali’nin ağrıyan gözlerine okuyup üfledi ve şifa vermesi için: “Ey Allah’ım! Sıcağın, soğuğun sıkıntısını bundan gider!” Allah’a dua etti Hz. Ali’nin ağrı ve sızısı birden geçti ve hiç ağrımamış gibi oldu.

Hz. Ali der ki: “Resulullah Aleyhisselâmın, gözlerimin ağrıdığı zaman yanına götürüldüğümde bana dua etti. O günden sonra ne sıcaktan ne de soğuktan rahatsız oldum.”

Hz.Ali’ye Görevinin Bildirilmesi

Peygamberimiz, Hz. Ali’ye zırh bir gömlek giydirdi, zülfikarı beline bağladı ve ak sancağı ona uzattı:

“Al bu sancağı, ilerle! Ondan yararlan! Allah, sana fetih nasip edinceye kadar uğraş, çarpış, sakın arkana dönme!” buyurdu.

Hz. Ali ve arkadaşlarına yardım etmesi için de Allah’a yalvardı.

Hz. Ali sancağı kalenin dibindeki taş yığınına dikti.

Natat kalesinin arkasına üç kat duvar örülmüştü. Yahudiler, Müslümanlarla çarpışmak üzere kaleden ve duvarlardan geçerek çıktılar. İlk çıkan da Merhab’ın kardeşi Hâris oldu. Hâris, cesareti ve yavuzluğu ile tanınmıştı. Hz. Ali ile çarpışmaya başladılar ve Hz. Ali onu öldürdü.

Mesleme oğlu Muhammed de güçlü ve kuvvetli olan Yahudi Useyr’i kılıç darbeleriyle öldürdü.

Yâsir de Yahudilerin yavuz ve çetin savaşçılarındandı. Hz. Ali hemen onun yanına çarpışmak için gitti. Avvam oğlu Zübeyr onu durdurarak kendisi çarpışmak istedi ve Yâsir’i vurup öldürdü.

Bu arada Âmir, demirlere bürünmüş, elinde kılıcını sallayarak Müslümanlara doğru bağırarak geliyordu. Hz. Ali, onu karşıladı ve zülfikarla bacaklarına vurarak onu çöktürdü, başını gövdesinden ayırdı.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.4, s.207, c.5, s.76-77; Müslim-Sahîh, c.4, s.1871-1872; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.49; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.2, s.734

Merhap, Hımyer Yahudilerindendi. Hayberliler arasında ondan daha cesaretli kimse yoktu ve kendisine ait kalesinin başkanı ve kumandanı idi. Kardeşi Hâris'in öldürüldüğünü duyunca kalesinden dışarı çıktı, kılıcını sallayarak:

"Hayber halkı iyi bilir ki ben, savaş zamanlarında silâhlanmış, cesaret ve kahramanlığı denenmiş Merhab'ımdır!" diyerek recez (savaş alanında irticalen söylenen şiir) söylüyor ve övünüyordu.

Hz. Ali de: "Ben, oyum ki anam, babam bana Haydar (arslan) adını takmıştır! Ben, ormanların heybetli arslanı gibiyimdir! Sizi, çarçabuk temizleyici er kişiyimdir!" diyerek Merhab'ın karşısına dikildi.

Hz. Ali ile Merhab karşılaşınca birbirlerine kılıç vurdular. Hz. Ali, Merhab'ın tepesine öyle bir darbe indirdi ki Merhab'ın kalkanını ve demirden miğferini kesti, başını ikiye ayırdı. Merhab cansız olarak yere yığıldı.

Hz. Ali o gün Yahudilerin namlı kişilerinden sekiz kişiyi öldürdü. Bu arada Müslümanlarda hücuma geçtiler ve bir hayli Yahudiyi öldürdüler.

Geri kalanlarda bozguna uğrayarak kalelerine kaçıp sığındılar.[1]

Peygamberimizin azatlı kölesi Ebû Rafî der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm, Ebû Talib oğlu Ali'yi savaşa gönderdiği zaman ben de onunla birlikte gitmiştim.

Ebû Talib oğlu Ali kaleden çıkan Yahudilerle çarpıştı, Yahudinin birisi kılıcıyla vurunca Ali'nin kalkanı yere düştü. O da kalenin yanında bulunan bir kapıyı kendine kalkan ve siper edindi. Kalenin fethini Allah ona nasip edinceye kadar kapı onun elinden düşmedi. Ancak çarpışmadan boşalınca onu elinden yere bıraktı. Yanında yedi kişi vardı ve sekizincisi bendim. O kapıyı çevirmeye çalıştık, çeviremedik.[2]

Hz. Ali'nin bunu kendi gücüyle değil, Allah'ın kendisine bahşettiği güç ile yaptığından şüphe yoktur.

Hz. Ali'nin bu kapıyı köprü yaparak İslâm mücahitlerinin kaleye girmesini sağladığı da rivayet edilir.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.112; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.358; Müslim-Sahîh, c.3, s.1441; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.50; Taberî-Tarih, c.3, s.94; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.39

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.349-350; Vakıdî-Megazi, c.2, s.655; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.8; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.51; Ebülfidâ-Sîre, c.3, s.359

Natat'a Giriş

Peygamberimizin haber verdiği gibi yüce Allah, Hayber'in Natat kaleleri Hz. Ali'nin eliyle fethi gerçekleşti.

Başta Hz. Ali olmak üzere İslâm mücahitleri kaçışan Yahudilerin arkasından Natat kalelerine girdiler. Natat'da bir kısım çoluk çocuktan başka kimse bulamadılar. Yahudiler Natat'ı boşaltmışlardı. İlk ele geçirilen Benî Kımme mahallesi olup Merhab'ın kardeşi Yâsir'in konağı burada idi.[1]

Natat'ın üç kalesi vardı. Bunlar; Nâim, Muâz oğlu Sa'b ve Kulle (Zübeyr) kaleleriydi.

Nâim Kalesinin Ele Geçirilmesi

Peygamberimiz üzerine iki kat zırh gömlek giymiş, başına miğfer geçirmişti. Ashabı da Peygamberimizin çevresini sarmışlardı.

Peygamberimiz, Natat'ın Nâim kalesine kadar ilerledi ve mücahitleri savaş düzeninde sıraladı. Emir vermedikçe çarpışmayı yasakladı. Fakat Eşca' kalesinden bir adam Yahudilere saldırmak istedi ve öldürüldü. Mücahitler bu durumu Peygamberimize bildirdiklerinde:

"Ben, size çarpışmayı yasaklamadım mı? Cennet, asi olana helâl değildir!" diye ilân edilmesini emretti.[2]

Yahudiler o gün mücahitlere ok yağdırdılar onlarda kalkanlarıyla korundular. Peygamberimiz savaşmayı emredince şiddetli çarpışmalar yapıldı.

Yahudilerin en sebatlı en cesaretli ve en kahraman adamları Nâim kalesinin ele geçirilişinde öldürüldü.[3]

İslâm Mücahitlerinin Açlıktan Eşek ve At Eti Yemeleri

Ordunun erzakı tükenmişti ve mücahitler günlerden beri aç olarak çarpışıyorlardı. Hârise oğlu Esmâ, Peygamberimizin yanına giderek:

"Ya Resulullah! Eslemler, biz açlığa dayanamaz hale geldik. Resulullah bizim için Allah'a dua etsin, diyorlar!" dedi.

Peygamberimiz yüksek sesle: "Ey Allah'ım! Sen onların hâlini, hiç yiyeceklerinin kalmadığını ve benim de onlara verebileceğim hiçbir şeyimin bulunmadığını biliyorsundur!

---

[1] Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.740; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.48
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.648-649
[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.657-658

Onlara genişlik verecek, yiyeceği en çok olan kalelerden en büyüğünün fethini nasip et!”[1]

Muâz oğlu Sa’b kalesinin kuşatıldığı sıralarda Yahudilerin içeri alamadıkları yirmi ya da otuz kadar ehlî eşekleri Müslümanlar tutarak boğazladılar ve yer yer ateş yakarak etlerini pişirmeye başladılar.[2]

Peygamberimizin bu durumdan haberi olunca:

“Allah ve Resulü, size ehlî eşek etini yemekten nehyeder. Çünkü o murdardır, onlardan hiç yemeyiniz ve onları dökünüz!” diye seslenilmesini Ebû Talha’ya emretti ve et tencereleri döküldü.[3]

Mazin ve Neccar Oğulları da o sırada iki at kesmiş, yemişlerdi.

Abdullah oğlu Câbir’in bildirdiğine göre; Peygamberimiz, Hayber’de mücahitlerin ehlî eşek eti yemelerini yasaklamış fakat at eti yemelerini yasaklamamıştı.[4]

İcabında at eti yemenin haram olup olmadığına, fakîhler söz birliği edememişlerdir.

Muâz Oğlu Sa’b Kalesinin Ele Geçirilmesi

Peygamberimiz, Münzir oğlu Hubab’a sancağı vererek, mücahitleri savaşa hazırladı ve Muaz oğlu Sa’b’ın kalesine varıp dayandılar.

Kalede beş yüz Yahudi savaşçı vardı ve onların arasından Yuşa adındaki savaşçı kaleden dışarı çıkarak kendisiyle çarpışacak er istedi. Münzir oğlu Hubab onun karşısına çıkarap çarpıştı ve onu öldürdü.

Zeyyal adındaki Yahudi ile de Ukbetül’Gıfârî oğlu Umâre çarpışarak, Zeyyal’in tepesine bir kılıç darbesi indirerek işini bitirdi.

O gün Yahudilerin ok yağmuruna tutulduk buna rağmen Yahudiler dağıldılar ve kalelerine girdiler.

İki gün Münzir oğlu Hubab’ın kumandası altında en şiddetli şekilde çarpışma yapıldı. Üçüncü günü tan yeri ağırırken Peygamberimiz mücahitlerle birlikte Sa’b kalesi karşısında durdular. Kaleden gemi direği gibi bir Yahudi çıktı, elinde bir mızrağı vardı. Yahudi piyadeleri de onunla birlikte çıktılar ve hemen ok atmaya başladılar.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.346; Taberî-Tarih, c.3, s.93; Vakıdî-Megazi, c.2, s.659
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.660-661
[3] Buharî-Sahîh, c.5, s.78; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.113
[4] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.3, s.113; Buharî-Sahîh, c.5, s.78; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.345; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.178

Yahudiler çekirge gibi ok yağdırdıktan sonra Müslümanlara birden saldırarak bozguna uğrattılar ve Müslümanlar Peygamberimizin bulunduğu yere kadar gerilediler. Bu arada sancaktar Münzir oğlu Hubab yerinden kımıldamamıştı.

Peygamberimiz, mücahitleri tekrar toplayarak hücuma geçirdi ve bu kez Yahudiler kalelerine sığınmak zorunda kaldılar. Fakat bu kez de kale duvarlarının kÂdemeli yerlerine çıkarak taş atmaya başladılar, mücahitler Hubab'ın yanına kadar gerilemek zorunda kaldılar.

Daha sonra Muâz oğlu Sa'b savaşçıları kaleden çıkarlarken Müslümanlarla kale kapısı önünde kapıştılar ve bu çarpışma sırasında Müslümanlar da Yahudilerle birlikte kalenin içinde kendilerini buldular.

Müslümanların kaleye girmesiyle Yahudiler şaşkına döndüler ve uysallaştılar. Karşı koyanlar öldürüldü, bir kısmı da esir alındı.

Muâz oğlu Sa'b kalesinin kuşatılıp fethedilmesi üç gün sürmüştü.

İslâm mücahitleri Muâz oğlu Sa'b kalesinde çok miktarda yiyecek ganimeti buldular. Peygamberimizin münadisi:

"İstediğiniz kadar yiyin, hayvanlarınızı da yemleyiniz fakat memleketinize götürmeye kalkmayınız." diye seslendi.

Mücahitler de orada bulundukları müddetçe kendi yiyeceklerini ve hayvanlarının yemlerini aldılar.

Ayrıca bu kalede; çok sayıda davar, sığır, merkep ve pek çok savaş araçları; mancınık, debbâbe, mallardan ve silâhlardan gelecek için hazırlanmış depolanmış pek çok şeyler çıkarıldı.

Sa'b köşklerinden de Yemen işi yirmi çuval kumaş ve elbise, bin beş yüz kadife ve on yük de kuru meyve çıkarıldı.

Ganimet malları çıkarıldıktan sonra Sa'b kalesi ateşe verildi.

Kulle (Zübeyr) Kalesinin Ele Geçirilmesi

Kulle kalesine Cebel ve Zübeyr kalesi de denir.

Peygamberimiz mücahitlerle birlikte yavaş yavaş Kulle kalesine doğru ilerleyerek kuşattılar.

Bu kale en sarp ve en sağlam kaleydi. Kaleye bu özelliklerden dolayı ne süvari ne piyade askeri çıkabilirdi ve Peygamberimiz bu kaleyi üç gün kuşattı.

Peygamberimiz, Yahudilerin su yollarını kestirdi, suları kesilince de kale halkı daha fazla dayanamayıp siperden çıkarak çarpışmaya başladılar.

Natat kalelerinin sonuncusu olan Kulle kalesi de böylece fethedilmiş oldu.

Şıkk Kalelerinin Fethedilmesi

Natat kaleleri fethedilince, Peygamberimiz İslâm karargâhının Reci'den ilk yerine, Menzile'ye taşınmasını emretti.

Natat'dan Şıkk vadisine çorak bir araziden geçilir. Şıkk'ın; Übeyy (Sümran) ve Nizar (Beriy) adıyla bilinen kaleleri vardı.

Übeyy (Sümran) Kalesinin Ele Geçirilmesi

Peygamberimiz ve mücahitler Übeyy (Sümran) kalesinin üzerinde durdu. Bu kale Şıkk'ın ilk kalesiydi. Sümran bir dağ olup kalede bu dağın üzerinde kurulmuştu.

Sümran kalesi halkı ile de şiddetle çarpışıldı. Önlerinde Ebû Dücâne olduğu halde Müslümanlar hep birden hücum ederek kalenin içine daldılar.

Bu kalede de mücahitler ev eşyası, yiyecek, giyecek ve davarlar elde ettiler.

Sümran'dan kaçanlar Şıkk'ın ikinci kalesi olan Nizar'da üslenerek sonuna kadar savundular ve korundular.

Nizar Kalesinin Ele Geçirilmesi

Peygamberimiz, Sa'b kalesinde ele geçirilen mancınığı onarmalarını ve bununla Nizar kalesinin taşa tutulmasını emretti.

Mancınığı hazırladılar ve kaleye taş yağdırdılar. Yahudilerde ok ve taş atıyorlardı. Savaşan mücahitlerin yanında bulunan Peygamberimize de bu arada bir ok isabet ederek elbisesine değdi ve orada asılı kaldı.

Peygamberimiz yerden bir avuç kum alarak kaleye doğru saçtı.

Yahudiler sarsıldılar ve yere serildiler.[1]

Nizar kalesinde bulunan çocuklar esir edildiler. Kalede bulunan bakır ve topraktan yapılmış birçok yemek ve su kapları ele geçirildi.[2]

Bozguna Uğrayan Yahudiler Ketîbe Kalelerinde

Natat ve Şıkk kalelerinde tutunamayan, yenilgiye uğrayan Yahudiler Ketîbe bölgesinin Kamus, Vatîh ve Sülâlim kalelerinde üslendiler ve İslâm mücahitlerine karşı şiddetle karşı koydular ve savunmaya geçtiler.[3]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.668; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.743; Ebülfida-Sîre, c.3, s.376
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.669; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.743
[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.670

Kamus, Hayber'de bir dağ olup Yahudi Ebilhukayk'ın kalesi bu dağın üzerinde bulunuyordu.

Kamus kalesi de hem çok sarp ve sağlam hem de Hayber kalelerinin en büyüğüydü. Sülâlim kalesi, Ebilhukayk oğlu Kinâne'nin kalesi olup kendisi burada otururdu ve bu kale Hayber kalelerinin sonuncusuydu.[1]

Kamus Kalesinin Ele Geçirilmesi

Peygamberimiz Kamus kalesini yirmi gece kuşattı.

Yüce Allah, Kamus kalesinin fethini de Hz. Ali'nin eliyle gerçekleştirdi. Nihayet Ebilhukayk Oğullarının bu kalesi de ele geçirildi. Çarpışanlar öldürüldü, çocuklar ise esir edildi. Hz. Safiyye ile onun amcasının kızı da alınan esirler arasında bulunuyordu.[2]

Vatîh ve Sülâlim Kalelerinin Ele Geçirilmesi

Peygamberimiz, Hayberlilerin son iki kalesi Vatîh ve Sülâlim kalelerine dayandı. Buradaki Yahudiler kalelerinin kapılarını kapayarak çarpışmak için dışarı çıkmadılar. Peygamberimiz onları on dokuz gece kadar kuşattı.

Peygamberimiz onların çarpışmak için dışarı çıkmadıklarını görünce mancınığı kurdurdu ve onu kullandırmadı.[3]

Peygamberimiz, Yahudileri Vatîh ve Sülâlim kalelerinde kuşatınca, onlar da yok olacaklarını anladılar ve kanlarının bağışlanıp sürgün edilmelerini istediler.[4]

Ebilhukayk oğlu Kinâne elçi olarak Peygamberimizle görüşmesi için Şemmah'ı gönderdi. Peygamberimiz bu isteği kabul etti.

Kinâne ve bazı Yahudiler kaleden indi ve aralarında anlaşma ve barış yapıldı. Üzerinde anlaşmaya vardıkları maddeler şunlardır:

1. Kalede çarpışma yapmış Yahudilerin kanları dökülmemek,

2. Yahudilerin, Hayber ve Hayber arazilerinden çocukları ile birlikte çıkıp gitmelerine izin verilmek,

3 – 5. Yanlarında birer hayvan yükünden başka bir şey götürmemek, menkul ve gayrımenkul bütün mallarıyla yay, miğfer, at, cübbe, zırh gömlek vb. gibi askerî araç ve gereçleri ve -üzerlerindeki elbiselerinden başka- bütün elbise ve kumaşları Resulullah'a bırakmak,

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.670; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.48; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.744

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.350; Ebülfida-Sîre, c.3, s.373; Buharî-Sahîh, c.5, s.73; Yakubî-Tarih, c.2, s.56

[3] Ebülfida-Sîre, c.3, s.376; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.744

[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.351-352

6. Resulullah'a bırakılması gereken herhangi bir şeyi gizlememek ve gizleyecek olanlar Allah'ın ve Resulünün himaye ve emân taahhüdünün dışında kalmak…

Peygamberimiz emân verip barış yapınca, Vatîh ve Sülâlim Yahudileri, Müslümanların yanına gelip gitmeye, ganimet mallarından yiyecek ve giyecek gibi şeyler satın almaya başladılar.[1]

Ganimetler

Vatîh ve Sülâlim Kalelerinden Toplanan Ganimet

Bu kalelerden toplanan ganimet malları; canlı mallar ve gayrumenkuller, kumaşlar ve elbiseler, yüz adet zırh gömlek, dört yüz adet kılıç, bin adet mızrak, ok çantalı bin adet Arap işi yay ve çeşitli silâhlardan ibaretti.[2]

Hayber'in Diğer Kalelerinden Toplanan Ganimet

Natat, Şıkk ve Ketîbe bölgelerindeki bütün ganimet malları toplandı. Bu toplanan ganimet malları; çok sayıda ev eşyası, kumaş ve elbiseler, saçaklı havlu kaftanlar, çok sayıda silâhlar, davarlar, sığırlar, türlü yiyecekler, çok sayıda ham ve tabaklanmış deri, hayvan yemleri, develer ve çok sayıda Tevrat nüshalarıdır.

Peygamberimiz, Tevrat nüshalarını Yahudilere geri verdi.[3]

Ahtab Oğlu Huyey'in Hazinesi Hakkında Soruşturma Yapılması

Hayber fethedilince birçok mal ele geçirilmişti fakat Hayberlilerin ne altınları ne de gümüşleri orada yoktu.[4]

Hâlbuki, Benî Nadir Yahudileri yurtlarından çıkıp Hayber'e giderlerken Ebilhukayk oğlu Ebû Râfi Sellâm, içinde altın ve gümüş ve kıymetli madenlerle ziynet eşyası ile dolu deve tulumunu kaldırarak:

"Bunlar dünyayı yükseltmek için hazırladığımız şeyler!" diye bağırmıştı.[5]

Hatta, Mekke eşrafı düğünleri olunca, Hayber'e giderek Ebilhukaykların büyüklerine başvurarak bu ziynet eşyalarından bazılarını rehine karşılığında ondan bir ay süreyle emaneten alırlardı.[6]

Ebilhukayk oğlu Rebi, Rebi'nin oğlu Kinâne ile Kinâne'nin kardeşi ve amcasının oğlu Rebîa, Peygamberimizin huzuruna getirildi.[7] Peygamberimiz onlara:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.680
[2] Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.745
[3] Vakıdî-Megazi, c.1, s.681
[4] Buharî-Sahîh, c.5, s.81
[5] Vakıdî-Megazi, c.1, s.375; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.565-566, 745
[6] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.46; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.746
[7] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.112

“Ey Ebilhukayk Oğulları! Benden bir şey gizleyecek olursanız kanlarınızı dökmek bizim için helâl olur!

Allah’ın ve Resulünün emân ve himayesinden taahhüdünden uzak kalırsınız! Sizi Medine’den getirdiğiniz, Mekkelilere emanet olarak veregeldiğiniz ziynetler ve nakitleri içinde sakladığınız hazine tulumlarınız neredededir?” buyurdu.

Hazine tulumlarının sahiplerinin isimlerini sayarak, onlara sordu.[1]

“Ey Ebul-Kasım! Biz, onları savaşlarımızda harcadık. Elimizde onlardan hiçbir şey kalmadı! Bizi, Medine’den çıkardığın zaman onlarla geçindik!” diyerek sözlerini yeminleriyle pekiştirdiler.[2]

Peygamberimiz: “Söylediklerinize dikkat ediniz! Az zamanda o kadar çok mal nasıl harcanır? Ne dersiniz? Bu hazineyi sizin yanınızda bulursam size öldüreyim mi?” buyurdu ve onlar da “Evet!” dediler.[3]

Peygamberimiz: “Bu hazine sizin yanınızda çıkacak olursa Allah ve Resulünün hakkınızda vermiş olduğu himaye taahhüdü sizden uzak kalsın mı?” buyurdu. Onlar da:

“Evet! Uzak kalsın.” dediler. Peygamberimiz:

“Eğer, benden bir şey sakladığınızı tespit edersem kanlarınızı dökmeyi ve çoluk çocuklarınızı esir etmeyi helâl sayarım.” buyurdu.[4]

Peygamberimiz, onların bu sözlerine Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer, Hz. Ali ve Avvam oğlu Zübeyr ile Yahudilerden on kişiyi şahit tuttular.

Yahudilerden biri Ebilhukayk oğlu Kinâne’yi uyarmaya çalıştıysa da o, kendisini uyaran adamı azarlayınca adam da bir köşeye çekilip oturdu.[5]

Peygamberimiz, Kinâne’yi tekrar sorguya çekerek:

“Ne dersin? Hazineyi senin yanında bulacak olursak, senin boynunu vurayım mı?” buyurdu.

Kinâne: “Evet, bulursan vur!” dedi.

Peygamberimiz, Ebilhukayk oğlu Kinâne’den sonra Ebilhukayk oğlu Sellâm, Sellâm’ın oğlu Sa’ye (Sâlebe)’ye de:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.671; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.112; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.2, s.746
[2] Belâzüri-Fütuhulbüldan, c.1, s.30
[3] İmam Muhammed-Siyer’ül-Kebir, c.1, s.279
[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.671-672; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.152
[5] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.46

“Ahtab oğlu Huyey’in Tulum içinde saklanan hazinesi nerede?” buyurdu. O da:

“Savaşlar ve geçim onları eritti.” deyince, Peygamberimiz, Sa’ye’yi sıkıştırması için Avvam oğlu Zübeyr’e havale etti.

Zübeyr, onu sıkıştırınca, Sa’ye eliyle harabe bir yeri işaret ederek:

“Ben, Kinâne’nin her sabah şu harabede dolaştığını görüyordum. Benim bundan başka bir bilgim yoktur. Eğer oraya bir şey gömmüşse oradadır!” dedi.

Peygamberimiz, Sa’ye’yi Zübeyr ve bazı Müslümanlarla birlikte o harabeye gönderdi. Onlara, Kinâne’nin dolaştığı yeri gösterdi ve onlar da kazdılar. Hazinenin bir kısmı oradan çıkarıldı.

Peygamberimiz yine Kinâne’ye hazinenin geri kalanının nerede olduğunu sordu. Fakat Kinâne onları da teslime yanaşmayınca, onun da sıkıştırılması için Avvam oğlu Zübeyr’e emretti.

O da Kinâne’yi söyletmek için göğsünde çakmak çakıp kıvılcım çıkartarak ona işkence yaptı fakat söyletemedi.[1]

Yüce Allah, Yahudilerin bu hazineyi nerede sakladıklarını Peygamberimize haber verdi. Peygamberimiz de Ensardan birisini çağırarak, kendisine bildirilen yeri tarif etti ve orada bulduğu şeyi kendisine getirmesini emretti. Ensar da Peygamberimizin tarif ettiği yere giderek söylediği yüksek hurma ağacının altını kazdı ve oradaki hazine tulumunu buldu ve Peygamberimize getirdi.[2]

Ebilhukayk Oğullarının Cezalandırılması

Hazine ortaya çıkarılınca, anlaşma gereğince cezalandırılmak ve Mesleme oğlu Mahmud’a karşılık olarak boynu vurulmak üzere Ebilhukayk oğlu Kinâne’nin, Mesleme oğlu Muhammed’in teslimini emretti ve o da Kinâne’nin boynunu vurdu.[3]

Bulunan Hazinenin İçindekiler

Deve tulumu içinde çıkan hazinede; altın; bilezikler, pazıbentler, halhallar, küpeler, mücevher gerdanlıklar, zümrüt gerdanlıklar, kaşlı altın yüzükler, aşırı miktarda kaşsız halka yüzükler, altınlı Yemen göz boncuğundan gerdanlıklar ve inci gerdanlıklar bulunuyordu.

Ayrıca Yahudi cemaati tarafından nakit olarak on bin dinar (altın) getirilip teslim edildi.[4]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3 ,s.351; Vakıdî-Megazi, c.2, s.762; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.47
[2] Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.2, s.746; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.112; Vakıdî-Megazi, c.2, s.672
[3] Belâzüri-Fütuhulbüldan, c.1, s.30; Vakıdî-Megazi, c.2, s.672-673; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.351
[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.673; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.2, s.745-746; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.46

Peygamberimiz Hayber'de ele geçirilen hazineyi Medine'de yoksul ve dul kadınlara, ihtiyaç ve sıkıntı içinde bulunanlara bölüştürüldü. Cevherli gerdanlığı da Hz. Âişe'ye veya kızlarından birisine verdi.

Gece olunca, yatağında bir türlü uyuyamadı ve ertesi gün erkenden Hz. Âişe'ye veya kızına uğradı:

"O gerdanlığı bana geri ver. Çünkü o, ne benimdir ne de onun üzerinde senin hakkın vardır!" buyurarak, bütün gece uyuyamadığını ona anlattı ve hak yerini bulduğu için Allah'a hamdetti.

Yahudilerin, Peygamberimizi Zehirlemeye Kalkışması

Hayber'de Natat bölgesi kumandanı Merhab, Hz. Ali tarafından öldürülmüştü. Bunun ve diğer Yahudilerin intikÂmını almak için Merhab'ın kız kardeşi Zeyneb, Yahudilerle görüşerek Peygamberimizi zehirlemeyi kararlaştırdılar. Bunun için de hemen bir keçi keserek kızarttılar ve zehirlediler.

Akşam olunca da Zeyneb gelerek, Peygamberimize:

"El Ebul-Kasım, bunu sana hediye getirdim." dedi ve getirdiği keçi kebabını Peygamberimiz ve ashabına sundu.

Peygamberimiz keçi kebabının kol tarafından bir parça et kopararak ağzına aldı fakat hemen onu ağzından çıkardığı gibi sahabelerine:

"Ellerinizi kebaptan çekiniz!" buyurdu.

Bu arada orada bulunan Mârur oğlu Bera, Bera'nın oğlu Bişr ağzına attığı et parçasını yutmuş bulunuyordu. Oturduğu yerden kalkamayarak mosmor oluverdi ve can verdi.[1]

Zeyneb'in Sorguya Çekilmesi

Peygamberimiz, Hâris kızı Zeyneb'i getirterek, ona:

"Bu keçi kebabını sen mi zehirledin?" buyurdu. Zeyneb:

"Evet, ben zehirledim!" diyerek suçunu itiraf etti. Peygamberimiz:

"Sen bunu neden yapmak istedin? Allah bunu bana yapabilecek gücü sana vermemiştir!" buyurdu.[2]

Zeyneb: "Sen, benim babamı, amcamı ve kocamı öldürdün. Kavmime yapmadığın kalmadı. Senin için kendi kendime; eğer, o gerçekten Peygamber ise yaptığım şey

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.677-678; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.352; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.181; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.767

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.352; Vakıdî-Megazi, c.2, s.678; Ebû Davut-Sünen, c.4, s.174; Taberî-Tarih, c.3, s.95; Ebülfida-Sîre, c.3, s.396-397; İbn-i Ebîr-Kâmil, c.2, s.221-222

kendisine muhakkak Allah tarafından haber verilir ve zehir ona bir şey yapmaz, eğer, bir yalancı, bir hükümdar ise bu zehirden ölür de kendisinden kurtulmuş, rahata ermiş oluruz, dedim" dedi.

Peygamberimiz, kendisine karşı yapılan bu suça rağmen onu bağışlamış fakat ashabı Bera oğlu Bişr'in zehirlenip ölmesi dolayısıyla kısas olarak Zeyneb de öldürüldü.[1]

Hz. Safiyye'nin Esir İken Peygamberimizin Eş Olarak Yanına Alması

Kamus kalesi fethedilince birçok kadın ve çocuk esir edilmişti. Hz. Safiyye ile amcasının kızı da bu esirlerin arasında bulunuyordu.

Hz. Safiyye ile amcasının kızı, Nizar kalesinden alınan esirler arasında bulunduğu da rivayet edilir.

Hz. Safiyye, Hz. Hârun'un soyundan gelen Benî Nadir Reisi Ahtab oğlu Huyey'in kızıydı. Hz. Safiyye'nin annesi ise Benî Kurayzalardan Semev'el'in kızı Berre idi.

Hz. Safiyye, önce Mişkem oğlu Sellâm ile evlenmiş ve ondan ayrılmış sonra da Ebilhukayk oğlu Kinâne ile evlenmiş, Hayber savaşı sırasında da esir düşmüş, Kinâne'nin öldürülmesiyle de dul kalmıştı.

İslâm mücahitlerinden Dıhyetülkelbî, Peygamberimize gelerek esir kadınlardan kendisine birisini vermesini istemişti ve o da Hz. Safiyye'yi almıştı.

Fakat mücahitlerden birisi Peygamberimize, Hz. Safiyye'nin Benî Nadirlerin Reisi Huyey'in kızı olduğunu söylemiş ve kendisinin alması gerektiğini söylemişti. Bunun üzerine Peygamberimiz, Dıhye'ye esirlerin içinden başka bir kadını almasını söyledi.

Hz. Safiyye ile amcasının kızı Peygamberimizin yanına getirildi. Hz. Safiyye'yi arka tarafa almalarını emretti ve onun üzerine omuz atkısını örttü.

Bunun üzerine Müslümanlar, Peygamberimizin ganimet arasından başkumandan hakkı olarak Hz. Safiyye'yi kendisine seçtiğini anladılar.[2]

Peygamberimiz, her ganimet bölüştürülmeden önce, geleneğe göre başkumandanlık hakkı olarak ya bir köle, ya bir cariye ya da bir at alır ve buna "Safiy" denirdi.

Hz. Safiyye'nin asıl ismi Zeyneb idi. Peygamberimiz onu safiy olarak aldığı için Safiyye ismiyle anıldı.

Peygamberimiz, Dıhye'ye de Hz. Safiyye'nin amcasının kızını verdi.

---

[1] Ebû Davut-Sünen, c.4, s.174-175; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.107; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.220; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.181

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.350-351

Peygamberimiz, Hz. Safiyye'ye İslâmiyeti anlattı ve:

"Biz, seni kendi dininde bulunuyorsun diye zorlayacak veya senin bu hâlini hoş görmeyecek değiliz.

Eğer sen Müslümanlığı, Allah'ı ve Allah'ın Resulünü tercih edersen ben, seni zevceliğe kabul edeceğim.

Eğer Yahudiliği tercih edecek olursan seni azat ederim sen de kavmine kavuşursun!" buyurdu. Hz. Safiyye:

"Allah ve Allah'ın Resulü, bana azatlanmamdan ve kavmimin yanına dönmemden daha hayırlıdır. Ben, Allah ve Allah'ın Resulünü tercih ediyorum." dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz, Hz. Safiyye'yi azat ederek eşliğe kabul buyurdu.

Peygamberimizin Mücahitlere Yasakladıkları

Peygamberimiz Hayber'de iken mücahitlere dört şeyi yasakladı.

1. Esir alınan kadınlara dokunmayı,
2. Ehlî eşek eti yemeyi,
3. Her cins yırtıcı azı dişi olan hayvan eti yemeyi,
4. Ganimet mallarının bölüşülmeden alıp satmayı,

yasaklamıştır.[1]

Hayber Topraklarında Yahudilerin Ortak İşletmeciliği

Hayber Yahudileri, Peygamberimiz tarafından verilen emân sözü üzerine bütün mallarını, mülklerini bırakarak çıkıp gideceklerdi.[2]

Hayber'den çıkacakları sırada Yahudiler, Peygamberimize:

"Ya Ebul-Kasım! Hayber toprağında bulunalım da onları imar edelim. Biz, mülk bakımını, işletmesini sizden iyi biliriz. Sen bu mülkleri bize işlettir! Mülkler üzerinde yarı yarıya hakkımız olsun!" dediler.[3]

Gerçekten de ne Peygamberimizin ne de ashabının Hayber mülklerinin işlerine bakabilecek işçileri olmadığı gibi kendilerinin buna zamanları da yoktu.

Peygamberimiz: "İstiyorsanız, malları işletmek üzere size vereyim. Mahsül ve meyvalar aramızda bölüşülsün. Sizi bu malların üzerinde Allah'ın izin verdiği müddetçe durdurayım." buyurdu.

---

[1] İbn-i Seyyid-Uyûnül'eser, c.2, s.133; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.345
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.351-352; Vakıdî-Megazi, c.2, s.670-671
[3] Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.26; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.352

Hayber Yahudileri de kabul ettiler.[1]

Peygamberimiz, çıkarmak istediği zaman çıkmaları ve elde edilen mahsulün yarı yarıya bölüşülmesi şartıyla onlarla anlaşma yaptı.

Yahudiler, çalışacaklar, sürecekler, ekecekler, biçip dikecekler ve elde edilen ekin, hurma mahsullerinin yarısını hizmetlerinin karşılığı olarak alacaklardı. Hayber'de ne Peygamberimiz ne de ashabı hesabına Yahudilerden başka işçi çalıştırılmamıştır.[2]

Ketîbe'de yetişmiş kırk bin hurma ağacı vardı. Peygamberimiz, mahsül zamanında Revâha oğlu Abdullah'ı sonraları da Sahr oğlu Cebbar'ı Hayber'e gönderir elde edilen bütün mahsül yarı yarıya bölüşülürdü.

Revâha oğlu Abdullah mahsülü tahminle yarıya böler ya da Yahudilere böldürür ve istedikleri yarıyı almalarında serbest bırakırdı.[3]

Peygamberimizin vefatından sonra Hz. Ebû-Bekr ve Hz. Ömer'in halifelik dönemlerinde aynı şekilde hareket etti.

Hz. Osman'ın halifeliği döneminde, Müslümanların elinde işçiler çoğalmış ve toprağı işlemek kolaylaşmıştı ve dolayısıyla Yahudilere ihtiyaç kalmamıştı.

Hayber Arazisinin ve Ganimetlerinin Paylaşılması

Hayber'in ganimet olan emlâk ve arazisi eşit olarak iki kısma ayrıldı. Bunların bir kısmı muhtemel savaşlar için askerî teçhizat ile silâh ve gereçlere; imar işlerine, elçilerin yol masraflarına ayrılmış, geri kalan da bin dört yüz piyade, iki yüz süvari arasında paylaşılmıştı. Yalnız süvarilerin atları olduğu için onlara iki hisse verilmişti.

Bu suretle arazi bin sekiz yüz hisseye ayrılmış, Peygamberimiz de mücahitlerin her biri gibi bir hisse almıştı.

Hayber Olayının İdarî ve Siyasî Sonuçları

Hayber'in fethi İslâm tarihinde yeni bir devir açtı.

Bu yeni dinin iki müthiş düşmanı vardı. Bunlardan biri müşrikler diğeri de Yahudilerdi. Arabistan'da Hristiyanlar da vardı fakat bunların nüfusu azdı.

Müşrikler ve Yahudiler arasında din ayrılığı vardı fakat siyasî zorunluluklar bunları birleştirmişti.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.371
[2] Buharî-Sahîh, c.5, s.84; Abdurrezzak Musannef
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.369; Taberî-Tarih, c.3, s.98

Eskiden Ensarın müttefikiydiler. Hayber Yahudileri de Gatafan kabilesiyle müttefikti. Hâlbuki bu Araplar putperest idiler.

Hayber'den evvel Yahudilerle müşrikler Müslümanlara karşı birçok olay çıkarmışlardı. Hayber'in düşmesiyle Yahudiler perişan olmuş, müşrikler de Müslümanlara karşı bir kollarını kaybetmişlerdi.

Müslümanlık, bu zamana kadar hep düşmanlarla çevrilmiş olduğundan idarî bir siyaset kuramıyorlardı. İlk Müslümanlar ancak dinî bilgileri öğreniyor ve öğretiyorlardı.

Hayber'in fethi, Yahudilerin İslâm düşmanlığını azalttı. Diğer taraftan da Hudeybiye anlaşması Müslümanlara müşrikler tarafından bir emniyet getirmişti. Böylece Müslümanlar yeni şer'i hükümleri yerine getirmek için fırsat bulmuş oldular.

Fedek Yahudileriyle Anlaşma Yapılması

Fedek'in Tarihçesi: Fedek, Şam'ın Hicaz bölgesinde ve Hayber tarafındadır. Fedek, Hicaz kasabalarından olup Medine'ye iki üç günlük uzaklıktadır. Burada çok sayıda hurma bahçeleri ve yerden fışkıran sular bulunur.

Burada Hz. Nuh'un torunu Ham oğlu Fedek konakladığı için Fedek adıyla tanınmıştır.

Peygamberimiz, Hayberlilere yaptığı gibi Fedek Yahudilerini de İslâmiyete davet etmiş, aksi takdirde çarpışacağını bildirmek üzere elçi olarak Mes'ud oğlu Muhayyısa'yı Fedek'e göndermişti.

Fedekliler, önceleri Hayber Yahudilerine güvenerek direndiler fakat onlara ait kalelerin düştüğü haberlerini aldıklarında kolları ve kanatları kırıldı içlerine korku düştü.

Fedekli Yahudiler, Hayberli Yahudilerin kanlarını bağışlayıp bütün malını, mülkünü bırakarak yurtlarından çıkmak istediklerini duyduklarında onlardan yurtlarından çıkıp gitmek üzere bir anlaşmaya isteklendiler.[1]

Yahudiler birçok konuşmadan sonra Fedek arazisinin yarı yarıya paylaşılması kararıyla anlaşma yapıldı. Bu anlaşmaya göre; Fedek arazisinin ve hurmalıkların yarısı Fedeklilerin, yarısı da Peygamberimize ait oluyordu.

Fedek; Haşr Sûresi, 6'ncı ayet;

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَمَٓا اَفَٓاءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِه۪ مِنْهُمْ فَمَٓا اَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿٦﴾

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.705; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.352; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.33-34; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.224

“Onların mallarından Allah'ın, savaşılmaksızın Peygamberine kazandırdığı mallar için siz, at ya da deve koşturmuş değilsiniz. Fakat Allah, Peygamberlerini, dilediği kimselerin üzerine salıp onlara üstün kılar. Allah'ın her şeye hakkıyla gücü yeter.”

hükmüne göre hiçbir askerî harekât yapılmadan barış gücüyle fethedildiği için Hayber'de, Müslümanlar arasında bölüştürüldüğü gibi olmayıp bölüştürülmeden Peygamberimize mahsus olmak üzere kaldı.[1]

Peygamberimiz, Fedek gelirini misafirlerine harcardı.

Fedek Yahudileri, Hz. Ömer halife oluncaya kadar Fedek'te kaldılar. Hz. Ömer, Yahudileri Hicaz'dan sürüp çıkardığı zaman Teyyihan oğlu Ebül-Heysem Mâlik ile Amr oğlu Ferve (veya Ebî Heyseme oğlu Sehl) ve Sâbit oğlu Zeyd'i Fedek'e göndererek Fedek hurmalıkları ile arazilerin Fedekli Yahudilere düşen yarı hisseye adalet ve hakkaniyet üzere kıymet biçtirdi ve biçilen kıymeti ödeyerek kendilerini Şam'a sürdü.[2]

VÂDİLKURÂ GAZASI

Vâdilkurâ gazası, Hicretin yedinci yılın Cemaziyelâhır ayında Peygamberimizin Hayber'den dönüşü sırasında vuku bulmuştur.

Vâdilkurâ, Şam ile Medine arasında uzun bir vadidir. Teymâ ile Hayber arasında olup ve buralarda birçok kasaba bulunduğu için Vâdilkurâ adı verilmiştir. Şam yolcuları buradan gelir geçerler.

Vâdilkurâ, Semud ve Âd kavimlerinin yaşadıkları yerlerdi. Yüce Allah, onları kötülükleri sebebiyle orada yok etmişti. Hâlâ onların kalıntıları bulunur.

Âd ve Semud kavimlerinden sonra oraya Yahudiler gelip yerleşmişlerdir. Kapanan su kuyularının ağzını açtılar ve oraya hurma ağaçları diktiler.

Vâdilkurâ seferinin sebebi, Benî Kurayza Yahudileri Hendek savaşında görülen hıyanetleri üzerine cezalandırıldıkları zaman; Hayber, Fedek, Teyma ve Vâdilkurâ Yahudileri Kureyş ile birleşerek Medine üzerine yürümeyi kararlaştırmışlardı.

Peygamberimiz, Hayber dönüşünde Vâdilkurâ Yahudileri üzerine yürüdü. Yahudiler hemen çarpışmaya hazırlandılar. Peygamberimiz çarpışmak için Müslümanları düzenledi; Ubâde oğlu Sa'd'e sancak, Huneyf oğlu Sehl, Bişr oğlu Abbadi le Münzir oğlu Hubab'a de birer bayrak verdi. Sonra da Vâdilkurâ Yahudilerini Müslümanlığa davet etti.

---

[1] Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.33, 36; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.368
[2] Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.37

Müslüman oldukları takdirde; mallarını ele geçirmekten ve kanlarının dökülmesinden korunacaklarını, kalplerinde taşıdıklarının hesabı ise Allah'a ait olduğunu bildirdi.[1]

Vâdilkurâ Yahudileri, Peygamberimizin teklifini kabul etmeyerek savaşmaya kalkıştılar. Peygamberimiz, onları bir gün kuşattı ve çember içine aldı.

Vâdilkurâ Yahudilerinden çarpışmaya çıkan ilk iki adamı Avvam oğlu Zübeyr, üçüncüsünü Hz. Ali, dördüncü ve beşincisini Ebû Dücâne öldürdü, derken o gün on bir Vâdilkurâ Yahudisi öldürüldü.

Peygamberimiz, ertesi günü, sabahın en erken saatlerinde Vâdilkurâ Yahudilerinin üzerine yürüdü ve güneş bir mızrak boyu yükselmeden Vâdilkurâlılar teslim olmak zorunda kaldılar.

Buradan da pek çok ev eşyası, mal, yiyecek ve giyecek şeyler elde edildi. Peygamberimiz, menkul ganimet mallarını beşe böldürerek beşte dördünü mücahitler arasında paylaştırdı.

Peygamberimiz, Vâdilkurâ hurma bahçeleriyle arazilerini Hayberliler gibi işletip mahsülünü yarı yarıya bölüşmek üzere Vâdilkurâ Yahudilerinin ellerinde bıraktı.

Peygamberimiz, Âs oğlu Sâid, Sâid'in oğlu Amr'ı Vâdilkurâ valiliğine atadı.

TEYMÂ YAHUDİLERİNİN HARACA BAĞLANMASI

Teymâ, Medine ile Şam arasında olup sonradan Medine'ye bağlanmıştır.

Teymâ'nın arazisi geniş ise de verimli bir yer değildir ve dağın dibinden çıkan bir tek su kaynağı vardır.

Teymâ Yahudileri; Peygamberimizin, Hayber, Fedek ve Vâdilkurâ Yahudilerini yenerek hâkimiyeti altına aldığını duyunca, cizye, haraç vermek üzere Peygamberimizle anlaşma yaptılar. Böylece, yurtlarında oturmak ve topraklarını ellerinde tutma olanağını buldular.

Peygamberimiz, Mekke'nin fethi günü Müslüman olan Ebî Süfyan oğlu Yezîd'i Teymâ'ya vali tayin etmiştir.[2]

Hz. Ömer, halifeliği zamanında Hayber ve Fedek Yahudilerini Şam'a sürdüğü zaman Vâdilkurâ ile Teymâ Yahudilerine dokunmamıştı. Çünkü, buraları Şam toprağındandı.[3]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.710; Ebülfida-Sîre, c.3, s.413
[2] Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.40
[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.711; Ebülfida-Sîre, c.3, s.418; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.775

Peygamberimiz Medine Yolunda

Peygamberimiz; Hayber, Fedek, Vâdilkurâ ve Teymâ Yahudilerinin işlerini bitirdikten sonra aldığı ganimetlerle Medine yolunu tutarak, bütün gece yola devam etti. Sabaha karşı konakladıklarında, Peygamberimiz:

"Bizim için, sabah namazı vaktini uyumayarak kim bekler?" buyurdu.

Bilâl-i Habeşî: "Ben varım ya Resulullah!" dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz ve mücahitler de başlarını yere koyarak uyudular.

Bilâl-i Habeşî der ki:

"Abama bürünmüş, dizlerimi dikmiş, iki elimi kavuşturmuş oturup sabah namaz vaktini beklemeye başlamıştım. Ne zaman yattım, ne zaman uyudum, bilmiyorum! Halkın dua okuduğunu işitmedikçe, güneşin sıcaklığını duymadıkça uyanmadım!

İlk telâşlanan Resulullah Aleyhisselâm oldu. Bana:

"Ey Bilâl! Bize bu yaptığın nedir?" diye sitem ederek, buyurdu.

Ben de: "Ya Resulullah, senin ruhunu tutan, bırakmayan benim de ruhumu tuttu, bırakmadı." dedim.

Resulullah Aleyhisselâm gülümsedi ve:

"Doğru söyledin!" buyurdu.

Ashaptan beni kınadılar durdular. Bu hususta bana katı ve sert davranan Hz. Ebû-Bekr idi. Peygamberimiz:

"Burası şeytanların eğleştiği bir yerdir!" buyurdu ve uyuyakaldığımız vadiden yürüyerek çıktıktan sonra konaklamamızı ve abdest alınmasını emretti.

Halk da ağaçların altlarına dağıldılar. Resulullah Aleyhisselâm devesini çöktürüp abdest aldı ve halk da abdest aldılar."[1]

Resulullah Aleyhisselâm, Bilâl'e ezan okumasını emrederek halkı topladı ve namaz kıldırdı.

Namaz kılarken insan, güneşin sıcağından alnının terini silecek dereceye gelmişti. Resulullah Aleyhisselâm, selâm verince cemaate yöneldi ve:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.711-712; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.355

"Bizim ruhlarımız, Allah'ın kudret avucundadır. İsterse onu tutar, alıkoyar. Buna en lâyık olan odur. Ruhlarımızı bize geri çevirdiği zaman, bizim için namazımızı kılmak mümkün olur.[1]

Herhangi biriniz, uyur veya unutur da namazını geçirirse, onu vaktinde nasıl kılıyorsa yine öyle kılsın, kaza etsin![2]

Çünkü; yüce Allah, beni anmak için namaz kıl! buyurmuştur." dedi.[3]

UMRETÜL'KAZA SEFERİ

Umre; şeriatte, Beytül'Haram olan Kâbe'yi özel şartlarına ve usullerine göre ziyaret etmektir. Sünnettir.

Peygamberimiz; umrenin, yoksulluğu ve günahları gidereceğini, bir umrenin gelecek umreye kadar aralarında işlenmiş günahlara kefaret olacağını haber vermiştir.[4]

Peygamberimiz, Medine'ye Hicretten sonra dört umre yapmıştır. Birincisi Hudeybiye, ikincisi Hudeybiye anlaşmasına göre ertesi yıl yaptığı, üçüncüsü Huneyn ganimetinin paylaşımından sonra Ci'râne'den gelip yaptığı ve dördüncüsü de veda haccı ile birlikte yaptığı, umrelerdir.

Veda haccıyla yaptığı umrenin dışındakilerin hepsini Zilkade ayında yapmıştır.[5]

Hicretin yedinci yılı Zilkade ayında yapılan umreye kaynaklarda başlıca şu isimler verildiği görülür.

1. Umretül'kazâ,
2. Umretül'kaziyye,
3. Umretül'sulh

Burada kaza, yapılamamış veya eksik bırakılmış bir umrenin sonradan ödenmesi anlÂminda olmayıp gelecek yıl Mekke'de üç gün kalınarak yapılması Hudeybiye anlaşması ile kararlaştırılmış bulunan ve yerine getirilen umre demektir.

Seferin tarihi; Peygamberimiz Hicretin yedinci yılında Hayber'den dönünce Zilkade ayına kadar Medine'de geçirdi. Zilkade ayı girince, Peygamberimiz Hudeybiye seferine katılanlardan şehit olanlar hariç herkesin umreye katılmaları için ashabına emretti.

Çevrelerden gelip de o sırada Medine'de bulunan Araplar:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.712
[2] İbn-i Kayyım-Zadülmaad, c.2, s.163
[3] Ebülfida-Sîre, c.3, s.403; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.355
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.316; Tirmizî-Sünen, c.3, s.270
[5] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.170-171; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.317

“Ya Resulullah, bizim ne azığımız ne de doyuracak adamımız var!” dediler.

Peygamberimiz, ihtiyacı olanlara Allah için sadaka verilmesini, eğer onlara yardım edilmeyecek olurlarsa helâk olacaklarını Medine halkına duyurunca, halk: “Ya Resulullah, biz sadaka olarak neyi verelim?” Hiçbir şey bulamıyoruz ki!” dediler. Peygamberimiz:

“Ne olursa, isterse yarım hurma olsun!” buyurdu.[1]

Umre için hazırlanan Müslümanların sayısı iki bini buldu. Peygamberimiz, Medine’de yerine Azbat’üd’Dilî oğlu Uveyf’i vekil bıraktı. Başka rivayetlerde de yerine Ebû Rühm’ül’Gıfâri’yi veya Cünated’ül’Gıfâri oğlu Ebû Zerr Cündüb’ü bıraktığıdır.

Peygamberimiz kurban edilmek üzere 60 veya 70 deve hazırladığı rivayet edilir. Peygamberimiz bu develeri sürme görevini Cündüb’ül’Esleme oğlu Naciye’ye verdi. Onun yanına yardımcı olarak Eslemlerden dört genci de görevlendirdi. Ebî Rühm oğlu Ubeyd ile Ebû Hüreyre de sürücü yardımcılarının arasındaydı.

Peygamberimiz kurbanlık devesine kendi eliyle nişan koydu.

Resulullah yanına miğfer, zırh gömlek ve mızrak gibi silâhlarla yüz at aldı. Yüz atlı süvariyi de önceden yola çıkardı ve bunların başına Mesleme oğlu Muhammed’i kumandan tayin etti.

Sa’d oğlu Beşîr’i de silâh kafilesiyle görevlendirdi. Ashaptan bazıları:

“Ya Resulullah, Kureyşîler misafir silâhı olan kınlardaki kılıçlardan başka silâhlarla üzerlerine gitmememizi bize şart koşmuşlardı. Hâlbuki sen silâh taşımaktasın!” dediler. Peygamberimiz:

“Biz, o silâhları Haremde Kureyşîlerin yanına sokacak değiliz. Fakat onlar yakınımızda, elimizin altında olması, Kureyş cemaatinden bize yapılabilecek bir saldırıya karşıdır.” buyurdu.

“Ya Resulullah, bu hususta Kureyşîlerden korkuyor musun?” diye sordular.

Peygamberimiz cevap vermeyip sustular!

Zülhuleyfe’ye Geliş

Zülhuleyfe’ye gelindiği zaman Peygamberimiz, süvarileri ileri sürdü. Silâh yükleriyle kurbanlık develeri de gönderdi.[2]

Peygamberimiz, Zülhuleyfe’de mescidin kapısında ihrama girdi.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.732
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.733; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.121

Çünkü, Medinelilerin ihrama girme yeri Zülhuleyfe başka yollardan gelindiğinde de Cuhfe'dir.

Şamlıların ihrama grime yeri, Cuhfe; Iraklıların, Zât-ı Irk, Necidlilerin, Karn; Yemenlilerin de Yelemlem'dir.[1]

Peygamberimiz, Zülhuleyfe Mescidine gelmedikçe telbiyeye başlamadı ancak orada telbiyeye başladı.

Telbiye: "LEBBEYK! ALLAHÜMME LEBBEYK! LEBBEYK! LÂ ŞERÎKE LEKE LEBBEYK! İNNEL HAMDE VEN NÎMETE LEKE VEL MÜLKE LÂ ŞERÎKE LEK!" diyerek hızlıca söylemektir.

Anlamı: Rabbim! Davetine sözüm ve özümle tekrar tekrar icabet ettim, emrine boyun eğdim. Rabbim! Senin davetine icabet boynumun borcudur. Senin eşin ve ortağın yoktur. Rabbim! Bütün varlığımla sana yöneldim; hamd senin, nimet senin, mülk senindir. Senin eşin ve ortağın yoktur

Medine'den Füru yolu tutularak gelindiği için Zülhuleyfe'de ihrama girilmiş ve terviyeye başlanmıştı.

Beydâ yolundan gelinseydi Beydâ'da ihrama girilir ve orada telbiyeye başlanırdı.

Peygamberimiz ve da haccında Beydâ'da ihrama girmiştir.

Füru; Medine tarafında Sükya'nın solunda bir köy olup Mekke yolu üzerindedir ve Medine'ye uzaklığı otuz altı kilometredir.

Zülhuleyfe'nin sonunda da Beydâ gelir.

Kureyş Müşriklerinin Telâşı ve Korkuya Kapılmaları

Mesleme oğlu Muhammed süvari birlikleriyle Merruzzahran'a vardılar.

Merruzzahran, Mekke'ye yakınlığı beş mil olan hurmalık ve suyu bol olan bir yerdir. Mesleme oğlu Muhammed orada Kureyş müşriklerine rastladı. Onlar da gelişlerinin sebebini sordular. Mesleme oğlu Muhammed:

"Bunlar, Resulullah Aleyhisselâmın süvarileridir. Kendileri de yarın sabah burada olacaklar." dedi.

Onlar, Sa'd oğlu Beşir'in yanında çok sayıda silâhların bulunduğunu görünce hemen Kureyşîlere haber verdiler. Kureyşliler çok korktular ve telâşlanarak, birbirlerine; biz anlaşmaya bağlı kaldık! Muhammed (Aleyhisselâm) ne diye ashabıyla gelip bizimle çarpışacak? dediler.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.333, c.1, s.238; Buharî-Sahîh, c.2, s.141-143; Müslim-Sahîh, c.2, s.838-839; Tirmizî-Sünen, c.3, s.193

Peygamberimiz, Merruzzahran'a gelince bütün silâhları Batn-ı Ye'cec'e gönderdi. Burada bırakılan silâhların arasında ok, kalkan ve kılıçlar vardı ve Batn-ı Ye'cec'in neresinden bakılsa Mekke Harem'inin dikilmiş taşları görünür.

Peygamberimiz, silâhların başında beklemeleri için de iki yüz kişiyi burada bıraktı. Onların başına da Ensardan Havlî oğlu Evs'i koydu.

KUREYŞ TEMSİLCİSİNİN KONUŞMASI

Hafs oğlu Mikrez ve yanındaki Kureyşîlerle birlikte Peygamberimize gelerek:

"Ya Muhammed (Aleyhisselâm)! Sana herhangi bir hıyanet etmiş değiliz. Buna rağmen Harem'e silâhla mı gelecektin?

Hâlbuki; yolcu silâhı olan kılıcın kınında olması şartıyla girilmesini kabul etmiştin!" dediler. Peygamberimiz:

"Yine de öyle! Oraya kınlarında duran kılıçlardan başkasıyla girecek değiliz. Onların yanına da silâhla girecek değiliz.

Fakat silâhların bana yakın bir yerde bulunmasını isterim." buyurdu.[1]

Mikrez: "Senden beklenen, sana yakışan da budur. İyilik ve vefakârlıktır!" dedi ve hemen Mekke'ye adamlarının yanına dönerek, onlara:

"Muhammed (Aleyhisselâm) Mekke'ye silâhla girmeyecektir. O, size vermis olduğu söz ve şartı üzerinde duruyor." dedi.

Mikrez'in bu haberinin üzerine Kureyş müşrikleri Mekke'yi boşaltarak dağ başlarına gittiler: "Ne onu ne de ashabını görmeyelim." dediler.

Peygamberimiz, kurbanlık develerin öne geçirilerek Zî-Tuvâ'ya götürülmesini ve orada bırakılmasını emretti.

Zî-Tuvâ, Mekke'nin yanında bir vadidir.

Peygamberimiz, devesi Kasvâ'nın üzerinde, sahabeleri kılıçlarını kuşanmış ve Peygamberimizi ortalarına aldıkları hâlde yüksek sesle:

"LEBBEYK! ALLAHÜMME LEBBEYK! LEBBEYK! LÂ ŞERÎKE LEKE LEBBEYK! İNNEL HAMDE VEN NÎMETE LEKE VEL MÜLKE LÂ ŞERÎKE LEK!" diye telbiye ederek Zî-Tuvâ'ya kadar ilerlediler.

Peygamberimiz, Zî-Tuvâ'da durdu ve sonra yine devesi Kasvâ'nın üzerinde ve ashabı da çevresinde olduğu halde Hacun tepesi üzerine çıkılan Seniyye'den Mekke'ye girdiler.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.734; Ebülfida-Sîre, c.3, s.436; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.780

Peygamberimiz ve ashabı Mekke'nin barakalarına gelinceye kadar telbiyeye devam ettiler.

Umrede, Mescidi Haram'a girilince telbiye edilmez ve sesler kesilir.

Revâha oğlu Abdullah, Kasvâ'nın yularını çekerek Peygamberimizin önünde yürümekte ve:

"Kur'an'ın, Allah tarafından indirildiğini inkâr ettiğinizde; başları, boyun ve gövdelerden ayıran, dosta, dostunu unutturan darbeleri size indirdiğimiz gibi onun manasını inkâr ettiğinizde de size darbeler indiririz!" diyerek recez söylemekteydi.[1]

Peygamberimizin Ashabıyla Beytullah'a Girmeleri

Mekkeli kadın, erkek, çoluk, çocuk Peygamberimizle ashabını seyretmek için Darünnedve'de sıralanmışlardı. Bazıları da Hıcr'ın (Hatîm) bir tarafında oturuyorlardı.[2]

Peygamberimiz, Mescidi Haram'a girince, omuz ihrÂminın bir ucunu sağ koltuğunun altından alarak sol omzunun üzerine attı ve sağ omzunu açtı.

Sonra da: "Bugün, kendisini şu müşriklere güçlü ve zinde gösterecek olan er kişileri, Allah rahmetiyle yarlığasın, esirgesin![3]

Sakın, Kureyş cemaati sizde bir gevşeklik ve eksiklik görmesinler! Müşriklerin, gücünüzü görmeleri için Beytullah'ın tavafın üç keresinde remel yapınız." buyurdu.[4]

Yani, tavafın ilk üç devresinde omuzlarını açmalarını, adımlarını sıkıştırıp, omuzlarını silkeleyerek hızlıca ve çalımlıca, iki rükûn arasında ise ağır yürümelerini, ashabına emretti.[5]

Peygamberimiz, devesi Kasvâ'nın üzerinde Revâha oğlu Abdullah, Peygamberimizin devesinin yularından tutmuştu ve Hacerül Esved'e yaklaştı, elindeki değnekle ona dokunarak selâmladı ve değneği öptü. Sahabeler de ellerini, yüzlerini sürdüler ve Kâbe'yi tavafa silkelene silkelene hızlıca dolaşmaya başladılar. Yemen köşesine vardılar oradan da Hacerül Esved köşesine kadar ağır ağır yürüdüler. Üç tavafı böyle yaptılar.[6]

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.121; Taberî-Tarih, c.3, s.100; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.63; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.783-784; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.277; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.184-185; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.13; Vakıdî-Megazi, c.2, s.736

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.12; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.123

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.12-13; Taberî-Tarih, c.3, s.100; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.227

[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.305-306; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.123; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.185

[5] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.123; Ebülfida-Sîre, c.2, s.432; Buharî-Sahîh, c.2, s.161; Müslim-Sahîh, c.2, s.923; Nesaî-Sünen, c.5, s.231

[6] Vakıdî-Megazi, c.2, s.735; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.121; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.13; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.984

Peygamberimizin, Mescidi Haram'a yürüyerek girdiği, tavaf ve koşmaları yaya olarak yaptığı da rivayet edilir.[1]

Peygamberimiz, Kâbe'yi tavaf ederken Yemen köşesinde:

"ALLÂHÜMME İNNÎ ES'ELÜKEL AFVE VEL ÂFİYETE FİDDÜNYÂ VEL ÂHİREH. RABBENÂ ÂTİNÂ FİDDÜNYÂ HASENETEN VE FİL ÂHİRETİ HASENETEN VEKINÂ AZÂBENNÂR!" diye dua eden kişiye, görevli yetmiş melek; -âmin-, derler!" buyurduğu ve Hacerül Esved ile Hatîm arasında:

"RABBENÂ ÂTİNÂ FİDDÜNYÂ HASENETEN VE FİL ÂHİRETİ HASENETEN VEKINÂ AZÂBENNÂR!" diye dua buyurduğu da işitilmiştir.[2]

Tavaf Namazı

Peygamberimiz, Kâbe'yi yedi kere tavaf ettikten sonra Makamı İbrahim'de iki rekât tavaf namazı kıldıktan sonra sa'y yapmak üzere Safâ tepeciğine gitti.

Safâ tepeciği ile Merve tepeciği arasında Peygamberimiz yine Kasvâ'nın üzerinde yedi kere sa'y yaptı. Yedincisini de Merve'de tamamladı.

Peygamberimizin, Safâ ile Merve arasında Kasvâ'yı hızlandırması, Kureyş müşriklerine güçlülüğünü ve zindeliğini, ashabı gibi göstermek içindi.

Peygamberimiz, Safâ ve Merve tepeciklerinde durduğu zaman üç kere tekbir getirmiş sonra da üç defa:

"LÂ İLÂHE İLLÂLLÂHÜ VAHDEHÜ LÂ ŞERÎKE LEH LEHÜLMÜLKÜ VE LEHÜLHAMDÜ VE HÜVE ALÂ KÜLLİ ŞEY'İN KADÎR." diyerek dua etmiştir.[3]

Ebî Evfâ oğlu Abdullah der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm ile birlikte umre yaptığımız zaman kendileri Kâbe'yi tavaf etti ve onun yanında biz de tavaf ettik.

O, Makamı İbrahim'in arkasında namaz kıldı ve biz de kıldık. O, Safâ ile Merve arasında sa'y yaptı ve bizler de onu, Mekkeli müşriklerin ve onların akılsız delikanlılarından herhangi bir şeyle rahatsız etmelerinden koruduk. Ona hiç kimse bir şey yapamadı.[4]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.12-13
[2] İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.985; İbn-i Ebî Şeybe-Musannef, c.4, s.108
[3] Nesaî-Sünen, c.5, s.240
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.355; Buharî-Sahîh, c.5, s.86

Kurbanların Kesilmesi

Peygamberimiz, say'ını Merve'de tamamladığı zaman kurban kesmek için orada durdu:

"Burası kurban kesimi yeridir. Mekke'nin her caddesi de kurban kesim yeridir." buyurdu ve kurbanını Merve'de kesti.[1]

Sahabelerden de deve bulan kesti, bulamayanların da sığır kesmelerine izin verildi. Sığır kesecek olanlar, o sıralarda Mekke'ye hayvan satmak için gelen bir tüccardan satın aldılar. Hudeybiye seferine katılmayanlar ise kurban kesmediler.[2]

Peygamberimiz, Merve'de kurbanını kestikten sonra orada başındaki saçlarını Ümeyye oğlu Hâris'e kazıttı. Abdullah'ül'Âdevi oğlu Mamer olduğu da rivayet edilir.[3] Müslümanlar da tıraş oldular.

Peygamberimiz, Ye'cec'deki sahabelerin umresini yapmak üzere, onların görevlerini yerine getireceklerin gitmelerini emretti ve bu emir yerine getirildi.

Peygamberimiz, Kâbe'nin içine girmek için Kureyş müşriklerine haber saldı fakat müşrikler, bunun anlaşma şartlarında olmadığını ileri sürdüler ve Ebî Evfâ oğlu Abdullah'a göre de Peygamberimiz, bu umre sırasında Kâbe'nin içine girmemiştir.[4]

Peygamberimiz, Bilâl-i Habeşî'ye Kâbe'nin üzerinde bir kere öğle ezanı okuttu.[5]

Kureyş müşrikleri ezan sesini duydukları zaman çok üzüldüler ve yüzlerini elleriyle kapattılar.[6]

Peygamberimiz, Mekke'de üç gün kaldı. Kendisine Ebtah'da deriden bir çadır kurulmuştu ve Mekke'den ayrılıncaya kadar bu çadırda kaldı. Kaldığı bu üç gün süresince hiçbir evin çatısı altına girmedi. Zaten seferlerde evlerde kalmaz ve hep çadırında otururdu.[7]

Peygamberimizin Hz. Meymune İle Evlenmesi

Hz. Meymune, Hz. Abbas'ın eşi Ümmülfadl ile Hz.Cafer'in eşi Umeys kızı Esmâ'nın kız kardeşidir.

Hz. Meymune'nin asıl ismi Berre iken, Peygamberimiz o ismi Meymune'ye çevirmiştir.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.736; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.122; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.181; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.63

[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.736-737; Ebülfida-Sîre, c.3, s.435; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.783

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.122; Vakıdî-Megazi, c.2, s.737

[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.738; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.785; Buharî-Sahîh, c.2, s.160

[5] Vakıdî-Megazi, c.1, s.738; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.122

[6] Vakıdî-Megazi, c.2, s.737-738

[7] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.14; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.122; Vakıdî-Megazi, c.2, s.740

Hz. Meymune, İslâmiyetten önce cahiliye devrinde Amr oğlu Mes'ud ile evliydi. Ondan ayrılınca, Abdul'uzzâ oğlu Ebû Rühm ile evlenmiş ve onun ölümü ile de dul kalmıştı.[1]

Hz. Abbas, Hz. Meymune'yi Peygamberimize çok övmüş Peygamberimiz de umre için Medine'den yola çıkmadan önce Ebû Rafî ile Ensardan bir sahabesini Mekke'ye dünürlüğe göndermişti.[2]

Peygamberimiz umre için yola çıkıp Cuhfe'de bulunduğu sırada Hz. Abbas ile buluşunca, Hz.Abbas:

"Ya Resulullah, Hâris kızı Meymune dul kaldı. Onu, kendine alsan olmaz mı?" deyince, Peygamberimiz, kendisine dünür gönderdiğini buyurdu.

Hz. Meymune, Peygamberimizin kendisine dünür olduğu haberini deve üzerindeyken alınca:

"Deve üzerindeki de Resulullah Aleyhisselâmındır!" dedi ve kendisini Peygamberimize bağışladı.[3]

Gerekenin yapılmasını da kız kardeşi Ümmülfadl'a, o da kocası Hz. Abbas'a bıraktı. Hz. Abbas, Peygamberimizden dört yüz dirhem mihr alarak Hz. Meymune'yi Peygamberimize nikâhladı.

Peygamberimizin Mekke'de Üç Gün Daha Kalmak İçin Teklifte Bulunması

Hudeybiye anlaşmasına göre Peygamberimizin Mekke'de kalacağı üç günlük süre dolmuştu. Peygamberimiz:

"İsterseniz ailemle evlenme törenini yapmak üzere burada üç gün daha oturayım ve düğün ziyafetime size de çağırayım." diye Kureyş müşriklerine Hz. Osman ile haber saldı.

Peygamberimiz bu vesileyle onları kendisine yakınlaştırmak istemişti. Kureyş müşrikleri Hz. Ali'nin yanına gelerek:

"Artık yanımızdan ayrılıp gidiniz, müddet doldu diye efendine söyle!" dediler. Bununla da kalmayıp Abdul'uzzâ oğlu Huvaytıb ile Amr oğlu Süheyl, Peygamberimizin yanına geldiler ve:

"Ya Muhammed (Aleyhisselâm), müddetin dolmuştur, artık yanımızdan çık, git!" dediler. Peygamberimiz:

---

[1] İbn-i Abdül'Berr-İstiab, c.4, s.1915-1916; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.137; Hakîm-Müstedrek, c.4, s.30
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.132-133
[3] İbn-i Kesir-Sîre, c.3, s.439; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.132; Hakîm-Müstedrek, c.4, s.33

“Ben, sizden bir kadın nikâhladım. Onunla evlenme törenini yapıncaya kadar kalmamdan size ne zarar gelir?” buyurdu.[1] Kureyş temsilcileri:

“Senin düğün yemeğinde bulunmak bize gerekmez. Bize ne sen ne de düğün yemeğin gerek. Hemen buradan çık!

Ya Muhammed (Aleyhisselâm), Allah aşkına söyle! Toprağımızdan muhakkak üç günde çıkacaksın diye aramızda seninle anlaşma yapmadık mı? İşte o üç günlük müddet dolmuştur.” dediler.[2]

Peygamberimiz, Müslümanlardan hiç kimse burada kalmayacak, hemen yola çıkacağız, diyerek seslenilmesini Ebû Rafi’e emretti ve hemen devesine bindi. Müslümanlardan hemen derlenip toplananlarla birlikte Mekke’den ayrılarak Serif mevkiinde konakladı. Arkadan gelen Müslümanlar da orada toplanarak, tamamlandılar.

Serif, Mekke’ye altı mil uzaklıkta, Mesacid-i Âişe ile Batn-ı Merv arasında, Ten’im’in çok yakınındadır.

Hz. Meymune’nin Mekke’de yapılamayan evlenme töreni Serif’de yapıldı.[3]

Peygamberimiz gece yola devam ederek, Medine’ye döndü.

Peygamberimizin Kızı Hz. Zeyneb’in Vefatı

Peygamberimizin kızı Hz. Zeyneb, Hicretin sekizinci yılında Muharrem ayında vefat etti. Vefat sebebi de; Hz. Zeyneb, deve üzerindeki hevdeç içinde Mekke’den Medine’ye Hicreti sırasında, Kureyş müşriklerinden Esved oğlu Hebbar ile bir arkadaşı Zi-Tuvâ’da mızrakla vurup devesini kayalıkların üzerine düşürmüştü ve bu arada karnındaki çocuğun da düşmesine sebep olmuştu. Hz. Zeyneb’in bu kanaması kesilmeyerek, vefatına sebep oldu.[4]

Peygamberimiz, Hz. Zeyneb’in cenaze namazını kıldı ve kabre Hz. Zeyneb’in kocası Rebî oğlu Ebül’As’ın yardımıyla indirdi.[5]

Hz. Zeyneb; Peygamberimizin Hz. Hatice’den doğan kız çocuklarının ilki ve en büyüğü idi. Hz. Zeyneb doğduğunda Peygamberimiz otuz yaşındaydı.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.14; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.122; Taberî-Tarih, c.3, s.100; Vakıdî-Megazi, c.2, s.739

[2] İbn-i Abdul’Berr-İstiab, c.4, s.1917

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.14; Vakıdî-Megazi, c.2, s.741; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.122

[4] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.8, s.34; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.2, s.309; Vakıdî-Megazi, c.2, s.857; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.93

[5] Zürkanî-Mevahib Şerhî, c.3, s.195

Peygamberimize risalet geldiği zaman Hz. Hatice ile birlikte Hz. Zeyneb de iman etmiş ve Müslüman olmuştu.

Hz. Hatice'nin kız kardeşi Huveylid kızı Hâle'nin oğlu Rebî oğlu Ebül'Âs, Mekke'de servet ve ticaret sahibi, güvenilir, sayılır kişilerdendi. Hz. Hatice, Hz. Zeyneb'in onunla evlendirilmesi için Peygamberimizden izin istemişti. Peygamberimiz onun bu dileğine karşı çıkmadı. Çünkü, buna engel olacak ilâhi hüküm o zaman Peygamberimize vahiy edilmemişti.[1]

Kureyş müşrikleri Bedir'de bozguna uğradıkları zaman Ebül'Âs da esir edilenler arasındaydı. Peygamberimiz onu kurtarmalık akçası almaksızın serbest bıraktı. Hicretin yedinci yılı Muharrem ayında Ebül'Âs'ın Medine'ye dönerek Müslüman olması üzerine Peygamberimiz, Hz. Zeyneb'i ona mihrsiz olarak ilk nikâhı ile yeniden vermişti.

Âs Oğlu Amr'ın Müslüman Olması

Âs oğlu Amr'ın soyu Peygamberimizin soyu ile Lüey oğlu Ka'b'da birleşir ve Âs oğlu Amr'ın künyesi, Ebû Abdullah ve Ebû Muhammed'dir. Annesi, Nâbiğa Selma kızı Harmele'dir. Babası da Vâil oğlu Âs, Kureyşîlerin eşrafından olup Mekke ile Medine arasındaki Ebvâ köyünde ölmüştür.[2]

"İmam Şâbi"ye göre; Arap dâhileri, üstün zekâlıları dört kişiydi. Bunlar; Süfyan oğlu Muaviye, Âs oğlu Amr, Şûbe oğlu Mugîre ve Ebîh oğlu Ziyad idi.

Muaviye, aceleci olmayıp işlerin sonunu gözetmekte ve uslulukta; Amr, karışık ve içinden çıkılmaz meseleleri çözmekte; Mugîre, ani karar vermekte ve Ziyad ise her işte üstün görüşlüydü.[3]

Âs oğlu Amr, cahiliye devrinde Kureyşîlerin süvarilerinden ve babayiğitlerindendi. Kısa boylu olup saçını ve sakalını siyaha boyardı.

Amr, Hicretin yedinci yılı Muharrem ayında Ümeyye oğlu Amr'ın Habeş Necaşisinin yanında elçi olarak bulunduğu sıralarda Necaşinin teklifi ve tavsiyesi üzerine Müslüman olmuştur.[4]

Âs oğlu Amr, Velîd oğlu Halîd ve Talha oğlu Osman ile birlikte Medine'ye gelerek Peygamberimize biat etmesi Hicretin sekizinci yılı Safer ayının ilk gününde vuku bulmuştur.[5]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.2, s.30
[2] İbn-i Abdul'Berr-İstiab, c.3, s.1184; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.244
[3] Zehebî-S.Alâmünnübelâ, c.3, s.39
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.198-199; Taberî-Tarih, c.3, s.103-104; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.280-290; Vakıdî-Megazi, c.2, s.742-743
[5] Taberî-Tarih, c.3, s.103; Vakıdî-Megazi, c.2, s.745; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.4, s.252

Âs oğlu Amr der ki:

"Bütün Kureyşîler Müslüman olacak olsalar bile ben hiçbir zaman Müslüman olmam sanıyordum! O zaman, insanlardan Resulullah Aleyhisselâm kadar kendisine kin ve hınç beslediğim hiç kimse bulunmadığı gibi bir fırsatını bulup onu öldürmemden daha makbulü de yoktu.[1]

Hendek savaşından kabilelerle birlikte döndüğümüz sıralardaydı ki Kureyşîlerden bazı adamları topladım. Onlar, benim her konudaki görüşümü benimserler ve sözlerimi dinlerlerdi. Onlara:

"Aranızda benim yerim ve mevkiim neresidir?" diye sordum. Onlar da:

"Sen, bizim görüş sahibi, koruyucu, uğurlu ve işi becerikli bir adamımızsın!" dediler.

Ben de bunun üzerine onlara düşündüklerimi anlattım:

"Necaşinin yanına gidip onun yanında bulunalım. Eğer biz Necaşinin yanında bulunduğumuz sırada Muhammed (Aleyhisselâm) kavmimiz Kureyşîlere karşı galip gelirse, Muhammed (Aleyhisselâm)'in eli altında bulunmamızdan, Necaşinin eli altında bulunmamız bizim için daha hayırlıdır.

Şayet, kavmimiz Kureyşîler, Muhammed (Aleyhisselâm) e galip gelecek olursa hemen yanlarına döneriz. Onlardan da bize ancak hayır ve iyilik gelir!" dedim.[2]

Bu fikrimi onlar da kabul edince, yurdumuzun değerli olan meşinini, Necaşiye hediye etmek üzere çok miktarda toplayarak yanına vardık. Biz Necaşinin yanına vardığımız sırada Ümeyye oğlu Amr'da oraya geldi.

Resulullah Aleyhisselâm, onu Cafer ve arkadaşlarının işi ve Ümmü Habibe kızı Ebû Süfyan'ı, kendisine nikâhlaması için yazdığı bir mektupla Necaşiye göndermişti.[3]

Ümeyye oğlu Amr, Necaşinin yanına girip çıktıktan sonra biz huzuruna vardık. Hediye ettiğimiz meşinleri görünce çok hoşuna gitti. Necaşinin neşelendiğini görünce, bu fırsatı kaçırmayarak:

"Ey hükümdar! Ben, senin yanından çıkan bir adamı gördüm ki o, bize düşman bir adÂmin elçisidir. Onu bana teslim et de öldüreyim. Çünkü o, bizim eşrafımızdan ve

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.741-742; Ebülfida-Sîre, c.3, s.446-447; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.4, s.258-259

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.289; Vakıdî-Megazi, c.2, s.742; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.198; Taberî-Tarih, c.3, s.103; Ebülfida-Sîre, c.3, s.447; Zehebî-S.Alâmünnübelâ, c.3, s.40

[3] Taberî-Tarih, c.3, s.103; Ebülfida-Sîre, c.3, s.447; Vakıdî-Megazi, c.2, s.742; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.289; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.198

hayırlılarımızdan bazı kişileri öldürmüştür. Ben ona rastlamıştım, boğazını sıkıp dayak attım!" dedim.[1]

Necaşi, benden bu sözleri duyunca kızdı ve sonra burnuma öyle bir çarptı ki burnum kırıldı sandım! Burnumdan fışkıran kan elbiseme sıçardı. Üzerime zillet ve mahcubiyet çöktü.[2] Necaşi:

"Demek sen, Musa ve İsa Peygamberlere gelmiş olan Namusül Ekberin (Cebrail Aleyhisselâm) kendisine gelip durduğu bir zatın elçisini öldürmek için sana izin vermemi istiyorsun ha! Eğer onu öldürmüş olsaydın sizden hiç kimseyi sağ bırakmazdım.

Resulullah'ın elçisi öldürülür mü hiç?" dedi.

Allah birden kalbimi yumuşattı, üzerinde bulunduğum hâl değişti, kalbimi İslâmiyete açtı. Araplar da Arap olmayanlar da bu gerçeği tanımakta, sen ise hâlâ muhalefet edip durmakta, karşı koymaktasın gibi düşünceyle kendi kendimi kınadım.[3] Necaşiye:

"Ey hükümdar, o gerçekten bir Peygamber midir? Sen, onun Resulullah olduğuna şahadet ediyor musun?" diye sordum. Necaşi:

"Yazıklar olsun sana ey Amr![4]

Evet, ben onun Allah tarafından gönderilmiş bir Peygamber olduğuna şahadet ediyorum.

Sen, sözümü dinle de hemen ona tâbi ol! Çünkü, o muhakkak hak üzeredir ve kendisine karşı koyan herkese galip gelecektir.

Musa Peygamberin, firavuna ve ordusuna galip geldiği gibi!" dedi.

Ben orada İslâmiyet üzerine biat ettim.[5] Bunun üzerine Necaşi, burnumun kanıyla kirlenen elbisemin yerine bana yeni bir elbise getirtti ve burnumun kanını orada yıkadım, kanlanan elbisemi değiştim.

Ümeyye oğlu Amr'ın yanına giderek boynuna sarıldım ve onu kucakladım. O da boynuma sarılarak beni kucakladı.

Arkadaşlarımın yanına vardığımda Müslüman olduğumu onlardan gizledim. Bir işimin olduğu bahanesiyle onların yanından ayrılarak iskeleye gittim ve orada bir gemiye binerek

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.290; Vakıdî-Megazi, c.2, s.743; Zehebî-S.Alâmünnübelâ, c.3, s.41
[2] İbn-i Esir-Kâmil, c.2, s.231; Ebülfida-Sîre, c.3, s.448; Vakıdî-Megazi, c.2, s.743
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.4, s.259; Vakıdî-Megazi, c.2, s.743; Ebülfida-Sîre, c.3, s.448
[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.290; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.198; Taberî-Tarih, c.3, s.103
[5] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.231; Vakıdî-Megazi, c.2, s.743

Şuaybe'ye vardım. Orada bir deve satın alarak Medine'ye gitmek üzere yola çıktım. Merruzzahran'ı geçerek Hedde'de bulunduğum sırada Velîd oğlu Halîd'i gördüm ve:

"Ebû Suleyman, sen misin?" diye seslendiğim de bana:

"Evet!" dedi.

Bu rastlantı, Mekke'nin fethinden önceydi ve Velîd oğlu Halîd Mekke'den geliyordu. Ona:

"Ey Ebû Suleyman, nereye gidiyorsun?" diye sordum. Bana:

"Ben hemen gidip Müslüman olacağım! Daha ne zamana kadar ve ne diye bekleyeceğim!" dedi.[1]

O sırada Talha oğlu Osman çadırdan çıkarak beni selâmladı ve hepimiz bir yerde konakladıktan sonra birbirimize yoldaşlık ederek Medine'ye geldik. Harre mevkiinde develerimizden indik ve üzerimize temiz elbiseler giyerek Resulullah'ın yanına vardık. Yüzü pırıl pırıl parlıyordu.

Müslümanlar, çevresini sarmışlardı. Bizim Müslüman olmamıza seviniyorlardı. Resulullah Aleyhisselâm bizleri görünce:

"Mekke, ciğerparelerini kucağınıza attı!" buyurdu.[2]

Önce, Velîd oğlu Halîd ile Talha oğlu Osman biat ederek Müslüman oldular. Sonra da ben vardım. Önünde oturduğum vakit kendisinden utancımdan dolayı başımı kaldırıp yüzüne bakamadım!

"Ya Resulullah! Ben geçmişte olan günahlarımın bağışlanmak ve yarlığanmak üzere sana biat edeceğim!" dedim.[3] Resulullah Aleyhisselâm:

"Ey Amr! Biat et! Hicret de daha önce olanları siler, yok eder! Hac da daha önce işlenmiş günahları yıkar, yok eder!" buyurdu.

Ben, biat ederken geçmişte işlediğim günahlarımın bağışlanmak üzere dedim de gelecekte işleyeceğim günahları demeyi unuttum, aklıma gelmedi!

İnsanlardan hiçbiri bana, Resulullah Aleyhisselâmdan daha sevgili ve daha yüce olmamıştır. Biattan sonra da Mekke'ye döndüm.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.290; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.199; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.454; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.66; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.777-778

[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.744-745; Ebülfida-Sîre, c.3, s.449; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.2, s.109, c.3, s.579; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.67; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.778

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.4, s.259; Müslim-Sahîh, c.1, s.112; Beyhakî-Sünen, c.9, s.98; Taberî-Tarih, c.3, s.104; Zehebî-S.Alâmünnübelâ, c.3, s.41

KEDİD SEFERİ

Kedid seferi, Hicretin sekizinci yılı Safer ayında vuku bulmuştur. Kedid, Mekke ile Medine arasında bulunan bir su ve sert topraklı geniş bir vadidir. Mekke'ye, Medine'den daha yakın olup Mekke'ye kırk iki mildir. Usfan'la Emec arasındadır.

Seferin sebebi; Hicretin beşinci yılında, Peygamberimizi ve İslâmiyeti ortadan kaldırmak amacıyla toplanıp Medine'yi kuşatan Arap kabileleri arasında Sakîf ve diğer kabilelerle birlikte Kinâne kabilesinden de birçok aile toplulukları bulunuyordu.[1]

Peygamberimiz büyük küçük, Arap olan olmayan İslâm düşmanlarını önem sırasına göre cezalandırma hareketlerine başlamış bulunuyor ve Benî Mülevvahlara da bir darbe indirmek gerekiyordu.

Ashaptan Mekîs'ül'Cühenî oğlu Cündep der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm, Abdullah'ülleysî oğlu Galip'i bir askerî birliğin başında gönderdi. Ben de gidenlerin içindeydim.

Resulullah, Kedid'de oturan Benî Leyslerden olan Benî Mülevvahlar üzerine her taraftan ve birden baskın yapmasını ona emretti ve bu emri kendisine yazılı olarak verdi. Benî Mülevvahlar üzerine gönderilen askerî birliğin sayısı on dokuz kadardı.[2]

Yola çıkarak güneş battığında Kedid'e vardık ve vadinin bir köşesine sindik. Seher vakti gelince onlara ani olarak baskın yaptık. Benî Mülevvahlardan çarpışanları öldürdük, bir kısmını da esir aldık. Develeri, koyun ve sığırları ele geçirerek acele yola sürdük. Medine'ye doğru gidiyorduk.

Benî Mülevvahlardan büyük bir topluluk bize doğru gelmeye başladı. Yüce Allah Kudeyd vadisinde imdadımıza yetişti. Vadiye bulutsuz ve yağmursuz bir sel gönderdi.

Biz, o sırada Kudeyd vadisinin üzerindeki Müşellel tepesine sığınmıştık ve vadinin iki yanı suyla doldu ve bu sel onlarla aramıza engel oldu. Hiçbirinin seli geçerek yanımıza gelmeye gücü yetmedi ve Benî Mülevvahlar selin öte yanında bize sadece bakakaldılar. Biz de onları gerimizde bırakarak elde ettiğimiz hayvanları sürerek Medine'ye geldik.

MU'TE GAZASI

Mu'te gazası, Hicretin sekizinci yılı Cemaziyelâhır ayında vukua gelmiştir.

Mu'te, Şam sınırında Belka'nın yayla köylerinden biri olup kılıçların en iyisi burada yapılırdı ve bu kılıçlara meşarif yapısı kılıç denirdi.

---

[1] Belâzürî-Ensab, c.1, s.343

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.124-125; Taberî-Tarih, c.3, s.102; Vakıdî-Megazi, c.2, s.752; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.230

Mu'te, Kudüs'e iki merhale olup takriben doksan bir kilometredir. Belka, Dımaşk nahiyelerinden olup Şam ile Vâdilkurâ arasındadır. Amman'ın kasabasıdır. Belka'da birçok köy bulunur ve geniş ekinlikleri vardır. Buranın buğdayı meşhurdur.

Mu'te halkını Gassânlar ve Rumlar oluşturuyordu.

Seferin Sebebi

Peygamberimiz, Benî Lihblerden Umeyr'ül'Ezdî oğlu Hâris'i Busrâ Hükümdarına bir mektupla göndermişti.

Rivayete göre; Umeyr oğlu Hâris, Peygamberimizin mektubunu Şam'a, Rum Kayserine götürmekteydi. Mu'te'ye vardığı zaman durdurulmuş ve Amr'ül Gassanî oğlu Şurahbil'in huzuruna çıkarıldı. Şurahbil, Umeyr oğlu Hâris'e:

"Sen nereye gidiyorsun?" diye sorduğunda, o da:

"Şam'a gidiyorum." dedi. Şurahbil:

"Sen, Muhammed (Aleyhisselâm) in elçilerinden olabilirsin?" dedi.

Hâris: "Evet! Ben, Resulullah'ın elçisiyim." dediğinde Şurahbil, onun iple bağlanarak boynunun vurulmasını emretti ve bu şekilde Hâris'in boynu vuruldu. Peygamberimizin, o güne kadar Umeyr oğlu Hâris'den başka bir elçisi öldürülmemişti.

Umeyr oğlu Hâris'in öldürülmesi Peygamberimize çok ağır geldi ve bu durumu Müslümanlara haber vererek onları Cürf ordugâhında toplanmaya davet etti. Müslümanlar hemen Cürf ordugâhında toplandılar. Silâhlanıp yola çıkmaya hazırlanan mücahitlerin sayısı üç bindi.

Orduya Kumandanların Tayini

Peygamberimiz öğle namazını mescitte kıldırdıktan sonra ashabıyla oturdular. Peygamberimiz:

"Cihata çıkacak olan mücahitlere Hârise oğlu Zeyd'i kumandan tayin ettim. Eğer Zeyd öldürülürse onun yerine Ebû Talib oğlu Cafer geçsin. Ebû Talib oğlu Cafer öldürülürse, yerine Revâha oğlu Abdullah geçsin.[1] Revâha oğlu Abdullah da öldürülürse, Müslümanlar arasından münasip birini seçin ve onu kendilerine kumandan yapın." buyurdu.

Zeyd öldürülürse yerine Cafer geçsin, Cafer öldürülürse yerine Abdullah geçsin[2] buyurduğu sırada Ebû Talib oğlu Cafer yerinden sıçrayarak kalktı:

---

[1] Ebû Nuaym-Delaîl, s.462; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.187; Vakıdî-Megazi, c.2, s.756; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.128

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.299; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.15; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.234; Ebülfida-Sîre, c.3, s.465

“Ey Allah’ın Peygamberi, Zeyd’i benim üzerime kumandan tayin edeceğini sanmamıştım!” dedi. Peygamberimiz:

“Sen, emre göre hareket et! Böylesinin hakkında daha hayırlı olduğunu bilemezsin!” buyurdu.[1]

Bunun üzerine Müslümanlar ağlamaya başladılar:

“Ya Resulullah, sağ kalsalar da kendilerinden yararlansaydık!” dediler.

Peygamberimiz cevap vermeyip, sustu.

Peygamberimiz Orduyu Uğurlarken Tavsiyeleri

Mücahitler yola çıkacakları sırada Peygamberimiz beyaz bir sancağı Hârise oğlu Zeyd’e verdi.

Umeyr oğlu Haris’in öldürüldüğü yere kadar gitmesini ve orada bulunanları İslâmiyete davet etmesini, Müslümanlığı kabul ederlerse ne âlâ, etmedikleri takdirde Allah’ın yardımına güvenerek onlarla çarpışmalarını tavsiye etti ve uğurlamak üzere Vedâ yokuşuna kadar mücahitlerle birlikte gitti ve oradan döndü.

Revâha oğlu Abdullah vedalaşırken ağladığında arkadaşları ona neden ağladığını sordular. Abdullah:

“Ben, ne dünya sevgisinden ne de sizleri özleyeceğimden ağlamıyorum. Ben, yüce Allah’ın kitabından, içinde Cehennem ateşi anılan **(Meryem Sûresi 71.)**

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِنْ مِنْكُمْ اِلَّا وَارِدُهَاۚ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّاۚ ﴿٧١﴾

SİZDEN HİÇBİRİNİZ MÜSTESNA OLMAMAK ÜZERE İLLÂ ORAYA (Cehenneme) UĞRAYACAKTIR. BU, RABBİNİN ÜZERİNE KAT’İ OLARAK ALDIĞI KAZA ETTİĞİ (bir şey) -DİR, ayetini okurken işitmişimdir.

Cehenneme uğradıktan sonra oradan nasıl geri dönebileceğimi bilmiyorum ve bunun için ağlıyorum.” dedi. Müslümanlar:

“Allah, sizin yardımcınız olsun! Sizleri her tehlikeden korusun, sağ salim bize geri dönesiniz.” dediler. Revâha oğlu Abdullah:

Ben, Rahman olan Allah’tan yarlığanmak, kanları fışkırtıp köpürten bir kılıç darbesiyle yahut ciğer ve barsakları kasıp kavuran bir kargı darbesiyle şehit olmak isterim ki kabrime

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.3, s.46-47; Zehebî-S.Âlâmünnübelâ, c.1, s.152; Ebülfida-Sîre, c.3, s.465

uğrayanlar, Allah bu savaşçıya doğru yola göstermiş ve o da doğru yolu bulmuştur, desinler.” dedi ve Peygamberimizin yanına giderek vedalaştıktan sonra:

“Allah, sana olan ihsanlarını sabit ve devamlı kılsın. Yardım olunan ve zafere kavuşturanlar gibi sana da yardımını ihsan buyursun.” deyince, Peygamberimiz:

“Ey Revâha’nın oğlu, Allah, seni de iyilikte en güzel şekilde sabit ve devamlı kılsın! Allah’ı daima zikret! Çünkü Allah’ı zikr, umduğuna emrende sana yardımcı olur.” buyurdu.[1]

Peygamberimiz, Seniyetülvedâ’da mücahitlerle vedalaştı. Onlara:

“Haydi, Allah’ın ismiyle gaza ediniz. Allah’ın ve sizin Şam’da bulunan düşmanlarınızla çarpışınız.

Orada; Nesranîlerin kiliselerinde, halktan ayrılmış ve kendilerini ibadete vermiş birtakım insanlar bulacaksınız, sakın onlara dokunmayınız.

Onların dışında başlarında şeytanların yuvalandıkları daha birtakım kimseler de bulacaksınız ve işte onların başlarını kılıçla koparınız.

Siz ne bir kadını, ne süt emen bir çocuğu, ne yaşlanmış bir fâniyi öldürecek ne bir ağaç kesecek ve de ne bir ev yıkacaksınız.” buyurdu.

Kendilerini, sisin bürüdüğü ve hiçbir yeri göremez bir hâlde bulundukları sırada, sabahlamadıkça Mu’te’ye girmelerini yasakladı.

Peygamberimiz Medine’ye dönerken Revâha oğlu Abdullah:

“Kendisine veda ettiğim zata, o en hayırlı uğurlayıcıya, en hayırlı dosta selâm olsun.” dedi.

Amr Oğlu Şurahbil’in Hazırlanması

Amr oğlu Şurahbil, İslâm mücahitlerinin kendisine doğru gelmekte olduklarını haber alınca pek çok asker topladı ve bu topladığı asker sayısı yüz bini aşkındı. Şurahbil, Müslümanların geleceği yollara gözcüler, casuslar çıkardı.

İslâm mücahitleri Vâdilkurâ’ya gelerek yerleştiler ve burada günlerce oturdular.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.15-16; Taberî-Tarih, c.3, s.107; Ebülfida-Sîre, c.3, s.456-457; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.3, s.225; Vakıdî-Megazi, c.2, s.758

Şurahbil kardeşi Sedus'u veya Amr oğlu Vebr'i ileri sürmüştü. Mücahitler, Sedus'un elli kişilik birliğini bozguna uğrattılar. Sedus öldürülünce Şurahbil korktu ve kalesine sığındı.[1]

Mücahitler yolları üzerindeki bir köyün kalesine uğramışlardı ve buradaki kale halkı mücahitlerden birisini vurarak şehit etti.

İslâm mücahitleri yollarına devam ederek Şam topraklarından Maan'a varınca burada konakladılar.

Kayser Heraklius'ün, Rumlardan yüz bin askerle Belka topraklarından Maab da konakladığını ve Beliy kabilesinden Zâfile oğlu Melik kumandasında, Lahm, Cüzam, Behrâ, Kayn, Vâil, Bekr ve Beliy Hristiyan Araplarından yüz bin kişilik bir kuvvetin de gelip onlara katıldığını haber aldılar.[2]

Başka bir rivayete göre toplanan düşmanların sayısı yüz elli bin veya iki yüz bini Rumlardan, elli bini de Araplardan olmak üzere bunların sayısı iki yüz elli bindi. Yanlarında ise atlar ve silâhlarda bulunuyordu. Müslümanlar ise bunlardan mahrumdu.[3] Müslüman mücahitlerin bu kadar ne askeri vardı ne de silâhı!

İslâm mücahitleri bu durumu görüşmek üzere Maan'da iki gece oturdular. Hârise oğlu Zeyd, Rumların kendileri için pek çok asker toplamış olduklarını haber vererek mücahitlerin bu konudaki görüşlerini sordu.

Mücahitlerin çoğu, Rumlarla karşılaşmaktan vazgeçerek memleketlerine akin yapmayı ve halklarından esir alarak Medine'ye dönmelerini söyledi.

Revâha oğlu Abdullah:

"Biz ganimetler elde etmek için yola çıkmadık, Rumlarla karşılaşmak için yola çıktık." dedi. Mücahitler ise:

"Resulullah Aleyhisselâma yazı yazıp düşmanımızın sayısını bildirelim, bize savaş erleri yetiştirsin ya da bu durum karşısında ne yapmamız gerektiğini bize emretmesini isteyelim." dediler ve bu konuda görüş birliğine vardılar.

Revâha oğlu Abdullah: "Ey Kavmim! Sizin şimdi istememiş olduğunuz şey benim arzulayıp, elde etmek için sefere çıktığımız şehitliktir.

Biz insanlarla ne sayıca ne silâhca ne de at ve süvarilerin çokluğu için değil Allah'ın bizi şereflendirdiği şu din kuvvetiyle savaşıyoruz.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.129; Vakıdî-Megazi, c.2, s.760
[2] Taberî-Tarih, c.3, s.107; Ebû Nuaym-Hilyetül'evliya, c.1, s.119; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.16-17
[3] Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.787

Gidiniz! Çarpışınız! Bunda muhakkak iki iyilikten biri ya zafer ya da şehitliktir. Bedir savaşında yanımızda iki at, Uhud savaşı gününde de bir tek at bulunuyordu.

Eğer bu seferimizde düşmanın galip geleceği kaderde varsa; eğer kaderde şehitlik varsa, böylece cennette kardeşlerimize kavuşmuş oluruz!" dedi.

Revâha oğlu Abdullah'ın bu sözleri mücahitleri cesaretlendirdi ve doğru söylediğine kanaat getirerek yollarına devam ettiler.

Erkam oğlu Zeyd der ki:

"Ben, Revâha oğlu Abdullah'ın terbiyesi altında bir yetimdim. Kendisi Mu'te seferinde beni de devesinin terekesine bindirmişti. Gece yolda ilerlerken onun şu sözlerini duydum:

"Ey devem, beni ve yükümü kumluktaki kuyuya vardıktan sonra dört konak daha götürürsen artık seni başka bir sefere çıkarmayacağım. Sen, sahipsiz ve kendi başına serbest kalacaksın.

Ben, herhâlde geriye, ailemin yanına dönmeyeceğim. Umarım ki şehit olacağım.

Şam'ın son konak yerinde yanımdaki Müslümanlar gelip beni geçtiler.

Ey Revâha'nın oğlu! En yakınların bile kardeşlik bağlarını koparарak seni Rahman olan Allah'a bırakıp gittiler.

Artık, benim o canım hurma ağaçları ve meyveleri ne de başka şeyler umurumdadır!" diyordu.

Ben, onun bu sözlerini duyunca ağlamaya başladım. Revâha oğlu Abdullah, bana kamçısıyla dokunarak:

"Sana ne oldu? Ne zararım dokundu?

Allah, bana şehitlik nasip ederse sen de hayvanın üzerinde geri dönüp, çeker gidersin. Bu sefer, inşallah bana şehitlik nasip edecektir!" dedi.[1]

Mücahitlerin Düşmanla Karşılaşmaları

Mücahitler Belka köylerinden Meşarif'te Heraklius'ün Rum ve Araplardan toplanan askerleriyle karşılaştılar. Mücahitler, Mu'te köyüne çekildiler ve hemen savaş düzenine girdiler.

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.18-19; Taberî-Tarih, c.3, s.108; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.235-236; Vakıdî-Megazi, c.2, s.759

İslâm ordusu sağ kanat kumandanlığına Benî Uzrelerden Katâde oğlu Kutbe, sol kanat kumandanlığına da Ensardan Mâlik oğlu Ubâve (Ubâde) tayin edildi.

Ebû Hüreyre der ki:

“Mu’te seferinde ben de vardım. Müşrik ordusunu gördüğümüz zaman, asker sayısı, atlıları, askerî techizatının mükemmeliyeti karşısında dayanılamayacak derecede olduklarını gördük. Gözlerimiz kamaşmıştı. Erkam oğlu Sâbit, bana:

“Bizi Bedir’de görmedin mi? Biz orada herhâlde çok olduğumuz için, Allah tarafından yardım olunmuş, zafere eriştirilmiş değildik!” dedi.

Her iki taraf yeşil ekinler üzerinde birbirleriyle amansızca çarpışmaya başladı. İslâm ordusunun baş kumandanı Hârise oğlu Zeyd, Peygamberimizin sancağını eline aldı:

“Bu an, müminlerin kalplerinde imanı sağlamlaştırmak zamanıdır. Hâlbuki sen, bana dünyayı sevdirmek istiyorsun.” diyerek nefsindeki şeytana karşı geldi ve Rumların mızraklarıyla delik deşik edilip kanı saçılıncaya kadar çarpışmaktan geri durmadı ve sonunda cansız olarak yere düştü.[1]

Hârise oğlu Zeyd şehit düşünce sancağı Ebû Talib oğlu Cafer eline aldı ve düşmanın ortalarına kadar daldı, atından yere inerek atını kamçılayarak onu sinirlendirdi. Bunu yapmasının nedeni de düşman eline geçerse onun üzerine binerek Müslümanlarla çarpışırlar korkusuyla yapmıştı.[2]

Hz. Cafer çarpışırken: “Bana düşen onlardan karşılaştığıma kılıç vurmaktır.” diyerek düşmana saldırıyordu. Düşman tarafından vurulup bir eli kesilince sancağı diğer eline aldı. O da kesilince koltuğunun altına sıkıştırdı. O sırada birisi ona mızrağını sapladı sonra da bir Rum, Hz. Cafer’in bedenini kılıçla vurarak ikiye ayırdı ve Hz.Cafer yere düştü.[3]

Hz. Cafer şehit düşünce Umeyr oğlu Ebülyeser Kâ’b, sancağı alarak Revâha oğlu Abdullah’a verdi. Abdullah, sancağı eline alarak düşmana doğru ilerlerken:

“Eğer o iki kişinin yaptıklarını yapar, şehitliği tercih edersen doğru bir iş yapmış olursun! Eğer gecikirsen bedbaht olursun!” dedi.[4]

---

[1] Ebülfida-Sîre, c.3, s.467-468; Vakıdî-Megazi, c.2, s.761-762; Taberî-Tarih, c.3, s.108; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.19; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.215; İbn-i Kayyım-Zadülmaad, c.2, s.173

[2] Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.2, s.788; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.236; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.20

[3] Ebû Nuaym-Hilye, c.1, s.118; İbn-i Seyyid-Uyunül’eser, c.2, s.154; Zehebî-S.Âlâmünnübelâ, c.1, s.154; Vakıdî-Megazi, c.2, s.761; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.129, c.4, s.38

[4] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.157; Taberî-Tarih, c.3, s.109; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.20-21; İbn-i Esir-Üsdülgabe, c.3, s.237; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.70

Revâha oğlu Abdullah savaşırken parmağı yaralanınca atından indi ve yaralı elini ayağının altına koydu ve: “Sen, ancak kanayan bir parmak değil misin? Bu kazaya da Allah yolunda uğramış bulunuyorsun!” diyerek çekip kopardı.

Abdullah düşmanla çarpışırken mızrakla yaralandı ve Müslümanlarla düşman safları arasında yere yıkıldı:

“Ey Müslümanlar cemaati! Kardeşinizin cesedini düşmanlar tarafından kesilip biçilerek oyuncak edilmekten koruyunuz!” dedi ve çok geçmeden kaldırıldığı yerde can verdi.[1]

Revâha oğlu Abdullah şehit olup sancak yere düşünce Müslümanlarla müşrikler birbirine karıştı. Müslümanlar görülmedik bir bozguna uğradılar ve darmadağın oldular. İki kişi bir arada görülmez oldu. Müşrikler, Müslümanların peşine düştü ve birçok Müslüman şehit edildi.

Revâha oğlu Abdullah şehit düşünce Umeyr oğlu Ebülyeser Kâ’b sancağı Benî Aclanlardan Akrem oğlu Sâbit’e vermişti. Sâbit sancağı alır almaz koştu ve mücahitlerin önüne geçerek sancağı yere dikti:

“Ey Müslümanlar! Siz içinizden birini kendinize kumandan olarak seçiniz ve onun çevresinde toplanınız.” dedi. Mücahitler:

“Biz, seni kumandan seçtik, sana razıyız.” dediler. Akrem oğlu Sâbit:

“Ben bu işi yapamam!” diyerek Velîd oğlu Halîd’e baktı:

“Ey Ebû Suleyman! Al şu sancağı.” deyince, Velîd oğlu Halîd:

“Ben bu sancağı senden alamam, çünkü sen buna benden daha lâyıksın. Bedir savaşında da bulundun.” dedi. Akrem oğlu Sâbit:

“Al şunu be adam! Ben, onu sana vermek için aldım.” dedi.

Müslümanlar da Velîd oğlu Halîd’i seçmekte görüş ve söz birliği ederek hepsi birden onu kumandan olarak tayin ettiler. Bu durum karşısında da Velîd oğlu Halîd sancağı eline aldı ve hemen hücuma geçtiler.

Hücuma geçen Müslümanlar, Rum topluluklarından birini bozguna uğratarak dağıttılar ve bir hayli düşman öldürdüler. Sağ kol kumandanı Katâde oğlu Kutbe, Hristiyan Arapların kumandanı Zafile oğlu Malik’i mızrakla yaraladı sonra da boynunu kılıçla vurarak gövdesinden ayırdı.[2]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.21; Taberî-Tarih, c.3, s.109; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.3, s.238

[2] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.4, s.253; Vakıdî-Megazi, c.2, s.763; Ebülfida-Sîre, c.3, s.489; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.407; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.23

Düşman orduları yığın hâlinde hücuma geçince Müslümanlar tutunamayıp bozguna uğradılar ve birçoğu şehit oldu.

Ertesi gün Velîd oğlu Halîd düşmanın maneviyatını sarsacak bir tedbir alarak; mücahitlerin önde bulunanlarını arkaya, arkada bulunanları öne, sağ yandakileri sol yana, sol yandakileri de sağ yana geçirdi.

Rumlar, sabahleyin daha önceki tanıdıkları o bayraklı başka kıyafetli, başka Müslümanlarla karşılaşınca, herhâlde bunlara yardımcı kuvvet gelmiş, dediler ve yüreklerine korku düştü. Müslümanlar da düşmanın bu manevî sarsılmasından yararlanarak Velîd oğlu Halîd'in kumandası ve sancağı altında hücuma geçtiler ve düşmanı bozguna uğrattılar. Bozguna uğrayan düşmana istedikleri gibi kılıç vurdular ve pek çok düşman öldürdüler.[1]

Velîd oğlu Halîd der ki:

"O gün benim elimde yedi kılıç parçalandı ve elimde geniş yüzlü Yemen palasından başka silâh kalmadı."[2]

Müslümanların Düşmanlardan Ganimet Alması

Müslümanlar, düşmanlardan az çok ganimet de aldılar. Mücahitlerden birisi elde ettiği bir yüzüğü Peygamberimize getirmiş:

"Ben o zaman bunun sahibini öldürmüştüm." demişti.

Huzeyme oğlu Umâre'nin Mu'te seferine katılmış bulunan babası da o zaman çarpıştığı bir adamı öldürmüş ve miğferindeki yakutu elde etmişti.

Hz. Ömer'in halifeliği döneminde o yakutu yüz altına satarak onunla Benî Hatemlerden bir hurma bahçesi satın almıştı.

Mu'te Gazasının Süresi

Müslümanlar Mu'te'de iki yüz bin ya da iki yüz elli bin kişilik düşman ordusuyla yedi gün çarpıştılar.[3]

Gerek sayı gerekse savaş araç gereç bakımından yetmiş, seksen kat fazla güce sahip bulunan düşman orduları her an umumi bir taarruzla Müslümanları ortalarına alarak son neferine kadar hepsini yok edebilirlerdi.

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.72; Ebülfida-Sîre, c.3, s.469; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.130; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.788; Vakıdî-Megazi, c.2, s.764

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.4, s.253; Buharî-Sahîh, c.5, s.87-88; Ebülfida-Sîre, c.465, 472

[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.760; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.129; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.17; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.787-788

Velîd oğlu Halîd önce Müslümanların savaş düzenindeki yerlerini birbirleriyle değiştirip düşmanın karşısına çıkarak takviye kuvvetleri alındığı hissini verdirerek gözlerini yıldırmaktan, korkuttuktan, maneviyatını sarstıktan ve art arda yaptığı hücumlarla onları peşlerinden gelemeyecek derece şaşkına çevirdikten sonra Müslümanları tereyağından kıl çeker gibi savaş alanından geri çekmek ve İslâmın biricik gücü ve varlığı olan bir avuç ordusunu topluca yok olmaktan kurtarma becerikliliğini göstermiştir ki bu zafer kadar büyük ve önemli bir başarıdır.

Peygamberimizin Müslümanlara Mu'te Kumandanlarının Şehit Edilmelerini Anlatması

Peygamberimiz, kumandanlarının şehit olduklarını aynı günde ashabına bildirdi. Çünkü onların şehit oldukları zaman Peygamberimize haberi gelmişti ve çok üzgündü.[1] Peygamberimiz:

"Bende görmüş olduğunuz ve beni hüzün içinde bırakan şey ashabımın şehit olmalarıdır. Bu hâl, onları cennette karşılıklı tahtlar üzerinde oturmuş kardeşler olarak görünceye kadar sürdü!" buyurdu.[2]

Peygamberimiz minbere çıkarak oturdu ve namaza toplanmak için ezan okunmasını emretti. Halk toplanınca Peygamberimiz üç defa:

"Onlara hayır ve sevap kapısının açılmasını Allah'tan dilerim!" buyurduktan sonra ashabına:

"Şu gazaya çıkan ordumuzun başına gelenleri size haber vereyim mi? Onlar düşmanla çarpıştılar. Hârise oğlu Zeyd sancağı eline aldı, şeytan hemen onun yanına geldi ve ona hayatı, dünyayı sevdirmek, ölümü çirkin ve sevimsiz göstermek istedi.

Zeyd ise; bu an, müminlerin kalplerinde imanı kuvvetlendirmek zamanıdır! Sen ise bana dünyayı sevdirmek istiyorsun, dedi ve ilerleyerek çarpışmaya girişti. Nihayet şehit olarak öldürüldü." buyurdu. Cenaze namazını kıldırdı:

"Onun için Allah'tan yarlığanmak dileyiniz!" buyurdu. Müslümanlar da Hârise oğlu Zeyd için Allah'tan yarlığanma dileğinde bulundular.[3]

Peygamberimiz: "O, şimdi cennete girdi, orada koşup duruyor." buyurduktan sonra:

"Sancağı Ebû Talib oğlu Cafer aldı, şeytan hemen onun yanına vardı. Ona da hayatı ve dünyayı sevdirmek, ölümü çirkin ve sevimsiz göstermek istedi. Cafer de; bu an

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.4, s.39; Buharî-Sahîh, c.5, s.87; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.237

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.130

[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.299; Taberî-Tarih, c.3, s.109-110; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.237; Vakıdî-Megazi, c.2, s.761-762; Ebû Nuaym-Delaîl, s.462; Ebülfida-Sîre, c.3, s.466; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.22; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.46

Müslümanların kalplerinde imanı sağlam tutmak zamanıdır, diyerek düşman ordusuna saldırdı. O da şehit olarak öldürüldü. Ben onun şehit olduğuna şahadet ederim." buyurdu ve cenaze namazını kıldırdı. Sonra:

"Kardeşiniz için Allah'tan yarlığanma dileyiniz. Cafer'i cennette meleklerle birlikte iki kanadıyla uçuyor gördüm." buyurdu.

Müslümanlar, Hz. Cafer için de Allah'tan yarlığanma dilediler.

Peygamberimiz: "Cafer'den sonra sancağı Revâha oğlu Abdullah aldı." buyurduktan[1] sonra bir müddet sustu.

Ashabın rengi değişti, sarardı. Revâha oğlu Abdullah'ın hoşa gitmeyen bazı uygunsuz işler yaptığını sandılar. Peygamberimiz:

"Abdullah iki ayağını pekiştirdi. Elinde sancak olduğu hâlde düşmanla çarpıştı ve şehit olarak öldürüldü, cennete girdi. Onun için de Allah'tan yarlığanma dileyiniz." buyurarak:

"Ey Allah'ım! Revâha oğlu Abdullah'ı da yarlığa!" diye dua etti. Ashabına:

"Onlar, cennette altından tahtlar üzerinde bana gösterildi." buyurunca, Revâha oğlu Abdullah'ın da cennete girişi ashabı ferahlandırdı. Resulullah:

"Abdullah'tan sonra sancağı Velîd oğlu Halîd aldı. İşte şimdi savaş kızıştı!" buyurduktan sonra iki parmağını kaldırdı:

"Ey Allah'ım! O, senin kılıçlarındandır. Ona yardım et!" diye dua ettiler.[2]

Mücahitlerin Medine'ye Dönüşü

Velîd oğlu Halîd, Mu'te'den mücahitlerle birlikte Medine'ye dönerken yolları üzerindeki bir köyün kalesine uğradılar. Kale halkı, Mu'te'ye giderlerken Müslümanlardan birini öldürmüşlerdi. Müslümanlar kaleyi kuşattılar ve zorla ele geçirdiler. Kale halkından çarpışanları Halîd'in kumandasındaki Müslümanlar öldürdüler.

Ümeyye Oğlu Ya'lâ'nın Mu'te Haberini Medine'ye Getirmesi

Mu'te haberini Peygamberimize ilk getiren Ümeyye oğlu Ya'lâ idi.

Ya'lâ, Mu'te savaşını anlatmaya başlamadan Peygamberimiz ona:

"İstersen onu ben sana haber vereyim!" buyurduktan sonra mücahitlerin başlarından geçenlerin hepsini kendisine birer birer anlattı. Ya'lâ:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.762; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.46, c.4, s.37-39; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.299; Ebû Nuaym-Delaîl, s.463; Ebülfida-Sîre, c.3, s.466; Tirmizî-Sünen, c.5, s.654

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.299; Taberî-Tarih, c.3, s.110; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.22; Ebû Nuaym-Delaîl, s.463; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.530; Ebülfida-Sîre, c.3, s.467

“Sen hak din ve kitapla Peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki ben de anlatmış olsaydım bu kadar anlatırdım.” dedi. Peygamberimiz:

“Allah, benim için yeryüzünü aradan kaldırdı da olanları ve savaş meydanını gözlerimle gördüm.” buyurdu.[1]

Peygamberimizin Şehit Ailelerini Ziyaret Etmesi

Peygamberimiz Mu’te gazasına gönderdiği kumandanlardan Hârise oğlu Zeyd, Ebû Talib oğlu Cafer ve Revâha oğlu Abdullah’ın evlerine giderek aile efradına ayrı ayrı baş sağlığı taziyesinde bulundu.

Onlar için mescitte cenaze namazı kıldıklarını ve Allah’ın rahmet ve mağfiretini dileyerek dua ettiklerini, müminlerin de onların yarlığanmaları için dua ettiklerini ve şehitlerin artık cennette tahtlar üzerinde bulunduklarını müjdeleyerek teselli ettiler.

ÂS OĞLU AMR’IN ZATÜSSELÂSİL’E GÖNDERİLMESİ

Zatüsselâsil seferi Hicretin sekizinci yılı Cemaziyelâhır ayında vuku bulmuştur.[2] Selasil, Cüzamların topraklarındaki bir suyun ismi olduğu ve suya bu isim; içimi tatlı, hoş olup şifalı olduğundan dolayı verilmiştir.

Bu sefere, müşrikler korkarak kaçıp dağıldıkları için Zatüsselâsil adı verilmiştir. Lahm ve Cüzam gazvesi denildiği de vardır.

Peygamberimiz; Kudâa, Beliy, Âmile, Lahm, Cüzam, Benî Uzre ve Yemen kabilelerinin Medine’yi kuşatacakları haberini aldı. Âs oğlu Amr’ı yanına çağırdı. Ona:

“Ey Amr, silâhını kuşan, yolculuk elbiseni giy ve hemen gel.” buyurdu.

Âs oğlu Amr der ki:

“Resulullah’ın emrini yerine getirerek yanına döndüm. Bana:

“Ey Amr, seni selâmete ve zenginliğe eresin diye askerî birlik başında bir yere göndermek istiyorum.” buyurunca, ben:

“Ya Resulullah, ben zenginlik için Müslüman olmadım, ancak Müslüman olmayı, cihatlara katılmayı ve yanında bulunmayı arzulayarak Müslüman oldum.” dedim. Resulullah:

“Ey Amr, zenginliğin yararlısı, insanın yararlısına ne güzel yaraşır.” buyurdu.[3]

---

[1] İbn-i Kayyım-Zadülmaad, c.2, s.174; İbn-i Seyyid-Uyunül’eser, c.2, s.155-156; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.73; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.180

[2] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.131; Belâzürî-Ensab, c.1, s.380; Vakıdî-Megazi, c.1, s.6

[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.197-202

Amr’ın babaannesi Beliy kabilesindendi. Bunun için Peygamberimiz göndereceği birliğin başında Âs oğlu Amr’ı görevlendirmek ve böylece onları ısındırıp, yumuşatmak istedi. Giderken Beliy kabilesine uğrayıp oradaki akrabalarından yardım sağlamaya çalışmasını ve aynı zamanda kendilerini İslâmiyete davet etmesini de emretti.

Beliy Oğulları Amr’ın babası Vâil oğlu Âs’ın dayıları oluyordu.

Peygamberimiz, Âs oğlu Amr’e beyaz bir sancak bağladı ve ona bir de siyah bayrak verdi. Onu; içlerinde Rebîa oğlu Âmir, Sinan oğlu Süheyb, Zeyd oğlu Ebül’âver Sâid, Ubâde oğlu Sa’d, Ebî Vakkas oğlu Sa’d, Hudayr oğlu Useyd, Bişr oğlu Abbad ve Seleme oğlu Seleme gibi Muhacir ve Ensarın ileri gelenlerinden ve seçkinlerinden üç yüz kişinin başına geçirdi. Yanlarında otuz da at bulunuyordu.

Âs oğlu Amr’ın kumandası altındaki mücahitler yola çıkarak, geceleri yürüyüp gündüzleri saklanarak ilerlediler.

Cüzamların yurdundaki Selsil suyunun üzerinde konakladılar. Buraya geldiklerinde, onların kendileri için büyük bir yığınak yaptıkları haberini aldılar ve düşmanların çokluğu Âs oğlu Amr’ın gözünü korkuttu.

Amr, Mekis’ül’cüheni oğlu Rafî’yi Peygamberimize göndererek acele yardım istedi. Mekis oğlu Rafî Medine’ye gelerek durumu Peygamberimize iletti.[1]

Cerrah Oğlu Ebû Ubeyde’nin Takviye Olarak Gönderilmesi

Peygamberimiz ilk Muhacirlerden Cerrah oğlu Ebû Ubeyde’yi içlerinde Hz. Ebû-Bekr ve Hz. Ömer’in de bulunduğu Muhacir ve Ensarın ileri gelenlerinden ve seçkinlerinden iki yüz kişiyi yardımcı kuvvet olarak yola çıkardı.

Âs oğlu Amr ile buluşarak birlikte hareket etmelerini ve aralarında anlaşmazlığa düşmemelerini emretti.

Cerrah oğlu Ebû Ubeyde, Âs oğlu Amr’ın karargâhına varınca, Amr ona:

“Sizin de kumandanınız benim. Çünkü Resulullah Aleyhisselâma haber salarak bana yardım etmenizi kendisinden ben istedim. Sen bana yardımcı olmak üzere geldin.” dedi. Ebû Ubeyde:

“Hayır! İş öyle değildir, ben; beraber geldiğimiz birliğin kumandanıyım sen de başında bulunarak geldiğin birliğin kumandanısın.” dedi.

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.131; Vakıdî-Megazi, c.2, s.770; Taberî-Tarih, c.3, s.104; İbn-i Seyyid-Uyunül’eser, c.2, s.157; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.272; Ebülfida-Sîre, c.3, s.516

Muhacirlerde Cerrah oğlu Ebû Ubeyde'yi desteklediler fakat Âs oğlu Amr kendi kumandanlığı üzerinde diretti ve onların ancak kendilerine yardımcı birlik olarak geldiklerini söyledi.

Cerrah oğlu Ebû Ubeyde yumuşak huylu, dünya işlerinde uysallık gösteren ve güçlük çıkarmayan bir kişiydi. Amr'ın direndiğini görünce:

"Ey Amr! İyi bilesin ve emin olasın ki Resulullah Aleyhisselâmın bana en son sözü, onların yanına varınca birbirinize itaat edesiniz, aranızda anlaşmazlığa düşmeyin, olmuştur. Eğer sen, bana itaat etmezsen ben sana itaat edecek ve boyun eğeceğim." deyince, Âs oğlu Amr:

"Öyleyse ben, senin kumandanınım sen de benim yardımcımsın." dedi.

Ebû Ubeyde: "Senin yanında bulunacağım." dedi.

Mücahitlerin Düşman Yurtlarına Baskını

Âs oğlu Amr beş yüz kişilik ordusuyla gece ve gündüz ilerleyerek Beliylerin yurtlarına baskın yaptı fakat orada bulunanların hepsi dağılmışlardı.

Beliy, Uzre ve Belkayn yurtlarının sonuna vardıklarında orada bir düşman topluluğuna rastladılar ve bir müddet onlarla ok ile çarpıştılar. O sırada Rebîa oğlu Amr kolundan bir okla yaralandı.

Müslümanlar hep birden hücuma kalkınca düşmanlar dağılarak her bir tarafa kaçmaya başladılar. Mücahitler kaçan düşmanı takip etmek istedilerse de Âs oğlu Amr buna izin vermedi.

Amr orada günlerce konakladı fakat düşman topluluğundan ve de nerede olduklarından haber alamadı. Süvarileri etrafa gönderiyor, onlar da bulabildikleri deve ve davarları getiriyorlardı ve getirdikleri bu deve ve davarlar kesilerek yeniliyordu.

Kudâa, Amile, Lahm ve Cüzamlardan bir araya toplanmış olanların çarpışma sırasında pek çoklarının öldürüldüğü ve mallarının ele geçirildiği, ayrıca kadın ve erkek olmak üzere çok sayıda esir alındığı için bu gazaya Zatüsselâsil gazası denildiği rivayet edilir.[1]

Peygamberimizin Huzâalara Yazdığı Mektup

Arap kabilelerinden birçoğu Müslüman olmuşlardı, çevrelerinde Müslüman olmayan ve müşrik olarak kalan Araplar pek azdı.

O sıralarda Ulâse oğlu Alkama ile Hevze'nin iki oğlu Medine'ye Hicret etmiş bulunuyordu.

---

[1] Abdurrezzak Musannef, c.5, s.454-454

Peygamberimiz Hicretin sekizinci yılında Cemaziyelâhır ayında Huzâalara bir yazı gönderdi.

PEYGAMBERİMİZİN MEKTUBU

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Muhammed Resulullahtan Büdeyl, Büsr ve Benî Amr ileri gelenlere;

Ben, sizden dolayı Allah'a hamdederim. O Allah ki ondan başka ilâh yoktur.

Bundan sonra derim ki; ben, sizinle olan ahit ve akrabalığa hiçbir gölge düşürmedim ve yandaşlığımızı bırakmadım.

Tihâme halkından sizler ve mutayyibundan[1] size bağlı bulunanlar bana akrabalık yönünden daha yakın nazarımda da daha değerli ve şerefli bulunuyorsunuz.

Sizlerden, hac ve umre yapma amacının dışında Mekke'de oturmamak şartıyla kendi yurtlarında kalsalar bile Hicret edenlere kendim için tanıdığım hakkın aynını size tanımış bulunuyorum.

Ben hiçbir zaman sizinle olan barışıklığımı ve dostluğumu elden bırakmamışımdır. Sizler, şimdiye kadar benden ve benim tarafımdan hiçbir korkuya ve endişeye düşmüş değilsiniz.

Şimdi, Ulâse oğlu Alkama ve Hevze'nin iki oğlu Müslüman oldular ve Hicret ettiler. İkrime kabilesinden kendilerine bağlı bulunanlar için de biat istediler. Sizden bana tâbi olanlar için kendime tanımış olduğum hakkın aynını tanımışımdır.

Bizler, helâl ve haram olan bütün hususlarda daima birbirimizleyizdir.

Ben, sizlere yanlış söylemiyor, doğru söylüyorum ki Rabbiniz sizleri seviyordur.[2]

Sizlere selâm olsun!

Bu mektup, Hz. Ali tarafından kaleme alınmıştır.[3]

---

[1] Mutayyibun; Benî Hâşim, Benî Zühre, Benî Hâris, Mürre oğlu Teym ve Abdul'uzzâ oğlu Esedlerdir. İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.273

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, C.1, S.272; Vakıdî-Megazi, C.2, S.749-750

[3] İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.1, s.204

MEKKE'NİN FETHİ

Peygamberimiz, Hicretin sekizinci yılı, Ramazan ayının ikisinde Medine'den yola çıktı.

Medine ile Mekke arasındaki yolculuk on bir gün sürdü. Mekke'ye giriş Ramazan ayının on üçünde cuma günüdür.[1]

Mekke'de bulunan mubarek beytin olduğu yerin ismi Mekke'dir.

Mekke, etrafında yükselen dağlarla çevrili bir vadide kurulmuştur. Mekke'nin akarsuları yoktur, suyu gökten gelen yağmurdandır. Kuyu sularının içinde de devamlı içilen zemzem suyundan başka iyi suyu yoktur.

Mekke'de çok az rastlanan hurma ağacından başka ağaca da rastlanmaz.

Mekke sınırı dışına çıkılınca birçok akarsu, kuyu, bostan ve ekinlikler olan vadiler bulunur.

Fethin sebebi, Kureyş müşriklerinin Hudeybiye anlaşmasını bozarak Peygamberimizin müttefiki ve akrabası olan Huzâalıları, Kureyş müttefiki olan Benî Bekirlere öldürtmeleri ve Peygamberimiz tarafından yapılan anlaşma teklifini de reddetmeleriydi.

Huzâalıların Müttefik Oluşu

Hudeybiye'de Peygamberimiz ile Kureyş müşrikleri arasında yapılmış olan anlaşmanın sekiz ve dokuzuncu maddelerinde, Peygamberimizin de Kureyşlilerinde akit ve ahitlerine girmek isteyenler serbest bırakılmışlardı.

Antlaşma ve anlaşmanın yazılma işi bittiği sırada Resulullah Aleyhisselâmın akit ve ahdine girmek isteyen girsin, denilince Peygamberimiz, yanıma katılacak olan kişiler hakkında da bu konudaki taahhüt ve şartlarım aynen geçerlidir, buyurmuştur.

Bunun üzerine Huzâalar, Kâ'b Oğulları:

"Biz, Muhammed (Aleyhisselâm) in akit ve ahdine girdik. Ya Resulullah, biz senin yanındayız. Bizim bu sözümüz kavmimizin adınadır." demişlerdi.

Kureyşliler de yanımıza katılacak olan kişiler için de bizim bu konudaki taahhüt ve garantimiz geçerlidir, demişlerdi. Bunun üzerine de Bekir Oğulları:

"Biz de Kureyşlilerin akit ve ahdine girdik. Bizim bu sözümüz de kavmimiz adınadır, demişler ve böylece Bekir Oğulları Kureyşlilerin, Huzâalılar da Peygamberimizin ahdine dahil olmuşlardı.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.1, s.6; Abdurrezzak Musannef, c.5, s.373; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.134,138; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.87

Benî Bekir Kabilesinden Benî Di'ller'in Huzâalılardan Öç Almaya Kalkışması

Benî Bekir kabilesinden Benî Di'ller, Hudeybiye antlaşmasıyla halkın birbirlerine karşı güven içinde yaşamaya başlamalarını fırsat bilerek Benî Rezn oğlu Esvedlerden vaktiyle öldürülmüş adamların öcünü Huzâalardan almak istediler.

Huzâalar, Mekke'nin alt tarafında Vetir mevkiinde kendilerine ait bir suyun başında oturmaktaydılar.

Kureyş müşrikleri de Benî Bekirleri silâh, at ve diğer ihtiyaçlarını karşılayarak desteklediler. İçlerinden bazıları da Benî Bekirlerin yanında çarpışmaya katıldı. Çarpışmaya katılan bu kişiler, bizi gece vakti kim görecek, Benî Bekirleri desteklediğimizi Muhammed (Aleyhisselâm)'e kim bildirecek, dediler.

Benî Bekirler, Kureyşlilerin destek ve yardımlarıyla çarpışmaya devam ederek Huzâalıları yerlerinden ayırdılar ve Harem'e kadar sürdüler.

O zaman Muaviye oğlu Nevfel:

"Bugün benim için ilâh, milâh yoktur! Ey Bekir Oğulları, öldürünüz ve öcünüzü alınız!" dedi.

Huzâalılar çekile, çekile Mekke'ye geldiler ve Huzâalardan Verkâ oğlu Büdeyl ile Râfi'nin evlerine sığındılar.

Verkâ oğlu Büdeyl'in evine sığınanlar Huzâaların kadın ve çocuklarıydı. Onları, sığındıkları yerde Benî Bekirler hepsini öldürdüler.

Huzâalar, Mekke'ye ancak sabaha doğru karanlıkda ulaşabildiler.

Benî Bekirleri geceleyin gizlice destekleyen Kureyşliler evlerine girmişlerdi. Onlar, bu durumdan Peygamberimizin haberi olmayacağını sanıyorlardı.

Sabah olup da Râfi ile Büdeyl'in evlerine sığınmış olan Huzâalardan yirmi erkeğin boğazlanmış olduklarını görünce şaşırdılar ve korktular. Peygamberimiz ile aralarındaki antlaşmayı bu davranışlarıyla bozmuş olduklarını anladılar.

Ebû Süfyan o sırada Şam'dan gelmiş bulunuyordu. Hişâm oğlu Hâris ile Ebî Rebîa oğlu Abdullah, ona:

"Bu düzeltilmesi gereken bir iştir. Eğer bu iş düzeltilmezse Muhammed (Aleyhisselâm) ashabıyla muhakkak gelip size Mekke'den zorla sürer, çıkarır." dedi.

Huzâaların Medine'ye Gelmeleri

Aradan üç gün geçmişti. Peygamberimiz halka sabah namaz kıldırmış mescidde oturuyordu. Huzâalardan Sâlim oğlu Amr yanına kırk süvari alarak başlarına gelenleri anlatmak ve yardım istemek üzere Medine'ye Peygamberimizin yanına geldi.

Sâlim oğlu Amr şairdi. Peygamberimizin yanına gelince şiirini okumak için izin istedi ve Peygamberimiz de izin verince şiirini okudu:

"Ey Allah'ım! Sen, bizim babamızla onun babası arasındaki eski ittifakı anıyor ve yardımını diliyorum.

O zaman, biz baba mevkiindeydik sen de oğul mevkiindeydin. Sonra Müslüman olduk, sana yardımcı olduk, sana yardımdan el çekmedik.

Öyleyse Allah'ın sana hazırlamış olduğu yardımla bize yardım et, destek ol.

Allah'ın kullarını çağır, acele gelip imdadımıza yetişsinler.

Çünkü Kureyşliler sana verdikleri sözde durmadılar, seninle yaptıkları en sağlam misakı bozdular. Bizi Mekke'nin aşağı tarafındaki yöremizde gözetdiler, gafil avladılar. Bizim kimseyi yardıma çağırmayacağımızı, çağıramayacağımızı sandılar.

Bizi Vetir'de geceleyin uykuda iken birden baskına uğrattılar, bizi Müslüman olduğumuz için öldürdüler." dedi.[1] Peygamberimiz:

"Sizler, kimi suçluyor ve suçlu buluyorsunuz?" buyurdu. Sâlih oğlu Amr:

"Benî Bekirleri!" dedi. Peygamberimiz:

"Hepsi mi?" buyurunca, Sâlih oğlu Amr:

"Hayır! Suçladığımız onların amcaoğulları Benî Nufaselerdir. Kavmin başkanı da Muaviye oğlu Nevfel'dir." dedi. Peygamberimiz:

"Bu, Benî Bekirlerden bir kabiledir." buyurdu ve devam ederek:

"Ben, Mekkelilere adam gönderip bu işi onlara soracak, kendilerini bazı hususları seçmekte muhayyer bırakacağım." buyurdu.

Şair Sâlih oğlu Amr, Mekke'nin batısında Huzâalardan Verkâ oğlu Büdeyl ve Râfi'nin evinde öldürülüp bırakılan yirmi üç kişinin boğazlandığını anlattı.

Peygamberimiz ridasının eteklerini toplayarak ayağa kalktı:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.789; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.353-354; Taberî-Tarih, c.3, s.111; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.36-37; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.240

“Eğer sizlere yardım etmezsem yardım görmeyeyim. Allah’a andolsun ki kendimi ve ev halkımı koruduğum gibi bunları da koruyacağım. Huzâalılar benimdir ben de Huzâalılardanım.

Ey Sâlih oğlu Amr, sen yardım edilmiş oldun. Gidiniz ve vadilere dağılınız.” buyurdu.

Peygamberimizin Kureyşlilere Mektubu

Sizlere derim ki:

Siz ya Benî Bekirlerle olan ittifakınızı bozar, ondan vazgeçer, geri durursunuz ya da Huzâalardan öldürülenlerin diyetlerini ödersiniz.

Bunlardan birini yerine getirmeyecek olursanız, sizinle çarpışacağımı bildiririm.[1]

Peygamberimizin bu mektubunu Kureyşîlere ashaptan Damra götürdü.

Kureyşlilerin Teklifi Reddetmeleri

Abd-i Menaf oğlu Nevfel, Nevfel’in oğlu Abd-i Amr, Abd-i Amr’ın oğlu Kuraza:

“Beni Bekirler uğursuz ve yaramaz bir kavimdir. Onlardan Nufaseler de yoksulluk ve darlık içindeler.

Huzâalardan öldürülenlerin kan bedellerini biz ödeyemeyiz. Bunu ödemeye kalkmak biz de tüy, tozak (kavak pamukcuğu) bırakmaz.

Nufazelerle ittifak ve ahit ilişkilerimizi kesmemize gelince, Araplar içinde onlar kadar Beytullah’ı hac ve ziyaret eden, tazime onlar kadar özen gösteren kavim yoktur. Onlar bizim müttefikimizdir. Biz onlarla olan ittifak ve ilişkilerimizi kesemeyiz.[2]

Fakat biz onlarla savaşacağımızı bildirelim.” dediler.

Damra hemen geri dönerek Kureyş müşriklerinin söylediklerini Peygamberimize haber verdi.

Kureyşlilerin Elçisi

Kureyş müşrikleri Peygamberimizin elçisini bu biçimde reddettiklerine pişman oldular. Hudeybiye antlaşmasını yenilemek üzere Harb oğlu Ebû Süfyan’ı Peygamberimize gönderdiler.

Antlaşmayı yenile, mütareke süresini de uzat, dediler.

Ebû Süfyan kölesiyle birlikte hızla yola çıkarak Medine’ye geldi. Kızı ve Peygamberimizin eşi Hz. Ümmü Habibe’nin evine girdi. Peygamberimizin döşeğine

---

[1] İbn-i Hacer-Metalibül’âliye, c.4, s.243
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.786-787; Zürkanî-Mevahib Şerhi, c.2, s.292

oturmak için yönelince Hz. Habibe döşeği hemen dürüp babasının onun üzerine oturmasını engelledi. Ebû Süfyan:

“Kızcağızım, sen bu döşeği benden mi esirgiyorsun yoksa beni mi bu döşekten esirgiyorsun? Anlayamadım!” dedi. Hz. Ümmü Habibe:

“Hayır! Bu Resulullah Aleyhisselâmın döşeğidir. Müşrik onun üzerine oturamaz.[1]

Bunun için seni Resulullah Aleyhisselâmın döşeğine oturtmak istemedim.” dedi. Ebû Süfyan:

“Kızcağızım, benim evimden ayrıldıktan sonra sana kötülük gelmiş!” dedi.

Hz. Ümmü Habibe: “Hayır, Allah bana kötülüğü değil İslâmiyeti nasip etti. Sen ise işitmez, görmez, taştan yontulmuş puta hâlâ tapıp duruyorsun babacığım. Senin gibi Kureyşîlerin ulusu ve yaşlısı olan bir kimse nasıl olur da İslâmiyetten uzak kalır!” dedi. Ebû Süfyan:

“Yazıklar olsun sana! Demek ben, senden bunuda mı işitecektim. Ben atamızın taptıklarını bırakacağım da Muhammed (Aleyhisselâm) in dinine mi tâbi olacağım!” dedi ve Hz. Ümmü Habibe’nin evinden çıkıp gitti.

Ebû Süfyan Peygamberimizin Yanında

Ebû Süfyan: “Ya Muhammed (Aleyhisselâm), ben Hudeybiye barışında bulunamamıştım. O anlaşmayı sağlamlaştır, mütareke müddetimizi de uzat. Gel aramızdaki antlaşmayı bir yazı ile yenileyelim.” dedi. Peygamberimiz:

“Ey Ebû Süfyan, bunun için mi geldin?” buyurdu. Ebû Süfyan:

“Evet!” deyince, Peygamberimiz:

“Biz o zamanki ahit üzerinde duruyoruz. Yoksa siz bir olay çıkarıp onu bozdunuz mu?” buyurdu. Ebû Süfyan:

“Allah korusun! Hayır, öyle bir şey olmamıştır. Biz ahdimiz ve barışımızın üzerinde duruyoruz. Ona, ne aykırı bir davranışta bulunuruz ne de onu değiştiririz.” dedi. Peygamberimiz:

“Biz de Hudeybiye gününde yaptığımız barış ve antlaşmanın üstünde duruyoruz. Ona ne aykırı bir davranışta bulunuruz ne de onu değiştiririz.” buyurdu.

Ebû Süfyan antlaşmayı yenilemek hususundaki dileğini tekrarladı fakat Peygamberimiz ona hiç cevap vermedi.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.792; Taberî-Tarih, c.3, s.112; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.38

Bundan sonra Ebû Süfyan, Hz. Ebû-Bekr'in yanına gitti ve Peygamberimizle konuşmasını istedi. Hz. Ebû-Bekr'e:

"Antlaşmayı yenile, barış müddetini uzat, halkın arasını bul." dedi.

Hz. Ebû-Bekr: "Ben bu işi yapamam. Bu iş bana ait değildir, Allah'a ve Resulüne ait bir iştir. Sen Ömer'le de görüş." dedi. Ebû Süfyan:

"Öyleyse beni himayene alır ve bunu halkın içinde açıklar mısın?"

Hz. Ebû-Bekr: "Benim himayemde olanlar, Resulullah'ın himayesinde bulunanlardır." dedi.

Ebû Süfyan, Hz. Ömer'in yanına gitti ve ona da Hz. Ebû-Bekr'e söylediği gibi söyledi. Hz. Ömer:

"Demek antlaşmayı bozdunuz ha! Eğer ondan yeni bir şey kalmışsa Allah onu da yok etsin! Onun sağlam tarafı varsa Allah onu da alsın!

Ben, sizin için mi Resulullah'a gidip şefaat edeceğim! Ben mi işi yapacağım?

Ben küçücük bir karıncadan başkasını bile bulamasam yine ondan yararlanmaya çalışır, sizinle savaşırım." dedi.[1]

Ebû Süfyan, Hz. Ömer'den bu sözleri işitince:

"Sen de akrabalarından kötülükle cezalanasın. Kavmine karşı senin kadar katı ve kötü davranan görmedim!" dedi.

Hz. Ömer'in yanından ayrılarak Hz. Osman'a gitti fakat ondan da aynı cevabı aldı.

Ebû Süfyan bu kez Hz. Ali'nin evine gitti. O sırada Hz. Fâtıma, Hz. Ali'nin yanında bulunuyor ve henüz bir çocuk olan Hz. Hasan'da orada duruyordu.

Ebû Süfyan: "Ey Ali, şu cemaat içinde akrabalık yönünden bana en yakın olan sensin. Ben bir iş için gelmişim. Umduğumu elde edemeden geldiğim gibi geri dönüp gideceğim.

Resulullah'a gidip benim için şefaatçi ol. Araya girip kavmine karşı bağışlayıcı ol. Onlar için barış ve antlaşma yazısını yenilet. İki taraf arasında himayeci, ara bulucu ol da Muhammed (Aleyhisselâm) ile barış müddetinin uzatılmasını sağla." dedi. Hz. Ali:

"Bu bana ait bir iş değildir. Allah ve Resulüne ait bir iştir. Allah senin iyiliğini versin ey Ebû Süfyan!

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.38; Vakıdî-Megazi, c.2, s.793; Taberî-Tarih, c.3, s.112; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.241

Resulullah Aleyhisselâm bir işe karar verdi mi muhakkak onu yapar. Resulullahı ilgilendiren bir iş hakkında ben hüküm veremem.

Biz bu iş üzerinde kendisiyle konuşamayız, hiç kimse onun istemediği şeyi konuşamaz." dedi.

Ebû Süfyan, Hz. Fâtıma'ya yüzünü çevirdi:

"Ey Fâtıma, Sen, kavminin kadınları arasında büyüklüğünü gösterecek bir iş yapmak istemez misin?"[1] dedikten sonra ne istediğini ona da anlattı.

Hz. Fâtıma: "Bu bana ait bir iş değildir. Resulullah'a ait bir iştir. Resulullah'a ait bir iş üzerinde ben hüküm veremem." dedi.

Bunun üzerine Ebû Süfyan, Hz. Ali'ye dönerek:

"Ey Hasan'ın babası, bana karşı işlerin çok zorlaşmış bulunduğunu görüyorum. Sen bana bir öğüt ver. Bu konudaki görüşün nedir? Zor olan şu işimi kolaylaştır." dedi. Hz. Ali:

"Ben, senin kadar ne yapacağını şaşırmış bir adam görmemiştim. Senin için hayırlı olabilecek bir şeyi biliyorum.

Sen, Kinânelerin ulu kişisisin, halk Huzâa halkını uzlaştırmak için himayene aldığını ilân et. Sonra da yurduna git, halkın arasını bul!" dedi.

Ebû Süfyan: "Bunun bana bir yarar sağlayacağını sanmıyorum fakat ben bunu yapmalıyım." dedi.

Ebû Süfyan, Ensarın ileri gelenlerinde Ubâde oğlu Sa'd'ın yanına gitti:

"Ey Ebû Sâbit, sen ikimizin arasındaki dostluğu biliyorsun. Sen bu memleketin ulu kişisisin. İki taraf halkını himayene al, barış müddetini uzat!" dedi.

Ubâde oğlu Sa'd: "Benim himayemdekiler Resulullah Aleyhisselâmın himayesinde olanlardır.

Resulullah'a karşı hiç kimse himayeye alınamaz." dedi.[2]

Ebû Süfyan mescide gelip:

"Ey insanlar! Haberiniz olsun ki iki taraf halkını uzlaştırmak için himayeme aldım, antlaşmayı yeniledim. Halkın arasını bulacağım." dedi. Böyle söylerken de sağ elini sol elinin üzerine koydu ve devam etti:

---

[1] Abdurrezzak Musannef, c.5, s.375
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.794

“Muhammed (Aleyhisselâm) in taahhüdümde bana vefasızlık edeceğini hiç sanmıyorum!” dedi. Peygamberimiz:

“Ey Ebû Süfyan! Bunu sen söylüyorsun!” buyurdu.[1]

Ebü Süfyan, devesine binerek Mekke’ye gitti.[2]

EBÛ SÜFYAN MEKKE’DE

Kureyş müşrikleri Ebû Süfyan’a: “Bize, Muhammed (Aleyhisselâm) den bir yazı getirdin mi? Ya da bize savaş açmamasını sağlayabildin mi? Ne getirdin?” diye sordular. Ebû Süfyan:

“Ben, kalpleri bir tek kalp hâline gelmiş bir kavmin yanından geliyorum. Onlardan yarar umduğum büyük, küçük, kadın, erkek hiçbirini bırakmaksızın hepsiyle konuştum fakat bir şey koparmayı başaramadım.

Muhammed (Aleyhisselâm)’ın yanına gittim, bana hiçbir cevap vermedi. Ebû-Bekr’in yanına vardım ondan da bir hayır bulamadım. Sonra Hattab’ın oğluna (Hz. Ömer) gittim onu düşmandan daha düşman buldum. Sonra da Ali’nin yanına vardım ve onu, kavminin en yumuşak kalplisi buldum. Ali, bana bir şey işaret etti ve ben de onu yaptım. O yaptığım şeyin bana bir faydası olur mu yoksa olmaz mı bilmiyorum!” dedi. Kureyş müşrikleri:

“O yaptığın şey nedir?” diye sordular. Ebû Süfyan:

“İki taraf halkı arasında himayeci olduğumu açıklamamı bana tavsiye etti. Ben de öyle yaptım.” deyince, müşrikler:

“Muhammed (Aleyhisselâm) bunu uygun gördü mü?” diye sordular.

Ebû Süfyan: “İki tarafı uzlaştırmak için himayeme aldığını yüksek sesle açıkladıktan sonra Muhammed (Aleyhisselâm) in yanına vardım, bana;

“Ey Ebû Süfyan, bunu sen söylüyorsun!” dedi ve bundan başka bir kelime de etmedi. Kureyş müşrikleri:

“Yazıklar olsun sana! Ali, sana oyun oynamış, seninle alay etmiş, eğlenmiş!

Sen onu söyleyince sana bir yararı oldu mu? Bir işine yaradı mı sanki!” dediler.

Ebû Süfyan: “Hayır! Bir yarar sağlamadı fakat bundan başka yapacak bir şey bulamadım.” dedi. Kureyş müşrikleri:

“Senin kendi kendine yaptığın himaye taahhüdünü bozmak onlar için çok kolaydır. Demek sen hiçbir şey yapmadan geri döndün! Sen, bize hiçbir şey getirmedin. Bize savaş

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.134; Vakıdî-Megazi, c.2, s.794; Ebülfida-Sîre, c.3, s.533
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.39; Vakıdî-Megazi, c.2, s.795; Taberî-Tarih, c.3, s.113

haberi getirdin desek, hazırlanalım; barış haberi getirdin desek, güvenlik içinde bulunalım. Bunların her ikisi de yok. Geri dön! Bir daha git!" dediler.

Peygamberimizin Mekke Üzerine Yürüyeceğini Ashabına Açıklaması

Peygamberimiz sefer için hazırlanmalarını ashabına emretmiş fakat nereye gidileceğini gizli tutmuştu. Sonradan Mekke'ye doğru gideceğini, Kureyşîlerin üzerine yürüyeceğini bazılarına açıkladı.

Peygamberimiz Mekke'ye giden dağ yolları ile geçitlerine nöbetçiler koydu. Hz. Ömer'i de onlara denetçi olarak görevlendirdi.

Hz. Ömer, dağ yolları ve geçitlerde dönüp dolaşmakta ve nöbetçilere, Mekke'ye gitmek isteyen hiç kimseyi bırakmayacaksınız, onları geri çevireceksiniz, demekte ve hiç kimsenin Mekke'ye gitmesine meydan vermemekteydi.

Peygamberimiz çöl halkına, Medine civarındaki Müslümanlara ve her tarafa davetçiler gönderdi.

Allah'a ve ahiret gününe iman edenler, Ramazan'da Medine'de hazır bulunsun, diyerek onları sefere katılmaya davet etti.

Ebû İnebe Kuyusu Orduğâhında Toplanan Ordu Mevcudu

	Kişi	At
Muhacirler	700	300
Ensar	4000	500
Müzeyneler	1000	100 (100'ü zırhlı)
Eslemler	400	30
Cüheyneler	800	50
Benî Ka'b	500	
Benî Suleymler	1000	
Gafariler	400	
Kabileler	3200	

Müslüman ordusunun toplam sayısı on iki bin kişi olup at sayısı da dokuz yüz seksendi.

Ebî Belteâ Oğlu Hâtıb'ın Kureyşîlere Yazısı

Peygamberimiz Mekke üzerine yürüyeceği sırada ashaptan Ebî Belteâ oğlu Hâtıb, Kureyşîlere hitaben bir yazı yazarak, Peygamberimizin kendileri hakkındaki kararını bildirmek istedi.[1]

Bunu, Ümeyye oğlu Safvan, Âmir oğlu Süheyl ve Ebû Cehl oğlu İkrime'ye verilmek üzere yazdı.

Yazıda şöyle dedi:

"Resulullah gazaya çıkacağını halka bildirdi. Kendisinin sizden başkasına gitmek isteyeceğini sanmıyorum. Size gönderdiğim yazımla, yanınızda benim bir iyilik ve minnet elimin bulunmasını arzu ettim.Peygamber Aleyhisselâm geceler gibi karartılı, seller gibi akan ordusuyla size doğru geliyor.[2]Allah'a yemin ederim ki o, size yalnız başına bile gelecek olsa Allah muhakkak yardım edip onu size galip kılacaktır. Çünkü; Allah, ona yaptığı vaadi yerine getirecektir. Hiç şüphesiz Allah onun dostu ve yardımcısıdır.

"Muhammed Peygamber Aleyhisselâm savaşa hazırlanmış bulunuyor. Ama size karşı ama sizden başkasına karşıdır. Hazırlıklı ve uyanık olmanızı size tavsiye ederim.[3]

Ebî Belteâ oğlu Hâtıb'dan Mekkelilere! Resulullah, sizin üzerinize yürümek istiyor.

Tedbirinizi alınız![4]

Ebî Belteâ oğlu Hâtıb, Sâre adında bir kadına on altın ile bir elbise verdi ve yazdığı mektubu vererek, bunu gizli tut, giderken ana yoldan gitme, çünkü yol üzerinde bekçiler var. Sen, dağ yolları ve geçitlerden başka yol tutarak Mahacca'nın solundan Fuluk içine Akik yoluna doğru git." dedi.[5]

Sâre mektubu başına yerleştirdikten sonra üzerinden saçlarını bölükler hâlinde örerek mektubu gizledi. Kureyşlilere teslim etmek üzere yola çıktı.

Hâtıb'ın bu uygunsuz davranışı hakkında Peygamberimize haber verildi.[6]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.797; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.40; Taberî-Tarih, c.3, s.113
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.798; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.11
[3] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.79; Zürkanî-Mevahib Şerhi, c.2, s.298
[4] Nefesi-Medarik, c.4, s.245
[5] Vakıdî-Megazi, c.2, s.798-799
[6] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.40-41; Taberî-Tarih, c.3, s.113; Vakıdî-Megazi, c.2, s.797

Peygamberimiz, Hz. Ali ile Avvam oğlu Zübeyr ve Esed oğlu Miktad'a:

"Acele gidiniz! Hah bahçesine vardığınızda orada yanında bir mektup bulunan, hayvan üzerinde olan Sâre adında bir kadın bulacaksınız.

Mektubu ondan alınız[1] ve bana getiriniz, kadını serbest bırakınız. Mektubu vermek istemezse boynunu vurunuz!" buyurdu.

Hz. Ali ve arkadaşları hemen atlarını koşturarak Hah bahçesine varıp oradaki yolcu kadına rastladılar. Hz. Ali, kadına:

"Götürmekte olduğun mektup nerede?" diye sordu. Kadın:

"Benim yanımda mektup falan yok!" dedi.

Kadını devesinden indirerek eşyalarını aradılar fakat hiçbir şey bulamadılar. Kadın yemin ederek inkârda bulununca geri dönecek oldular. Hz. Ali:

"Allah'a yemin ederim ki ne Resulullah Aleyhisselâm yalanlanır ne de biz yalanlanırız. Sen bu mektubu bize ya kendiliğinden çıkarırsın ya da seni soyar ararız." dedi ve kılıcını çıkardı:

"Ya mektubu çıkarırsın ya da kılıcı tepene indiririm." dedi.

Hz. Ali'nin, elbisesini soymaya başladığını, işi sıkı tuttuğunu gören kadın:

"Siz, Müslüman değil misiniz?" dedi. Hz. Ali ve arkadaşları:

"Elbette Müslümanız. Fakat Resulullah Aleyhisselâm bize yanında mektup bulunduğunu söyledi." dediler.

Bunun üzerine kadın, Hz. Ali'ye:

"Yüzünü başka yere çevir." dedi. Hz. Ali yüzünü çevirdi, kadın başının örtüsünü ve saçlarını çözdü ve mektubu oradan çıkardı ve Hz. Ali'ye verdi.

Mektubu Peygamberimize getirdiler. Ebî Belteâ oğlu Hâtıb tarafından yazılmış ve Peygamber Aleyhisselâmın savaş yapacağını Kureyşîlere bildirdiği görüldü. Orada bulunanlar:

"Ya Resulullah! Hâtıb, Allah'a ve Resulü ile müminlere hainlik etmiştir." dediler.

Peygamberimiz, Hâtıb'ı çağırttı ve gelince mektubu kendisine okundu.

Peygamberimiz: "Bu mektubu tanıdın mı?" buyurdu.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.79; Buharî-Sahîh, c.6, s.60; Tirmizî-Sünen, c.5, s.409; Müslim-Sahîh, c.4, s.1491

Hâtıb: “Evet!” dedi.

Peygamberimiz: “Bunu sen mi yazdın?” buyurdu.

Hâtıb: “Evet!” dedi.

Peygamberimiz: “Ey Hâtıb, bu ne iş? Sen bunu niçin yaptın?” buyurdu.

Hâtıb: “Ya Resulullah, bu hususta hakkımda hüküm vermekte acele etme. Ben Kureyşîler içinde yanaşma bir kişiyim, asıl Kureyşlilerden değilim. Yanındaki Muhacirlerin Mekke’de ailelerini ve mallarını koruyacak akrabaları var. Ben ise Kureyş cemaati içinde ne soyu ne de kabilesi olan bir kişiyim. Üstelik çoluk çocuklarım da onların aralarında bulunuyor. Ben bunu onlara iyilik edeyim, kendilerini minnet altında bırakayım ve benim oradaki ev halkımı korusunlar diye yaptım.

Yoksa bunu küfre saptığım veya dinimden döndüğüm yahut İslâmiyetten sonra küfre rıza gösterdiğim için yapmış değilim.

Ya Resulullah, ben Allah’a ve Resulüne iman etmişim ve dinimi de asla değiştirmemişimdir. Ben Müslüman olduğumdan beri Allah hakkında hiçbir şüpheye düşmemiş, küfür yoluna sapmamışımdır. Müşriklikten ayrıldığımdan beri kendilerine hiçbir surette bir sevgi de beslememişimdir. Fakat ev halkım hakkında endişe duyduğum için onların yanında bir iyiliğimi bulundurmak istedim. İyi biliyorum ki yüce Allah’ın onlara indireceği azap karşısında benim mektubum kendilerine hiçbir yarar sağlamayacak, gelecek azaptan onları kurtaramayacaktır.

Ya Resulullah, ben bu iyiliğimi çoluk çocuklarım ile malıma onlardan gelebilecek zararlardan Allah belki bununla korur diye yapmak istedim. Muhacir ashabından hiçbiri yoktur ki orada kavim ve kabilesinden bazı kimseler bulunsun da yüce Allah onun ev halkını ve malını onlarla korumamış olsun.” dedi. Peygamberimiz:

“Doğru söylüyor.” buyurdu.

Hz. Ömer kendisini tutamayarak, Hâtıb’a:

“Allah seni kahretsin! Sen hem Resulullah Aleyhisselâmın dağ yollarını tuttuğunu görüyorsun hem de Kureyş müşriklerine onun gelmekte olduğunu haber veriyorsun.” diye çıkıştı.

“Ya Resulullah, bu adam Allah’a ve Resulü ile müminlere hainlik etmiştir. Bırak beni de şu münafığın boynunu vurayım.” dedi.

Peygamberimiz: “İzin verecek olsam onu öldürecek misin?” buyurdu.

Hz. Ömer: “Evet! Bana izin verirsen öldürürüm.” dedi.

Peygamberimiz: “Hayır! Bu kişi Bedir savaşında bulunanlardan değilmidir! O, Bedir savaşında bulunmuştur. Bedir savaşında bulunan bir adamı sen nasıl öldürürsün? Ne bilirsin belki de Allah, Bedir savaşına katılmış olanlara Bedir gününe bakıp, siz istediğinizi yapınız, ben size bağışlamışımdır. Cennet size vacip olmuş siz cennete girmeye hak kazanmışsınızdır, buyurmuştur.” dedi.

Hz. Ömer’in gözleri doldu:

“Yüce Allah ve Resulü daha iyi bilir.” dedi.[1]

EBÎ BELTEÂ OĞLU HÂTIB’IN İHANETİ ÜZERİNE MÜMİNLERİ UYARAN AYETLER

El Mümtehıne Sûresi, ayet 1-9:

بِسْـــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوّٖي وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَٓاءَ تُلْقُونَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَٓاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّۚ
يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَاِيَّاكُمْ اَنْ تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ رَبِّكُمْۜ اِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَاداً فٖي سَبٖيلٖي وَابْتِغَٓاءَ مَرْضَاتٖي تُسِرُّونَ اِلَيْهِمْ
بِالْمَوَدَّةِۗ وَاَنَا۬ اَعْلَمُ بِمَٓا اَخْفَيْتُمْ وَمَٓا اَعْلَنْتُمْۜ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَٓاءَ السَّبٖيلِ ﴿١﴾اِنْ يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ
اَعْدَٓاءً وَيَبْسُطُٓوا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ وَاَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّٓوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَۜ ﴿٢﴾لَنْ تَنْفَعَكُمْ اَرْحَامُكُمْ وَلَٓا اَوْلَادُكُمْۚ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِۚ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصٖيرٌ ﴿٣﴾قَدْ كَانَتْ لَكُمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فٖٓي اِبْرٰهٖيمَ وَالَّذٖينَ مَعَهُۚ اِذْ قَالُوا
لِقَوْمِهِمْ اِنَّا بُرَءٰٓؤُ۬ا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَٓاءُ اَبَداً
حَتّٰى تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَحْدَهُٓ اِلَّا قَوْلَ اِبْرٰهٖيمَ لِاَبٖيهِ لَاَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَٓا اَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍۜ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا
وَاِلَيْكَ اَنَبْنَا وَاِلَيْكَ الْمَصٖيرُ ﴿٤﴾رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذٖينَ كَفَرُوا وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَاۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُ
﴿٥﴾لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فٖيهِمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَۜ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمٖيدُ
﴿٦﴾عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذٖينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةًۜ وَاللّٰهُ قَدٖيرٌۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿٧﴾لَا يَنْهٰيكُمُ اللّٰهُ عَنِ
الَّذٖينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدّٖينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ اَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُٓوا اِلَيْهِمْۜ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطٖينَ
﴿٨﴾اِنَّمَا يَنْهٰيكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذٖينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدّٖينِ وَاَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلٰٓى اِخْرَاجِكُمْ اَنْ تَوَلَّوْهُمْۚ
وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩﴾

1. Ey iman edenler! Eğer benim yolumda cihad etmek ve hoşnutluğumu kazanmak üzere yola çıkmışsanız, benim de düşmanım sizin de düşmanınız olan kimseleri kendilerine sevgi göstererek dost edinmeyin. Onlar size gelen gerçeği inkâr etmektedirler; üstelik rabbiniz Allah’a iman ettiniz diye Peygamberi ve sizi (yurdunuzdan) çıkarıyorlar. Ben sizin gizlediklerinizi de açıkladıklarınızı da bildiğim halde onlara gizliden gizliye sevgi besliyorsunuz. İçinizden kim bunu yaparsa bilsin ki doğru yoldan sapmıştır.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.80; Buharî-Sahîh, c.6, s.60

2. Onlar sizi bir yakalasalar size düşmanca davranırlar, elleriyle ve dilleriyle size kötülük etmeye çalışırlar ve isterler ki sizler de hakkı inkâr edesiniz.

3. Kıyamet gününde yakınlarınız da çocuklarınız da size asla fayda vermeyecek. Allah aranızda hükmünü verecek. Yapıp ettiklerinizi Allah görmektedir.

4. İbrâhim'de ve ona uyanlarda size güzel bir örneklik vardır; onlar kavimlerine şöyle demişlerdi: bilin ki bizim sizinle ve allah'ı bırakıp da taptıklarınızla bir ilişiğimiz yoktur. Sizi (ve değerlerinizi) reddediyoruz. Sizinle bizim aramızda, siz bir tek Allah'a iman edinceye kadar sürüp gidecek bir düşmanlık ve nefret açıkça ortaya çıkmıştır. Ancak İbrâhim'in, babasına "hiç şüphen olmasın bağışlanman için dua edeceğim, ama Allah'tan sana geleceklere karşı yapabileceğim bir şey de yoktur" demesi başka. Rabbimiz! Sadece sana dayanıp güvendik, sana yöneldik; dönüş de ancak sanadır.

5. Rabbimiz! Bizi, inkâr edenler için bir sınama konusu yapma. Bizi bağışla ey rabbimiz! Çünkü kudret ve hikmet sahibi olan sensin.

6. Şüphe yok ki, içinizden Allah'ın lutfuna ve âhiret gününe umut bağlayanlar için onlarda güzel bir örneklik vardır. Kim yüz çevirirse bilsin ki Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, her türlü hamde lâyıktır.

7. Belki de Allah sizinle onlardan düşmanınız olan kimseler arasında (karşılıklı) bir dostluk meydana getirecektir. Allah kādirdir. Allah bağışlayıcıdır, engin merhamet sahibidir.

8. Allah, din konusunda sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlarla iyi ilişkiler içinde olmanızı ve onlara adaletli davranmanızı yasaklamaz. Allah adaletli olanları elbette sever.

9. Allah ancak, din konusunda sizinle savaşmış, sizi yurtlarınızdan çıkarmış ve çıkarılmanıza yardım etmiş olanlarla dostluk kurmanızı yasaklar. Kim onlarla dost olursa işte bunlar kendilerine yazık etmişlerdir.

Medine'den Yola Çıkış

Peygamberimiz ikindi namazından sonra on iki bin kişilik ordusunun başında bulunmak üzere Medine'den yola çıktı.[1]

Peygamberimiz de Müslümanlar da oruçluydular. Yola çıkarken, orucunu tutmak isteyen tutsun, açmak isteyen de açsın, diye nida ettirdi. Peygamberimiz orucunu tuttu. Müslümanlar da kendisiyle birlikte oruçlarını tuttular.[2]

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.135; Vakıdî-Megazi, c.2, s.801
[2] Buharî-Sahîh, c.5, s.90; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.42; Taberî-Tarih, c.3, s.114

Medine'ye yedi mil uzaklıkta bulunan Sulsul mevkiine eriştiler.[1]

Peygamberimiz, Avvam oğlu Zübeyr'i iki yüz kişilik bir süvari birliğinin başında öncü olarak gönderdi.

Peygamberimiz, ailesi ile birlikte gelen amcası Hz. Abbas ile Cuhfe'de veya Zülhuleyfe'de buluştu ve ona ağırlıklarını Medine'ye göndermesini söyledi.[2] Hz. Abbas, Peygamberimizin yanından hiç ayrılmadı.

Peygamberimiz ordusuyla birlikte Kudeyd'de konakladı. Kudeyd, Mekke ile Medine arasında bol sulu bir yerdir.

Burada bulundukları sırada Suleymler dokuz yüz veya bin atlı olarak geldiler. Hepsinin zırhları sırtlarında, mızrakları ve silâhları yanlarında bulunuyordu. Peygamberimizin onlara gönderdiği iki elçi, Peygamberimizin yanına gelmek için acele etmelerini söyleyince onlarda derlenip toplanarak gelmişlerdi. Peygamberimiz, Suleymlere ordunun öncü birliği görevini verdi. Bu görev Suleymlere verilene kadar Velîd oğlu Hâlid'de idi.

Hâris Oğlu Ebû Süfyan'ın Kimliği

Peygamberimizin amcasının oğlu; Abdul-Muttalib oğlu Hâris, Hâris'in oğlu Ebû Süfyan, Peygamberimizin sütkardeşi ve aynı zamanda da yaşıtıydı.

Peygamberimizin sütannesi Halime Hatun, Ebû Süfyan'ı da emzirmişti.

Ebû Süfyan, Peygamberimizin dostu ve arkadaşıydı fakat Resulullah'a Peygamberlik gelince ona düşman kesilerek hiçbir düşmanın yapmadığı düşmanlığı yapardı.

Ebû Süfyan şairdi. Peygamberimize hiciv ve tahkirde yarışırdı. Peygamberimiz ve ashabını yirmi yıl hicvetmekten ve tahkirden geri durmadı. Aynı zamanda da Kureyş müşriklerinin Peygamberimizle yaptıkları çarpışmaların hiçbirisinden geri kalmadı.

Kureyşîler içinde Peygamberimize karşı tam bir düşman olmuştu.

Hâris Oğlu Ebû Süfyan'ın Müslüman Olması

Hâris oğlu Ebû Süfyan der ki:

"Kalbime İslâmiyet sevgisi doldu. İçinde bulunduğum müşrikliğin batıl ve boş olduğunu anladım. Ne çare ki biz akılları başlarında bir kavimle birlikte bulunuyorduk ve insanların akıllarına, görüşlerine göre yaşadıklarını sanıyordum. Onlar bir yol tutup gittiler, biz de o yolu takip ettik.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.135; Semhudî-Vefa-ül Vefa, c.4, s.1253
[2] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.242; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.167

Şerefli ve yaşlı kişiler putlarından yardım dileyerek, Muhammed (Aleyhisselâm) e karşı ayaklandıkları ve ataları yüzünden ona kızdıkları zaman biz de onlara uyduk. Bir gün kendi kendime:

"Ben kimlerle arkadaş oluyorum? Kimlerin yanında bulunuyorum? İslâm yolu belli olmuş ve kararlaşmış bulunuyor." dedim ve eşimle oğlumun yanına vardım:

"Yola çıkmak üzere hazırlanınız. Muhammed (Aleyhisselâm) in yanınıza gelmesi çok yaklaşmıştır." dedim. Karım ve oğlum:

"Arapların veya Arap olmayanların Muhammed (Aleyhisselâm)'e tâbi olduğunu görüyorsun da hâlâ ona karşı düşmanlıkta direnip duruyorsun. Hâlbuki ona yardım etmek herkesten çok sana düşerdi. Ona yardım edenlerin ilki sen olmalıydın." dediler. Uşağım Mezkûr'a:

"Bir deve ile atımı acele yanıma getir." dedim ve Resulullah ile buluşmak amacıyla Mekke'den yola çıktık.[1]

Ebvâ'ya vardığımız zaman Resulullah Aleyhisselâmın öncü birliği oraya gelmiş ve Mekke'ye gitmek istiyorlardı. Resulullah, benim kanımın dökülmesini helâl ve gerekli kılmıştı. Bunun için öldürülmekten korktum ve gizlendim.

Oğlum Cafer'in elinden tutarak bir mil kadar yaya olarak gittik ve orada geceyi geçirdik.

Sabahleyin Resulullah Aleyhisselâmın yanına vardık. Halk takım takım geliyordu, onlardan gizlendim. Resulullah, hayvanına bineceği zaman kendisiyle görüşmek istedim.[2] Bizden, yüzünü başka tarafa çevirdi. Yüzünü çevirdiği tarafa geçtim, tekrar tekrar benden yüzünü çevirdi.

Onun iyiliğini, merhametini ve bana olan yakınlığını düşünmüş ve bu yüzden beni bağışlar diye ummuştum. Resulullah'ın akrabası olduğum için benim Müslüman olmama Resulullah Aleyhisselâm da ashabının da son derece sevineceğini sanıyor ve bundan şüphe etmiyordum.

Resulullah Aleyhisselâm benden yüz çevirince bütün Müslümanlar da benden yüz çevirdiler. Hâris oğlu Numan bana çok kötü sövüp, saymıştı. Ben hemen amcam Abbas'ın yanına gittim ve durumu kendisine anlattım Amcam Abbas, Hâris oğlu Numan'a:

"Ey Numan! Ebû Süfyan, Resulullah Aleyhisselâmın amcasının oğludur ve benim de kardeşimin oğludur. Resulullah Aleyhisselâm kendisine her ne kadar kızmışsa da ileride

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.4, s.50
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.807

ondan hoşnut da olacaktır. Bundan sonra kendisine herhangi bir suretle hakaret etmekten vazgeç!" diye haber gönderdi.[1]

Peygamberimizin eşi Ümmü Seleme, Hâris oğlu Ebû Süfyan ve Ebî Ümeyye oğlu Abdullah hakkında Peygamberimizle konuştu:

"Ya Muhammed, biri amcanın oğlu ve sütkardeşindir öbürü de halanın oğludur. Allah bunları sana Müslüman olarak getirdi ve bunlar senin yanında halkın en yaramazı olmazlar." dedi. Peygamberimiz:

"Bana, onların ikisi de gerekmez. AmcÂmin oğlu benim haysiyet ve şerefimi dili ile lekelemek istedi.

HalÂmin oğlu ve hısmım olan kişi ise Mekke'de söylenmemesi gereken sözleri söylemiştir." buyurdu.

Gerçekten de Peygamberimize, Mekke'de iken bir gün Kureyş müşriklerinin azılılarını toplayıp Peygamberimize ileri geri sözler ve tekliflerde bulunduktan sonra Resulullah'ın Peygamberliğini reddetmişlerdi. Peygamberimiz onların yanlarından çok üzgün olarak ayrılmış ve uzaklaşmıştı.

Ümeyye oğlu Abdullah, Peygamberimizin peşini bırakmamış, yolda ona:

"Ey Muhammed (Aleyhisselâm), kavmin sana yapacakları teklifleri yaptılar ama sen onların tekliflerinin hiçbirini kabul etmedin.

Senin, Allah katındaki mevkiini anlamak, sana inanmak ve uymak üzere istedikleri şeyleri de yapmadın!

Sonra, üstünlüğünü, Allah katındaki mevkiini anlatmak üzere istedikleri şeyleri de yapmadın!

Sen göğe bir merdiven kurarak çıkmadıkça ve oradan senin dediğin gibi Peygamber olduğuna tanıklık edecek dört melek gelmedikçe sana hiçbir zaman inanmam!

Allah'a andolsun ki sen bunları yapmış olsan bile benim seni tasdik edeceğimi sanmıyorum!" dedikten sonra Peygamberimizin yanından ayrılmıştı.[2]

Peygamberimiz, Hz. Ümmü Seleme'ye bu konuda nazil olan ayeti okudu:

El-İsrâ Sûresi, ayet 93:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.808
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.315-319

اَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرُفٍ اَوْ تَرْقٰى فِي السَّمَاءِۜ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَاباً نَقْرَؤُهُۜ قُلْ
سُبْحَانَ رَبّ۪ي هَلْ كُنْتُ اِلَّا بَشَراً رَسُولاً ﴿٩٣﴾

"Yahut altından bir evin olsun, yahut semaya çıkasın. Ona çıktığına asla inanmayız ya! Ta ki üstümüze okuyacağımız bir kitap indiresin!" (şöyle) de: "Rabbimin şanı yücedir. Ben (Allah'ın) Resul (-ü) bir beşerden başkası mıyım ki?"

Peygamberimizin eşi Ümmü Seleme:

"Ya Resulullah, bu kişi senin kavmindendir. Onun söylediği şeyi bütün Kureyş müşrikleri de söylemiştir ve haklarında onun gibi ayetler de inmiştir. Sen onun suçundan daha ağırını da affetmiş bulunuyorsun. O, amcanın oğludur ve onun sana akrabalığı var.

Sen de onun suçunu bağışlamaya halkın en lâyığısın!" dedi.[1]

Hâris oğlu Ebû Süfyan der ki:

"Peygamberimizin kapısına gidip oturdum. Cuhfe'ye varıncaya kadar oturmaktan ayrılmadım ne kendisi ne de Müslümanlardan hiçbiri, benimle konuşmuyordu. Her konakladığı yerde Peygamberimizin kapısında duruyor, oğlum Cafer de ayakta bekliyordu. Fakat Resulullah beni gördükçe yüzünü çeviriyordu.

Mekke'nin Ebtah vadisine inince Resulullah'ın kapısına yaklaştım, bana baktı. Bu bakış; onun, bana ilk yumuşak bakışıydı. Kendisinin gülümseyeceğini de ummaya başladım. Hz. Ali:

"Hâris oğlu Ebû Süfyan, Resulullah Aleyhisselâma arka taraftan var. Yusuf'un kardeşlerinin Yusuf Aleyhisselâma söylediği sözü söyle ki:

Yusuf Sûresi, ayet 91:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

قَالُوا ءَاِنَّكَ لَاَنْتَ يُوسُفُۜ قَالَ اَنَا يُوسُفُ وَهٰذَا اَخ۪يۘ قَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَاۜ اِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا
يُض۪يعُ اَجْرَ الْمُحْسِن۪ينَ ﴿٩٠﴾

"Dediler ki: "Allah'a andolsun, gerçekten allah seni bize üstün kıldı. Gerçekten biz suç işlemiştik.""

Hâris oğlu Ebû Süfyan: "Bundan daha güzel bir söz bulunabileceği kabul edilemez." dedi ve Ebû Süfyan, Peygamberimize böyle söyleyince, Peygamberimiz Hz. Yusuf'un kardeşlerini söylediği ayeti okudu:

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.810-811

Yusuf Sûresi, ayet 92:

بِسْــــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ اٰثَرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَاِنْ كُنَّا لَخَاطِـِٔينَ ﴿٩١﴾قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَۜ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْۘ وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

“Yûsuf dedi ki: "bugün size kınama yok. Allah sizi bağışlasın. O, merhametlilerin en merhametlisidir.”

Hâris oğlu Ebû Süfyan:

“Ya Resulullah, sen, benim hem akrabam hem de halkın en ulususun. Yumuşak huylu, iyilik sever ve en cömerti bulunuyorsun.” demişti.

Resulullah Aleyhisselâm kendilerinin huzuruna girmelerine izin verdi ve onlar da Peygamberimizin huzuruna geldiler ve Müslüman oldular.[1]

Hâris oğlu Ebû Süfyan Müslüman olduktan sonra utancından başını kaldırıp Peygamberimizin yüzüne bakamazdı.[2]

Kureyşîlerin Harb Oğlu Ebû Süfyan’ı Elçi Olarak Göndermeleri

Kureyşîlerin ileri gelenlerinden olup Peygamberimizin eşi Ümmü Habibe’nin babasıdır. Kureyşlilerin ordularını idare etmiş, elçilikler yapmış; çok akıllı, iri yarı, orta boylu esmer bir kişiydi.

Kureyş müşrikleri Harb oğlu Ebû Süfyan’ı haber almak, olayları araştırmak üzere göndermekte söz birliği ettiler. Biz, sizin arkanızdan hazırlanıp gelmeyeceğiz. Çünkü Muhammed (Aleyhisselâm) in bizimle mi yoksa Hevazinlerle mi veya Sakîflerle mi savaşmak istediğini bilmiyoruz, dediler.[3]

Bir gece Harb oğlu Ebû Süfyan ile Hizam oğlu Hakîm Mekke’den çıktılar. Yolda Verkâ oğlu Büdeyl’e rastladılar ve onu da kendilerine arkadaş yaptılar.

Bunlar, Peygamberimiz hakkında haber toplayıp araştıracaklar, buldukları veya işittikleri haberleri Kureyşîlere bildireceklerdi.

Peygamberimiz Ensardan bazılarına:

“Ebû Süfyan’a göz kulak olun! Onu muhakkak bulunuz.” buyurmuştu.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.43; Vakıdî-Megazi, c.2, s.811; Taberî-Tarih, c.3, s.114
[2] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.244
[3] Taberî-Tarih, c.3, s.117

Kureyş'in casusları Erâk mevkiine geldikleri zaman pek çok çadır, asker, at, deve ve ateş gördüler. Bütün bu gördükleri şeyler onları çok fazla korkuttu.

Yatsı vaktinde her tarafta yanan ateşleri görünce Harb oğlu Ebû Süfyan:

"Bu ne kadar çok ateş? Ey Büdeyl, yoksa bu ateşler senin kavmin Benî Ka'bların mıdır?" dedi. Verkâ oğlu Büdeyl:

"Bunlar Benî Amrların ateşleri olsa gerek!" dedi. Ebû Süfyan:

"Benî Amrların ateşi bundan azdır. Onların bu kadar çok ateşleri olmaz." dedi. Verkâ oğlu Büdeyl:

"Belki de seninle çarpışmak için toplanmışlardır." dedi. Ebû Süfyan:

"Herhâlde Benî Ka'blar yani Huzâalar savaş için toplanmışlardır." dedi.

Büdeyl: "Evet ama bunlar Benî Ka'blardan daha kalabalık görünüyorlar. Belki de Hevazinler hayvanlarını otlatmak için toprağımıza kadar gelmişlerdir. Bunların kim olduklarını anlayamadık. Bunlar hacca gelmiş insanlar gibi kalabalık askerlerdir." dediler.[1]

Peygamberimiz casusları yakalamak için atlılardan bir birliği göndermişti. Huzâalılar da yolu kesmişler, kimseyi bırakmıyorlardı. Peygamberimiz:

"Harb oğlu Ebû Süfyan şimdi Erâk'dadır!" buyurdu.

Süvariler, Kureyşlileri oradan gördüler ve hemen gidip yakaladılar. Onlara:

"Siz kimsiniz?" diye sordular.

"Resulullah'a giden elçileriz." dediler. Askerler onları ordugâha götürdüler.

Harb oğlu Ebû Süfyan, ordugâha girdiği zaman onu tanıyan Müslümanlar bıçaklamak, linç etmek ve öldürmek için üşüştüler. Harb oğlu Ebû Süfyan:

"Ey Muhammed (Aleyhisselâm)! Öldürülüyorum!" diye feryada başladı.

Peygamberimizin amcası Hz. Abbas cahiliye devrinde Ebû Süfyan'ın dostuydu. Ebû Süfyan, beni Abbas'a götürünüz, diye avazının çıktığı kadar bağırmaya başladı.

Rivayete göre Hz. Abbas, Peygamberimize gelerek:

"Ya Resulullah, Harb oğlu Ebû Süfyan, Hizam oğlu Hakîm ve Verkâ oğlu Büdeyl'e emân vermis bulunuyorum. Onlar huzuruna gelecekler." dedi.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.814

Peygamberimiz: “Onları içeri al.” buyurdu ve içeriye girdiler ve Peygamberimizin yanında geç vakte kadar kaldılar.

Peygamberimiz onlardan Mekkeliler hakkında bilgi aldı ve kendilerini Müslümanlığa davet etti:

“Allah’tan başka ilâh bulunmadığına ve benim de Allah’ın kulu ve Resulü olduğuma şahadet ediniz.” buyurdu.

Harb oğlu Ebû Süfyan, Hizam oğlu Hakîm ve Verkâ oğlu Büdeyl şahadet getirerek Müslüman oldular.[1]

Harb Oğlu Ebû Süfyan’a Tanınan İmtiyaz ve Mekkelilere Verilen Emân

Hz. Abbas: “Ya Resulullah, Ebû Süfyan kavmimizin eşrafından ve yaşlı başlılarındandır.[2] Ona övüneceği bir şey lütfetsen olmaz mı?” dedi.

Peygamberimiz: “Olur! Kim, Harb oğlu Ebû Süfyan’ın evine girer sığınırsa ona emân verilmiştir.” buyurdu.

Ebû Süfyan: “Benim evime mi! Benim evime mi?” dedi.

Peygamberimiz: “Evet!” buyurdu.

Ebû Süfyan: “Benim evimin ne genişliği var ki?” dedi. Peygamberimiz:

“Kim Kâbe’ye girer, sığınırsa ona emân verilmiştir.” buyurdu.

Ebû Süfyan: “Kâbe’nin ne genişliği var ki?” dedi. Peygamberimiz:

“Kim Mescidi Haram’a girer, sığınırsa ona emân verilmiştir.” buyurdu.

Ebû Süfyan: “Mescidi Haram’ın ne genişliği var ki?” dedi.

Peygamberimiz: “Kim kapısını kapayıp evinde oturursa ona emân verilmiştir. Kim elinden silâhını bırakırsa ona da emân verilmiştir.” buyurdu.

Harb oğlu Ebû Süfyan: “İşte bu geniştir!” dedi.[3]

Harb Oğlu Ebû Süfyan’ın İslâm Ordusunu Seyri

Peygamberimiz, Hz. Abbas’ı Mekke’ye gitmek üzere boz atına bindirdi. Hz. Abbas, Harb oğlu Ebû Süfyan’ı terkisine alıp yola çıktı.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.815; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.18

[2] Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.376

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.46; Vakıdî-Megazi, c.2, s.818; Taberî-Tarih, c.3, s.116; Ebülfida-Sîre, c.3, s.552; Yakubî-Tarih, c.2, s.59; İbn-i Haldun-Tarih, c.2, s.2, s.43; Belâzürî-Ensab, c.1, s.355; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.19

Peygamberimiz: “Ey Abbas, onu (Harb oğlu Ebû Süfyan) vadinin dar yerinde tut. Müslüman ordusunun ihtişÂminı görsün.” buyurdu ve bütün kabilelerin yanlarındaki silâh ve techizatlarını kuşanmasını emrini verdi.

Peygamberimiz ilk önce başlarında Velîd oğlu Halîd olduğu hâlde Benî Suleymleri gönderdi. Onlar bin kişiydiler. İki sancaklarından birini mirdas oğlu Abbas diğerini Nüdbe oğlu Hufaf, bayraklarını da İlât oğlu Haccac taşıyordu. Ebû Süfyan bunların kim olduklarını sordu.

Hz. Abbas: “Benî Suleymler.” dedi.

Ebû Süfyan: “Benî Suleymlerle aramda bir kavga yok.” dedi.[1]

Velîd oğlu Halîd’in ardından Muhacirlerle kim oldukları bilinmeyen Araplardan beş yüz kişilik askerî birliğin başında Avvam oğlu Zübeyr geçti. Kendisinin yanında siyah bir bayrak vardı. Ebû Süfyan, kim olduklarını sorunca Hz. Abbas:

“Kız kardeşimin oğludur. Avvam oğlu Zübeyr.” dedi.

Sonra üç yüz kişilik bir bölük hâlinde Benî Gıfarlar geçti. Bayraklarını Ebû Zerr’ül’gıfarî veya Rahsa oğlu Imâ taşıyordu.

Ebû Süfyan: “Ey Fadl’ın babası! Ey Abbas! Bunlar kim?” diye sordu.

Hz. Abbas: “Bunlar, Benî Gıfarlardır.” dedi.

Ebû Süfyan: “Benim Gıfarlarla aramda bir kavga yok.” dedi.[2]

Dört yüz kişilik bir bölük hâlinde Eslemler geçti. İki sancaklarından birini Husayb oğlu Büreyde diğerini Acem oğlu Naciye taşıyordu.

Ebû Süfyan geçenlerin Eslemler olduğunu öğrenince: “Benim Eslemlerle aramda bir kavgam yok ve hiçbir zaman da olmadı.” dedi.

Sonra beş yüz kişilik Benî Ka’b oğlu Amr topluluğu geçti. Ebû Süfyan bunların kim olduklarını Hz. Abbas’dan öğrenince:

“Evet, onlar Muhammed (Aleyhisselâm) in müttefikleri ve antlaşmalılarıdır. Eslemlerin kardeşleri!” dedi.

Eslemlerin ardından Müzeynelerin bin kişilik alayı geçti. Yanlarında üç sancak ve yüz at vardı. Sancakları; Mukarrin oğlu Numan, Hâris oğlu Bilâl ve Amr oğlu Abdullah taşıyordu.

---

[1] Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.20; Buharî-Sahîh, c.5, s.91; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.46
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.819; Zürkanî-Mevahib Şerhi, c.2, s.304-305

Müzeyneler, Harb oğlu Ebû Süfyan'ın hizasına gelince üç kere tekbir getirdiler.[1]

Ebû Süfyan bunların Müzeyneler olduğunu öğrendi ve:

"Ey Fadl'ın babası, Müzeynelerle aramda bir kavgam yok. Onların silâh sesleri dağlarının başından bana kadar gelir." dedi.

Cüheyneler sekiz yüz kişilik ordusuyla geçti. Başlarında kumandanları yanlarında sancakları vardı. Sancağın birini Mâbed oğlu Ebû Rev'a, ikincisini Sahr oğlu Süveyd, üçüncüsünü Mekîs oğlu Rafî, dördüncüsünü de Bedr oğlu Abdullah taşıyordu.

Bunlar Ebû Süfyan'ın hizasına gelince üç kere tekbir getirdiler. Hz. Abbas geçenlerin Cüheyneler olduğunu söyleyince Ebû Süfyan:

"Cüheyneler ile aramda kavgam yok. Onlarla hiçbir zaman aramızda kavga olmadı." dedi.

Sonra iki yüz kişilik bölükler hâlinde Kinâneler, Damralar ve Bekir oğlu Sa'd'ler geçti. Sancaklarını Ebû Vâkıd'ül'leysî taşıyordu.

Benî Leysler iki yüz elli kişilik ordusuyla yalnız başlarına geçtiler. Sancaklarını Cessâme oğlu Sa'd taşıyordu.

Leyslerden sonra Eşca'lar geçti. Onlar üç yüz kişiydiler. Yanlarında iki sancak vardı. Sancaklardan birini Sinan oğlu Mâkıl diğerini de Mes'ud oğlu Nuaym taşıyordu. Hz. Abbas geçenlerin Eşca'lar olduğunu söyledi.

Ebû Süfyan: "Bunlar Arapların içinde Muhammed (Aleyhisselâm) e karşı en amansız davrananıydılar." dedi.

Hz. Abbas: "Allah, onların kalplerine İslâmiyet sevgisi düşürdü. Bu da yüce Allah'ın lütfu ve kereminin bir eseridir!" deyince Ebû Süfyan sustu.

Daha sonra: "Muhammed (Aleyhisselâm) geçmedi mi?" diye sordu.

Hz. Abbas: "Daha geçmedi. Muhammed Aleyhisselâmın içinde bulunduğu askerî birliği görmüş olaydın karşısında hiç kimsenin dayanamayacağı kadar silâhlar, erler ve atların bulunduğunu anlardın!" dedi.

Ebû Süfyan: "Sanırım öyledir. Bunca insan topluluklarına sahip ve hâkim iken ona kimin gücü yetebilir ki?" dedi.[2]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.820; Zürkanî-Mevahib Şerhi, c.2, s.305
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.820-821; Zürkanî-Mevahib Şerhî, c.2, s.305

Ebû Süfyan hemen her alayın, taburun ve bölüğün geçişinde, Muhammed (Aleyhisselâm) geçti mi diye soruyor Hz. Abbas da hayır, diye cevap veriyordu.

Nihayet Peygamberimizin tepeden tırnağa kadar silâhlanmış alayı gelirken, atların ayaklarından kalkan tozlar ortalığı karartmaktaydı.

Muhacirlerle Ensar mücahitlerden olan bu alayda bin[1] veya iki bin[2] zırh gömlekli vardı. Hepsi de miğferliydi.[3]

Peygamberimiz bayrağını Ubâde oğlu Sa'd'e vermis ve onu alayın önüne geçirmişti. Ensarın her kabilesine sancak ve bayraklar verilmiş, her biri zırh gömleklere bürünmüştü.

Peygamberimiz başına siyah bir sarık takmıştı.[4] O gün Peygamberimizin başına miğfer geçirdiği de rivayet edilir.[5]

Peygamberimizin alayını Hz. Ömer yönetiyordu ve sırtına zırh gömlek giymişti.

Peygamberimiz devesi Kasvâ üzerinde ve Hz. Ebû-Bekr ile Hudayr oğlu Üseyd arasında bulunuyor, yanındakileriyle konuşuyordu.

Bir benzerini daha görmediği bu alay geçerken, Ebû Süfyan:

"Kim bunlar ey Abbas! Kapkara bir alanı andırıyorlar." dedi.

Hz. Abbas: "Bunlar ölüme susamış savaş erleri Ensardır!

Ortalarında Resulullah Aleyhisselâm, kendileri de onun çevresinde bulunuyorlar.[6] Kumandanları Ubâde oğlu Sa'd'dır. Yanında bayrak taşıyor."[7] dedi.

Hz. Abbas, Ubâde oğlu Sa'd geçerken:

"Ey Ebû Süfyan! Bugün en büyük savaş günüdür! Bugün, Kâbe'de savaşın helâl olacağı gündür! Allah bugün, Kureyş müşriklerini hor ve hakir kılacaktır!" diyerek bağırdı.[8]

Ebû Süfyan: "Ey Abbas! Bugün beni korumaya devam edeceğin ne iyi gündür." dedi.

Muhacir mücahitlerin başında Hz. Ali gelip geçti. O sırada Peygamberimiz, Muhacirlerle Ensar arasında göründü. Hz. Abbas:

"İşte Resulullah geldi!" dedi.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.821
[2] Zürkanî-Mevahib Şerhî, c.2, s.307; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.21
[3] İbn-i Hazm-Cevamiüssire, s.230
[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.824
[5] Buharî-Sahîh, c.5, s.92; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.355; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.379
[6] Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.377
[7] Buharî-Sahîh, c.5, s.91
[8] Vakıdî-Megazi, c.1, s.821; Buharî-Sahîh, c.5, s.91

Ebû Süfyan: "Ben, Kisranın ve Kayserin saltanatlarını görmüşümdür. Fakat kardeşinin oğlundaki saltanatın benzerini görmedim. Kardeşinin oğluna pek büyük bir saltanat verilmiş.[1]

Bunlara hiç kimse dayanamaz ve güç yettiremez. Ey Abbas! Kardeşinin oğlunun saltanatı çok büyümüş!" dedi.

Hz. Abbas: "Bu saltanat değil Peygamberliktir." dedi.

Ebû Süfyan: "Evet, biliyorum bunu!" dedi.

Peygamberimiz, Ebû Süfyan'ın hizasına gelince, Ebû Süfyan:

"Ya Resulullah! Ubâde oğlu Sa'd'ın ne söylediğini işittin mi? Ne söyledi biliyor musun?" dedi. Peygamberimiz:

"Ne söyledi?" buyurdu. Ebû Süfyan:

"Sen kavmini öldürmeyi mi emrettin? Sa'd ile yanındakiler geçerken, ey Ebû Süfyan! Bugün en büyük savaş günüdür. Bugün Harem'ın helâl olacağı gündür. Allah, bugün Kureyşlileri hor ve hakir kılacaktır, dedi. Allah aşkına kavmini bağışla! Sen, insanların uslusu ve yumuşak huylususun. En merhametli olanısın. Akrabalık hakkını en çok gözetenisin." dedi.

Peygamberimiz:

"Hayır! Ben öyle emir vermedim. Ubâde oğlu Sa'd yanlış söylemiş.

Bugün, Allah'ın ezanlar okutturmak, putları söküp attırmak suretiyle Kâbe'nin şanını yükselteceği bir gündür! Bugün, Kâbe'ye örtü örtüleceği gündür! Bugün, merhamet günüdür!

Bugün Kureyşlileri, (İslâmiyetle) güçlendireceği, üstünleştireceği bir gündür!" buyurdu.[2]

Peygamberimizin alayı hareket hâlinde iken Hz. Ömer saf düzenin sırasını bozdurmamak için bağırıyor ve:

"Ahiriniz (arkadan gelenler), evvelinize (önden gidenlere) gelip kavuşuncaya kadar yavaş yürüyünüz." diyerek emirler veriyor, alay çavuşluğu yapıyordu.[3] Ebû Süfyan:

"Ey Fadl'ın babası! Kim bu konuşan?" diye sordu. Hz. Abbas:

---

[1] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.170, 175
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.822
[3] Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.21; Zürkanî-Mevahib Şerhi, c.2, s.307

“Hattab oğlu Ömer.” dedi. Ebû Süfyan:

“Çok az ve önemsiz olan Adiyy Oğullarının bundan sonra işi iş!” dedi.

Hz. Abbas: “Ey Ebû Süfyan, şüphe yok ki Allah, dilediği kimseyi dilediği şeyle yükseltir. Muhakkak ki Ömer de İslâmiyetin yükselttiği kişilerdendir.” dedi. Ebû Süfyan:

“Gidiver artık ey Abbas! Ben hiçbir zaman bugünkü gibi ne bir ordu ne de bir cemaat gördüm!” dedi.

İslâm ordu birlikleri Zi-Tuvâ’ya varınca orada durdular ve Peygamberimizi beklediler. Peygamberimiz de Zi-Tuvâ’ya geldi ve orada durdu.

Zi-Tuvâ, Mekke yakınında bir vadidir.

Süvariler her yandan gelerek Peygamberimizin çevresinde toplandılar ve ortalarına aldılar.

Enfal Sûresi, 30’uncu ayetinde:

بِسْـــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ اَوْ يَقْتُلُوكَ اَوْ يُخْرِجُوكَۜ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللّٰهُۜ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٣٠﴾

“Hani bir zaman o küfredenler seni tutup bağlamaları, ya seni öldürmeleri yahut seni (yurdundan zorla) çıkarmaları için sana tuzak kuruyor (-lar) -dı. Onlar bu tuzağı kurarlarken Allah da onun karşılığını yapıyordu. Allah tuzak kuranlara mukabele edenlerin en hayırlısıdır.”

buyurarak açıklamış olduğu üzere Peygamberimiz sekiz yıl önce, gece, müşrikler tarafından kuşatılan evinden kendisi için sıyrılmış kılıçlar arasından Yasin sûresini okuyarak çıktı.

Yasin Sûresi, ayet 1-9:

بِسْـــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يٰسۜ ﴿١﴾ وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيمِۙ ﴿٢﴾ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَۙ ﴿٣﴾ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍۜ ﴿٤﴾ تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِۙ ﴿٥﴾
لِتُنْذِرَ قَوْماً مَا اُنْذِرَ اٰبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴿٦﴾ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰى اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾ اِنَّا جَعَلْنَا فِي
اَعْنَاقِهِمْ اَغْلَالاً فَهِيَ اِلَى الْاَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ سَداًّ وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَداًّ فَاَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ
لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩﴾ وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

1. Yâ sîn.

2,3,4. Hikmet dolu Kur’an’a andolsun ki, sen kesinlikle dosdoğru bir yolda yürümek üzere gönderilmiş Peygamberlerden birisin.

5,6. (Bu kitap) izzeti büyük, rahmeti bol olan Allah tarafından ataları uyarılmamış, bu yüzden kendileri de gaflet içinde bulunan bir toplumu uyarasın diye indirilmiştir.

7. Andolsun ki onların çoğu hakkında o söz (azap) gerçekleşecektir; çünkü onlar iman etmeyecekler.

8. Biz onların boyunlarına çenelerine kadar dayanan halkalar geçirdik, bu yüzden kafaları yukarı kalkık durmaktadır.

9. Onların önlerinden bir set, arkalarından da bir set çektik, böylece gözlerini perdeledik; onlar artık göremezler.

10. Kendilerini uyarsan da uyarmasan da onlar için birdir, asla iman etmezler.

Yüce Allah o zaman sevgili Peygamberimize:

بِسْــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ الَّذٖي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لَـرَٓادُّكَ اِلٰى مَعَادٍۜ قُلْ رَبّٖٓي اَعْلَمُ مَنْ جَٓاءَ بِالْهُدٰى وَمَنْ هُوَ فٖي ضَلَالٍ مُبٖينٍ

“HERHÂLDE O KUR’ANI (-n tilâvetini, tebliğini ve mucibince amel etmeni) SENİN ÜZERİNE FARZ KILAN (Allah) SENİ (yine) DÖNÜLECEK YERE DÖNDÜRECEKTİR. DE Kİ: “HİDAYETLE GELEN KİM, O APAÇIK SAPIKLIK İÇİNDE OLAN KİM, RABBİM ÇOK İYİ BİLENDİR.”[1] buyurmuştur.

Yüce Allah, sekiz yıl içinde Kureyş müşriklerini Bedir’de ağır bir hezimete uğratmış, bütün kabilelerden topladıkları on bin kişilik güçlü bir ordu ile bir ay gece gündüz uğraştıkları Medine kuşatmasında da hiçbir şey yapamadan, elleri boş olarak geri çevirmiş, Benî Kaynuka, Benî Nadir, Benî Kurayza ve Hayber Yahudileri gibi büçlü ve azılı İslâm düşmanlarını da ortadan kaldırmış ve en sonunda Mekke’yi fethettirip, kendisini sevgili yurduna döndüreceği hakkında yapmış olduğu vaadini de yerine getirmek üzere yukarıda adlarını verdiğimiz ve başka muhtelif kabilelerden toplam on iki bin kişilik güçlü bir ordu ile Mekke’nin üzerine göndermiş bulunuyordu.

Peygamberimizin gönlü bütün olaylardan dolayı Allah’a karşı en derin minnet ve şükran duygularıyla doluydu.

Peygamberimize Zi-Tuvâ’da bir kulube yaptılar ve geceyi orada geçirdiler. Sabah namazını dağın eteğindeki sert yerde kıldılar.

Mekke Müşriklerinin Hazırlanmaları

Peygamberimiz, müşriklerin çarpışmak için asker topladıklarını haber aldı.

[1] Kasas Suresi, ayet 85

Kureyş müşrikleri, müttefikleri olan ve kendilerine bağlı bulunan kabileleri toplamışlar ve biz bunları ileri süreriz, eğer onlara zarar gelirse, onların yanında bulunmadığımıza göre biz de istediklerini kendilerine veririz, demişlerdi.

Kureyş müşriklerinin ileri gelenleri toplanarak Mekke halkını Peygamberimizle çarpışmaya davet ettiler.

Kureyşlilerle Benî Bekirler, Huzeyller ve birçok kimseler daveti kabul ederek silâhlandılar ve hiçbir zaman Peygamberimizi Mekke'ye savaşla sokmayacaklarına dair yemin ederek, Muhammed (Aleyhisselâm)'i hiçbir zaman Mekke'ye sokmayacağız, dediler.[1]

Yanlarına Ehabişle[2] Abd-i Menat oğlu Benî Hârisleri ve Huzeylleri alarak çarpışmak için Handeme mevkiinde toplandılar.[3]

Peygamberimizin Kumandanlara Talimatı

Peygamberimiz, Mekkelilerin hazırlıklarını haber alınca ordusunu savaş düzenine koydu ve sağ, sol, merkez ile öncü birliği olmak üzere dörde ayırdı.

Avvam oğlu Zübeyr'i sol kol birliğinin başına getirdi. Bunlar Muhacir süvarilerinden oluşan bir topluluktu.

Peygamberimiz; Zübeyr'e, Mekke'ye Küda[4] mevkiinden girmesini, bayrağını Mekke'nin yukarısındaki Hacun mevkiine dikmesini emrederek:

"Ben gelinceye kadar oradan ayrılma." buyurdu.

Velîd oğlu Halîd'i sağ kol birliklerinin kumandanı yaptı. Bu birlikler; Eslemler, Suleymler, Gıfarlar, Cüheyneliler ve diğer Arap kabileleri cemaatinden kurulmuştu.

Peygamberimiz; Halîd'e ve askerlerine, Kureyş'ten size karşı koyacak olanları ekin biçer gibi biçiniz ve Safâ tepeciğinde benimle buluşunuz, buyurdu.[5]

Peygamberimiz Mekke'ye Keda tarafından Ensar birlikleriyle birlikte girmesini Ubâde oğlu Sa'd'e emretti.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.823; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.357

[2] Ehabiş; Mustalıklarla Huzeyme oğlu Hevn Oğulları, Mekke'nin aşağısındaki Hubşa dağı eteğinde toplanıp düşmanlarına karşı sonuna kadar birlikte hareket edecekleri hakkında Kureyş müşrikleriyle antlaşmış oldukları için, toplantı yerlerine izafetle bu kabilelere Ehabiş denilmiştir. (İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.25)

[3] Taberî-Tarih, c.3, s.117-118; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.247; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.197; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.49; Yâkut-Mucemülbüldan, c.2, s.392

[4] Küda; Zi Tuvâ'da Kuaykıan dağının yanında ve Mekke'nin yukarısına düşen bir yer olup Akabe'ye oradan çıkılır. (Yâkut-Mucemülbüldan, c.4, s.440)

[5] İbn-i Kayyım-Zadülmaad, c.2, s.182

Cerrah oğlu Ebû Ubeyde'ye de, zırhlı olmayanlar ile piyadelere kumandan tayin etti ve önüne geçirdi.[1]

Peygamberimizin Ensara Talimatı

Peygamberimiz, Ensara bir gün önce:

"Ey Ensar topluluğu! Kureyşîlerin evbaşını[2], tâbilerini (eşraf'a bağımlı, bağlı olanlarını) görüyor musunuz? Yarın onlarla karşılaştığınız zaman kendilerini ekin biçer gibi biçmeye bakınız." buyurdu. Bunu söylerken de elini sıkarak sağını solunun üzerine koydu.

Sonra da "Yarın benimle buluşma yeriniz Safâ'dır."

Evbaş veya evşab diye anılan bu halk topluluğunu Kureyş müşrikleri Peygamberimizle çarpışmak için bir araya getirmişlerdi.[3]

Müslümanlardan; Muhacirlerin parolası, "Ya Benî Abdurrahman", Hazreçlerin, "Ya Benî Abdullah", Evsîlerin, "Ya Benî Ubeydullah" idi.[4]

Öldürülmesi Emredilen Müşrikler

Peygamberimiz kumandanlarına Mekke'ye girme emrini verdiği sırada kendileriyle çarpışmaya kalkmadıkça hiç kimse ile çarpışmamalarını emretti. Ancak altı erkekle, dört kadını Kâbe'nin örtüsü altına sığınmış olsalar bile yakalanınca öldürülmelerini emretti.[5] Bunlar:

1. Ebû Cehl oğlu ikrime,
2. Muttalib oğlu Esved, Esved'in oğlu Hebbar,
3. Ebî Serh oğlu Sa'd, Sa'd'ın oğlu Abdullah,
4. Subâbetülleysî oğlu Mıkyes,
5. Nukayz oğlu Huveyris
6. Hatal oğlu Hilalin oğlu, Hilal oğlu Abdullah (Abdul'uzzâ),
7. Rebîa oğlu Utbe' kızı Hind,
8. Sâre (Hişâm oğlu Amr'ın azatlı cariyesi)
9. Kureyna veya Fertena (Hatal oğlu Abdullah'ın şarkıcısı)
10. Kureybe veya Ernebe (Hatal oğlu Abdullah'ın şarkıcısı)[6]

---

[1] Müslim-Sahîh, c.3, s.1407; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.49; Taberî-Tarih, c.3, s.118

[2] Evbaş; sözlükte vebiş kelimesinin cem'idir. Çeşitli kabilelerden karışmış, ahlâkça düşük ayak takımı halk demektir. (Firuzabadî-Kamusulmuhit, c.2, s.303)

[3] İbn-i Ebîr-Nihaye, c.5, s.145-146

[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.51

[5] Vakıdî-Megazi, c.2, s.825; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.136; Taberî-Tarih, c.3, s.119-120; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.51

[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.136; Vakıdî-Megazi, c.2, s.825

Peygamberimizin öldürülmesini emrettiği kişiler arasında şunların da bulunduğu rivayet edilir.

11. Ümeyye oğlu Safvan,
12. Ziba'râ oğlu Abdullah,
13. Harb oğlu Vahşî[1]
14. Tulâtıla oğlu Hâris,
15. Züneym'üd'di'lî oğlu Enes[2]

Müslümanlardan Ebû Süfyan'ın Tedirginliği

Peygamberimizin çevresinde Hâbis oğlu Akra, Mirdas oğlu Abbas ve Hısn oğlu Üyeyne… gibi yeni Müslüman olmuş kişiler bulunuyordu.

Harb oğlu Ebû Süfyan, Peygamberimizin çevresindeki Müslümanlardan tedirgin oldu:

"Ya Resulullah, Bunları mı kavmine tercih edip üstün tuttun?" dedi.

Peygamberimiz: "Bunu sen ve senin kavmin yaptı. Siz beni yalanladığınız zaman bunlar beni tasdik ettiler, doğruladılar.

Siz beni Mekke'den sürüp çıkardığınız zaman bunlar bana yardım ettiler." buyurdu.[3]

Başka bir rivayete göre:

Harb oğlu Ebû Süfyan ile Hizam oğlu Hakîm:

"Ya Resulullah! Sen bilinen, bilinmeyen halkın evbaş takımını (muhtelif yerlerden gelen topluluk) başına toplayıp kavim ve kabilenin yanına getirdin!" dediler.

Peygamberimiz: "Sözünde durmayan, haksızlık eden sizsiniz. Hudeybiye'de yapılan anlaşmayı siz bozdunuz! Allah'ın haram ve emin kıldığı Haremini çiğneyerek günah işleyerek Benî Ka'blara galebe çaldınız." buyurdu.

Onlar da: "Doğru söylüyorsun! Keşke bu savaşı Hevazinlere karşı yapsaydın. Çünkü, onlar esirgemek ve acımaktan çok uzaktırlar. Sana karşı da düşmanların en azılısı ve en amansızlarıdırlar." dediler.

Peygamberimiz: "Ben, Rabbimden hem Mekke'yi fethettirip İslâmiyeti güçlendirmek ve üstünleştirmek hem de Hevazinleri yenilgiye uğratıp mallarını ele geçirmek, çoluk

---

[1] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.248, 250-251
[2] İbn-i Kayyım-Zadülmaad, c.2, s.185; Vakıdî-Megazi, c.2, s.789
[3] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.172

çocuklarını esir ettirmek suretiyle bunların hepsini benim için birleştirmesini umuyor ve yüce Allah'tan bunu diliyorum." buyurdu.[1]

Harb Oğlu Ebû Süfyan ile Hizam Oğlu Hakîm'in Kureyşîlere Önceden Gönderilmesi

Hz. Abbas, Harb oğlu Ebû Süfyan'a:

"Yazıklar olsun sana! Resulullah, senin kavminin yanına gitmeden önce kavmine acele yetiş ve onları uyar." dedi.[2]

Ebû Süfyan yanında Hizam oğlu Hakîm ile birlikte acele gitti. Kendilerinin önden gönderilmeleri, Kureyşlileri uyarıp İslâmiyete davet etmeleri içindi.[3] Giderken, Peygamberimiz onlara:

"Kim Ebû Süfyan ile Hizam oğlu Hakîm'in evine girer sığınırsa ona emân verilmiştir ve kim kapısını üzerine kapatır ve elinden silâhını bırakırsa ona da emân verilmiştir." buyurdu.

Ebû Süfyan ile Hizam oğlu Hakîm Mescidi Haram'a giderek Kureyşîlere seslendi ve Mekkeliler evlerine ve Mescidi Haram'a dağıldılar.[4]

Hz. Abbas'ın Mekke'ye Önceden Gitmek İstemesi

Hz. Abbas: "Ya Resulullah! Kavmim Kureyşlilerin yanına varıp onları uyarmak, Allah ve Resulüne imana davet etmek için bana da izin vermeni istiyorum." dedi.

Peygamberimiz izin verince de Hz. Abbas Mekke'ye giderek:

"Ey Mekkeliler! Müslüman olunuz da selâmete eriniz! Karşı koymaya güç yettiremeyeceğiniz bir ordu karşısındasınız!

İşte! Mekke'nin yukarı tarafından Zübeyr, aşağı tarafından Halîd geliyor!

Kim silâhını bırakırsa ona emân verilmiştir." dedi.[5]

İslâm Ordusunun Mekke'ye Girmesi

Peygamberimiz ilk önce Mekke'ye girme emrini Velîd oğlu Halîd'e verdi ve o da Mekke'ye aşağı taraftan El'lît mevkiinden girdi.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.816; Zürkanî-Mevahib Şerhî, c.2, s.313
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.47; Vakıdî-Megazi, c.2, s.822
[3] Taberî-Tarih, c.3, s.117; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.246; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.170
[4] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.246; Vakıdî-Megazi, c.2, s.823; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.47; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.377; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.167, 173
[5] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.140-141

Kureyşliler; Benî Bekirler, Abd-i Menat oğlu Benî Hârisleri, Huzeylleri ve Ehabiş'i orada toplamışlar ve onlara Mekke'nin aşağısında bulunmalarını, kendilerine yardımcı olmalarını emretmişlerdi.[1]

Velîd oğlu Halîd; Handeme dağının dibinde, Ümeyye oğlu Safvan, Ebû Cehl oğlu İkrime ve Amr oğlu Süheyl'in Müslümanlarla çarpışmak üzere toplandıkları bu cemaatle karşılaştı. Halîd:

"Onlarla çarpışınız. Öldürülebilenler öldürülecek, bozguna uğrayıp kaçan öldürülmeyecektir." dedi. Kaçanların peşlerine düşmelerini yasakladı.[2]

Müşrikler çok kısa bir sürede bozguna uğratıldılar, Hazvere çarşısına kadar takip edilerek öldürüldüler. Pek çokları oraya buraya kaçıştılar kimisi de dağ başlarına kaçtı.

Ümeyye oğlu Safvan, Ebû Cehl oğlu İkrime, Amr oğlu Süheyl gibi Kureyş ileri gelenleri de kaçmışlardı.[3]

Silâhlarını, Peygamberimiz ve ashabı için onarıp Handeme'de Müslümanları yenerek onlardan alacağı esiri karısına hizmetçi yapacağını vaat eden Hımas'da evine kaçabilmek için cansız düşmüştü. Karısı:

"Bana söylemiş olduğun, vaadettiğin hizmetçi nerede kaldı? Seni bekledim durdum!" diyerek alay etti. Hımas:

"Alay etmeyi bırak da kapıyı üzerine sıkıca kapat.[4] Çünkü kim kapısını kapar evinde oturursa ona emân verilmiştir." dedi. Karısı:

"Yazıklar olsun sana! Ben, seni Muhammed (Aleyhisselâm) le çarpışmaktan alıkoymamış mıydım? Kapamamı istediğin kapımız nedir?" dedi. Hımas:

"O, hiç kimseye açılmayacak kapıdır! Eğer, sen Handeme'de hâlimizi; Safvan'ın, İkrime'nin nasıl kaçtıklarını, kılıçlarla karşılanıp nasıl vurulduğumuzu, savak ve kafa taslarının nasıl biçildiklerini, onların arkamızdan nasıl haykırdıklarını görmüş olsaydın beni kınayacak en küçük bir söz bile söylemezdin." dedi.[5]

Halk evlerine girmek için koşmaya, evlerinin kapılarını kapamaya ve ellerindeki silâhları yollara atmaya, Müslümanlar da atılan bu silâhları almaya başladılar.

---

[1] Kastalanî-Mevahib, c.1, s.197; Taberî-Tarih, c.3, s.117-118
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.825, 839; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.24
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.51; Taberî-Tarih, c.3, s.119; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.356
[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.50; Vakıdî-Megazi, c.2, s.723, 727; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.356, 359
[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.50-51; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.356-357

Avvam Oğlu Zübeyr'in Mekke'ye Girmesi

Avvam oğlu Zübeyr, Muhacir süvarileriyle birlikte Mekke'nin üst tarafından Hacun'a kadar ilerleyip bayrağını Fetih Mescidi veya Râye Mescidinin bulunduğu yere dikti.

Mekke'nin yukarı tarafında, Mekkelilerden karşı koyan olmadığı için Zübeyr çarpışma yapmak zorunda kalmamıştı.

Peygamberimiz, Ebû Süfyan ile Hizam oğlu Hakîm'i Mekke'ye gönderdikten hemen sonra Avvam oğlu Zübeyr'i de hareket ettirmişti.[1]

Peygamberimizin Mekke'ye Girmesi

Peygamberimiz Hicretin sekizinci yılı, Ramazan ayının on üçünde cuma günü, güneş doğmadan önce Kasvâ adlı devesine bindi ve Zeyd oğlu Usâme'yi terkisine aldı. Başına, Yemen işi siyah bir bez parçasından sarık sarmıştı. Peygamberimizin o gün başına miğfer geçirdiği de rivayet edilir.[2]

Peygamberimiz, nihayet kendisine Mekke'nin fethinin de ikram ve ihsan edildiğini görünce, Allah'a karşı duyduğu derin minnet ve şükrandan dolayı başını yine tevazuyla önüne eğdi. O derece eğildi ki sakalının ucu neredeyse devesinin semerinin başına değiyordu.[3]

Peygamberimiz Mekke'ye girerken güneş gökte yükselmişti. Devesinin üzerinde Feth sûresini yüksek sesle okuyor, Allah'a şükür ve tevazuundan başını önüne eğmiş bulunuyordu. Ezâhır yokuşunu çıkınca orada durdu ve Mekke evlerine doğru baktı. Allah'a hamdüsena etti. Hacun'da kurulan çadırının bulunduğu yere bakınca da:

"Ey Câbir! İşte bizim konaklayacağımız ev orasıdır ki Kureyşliler orada bizim aleyhimizde küfür üzerinde antlaşmışlardı." buyurdu.[4]

Peygamberimiz Mekke'nin yukarısına geldi ve orada konakladı.[5]

Resulullah Aleyhisselâm, Mekke'ye gelirken yukarı tarafından girer, çıkarken de aşağı tarafından çıkardı.[6]

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.117; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.246

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.276, c.6, s.342; Ebülfida-Sîre, c.3, s.541-542; Halebî-İnsan, c.3, s.27; Vakıdî-Megazi, c.2, s.823-824; Buharî-Sahîh, c.5, s.93; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.197; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.82, 84; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.47; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.246; Abdurrezzak Musannef, c.5, s.379; Nesaî-Sünen, c.5, s.201

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.48; Vakıdî-Megazi, c.2, s.824; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.246-247

[4] Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.28; Vakıdî-Megazi, c.2, s.828

[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.49; Taberî-Tarih, c.3, s.118

[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.140; Buharî-Sahîh, c.2, s.154; Tirmizî-Sünen, c.3, s.209

Öldürülmesi Emredilen Müşriklerin Durumu

Hatal oğlu Abdullah;

Hatal oğlu Abdullah, Müslüman olmuş, Medine'ye Hicret etmiş ve Peygamberimiz onu zekât ve sadaka toplayıcılığı görevine tayin etmişti.

Abdullah, yemeğini pişirmeyen kölesini döverek öldürdüğü için korkusundan zekât ve sadaka mallarını da yanına alarak Mekke'ye kaçmış ve müşrikliğe dönmüştü. Mekke'nin fetih günü Ebû Berzetül'eslemî, Abdullah'ı Kâbe örtüsüne asılmış olduğu hâlde çıkarıp Rükün ile Makam arasında boynunu vurduğunu söylemiştir.[1]

Fertenâ veya Kureyna:

Hatal oğlu Abdullah'ın şarkıcı iki kadın kölesinin adları Fertenâ veya Kureyna ile Kureybe veya Erhebe idi. Bunlar, Peygamberimiz için söylenen hicivleri okurlardı. Mekke'nin fetih gününde Erhebe yakalanarak öldürüldü diğeri ise kaçtı. Kendisine emân verilinceye kadar görünmedi ve emân verilince de kılık ve kıyafetini değiştirerek Müslüman oldu.[2]

Benî Huzâalardan olan Tulâtıla oğlu Hâris:

Benî Huzâalardan olan Tulâtıla oğlu Hâris müşriklerin en azılılarındandı ve fetih günü Hz. Ali tarafından öldürüldü.[3]

Nukayz oğlu Huveyris:

Nukayz oğlu Huveyris, Mekke'de Peygamberimize işkence yapan kişilerden olup sözleri Peygamberimize çok ağır gelirdi. Fetih günü evine kapanmıştı. Hz. Ali kendisini sorduğunda çölde olduğunu söylemişler ve Hz. Ali kapısından uzaklaştığı sırada Huveyris başka bir eve kaçmak isterken Hz. Ali arkasından yetişerek onu öldürmüştür.[4]

Subâbe oğlu Mıkyes:

Subâbe oğlu Mıkyes; Müslüman olan ve Peygamberimizle Müreysi gazasına katılan kardeşi Hâşim'i yanlışlıkla öldüren Müslümanı öldürerek müşrikliğe dönmüş ve Mekke'ye kaçmıştı. Fetih günü içki içerken amcasının oğlu Abdullah oğlu Nümeyle tarafından dışarıya çağırıldı ve dışarı çıkıncada kendisini öldürdü.[5]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.259; Belâzürî-Ensab, c.1, s.359-360, c.2, s.859; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.52; Taberî-Tarih, c.3, s.119; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.424

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.52-53; Vakıdî-Megazi, c.2, s.825, 860; Belâzüri-Ensab, c.1, s.361

[3] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.94; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.50-51

[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.52; Vakıdî-Megazi, c.2, s.857; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.250; Belâzürî-Ensab, c.1, s.359

[5] Belâzürî-Ensab'ül, c.1, s.358-359; Vakıdî-Megazi, c.2, s.861-862; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.250; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.176

Sâre:

Abdül-Muttalib Oğullarının azatlılarından olan şarkıcı Sâre, Peygamberimize karşı hiciv şiirleri okur ve Mekke fethinin hazırlıkları zamanında Ebî Beltea oğlu Hâtıb'ın Kureyşîlere yazdığı gizli mektubu götürmeyi üzerine almıştı. Kendisinden bu mektup geri alınmıştı fakat Peygamberimizin emriyle bir ceza verilmemişti. Velâkin kendisi Mekke'ye geldiği zaman müşriklere durumu teferruatıyla anlatmıştı. Mekke'nin fethi gününde yakalanarak Hz. Ali veya başka biri tarafından öldürüldü.[1] Peygamberimizin emriyle bazı Kureyşîler öldürülüp Mekke'de feryatlar koparılınca Harb oğlu Ebû Süfyan, Peygamberimize:

"Kavmini sağ bırakmayacak mısın" dedi. Peygamberimiz:

"Bugünden sonra kıyamete kadar küfür üzerine Kureyşliler öldürülmeyecek ve küfür üzerine Kureyşlilerle savaşılmayacaktır!" buyurdu.[2]

Ümeyye oğlu Safvan;

Ümeyye oğlu Safvan; kanlarının dökülmesi helâl sayılan müşriklerden ve Peygamberimizin azılı düşmanlarındandı.

Hudeybiye anlaşmasını çiğneyerek yüzlerini örtüp Benî Bekirlerle birlikte Huzâaları uyurken kılıçtan geçiren Kureyşîler arasındaydı ve Handeme'de Mekkelileri ayaklandırarak Velîd oğlu Halîd'e karşı koyan üç Kureyşîden birisiydi. Fetih günü bozguna uğrayınca Cidde'ye kaçtı ve oradan gemiye binerek Yemen'e gidecekti.[3]

Ebû Cehl oğlu İkrime :

Ebû Cehl oğlu İkrime de babası gibi Peygamberimizin en katı ve azılı düşmanıydı. İkrime, Handeme'de Mekkelileri Peygamberimize karşı kışkırtan ve çarpışmaya hazırlayan kişilerdendi. Aynı zamanda da Hudeybiye anlaşmasını çiğnemiş ve Benî Bekirlerle birlikte Huzâaları uyurken kılıçtan geçiren Kureyşîlerle birlikteydi.

Mekke fethi gününde bozguna uğrayarak kaçanlardan birisi de İkrime'dir. Ebû Cehl oğlu ikrime öldürüleceğinden korkarak Yemen'e kaçtı.[4]

Abdül-Muttalib oğlu Esved, Esved'in oğlu Hebbar:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.860-862; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.250; Belâzüri-Ensab, c.1, s.354, 359, 361; İbn-i Seyyid, c.2, s.176; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.40; Taberî-Tarih, c.3, s.113

[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.862, 867; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.412

[3] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.248; Vakıdî-Megazi, c.2, s.823, 825; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.49, 60; Taberî-Tarih, c.3, s.118

[4] İbn-i Abdulberr-İstiab, c.3, s.1082; Vakıdî-Megazi, c.2, s.823, 825, 851; Taberî-Tarih, c.3, s.118; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.49; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.239, 248; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.77; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.4; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.136

Abdül-Muttalib oğlu Esved, Esved'in oğlu Hebbar, Müslümanlara en ağır işkenceleri yapardı. Peygamberimizin kızı Hz. Zeyneb'i, Medine'ye Hicreti sırasında Zi-Tuvâ'da yakalamış, hevdeç içinde mızrakla vurarak devesinden kayanın üzerine düşürmüş ve karnındaki çocuğunun da düşmesine sebep olmuştu. Hz. Zeyneb hastalanmış ve vefatına kadar da bu hastalığından kurtulamamıştı.

Mekke fethi gününde Hebbar kaçmış ve ele geçirilememişti.[1]

Ebî Serh oğlu Sa'd :

Mekke'nin fethinden önce Müslüman olup Medine'ye Hicret eden Ebî Serh oğlu Sa'd, Sa'd oğlu Abdullah, Peygamberimize inen vahiyleri yazardı.

Abdullah, Peygamberimize inen vahyi Peygamberimizin söylediği "*El-kâfirin*" yerine "*Ezzâlimin"; Azizin Hakîmen*" yerine "*Alimün Hakimün*" diye yazmış, ben de Muhammed (Aleyhisselâm) in söylediği gibi söyleyebilirim, Muhammed (Aleyhisselâm) e gelen şeyin benzeri bana da geliyor, Muhammed (Aleyhisselâm) Peygamber ise kendisine vahiy geliyorsa ben de Peygamberim bana da vahiy olunuyor. Muhammed (Aleyhisselâm) "*Selîan Alîmen*" dedi ben de "*Alîmen Hakîmen*" dedim, demeye başladı.

Sinsice yaptığı bu ve benzeri yaygarası ile hainlikleri ortaya çıkınca Medine'de daha fazla kalamayacağını anlamış ve Müslümanlıktan müşrikliğe dönerek Mekke'ye kaçtı. Kureyş müşriklerine:

"Ben ne zaman istesem Muhammed (Aleyhisselâm) in Kur'an'ındakilerini değiştirerek yazardım!" derdi.[2] Sa'd oğlu Abdullah öldürülmek için aranıldı.

Zibe'râ oğlu Abdullah, Ebî Vehb'ülmahzuni oğlu Hübeyre:

İslâm düşmanlarının en büyüklerinden olan ve halkın Peygamberimiz ile ashabına karşı diliyle ve eliyle en sert ve en katı davranan Zibe'râ oğlu Abdullah müşrikleri Peygamberimize karşı çarpışmak için kışkırtır dururdu.[3] Peygamberimiz aleyhinde söylediği hiciv şiirleriyle müşriklerce üstün tutulan güçlü bir şairdi.

Fetih günü Hz. Ümmühanî'nin kocası Ebî Vehb'ülmahzuni oğlu Hübeyre ile birlikte Necran'a kaçtılar.

Harb oğlu Vahşi:

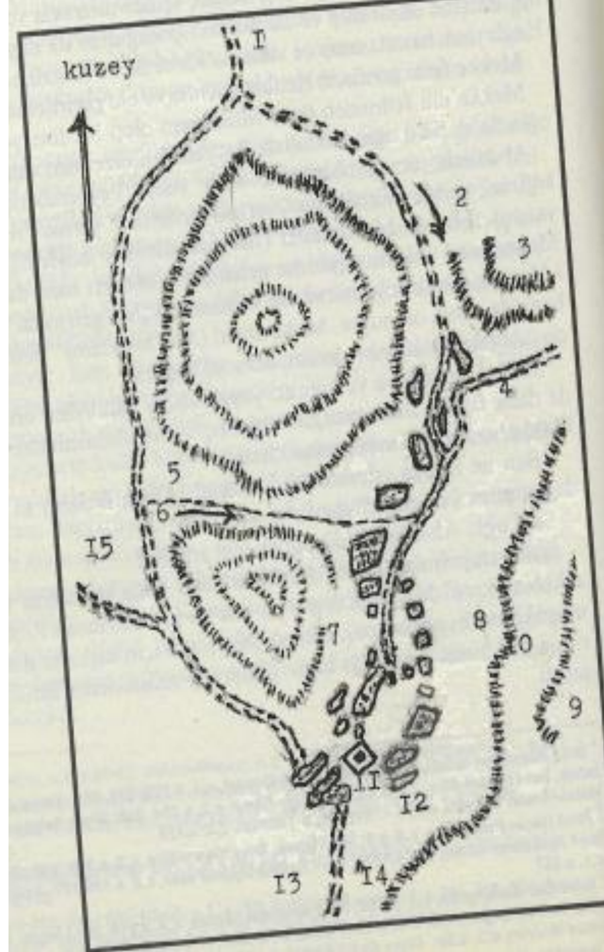
[1] İbn-i Hacer-Fethulbari, c.8, s.9; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.2, s.309; Vakıdî-Megazi, c.2, s.857; İbn-i Abdulberr-İstiab, c.4, s.1854; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.176-177; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.357

[2] İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.3, s.259; İbn-i Abdulberr-İstiab, c.3, s.918; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.52; Vakıdî-Megazi, c.2, s.853, 855; Belâzüri-Ensab, c.1, s.358; Taberî-Tefsir, c.7, s.273-274; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.36; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.90; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.249

[3] İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.3, s.239; İbn-i Abdulberr-İstiab, c.3, s.901; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.94; Ebülfida-Sîre, c.3, s.586

Harb oğlu Vahşi'de öldürülmesi emredilen müşriklerdendi. Hz. Hamza'yı şehit eden Vahşi fetih günü Mekke'den Tâif'e kaçtı.[1]

Mekke'nin Fethi Krokisi

2 Mekke'nin Fethi Krokisi

1. Merruz Zahran yolu
2. Avvam oğlu Zübeyr ordusu
3. Arafat Dağı
4. Mina, Taif yolu
5. Küda geçidi
6.Ubâde oğlu Sa'd ordusu
7. Zi Tuvâ Mevkii
8. Ebû Kubeys Dağı
9. Handeme Dağı
10. Müşrik kuvveti
12. Ecyad
13. Yemen yolu
14. Velîd oğlu Halîd ordusu
15. Cidde yolu

[1] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.250; Vakıdî-Megazi, c.2, s.831

Peygamberimizin Kâbe'yi Tavaf Etmesi

Peygamberimiz çadırında yıkandıktan ve halk da sükûnet bulup yatıştıktan sonra devesi Kasvâ'ya bindi. Başındaki miğferini çıkarmış, Yemen işinden siyah bir bezden sarık sarmış, sarığının bir ucunu da arkasına salmıştı. Sırtına da zırh gömlek giyinmişti. Zeyd oğlu Usâme'yi yine terkisine aldı.

Hz. Ebû-Bekr, Peygamberimizin sağ yanında bulunuyor ve Peygamberimizle konuşuyordu. Muhacir ve Ensar Peygamberimizin etrafını sarmış bir şekilde ilerlediler.

Bathâ'da, Ebû Uhayha'nın evinin hizasında kızlarına rastlamışlar, kızlar baş örtülerini süvari atlarının yüzlerine çarpıyordu. Peygamberimiz onları görünce, Hz. Ebû-Bekr'e bakıp gülümsedi.[1]

Peygamberimiz, Kasvâ'nın üzerinde ve Mesleme oğlu Muhammed'de Kasvâ'nın yularından tutmuş olduğu hâlde Kâbe'yi tavafa başladı. Tavafın yedi devresini tamamlayınca Kasvâ'dan indi. Nadle oğlu Abdullah, Abdullah'ın oğlu Mâmer, Kasvâ'yı dışarı çıkardı.

Peygamberimiz Makamı İbrahim'e vardı. Orada iki rekât tavaf namazı kılıp Zemzem kuyusuna geldi.[2]

Zemzem kuyusundan çekilen sudan içti ve abdest alarak Safâ tepeciğine gitti. Kâbe'yi görünce ellerini kaldırdı Allah'a hamdüsena ederek dua etti.

Güneş yükselince Peygamberimiz amcası Ebû Talib'in kızı Ümmühanî'nin evine gitti ve orada yıkandı.

Hz. Ümmühanî der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm fetih günü olan cuma günü evime gelerek gusledip sonra sekiz rekât namaz kıldı.[3] Kumandanlar bir memleketi veya bir kaleyi fethettikleri zaman bu namazı kılarlardı."[4]

Fetih Gününde Mekke'de Yapılanlar

Kâbe'nin çevresinde tapınılmak için dikilmiş, kurşunla sağlamlaştırılmış üç yüz altmış put vardı ve bunlar Arap kabilelerine ait olup zaman zaman gelinerek ziyaret edilir, kendileri için kurbanlar kesilirdi.

Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimize:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.831; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.356; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.66
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.832
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.342
[4] İbn-i Kayyım-Zadülmaad, c.2, s.184

“Asanı eline alıp dokun onlara.” dedi.[1]

Peygamberimiz elindeki asasıyla putlara birer birer dokunuyor ve:

“Hak geldi. Yok olan batıl; ne yoktan bir şey var edebilir ne de yok olanı diriltebilir!” buyuruyordu.

Peygamberimiz asa ile dokundukça putlar yere düşüyorlardı. O gün Kâbe çevresindeki bütün putlar yıkıldı.

Peygamberimiz öğle vakti gelince Kâbe’nin üzerine çıkarak Bilal-i Habeşî’ye ezan okumasını emretti. Bilal-i Habeşî sesini olanca gücüyle yükselterek ezan okumaya başladı.[2]

Peygamberimiz öğle namazını kıldıktan sonra Kâbe çevresindeki bütün putların bir araya toplanarak yıkılmasını emretti.

Umeyr oğlu Fadâle bu husustaki bir şiirinde şöyle demiştir: “Sen, Mekke’nin fethinde, putları kırdıkları gün Muhammed (Aleyhisselâm)’i bir göreydin! Allah’ın nurunun nasıl parladığını, şirk ve küfrün yüzünü kararlıkların nasıl büründüğünü görürdün!”[3]

Mekke fethedilince, Peygamberimiz ilk sabah namazını Kâbe mescidinde Kâbe’ye yönelerek kıldırdı. Sabah namazının ilk rekâtında Fatiha sûresinden sonra Müminûn sûresini okumaya başlamış, Hz. Musa ve Hz. Harun veya Hz. İsa’yı anan ayete gelince kendisini öksürük tutunca okumayı keserek rükûa gitmişti.[4]

Kâbe’nin dışında olduğu gibi içinde de putlar vardı. Peygamberimiz putlar çıkarılıp atılmadıkça Kâbe’ye girmek istemedi.

Müşriklere göre putların en büyüğü Hubel putuydu. Hubel, Kâbe’nin içinde ve Kâbe’ye hediye edilen şeylerin konulduğu kuyunun yanı başında dikilmiş bulunuyordu. Kırmızı akiktendi ve insan şeklindeydi. Sağ eli kırılmış olarak elde edilmiş ve Kureyşliler tarafından ona altından bir el yapılmıştı.[5] Bir yolculuktan dönen kimse Kâbe’yi tavaf edip Hubel’in yanında tıraş olduktan sonra evine dönerdi. Hubel; Benî Bekirler, Mâlikler, Milkânlar, Kinâneler ve Kureyşlilerin putuydu.[6]

Rivayete göre; Hubel’i, Mekke’ye Luhay oğlu Amr getirmişti. Şam’a giden Amr, Amalikalıların oturduğu Belkâ ülkesindeki Maab’a varınca Amalikalıların taptığı putlardan birisini alarak Mekke’ye getirip dikti, ona tapmaları ve tazimde bulunmaları için halka

---

[1] Kastalanî-Mevahib, c.1, s.204
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.846; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.274
[3] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.121
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.411
[5] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.119
[6] İbn-i Hazm-Cemhere, s.492

emretti. Kader ve nasip okları çekim işi de Hubel'in yanında görevli tarafından yapılırdı.[1] Kureyş eşrafından Ümeyye oğlu Safvan bu işe bakardı.

Hubel'in yanında üzerleri yazılı olan yedi ok bulunurdu. Bu oklardan birinin üzerinde diyet (el'akl) yazılıydı. Öldürülen bir insanın diyetini kimin ödemesi gerektiği hakkında anlaşmazlığa düşüldüğü zaman bu oklar çekilir, diyet oku kime çıkarsa diyeti o öderdi.

Oklardan birisinin üzerinde, hayır (lâ) başka birinin üzerinde de evet (naam) sözü yazılıydı. Bir işin yapılması istenildiği zaman ok çekilir ve çıkan cevaba göre iş yapılırdı.

Başka bir ok üzerinde, sizdendir (minküm), bir başkasında iliştirilmiş (mülsak), bir başkasının üzerinde, sizden başkasındandır (min gayriküm), bir diğerinin üzerinde de sular (el'miyah) yazılıydı.

Su çıkarılmak istenildiği zaman oklar çekilir ona göre kuyu kazılırdı.

Bir çocuk sünnet ettirilmek, bir nikâh kıymak, bir ölü gömülmek istenildiği veya birinin soyundan şüphelenildiği zaman Hubel'in yanına gidilir, yüz dirhem gümüş para ile kurbanlık deve ok çekme memuruna verildikten sonra işin sonucu anlanılmak istenen kişi Hubel'in yanına yaklaştırılır, dilek tutulur ve ok çektirilir. Eğer çekilen ok kişi hakkında sizdendir oku çıkarsa onun kendi soyundan ve soylu olduğuna inanılır; sizden başkasındandır oku çıkarsa o kişi o ailenin müttefiki olurdu. Eğer iliştirilmiş yazılı ok çıkarsa o kişinin ne soyca ne müttefik olur ve ne o aileyle ne de kabileyle bir ilişkisi bulunmaz aradaki bir kişi olurdu.[2]

Peygamberimizin dedesi Abdül-Muttalib zemzem kuyusunu kazdığı sıralarda Kureyş kabilesinden gördüğü uygunsuz davranışlar üzerine; on oğlum olur da ve onlar kendilerini koruyacak çağa ulaşırlarsa içlerinden birini Kâbe'nin yanında Allah'a kurban edeceğini adamış ve on oğlu olup büyüdüğü zaman onlardan her biri birer ok üzerine isimlerini yazdırmışlar ve oklarda da oğlu Abdullah'ın adı çıkmıştı. Abdül-Muttalib de onu kurban etmeye kalkışmıştı fakat yapılan tavsiyeler üzerine Abdullah yüz deve kurban edilmesi karşılığında kurtulmuştu.[3]

Harb oğlu Ebû Süfyan, Uhud savaş günü: "Ey Hubel! Dinini üstün getir, yükselt!" diyerek puta olan bağlılığını göstermişti.

Hubel putu kırılınca Avvam oğlu Zübeyr, Harb oğlu Ebû Süfyan'a:

"Ey Ebû Süfyan! İşte Hubel putu kırıldı! Hâlbuki sen Uhud günü onun sana zafer ihsan ettiğini sanıyor ve gurur içinde bulunup aldanıp gidiyordun!" dedi.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.79, 155
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.160-161; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.117-118
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.160-164

Ebû Süfyan: “Ey Avvam oğlu, bırak artık ondan söz etmeyi! Ben artık inanmışımdır ki eğer Muhammed (Aleyhisselâm)’ın ilâhından başka ilâh bulunmuş olsaydı herhâlde şu olanlardan başka türlüsü olurdu.” dedi.[1]

Kâbe’nin içinde Hubel putundan başka hurma ağacından yapılmış iki güvercin heykeli ile Hz. İbrahim Aleyhisselâmın kestiği koçun iki boynuzu da vardı. O devirde Kâbe’nin altı direği vardı ve bunlar iki sıra halindeydi ve direkler yaldızla süslenmişti. Kapıya doğru olan direkte Hz. Meryem ile kucağında Hz. İsa Aleyhisselâmın sureti, öteki direkte de Peygamberlerin, meleklerin ve oklarla fal çeken ihtiyar bir adam şeklinde Hz. İbrahim Aleyhisselâmın suretiyle bir koç veya bir koç başı ile ağaçlar çizilmiş bulunuyordu.[2]

Peygamberimiz, Talha oğlu Osman’dan Kâbe’nin anahtarını alınca kapısını kendi eliyle açtı. Hz. İbrahim Aleyhisselâm ve Hz. İsmail Aleyhisselâmın eliyle fal oku çeker şekilde tasvir edilmiş olduğunu görünce:

“Allah, bunları yapanları kahretsin! İbrahim’in hâl ve şanında fal okları çekmek yoktur! Bu iki Peygamber hiçbir zaman fal okları çekmemişlerdir.” buyurdu.[3]

Peygamberimiz, **Al-i İmran Sûresi ayet 67**’yi okudu:[4]

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

مَا كَانَ اِبْرٰهِيمُ يَهُودِياًّ وَلَا نَصْرَانِياًّ وَلٰكِنْ كَانَ حَنِيفاً مُسْلِماًۜ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

“İBRAHİM, NE YAHUDİ İDİ, NE DE HIRİSTİYAN. FAKAT O, HANİF (ALLAH'I BİR TANIYAN, HAKKA YÖNELEN) BİR MÜSLÜMANDI. ALLAH'A ORTAK KOŞANLARDAN DA DEĞİLDİ.”

Peygamberimiz, Kâbe’nin içindeki putları ve suretleri çıkarmasını, silmesini Hz. Ömer’e emretti.

Hz. Ömer, Kâbe’ye girerek putları kırdı, silinmedik suret bırakmadı.[5]

Peygamberimiz Kâbe’nin İçinde

Peygamberimiz, Zeyd oğlu Usâme, Rebah oğlu Bilâl ve Talha oğlu Osman’la birlikte Kâbe’nin içine girdi. Kâbe’nin kapısının üzerlerine kapatılmasını emretti. O gün Kâbe’nin içinde uzun bir müddet kaldılar.

Peygamberimiz Kâbe’nin içinde bulunduğu sırada Velîd oğlu Hâlid kapının önünde durup halkın orada yığılmasına engel oluyordu. Peygamberimiz; Kâbe’nin içinde namaz

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.155; Vakıdî-Megazi, c.2, s.232; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.122
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.54; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.166-167, 169; Vakıdî-Megazi, c.2, s.835
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.55; Vakıdî-Megazi, c.2, s.834; Buharî-Sahîh, c.2, s.160
[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.55; Ebülfida-Sîre, c.3, s.571
[5] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.142; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.396

kıldıktan, Kâbe'nin her köşesini dolaşarak tekbir getirdikten, tesbih ve dua ettikten[1] sonra kapı açıldı.

Bilal-i Habeşî kapının arkasında ayakta durmaktaydı. Ömer oğlu Abdullah, Peygamberimizin namaz kıldığı yeri sordu ve Bilal-i Habeşî, Peygamberimizin namaz kıldığı yeri ona gösterdi.[2]

O sırada Kureyşliler Mescidi Haram'a dolmuşlar, Kâbe'nin çevresine oturmuşlardı ve Peygamberimizin ne yapacağını merakla gözlüyorlardı. Peygamberimiz, Kâbe kapısının eşiğinde ayakta duruyor ve kapıya tutunuyordu.

Gün, fethin ikinci günüydü.[3]

Peygamberimiz üç kere tekbir getirdikten sonra[4] şöyle buyurdu:

"Hamd, Allah'a yaraşır. Allah'tan başka ilâh yoktur. Yalnız o vardır. Onun eşi, ortağı yoktur.

İyi biliniz ki; cahiliye çağına ait olup övünme vesilesi edilegelen her şey; kan, mal davaları, bunların hepsi bugün şu ayaklarımın altında kalmış, kaldırılmıştır!

Ancak, Beytullah'ın perdedârlığı (kapı perdesi açma) hizmeti ile hacılara su dağıtma hizmeti bunun dışındadır.

İyi biliniz ki; cahiliye çağına ait olup övünmelerin üzerinde bıraktım. (Eski kan davaları kaldırılmış olmakla beraber bundan sonra bir cinayet vuku bulacak olursa) bilesiniz ki kamçı ve sopa ile yapılan ve yarı kasıtlı sayılan hata cinayetine ağır diyet ödenmesi gerekir ki bu da içlerinden kırkının karınlarında yavruları bulunmak şartıyla yüz devedir.[5]

Ey Kureyş cemaati! Muhakkak ki Allah, cahiliyet gururunu, cahiliyet atalarıyla övünüp büyüklenmeyi sizden kaldırmıştır!

Bütün insanlar Âdemden, Âdem de topraktan yaratılmıştır. İnsanlar iki kısım, iki sınıftır. Bir kısmı mümin ve müttakîdir. Allah katında değerli ve şereflidir.

Diğer kısmı ise azgın ve yaramazdır. Allah katında da değersiz ve şerefsizdir.[6]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.835; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.137, 142; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.268; Buharî-Sahîh, c.5, s.93

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.55-56; Buharî-Sahîh, c.5, s.93; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.268

[3] İbn-i Haldun-Tarih, c.2, s.2, s.44

[4] İbn-i Davut-Sünen, c.4, s.185

[5] Vakıdî-Megazi, c.2, s.835; Abdurrezzak-Musannef, c.9, s.281-282; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.11, c.3, s.410; Ezeakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.114, c.2, s.121; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.878; Nesaî-Sünen, c.8, s.41-42; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.54; Ebî Davut-Sünen, c.4, s.185; Taberî-Tarih, c.3, s.120; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.252

[6] Tirmizî-Sünen, c.5, s.389; Nefesî-Medarik, c.4, s.173

Nitekim Allah buyuruyor: El-Hucurat Sûresi, ayet 13:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَّا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَاُنْثٰى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوباً وَقَبَّائِلَ لِتَعَارَفُواۜ اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتْقٰيكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

“Ey insanlar! Şüphe yok ki, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, o'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hakkıyla haberdar olandır.”

Ey Kureyş cemaati! Ey Mekkeliler! Ne dersiniz? Şimdi hakkınızda benim ne yapacağımı sanıyorsunuz?” buyurdu.

Kureyşliler: “Biz, senin hayır ve iyilik yapacağını sanırız ve hayır yapacaksın! Sen, iyilik ve kerem sahibi bir kardeşsin! Kerem ve iyilik sahibi bir kardeş oğlusun! Gücün yetti, iyi davran!” dediler.

Peygamberimiz: “Benim hâlimle, sizin hâliniz Yusuf Aleyhisselâmın kardeşlerine dediği gibi olacaktır. Yusuf Aleyhisselâmın kardeşlerine dediği gibi ben de;

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ اٰثَرَكَ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَاِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ ﴿٩١﴾قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَۜ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْۘ وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

“Yûsuf dedi ki: "bugün size kınama yok. Allah sizi bağışlasın. O, merhametlilerin en merhametlisidir.” ”[1] diyorum.

Gidiniz! Sizler azatlı ve serbestsiniz!” buyurdu.[2]

Peygamberimiz fetih hutbesinin ilkini yapmıştı.

Allah, onların hepsini eline düşürmüş, kendisine boyun eğdirmiş iken Peygamberimiz böylece bağışlamış, azatlamış, serbest bırakmıştır.

Bunun içindir ki Mekkelilere, azatlananlar denilmiştir.

---

¹ Yusuf Suresi, ayet 92

² İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.55; Vakıdî-Megazi, c.2, s.835; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.2, s.121; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.47; Taberî-Tarih, c.3, s.120; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.252; Ebülfida-Sîre, c.3, s.570; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.142

Peygamberimizin İkinci Fetih Hutbesi

Peygamberimiz yine fethin ikince günü öğle namazından sonra Kâbe'nin merdiveninde, arkası Kâbe'ye dayalı olarak Allah'a hamdüsenada bulunduktan sonra halka şöyle hitap buyurdu:

"Ey insanlar! Şüphe yok ki Allah, göklerle yeri, güneş ile ayı yarattığı gün Mekke'yi de haram ve dokunulmaz kılmıştır. Burası, Allah'ın haram ve dokunulmaz kıldığı bir bölgedir. Kıyamet gününe kadar da haram ve dokunulmaz olarak kalacaktır.

Mekke'yi, haram ve dokunulmaz kılan Allah'tır. Onu, insanlar haram kılmamışlardır. Mekke'nin ganimetlerinden hiçbir şey bize helâl olmamıştır. Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kimse için Mekke Hareminde[1] kan dökmek, ağaç kesmek helâl olmaz.

Bana da ancak gündüzün belli bir saatinde helâl kılınmıştır ki bu da Mekkelilerin ilâhi gazabı hak etmiş olmalarından ileri gelmiştir. Mekkeliler üzerine Resulullah ile müminler de ancak bir kez gönderilmişlerdir.

İyi biliniz ki; şu saatte Mekke benim için bile haramdır. Mekke'nin bugünkü haramlığı dünkü haramlığı hâline dönmüştür.

Şayet; size biri çıkıp, Resulullah burada çarpışma yapmıştı, diyerek ruhsat yoluna kaçacak olursa ona, yüce Allah yalnız Resulüne helâl kılmış, izin vermişti. Size helâl kılmayıp izin vermemiştir, deyiniz!

Mekke'nin yeşil otları biçilmez!"[2]

Hz. Abbas: "Ya Resulullah, Mekke Izhır[3] otundan başka. Çünkü o, evlerimiz ve kabirlerimiz için gereklidir." dedi.

Peygamberimiz bir müddet sustuktan sonra:

"Izhır otundan başka! Çünkü onu biçmek helâldir.

Ey Huzâa cemaati! Artık adam öldürmekten ellerinizi çekiniz. Üstelik Huzeyllerin adÂmını da siz öldürdünüz. Onun diyetini (siz ödemezseniz) ben ödeyeceğim.

Şu andan sonra kim öldürülürse, öldürülenin ailesi için iki şeyden birini seçmek vardır. Ya öldürenin kısas olarak öldürülmesi ya da öldürülenin diyetini ya da kan bedelini ister.

---

[1] Harem; hürmet edilecek yer, makam.

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.58; Vakıdî-Megazi, c.2, s.836, 844; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.137; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.11, 179, c.4, s.31-32, c.6, s.385, 2353, 2898, 2899 uncu hadisler; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.2, s.121-123; Buharî-Sahîh, c.1, s.35-36, c.5, s.98; Nesaî-Sünen, c.5, s.203-206; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.48

[3] Izhir otu Mekkelilerce bilinen, hoş kokulu bir bitki olup kökü toprağın altındadır, ince yoncaları vardır. Düz arazilerde biter.

Cahiliye çağının kötü işleri silinip gitmiştir. Zinaya ise mahrumluk (esleb) vardır. İddiasını ispatlamak için delil getirmek davacıya, yemin de inkâr edene düşer.

Cahiliye çağında yapılan antlaşmalara riayet ediniz! İslâmiyet ona kuvvetten başka bir şey eklemez. İslâmiyette; ne cahiliyet antlaşması vardır ne de fetihten sonra Hicret! Seferber edilmek istendiğiniz zaman hemen seferber olunuz. İslâmiyette, cahiliye antlaşması icat ve ihdas (yeni bir şey yapmak) etmeyiniz.

Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Bütün Müslümanlar kardeştirler. Müslümanların kanları birbirine eşittir. Zimmetlerini (borçlarını), onların en hafifleri, en uzaktakileri bile yerine getirmeye gayret ederler.

İyi biliniz ki; ne bir kâfir için bir mümin ve Müslüman öldürülür ne de onlardan taahhüt sahibi olanlar taahhütlerinden dolayı harbî olan kâfirler için öldürülürler.

İyi biliniz ki; İslâmiyette değiş tokuş yoluyla mihrsiz evlenme yoktur. Kadın, ne halasının ne de teyzesinin kocasıyla nikâhlanamaz.

Kocasının izni olmadıkça, malından bir şey vermesi kadın için helâl ve caiz değildir. Kadın yanında bir mahremi bulunmadıkça üç günlük yola çıkamaz.

Vâris için vasiyete gerek yoktur. Aynı din sahipleri birbirlerine vâris olmazlar.

Namaz kılması caiz olmayan vakte kerahat vakti denir. Bu da üç vakittir. Bu üç vakitte namaz kılınmaz. Biri güneş doğarken yani güneş doğmaya başladıktan kırk beş dakika geçinceye kadar geçen vakittir. Bu vakit, vakti kerahat olmakla ne farz, ne kaza, ne nafile, ne cenaze namazı kılınmaz.

İkincisi güneş zevalde iken yani her şeyin gölgesi kısalmakta nihayet bulduğu vakittir. Bu vakit de kerahat vakti olmakla namaz kılınmaz.

Üçüncüsü güneş batarkendir. Bu üç vakitte hiçbir vakit namazı kılınmaz. Zekât ve sadakalar, ancak mal sahiplerinin yurtlarında teslim alınacaktır.

Ben size anlayacağınız, tutunacağınız yolu gösterdim!”

Yemen halkından Ebû Şah adındaki bir adam: “Ya Resulullah, bunları benim için yazınız.” deyince, Peygamberimiz:

“Onun için yazınız.” buyurdu.[1]

“Ebû Şah için yazdıkları nelerdi?” diye sorulunca, Ezvaî:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.836-837, 844; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.2, s.121-122; Ahmed b.Hanbel-Müsned, 2353 ve 7241 inci hadisler, c.4, s.32, c.2, s.179, 195, 207, 211, 215, c.1, s.66; Buharî-Sahîh, c.1, s.36, c.5, s.98, c.8, s.38; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.48; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.58; Tirmizî-Sünen, c.4, s.148-149

“Onun için, dinlemiş olduğu hutbe yazıldı.” demiştir.[1]

Hicâbe (kabe anahtarlarının bulundurulması) ve Sikâye (Hacılara su verme) Hizmetleri

Peygamberimiz hutbesini bitirdikten sonra Mescidi Haram’ın bir köşesine oturdu, elinde Kâbe’nin anahtarlarını tutuyordu.

Peygamberimiz, Kâbe kayyımlığı (hicabe) görevini Talha oğlu Osman’dan, hacılara su dağıtma (sikâye) görevini de Hz. Abbas’dan geçici olarak geri almış bulunuyordu.

Hz. Abbas, Peygamberimize elini uzatarak:

“Ya Resulullah, hicâbe ve sikâye görevlerini bizim üzerimize birleştir.” dedi. Peygamberimiz:

“Ben, size halkın Beytullah’a göndereceği örtü gibi şeylerden geçiminizi sağlayacağınız şeyi değil, hacıların su ihtiyacını karşılamak üzere servetinizden harcayarak, bu yüzden hayra ereceğiniz zahmetli şeyi veriyorum.” buyurdu.

Hacılara su dağıtma işini Hz. Abbas’a yeniden verdi.

Hz. Abbas’ın Tâif şehrinde üzüm bağı vardı. Gerek cahiliye gerek İslâmiyet devrinde oradan üzüm taşır, hacılara zemzem suyu verilirken içine atılır ve hacılara ikram edilirdi.

Hz. Abbas oğlu Abdullah ve ondan sonraki oğullar da hep böyle yaparlardı.

Peygamberimiz: “Osman nerede? Bana Osman’ı çağırınız.” buyurdu.

Talha oğlu Osman ayağa kalktı. Peygamberimiz:

Nisa Sûresi, 58 inci ayeti okuyarak;

بِسْــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ اَنْ تُؤَدُّوا الْاَمَانَاتِ اِلٰٓى اَهْلِهَاۙ وَاِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِۜ اِنَّ اللّٰهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِه۪ۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمٖيعاً بَصٖيراً

“Allah, size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor. Doğrusu Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor! Şüphesiz ki Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.”

“Ey Ebû Talha Oğulları! Yüce Allah, emaneti siz de temelli kalmak ve dürüst hareket etmek üzere alınız. Onu zâlim olmadıkça hiç kimse elinizden alamaz.

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, 7241 inci hadis.

Ey Osman, yüce Allah, size beytini emanet ediyor. Yüce Allah'ın emanetini alınız. Ey Osman, işte anahtarların, al! Bugün iyilik ve ahde vefa günüdür." buyurdu.

Mekke'nin Haremi ve Sınır Taşlarının Dikilmesi

Mekke Hareminin sınır taşlarını ilk önce diken Hz. İbrahim Aleyhisselâmdır. Ona bu taşların dikileceği yerleri Cebrail Aleyhisselâm göstermiştir.[1]

Allah'ın emriyle Kâbe'nin yapma işi tamamlandıktan sonra Hz. İbrahim ile Hz. İsmail kendilerine hac amellerini göstermesi için Allah'a yalvarmış,[2] Cebrail Aleyhisselâm gelip Hz. İbrahim'e hac amellerini göstermiştir.

Haremin sınırları üzerinde durdu ve o sınırlarda Hz. İbrahim'i de durdurdu. Hz. İbrahim oralara taşlar dizdi, işaretler koydu ve üzerlerine toprak çekti. Hz. İsmail Aleyhisselâm, koyunlarını bu Harem sınırları içinde otlatır, yayılırlar. Harem sınırını ne aşarlar ne de oralardan dışarı çıkarlardı. Hz. İsmail Aleyhisselâm, Harem sınır taşlarını onarıp yeniledi.[3]

Peygamberimizin dedelerinden Kusayy'ın zamanına kadar bu taşlar yerlerinden kımıldatılmadı. Kusayy onları onarıp yeniledi.[4]

Mekke fethedildikten sonra da Peygamberimiz Esed oğlu Temim'i görevlendirerek Harem sınır taşlarını onartıp yenilettirdi.[5]

Mekke Çevresindeki Putların Yok Edilmesi

Peygamberimiz Mekke'yi fethettikten bir hafta sonra Ramazan ayının yirmisine rastlayan cuma günü her tarafa askerî birlikler sevk ederek İslâmiyete uymayan her şeyi değiştirmelerini onlara emretti.

As oğlu Hişâm'ı iki yüz kişilik bir birlikle Yelemlem tarafına, Said oğlu Hâlid'i üç yüz kişilik bir birlikle Urana tarafına, Velîd oğlu Halîd'i otuz kişilik bir süvari birliğiyle Uzzâ putuna, Zeyd oğlu Sa'd'ı Müşelle'deki Menat putuna, Âs oğlu Amr'ı Huzeyllerin putu olan Süva'ya ve Amr oğlu Tüfeyl'i de Humeme oğlu Amr'ın putu olan Zülkeffeyn'i yıkmaya gönderildi.

Velîd Oğlu Halîd'in Nahle'deki Uzzâ Putuna Gönderilmesi

Uzzâ; Nahle'de üç sakız ağacından veya büyük dikenli ağaçtan ibaretti. Uzzâ'nın yanında da Gatafanlıların taptıkları put bulunuyordu.[6]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.842; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.2, s.127-128
[2] Bakare Suresi, ayet 128
[3] Vakıdî-Megazi, c.2, s.842
[4] Vakıdî-Megazi, c.2, s.842; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.2, s.129
[5] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.137
[6] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.126; Yakut-Mucemülbüldan, c.4, s.116

Uzzâ'nın üzerine bir de ev yapılmıştı. Putun bakıcı ve kapıcıları bu evde otururlardı.

Araplardan Mekke'de oturupta Uzzâ'ya sonra Lât'a sonra da Menat'a tapmayan yoktu. Kureyşîler zamanında putların en büyüğü; Uzzâ, Lât ve sonra da Menat idi.

Rivayete göre; bunların her birinde bir şeytan bulunur, kapıcı ve bakıcısına görünür ve onlarla konuşurdu.[1]

Halkı, Uzzâ'ya tapmaya ilk davet eden Rebîa oğlu Amr ve Ka'b oğlu Hâris adındaki kişilerdi. Rebîa oğlu Amr:

"Rabbiniz Tâif'deki Lât'da yazlar, Tihâme sıcak olduğu için de Nahle'deki Uzzâ'da kışlar." derdi.

Uzzâ'ya tapmayı ilk benimseyen ve Kureyşîlere benimseten de Luhay oğlu Amr idi. Kendisi kâhindi ve cinle ilişkisi vardı.

Uzzâ, Kureyşîlerle Benî Kinâne ve Huzâaların ve bütün Mudarların Nahle bölgesindeki tapınaklarıydı. Benî Nasr, Cüsem, Bekir oğlu Sa'd'ler, Ganiy ve Bâhileler de Uzzâ'ya taparlardı.

Bununla beraber Araplar, Kâbe'yi tapınakların hepsinden üstün tutarlardı. Çünkü; onun, Allah dostu Hz. İbrahim'in mabedi ve mescidi olduğunu bilirlerdi. Araplar hac amellerini tamamladıktan sonra Kâbe'yi tavaf ettikleri zaman Uzzâ'ya gidip onu da tavaf etmedikçe ihramdan çıkmazlar, onun yanında bir gün itifaka girerler ve ihramdan öyle çıkarlardı. Uzzâ'nın kapıcı ve bakıcıları Suleymlerden Şeyban Oğulları olup kendileri Hâşim Oğulları müttefikiydiler.

Şeyban Oğullarının son kapıcı ve bakıcısı da Haremiyyüssülemî oğlu Dübeyye idi.

Yüce Allah, Peygamberimizi gönderip putlara tapmayı yasaklayıp bunlar hakkında ayetler indirip putperestliği yasaklayıncaya kadar Uzzâ'ya tapmaktan vazgeçmediler.

Peygamberimiz, Velîd oğlu Halîd'i göndereceği zaman:

"Nahle vadisine git, orada yan yana üç sakız ağacı bulacaksın, onlardan birincisini kes!" buyurdu.

Halîd arkadaşlarıyla birlikte Nahle vadisine giderek ilk ağacı kesti ve üzerindeki putu kırdı, mal ambarını yıktı. Peygamberimizin yanına döndü.

Peygamberimiz: "Yıktın mı?" diye sordu, Halîd:

"Evet ya Resulullah." dedi. Peygamberimiz:

---

[1] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.127

“Bir şey gördün mü?” buyurdu.

Halîd: “Hayır! Bir şey görmedim!” dedi. Peygamberimiz:

“Öyleyse sen, onu daha yıkamamışsın. Geri dön, ikinci ağacı kes, yık!” buyurdu.

Halîd öfkeli bir hâlde geri dönüp Uzzâ’nın yanına vardı. Kılıcını sıyırdı.

Uzzâ’nın bakıcısı ve kapıcısı Dübeyye, Halîd’in geldiğini duyunca Uzzâ’nın üzerine bir kılıç asarak kendisi dağa çıktı.

O sırada kapkara, çırıl çıplak, saçı başı darma dağınık elleri boynunda, dişlerini gıcırdatan bir kadın Velîd oğlu Halîd’in karşısına birdenbire dikilince Halîd’in sırtının tüyleri ürperdi.

Uzzâ’nın kapıcısı: “Ey Uzzâ! Eğer sen bugün Halîd’i öldürmezsen zelil olarak geri dönecek ve Nesranîleştirileceksin!” diye bağırıyordu.

Halîd: “Ey Uzzâ! Seni tanımak yok! Allah’ın seni alçaltmış olduğunu görüyorum!” diyerek kılıçla vurup şeytan kadını ikiye böldü.

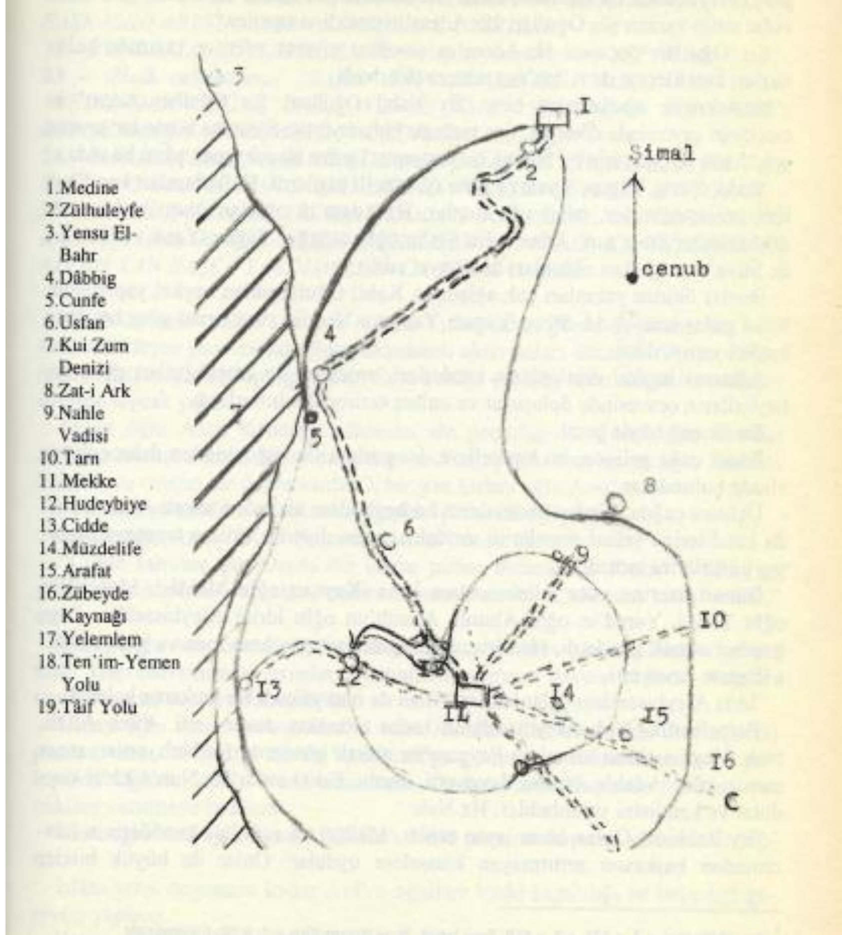
Halîd, Uzzâ ağacını da kesti. Bakıcısı ve kapıcısı olan Dübeyye’yi de öldürdü. Peygamberimizin yanına gidince olup bitenleri anlattı.

Peygamberimiz: “Evet! İşte, o Uzzâ’dır. Artık, ülkenizde kendisine tapılmaktan temelli olarak umudunu kesmiştir. Bundan sonra Araplar için Uzzâ yoktur ona hiç tapılmayacaktır.” buyurdu.

Uzzânın yıktırılması, Hicretin sekizinci yılı Ramazan ayının bitmesine beş gece kala vuku bulmuştur.[1]

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.873-874; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.127-128; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.145-146; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.79; Taberî-Tarih, c.3, s.123; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.260; Yakut-Mucemülbüldan, c.4, s.117

Mekke Harem Hududunu Gösterir Kroki

Âs Oğlu Amr'ın Süva Putuna Gönderilmesi

Peygamberimiz, Hicretin sekizinci yılı Ramazan ayının yirmisi, cuma günü Mekke çevresinde bulunan Huzeyllerin putu olan Süva'yı yıkmaya gönderdi.

Süva, Nuh Aleyhisselâmın kavminin taptıkları beş puttan birisiydi. Rivayete göre, yeryüzünde ilk tapınan Âdem Aleyhisselâmın cesedi olmuştur. Hz. Âdem vefat ettiği zaman Şis Oğulları Hz. Âdem'in cesedine taptılar.[1]

Şis Oğulları önceleri Hz. Âdem'in cesedini ziyaret eder ve tazimde bulunurlar, kendilerine de Allah'tan rahmet dilerlerdi.

Hz. Âdem'in oğullarından biri: "Ey Kabil Oğulları! Şis Oğulları Âdem'in cesedinin çevresinde dönüyor, ona tazimde bulunuyorlar. Sizin ise böyle bir şeyiniz yok!" dedi ve onlar için bir heykel, bir put yaptı. Tarihte ilk put yapan adam oldu.

Vedd, Süva, Yagus, Yauk ve Nesr iyi amelli kişilerdi. Halk, bunları kendileri için örnek edinirler, izlerlerdi. Bunlar, Hz. Âdem'in oğulları olup ibadete çok düşkündüler. Süva'nın; Hz. Âdem oğlu Şis'in oğlu olduğu, Yagus, Yauk ve Nesr'in de Süva'nın oğulları oldukları da rivayet edilir.[2]

Bunlar ölünce yakınları çok ağladılar. Kabil Oğullarından heykel yapıcısının birisi onlar için Vedd, Süva, Yagus, Yauk ve Nesr'in suratlarına göre beş tane heykel yapıp, dikti.

Adlarına heykel dikilenlerin kardeşleri, amcaları ve amcaoğulları gelip bu heykellerin çevresinde dolaşırlar ve onlara tazimde bulunurlardı.

Bu ilk çağ böyle geçti.

İkinci çağa gelince; bu heykellere, bu putlara ilk çağdakinden daha çok tazimde bulundular.

Üçüncü çağda; bizden öncekilerin bu heykellere tazimleri ancak Allah katında kendilerine şefaat etmelerini umdukları için diyerek, onlara tapmaya başlayıp küfürlerini arttırdılar.

Bunun üzerine yüce Allah, onlara İdris (Kaynan oğlu Mehlâil, Mehlâil'în oğlu Yared, Yared'in oğlu Ahnuh, Ahnuh'un oğlu İdris) Aleyhisselâmı Peygamber olarak gönderdi. Hz. İdris, onları putlara tapmaktan men ve yüce Allah'a ibadete davet etti.

İdris Aleyhisselâmı yalanladılar. Allah da onu yüksek bir makama kaldırdı.

Putperestlik, Nuh Aleyhisselâma kadar artmakta devam etti. Yüce Allah, Nuh Aleyhisselâmı insanlara Peygamber olarak gönderdi. Hz. Nuh, onları uzun zaman yüce Allah'a ibadete davet etti, durdu. Fakat onlar Hz. Nuh'a karşı koydular ve kendisini yalanladılar. Hz. Nuh:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.873, c.2, s.870; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.80; Ebülmünzir Hişamülkelbî-Kitabül'esnam, s.50

[2] Taberî-Tefsir, c.29, s.98-99; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.96; Zürkanî-Mevahib Şerhî, c.2, s.348

Nuh Sûresi, ayet 21-25:

بِسْـــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿قَالَ نُوحٌ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنٖي وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ اِلَّا خَسَاراً ﴿٢١

وَمَكَرُوا مَكْراً كُبَّاراً ﴿٢٢﴾ وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ اٰلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَداًّ وَلَا سُوَاعاً وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْراً
٢٣﴾ وَقَدْ اَضَلُّوا كَثٖيراً وَلَا تَزِدِ الظَّالِمٖينَ اِلَّا ضَلَالاً ﴿٢٤﴾ مِمَّا خَطٖيـٓـَٔاتِهِمْ اُغْرِقُوا فَاُدْخِلُوا نَاراً فَلَمْ
يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَنْصَاراً ﴿٢٥﴾

21. Nuh, “ey Rabbim! Onlar, bana isyan ettiler. Malları ve evlâtları kendilerinin hüsranından başkasını arttırmayan kimselere uydular”

22. "Onlar çok büyük tuzaklar kurdular."

23. İnsanlara dediler ki: sakın ilâhlarınızı bırakmayın; hele Ved’den, Suvâ’dan, Yegūs’tan, Yeûk’tan ve Nesr’den asla vazgeçmeyin!

24. Gerçekten de birçoklarını saptırdılar; (rabbim!) Sen de artık bu zalimlerin şaşkınlıklarını arttır!”

25. Sonunda günahları yüzünden tûfanda boğuldular, ardından ateşe atıldılar, kendilerine Allah’tan başka yardımcılar da bulamadılar.

Allah da onları tufan suyunda boğdu. Tufan suları, Nevz dağından beş heykeli sürükleyip yere indirdi. Suların şiddetli akışı onları ülkeden ülkeye sürükledi. Nihayet Cidde toprağına attı. Sonra sular çekildi, esen rüzgârlar putların üzerine Toprak yığdı.

Luhal oğlu Amr, Kâbe’nin idaresini ele geçirdiği ve Cürhümîleri oradan sürüp çıkardığı zaman Kâbe bakıcılığı ve kapıcılığını üzerine almıştı. Kendisi kâhindi ve cinden bir dostu vardı. O, bir gün Luhay oğlu Amr’e:

“Tihâme’ye saadet ve selâmetle gitmek için acele et!” dedi.

Luhay oğlu Amr: “Olur! Hemen giderim.” dedi. Cin:

“Cidde sahiline git. Orada birtakım putlar bulacaksın. Onları Tihâme’ye götür. Hiç korkma! Arapları, onlara tapmaya davet et, davetin kabul edilir.” dedi.

Luhay oğlu Amr hemen Cidde sahiline gitti ve onları çıkardı, Tihâme’ye getirdi. Hac mevsiminde Arapları bu putlara tapmaya davete başladı. Araplar, onun davetini topluca kabul ettiler.

Luday oğlu Amr, davetini kabul eden Kudâalardan Uzre oğlu Avf’a Vedd putunu verdi. Avf, onu alarak Vâdilkurâ’ya götürdü ve Dûmetülcendel’e yerleştirdi. Oğluna, Abd-i Vedd adını taktı. Ondan sonra Araplarda bu isim, çocuklara verilmeye başlandı.

Uzre oğlu Avf oğlu Amir'ül'Ecdar'ı Vedd putunun kapıcısı ve bakıcısı yaptı.

İslâmiyetin doğuşuna kadar Avf'ın oğulları Vedd kapıcılığı ve bekçiliği görevini yaptılar.

Babası Hârise'tül'Ecderî oğlu Malik ile Vedd'e süt gönderir, ona sütünü içirmesini söylerdi. O da, onun ağzına sütü döker, içirirdi.

Vedd, insanlardan daha büyük bir heykeldi. Üzerine; altlı üstlü elbise nakşedilmiş, boynuna bir kılıç asılmıştı. Yayı ve önünde bayraklı mızrağı, içinde oklar bulunan gümüşten ok çantası vardı. Vedd, Benî Veberelerin putuydu.[1]

Kelp kabilesi de Dümet'ül'cendel'deki Vedd'i tanrı edindiler.

Luhay oğlu Amr, Yauk, Yemen'de hayvan kariyesine yerleştirildi. Hayvan kariyesi Mekke'ye iki geceliktir. Yauk'a Hamedanlılarla, Havlanlar taparlardı.

Zû Nüvas; Hemedanları, Hımyerîlerle birlikte Yahudileştirinceye kadar Hemedanlar Yauk'a tapmaya devam ettiler.[2]

Luhay oğlu Amr, Yagus putunu, Mezhıclardan Amr'ül'Murâdî oğlu En'am'a vermişti. En'am, onu Yemen Ekeme'sine götürüp yerleştirmişti. Mezhıclar bu puta taptılar.

Luhay oğlu Amr, Nesr putunu, Hımyerîlerden Zû Ruaym kabilesine mensup Mâdikerip adındaki adama verdi. Nesr putu, Sebe ülkesindeki Belka mevkiine yerleştirildi.

Zû Nüvas, Hımyerîleri Yahudileştirinceye kadar onlar Nesr putuna tapmaktan geri kalmadılar.

Luhay oğlu Amr'ın Cidde sahilinden bulup getirdiği ve Arapları tapmaya davet ettiği beş puttan birisi de Süva putu olup, bunu da Temim'ül'Huzelî oğlu Hâris'e vermişti.

Süva, Nahle vadisinde Ruhat'taydı. Ruhat, Yenbu bölgesinde bulunmaktadır. Yenbu da Mekke ile Medine arasında bir yerdir.

Süva'nın bakıcı ve kapıcısı Benî Lihyanlardı.

Süva putuna; Benî Kinâneler, Huzeyller, Müzeyneler, Kays Aylan oğlu Amr'lar taparlardı. Süva putunun bulunduğu yer Mekke'ye üç mil uzaklıktaydı.

Âs oğlu Amr der ki:

"Süva putunun yanına vardım. Yanında kapıcı ve bakıcısı bulunuyordu, bana ne istediğimi sordu. Bende:

---

[1] Yakut-Mucemülbüldan, c.5, s.367-368; İbn-i Hazm-Cemhere, s.492
[2] İbn-i Hazm-Cemhere, s.492; Şamut Mucemülbüldan, c.5, s.438

"Süva'yı yıkmak istiyorum." dedim. Bekçi bana:

"Onu yıkmak senin neyine gerek?" dedi, ben de:

"Onu yıkmamı[1] Resulullah Aleyhisselâm bana emretti." dedim. Bekçi:

"Onu yıkmaya senin gücün yeter mi?" dedi.

"Niçin gücüm yetmez?" diye sordum. Bekçi:

"O senden kolayca korunur ve savunur." dedi.

"Yazıklar olsun sana! Hâlâ batıl ve boş şeylerle oyalanıp durmaktasın. Bu put işitir ve görür mü hiç!" dedim ve onu kırdım. Yanımdaki Müslümanlar da Süva'nın mal deposunu yıktılar, onun içinde bir şey bulamadılar.

Süva'nın bakıcısı: "Ben, Allah'a boyun eğdim, Müslüman oldum." dedi.[2]

Zeyd'ül' Eşhelî Oğlu Sa'd'ın Menat Putuna Gönderilmesi

Peygamberimiz, Ramazan'ın yirmisi cuma günü Mekke çevresindeki putları yıktırıp ortadan kaldırmak ve İslâmiyete uymayan şeyleri değiştirmek üzere her tarafa askerî birlikler gönderdiği sırada Zeyd'ül'Eşhelî oğlu Sa'd'ı da Müşellel'de bulunan Menat putunu yıkmaya gönderdi.

Menat; Evs ve Hazreç kabileleriyle Medine halkından bazılarının bu dine bağlı olanların putu olup Kudeyd nahiyesi Müşellel'de dikiliydi.

Müşellel; Mekke ile Medine arasında, deniz kıyısında Kudeyd'e kadar uzanan bir dağdır. Medine'ye uzaklığı yedi mil (13,2 km) dir.

Menat'ı ilk diken, Luhay oğlu Amr'dır. Menat, Kudeyd'de Huzeyllere ait bir kaya idi. Menat, putların en eskisi olup onu, Araplar mabut edinmişlerdi. Çocuklarına; Abd-i Menat, Zeydi Menat gibi isimler koyarlardı. Hemen bütün Araplar, Menat'a tazimde bulunmakta ve onun çevresinde kurbanlar keserlerdi.

Evs ve Hazreçlerle Mekke ve Medine'ye gelenler, yakın yerlerde bulunanlar da Menat'a tazim ederler, ona kurban keserler, hediyeler sunarlardı.

Yalnız Maad'in evlâtları, İsmail Aleyhisselâmın dininden kalanlara, Rebîalar ve Mudarlar da kendi dinlerinden kalanlara bağlı kalmışlardır. Menat'a, Evs ve Hazreçliler kadar sarılan ve tazimde bulunan cemaat yoktu.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.870; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.146

[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.870; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.131-132; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.146; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.185

Menat, Ezd kabilesi ile Gassân kabilesinin de putuydu. Bu kabileler Menat'ı ziyaret ederler ve tazimde bulunurlardı. Sa'd'i Huzeym ve Kudaalar da Menat'a taparlardı.

Bu dine bağlı olanlar haccederler, bütün vakfeleri yaparlar fakat başlarını tıraş ettirmezlerdi. Hacdan dağıldıktan sonra Menat'a giderek başlarının onun yanında tıraş ettirirlerdi. Böyle yapmadıkları zaman haclarını tamamlamış saymazlardı.

Menat'ın kapıcı ve bakıcıları Ezd kabilesinden Gatarif idi.[1]

Peygamberimiz; Zeyd oğlu Sa'd'i veya Hz. Ali ya da Harb oğlu Ebû Süfyan'ı Menat putunu yıkmak için gönderdiği rivayet edilir.[2]

Bu olay, Ramazan'ın bitmesine altı gün kala meydana gelmiştir.[3]

HUNEYN GAZASI

Huneyn gazası, Hicretin sekizinci yılı, Şevval ayında (5 Şevval, cumartesi günü) meydana gelmiştir.

Huneyn, Mekke ile Tâif arasında Tihâme vadilerindendir.

Buraya; Amelikalılardan Mihlâil oğlu Kaniye, Kaniye'nin oğlu Huneyn konakladığı için bu isim verilmiştir.

Huneyn gazasının sebebi ise; Hevazin ve Sakîf kabileleri Peygamberimizin Medine'den yola çıktığını duydukları zaman kendilerinin üzerine yürüyeceğini sanarak savaşmak için toplanmışlardı. Harekât durumunu öğrenmek için de casuslarını yola çıkarmışlardı.[4]

Peygamberimiz, Mekke'yi fethedince Hevazinlerle Sakîflerin ileri gelenleri birbirlerinin yanına gidip gelmeye başladılar; Muhammed (Aleyhisselâm) iyi çarpışan bir kavme rastlamadı, o sizin üzerinize yürümeden siz onun üzerine yürüyünüz, demeye başladılar. Sakîfler:

"Biz, onun üzerine yürümeyi istiyoruz onun bizim üzerimize değil. Bununla birlikte o bizim üzerimize yürüyecek olursa karşısında sapasağlam bir kale bulacak ve bizim onun dibinde bol yiyecekler içinde, kendisini yeninceye veya dönüp gitmek zorunda bırakıncaya kadar çarpıştığımızı görecektir!

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.2, s.870, c.3, s.873; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.127; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.146-147; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.87-88; Yakut-Mucemülbüldan, c.5, s.136, 203-204; İbn-i Habib-Kitabülmuhabber, s.316; Ebülmünzir Hişamülkelbi-Kitabül'esnam, s.14

[2] Vakıdî-Megazi, c.1, s.6, c.2, s.870; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.147; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.88

[3] İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.185; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.208

[4] Vakıdî-Megazi, c.1, s.6, c.3, s.889, c.2, s.804-808; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.149-150; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.261; Taberî-Tefsir, c.10, s.100, Tarih, c.3, s.125-126; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.85; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.364; İbn-i Haldun-Tarih, c.2, s.2, s.45

Fakat biz sizinle gitmek istiyoruz ve birlikte el ve iş birliği yapacağız.” dediler. Kalede bir adam bırakar onun kaleyi onarmasını emrettiler.

Ashaptan Ebû Bürde’ye göre; insanlardan ve kabilelerden Peygamberimize en kinlisi ve hınçlısı Sakîflerle Benî Hanifelerdi.[1]

Harb oğlu Ebû Süfyan ile Hizam oğlu Hakîm’in bildirdiklerine göre; Hevazinler de Peygamberimizin en azılı, en amansız düşmanıydılar.[2]

Avf’un Nasrî oğlu Mâlik, Hevazinleri topladı. Mâlik o zaman otuz yaşındaydı ve Hevazinlerin lideri ve kumandanıydı.

Hevazinlerle birlikte Sakîfler, Nasr ve Cüşem kabileleri toplandılar.

Ancak Hevazinlerden Ka’b ve Kilab kabileleri harekâta katılmadılar.[3]

Avf oğlu Mâlik’in ordusunun en önünde süvariler, onların arkasında piyade savaş erleri ve onların arkasında kadınlar, kadınların arkasında davarlar ve develer sıralanmıştı.[4]

Peygamberimiz, Hevazin ve Sakîflerin savaşmak için hazırlandıklarını işitti. Ebî Hadres oğlu Abdullah’ı, bilgi alması ve durumlarını öğrenmesi için Hevazinlere gitmesini emretti.

Ebî Hadred oğlu Abdullah bir veya iki gün Hevazinlerin ordugâhında kaldıktan sonra[5] dönerek bütün duyduklarını Peygamberimize haber verdi.

Peygamberimiz, Hz. Ömer’i yanına çağırdı. Ona, Ebî Hadred oğlu Abdullah’ın haber verdiği şeyleri anlattı. Hz. Ömer:

“Hadred oğlu Abdullah yalan söylüyor!” dedi. Hadred oğlu Abdullah:

“Ey Ömer, sen beni yalanlarsan, vaktiyle sen hakkı da yalanlamıştın! Senin o zaman yalanladığın zat, benden daha hayırlı idi.” dedi.[6]

Peygamberimiz: “Doğru söylüyor! Ey Ömer, sen yolunu şaşırmıştın da Allah doğru yolu sana gösterdi.” buyurdu.

Peygamberimiz, Ümeyye oğlu Safvan’a haber saldı. Safvan hâlâ müşrikti, Müslüman olmamıştı. Safvan, Peygamberimizin yanına gelince:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.420
[2] Vakıdî-Megazi, c.2, s.816; Zürkanî-Mevahibülledünniye Şerhî, c.2, s.313
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.80; Taberî-Tarih, c.3, s.126
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.157; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.63
[5] Hakîm-Müstedrek, c.3, s.49; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.63
[6] Vakıdî-Megazi, c.3, s.893; Taberî-Tarih, c.3, s.127; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.82-83

“Ey Ebû Ümeyye, Yarın düşmanımızla karşılaşacağız. Şu silâhlarını bize emanet olarak ver. Sana teslim edilinceye kadar kırılan ve yitirilenleri tazmin edilmek üzere istiyoruz.” buyurdu.[1]

Safvan, yüz adet zırhla onlara yetecek kadar silâh verdi. Peygamberimiz bu savaş malzemelerini savaş yerine kadar taşımasını da istedi ve Safvan bu isteği de yerine getirdi. Zırh ve silâhları Evtas’a kadar devenin sırtında taşıyarak Peygamberimize teslim etti.

Peygamberimiz, amcasının oğlu Hâris oğlu Nevfel’den de üç bin mızrak aldı.

Bu arada Peygamberimiz Esîd oğlu Attab’ı Mekke’ye vali,[2] Cebel oğlu Muâz’ı da sünnet ve fıkıh öğretmeni olarak tayin etti.

Peygamberimiz; Şevval ayından altı gün geçtikten sonra beş Şevval cumartesi günü, iki bini Mekkeli olmak üzere on iki bin kişilik bir kuvvetle Mekke’den Hevazinlere doğru yola çıktı.[3]

Peygamberimizle birlikte Mekkeli müşriklerden bazıları da sefere katıldılar. Bunlar seksen kişi kadardı ve aralarında kadınlar da vardı.[4]

Hizam oğlu Hakîm, Abdul’uzzâ oğlu Huvaytıb, Amr oğlu Süheyl, Hişam oğlu Hâris, Ebî Rebîa oğlu Abdullah da yanında bulunuyor, bunlar hangi taraf galip gelecek diye merakla gözlüyorlardı.[5]

Peygamberimizi Öldürmeye Kalkışan Bedevî

Niyar oğlu Ebû Bürde der ki:

“Evtas’ın arkasında bir ağacın altına inmiştik. Resulullah Aleyhisselâm da büyük bir ağacın altında idi ve kılıcı ile yayını o ağaca asmıştı.

Bir ara kendisinin, ey Ebû Bürde diye seslenmesi beni korkuttu ve hemen yanına vardım. Resulullah Aleyhisselâm:

“Ben uyurken bu adam yanıma geldi. Kılıcını sıyırdı. Sonra, başucuma dikilince ürperdim.[6] O, Ya Muhammed! Bugün benim elimden seni koruyacak emniyet ve selâmete kavuşturacak kim var? dedi.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.83; Taberî-Tarih, c.3, s.127; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.262; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.49

[2] Taberî-Tarih, c.3, s.127-128; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.83

[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.889; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.150; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.208-209; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.83; Taberî-Tarih, c.3, s.127; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.262

[4] Vakıdî-Megazi, c.3, s.890; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.63-64

[5] Vakıdî-Megazi, c.3, s.894-895

[6] Vakıdî-Megazi, c.3, s.891

Ben de Allah, dedim.” buyurdu.

O adamı öldürmek için hemen kılıcımı sıyırdım ve Resulullahtan izin istedim. Peygamberimiz:

“Sus ey Ebû Bürde!” buyurdu ve ona ne bir şey söyledi ne de kendisini cezalandırdı. Bana:

“Ey Ebû Bürde, hiç şüphesiz Allah dinini bütün dinlere üstün kılıncaya kadar benim koruyucumdur!” buyurdu.[1]

Peygamberimizin Ordusunu Savaş Düzenine Hazırlaması

Peygamberimiz seher vakti Müslümanları savaş safları düzenine koydu. Bayraktar ve sancaktarlara bayrak ve sancaklarını verdi. Muhacirlerin sancağını Hz. Ali, bayraklarını Ebî Vakkas oğlu Sa’d ve Hz. Ömer taşıyordu.

Ensardan; Hazreçlerin sancağını Münzir oğlu Hubab ve Ubâde oğlu Sa’d, Evslilerin sancağını Hudayr oğlu Useyd taşıyordu.

Peygamberimiz, Suleymleri Mekke çıkışından itibaren öncü birliği olarak ordunun önüne geçirmiş ve Velîd oğlu Halîd’i başlarına kumandan yapmıştı. Ci’râne’ye gelinceye kadar bu düzen değiştirilmedi.

Peygamberimiz ordudaki Müslümanları çarpışmaya teşvik etti. Sadakat ve bağlılık gösterirler, güçlüklere göğüs gererek sebat ederlerse fetih ve zafere kavuşacaklarını müjdeledi.

Düşmanla İlk Çarpışma

Huneyn vadisine sabahın alaca karanlığında savaş düzeni hâlinde inmeye başlanıldı. Hevazinler, Huneyn vadisinin iki yanına gizlenmişler ve pusu kurmuşlardı.

Abdullah oğlu Câbir, Hevazinlerin Huneyn’e önceden gelerek vadinin gizli yollarını ve dar geçitlerini tuttuklarını, Müslümanları oralarda pusuya düşürmek için toplanmış olduklarını ve birdenbire saldırılara uğradıklarını söyler.[2]

Ekvâ oğlu Seleme: “Ben ilerleyip, bir yokuşu çıkıyordum. Beni düşmandan birisi karşıladı ve hemen ona bir ok attım. Benden gizlendi, nereye gittiğini anlayamadım. Ben öyle bakınıp dururken bir de ne göreyim! Onlar başka bir yokuştan birdenbire ortaya çıkıvermişlerdi!” der.[3]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.891-892
[2] Taberî-Tarih, c.3, s.128; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.85; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.262-263
[3] Müslim-Sahîh, c.3, s.1402

Azib oğlu Berâ'ya göre; Hevazinler, attıkları hiçbir ok boşa gitmeyecek kadar Keskin nişancı ve atıcıydılar. İslâm ordusundan ilk karşılaştıkları kimseler ise genellikle aceleci, zırhsız, silâhsız ve pek azı silâhlı bir takım toy gençlerdi. Bununla beraber onlar, Hevazinlerle karşılaşır karşılaşmaz üzerlerine atılıp onları bozguna uğratmayı başarmışlardı.

Fakat ganimet toplamaya koyuldukları sırada Hevazinlerin çekirge sürüsü gibi ok yağmuruna tutularak ve bozguna uğratıldılar ve dönüp kaçmak zorunda kaldılar.[1]

Bu öncü birlik içerisinden korkarak ilk kaçanların suçları bağışlanmış ve kendiliklerinden orduya katılmış bulunan iki bin kadar Mekkeli idi.[2]

Mâlik oğlu Enes der ki:

"Hevazinler kadar kalabalık bir topluluk görmediğini, sabah karanlığında vadiye inerken dar bir geçitte onların birdenbire saldırısına uğradıklarını ve ilk bozulup kaçanların Suleymlileri Mekkelilerin takip ettiğini, süvarilerin İslâm ordusunun arkasına kadar çekilmiş olduklarını gördüğünü bildirir.[3]

Rivayete göre; yeni Müslüman olan Mekkelilerden bazıları o sırada birbirlerine, Peygamberimiz hakkında:

"Onu yalnız bırakınız, tam zamanı! Bozulunuz!" demişlerdi.[4]

Huneyn savaşı, Şevval'in onuncu veya on birinci günü meydana geldi.[5]

Ümmü Umâre der ki: "Müslümanlar her tarafta bozguna uğradıkları zaman benim elimde Keskin bir kılıç vardı. O sırada Resulullah Aleyhisselâm, kılıcının kınını atmış, ayakta dikiliyor ve ey Bakara sûresinin sahipleri, diyerek sesleniyordu."[6]

Ümmü Suleym: "Ya Resulullah! Gördün mü sana biat edip Müslüman olmuş bulunan şu cemaat seni nasıl yalnız bırakıp kaçtılar! Suçlarını bağışladığın, senin ordunu bozguna uğratan şu Mekkelilerin suçlarını bağışlama!

Allah fırsat verince seninle çarpışan şu müşrikleri geberttiğin gibi onları da Gebert. Çünkü, onlar bunu hak ettiler." dedi. Peygamberimiz:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.281; Buharî-Sahîh, c.5, s.99
[2] Taberî-Tefsir, c.10, s.100
[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.897; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.151; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.151
[4] Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.65; Zürkanî-Mevahib, c.3, s.10
[5] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.110
[6] Vakıdî-Megazi, c.3, s.902-903

"Ey Ümmü Suleym! Allah, bana yardım etmez mi? Allah'ın affı çok geniştir! Gücün yetince, iyilik et!" buyurdu.[1]

Bozguna Uğrayan Müslümanların Toplanması

Hevazinler, bozguna uğrattıkları Müslümanları kovalayarak Peygamberimizin yanına kadar gelip dayandılar. Abdullah oğlu Câbir'in bildirdiğine göre;

Peygamberimiz: "Nereye gidiyorsunuz ey insanlar! Bana doğru geliniz! Ben Resulullahım! Ben Abdullah oğlu Muhammed'im!

Ey Muhacirler topluluğu! Ben, Allah'ın kulu ve Resulüyüm!

Ey Ensar! Ey Ensar!" diyerek sesleniyor, halk alabildiğine kaçıyor, develer birbirlerine giriyorlardı.

Peygamberimizin yanında Muhacir ve Ensardan bazı kişilerle aile halkından başka kimse kalmamıştı.[2] Muhacirler arasında; Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer, Hz. Ali, Hz. Abbas, Hâris oğlu Ebû Süfyan ve oğlu Câbir ve Hz. Abbas'ın oğlu Fadl, Hâris'in oğlu Rebîa, Zeyd'in oğlu Usâme, Ümmü Eymen'in oğlu Eymen vardı. Rivayete göre, Huneyn günü kaçmayıp oldukları yerde sebat edenler yüz kişiydi. Bunların otuz üçü Muhacirlerden, altmış yedisi Ensardandı. Peygamberimizin çevresinden ayrılmayanların sayısının seksen olduğu da rivayet edilir.[3]

Peygamberimizin Allah'a Arz ve Şikâyeti

Peygamberimiz, Müslüman ordusunun bozulup kaçtıklarını görünce:

"Ey Allah'ım! Hamd, sana mahsustur. Şikâyetler ancak sana arz olunur, yardım ancak senden dilenir." diyerek Allah'a yalvarınca, Cebrail gelerek:

"Sana telkin olunan bu kelimeler, arkasında Firavun bulunduğu ve kendisine deniz yarıldığı gün Musa'ya da Allah tarafından telkin olunmuştu." dedi.[4]

Osman Oğlu Şeybe'nin Peygamberimizin Hayatına Kastı

Peygamberimiz Huneyn gazasına çıkarken, Osman oğlu Şeybe ile Ümeyye oğlu Safvan birlikte çıkmak için aralarında sözleşmişlerdi.

Safvan'ın babası Halef oğlu Ümeyye Bedir savaşında, Şeybe'nin babası Talha oğlu Osman da Uhud savaşında ölmüştü.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.88-89; Taberî-Tarih, c.3, s.129; Vakıdî-Megazi, c.3, s.904; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.279

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.85; Taberî-Tarih, c.3, s.128; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.263

[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.900-901; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.85-86; Belâzürî-Ensab, c.1, s.365; Taberî-Tarih, c.3, s.128; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.263

[4] Vakıdî-Megazi, c.3, s.901; Zürkanî-Mevahib, c.3, s.11

Huneyn'de Müslümanlar yenilirse bunlar Peygamberimizin üzerine saldırarak öc alacaklardı.

Müslümanların bozguna uğradıkları, halkın birbirine karıştıkları ve Peygamberimizin de katırından yere indiği sırada Osman oğlu Şeybe kılıcını sıyırdı, öcünü almak için sağ taraftan Peygamberimize vurmak istedi. Hz. Abbas'ın o tarafta bulunduğunu görünce sol yanına geçti. Orada da amcasının oğlu Hâris oğlu Ebû Süfyan'ı görünce bu kez de Peygamberimizin ardına geçti, kılıcını kaldırıp Peygamberimize vuracağı sırada aralarına birdenbire yıldırımı andıran bir ateş yalımı peyda oldu. Bu yalım ateşinin kendisini yakıp kavuracağından korktu, gözlerini elleriyle kapattı ve geri geri çekildi.[1]

Osman oğlu Şeybe der ki: "İşte o zaman anladım ki o, benim tecavüzümden muhakkak Allah tarafından korunuyor."

Peygamberimiz ona doğru başını çevirdi, gülümsedi:

"Ey Şeybe, yanıma gel!" buyurdu.

Şeybe titremeye başlamış; Allah, onun kalbine korku ve iman sevgisi düşürmüştü. Şeybe yanına gelince Peygamberimiz elini onun göğsüne koydu ve:

"Ey Allah'ım! Bundan şeytanı def'et, gider!" diyerek dua etti.

Allah, Şeybe'nin kalbindeki bütün kin ve düşmanlıkları giderip, imanla doldurdu.[2] Şeybe der ki:

"Elini göğsüme üçüncü kez koyduğunda daha elini göğsümden kaldırmamıştı ki Allah'ın yarattıklarından bana, ondan daha sevgili olan bir kimse yoktu! Canım ve her şeyimle onu korumak istiyordum. O sırada sağ olsaydı da babamla karşılaşsaydım kılıçla vurup onu da öldürürdüm.

Hevazinler bozguna uğrayarak yurtlarına kaçtıkları zaman Resulullah Aleyhisselâmın huzuruna vardım. Hamdolsun Allah'a ki senin hakkında senin dilediğin şeyden daha hayırlısını diledi, buyurdu ve kendisine yapmayı içimden geçirmiş bulunduğum her şeyi bana olduğu gibi haber verdi.[3]

Peygamberimizin ve Hz. Abbas'ın Müslümanlara Seslenmesi

Peygamberimiz, Müslümanların bozguna uğrayarak kaçtıklarını görünce, sağına soluna dönüyor:

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.909-910; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.184
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.87; Taberî-Tarih, c.3, s.128; Vakıdî-Megazi, c.3, s.910; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.366
[3] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.183; Vakıdî-Megazi, c.3, s.910; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.191; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.71

“Ey Allah’ın yardımcıları! Ben, Allah’ın kulu ve Resulüyüm! Sabır ve sebat ediniz. Ey insanlar, nereye gidiyorsunuz?” diyerek sesleniyor fakat kaçışanların hiçbirinin döndüğünü göremiyordu.

Peygamberimiz boz katırına binip Hevazinlerin üzerine yürümek istiyor, Hz. Abbas katırın dizginini, Hâris oğlu Ebû Süfyan’da üzengisini tutup hızını kesmeye ve Peygamberimizin düşman arasına dalmasına engel olmaya çalışıyorlardı.

Peygamberimiz, Müslümanlardan görmediği şeyi görüp, halka seslendiği halde onların dönmediklerini görünce:

“Ey Abbas! Sen onlara; ey Ensar topluluğu, ey semüre ağacının altında biat etmiş olan sahabeler topluluğu, diyerek seslen!” buyurdu.[1]

Hz. Abbas gür sesliydi. Medine’de seher vakti Gabe’deki hizmetçilerine Sel dağından seslenir ve onlara sesini duyururdu. Hz. Abbas sesinin çıktığı kadar bağırarak:

“Ey biat etmiş sahabeler! Neredesiniz? Ey Ensar topluluğu!” diye seslendi.

Daveti işiten Müslümanlar ses gelen tarafa doğru koşuyorlardı. Peygamberimizin yanına ilk yetişenler yüz kişi kadardı. Ensar dönüp gelirken; kaçış, sonra saldırış, diyerek düşmana saldırıya geçiyordu. Ensar, düşmanla karşılaşınca son derece sebatlı ve dayanıklıydılar.

Ubâde oğlu Sa’d: “Yetişin ey Hazreçliler! Yetişin ey Hazreçliler!”

Hudayr oğlu Üseyd de: “Yetişiniz ey Evsler! Yetişin ey Evsler!” diye seslendikleri zaman arı beylerinin başına üşüştüğü gibi her taraftan gelen Müslümanlar Hevazinlerin üzerine öfkeyle atılmaya başladılar.

Muhacirler, “Ya Benî Abdurrahman!”, Evsîler, “Ya Benî Ubeydullah! Ey Allah’ın süvarileri!” diye haykırıyorlardı.[2]

Peygamberimizin çevresi Hevazin müşrikleri tarafından sarılmıştı. Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ali, Hz. Osman, Ebû Dücâne ve Ubeyd oğlu Eymen, Peygamberimizin önünde çarpışıyorlardı. O gün Hz. Ali, Peygamberimizin önünde çarpışanların en hızlısı ve en şiddetlisiydi. Hâris oğlu Ebû Süfyan da atından inmiş yalın kılıç ve zırha bürünmüş bulunuyordu.

Ebû Süfyan der ki:

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.87; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.207
[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.903-904

“Allah biliyor ki ben, Resulullah’ın önünde ölmek istiyordum. O sırada Abdül-Muttalib oğlu Abbas, Resulullah’ın katırının gemini tutuyordu. Ben de diğer tarafa geçip üzengiden tutunca, kim bu, diye sordu. Yüzümden miğferimi çıkardım. Abbas:

“Kardeşin ve amcanın oğlu Hâris oğlu Ebû Süfyan’dır. Ondan razı ol!” dedi.

Resulullah Aleyhisselâm: “Öyle yaptım. Allah onun bütün düşmanlıklarını bağışlasın!” buyurdu. ve sonra bana döndü:

“Evet, kardeşimdir.” buyurdu.[1]

Peygamberimiz boz katırının üzerinde üzengilere basarak yükseldi, Müslümanların Hevazinlere kılıçla giriştiklerini görüp:

“İşte şimdi savaş kızıştı!” buyurdu.

Peygamberimizin, savaş meydanında ata binecek yerde katıra binmesi kendisinin hem cesaretinden hem de Allah’ın yardım ve zafer vaadine olan itimadından ileri geliyordu.

Peygamberimizin Allah’a Yalvarması ve Hevazinlerin Bozguna Uğraması

Peygamberimiz, katırından yere inerek:

“Ey Allah’ım! Bize yardımını indir. Ey Allah’ım, ben senden bana olan vaadini yerine getirmeni dilerim. Ey Allah’ım, muhakkak ki sen onların bize karşı galip gelmelerini istemezsin!” diyerek Allah’a yalvardı, ondan yardım ve zafer diledi. Yerden bir avuç toprak yahut kum aldı. Bunları ya Hz. Ali ya da Hz. Abbas alıp Peygamberimize verdi. Peygamberimiz, onu müşriklerin yüzlerine doğru atarak, savurdu. Atarken de:

“Hâ Mim Lâ yubsirûn! (Yüzleri kara olsun!) (Geri dönünüz!)

Muhammed’in Rabbine, Kâbe’nin Rabbine andolsun ki onlar, bozguna uğradılar!” buyurdu.[2]

Bir mucize olarak Hevazinlerin gözlerine ve ağızlarına kum veya toprak dolmuştu.

Gökle yer arasında çınlayan sesler duyulmaya başlandı.[3] Bu duyulan seslerden başka yerle gök arasında beyaz tenli, alaca atlara binmiş, başlarına kırmızı sarıklar sarıp, sarıkların uçlarını arkalarına salmış takım takım adamlar da görülmüş ve bunlardan korkularak çarpışma gücünün yitirilmiş olduğu da rivayet edilir.[4]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.900; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.67

[2] Müslim-Sahîh, c.2, s.1401-1402, c.3, s.1399; Taberî-Tefsir, c.10, s.100; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.69; Vakıdî-Megazi, c.3, s.899; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.207, c.5, s.286; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.151; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.183-184

[3] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.156; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.286

[4] Vakıdî-Megazi, c.3, s.905

Yüce Allah, Huneyn'de Peygamberini beş bin melekle desteklemiş, düşmanları bozguna uğratmış; kılıç vurulmadan, mızrak saplanmadan Hevazinleri korkutup kaçırmıştı.[1]

Hz. Abbas gördüklerini şöyle anlatır:

"Savaş bütün şiddetiyle devam ederken,[2] Resulullah bir avuç toprağı onlara atmasından sonra düşman gücünün azaldığını gördüm. Nihayet Allah, onları bozguna uğrattı.

Resulullah Aleyhisselâmın katırıyla onları takip ettiğini hâlâ görür gibiyim!"[3]

Avf oğlu Malik bozguna uğradığı zaman kavminin süvarileriyle birlikte iki dağ arasındaki yolun yüksek yerinde durarak:

"Arkanızdakiler gelinceye kadar bekleyiniz." dedi.

Bozguna uğrayan Hevazinlerin arkada kalanları da gelip kendilerine katıldı.

İslâm mücahitlerini gören Avf oğlu Malik:

"Bakınız! Neler görüyorsunuz?" dedi.

"Mızraklarını omuzları üzerine koymuş, başlarına bez bağlamış birtakım atlılar. Aralarında başına sarı sarık sarmış mızrağı omzunda, yeri sarsarak yürüyen bir adam görüyoruz." dediler. Avf oğlu Malik:

"İşte o Safiye'nin oğlu Zübeyr'dir. Lât'a yemin ederim ki o sizinle karşılaşacak, size yerinizden ayıracaktır." dedi.[4]

Gerçekten de Avvam oğlu Zübeyr onları görünce bulundukları yerden indirip kaçırıncaya kadar saldırmaktan geri durmadı. Avf oğlu Malik kaçıp kendisine ait Liyye kalesine oradan da Sakîflerin kalesine sığındı.[5]

Huneyn Gazası Münasebetiyle İnen Ayetler

Et-Tevbe Sûresi, ayet 25-27:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍۙ وَيَوْمَ حُنَيْنٍۙ اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْـًٔا وَضَاقَتْ
عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَۚ ﴿٢٥﴾ثُمَّ اَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلٰى رَسُولِهٖ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَاَنْزَلَ

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.905; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.279
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.207; Müslim-Sahîh, c.3, s.1399
[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.899
[4] Vakıdî-Megazi, c.3, s.917
[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.99; Vakıdî-Megazi, c.3, s.917

جُنُوداً لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُواۜ وَذٰلِكَ جَزَٓاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦﴾ثُمَّ يَتُوبُ اللهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُۜ
وَاللهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٧﴾

25. Allah birçok yerde, bu arada Huneyn savaşı'nda gerçekten size yardım etmiştir. O gün çokluğunuz sizi böbürlendirmiş, fakat bunun size hiçbir yararı olmamıştı; o yer geniş olmasına rağmen size dar gelmiş, nihayet geriye çekilmeye başlamıştınız.

26. Bunun üzerine Allah, Peygamberinin ve Müminlerin üzerine kendi katından bir güven duygusu indirdi, bir de göremediğiniz askerler gönderdi ve böylece inkâr edenlerin cezasını verdi. İşte bu, inkârcıların hakettiği karşılıktır.

27. Artık bunun ardından Allah dilediğinin de tövbesini kabul eder. Allah bağışlayıcıdır, esirgeyicidir.

TAİF SEFERİ

Amr Oğlu Tüfeyl'in Zülkeffeyn Putuna Gönderilmesi

Peygamberimiz, Huneyn'de Hevazinleri bozguna uğratıp Tâif üzerine yürümek istediği sırada Amr oğlu Tüfeyl:

"Ya Resulullah! Beni, Humeme'nin putu olan Zülkeffeyn'e gönder de onu yakayım!" dedi.[1]

Peygamberimiz de kabul ederek onu, Zülkeffeyn'i yakmaya gönderdi. Kavminin, İslâm ordusunu desteklemek üzere Tâif'e gelmelerini de ona emretti. Amr oğlu Tüfeyl acele kavminin yanına gitti.[2]

Zülkeffeyn, Huzâalarla Devsîlerin putuydu.

Bunlar, hac yaptıktan sonra Zülkeffeyn'in yanına uğrayıp tazim vazifelerini yerine getirmedikçe evlerine dönmezlerdi.

Zülkeffeyn putu tahtadan yapılmıştı. Tüfeyl, onu kırdı ve ateşte yaktı.

Amr oğlu Tüfeyl, Zülkeffeyn putunu yakarken:

"Ey Zülkeffeyn! Ben, senin kullarından değilim! Bizim doğumumuz, senin doğumundan daha eskidir. Ben senin içine ateş doldurdum!" dedi.[3]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.922-923; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.2, s.24; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.4, s.239

[2] İbn-i Abdülberr-İstiab, c.2, s.761; Vakıdî-Megazi, c.2, s.870, c.3, s.923; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.131; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.157, c.4, s.239

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.2, s.24-25; Vakıdî-Megazi, c.2, s.870, c.3, s.923; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.157, c.4, s.240

Zülkeffeyn yıkılıp yakılınca ve ortada bir şey kalmayınca Devs kabile halkı topluca Müslüman oldular.[1] Amr oğlu Tüfeyl kavminden 400 kişiyi yanına alarak acele yola çıktı ve Tâif'te Peygamberimize kavuştu. Ağır savaş aracı olarak yanında debbâbe ile mancınık götürdü.

Peygamberimiz: "Ey Ezd topluluğu! Bayrağınızı kim taşıyor?" diye sordu.

Tüfeyl: "Bayrağı, cahiliye çağında Zerâfe oğlu Numan veya Bâziyet'üllehbî adındaki kişi taşırdı." dedi. Peygamberimiz:

"Ona taşıtmakta isabet etmişsiniz." dedi.[2]

Tâif'in Kuşatılması ve Tâiflilerle Savaş

Peygamberimiz Tâif'i kuşattı ve Tâiflilerle en şiddetli bir şekilde günlerce ok savaşı yaptı. Sakîfler, 19 gün Tâif'ten Müslümanlara ok ve taş atarak savaştılar.

Peygamberimiz mancınık kurdurulması ve Tâiflilerin taşa tutulması konusunu ashabıyla görüştü. Selmân-ı Farisî:

"Ben de sakîflerin kalelerine karşı mancınık kullanılmasını uygun görüyorum. Çünkü; biz, Fars ülkesinde düşman kalelerine karşı mancınık diktiğimiz gibi düşmanımız da bize karşı mancınıklar dikerlerdi. Eğer mancınık olmazsa uzun zaman oturmak zorunda kalırdık." dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz mancınık yapılmasını emretti. Farisî eliyle bir mancınık yapıp Tâif'e karşı dikti. Ayrıca Amr oğlu Tüfeyl'de gelirken yanında bir debbâde ile bir mancınık getirmişti.

Saîd oğlu Halîd'in de bir mancınıkla iki debbâbe getirdiği rivayet edilir.

Peygamberimiz kale dışında, ordugâhın çevresindeki yerlere hasek (hurma ağacından yapılmış, ayaklara batan çatal engeller) döşetti. Müslümanlardan bazıları sığır derisinden yapılmış debbâbenin altına girdiler, kalenin duvarlarını kazarak delmek için sürünerek kale duvarına yaklaştılar. Sakîfler, onların üzerine ateşte kızdırılmış sapan demirleri ve şişler bırakarak debbâbeyi yaktılar. Müslümanları debbâbenin altından çıkarmak zorunda bıraktılar. Kızgın şişlerden yanarak bazı Müslümanlar şehit oldu ve kalanların bir kısmını da attıkları oklarla şehit ettiler. Resûlullah, Sakīfliler'i teslime zorlamak için Tâif'in nâdir üzümler yetiştirdikleri bağlarının tahrip edilmesini emretti. Bunu gören Tâifliler'in Allah rızası için ve akrabalıkları hatırına bundan vazgeçmesini istemeleri üzerine, "Ben üzüm asmalarınızı Allah'ın rızasını ve akrabalık hakkını gözeterek bırakıyorum" diyerek bunu durdurdu. Hz. Peygamber diğer bir tedbir olarak Tâif'ten çıkıp kendilerine sığınacak

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.4, s.240
[2] Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.215; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.157-158; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.200

kölelerin âzat edileceğini ilân etti. Bunun üzerine yirmi veya kırk civarında köle kaleden çıkıp müslümanlara katıldı[1]. Tâifliler müslüman olduktan sonra Resûlullah'tan bu kişilerin geri verilmesini istemiş, ancak Hz. Peygamber, "Onlar Allah'ın kendilerine hürriyet verdiği kimselerdir" diyerek bunu kabul etmemiştir.

Peygamberimiz, Tâiflilerin kalelerini şiddetle savunduklarını ve işin günden güne güçleştiğini, Müslümanların birçoğunun yaralandığını ve şehit düştüklerini görünce, haram aylardan Zilkade'nin de başlamasıyla birlikte Tâif'in sonradan savaşsız ve zahmetsizce fethedileceğini göz önünde tutarak ve Müslümanları esirgeyerek dönüş için emir verdi.

Müslümanlar Tâif'ten göç etmek için hazırlanınca, Peygamberimiz:

"Allah'tan başka ilâh yoktur. O, birdir. Vaadini yerine getirdi. Kuluna yardım etti. Bir araya toplanmış kabileleri tek başına bozguna uğrattı." buyurdu.

Tâif'ten ayrıldıkları sırada:

"İnşallah tövbe edicileriz. Rabbimize ibadet ve hamdedicileriz, deyiniz." buyurdu.[2]

Taif Gazvesinde 11 sahabe şehid oldu. Müslümanlar: "Ya Resulullah! Sakîfler aleyhinde Allah'a dua etsene! Onların okçuları canımızı yaktı." dediler. Peygamberimiz:

"Ey Allah'ım! Sakîflere doğru yolu göster! Onları Müslüman olarak bize gönder." diyerek dua buyurdu.[3]

Ci'râne'de Toplanan Esirler ve Ganimet Malları

Hevazinlerden alınan harp esirleriyle ganimet malları Ci'râne'de bulunduruluyordu. Ci'râne'de esirlerin güneşten korunmaları için gölgelikler, hayvanlar için de ağıllar yapılmıştı.

Peygamberimiz Ci'râne'ye gelip gölgelikleri görünce bunların kime ait olduğunu sordu.

"Ya Resulullah, bunlar Hevazin esirleridir. Güneşten gölgeleniyorlar." dediler.

Hevazinlerden esir alınan kadın ve çocukların sayısı altı bindi. Ganimet mallarıysa yirmi dört bin deve, kırk binden fazla davar, dört bin ukye gümüştü.[4]

---

[1] Buhârî, "Meġāzî", 56; Belâzürî, Ensâb, II, 134
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.159; Vakıdî-Megazi, c.3, s.937
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.131; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.267; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.216
[4] Vakıdî-Megazi, c.3, s.943; Abdurrezzak Musannef, c.6, s.381; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.152; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.131; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.216

Peygamberimizin emriyle Süfyan oğlu Büsr'e Mekke'den bütün esirler için elbise satın alarak getirdi ve onlara giydirdi. Giydirilen elbiseler, Mısır bezindendi.[1]

Peygamberimiz, Ümeyye oğlu Safvan'dan, zayi olanların bedellerini ödemek şartıyla emanet olarak yüz zırh gömlekle bazı silâhlar almıştı.

Huneyn ve Tâif savaşlarında bunlardan bazıları zayi olmuştu. Peygamberimiz onların bedellerini ödemek istediği zaman Safvan:

"Ya Resulullah! Ben bugün Müslüman olmak istiyorum." dedi.[2]

Peygamberimiz ganimet malları arasında dolaştığı ve onlara göz gezdirdiği sırada Ümeyye oğlu Safvan, Peygamberimizin yanında bulunuyor; davarlar, develer ve güdücüleriyle dolu vadiye doğru bakıyordu, bakışını uzattı durdu. Peygamberimiz ise onun bu hâlini göz ucuyla süzüyordu. Peygamberimiz:

"O vadi çok mu hoşuna gidiyor?" diye sordu. Ümeyye oğlu Safvan:

"Evet!" dedi. Peygamberimiz:

"O vadi de içindekiler de senin olsun!" buyurdu. Bunun üzerine Safvan kendisini tutamadı:

"Peygamberden başka hiçbir kimsenin kalbi bu derece temiz, iyi ve üstün olmaz. Şahadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur ve yine şahadet ederim ki Muhammed, Allah'ın kulu ve Resulüdür." dedi ve hemen orada Müslüman oldu.

Ümeyye oğlu Safvan demiştir ki:

"Resulullah, bana bu ihsanda bulununcaya kadar kendisi insanlar içinde en çok nefret ettiğim, en çok kin beslediğim bir kimse iken, nihayet bana insanların en sevgilisi olmuştu."

Ümeyye oğlu Safvan; Müslümanlığını, İslâm amelleriyle geliştiren, güzelleştiren Kureyşîlerdendi.

Ganimet Mallarının Sayılıp Hesaplanarak Bölüşülmesi

Peygamberimiz Müslümanların ganimet mallarını sayması ve herkesin hissesini hesaplaması için Sâbit oğlu Zeyd'e emir verdi.

Ganimeti bölüştürmeye ve dağıtmaya da Ebû Cehm Huzeyfetül'Adevî'yi görevlendirdi. Herkese hisselerini dağıttı.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.944; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.154
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.401

Piyadelerin her birine ya dörder deve ya da bunların karşılığı olarak kırkar koyun, süvarilere ise ya on ikişer deve ya da bunların karşılığı olarak yüz yirmişer koyun düştü. Yanlarında bir attan fazla at bulunduranlara birden fazla at için hisse verilmedi.[1]

Huneyn Ganimet Dağıtımına Yapılan İtirazlar Üzerine Ayetler İnmesi

Tevbe Sûresi, ayet 58-62:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِۚ فَاِنْ اُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَاِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَٓا اِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾وَلَوْ
اَنَّهُمْ رَضُوا مَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ سَيُؤْتِينَا اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُـهُۙ اِنَّٓا اِلَى اللّٰهِ رَاغِبُونَ۟ ﴿٥٩﴾
اِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَـرَٓاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ
اللّٰهِ وَابْنِ السَّبِيلِۜ فَرِيضَـةً مِنَ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾ وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ اُذُنٌۜ قُلْ
اُذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْۜ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ
اَلِيمٌ ﴿٦١﴾يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْۚ وَاللّٰهُ وَرَسُولُـهُٓ اَحَقُّ اَنْ يُرْضُوهُ اِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

58. Onlardan sadakaların (zekât gelirleri) taksimi hususunda sana dil uzatanlar da var. Şayet bunlardan kendilerine verilmişse hoşnut olurlar, verilmemişse hemen öfkelenirler.

59. Halbuki Allah ve Resulünün verdiğine razı olup, "bize Allah yeter, Allah da Resulü de bize lutuf ve kereminden yine verir. Doğrusu biz yalnız Allah'tan umarız" deselerdi daha iyi olurdu.

60. Sadakalar (zekât gelirleri) ancak şunlar içindir: yoksullar, düşkünler, sadakaların toplanmasında görevli olanlar, kalpleri kazanılacak olanlar, âzat edilecek köleler, borçlular, Allah yolunda (çalışanlar) ve yolda kalmışlar. İşte Allah'ın kesin buyruğu budur. Allah bilmekte ve hikmetle yönetmektedir.

61. Onlardan Peygamberi inciten ve "o her söylenene kulak veriyor" diyenler var. De ki: "o sizin için hayırlı olana kulak veriyor; Allah'a inanıp müminlere güveniyor. ve o içinizden iman edenler için bir rahmettir. Allah'ın resulünü incitenler için elem verici bir azap vardır."

62. Onlar sizi hoşnut etmek için (size gelip, inandıklarına dair) Allah'a yemin ederler. Oysa gerçekten iman etmiş olsalardı bilirlerdi ki, Allah ve Resulü hoşnut edilmeye daha lâyıktı.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.949; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.153

Peygamberimizin Ci'râne'de İhrama Girmesi ve Umre Yapması

Peygamberimiz Ci'râne'de on üç gece kaldıktan sonra Zilkade ayının on sekizinci gecesinde oradan ayrıldı. Umre için ihrama girdi, Ci'râne vadisini ihramsız geçmedi.[1]

Bunun için Mekkeliler ve çevresindekiler Ci'râne'de ihrama girip umre yapmaları daha faziletli sayılmıştır.

Peygamberimiz devesine bindi, Ci'râne'den geceleyin umreye niyetlenmiş olarak ayrıldı. Mekke'ye gece girdi. Beytullah'ı görünceye kadar telbiyeyi kesmedi. Kâbe'nin Benî Şeybe kapısında devesinden inerek Mescidi Haram'a girdi. Geceyi Mekke'de geçirmiş gibi sabahladı.

Ashasıyla birlikte Kâbe'yi tavafa başlamadan önce omuz ihrÂminın bir ucunu sağ koltuktan alarak sol omzunun üzerine attı. Tavafın üç devresini (şaftını) adımlarını kısaltarak, omuzlarını silkelemek suretiyle hızlı ve çalımlı olarak; tavafın dört devresini ise sukûnetle yürüyerek yaptılar.[2]

Peygamberimiz Safâ ile Merve arasında dört gidiş, üç gelişten ibaret olan say'ı da deve üzerinde yaptı ve yedinci devresinde Merve'de başının saçlarını kazıttı.

Peygamberimizin saçlarını kazıyan Benî Beyzaların kölesi Ebû Hind veya Ümeyye oğlu Hıraş idi.Peygamberimiz bu umresinde kurban kesmedi.[3]

Esîd Oğlu Attab'ın Ataması

Peygamberimiz umresini yapıp Medine'ye dönmek üzere Mekke'den ayrılacağı sırada Esîd oğlu Attab'ı Mekke'ye tekrar vali olarak tayin etti. Zaten Huneyn gazasına çıkarken de onu Mekke'de vali olarak görevlendirmişti.

Esîd oğlu Attab: "Ya Resulullah, beni niçin arkanda bırakıyorsun?" dedi.

Peygamberimiz: "Ey Attab; ben, seni kimlerin üzerine vali tayin ettiğimi biliyor musun?" buyurdu. Attab:

"Allah ve Resulü daha iyi bilir!" dedi. Peygamberimiz:

"Ben, seni yüce Allah'ın ev halkı üzerine vali tayin ediyorum. Sen buna razı değil misin? Eğer onlar için senden daha hayırlı olanını bilseydim ve bulsaydım onların üzerine onu tayin ederdim." buyurdu.

Esîd oğlu Attab gerçekten sâlih, bilgili, faziletli, ibadete düşkün ve takva sahibi, Allah adamı idi. Vali tayin edildiği zaman yirmi yaşında bulunuyordu.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.959; Ebû Davut-Sünen, c.2, s.206
[2] Ebülfida-Sîre, c.3, s.696
[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.959

Peygamberimiz, ona her gün için iki dirhem maaş bağladı.[1]

Cebel Oğlu Muâz'ın Ataması

Peygamberimiz, Cebel oğlu Muâz'ı Mekke halkına dinî hükümleri anlatmak ve Kur'an-ı Kerim'i öğretmek üzere Mekke'de bırakarak onu da Kur'an ve fıkıh öğretmenliğine atadı.

Cebel oğlu Muâz ile birlikte Ebû Musa'l'Eş'arî'nin de Kur'an ve fıkıh öğretmeni olarak bırakıldığı da rivayet edilir.[2]

MEDİNE'YE DÖNÜŞ

Peygamberimiz Mekke'den Ci'râne'ye dönerek geceyi burada geçirdi ve Perşembe günü Müslümanlarla birlikte Ci'râne'den yola çıktı.

Peygamberimiz, Zilkade ayının bitmesine üç gün kala cuma günü Medine'ye geldi.[3]

Âs Oğlu Amr'ın Uman Hükümdarı Ceyfer İle Kardeşi Cülenda Oğlu Abd'e Gönderilmesi

Âs oğlu Amr'ın Umman'a gönderilmesi, Hicretin sekizinci yılı Zilkade ayındadır. Peygamberimiz Medine'ye döndüğünde Amr'ı, dönüşünü takip eden tarihte yola çıkarmıştır.

Umman, Yemen-Hind denizi sahilinde, Basra körfezinin darlaştığı yerdeki Arap şehirlerinin büyüklerindendir. Birçok beldeleri içinde toplayıp hurma bahçeleri ve ekinlikleri bulunan ve sıcaklığı ile meşhur bir ülkedir.

Umman krallığında Ezdîlerden başka pek çok halk bulunmakta fakat Ezdîler üstün ve hâkim mevkiideeydiler.

Ezdî, kabilelerin en büyüğü olup köklülerinden ve birçok kollara ayrılmış olanlardandı. Ezdiler başlıca üçe ayrılmaktaydı.

1. Ezdî Şenûe
2. Ezdî Serat
3. Ezdî Umman

Ezdî Seratlar Yemen'de, Ezdî Ummanlar da Bahreyn boğazındaki Umman'da oturmaktaydılar.

Âs oğlu Amr'ın Uman Kralı Ceyfer ile kardeşi Abd'e gönderilmesinin sebebi, onları İslâmiyete davet içindi. Peygamberimiz Kur'an-ı Kerim'i en iyi okuyan hafızlardan Ebû

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.143; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.3, s.556
[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.959; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.143; Taberî-Tarih, c.3, s.139
[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.959-960; Tirmizî-Sünen, c.3, s.274

Zeyd'ül Ensarî'yi Amr ile birlikte gönderdi ve Ka'b oğlu Übeyy'e yazdırdığı bir mektubu da ellerine verdi.

PEYGAMBERİMİZİN MEKTUBU

Allah'ın Resulü Abdullah oğlu Muhammed'den Cülenda'nın Oğulları Ceyfer ve Abd'e,

Hidayete uyanlara, doğru yolu tutanlara selâm olsun!

Bundan sonra derim ki; ben, her ikinizi Müslümanlığa davet ediyorum.

Müslüman olunuz da selâmete eriniz!

Ben sağ olanları ahiret azabıyla korkutayım, kâfirler hakkında da Allah'ın emirlerini uygulayayım diye Allah'ın bütün insanlara gönderdiği Peygamberiyim. Eğer siz, İslâmiyeti kabul ve ikrar ederseniz size yine hükümdar yaparım. Eğer İslâmiyeti kabul etmekten kaçınırsanız muhakkak hükümdarlığınız elinizden gidecek, süvariler meydanlarınızı çiğneyecek ve Peygamberliğim sizin mülkü saltanatınıza galebe çalacaktır.

Umman halkı kelime-i şahadet getirmeyi kabul ederek Allah ve Resulüne boyun eğip Müslüman olurlarsa Âs oğlu Amr orada idare işleriyle uğraşacak yani Müslümanların zenginlerinden sadaka ve zekâtlarını toplayacak ve Müslümanlar arasındaki davaları da halledecekti.

Ebû Zeyd ise namaz kıldıracak, halka İslâmiyeti anlatacak, Kur'an-ı Kerim ve sünnetleri öğretecekti.

Âs Oğlu Amr'ın Cülenda İle Konuşması

Âs oğlu Amr der ki:

"Umman'a vardığım zaman önce Cülenda oğlu Abd ile buluşmak istedim. Çünkü o, görüşeceğim iki adamdan en yumuşak huylusuydu. Ona:

"Ben, Resulullah Aleyhisselâmın sana ve kardeşine gönderdiği elçisiyim." dedim. Abd:

"Kardeşim yaşça ve saltanatça benden önce gelir. Ben, seni onunla görüştüreyim de mektubunu o okusun." dedikten sonra da ilave etti:

"Sen nelere davet ediyorsun?"

Ben de: "Seni, bir olan, eşi, ortağı bulunmayan Allah'a iman ve ibadet etmeye, ondan başkasına tapmayı bırakmaya, Muhammed (Aleyhisselâm) in de onun kulu ve Resulü olduğuna şahadet getirmeye davet ediyorum." dedim.

Cüleyda oğlu Abd: "Ey Amr! Sen kavminin ulusu olan bir kişinin oğlusun. Senin baban bu hususta nasıl davrandı? Ne yaptı? Şüphe yok ki o bize bu yolda bir örnek olabilir! …" dedi. Bu sözlerin üzerine ben de cevaben:

“O, Muhammed Aleyhisselâma iman etmeden vefat etti. Ben, onun da Müslüman olmasını ve Muhammed Aleyhisselâmı tasdik etmesini çok arzu ederdim. Ben de önceleri onun görüşündeydim. Nihayet Allah beni İslâmiyete hidayet etti.” dedim. Abd:

“Ne zaman ona tâbi oldun?” diye sordu. Ben:

“Yakında… Necaşinin yanındaydım ve Necaşinin de Müslüman olduğunu haber verdim.” dedim. Abd:

“Necaşinin kavmi onun hükümdarlığı hakkında ne yaptı?” diye sordu.

“Onu hükümdarlığında bıraktılar ve ona tâbi oldular.” dedim. Bana:

“Uskuflar[1] ve ruhbanlar da ona tâbi oldular mı?” diye sordu. Ben:

“Evet!” oldu. Abd:

“Ey Amr! Söylediğin şeye dikkat et! Bir adam için yalan söylemekten daha ayıp daha kötü bir huy yoktur.” dedi. Cevabım:

“Ben ne yalan söylerim ne de dinimizde yalanı helâl sayarız.” oldu.

Abd: “Ey Amr! Neler söylediğine dikkat et!” dedi.

“Allah’a yemin ederim ki doğru söylüyorum.” dedim. Abd:

“Peygamberiniz neler emrediyor?” dedi.

“Yüce Allah’ın emirlerini tutmayı emrediyor. Ona karşı gelmekten sakındırıyor. İyiliği, adaleti, akrabalara ihsanı emrediyor. Zulümden, haksızlıktan, zinadan, şaraptan, taşlara, putlara tapmaktan yasaklıyor.” dedim. Abd:

“Onun davet etmiş olduğu bu şeyler hakikaten güzel! Kardeşim beni dinlese, bana uysa da Muhammed (Aleyhisselâm)’e iman ve onun getirdiklerini tasdik etsek, ne iyi olurdu! Fakat kardeşim saltanata çok düşkün ve onu elinden bırakmakta istemez.” dedi.

“Eğer o Müslüman olursa Resulullah Aleyhisselâm yine ona kavmine hükümdar yapar. Zenginlerden zekâtlarını alır, onların fakirlerine, yoksullarına verir.” dedim. Abd:

“Hiç şüphesiz bu da güzel ahlâktır.” dedikten sonra devam ederek:

“Yurtları uzak, sayıları da pek çok olan kavmimin bunu benimseyeceklerini sanmıyorum!” dedi.[2]

---

[1] Uskuf; Hristiyan din bilgini ve başkanı demektir.
[2] İbn-i Seyyid-Uyunül’eser, c.2, s.267-268; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.294-295; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.301-302

Kapısında günlerce bekledim. Kendisine verdiğim haberlerin hepsini kardeşine ulaştırdı.[1] Sonra bir gün beni çağırdı. Yanına girdim.

Ceyfer'e baktım, bana; dileğini, dile getir, dedi.

Mühürlü mektubu kendisine sundum. Açıp sonuna kadar okuduktan sonra kardeşine verdi. O da Ceyfer gibi okudu. Ceyfer:

"Kureyşliler bu hususta ne yaptılar? Nasıl davrandılar?" diye sordu. Ben:

"Ona; İslâmiyeti benimseyerek de tâbi olanlar var, kılıç korkusuyla da tâbi oldular." dedim. Ceyfer:

"Onun yanında kimler bulunuyor?" diye sordu.

"Allah'ın hidayetiyle akılları başlarına gelip, delâlet içinde bulunduklarını anlamış, İslâmiyete can atmış ve Resulullahı her şeye tercih etmiş, üstün tutmuş olanlar vardır.

Sen, bugün Müslüman olmaz, Resulullah'a uymazsan süvarilerle çiğnenirsin. Cemaatin de perişan olur, darmadağın kalır.

Müslüman ol! Selâmete er! Yine kavmine hükümdar olursun. Üzerine ne süvariler ne de piyadeler gelir." dedim. Ceyfer:

"Sen, beni bugün kendi halime bırak, yarın yanıma dön." dedi.

Ertesi gün tekrar Ceyfer'in yanına gittim. İçeri girmeme izin vermeye yanaşmadı. Ben de kardeşi Abd'nin yanına vardım. Ceyfer'le görüşemediğimi kendisine söyledim. Bunun üzerine beni götürüp onunla buluşturdu. Ceyfer:

"Ben, davetinizi düşündüm. Eğer ben elimdeki saltanatımı başka bir adama bırakırsam Arapların en zayıfı ve düşkünü durumuna düşerim. Onun süvarileri buralara kadar gelemezler. Eğer gelirlerse ortada kimi bulup da savaşacaklar?" dedi. Ben:

"Öyleyse ben yarın yurdumu döneceğim." dedim.

Benim gideceğime kanaat getirince kardeşi, onunla gizlice konuştu.

Ceyfer, ertesi sabah bana haber göndererek, huzuruna çağırttı. Yanına gittiğimde, bana:

"Sen beni o ümmü Peygambere kılavuzladın. Onun; hayır ve iyilik adıyla emredeceği şeyleri tutacak, yerine getirecek olanların ilki ben olacağım. Onun kötülük adıyla yasakladığı şeyleri bırakacak olanların da ilki ben olacağım.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.263; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.302

Ben şahadet ederim ki o, Peygamberdir.” dedi.

Ceyfer ve kardeşi Abd, Müslümanlığı kabul ve Peygamberimizi tasdik ettiler. Orada bulunan bütün Arapları da Müslümanlığa davet ettiler ve onlar da kabul ederek Müslüman oldular.[1]

Zekât ve sadakaları toplamak, aralarında hüküm vermek görevleriyle beni baş başa bıraktılar. Bana aykırı davrananlara karşı da yardımcı oldular. Zenginlerden zekât ve sadakalarını alıp yoksullara dağıttım.

Resulullah Aleyhisselâm’ın vefat haberi bize gelinceye kadar Ummanların yanında oturmaktan ayrılmadım.”

Hadramî Oğlu Alâ’nın Bayreyn’e Gönderilmesi

Hadramî oğlu Alâ’nın Sâva oğlu Münzir’e gönderilmesi, Hicretin sekizinci yılı Zilkade ayının sonunda Ci’rane’den Medine’ye dönüşü günlerine rastlar.

Bahreyn; Hindistan, Basra ve Umman arasında deniz sahilindeki memleketlerin hepsinin ismidir.

Bol kaynakları, akarsuları bulunan geniş bir ülkedir.

Bahreyn, Fars memleketlerinden olup Arapların Abdülkays, Vâil oğlu Bekir ve Temim kabilelerinden birçok halk Bahreyn kırlarında oturmaktaydılar.

Sâva oğlu Münzir, Farslar tarafından Bahreyn’deki Araplar üzerine tayin edilmişti. Münzir, Hecer veya Ezbez köyünden ve Zeyd’ül Esbezî oğlu Abdullah Oğullarındandı. Esbezîler atlara taparlardı.

Bahreyn halkı; Mecusî, Yahudi ve Hristiyanlardan oluşuyordu.

Peygamberimiz, Bayreyn Hükümdarı Sâva oğlu Münzir’i İslâmiyete davet etmek üzere Hadramî oğlu Alâ’yı gönderdi. Yanına da Ebû Hüreyre’yi kattı ve kendilerine hayır tavsiyesinde bulundu.

Hadramî oğlu Alâ için; deve, sığır, koyun, meyve vs malların zekâtları hakkında bir yazı yazdı. Hadramî oğlu Alâ bu yazıyı Müslüman olan halka okuyacak ve zekâtlarını ona göre toplayacaktı.

Hadramî oğlu Alâ, Bahreyn halkını İslâmiyete davet edecek, kabul etmedikleri takdirde cizye[2] vermelerini kendilerine teklif edecekti.

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.263; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.295; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.303; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.92

[2] Müslüman devletlerde, Müslüman olmayanlardan alınan bir çeşit vergi.

Peygamberimiz, Sâva oğlu Münzir'e ve Hacer'in Mecusî Dinî Başkanı Sibuht'a birer mektup göndererek, İslâmiyete girmedikleri takdirde cizye ödemeye kendilerini davet etti.

PEYGAMBERİMİZİN MEKTUBU

Hidayete uyanlara selâm olsun!

Bundan sonra derim ki; ben, seni İslâmiyete davet ediyorum.

Müslüman ol, hidayete er. Allah senin iki elinin altında bulunan şeyi (hükümdarlığı) yine sende bırakır.

Şunu da iyi bil ki; benim dinim, develerin, atların gidileceği yerlere kadar uzanacak, hâkim olacaktır.[1]

Sâva Oğlu Münzir İle Sibuht'un Müslüman Olması

Hadramî oğlu Alâ, Sâva oğlu Münzir'in yanına vardı. Ona:

"Ey Münzir! Şüphe yok ki sen dünya işlerinde büyük bir akla sahipsin. Onu ahiret işlerinde küçültme!

Şu Mecusîlik kötü bir dindir. Onda ne Arapların ne de ehlikitap âlimlerin iyi göreceği bir şey var.

Onlar; evlenilmelerinden utanılanlarla (kendileriyle evlenilmemesi gerekenlerle) evlenirler!

Yenilmesi uygun olmayanları yerler!

Kıyamet günü kendilerini yakacak olan ateşe dünyada tapar dururlar!

Sen; ne aklı kıt, ne de görüşsüz bir kimsesin!

İyi düşün; hiç yalan söylemeyen bir kimseyi doğrulamaman, hiç hıyanet etmeyen bir kimseye güvenmemen, verdiği sözden hiç caymayan bir kimseye itimat etmemen, inanmaman sana yakışır mı?

İşte, böyle olan o ümmî bir Peygamberdir ki aklı başında olan bir kimse hiçbir zaman onun emrettiği şeyin yasaklanması veya onun yasakladığı şeyin emredilmesini söylemeyeceği gibi onun affederken affını biraz arttırmasını veya cezalandırırken cezayı biraz azaltması gerekeceğini de söylemez!

Akıl, fikir ve basiret sahiplerince bu böyledir." dedi.

---

[1] İbn-i Tulun'dan naklen M.H.-Vesaikussiyasiye, c.79-80

Sâva oğlu Münzir: “Elimdeki şu saltanatıma baktım, onu ahiret dışında ve yalnız dünyaya elverişli buldum.

Sizin dininize baktım; onu, hem ahirete hem dünyaya elverişli buldum.

Kendisinde yaşama ve öldükten sonra da yaşamaya dönüş umudu bulunan bir dini kabul etmeme ne engel var?” dedi.[1]

Sâva oğlu Münzir ile Mecusî Din Başkanı Sibuht’da Müslüman oldular.[2]

Sâva oğlu Münzir, İslâm ibadet ve amelleriyle Müslümanlığını geliştirdi ve güzelleştirdi.

Peygamberimizin Oğlu Hz. İbrahim

Hicretin sekizinci yılında İskenderiye Hükümdarı Mukavkıs, Peygamberimize Mariye ve Sîrin adında iki kız kardeşi hediye etmişti.[3] Bunlar, Kıpti kavmi arasında yüksek mevkiili bir aileye mensupturlar. Peygamberimiz, Mariye’yi kendisine alokoymuş, Sîrin’i de Sâbit oğlu Hassân’a vermişti.

Mariye, Medine’nin yukarı taraflarında Benî Nadirlerden kalmış ve kendilerine tahsis edilen hurma bahçesinde oturur, hurma mahsulü ile ilgilenirdi.

Peygamberimizin oğlu Hz. İbrahim, Hicretin sekizinci yılı, Zilhicce ayında Mariye’den doğdu.[4] Peygamberimiz çok sevindi. Mariye’ye ebelik vazifesini Peygamberimizin azatlı kölesi Ebû Râfi’nin karısı Selme kadın yaptı. Selme kadın, kocası Ebû Rafi’ye haber verdi o da Peygamberimize müjdeledi.

Peygamberimiz ona bir köle bağışladı ve Mariye’yi de kölelikten azat etti.

Hz. İbrahim doğduğunda Cebrail Aleyhisselâm gelerek:

“Selâm olsun sana ey İbrahim’in babası!” diyerek Peygamberimizi selâmladı.[5]

Ümmü Bürde, Ensar kadınlarından olup ilk zamanlarda Peygamberimize biat etmiş ve Müslüman olmuştu. Hz. İbrahim’i kendi çocuğuyla birlikte emzirip anasına geri vermek konusunda Peygamberimizle konuştu. Onlar da Medine’nin yukarı tarafında oturuyorlardı ve kocası Ebû Sefy demircilik sanatıyla uğraşırdı. Peygamberimiz, Ümmü Bürde’ye sütanneliği ettiği için bir hurmalık tahsis etti.[6]

---

[1] Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.300-301; Zürkanî-Mevahib, c.3, s.351-352
[2] Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.95
[3] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.260
[4] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.135, c.8, s.212; Taberî-Tarih, c.3, s.139
[5] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.135, c.8, s.214
[6] İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.1, s.50

Peygamberimizin Kuf mevkiinde yayılan davarları ile Zülcedr otlağında yayılan sağmal develeri olup her gece onlardan sağılan sütleri Medine'ye getirirler ve Peygamberimiz içerdi. Bu içtiği sütten Hz. İbrahim içsin diye ona da gönderilirdi.

Peygamberimiz, Hz. İbrahim'in doğumunun yedinci günü doğum kurbanı olarak bir koç kestirdi. Başının saçını kestirip, saçının ağırlığınca gümüşü yoksullara sadaka olarak dağıttı ve saçları yere gömüldü.

Peygamberimiz, sütannesi Ümmü Bürde'ye uğrayarak Hz. İbrahim'i ziyaret eder, onu okşar ve öperdi.

Peygamberimiz bir gün Hz. İbrahim'in hastalandığını haber alınca onun yanına gitmiş, çocuğun ölüm anında kıvrandığını görerek çok üzülmüş, ağlamıştı. Yanında bulunan Abdurrahman:

"Ya Resulullah, ne yapıyorsun?" demiş, Peygamberimiz:

"Şefkat hislerim galeyana geldi." cevabını vermişti.

O sırada güneş tutulmuş, halk, güneşin de matem olarak Peygamberimize iştirak ettiğini söylemiş fakat Peygamberimiz bu görüşün ve inancın yanlış olduğunu söylemiştir.

Peygamberimiz, oğlunun cenaze namazını kılmış; Abbas oğlu Fadl, Zeyd oğlu Usâme ve Mazun oğlu Osman onu kabre indirmişlerdi.

"Ebû Davud" ile "Beyhakî"nin rivayetine göre Hz. İbrahim iki yaşında vefat etmiştir.

Hz. İbrahim, Hicretin sekizinci senesinde doğduğuna göre; Hicretin dokuzuncu senesinde vefat etmiş olacaktır.

"Vakıdî", onun vefatında on beş aylık olduğunu söyler. Diğer rivayetlerde de Hz. İbrahim'in yirmi iki aylık olduğu söylenir.

Hz. Âişe'nin rivayetine göre de Hz. İbrahim'in on yedi veya on sekiz aylıktır.

Peygamberimizin Mescidine Minber Yapılması

Peygamberimiz mescitte hutbe okuyacağı zaman ayakta dururdu. Ayakta durması uzun sürdüğü zamanlarda da kendisine zahmet ve sıkıntı verirdi. Bunun üzerine Peygamberimizin dayanması için bir hurma kütüğü getirilip bir ucu yere gömülerek dikilmişti.

Peygamberimiz cuma günleri veya herhangi bir günde önemli bir konu üzerinde halka hitap ederken, arkasını mescitteki bu hurma kütüğüne dayar, elindeki asasına da dayanırdı.[1]

Bu kütük gölgelik olarak mescidin duvarı yanında dikiliydi. İki yerinden çatlaktı ve kıble tarafında bulunduğundan Peygamberimiz namazını da ona doğru kılardı.

Peygamberimiz cuma günü hutbesini ayakta durarak okurken ashabına:

"Ayakta durmak bana zahmet veriyor." buyurduğunda ashaptan birisi:

"Sana, cuma günü üzerine dikileceğin, halkın seni görebileceği ve hutbelerini işitebileceği bir şey yapsak olmaz mı?" diye sordu.

Peygamberimiz: "Olur!" buyurdu.[2]

Başka bir rivayete göre; Ensar kadınlardan birisi:

"Ya Resulullah, benim marangoz bir kölem var. Ona, senin için üzerine oturacağın bir şey yaptırsam olmaz mı?" diye sormuş Peygamberimiz de:

"Yaptırmak istiyorsan, yaptır." buyurmuştur.[3]

Bunun üzerine Peygamberimiz, Ensar kadınlarından marangoz kölesi bulunan bu kadına adam göndererek, üzerinde oturabileceğim tahtadan bir şey yapsın, buyurdu.[4]

Fakat gerek Ensar kadının ismi ve kimin kadını olduğu, gerek kölenin ismi ve kimin kölesi olduğu ve minberi kimin yapmak veya yaptırmak istedikleri hakkında çeşitli rivayetler vardır.[5]

Hz. Abbas: "Benim kölem ehlikitap, halk arasından bunun en iyi yapıcısıdır." demiş ve Peygamberimiz de:

"Öyleyse bunu yapmasını ona emret." buyurmuştur.[6]

Medine'de bir tek marangozdan başka marangoz yoktu.[7]

Ensar kadını bu konuda marangoz kölesine emir verdi.[8]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.109; Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.185
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.249-250, 252; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.137
[3] Buharî-Sahîh, c.1, s.116; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.300
[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.252; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.339; Buharî-Sahîh, c.1, s.115-116, 220
[5] Semhudî-Vefa, c.2, s.394-396
[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.250
[7] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.251
[8] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.339; Buharî-Sahîh, c.1, s.220

Sa'd oğlu Sehl, marangozla birlikte Medine'nin doğusunu, batısını dolaştılar, Gabe'ye kadar gittiler. Peygamberimizin minberinin tahtasını Gabe'deki esl ağacının tarfa cinsinden kestiler ve yonttular. Marangoz minberi üç basamaklı olarak yaptı ve minberin üçüncü basamağı oturma yeriydi.[1]

Minber yapılıp getirilince Peygamberimiz onu mescitteki şimdiki yerine koydu.[2]

Minberin yüksekliği iki arşın (136 cm), genişliği de bir arşın (68 cm) olup dört köşesi birbirine eşitti. Peygamberimizin oturacağı yer iki karış dört parmak (yaklaşık 48-50 cm) kadardı. Basamakların genişliği iki karış (40 cm), yüksekliği bir karış (20 cm) idi.[3]

Peygamberimiz, kul hakları hakkında yapılacak yeminlerin minber yanında yapılmasını sünnet kıldı.[4]

"Kim bu minberin yanında yalan yere yemin ederek Müslüman bir kimsenin malını helâlleştirmek isterse, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onun üzerine olsun!

Allah, onun ne tövbesini ne de fidyesini kabul eder!" buyurdu.[5]

Peygamberimizin Cuma Hutbesini Nasıl Buyurduğu

Peygamberimiz cuma günü minbere çıkınca cemaate selâm verirdi. Oturduğu zaman muezzin ezan okurdu. Minber üzerinde iki hutbe okurdu.

Halka hitap ederken asaya dayanır, şahadet parmağıyla işaretler yapar, halkın can kulağıyla dinlemesini sağlardı. Hutbesinde, Kur'an-ı Kerim okur, halka Allah'ı hatırlatır ve anardı.[6]

Peygamberimizin Dayandığı Kütüğün Ağlaması

Peygamberimiz yapılan minberin üzerine çıkıp hutbesini okumaya başlayınca, daha önceden hutbe sırasında dayanmış olduğu hurma kütüğünden, yavrusundan ayrılan devenin inlemesine benzer sesler gelmeye başladı.

Peygamberimiz kütüğün yanına giderek elini onun üzerine koydu. Bu arada orada bulunan cemaatte kütüğün başına üşüştüler. İnlemesinden etkilenerek ağlamaya başladılar. Kütük çatlayıp, parçalanıncaya kadar inledi durdu. Kütüğün bu sesiyle mescidin içi çalkalandı. Cemaatin içine korku düştü.[7]

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.251-252; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.339; Buharî-Sahîh, c.1, s.220; Müslim-Sahîh, c.1, s.386

[2] Buharî-Sahîh, c.3, s.129; Semhudî-Vefa, c.2, s.392

[3] Semhudî-Vefa, c.2, s.401-402

[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.250

[5] Semhudî-Vefa, c.2, s.427

[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.250; Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.187; Nesaî-Sünen, c.4, s.110

[7] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.88, 251-252; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.137; Buharî-Sahîh, c.1, s.220; Daremî-Sünen, c.1, s.24-25; Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.186

Peygamberimiz kütüğü kucakladı:

“Nedir senin bu hâlin? İstersen yüce Allah’a dua edeyim. Seni eskiden bittiğin yere çevireyim, oraya dikeyim de sen orada yeniden köklenip yeşer, yapraklan ve meyve ver.[1]

İstersen seni cennete dikeyim de cennet ırmaklarından ve kaynaklarından sulan, orada güzelce yetiş meyve ver de Allah’ın sevgili kulları senin meyvenden temelli yesinler, dursunlar!

Sen nasıl istersen öyle yapayım!” buyurdu.[2]

Sonra ona doğru eğildi. Kendisinin; beni cennete dik, orada Allah’ın sevgili kulları benden yesinler, dediğini işitti. Bunun üzerine Peygamberimiz:

“Olur! Öyle yapayım.” buyurdu.

Kütük bir çocuk gibi ağlamış ve o andan itibaren sesini kesmişti. O günden sonra bir daha iniltisi duyulmadı. Peygamberimiz:

“Allah’a yemin ederim ki eğer kucaklayıp, susturmasaydım muhakkak o kıyamete kadar böyle inler dururdu.” buyurdu.[3]

Kütüğün ağlaması, inlemesi olayı mescitte bulunan bütün cemaatin gözleri önünde cereyan etmiş bir olay olup, sahih sahipleri, bu konudaki meşhur, münteşir, rivayet haberleri, aralarında Kâ’b oğlu übeyy, Abdullah oğlu Câbir, Mâlik oğlu Enes, Ömer oğlu Abdullah, Abbas oğlu Abdullah, Sa’d oğlu Sehl, Ebî Saidül Hudrî, Huseyb oğlu Büreyde, Ebî Vedaa oğlu Muttalib ile Peygamberimizin eşlerinden Hz. Ümmü Seleme’nin de bulunduğu on dokuza yakın sahabeden aynı anlamda rivayet etmişlerdir.[4]

Hasan-I Basrî’nin Müslümanlara Öğüt ve Uyarısı

Hasan-ı Basrî bu kütüğün ağlaması hadisini rivayet ettikçe ağlar ve:

“Ey Allah’ın kulları! Duygu ve saygı sahibi olmayan kuru bir kütük, Resulullah Aleyhisselâmın bulunduğu yere yakın olmak özlemiyle inlemektedir. Siz ise ona kavuşma özlemine daha lâyıksınızdır. Allah’a yemin ederim ki kuru kütük inlemişti.

Süphânallah! İşitip durdukları hâlde milletin kalpleri acaba ne diye yarılmaz, parçalanmaz ki?” derdi.[5]

---

[1] Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.186; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.252; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.109; Daremî-Sünen, c.1, s.23-25; Tirmizî-Sünen, c.2, s.379; Ebû Nuaym-Delaîl, s.345; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.478; Kadı Iyaz-Şifa, c.1, s.254; Semhudî-Vefa, c.2, s.389-390

[2] Kadı Iyaz-Şifâ, c.1, s.254; Semhudî-Vefa, c.2, s.389-390; Daremî-Sünen, c.1, s.23

[3] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.252; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.306; Daremî-Sünen, c.1, s.26

[4] Kadı Iyaz-Şifâ, c.1, s.253

[5] Semhudî-Vefa, c.2, s.390; Kadı Iyaz-Şifa, c.1, s.255; Daremî-Sünen, c.1, s.25

Ebî Süfyan Oğlu Muaviye'nin Minberi Şam'a Naklettirmek İstemesi

Ebî Süfyan oğlu Muaviye halifeliği sırasında Medine'de Hakem oğlu Mervan'a adam göndererek, Resulullah Aleyhisselâmın minberini bana gönder, diye yazı yazdı. Minberin sökülerek kendisine gönderilmesini emretti.

Mervan mescide giderek minberi yerinden söktürünce Medine'ye birden karanlık çöktü ve şiddetli bir fırtına koptu. Güpegündüz yıldızlar görülmeye başladı, göz gözü görmez, adam adamı tanımaz oldu.

Bu durumun üzerine Mervan, halkın yanına varıp:

"Ey Medineliler! Siz, müminler emirinin Resulullah Aleyhisselâmın minberini söktürüp kendisine götürülmesi için adam gönderdiğini ve haber saldığını sanıyor ve söylüyorsunuz.

Hâlbuki; müminler emiri, Resulullah Aleyhisselâmın minberinin konulduğu yerden değiştirilmeyeceğini daha iyi bilir. O, bana ancak minberi yerden yükseltmemi ve onun şerefini gözetmemi emrettiydi.

Mescidin cemaati çoğaldığı için minberin basamaklarını arttırıp onu yükselttim." dedi.

Marangozları çağırarak minbere, alt tarafından altı basamak daha ekleyerek basamakları dokuza çıkarttı.[1]

Başka rivayete göre; Ebû Süfyan oğlu Muaviye, Hicretin ellinci yılında hacca gitmişti. Peygamberimizin minberini söktürüp Medine'den Şam'a nakletmek istemişti.

"O ve Peygamber Aleyhisselâmın asası Medine'de bırakılamaz. Medineliler Osman'ın katilleridir." dedi.

Sa'dülkaraz'ın yanında bulunan asayı istetti.

Minber söktürülünce, güneş tutulup gökte yıldızlar görülmeye başladı.[2] Medineliler son derece telâşa düştüler.

Abdullah oğlu Câbir ile Ebû Hüreyre, halifeye giderek, ona:

"Ey Müminler Emiri, Resulullah Aleyhisselâmın minberini konulmuş olduğu yerden sökülüp götürülmesi de asasının Şam'a nakledilmesi de doğru olmaz!" dediler. Süfyan oğlu Muaviye:

---

[1] Semhudî-Vefa, c.2, s.399-400
[2] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.68-69; Semhudî-Vefa, c.2, s.398; İbn-i Esîr-Kâmil, c.3, s.363-364

"Ben ona güve düşmüş olmasından korkmuştum da söktürüp altına bakmak istemiştim!" diyerek yaptığı şeyden dolayı Medinelilerdene özür diledi ve minberi götürmekten vazgeçerek yerinde bıraktı.[1]

Mescit Yangınında Minberin Yanması

Hicretin 654'üncü yılında mescit yandı. Peygamberimize yapılan ilk minber de bu yangından yandı. Yangın, Hicretin 654'üncü yılı Ramazan ayının başında cuma gecesi, gecenin ilk sıralarında, halk uykuya dalmadan önce meydana geldi.[2]

Mescidin kayyımlarından Evhad oğlu Ebûbekir, minarelerin kandilleri, yağ ve fitillerini çıkarmak üzere mescidin eşya deposuna inmişti. Elinde kandil kafeslerinden biri vardı. Kandile yağ koyup, pamuktan fitil yapıyor ve kandili yakıyordu. Kandil kafesi devrilince dökülen yağlar ateş aldı. Tavan tutuştu ve oradan mescide ve odalara kadar yayıldı.

Halk yangını söndürmekten aciz kaldı. Mescidin ahşap olan her şeyi, minberi, kapıları, maksûreleri, sandıkları ve içindeki kitaplar, on bir odanın örtüleri yanıp kül oldu.

Yanan Minberin Yerine Konan Minberler

Yemen Hükümdarı Muzaffer, Hicretin 656'ncı yılında sandal ağacından bir minber yaptırıp gönderdi. Bu minber, Peygamberimizin minberinin yerine konuldu ve bu minberin üzerinde on yıl hutbe okundu.

Hicretin 666'ncı yılında Mısır Hükümdarı Zahir Rüknüddin Bay Bars, yeni bir minber gönderdi. Yemen hükümdarının göndermiş olduğu minber sökülerek mescidin mahzenine konuldu ve yerine bu minber konuldu. Yeni minberin yüksekliği dört arşın (2,72 m), uzunluğu da yedi arşından (4,76 m) biraz fazlaydı. Oturma yeri ile basamakları dokuzdu. Minberin iki kanatlı bir kapısı ve kapının her kanadında gümüşten birer topu vardı. Sol kanadının topuzunda yapıcısı (Ebûbekir Yusuf Neccar) yazılıydı. Kendisi; sâlih, hayırlı müminlerin büyüklerindendi. Minberi kendi getirip sanat ve maharetini gösteren en güzel bir şekilde yerine yerleştirmiş ve kendisi de Medine'de kalmıştı.

Zahir Bay Bars'ın minberi üzerinde, Hicretin 666'ncı yılından 792'nci yılına kadar hutbe okundu.

Bu minberi de güveler yemeye başlayınca, Mısır Hükümdarı Zâhir Berkuk, Hicretin 797'nci yılında yeni bir minber yaptırıp gönderdi. Zahir Bay Bars'ın minberi sökülerek yerine yeni gelen bu minber konuldu.

---

[1] İbn-i Esîr-Kâmil, c.3, s.464; Semhudî-Vefa, c.2, s.399; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.68
[2] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.375; Zehebî-İber, c.5, s.216

Mısır Hükümdarı Müeyyed Şeyh, Hicretin 820'nci veya 822'nci yılında yeni bir minber yaptırarak gönderdi ve bu da eski minberin yerine konuldu. Bu minber de Hicretin 886'ncı yılı Ramazan'ında çıkan ikinci yangınında yandı.

Bu ikinci mescit yangını da Hicretin 886'ncı yılı Ramazan ayının 11 inci gecesi ve gecenin üçte ikisi geçtikten sonra yangın çıkmıştı.

Mescidin Baş Müezzin ve Baş Müderrisi Hatıb oğlu Şemseddin Muhammed temcid okumak üzere mescitin sağ tarafındaki minareye çıktı. Öteki minarelere de diğer müezzinler çıkmıştı.

O zamanlarda paratoner bilinmiyordu ve o esnada bir yıldırım minarelerin üzerine düşerek tepelerini yıktı. Baş müezzin olduğu yerde öldü.

Peygamberimizin kabrinin kubbesine düşen yıldırımdan alevler çıkarak mescidin tavanını tutuşturdu. Alevler iki tavan üzerinde hızlandı ve alınan her tedbir yetersiz kalıp daha da arttırıyordu. Mescit dumanla dolmuştu. Yangına müdahelede bulunanlardan on dokuz kişi dumandan boğulmuş veya yanarak ölmüşlerdi.[1]

Yangından sonra Peygamberimizin mescidi tamir görmüş ve minberin yeri temizlenerek kerpiçten bir minber yapılarak üzeri kireçle sıvanmıştır.

Hicretin 996'ncı yılında Sultan Murat tarafından İstanbul'da mermerden on iki basamaklı bir minber yaptırıp Medine'ye gönderdi. Bugün Peygamberimizin mescidindeki minber işte o zaman Sultan Murat'ın göndermiş olduğu minberdir. Bu minberin külâhı ve âlemi olduğu gibi merdiven basamak örtüsü kırmızı çuhadan kapısının perdesi de yeşil atlastandı.[2]

Hz. Osman, Peygamberimizin minberine Kubtıyye diye bilinen ince ak ipekten dokunmuş örtü örten ilk zat idi. Minber kapısına ipek örtü örtüldüğü sırada bir kadın minberin örtüsünü çalmış ve yakalanarak eli kesilmişti.

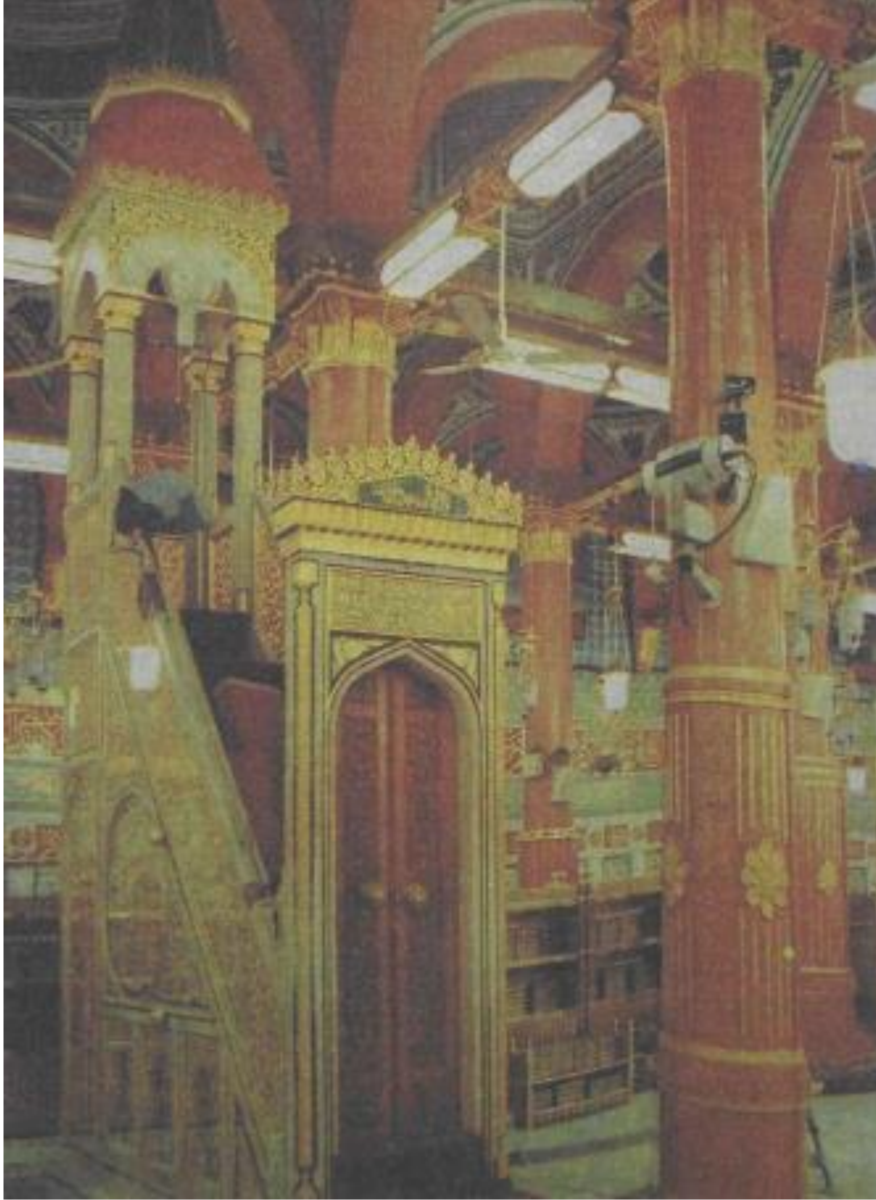
Yine halifeler tarafından her yıl beyaz ibrişimle işlenmiş, siyah atlas gönderilir, cuma günleri minberin kapısı örtülürdü. Gelen örtüler çoğalınca onları mescit Hareminin kapısına perde yaptılar.

Halife Musta'sam'ın öldürülmesinden sonra örtülerin Mısır'dan gelmesi kararlaştırıldı. Mısır hükümdarı bir köyü bu işe vakfetti ve oradan Kâbe'ye her yıl, hücrelere altı yılda, minbere de yedi yılda bir kere örtü gelirdi. Bu örtüler cuma günleri örtülür, sırma ile işlenmiş iki siyah bayrak da imÂmin önünde minberin kapısının iki yanına asılırdı.

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.375-376
[2] Eyyüp Sabri Paşa-Mir'at-ı Medine, c.2, s.422, 424

RESULULLAH ALEYHİSSELÂMIN MİNBERİ

Medine’ye Heyetler Akını

Arap kabileleri halkı, Müslüman olmak için Peygamberimizin Kureyşlilerle arasındaki mücadelenin sonucunu bekliyorlardı.

Kureyşîler, Arapların önderi ve kılavuzlarıydı.

Beytullah’ın Harem halkının, Hz. İbrahim ve Hz. İsmail’in öz soyundan gelme evlâtları olduğunu Araplar biliyor, inkâr etmiyorlardı.

Kureyşîler putlara tapıyor, Allah’ın Resulüne karşı savaş açmış bulunmaktaydı.

Arap kabileleri; onu kavmi olan Kureyşîlerle baş başa bırakınız, eğer o, kavmine galebe çalarsa kendisi sözünde doğrudur, Peygamberdir, diyorlardı.

Mekke fethedilip İslâmiyet, Kureyşîlerin putlarını yıkınca Peygamberimize karşı tutumları değişti ve Müslüman oldular.[1]

O zaman Arap kabileleri de kendilerinin, Resulullah ile ne savaşacak ne de ona karşı düşmanlığa kalkıçacak güçte olmadıklarını anladılar.

Bunun üzerine Müslüman olmak için her taraftan Medine’ye akın akın gelmeye başladılar.

Arap heyetlerinin her taraftan akın akın gelmesi Hicretin dokuzuncu yılında olduğundan bu yıla, Heyetler Yılı adı verilmiştir.[2]

Züheyr Oğlu Ka’b’ın Müslüman Olması

Züheyr oğlu Ka’b, Müzeynelilerdendir. Yurtları, Gatafanlıların yurtları içindeydi. Züheyr’in; Ka’b ve Büceyr adında iki oğlu vardı. Ka’b, babası ve kardeşi gibi büyük şairlerdendi.

Züheyr oğlu Ka’b, Peygamberimizi şiirlerle hicveden, yeren ve Mekke’nin fethi üzerine başlarını alıp kaçanlardandı.[3]

Büceyr, Peygamberimizin yanına giderek İslâmiyet hakkında bilgi edindi ve Müslüman oldu. Ka’b, kardeşi Büceyr’in Müslüman olduğunu öğrenince çok kızdı ve ona gönderdiği bir şiirde:

“Yazıklar olsun sana. Sen, anandan babandan görmediğin bir dine girdin ha! Oysaki kardeşin de o dinde değildir!

---

[1] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.287; İbn-i Haldun-Tarih, c.2, s.2, s.51
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.205; Ebülfida-Sîre, c.4, s.76
[3] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.121; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.238

Demek sen Ebu-Bekr ve Me'munla (Resulullah) doyurucu iki kadeh içtin, kendi dininden vazgeçtin!

Eğer sen böyle yapmadığını, dinde sebat ettiğini, bize açıklarsan, sana üzülmeyeceğim…" dedi.[1]

Züheyr Oğlu Ka'b'ın Durumu

Büceyr, kardeşi Ka'b'ın şiirini gizlemeyi uygun görmeyerek, Peygamberimize okudu. Peygamberimiz, Ka'b'ın kanının dökülmesini helâl saydı:

"Kim rastlarsa Ka'b'ı öldürsün!" buyurdu.[2]

Büceyr bu durumu Ka'b'a yazdı ve durumu hakkında bilgi verdi. Bunun çaresine bak dedi ve şiirle verdiği bilgi şöyleydi:

"Benim bu söylediklerimi Ka'b'a kim ulaştırır ola?

Ey Ka'b! Batıl, boş diye yerdiğin bu dinden daha gerçeği, daha sağlamı var mı sende?

Sen kurtulmak istediğin zaman, Uzzâ'ya ve Lât'a değil, bir olan Allah'a yönel ve teslim ol ki kurtuluşa eresin!

Kıyamet gününde kaçılamayacak olan Cehennem ateşinden, Müslüman ve temiz kalpli insanlardan başkası kurtulamayacaktır.

Züheyr'in dini, ki; onun dini hiçbir şey değildir, boştur.

Züheyr'in babası Ebû Sülma'nın dini de bana haramdır!"[3]

Peygamberimiz, Tâif gazasından döndüğü sırada da Büceyr kardeşi Ka'b'a bir yazı yazmış ve o yazısında şöyle demişti:

"Resulullah Aleyhisselâm, kendisini hicvedip yermiş, üzmüş olan Mekkelilerden bazılarını öldürttü. Kureyş şairlerinden sağ kalan Zibâ'râ oğlu ile Ebî Vehb oğlu Hübeyre ise başlarını alıp kaçtılar.

Eğer canın sana gerekliyse, Resulullah'ın yanına acele gel!

İyi bil ki; Resulullah Aleyhisselâmın yanına hiçbir kimse gelmemiştir ki kendisi, Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve Muhammed (Aleyhisselâm) in Resulullah olduğuna şahadet etsinde, Resulullah, onun Müslümanlığını kabul etmemiş olsun!

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.144-145; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.579; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.208

[2] Ebülfida-Sîre, c.3, s.700; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.579; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.274; Üsdülgabe, c.4, s.475; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.221

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.145-146; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.582-583; Ebülfida-Sîre, c.3, s.700

Bu mektubum sana ulaştığı zaman, Müslüman ol ve hemen gel!

Eğer sen bu dediğimi yapmayacak olursan, yeryüzünden sığınıp kurtulabileceğin yere kadar al başını git, kurtul!”[1]

Büceyr’in mektubu Ka’b’a ulaşınca dünya başına dar geldi, hayatından korkmaya başladı. Bunun üzerine Ka’b, Medine yolunu tutmaktan ve Müslüman olmaktan başka çare bulamadı.

Medine’de Cüheynelerden, aralarında dostluk bulunan bir adÂmin evine gitti.

Adam ertesi günü, sabah vakti Ka’b’ı, Peygamberimize götürdü. Peygamberimiz o sırada ashabının arasında bulunuyor etrafındakilerle konuşuyordu.

Zübeyr oğlu Ka’b devesinden mescidin kapısında indi ve içeri girdi. Peygamberimizi gıyaben tanıyordu. Yanındaki arkadaşı Peygamberimizi eliyle işaret ederek:

“İşte Resulullah! Yanına git, kendin için emân dile!” dedi.

Ka’b, Peygamberimizin yanına gitti, önünde durdu ve elini Peygamberimizin elinin üzerine koydu. Peygamberimiz, Ka’b’ı tanımıyordu. Ka’b:

“Ya Resulullah! Ben, yaptıklarıma pişman ve Müslüman olarak senden emân dilemeye gelmiş bulunuyorum. Bana emân verir, tövbemi ve Müslümanlığımı kabul eder misin?” dedi. Peygamberimiz:

“Evet!” buyurdu. Ka’b:

“Şahadet ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur sen de onun Resulüsün.” dedi. Peygamberimiz:

“Sen kimsin?” buyurdu. Ka’b:

“Züheyr oğlu Ka’b’ım!” dedi. Peygamberimiz:

“Demek şu beyti söyleyen sensin!” buyurdu ve Hz. Ebû-Bekr’e dönerek:

“Ebû-Bekr, nasıl söylemişti?” buyurdu.

Hz. Ebû-Bekr, Ka’b’ın beytini okudu. Ka’b:

“Ya Resulullah, ben bu beyti böyle söylemedim!” dedi. Peygamberimiz:

“Ya nasıl söyledin?” buyurdu.

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.144; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.579, 583; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.208; Ebülfida-Sîre, c.3, s.699; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.476

Ka’b; ben, onu şöyle söylemiştim diyerek beytini okudu. Peygamberimiz beyitte kendisinden, me’mun (güvenilir kişi) diye bahsedildiğini görünce:

“Evet! Gerçekten me’mundur, emindir.” buyurdu.

Züheyr oğlu Ka’b, kendisini tanıttığı zaman ashaptan birisi ayağa kalktı:

“Ya Resulullah! Beni bırak da şu Allah düşmanının boynunu vurayım.” dedi.

Peygamberimiz: “Vazgeç. O, üzerinde bulunduğu hâlden pişman ve Hakk’a dönmüş olarak gelmiştir.” buyurdu.

Ka’b, Ensarın sözüne kızdı, sonra da Bânet Süad diye bilinen uzun kasidesini Peygamberimizin huzurunda okumaya başladı.[1]

Ka’b bu kasidesinde; sevgilisi Suad’ın boyunu, posunu, huyunu, suyunu, vefasızlığını ve bir sabah uzaklara çekip gittiğini, giderkende kalbini birlikte alıp götürdüğünü yana yakıla anlattıktan ve kendisini ona ulaştıracak devenin üstün vasıflarını birer birer saydıktan sonra asıl konuya şöyle giriş yaptı:

“Suad’ın ayrılığı yetmiyormuş gibi iki tarafa söz taşıyan rakipler, bana:

“Ey Ebû Sülma’nın oğlu! Sen artık kendini ölmüş bil!” dediler. Kendilerine güvendiğim ve başvurduğum her dostta:

“Biz, seninle uğraşamayız, başının çaresine bak!” dediler.

Ben de onlara: “Öyleyse, dedim siz, beni serbest bırakınız, Rahman olan Allah, her neyi takdir etmişse o olur.

İnsanoğlu ne kadar uzun yaşasa da günün birinde teneşir tahtasının üzerinde taşınır.

Resulullah’ın beni öldüreceği, bana haber verildi.

Resulullah’ın katında bağışlanmak umulur.

Allah’ın Resulüne özür dileyerek geldim. Çünkü; Resulullah’ın yanında mazeretler kabul olunur.

İlâhi hidayetle, içi öğütler ve en yüce gerçeklerle dolu Kur’an’ı indiren Allah hakkı için bana emân ver.

Beni, rakiplerimin dedikodusuyla muaheze etme! Hakkımda pek çok söylentiler olmuşsa da ben pek o kadar suçlu değilimdir.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.146-147; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.580-582

Ben, şimdi öyle bir makamda bulunuyorum ki burada gördüğüm ve işittiğim şeyleri bir fil görüp işitseydi muhakkak titrerdi.

Burada beni ancak Allah'ın izniyle Peygamberin affına nail olmaktan başka bir şey kurtaramaz.

Ben, yüce Peygambere karşı hiçbir itirazda bulunmadan sağ elimi onun adaletli eline uzatıyorum.

Şimdi söz, onun sözüdür.

Bence en korktuğum şey, kendisiyle konuştuğum zaman bana:

"Sen suçlusun! Sen sorumlusun!" denilmesidir.

Bu arslan, arslanlar yurdu Asser ormanında yer yer sıralanan arslan yataklarının iç kesimindeki haşmetli yurdunda hüküm sürmektedir!

Bu, öyle bir arslandır ki; erkenden ava çıkar, çifte yavrusunu yerlere parça parça serilmiş insan etleriyle Besler!

Kendi akranıyla boğuştuğu zaman da hasmını yerlere sermedikçe meydanı terk etmeyi nefsine haram sayar!

Onun heybetinden, çölün yırtıcı aslanlarının sesi kısılır. Onun dolaştığı yerlerde insanlar dolaşamaz!

Onun yaşadığı vadide, gücüne, kuvvetine güvenen nice babayiğitlerin silâh ve elbiseleri parçalanmış, kendileri kurda kuşa yem olmuştur.

Şüphe yok ki Resulullah, doğru yolu gösteren bir nur, kötülükleri yok etmek için Allah'ın sıyrılmış keskin ve yalın kılıçlarından bir kılıçtır.

Mekke vadisinde Kureyş'in ileri gelenlerinden bir cemaat Müslüman oldukları zaman onlara, o söyleyicileri:

"Siz buradan göç ediniz!" demişti.

Onlar da göç ettiler. Ancak çarpışma sırasında zayıf, silâhsız ve müdafaasız olanlar yerlerinde kaldılar.

Evet, onlar din gayretiyle başları havada babayiğitlerdir.

Onların zırhları, sanki Davud Peygamberin yapıp savaşta giydiği demir gömlektir.

Uzun ve parlak zırhlarının sağlam ve metin büklümleri Izhır otlarının halkaları gibi birbirine geçmiştir.

Mızrakları düşmana saplanırken onlar şımarıklık etmezler, bir yenilgiye uğradıkları zaman da üzüntü duymazlar.

Onların yürüyüşleri asil ak develer gibi pervasızdır.

O kahramanlar, ancak yiğitçe saldırışlarıyla kara yüzlü düşmana yüz geri ettirmeleri sayesinde kendilerini korurlar.

Yaralandıkları zaman ancak göğüslerinden vurulurlar. Onların, ölüm denizlerinin dalgalarından korkuları yoktur.[1]

Ka'b; şüphe yok ki Resulullah, doğru yolu gösteren bir nur, kötülükleri yok etmek için Allah'ın sıyrılmış, keskin ve yalın kılıçlarından bir kılıçtır!

Mekke vadisinde Kureyş'in ileri gelenlerinden bir cemaat, Müslüman oldukları zaman onlara; siz buradan göç ediniz, demişti, mealindeki beyitlerine gelince Peygamberimiz yanındaki Kureyş Muhacirlerine bakıp gömleğinin yeni ile işaret ederek:

"Dinleyiniz!" buyurdu.[2]

Peygamberimizin Ka'b'a Armağanı

Rivayete göre Züheyr oğlu Ka'b'a Bânet Suad kasidesini okuyup bitirdiği zaman Peygamberimiz sırtındaki hırkasını çıkarıp ona giydirdi.

Ebû Süfyan oğlu Muaviye halifeliği sırasında Züheyr oğlu Ka'b'a, Resulullah'ın hırkasını bize sat, diye haber gönderdi ve ona on bin dirhem gönderdi. Ka'b:

"Ben, Resulullah'ın hırkasını giyme hususunda hiç kimseyi kendime tercih edemem!" diyerek Muaviye'nin dileğini reddetti.

Züheyr oğlu Ka'b vefat ettiği zaman, Muaviye onu Ka'b'ın oğullarından yirmi bin dirheme satın aldı.[3]

Peygamberimizin Hırka-İ Şerifenin Elden Ele Geçmesi

Peygamberimizin, Ka'b'a vermiş olduğu bu hırka, halifelere miras olarak geçti. Emevî saltanatının çöküşünden sonra ilk Abbasî Halifesi Muhammed oğlu Ebül Abbas Seffah Abdullah (vefati Hicrî 136) tarafından üç yüz altına satın alındı.

Bu hırka bayramlarda halifeler tarafından giyilirdi.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.147-156; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.580-582; Ebülfida-Sîre, c.3, s.701-705; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.9, s.393; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.209-212

[2] İbn-i Abdulberr-İstiab, c.3, s.1314-1315; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.275; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.582; Ebülfida-Sîre, c.3, s.707

[3] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.276; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.222; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.121; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.240

Halife Muktedir öldürüldüğü zaman (Hicrî 320) kanı, Peygamberimizin bu hırkasına bulaşarak, kirlendi.

Abbasiler Mısır'a gelirken onu yanlarında getirdiler. Yavuz Sultan Selim, Mısır'ı fethedip halife olduğu zaman Mısır'daki Mübarek Emanetler arasında o da İstanbul'a getirildi.[1]

Hırka-İ Şerifenin Tarihi

"İbn-i Esîr"in (vefat Hicrî 630) zamanına kadar halifeler (Hicrî 923) tarihine kadar da sultanlar yanında bulunan, bugün İstanbul'da Hırka-i Saadet Dairesinde herkes tarafından ziyaret olunan Peygamberimizin bu hırkası hakkında Topkapı Sarayı eski Müdür Tahsin Öz "Hırka-i Saadet Dairesi ve Emanet-i Mukaddese" isimli kitabında şöyle der:

"1,24 boyunda geniş kollu olup siyah yünlü kumaştan yapılmıştır. İçi kaba dokunmuş krem rengi yünlü kumaş kaplıdır. Ön kısmın sağ tarafından 0,23x0,30 ebadında bir parçası noksandır. Sağ kolunda da eksiklik vardır, yer yer haraptır.

Uzun yıllar üzerinde kumaşlar üzerinde devam eden araştırmalarımız bu kumaşın o devire ait olduğu kanaatini vermektedir.

Hırka-i Saadet birçok bohçalarda olduğu hâlde 0,57x,0,45x0,21 ebadında üstten açılır çifte kapaklı altın bir çekmece içindedir.

Bunun üzerinde, Sultan Aziz tarafından yaptırıldığı ve şefaat talebini havi uzunca bir kitabe de bulunmaktadır.

Bu çekmece ayrıca bohçalar içinde olarak büyük bir altın sandukuya konulur. Bu da Sultan Aziz tarafından yaptırılmış olup üzerinde:

"LÂ İLAHE İLLAHE İLLÂH EL'MELİKÜL HAKKUL MÜBİN MUHAMMEDÜRRESULULLAH SÂDIKUL VA'DÜL EMÎN" yazılıdır.

Dört ayaklı kaidesi de altın kaplamadır.

Hırka-i Saadetin bu ebatta Sultan Murat III tarafından yaptırılmış olan altın bir muhafazası daha mevcuttur. Bu, sanat itibariyle fevkalâde olup ayrıca zümrütlerle de bezenmiştir.

Fakat Sultan Aziz yeni muhafazayı yaptırınca birincisi boş kalmış ve şimdi hazinenin 3'üncü salonunda teşhirdedir.[2]

---

[1] Corci Zeydan-Medeniyet-i İslâmiye Tarihi Türkçe Tercüme, c.1, s.110

[2] Tahsin îz, Hırka-i Saadet Dairesi ve Emânet-i Mukaddese, s.23-24

Benî Esedlerin Medine'ye Gelen İkinci Heyeti

Medine'ye Benî Esedlerden çoluklu çocuklu bir heyet daha geldi. Onlar bulundukları yerleri kirletiyorlar, sabah ve akşam yemek vakitlerinde Peygamberimizin yanına gelerek; savaş için sana hayvanların üzerinde gelirlerdi. Bizler ise ağırlıklarımız, çoluk çocuklarımızla gelmiş bulunuyoruz, diyerek sadaka ve zekâttan istediler. Kendiliklerinden gelip Müslüman olduklarını ileri sürerek önceki heyet gibi bunlarda Peygamberimizi minnet altında bırakmak istediler.

Benî Esedlerin gerek ilk, gerekse sonra gelen heyetlerinin bu tarz uygunsuz davranışları hakkında **Hucurat sûresi**nin **17nci ayet**inde şöyle buyuruldu:

بِسْــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُواۜ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْاِيمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

"Müslüman olmalarını bir lütufta bulunmuş gibi sana hatırlatıyorlar. De ki: "Müslüman olmanızı bir lütuf gibi bana hatırlatıp durmayın. Tam tersine eğer doğru kimselerseniz sizi imana erdirmesinden dolayı allah size lütufta bulunmuş oluyor."

Peygamberimizin Beni Esed Heyeti için Bir Yazısı

Peygamberimiz yazısında şöyle buyurdu:

"BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Muhammed Peygamberden Benî Esedlere,

Sizlere selâmlar olsun.

Ben, sizlerden dolayı Allah'a hamdederim ki ondan başka ilâh yoktur.

Bundan sonra derim ki; siz, Tayy kabilesinin sularına ve topraklarına yaklaşmayacaksınız. Çünkü; onların ne suları ne de topraklarına girilmesi size helâldir. Ancak, kendilerinin içeri alacakları kimseler bundan müstesnadır.

Muhammed'in emrini dinlemeyen kimseler onun himayesinden uzak kalırlar.

Benî Esedlerin işlerine Amr oğlu Kudâi baksın!

Bu yazıyı Sâid oğlu Hâlid yazdı."

Amr oğlu Kudâi, Benî Uzrelerden olup Benî Esedlere Vali tayin edilmişti.[1]

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.269-270

Habeş Necaşısi Ashama'nın Vefatı

Necaşinin ismi Ashama olup Arapça Atiyye, İhsan demektir.[1]

Necaşi, Habeş ülkesine sığınan Muhacirler arasında bulunan Hz. Cafer ile görüştükten, ondan İslâmiyet ve Peygamberimiz hakkında bilgi aldıktan ve hoş geldiniz dedikten sonra:

"Ben şahadet ederim ki o, kendisini İncil'de yazılı bulduğumuz Resulullahtır. O, geleceğini Meryem oğlu İsa'nın müjdelediği Resuldür. Siz ülkemde nerede isterseniz orada oturunuz, konaklayınız.

Ben, onunla aynı ülke içinde olsayım, yanına gider onun ayakkabılarını taşır, ayaklarını yıkardım." diyerek Hristiyanlığı bırakıp Müslüman olmuş fakat kavminden çekindiği için bunu gizli tutmuş ve açıklamamıştı.[2]

Necaşi, Mekkeli müşriklerin işkencelerine dayanamayarak Habeş ülkesine sığınan Muhacirlerin, cezalandırılmak üzere geri çevrilmeleri için yapılan istekleri ve verilen rüşvetlerip reddedip, onları Hicretin yedinci yılına kadar ülkesinde barındıran, ağırlayan ve Peygamberimizin dileği üzerine ashabını gemilere bindirip Medine'ye yollayan, adaletli, hamiyetli, Müslüman bir kraldı.[3]

Necaşi, Müslümanlığını gizli tutan ve Hicret etmeyen sahabelerden sayıldığı gibi Peygamberimizle bizzat görüşmediğine göre de tâbiinden (ilk Müslümanlardan)[4] sayılmıştır.[5]

Habeş Necaşisi Ashama, Hicretin dokuzuncu yılı, Recep ayında vefat etti.[6]

Peygamberimizin Necaşı İçin Cenaze Namazı Kıldırması

Peygamberimiz, arada deniz bulunduğu, karadan da günlerce gidilmesi gerektiği hâlde, Necaşinin vefatını, vefat ettiği gün ashabına haber verdi.[7]

"Arazinizin dışında ölen kardeşinizin cenaze namazını kılınız." buyurdu.

Sahabeler: "Ya Resulullah, kimdir bu?" diye sordular. Peygamberimiz:

"Necaşi Ashama'dır. Bugün Allah'ın iyi kulu Ashama vefat etti. Kardeşiniz için Allah'tan mağfiret dileyiniz." buyurdu.[8]

---

[1] Ebülfida-Sîre, c.2, s.29; İbn-i Hacer-İsabe, c.1, s.109
[2] Ebülfida-Sîre, c.2, s.30
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.344-2-362; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.203-204, 207; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.76-81; Ebülfida-Sîre, c.2, s.3-22; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.1, s.115-120
[4] Tâbiinden; Peygamberimiz zamanında Müslüman olanlar.
[5] Zehebî-S.Alâmünnübelâ, c.1, s.306
[6] Taberî-Tarih, c.3, s.154; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.139
[7] Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.479; Buharî-Sahîh, c.2, s.71
[8] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.319, 400, c.4, s.7, 363; Buharî-Sahîh, c.4, s.246; Müslim-Sahîh, c.2, s.657

Ashabıyla birlikte namazgâha, Baki'ye gitti ve:

"Geliniz, arkamda saf olunuz." buyurdu.

Sahabeler, Peygamberimizin arkasında saf oldular.

Necaşinin Habeş ülkesindeki tabutu Peygamberimize görününceye kadar yukarı kalktı.[1]

Rivayete göre; aradaki engeller kalkarak sahabelerde onun tabutunu gördüler.[2]

Peygamberimiz ileri doğru vardı. Cenazeler üzerine kıldığı namaz gibi Necaşinin namazını da dört tekbirle kıldırdı.[3] Onun hakkında Allah'tan mağfiret diledi. Peygamberimiz, Necaşinin Hristiyanlar arasında vefat etmiş, yanında kendisi için cenaze namazı kılacak bir kimse bulunmamış olmasından ileri gelmişti ve yanındaki Mekkeli Muhacirler Hayber'in fethi sıralarında Medine'ye gelmiş bulunuyorlardı. Sonradan gelen haberler, Necaşinin cenaze namazı kılındığı gün, vefat etmiş olduğunu doğrulamıştır.[4]

Peygamberimizin Eşlerinden Bir Ay İnzivaya Çekilmesi

Peygamberimiz Hicretin dokuzuncu yılında eşlerinden bir ay inzivaya çekildi.[5] Peygamberimizin eşlerinden inzivaya çekilmesinin sebebi, onların kendisine karşı takındıkları bazı uygunsuz tutum ve davranışlara kızarak bir ay yanlarına uğramamaya yemin etmiş olmasındandı.[6]

Peygamberimizin inzivaya çekildiği sıralardaki eşlerinin adları şunlardır:

1. Zem'a kızı Hz. Sevde
2. Hz. Ebû-Bekr kızı Hz. Âişe
3. Hz. Ömer kızı Hz. Hafsa
4. Ebû Ümeyye kızı Hz. Ümmü Seleme
5. Cahş kızı Hz. Zeyneb
6. Hârisül'Mustalikî kızı Hz. Cüveyriye
7. Ebû Süfyan kızı Hz. Ümmü Habibe

---

[1] Süheylî-Ravdülünf, c.3, s.262
[2] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.139
[3] Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.479; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.289, 438-439, c.3, s.363; Buharî-Sahîh, c.2, s.71; Müslim-Sahîh, c.2, s.657; Ebû Davud-Sünen, c.3, s.212
[4] Ebülfida-Sîre, c.2, s.30; Zehebî-S.Alâmünnübelâ, c.1, s.306; İbn-i Hzm-Cevamiüssîre, s.11
[5] İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.1, s.30; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.122
[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.34; Müslim-Sahîh, c.2, s.1113

8. Huyey kızı Hz. Safiyye

9. Hâris kızı Hz. Meymune[1]

Peygamberimizin Eşlerinin İstedikleri Şeyler

Peygamberimizin eşlerinin istedikleri dünya yaşantısı ve ziyneti olup; geçim bolluğu, giyim-kuşam, dünya mutluluğu ve bol nimetler içinde gösterişli yaşam idi.[2]

Rivayete göre; Peygamberimizin eşleri bir gün bir araya gelerek, bizler de diğer kadınların istedikleri ziynetlerden isteriz, dediler. Hatta bazıları:

"Biz, Resulullah Aleyhisselâmdan başkasıyla evli olsaydık herhâlde bizim de itibarımız, elbiselerimiz ve ziynetlerimiz olurdu." diyecek kadar ileri gittiler ve Peygamberimizden her biri birtakım şeyler istediler.

Hz. Ümmü Seleme; damgalı kumaştan yapılmış kısa bir elbise,

Hz. Meymune; pahalı Yemen kumaşından yapılmış altlı üstlü iki parça elbise (etek-ceket),

Hz. Zeyneb; Yemen kumaşından yapılmış bir elbise,

Hz. Ümmü Habibe; ak bezden yapılmış pamuklu elbise,

Hz. Hafsa; Mısır işi bir elbise,

Hz. Cüveyriye; bir baş örtüsü,

Hz. Sevde; Hayber kadifesi, istemiş.

Hz. Âişe ise hiçbir şey istememiş.[3]

Peygamberimiz Eşlerinin Gruplaşmaları

Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Peygamberimizin eşleri iki gruba ayrılmışlardı. Gruplardan birisi; Hz. Âişe, Hz. Hafsa, Hz. Safiyye ve Hz. Sevde.

Diğer grup ise; Hz. Ümmü Habibe, Hz. Ümmü Seleme, Hz. Zeyneb, Hz. Meymune, Hz. Cüveyriye idi.[4]

İslâmiyete yeni giren Kureyş'in zengin kadınları dinî bilgi öğrenmek amacıyla hane-i saadete gelip Peygamberimizin eşleriyle görüşür ve bilgi alırlardı.

---

[1] Taberî-Tefsir, c.21, s.157; Hâzin-Tefsir, c.3, s.464

[2] Taberî-Tefsir, c.21, s.156; Zemahşerî-Keşşaf, c.3, s.258; Nesefî-Medarik, c.3, s.301; Beyzâvî-Envarüttenzil, c.2, s.243-244

[3] Bedrüddinül'aynî-Umdetülkari, c.19, s.117

[4] Buharî-Sahîh, c.3, s.132

Fakat kalpleri henüz İslâmiyetin güzel ahlâkını almamış olduklarından bu tür kadınlar gururlarından en süslü elbiseler giyerler, ne var ne yok ziynetlerini takarak gelirlerdi.

Hatta bazı münafık kadınların Peygamberimizin sade aile düzenini bozmaya uğraşırlardı.[1]

Hz. Hafsa'nın Kendisine Söylenen Sırrı Açığa Vurması

Peygamberimiz, Hz. Hafsa'ya bir sırrı söylediği ve gizli tutmasını da sıkı sıkı tembihlediği hâlde o, bunu Hz. Âişe'ye söylemişti.

Bu hadise Kur'an-ı Kerim'de şöyle açıklandı.

Tahrîm Sûresi, ayet 3:

بِسْــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِذْ اَسَرَّ النَّبِيُّ اِلٰى بَعْضِ اَزْوَاجِهٖ حَدٖيثاًۚ فَلَمَّا نَبَّاَتْ بِهٖ وَاَظْهَرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ وَاَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍۚ فَلَمَّا نَبَّاَهَا بِهٖ قَالَتْ مَنْ اَنْبَاَكَ هٰذَاۜ قَالَ نَبَّاَنِيَ الْعَلٖيمُ الْخَبٖيرُ

"Hani Peygamber eşlerinden birine, gizli bir söz söylemişti. Fakat eşi o sözü (başkasına) haber verip allah da bunu Peygambere bildirince, Peygamber bunun bir kısmını bildirmiş, bir kısmından da vazgeçmişti. Peygamber, bunu ona (sırrı açıklayan eşine) haber verince o, "bunu sana kim bildirdi?" dedi. Peygamber, "bunu bana, hakkıyla bilen ve hakkıyla haberdar olan Allah haber verdi" dedi."

Bazı rivayete göre; Peygamberimiz, Hz. Hafsa'ya, kendisinden sonra Hz. Ebû Bekr'in, ondan sonra da Hz. Ömer'in halife olacağını haber vermişti.[2]

Peygamberimizi Bal Şerbeti İçmemeye Yemin Ettirenler

Hz. Âişe der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm, Hafsa'nın odasına varıp onun yanında her zamanki kalışından daha fazla kalınca, kıskandım.

Resulullah'ın Hafsa'da bu kadar kalmasının sebebini sordum. Hafsa'ya kavminden bir kadın küçük bir tulum bal hediye etmiş. Onun da bu baldan şerbet yaparak Resulullah'a içirmiş olduğunu öğrendim. Kendi kendime; biz de ona bir tedbir düşünürüz, dedim. Bunu Zem'a kızı Sevde'ye anlattım ve dedim ki:

"Resulullah yakında senin yanına gelecektir. Yanına gelince ona, meğafir[3] mi yediğini sorarsın, o da sana hayır, diyecektir. Bunun üzerine sen, ona; bu koku nedir diye sorarsın.

---

[1] İbn-i Hacer-İsabe, c.4, s.437
[2] Ebülfida-Tefsir, c.4, s.390
[3] Megafir, 'mağfur'un çoğuludur. Mağfur, fenâ kokulu urfut ağacının yapışkan, tatlı, fakat fena kokulu bir zamkıdır.

Resulullah Aleyhisselâm üzerinde böyle ağır koku bulunmasından hiç hoşlanmaz. Tabi ki sana;

"Hafsa bana bir bal şerbeti içirmişti." diyecektir, sen de o zaman:

"Demek o balın arısı urfut[1] ağacından bal toplamış." dersin.

Ben de öyle söyleyeceğim. Safiyye'ye de bu durumu anlatıp ondan da böyle söylemesini isteyeceğim." dedim.

Resulullah, Sevde'nin yanına geldiğinde, Sevde:

"Ya Resulullah, megafir mi yedin?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Hayır!" buyurdu. Sevde:

"Ya bu koku nedir?" diye sordu. Resulullah:

"Hafsa bana bir bal şerbeti içirmişti." buyurdu. Sevde:

"Demek ki o balın arısı urfut ağacından bal toplamış." dedi.

Peygamberimiz sonra da Safiyye'nin yanına varınca o da Sevde gibi söylemiş.

Resulullah, Hafsa'nın yanına gittiğinde, Hafsa, ona:

"Ya Resulullah, sana bal şerbeti vereyim mi?" dediğinde:

"Hayır! Artık onun bana gereği yok." buyurdu.

Sevde, bana; *süphanallah*, onu bal şerbetinden mahrum ettik, deyince, yaptığım bu işten korkarak:

"Sus, sakın sesini çıkarma!" dedim."[2]

Hz. Ömer'in Kızını Uyarması

Biz cahiliye çağında kadınları hiçbir işte hesaba katmazdık. Yüce Allah, onlar hakkında indirdiği ayetlerde kadınlara verdiği haklar üzerine hakimiyetimizi kaybettik.

Medine'ye geldiğimiz zaman orada bir kavim bulduk ki kadınları onlara hâkim durumda bulunuyorlardı. Nihayet bizim kadınlarımız da onların kadınlarından öğrenerek bize tahakküme başladılar.

---

[1] Urfut, talh diye anılan bir ağaçtır. Bu ağaçtan tatlı fakat kötü kokulu bir zamk çıkar. Bal arısı bu ağaçtan bal toplarsa, kokusu balına siner. Urfut ağacının tatlı fakat piş kokulu zamkına da megafir denir.

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.85; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.59; Buharî-Sahîh, c.6, s.167; Müslim-Sahîh, c.2, s.1101-1102

Medine'deki evim avâli mevkiinde, Zeyd oğlu Benî Ümeyye mahallesindeydi. Bir gün bir iş üzerinde kendi kendime düşünürken karım işe karışarak, şöyle şöyle yapsana, dedi. Onun böyle işime karışmasından, bana karşılık vermesinden hoşlanmadım ve ona kızdım, azarladım:

"Bu iş seni ne ilgilendirir? Benim yapmak istediğim bir şeyde sen hangi hakla bana karşıyorsun?" dedim. Karım:

"Şaşarım sana ey Hattab oğlu! Sen, kendine karşılık verilmesinden hoşlanmıyor, beni azarlıyorsun ama Peygamber Aleyhisselâmın eşleri bile ona karşılık veriyor, söyleniyorlar.

Hem onların her biri o gün, geceye kadar kendisinin yanına da uğramıyor. Hatta senin kızın bile Resulullah Aleyhisselâma karşılık veriyor, söyleniyor da ve o günü öfkeli geçiriyor." dedi.

İçimden; onlardan, bunu yapan kadın muhakkak hüsrana uğrar, dedim. Hemen hırkamı üzerime alarak yola çıktım. Hafsa'ya kadar gittim. Ona:

"Ey kızcağızım, sen Resulullah Aleyhisselâma karşılık veriyor, söyleniyor hatta kendisinin o gününü öfkeli geçiriyormuşsun öyle mi?" diye sordum.

Hafsa: "Evet! Hepimiz ona karşılık verir, söyleniriz!" dedi.

"Sizlerden herhangi biriniz o gün, geceye kadar Resulullah Aleyhisselâmın yanına uğramadığı da oluyor mu?" diye sordum. Hafsa:

"Evet!" dedi.

"Ey kızcağımız!" Bilirsin ki ben, seni Allah'ın ve Resulün gazabından sakındırır dururum! Herhangi biriniz, kendisine, Resulünün gazabından dolayı Allah'ın gazap etmeyeceğinden emin mi bulunuyorsunuz?

Allah'ın gazap ettiği ise helâk olur gider!

Sen sakın Resulullah Aleyhisselâma karşılık verme, söylenme! Kendisinden de bir şey istemeye kalkma!

Neye ihtiyacın olursa, sen onu benden iste!

Ey kızcağızım! Sakın şu komşun, arkadaşın olan Âişe'nin senden daha güzel ve Resulullah'a senden daha sevgili olması dolayısıyla nazlanması, karşılık vermesi seni aldatmasın. Resulullah'a karşı böyle cephe aldıkları zaman, Resulullah'ın eşlerine; eğer o

size boşayacak olursa, onun Rabbinin, ona sizin yerinize sizden daha hayırlılarını vermesi, memuldur (beklenir).” dedim.[1]

Eşlerinin Peygamberimizi Üzmesi ve Meşrebe'de İnzivaya Çekilmesi

Peygamberimizin eşleri gerek birtakım dünyalıklar isteyip durmalarıyla gerekse birbirlerini kıskanmalarıyla Peygamberimizi çok üzmüşlerdi.[2]

Bunun üzerine Peygamberimiz eşlerinin odalarından ayağını çekip, Meşrebe diye bilinen çardakta yirmi dokuz gece yalnız başına oturdu. Sabah-akşam yemeğini orada tek başına yedi.[3]

Peygamberimiz daha evvel attan hurma kütüğünün üzerine düştüğünde sağ ayağı sıyrılmıştı ve o zaman da Meşrebe'ye çekilmiş, sahabeleri de Peygamberimizi orada ziyaret etmişlerdi. Peygamberimiz orada oturarak namaz kılmış ve kıldırmıştı.[4]

Burası, Peygamberimiz ile Hz. Âişe'ye aitti.

Benî Nadir Yahudilerinin âlimlerinden, Müslüman olup Uhud savaşında şehit düşen Muhayrık'ın yedi hurma bahçesinden birisinin adı da Meşrebe idi.

Peygamberimizin cariyesi Mâriye, buradaki kulübede oturur ve hurma mahsulüyle ilgilenirdi. Peygamberimizin, Mâriye'den olan oğlu Hz. İbrahim de bu Meşrebe'de doğmuştu.[5]

Peygamberimizin Eşlerini Boşadığı Hakkında Çıkan Şayia

Hz. Ömer der ki:

“Ensardan bir komşumla Zeyd oğlu Benî Ümeyye yurdunda oturuyordum. Burası, Medine'nin Avâli semtidir.

Resulullah Aleyhisselâmın yanına bu komşumla nöbetleşe; bir gün o, bir gün ben, inerdik. Ben indiğimde o günkü haberleri ona ben getirirdim, o indiğinde de bana haberleri o getirirdi.

O sırada Gassân hükümdarlarından birisinin üzerimize yürümek istediğini ve bizimle savaşmak için atlarını nallatmakta olduklarını haber almıştık.[6] Yüreklerimiz onun endişesiyle doluydu. Arkadaşımın, Peygamberimizin yanına indiği günlerden biriydi ve

---

[1] Buharî-Sahîh, c.6, s.69; Müslim-Sahîh, c.2, s.1108-1109, 1111-1112; Tirmizî-Sünen, c.5, s.421-423; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.33; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.3, s.404

[2] Nefesî-Medarik, c.3, s.301; Hâzin-Tefsir, c.3, s.464

[3] Buharî-Sahîh, c.7, s.230; Halebî-İnsan'ül-uyûn, c.3, s.406

[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.110, 200; Buharî-Sahîh, c.1, s.100; Ebû Davud-Sünen, c.1, s.164

[5] Vakıdî-Megazi, c.1, s.378; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.134, c.8, s.212, 502

[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.33; Buharî-Sahîh, c.1, s.31; Müslim-Sahîh, c.2, s.1112

yatsı zamanında bana geldi. Kapımı hızlı hızlı çalmaya, aç, aç diye de seslenmeye başladı. Çok korktum. Hemen yanına çıktım:

“Çok büyük hâdise oldu!” dedi.

“Nedir o hâdise? Yoksa Gassânlar mı geldi?” dedim. Arkadaşım:

“Hayır! Ondan daha büyük, daha ağır! Resulullah Aleyhisselâm, eşlerinden inzivaya çekilmiş, eşlerini boşamış!” dedi.

Hz. Ömer’in Medine’ye İnmesi

Hz. Ömer şöyle devam eder:

“Ben zaten böyle bir şey olacağını tahmin ediyordum. Sabah namazımı kılınca giyinip Medine’ye indim ve Hafsa’nın yanına vardım, ağlıyordu. Müminlerin diğer analarının odalarına da uğradım, hepsinde de ağlamalar vardı.

Mescide girdim, gördüm ki halk canlarının sıkıntısından, üzüntülerinden yerdeki çakılları karıştırıyorlar, Resulullah Aleyhisselâm eşlerini boşamış, diyorlardı. Kendi kendime, ben bu işi bugün öğrenirim, dedim. Hemen Âişe’ye vardım:

“Ey Ebû-Bekr’in kızı! Senin hâlin Resulullah Aleyhisselâma eziyet dereceye mi ulaştı?” dedim. Âişe:

“Ey Hattab oğlu, bana ait bir şey seni ne ilgilendirir? Sana, kendi heybenle ilgilenmek, kendi kızını öğütlemek düşer!” dedi.

Hafsa’nın yanına vardım, ona da:

“Ey Hafsa, senin hâlin Resulullah Aleyhisselâma eziyet edecek dereceye mi geldi? İyi bil ki; Resulullah Aleyhisselâm seni hiç de seviyor değildir. Ben olmasaydım, Resulullah Aleyhisselâm seni çoktan boşardı.” dedim.

Hafsa ağlamasını daha da arttırdı.

“Sen ne diye ağlıyorsun? Ben, seni bundan sakındırmamış mıydım? Resulullah Aleyhisselâm sizleri boşadı mı?” diye sordum. Hafsa:

“Bilmiyorum!” dedi.

“Resulullah Aleyhisselâm nerededir?” diye sordum.

“Meşrebe’de! Meşrebe mahzeninde inzivaya çekilmiş bulunuyor!” dedi.

Peygamberimizin Yanına Gelmek İçin İzin Alınması

Resulullah Aleyhisselâmın Meşrebe’deki zenci kölesinin yanına vardım. Köle Rebah, Meşrebe’nin alt tarafındaki kapısının eşiğinde, Resulullah’ın merdiven gibi üzerine

basarak çıkıp, indiği oyuk bir hurma kütüğüne ayaklarını dayamış oturuyordu. Bu zenci köleye:

"Ey Rebah! Resulullah'ın yanına girmem için izin iste." dedim.[1]

Rebah içeri girdikten sonra yanıma geldi:

"Seni, kendisine söyledim, sustu, bir şey söylemedi!" dedi.

Dönüp mescide gittim. Orada müminlerin çevresinde birtakım kimseler oturmuşlar, bazıları ağlıyordu. Orada ben de biraz oturdum. İçinde duyduğum endişe ve üzüntü bana galebe çaldı. Tekrar kölenin yanına vardım. Ona:

"Benim içeri girmem için izin iste!" dedim.

Rebah içeri girip çıktı:

"Seni, kendisine söyledim, sustu, bir şey söylemedi!" dedi.

Yine dönerek mescide gittim, minberin yanında oturdum. İçimde duyduğum endişe ve üzüntü beni yendi, tekrar Rebah'ın yanına vardım. Sesimi yükselterek:

"Ey Rebah! Resulullah Aleyhisselâmın yanına girmem için bana izin iste. Resulullah Aleyhisselâm, benim Hafsa için geldiğimi sanmasın!

Resulullah Aleyhisselâm, onun boynunu vurmayı bana emrederse boynunu da vururum!" dedim.

Rebah içeri girip çıktıktan sonra yanıma geldi:

"Kendisine söyledim, sustu. Bir şey söylemedi!" dedi.

Bunun üzerine geri dönüp giderken, köle beni çağırdı ve:

"Gir, artık sana izin verdi." dedi.

İçeriye girdim ve Resulullah Aleyhisselâma selam verdim. Gördüm ki hasırın üzerine uzanmış ve hasırın örgüleri kendisinin böğründe izler yapmıştı. Başının altında içine hurma lifi doldurulmuş, yüzü meşin bir yastık vardı. Ben oturunca Resulullah Aleyhisselâm, izarını[2] üzerine çekti. Zaten üzerinde ondan başka da bir şey yoktu.[3]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.33; Müslim-Sahîh, c.2, s.1106, 1112; Buharî-Sahîh, c.6, s.70; Tirmizî-Sünen, c.5, s.421

[2] Üste örtülen bir çeşit havlu, peştemal türü örtü.

[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.33-34, c.3, s.139-140; Buharî-Sahîh, c.6, s.70; Tirmizî-Sünen, c.5, s.422; Müslim-Sahîh, c.2, s.1106, 1109, 1112

Resulullah Aleyhisselâmın odasına göz gezdirdiğim zaman gördüm ki; bir avuç kadar az arpa[1] ayaklarının yanına da onun kadar (deri tapaklanmasında kullanılan) selem ağacı posası dökülmüş.

Başucunda ise tabaklanması tamamlanmamış bir davar postu asılı!

Ahiret Mutluluğuna Razı Olma

Resulullah'ın böğründeki hasır izlerine görünce dayanamayıp ağlamaya başladım. Resulullah Aleyhisselâm:

"Ey Hattab oğlu, niye ağlıyorsun?" buyurdu. Ben:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Ben niye ağlamayayım ki! Üzerinde uzandığın şu hasır böğründe izler yapmış!

Şu da senin yatıp kalktığın tamtakır odan ki içinde görebildiğim birkaç şeyden başka bir şey göremiyorum.

Çok iyi biliyorum ki; sen, Allah katında Kisra ve Kayserden daha şerefli ve kıymetlisindir!

Hâlbuki, Kisra ve Kayser refah içinde yaşıyorlar!

Sen ise, görmüş olduğum bu yerde ve şu hâldesin! Sen ki Allah'ın Resulü ve en seçkin kulusun! Durum böyle iken odan tamtakır!" dedim.

Bunun üzerine Resulullah:

"Ey Hattab oğlu, sen, dünyanın onlara, ahiretin de bize ait olduğuna razı değil misin?" buyurdu. Ben:

"Evet razıyım!" dedim. Resulullah:

"Öyleyse bu iş böyledir ve böyle olacaktır." buyurdu.[2]

Ben: "Ya Resulullah! Bari Allah'a dua et de ümmetine geçim bolluğu versin. Allah'a ibadet etmezlerken Allah, onlara (gayrimüslim) geçim bolluğu vermiştir." dedim.

Ben böyle söyleyince Resulullah Aleyhisselâm doğrularak oturdu ve:

"Ey Hattab oğlu, yoksa sen şüphe içinde misin?

Onlar; hazları, nasipleri, dünya hayatında tezelden verilip geçiştirilen birer kavimdir!" buyurdu.[3]

---

[1] Müslim-Sahîh, c.2, s.1108
[2] Müslim-Sahîh, c.1, s.1107, 1110; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.140; Buharî-Sahîh, c.6, s.70
[3] Müslim-Sahîh, c.2, s.1113; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.34; Tirmizî-Sünen, c.5, s.423

Ben; “Öyleyse ya Resulullah, benim için Allah’tan mağfiret dile!” dedim.

Peygamberimizin Meşrebe’den Ayrılması

“Ya Resulullah! Yüzünde gazap eseri görüyorum. Yoksa eşlerinin sana karşı takındıkları tutum canını mı sıkıyor?

Şayet sen onları boşarsan Allah seninledir! Allah’ın melekleri, ben, Ebû-Bekr ve müminler de seninledir!” dedim.

Kimlere ve neler söylediğimi Resulullah’a birer birer anlatıp Ümmü Seleme’nin haberine geldiğim zaman Resulullah gülümsedi.

“Ya Resulullah! Eşlerini boşadın mı?” diye sordum.

Resulullah başını bana doğru kaldırarak: “Hayır!” buyurdu.

“Allahu Ekber!” dedim.[1]

“Ya Resulullah! Ben mescide girdiğimde Müslümanlar üzüntülerinden çakılları deşeleyip, Resulullah eşlerini boşamış, diyorlardı. İneyim de onlara, boşamadığını haber vereyim mi?” dedim. Resulullah:

“Haber vermek istiyorsan, olur!” buyurdu.

Yüzünden, gazabı açılıncaya kadar konuşmaya devam ettim. Nihayet şenlendi, güldü. Dişleri herkesinkinden güzeldi!

Sonra Peygamber Aleyhisselâm indi ve ben de indim. Ben basamakları, kütüğe dayanarak inmiştim. Resulullah Aleyhisselâm ise sanki yer üstünde yürür gibi inmiş, inerken de bir yere dokunmamış, tutunmamıştı… Ona:

“Ya Resulullah, burada yirmi dokuz gün kaldın!” dedim. Bana:

“Bu ay yirmi dokuzdur.” buyurdu.

Mescidin kapısına gelip en yüksek sesimle:

“Resulullah Aleyhisselâm eşlerini boşamamıştır.” diye bağırdım. Bunun üzerinedir ki yüce Allah, Tahrim ayetlerini indirdi.

Peygamberimiz ve Eşleri Hakkında Ayetler

Yüce Allah Peygamberimize indirdiği ayetlerde şöyle buyuruyor:

Et-Tahrim Sûresi, ayet 1:

---

[1] Müslim-Sahîh, c.2, s.1107, 1112; Buharî-Sahîh, c.6, s.70, c.1, s.31; Tirmizî-Sünen, c.5, s.422; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.34

بِسْــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا اَحَلَّ اللهُ لَكَۚ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ اَزْوَاجِكَۜ وَاللهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Ey Peygamber! Eşlerinin rızasını arayarak, Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi niçin sen kendine haram ediyorsun? Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."

El Ahzab Sûresi, ayet 28-34:

بِسْــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِاَزْوَاجِكَ اِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ اُمَتِّعْكُنَّ وَاُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحاً
جَمِيلاً ﴿٢٨﴾وَاِنْ كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْاٰخِرَةَ فَاِنَّ اللهَ اَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ اَجْراً عَظِيماً ﴿٢٩
يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِۜ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللهِ يَسِيراً ﴿٣٠﴾وَمَنْ
يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحاً نُؤْتِهَا اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِۙ وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقاً كَرِيماً ﴿٣١﴾ يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ
كَاَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ اِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلاً مَعْرُوفاًۚ ﴿٣٢﴾وَقَرْنَ فِي
بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْاُولٰى وَاَقِمْنَ الصَّلٰوةَ وَاٰتِينَ الزَّكٰوةَ وَاَطِعْنَ اللهَ وَرَسُولَهُۜ اِنَّمَا يُرِيدُ اللهُ لِيُذْهِبَ
عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراًۚ ﴿٣٣﴾وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلٰى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ اٰيَاتِ اللهِ وَالْحِكْمَةِۜ اِنَّ اللهَ كَانَ
لَطِيفاً خَبِيراًۚ ﴿٣٤﴾

28. Ey Peygamber! Eşlerine şöyle de: "dünya hayatını ve güzelliklerini istiyorsanız gelin size bir şeyler vereyim sonra da güzellikle sizi serbest bırakayım.

29. Yok eğer Allah'ı, Resulünü ve âhiret yurdunu istiyorsanız şunu bilin ki Allah, içinizden güzel davrananlara büyük bir ödül hazırlamıştır."

30. Ey Peygamber hanımları! Sizden kim açık bir hayasızlık yaparsa onun cezası ikiye katlanır, bu Allah için kolay bir şeydir.

31. Sizden kim de Allah'a ve Resulüne itaat eder, güzel işler yaparsa ona hak ettiği karşılığı iki kere veririz, ayrıca onun için değerli bir nasip de hazırladık.

32. Ey Peygamber hanımları! Siz herhangi bir kadın gibi değilsiniz. Eğer günahtan sakınmak istiyorsanız sözü edalı bir tavırla söylemeyin ki, kalbinde çürüklük olan kimse ümide kapılmasın. Ayrıca düzgün söz söyleyin.

33. Evlerinizde oturun ve daha önce câhiliye döneminde olduğu gibi açılıp saçılmayın, namazı güzelce kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Resulüne itaat edin. Ey Peygamber ailesi! Allah sizi sadece günah kirlerinden arındırmak ve sizi tertemiz yapmak istiyor.

34. Hânelerinizde okunan Allah'ın âyetlerini ve hikmeti dilinizden düşürmeyin. Allah bütün incelikleri ve gizlilikleri bilir, her şeyden haberdardır.

Peygamberimizin Aldığı Emirleri Eşlerine Bildirmesi

Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre; Peygamberimiz, eşlerini, dünyayı ve dünya ziynetini ya da Allah'ı, Allah'ın Resulünü ve ahiret yurdunu tercih etmeleri hususunda serbest bırakmakla emrolunduğu zaman Hz. Âişe'nin yanına varmıştı.[1]

Hz. Âişe: "Ya Resulullah! Yanımıza bir ay uğramamaya yemin etmiştin. Sen ise yirmi dokuz gün geçince uğradın. Ben günleri sayıyordum." dedi.

Peygamberimiz: "Bu ay yirmi dokuz gündür. Ey Âişe, ben, sana bir iş açıklayacağım ki onu, ana ve babana danışıncaya kadar cevaplamakta acele etmemenden sana bir vebal yoktur." buyurdu ve Ahzab sûresinin 28 ile 34'üncü ayetlerini okudu. Hz. Âişe:

"A! Ben bu hususta mı ana, babama danışacağım. Ben elbette ki Allah'ı ve Allah'ın Resulü ile ahiret yurdunu tercih ediyor ve diliyorum.

Bu hususta ne babama ne de anneme danışırım." dedi.

Peygamberimiz güldü. Hz. Âişe:

"Benim, seni tercih ettiğimi eşlerine haber verme!" dedi. Peygamberimiz:

"Onlardan Sorana muhakkak haber vereceğim. Çünkü; Allah, beni tebliğ edici olarak gönderdi. Güçlük çıkarıcı, sıkıntı verici ve bunu arzu edici olarak göndermedi.

Fakat öğretici ve kolaylaştırıcı olarak gönderdi." buyurdu.[2]

Yine Hz. Âişe der ki:

"Resulullah Aleyhisselâmın diğer eşleri de benim yaptığım gibi yaptılar. Allah'ı, Allah'ın Resulünü ve ahiret yurdunu seçtiler."

Hz. Ebû-Bekr'in Eşi Ümmü Rumman'ın Vefatı

Hz. Ebû-Bekr'in eşi Ümmü RUmman, Hicretin dokuzuncu yılında, Peygamberimizin eşleri hakkındaki Tahrim sûresi ayetlerinin inişinden sonra vefat etti.

Ümmü Rumman vefat ettiği zaman, Peygamberimiz onun kabrine indi, Allah'tan mağfiret diledi.

Uveymir oğlu Âmir, Âmir kızı Ümmü Rumman, daha önce Sebhara oğlu Abdullah ile evliydi. Ümmü Rumman kocasının ölümünden sonra Hz. Ebû-Bekr'le evlendi. Kendisinden

---

[1] Buharî-Sahîh, c.6, s.23; Müslim-Sahîh, c.2, s.1103

[2] Buharî-Sahîh, c.6, s.23; Müslim-Sahîh, c.2, s.1105, 1113; Tirmizî-Sünen, c.5, s.423; İbn-i Hacer-İsabe, c.4, s.452

Abdurrahman ve Hz. Âişe doğdu. Mekke'de ilk zamanlarda Müslüman olmuş, Peygamberimize biat etmişti.

Ümmü Rumman, Peygamberimizin ve Hz. Ebû-Bekr'in ev halkı ve kendisinin eski kocasından olan oğlu Tufeyl ile birlikte Mekke'den Medine'ye Hicret etmişti.[1]

TEBÜK GAZASI

Tebük seferine, Hicretin dokuzuncu yılı, Recep ayında, perşembe günü çıkılmıştır. Tebük seferine; güçlük (usret), ordusuna da Ceysül'usre dendi.

Gerçekten de Kur'an-ı Kerim'de Tebük seferi (güçlük zamanı) olarak vasıflandırılmıştır. (Tevbe Sûresi ayet 117) Müslümanlar bu seferde, çok fazla su, binit ve yiyecek sıkıntısı çekmişlerdir.[2]

Vâdilkurâ ile Şam arasında bulunan Tebük, Hicr ile Şam'ın başlangıcı arasında ve Şam yolu üzerinde, Hicr'e dört merhale (181.920 kilometre) dir.

Hısmâ dağı Tebük'ün batısına, Şerverâ dağı da doğusuna düşer ve Tebük bunların arasında kalır.

Tebük ile Medine arası on iki veya on dört merhale (545.760 veya 636.720 kilometre), Dımşak'a da on bir merhale (500.280 kilometre) dir.

Tebük'ün kalesi, akarsuyu ve hurma bahçeleri vardır.

Hz. Şuayb Aleyhisselâmın kendilerine Peygamber olarak gönderilmiş olduğu Eykelîler de Tebük'te otururlardı. Şuayb Aleyhisselâm, onlardan değil Medyen halkındandı. Medyen, Kulzum denizi üzerinde olup Tebük'e altı merhale (272.880 kilometre) dir.

Tebük Seferi Niçin ve Nasıl Hazırlandı?

Hristiyan Araplar, Heraklius'e; şu Peygamberlik davasında ortaya çıkmış olan adam öldü. Şimdi Müslümanlarda kıtlık ve yokluk var. Servetleri yok oldu. Eğer onları Hristiyan yapmak istiyorsan şimdi tam sırasıdır, diye yazı yazdılar.[3] Bunun üzerine Heraklius silâhlandırdığı kırk bin kişilik bir kuvveti Kubad'ın kumandası altında yola çıkardı.

Peygamberimiz bunu haber aldı.

---

[1] İbn-i Hacer-İsabe, c.4, s.450-452; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.276-277; İbn-i Abdulberr-İstiab, c.4, s.1936; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.7, s.331; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.311

[2] Vakıdî-Megazi, c.1, s.7, c.3, s.991, 997; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.165, 167; Belâzürî-Ensab, c.1, s.368; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.387, c.4, s.75; Buharî-Sahîh, c.5, s.128; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.161

[3] İbn-i Hacer-Fethulbâri, c.8, s.85; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.191

Nebatîler, cahiliye devrinde ve Müslüman olduktan sonra da Medine'ye Şam'dan ince ak un ve zeytinyağı getirirlerdi. Kendileri Irak'ta İbrahim Aleyhisselâmın aralarında doğup büyüdüğü Kûsâ halkındandılar.[1]

Nebatîler Medine'ye sık sık gelip gittikleri için Müslümanlara hemen her gün Şam'dan yeni haberler getirirlerdi.

Nebatîlerden yine böyle yeni haberlerle gelen bir cemaat; Rumların, Müslümanlarla çarpışmak üzere Şam'da pek çok yığınak yaptıklarını, Heraklius'ün adamlarının yıllık ihtiyaçlarını sakladıklarını, Lahm, Cüzam, Gassân ve Âmile gibi kendisine bağlı birtakım kabileleri yanına çektiğini, ordu öncülerinin Belka'ya gelip dayandığını, ordugâhlarını orda kurduklarını, Heraklius'ün ise Hıms'da kaldığını söylediler.[2]

Hz. Ömer der ki; o sıralarda Gassân hükümdarlarından birisinin de üzerimize yürümek istediklerini ve bizimle savaşmak için atlarını nallatmakta olduklarını haber almıştık. Yüreklerimiz onların endişesiyle doluydu.[3] Bununla beraber Müslümanlar nazarında Rumlardan daha korkunç düşman yoktu. Çünkü, onların sayılarının, askerî hazırlıklarının çokluğunu gelip giden tüccarlardan öğrenmiş bulunuyorlardı. Bunun üzerine Peygamberimiz, Rumlarla savaşmak üzere hazırlanmalarını ashabına emretti.

Peygamberimiz herhangi bir gazaya çıkarken amacını açıklamaz, iki biçimde de anlaşılacak şekilde bir dil kullanarak bahsederdi.

Tebük gazasında ise böyle yapmadı. Halkın durumuna göre hazırlanmaları için gidilecek yerin uzaklığını, zamanın kıtlık ve yokluk zamanı olduğunu, düşmanın çokluğunu açıkça bildirdi. Rumların, kendilerinin üzerine yürümek istediklerini haber vererek hazırlanmalarını emretti.[4]

Peygamberimiz savaşa hazırlanmaları, seferber olmaları için Mekke'ye ve Müslüman kabilelere de adamlar gönderdi.

Husayb oğlu Büreyde'yi, Eslemlere göndererek, kendisine Füru'da erişmesini emretti.

Ebû Rühm'ül Gıfarî'yi kendi kavmi olan Gıfârilere gönderdi.

Ebû Vakıdülleysî, kavmi olan Leyslere,

Ebülca'd'üddümrî, deniz sahilindeki kavmine gitti.

Mekîs oğulları Rafi ile Cündüb, Cüheynelere,

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.989-990; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.122
[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.990; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.65; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.122
[3] Buharî-Sahîh, c.6, s.70; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.33; Müslim-Sahîh, c.2, s.1112
[4] Vakıdî-Megazi, c.3, s.990; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.165; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.159

Mes’ud oğlu Nuaym, Eşca’lara, Verka oğlu Büdeyl, Sâlim oğlu Amr ve Süfyan oğlu Bişr, Amr oğlu Benî Ka’blara,

Midras oğlu Abbas ile daha başkaları da Suleymlere gönderildi.

Müminlerin Kınanması ve Uyarılması

Peygamberimiz savaş için hazırlanmalarını emrettiği zaman halk geçim darlığı ve sıkıntısı içinde kıvranıyor, sıcaklar bütün şiddetiyle devam ediyor, memlekette kuraklık ve kıtlık hüküm sürüyordu.

Öte yandan gölgesinde oturmaktan hoşlandıkları rahatı bırakıp, açlık ve susuzluk çekecekleri uzun ve yorucu bir sefere çıkmak için istekli değillerdi.[1]

Bu sebeple Peygamberimizin seferberlik davetine karşı ağır davrandılar. Yüce Allah, müminleri kınadı ve uyardı.

Et-Tevbe Sûresi, ayet 38-42:

بِسْـــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا مَا لَكُمْ اِذَا قٖيلَ لَكُمُ انْفِرُوا فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِؕ اَرَضٖيتُمْ بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
مِنَ الْاٰخِرَةِۚ فَمَا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَلٖيلٌ ﴿٣٨﴾ اِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَاباً اَلٖيماً وَيَسْتَبْدِلْ قَوْماً
غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْـٔاًؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ ﴿٣٩﴾ اِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذٖينَ
كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ اِذْ هُمَا فِي الْغَارِ اِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهٖ لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَاۚ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكٖينَتَهُ عَلَيْهِ وَاَيَّدَهُ
بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذٖينَ كَفَرُوا السُّفْلٰىؕ وَكَلِمَةُ اللّٰهِ هِيَ الْعُلْيَاؕ وَاللّٰهُ عَزٖيزٌ حَكٖيمٌ ﴿٤٠﴾ اِنْفِرُوا
خِفَافاً وَثِقَالاً وَجَاهِدُوا بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِؕ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ لَوْ كَانَ عَرَضاً
قَرٖيباً وَسَفَراً قَاصِداً لَاتَّبَعُوكَ وَلٰكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُؕ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْۚ يُهْلِكُونَ
اَنْفُسَهُمْۚ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

38. Ey iman edenler! Size ne oldu ki, “Allah yolunda seferber olun” denilince yerinize çakılıp kaldınız; yoksa âhiretten vazgeçip de dünya hayatıyla yetinmeye razı mı oldunuz? Halbuki dünya hayatının sağladığı fayda âhiretinkine göre pek azdır.

39. Eğer toplanıp seferber olmazsanız Allah sizi elem veren bir azapla cezalandırır, yerinize başka bir topluluk getirir ve siz O’na zerrece zarar veremezsiniz. Allah’ın her şeye gücü yeter.

40. Siz peygambere yardımcı olmasanız da önemli değil. Nitekim inkârcılar onu, iki kişiden biri olarak yurdundan çıkardıklarında Allah ona yardım etmişti: Hani onlar mağaradaydılar; arkadaşına “Tasalanma! Allah bizimle beraberdir” diyordu. Derken Allah ona kendi katından bir güven duygusu indirdi, sizin göremediğiniz askerlerle

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.142; Vakıdî-Megazi, c.3, s.992; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.159

onu destekledi ve inkârcıların sözünü değersiz hale getirdi. Allah'ın sözü ise en yücedir. Çünkü Allah mutlak galiptir, hikmet sahibidir.

41. Kolay da olsa zor da olsa sefere çıkın ve mallarınızla canlarınızla Allah yolunda cihad edin. Bilirseniz, bu sizin kendi iyiliğinizedir.

42. Kolay elde edilecek bir kazanç ve kısa bir yolculuk olsaydı mutlaka peşinden gelirlerdi; fakat o meşakkatli yol onlara uzun geldi. Bir de kalkıp, "Gücümüz olsaydı inanın ki sizinle beraber sefere çıkardık" diye Allah'ın adına yemin edecek, böylece kendilerini helâke sürükleyecekler. Oysa Allah onların yalan söylediklerini elbette biliyor.

Peygamberimizin Müslümanları Cihada Teşviki

Peygamberimiz her gün minberine oturur, ey Allah'ım, sen şu bir avuç İslâm cemaatinin yok olmasına meydan verirsen artık yeryüzünde sana ibadet olunmaz, diyerek yalvarır, Müslümanları cihata, savaşa isteklendirir, ahirette kazanacakları üstün sevapları anlatarak, kendilerine cihadı özletir, hâli vakti yerinde olanları ahirette karşılığını görmek üzere orduya yiyecek ve binecek yardımında bulunmaya davet ve teşvik ederdi.

Bunun üzerine durumu iyi olan Müslümanlar karşılığını Allah'tan umarak mal yükleyip getirmeye başladılar.[1]

Hz. Ömer; Ebû-Bekr, beni bir gün geçmişse, ben de onu bugün geçerim, dedi ve servetinin yarısını getirip Peygamberimize verdi.

Peygamberimiz: "Ey Ömer! Ev halkına ne bıraktın? Bir şey bıraktın mı?" buyurunca, Hz. Ömer:

"Evet! Sana getirdiğimin yarısını! Sana getirdiğim kadarını!" dedi.

Hz. Ebû-Bekr yanında bulunan servetinin hepsini getirdi. Sanki onu, kendisinden bile gizler gibiydi. Peygamberimize usulca verdi. Hz. Ebû-Bekr'in getirdiği dört bin dirhem gümüştü. Hz. Ömer'in getirdiği de dört bin dirhem gümüştü.[2] Peygamberimiz:

"Ey Ebû-Bekr! Ev halkına ne bıraktın?" buyurdu. Hz. Ebû-Bekr:

"Onlara, Allah ve Resulünü bıraktım!" dedi.

Hz. Ömer ağlayarak:

---

[1] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.191; Vakıdî-Megazi, c.3, s.990-991; Taberî-Tarih, c.3, s.143

[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.991; Tirmizî-Sünen, c.5, s.615; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.3, s.327; Ebülfida, c.1, s.323; Belazürî-Ensab, c.1, s.368; M.Kenzülummal, c.4, s.177

“Ey Ebû-Bekr! Hayır yolunda hiçbir yarış yapmadık ki sen onda beni geçmiş olmayasın! Ben artık anladım ki hiçbir şey de seni geçemeyeceğim!” dedi.[1]

Hz. Osman’ın Büyük Bağışları ve Peygamberimizin Hoşnutluğu

Hz. Osman, Allah yolunda sadakanın en büyüğünü yaptı. Hiç kimse onun kadar sadakada bulunamadı.

O sırada Hz. Osman Şam’a bir ticaret kervanı düzenlemiş bulunuyor ve onun üzerinde gitmek istiyordu.

Peygamberimiz mescide giderek minbere çıktı. Müslümanları orduya bağışta bulunmaya teşvik buyurdu. Hz. Osman ayağa kalkarak:

“Ya Resulullah! Allah yolunda sırt çullarıyla ve semerleriyle birlikte yüz deve vermeyi üzerime aldım.” dedi.

Peygamberimiz tekrar Müslümanları Ceyşül’usre’ye bağışta bulunmak için teşviğe devam etti.

Hz. Osman tekrar ağaya kalkarak:

“Ya Resulullah! Ben Allah rızası için sırt çulları ve semerleriyle birlikte yüz deve daha vermeyi üzerime aldım.” dedi.

Peygamberimiz minberden indi. Minberden inerken hayranlıkla elini sallayarak: “Bundan sonra yapacağı şeyden dolayı Osman’a sorumluluk yok!” buyurdu. Müslümanları tekrar yardım için teşviğe devam etti.

Hz. Osman tekrar ayağa kalktı:

“Ya Resulullah! Ben Allah rızası için sırt çulları ve semerleriyle birlikte yüz deve daha vermeyi üzerime aldım.” dedi.

Peygamberimiz: “Ceyşül’usre’yi donatan kişiye cennet var! Ceyşül’usre’yi techiz eden, donatan kişiyi Allah yarlığayacaktır!” buyurduğu zaman da Hz. Osman elbisesine doldurup getirdiği bin altını Peygamberimizin kucağına döktü. Peygamberimiz altınları eliyle evirip çevirirken:

“Bugünden sonra Affân oğlunun yapacağı şey, kendisine zarar vermeyecektir!” buyurdu ve bunu birkaç kez tekrarladı.[2]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.991; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.3, s.327; Tirmizî-Sünen, c.5, s.615

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.161; Taberî-Tarih, c.3, s.143; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.191; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.75, c.5, s.63; Tirmizî-Sünen, c.5, s.625-626; Dâre Kuthî-Sünen, c.4, s.195-196, 200; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.102

“Ey Allah’ım! Ben, Osman’dan razıyım. Sen de razı ol!

Ey Osman! Allah, senin kıyamet gününe kadar vuku bulacak; gizlediğin, açıkladığın bütün kusurlarını bağışlasın!” diyerek dua buyurdu.[1]

Hz. Osman, ordu techizatının üçte birinden fazlasını hatta yarısını sağladı.

Hz. Osman, Tebük gazasında orduya lüzumlu olan eşya ile, dokuz yüz elli deve, yüz adet at da bağışladı. Ayrıca atlara binecek süvarilerin techizatını da sağladı. Bunlardan başka on bin dinar veya yedi yüz ukye altın daha gönderdiği de rivayet edilir.

Münafıklar Hakkında Ayetler İnmesi

Et-Tevbe Sûresi, ayet 49, 81-106, 111-129:

بِسْــــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِّيۜ اَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُواۜ وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩

49. İçlerinden “Aman bana izin ver, başımı derde sokma!” diyenler de var. Ama bilmiş olsunlar ki asıl (bu tutumlarıyla) belânın içine düşmüş oldular. Cehennem inkârcıları mutlaka kuşatacaktır.

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللهِ وَكَرِهُوا اَنْ يُجَاهِدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللهِ
وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّۜ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ اَشَدُّ حَراًّ لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلاً وَلْيَبْكُوا كَثِيراًۚ جَزَاءً
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾فَاِنْ رَجَعَكَ اللهُ اِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ اَبَداً وَلَنْ
تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُواًّۜ اِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ اَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾وَلَا تُصَلِّ عَلَى اَحَدٍ مِنْهُمْ
مَاتَ اَبَداً وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِۜ اِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨٤﴾وَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ
﴿وَاَوْلَادُهُمْۜ اِنَّمَا يُرِيدُ اللهُ اَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥

81. Allah’ın Resulünün çağrısına uymayarak seferden geri kalanlar yerlerinden ayrılmamış olmaktan dolayı sevinç duydular; canlarıyla mallarıyla Allah yolunda savaşmak istemediler, üstelik “Bu sıcakta sefere çıkmayın” dediler. De ki: “Cehennem ateşi çok daha sıcaktır” anlayabilselerdi!

82. Yapıp ettikleri karşısında artık az gülsünler, çok ağlasınlar!

83. Şayet Allah seni onlardan bir toplulukla tekrar karşılaştırır da başka bir sefere çıkmak için senden izin isterlerse, de ki: “Bundan böyle benimle asla sefere çıkmayacak ve benim maiyetimde düşmana karşı asla savaşmayacaksınız. MÂdemki ilk defasında oturup kalmayı yeğlediniz, şimdi de geride kalanlarla birlikte oturmaya devam edin.”."

[1] Muhibbüttaberî-Riyadunnadra, c.2, s.121

84. ve onların arasından ölen hiç kimsenin namazını kılma, mezarı başında da durma! Çünkü onlar Allah ve resulünü inkâr ettiler ve yoldan sapmış olarak öldüler.

85. Onların malları ve evlâtları seni imrendirmesin; çünkü Allah onlara dünyada bütün bunlarla eziyet vermeyi ve canlarının da inkârcı olarak çıkmasını murat ediyor.

وَاِذَٓا اُنْزِلَتْ سُورَةٌ اَنْ اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ اُو۫لُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ
الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾ رَضُوا بِاَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾ لٰكِنِ الرَّسُولُ
وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْؕ وَاُو۬لٰٓئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾ اَعَدَّ اللّٰهُ
لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَاۜ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

86. "Allah'a iman edin ve Resulünün maiyetinde cihad edin" buyruğunu içeren bir sûre indirildiğinde, içlerinde imkânı olanlar bile kalmak için senden izin istediler ve "Bırak bizi, kalanlarla birlikte olalım" dediler.

87. Geride kalanlarla beraber olmayı yeğlediler de kalpleri mühürlendi; artık anlayıp kavrayamazlar.

88. Fakat Peygamber ve beraberindeki Müminler mallarıyla, canlarıyla cihad ettiler. İyi ve güzel şeylerin her türlüsü onların olacaktır, gerçek kurtuluşa erenler de onlardır.

89. Allah onlara, içinde ebedî olarak kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. Büyük bahtiyarlık işte budur.

وَجَٓاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْاَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُؕ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ
عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٩٠﴾ لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَٓاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضٰى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ اِذَا
نَصَحُوا لِلّٰهِ وَرَسُولِهِؕ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍؕ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌۙ ﴿٩١﴾ وَلَا عَلَى الَّذِينَ اِذَا مَٓا اَتَوْكَ
لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَٓا اَجِدُ مَٓا اَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِۖ تَوَلَّوْا وَاَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَناً اَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَؕ
﴿٩٢﴾ اِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ اَغْنِيَٓاءُۚ رَضُوا بِاَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِۙ وَطَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى
قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾ يَعْتَذِرُونَ اِلَيْكُمْ اِذَا رَجَعْتُمْ اِلَيْهِمْؕ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّاَنَا اللّٰهُ مِنْ
اَخْبَارِكُمْؕ وَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ
﴿٩٤﴾ سَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ اِذَا انْقَلَبْتُمْ اِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْؕ فَاَعْرِضُوا عَنْهُمْؕ اِنَّهُمْ رِجْسٌۘ وَمَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُۚ جَزَٓاءً
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾ يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْۚ فَاِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَرْضٰى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ
﴿٩٦﴾ اَلْاَعْرَابُ اَشَدُّ كُفْراً وَنِفَاقاً وَاَجْدَرُ اَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِؕ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ
﴿٩٧﴾ وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَماً وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَٓائِرَؕ عَلَيْهِمْ دَٓائِرَةُ السَّوْءِؕ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
﴿٩٨﴾ وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِؕ اَلَٓا
اِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْؕ سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ فِي رَحْمَتِهِؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾

90. Bedevîlerden mazeret ileri sürenler kendilerine izin verilmesi için geldiler. Allah ve Resulüne inanmayanlar da (münafıklar) oturup kaldılar. Onlardan inkârcı olanlara elem veren bir azap gelecektir.

91. Güçsüzler, hastalar ve harcama yapma imkânı olmayanlar için -Allah ve peygamberine sadık kaldıkları sürece- sorumluluk yoktur. İyi niyet sahiplerini sorumlu tutmak olmaz. Allah bağışlayıcıdır, esirgeyicidir.

92. Kendilerine binek sağlaman için sana gelip de, "Sizi bindirecek bir şey bulamıyorum" diye cevap verdiğin zaman, harcayacak bir şey bulamamanın üzüntüsünden göz yaşları dökerek geri dönenlere de günah yoktur.

93. Sorumluluk sadece imkânları müsait olduğu halde senden izin isteyenler için vardır. Onlar geride kalanlarla beraber olmayı yeğlediler; Allah da onların kalplerini mühürledi; artık doğruyu bilemezler.

94. Onlar, yanlarına döndüğünüz zaman da size özür beyan ederler. De ki: "Boşuna mazeret ileri sürmeyin, size asla inanmayız, çünkü Allah yaptıklarınızın içyüzünü bize bildirmiştir. Bundan böyle de Allah ve Resulü yapıp ettiklerinizi görecektir; sonra gizli açık her şeyi bilenin huzuruna çıkarılacaksınız ve O size neler yapmış olduğunuzu haber verecektir."

95. Yanlarına döndüğünüz zaman, onları hesaba çekmekten vazgeçesiniz diye size yemin billâh edecekler. Artık onlardan uzak durun; zira onlar tiksinilecek kimselerdir, işlemiş oldukları günahların karşılığı olarak varacakları yer de cehennemdir.

96. Kendilerinden hoşnut olasınız diye size yemin ederler. Fakat siz onlardan hoşnut olsanız bile Allah günaha batmış o kimselerden asla razı olmaz.

97. Bedevîler inkârcılık ve iki yüzlülükte daha ileridedirler; Allah'ın resulüne indirdiklerinin sınırlarını tanımamaya daha yatkındırlar. Allah her şeyi bilmekte ve hikmetle yönetmektedir.

98. Bedevîlerden öyleleri vardır ki, hayır yolunda yaptığı harcamayı angarya sayar ve başınıza kötü hallerin gelmesini bekler durur. O kötü haller kendi başlarına gelsin! Allah her şeyi çok iyi işitir ve bilir.

99. Bedevîler arasında öyleleri de vardır ki, Allah'a ve âhiret gününe inanır, hayır yolunda harcadıklarını Allah'a yakın olmak ve Peygamberin duasını almak için vesile sayar. Bilesiniz ki bunlar kendileri için bir yakınlık vesilesidir. Allah onları rahmetiyle kuşatacaktır. Şüphesiz Allah bağışlayıcıdır, esirgeyicidir.

بِسْــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّابِقُونَ الْاَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِاِحْسَانٍۙ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ
وَاَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا اَبَداًۜ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ
الْاَعْرَابِ مُنَافِقُونَۜ وَمِنْ اَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْۜ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْۜ سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ
اِلٰى عَذَابٍ عَظِيمٍۚ ﴿١٠١﴾وَاٰخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلاً صَالِحاً وَاٰخَرَ سَيِّئاًۜ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَتُوبَ
عَلَيْهِمْۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٢﴾خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْۜ اِنَّ صَلٰوتَكَ
سَكَنٌ لَهُمْۜ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾اَلَمْ يَعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَۜ وَسَتُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَۚ ﴿١٠٥﴾وَاٰخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِاَمْرِ اللّٰهِ اِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَاِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْۜ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ
﴿١٠٦﴾

100. Muhâcirlerin ve ensarın ilkleri ile onlara güzelce uyanlardan Allah hoşnut olmuştur, onlar da O'ndan razıdırlar. Onlara, sonsuza dek hep içinde kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. Büyük bahtiyarlık işte budur.

101. Çevrenizdeki bedevîler içinde münafıklar var. Medine ahalisi içinde de iki yüzlülüğü huy edinmiş olanlar var. Sen onları bilmezsin; onları biz biliriz. Onları iki defa cezalandıracağız, ayrıca çok büyük bir azaba itilecekler.

102. Bir başka grup var ki, onlar iyi işe bir de kötü iş karıştırdıktan sonra günahlarını itiraf etmişlerdir. Umulur ki Allah onların tövbesini kabul eder. Şüphesiz Allah çok esirgeyici, çok bağışlayıcıdır.

103. Onları arındırmak ve temize çıkarmak üzere mallarından sadaka al! Bir de onlar için dua et; çünkü senin duan onlara huzur verir. Allah her şeyi çok iyi işitmekte ve bilmektedir.

104. Bilmiyorlar mı ki, kullarının tövbesini kabul eden Allah'tır, sadakaları kabul eden de O'dur. Şüphesiz Allah tövbe kapısını alabildiğine açık tutmaktadır, rahmetiyle her şeyi kuşatmaktadır.

105. De ki: "Durmadan bir şeyler yapın; yaptıklarınızı Allah da, Peygamberi de Müminler de görecektir. Sonunda, gizliyi de açığı da bilenin huzuruna çıkarılacaksınız ve O size yapmış olduklarınızı haber verecektir.""

106. Bir diğer grubun durumu ise Allah'ın hükmüne kalmıştır; ya onlara azap edecek veya tövbelerini kabul edecektir. Allah bilen ve hikmetle yönetendir.

بِسْــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَۜ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ
وَعْداً عَلَيْهِ حَقّاً فِي التَّوْرٰيةِ وَالْاِنْجِيلِ وَالْقُرْاٰنِۜ وَمَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهِ مِنَ اللّٰهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِۜ وَذٰلِكَ
هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾ اَلتَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الْاٰمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ

وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللّٰهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾ مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْ يَسْتَغْفِرُوا
لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبٰى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ
اِبْرٰهِيمَ لِاَبِيهِ اِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا اِيَّاهُۚ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ اَنَّهُ عَدُوٌّ لِلّٰهِ تَبَرَّاَ مِنْهُۜ اِنَّ اِبْرٰهِيمَ لَاَوَّاهٌ حَلِيمٌ
١١٤﴾ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْماً بَعْدَ اِذْ هَدٰيهُمْ حَتّٰى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَۜ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾اِنَّ اللّٰهَ﴿
لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ يُحْيِي وَيُمِيتُۜ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾ لَقَدْ تَابَ اللّٰهُ عَلَى
النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْاَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ
عَلَيْهِمْۜ اِنَّهُ بِهِمْ رَؤُفٌ رَحِيمٌۙ ﴿١١٧﴾ وَعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُواۜ حَتّٰى اِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ
وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا اَنْ لَا مَلْجَاَ مِنَ اللّٰهِ اِلَّا اِلَيْهِۜ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُواۜ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُۚ
١١٨ يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾﴿

111. Allah, kendi yolunda çarpışırken öldüren ve öldürülen müminlerin canlarını ve mallarını, karşılığında cennet vermek üzere satın almıştır. Bu, Allah’ın Tevrat’ta, İncil’de ve Kur’an’da yer almış gerçek bir vaadidir. Kim Allah’tan daha fazla sözüne bağlı olabilir! O halde yaptığınız bu alışverişten ötürü sevinin. İşte büyük bahtiyarlık da budur.

112. O tövbekârlar, ibadet edenler, hamdedenler, dünyada yolcu gibi yaşayanlar, rükûa varanlar, secde edenler, iyiliği teşvik edip kötülükten alıkoyanlar, Allah’ın sınırlarını gözetenler; müjdele o müminleri!

113. Müşriklerin cehennemlik oldukları müminler nezdinde açıklık kazandıktan sonra, akraba bile olsalar peygamber de müminler de onların bağışlanmalarını dileyemezler.

114. İbrâhim’in, babasının bağışlanması için yaptığı dua ise sırf ona verdiği bir sözden ötürüydü. Ama onun bir Allah düşmanı olduğu kendisine belli olunca ondan uzaklaştı. İbrâhim gerçekten çok duyarlı, yumuşak huylu biriydi.

115. Allah bir topluluğu doğru yola ilettikten sonra, sakınacakları şeylerin neler olduğunu kendilerine açıklamadan, onları yoldan çıkmış sayacak değildir. Kuşkusuz Allah her şeyi en iyi bilmektedir.

116. Bilesiniz ki göklerin de yerin de hükümranlığı Allah’ındır. Yaşatan O’dur, öldüren O’dur. Allah’tan başka sizin için ne bir dost ne bir yardımcı vardır.

117. Şu bir gerçek ki Allah, peygambere ve o sıkıntılı zamanda, içlerinden bir grubun moralleri bozulmaya yüz tuttuktan sonra bile ona bağlılıklarını koruyan muhacirlere ve ensara lütfuyla muamele etti ve sonra da tövbelerini kabul etti. Allah onlara karşı çok şefkatli ve merhametlidir.

118. Allah geriye bırakılan (savaşa katılmayan) üç kişinin de tövbesini kabul etti. Sonunda, bütün genişliğine rağmen yeryüzü onlara dar gelmeye başlamış, vicdanları kendilerini sıkıştırmış ve Allah’a karşı O’ndan başka sığınılacak kimse olmadığını

anlamışlardı. Bunun üzerine O da eski durumlarına dönmeleri için onlara tövbe nasip etti. Şüphesiz Allah, tövbeleri kabul edendir, merhametlidir.

119. Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğrularla beraber olun.

بِسْــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

مَا كَانَ لِاَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْاَعْرَابِ اَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِاَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهٖۜ ذٰلِكَ
بِاَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَاٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللهِ وَلَا يَطَؤُنَ مَوْطِئاً يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَيْلاً اِلَّا
كُتِبَ لَهُمْ بِهٖ عَمَلٌ صَالِحٌۜ اِنَّ اللهَ لَا يُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَۙ ﴿١٢٠﴾ وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ
وَادِياً اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللهُ اَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَٓافَّةًۜ فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ
فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَٓائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ اِذَا رَجَعُوا اِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا
قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةًۜ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾ وَاِذَا مَٓا اُنْزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَنْ
يَقُولُ اَيُّكُمْ زَادَتْهُ هٰذِهٖٓ اِيمَاناًۚ فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَزَادَتْهُمْ اِيمَاناً وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾ وَاَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
فَزَادَتْهُمْ رِجْساً اِلٰى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾ اَوَلَا يَرَوْنَ اَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً اَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ
وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ وَاِذَا مَٓا اُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍۜ هَلْ يَرٰيكُمْ مِنْ اَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُواۜ صَرَفَ اللهُ
قُلُوبَهُمْ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾ لَقَدْ جَٓاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ
رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللهُۘ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

120. Medine ahalisi ve çevresinde bulunan bedevîler Resûlullah'a katılmaktan geri kalamaz ve onu bırakıp kendi canlarının derdine düşemezler. Çünkü onlar Allah yolunda ne zaman bir susuzluk, yorgunluk ve açlığa mâruz kalsalar, kâfirleri öfkelendirecek biçimde bir yere ayak bassalar veya düşmana karşı bir başarı elde etseler, bunların her biri mutlaka onlar için iyi birer amel olarak yazılır. Allah iyilerin emeğini asla boşa çıkarmaz.

121. Yine, onlar küçük olsun büyük olsun hayır yolunda bir harcama yaptıklarında, bir yol katettiklerinde, bu -Allah'ın onlara, yapmış olduklarından daha güzeliyle karşılık vermesi için- muhakkak onların lehine yazılır.

122. Bununla beraber müminlerin hepsinin toptan savaşa çıkmaları doğru değildir. Onların her kesiminden bir grup dinde yeterli bilgi sahibi olmaya çalışmak ve seferden dönen topluluklarını uyarmak üzere geride kalmalıdır. Umulur ki sakınırlar.

123. Ey iman edenler! İnkârcılardan hemen yakınınızda bulunanlarla savaşın. Onlar sizin çetin gücünüzü görsünler. Biliniz ki Allah, buyruğuna karşı gelmekten sakınanlarla beraberdir.

124. Ne zaman bir sûre indirilse, içlerinden "Bu hanginizin imanını arttırdı ki?" diye soranlar çıkar. Ama bu, iman etmiş olanların imanını pekiştirmiştir ve bundan dolayı onlar sevinç içindedirler.

125. Kalplerinde hastalık olanlara gelince, bu onların (mânevî) kirlerine kir katmıştır ve onlar inkârcı olarak ölüp gitmişlerdir.

126. Görmüyorlar mı ki her yıl bir veya iki defa musibetlerle sınanıyorlar da yine tövbe etmiyorlar ve ibret almıyorlar.

127. Ne zaman bir sûre indirilse, "Sizi biri görüyor mu?" diyerek birbirlerine bakarlar, sonra sıvışıp giderler. Anlamamakta direndikleri için Allah da onların kalplerini haktan çevirmiştir.

128. Andolsun, size içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona ağır gelir, size çok düşkündür, müminlere karşı şefkat ve merhamet doludur.

129. Buna rağmen yüz çevirirlerse de ki: "Allah bana yeter, O'ndan başka ilah yoktur, ben yalnız O'na güvenip dayanırım; O, büyük arşın sahibidir."

Ordugâhın Seniyetülvedâ'da Kurulması

Peygamberimiz işini çok sıkı ve hızlı tutarak ordugâhını Seniyetülvedâ'da kurdu. Tebük seferi için toplanan Müslümanlar divan defterine sığmayacak kadar çoktu.

Erat sayısı otuz bindi. Orduda at sayısı da on bindi. On iki bin veya on beş bin adet de deve bulunuyordu.[1]

Peygamberimiz ordugâhta Hz. Ebû-Bekr'i namaz kıldırmakla görevlendirdi.[2]

Peygamberimiz, Medine'de Mesleme oğlu Muhammed'i yerine vekil bıraktı.[3]

Hz. Ali'nin Medine'de Vekil Bırakılması

Hz. Ali, Peygamberimizle birlikte Saniyetülvedâ'ya kadar gitmişti. Peygamberimiz ona; burada muhakkak ya ben oturacağım ya da sen oturacaksın! buyurarak her iki ev halkının işleriyle meşgul olmak üzere Medine'de bırakınca Hz. Ali ağlayarak:

"Ya Resulullah, sen ne tarafa gidersen ben senin yanında bulunmaktan başka bir şey istemezdim.

Beni çocuklar ve kadınlar içinde vekil mi bırakıyorsun?" dedi.

Peygamberimiz: "Bana göre sen, Musa'ya göre Hârun gibi olmaya razı olmaz mısın?

Şu kadar ki benden sonra Peygamber yoktur!" buyurdu.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.161-162, 176; Vakıdî-Megazi, c.3, s.992, 1002, 1041; Taberî-Tarih, c.3, s.143, Tefsir, c.11, s.59; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.457; Buharî-Sahîh, c.5, s.130; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.166; Belazürî-Ensab, c.1, s.368

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.165; Vakıdî-Megazi, c.3, s.995

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.162

Hz. Ali, hemen geri dönüp öyle hızlı yürüdü ki ayaklarının kaldırdığı tozların havaya yükseldiği görüldü.[1]

Peygamberimizin Medine'den Tebük Gazası İçin Yola Çıkması

Peygamberimiz Tebük gazasına perşembe günü hareket etti. Tebük gazası, Peygamberimizin gazalarının sonuncusuydu.

Güneş batıya doğru eğildiği zaman süvariler harekete başladı. Piyadelere ancak akşamleyin sıra gelebildi. Bunlar yeni karargâha sabaha karşı varabildiler.

Tebük ordusunda bir deveye ikişer üçer kişi binmiş olanlar da vardı.

Huzâalardan Fağva oğlu Alkama, ordunun Tebük'e kadar kılavuzluğunu yaptı.[2]

Hz. Ali'nin Cürf'da Peygamberimize Yetişmesi

Peygamberimizin, Hz. Ali'yi Medine'de bırakmasını da münafıklar mesele yapmak istediler. Herhâlde onu, yüksündüğünden ve önemsemediğinden geri bırakmıştır veyahut Ali'yi ancak onda görüp hoşlanmadığı bir şey için geri bırakmıştır, gibi birtakım lâflar etmeye başladılar.

Hz. Ali bunları işitince silâhını alıp yola çıktı ve Cürf'e indiği sırada Peygamberimize yetişti. Peygamberimiz, Hz. Ali'ye:

"Ya Ali! Seni buraya getiren nedir?" buyurdu. Hz. Ali:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Münafıklar senin, beni önemsemediğini, yüksündüğünü söylüyorlar. Senin, ben de görüp de hoşlanmadığın bir şey için geri bıraktığını söylediklerini halktan işittim!" dedi.

Peygamberimiz güldü:

"Onlar yalan söylemişlerdir. Ben, seni arkamda bıraktıklarıma vekil tayin ettim. Hemen geri dön de gerek benim ev halkım gerekse senin ev halkın için de vekilim ol!

Ya Ali! Bana göre sen, Musa'ya göre Harun gibi olmaya razı değil misin?

Ancak, benden sonra Peygamber yoktur!" buyurdu.

Hz. Ali: "Evet! Ya Resulullah, öyledir!" dedi ve bunun üzerine Hz. Ali Medine'ye döndü.[3]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.170, 173, 177, 182-183; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.24; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.163; Taberî-Tarih, c.3, s.143-144; Buharî-Sahîh, c.5, s.129; Müslim-Sahîh, c.4, s.1871; Yakubî-Tarih, c.2, s.67-68; Vakıdî-Megazi, c.3, s.996

[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.996, 999; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.167; Taberî-Tefsir, c.11, s.55

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.163; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.24-25; Taberî-Tarih, c.3, s.143-144; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.278

Peygamberimizin Tebük Seferinde Konak Yerleri ve Mescitler

İlk Konak Yeri ve İlk Mescit

Peygamberimiz Medine’den ayrıldıktan sonra Zû Huşub’da sabahladı ve burada büyük bir devme ağacının altına indi. Hava son derece sıcaktı.

Peygamberimizin, Tebük’e varıncaya kadar namaz kıldığı mescitler hâlâ isimleriyle bellidir ve bu mescitlerin ilki de Zû Huşub Mescididir.

Peygamberimiz, burada bostan içindeki devme ağacının altında namaz kılmış ve “Ebû Davud”a göre orada üç gün oturduktan sonra Tebük’e doğru yola koyulmuştur.[1]

İkinci Konak Yeri ve İkinci Mescit

Peygamberimizin, Tebük seferinde ikinci konak yeri Feyfa olup orada da Feyfa Mescidi kurulmuştur.

Feyfa, Medine’nin Akik taraflarında bir yerdir. Burada su kaynakları ve bostanlar bulunmaktadır.[2]

Üçüncü Konak Yeri ve Üçüncü Mescit

Peygamberimizin Tebük seferinde üçüncü konak yeri Zülmerve olup burada da Zülmerve Mescidi kurulmuştur.

Zülmerve, Huşub ile Vâdilkurâ arasındadır. Su kaynakları, bostanları ve ekinlikleri bulunur.[3]

Dördüncü Konak Yeri ve Dördüncü Mescit

Peygamberimizin bu seferdeki dördüncü konak yeri Şukka’daki Rak’a olup burada da Rak’a mescidi bulunmaktadır.

Şukka, Vâdilkurâ yakınında, Benî Uzrelere ait yerlerdendir.[4]

Beşinci Konak Yeri ve Mescit

Peygamberimizin, Tebük seferindeki beşinci konak yeri Vâdilkurâ olup Vâdilkurâ Mescidi, buradadır.[5]

Vâdilkurâ, Şam hacılarının uğradıkları bir yerdir.

Vâdilkurâ, Hicr ve Cinab önceleri Kudâaların sonra da Cüheyne, Uzre ve Beliylerin, çok önceleri de Semud ve Âd kavimlerinin konak yerleriydi.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.175; Vakıdî-Megazi, c.3, s.999; Semhudî-Vefa, c.3, s.1031
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.175; Yakut-Mücemülbüldan, c.2, s.342; Semhudî-Vefa, c.3, s.1031
[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.999; Yakut-Mücemülbüldan, c.5, s.116; Semhudî-Vefa, c.3, s.1031
[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.175; Yakut-Mücemülbüldan, c.3, s.58
[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.175

Allah, onları yurtlarında helâk etmişti. Evlerinin kalıntıları hâlâ durur.

Bu kavimlerden sonra oraya Yahudiler yerleşmişlerdir.[1]

Altıncı Konak Yeri ve Mescit

Peygamberimizin, Tebük seferinde Vâdilkurâ'da namaz kıldıkları altıncı mescit Vâdi veya Benî Uzre Kariyesi Mescididir.[2]

Yedinci Konak Yeri ve Mescit

Peygamberimizin konaklayıp namaz kıldıkları yerlerden yedincisi Saîd olup Saîd Mescidi orada bulunmaktadır.

Sekizinci Konak Yeri ve Mescit

Peygamberimizin, Tebük seferinde sekizinci konak yeri Hıcr ve Hıcr Mescididir.

Hıcr, Semud kavminin Vâdilkurâ'da Medine ile Şam arasında bulunan yurtlarının ismidir.

"Istahrî" der ki: "Hıcr, halkı az bir kariyedir. Dağlar arasında olup Vâdilkurâ'ya bir günlüktür.

Yüce Allah'ın buyurduğu gibi Semud kavminin dağlarından yontmuş oldukları evler buradadır. Esâlis diye anılan dağlar içinde bizim evlerimizin teşkilâtına benzer, dağlar gibi yükselmiş evler görülür. Uzaktan bakan onları birbirine bitişik dağ sanır. Ortasına varınca her birinin münferit ve kendi kendine dikişi durduklarını görür.

Dolaşacak olan, onlardan her birinin çevresini zahmetsizce dolaşabilir.

Yüce Allah'ın

بِسْــــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قَالَ هٰذِهٖ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍۚ ﴿١٥٥﴾

"İşte bu dişi deve. Su içme hakkı (bir gün) onundur, belli bir günün içme hakkı da sizin."[3] buyurduğu Semud kuyusu da buradadır.[4]

Hıcr Vadisinden Geçiş ve Uyarılar

Peygamberimiz Hıcr'e uğrayınca yüzünü elbisesiyle kapattı, yanındaki sahabelerine:

"Burası kaçılacak bir vadidir!" buyurdu ve devesini hızlandırdı.

---

[1] Yakut-Mücemülbüldan, c.4, s.338
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.174; Semhudî-Vefa, c.3, s.1031
[3] Şuara suresi, ayet 155
[4] Yakut-Mücemülbüldan, c.2, s.221

Sahabeler de oradan çıkıncaya kadar üzengilerini teptiler.

Peygamberimiz: "Şu kendi kendilerine zulmetmişi, azaba uğratılmış olanların evlerine onların uğradıkları azabın benzerine sizler de uğrayabileceğinizden korkarak ağlayıcı olmadıkça girmeyiniz.

Eğer ağlayıcı olamazsanız onların uğradıkları azabın benzerine sizler de uğramamanız için yanlarına uğramayın. Onların uğradıkları azabın benzerine sizin de uğramanızdan korkarım!" buyurdu.

Mücahitler, Peygamberimizle birlikte Semud kavminin toprağından Hıcr üzerinde Semud konaklarının yanında konakladı.

Mücahitler Hıcr'in kuyusundan su aldılar, onunla hamurlarını yoğurdular. Peygamberimiz aldıkları suları dökmelerini ve yoğurdukları hamurlarını da develere yem yapmalarını emretti:

"O kuyunun suyundan içmeyiniz. Ondan namaz için abdest de almayınız. Onunla yoğurduğunuz hamuru da develere yem yapınız. Ondan hiçbir şey yapmayınız!" buyurdu.

Sa'd oğlu Sehl der ki:

"Resulullah Aleyhisselâmın münadisi; Resulullah Aleyhisselâm, onların kuyularından su içmemenizi size emrediyor, diyerek seslenince halk su kaplarındaki suları döktüler.

"Ya Resulullah, onlarla hamur da yoğurmuştuk!" dediler.

Resulullah Aleyhisselâm "Onları develere yem yapınız." buyurdu ve ben de yoğurduğum hamuru deveme yem yaptım."

Ömer oğlu Abdullah'ın bildirdiğine göre; Peygamberimiz, mücahitleri Hz. Salih Aleyhisselâmın dişi devesinin su içtiği kuyunun üzerine götürüp konaklattı ve ihtiyaç duyulan sılarını bu kuyudan almalarını onlara emretti.

Sa'd oğlu Sehl der ki:

"Salih Peygamber Aleyhisselâmın kuyusuna gelince su kaplarımızı doldurduk ve onunla yıkandık. Su ihtiyacımızın tümünü oradan karşıladık. O gün, akşamlamadıkça konak yerimize dönmedik."[1]

Ebû Kebşetül'Enmarî der ki:

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.164-165; Ahmed b.Hanbel-Müsned, 5342 nci hadis, 5404 üncü hadis, 5984 üncü hadis, c.2, s.9; Buharî-Sahîh, c.5, s.135, c.1, s.112; Vakıdî-Sahîh, c.3, s.1006-1008; Müslim-Sahîh, c.4, s.2285-2286; Ebülfida-Sîre, c.4, s.19; Taberî-Tarih, c.3, s.144

“Mücahitler, Hıcr halkının yanlarına varmak için koştular. Resulullah Aleyhisselâm bunu haber alınca onlara, *Essalatü cemaatün*, diyerek seslendi. Ben hemen Resulullah Aleyhisselâmın yanına vardım. Kendisi devesini tutuyor ve:

“Allah’ın gazap etmiş olduğu bir kavmin yanına mı gidiyorsunuz?” buyurdu.

O sırada birisi: “Ya Resulullah, onlardan hoşlandık!” diye seslendi.

Bunun üzerine Resulullah Aleyhisselâm:

“Ben, size onlardan daha hoş olanını bildireyim mi?

Kendisinden olan zattır ki o, size hem sizden önce olan bitenleri, hem sizden sonra olacak, bitecekleri haber veriyordur.

Doğru olunuz doğru!” buyurdu.[1]

Peygamberimiz Hıcr’e uğradığı sırada:

“Sakın siz Peygamberinizden mucizeler istemeyiniz!

Salih Peygamberin kavmi ondan mucize istemişlerdi de şu taraftan dişi deve gelivermişti. Onlar, devenin kendilerinegeldiği gün sütünü sağıp içmeye başladılar.

Dişi deve bir gün onların suyundan içer, bir gün de onlar devenin sütünü içerlerdi.

Onlar, Rablerinin emrine karşı kibir ve gurura düştüler, azgınlık ettiler ve deveyi boğazladılar.

Bunun üzerine, üç gün sonra azaba uğrayacakları kendilerine bildirildi. Allah’ın vaadi yalan çıkarılamaz. Derken o azgınları korkunç bir haykırış alıverdi de gök kubbesi altındaki yer üzerinde olanlardan hiçbirini sağ bırakmadı, hepsini helâk etti.

Ancak, o sırada Harem’de bulunan bir tek adam sağ kalmıştı!

O adam, Ebû Rigal’dir” buyurdu.[2]

Dokuzuncu Konak Yeri ve Mescit

Peygamberimizin Tebük seferinde dokuzuncu konak yeri Havsa veya Havda olup orada, Zeneb-i Havsa veya Zeneb-i Havda Mescidi bulunmaktadır.[3]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.231
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.296; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1007
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.174; Vakıdî-Megazi, c.3, s.999

Onuncu Konak Yeri ve Mescit

Peygamberimizin uğradığı konak yerlerinin onuncusu da Zülcîfe olup, Zülcîfe Mescidi burada bulunmaktadır[1] ve Peygamberimiz Tebük'e giderken yapılmıştır.

On Birinci Konak Yeri ve Mescit

Peygamberimizin Tebük'e giderken uğradığı konak yerlerinden on birincisi Şıkk-ı Târâ olup, burada da Şıkk-ı Târâ Mescidi bulunmaktadır.[2]

On İkinci Konak Yeri ve Mescit

Peygamberimizin konak yerlerinden on ikincisi de Zeneb-i Kevakib olup Betrâ Mescidi burada bulunmaktadır.

Zeneb-i Kevakib; Betrâ'da, Ka'b oğlu Benî Hârislere ait bir dağdır.[3]

On Üçüncü Konak Yeri ve Mescit

On üçüncü konak yeri Elâ olup, Elâ Mescidi de buradadır.[4]

On Dördüncü Konak Yeri ve Mescit

Peygamberimizin uğradığı konak yerlerinin on dördüncüsü Zât-i Hatmî olup yapılan Zât-i Hatmî Mescidi burada bulunmaktadır.

Zât-i Hatmî, Tebük'e beş merhaleliktir.[5] (Yaklaşık 22 kilometre)

On Beşinci Konak Yeri ve Mescit

Peygamberimizin Tebük seferine giderken uğradığı konak yerlerinden on beşincisi Sümme olup Sümme Mescidi burada bulunmaktadır.

Sümme, Medine ile Şam arasında bir sudur ve Vâdilkurâ'ya daha yakındır.[6]

On Altıncı Konak Yeri ve Mescit

Konak yerlerinden on altıncısı Ahdar olup, Ahdar Mescidi burada bulunmaktadır.

Ahdar, Vâdilkurâ ile Tebük arasındadır ve mesafesi Tebük'e daha yakın olup dört merhaleliktir.[7] (Yaklaşık 19 kilometre)

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.174; Vakıdî-Megazi, c.3, s.999
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.174; Vakıdî-Megazi, c.3, s.999
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.174; Semhudî-Vefa, c.3, s.1029
[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.174
[5] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.174; Semhudi-Vefa, c.3, s.1029
[6] Vakıdî-Megazi, c.3, s.999; Yakut-Mücemülbüldan, c.3, s.254
[7] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.174; Yakut-Mücemülbüldan, c.1, s.123; Semhudî-Vefa, c.3, s.1029

On Yedinci Konak Yeri ve Mescit

Peygamberimiz Tebük seferine giderken uğradığı konak yerlerinden on yedincisi Zâtüzzırab olup burada da Zâtüzzırab Mescidi bulunmaktadır.

Zâtüzzırab, Tebük'e iki merhalelik uzaklıktadır.[1] (Yaklaşık 9 kilometre)

On Sekizinci Konak Yeri ve Mescit

Peygamberimizin Tebük'e giderken uğradığı konak yerlerinden on sekizincisi Mediren Seniyesi olup burada Peygamberimize ait Mediren Mescidi bulunmaktadır.

Mediren Mescidi, Tebük kavşağındadır.[2]

Tebük Kaynağının Bereketlendirilmesi

Cebel oğlu Muâz der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm: "Sizler yarın inşallah Tebük kaynağına varacaksınız. Kuşluk vakti olmadıkça onun yanına gitmeyeceksiniz. Her kim onun yanına giderse, ben gelinceye kadar onun suyundan hiçbir şeye dokunmasın!" buyurdu.

Nihayet suyun başına geldik fakat iki kişi bizi geçerek suya daha önce erişmiş bulunuyordu. Su, ayakkabı tasması gibi incecik, azar azar geliyordu. Soğuk ve tatlıydı.

Resulullah Aleyhisselâm kaynağın başına daha önce varmış bulunan o iki kişiye:

"Bunun suyundan hiçbir şeye dokundunuz mu?" buyurdu.

Onlar: "Evet!" dediler.

O iki kişi suyu çoğaltmak için iki ok ile kaynağı kurcalamışlardı. Resulullah Aleyhisselâm onlara ağır sözler söyledi.

Mücahitler sızan suları elleriyle azar azar avuçlayarak bir su kırbasına topladılar. Resulullah Aleyhisselâm onun içinde ellerini ve yüzünü yıkadıktan sonra onu kaynağa geri döktü. Sonra kaynağa ucu demirli üç asa sapladı ve saplar saplamaz üç yerden su kaynamaya ve bol su gelmeye başladı. Mücahitler sularını aldılar. Resulullah Aleyhisselâm:

"Ey Muâz, sana uzun bir hayat mukadder olsaydı çok sürmez bu su ile buraların bahçe ve bostanlarla dolduğunu senin görmen de kabil olurdu!" buyurdu.

Peygamberimizin haber verdiği üzere oranın bahçe ve bostanlarla dolmasına da sebep olmuştur.[3]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.174; Semhudî-Vefa, c.3, s.1029
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.174; Semhudî-Vefa, c.3, s.1029
[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1012-1013; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.238; Yakut-Mücemül-büldan, c.2, s.15; İbn-i Hazm-Cevamiüssîri, s.253

On Dokuzuncu Konak Yeri ve Mescit

Peygamberimizin, seferdeki son durakları Tebük idi ve Tebük Mescidinin bulunduğu yerdi.

Peygamberimiz oraya oturunca, Yemen tarafına doğru baktı ve eliyle o tarafa doğru işaret ederek:

"Bana bakınız! İman şu taraftadır." buyurdu.

Sonra da doğu tarafına bakarak eliyle o tarafı işaret etti ve:

"Sertlik, katı kalplilik ve kabalık da, develerin kuyrukları dibindeki yaygaracılarda, şeytanın iki boynuzunun doğduğu yerdeki Rebîa ve Mudarlardadır!" buyurdu.[1]

Şeytanın iki boynuzu demek; şeytanın başının iki yanı üzerinde güneşin doğması yani güneş doğarken, şeytanın onun altına durup güneşe tapınanların tapınmalarını kendi üzerine çevirmesi yahut şeytanın güçlenmesi ya da güneş doğarken harekete geçerek geçmiş ve gelecek insanlardan azdırıp arkasına taktığı cemaati demektir.[2]

Peygamberimiz Tebük Mescidinin kıblesine kendi eliyle bir taş koydu ve o taşa doğru yönelerek Müslümanlara öğle namazı kıldırdıktan sonra cemaate dönerek:

"İşte Şam oradadır, Yemen de şuradadır." buyurdu.

Tebük Mescidine Tevbe Mescidi de denir.[3]

Peygamberimizin Tebük'teki Hutbeleri

Peygamberimiz, Tebük'de arkasını hurma ağacına dayayarak şöyle buyurdu:

"Size insanların iyisini ve kötüsünü haber vereyim mi? İnsanların hayırlısı atının veya devesinin sırtında ya da iki ayağı üzerinde ölünceye kadar Allah yolunda çalışan kişidir.

İnsanların kötüsü de Allah'ın kitabını okuyup ondan hiç yararlanmayan azgın ve atılgan kişidir." buyurdu.[4]

Peygamberimiz yine halkı topladı. Allah'a lâyık olduğu üzere hamdüsenada bulunduktan sonra:

"İyi biliniz ki; sözlerin, en doğrusu Allah'ın kitabıdır.

Tutunulacak en sağlam kulp, takva kelimesidir.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1017; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.118; Müslim-Sahîh, c.1, s.71, 73
[2] İbn-i Esîr-Nihaye, c.4, s.52
[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1021; Semhudî-Vefa, c.3, s.1029
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.37; Ebülfida-Sîre, c.4, s.23

Dinlerin hayırlısı, İbrahim Aleyhisselâmın dini (İslâmiyet) dir.

Sünnetlerin hayırlısı, Muhammed'in sünnetleridir.

Sözlerin şereflisi, Zikrullah'dır.

Kıssaların güzeli, Kur'an'dır. (Kur'an da olanlardır.)

Amellerin hayırlısı, Allah'ın, işlenmesini gerekli kıldığı farzlardır.

Amellerin kötüsü, bid'atlar, sonradan sonraya ihdas edilmiş (çıkarılmış bulunmuş) olanlardır.

En güzel yol ve gidişat, Peygamberimizin yolu ve gidişatıdır.

Ölümlerin şereflisi, şehitlerin ölümüdür.

Körlüğün körü, doğru yolu bulduktan sonra sapmaktır.

Amellerin hayırlısı, yararlı olandır.

Doğru yolun hayırlısı, kendisine uyulandır.

Körlüğün kötüsü, kalp körlüğüdür.

Üst el, alt elden (veren el, alan elden) hayırlıdır.

Az olup yetişen şey, çok olup Allah'a itaattan oyalayarak alıkoyandan hayırlıdır.

Özür dilemenin kötüsü, ölüm gelip çattığı sıradakidir.

Pişmanlığın kötüsü, kıyamet günündekidir.

İnsanların hayırsızı, Cuma namazına en son gelendir.

İnsanların hayırsızı, Allah'ı kötü bir dille ananlardır.

Yanlışları en çok olan, dili çok yalan söyleyendir.

Zenginliğin hayırlısı kalp zenginliğidir.

Azıkların hayırlısı, takva azığıdır.

Hikmetin (her iyiliğin) başı, Allah korkusudur.

İçine, yakın bırakılan kalp, şüphe ve küfür düşürülenden hayırlıdır.

Ölüye bağıra bağıra ağlamak cahiliye çağı işlerindendir.

Ganimet mallarına hıyanet, Cehennem korlarındandır.

Şiir, İblis'in işlerindendir.

Şarap, içki, günahların her çeşidini bir araya toplayandır.

Kadınlar, şeytanın tuzaklarıdır.

Gençlik, delilikten bir bölümdür.

Kazançların kötüsü, faiz kazancıdır.

Yemelerin kötüsü, yetim malı yemektir.

Mutlu kişi, kendinden başkasının hâlinden öğütlenen ve ibretlenendir.

Yaramaz ve haydut kişi, daha anasının karnındayken yaramaz ve hayduttur.

Her biriniz dört arşın yere (kabre) varır. İş ise, (amellerin muhasebesi işi) ahirete kalır.

Amellerde esas olan sonuçlarıdır.

Düşüncelerin kötüsü, yalan, yanlış düşüncelerdir.

Her ne ki ileride gelecektir o yakındır.

Mümine sövmek günahkârlık ve dinî emirleri saymazlıktır.

Mümini öldürmek küfürdür.

Müminin etini yemek (dedikodusunu yapmak, çekiştirmek) Allah'ın buyruklarına karşı koymaktır.

Müminin malının haramlığı, dokunulmazlığı, kanının haramlığı ve dokunulmazlığı gibidir.

Yalan yere, Allah üzerine yemin eden kişi, yalanlanır.

Af dileyen kişi, Allah tarafından af olunur.

Kim öfkesini yutar, yenerse, Allah, onu mükâfatlandırır.

Uğradığı ziyana katlanan kişiye, Allah karşılığını verir.

Gösterişe uyan kimseye Allah da ona gösteriş yapar. (Gösterişinden dolayı onu cezalandırır.)

Allah, güçlüklere sabredip katlanan kimsenin ecrini kat kat arttırır.

Allah'a isyan eden, karşı koyan kişiyi Allah azaba uğratır.

Ey Allah'ım! Beni ve ümmetimi yarlığa!

Kendim ve sizin için Allah’tan mağfiret dilerim!” buyurdu.[1]

Düşman Yığınağının Dağılmış Bulunması

Peygamberimiz Tebük’e geldiği zaman Rumlarla, Âmile, Lahm ve Cüzam… gibi Hristiyanlaştırılmış Arap kabilelerinden toplanmış olan Rum ordular birliğini dağılmış buldu. Onlarla karşılaşmak, çarpışmak mümkün olmadı.

Kayser Heraklius ve topladığı Hristiyanlaşmış Arap kabileleri, Peygamberimizle çarpışmaktan korktular.[2]

Peygamberimizin Taun Hakkındaki Emri

Peygamberimiz Tebük’e geldikleri sırada Şam tarafında bir yerde taun (veba hastalığı) zuhur etmiş olduğunu işitmişti:

“Bir yer de taun meydana çıktığında siz de orada bulunmuşsanız sakın oradan çıkmayınız, orada değil iseniz sakın oraya girmeyiniz.” buyurdu.[3]

Peygamberimizin Askerî Harekât Hakkında Ashabıyla Konuşması

Peygamberimiz Şam üzerine yürüyüp yürümemesi hakkında ashabının görüşünü sordu. Hz. Ömer:

“Eğer gitmekle emrolundunsa, git!” dedi. Peygamberimiz:

“Eğer bu hususta Allah tarafından emrolunmuş olsaydım, size danışmazdım!” buyurdu. Hz. Ömer:

“Ya Resulullah! Rumlar, kalabalık bir topluluktur. Oralarda Müslümanlardan tek bir kişi bile yoktur. Görüyorsun ki onların yakınlarına kadar gelmiş bulunuyorsun.

Senin bu kadar yaklaşman kendilerini korkutmuştur. Uygun görürsen bu yıl buradan geri dön! Yahut yüce Allah sana bu husustaki buyruğunu bildirir.” dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz Tebük’ten ileri gitmedi. O sırada Kayser Heraklius Hıms’ta bulunuyordu.[4]

Peygamberimize Verilen Beş İhsan

Peygamberlerden hiçbirine verilmeyip Peygamberimize beş ihsan verilmiştir.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1016-1017; Ebülfida-Sîre, c.4, s.25-26
[2] Yakut-Mücemülbüldan, c.2, s.14-15; Belâzürî-Ensab, c.1, s.368
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.416; Buharî-Sahîh, c.7, s.21-22
[4] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1019; Halebî-İnsan’ül-uyûn, c.3, s.119; Taberî-Tarih, c.3, s.147; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.166; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.170

Peygamberimiz gece (teheccüd) namazını uzatırdı.

Bir gece namazını bitirdikten sonra yanındakilere döndü ve:

"Benden önce Peygamberlerden hiçbirine verilmeyen beş şey hepsi birden bana verildi.

1. Benden önce her Peygamber yalnız kendi kavmine gönderilirken ben, bütün insanlara gönderildim.

2. Yeryüzü bana mescit (namazgâh) ve temizlik vasıtası kılındı. Bunun için namaz vakti bana nerede gelirse, teyemmüm eder, namazımı orada kılarım.

Ümmetimden her kim, namaz vakti gelirse bulunduğu yerde namazını kılsın.

Benden önceki Peygamberlerden hiç kimse böyle ağırlanmamıştı. Onların ümmetleri namazlarını ancak kilise ve havralarda kılabilirlerdi.

3. Ganimetler bana helâl kılındı.

Hâlbuki benden önceki Peygamberlerden hiçbirine helâl kılınmamıştı, onlara haram kılınmıştı.

4. Bana şefaat makamı verildi.

5. Ben, bir aylık uzaklıktaki bir yerde bulunan düşmanlarımın kalbine korku salmakla yardım olundum!" buyurdu.[1]

VELÎD OĞLU HALÎD'İN DÜMETÜLCENDEL'E GÖNDERİLMESİ

Peygamberimiz Tebük'te bulunduğu sırada Velîd oğlu Halîd'i çağırdı. Yanına dört yüz süvari verip kendisini Dümetülcendel'de bulunan Abdülmelik oğlu Ükeydir'e gönderdi.

Ükeydir, Kindelerden olup onların kralıydı ve Hristiyandı.[2]

Dümetülcendel, akarsuları, hurmalık ve ekinlikleri bulunan bir yerdir. Şam yollarının ağzındadır. Aycıca Dümetülcendel panayır ve ticaret merkeziydi.

Peygamberimiz, Velîd oğlu Halîd'i Dümetülcendel'e gönderdiği zaman Halîd: "Ya Resulullah, az sayıda insanların başında gidip her yerini iyice bilmediğim geniş memlekette onu bulmak benim için nasıl mümkün olur?" dedi. Peygamberimiz:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1021, 1023; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.304, c.5, s.248; Buharî-Sahîh, c.1, s.86; Müslim-Sahîh, c.1, s.371; Daremî-Sünen, c.2, s.142-143; c.1, s.183, 263

[2] Taberî-Tarih, c.3, s.146; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.169; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1025, 1034; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.166

“Sen muhakkak onu yabanî sığır avlarken bulacak ve yakalayacaksın. Yakalamayı başarınca onu öldürmeyip bana getir. Eğer gelmekten kaçarsa onu öldürünüz.” buyurdu.

Velîd oğlu Halîd Tebük’ten ayrılarak Dümetülcendel’e doğru yola çıktı. Mehtaplı bir gecede Ükeydir’in kalesine gözle görülebilecek yere kadar yaklaştı.

O sırada Ükeydir kalesinin üzerinde ve karısı da yanında bulunuyordu. Ükeydir, kalesinin üzerine havanın sıcaklığından dolayı çıkmıştı ve şarkıcı cariyesi kendisine şarkı söylüyordu.

Sonra şarap içti. Derken yabanî bir sığır gelip kale kapısının önünde yattı ve kalenin kapısını boynuzu ile kazımaya başladı. Ükeydir’in karısı Üneyf kızı Rebab kalenin üzerinden kapı tarafına bakınca yabanî sığırı gördü ve kocasına haber verdi:

“Kapının önünde çok semiz bir yabanî sığır gördüm ve üstelik şimdiye kadar bu kadar semizini de görmedim! Kaldı ki kapıya kadar yabanî sığırın geldiği de şimdiye kadar görülmemiştir! Onu bırakacak kimse var mı?” dedi.

Ükeydir: “Hayır! Onu hiç kimse bırakamaz!” dedi ve kalenin üzerinden inerek atını getirmelerini emretti.

Atı getirilen Ükeydir’in yanına katılanlar arasında kardeşi Hassân ile iki kölesi de bulunuyordu. Ellerinde kısa mızrakları olduğu hâlde kaleden dışarı çıktılar. Kaleden bir müddet uzaklaşınca, Velîd oğlu Halîd ve yanındakiler Ükeydir’in üzerine saldırdılar ve yakalayıp esir ettiler.

Hassân ise teslim olmaya yanaşmayıp çarpışmaya kalkışınca kendisini vurup öldürdüler.

Kölelerle ev halkından olanlar kaçarak kaleye girdiler.

Hassân’ın üzerinde ibrişimle dokunmuş atlas kumaştan yapılmış, işleme yerlerine altın sırma ile hurma yaprakları işlenmiş bir cübbe vardı. Velîd oğlu Halîd, Hassân’ın üzerindeki bu cübbeyi alarak Peygamberimizin yanına dönmeden önce bu cübbeyi Peygamberimize gönderdi.[1]

Ükeydir’le Anlaşma Yapılması

Velîd oğlu Halîd, Ükeydir’e: “Sen, bana kaleyi açtırıp fethettirmek şartıyla seni Resulullah Aleyhisselâma götürünceye kadar öldürülmekten korunmayı üzerime alsam olur mu?” diye sordu. Ükeyr de bu teklifi kabul etti ve böylece Halîd ile Ükeydir anlaşma yaptı.

---

[1] Yakut-Mücemülbüldan, c.2, s.487; Vakıdî-Megazi, c.1, s.403, c.3, s.1025-1026; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.169-170; Taberî-Tarih, c.3, s.146; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.281; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.166

Halîd, Ükeydir'i bağlı olarak kalenin kapısına kadar götürdü ve Ükeydir ev halkına:

"Kalenin kapısını açınız!" diye seslendi.

Ükeydir'i bağlı gördüklerinde Ükeydir'in diğer kardeşi Mudat kapıyı açmaktan kaçındı. Bunun üzerine Ükeydir, Halîd'e:

"Onlar benim bağlı olduğumu gördükçe, bana kalenin kapısını açmazlar. Sana Allah adına ant veriyorum. İstersen sana kaleyi fethettirmek üzere bağımı çöz, istersen kale halkı hakkında benimle anlaşma yap." dedi. Halîd:

"Seninle kale halkı hakkında anlaşma yapalım." dedi. Ükeydir:

"İstersen ben, seni hakem yapayım ya da sen beni hakem yap." dedi. Halîd:

"Olur! Biz, senin verdiğin şeyi kabul ederiz." dedi.

Bunun üzerine; iki bin deve, sekiz yüz at, dört yüz zırh gömlek, dört yüz mızrak ve Ükeydir ile kardeşi Peygamberimize kadar götürülüp haklarında Peygamberimiz tarafından hüküm verilmek üzere sulh oldular.

Ükeydir'in bağı çözülüp, kale kapısı açıldı. Velîd oğlu Halîd kaleden içeri girdi ve Ükeydir'in kardeşi Mutad'ı bağladı.

Teslim edilmesi kararlaştırılan ganimet malları teslim alındı. Peygamberimize başkumandan hakkı olarak ganimet malları içinden bir şey seçildikten ve beşte bir hisse çıkarıldıktan sonra kalan beşte dördü mücahitler arasında bölüştürüldü.

Ükeydir ve kardeşi Peygamberimizin yanına getirildiler. Ükeydir'in boynunda altından haç, sırtında da atlastan elbise vardı.

Peygamberimiz onları Müslümanlığa davet etti fakat onlar kabul etmeyip cizye vermeye razı oldular ve Peygamberimiz onları serbest bıraktı.[1]

Peygamberimizin Kayser Herakliüs'e Mektubu

Peygamberimiz Tebük'te bulunduğu sırada Kayser Herakliüs'e bir yazı yazdı. Bu yazıyı yine Dıhyetülkelbî ile gönderdi.

Peygamberimiz yazısında şöyle buyurdu:

"Allah'ın Resulü Muhammed'den Rumların Sahibine,

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1027, 1029, 1030-1031; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.221; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.289, c.2, s.166; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.170

Müslüman olursan, Müslümanların sahip oldukları haklara sen de sahip olacaksın. Onların mükellef bulundukları vecibelerle sen de mükellef bulunacaksın. İslâmiyete girmeyeceksen cizye verirsin.

Çünkü yüce Allah;

بِسْــــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ حَتّٰى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ

Ehl-i kitap'tan Allah'a ve âhiret gününe inanmayan, Allah ve resulünün yasakladığını yasak saymayan ve hak dine uymayan kimselerle, yenilmiş olarak ve kendi elleriyle cizye verinceye kadar savaşın.[1] buyuruyor.

Kendin Müslüman olmadığın takdirde, tebaanla İslâmiyet arasında girme, onlar ya İslâmiyete girer ya da cizye verirler.[2]

Kayserin, Din ve Devlet Adamlarının Tutumu

Kayser Herakliüs'ün, Hıms'dan Peygamberimize gönderdiği elçisi Tenûhî der ki: "Kayser, yazıyı okuyup yanına, tahtının üzerine koydu.

Rum keşişlerini ve devlet adamlarını çağırdı. Kapılarını kapattırdı. Onlara:

"Şu Peygamber olduğunu söyleyen zat bize bir elçi gönderdi. Bir de yazı yazıp size üç şeyden birini seçmekte serbest bıraktı.

Ya onun dinine girip tâbi olacaksınız ya onun istediği cizyeyi ödeyip yurdunuzda bulunduğunuz hâl üzere kalmaya devam edeceksiniz ya da onunla savaşmak üzere karşılaşacaksınız!" deyince homurdanmaya başladılar:

"Biz dinimizi bırakıp onun dinine girmeyiz, cizre ödemeyi de kabul etmeyiz. Fakat onunla karşılaşır, savaşırız!" dediler.

Kayserin devlet adamları; biz devlet olarak en büyük, sayı olarak en kalabalık ve ülke olarak da en geniş olduğumuz hâlde demek Arapların idareleri altında bulunacağız, dediler. Kayser:

"Geliniz ona her yıl cizye verip üzerimizdeki gücünü kıralım. Vereceğim mal ile onun, bana karşı savaşmasından uzak kalayım." dedi. Devlet adamları:

---

[1] Et-Tevbe suresi, ayet 29

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.441, c.4, s.74; Ebû Ubeyd-Kitabül'emval, s.32

“Ülkelerini en iyi koruyan biz iken Araplara cizye vermemiz, onların bizden haraç almaları bizim için bir horluk ve küçüklük olur. Hayır! Biz bunu hiçbir zaman yapmayız.” dediler. Kayser:

“Öyleyse geliniz Şam’ı bana bırakmak şartıyla şu Suriye toprağını ona verip kendisiyle barış yapayım.” dedi.

O zaman Rumlarca; Filistin, Ürdün, Dımşak ve Hıms bölgesiyle Rum ülkesi sınırının öbür tarafları Suriye toprağı, sınırın arkasında kalan yerler de Şam toprağı sayılırdı.

Kayserin din ve devlet adamları: “Demek ona Suriye toprağını vereceksin ha! Sen de bilirsin ki Suriye, Şam’ın göbeği ve ortasıdır. Hayır! Biz hiçbir zaman bunu da yapmayız.” dediler ve Kayserin teklifine yanaşmadılar. Kayser:

“Fakat andolsun siz göreceksiniz ki yurdumuzun içinde ondan korunmaya çalıştığınız zaman o muhakkak size yenecektir.” dedi.[1]

Heraklius’ün Elçisi Tenuhî Tebük’te

Kayser Heraklius elçisi Tenuhî’ye bir mektup vererek, onu Peygamberimize gönderdi. Tenhuî der ki:

“Yazı yanımda olduğu hâlde Tebük’e gelerek Resulullah’ın yanına vardım ve yazıyı kendisine sundum. Alıp yanına koydu.[2] Bana kimlerden olduğumu sordu ve ben de Tenuhlardan olduğumu söyledim. Bana:

“Sen İslâmiyete, baban İbrahim’in dinine[3] girsen olmaz mı?” diye sordu.

“Ben bir kavmin yanından gelen elçisiyim ve o kavmin dinindenim. Onların yanına dönünceye kadar dinimi değiştirmem ve dinimden dönemem.” dedim.

Güldü.

“Sen her istediğini hidayete erdiremezsin.

بِسْـــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ اَحْبَبْتَ وَلٰكِنَّ اللهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُۚ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

“…FAKAT ALLAH’TIR Kİ KİMİ DİLERSE ONA HİDAYET VERİR VE O HİDAYETE ERECEKLERİ DAHA İYİ BİLENDİR.” diyerek Kasas Sûresi ayet 56’yı okudu. Sonra:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.74, c.3, s.341-342; Taberî-Tarih, c.3, s.88; Ebülfida-Sîre, c.3, s.506
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.442
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.442, c.4, s.75

“Ey Tehunî! Fars Kisrasına bir yazı yazmıştım, o yazımı yırttı. İnan ki kendisinin de saltanatı öyle parçalanacaktır.

Senin hükümdarına da yazmıştım, o yırtıp atmadı, tuttu. Kendisi yaşadığı müddetçe Rum halkı onun yüzünden sıkıntı çekmeyecektir, hayır görmeye devam edecektir.” buyurdu.

Hemen ok çantamdan bir ok alıp, kılıcımın kınına bunu yazdım.

Resulullah, Heraklius’ün yazısını Resulullah’ın sol tarafında oturan bir adama verdi. Yazıyı okuyacak olan kişinin adını sordum.

“Muaviye” dediler ve Muaviye yazıyı okumaya başladı.[1]

“İsa’nın geleceğini müjdelediği Resulullah Ahmed’e Rum hükümdarı tarafından yazılan yazıdır.

Elçin, yazın ile bana geldi.

Ben, senin yanımızdaki İncil’de bulduğumuz Resulullah olduğuna şahadet ediyorum.

Meryem oğlu İsa, senin geleceğini bize müjdelemiştir!

Ben; Rumları, sana iman etmeye davet ettim, kabul etmediler. Eğer beni dinleselerdi haklarında hayırlı olacaktı.

Ben, senin yanında bulunmayı, sana hizmet etmeyi, ayaklarını yıkamayı ne kadar arzu ederdim.[2]

Ben Müslümanım!”

Heraklius’ün mektubu okunduğu zaman Resulullah Aleyhisselâm:

“Yalan söylüyor Allah düşmanı! Müslüman değildir. O, Hristiyanlık üzerinde bulunuyordur!” buyurdu.[3]

Tenunî der ki:

“Hükümdarın yazısında; beni, genişliği göklerle yer kadar olan ve müttakiler için hazırlanmış bulunan cennete davet ediyorsun! O hâlde Cehennem nerededir, sözüne gelince, Resulullah; *süphanallah!* Gündüz gelince, gece nerededir?” buyurdu.[4]

Ben yine ok çantamdan ok çıkararak kılıcımın kınına bunu da yazdım.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.442, c.4, s.75
[2] Yakubî-Tarih, c.2, s.77-78
[3] Kastalanî-Mevahib, c.1, s.226; Süheylî-Ravdulünf, c.7, s.364
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.442, c.4, s.75

Getirmiş olduğum yazının okunması bitince, Resulullah:

“Senin bir hakkın vardı. Sen bir elçiydin. Eğer yanımızda bağışlanacak bir şey olsaydı onu sana bağışlardık.

Ne yazık ki biz sefer hâlindeyiz.” buyurdu.

Toplanmış olan halk arasından birisi; ben onun bağışını vereyim, diyerek seslendi. Yükünü açtı. Altlı üstlü sarı bir elbise getirip yanıma koydu.

“Bu bağış sahibi kimdir?” diye sordum.

“Osman’dır.” denildi.

Resulullah: “Bu zatı hanginiz konuklayacak, ağırlayacak?” buyurdu.

Ensar gençlerinden biri: “Ben!” dedi. Ayağa kalktı, ben de kalktım. Kendisiyle birlikte bulunduğumuz yerden ayrılırken, Resulullah:

“Ey Tenuhlardan olan kardeş! Gel!” diyerek seslendi.

Hemen geri döndüm. Oturduğum yere kadar gelip ayakta durdum. Belinin kuşağını çözüp sırtını açtı:

“İşte! Emrolunduğum şey orada. İyice bak!” buyurdu.

Hâlbuki ben, onu unutmuştum. Çevrelenen halkın arka tarafına geçtim. Resulullah gömleğini sırtından indirdi, bir de ne göreyim! İki omuzunun kürek kemiği arasında kulağın kıkırdak kemiği yumuşaklığında, büyükçe bir mühür![1]

Peygamberimiz, Kayser Heraklius’ün Tenuhî ile göndermiş olduğu dinarları mücahit Müslümanlara bölüştürdü.[2]

Tebük’te Bereketlenen Hurmalar

Sâriye oğlu Ibraz der ki:

“Seferde ve diğer zamanlarda Resulullah Aleyhisselâmın kapısını gelirdim. Biz bir gece Tebük’te bir hacet için yanına gitmiştik. Eşi Ümmü Seleme birlikte çadırına girmek istediği sırada yanına vardım. Resulullah:

“Geceye kadar nerelerdeydin?” buyurdu.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.442, c.4, s.75
[2] Zürkanî-Mevahib, c.3, s.79

Nerede olduğumu haber verdim. O sırada Sürâka oğlu Cial ile Mugaffel'ül'Müzenî oğlu Abdullah çıkageldiler ve onlarla birlikte üç kişi olduk. Hepimiz de açtık ve Resulullah Aleyhisselâmın kapısında geçiniyorduk.

Resulullah Aleyhisselâm, bize yiyecek birşey aramak için içeri girdi, bulamadı, yanımıza çıkarak seslendi:

"Ey Bilâl! Bu kişilere akşam yemeğinden artan bir şeyler var mı?" buyurdu.

Bilâl: "Allah'a yemin ederim ki yoktur. Hurma dağarcığımızı ve yağ tulumlarımızı boşalttık!" dedi. Resulullah:

"Sen bir daha bak! Belki bir şeyler bulabilirsin!" buyurdu.

Bilâl dağarcığı alıp silkti, silktikçe birer ikişer hurma düştü. Resulullah Aleyhisselâmın önünde yedi kadar hurmanın toplandığını gördüm. Sonra küçük bir çanak getirtti, hurmaları onun içine koydu. Elini hurmaların üzerine sürerek, Allah'ın ismini andı ve besmele çekti ve bize:

"Besmele ile yiyiniz!" buyurdu.

Yemeye başladık. Ben elli dört hurma yedim. İki arkadaşımda benim yaptığım gibi yaptılar. Her birimiz ellişer hurma yiyip, doyduk. Ellerimizi çektiğimiz zaman ne göreyim! Yedi hurma yine yerinde olduğu gibi duruyor!

Resulullah Aleyhisselâm:

"Ey Bilâl, bunları dağarcığına kaldır. Çünkü ondan yiyen kimse muhakkak susayıncaya kadar doyar!" buyurdu.

Resulullah Aleyhisselâmın çadırının çevresinde bulunuyorduk. Resulullah Aleyhisselâm gece, teheccüd namazı kılardı. O gece kalkıp namaz kılmaya başladı. Tan yeri ağarınca sabah namazının iki rekât sünnetini kıldı, Bilâl ezan okuyup kamet getirdi.

Resulullah Aleyhisselâm, halka sabah namazını kıldırdıktan sonra dönüp çadırının önüne geldi ve orada oturduk. Müminin sûresinden bir bölüm okuyarak:

"Sizin yiyeceğiniz var mı?" buyurdu.

Bizler de yiyeceğimizin olmadığını söyleyince Bilâl'e o küçük çanaktaki hurmaları getirtti ve elini çanağın üzerine koyduktan sonra:

"Besmele çekip yiyiniz!" buyurdu.

Allah'a yemin ederim ki biz on kişi olduğumuz hâlde doyuncaya kadar yedik. On kişi doymuş olarak hurmadan ellerimizi çektiğimiz zaman hurmalar yine olduğu gibi yerinde duruyordu. Resulullah Aleyhisselâm:

“Eğer Rabbimden hayâ etmeseydim bu hurmalardan Medine’ye gidinceye kadar son erimiz de dahil olmak üzere yerdik!” buyurdu.”

O sırada Tebük halkından bir çocuk çıkageldi. Resulullah Aleyhisselâm hurmaları eline alıp o çocuğa verdi. Çocuk da onları çiğneye çiğneye geri döndü.[1]

Peygamberimizin Tebük’te Yaptığı Bereket Duası

Peygamberimiz Tebük’ten ayrılmak üzere toparlanıldığı sırada azıklar tamamiyle tükenmiş ve mücahitler çok sıkıntıya düşmüş bulunuyorlardı.

Bunun üzerine bazılar Peygamberimizin yanına geldiler:

“Ya Resulullah, bize izin verirsen develerimizi kessek de onların hem etini yesek hem de yağlarını sızdırsak olmaz mı?” diye sordular. Peygamberimiz:

“Olur! Öyle yapınız.” buyurdu.

Kendilerine böyle izin verilince develerini kesmeye hazırlandıkları sırada Hz. Ömer yanlarına geldi ve onlara, develerini kesmekten el çekmelerini söyledi ve sonra Peygamberimizin çadırına gitti:

“Ya Resulullah, halkın bindikleri develerini kesip yemelerine izin mi verdin?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Açlıktan bana şikâyetlendiler. Ben de birbirlerine yoldaş olup ev halklarına kafile olarak dönecek olan cemaate geride kalan develerine nöbetleşe binmek şartıyla bir, iki deve kesmelerine izin verdim.” buyurdu.

Hz. Ömer: “Ya Resulullah, mücahitler böyle yaparlarsa üzerlerine binecek hayvan azalır. Sen böyle yapma! Mücahitlerin develeri ne kadar çok olursa o kadar iyi olur. Hem develer çok zayıflamış bulunuyor. Sen onlara azıklarından arta kalanları getirt, bir araya topla ve onlar üzerine bereket duası yap.

Yüce Allah herhâlde senin duanı kabul ederek o yiyeceklere bereket ihsan buyurur!” dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz münadisini görevlendirerek herkesin arta kalan yiyeceğini getirmesini söyletti. Peygamberimiz deri bir örtünün getirilmesini de emretti. Getirilen deri örtü yere serildi ve bunun üzerine kimisi bir avuç hurma, kimisi bir avuç un, kimisi bir avuç darı kimisi de ufak tefek kırıntı getirdi. Getirilen yiyecekler örtünün üzerine ayrı ayrı cins konuldu. Toplanan şeylerin hepsi azıcıktı.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1036-1037; Ebû Nuaym-Delaîl, s.454-455

Resulullah Aleyhisselâm abdest aldı, iki rekât namaz kıldıktan sonra bu yiyeceklerin bereketlendirilmesi için yüce Allah'a dua etti ve geri döndü:

"Kaplarınızı alınız." buyurdu.

Peygamberimizin münadisi de: "Yiyeceklere geliniz! Onları ihtiyacınız olduğu kadar alınız!" diyerek seslendi. Herkes kabını getirip doldurdu.[1]

Bazıları; ben bir ekmek kırıntısı ve bir avuç hurma getirmiştim, örtünün üzerindekilerinin bereketlendiğini gördüm. İki dağarcık götürerek birine sevik (kavrulmuş un) diğerine de ekmek doldurdum. Medine'ye gelinceye kadar bize yetti, diyordu.

Ordugâhta yiyecek doldurmadık kap bırakmadılar.

Peygamberimiz ayakta bulunduğu hâlde: "Ben, Allah'tan başka ilâh bulunmadığına, kendimin de Allah'ın kulu ve Resulü olduğuma şahadet ederim.

Yine şahadet ederim ki bir kimse bunu canı gönülden söylesin de Allah, onu Cehennemin sıcağından korumasın, kabil değildir!

Bir kul, şüphelenmeksizin Allah'a bu iki şahadetle kavuşursa cennete girmekten men olunmaz!" buyurdu.[2]

Dırar Mesciti Nerede, Ne Zaman ve Niçin Yapılıp Yıkıldı?

Peygamberimiz Medine'ye Hicret ettiği zaman Medine'de Dubay'a Oğullarından Sayfî oğlu Ebû Âmir Rahip Abd-i Amr adında bir adam bulunuyordu.[3] Kendisi, cahiliye devrinde Allah adamlığına, ruhbanlığa özenir ve ruhban elbisesi giyerdi.

Baş münafık Übeyy oğlu Abdullah, Ebû Âmir'in halasının oğluydu.

Resulullah Aleyhisselâm, Peygamber olarak gönderilince Ebû Âmir'in kıskançlığı ve azgınlığı tutu.

Peygamberimiz Medine'ye Hicret edince Ebû Âmir kendisine uyan on beş veya elli kişiyi yanına alarak Mekke'ye gitti. Bedir savaşında müşriklerle beraber Peygamberimize karşı çarpıştı. Peygamberimiz, ona fasık adını taktı.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1037-1038; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.11; Müslim-Sahîh, c.1, s.56; Ebülfida-Sîre, c.4, s.17

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.11; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1038-1039; Müslim-Sahîh, c.1, s.57 Ebülfida-Sîre, c.4, s.18

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.71

Ebû Âmir; müşrikleri, Uhud, Hendek savaşları içinde ayaklandıranlar ve Peygamberimizle çarpışanlar arasında bulundu.

Peygamberimiz Mekke'yi fethedince Ebû Âmir Tâif'e, Tâifliler Müslüman olunca da Şam'a gitti.

Ebû Âmir köyündeki münafıklara:

"Ben bu mabedinize (Kubâ Mescidi) giremem. Muhammed (Aleyhisselâm) in ashabı beni görür ve bana hoşlanmadığım bir şey yaparlar." dedi.

Münafıklar da; biz de bir mescit yaparız sen de onun içinde, yanımızda oturur, konuşursun, dediler. Ebû Âmir:

"Öyleyse siz de kendi mescidinizi yapınız." dedi.

Kubâ münafıkları; Ebû Âmir, Rum Kayserinin yanından gelip içinde namaz kılacak diye Dırar Mescidini yapıp kendi cemaatleriyle müminlerin arasını ayırmak istediler.[1]

Abdülmünzir oğlu Ebû Lübâbe de münafık olmadığı hâlde, kötü niyetle yapıldığını bilmediği için Dırar Mescidi yapılırken onlara kereste yardımında bulunmuştu.[2]

Peygamberimiz Tebük'e gitmek üzere hazırlandığı sırada Dırar Mescidinin kurucularından ("Vakıdî"ye göre; Kuşayr oğlu Muattib, Hâtıb oğlu Sâlebe, Hâlid oğlu Hızam, Ez'ar oğlu Ebû Habîbe ve Hâris oğlu Nebtel, Nebtel'in oğlu Abdullah'dan meydana gelen heyet) beş kişilik bir temsilci heyeti, kendilerinin ve arkadaşları ile geride kalanları da temsil ettiklerini söyleyerek Peygamberimize gelip:

"Ya Resulullah! Yağmurlu, kışlı gecelerde hasta ve hacet sahibi olanların namaz kılmaları için bir mescit yapmış bulunuyoruz. Sel geldiği zaman vadi ile aramızı kesiyor, Kubâ Mescidinin cemaati ile aramızda engel oluyor. Namazımızı kendi mescidimizde, sel çekilince de onlarla birlikte kılacağız. Senin, mescidimizin içinde bize namaz kıldırmanı arzu ediyoruz ve gelmeni istiyoruz." demişlerdi.

Peygamberimiz de onlara:

"Ben şimdi sefere çıkmak üzereyim ve hazırlıklarla meşgul bulunuyorum. Seferden dönüp gelecek olursak ve Allah da dilerse yanınıza gelir, onun içinde size namaz kıldırırız." buyurmuştu.[3]

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.540-541; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.71; Vakıdî-Megazi, c.2, s.441, c.3, s.1049; Ebû Nuaym-Delaîl, s.42; Taberî-Tefsir, c.11, s.25-26

[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1047

[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1045-1047; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.173-174; Taberî-Tarih, c.3, s.147

Peygamberimiz, Tebük'ten dönüp Medine'ye gelirken Zî Evan'da konakladığı sırada Dırar Mescidi kurucuları olan münafıklar gelerek Peygamberimizi mescitlerine götürmek istediler.

Bunun üzerine gerek Dırar Mescidi ve gerek bu mescit halkı hakkında Peygamberimize vahiy geldi.

Et-Tevbe Sûresi, ayet 107-110:

بِسْـــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِداً ضِرَاراً وَكُفْراً وَتَفْرِيقاً بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَاِرْصَاداً لِمَنْ حَارَبَ اللهَ وَرَسُولَهُ مِنْ
قَبْلُۜ وَلَيَحْلِفُنَّ اِنْ اَرَدْنَا اِلَّا الْحُسْنٰىۜ وَاللهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾لَا تَقُمْ فِيهِ اَبَداًۜ لَمَسْجِدٌ اُسِّسَ عَلَى التَّقْوٰى مِنْ
اَوَّلِ يَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقُومَ فِيهِۜ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ اَنْ يَتَطَهَّرُواۜ وَاللهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ ﴿١٠٨﴾اَفَمَنْ اَسَّسَ
بُنْيَانَهُ عَلٰى تَقْوٰى مِنَ اللهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ اَمْ مَنْ اَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلٰى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَۜ
وَاللهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ اِلَّا اَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْۜ وَاللهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

107. Bir de şunlar var ki, zararlı eylemler gerçekleştirmek, inkârcılıklarını pekiştirmek, müminlerin arasına ayrılık sokmak ve daha önce Allah ve resulüne savaş açmış kişi lehine fırsat kollamak üzere bir mescid yapmışlardır. "Amacımız sadece iyi bir şey yapmaktı" diye de yemin edecekler. Allah şahit, onlar kesinkes yalancıdırlar.

108. Orada asla namaza durma! Daha ilk günden takvâ temeli üzerine kurulan mescid ise namaz kılman için elbette daha uygundur; burada gerçekten arınmak isteyen adamlar vardır. Allah da arınmaya çalışanları sever.

109. Binasını Allah'a saygı ve O'nun hoşnutluğunu kazanma temeli üzerine kuran mı daha iyidir yoksa binasını kaymak üzere olan bir uçurumun kenarına kurarak onunla birlikte cehennem ateşine yuvarlanan mı? Allah hakkı çiğneyenleri doğru yola iletmez.

110. Onların kurduğu bina, yürekleri paramparça olmadığı (yaşadıkları) sürece içlerinde bir huzursuzluk kaynağı olmaya devam edecektir. Allah her şeyi bilmekte ve hikmetle yönetmektedir.

Bunun üzerine Peygamberimiz Avf oğlu Benî Sâlim'in kardeşi Duhşum oğlu Mâlik ile Benî Aclanların kardeşi Adiyy oğlu Asım'ı çağırdı:

"Şu halkı zalim olan mescide gidiniz ve onu yakınız!" buyurdu.

Duhşum oğlu Mâlik ile Adiyy oğlu Asım acele gittiler. Dırar Mescidini yakıp, yıktılar. Mescit yakılıp yıkılınca onun münafık cemaati de dağıldı.[1]

Müslümanların Peygamberimizi Karşılaması

Peygamberimiz Tebük'te on dokuz veya yirmi gece kaldı. Tebük'ten ileri geçmedi. İslâm mücahitleri ile birlikte oradan ayrılarak Medine'ye yöneldi.[2]

Medine'deki bütün Müslümanlar, Peygamberimizi Seniyetülvedâ'da karşıladılar. Kadınlar, küçük çocuklar ve köleler:

"Seniyetülvedâ'dan ay doğdu üstümüze!

Yalvaran bulundukça, Allah'a hamdetmek düşer bize!" diyerek sevinmekteydiler.[3] (Taleal Bedru ilahisi burada söylendi.)

Peygamberimizin Tebük'ten Medine'ye gelmesi Ramazan ayındaydı.[4]

Medine'ye ve Uhud'e Sevgi

Ebû Humeyd'üs'Saidî der ki:

"Tebük gazvesinden Resulullah Aleyhisselâmla birlikte dönerken Medine üzerine geldiğimizde Resulullah Aleyhisselâm:

"İşte Tabe! (Medine) İşte bu da Uhud! O bir dağdır ki bizi sever biz de onu severiz!" buyurdu.[5]

Hz. Ümmü Külsüm'ün Vefatı

Peygamberimizin kızı ve Hz. Osman'ın eşi Hz. Ümmü Külsüm, Hicretin dokuzuncu yılında vefat etti.[6]

Peygamberimiz, Hz. Ümmü Külsüm'ü yıkayacak olanlara, onu üç, beş kere veya daha fazla yıkamalarını; yıkarken, onun naşının üzerinin yeşil hurma dallarıyla örtülmesini emretti. Yıkayıcılara bir de futa (ipekli peştemal) verdi. Hz. Ümmü Külsüm'ü, Peygamberimizin halası Hz. Safiyye ile Ümeys kızı Esmâ yıkadı. Yıkama ve kefenleme işinde Ensar kadınlarından Ümmü Atiyye'de bulundu.[7]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.174; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1046; Taberî-Tarih, c.3, s.147

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.170; Taberî-Tarih, c.3, s.147; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.281; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1015, 1039; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.168

[3] Tirmizî-Sünen, c.4, s.216; Ebülfida-Sîre, c.4, s.41-42; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.123

[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.167; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1056; Yakubî-Tarih, c.2, s.68

[5] Buharî-Sahîh, c.5, s.136; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.425; Müslim-Sahîh, c.2, s.1011

[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.38; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.401

[7] İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.7, s.384; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.38; Taberî-Tarih, c.3, s.155; İbn-i Hacer-İsabe, c.4, s.489; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.291

Hz. Ümmü Külsüm’ün cenaze namazını Peygamberimiz kıldırdı. Kabrinin başına oturdu, gözleri yaşardı. Kabir başında oturanlara:

“İçinizden hiç kimse işe karışmayacak mı?” buyurdu.

Ebû Talha: “Ya Resulullah, ben karışırım.” dedi. Peygamberimiz:

“Öyleyse kabrin içine in.” buyurdu.

Kabre, Hz. Ali, Abbas oğlu Fadl ve Zeyd oğlu Usâme de indiler.[1]

Hımyer Krallarının Müslüman Olmaları

Hımyerîler, Kahtanî idiler.

Kahtan’ın oğlu Yar’üb, Yar’üb’ün oğlu Yeşcüb, Yeşcüb’ün oğlu Sebe, Sebe’nin oğlu da Hımyer idi.

Hımyerîlerin konak yeri Yemen ülkesiydi.[2]

Peygamberimiz, Ebî Rabîa oğlu Ayyaş’ı bir yazı ile Abdi Külâl’ül’Hımyerî oğulları Mesruh ve Nuaym’a göndermiş ve yazısında şöyle buyurmuştu:

“Sizler, Allah’a ve Resulüne iman ederseniz, selâmete erersiniz.

Hiç şüphesiz bir olan, eşi ve ortağı bulunmayan Allah, Musa’ya ayetleriyle göndermiş, İsa’yı da kelimeleriyle yaratmıştır.

Yahudiler; Uzeyr, Allah’ın oğludur! derler.

Nesranîler de Allah, üçün üçüncüsüdür. İsâ, Allah’ın oğludur! derler.”

Peygamberimiz Rebîa oğlu Ayyaş’ı bir mektupla gönderirken:

“Onların yurdu civarına geceleyin girmeyeceksin. Sabaha kadar bekledikten sonra güzelce bir abdest al, iki rekât namaz kıl, Allah’tan kurtuluş ve kabulü dile, Allah’a sığın. Yazımı sağ eline al ve onu, onlara sağ tarafından ver. Seni kabul ettikleri zaman onlara Beyyine sûresini oku.

El-Beyyine Sûresi, ayet 1-8:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِّينَ حَتّٰى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُۙ ﴿١﴾رَسُولٌ مِنَ اللهِ يَتْلُوا
صُحُفًا مُطَهَّرَةًۙ ﴿٢﴾فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌؕ ﴿٣﴾ وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُؕ ﴿٤﴾ وَمَا

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.8, s.38-39; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.140; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.7, s.384
[2] Yakut-Mücemülbüldan, c.2, s.307

اُمِرُوا اِلَّا لِيَعْبُدُوا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوا الزَّكٰوةَ وَذٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾ اِنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَاۜ اُو۬لٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِۙ اُو۬لٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾جَزَٓاؤُ۬هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرٖى مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًاۜ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُۜ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِىَ رَبَّهُ ﴿٨﴾

1. 2. Ehl-i kitap’tan ve müşriklerden hakkı inkâr edenler, kendilerine açık kanıt ve Allah tarafından gönderilen, tertemiz sayfaları okuyan bir elçi gelinceye kadar (hakkı inkârcılıktan) ayrılacak değillerdir.

3. O sayfalarda dosdoğru hükümler yer almaktadır.

4. Ehl-i kitap ancak kendilerine o açık kanıt geldikten sonra ayrılığa düştüler.

5. Halbuki onlara, Allah’a kulluk etmeleri, Hanîfler olarak O’na yürekten inanıp boyun eğmeleri, namaz kılmaları ve zekât vermeleri emredilmişti. Doğru din de işte budur.

6. Ehl-i kitap’tan ve müşriklerden hakkı inkâr edenler, içinde ebedî olarak kalacakları cehennem ateşindedirler. İşte halkın en kötüleri onlardır.

7. İman edip dünya ve âhiret için yararlı işler yapanlara gelince, halkın en hayırlısı da onlardır.

8. Onların rableri katındaki ödülleri, altından ırmaklar akan, içinde devamlı kalacakları adn cennetleridir. Allah onlardan râzı olmuş, onlar da Allah’tan râzı olmuşlardır. İşte bu, rabbini sayıp O’ndan korkanlar içindir.

Sûreyi okuyup bitirdiğin zaman; ben, Muhammed’e iman ettim ve ben ona iman edenlerin ilkiyim, de!

Onlar, sana hiçbir huccet getiremezler. Hiçbir yaldızlı kitap getiremezler ki nuru sönmüş olmasın!

Onlar, sana kendi dilleriyle bir şeyler okudukları zaman, tercüme ediniz, de ve Allah bana yeter, dedikten sonra da:

Eş-Şûrâ Sûresi, ayet 15:

بِسْـــــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فَلِذٰلِكَ فَادْعُۚ وَاسْتَقِمْ كَمَٓا اُمِرْتَۚ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَهُمْۚ وَقُلْ اٰمَنْتُ بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتَابٍۚ وَاُمِرْتُ لِاَعْدِلَ
بَيْنَكُمْۜ اَللّٰهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْۜ لَنَٓا اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْۜ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْۜ اَللّٰهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَاۚ وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُۜ ﴿١٥﴾

İşte bunun için sen çağrına devam et ve emrolunduğun gibi doğru çizgini sürdür. Onların arzularına uyma ve şöyle de: “Ben Allah’ın indirdiği bütün kitaplara iman ettim ve bana aranızda âdil davranmam emredildi. Allah bizim de rabbimiz, sizin de

rabbinizdir. Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız size. Sizinle bizim aramızda mesele yok. Allah hepimizi bir araya getirecektir. Dönüş ancak O'nadır."

Müslüman oldukları zaman, toplanıp önünde yere kapandıkları üç değneği iste. Onlar, ılgın ağacındandır. Birisi, beyaz ve sarı ile karışık alacalıdır. Birisi, kamış gibi boğumludur. Diğer birisi de kara abanoz ağacı gibi kapkaradır. Onları çıkarttır ve çarşılarında ateşe ver, yak!" buyurdu.

Rebîa oğlu Ayyaş der ki:

"Resulullah Aleyhisselâmın bana emrettikleri şeyleri aynen yaptım.

Onların yanına vardığım zaman süslü elbiseler giymişlerdi ve onlara:

"Ben, Resulullah Aleyhisselâmın elçisiyim." dedim ve Peygamberimizin buyurduklarını aynen yaptım.[1]

Ebdal ve Evtad

Ebdal; Allah'ın çok ibadet edici evliya kulları olup, onlardan biri öldüğü zaman, yerine başka birisi geçirildiği için kendilerine ebdal adı verilmiştir.[2]

Ebdal, yüce Allah'ın yeryüzündeki seçkin kullarından yetmiş kişilik bir cemaat olup onlardan kırkı Şam ülkesinde, otuzu da diğer ülkelerde bulunurlar. İçlerinden biri öldüğü zaman, insanlar arasından biri seçilip onun yerine getirilir.[3]

Hz. Ali: "Resulullah Aleyhisselâmdan; ebdal, Şam'da olurlar ve kırk kişidirler. Onlardan birisi öldüğü zaman, Allah onun yerine başka birini geçirir.

Allah, onların duasıyla yağmur yağdırır. Düşmanlara karşı müminlere onların duasıyla yardım yapar.

Şam halkından azabı, onların duasıyla kaldırır, buyurduğunu işittim." demiştir.[4]

Veted kelimesinin cemi olan evtad, sözlük anlamıyla kazık demektir ki bir şeyi ayakta tutmaya, pekiştirmeye sebep olur. Tasavvufta ise; Allah'ın veli kullarından dört kişi olup her biri dünyanın batı, doğu, kuzey ve güney gibi dört cihetinden birer cihette bulunur.[5]

Hemdan Temsilcilerinin Medine'ye Gelmesi

Peygamberimiz Hicretin dokuzuncu yılının Ramazan ayında Tebük'ten döndüğü sırada Hemdan'dan bir heyet gelerek Peygamberimizle görüştüler.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.282-283
[2] İbn-i Esîr-Nihaye, c.1, s.107
[3] Firuzâbadi-Kamusülmuhit, c.3, s.344
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.112
[5] Firuzâbadi-Kamusülmuhit, c.1, s.356; Seyyid Şerif-Tarifât, s.26

Heyet üyeleri üzerlerine Yemen kumaşından elbiseler giymişlerdi. Kısa elbiselerinin etekleri ve ceplerinin ağızları atlastan ve sırmalıydı. Başlarına Aden bezinden sarıklar sarmışlardı. Bindikleri develer, Mehr eve Erhab kabilelerinin iyi cins develerindendi. Develerinin üzerinde de ağaçtan yapılmış semerler vardı.

Namat oğlu Mâlik iyi bir şair olup güzel ve düzgün söz söylerdi.

Peygamberimizin önünde ayağa kalkarak:

“Ya Resulullah! Bunlar seni selâmlarlar. Şehirlisi ve göçebesi Hemdanlıların eşrafındandır. Kendileri İslâm bağlarıyla bağlandılar.

Deve ve at sahipleri olan Hârif, Yam ve Şâkir kabileleri adına ta Yemen diyarından genç develer üzerinde sana koşup geldiler!

Onları, Allah hakkında kınayacak olup da azarlama!

Onlar davetine icabet ettiler. Önlerinde kurbanlar kesilen putlardan ayrıldılar.

Onlar, ahitlerini, sözlerini dağlar yerinde durduğu sürece bozmazlar.”[1] dedi ve Müslüman oldular.

Peygamberimiz:

“Hemdanlar, yardıma koştukları ve sıkıntılara sabredip katlandıkları müddetçe ne güzel kabilelerdir.

İslâm ebdalı da evtadı da onlardandır, onların içindedir!” buyurdu.[2]

Sakîflar Nasıl Müslüman Oldu?

Sakıflar, Adnan’ın soyundan gelen Hevazin oymaklarındandır. Babaları, Münebbih oğlu Kasiy’in asıl adı Sakîf olduğundan bu isimle anılmışlardır.

Sakîfler, Benî Mâlik ve Ahlaf diye ikiye ayrılırlar.

Benî Mâlikler; Sakîf oğlu Cüşem, Cüşem’in oğlu Hutayt, Hutayt’ın oğlu Mâlik’în soyundandırlar.

Sakîf’in diğer oğlu Avf’ın oğulları Sa’d ve Gıyere’nin soyundan gelen Benî Sa’d ve Benî Gıyerelere de Ahlaf denir.

Peygamberimiz, Mekke’yi fetih ve Hevazin ordularını mağlup ettikten sonra Ci’râne’ye gelen Hevazin temsilcilerine Peygamberimiz:

---

[1] Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.264; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.341; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.244; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.5, s.51

[2] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.341; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.2, s.57

“Avf oğlu Mâlik ne yapıyor?” buyurmuş, temsilciler:

“O kaçıp Tâif kalesine girdi. Şimdi Sakîflerin yanında bulunuyor.” demişlerdi. Peygamberimiz:

“Mâlik’e haber veriniz. Eğer Müslüman olur yanımıza gelirse, kendisine ev halkını ve malını geri verir ayrıca da yüz deve ihsan ederim.” buyurmuştu.

Avf oğlu Mâlik, Peygamberimizin yaptığı vaatleri ve kavmi hakkındaki haberleri alınca devesine binerek Ci’râne’de veya Mekke’de iken Peygamberimizin yanına geldi. Peygamberimiz vaadi üzerine ona ev halkıyla malını geri verdi ve ayrıca da yüz deve ihsan etti.

Kendisini, kavminden Müslüman olan Sümâle, Selim eve Fehm kabilelerine vali ve kumandan tayin etti.

Bu kabileler Tâif çevresinde oturmaktaydılar.[1]

Avf oğlu Mâlik, Peygamberimize:

“Ya Resulullah! Senin için ben, Sakîflerin Müslüman olmayan kabilelerine Müslüman oluncaya kadar yayılım hayvanlarının üzerine baskın yaparım!” dedi ve kendisine bağlı olan kabileleri yanına alarak müşrik olan Sakîf kabileleriyle savaştı. Onlara baskınlar yaparak çıkan yayılım hayvanlarını ele geçirmekteydi.

Avf oğlu Mâlik’in bu baskınları, Sakîflerin müşrik kabilelerine güç ve sıkıcı gelmeye başlamıştı. Sakîflerin reislerinden Benî İlaçların kardeşi Muattib oğlu Vehb, Vehb’in oğlu Ümeyye, Ümeyye’nin oğlu Amr, araları küs olan Amr oğlu Abd-i Yalil’e gittiğinde, Abd-i Yalil çok şaşırmıştı fakat küs olduğu Ümeyye oğlu Amr’ın evine kadar gelmesi merakına engel olamayarak yanına varmıştı. Ümeyye oğlu Amr:

“Bizim başımıza öyle bir iş gelmiş bulunuyor ki ondan kaçabilmek mümkün değildir. Bu zatın (Peygamberimiz) işi olduğu ve senin de gördüğün gibidir.

Bütün Araplar, Müslüman oldular. Bizde onlarla savaşmaya dayanabilecek güç yoktur. Kalemizin içine sığınmış bulunuyoruz ama tabii ki burada temelli de kalamayız. Çevremizdekiler de tamamiyle yenilgiye uğramışlardır.

Bu durumda bizden birisinin kalemizden bir karış bile ayrılacağından emin değiliz. Artık iyice düşünüp taşınınız!” dedi.

---

[1] Kalkasandî-Nihayetülereb, s.198; İbn-i Kuteybe, Maarif, s.41; İbn-i Hazm-Cemhere, s.468; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.133-134; Vakıdî-Megazi, c.3, s.954-955; Taberî-Tarih, c.3, s.135-136

Abd-i Yalil'in de düşünceleri Amr gibiydi ve aralarında konuşup birbirlerine danışarak çevrelerindeki Araplarla savaşamayacaklarına karar verdiler.

Sakîfler, Abd-i Yalil'den başka Ahlaflardan iki, Benî Mâlik'den üç kişi olmak üzere altı kişiyi göndermeyi kararlaştırdılar.[1]

Sakîf heyeti, Hicretin dokuzuncu yılı Ramazan ayında Medine'ye geldi. Bu da Peygamberimizin Tebük'ten dönüşüne rastlar.[2]

Hz. Ebû-Bekr, Sakîflerin geldiğini Peygamberimize haber verdi. Sakîflerin gelişi Peygamberimizi sevindirdi.[3]

Hz. Ebû-Bekr'den sonra Şube oğlu Mügîre sevinçle Peygamberimizin yanına girdi:

"Ya Resulullah! Kavmim olan Sakîfler, kendilerine koşacağın şartlar çerçevesinde İslâmiyete girmek ve kavimlerinden arkalarında bulunan kimseler ve yurtları hakkında bir yazı yazmak arzusuyla gelmişlerdir." dedi.

Peygamberimiz: "Ben, istedikleri her şartı ve her yazıyı, hiç kimseye vermediğimi kendilerine vereceğim. Müjdele onlara!" buyurdu.

Şube oğlu Mugîre, Peygamberimizin Sakîf temsilcileri hakkındaki buyruklarını haber vermek ve müdelemek için hemen yanlarına döndü.

Sakîf heyetinden Ebil'As oğlu Osman'ın bildirdiğine göre Peygamberimiz, Sakîf heyetinin kalpleri yumuşasın diye mescide inmişti ve temsilciler için mescidin bir tarafında hurma dallarından üç tane çadır kurdurdu.[4]

Huzeyfe oğlu Evs der ki:

"Sakîflerden Peygamber Aleyhisselâmın yanına gelip Müslüman olan heyet içinde ben de bulunuyordum.

Resulullah'a ait çadıra inmiştik. Resulullah, evleriyle mescit arasında yanımıza gelir, giderdi. Yatsı namazını kıldıktan sonra yanımıza döner, bizimle konuşmadan yanımızdan ayrılmazdı.

Sakîf temsilcileri geceleyin okunan Kur'an-ı Kerim ayet ve sûrelerini ve ashabın teheccüz namazında okuduklarını dinlemekte, Müslümanların beş vakit namazlarında saf oluşlarını seyretmekte ve sonra da Mügîre'nin evine dönmekteydiler.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.313; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.134, 183; Vakıdî-Megazi, c.3, s.955, 962-963; Taberî-Tarih, c.3, s.136, 140; İbn-i Hazm-Cevamiüssîre, s.256

[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.962; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.5, s.504-505; Taberî-Tarih, c.3, s.140

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.313; Taberî-Tarih, c.3, s.141; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.184

[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.218; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.184; Vakıdî-Megazi, c.3, s.964; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.313

Sakîf temsilcileri Müslüman oluncaya kadar, Peygamberimizin gönderdiği yemekleri, Peygamberimiz veya Peygamberimiz ile kendi aralarında gidip gelen kâtip Sâid oğlu Hâlid yemedikçe, yemiyorlardı."[1]

Sakîf temsilcileri günlerce kalarak her sabah Peygamberimizin yanına uğradılar. Peygamberimiz onları her gelişlerinde Müslüman olmaya davet ediyordu. En sonun da Abd-i Yalil:

"Sen hakkımızda kararını versen de biz de artık yurdumuza dönsek olmaz mı!" diye sordu. Peygamberimiz:

"Eğer siz İslâm olduğunuzu bildirirseniz sizler hakkında kararımı veririm. Aksi takdirde ne bir karar verilir ne de sizinle aramızda barış olur." buyurdu.

Sakîf heyetinden Ebil'Âs oğlu Osman'ın bildirdiğine göre; Sakîf temsilcilerinin Sakîflerin:

1. Savaş için toplanmamalarını,
2. Uşr vergisi alınmaması,
3. Namazla mükellef tutulmamalarını
4. Kendilerinden başkasının üzerlerine amir veya vali tayin edilmemesini,

şart koştular. Peygamberimiz:

"Sizler ne savaş için toplanacaksınız ne uşr vergisiyle mükellef tutulacaksınız ne de üzerinize sizden başkası amir veya vali tayin edilecektir.

Fakat namazdan muaf tutulmaya gelince; içinde namaz bulunmayan din de hayır yoktur!" buyurdu.[2]

Sakîf temsilcileri: "Ya Muhammed, bizim için bir küçüklük ve eksiklik olsa da bu isteğini yerine getireceğiz! Namaz da kılacağız, oruç da tutacağız!" dediler.[3]

Ashaptan Abdullah oğlu Câbir'in bildirdiğine göre; Peygamberimiz, onlar Müslüman oldukları zaman zekâtı da verecekler, savaşa da gideceklerdir!" buyurmuştur.[4]

Sakîf heyetinden Abd-i Yalil:

"Zina hakkında ne buyurursun? Biz ergen ve yurdundan uzak düşen bir toplumuz. Biz bundan ne geri durabilir ne de herhangi birimiz ergenliğe dayanabilir." dedi. Peygamberimiz:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.965, 967; Taberî-Tarih, c.3, s.141; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.184
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.185; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.218; Taberî-Tarih, c.3, s.141
[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.968; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.185
[4] Ebû Davut-Sünen, c.3, s.163; İbn-i Kayyım-Zadülmaad, c.3, s.33

“Zina, Allah’ın Müslümanlara haram kıldığı şeylerdendir. Yüce Allah; **El-İsra Sûresi, 32’nci ayet**inde:

بِسْـــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنٰى اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةًۜ وَسَٓاءَ سَبِيلاً ﴿٣٢﴾

“Zinaya yaklaşmayın. Çünkü o, son derece çirkin bir iştir ve çok kötü bir yoldur.” buyurmuştur.” sözlerinin üzerine Abd-i Yalil:

“Faiz hakkında ne buyurursun?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Faiz haramdır!” buyurdu. Abd-i Yalil:

“Bizim mal ve servetimizin hepsi faizdir.” dedi. Peygamberimiz:

“Mal ve servetinizin sermayeleri helâl olarak sizindir. Yüce Allah, El-Maide Sûresi, 90-93 üncü ayetlerinde:

بِسْـــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾اِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ اَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَٓاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩١﴾ وَاَطِيعُوا اللهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُواۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا اَنَّمَا عَلٰى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٩٢﴾لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا اِذَا مَا اتَّقَوْا وَاٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَاٰمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَاَحْسَنُواۜ وَاللهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَۜ ﴿٩٣﴾

90. Ey iman edenler! İçki, kumar, dikili taşlar, fal okları şeytan işi iğrenç şeylerden ibarettir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.

91. Şüphesiz şeytan içki ve kumar yoluyla aranıza düşmanlık ve kin sokmak, sizi Allah’ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçtiniz değil mi?

92. Allah’a itaat edin, peygambere de itaat edin ve tedbirli olun. Eğer yüz çevirirseniz bilin ki elçimizin görevi açık biçimde tebliğ etmekten ibarettir.

93. İman edip dünya ve âhiret için yararlı işler yapanlara, günahlardan sakındıkları ve imanlarını koruyup iyi işler yapmayı sürdürdükleri, sakınmaya devam edip imanlarına bağlı kaldıkları, hem günahlardan sakınıp hem en iyiyi yapmaya çalıştıkları takdirde daha önce yiyip içtiklerinden ötürü bir günah yoktur. Allah, iyi ve güzel davrananları sever.

Sakîf temsilcileri hemen kalkıverdiler ve her biri birer köşeye çekildiler.[1]

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.966

Abd-i Yalil: “Yazıklar olsun size! Biz, şu üç şeyin yasaklığıyla kavmimize döneceğiz. Ama Sakîf halkı hiçbir zaman şaraptan, zinadan mahrum kılınmaya dayanamayacak, katlanamayacaktır!” dedi. Abdullah oğlu Süfyan:

“Be adam! Eğer Allah bir kimsenin hayrını murat ederse o bunlara dayanır ve katlanır. Onun (Peygamberin) yanındaki şu kimseler de vaktiyle bunlara düşkündüler. Fakat üzerine düştükleri o kötülükleri bıraktılar ve bunda sabır ve sebat de gösterdiler.

Bununla birlikte biz, şu zattan (Peygamber) korkuyoruz. Kendisi her yeri basmış ve yenmiş bulunuyor.

Biz ise yeryüzünün bir köşesinde, kale içinde kapanmış bulunuyoruz. İslâmiyet çevremize yayılmıştır. Kalemizin üzerine yürümeye kalkacak olursa biz bir ayda muhakkak açlıktan ölürüz!

Ben Müslüman olmaktan başka çare bulamıyorum!

Ben Mekke’nin karşılaştığı gün gibi bir gün ile bizim de karşılaşacağımızdan korkuyorum!” dedi.[1]

Sakîf heyetinin temsilcileri genel olarak bu düşüncelerle, onun istediği şeyler üzerinde yazışma yapalım, diyerek Peygamberimizin yanına vardılar ve:

“Senin istediğin şeylere evet diyoruz fakar Rabbe (Lât) hakkında ne buyurursun? Onu ne yapacağız?” dediler. Peygamberimiz:

“Yıkılacaktır! Onu yıkacaksınız!” buyurdu.

Heyet başkanı Abd-i Yalil:

“Çok uzak! Hiç olmayacak şey! Eğer Rabbe, bizim kendisini yıkacağımızı öğrenirse ev halkımızı öldürür! Kendisini senin yıkmak istediğini öğrenecek olursa senin ev halkını da öldürür!” dedi.

Hz. Ömer dayanamadı:

“Yazıklar olsun sana ey Abd-i Yalil! Sen kadar cahilsin! Rabbe, kendisine tapanı da tapmayanları da bilmeyen bir taş parçasıdır.” dedi. Abd-i Yalil:

“Ey Ömer! Ey Hattab oğlu! Biz, sana gelmedik ki!” dedi.[2]

Nihayet Sakîf temsilcileri Müslüman oldular.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.966-967
[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.967; İbn-i Kayyım-Zadülmaad, c.3, s.32

As oğlu Sâid, Sâid'in oğlu Hâlid, kendi el yazısıyla onlar için Peygamberimiz tarafından yazı yazdı.[1]

Sakîf Temsilcilerinin Putları Hakkında Dilekleri

Sakîf temsilcileri barış ve yazı işleri tamamlandığı zaman Rabbe (Lât) putunun üç yıl müddetle yıkılmamasını Peygamberimizden istediler fakat Peygamberimiz onların bu isteğini kabul etmedi.

Temsilciler, kavimlerinin Müslümanlığı iyice öğreninceye kadar putun yıkılmasını uygun görmüyorlardı fakat çaresiz kalınca hiç olmazsa putlarını kendi elleriyle yıkmaktan affedilmelerini istediler. Peygamberimiz:

"Olur. Ben onu kırdırmayı ashabıma emrederim." buyurdu.

Sakîf temsilcilerinin Medine'den ayrıldıktan iki veya üç gün sonra Peygamberimiz Harb oğlu Ebû Süfyan ile Şube oğlu Mugîre'yi Rabbe (Lât) putunu yıkmaya gönderdi.

Velîd oğlu Halîd'in kumandası altında on dokuz kişi kadar olduğu da rivayet edilir.

Şube oğlu Mugîre kendisi ile birlikte gelen arkadaşlarına:

"Bugün size, Sakîflere güldüreceğim!" dedi ve eline bir kazma alarak Rabbe'nin üzerine çıktı.

Kendi kavim ve kabilesi olan Muttalib Oğulları, Mes'ud oğlu Urve gibi vurulur, öldürülür korkusuyla silâhlanarak Şube oğlu Mugîre'nin yanında duruyorlardı.

Sakîflerin kadınları gelip başlarını açmışlar, erkeklerin çarpışmaksızın putlarını Müslümanlara teslim ettiklerine yanıyor ve ağlıyorlardı. Herkes putun yıkılmasından çekiniyor, ürküyorlardı.[2]

Şube oğlu Mugîre elindeki bir kazma ile Lât'a bir darbe indirdi, titrer gibi yaparak arkasının üzerine yıkıldı. Tâif halkı birden çığlık kopardılar.

"Allah, Mugîre'yi rahmetinden uzak etsin! Rabbe, onu öldürdü!" dediler.

Mugîre'nin yıkılıp düşmesine sevindiler:

"Ona güç yettiremezsiniz. Siz, Rabbe'nin kendisine koruyamayacağını, savunamayacağını sanıyordunuz! İşte o kendisini korumuş ve savunmuştur!" dediler.

Mugîre bir müddet sonra yerinden kalkarak, oturdu:

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.184; Vakıdî-Megazi, c.3, s.967

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.185-186; Taberî-Tarih, c.3, s.141-142; Vakıdî-Megazi, c.3, s.971-972; Ebülfida-Sîre, c.4, s.63

“Ey Sakîf topluluğu! Araplar; Arap kabileleri arasında Sakîflerden daha akıllı bir kabile yoktur, derlerdi.

Meğer Arap kabileleri içinde sizden daha ahmak bir kabile yokmuş!

Yazıklar olsun size! Lât ve Uzzâ dediğiniz nedir ki? Taştan, kerpiçten ibarettir. Onlar kendilerine kim tapıyor, kim tapmıyor bilemezler!

Lât hiç işitir mi? Hiç görür mü? Hiçbir yarar veya zarar verir mi?

Geliniz, Allah’ın affına ve lûtfuna sığınınız! Ona ibadet ediniz.” dedi.[1]

Sonra da yanındakilerle birlikte Rabbe’yi yıkmaya, taşları birer birer indirmeye devam ettiler ve onu yerle bir edince Sakîfler şaşıp kaldılar.

Lât’ın bakıcısı: “Göreceksiniz ki temeline inilince temel öyle bir kızacaktır ki o kızgınlıkla onları yerin dibine batıracaktır!” diyordu.

Şube oğlu Mugîre bunu duyunca Velîd oğlu Halîd’e:

“Beni bırak da şunun temelini de kazayım!” dedi ve temeli adam boyunun yarısına kadar kazdı.

Gabgab’ın deposuna vardılar. Orada bulunan takı ve elbiseleri soyup çıkardılar. Koku, altın ve gümüşleri de aldılar.

Gabgab, Lât’ın içinde bulunduğu yerin adıydı. Lât’ın malları bir araya toplanınca Şube oğlu Mugîre, Ebû Süfyan’a:

“Resulullah Aleyhisselâm bu maldan Urve ile Esved’in borçlarını ödemeyi sana emretmişti.” dedi ve onların borçlarını ödediler.[2]

Peygamberimizin Ebil’âs Oğlu Osman’a İmamlık Hakkındaki Emirleri

Ebil’Âs oğlu Osman der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm beni Tâif’e vali tayin ettiği zaman, bana en son sözü:

“Osman, sen Sakîflerin imamısın. Bir müezzin tut. Fakat okuyacağı ezan için bir ücret almayacaktır. Sen kavmine imamlık yapacağın zaman halka, namazı hafiflet. Namazı itidal üzere kıldır. Halkın en zayıf olanlarını, içlerindeki yaşlıların, küçüklerin ve iş güç sahibi olanların durumunu gözönünde bulundur.

Kendi başına namaz kılacağın zaman onu istediğin gibi kıl!” buyurdu.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.972; Ebülfida-Sîre, c.4, s.63; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.186; Taberî-Tarih, c.3, s.142; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.230

[2] İbn-i Esîr-Nihaye, c.3, s.341; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.187

Hatta benim namazda ne kadar duracağımı veya ne kadar müddet kıldıracağımı bile tayin etti. Kur'an'dan ***İkra'bismi Rabbikellezi halak***… ve benzerlerini oku, buyurmuştu.[1]

Ebil'Âs oğlu Osman, Müslüman olduğundan beri bedeninde duyduğu rahatsızlık ve ağrıdan Peygamberimize şikâyetlendi. Ağrının şiddetinden neredeyse ölecek gibiydi. Peygamberimiz:

"Bedeninin rahatsızlık duyduğun yerin üzerine elini koyup sür ve elini oraya üç kere sürerken *BİSMİLLAH* de. Elini oraya yedi kere daha sür ve her sürüşte, duyduğum ve sakındığım şeyin şerrinden Allah'a ve onun izzet ve kudretine sığınırım, de!" buyurdu.[2]

Ebil'Âs oğlu Osman bunu yapınca, Allah bende olan bu rahatsızlığı hemen giderdi ve bunu ev halkım ile başkalarına da tavsiye ettim." demiştir.

Benî Fezâre Temsilcilerinin Medineye Gelmesi ve Müslüman Olmaları

Peygamberimizin Hicretin dokuzuncu yılı, Ramazan ayında Tebük'ten Medine'ye geldiğinde Benî Ferâzelerin on kişiden fazla temsilcisi develerinin üzerinde Medine'ye geldiler ve Müslüman olduklarını söylediler.

Hâris kızı Remle'nin konağında ağırlandılar.[3]

Peygamberimiz, Benî Ferâze temsilcilerine yurtlarının son durumundan sordu. İçlerinden birisi:

"Ya Resulullah, ülkemiz kıtlık yılına uğradı. Hayvanlarımız açlıktan kırıldı. Kıtlık her tarafımızı sardı, çoluk çocuklarımız aç kaldı.

Bizim için Rabbine dua et,[4] Rabbin katında sen şefaatçi ol! Senin katında da bizim için Rabbin şefaatçi olsun!" dedi. Peygamberimiz:

"Süphanallah! Bu sözünden dolayı sana yazıklar olsun!

Şanı yüce olan Rabbimin katında ben mi şefaatçi olacağım! İzni olmadan Rabbimizin katında kim şefaat edebilir?

O, Rabbimiz ki kendisinden başka ilâh yoktur. O, en yüce ve en büyüktür.

Onun, kürs-i ilmi gökleri ve yeri kucaklamıştır. Hiç şüphesiz yüce Allah size kuraklıktan sıkılıp ferahlığa kavuşmanız için gülüp duruyordur, yağmurunuz yaklaşmıştır!" buyurdu.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.5, s.508-509; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.21-22, s.217-218; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.186; Vakıdî-Megazi, c.3, s.968-969

[2] Müslim-Sahîh, c.4, s.1728; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, 21 ve 217

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.297; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.249

[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.297; Ebülfida-Sîre, c.4, s.171

Peygamberimiz minbere çıkıp Allah'a dua etti.

Benî Fezâre temsilcileri bahşişlerini aldıktan sonra yurtlarına döndüler.[1]

Benî Mürreler Nasıl Müslüman Oldular?

Mürre oğulları Peygamberimiz Hicretin dokuzuncu yılı, Ramazan ayında Tebük'ten Medine'ye döndükten sonra on üç kişilik temsilcileriyle başlarında Avf oğlu Hâris olduğu halde Medine'ye geldiler ve:

"Ya Resulullah! Biz, senin kavminden ve aşiretindeniz. Bizler Galip oğlu Benî Lüeylerdeniz." dediler.

Peygamberimiz gülümseyerek Avf oğlu Hâris'e:

"Ev halkını nerede bıraktın?" buyurdu. Hâris:

"Selah'da!" dedi.[2]

Selah, Hayber'in alt tarafında bir yer olup orada Benî Kilablara ait bir su bulunur.

Peygamberimiz: "Yurdunuz nasıldır?" buyurdu. Avf oğlu Hâris:

"Kuraklık ve kıtlığa uğradık. Hayvanlarımızın soluyacak nefesleri kalmadı. Bizim için Allah'a dua et!" dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz, onlara hayır duaları etti.

Benî Mürre temsilcileri Medine'de birkaç gün kaldıktan sonra yurtlarına dönüp gitmek istediler ve Peygamberimizle vedalaşmaya geldiler.

Peygamberimiz, Avf oğlu Hâris'i, Benî Mürreler üzerine Vali tayin etti. Temsilcilere bahşişlerini vermesi için Bilâl-i Habeşî'ye emir verdi.

Bilâl-i Habeşî temsilcilerin her birine bahşiş olarak onar ukye, Avf oğlu Hâris'e de on iki ukye gümüş verdi.

Benî Mürre temsilcileri yurtlarına döndükleri zaman yağmurun yağmış olduğunu gördüler.[3]

Benî Dâr Temsilcilerinin Müslüman Olması

Benî Dârlar, Kahtan'ın soyundan gelen Lahm kabilesindendiler. Lahmların yurdu Şam ile Mısır arasında bir ülkeydi.[4]

---

[1] A.Zeynî Dahlan-Sîre, c.2, s.159
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.297-298; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.274
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.298; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.253
[4] Taberî-Tarih, c.3, s.139; İbn-i Hazm-Cemhere, s.424

Temsilciler, Hicretin dokuzuncu yılı, Ramazan ayında on kişilik Benî Dâr temsilcileriyle Medine'ye Peygamberimizin yanına geldiler ve Müslüman oldular.

Bunlar Şam'dan gelmişlerdi.[1]

Habib oğlu Hani, Peygamberimize bir tulum şarap ile birkaç at ve altın sırmalı bir elbise hediye etti. Peygamberimiz hediye edilen atlarla elbiseyi kabul etti ve elbiseyi Hz. Abbas'a verdi.

Hz. Abbas da onu Yahudilerden bir adama sekiz bin dirheme sattı.[2]

Benî Dâr Temsilcilerinin İsteklerini Peygamberimize Bildirmeleri

Peygamberimiz, Benî Dâr temsilcilerine; ne istersiniz, buyurunca temsilciler Peygamberimizin huzurundan aralarında konuşmak üzere ayrıldılar.

Temimi Dârî, ben Beytülmakdis ile oraya bağlı yerleri istememizi uygun görürüm, dedi.

Ebû Hind; bugün Beyülmakdis'in, Arap olmayanların mülkü olup olmadığını sorunca Temimi Dârî de evet Arapların mülkü değildir, dedi. Ebû Hind, o zaman Arapların mülkü nasıl olur, dedi.

Temimi Dârî, öyle ise Beyti Cebrun'u ve oraya bağlı yerleri isteyelim, dedi. Ebû Hind:

"Bu da pek büyük! Büyük istek!" dedi.

Temimi Dârî, ne istemelerinin uygun olacağını sorunca, Ebû Hind:

"Ben öyle bir köy istemeyi uygun görürüm ki orada kaleler yapalım ve İbrahim Aleyhisselâmdan kalan şeyleri orada bulunduralım!" dedi.

Peygamberimizin huzuruna tekrar geldiler. Peygamberimiz:

"Ey Temim! Önce sen mi kararınızı söylersiniz yoksa size önce ben mi haber vereyim?" buyurdu. Temimi Dârî:

"Hayır ya Resulullah, Önce sen haber ver de imanımızı arttıralım!" dedi.

Peygamberimiz: "Ey Temim, sen bir şey diledin Ebû Hind ise senin dilediğin şeyin başka türlüsünü diledi.

Ebû Hind'in görüşü ne güzel görüştür!" buyurdu.[3]

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.343; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.368
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.344
[3] Kastalanî-Mevahib, c.1, s.296; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.236-237

Temimi Dârî: “Bizim civarımızda Rumlara ait iki köy var; biri Habra diğeri de Beyti Aynun’dur.

Eğer Allah, sana Şam’ın fethini nasip ederse bu iki köyü bana hibe et, bağışla!” dedi. Peygamberimiz:

“Onlar senin olsun.” buyurdu. Temimi Dârî:

“Öyleyse bu hususta bana bir yazı yaz.” dedi.

Peygamberimiz bir deri parçası getirtip yazdırdığı yazıda şöyle buyurdu:

“BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Bu, içinde, Resulullah Aleyhisselâmın Dârîlere bağışının anıldığı yazıdır.

Allah, yeryüzünü verdiği zaman, Resulullah, Beyti Aynun, Cebrun, Mertum ve Beyti İbrahim’i ve bunların içinde bulunanları onlara temelli olarak bağışladı.

Buna, Abdül-Muttalib oğlu Abbas, Kays oğlu Huzeyme ve Hasene oğlu Şurahbil şahittir.

Bunu, Şurahbil yazdı.”

Peygamberimiz bu yazıyı alıp evine girdi. Onu bir bez parçasına koyarak kıvırdı, dışından bir kayışla bağlayıp iki kere düğümledi. Peygamberimiz,

Âl-i İmran Sûresi, 68 inci ayeti:

بِسْــــــــــــــــــمِ اِللّٰهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ اَوْلَى النَّاسِ بِاِبْرٰهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهٰذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ اٰمَنُواۜ وَاللّٰهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ

“Şüphesiz, insanların İbrahim'e en yakın olanı, elbette ona uyanlar, bir de bu Peygamber (Muhammed) ve Mü'minlerdir. Allah da mü'minlerin dostudur.” okuyarak temsilcilerin yanına geldi ve ferman yazısını onlara verdi.[1]

Habra veya Habrun

Vâdilkurâ ile Şam arasında bulunan Habra veya Habrun, Beytükmakdis (Kudüs) kariyelerinden olup, Hz. İbrahim Aleyhisselâmın kabri orada bulunmaktadır ve Halilürrahman diye anılmaktadır.

Hz. İbrahim’in eşi Hz. Sâre vefat ettiği zaman onu defnetmek üzere Hz. İbrahim orayı Safvan isminde bir adamdan elli dirheme satın almıştı.

Vefat ettiği zaman kendisi de orada, Hz. Sâre’nin yanına defnedilmişti.

[1] Kastalanî-Mevahib, c.1, s.296; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.237

Hz. İshak'ın eşi ve sonra da Hz. İshak Aleyhisselâm, Yakup Aleyhisselâm ve eşi İlyâ da oraya defnedilmişlerdir.[1]

Aynun veya Heynun da Habra veya Habrun gibi Beytükmakdis kariyelerindendir (köylerindendir).[2]

Temsilcilere ikinci bir yazı yazılarak şöyle buyruldu.[3]

"BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Bu, Allah'ın Resulü Muhammed'in, Temimi Dârî ve arkadaşları için verdiğidir.

Ben, size Beyti Aynun', Habrun'u, Mektum'u, Beyti İbrahim'i ve içindekilerin hepsini idareleriyle birlikte kesin bir bağış olarak veriyor ve onlardan sonra gelenlere temelli teslim ediyorum.

Kim bu yerlerde onları incitir ve zararlandırırsa Allah da onu zararlandırır.

Ebî Kuhâfe oğlu Ebû-Bekr, Hattab oğlu Ömer, Affan oğlu Osman, Ebû Talib oğlu Ali ve Ebû Süfyan oğlu Muaviye şahittir ve bunu Muaviye ile Ebû Talib oğlu Ali yazdı.[4]

Temimi Dârî'nin Mescidi Kandille Aydınlatması

Peygamberimizin mescidi yatsı ve sabah namazı vakitlerinde, içinde hurma dalı ve yaprakları yakılarak aydınlatılırdı.

Temimi Dârî, Şam'dan Medine'ye gelirken yanında birkaç altın kandil ile kandil bağları ve zeytinyağı getirmişti.

Temimi Dârî'nin beş uşağı vardı. Cuma günü uşaklarına emrederek kandil bağlarını serdirdi. Karanlık basınca da kandilleri yaktırdı ve mescidin direklerine astırdı.[5]

Peygamberimiz mescide gelip de kandillerle aydınlandığını görünce:

"Bunu kim yaptı?" buyurdu.

Temimi Dârî'nin yaptığını öğrenince Peygamberimiz, ona:

"Sen İslâmı nurlandırdın, İslâmın mescidini süslendirdin Allah da seni dünya ve ahirette nurlandırsın!" buyurdu.

---

[1] Yakut-Mücemülbüldan, c.2, s.212
[2] Yakut-Mücemülbüldan, c.4, s.180
[3] Kastalanî-Mevahib, c.1, s.296; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.237
[4] Zürkanî-Mevahib, c.3, s.359; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.237
[5] İbn-i Abdülberr-İstiab, c.2, s.683; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.2, s.278; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.2, s.328; Semhudî-Vefa, c.2, s.596-597

Benî Hilâllerden Bazılarının Müslüman Olması

Sa'saa oğlu Âmirlerin bir oymağı olan Benî Hilâllerin, Adnan'a kadar ataları şöyle sıralanır:

Adnan oğlu Maad, Maad'ın oğlu Nizar, Nizar'ın oğlu Mudar, Mudar'ın oğlu Kaysı Aylan, Kaysı Aylan'ın oğlu Hasafa, Hasafa'nın oğlu İkrîme, İkrîme'nin oğlu Mansur, Mansur'un oğlu Hevazin, Hevazin'in oğlu Bekr, Bekr'in oğlu Muaviye, Muaviye'nin oğlu Sa'saa, Sa'saa'nın oğlu Âmir, Âmir'in oğlu Benî Hilâl.[1]

Peygamberimizin eşlerinden Hâris kızı Hz. Meymune ile yoksulların anası Huzeyme kızı Hz. Zeyneb, Benî Hilâllerdendi.[2]

Mekke'nin fethinden, Peygamberimizin Tebük'ten dönüşünden ve Sakîflerin Müslüman oluşundan sonra Medine'ye her taraftan heyetler gelmeye ve Müslüman olmaya başladılar.

Benî Hilâllerden de iki kişi gelerek Peygamberimizle görüştüler. Bunlar; Asram oğlu Abd-i Avf ve Muhârık oğlu Kabîsa idi. Abd-i Avf Müslüman olunca Peygamberimiz onun adını Abdullah olarak değiştirdi.[3]

Kebîsa oğlu Muhârık Müslüman olduğu zaman:

"Ya Resulullah, ben kavmimden birisine kefil olup borç yüklendim. Bu hususta bana yardım et!" dedi. Peygamberimiz:

"Biraz bekle. Bize, zekât mallarından gelsin de sana ondan verelim." buyurdu. Sonra da:

"Ey Kabîsa, şüphe yok ki üç sınıf insandan her biri müstesna olmak üzere dilenmek hiçbir kimseye helâl değildir!

1. Kefalet altına giren kimseye, o malı edininceye kadar dilenmek helâldır. Sonra bundan vazgeçer.

2. Bütün malını yok eden, bir felâkete uğrayan kimsenin geçim ihtiyacını yahut hacetini giderinceye kadar dilenmesi helâldir.

3. Yoksulluğa uğrayan o derece ki, kavminden aklı başında üç kişinin, gerçekten o kişinin yoksul olduğuna şahadette bulundukları kimsenin geçim ihtiyacını sağlayıncaya yahut hacetini giderinceye kadar dilenmesi helâldir.

---

[1] İbn-i Hazm-Cemhere, s.272, 482
[2] İbn-i Hazm-Cemhere, s.274
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.205; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.286; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.309

Ey Kabîsa, dilenmenin bundan ötesi haramdır. Dilenen, dilendiğini haram olarak yer." buyurdu.[1]

Kabîsa'nın Peygamberimizden Yararlı Dileği

Muhârik oğlu Kabîsa, Peygamberimizin yanına uğradığında Peygamberimiz ona:

"Ey Kabîsa, seni yine ne getirdi?" buyurdu. Kabîsa:

"Ya Resulullah, yaşım çok ilerledi, kemiklerim inceldi. Bana öğreteceğin şeylerle yüce Allah beni yararlandırsın diye sana geldim!" dedi.

Peygamberimiz: "Ey Kabîsa, uğrayacağın hiçbir taşın, hiçbir ağacın ve hiçbir çadırın yanından kendin için Allah'tan yarlığanma dilemedikçe geçme.

Sabah namazını kıldığın zaman üç kere; Allah'ı hamd ile birlikte tenzih eder her türlü eksiklikten uzak tutarım. Ey Allah'ım! Sen, beni hastalıklardan selâmette kıl!

Ey Allah'ım! Ben, senin yanındakilerden isterim. Üzerime fazlı keremini dağıt, rahmetini üzerime yay, bereketlerini üzerime indir! de." buyurdu.[2]

Baş Münafık Übeyy Oğlu Abdullah'ın Ölümü

Selûl oğlu Übeyy, Übeyy'in oğlu Abdullah'ın babaannesi Huzâalardan Selûl adında bir kadındı. Bundan dolayı Selûl'e nispet edilirlerdi. Übeyy oğlu Abdullah'ın evi, Benî Neccarlar ile Benî Sâidelerin evleri arasındaydı.

Übeyy oğlu Abdullah'ın annesi Benî Neccarlardan Haram oğlu Münzir'in kızı Halve idi.

Ebû Âmir'in halasının oğlu olan Übeyy oğlu Abdullah, cahiliye çağının sonlarına doğru Hazreçlerin seyyidi ve ulusu idi.[3]

Medinelilerin ona taç giydirmeye ve tacın üzerine de hükümdarlık sarığı sarmaya hazırlandıkları bir sırada Peygamberimizin Medine'ye gelişi, Übeyy oğlu Abdullah'ı derin üzüntüye uğratmış, kendisine hükümdarlık tacı düzenlenirken saltanatının elinden gidişini Peygamberimizden bilmişti.

İslâmiyetin Medine'de hızla yayılıp halkın birbirleriyle yarışırcasına Peygamberimizin başında toplanmaları, Übeyy oğlu Abdullah'ı büsbütün kıskandırmış ve çileden çıkarmıştı.

Gerek Peygamberimiz ve gerekse sahabeleri; müşrikler ile ehlikitaplılarla savaşmaya Allah tarafından izin verilinceye kadar, Allah'ın emir ve tavsiyelerine uyarak müşriklerin

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.7, s.35, c.1, s.309; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.477, c.5, s.60; Müslim-Sahîh, c.2, s.722

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.60

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.540; İbn-i Hazm-Cemhere, s.355

de ehlikitapların (Yahudiler) da uygunsuz tutum ve davranışlarına, işkencelerine katlanmışlardı.

Savaşa izin verilince, Peygamberimiz müşriklerle çarpışmak üzere Bedir savaşına çıktı. Orada Kureyş müşriklerinin en namlı, en azılı ve belli başları öldürüldü. Bunun üzerine Übeyy oğlu Abdullah ile müşrikler ve puta tapanların yandaşları:

“Bu zafer ve galebenin Müslümanlara yöneldiğini açıkça gösteren bir hadisedir!” diyerek, ister istemez Peygamberimize gelip İslâmiyet üzerine biat ederek Müslüman oldular.

Übeyy oğlu Abdullah ölünceye kadar Müslümanları birbirine düşürmeye, İslâm birliğini dağıtmaya, İslâmiyeti içinden yıkmaya tüm gücüyle çalışmışsa da Peygamberimiz, onun ve yardımcılarının sinsi sinsi kurdukları tuzaklardan Müslümanları ve Müslümanlığı daima kurtarmış ve onların emellerini boşa çıkarmıştır.

Peygamberimiz, Übeyy oğlu Abdullah’ı hiçbir zaman bir köşeye itip onun İslâmiyete ve Müslümanlara karşı açıktan bir cephe kurmasına meydan vermemiş, kendisine daima Müslüman muamelesi yapmış, yumuşak davranmış ve onu da yumuşak davranmak ve yumuşak davranınca da düşen fırsatları anında ve serbestçe değerlendirmemek zorunda bırakmıştır.

Übeyy Oğlu Abdullah’ın Kötü Tutum ve Davranışları

1. Übeyy oğlu Abdullah, Uhud savaşına giderken yolda İslâm ordusunun üçte birini teşkil eden üç yüz on kişi ile birlikte savaşmaktan vazgeçip geri dönmüştü.

2. Benî Nadir Oğulları göç etmeye hazırlandıkları sırada Abdullah, onlara adamlarından Süveyd ile Dâis’i göndermiş, Übeyy oğlu Abdullah, size sakın yurdunuzu ve mallarınızı bırakıp gitmeyiniz, kalenizde oturunuz. Benim yanımdakilerden, kavmimden ve başka Araplardan iki bin kişi sizinle birlikte kalenize girecek, son nefeslerine kadar hepsi de ölmeyi göze alacaklardır. Kurayza Oğulları da size yardım eder, size bırakmazlar. Gatafanlardan olan müttefikleriniz size yardım ederler, demişti.

3. Benî Mustalik savaşında Muhacirler ile Ensarı kışkırtıp birbirlerine düşürmüş, kılıçlarına el attırmış ve Peygamberimizin yetişip onları teskin etmesiyle büyük bir kavganın önüne geçilebilmişti.

4. Hendek savaşında da uydurma haberlerle evlerine dönmek isteyen münafıkların başında bulunuyordu.

5. Benî Kurayza Yahudilerini direnmeye ve Peygamberimize karşı koymaya teşvik etmekten geri durmamıştı.

6. Nihayet Tebük seferine çıkılacağı sırada başındaki münafıklar ve Yahudi müttefikleriyle birlikte karargâhını İslâm ordusunun sonuna doğru kurduktan ve ordu

harekete geçtiği sırada da Peygamberimizin ordusuna katılmamakla kalmamış, Muhammed (Aleyhisselâm) güç durumda! Şiddetli sıcaklar da ve çok uzak diyarlarda Rumlarla savaşacak. Hâlbuki kendisinde buna yetecek güç yok! Herhâlde Muhammed (Aleyhisselâm) Benî Asfarlarla (Rumlar) çarpışmayı oyuncak sanıyor. Onun ashabını bir sabah, ikişer ikişer iplere bağlanmış olarak görür gibiyim sanki… diyerek ashabı korkutmaya çalışmıştı.[1]

Übeyy Oğlu Abdullah'ın Hastalığı ve Vefatı

Übeyy oğlu Abdullah; Hicretin dokuzuncu yılı Şevval ayının sonuna doğru hastalandı. Hastalığı yirmi gece sürdü ve Zilkade ayında vefat etti.[2]

Peygamberimiz, Übeyy oğlu Abdullah'ı hastalığı sırasında sık sık gidip ziyaret ederdi.

Bir gün Übeyy oğlu Abdullah, Peygamberimizin kendisine ziyarete gelmesi için haber yollamıştı ve Peygamberimiz de onu ziyarete gitti.

Peygamberimiz, Übeyy oğlu Abdullah'ın ölmek üzere olduğunu anlayınca:

"Ben, senin Yahudileri sevmenden vazgeçmeni isterdim. Yahudi sevgisi nihayet seni helâk etti." buyurdu. Übeyy oğlu Abdullah:

"Zürâre oğlu Es'ad onlara kin besledi de kendisine ne yararı oldu ki?" dedi.

Abdullah bu sözü söyledikten sonra:

"Ya Resulullah! Şimdi kınama ve azarlama zamanı değil, ölme zamanıdır! Ben, seni yanıma beni azarlayasın diye değil, benim için yarlığanmak dileyesin diye çağırttım.

Ölürsem yıkanışımda yanımda bulun. Bana gömleğini ver, onun içine sarılayım! Cenaze namazımı kıl ve benim yarlığanmam için de Allah'a dua et!" dedi.[3]

Übeyy oğlu Abdullah vefat edince oğlu Abdullah, Peygamberimize gelip:

"Ya Resulullah, Übeyy oğlu Abdullah öldü. Gömleğini ver de onun içine sarıp kefenleyeyim. Onun cenaze namazını kıl ve yarlığanması için Allah'a dua et." dedi.

Peygamberimiz sırtından gömleğini çıkarıp ona verdi ve:

"Cenaze hazırlanınca bana haber ver, cenaze namazını da kılayım." buyurdu.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.39, 57, 165; Taberî-Tarih, c.3, s.12, Tefsir, c.28, s.113-114; Belâzürî-Ensab, c.1, s.315; Beyhakî-Sünen, c.9, s.31; Vakıdî-Megazi, c.1, s.367-368, c.3, s.298 (1368-1948 baskısı), c.3, s.995-996; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.303, c.4, s.162; Ahzab suresi, ayet 13; Taberî-Tarih, c.3, s.143

[2] Taberî-Tarih, c.3, s.153; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1057; Ebülfida-Sîre, c.4, s.64

[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1057; Ebû Davud-Sünen, c.3, s.184; Taberî-Tefsir, c.10, s.206; Ebülfida-Sîre, c.4, s.64-65; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.140

Peygamberimiz, Übeyy oğlu Abdullah'ın yıkanmasında ve kefenlenmesinde bulundu, cenazesi Musallaya konuldu. Peygamberimiz cenaze namazını kıldırmak üzere ileri vardığı sırada Hz. Ömer, Peygamberimizin eteğinden tutup çekti ve önünde durdu:

"Ya Resulullah, Allah düşmanı Übeyy oğlu Abdullah için namaz mı kılacaksın?" dedi. Peygamberimiz gülümsedi.

Peygamberimizin gülümsemesi üzerine Hz. Ömer, Übeyy oğlu Abdullah'ın bütün yaptıklarını sıralayarak, bunun namazı senin neyine gerek, Allah seni münafıklar üzerine namaz kılmaktan nehyetmedi mi?[1] dediği zaman Peygamberimiz:

"Ben iki şeyden birisini tercih etmekte serbest bırakılmış ve ben de tercihimi yapmış bulunuyorum.

Et-Tevbe Sûresi, ayet 80:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْۜ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْع۪ينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِق۪ينَ۟

"Onların bağışlanması için Allah'a ister dua et ister etme; onların affedilmesi için yetmiş kere de dua etsen Allah onları bağışlamayacaktır. Çünkü onlar Allah ve resulünü inkâr etmişlerdir. Allah günaha batmış kimseleri doğru yola iletmez."

Sonra da onun üzerine cenaze namazını kıldırdı, ashap da Peygamberimizle beraber namazını kıldılar.[2] Sonra kabre kadar gittiler.

Tabutu münafıkların en kötüleri taşıdı.

Peygamberimiz, Übeyy oğlu Abdullah'ın tabutunun yanında kabre kadar yürüdü. Cenaze gömülünceye kadar Peygamberimiz kabrin başında ayakta durdu.[3]

Münafık Ölümleri Hakkında Allah'ın Peygamberimize Son ve Kesin Emri

Et-Tevbe Sûresi, ayet 84:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَلَا تُصَلِّ عَلٰٓى اَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ اَبَداً وَلَا تَقُمْ عَلٰى قَبْرِه۪ۜ اِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.16, 18; Buharî-Sahîh, c.2, s.76, c.5, s.206; Ebû Davut-Sünen, c.3, s.184; Tirmizî-Sünen, c.5, s.279-280; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1057-1058; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.196-197

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.197; Buharî-Sahîh, c.2, s.76, c.5, s.207; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.16; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1058; Tirmizî-Sünen, c.5, s.279

[3] Tirmizî-Sünen, c.5, s.279; Buharî-Sahîh, c.5, s.206; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1059

“ve onların arasından ölen hiç kimsenin namazını kılma, mezarı başında da durma! Çünkü onlar Allah ve resulünü inkâr ettiler ve yoldan sapmış olarak öldüler.

Bu ayetin inmesinden sonra Peygamberimiz hiçbir münafığın cenaze namazını kılmadı, kabri başında da durmadı.

Rivayete göre; Übeyy oğlu Abdullah’a, Peygamberimizin kendi gömleğini kefenlenmesi için verdiğini ve cenaze namazında mağfiret dilemesini gören Hazreçlerden bin kişi Müslüman olmuştur.[1]

Dokuzuncu Yıl Haccı ve Müşriklere Ültimatom

Peygamberimizin Hac Niyeti ve Vazgeçmesi

Peygamberimiz Ramazan ayında Tebük’ten döndükten sonra hac yapmak istedi sonra da:

“Beytullah’da müşrikler bulunacaklar ve orada çırılçıplak tavaf edecekler, bu hâl ortadan kalkmadıkça ben haccetmek istemem!” buyurdu.[2]

Müşrikler geceleyin üzerlerinde hiçbir örtü olmadan Kâbe’yi çırılçıplak tavaf ederler ve böyle yapmayı Kâbe’ye bir tazim ve saygı sayarlardı.

Beytullah’ı anÂmin beni doğurduğu hâl üzere tavaf ederim, üzerimde dünyanın zulüm karışan hiçbir şeyi yok, derlerdi.[3]

Kadınlardan da böyle yapanlar olurdu.

Elbiseli tavaf etmek isteyenler Kureyşlilerden emaneten veya kira ile alacakları elbiseden başka elbiseyle tavaf etmek pek istemezlerdi.

Müşriklerden biri herhangi bir elbiseyle tavaf ettiği zaman onu tavaftan sonra atar, lânetlik adını taktığı elbiseyle artık ne kendi ne de başkası hiçbir zaman el sürmezdi.

Peygamberimizin Hz. Ebû-Bekr’i Hac Amiri Olarak Göndermesi

Peygamberimiz Hicretin dokuzuncu yılı Ramazan ayının kalan günleriyle Şevval ve Zilkade aylarını geçirdikten sonra Müslümanlara hac yaptırmak üzere Hz. Ebû-Bekr’i Hac Amirliğine tayin etti.[4]

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.140-141
[2] Taberî-Tefsir, c.10, s.62; Ebülfida-Tefsir, c.2, s.332
[3] Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.233; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.231
[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.188; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.141; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.228

Hz. Ebû-Bekr, üç yüz Müslümanla birlikte Medine'den yola çıktı. Peygamberimiz kurbanlık olarak boyunlarına nişan taktığı, sağ yanlarına eliyle işaretler yaptığı yirmi deveyi de Cündübül'Eslemî oğlu Naciye'ye teslim ederek onlarla birlikte yolladı.

Hz. Ebû-Bekr, Zülhuleyfe'de ihrama girerek telbiyeye başladı.

Zülhuleyfe, Medinelilerin ihrama girme yerlerinden olup, Medine'ye uzaklığı altı veya yedi mildir. (11 veya 13 kilometre)

Hz. Ali'nin Görevi

Hz. Ebû-Bekr hac amiri olarak Mekke'ye gönderildikten sonra Peygamberimize Tevbe Sûresi nazil olmuştu. Ya Resulullah, bu sûreyi halka okumak üzere Ebû-Bekr'e gönderseniz, denildi. Peygamberimiz:

"Bu tebliği benden veya ev halkımdan olan bir adamdan başkası benim yerime eda edemez, yerine getiremez." buyurdu.

Çünkü; Arapların âdet ve geleneğine göre herhangi bir muahedeyi ancak kabilenin reisi veya onun akrabasından biri arzedebilir veya bozabilirdi.

Hz. Ali de Peygamberimize bu bakımdan Hz. Ebû-Bekr'den daha yakın bulunuyordu.

Hz. Ali'nin Halka İlân ve Tebliğ Edeceği Hükümler

Peygamberimiz, Hz. Ali'yi yanına çağırdı ve ona şöyle emir verdi:

1. Tevbe sûresinin baş tarafından şu yazılmış olanları götür.

2. Kurban kesme günü Mina'da toplandıkları zaman bağırarak ilân et ki hiçbir kâfir cennete giremez.

3. Bu yıldan sonra hiçbir müşrik hac yapmayacak.

4. Hiçbir çıplak Beytullah'ı tavaf etmeyecek.

5. Kimin Resulullah ile anlaşması varsa müddeti bitinceye kadar muteber olacaktır.

6. Müddetsiz anlaşmalar için dört ay zaman tanınacak.

Hz. Ali: "Ey Allah'ın Peygamberi, ben ne yaşlıyım ne de hatibim." dedi.

Peygamberimiz: "Bunu muhakkak ya ben götüreceğim ya da sen götüreceksin. Olmazsa ben gideceğim. Fakat sen git.

Hiç şüphesiz Allah, senin diline sebat, kalbine hidayet verir.” buyurdu ve sonra da elini Hz. Ali’nin göğsüne koyup sıvazladı.[1]

Hz. Ali, Peygamberimizin devesine binerek yola çıktı. Ebû Hüreyre de Hz. Ali ile birlikte gitti ve Hz. Ali, Hz. Ebû-Bekr’e yolda yetişti.

Hz. Ebû-Bekr seher vakti Arc’da bulunduğu sırada arkasından Peygamberimizin devesi Kasvâ’nın böğürtüsünü işitti, Peygamberimizin geldiğini sandı.

“Bu Kasvâ’dır! (Daremî’ye göre Ced’a) Kasvâ’nın böğürtüsüdür. Belki de Resulullah Aleyhisselâm hacca gelmiştir.

Keşke gelseydi, namazı kendisiyle birlikte kılardık!” dedi ve telâşla gitti. Bir de baktı ki Kasvâ’nın üzerinde gelen Hz. Ali’dir![2]

Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ali’yi görünce: “Amir misin yoksa memur musun? Ya da elçi misin?

Resulullah Aleyhisselâm hacca seni mi amir tayin etti?” diye sordu. Hz. Ali:

“Hayır! Memurum, elçiyim.” dedikten sonra devam etti:

“Resulullah Aleyhisselâm, beni haccın durak yerlerinde halka, Berâe (ültimaton) sûresini okuyayım ve her ahit sahibine ahdinin tamamlanacağını da bildireyim diye gönderdi.” dedi.

Peygamberimizin mektubunu Hz. Ebû-Bekr’e verdi.

Peygamberimiz, mektupta yazılı sözleri Hz. Ali’nin halka ilân etmesini emir buyurmuştu.

Hz. Ebû-Bekr’e de müşriklere muhalefet edilmesini, arife günü Müzdelife’de değil Arafat’ta vakfe yapılmasını, güneş batmadıkça Arafat’tan dönüşe geçilmemesini, Müzdelife’den ise güneş doğmadan önce dönüşe geçilmesini yazmıştı.

İkisi birlikte gittiler.[3]

Hz. Ebû-Bekr, Mekke’ye ifrat haccına niyetlenmiş olarak girdi, terviyeden[4] önceki günde yani Zilhiccenin yedinci gününde öğleden sonra halka bir hutbe irat etti.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.190; Belâzürî-Ensab, c.2, s.383; Hâzin-Tefsir, c.2, s.204; Taberî-Tefsir, c.10, s.65; Tirmizî-Sünen, c.3, s.222; Ebülfida-Tefsir, c.2, s.333

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.190; Taberî-Tefsir, c.10, s.65; Daremî-Sünen, c.1, s.393; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1077; Tirmizî-Sünen, c.3, s.275

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.190; Taberî-Tefsir, c.10, s.65; Ebülfida-Sîre, c.4, s.69; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.229; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.141; Daremî-Sünen, c.1, s.393; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1077; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.168; Tirmizî-Sünen, c.5, s.275

[4] Terviye günü: Arefe gününden önceki gün terviye günüdür

Hz. Ali'nin Tevbe (Berâe) Sûresini Okuması

Hz. Ali halka hitaben Tevbe (Berâe) sûresini okudu.

Rivayete göre; Peygamberimiz Tevbe (Berâe) sûresinin başından otuz veya kırk ayet yazdırıp, Hz. Ali'ye vermişti.

Yüce Allah, Peygamberimize gönderdiği **Et-Tevbe Sûresi 1-37 nci ayet**lerinde şöyle buyurdu:

بَرَّاءَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖ اِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَۜ ﴿١﴾فَسِيحُوا فِي الْاَرْضِ اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا
اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِۙ وَاَنَّ اللّٰهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ﴿٢﴾وَاَذَانٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖ اِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْاَكْبَرِ اَنَّ اللّٰهَ
بَرِيٓءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَۙ وَرَسُولُهُۜ فَاِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْۚ وَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِۜ وَبَشِّرِ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِعَذَابٍ اَلِيمٍۙ ﴿٣﴾اِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْـًٔا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ اَحَدًا
فَاَتِمُّوا اِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ اِلٰى مُدَّتِهِمْۜ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٤﴾فَاِذَا انْسَلَخَ الْاَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ
وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍۚ فَاِنْ تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَخَلُّوا
سَبِيلَهُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾وَاِنْ اَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَاَجِرْهُ حَتّٰى يَسْمَعَ كَلَامَ اللّٰهِ ثُمَّ اَبْلِغْهُ مَاْمَنَهُۜ
ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

1. Allah ve Resulünden, antlaşma yapmış olduğunuz müşriklere karşı fesih -bildirimidir!

2. Yeryüzünde dört ay daha serbestçe dolaşın; fakat bilin ki asla Allah'ı âciz bırakamazsınız ve Allah inkârcıları er-geç rezil rüsvâ edecektir.

3. Yine Allah ve resulünden bu büyük hac günü insanlara duyurudur: Allah ve resulünün müşriklerle hiçbir bağı yoktur. Şayet tövbe ederseniz, bu kendi iyiliğinize olur; eğer sırt çevirirseniz bilin ki siz Allah'ı âcizliğe düşüremezsiniz. (Resulüm!) İnkârcıları elem veren bir azapla müjdele!

4. Ancak kendileriyle antlaşma yaptığınız müşriklerden bilâhare yükümlülüklerini eksiksiz yerine getiren ve sizin aleyhinize kimseye arka çıkmayanlar müstesna; onlara verdiğiniz söze süresi doluncaya kadar riayet ediniz. Allah haksızlıktan sakınanları sever.

5. Haram aylar çıkınca, müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün, esir alın, kuşatın ve onları her geçit yerinde gözetleyin. Şayet tövbe ederler, namazlarını kılarlar ve zekâtlarını verirlerse artık onları serbest bırakın. Allah yargılayıcıdır, bağışlayıcıdır.

6. ve eğer müşriklerden biri senden korunma isterse, Allah'ın sözünü duymasına fırsat vermek için onu koruma altına al; sonra onu kendi güvenlik bölgesine ulaştır. Bu uygulama, onların bilmeyen bir topluluk olmalarından dolayıdır.

بِسْــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ رَسُولِهٖٓ اِلَّا الَّذٖينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِۚ فَمَا اسْتَقَامُوا
لَكُمْ فَاسْتَقٖيمُوا لَهُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقٖينَ ﴿٧﴾كَيْفَ وَاِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فٖيكُمْ اِلاًّ وَلَا ذِمَّةًۜ
يُرْضُونَكُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبٰى قُلُوبُهُمْۚ وَاَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَۚ ﴿٨﴾اِشْتَرَوْا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ثَمَناً قَلٖيلاً فَصَدُّوا عَنْ
سَبٖيلِهٖۜ اِنَّهُمْ سَٓاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾لَا يَرْقُبُونَ فٖي مُؤْمِنٍ اِلاًّ وَلَا ذِمَّةًۜ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾فَاِنْ
تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدّٖينِۜ وَنُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾وَاِنْ نَكَثُٓوا
اَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فٖي دٖينِكُمْ فَقَاتِلُٓوا اَئِمَّةَ الْكُفْرِۙ اِنَّهُمْ لَٓا اَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴿١٢﴾اَلَا
تُقَاتِلُونَ قَوْماً نَكَثُٓوا اَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِاِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَؤُ۫كُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍۜ اَتَخْشَوْنَهُمْۚ فَاللّٰهُ اَحَقُّ اَنْ تَخْشَوْهُ
اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنٖينَ ﴿١٣﴾قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ بِاَيْدٖيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ
مُؤْمِنٖينَۙ ﴿١٤﴾وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْۜ وَيَتُوبُ اللّٰهُ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ حَكٖيمٌ ﴿١٥﴾اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ
تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذٖينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلَا رَسُولِهٖ وَلَا الْمُؤْمِنٖينَ وَلٖيجَةًۜ
وَاللّٰهُ خَبٖيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

7. Müşriklerin Allah’ın yanında, peygamberinin yanında geçerli ahdi nasıl olabilir? Ancak Mescid-i Harâm yanında kendileriyle antlaşma yaptıklarınız müstesnadır. Onlar size verdikleri söze sadık kaldıkları sürece siz de onlara verdiğiniz sözde durun. Şüphesiz Allah günahtan sakınanları sever.

8. Verdikleri söze nasıl güvenilebilir ki? Şayet size galip gelselerdi, yakınlık bağını da antlaşma hükümlerini de sizin için gözetmezlerdi. Onlar dilleriyle sizi memnun etmeye çalışıyorlar, fakat kalplerinden geçen çok farklı. Zaten onların çoğu yoldan çıkmış kimselerdir.

9. Allah’ın âyetlerini basit bir menfaate değiştiler, böylece insanları Allah yolundan engellediler. Bakın, onların yapageldikleri ne kötü!

10. Bir mümin hakkında ne yakınlık bağına ne de antlaşma hükümlerine riayet ederler; işte onlar böyle sınır tanımaz kimselerdir.

11. Ama tövbe ederlerse ve namazlarını kılıp zekâtlarını verirlerse, artık onlar sizin din kardeşlerinizdir. Bilmek isteyenler için âyetlerimizi ayrıntılarıyla açıklıyoruz.

12. Şayet antlaşma yaptıktan sonra yeminlerini bozarlar ve dininizi karalamaya kalkışırlarsa, siz de küfrün elebaşılarıyla vuruşun; çünkü onların yeminleri yok sayılır. (Böyle yaparsanız) belki vazgeçerler.

13. Yeminlerini bozan, peygamberi sürüp çıkarmaya karar veren ve size karşı saldırıyı ilk başlatan topluluğa karşı savaşmaktan geri mi duracaksınız? Yoksa onlardan korkuyor musunuz? Oysa asıl çekinmeniz gereken Allah’tır; eğer yürekten inanıyorsanız.

14-15. Onlarla savaşın ki, Allah onları sizin elinizle cezalandırsın, onları rezil rüsvâ etsin, sizi onlara karşı başarılı kılsın, inananların yüreklerine su serpsin, kalplerindeki öfkeyi yatıştırsın. Allah dilediğinin tövbesini kabul eder. Allah bilmekte, hikmetle yönetmektedir.

16. Yoksa Allah sizden cihad edenleri ve Allah'tan, peygamberinden ve müminlerden başkasını sırdaş edinmeyenleri ortaya çıkarmadan, kendi halinize bırakılacağınızı mı sandınız? Allah yapıp ettiklerinizden haberdardır.

بِسْــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ اَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللّٰهِ شَاهِدِينَ عَلٰى اَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِۜ اُو۬لٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْۚ وَفِي
النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾اِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ وَلَمْ
يَخْشَ اِلَّا اللّٰهَ فَعَسٰٓى اُو۬لٰٓئِكَ اَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾اَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَٓاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ
اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَجَاهَدَ فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِۜ لَا يَسْتَوُ۫نَ عِنْدَ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمٖينَۢ ﴿١٩﴾اَلَّذٖينَ
اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْۙ اَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللّٰهِۜ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْفَٓائِزُونَ
٢٠﴿يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فٖيهَا نَعٖيمٌ مُقٖيمٌۙ ﴿٢١﴾خَالِدٖينَ فٖيهَٓا اَبَداًۜ اِنَّ اللّٰهَ﴿
﴾عِنْدَهُٓ اَجْرٌ عَظٖيمٌ ﴿٢٢

17. Müşrikler, inkârlarına bizzat kendileri tanıklık edip dururken, Allah'ın mescidlerini onarıp şenlendiremezler. Onlar, yapıp ettikleri boşa giden kimselerdir ve onlar ebedî olarak ateşte kalacaklardır.

18. Allah'ın mescidlerini ancak Allah'a ve âhiret gününe inanan, namazını kılan, zekâtını veren ve yalnız Allah'tan korkup çekinen kimseler imar edebilirler. İşte bunların doğru yolu bulanlardan olmaları umulur.

19. Hacılara su verme ve Mescid-i Harâm'ın imar ve bakım işini (üstlenen kimseyi), Allah'a ve âhiret gününe inanıp Allah yolunda cihad eden kimseyle bir mi tutuyorsunuz? Bunlar Allah katında bir değildirler. Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez.

20. İnanan, hicret eden, Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenlerin Allah katındaki mertebeleri pek büyüktür. Muradına erecek olanlar da onlardır.

21. Rableri onları kendi rahmeti, hoşnutluğu ve cennetleriyle müjdeliyor; onlar için orada kesintisiz nimetler vardır.

22. Onlar orada ebedî olarak kalacaklardır. Kuşkusuz en büyük ödül Allah katında olandır.

بِسْــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا اٰبَاءَكُمْ وَاِخْوَانَكُمْ اَوْلِيَاءَ اِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْاِيمَانِۜ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ
مِنْكُمْ فَاُولٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾قُلْ اِنْ كَانَ اٰبَاؤُكُمْ وَاَبْنَاؤُكُمْ وَاِخْوَانُكُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَاَمْوَالٌ
اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا اَحَبَّ اِلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ
فَتَرَبَّصُوا حَتّٰى يَأْتِيَ اللّٰهُ بِاَمْرِهِۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍۙ
وَيَوْمَ حُنَيْنٍۙ اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْـٔاً وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَۚ
٢٥﴾ثُمَّ اَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلٰى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَاَنْزَلَ جُنُوداً لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُواۜ وَذٰلِكَ﴿
﴾جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦﴾ثُمَّ يَتُوبُ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ يَشَاءُۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٧

23. Ey iman edenler! Şayet inkârı imana tercih ederlerse, babalarınızı ve kardeşlerinizi dahi dayanıp güvenilecek dostlar edinmeyin. İçinizden kimler onları dost edinirse, işte kendilerine kötülük edenler bunlardır.

24. De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım-akrabanız, kazandığınız mallar, durgunluğa uğramasından endişe ettiğiniz ticaretiniz ve hoşlandığınız meskenler size Allah'tan, peygamberinden ve O'nun yolunda cihaddan daha sevimli ise, artık Allah buyruğunu (kıyameti) gerçekleştirinceye kadar bekleyin. Allah günaha saplanmış kimseleri hidayete erdirmez."

25. Allah birçok yerde, bu arada Huneyn Savaşı'nda gerçekten size yardım etmiştir. O gün çokluğunuz sizi böbürlendirmiş, fakat bunun size hiçbir yararı olmamıştı; o yer geniş olmasına rağmen size dar gelmiş, nihayet geriye çekilmeye başlamıştınız.

26. Bunun üzerine Allah, peygamberinin ve müminlerin üzerine kendi katından bir güven duygusu indirdi, bir de göremediğiniz askerler gönderdi ve böylece inkâr edenlerin cezasını verdi. İşte bu, inkârcıların hakettiği karşılıktır.

27. Artık bunun ardından Allah dilediğinin de tövbesini kabul eder. Allah bağışlayıcıdır, esirgeyicidir.

بِسْـــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هٰذَاۚ وَاِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً
فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ اِنْ شَاءَۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾ قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ
الْاٰخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ حَتّٰى يُعْطُوا
الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللّٰهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ
اللّٰهِۜ ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِاَفْوَاهِهِمْۚ يُضَاهِؤُنَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُۜ قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾ اِتَّخَذُوا
اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَاباً مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَۚ وَمَا اُمِرُوا اِلَّا لِيَعْبُدُوا اِلٰهاً وَاحِداًۚ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ
سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿﴾٣١

28. Ey iman edenler! Bilin ki Allah'a ortak koşanlar pisliğe batmışlardır; artık onlar bu yıldan sonra Mescid-i Harâm'a yaklaşmasınlar. Eğer yoksulluktan endişe ederseniz,

unutmayınız ki Allah size -dilerse- kendi lutfuyla bolluk verir. Allah bilmekte, hikmetle yönetmektedir.

29 Ehl-i kitap'tan Allah'a ve âhiret gününe inanmayan, Allah ve resulünün yasakladığını yasak saymayan ve hak dine uymayan kimselerle, yenilmiş olarak ve kendi elleriyle cizye verinceye kadar savaşın.

30. Yahudiler "Üzeyir Allah'ın oğludur" dediler, hıristiyanlar da "Mesîh (Îsâ) Allah'ın oğludur" dediler. Bunlar, daha önceki inkârcıların söylediklerine benzer biçimde ağızlarından çıkan sözlerdir. Allah onları kahretsin! (Gerçeklerden) nasıl da yüz çeviriyorlar!

31. Allah'ı bırakıp da din âlimlerini, rahiplerini, özellikle Meryem oğlu Mesîh'i rab edindiler. Oysa tek bir Tanrı'ya kulluk etmekle emrolunmuşlardı. O'ndan başka tanrı yoktur; O yüceler yücesidir, onların yakıştırdıkları eş ve ortaklardan bütünüyle uzaktır.

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِؤُا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللّٰهُ اِلَّا اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾ هُوَ الَّذٖي
اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدٖينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدّٖينِ كُلِّهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾ يَا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا اِنَّ
كَثٖيراً مِنَ الْاَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبٖيلِ اللّٰهِ وَالَّذٖينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ
وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلٖيمٍ ﴿٣٤﴾يَوْمَ يُحْمٰى عَلَيْهَا فٖي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوٰى
بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾ اِنَّ عِدَّةَ
الشُّهُورِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْراً فٖي كِتَابِ اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ مِنْهَا اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذٰلِكَ الدّٖينُ
الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فٖيهِنَّ اَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكٖينَ كَٓافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَٓافَّةً وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ
الْمُتَّقٖينَ ﴿٣٦﴾اِنَّمَا النَّسٖيٓءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذٖينَ كَفَرُوا يُحِلُّونَهُ عَاماً وَيُحَرِّمُونَهُ عَاماً لِيُوَاطِؤُا
عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللّٰهُ زُيِّنَ لَهُمْ سُٓوءُ اَعْمَالِهِمْ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرٖينَ ﴿٣٧﴾

32. İsterler ki Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürüversinler; ama inkârcılar hoşlanmasalar da Allah nurunu muhakkak tamamlamayı istiyor.

33. Bütün dinlerin üzerindeki yerini alsın diye resulünü, doğru yol rehberi ve hak din ile gönderen O'dur; müşrikler hoşlanmasalar da!

34. Ey iman edenler! Bilin ki yahudi din bilginlerinin ve hıristiyan din adamlarının birçoğu halkın mallarını haksızlıkla yerler ve Allah yolundan alıkoyarlar. Altın gümüş biriktirip Allah yolunda harcamayanları elem veren bir azapla müjdele!

35. O gün bunlar cehennem ateşinde kızdırılıp onların alınları, böğürleri ve sırtları dağlanacak: İşte yalnız kendiniz için toplayıp sakladıklarınız; tadın şimdi biriktirip sakladıklarınızı!

36. Doğrusu Allah'a göre ayların sayısı, Allah'ın gökleri ve yeri yarattığı günkü yazısına uygun olarak on ikidir; bunlardan dördü haram aylardır. İşte doğru olan hesap budur. O aylarda kendinize zulmetmeyin, müşrikler sizinle topyekün savaştıkları gibi siz de onlarla topyekün savaşın. Bilin ki Allah buyruklarına karşı gelmekten sakınanlarla beraberdir.

37. Aylara ek yapmak, inkârcılığı artırmaktan başka bir şey değildir, inkârcıların daha da sapmasına yol açmaktadır. Onlar (ayların sayısını) Allah'ın yasakladığı aylara uyarlamak üzere, bu eklemeyi bir yıl helâl bir yıl haram sayıyorlar ki, böylece Allah'ın haram kıldıklarını meşrû hale getirsinler. Bu yaptıkları kötü işler kendilerine güzel görünüyor. Allah inkârcılar topluluğunu doğru yola iletmez.

Arafattan Müzdelife'ye ve Müzdelife'den Mina'ya Dönüş

Hz. Ebû-Bekr orucunu açtığı vakitte Arafat'tan dönüşe geçerek Müzdelife'ye erişti. Sabah namazını erkence kıldırıp vakfe yaptı.

Müslümanları güneş doğmadan önce, erkenden Mina'ya yola çıkardı ve durmadan gittiler.

Akabe Cemreleri, Kurban, Tıraş ve Hutbe

Devenin üzerinde Akabe cemresine gelip birer birer yedi taş attıktan ve kurban kesim yerinde kurbanı kestikten sonra tıraş oldu, ihramını çıkardı. Öğle namazından sonra da hayvan üzerinde bir hutbe okudu.[1]

Hutbesinde Arafat'dan nasıl gelineceğini, kurban hükümlerini ve hac amellerini anlattı.

Hz. Ali'nin Tevbe (Berâe) Sûresini Tekrar Okuması ve Elçilik Vazifesi

Hz. Ebû-Bekr hutbesini bitirince Hz. Ali kalktı:

"Ey insanlar! Ben, sizlere Resulullah Aleyhisselâmın elçisiyim." dedi.

Müşrikler: "Ne hakkında?" diye sordular.

Hz. Ali, Tevbe sûresini okudu:

"Peygamberimizin emri gereğince halka tebliğ ve ilân edeceği şeyler hakkında ben, sizlere dört şey bildirmeye mecburum.

1. Hiçbir kâfir cennet girmez.

2. Hiçbir çıplak Beytullah'ı tavaf etmeyecek.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1077-1078

3. Bu yıldan sonra hiçbir müşrik haccetmeyecek.

4. Kimin Resulullah Aleyhisselâmla bir anlaşması varsa onun anlaşma müddeti bitinceye kadar muteber olacak.

Bunların dışında kalan her müşrike emniyet ve selâmetle yerlerine, yurtlarına dönebilmeleri için kendilerine tebligat yapıldığı günden itibaren dört ay mühlet verilmiştir.

Bundan sonra hiçbir müşrik için ne ahit ne de himaye vardır. Allah ve Allah'ın Resulü, müşrikleri himayeden uzaktır." dedi.[1]

Müşrikler: "Biz, senin ahdinden de senin amcanın oğlunun ahdinden de uzağız. Amcanın oğluna tebliğ et ki biz ahdimizi arka tarafımıza atmışızdır. Bizim de onunla aramızda mızraklarla, kılıçlarla vuruşmaktan başka ahit yoktur."

Dönüp giderlerken de, biz ne yapıyoruz, Kureyşliler bile Müslüman olmadılar mı gibi düşünce ve sözlerle birbirlerini kınadılar ve nihayet Müslüman oldular.[2]

Medine'ye Dönüş

Hz. Ebû-Bekr daha sonra Mekke'ye hareket etti. Ebtah'a gelince orada öğle namazını, Mekke'ye girince de akşam ve yatsı namazlarını kıldıktan sonra geceleyin yola çıktı. Yanında Hz. Ali olduğu hâlde Medine'ye döndüler.[3]

Bazı Kabile Temsilcileri ve Müslüman Olmaları

Yeman halkından Sa'd-i Huzeym temsilcileri Hicretin dokuzuncu yılında Medine'ye gelerek Peygamberimize biat etmişler ve Müslüman olmuşlardır.[4]

Benî Tayyiler Kahtan'ın soyundan gelme Kehlan kabilelerindendir.

Ben Tayyi temsilcilerinin Medine'ye gelişi Hicretin onuncu bazı kaynaklara göre de dokuzuncu yılındaydı.[5]

Peygamberimiz, Benî Tayyi temsilcilerine İslâmiyeti anlatıp Müslüman olmalarını teklif edince onlar Müslüman oldular.[6]

---

[1] Kastalanî-Mevahib, c.1, s.229; Daremî-Sünen, c.1, s.393; Nefesî-Medarik, c.2, s.115; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.168; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1078; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.190-191; Taberî-Tefsir, c.10, s.65; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.229; Belâzürî-Ensab, c.1, s.383; Nesaî-Sünen, c.5, s.234

[2] Taberî-Tarih, c.3, s.154; Nefesî-Medarik, c.2, s.115; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.291

[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1078; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.169

[4] Taberî-Tarih, c.3, s.155; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.248; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1

[5] Kalkaşandî-Nihayetülereb, s.326; İbn-i Haldun-Tarih, c.2, s.58; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.2, s.301; İbn-i Abdülberr-İstiab, c.2, s.559

[6] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.224; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.321

Sa’saa Oğlu Benî Âmir Temsilcilerinin Medine’ye Gelmesi

Benî Âmirlerden temsilci olarak Medine’ye ilk gelenler arasında bulunan Tufeyl oğlu Âmir, Kays oğlu Erbed ve Sülmâ oğlu Cebbar, Benî Âmirlerin reisleri ve cin fikirlileri idiler. Benî Âmir halkı Tufeyl oğlu Âmir’e, herkes Müslüman oldu, sen de Müslüman ol dedikleri zaman, Âmir:

“Araplar ardıma düşünceye kadar uğraşmaya kendimce ahdetmişimdir. Artık ben, Kureyş’in şu gencinin (Peygamberimiz) ardına düşebilir miyim hiç!” dedi.

Sonra da Kays oğlu Erbed’e: Şu adÂmin yanına vardığımızda ben karşısına geçer onu lâfa tutarım.

Ben böyle yaptığım zaman da sen onu arkasından kılıçla vurup öldür![1]

Muhammed (Aleyhisselâm) öldürüldüğü zaman halk savaşmak istemez, diyetten fazlasına rıza göstermezler. Biz de onlara diyeti öderiz!” demişti.

Erbed: “Ben bu işi yaparım!” diye söz vermişti.[2]

Benî Âmir temsilcileri Hicretin onuncu yılında Medine’ye geldiler. Peygamberimiz oturduğu sırada Tufeyl oğlu Âmir ile Kays oğlu Erbed, Peygamberimizin yanına gelerek ön tarafına oturdular.

Peygamberimiz, Âmir’in oturması için bir minder getirtti:

“Ey Âmir, Müslüman ol!” buyurdu.

Âmir: “Müslüman olursam bana ne yapacaksın?” diye sordu.

Peygamberimiz: “Müslümanların yararlandıklarından sen de yararlanacak, onların mükellef bulundukları vazifelerle sen de mükellef bulunacaksın!” buyurdu. Tufeyl oğlu Âmir:

“Müslüman olursam senden sonra bu işe beni memur edecek misin?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Bu, ne senin için ne de kavmin için mümkündür! Bu ancak Allah’a ait bir iştir. O, bunu dilediği zaman dilediğine verir.

Fakat ben, seni süvari kumandanı yapayım. Çünkü sen süvari adamsın!” buyurdu. Tufeyl oğlu Âmir:

“Ben zaten bugün Necid süvarilerinin başında bulunuyorum.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.213-214; Taberî-Tarih, c.3, s.165; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.232
[2] Ebülfida-Sîre, c.4, s.115; Ebû Nuaym-Delaîl, s.163

Sen, çöller halkını bana ver, şehirler halkı senin olsun!” dedi.

Peygamberimiz: “Olmaz!” buyurdu. Âmir:

“Ya Muhammed (Aleyhisselâm), gel sen, beni kendine dost ve yardımcı edin!” dedi. Peygamberimiz:

“Hayır! Sen, Allah’ın birliğine ve şeriki bulunmadığına iman etmedikçe ben, seni kendime dost ve yardımcı edinmem!” buyurdu.[1]

Âmir ile Erbed’in Peygamberimize Süikaste Yeltenmeleri

Tufeyl oğlu Âmir: “Ya Muhammed (Aleyhisselâm), benimle gel de seninle tenhada konuşalım.” dedi.

Peygamberimiz kalktı, duvara doğru yönelerek Âmir’le konuşmaya başladığı sırada Erbed kılıcına el attı, eli sanki kılıcının kını üzerinde kaldı ve kılıcını bir türlü kınından sıyırmaya gücü yetmedi. Peygamberimiz dönüp Erbed’in yapmak istediği şeyi görünce hemen onların yanından ayrıldı. Tufeyl oğlu Âmir:

“Ben, sana üç şey teklif ediyor ve seni üç şeyden birini seçmekte serbest bırakıyorum!

Ya çöller halkı senin olur şehir ve köyler halkı benim olur, ya ben sana halife olurum ya da Gatafan halkından bin al atlı bin de al kısraklı süvarilerle gelir seninle savaşırım. Süvarilerle piyadeleri senin üzerine yığarım!” dedi.

Peygamberimiz: “Ey Allah’ım! Tufeyl oğlu Âmir’in belâsını bana bırakmadan neyle ve nasıl dilersen onunla başımdan defet! Kendisini öldürecek şeyi onun üzerine sal! Kavmine de doğru yolu göster!

İslâmiyeti Tufeyl oğlu Âmir’in yardımından müstağni kıl!” diyerek dua etti.

Tufeyl oğlu Âmir ile Erbed, Peygamberimizin yanından ayrılarak Vâkım harresinde konakladılar. Vâkım, Medine’nin Harre semtindeki bir kalenin adıdır.[2]

Âmir, Erbed’e: “Yazıklar olsun sana Erbed! Sana emretmiş olduğum şey nerede kaldı? Yeryüzünde kendim hakkında en çok korkup çekindiğim bir adam varsa o da sendin! Bugünden sonra hiçbir zaman senden korkacak değilim!” dedi. Erbed:

---

[1] Ebû Nuaym-Delaîl, s.163; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.246; Ebülfida-Sîre, c.4, s.109-110, 114; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.310; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.232

[2] Ebû Nuaym-Delaîl, s.163; Buharî-Sahîh, c.5, s.42; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.310; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.232; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.214; Taberî-Tarih, c.3, s.165; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.299; Yakut-Mücemülbüldan, c.5, s.354

"Hakkımda hüküm vermekte acele etme! Emrini yerine getirmeye kaç kere yeltendimse onunla arama sen girdin. Arada senden başkasını göremedim! Kılıçla sana mı vursaydım?

Kılıcımın kınına el attığımda sanki elim kuruyup kaldı, kımıldatamadım!

Ya da kılıcımı sıyırmak istediğim zaman bir devenin önümde ağzını açıp bana doğru geldiğini gördüm! Ona kılıcımı sıyıraydım başımı yutar diye korktum!" dedi.[1]

Tufeyl oğlu Âmir ile Erbed yurtlarına doğru yola çıktılar. Yolda rastladığı kavminden Selûliye'nin çadırına indi ve orada yatıp uyudu.

Allah onun boynunda bir taun (veba) peyda etti. Dili dışarı sarktı. Öleceği sırada:

"Ey Âmir Oğulları! Demek benim gibi bir adam hem deve taununa benzeyen bir kabarcığa tutulacak hem de Selüllerden bir kadının çadırında ölecek ha!

Olamaz böyle şey! Getiriniz bana atımı!" dedi ve Âmir atının sırtına atladı, mızrağını eline aldı:

"Ey ölüm meleği! Ey ölüm! Çık karşıma da çarpışalım!" diyerek Azrail'e ve ölüme meydan okuyarak atını koşturdu, durdu.

En sonunda atından ölü olarak yere düştü![2]

Benî Amirlerin yurduna vardığı zaman kavmi Erbed'e, ne olup bittiğini sordular. O da:

"Bir şey yok! O, bizi öyle bir şeye davet etmişti ki onun şimdi yanımda olmasını ve kendisini okla vurup öldürmeyi ne kadar isterdim!" dedi.

Erbed bu sözü söyledikten bir veya iki gün sonra devesiyle yola çıktı. Allah da bir yıldırım salıp onu ve devesini yaktı, yok etti.[3]

VELÎD OĞLU HALÎD'İN KA'B OĞLU HÂRİSLERE GÖNDERİLMESİ

Benî Harisler, Benî Abdülmedân diye de anılırlar. Medân bir put ismi olup bu kabile o puta taptıklarından bu isimle anılmışlardı. Benî Harisler, Yemen'de Necran bölgesinde otururlardı. Sonradan Necran halkı Hristiyan oldu.

Hz. İbrahim'in dininden dönerek Hristiyan olan Feymiyun adında bir rahip Necran halkını Hristiyan yapmıştı.[4]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.214; Taberî-Tarih, c.3, s.165-166; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.247
[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.214; Taberî-Tarih, c.3, s.166; Ebülfida-Sîre, c.4, s.110, 112; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.311; Buharî-Sahîh, c.5, s.42; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.248
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.215; Ebülfida-Sîre, c.4, s.112
[4] Yakut-Mücemülbüldan, c.5, s.266

Peygamberimiz Hicretin onuncu yılı Rebiyulevvel ayında Velîd oğlu Halîd'i dört yüz mücahitle birlikte Ka'b oğlu Hârislere gönderdi ve ona:

"Çarpışmaya başlamadan üç gün boyunca onları İslâmiyete davet et. Kabul etmedikleri takdirde çarpışma yap." buyurdu.[1]

Benî Hârislerin İslâmiyete Davet Edilişi

Velîd oğlu Halîd, Benî Hârislerin yurduna varınca her tarafa süvarileri saldı. Süvariler:

"Ey insanlar, Müslüman olunuz, selâmete eriniz!" diyerek İslâmiyete davet ettiler.

Necran'da Benî Hârisler yapılan bu daveti hemen kabul ettiler ve Müslüman oldular.

Velîd oğlu Halîd bir müddet onların yanında kalarak İslâm şeriatını, Allah kitabını ve Allah'ın Peygamberinin sünnetini onlara öğretti.[2]

Velîd Oğlu Halîd'in Peygamberimize Yazısı

Velîd oğlu Halîd, Peygamberimize bir yazı yazıp Müzeynelerden Hâris oğlu Bilâl ile gönderdi. Yazısında Benî Hârislerin İslâmiyeti hemen kabul ettiklerini bildirdi. Yazısında şöyle dedi:

"BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah'ın Resulü Muhammed Peygamber Aleyhisselâma

Velîd oğlu Halîd tarafından,

Ben, senden dolayı Allah'a hamdederim ki ondan başka ilâh yoktur.

Bundan sonra arz ederim ki Ya Resulullah, Allah'ın selâm ve bereketi üzerine olsun!

Sen; beni, Ka'b oğlu Benî Hâris'in yurduna gönderdin.

Ben onların üzerine vardım. Resulullah Aleyhisselâmın bana emrettiği gibi üç gün kendilerini İslâmiyete davet ettim. İçlerine süvariler gönderdim. Onlar:

"Ey Benî Hârisler Müslüman olunuz da selâmete eriniz." dediler. Benî Hârisler hemen Müslüman oldular ve çarpışmadılar.

Ben aralarında oturup onlara, Allah'ın emretmiş olduğu şeyleri yapmalarını emrettim ve Allah'ın yasakladıklarını da kendilerine yasakladım. İslâmiyetin amellerini ve Peygamber Aleyhisselâmın sünnetini öğrettim. Resulullah Aleyhisselâmın bu konularda ne yapacağımı bana yazıncaya kadar burada kalacağım.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.1, s.7; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.339; Taberî-Tarih, c.3, s.156

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.239; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.244-245; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.339

Selâm olsun sana Ya Resulullah ve *rahmetullahi ve berekatüh*!"

Peygamberimizin Velîd Oğlu Halîd'e Cevabı

"BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah'ın Resulü Muhammed'den Velîd oğlu Halîd'e,

Selâm olsun sana!

Allah'a hamdederim ki ondan başka ilâh yoktur.

Bundan sonra derim ki; Ka'b oğlu Benî Hârislerin kendileriyle çarpışmaya gerek kalmadan Müslüman olduklarını, İslâmiyeti kabul ederek Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve Muhammed'in Allah'ın kulu ve Resulü olduğuna şahadet ettiklerini, Allah'ın onlara doğru yolu gösterdiğini haber veren yazın elçinle bana geldi.

Onları, Allah'ın ve Resulünün emirlerine göre hareket ettikleri takdirde ahiret nimetleriyle müjdele. Aykırı hareket ettikleri takdirde ahiret azabıyla korkut. Artık bize gel.

Onların elçileri de seninle birlikte gelsinler.

Vesselâmü aleyke ve rahmetullahi ve berekâtüh."[1]

Velîd Oğlu Halîd Medine'de

Velîd oğlu Halîd, Necrandan Ka'b oğlu Benî Hâris elçileriyle Medine'ye geldiler. Hâlid onları Peygamberimizin yanına götürdü.[2]

Benî Hâris elçileri, Peygamberimizin yanına gelince Peygamberimize selâm verdiler:

"Senin Resulullah olduğuna ve Allah'tan başka ilâh bulunmadığına şahadet ederiz." dediler. Peygamberimiz:

"Ben de Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve kendimin de onun kulu ve Resulü olduğuma şahadet ederim." buyurdu. Benî Hâris elçileri:

"Ya Resulullah! Biz kiminle çarpışsak galip gelirdik. Çünkü fazla konuşmaz, tenezzül ve savurganlık etmez, birbirimize karşı kıskançlık göstermez, yardımı kesmez, savaş ve güçlük zamanlarında zorluklara katlanırdık.

Daima toplu bulunur, dağılmazdık.[3] Hiç kimseye karşı da zulüm ve haksızlığa ilk başlayan biz olmazdık." dediler.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.239-240; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.144; Ebülfida-Sîre, c.4, s.188-189
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.339
[3] Taberî-Tarih, c.3, s.157; Ebülfida-Sîre, c.4, s.190; İbn-i Hacer-İsabe, c.3, s.245

Peygamberimiz: “Doğru söylediniz.” buyurdu.[1]

Peygamberimiz elçiler arasında bulunan Husayn oğlu Kays’ı Ka’b oğlu Benî Hârislere vali ve kumandan tayin etti.

Elçiler, Şevval ayının son gününe kadar Medine’de kaldıktan sonra yurtlarına döndüler.

Peygamberimiz, elçilerin her birine bahşiş olarak onar ukye, Huseyn oğlu Kays’a on iki buçuk ukye gümüş verdi.[2]

Peygamberimizin İslâmiyetin Yayıldığı Yerlerde Ashabını Görevlendirmesi

Peygamberimiz veda haccından önce, Hicretin onuncu yılında İslâmiyetin yayıldığı bütün beldelere; vali, zekât ve sadaka tahsil memurları gönderdi.

Bunlar;

1. Ensardan Hazm oğlu Amr’ı, Necran’da,
2. Ensardan Benî Beyâyazalardan Lebîd oğlu Ziyad’ı, Hadramevt’te,
3. Ümeyye oğlu Asî, Asî’nin oğlu Saîd, Saîd’in oğlu Halid’i, San’a’da,
4. Mahzum Oğullarından Ebî Ümeyye oğlu Muhacir’i, Kinde ve Sadif’te,
5. Kays oğlu Ebû Mûsal’eş’arî Abdullah’ı, Yemen, Zebid, Rima, Aden ve Sahil’de,
6. Ensardan Cebel oğlu Muâz’ı, Yemen Cened’de,
7. Hâtim oğlu Adiyy, Teyyi’lerle, Benî Esedlerde,
8. Nüveyre oğlu Mâlik’i, Benî Hanzalarda,
9. Bedr oğlu Zibrikan’ı, Benî Sa’dlerde,
10. Asım oğlu Kays’ı, Benî Sa’dlerde,
11. Hadramî oğlu Ala’yı, Bahreyn’de,
12. Hz. Ali’yi, Necran’da,

görevlendirdi.[3]

Cebel Oğlu Muâz’ın Görevlendirilmesi

“İbn-i Ömer”in bildirdiğine göre; Peygamberimiz sabah namazını kıldırdıktan sonra cemaate dönerek:

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.241
[2] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.340
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.246-247; Taberî-Tarih, c.3, s.167; Buharî-Sahîh, c.5, s.107

“Ey Muhacir ve Ensar cemaati! Hanginiz Yemen’e hazırlanıp gider?” buyurdu. Hz. Ebû-Bekr:

“Ben giderim ya Resulullah.” dedi. Peygamberimiz sustu, ona cevap vermedi ve sorusunu tekrarladı. Bu kez de Hz. Ömer, gideceğini söyledi fakat Peygamberimiz susarak ona da cevap vermeyip sorusunu tekrarladı.

Cebel oğlu Muâz kalkarak: “Ben giderim ya Resulullah!” dedi.

Peygamberimiz: “Ey Muâz, bu vazife senindir. Ey Bilâl, bana sarığımı getir!” buyurdu. Sarık getirilince onu, Cebel oğlu Muâz’ın başına sardı.[1]

İslâmiyette Yemen üç valiliğe ayrılmıştı. Birincisi, Cened valiliği olup valiliklerin en büyüğüydü.

İkincisi, San’a valiliği olup valiliklerin ortancasıydı.

Üçüncüsü, Hadremevt valiliğiydi ve valiliklerin en küçüğüydü.

Cened’e bu isim Maafirlerden Şehran oğlu Cened’den dolayı verilmişti. Cened, Yemen’in yukarı tarağında Aden’e doğru idi.

Cebel oğlu Muâz; Cened’de kadılık, hâkimlik yapacak, Cened halkına İslâmiyeti, İslâm şeriatını, Kur’an okumayı öğretecek, Yemen ülkesinde tahsil edilen zekât ve sadakaları da görevlilerden teslim alacaktı.[2]

Peygamberimiz, Cebel oğlu Muâz’a:

“Sana bir dava getirilip arz edildiği zaman nasıl ve neye göre hüküm verirsin?” buyurdu. Muâz:

“Allah’ın kitabındaki hükümlere göre karar veririm.” dedi. Peygamberimiz:

“Eğer Allah’ın kitabında dayanacağın bir hüküm olmazsa!” buyurdu.

Muâz: “Resulullah’ın o husustaki hükümlerine, sünnetine göre karar veririm.” dedi. Peygamberimiz:

“Eğer Resulullah’ın hükümlerinde ve sünnetinde de dayanacak bir hüküm bulunmazsa ne yaparsın?” buyurdu. Cebel oğlu Muâz:

“O zaman ben de tereddüt etmeden kendi görüşüme göre gayret ederim (ictihad eder) hüküm veririm.” dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz elini Cebel oğlu Muâz’ın göğsüne vurarak:

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.142
[2] Belâzürî-Ensab, c.1, s.529; İbn-i Abdülberr-İstiab, c.3, s.1403

"Hamdolsun Allah'a ki Resulullah'ın elçisini, Resulullah'ın hoşnut olacağı şeye muvaffak kıldı." buyurdu.[1]

Peygamberimizin Cebel Oğlu Muâz'ı Uğurlaması

Peygamberimiz yanında Muhacirler ve Ensardan bazı kişilerle Cebel oğlu Muâz'ı uğurlamaya çıktı. Muaz, hayvanının üzerinde gidiyor Peygamberimiz ise yanı sıra yaya gidiyordu ve kendisine bazı tavsiyelerde bulunuyordu. Muâz:

"Ya Resulullah, ben binitliyim sen ise yaya gidiyorsun. Ben de inip seninle ve ashabınla birlikte yürüsem olmaz mı?" dedi. Peygamberimiz:

"Ey Muâz, Allah yolunda attığım şu adımların için sevap umuyorum!" buyurdu.[2] Sonra da:

"Ey Muâz, ne hâlde veya nerede olursan ol Allah'tan kork!

İnsanlara güzel ahlâkla muamele et! Sen ki kitap ehli bir kavim üzerine gidiyorsun. Onlar, senden cennetin anahtarı ne olduğunu soracaklardır, onlara cennetin anahtarı, *lâ ilâhe illlâhü vehdehü lâ şerike leh*, de.

Yumuşak davranmanı sana tavsiye ederim." buyurdu.[3]

Peygamberimizin Cebel Oğlu Muâz'a Bazı Olayları Haber Vermesi

Peygamberimiz: "Ey Muâz, hiç şüphesiz sen bu yıldan sonra benimle buluşamayacak belki de şu mescidime ve kabrime uğrayacaksın!" buyurdu.

Cebel oğlu Muâz, Peygamberimizden ayrı düşeceğine son derece üzülerek ağlamaya başladı. Peygamberimiz:

"Ey Muâz, ağlama! Feryat ile ağlamak şeytandandır.

Ben, seni, yürekleri yufka olan bir kavme gönderiyorum. Onlar hak üzere iki kere savaşacaklardır.

Onlardan sana itaat edenler, sana asi olanlarla çarpışacaklar. Hatta, kadın kocasına, oğlu babasına, kardeş kardeşine öfkelenecek, sonra da İslâmiyete tekrar döneceklerdir!" buyurdu.[4]

Peygamberimiz, Cebel oğlu Muâz ile bir mil yürüdü.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.3, s.584, c.2, s.347-348; Ebülfida-Sîre, c.4, s.199; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.230; Tirmizî-Sünen, c.5, s.616

[2] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.142

[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.236; Ebülfida-Sîre, c.4, s.194-195; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.143

[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.235; Ebülfida-Sîre, c.4, s.193

Ebû Musa'l'Eş'ar'nin görevi de Cebel oğlu Muâz gibi halka dinî işleri öğretmek, kadılık yapmak ve zekât toplamaktı.

Peygamberimiz, Cebel oğlu Muâz ile Ebû Musa'ya:

"Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız! Müjdeleyiniz, ürkütmeyiniz! Birbirinizle uyuşunuz, anlaşmazlığa düşmeyiniz!" buyurdu.

Peygamberimiz Medine'ye doğru yöneldiğinde:

"Kendileri nerede ve ne hâlde olurlarsa olsunlar, halkın bana en yakın olanları, Allah'tan korkan, olanlarıdır!" buyurdu.[1]

Hazm Oğlu Amr'ın Görevlendirilmesi

"İbn-i İshak"ın bildirdiğine göre; Hicretin onuncu yılında Ka'b oğlu Benî Hâris kabilesinin elçileri yurtlarına dönüp gittikten sonra Peygamberimiz, onlara İslâm dinini iyice anlatmak, farz ve sünnet amellerini öğretmek, zekât ve sadakaları teslim almak üzere Hazm oğlu Amr'ı Necran'da görevlendirdi. Kendisine, bir de yazı yazdırıp ona söyleyeceklerini yazı ile bildirdi.

Necran, Yemen'in Mekke tarafındaki bölgelerindendir. Rivayete göre, buraya ilk defa gelip yerleşerek imar eden kişi Zeydan oğlu Necran olduğu için onun ismi verilmiştir.

Ka'b oğlu Benî Hâris, Yemen'in Necran bölgesinde oturdukları için Hazm oğlu Amr da Necran'da görevlendirilmişti.[2]

Hazm Oğlu Amr'e Yazılan Emirler

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Bu, Allah ve Allah'ın Resulü tarafından bir beyandır. Bir emân ve garantidir.

Ey iman edenler! Akitleri yerine getiriniz.

Bu, Allah'ın Resulü, Peygamber Muhammed tarafından Yemen'e gönderildiği sırada Hazm oğlu Amr'e yazılan bir ahittir.

O, bütün işlerinde Allah'tan sakınmasını ona emretti.

ÇÜNKÜ ALLAH HİÇ ŞÜPHESİZ (küfür ve ma'sıyetlerden) SAKINANLARLA, BİR DE DAİMA İYİLİK EDENLERİN KENDİLERİYLE BERABERDİR.[3]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.412, 417, c.5, s.235; Buharî-Sahîh, c.5, s.108

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.239, 241; Taberî-Tarih, c.3, s.157; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.54; Ebû Yusuf-Kitabülharac, s.72

[3] Nahl suresi, ayet 128

Onun yapacağı birtakım işler arasında ganimetlerden Allah'ın tayin ettiği beşte bir hak almak, meyvelerden zekât olarak müminler üzerine farz kılınanları alma işini Allah'ın Resulüne emrettiği gibi Hakk'ın emrini tutması, halkı gözetmesi, hayırla müjdelemesi ve onlara hayrı emretmesi için emir verdim.

Yahudilerden veya Hristiyanlardan gönülden Müslüman olup İslâm dininin gereklerini yerine getiren kimse müminlerdendir.

Müminlerin sahip oldukları haklara onlarda aynen sahip, onların mükellef bulundukları vazifelerle onlar da mükellef olurlar.

Hristiyanlığında veya Yahudiliğinde kalmak isteyen kimse de bundan menedilmeyecektir. Ergenlik çağına giren her gayrimüslim erkek veya kadın, hür veya köle tam bir dinar veya onun karşılığı bir elbise ödemekle mükelleftir. Kim bunu öderse onun için Allah'ın ve Resulünün himayesi vardır. Kim ki bunu ödemekten kaçınırsa o, Allah'ın ve Resulünün ve bütün müminlerin düşmanı olur.

Allah'ın salât ve selâmları, rahmet ve bereketi Muhammed'in üzerine olsun.[1]

Peygamberimizin Necranlara Yazısı

Peygamberimiz, Hazm oğlu Amr'ı Necran'a gönderirken tafsilâtlı bir yazı yazmış ve bu yazıda birçok hükümlerin bulunduğu büyük bir yazıydı. "İmam Ebû Yusuf'un Peygamber Aleyhisselâmın Necranlılara yazdığı yazıya ilâve olarak kaydettiği yazıda şöyle dedi:

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Bu, Allah'ın Resulü Muhammed'in Necran halkına yazdığı yazıdır.

Her çeşit meyve, mahsül, altın, gümüş ve köle hakkında Allah'ın hükmü onlara tatbik edilecektir.

Bu hususta üzerlerine düşen vazifeleri onlara anlat.

Bu sefer bunlardan alınacak vergiler kendilerine bırakılmıştır.

Onlar her yıl bin tanesi Recep ayında, bin tanesi de Safer ayında olmak üzere iki bin evâkî elbisesi[2] ve her elbise ile birlikte bir ukye de gümüş ödemekle mükelleftirler.

Bu elbiselerin tutarı hesaplanıp haraç vergisinden eksik veya fazla olduğu takdirde; fazlası düşülür, eksiği tahsil edilir.

Onlardan alınacak zırhlar, atlar, binek hayvanları ve diğer eşyalar da hesaba alınacaktır.

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.158-159; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.242-243
[2] Evâkî; münasip olan bir elbise demektir.

Elçilerimin yirmi günlük veya daha az müddet zarfındaki ikâmet ve sefer masrafları Necranlılara aittir. Elçilerim bir aydan fazla tutulamaz, bekletilemezler.

O aynı zamanda halka Kur'an okutmasını öğretecek ve Kur'an da olanları onlara iyice anlatacak.

İnsanlara lehlerinde ve aleyhlerinde olanları onlara bildirecek; doğru dürüst olan insanlara yumuşak, zalim ve haksız olanlara karşı da sert ve katı davranacak. Çünkü Allah zulmedenlerin haksızlıklarından hoşlanmaz ve bunu yasaklar.

Hud Sûresi ayet 5 de:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلَٓا اِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُۜ اَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْۙ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَۚ اِنَّهُ عَلٖيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

"HABERİNİZ OLSUN Kİ ALLAH'IN LÂNETİ ZALİMLERİN ÜZERİNEDİR..." buyrulmuştur.

İnsanları cennete ve cennet amelleriyle müjdeleyecek, Cehennem ve Cehennem amelleriyle korkutacaksın. Dini, iyice anlamaları için halkı yakınlık gösterecek, hac amellerini; haccın farz ve sünnetlerini, Allah'ın bu husustaki emrettiği şeyleri, haccı ekber, haccı Asgari yani umre yapmayı öğreteceksin. Keza, namaz vakitlerini, abdest almayı anlatacaksın. Halkı secde ederken avret yeri açılıp mahrem yeri gözüken elbiseleri giymekten menedeceksin.

Kirden bitlenmiş saçlarını ensesinde bağlamaktan menedeceksin.

Harp olduğu zaman duasını, kabile ve aşiretine değil ancak bir olan kâinatın sahibi Allah'a dua edecek. Allah'a dua etmeyen kabile ve aşiret kılıcıyla budanacaktır.

Cuma günleri camiye gitmeden gusül abdesti almalı ve erkenden camiye gelmelidirler.

Ganimetlerde Allah'ın tayin ettiği beşte birini almak, ürünlerden zekât toplamak, kaynak sularından ve gökten gelen yağmurun suladığı arazi ürünlerinden onda bir, kova ile sulanan arazi ürünlerinden yirmide bir uşr almayı emrederim.

Her on deve de iki koyun, her yirmi devede dört koyun, her kırk sığırda bir sığır, her otuz sığırda bir yaşında bir dana veya üç yaşına girmiş erkek veya dişi bir sığır, meralarda yayılan koyunlardan her kırk koyunda bir koyunu zekâta vermek gerekir ki Allah tarafından müminlere farz olan zekâttır.

Kim hayrını arttırırsa, o hayrı kendisi için arttırmış olur.

Benî Havlan Temsilcilerinin Medine'ye Gelmesi

Yemen ülkesinin doğusunda yaşayan Benî Havlanlar, Kahtan kabilesinden olup Hicretin onuncu yılı, şaban ayında on kişilik bir temsilci topluluğu ile Medine'ye geldiler. Bu temsilciler, Peygamberimizin emriyle Hâris kızı Remle'nin evinde ağırlandılar. Temsilciler:

"Ya Resulullah, bizler Allah'a iman ve Allah'ın Resulünü tasdik ediyoruz. Bizim bu ikrarımız, ardımızdaki kavmimiz içinde geçerlidir. Allah'ın ve Resulünün üzerimize olan nimeti sayesinde seni ziyarete geldik." dediler.

Peygamberimiz: "Siz, bana niçin geldiğinizi dile getirdiniz. Muhakkak ki her birinizin devesinin attığı her adım karşılığında size bir sevap vardır. Seni ziyarete geldik, sözüne gelince; beni Medine'de ziyaret eden kişi, kıyamet günü benim yanımda ve himayemde olacaktır." buyurdu.

Peygamberimiz sözlerine devam ederek:

"Ammu Enes ne yapıyor?" buyurdu.

Ammu Enes (Umyanis), Benî Havlanların taptıkları bir puttu. Temsilciler:

"Allah, onun kötülüğünü senin bize getirdiğin din ile değiştirip giderdi. Ona, bizlerden bağlanan ancak çok yaşlanmış iki kişi bağlı kalmıştır. İnşallah dönüp yanına varırsak, onu yakacağız.

Biz, ona aldanmış, fitneye tutulmuş durmuştuk." dediler. Peygamberimiz:

"Gördüğünüz fitnelerden en büyüğü nedir?" buyurdu.

Benî Havlan temsilcileri: "Bir yıl kuraklığa uğramış, kemik ve eski urgan parçalarını yiyecek dereceye gelmiştik. Gücümüzün yetebildiği şeyleri toplayıp yüz öküz satın aldık. Bir sabah onları Ammu Enes için kurban olarak kesip yırtıcı hayvanlara bıraktık.

Hâlbuki bizim, ona kurtlardan, kuşlardan daha çok ihtiyacımız vardı. O sırada bize bir yağmur geldi. Yerlerin otlandığını gördüğümüzde, söz sahibimiz (Ammu Enes) bize ihsan etti, dedik.

Biz ekin eker, orta kısmını puta ayırır ve orayı onun adıyla anardık. Ekinin bir tarafını da Allah'a ayırır ve orayı da Allah'ın adıyla anardık. Allah'a tahsis ettiğimiz ekin iyi yetiştiği ve geliştiği zaman onu Ammu Enes'e tahsis ederdik. Ammu Enes'e tahsis ettiğimiz ekin iyi yetiştiği ve geliştiği zaman ise onu Allah'a tahsis etmezdik." dediler.

Allah içindir denilen ve iyi yetişen ekinler put adına çevrilir iken Allah ganidir, buna muhtaç değildir, put ise züğürttür, denirdi.

Allah'a tahsis edilen şeyler, misafirlere, yoksullara; puta ayrılan şeyler ise put masraflarına, ayinlere, kurbanlara ve put bakıcılarına harcanırdı.

Peygamberimiz: “Allah bu hususta bana,

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ مِمَّا ذَرَاَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْاَنْعَامِ نَصِيباً فَقَالُوا هٰذَا لِلّٰهِ بِزَعْمِهِمْ وَهٰذَا لِشُرَكَٓائِنَاۚ فَمَا كَانَ لِشُرَكَٓائِهِمْ فَلَا يَصِلُ اِلَى اللّٰهِۚ وَمَا كَانَ لِلّٰهِ فَهُوَ يَصِلُ اِلٰى شُرَكَٓائِهِمْۜ سَٓاءَ مَا يَحْكُمُونَ

ALLAH'IN YARATTIĞI EKİNLERDEN VE HAYVANLARDAN O'NA BİR PAY AYIRDILAR VE AKILLARINCA, "ŞU, ALLAH İÇİN, ŞU DA BİZİM ORTAKLARIMIZ (PUTLARIMIZ) İÇİN" DEDİLER. ORTAKLARI İÇİN OLAN ALLAH'INKİNE EKLENMİYOR. ALLAH İÇİN OLAN İSE ORTAKLARINKİNE EKLENİYOR. NE KÖTÜ HÜKMEDİYORLAR![1] bu ayeti indirdi.” buyurdu.

Benî Havlan temsilcileri: “Biz, Ammu Enes’in önüne varır, muhakeme olurduk. O da konuşurdu.” dediler. Peygamberimiz:

“Sizinle konuşan şeytanlardır!” buyurdu.[2]

Temsilciler, Peygamberimize İslâm dinine ait işlerden, dinin farzlarından sordular. Peygamberimiz de sorulanların cevaplarını onlara bildirdi. Kendilerine Kur’an-ı Kerim ve sünnetlerinin öğretilmesini, ashabına, ahde vefayı, emaneti edayı, komşularına karşı iyi komşuluk etmelerini, hiç kimseye haksızlık yapmamalarını da onlara emretti.

“Çünkü zulüm, kıyamet günü karanlıklardır!” buyurdu.

Benî Havlan temsilcileri birkaç gün sonra Peygamberimize veda etmeye geldiler. Peygamberimiz onlara on ikişer ukye gümüş bahşiş verilmesini emir buyurdu.[3]

Benî Havlan temsilcileri bahşişlerini alıp yurtlarına döndüler. Ammu Enes putunu yıkmadıkça düğümü çözemediler. Peygamberimizin, kendilerine haram kıldığı şeyleri haram, helâl kıldığı şeyleri de onlara helâl kıldılar.[4]

Hâtim Oğlu Adiyy’in Medine’ye Gelmesi ve Müslüman Olması

Peygamberimiz, Hz. Ali’yi Hicretin dokuzuncu yılı Rebiyulâhır ayında Tayyi kabilesinin putu Füls’ü yıkmaya göndermişti. Hâtim oğlu Adiyy’in Medine’de casusu vardı. Casus, Hz. Ali’nin Tayyilere doğru gittiğini Adiyy’e bildirince, Hâtim oğlu Adiyy Şam’a kaçtı.[5]

Hâtim oğlu Adiyy’in kız kardeşi Seffâne, Tayyi kabilesi esirleri arasında Medine’ye getirilmiş bulunuyordu. Peygamberimiz, Seffâne’yi serbest bırakmış, giyimlik, deve ile yol azığı verip kavminden emniyetli kişileri de yanına katarak Şam’a yollamıştı.

[1] En’âm suresi, ayet 136
[2] İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.253-254; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.274-275
[3] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.324; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.275; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.354
[4] A.Z.Dahlan-Sîre, c.2, s.161; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.324
[5] Vakıdî-Megazi, c.3, s.984, 988; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.164; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.207

Hâtim oğlu Adiyy der ki:

"Seffâne akıllı bir kadındı. Ona, şu zatın (Peygamberimiz) işi hakkında görüşün nedir, diye sordum. Bana:

"Acele ona katılmanı uygun görürüm. Eğer kendisi gerçekten Peygamber ise ona tâbi olmakla, başkalarını geçmen senin için bir fazilet ve üstünlük olur.

Eğer o bir hükümdarsa onun sayesinde Yemen'deki saltanatını kaybetmez, hor, hakir bir duruma düşmezsin.

Artık karar senindir!" dedi. Ben de:

"Çok yerinde bir görüş. Ben de bu zata hemen gideceğim. O bir yalancıysa bana bir zarar vermez. Eğer doğru ise anlarım, söylediklerini dinlerim ve kendisine tâbi olurum." dedim.

Yola çıkarak Medine'ye geldim ve Resulullah Aleyhisselâmın yanına vardım. Kendisi o sırada mescitte oturuyordu. Halk beni görünce:

"Hâtim oğlu Adiyy!" diyerek seslendiler. Oraya emânsız ve yazısız gitmiştim. Resulullah'ın yanına varıp selâm verdim.

"Sen kimsin?" buyurunca, ben de:

"Hâtim oğlu Adiyy'im." dedim ve elimi kendisine uzattım, tuttu.

Ben bundan önce onun elini benim elime vermesini ümit ederdim.

Peygamber Aleyhisselâmın yanında akrabası olan kadınların ve çocukların bulunduğunu gördüm. Anladım ki onda ne Kisranın ne de Kayserin saltanatı vardır.[1]

Resulullah ayağa kalktı, beni evine götürüp içeri girdi. Eline, içi hurma lifinden doldurulmuş bir yastık alıp bana verdi ve onun üzerine oturmamı buyurdu.

Ben: "Hayır! Onun üzerine sen otur." dedim. Resulullah:

"Hayır, sen oturacaksın!" buyurdu.

Yastığın üzerine oturdum. Resulullah Aleyhisselâm ise yere oturdu. İçimden kendi kendime, bu hükümdar işi değildir, dedim.

Resulullah: "Ey Hâtim oğlu Adiyy! Gel Müslüman ol, selâmete er!" buyurdu.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.225-227; Vakıdî-Megazi, c.3, s.987; Taberî-Tarih, c.3, s.149; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.285-286; Üsdülgabe, c.4, s.8; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.238; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.257, 378; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.322; İbn-i Kayyım-Zadülmaad, c.2, s.228

Ben: “Benim bir dinim vardım, dini olanlardanım.” dedim.

Bunun üzerine Resulullah:

“Ben, senin dinini senden daha iyi bilirim. Söyle ey Adiyy! Sen bir Rekûsî (Hristiyanlıkla Sâbiîlik karması dinin sâliklerinden) değil misin?” buyurdu.

“Evet!” dedim.

“Sen kavminin lideri ve başkanı değil misin? Sen kavminin içine gidiyor, ganimetin dörtte birini almıyor musun?” buyurdu.

Ben: “Evet! Gidiyor ve alıyorum!” dedim.

“Bunu almak, senin dinine göre sana helâl olmaz ki!” buyurdu.

Resulullullah böyle söyleyince çok mahcup oldum; evet, öyledir, dedim.

Anladım ki o, Allah tarafından gönderilmiş bir Peygamberdir. Meçhul olan şeyleri biliyordu. Resulullah, beni utandıran sözünü tekrarlamadı.

“Ey Hâtim oğlu Adiyy, sen ne diye kaçıyorsun? Allah’tan başka bir ilâh mı var?” buyurdu.

Ben de: “Hayır!” dedim.[1]

“Yüce Allah’tan daha büyük bir şey mi var?” buyurdu.

Ben yine hayır, dedim.

“Biliyorum, senin İslâmiyete girmene engel olan; ona, ancak insanların zayıfları, güçsüzleri tâbi oluyor. Araplar, onları okla vurup bitirirler, diyorsundur.

Ey Adiyy, çok sürmez, onlarda mal ve servet öyle bollaşacaktır ki malın zekâtını alacak kimse bulunamayacaktır!

Belki de İslâmiyete girmene, onların düşmanlarının çok ve kendilerinin ise sayıca az olduklarını görmen, engel oluyordur. Çok sürmez, bir kadının Kadsiye’den devesinin üzerinde yalnız başına çıkıp şu Beytullah’ı tavaf ve ziyaret edinceye kadar Allah korkusundan başka hiçbir korku duymayacağını da işiteceksin!” buyurdu.[2]

Resulullah: “Sen Hire’yi biliyor musun?” buyurdu.

Ben: “Gidip orayı görmedim fakat duymuştum.” dedim.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.227; Taberî-Tarih, c.3, s.149-150; İbn-i Hacer-İsabe, c.2, s.468; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.378; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.8; Ebülfida-Sîre, c.4, s.126

[2] Taberî-Tarih, c.3, s.150; Ebülfida-Sîre, c.4, s.129; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.286

Resulullah: “Varlığım kudret elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki çok sürmez Allah bu işi (İslâmiyeti) tamamlayacak, hatta Kisranın hazineleri de fethedilecek, ele geçirilecektir!” buyurdu.

“Kisra mı?” dedim.

“Evet! Kisra. Hîre’den deve üzerinde hamisiz olarak tek başına çıkıp gelen bir kadın da Kâbe’yi tavaf edebilecektir!

Belki de senin İslâmiyete girmene devlet ve saltanatı Müslümanlardan başkasında görmen, engel oluyordur!

Allah’a yemin ederim ki çok sürmez Babil ülkesinin beyaz köşklerinin de Müslümanlara açılacağını işiteceksin!” buyurdu.

Ben de Müslüman oldum: “Ben, Hanif bir Müslümanım.” dedim.

Resulullah: “Muhakkak ki Allah’ın gazabına uğrayanlar Yahudilerdir. Delâlete düşenler de Hristiyanlardır!” buyurdu.

Bundan sonra benim Ensardan birinin yanına inmemi emretti. Sabah, akşam onun evine gidip gelmeye başladım.

Resulullah Aleyhisselâm bana İslâmiyeti öğretti ve namazın vakitleri içinde nasıl kılınacağını tarif etti. Ben:

“Ya Resulullah, benim yurdum av yurdudur. Biz köpeklerle, şahinlerle av avlayan bir kavimiz. Bunlarla avlanmak bize helâl olur mu?” diye sordum.

Resulullah Aleyhisselâm: “Sen ava alıştırdığın köpeğini veya şahinini saldığın ve besmele çektiğin zaman onun senin için getirdiği avı ye.” buyurdu.

“O avı tutarken öldürürse!” diye sordum.

“Kendisi ondan yemedikçe onu öldürmüş olsa bile onu senin için tutmuştur. Eğer ondan yerse onu yeme. Çünkü o avı kendisi için tutmuştur.” buyurdu.

Ben: “Ya Resulullah, köpeğimin yanında başka bir köpek daha bulunur ve o avı hangisinin tuttuğunu bilemezsem ne yapacağım?” diye sordum.

“Köpeğinin yanında başka köpek bulunur, ölmüş bulunan avı yanındaki köpeğin tutmuş olmasından korkarsan, kendi köpeğinin onu senin için tuttuğunu öğreninceye kadar yeme. Çünkü sen besmeleyi kendi köpeğine çekmiş, ondan başkasına besmele çekmemiştin. Onu hangisinin öldürdüğünü bilemezsin.

Besmele ile saldığın köpeğin avı senin için tutar sen de canlı iken yetişirsen onu hemen kes.” buyurdu.

“Ya Resulullah, zıpkın ile avlanan av bize helâl olur mu?” diye sordum.

Resulullah: “Zıpkının sivri ucuyla avladığını ye! Yanıyla vurup öldürdüğün av, sopa ile vurularak öldürülmüş hükmünde olup haramdır!” buyurdu.[1]

Resulullah Aleyhisselâm: “Sizden biriniz ava ok atacağı zaman yüce Allah’ın ismini ansın, besmele çeksin. Onu vurup öldürürse yesin.

Eğer onu suya düşmüş ve su içinde ölmüş bulursa yemesin. Çünkü bilemez. Belki de onu su öldürmüştür. Bir veya iki gün sonra okunun izini avın üzerinde bulduğu ve onda okundan başka bir iz bulamadığı takdirde dilerse onu yesin!

Sen de okunu atacağın zaman Allah’ın ismini an, besmele çek. Vurduğun avı ölmüş bulsan da ye. Ancak suyun içine düşmüş bulursan yeme! Çünkü sen onu suyun mu yoksa okunun mu öldürdüğünü bilemezsin!

Sen ava ok atar bir veya iki gün sonra onu ölmüş bulursan ve üzerinde de kendi okundan başka bir iz bulunmazsa dilersen ye!

Suya batmış bulursan yeme!” buyurdu.[2]

Peygamberimiz, Hâtim oğlu Adiyy’i Tayyilere vali tayin etti. Tayyilerin ve Esedlerin zekâtlarını tahsile memur etti.[3]

Hâtim Oğlu Adiyy’in Tekrar Medine’ye Gelmesi

Hâtim oğlu Adiyy, Medine’ye Hicretin onuncu yılı, şaban ayında geldi.

Adiyy, Peygamberimizin vefatı üzerine yer yer meydana gelen dinden dönmeler sırasında kavminin zekâtlarını toplayıp Hz. Ebû-Bekr’e getirmiş, iyi görüş ve idaresiyle kavminin Müslümanlıkta sebatlarını sağlamış, kavminden hiçbir kimsenin dinden dönmesine meydan vermemiştir.[4]

Hâtim oğlu Adiyy, Hz. Ömer’in halifeliği sırasında yanına gelerek:

“Sanırım ki beni tanıyamadın?” dediği zaman, Hz. Ömer:

“Seni nasıl tanımam! Resulullah Aleyhisselâmın yüzünü ilk ağartan, aydınlatan zekât Tayyilerin zekâtı idi. Ben, seni tanırım.

Başkaları inkâr ettikleri zaman sen iman etmiştin!

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.257; Buharî-Sahîh, c.6, s.218; Tirmizî-Sünen, c.4, s.69; Müslim-Sahîh, c.3, s.1530

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.379; Tirmizî-Sünen, c.4, s.67-68; Buharî-Sahîh, c.3, s.1531

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.247; Belâzürî-Ensab, c.1, s.530; Taberî-Tarih, c.3, s.167; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.322; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.9

[4] İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.9; İbn-i Abdülberr-İstiab, c.3, s.1057-1958

Başkaları arkalarını dönüp gittikleri zaman sen gelmiştin!

Başkaları ahde vefasızlık ve hiyanet ettikleri zaman sen ahde vefakârlık etmiştin!" demiş, Hâtim oğlu Adiyy de:

"Bana bu iltifatın yeter ey müminler emiri!" diyerek karşılık vermiştir.[1]

Cebrail Aleyhisselâmın Peygamberimize Sorular Sorması

Cebrail Aleyhisselâm Müslümanlara, Müslümanlığı öğretmek için insan şeklinde Peygamberimizin yanına geldi.

Hicretin onuncu yılıydı.

Ömer oğlu Abdullah'ın bildirdiğine göre; Hz. Ömer demiştir ki:

"Bir gün Resulullah Aleyhisselâmla ashabından yanındaki bir cemaatle birlikte oturduğumuz sırada güzel yüzlü, saçı kulaklarına kadar uzamış, güzel saçlı ve saçına güzel koku sürünmüş, üzerindeki elbisesi bembeyaz, saçı ise simsiyah, genç ve güzel, üzerinde yolculuk eseri görülmeyen, bununla birlikte içimizden hiçbirimizin tanımadığı bir adam çıkageldi. Orada bulunan cemaat; bu ne tanıdığımız bir kimsedir ne de bir yolcuya benzer, acaba kim ola, der gibi birbirlerine bakıştılar. Gelen adam:

"*Esselamü aleyke ya Resulullah*!" diyerek Resulullah Aleyhisselâma ve "*Esselamü aleyküm*!" diyerek de bizlere selâm verdi.

Resulullah Aleyhisselâm da onun selâmına karşılık verdi. Biz de onunla birlikte karşılık verdik. Adam:

"Ya Resulullah, ben sana geldim." dedi. Resulullah Aleyhisselâm:

"Evet!" buyurdu ve adam Resulullah Aleyhisselâmın yanına kadar gidip durdu:

"Bana biraz yaklaş ya Resulullah!" dedi. Resulullah Aleyhisselâm biraz yaklaştı. Adam tekrar:

"Ya Resulullah, biraz daha yaklaş!" dedi.

Resulullah Aleyhisselâm diz kapakları onun dizlerine değecek kadar yaklaştı sonra da ona saygı olmak üzere ayağa kalkıp, oturdu. Adam iki dizini Resulullah Aleyhisselâmın iki dizine birleştirip, dayadı. Ellerini dizinin üzerine koydu:

"Ya Resulullah, Ya Muhammed (SAV.), bana imandan haber ver. İman nedir?" diye sordu. Resulullah Aleyhisselâm:

---

[1] İbn-i Abdülberr-İstiab, c.3, s.1057-1058; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.9-10

"İman; Allah'a, Allah'ın meleklerine, Allah'ın kitaplarına, Allah'ın Resulüne, ahiret gününe ve bir de hayır, şerrin Allah'tan geldiği ile kadere inanmaktır."[1]

Adam: "Ben böyle yaparsam iman etmiş olur muyum?" dedi.

Resulullah Aleyhisselâm: "Evet!" buyurdu. Adam:

"Doğru söylediniz!" dedi.

AdÂmin, doğru söylediniz demesi, Resulullah Aleyhisselâmı biliyormuşçasına tasdik etmesi, hem soru sorması hem de onu tasdik etmesi hepimizi şaşırttı. Adam bundan sonra:

"Ya Muhammed, Bana İslâmdan haber ver. Nedir o?" diye sordu.

Resulullah Aleyhisselâm:

"İslâm; Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve Muhammed'in Resulü olduğuna şahadet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, oruç tutmak, yoluna gücü yetenin hac etmesi ve cünuplükten gusül etmektir." buyurdu.

Adam: "Ben böyle yaparsam, Müslüman olur muyum?" diye sordu.

Resulullah Aleyhisselâm: "Evet!" buyurdu.

Adam yine: "Doğru söylüyorsun!" dedi.

Bizler yine adÂmin bu durumuna şaştık. Birbirimize; hem soruyor sonra da tasdik ediyor, bakışlarıyla birbirimize bakıyorduk.

Cemaat; Resulullah Aleyhisselâma bu adamdan daha çok saygı gösterenini görmedik. Sanki Resulullah Aleyhisselâmı tanıyor, dediler.[2]

Bundan sonra adam: "Ya Resulullah, sen bana ihsandan haber ver. Ya Muhammed, ihsan nedir?" diye sordu. Resulullah Aleyhisselâm:

"İhsan, Allah'ı görüyormuşsun gibi ibadet etmendir. Sen onu görmesen de o seni muhakkak görüyordur." buyurdu. Adam:

"Ben böyle yaptığım zaman muhsin, ibadeti ihsan derecesinde yapmış olur muyum?" diye sordu. Resulullah Aleyhisselâm:

"Evet!" buyurdu.

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.147; Semhudî-Vefa, c.1, s.317; Müslim-Sahîh, c.1, s.37; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.27, 51-53; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.24-25; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.1, s.40; Tirmizî-Sünen, c.5, s.7; Ebû Hanife, s.2; Nesaî-Sünen, c.8, s.97-98

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.129, c.1, s.51-53; Müslim-Sahîh, c.1, s.37; Tirmizî-Sünen, c.5, s.7; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.24; Ebû Hanife-Müsned, s.2

Adam yine: “Doğru söylüyorsun!” dedi.

Adam böyle hem sorup hem tasdik ettikçe şaşkınlığımız gittikçe artıyordu.

Adam: “Ya Resulullah, bana saatten (kıyamet) haber ver! O ne zaman kopacak?” diye sordu. Resulullah Aleyhisselâm:

“Kıyamet hakkında, kendisine soru sorandan daha bilgili değildir!” buyurdu.

Adam hep yaptığı gibi yine sordu ve yine tasdik ederek:

“Doğru söylüyorsun!” dedi. Resulullah Aleyhisselâm:

“Kıyametin vakti, Allah’tan başka kimsenin bilmediği beş şeyden biridir!” buyurdu. Sonra da Lukman Sûresi, ayet 34 ü okudu:

بِسْــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيم

اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِۚ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَۚ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْاَرْحَامِۜ وَمَا تَدْر۪ي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَداًۜ وَمَا تَدْر۪ي نَفْسٌ بِاَيِّ اَرْضٍ تَمُوتُۜ اِنَّ اللّٰهَ عَل۪يمٌ خَب۪يرٌ

“Kıyamet saati hakkındaki bilgi yalnız Allah’ın katındadır; O, yağmuru yağdırmakta; rahimlerdekini bilmektedir. Hiç kimse yarın ne elde edeceğini bilemez; hiç kimse nerede öleceğini bilemez; ama Allah her şeyi bilir, her şeyden haberdardır.

Adam: “Öyleyse bana onun emare (işaret, iz) ve alâmetlerinden (öncesinde ortaya çıkacak hadiselerden) haber ver! Kıyametin alâmetleri nedir?” diye sordu. Resulullah Aleyhisselâm:

“Cariyesinin efendisini doğurduğunu, yalın ayak, çıplak, yoksul davar çobanlarının (zenginleşip) yüksek bina kurmakta birbirleriyle yarıştıklarını ve övünmeye kalktıklarını görmendir!” buyurdu.

Adam her sorusunun karşılığında aldığı cevabı tasdiklediği gibi, yine:

“Doğru söylüyorsun!” dedi ve sonra dönüp gitti.[1]

Resulullah Aleyhisselâm: “Adamı bana geri çeviriniz!” buyurdu.

Hemen kalkarak ardına düştük. Kendisinin, nereye yöneldiğini ne görebildik ne de izine rastlayabildik.

Bunu Resulullah Aleyhisselâma anlattık:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.129, c.1, 27, 51, 53; Müslim-Sahîh, c.1, s.37; Tirmizî-Sünen, c.5, s.7; Nesaî-Sünen, c.8, s.100; Ebû Hanife-Müsned, s.3

“Ey Hattab oğlu! Ey Ömer! Sen, soranın kim olduğunu biliyor musun?” buyurdu. Ben de:

“Allah ve Resulü daha iyi bilir!” dedim.

Resulullah Aleyhisselâm: “O, Cebrail’di! Size dininizi öğretmek için gelmişti.” buyurdu.”[1]

HZ. ALİ’NİN YEMEN’E MEZHICLERİN YURDUNA GÖNDERİLMESİ

Peygamberimiz, Hz. Ali’yi Hicretin onuncu yılı, Ramazan ayında Yemen’e gönderdi. Hz. Ali, Yemen’de Mezhıclerin yurdunda, onları İslâmiyet’e davet edecekti. Mezhıc’de bulunan kabileler şunlardı:

1. Mezhıc oğlu Celdler
2. Mezhıc oğlu Muradlar
3. Mezhıc oğlu Sa’d’ül’Aşîreler

Hz. Ali’nin Yola Çıkması

Peygamberimiz, Hz. Ali’yi Yemen’e göndereceği zaman Kubâ köyünde ordugâh kurmasını emretti. Karargâh kurulup askerler orada toplanınca Peygamberimiz bir sarığı bir kargının başına bağlayıp:

“Sancak böyledir.” buyurdu ve onu Hz. Ali’ye verdi.

Hz. Ali’nin başına üç dürümlü bir sarık sardı. Sarığın bir ucunu ön tarafına öteki ucunu da bir karış kadar arkasına sarkıttıktan sonra:

“Sarık böyle sarılır!” buyurdu.

Hz. Ali’nin maiyetinde üç yüz süvari verdi. Uğurlarken ona:

“Hiçbir tarafa bakmadan, ilerleyip git!” buyurdu. Hz. Ali:

“Ya Resulullah, nasıl yapacağım?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Meydanlarına varıp konduğun zaman seninle çarpışmaya kalkmadıkça onlarla çarpışma.

Sizden biri öldürülürse, bir müddet ne yapacaklarını gözlemeden onlarla çarpışmaya kalkma. Sonra onlara:

“Sizler; Allah’tan başka ilâh yoktur, demeyi kabul eder misiniz? diye sorarsın. Onlar, evet derlerse; siz namaz kılmayı kabul eder misiniz? diye sor.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.27, 52; Müslim-Sahîh, c.1, s.38; Tirmizî-Sünen, c.5, s.7; Nesaî-Sünen, c.8, s.101; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.25

Yine evet derlerse, onlara; siz, mallarınızın sadaka ve zekâtını çıkarıp fakirlerinize vermeyi kabul eder misiniz? diye sor.

Buna da evet derlerse, artık onlardan başkasını isteme!

Senin elinle Allah'ın bir tek adamı hidayete erişmesi senin için üzerine güneşin doğduğu veya battığı her şeyden daha hayırlıdır.

Daha önce Yemen'e gitmiş bulunan Velîd oğlu Halîd'in arkadaşlarına emret; onlardan geri dönüp seninle birlikte gitmek isteyenler, gitsinler, Medine'ye gelmek isteyenler de gelsinler!" buyurdu.[1]

Hz. Ali Mezhıclerin Yurdunda

Hz. Ali üç yüz süvarisinin başında yola çıkarak Mezhıclerin yurduna yaklaştılar. Hz. Ali arkadaşlarını akıncı birliklerine ayırdı. Bunlar yaptıkları akınlar neticesinde birçok kadın, erkek ve çocuklardan oluşan esirler aldılar. Deve, davar ve ganimet malları ele geçirip, getirdiler. Hz. Ali ganimet malları için Husayd oğlu Büreyde'yi görevlendirdi.

Hz. Ali, Mezhıclerin bir cemaatine rastladı ve onları İslâmiyete davet etti. Fakat Mezhıcler İslâmiyeti kabule yanaşmadılar. İslâm mücahitlerini oka ve taşa tuttular.

Hz. Ali, Sülemilerden Sinan oğlu Mes'ud'un eline sancak verip ilerletti.[2]

Mezhıclerden bir adam ile Huzâi oğlu Esved meydana çıkarak birbirlerine saldırdılar. Sonunda Esved onu öldürüp elbise ve silâhlarını aldı. Sonra Hz. Ali yanındaki süvarileriyle birlikte hücuma geçti. Mezhıclerden yirmi kişi öldürülünce, Mezhıcler dağıldılar. Hz. Ali onları takip etmekten vazgeçerek onları tekrar İslâmiyete davet etti. Mezhıcler Müslüman olmayı kabul ettiler.

Reislerinden bazı kişiler gelerek Hz. Ali'ye, İslâmiyet üzerine biat ettiler.

Hz. Ali ganimet mallarını bir araya toplayıp beşe ayırdı. Bir okun üzerine, Allah'a aittir yazısını yazdı, kur'a çekti. İlk çıkan Allah'a ait beşte bir hisse oldu. Bu hisse içinde, Yemen elbisesi balyaları, ganimet develeri ve Mezhıclerin zekât develeri bulunmaktaydı.

Hz. Ali kalan dört hisseyi de mücahitler arasında bölüştürdü.[3]

Hz. Ali'nin Peygamberimize Durumu Bildirmesi

Hz. Ali, Mezhıclerin durumunu Peygamberimize yazdı ve bu yazıyı Müzenî-lerden Âmir oğlu Abdullah ile gönderdi. Yazıda; Zübeyd ve başka cemaatlere rastlayıp kendilerini İslâmiyete davet ettiğini, Müslüman olurlarsa kendileriyle çarpışmayacağını bildirdiğini

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1079; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.169; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.271; Buharî-Sahîh, c.5, s.110; Ebülfida-Sîre, c.4, s.210; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.145

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.169-170; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1079-1080

[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1080; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.170

fakat onların bunu kabul etmemesi üzerine çarpışmak zorunda kaldığını ve yüce Allah'ın zafer ihsan ettiğini, onlardan; öldürülenlerin durumunu görünce İslâmiyeti kabul ettiklerini ve zekât vermeye boyun eğdiklerini, aralarından bazı Mezhıclilerin kendilerine geldiklerini ve onlara Kur'an-ı Kerim öğrettiklerini bildirdi.

Ebû Sâid'ül'Hudrî'nin bildirdiğine göre; Hz. Ali, Yemen'den Peygamberimize tabaklanmış bir deri içinde daha toprağından temizlenmemiş altın cevheri gönderdiğini ve Peygamberimiz de bu altın cevherini Hısn oğlu Uyeyne, Hâbis oğlu Akra, Zeyd'ül'Hayr ve Alkama arasında paylaştırdı.

Peygamberimizin Hz. Ali'ye Emri

Peygamberimiz, Hz. Ali'ye hac mevsimine kadar Yemen'de kalmasını ve hac mevsiminde gelip Mekke'de kendisiyle buluşmasını emretti.

Avf oğlu Amr, Amr'ın oğlu Abdullah aldığı bu emirle Hz. Ali'nin yanına döndü.[1]

Peygamberimizin Benî Tayyilerden Cervel Oğlu Muaviye'lere Yazısı

Peygamberimiz Tayyi kabilesinden Cervel oğlu Muaviye'ye bir mektup yazdı. Mektupta şöyle buyurdu:

"Onlardan Müslüman olan, namaz kılan, zekât veren, Allah'a ve Resulüne itaat eden, ganimetlerden Allah'ın beşte bir hakkını ve Peygamber Aleyhisselâmın hissesini veren, müşriklikten ayrılan ve İslâmiyet üzerine şahadet ve ikrarda bulunan kimseler için Allah ve Resulünün emânı vardır.

Onlar Müslüman oldukları zaman sahip bulundukları şeylere, davaların yayılıp yattıkları yere de sahip olmakta devam edeceklerdir.

Yazıyı, Avvam oğlu Zübeyr kaleme aldı."[2]

PEYGAMBERİMİZİN BENÎ TAYYİLERDEN ESVED OĞLU ÂMİR'E YAZISI

Peygamberimiz, Tayyi kabilesinden Cüveyn oğlu Âmir, Âmir'in oğlu Esved, Esved'in oğlu Âmir'e bir yazı yazdı. Yazısında şöyle buyurdu:

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Bu Muhammed Resulullah'ın Müslüman olan Esved oğlu Âmir'e yazısıdır.

O ve kavmi olan Tayyiler, namaz kıldıkları, zekât verdikleri ve müşriklerden ayrıldıkları sürece, Müslüman oldukları zaman sahip bulundukları yurtlarına ve sularına sahip olmakta devam edeceklerdir.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1082; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.170
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.269

Yazıyı, Mugîre kaleme aldı.[1]

Peygamberimizin Benî Tayyilere Ait Su ve Topraklar Hakkında Benî Esedlere Yazısı

Peygamberimiz, Benî Tayyilere ait su ve topraklar hakkında Benî Esedlere şöyle yazdı:

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Muhammed Peygamberden Benî Esedlere,

Selâmün aleyküm,

Ben, sizlerden dolayı Allah'a hamdederim ki ondan başka ilâh yoktur.

Bundan sonra derim ki; Tayyilerin sularına ve topraklarına yaklaşmayacaksınız. Çünkü onlara ait sular sizin için helâl değildir. Onların topraklarına da girmeyeceksiniz. Kendilerinin girdirecekleri kimseler bundan müstesnadır.

Muhammed'e asi olan kişiler Muhammed'in himayesinden uzak kalırlar.

İşe, Amr oğlu Kudaî bakacaktır.

Saîd oğlu Hâlid yazdı.[2]

Amr oğlu Kudaî, Benî Uzrelerden olup Benî Esedlerin zekât tahsil memuruydu.

Deylemî Oğlu Feyruz İle Arkadaşlarının Müslüman Olması

Deylemî oğlu Feyruz, Yemen'de bulunan arkadaşı Luhannis'in teklifi üzerine Müslüman olmuştu. Kendisi gibi böyle Müslüman olan kişilerle beraber Hicretin onuncu yılında Medine'ye gelerek Peygamberimize, İslâmiyet üzerine biat ettiler. Bu sırada:

"Ya Resulullah, sen, bizim nerelerden geldiğimizi biliyorsun. Biz Müslüman olduk. Bizim velimiz, yardımcımız kimdir?" dediler. Peygamberimiz:

"Allah ve Resulüdür." buyurdu.

Feyruz ve arkadaşları: "Allah ve Resulü bize yeter, razıyız!" dediler ve devam ederek:

"Ya Resulullah, biz üzüm ve içki sahipleriyiz. Allah ise içkiyi haram kılmıştır. Üzümü ne yapacağız?" diye sordular. Peygamberimiz:

"Onu kurutarak, kuru üzüm yapınız." buyurdu. Feyruz:

"Kuru üzümü ne yapacağız?" diye sordu. Peygamberimiz:

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.269; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.3, s.116-117
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.269-270

“Kırba içinde sabah ıslatıp şerbet ve hoşaf yapınız, akşamleyin içiniz. Akşamdan ıslatınız, sabahleyin içiniz.” buyurdu.[1]

Deylemî oğlu Feyruz: “Ya Resulullah, ben iki kız kardeşle evli bulunuyorum. Müslüman oldum. Şimdi ne yapayım?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Onlardan hangisini istersen tercih et, elinde tut. Diğerini de boşa.” buyurdu.[2]

Necran Temsilcilerinin Medine’ye Gelmesi

Necran, Mekke ile Yemen arasındadır ve Yemen’in Mekke tarafında düşen yerlerindendir. Mekke’ye yedi merhalelik (yaklaşık 32 kilometre) uzaktadır. Yetmiş üç kariyesi vardır. Hicaz beldesinin en güzel yeridir.

Necranlılar uzun bir hurma ağacına taparlar ve onu takdis ederlerdi.

Feymiyu adında ve Hz. İsa’nın dininde, duası makbul, ibadete düşkün iyi halli bir adÂmin; siz sapıklık içindesiniz, taptığınız şu hurma ağacı insane ne hayır ne de zarar verebilir. Ben ibadet ettiği ilâhıma ki o ilâh birdir ve şeriksizdir. Dua etsem onu yok ediverir, demiş ve dua edince de çıkan bir kasırgada ağacı kökünden söküp atması üzerine Necran halkı Hristiyanlığı kabul etmişti.[3]

Peygamberimizin Necran Piskoposuna Yazılı Emri

Peygamberimiz, Necranlılara bir mektup yazdı ve mektubunda şöyle buyurdu:

“İbrahim, İshak ve Yakub’un ilâhı olan Allah’ın ismiyle başlarım.

Allah’ın Resulü Muhammed’den Necran Hristiyan Piskoposuna;

Siz, Müslüman olunuz.

Ben, sizden dolayı İbrahim’in, İsmail’in, İshak ve Yakub’un ilâhına hamdederim. Bundan sonra derim ki; ben, size kullara tapmaktan, Allah’a ibadet ve kulluk etmeye davet ediyorum.

Ben, size kulların veliliğinden Allah’ın veliliğine davet ediyorum.

Eğer buna razı olmazsanız cizye verirsiniz. Cizye vermeye de yanaşmazsanız, harp edeceğimi size bildiririm.

Vesselâm.”[4]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.232; Dâremî-Sünen, c.2, s.41

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.232; Daremî-Sünen, c.2, s.41; İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.4, s.371-372; İbn-i Hacer-İsabe, c.3, s.210

[3] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.195; Yakut-Mücemülbüldan, c.5, s.266; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.1, s.32, 34

[4] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.357; Ebülfida-Sîre, c.4, s.101; Yakubî-Tarih, c.2, s.81

Piskoposun Bazı Kimselere Danışması

Peygamberimizin yazısını okuyunca piskopos son derece şaşırdı ve korktu. Necranların, Hemdanlı Vedâa oğlu Şurahbil'i yanına çağırttı. Peygamberimizin yazısını ona da okuttu. Sonra:

"Ey Ebû Meryem, görüşün nedir?" diye sordu. Şurahbil:

"Allah'ın; İbrahim'e, İsmail'in zürriyetinden bir Peygamber çıkacağını vaat buyurduğunu biliyorsun! Eğer bu zat, o geleceği vaat edilen Peygamber olursa, sen ona iman edecek misin?

Benim Peygamberlik hakkında bir görüşüm yoktur! Eğer sorduğun dünya işlerinden bir iş olsaydı o konudaki görüşümü sana açıklar ve sana benimsetmeye çalışırdım." dedi. Piskopos:

"Sen bir köşeye çekil, otur." dedi Şurahbil de piskoposun dediğini yaptı.

Piskopos bu kez de Hımyerlerin Zî Asbah ailesinden Necranlı Şurahbil oğlu Abdullah'ı çağırttı. O da piskoposa aynı şeyleri söyledi. Piskopos, Abdullah'tan da bir cevap alamadı ve Benî Hımasların Ka'b oğlu Benî Hâris ailesinden Feyz oğlu Cebbar'ı çağırttı.

Feyz oğlu Cebbar da Şurahbil ve Abdullah'ın söylediklerine benzer şeyler söyledi.

Sonunda piskopos çanları çaldırıp halkı topladı ve Peygamberimizin mektubunu onlara okudu, görüşlerini sordu.

Onlardan; yetki ve görüş sahibi olanların düşünceleri, bir heyet gönderilip Peygamberimizin haberini kendilerine getirmesi üzerinde toplandı.[1]

Necan Hristiyan temsilcilerinin Peygamberimize gelişi Hicretin onuncu yılındaydı ve onlar altmış kişi olup[2] gelenlerden dördü Necranlıların eşrafındandı. İçlerinden üç kişi de onların yöneticileri ve işlerini çevirenleriydi.

Birisi; Âkıb dedikleri Abdulmesih olup Necranlıların valise, söz ve görüş sahibi ve danışmanıydı ve ancak onun görüşüne göre hareket edilirdi.

İkincisi; Seyyid dedikleri Eyyem olup Necranlıların seyahat ve toplama işlerinin yöneticisiydi.

---

[1] Ebülfida-Sîre, c.4, s.101-102

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.357; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.293; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.2, s.222; Taberî-Tarih, c.3, s.163; Ebülfida-Sîre, c.4, s.106; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.235

Vâil oğlu Benî Bekrlerden Alkama oğlu Ebû Hârise ise Necranlıların Üskuf'u Piskopos'u, en büyük din bilgini, imamı ve kitaplık bakanı idi.[1]

Necranlılar içinde çok şerefli ve itibarlıydı. Hristiyan Rum kralları ona, Araplardan olduğu hâlde Hristiyanlığa bağlılığı dolayısıyla mal verip ikramda bulunurlardı. Hristiyanlık hakkındaki dinî bilgi ve ictihadını işitip onun için kiliseler yaptırırlar ve ikramlara boğarlardı.[2]

Altmış binitli Necran temsilcilerinin arasında bulunan Ebû Hârise ile kardeşi Kürz yolda gelirlerken, Kürz, katırının ayakları dolaşınca, düşmüş ve yere kapaklanmıştı. Kürz:

"Yüzünün üzerine düşsün, helâk olsun!" diyerek Peygamberimize ilendi.

Kardeşi Ebû Hârise: "Hayır! Sen düş, sen helâk ol!" dedi. Kürz:

"Ey kardeşim! Sen bunu bana niçin söyledin?" diye sordu.

Ebû Hârise: "O, bizim bekleyip durduğumuz Peygamberdir!" dedi. Kürz:

"Peki sen bunu biliyorsun da ona tâbi olmaktan seni alıkoyan ne?!" diye sordu. Ebû Hârise:

"Eğer dediğini yapacak olursam, şu kavim bize yaptıkları hizmet, itibar ve ikramı yapmazlar. Bizden yüz çevirirler ve aksini yaparlar. Bizde gördüğün her şeyi elimizden çekip alırlar!" dedi.

Ebû Hârise'nin bu sözleri kardeşi Alkama oğlu Kürz'ü çok etkilemişti ve kendisi bundan sonra Müslüman oldu.[3]

Necran Temsilcilerinden Bazılarının Peygamberimizle Tartışmaya Kalkması

Peygamberimiz, Necran Hristiyan bilgilerinden ikisini İslâmiyete davet etti, onlara Müslüman olunuz, buyurdu. Onlar:

"Biz Müslümanız! Biz çoktan Müslüman olmuşuzdur!" dediler.

Peygamberimiz: "Siz Müslüman olmuş değilsiniz! Müslüman olunuz!" buyurdu. Kabul etmediler. Akıllarınca bir takım deliller getirmeye kalkıştılar, sözü uzatıp çoğalttılar.

Peygamberimiz ile konuşan Alkama oğlu Ebû Hârise, Âkıb Abdul'Mesih ve Seyyid Eyhem aralarındaki bazı anlaşmazlıklarla birlikte kralın dini olan Hristiyanlık dinindeydiler. Hz. İsa hakkında;

1. O, Allah'tır!

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.357; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.316-317
[2] Ebülfida-Sîre, c.4, s.107
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.2, s.222-223; İbn-i Hacer-İsâbe, c.3, s.292

Çünkü İsa, ölüyü diriltirdi. Hastaları iyileştirirdi. Gaipten haber verirdi. Çamurdan kuş biçimi gibi bir şey yapar sonra da onun içine üfledimi canlı olurdu, diyerek delil getiriyorlardı.

2. O, Allah'ın oğludur!

Çünkü onun bilinen bir babası olmamıştır. Beşikte konuşmuştur. Bunu ondan önce hiç kimse yapmamıştır, diyerek delil gösteriyorlardı.

3. Hristiyanların dedikleri gibi o, üçün üçüncüsüdür!

Çünkü Allah; yaptık, emrettik, yarattık, hüküm ettik diyor!

Eğer Allah bir olsaydı ancak; yaptım, hükmettim, emrettim, yarattım, derdi. Bunun içindir ki O, Allah, İsa ve Meryem'den ibarettir, diyerek delil gösteriyorlardı.

Ebû Hârise: "Ya Resulullah, Mesih hakkında ne dersin?" diye sordu.

Peygamberimiz: "O, Allah'ın kulu ve Peygamberidir!" buyurdu. Ebû Hârise:

"Ey Ebul-Kasım, yüce Allah, senin dediğin gibi demiyor! O şöyle diyor." dedi. Temsilciler:

"Sen, İsa gibisini hiç görmüşlüğün var mıdır? Biz, senden önce Müslüman olmuşuzdur!" dediler. Peygamberimiz:

"Siz yalan söylüyorsunuz! İsterseniz Müslüman olmanıza engel olan şeyleri size haber vereyim mi?" buyurdu. Necran temsilcileri:

"Haydi, bildir bakalım onları!" dediler. Peygamberimiz:

"Allah'a oğul isnat etmeniz, puta tapmanız, domuz eti yemeniz, şarap içmeniz sizi İslâmiyetten men etmiştir ve ediyordur!" buyurdu.

Temsilcilerden birisi: "Sen, ona niçin kuldur, diyerek hakaret ediyorsun?" dedi. Peygamberimiz:

"Evet! O, Allah'ın kuludur. Meryem'e ilka ettiği kelimesidir." buyurdu.

Necran temsilcileri kızdılar: "Biz, senin dediğini kabul etmeyiz. O, ilâhtır! Eğer doğru söyleyiciysen haydi ölüyü dirilten, iyileştiren, çamurdan kuş yapıp üfleyince canlandıran bir kul göster bakalım bize! Haydi söyle bize! Onun babası kimdir?" dediler.

Peygamberimiz her işte Rabbi emredinceye kadar acele etmez, beklerdi. Necran temsilcilerine de cevap vermedi, sustu. Temsilciler:

"İsa hakkında ne diyeceksen söyle de kavmimizin yanına dönelim. Biz Hristiyanız.

Eğer sen Peygambersen onun hakkında senden işiteceğimiz söz bizi sevindirir.” dediler. Peygamberimiz:

“Bugün onun hakkında söyleyeceğim bir şey yoktur. Yüce Allah, İsa hakkında buyuracağı şeyi size bildirinceye kadar burada oturunuz!” buyurdu.[1]

Temsilciler, Peygamberimizin yanından çıkarak konak yerlerine gittiler.

Necran Temsilcileri Hakkında İnen Ayetler

Âl-i İmran Sûresi, ayet 1-64:

بِسْــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۙ الْحَيُّ الْقَيُّومُۜ ﴿٢﴾ نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَاَنْزَلَ التَّوْرٰيةَ
وَالْاِنْجِيلَۙ ﴿٣﴾مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ وَاَنْزَلَ الْفُرْقَانَۜ اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌۜ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ
ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤﴾ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَخْفٰى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَٓاءِۜ ﴿٥﴾هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْاَرْحَامِ كَيْفَ
يَشَٓاءُۜ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦﴾ هُوَ الَّذٖى اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ اٰيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتَابِ وَاُخَرُ
مُتَشَابِهَاتٌۜ فَاَمَّا الَّذِينَ فٖى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَٓاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَٓاءَ تَاْوٖيلِهٖۚ وَمَا يَعْلَمُ تَاْوٖيلَهُٓ اِلَّا
اللّٰهُۢ وَالرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ يَقُولُونَ اٰمَنَّا بِهٖۙ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَاۚ وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّٓا اُو۬لُوا الْاَلْبَابِ ﴿٧﴾

1. Elif-lâm-mîm.

2. Allah; O’ndan başka asla ilâh yoktur; hayy ve kayyûmdur.

3,4. O sana kitabı, gerçeğin ta kendisi ve öncekileri doğrulayıcı olarak indirmiştir; daha önce insanlara doğru yolu göstermek üzere Tevrat ve İncil’i indirmişti; furkanı da indirdi. Bilinmeli ki Allah’ın âyetlerini inkâr edenler için şiddetli bir azap vardır. Allah suçlunun hakkından gelen mutlak güç sahibidir.

5. Kuşkusuz yerde olsun gökte olsun hiçbir şey Allah’a gizli kalmaz.

6. Sizi rahimlerde dilediği gibi şekillendiren O’dur. Mutlak güç ve hikmet sahibi olan Allah’tan başka ilâh yoktur.

7. Sana kitabı indiren O’dur. Onun (Kur’an) bir kısım âyetleri muhkemdir, ki bunlar kitabın esasıdır, diğerleri ise müteşâbihtir. Kalplerinde sapma meyli bulunanlar, fitne çıkarmak ve onu (kişisel arzularına göre) te’vil etmek için ondaki müteşâbihlerin peşine düşerler. Hâlbuki onun te’vilini ancak Allah bilir; bir de ilimde yüksek pâyeye erişenler. Derler ki: Ona inandık, hepsi rabbimiz katındandır. (Bu inceliği) yalnız aklıselim sahipleri düşünüp anlar.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.2, s.224-225; Ebû Nuaym-Delaîl, s.298; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.357; Yakubî-Tarih, c.2, s.82; A.Z.Dahlan-Sîre, c.2, s.144; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.76; Ebülfida-Sîre, c.4, s.103

بِسْـــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةًۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٨﴾رَبَّنَا اِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ
لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَۜ ﴿٩﴾ اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِىَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَٓا اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ
شَيْـًٔاۜ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِۙ ﴿١٠﴾ كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَۙ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْۜ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۚ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ
بِذُنُوبِهِمْۜ وَاللّٰهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١١﴾ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ اِلٰى جَهَنَّمَۜ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٢﴾ قَدْ
كَانَ لَكُمْ اٰيَةٌ فِى فِئَتَيْنِ الْتَقَتَاۜ فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَاُخْرٰى كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَاْىَ الْعَيْنِۜ وَاللّٰهُ يُؤَيِّدُ
بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَٓاءُۜ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِاُو۬لِى الْاَبْصَارِ ﴿١٣﴾ زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَٓاءِ وَالْبَنِينَ
وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْاَنْعَامِ وَالْحَرْثِۜ ذٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۚ وَاللّٰهُ
عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَاٰبِ ﴿١٤﴾ قُلْ اَؤُ۬نَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذٰلِكُمْۜ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَاَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِۚ ﴿١٥﴾

8. Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalplerimizi saptırma, bize tarafından bir rahmet bağışla. Hiç kuşku yok, lütfu bol olan yalnız sensin.

9. Rabbimiz! Muhakkak sen insanları geleceğinde asla şüphe olmayan bir günde toplayacaksın. Şüphesiz Allah sözünden dönmez.

10. İnkâr edenlerin malları da evlâtları da Allah'ın azabına karşı onlara hiçbir yarar sağlamayacaktır. İşte onlar cehennemin yakıtıdır.

11. Firavun hânedanının ve onlardan öncekilerin durumu gibi; onlar bizim âyetlerimizi yalanladılar, Allah da günahları yüzünden onları yakalayıverdi. Allah'ın cezası çok şiddetlidir.

12. (Resulüm!) İnkâr edenlere de ki: Yakında mağlûp olacaksınız ve cehenneme sürükleneceksiniz. Orası ne kötü bir kalma yeri!

13. (Bedir'de) karşı karşıya gelen şu iki grupta sizin için büyük bir ibret vardır: Biri Allah yolunda çarpışan (mümin) grup, diğeri ise gözleriyle bunları kendilerinin iki misli imiş gibi gören kâfir grup. Allah dilediğini yardımıyla destekler. Elbette bunda basiret sahipleri için büyük bir ibret vardır.

14. Nefsânî arzulara, (özellikle) kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, soylu atlara, sağmal hayvanlara ve ekinlere düşkünlük insanlara çekici kılınmıştır. İşte bunlar dünya hayatının geçici menfaatleridir. Hâlbuki varılacak güzel yer, Allah'ın katındadır.

15. De ki: Size bunlardan daha iyisini bildireyim mi? Takvâ sahipleri için rableri katında, altlarından ırmaklar akan, ebediyen kalacakları cennetler, tertemiz eşler ve Allah'ın hoşnutluğu vardır. Allah kullarını eksiksiz görmektedir.

بِسْــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اِنَّـنَا اٰمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِۚ ﴿١٦﴾اَلصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ
وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْاَسْحَارِ ﴿١٧﴾ شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۙ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَاُو۬لُوا الْعِلْمِ قَٓائِمًا بِالْقِسْطِۜ
لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُۜ ﴿١٨﴾ اِنَّ الدّ۪ينَ عِنْدَ اللّٰهِ الْاِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا
جَٓاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْۜ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ سَر۪يعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾ فَاِنْ حَٓاجُّوكَ فَقُلْ اَسْلَمْتُ
وَجْهِيَ لِلّٰهِ وَمَنِ اتَّـبَعَنِۜ وَقُلْ لِلَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ وَالْاُمِّيّ۪نَ ءَاَسْلَمْتُمْۜ فَاِنْ اَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْاۚ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا
عَلَيْكَ الْبَلَاغُۜ وَاللّٰهُ بَص۪يرٌ بِالْعِبَادِۚ ﴿٢٠﴾ اِنَّ الَّذ۪ينَ يَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيّ۪نَ بِغَيْرِ حَقٍّۙ وَيَقْتُلُونَ
الَّذ۪ينَ يَاْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِۙ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَل۪يمٍ ﴿٢١﴾ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةِۘ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِر۪ينَ ﴿٢٢﴾ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا نَص۪يبًا مِنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ اِلٰى كِتَابِ اللّٰهِ لِيَحْكُمَ
بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَر۪يقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّٓا اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍۖ
وَغَرَّهُمْ ف۪ي د۪ينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾

16,17. (Bu nimetler) “Ey rabbimiz! Biz gerçekten iman ettik, günahlarımızı bağışla, bizi ateş azabından koru” diyenler, sabredenler, doğruluktan şaşmayanlar, huzurda boyun bükenler, hayır yolunda harcama yapanlar ve seher vakitlerinde Allah’tan bağışlanma dileyenler (içindir).

18. Allah, hak ve adaleti ayakta tutarak, kendinden başka tanrı olmadığını bildirdi; melekler ve ilim sahipleri de bunu ikrar ettiler. (Evet) O’ndan başka tanrı yoktur; O mutlak güç ve hikmet sahibidir.

19. Kuşkusuz Allah katında din İslâm’dır. Kitap verilenler, ancak kendilerine ilim geldikten sonradır ki, aralarındaki hak tanımazlık yüzünden ayrılığa düştüler. Allah’ın âyetlerini inkâr edenler bilmelidirler ki Allah’ın hesabı çok çabuktur.

20. Eğer seninle tartışmaya girerlerse, de ki: “Bana uyanlarla birlikte ben kendimi Allah’a teslim ettim.” Ehl-i kitaba ve ümmîlere, “Siz de Allah’a teslim oldunuz mu?” de! Eğer teslim oldularsa doğru yolu buldular demektir. Yok eğer yüz çevirdilerse, sana düşen yalnızca bildirimde bulunmaktır. Allah kullarını çok iyi görmektedir.

21. Allah’ın âyetlerini inkâr edenler, haksız yere peygamberlerin canlarına kıyanlar ve adalet isteyen insanları öldürenler var ya, onlara can yakan bir azabı müjdele!

22. İşte onlar dünyada da âhirette de emekleri boşa giden kimselerdir. Onların hiç yardımcıları da yoktur.

23. Kendilerine kitaptan bir pay verilmiş olanlara baksana, aralarında hakem olması için Allah’ın kitabına çağrılıyorlar da, içlerinden bir grup yüz çevirip gerisin geri gidiyor.

بِسْـــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّٓا اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍۖ وَغَرَّهُمْ فٖي دٖينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾ فَكَيْفَ اِذَا
جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فٖيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾ قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ
مَنْ تَشَٓاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَٓاءُۘ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَٓاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَٓاءُۜ بِيَدِكَ الْخَيْرُۜ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ
﴿٢٦﴾ تُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِۘ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّۘ
وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾ لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرٖينَ اَوْلِيَٓاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنٖينَۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ
فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فٖي شَيْءٍ اِلَّٓا اَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰيةًۜ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُۜ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصٖيرُ ﴿٢٨﴾ قُلْ اِنْ تُخْفُوا
مَا فٖي صُدُورِكُمْ اَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ اللّٰهُۜ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ
﴿٢٩﴾ يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًاۚ وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوٓءٍۚ تَوَدُّ لَوْ اَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُٓ اَمَدًا
بَعٖيدًاۜ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُۜ وَاللّٰهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾ قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونٖي يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْۜ
وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿٣١﴾

24. Onların bu tutumu “Sayılı günler dışında bize ateş asla dokunmayacak” demelerinden ötürüdür. Uydura geldikleri yalanlar dinleri hakkında kendilerini yanıltmaktadır.

25. Peki onları geleceğinde kuşku bulunmayan bir gün için topladığımızda ve hiçbir haksızlığa uğramaksızın herkese hak ettiği tastamam verildiğinde halleri nice olacak!

26. De ki: “Ey mülkün gerçek sahibi olan Allahım! Mülkü dilediğine verirsin, dilediğinden çekip alırsın. Dilediğini yüceltirsin, dilediğini de alçaltırsın. Her türlü iyilik senin elindedir. Hiç kuşku yok sen her şeye kādirsin."

27. “Geceyi gündüze katarsın, gündüzü de geceye katarsın. Ölüden diriyi çıkarırsın, diriden ölüyü çıkarırsın ve dilediğine sayısız rızık verirsin.”

28. Müminler müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin. Kim bunu yaparsa artık Allah’la olan bağını koparmış demektir. Ancak onlardan gelebilecek bir tehlikeden korunmanız başkadır. Allah kendisi hakkında sizi uyarıyor. Sonunda dönüş Allah’adır.

29. De ki: “İçinizdekileri gizleseniz de açığa vursanız da Allah onu bilir; göklerde olanları da yerde olanları da bilir. Allah her şeye kādirdir.”

30. Herkesin yaptığı iyiliği de işlediği kötülüğü de önüne konmuş olarak bulacağı gün, (insan) ister ki kendisi ile kötülükleri arasında uzun bir mesafe bulunsun. Allah kendisi hakkında sizi uyarıyor. Allah kullarına çok şefkatlidir.

31. De ki: “Eğer Allah’ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah çok bağışlayıcı, çok esirgeyicidir.”

بِسْـــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ اَطٖيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَۚ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرٖينَ ﴿٣٢﴾ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰٓى اٰدَمَ وَنُوحًا وَاٰلَ
اِبْرٰهٖيمَ وَاٰلَ عِمْرٰنَ عَلَى الْعَالَمٖينَۙ ﴿٣٣﴾ ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍۜ وَاللّٰهُ سَمٖيعٌ عَلٖيمٌۚ ﴿٣٤﴾ اِذْ قَالَتِ امْرَاَتُ
عِمْرٰنَ رَبِّ اِنّٖي نَذَرْتُ لَكَ مَا فٖي بَطْنٖي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنّٖيۚ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمٖيعُ الْعَلٖيمُ ﴿٣٥﴾ فَلَمَّا وَضَعَتْهَا
قَالَتْ رَبِّ اِنّٖي وَضَعْتُهَٓا اُنْثٰىۜ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْۜ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْاُنْثٰىۚ وَاِنّٖي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَاِنّٖٓي اُعٖيذُهَا
بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجٖيمِ ﴿٣٦﴾ فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَاَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًاۙ وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّاۜ كُلَّمَا
دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَۙ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًاۚ قَالَ يَا مَرْيَمُ اَنّٰى لَكِ هٰذَاۜ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ
مَنْ يَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾ هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُۚ قَالَ رَبِّ هَبْ لٖي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةًۚ اِنَّكَ سَمٖيعُ
الدُّعَٓاءِ ﴿٣٨﴾ فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَٓائِمٌ يُصَلّٖي فِي الْمِحْرَابِۙ اَنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيٰى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَسَيِّدًا
وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحٖينَ ﴿٣٩﴾ قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ لٖي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَاَتٖي عَاقِرٌۜ قَالَ
كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَٓاءُ ﴿٤٠﴾

32. De ki: "Allah'a ve resule itaat edin." Eğer yüz çevirirlerse bilsinler ki Allah kâfirleri sevmez.

33,34. Allah, birbirinden gelme nesiller olarak Âdem'i, Nûh'u, İbrâhim ailesini ve İmrân ailesini seçip âlemlere (bütün yaratılmışlara) üstün kıldı. Allah hakkıyla işitmekte ve bilmektedir.

35. Hani İmrân'ın karısı şöyle demişti: "Rabbim! Karnımdakini kayıtsız şartsız sana adadım, benden kabul buyur; kuşkusuz sensin her şeyi işiten, her şeyi bilen."

36. Onu doğurunca dedi ki: "Rabbim! Onu kız doğurdum. -Oysa Allah onun ne doğurduğunu daha iyi bilmektedir- erkek de kız gibi değildir. Ben onun adını Meryem koydum, işte ben onu ve soyunu kovulmuş şeytana karşı senin korumana bırakıyorum."

37. Bunun üzerine rabbi ona hüsnükabul gösterdi ve onu güzel bir şekilde yetiştirdi. Zekeriyyâ'yı da onun bakımı ile görevlendirdi. Zekeriyyâ onun bulunduğu yere, mâbeddeki odaya her girdiğinde yanında (yeni) bir rızık bulur ve "Ey Meryem! Bu sana nereden?" diye sorar, o da "Allah tarafından" cevabını verirdi. Kuşkusuz Allah dilediğine sayısız rızık verir.

38. Orada Zekeriyyâ rabbine dua edip dedi ki: "Rabbim! Bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle! Kuşkusuz sen duayı işitmektesin."

39. O mâbedde durmuş namaz kılarken melekler ona şöyle seslendiler: "Allah'ın bir kelimesini (Hz. İsâ'yı) tasdik edici, efendi, iffetli ve sâlih kullardan bir peygamber olarak Yahyâ'yı Allah sana müjdeliyor.

بِسْــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ ل۪ي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَاَت۪ي عَاقِرٌۜ قَالَ كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَٓاءُ ﴿٤٠﴾قَالَ
رَبِّ اجْعَلْ ل۪ٓي اٰيَةًۜ قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ اِلَّا رَمْزًاۜ وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَث۪يرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْاِبْكَارِ
﴿٤١﴾وَاِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يَا مَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰيكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفٰيكِ عَلٰى نِسَٓاءِ الْعَالَم۪ينَ ﴿٤٢﴾يَا مَرْيَمُ اقْنُت۪ي
لِرَبِّكِ وَاسْجُد۪ي وَارْكَع۪ي مَعَ الرَّاكِع۪ينَ ﴿٤٣﴾ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَٓاءِ الْغَيْبِ نُوح۪يهِ اِلَيْكَۜ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُونَ اَقْلَامَهُمْ
اَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَۖ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾اِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يَا مَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ
اسْمُهُ الْمَس۪يحُ ع۪يسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَج۪يهًا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّب۪ينَۙ ﴿٤٥﴾وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا
وَمِنَ الصَّالِح۪ينَ ﴿٤٦﴾قَالَتْ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ ل۪ي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْن۪ي بَشَرٌۜ قَالَ كَذٰلِكِ اللّٰهُ يَخْلُقُ مَا يَشَٓاءُۜ اِذَا
قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰيةَ وَالْاِنْج۪يلَۚ ﴿٤٨﴾

40. Zekeriyyâ ise şöyle dedi: "Rabbim! Bana ihtiyarlık gelip çattığı, üstelik karım da kısır olduğu halde benim nasıl oğlum olabilir?" Buyurdu ki: "İşte böyle; Allah dilediğini yapar.

41. "Rabbim, dedi, bana bir alâmet göster." Şöyle buyurdu: "Senin için alâmet insanlara üç gün ancak işaretle konuşmandır. Rabbini çok an, sabah akşam tesbih et."

42. Melekler şöyle demişti: "Ey Meryem! Allah seni seçti, seni tertemiz kıldı ve seni bütün dünyadaki kadınlara üstün eyledi.

43. Ey Meryem! Rabbine ibadet et; secdeye kapan, huzurunda eğilenlerle beraber sen de eğil."

44. Bunlar sana vahiy yoluyla bildirmekte olduğumuz gayb haberlerindendir. İçlerinden hangisi Meryem'i himayesine alacak diye kura çekmek üzere kalemlerini atarlarken sen onların yanında değildin; onlar tartışırken de sen yanlarında değildin.

45. Melekler demişti ki: "Ey Meryem! Allah seni kendisinden bir kelime ile müjdeliyor. Adı Meryem oğlu Îsâ Mesîh'tir, dünyada da âhirette de itibarlı ve (Allah'a) yakın kılınanlardandır.

46. O hem beşikte iken hem de yetişkin halinde insanlarla konuşacak ve sâlih kişilerden olacak."

47. Dedi ki: "Rabbim! Bana bir erkek eli değmediği halde nasıl çocuğum olur?" Allah buyurdu: "İşte öyle, Allah dilediğini yaratır, bir işin olmasını istedi mi ona sadece 'ol!' der, o da oluverir."

48. Rabbin ona yazmayı, hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğretecek.

وَرَسُولًا اِلٰى بَنٖى اِسْرَٓاءٖيلَ اَنّٖى قَدْ جِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْۙ اَنّٖى اَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطّٖينِ كَهَيْـَٔةِ الطَّيْرِ فَاَنْفُخُ
فٖيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِاِذْنِ اللّٰهِۚ وَاُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ وَاُحْيِ الْمَوْتٰى بِاِذْنِ اللّٰهِۚ وَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَاْكُلُونَ وَمَا
تَدَّخِرُونَۙ فٖى بُيُوتِكُمْۜ اِنَّ فٖى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنٖينَۚ ﴿٤٩﴾وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَلِاُحِلَّ
لَكُمْ بَعْضَ الَّذٖى حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطٖيعُونِ ﴿٥٠﴾اِنَّ اللّٰهَ رَبّٖي وَرَبُّكُمْ
فَاعْبُدُوهُۜ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقٖيمٌ ﴿٥١﴾فَلَمَّٓا اَحَسَّ عٖيسٰى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ اَنْصَارٖٓي اِلَى اللّٰهِۜ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ
نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِۚ اٰمَنَّا بِاللّٰهِۚ وَاشْهَدْ بِاَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾رَبَّنَٓا اٰمَنَّا بِمَٓا اَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ
الشَّاهِدٖينَ ﴿٥٣﴾وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللّٰهُۜ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرٖينَ ﴿٥٤﴾اِذْ قَالَ اللّٰهُ يَا عٖيسٰٓى اِنّٖي مُتَوَفّٖيكَ وَرَافِعُكَ اِلَيَّ
وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذٖينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذٖينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذٖينَ كَفَرُٓوا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِۚ ثُمَّ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاَحْكُمُ
بَيْنَكُمْ فٖيمَا كُنْتُمْ فٖيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾فَاَمَّا الَّذٖينَ كَفَرُوا فَاُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدٖيدًا فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۘ وَمَا لَهُمْ
مِنْ نَاصِرٖينَ ﴿٥٦﴾

49. Onu İsrâiloğulları'na elçi olarak gönderecek ve o şöyle diyecek: "Kuşkuya yer yok, işte size rabbinizden bir mûcize ile geldim; size çamurdan kuş biçiminde bir şey yapar ona üflerim, Allah'ın izni ile derhal kuş oluverir; yine Allah'ın izniyle körü ve cüzzamlıyı iyileştirir, ölüleri diriltirim; ayrıca evlerinizde ne yiyip ne biriktirdiğinizi size haber veririm. Eğer inanan kimseler iseniz elbette bunda sizin için bir ibret vardır.

50. Benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı olarak ve size haram kılınmış olanların bir kısmının sizin için helâl olduğunu bildireyim diye gönderildim ve size Rabbinizden bir mûcize getirdim. Artık Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin.

51. Kuşkusuz Allah benim de rabbimdir, sizin de rabbinizdir. Öyleyse O'na kulluk edin, işte doğru olan yol budur."

52. Îsâ onlardaki inkârcılığı sezince, "Allah'a giden yolda bana yardımcı olacaklar kimlerdir?" diye sordu. Havâriler cevap verdiler: "Biz Allah için yardımcılarız; Allah'a inandık, şahit ol ki bizler Müslümanlarız."

53. "Rabbimiz! İndirdiğine inandık ve peygambere tâbi olduk; artık bizi şahitlerle beraber yaz."

54. (Yahudiler) tuzak kurdular, Allah da onların tuzaklarını bozdu. Evet, Allah en iyi tuzak bozucudur.

55. Allah buyurmuştu ki: "Ey Îsâ! Ben seni vefat ettireceğim, seni katıma yükselteceğim, seni o inkârcılardan arındıracağım ve sana tâbi olanları kıyamet gününe kadar inkâr edenlerden üstün kılacağım. Sonra dönüşünüz bana olacak. İşte, ayrılığa düşüp durduğunuz hususlarda aranızda hükmü o zaman ben vereceğim."

56. "İnkâr edenleri dünyada da âhirette de şiddetli bir azaba çarptıracağım; onların hiç yardımcıları da olmayacak."

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ اُجُورَهُمْۜ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٧﴾ذٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ
مِنَ الْاٰيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٨﴾اِنَّ مَثَلَ عِيسٰى عِنْدَ اللّٰهِ كَمَثَلِ اٰدَمَۜ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ
٥٩﴾اَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٦٠﴾فَمَنْ حَٓاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ﴿
اَبْنَٓاءَنَا وَاَبْنَٓاءَكُمْ وَنِسَٓاءَنَا وَنِسَٓاءَكُمْ وَاَنْفُسَنَا وَاَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللّٰهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ﴿٦١﴾اِنَّ هٰذَا لَهُوَ
الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُۜ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ
٦٣﴾قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلٰى كَلِمَةٍ سَوَٓاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اَلَّا نَعْبُدَ اِلَّا اللّٰهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ﴿
بَعْضُنَا بَعْضًا اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِۜ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِاَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾

57. İman edip dünya ve âhirete faydalı işler yapanlara gelince, Allah onlara mükâfatlarını eksiksiz verecektir. Allah zalimleri sevmez.

58. İşte bu sana okuduğumuz apaçık delillerdir, hikmet dolu sözlerdir.

59. Allah nezdinde Îsâ'nın durumu Âdem'in durumu gibidir. Onu topraktan var etti; sonra ona "ol" dedi ve oluverdi.

60. Gerçek, rabbinden gelendir. Öyle ise kuşkulananlardan olma.

61. Sana gelen bu bilgiden sonra her kim bu konuda seninle tartışmaya kalkışırsa, de ki: "Gelin, çocuklarımızı ve çocuklarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım, sonra da Allah'ın lâneti yalancıların üzerine olsun diye dua edelim."

62. İşte bunlar gerçek haberlerdir. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Muhakkak ki Allah, evet O, mutlak güç ve hikmet sahibidir.

63. Eğer yine yüz çevirirlerse, kuşkusuz Allah bozguncuları çok iyi bilmektedir.

64. De ki: "Ey Ehl-i kitap! Sizinle bizim aramızda müşterek olan bir söze gelin: Yalnız Allah'a tapalım, O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım ve Allah'ı bırakıp da içimizden bazıları diğer bazılarını rab edinmesin." Eğer yine yüz çevirirlerse, "Şahit olun ki biz Müslümanlarız" deyin.

Peygamberimizin Necran Temsilcilerine Daveti

Necran Hristiyan temsilcileri İnsaf ve adalet yolunu tutmadıkları ve iddialarında direndikleri takdirde aradaki anlaşmazlığı kaldırmek üzere Allah tarafından mübaheleye yani yalancı ve haksız olanın lânete uğraması için Allah'a yalvarışa davet emri gelip, Peygamberimiz bu husustaki ayetleri okuyarak:

"Eğer benim, size söylediklerime inanmıyorsanız, geliniz mübaheleye, lânetleşmeye girişeyim!" buyurunca Necran temsilcileri münakaşayı, tartışmayı kestiler:

"Ey Ebul-Kasım! Sen hele bizi kendi hâlimize bırak da işimizi kendi aramızda bir düşünelim!

Sonra da gelir bizi davet ettiğin şeyi yapmak isteriz!” dediler ve Peygamberimizin yanından ayrıldılar.

Görüş sahibi olan Âkıb Abdülmesih ile bir köşeye çekildiler. Ona:

“Ey Abdullah, senin bu husustaki görüşün nedir?” diye sordular. Abdullah:

“Ey Hristiyan topluluğu! Muhammed (Aleyhisselâm) in sahibiniz İsa hakkında kesip atıcı haberleri getiren, gönderilmiş bir Peygamber olduğunu siz de anlamış bulunuyorsunuz!

Yine siz de bilirsiniz ki Peygamberle lânetleşip de büyükleri sağ kalmış, küçükleri yetişmiş hiçbir kavim yoktur. Eğer bunu yapmaya kalkışırsanız kökünüzü kazıtmak için yapmış olursunuz.

Şayet siz onun davetini dinimize olan sevginizden ve sahibinizin size söylediği sözden dolayı kendi dininizde kalmak üzere kabul etmiyorsanız bu zat ile anlaşma yapınız sonra da yurdunuza dönünüz!” dedi.[1]

Peygamberimizle Necran Temsilcilerinin Lânetleşmeye Hazırlanmaları

Hz. Ömer, Peygamberimize:

“Ya Resulullah, onlarla lânetleşecek olursan, kimin elinden tutacaksın?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Ali’nin, Fatma’nın, Hasan’ın, Hüseyin’in, Âişe’nin ve Hafsa’nın elinden tutacağım.” buyurdu.[2]

Peygamberimiz ertesi günü Necran temsilcilerine haber gönderdi. Âkıb, Abdülmesih ve Seyyid Oğullarıyla birlikte geldiler. Üzerlerinde inciler ve ziynet eşyaları vardı. Ebû Hârise, Peygamberimiz için:

“Onun yanına kimler gelecek, bakınız bakalım!” dedi.

Peygamberimiz de Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin’in elinden tutmuş, Hz. Fatma arkada onun ardında Hz. Ali, Peygamberimizin eşleri de yanında bulunduğu hâlde geldi. Peygamberimiz:

“Ey Allah’ım! Benim ev halkım bunlardır!” dedi ve diz çöktü.

Peygamberimiz diz çökünce, Ebû Hârise:

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.2, s.232-233; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.357; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.77; Ebû Nuaym-Delaîl, s.299

[2] Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.236; A.Z.Dahlan-Sîre, c.2, s.144-145

“Andolsun ki Peygamberlerin lânetleşmeler için diz çöktükleri gibi diz çöktü!” dedi. Seyyid, ona:

“Ey Ebû Hârise, lânetleşmek için yaklaş!” dedi. Ebû Hârise:

“Ben bu zatın lânetleşmeye hararetli olduğunu görüyorum. Davasında sadık ve haklı olmasından korkarım! Eğer davasında sadık ve haklıysa bir yıla varmadan dünyada yemek yiyecek Hristiyan kalmaz!

Ben öyle yüzler görüyorum ki kendileri için bir dağın yerinden oynamasını Allah’tan isteseler Allah o dağı yerinden ayırır. Sakın lânetleşmeye kalkmayınız! Helâk olursunuz! Yeryüzünde sağ Hristiyan kalmaz!” dedi.

Âkıb ile Seyyid, Peygamberimizle lânetleşmek istedikleri zaman biri, öbürüne: “Yapma! Tek, dağa tırman da onunla lânetleşme! Eğer Peygamberse bize bir lânet eder ki ne biz kurtuluruz ne de bizden sonra gelecek oğul ve torunlarımız kurtulur!” dedi. O da:

“Peki, sen ne yapmamızı uygun görüyorsun?” diye sordu.

“Lânetleşmeyerek ona haraç vermemizi uygun görürüm.” dedi.[1] Şurahbil de:

“Bu zat güçlü bir hükümdar olsaydı teklifini reddettiğimiz zaman gözlerine mızrak saplanan Araplar biz olurduk! Onun ve ashabının önünde helâk edilmedikçe bırakılmazdık. Biz, onların emân ve himayelerine istihkak bakımından Arapların en aşağısıyız. Eğer bu zat gönderilmiş bir Peygamberse kendisi bizimle de lânetleşirse bizden yeryüzünde hiçbir kimse kalmak, helâk olur.” dedi.

İki kardeş, ona: “Ey Ebû Meryem, sen ne görüştesin?” diye sordular.

Şurahbil: “Ben, onu bu işte hakem yapmayı uygun görürüm. Çünkü ben, o zatın hiçbir zaman haksız bir hüküm vermeyeceğini sanıyorum!” dedi.

Aralarında konuştular ve Şurahbil’e, bu işi sen hallet, dediler.

Necran Temsilcilerinin Peygamberimizle Anlaşması

Şurahbil, Peygamberimize:

“Ben, seninle lânetleşmekten daha hayırlı bir şeyi düşünüyorum.” dedi.

Peygamberimiz: “Nedir o?” buyurdu. Şurahbil:

“Sen yarın sabaha kadar kararını ver bu müddet içinde hakkımızda ne hüküm verirsen o bize makbul ve muteberdir.” dedi. Peygamberimiz:

---

[1] Ebülfida-Sîre, c.4, s.103; Yakubî-Tarih, c.2, s.82-83; Ebû Nuaym-Delaîl, s.299; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.77; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.236; Buharî-Sahîh, c.5, s.120

“Ardındakilerden seni kınamaya, yermeye kalkışacak kimseler bulunabilir mi?” buyurdu. Şurahbil:

“Sor şu arkadaşıma!” dedi. Yanındaki arkadaşları:

“Başından sonuna kadar bütün vadi halkı Şurahbil’in görüşünden başkasını istemez.

Ey Ebul-Kasım! Biz, seninle lânetleşmeyi, dinini sana bırakıyoruz. Kendi dinimiz üzere dönüp gitmemizi uygun görüyoruz. Hakkımızda istediğin şeyi hükmet, sana verelim, seninle barış yapalım.” dediler. Ebû Hârise de:

“Ey Ebul-Kasım! Biz, seninle lânetleşmeyeceğiz. Fakat sana cizye vereceğiz.” dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz, onlarla lânetleşmeyerek geri döndü:

“Varlığım kudret elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki Necran halkı üzerine azap yaklaşmış bulunuyordu.

Eğer benimle lânetleşmeye girişseydiler maymun ve domuzlara çevrilecekler, vadi onların üzerine ateş kesilecek, yüce Allah, Necran ve halkını -ağaç üzerindeki kuşlara varıncaya kadar- köklerini kazıyacak, bir yıla varmadan Hristiyanlar helâk edileceklerdi.” buyurdu.[1]

Peygamberimizin Necran Hristiyanları İçin Yazdığı Yazı

Ertesi gün Peygamberimiz, Necranlılar için şu yazıyı yazdırdı:

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Necranlıların; beyaz, kırmızı, sarı her çeşit nakitleri ile meyve ve mahsulleri ve köleleri hakkında Resulullah’ın hükmü; bunların hepsi kendilerine bırakılsın.

Buna karşı onlar her yıl Safer ayında bin adet elbise ve her Recep ayında bin adet elbise olmak üzere iki bin adet elbise ve her elbise ile birlikte birer ukye gümüş de ödeyeceklerdir.

Her elbise bir ukye yani kırk dirhem değerinde olacaktır. Elbiselerin haraç vergisine nazaran fazlalığı veya ukye kıymetinden eksiği hesaplanacaktır.

Onların haraç olarak ödemeleri gereken binek hayvanları veya atlar veya zırh gömlekler veya diğer mallar kendilerinden hesapla alınacaktır.

Elçilerimizin yirmi veya otuz gün veya daha az müddetle konuklanmaları ve ağırlanmalarıyla Necranlılar mükelleftirler. Elçilerim bir aydan fazla tutulamazlar.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.2, s.233; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.1, s.357-358; Yakubî-Tarih, c.2, s.83; Ebülfida-Sîre, c.4, s.104; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.193; Halebî-İnsan’ül-Uyûn, c.3, s.236

Yemen'de bir savaş, bir yaramazlık baş gösterdiği zaman, Necranlılar emanet olarak otuz adet zırh gömlek, otuz at ve otuz deve vermekle mükelleftirler. Elçilerim emanet olarak verilen zırh, at, deve gibi mallar -bunlardan telef olanları tazmin etmek suretiyle- Necranlılara iade edilinceye kadar elçilerimizin kefaleti altındadır.

Necran ve Necran'a bağlı yerlerdeki malları, canları, yurtları, dinleri, hazır bulundukları, bulunmayanları, kiliseleri, ruhbanları, piskoposları az veya çok ellerinin altındaki her şeyleri Allah'ın himayesinde ve Allah'ın Resulü Muhammed Peygamberin himayesindedir.

Piskopos, piskoposluğundan; papaz, papazlığından; kilise bakıcısı, bakıcılığından; kâhin, kâhinliğinden değiştirilmeyecek, döndürülmeyecek, bulundukları hâl ve durumları haklarından herhangi bir hak da değiştirilmeyecektir.[1]

Artık faiz alma, verme yoktur. Gelecekte faiz yiyen kişi himayemden uzak kalır.

Necranlıları zulüm ve kötülük yapılmayacaktır. Cahiliye devrinden kalma kan davası da güdülmeyecektir.

Onların ne mahsullerinden onda bir vergi alınacak ne asker gelip yurtlarını çiğneyecek ne de kendileri savaş için toplanacaktır.

Necran'da kim bir hak talebinde bulunacak olursa aralarında İnsaf ve adalet üzere davranacaklar, ne zulüm yapacaklar ne de zulme uğrayacaklardır.

Onlardan hiç kimse başkasının yaptığı bir haksızlık ve kötülükten sorumlu tutulmayacaktır.

Necranlılar bu sayfalarda yazılı olan vecibeleri yüksünmeyip gereğini yerine getirdikleri, hayırhahlık (iyilikseverlik) gösterdikleri ve iyi davrandıkları takdirde Allah'ın emri gelinceye kadar Allah'ın ve Peygamberin temelli himayesi altında bulunacaklardır.

Harb oğlu Ebû Süfyan, Amr oğlu Gaylan, Benî Nasrlardan Avf oğlu Mâlik, Hâbis'ül'Hanzalî oğlu Akra, Şûbe oğlu Mugîre, Benî Beliylerin kardeşi Amr oğlu Müstevrid ve Ebû-Bekr'in azatlısı Âmir şahit oldu.

Bu yazıyı Ebî Bekr oğlu Abdullah, onlar için yazdı.[2]

Cerrah Oğlu Ebu Ubeyde'nin Necran'a Gönderilmesi

Necran Hristiyan temsilcilerinden Âkıb ile Seyyid, Peygamberimize geldiler:

---

[1] Ebülfida-Sîre, c.4, s.104; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.77-78; Yakubî-Tarih, c.2, s.83; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.287-288

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.288; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.78; Ebû Ubeyd-Kitabülemval, s.272-273

“Biz istediğin vergiyi sana vereceğiz fakat güvenilir bir adamı bizimle birlikte gönder. Bizimle öyle bir adam gönder ki mallarımız üzerinde anlaşmazlığa düştüğümüz zaman, aramızda hüküm verip meselelerimizi halletsin.

Çünkü bizim katımızda makbulümüzsünüz.” dediler. Peygamberimiz:

“Ben, size öyle bir adam göndereceğim ki o emniyetlinin emniyetlisidir.

Siz zeval vaktinde benim yanıma geliniz. Güçlü bir emniyetliyi yanınızda göndereceğim.” buyurdu.

Resulullah Aleyhisselâm öğle namazını kıldırıp selâmdan sonra:

“Kalk ey Cerrah oğlu Ebû Ubeyde!” buyurdu.

Ebû Ubeyde ayağa kalkınca onu Necran temsilcilerine göstererek:

“İşte bu ümmetin emniyetlisidir. Her ümmetin bir emniyetli kişisi vardır. İslâm ümmetinin emniyetli kişisi de Cerrah oğlu Ebû Ubeyde’der.” buyurdu.

Cerrah oğlu Ebû Ubeyde de Necran temsilcileriyle birlikte gitti.[1]

Necran temsilcileri Medine’den ayrıldıktan kısa bir süre sonra Seyyid ile Âkıb Peygamberimizin yanına dönerek Müslüman oldular.

PEYGAMBERİMİZİN VEDA HACCI

Peygamberimiz Medine’ye Hicret ettikten sonra bir kere hac etmiştir. Peygamberimizin bu haccı kaynaklarda;

1. Haccetülveda,
2. Haccetül’İslâm,
3. Haccetülbelâğ,
4. Haccetültemam

gibi isimlerle anılmıştır.

“İbn-i Ömer”e göre; Peygamberimiz bu haccında Müslümanlarla vadalaşınca, bu veda haccıdır, denildi. Peygamberimiz bundan sonra hac yapmamış ve bu hac kendisinin veda haccı olmuştur.

“İbn-i Abbas” ise buna haccetülveda demekten hoşlanmamış, haccetül’İslâm demeyi daha uygun görmüştür. Peygamberimiz veda haccını, haccetül’İslâm ismiyle anardı, demiştir.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.414, c.5, s.401; Buharî-Sahîh, c.5, s.120; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.3, s.412; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.2, s.233; Tirmizî-Sünen, c.5, s.665

Peygamberimiz bu hacda Müslümanlara hac amellerini bizzat öğrettiği; vakfeleri, cemreleri ve tavafı öğretti. Helâl ve haram olan şeyleri bildirdiği için bu hac, haccetülbelâğ olmuştur.

بِسْـــــــــــــمِ اللّٰهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَٓا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِه۪ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ
وَمَٓا اَكَلَ السَّبُعُ اِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَاَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْاَزْلَامِۜ ذٰلِكُمْ فِسْقٌۜ اَلْيَوْمَ يَئِسَ الَّذ۪ينَ
كَفَرُوا مِنْ د۪ينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِۜ اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ د۪ينَكُمْ وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَت۪ي وَرَض۪يتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ د۪يناًۜ
فَمَنِ اضْطُرَّ ف۪ي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِاِثْمٍۙ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿٣﴾

“Murdar hayvan, kan, domuz eti, Allah’tan başkası adına kesilmiş, boğulmuş, vurularak öldürülmüş, yuvarlanıp ölmüş, boynuzlanarak öldürülmüş hayvanlarla -henüz canı çıkmadan yetişip kestiklerinizin dışında- yırtıcıların yediği hayvanlar, dikili taşlar önünde (sunaklarda) boğazlanmış hayvanlar ve fal oklarıyla paylaşmanız size haram kılındı. Çünkü bunlar doğru yoldan sapmaktır. Bugün, kâfirler dininize karşı (mücadelede) ümitlerini yitirmişlerdir. Onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size nimetimi tamamladım, sizin için din olarak İslâmiyet’i beğendim. Kim açlıktan bunalıp çaresiz kalırsa, günah sınırına varmaksızın yiyebilir. Şüphesiz ki Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir.”*[1]*

Veda haccı sırasında nazil olduğu için haccetültemam isminin verildiği de vardır.[2]

Peygamberimizin Son Haccına Hazırlanması

Peygamberimiz, Hicretin onuncu yılı Zilkade ayında hac için hazırlandı ve kendisiyle birlikte hac etmek üzere hazırlanmalarını Medine’deki Müslümanlara emretti.

Medine dışındaki Müslümanlara da hac için hazırlanıp Medine’de toplanmalarını ilân ettirdi. Bunun üzerine Medine’ye pek çok insan geldi. Herkes Peygamberimize uymanın çaresini arıyor ve onun ameli gibi amelde bulunmak istiyordu. Binitli veya yaya olarak gelmeye gücü yetenlerden hiç kimse geride kalmadı.

Peygamberimizle birlikte hacca gidenlerin sayısı yüz yirmi dört bin idi.

Peygamberimizin bu hacda kurban edilmek üzere sürdürdüğü develerin sayısı yüzü bulmaktaydı. Buna Hz. Ali’nin Yemen’den gelirken Mekke’ye getirdiği zekât develeri de dahildi.

---

[1] El-Maide suresi, ayet 3

[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1089; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.172, 189; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.134; Buharî-Sahîh, c.2, s.192; Tirmizî-Sünen, c.3, s.179-180; Hakîm-Müstedrek, c.2, s.331; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.253; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.3, s.237; Ebülfida-Sîre, c.4, s.211; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.186

Peygamberimiz Medine'den sürdürdüğü kurbanlık develerine Cündüb oğlu Naciye'yi görevlendirdi.

Zilkade ayının beş gün kala cumartesi günü Peygamberimiz gusletmiş, kendisi ve ashabı saçlarını taramış, güzel kokular sürünmüş oldukları hâlde Medine'den yola çıkarak Şecere yolunu tuttu.[1]

Şecere Mescidi ve Zülhuleyfe

Şecere, Zülhuleyfe'de bir semüre ağacı olup Peygamberimiz onun altında namaz kılmış ve oraya Şecere Mescidi diye anılan mescit yapılmıştı.

Mescidin güneyden kuzeye, doğudan batıya uzunluğu yaklaşık 40'ar metredir.

Peygamberimiz, Medine'den Mekke'ye giderken Şecere yolunu tutar ve Şecere Mescidi'nde namaz kılardı.

Mekke'den Medine'ye dönerken de Şecere Mescidi'nden daha aşağıda bulunan ve Medine'ye yakın olan Muarres yolu ile girmek, vadinin ortasındaki Zülhuleyfe'de gecelemek, namaz kılmak ve sabahleyin Medine'ye hareket etmek Peygamberimizin adetiydi.[2]

Zülhuleyfe'ye varınca Peygamberimiz orada ikindi namazını iki rekât olarak kıldırdı.[3] Peygamberimiz, ashabının ve kurbanlarının gelip yanında toplanması için Zülhuleyfe'de yattı.

Peygamberimizin bütün eşleri hac için hevdeçler içinde gelip Zülhuleyfe'de toplandılar. Hac için yola çıkan Müslümanlar ve gönderilen kurbanlıklar da gelip Peygamberimizin yanında toplandılar.

Hz. Osman ile Avf oğlu Abdurrahman da Peygamberimize burada katıldılar.[4]

Zülhuleyfe'den Ayrılış ve İhrama Giriş

Hz. Osman'ın bildirdiğine göre; "Peygamberimiz bana:

"Rabbim tarafından gelen Cebrail bu gece gelip, bu mübarek vadide namaz kıl ve umre için de hacca niyet ettim de, dedi." buyurdu.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1088-1090; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.172-173, 175; Müslim-Sahîh, c.2, s.887; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.248; Taberî-Tarih, c.3, s.167; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.320; Nesaî-Sünen, c.5, s.164

[2] Semhudî-Vefa, c.3, s.1002; Buharî-Sahîh, c.2, s.143-144; Ebülfida-Sîre, c.4, s.218

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.175; Buharî-Sahîh, c.2, s.147; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.111

[4] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1090

Peygamberimiz öğle namazını iki rekât kıldırdıktan sonra kurbanlık develerden birini getirtti. Kurbanlık alâmeti olarak hörgücünün sağ yanını çizip, kanattı ve boynuna iki nalın astı. Öteki kurbanlıklara da böyle yapması için Cündüb oğlu Naciye emir verdi.

Peygamberimiz Zülhuleyfe'de iki rekât ihram namazı kıldı.[1]

Kasvâ'ya bindi. Kasvâ'nın üzerinde dört dirhem bile etmeyen, eskimiş kadifeden küçük bir semer vardı.

Peygamberimiz, Allah'a hamdüsena, tesbih ve tekbirde bulunduktan sonra:

"Ey Allah'ım! Bunu; bana, içinde gösteriş ve şöhret bulunmayan mebrur ve makbul bir hac kıl!" buyurdu.

"Lebbeyk Allahumme lebbeyk, lebbeyk lâ şerike leke lebbeyk! İnnelhamde vennimete leke velmülke lâ şerike lek." diyerek ihrama girdi.

"Sizden kim hac ile umreye niyet etmek isterse bunu yapsın.

Kim de yalnız umreye niyet etmek isterse o da umreye niyet etsin." buyurdu.[2]

Hz. Âişe: "Bizlerden kimimiz umre niyetiyle ihrama girdi, kimimiz hac ile birlikte umre niyetiyle ihrama girdi kimimiz de yalnız hac niyetiyle ihrama girdi." demişti.[3]

Peygamberimiz: "Cebrail, bana gelip ashabıma, yanımda bulunanlara telbiyede seslerini yükseltmelerini emretmemi, çünkü bu, haccın alâmetlerindendir, dedi." buyurdu.[4]

Peygamberimiz bir ihramlının ne gibi bir elbise giymesi için:

"Gömlek, sarık, don, bornoz, mest giymeyiniz. Ancak ayakkabı bulamayan kimse mest giysin ama mestleri topuktan aşağısını kessin.

Safran veya vers ile boyanmış hiçbir elbise giymeyiniz." buyurdu.[5]

Hz. Ebû-Bekr'in eşi Umeys kızı Esmâ Zülhuleyfe'de Ebî Bekr oğlu Muhammed'i doğurmuş, Peygamberimize haber göndererek ne yapacağını sormuştu. Peygamberimiz:

"Yıkansında bir elbise ile kuşak sarsın ve ihrama girsin." buyurdu.

Peygamberimiz, Zülhuleyfe Mescidi'nde namaz kılıp Kasvâ'nın üzerinde Beydâ düzlüğüne çıktığı zaman Peygamberimizin etrafında göz alabildiğince uzanan binitli ve

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.173; Ebû Davut-Sünen, c.2, s.150
[2] Müslim-Sahîh, c.2, s.871
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.174-175; Müslim-Sahîh, c.2, s.876
[4] Tirmizî-Sünen, c.3, s.191-192; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.975; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.163
[5] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.4; Buharî-Sahîh, c.2, s.145-146; Tirmizî-Sünen, c.3, s.194-195

yaya insanların akıp gittiği görülüyordu. Yolda gelip Peygamberimizin yanına katılanlar da sayısızdı.[1]

Peygamberimiz Beydâ yolunu takip ederek ertesi günü sabahleyin Melel'e vardı ve akşamı Melel'de geçirdi. Daha sonra Şeref-üs'Seyyâle'ye vardı. Akşam ve yatsı namazlarını orada, sabah namazını da Seyyâle ile Revhâ arasında bulunan Irkız'zubya'da kıldı. Sonra da Revhâ'da konakladı.

Revhâ'da, Peygamberimizin namaz kıldığı yerde yapılan Şerefür-Revhâ Mescidi bulunmaktadır. Bu mescit, Mekke'ye giderken yolun sağına, Mekke'den gelirken de yolun soluna düşer.

Şeref-üs'Seyyâle, hac yolunda bir yer olup Mekke'ye gitmek isteyen Medinelilerin ilk konak yeridir. Medine'ye uzaklığı otuz mildir. Seyyâle ile mescit arası iki mildir. Seyyâle ile Revhâ arası on bir mil, Seyyâle ile Melel arası ise yedi mildir.

Irkuz'zubya, Mekke ile Medine arasındadır. Revhâ'ya üç mildir.

Peygamberimiz, müşriklerle çarpışmak için Bedir'e giderken Seyyâle, Revhâ ve Irkuz'zubya yolunu takip etmişti. Peygamberimiz oradaki mescidin yerinde oturup savaş işini konuşmuştu.

Hz. Musa Revhâ vadisine yetmiş bin kişi ile uğramıştı.

Yetmiş Peygamber gelip bu vadide namaz kılmıştır.

Peygamberimizin atalarından Nizar oğlu mudar'ın kabri de buradadır.[2]

[1] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.183; Müslim-Sahîh, c.2, s.887; İbn-i Kayyım-Zadülmaad, c.3, s.213
[2] Semhudî-Vefa, c.4, s.1222

Mescidil Feth:

Mekke'nin vadisi Mervi Zahran'da yapılan mescittir. Peygamberimiz, Mekke'nin fethinde burada iki rekât namaz kıldı. Mekke'nin fethi hatırasına anı olarak "Mescidil Feth" denilmiştir.

3 Mescidil Feth:

Mescidil Ten'im:

Beytullah'a yaklaşık 6 kilometre mesafede bulunan bir mesciddir. Sağ tarafında Cebeli Naim, sol tarafında Cebeli Ten'im bulunduğundan, mescidin esası olan vadiye Vadi Nûman denilmiştir. Bu mescit harap olmakla beraber hacılar burada namaz kılarlar.

4 Mescidil Ten'im:

Mescidil Meş'ar:

Buraya Mescidil Âdem de denir. Mescidi İbrahim'e üç mil uzakta olan Müzdelife Cebeli Kuzaha mukabil bir yerinde dikdörtgen şeklindedir. Üç tarafından merdivenle çıkılır. Duaların kabul olduğu bir yer olmakla, gece burada geçirilir. Buranın geceleri soğuk olmakta, iyi korunmak gerekir.

Çocuklara Hac Yaptırılması

Peygamberimiz, Revhâ'da deve üzerinde bir kafileye rastlayıp onlara selâm verdi.

"Siz hangi kavimsiniz?" buyurdu. Onlar:

"Müslümanız." dediler ve sordular:

"Siz kimlersiniz?" Peygamberimizin yanındakiler:

"Resulullah Aleyhisselâm'dır." diye cevap verdiler.

Bu cemaat arasında deve üzerindeki hevdeç içinde bir kadın ve yanında da küçük bir oğlan çocuğu bulunuyordu. Kadın, oğlunun kolundan tutup hevdeçinden dışarı çıkararak:

"Ya Resulullah, bunun için de hac var mıdır?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Evet! Sana da ecri vardır." buyurdu.[1]

---

[1] Müslim-Sahîh, c.2, s.974; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1097; Ebû Davud-Sünen, c.2,s.143

Peygamberimiz Munsaraf'ta

Peygamberimiz, Revhâ'dan hareket etti. İkindi, akşam ve yatsı namazlarını Munsaraf'ta kıldı.

Munsaraf, Mekke ile Bedir arasında bir yer olup arasındaki uzaklık yaklaşık on kilometredir.[1]

Peygamberimiz Esâye'de

Peygamberimiz sabah namazını Esâye'de kıldırdı.

Esâye, Cuhfe yolu üzerinde bir yer olup Medine ile arasındaki uzaklık 143 kilometredir.[2]

Peygamberimiz oradaki kuyunun yanında iki rekât namaz kıldırmış ve orada bir mescit yapılmıştır.

Peygamberimiz Arc'da

Peygamberimiz Esâye'den hareket ederek üçüncü gün Arc'da sabahladı.

Arc, Mekke ile Medine arasında hac yolu üzerinde bir yerdir. Peygamberimizin içinde namaz kıldığı ve kuşluk uykusunu uyuduğu Arc Mescidi de burada bulunmaktadır.[3]

Peygamberimiz Lahy-I Cemel'de

Peygamberimiz, Lahy-ı Cemel'e vardı ve burada Peygamberimizin namaz kıldığı Lahy-ı Cemel Mescidi bulunmaktadır. Bu mescit Sükyâ ile Ebvâ arasındadır.

Peygamberimiz Sükyâ'da

Peygamberimiz Lahy-ı Cemel'den hareket ederek Sükyâ'da konakladı.

Sükyâ, çok bostanları ve akarsuları bulunan bir yerdir. Ondan fazla su kuyusu vardır.

Burada Peygamberimizi namaz kıldığı Sükyâ Mescidi bulunmaktadır. Sükyâ'dan sonra üç mil uzakta Ti'hin Medlece Mescidi olup Peygamberimizin burada namaz kıldığı yere yapılmıştır.[4]

Peygamberimiz Ebvâ'da

Peygamberimiz dördüncü gün Ebvâ'ya vardı. Ebvâ'ya iki mil uzaklıkta bulunan Peygamberimizin namaz kıldığı Remâde Mescidi bulunmaktadır.

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1093; Yakut-Mücemülbüldan, c.5, s.211
[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1093; Yakut-Mücemülbüldan, c.1, s.90
[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1093; Semhudî-Vefa, c.3, s.1013-1014
[4] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1093; Yakut-Mücemülbüldan, c.3, s.228; Semhudî-Vefa, c.3, s.1015-1016

Ebvâ’nın ortasında Peygamberimisin mescidi bulunmaktadır. Peygamberimiz Mekke’ye giderken yolun solunda bulunan ve Ebvâ vadisine bakan bu mescitte namaz kılmıştır.

Ebvâ’dan sonra beş milden fazla uzaklıkta, Peygamberimizin namaz kıldığı mescitlerden Biza Mescidi, sekiz mil uzaklıkta da Herşâ yokuşunun dibinde Peygamberimize ait mescit bulunmaktadır.[1]

Peygamberimiz Teleâtülyemen ve Cuhfe’de

Peygamberimiz, Ebvâ’dan sonra Teleâtülyemen’deki bir semüre ağacının altında biraz oturdu ve oradaki mescitte namaz kıldı.

Peygamberimiz buradan sonra da Erâk yokuşundan inerek Cuhfe’ye vardı. Cuhfe’nin eski ismi Mehyea’dır. Mekke’ye uzaklığı yaklaşık yüz seksen iki kilometredir.

Cuhfe, Mısır ve Şamlıların ihrama girme yeridir.[2]

Peygamberimiz Gadîr-İ Hum’da

Peygamberimiz cuma günü Cuhfe’de bir müddet konakladıktan sonra oradan ayrılarak Humm yakınında ve yolun solunda bulunan mescitte namaz kıldı.

Humm, oradaki meşeliğin ismidir. Orada bulunan bir gölün suyu zehirli olduğu için, doğan çocuklar oradan başka bir yere göçmezlerse ergenlik çağına kadar sağ kalamazlar.[3]

Peygamberimiz Ezrak Vadisi İle Herşâ Tepesindeki Müşahedeleri

Peygamberimiz Ezrak vadisine uğradığı zaman, bu vadinin adını sordu.

“Ezrak vadisidir.” dediler. Peygamberimiz:

“Musa’yı, şahadet parmaklarını kulaklarına koyup yüksek sesle Allah’a telbiye ederek bu vadiden geçişini görür gibiyim!” buyurdu.

Daha sonra Herşâ veya Left tepesine geldiklerinde, Peygamberimiz:

“Yunus’u, yuları hurma lifinden olan kırmızı bir devenin üzerinde, sırtında yünden bir aba bulunduğu hâlde buradan telbiye ederek geçtiğini görür gibiyim!” buyurdu.

Herşâ, Mekke’ye giderken Şam ile Medine yolunun kavşağında bir tepedir.[4]

---

[1] Semhudî-Vefa, c.3, s.1016-1017; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1096
[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1096; Yakut-Mücemülbüldan, c.2, s.111
[3] Vakıdî-Megazi, c.3,s.1096; Firuzâbadî-Kamusülmuhît, c.4, s.110
[4] İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.965; Yakut-Mücemülbüldan, c.5, s.398

Peygamberimiz Kudeyd'de

Peygamberimiz cumartesi günü Kudeyd'e vardı. Burada pek çok kuyu bulunmakla birlikte üç mil uzaklıktaki Herre yanındaki Huleys yokuşunda da Peygamberimize ait bir mescit bulunmaktadır.

Huleys bol ve tatlı suyu olan bir kaynak olup üzerinde pek çok hurma ağaçları ve su kuyuları vardır.[1]

Peygamberimiz Müşellel'de

Peygamberimiz Kudeyd'den ayrıldıktan sonra Müşellel Mescidinde durup namaz kıldı. Müşellel'den sonra da Lefet'in dibindeki mescidde namaz kıldı.[2]

Peygamberimiz Usfan'da

Peygamberimiz Pazar günü Usfan'a vardı ve:

"Ey Ebû-Bekr, bu hangi vadidir?" buyurdu. Hz. Ebû-Bekr:

"Usfan vadisidir." dedi. Peygamberimiz:

"Hûd ile Salih Peygamber, bellerine aba tutunmuş, belden yukarılarını alacalı kumaşla bürümüş, genç, kırmızı ve yularları hurma lifinden iki dişi deve üzerinde oldukları hâlde Beyti Atik'i tavaf ve ziyaret için buradan telbiye ederek geçmişlerdi." buyurdu.

Usfan, Mekke ile Medine arasında bir kariye olup Mekke'ye uzaklığı yaklaşık yüz kilometredir.[3]

Peygamberimiz Merruzzahran'da

Peygamberimiz pazartesi günü uğradığı Merrüzzahran'dan akşama kadar ayrılmadı. Güneş batınca akşam namazını kıldı ve sonra hareket etti.

Merruzzahran'da birçok su kaynakları ve hurma bahçeleri bulunmaktadır. Mekke ile arası yaklaşık otuz iki kilometredir.

Merruzzahran'da Fetih Mescidi bulunmaktadır ve Peygamberimiz orada namaz kılmıştır.

Peygamberimiz Serif'de

Peygamberimiz Merrüzzahran'dan ayrılarak Serif'e geldiğinde güneş batmıştı. Serif'in Mekke'ye uzaklığı yaklaşık on üç kilometredir.

---

1 Vakıdî-Megazi, c.3, s.1096; Semhudî-Vefa, c.3, s.1018-1019
2 Vakıdî-Megazi, c.3, s.1096
3 Vakıdî-Megazi, c.3, s.1097; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.232; Semhudî-Vefa, c.4, s.1266

Burada Serif Mescidi ve Peygamberimizin eşi Hz. Meymune'nin kabri bulunmaktadır.[1]

Peygamberimiz Zi-Tuvâ'da

Peygamberimiz nihayet iki yokuş arasındaki yola gelip kavuştu.

Zi-Tuvâ vadisi, Muallâ'daki kabristan yokuşu ile Hadrâ yokuşu arasındaki vadi olup Muhacir kabirlerine kadar iner.

Peygamberimiz geceyi Zi-Tuvâ'da vadisinde geçirdi. Sabah namazını orada, sarp bir tepe üzerinde bir semüre ağacı altında kıldı. Peygamberimizin namaz kıldığı yer, Zi-Tuvâ Mescidinin yapıldığı yer değildir. Buradan biraz aşağıdaki sarp tepe üzerindedir.[2]

Peygamberimizin Mekke'ye Girmesi

Peygamberimiz sabahleyin guslettikten sonra devesi Kasvâ'ya binerek Mekke'ye kuşluk vaktinde Hacun üzerindeki Mekke'nin yukarı tarafına düşen Kedâ'dan girdi.

Zaten Peygamberimiz Mekke'ye gelirken, Mekke'nin yukarı tarafından girer, çıkarken de Mekke'nin aşağı taraf olan Küde'den çıkardı.

Hacun, Mekke'nin yukarı tarafında, Mekkelilerin kabristanları yanında bir dağ olup Beytullah'a uzaklığı yaklaşık üç kilometredir.[3]

Peygamberimiz Kâbe'nin Şeybe kapısına kadar ilerledi. Beytullah'ı görünce Kasvâ'nın yularını sol eline alıp sağ elini kaldırdı ve:

"Ey Allah'ım! Şu beytin şerefini, ululuğunu, heybetini, geçerliliğini, sürümünü arttır. Ona hac ve umre ile tazimde bulunanların da şerefini, heybetlerini, tazimlerini ve iyiliklerini arttır!" diyerek dua etti ve Beytullah'ın kapısında Kasvâ'dan indi.[4]

Peygamberimizin Kâbe'yi Tavaf Etmesi

Peygamberimizin ridasının bir ucunu sağ koltuğunun altından alıp sol omuzunun üzerine atmış ve sağ koltuğunu açmış olduğu hâlde Beytullah'a girdi. Doğruca Hacerül Esved rüknüne vardı ve onu eliyle sığadı. Peygamberimiz Hacerül Esved'e elini sürdüğünde gözleri yaş ile dolmuştu ve şöyle buyurdu:

"BİSMİLLAHİ VALLAHÜ EKBER-İMANEN BİLLAHİ VE TASDİKAN BİMA CÂEBİHÎ MUHAMMEDÜN SALLALLÂHÜ ALEYHİVESELLEM"

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.173; Semhudî-Vefa, c.3, s.1020

[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1097; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.2, s.297; Buharî-Sahîh, c.2, s.154; Müslim-Sahîh, c.2, s.919; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.16

[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1097; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.173; Ebülfida-Sîre, c.4, s.316-317; İbn-i Kayyım-Zadülmaad, c.3, s.263; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.14; Tirmizî-Sünen, c.3, s.209; Yakut-Mücemülbüldan, c.2, s.225

[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.173; Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.370; Hakîm-Müstedrek, c.1, s.455; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.3, s.238; Ebülfida-Sîre, c.4, s.301

Veya;

"ALLAHÜMME İMANEN RABBİKE VE TASDİKAN BİKİTABİKE VE SÜNNETİ NEBİYYİKE SALLALLÂHÜ ALEYHİ VESELLEM" diyerek Hacerül Esved köşesinden tavafa başladı.

Tavafın ilk üç devresinde adımlarını kısaltıp, omuzlarını silkeleyerek hızlı ve çalımlı yürüdü. Yemen ve Hacerül Esved köşesine geldikçe, **Bakara Sûresi 201 inci ayet**ini okudu:

بِسْــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

"VE MİNHÜM MEN YAKULÜ RABBENA – ATİNA FİD DÜNYA HASENETEN VE FİL AHİRETİ HASENEDEN VE KINA AZABEN NAR"

Anlamı:

"KİMİ DE "EY RABBİMİZ, BİZE DÜNYADA DA İYİ HÂL VER, AHİRETTE DE İYİ HÂL VER VE BİZİ O ATEŞ (Cehennem) AZABINDAN KORU." DER."[1]

Hacerül Esved

İbrahim Aleyhisselâm Kâbe'nin inşasını bitirdikten sonra oğlu İsmail Aleyhisselâma tavafa başlangıç yerini belli etmek için:

"İsmail, bana bir taş getir de tavafın başlangıcını belli edeyim." dedi.

Hz. İsmail de Cebeli Kubeys'den bu taşı alıp babasına getirdi. O da tavafın başlanacağı bugünkü köşesine taşı koydu. Taş, beyzî, yumurta şeklinde, on sekiz veya on dokuz santimetre çapındaydı. Konulduğu yer, yerden yaklaşık iki yüz on iki santimetre yüksekliğindeydi. Böyle yüksekliğe konmasının sebebi, her yerden ve herkesin görebilmesi içindir. Rengi evvelce beyaz olan taş, çok el sıvazlandığı ve öpüldüğü için renginin siyahlandığı rivayet edilir.

Hacerül Esved, melekler ve nebiler tarafından ve Peygamberimiz tarafından el sıvazlanmış ve öpülmüştür.

Bugün de Hacerül Esved elle sıvazlanır ve öpülür.

Müslüman olmayanlar buna bakarak Müslümanların taşa taptıklarını zannederler.

Hacerül Esved, tavafın başlangıç işareti için oraya konulmuş bir taştır ve bir milletin bayrağına saygı ile selâm vermek, bayrağa tapmak değildir.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.173; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1097-1098; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.320; Hakîm-Müstedrek, c.1, s.455; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.3, s.240

Hacerül Esved'den bir görüntü

Bayrak, o millete hürmet ve saygının bir delilidir.

Hacerül Esved'i öpmek veya el sürmek, sıvazlamak, ona tapmak değildir. Ancak Allah'ın emrettiği Kâbe ziyaretine sevgiden ötürü tazimdir.

Hz. Ömer: "Seni öpüyorum. Senin taş olduğunu, mazarrat ve menfaat vermeyeceğini de biliyorum. Eğer Resulullah'ın seni öptüğünü görmeseydim seni öpmezdim." demiştir.

Hacerül Esved muhtelif zamanlarda çıkan yangınlarda hırpalanmış ve siyahlamıştır. Şimdi on iki parça olarak bir çerçeve ile birleştirilmiş bulunmaktadır.

Ufak bir parçası Kanuni Sultan Suleyman zamanında özel bir Harem ağası tarafından İstanbul'a getirilmiş, Suleymaniye Camii yanındaki Kanuni Sultan Suleyman'ın türbesine asılmıştır.

Diğer bir parçası da Edirne'de Eski Camiinde mihrabın sağındaki penceresinin sol duvarında üzeri telden perdelenmiş bulunmaktadır.

Kâbe, Huzâaların eline geçtikten sonra Hacerül Esved onlara rakip olan Cürhümler tarafından kaçırılıp sonradan Huzâa kabilesine geçmiş ve tekrar yerine konmuştu.

Daha sonraları Abbasi halifelerinden Muktedir Billah zamanında Mekke'yi zapdetmiş olan Kiramete Reise Tahir tarafından yerinden çıkarılıp, Kûfe'deki mescide konmuştu. Yirmi yıl sonra Muktedir Billah tarafından yirmi dört bin dinar karşılığında geri alınıp, Mekke'ye getirilerek Beytullah'ın bugünkü yerine bakırdan koruyucu olarak yapılmış bir çerçeve içine konularak muhafaza edilmektedir. Peygamberimiz:

"Yemen köşesine yetmiş melek görevlendirilmiştir. Kim; ALLAHÜMME İNNÎ ES'ELÜKEL AFVE VEL AFİYETE FİDDÜNYA VEL'AHİRE. RABBENÂ ATİNÂ FİDDÜNYA HASENETEN VE FİL'AHİRETİ HASENETEN VEKINÂ AZÂBENNAR!

Yani; Ey Allah'ım! Dünya ve ahirette senden af ve afiyet dilerim. Ey Rabbimiz, bize dünyada sevap ver. Ahirette de sevap ver. Bizi Cehennem azabından koru! derse, melekler *AMİN*, ya Rab, kabul et! derler." buyurmuştur.[1]

Peygamberimiz tavafın kalan dört devresini de ağır ağır yürüyerek yaptı. Peygamberimiz tavafın bu bölümünü tamamlayınca Hacerül Esved'i öptü. Elleriyle onu sıvazladıktan sonra yüzüne sürdü. Halkın arasından güçlükle geçip Makamı İbrahim'e vardı. Makamı İbrahim'in arkasında iki rekât namaz kıldı. Peygamberimiz bu namazında Kâfirun ve İhlas sûrelerini okudu.[2]

Bundan sonra sesini halka işittirecek kadar yükselterek:

"İbrahim'in makÂmını namazgâh edininiz." buyurduktan sonra **Bakara Sûresinin 158 inci ayet**ini okudu:

بِسْـــــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَٓائِرِ اللّٰهِۚ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَاۜ وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًاۙ فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلٖيمٌ ﴿١٥٨﴾

"İNESSAFA VEL MERVETE MİN ŞEÂİR İLLAH FEMEN HACCEL BEYTE VA'TEMERE FELÂ CÜNAHA ALEYHİ EN YETTAVFE BİMAHA VEMEN TETAVVEÂ HAYRAN FE İNNALLAHE ŞAKİRÜN ALİYM."

Anlamı:

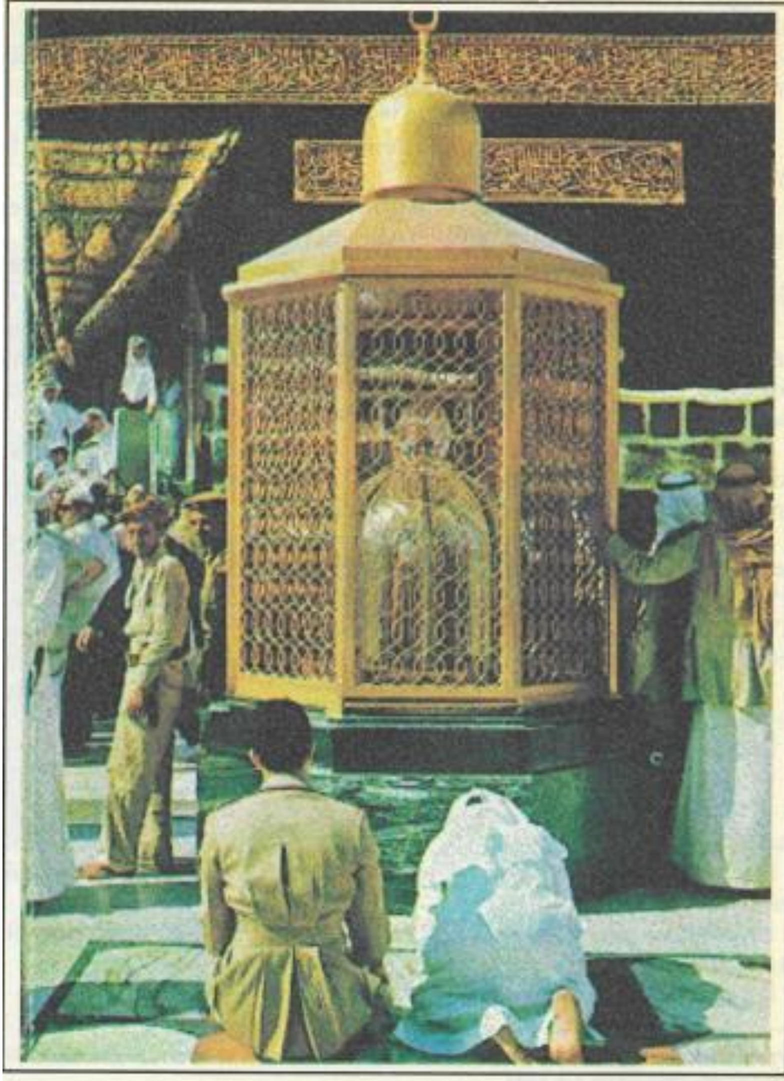
Safâ ile Merve Allah'ın nişânelerindendir; dolayısıyla hac veya umre yaparak Beytullah'ı ziyaret eden bir kimsenin bu yerleri tavaf etmesinde kendisi için bir günah yoktur. Kim gönüllü bir iyilik yaparsa bilsin ki Allah iyiliği mükâfatıyla karşılayan ve çok iyi bilendir.

---

[1] İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.985

[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1098; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.320; Hakîm-Müstedrek, c.1, s.455; Müslim-Sahîh, c.2, s.887; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.173; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.183

Makamı İbrahim

5 Makamı İbrahim

Sonra dönüp Hacerül Esved'i tekrar eliyle sıvazladı. Hz. Ömer'e:

"Ey Ömer, sen güçlü adamsın. Hacerül Esved'e erişmek için omuz vurma. İnsanları, zayıfları rahatsız etme, kendin de rahatsız olma.

Eğer tenha bulursan ona, elini sür, sıvazla; olmazsa uzaktan el sürüp, öpme işareti yap ve kelime-i tevhidi oku, tekbir getir, geç!" buyurdu.[1]

Peygamberimiz, Avf oğlu Abdurrahman'a:

"Ey Ebû Muhammed, Hacerül Esved rüknünde ne yaptın?" buyurdu.

Avf oğlu Abdurrahman: "Ya Resulullah, her defasında elimle sıvazladım, bıraktım." dedi. Peygamberimiz:

"İsabet etmişsin." buyurdu.

Peygamberimiz bundan sonra Kâbe'nin Benî Mahzum kapısından çıkıp Safâ tepeciğine gitti. Oraya yaklaşınca:

"Şüphe yok ki Safâ ile Merve, Allah'ın şeârinden, Allah'a ibadete vesile olan nişanlardandır. Allah'ın başladığından, başlayalım." buyurdu.

Say'a Safâ'dan başladı, onun üzerine çıktı. Beytullah'ı görünce kıbleye yöneldi ve Beytullah'a bakarak Allah'ı tevhit ve tekbir etti, üç kere:

"Bir olan Allah'tan başka ilâh yoktur. Onun eşi ortağı yoktur. Mülk onundur. Hamd, ona mahsustur. Diriltir, öldürür hem o herşeye kadirdir. Allah'tan başka ilâh yoktur. Allah vaadini yerine getirdi, kuluna yardım etti. Toplanmış olan bütün kabileleri yalnız başına bozguna uğrattı." dedi.[2]

Peygamberimiz tekrar Allah'ı tekbir ve ona hamdettikten sonra Allah'ın dilediği kadar dua etti ve duada da söylediklerini üç kere tekrarladı. Sonra Safâ tepeciğinden Merve tepeciğine doğru yürüyerek indi.[3]

Peygamberimiz önde Müslümanlar da arkada oldukları hâlde Safâ ile Merve arasında sa'y yapmaya başladı. Peygamberimiz o kadar hızlı sa'y ediyordu ki, sa'yın hızından izarı açılıp dizleri görünüyordu. Peygamberimizin bu hızlanışı sa'y vadisinin ortasına gelince yapıyor, ortayı geçince de normal yürüyüşüne devam ediyordu. Müslümanlara:

"Ey insanlar, şüphe yok ki yüce Allah, sa'yı size vacip kıldı, sa'y yapınız." buyurdu.[4]

Peygamberimiz sa'y vadisinin içinde:

"RABBİĞFİR VERHAM VE ENTEL EAZZÜL'EKREM"

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1098; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.28; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.334; Heysemî-Mecmauzzevad, c.3, s.241

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.320; Müslim-Sahîh, c.2, s.888; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.1023

[3] Nesaî-Sünen, c.5, s.244; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.1023; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1099

[4] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1099; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.404-405, 421-422; Nesaî-Sünen, c.5, s.244; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.184

“Ya Rab, beni yarlığa, bana rahmet et! Sen, aziz, en kerim sensin!” diyerek dua ettiği de rivayet edilir.[1]

Peygamberimiz Merve tepeciğine çıktığı zaman Safâ tepeciğinde yaptıklarını aynen yaptı.

Peygamberimizin veda haccında üç tavafı olup, kudum tavafı olan ilkini yaya olarak yapmıştır.

İkincisi, kurban günü yaptığı farz olan tavaftır.

Üçüncüsü de veda tavafıdır.

Sanıldığına göre; binitli olarak yaptığı tavaf ikinci veya üçüncü tavafı veya her ikisi de olabilir.[2]

Sa’ya gelince, bunu da Peygamberimiz önce yürüyerek yapmış sonra da binitli olarak tamamlamıştır. Peygamberimiz, Safâ ile Merve’ye yedi kere gidiş, geliş ile sa’yını Merve’de tamamladı.

6 Safa tepesi

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1099; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.3, s.248
[2] Ebülfida-Sîre, c.4, s.416

Zemzem Kuyusunun Civarı

7 Safâ İle Merve Arasında Sa'y Yapanlar

8 Merve Tepesi

Peygamberimizin Müslümanlara İhram Hakkındaki Emirleri

Peygamberimiz, Müslümanlara: "Kimin yanında kurbanı varsa onun ihramı üzerinde kalsın. Sizden hanginizin yanında kurban yoksa, hemen ihramdan çıksın ve haccını umreye çevirsin." buyurdu.

Bunun üzerine Mâlik oğlu Sürâka: "Ya Resulullah, bu iş bizim bu yılımıza mı mahsustur, yoksa sürekli böyle mi olacaktır?" diye sordu.

Peygamberimiz parmaklarını birbirine kenetleyerek iki, üç kere:

"Umre, hacca dahil olmuştur, kıyamete kadar sürecektir." buyurmuştur.[1]

Peygamberimiz yanında kurban getirdiği için ihramdan çıkmadı.

Peygamberimizin Ebtah'da Kurulan Çadırda Kalması

Peygamberimiz için Ebtah'da kırmızı deriden bir çadır kuruldu ve Peygamberimiz Mekke'de bulunduğu müddetçe orada kaldı.

Ebtah, Mekke dışında, Mekke ile Mina arasında olup her iki tarafa eşit uzaklıkta bir yerdir.

Peygamberimizin amcası Ebû Talib'in kızı Ümmühani:

"Ya Resulullah, Mekke evleri içinde konaklasan olmaz mı?" dedi.

Peygamberimiz kabul etmedi. Medine'ye dönünceye kadar Ebtah'daki çadırında kalıp ne bir eve indi ne de bir evin çatısı altında gölgelendi.

Peygamberimiz; pazar, pazartesi, salı ve çarşamba günleri Ebtah'da oturdu.[2]

Peygamberimiz Kâbe'ye Örtü Örttürmesi

Peygamberimiz Kâbe'ye alacalı Yemen kumaşından örtü örttürdü.[3]

Peygamberimiz Mekke'de dört gün kaldıktan sonra beşinci gün olan terviye günü Beytullah'ı yedi kere tavaftan sonra güneş batıya eğildiği sırada devesine bindi, Ebtah'dan Müslümanlarla birlikte Mina'ya doğru hareket etti.

Mina'da Dârül'imare'nin bulunduğu yere indi. Hz. Âişe:

"Ya Resulullah, Mina'da senin için bir gölgelik yapalım mı?" diye sordu.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.320, 366; Nesaî-Sünen, c.5, s.245; Müslim-Sahîh, c.2, s.907

[2] Ebülfida-Sîre, c.4, s.334-335; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.173; Yakut-Mücemülbüldan, c.1, s.74; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1099-1100

[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1100

Peygamberimiz: “Hayır! Mina, önce gelenin deve çökertme yeridir.” buyurdu ve Hz. Âişe’nin teklifini kabul etmedi.

Peygamberimiz; öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarını Mina’da kıldı ve geceyi (cuma gecesi) Mina’da geçirdi.

Mina, Mekke’ye yaklaşık altı kilometre uzaklıkta ve dört kilometre uzunluğunda olup Harem dahilinde ve meşâirdendir. Cemre ibadeti için mubarek bir yerdir.

Mina’da güneş doğduğu zaman, Peygamberimiz devesinden indi. Zilhicce ayının dokuzuncu cuma günü sabahleyin umumi yolun sağındaki Dabb yolunu tutup Arafat’a doğru hareket etti.

Dabb yolu Müzdelife’den Arafat’a giden kısa yol olup İmran Aleyhisselâmın oğlu İsâ’nın yoludur.[1]

Mina’dan Arafat’a giderken ashabın kimi telbiye ediyor kimisi de tekbir getiriyordu.

Kureyşliler, kendilerinin cahiliye çağında yaptıkları gibi Peygamberimizin de Müzdelife’deki Meş’arı Haram’da duracağında şüphe etmiyorlar, Müzdelife’yi geçmez, orada vakfe yapar sanıyorlardı.

9 Mina

Muaviyetüd’Dili oğlu Nevfel, Peygamberimizin yanına gelerek:

“Ya Resulullah, kavmin Cem’de (Müzdelife) de vakfe yapacaksın sanıyorlar!” dedi. Peygamberimiz:

[1] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.2, s.193

"Ben Peygamberlikten önce de onlara aykırı olarak Arafat'da vakfe yapmışımdır." buyurdu ve Müzdelife'yi geçip gitti.[1]

Müzdelife

Müzdelife, Mina'ya yaklaşık altı kilometre uzaklıkta, Arafat dönüşünde hacıların yattıkları ve akşam namazını geciktirip yatsı namazı ile birleştirerek kıldıkları mübarek bir yerdir. Buraya Müzdelife denilmesi, Arafat ile Mina arasında hacıların Allah'a yalvarma yeri; yahut Arafat'dan dönüşte Mina'ya yaklaşıldığı yahut hacıların gecenin bir kısmında gelip toplandıkları içindir.

Müzdelife hem Haremdir hem de meşârindir. Hac ibadeti için belirlenmiş yerlerdendir.

Müzdelife Mescidi ile Arafat Mescidi arasındaki uzaklık yaklaşuk altı kilometredir.[2]

Arafat

Arafat hacıların vakfe (durak) yeridir. Arafat'ın Mekke'ye uzaklığı yaklaşık yirmi üç kilometredir.

Buraya Arafat denilmesi, Hz. Âdem ile Hz. Havva'nın burada buluşup tanıştıkları veya Cebrail Aleyhisselâmın Hz. İbrahim'e burada hac amellerini gösterip "*arefte*" (anladın mı?) diye sorduğu, onun da "*naam arefte*" (evet, anladım) diye cevap verdiği yahut Arafat'ın mukaddes bir yer olduğu, güzel bir koku ile kokulanıp tanıtıldığı ya da halk burada durarak günahlarını itiraf ettikleri içindir.[3]

Arafat'ın hududu; Batnı Urene üzerinde yükselen dağdan Vesîk'a doğru uzanan Arafat dağlarına ve bu dağların Arafat vadisi ile birleştiği yere kadar olan sahadır.

Arafat hem saha dışıdır, hem de meşârdır. Hac ibadetleri için belirlenmiştir.

Menâsiki Hacca (Hac ibadeti yapılışına) İbrahim Aleyhisselâmdan Sonra Karışan Bi'datlar

İsmail Aleyhisselâmın vefatından yıllar sonra menâsiki hac usullerine bazı şeyler karışarak aynı yoldan gidilmez oldu ve keyfî bazı ilâveler yapıldı. Mekke'ye putlar dikildi, her türlü put meşheri (gösterme yeri) olduğu gibi Hz. İsa ve Hz. Meryem'in resimleri asıldı, Kâbe'nin etrafı zikrullah ederek değil ıslık çalarak, el çırparak ve çıplak tavaf edenler vardı.

---

[1] Müslim-Sahîh, c.2, s.889; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.1024

[2] Yakut-Mücemülbüldan, c.5, s.121; Firuzâbadî-Mamusülmuhît, c.3, s.154; Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.2, s.187; İbn-i Kayyum-Zadülmaad, c.1, s.275

[3] Firuzâbadî-Kamusülmuhît, c.3, s.179; Yakut-Mücemülbüldan, c.4, s.104

Cahiliye devrinde Araplar, Kâbe'nin etrafında Mukkah kuşu gibi ıslık çalarak dolaşmazsak haccımız tamam olmaz, derlerdi. Islak çalmakla beraber el çırparak Kâbe avlusunda döner, dolaşırlardı.

Kur'an-ı Kerim bu âdetten bahsederken;

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ اِلَّا مُكَٓاءً وَتَصْدِيَةًۜ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

"...VEMA KÂNE SALATÜHÜM İNDEL BEYTİ İLLÂ MÜKÂ EN..." ayetiyle

"onların Beyti Mükerremin indindeki salâtı, ıslık çalmak, el çırpmaktan başka bir şey değildir"[1], buyurmuştur.

Bir taraftan Allah'ın ismini ananlar diğer taraftan üç yüz altmış puta taparlardı. Erkek, kadın, beytin etrafında çırılçıplak tavafta bulunurlardı.

Resulullah Aleyhisselâm bu sebepten Medine'den Mekke'ye Hz. Ali'yi gönderip onların çırılçıplak tavaf yapmalarını yasaklamıştır.

Menâsiki hacda birçok tahrifat yapmışlar ve yeni ilâveler yaparak haccın sevap, fazilet olacağı yerde günah ve rezalet kaynağı olmuştu.

Farz olan hac da Allah'ı çok anmak lâzım gelirken ecdatlarını methederek yüceltiyorlardı. Böylece de haccın usulü değişmiş oluyordu. Cehalet zamanındaki Mekke'de Menat putu etrafında dolaşırlar fakat Safâ ile Merve arasında koşmazlardı. Hâlbuki Safâ ile Merve arasında koşmak, Hz. İbrahim'in şeârindendi. Onun için Kur'an-ı Kerim'de;

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَٓائِرِ اللّٰهِۚ

*"...İNNES SAFÂ VEL MERVETE MİN ŞEÂRİLLAHI...", **"Safa ve Merve (tepeleri) ALLAH'ın işaretlerindendir"**[2]* ayeti nazil oldu, Safâ ile Merve'nin arasında koşmak da şeâri İslâmiyeden olduğu duyuruldu.

Yine cahiliye devrinde Araplar, ihrama girdikten sonra saç kesmek, tıraş olmak yasak olup bazıları bunu ifrata vardırarak saçını yıkamazlardı. Bu yüzden saçlarına bitler dolar, hastalanırlardı.

---

[1] Enfal 35
[2] Bakara 158

Yine İbrahim Aleyhisselâmın beyan ettiği şekilde olmayıp sonradan kurban kanını Kâbe'nin duvarlarına bulaştırırlardı ve bununla da sevap kazandıklarını zannederlerdi.

Kur'an-ı Kerim bunu men ederek,

بِسْــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالاً وَعَلٰى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍۙ

"...KURBANLARIN KANI VE ETLERİ ALLAH'A VARMAZ, ANCAK SİZİN TAKVANIZ ALLAH'A VARIR."[1] ayeti inince bu âdetin önü kesildi.

Cahiliye devrinde bazıları haccın evvelinden sonuna kadar söz söylemezlerdi. Buna, ismet haccı derlerdi.

Yüce Allah, Kâbe'yi yıkmaya gelen fil sahibi Habeşli Ebrehe'yi ve ordusunu Ebâbil kuşlarıyla helâk edince bütün Araplar Kureyşlilere ve Mekkelilere karşı büyük bir saygı duymaya başladılar. Onlar, Allah'ın ev halkındandırlar, Allah onları koruyup düşmanlarını yok etti, diyerek Hareme, meş'ari Hareme(Mina Arafat arası) ve şehri Hareme (Mekke) saygılarını arttırdılar. Kureyşliler ve Mekkeliler Arapların kendilerine böyle saygı gösterdiklerini görünce:

"Biz, Allah'ın ev halkıyız. Allah'ın Halil İbrahim'in oğullarıyız. Beyti Haram'ın mütevellileri ve Harem sakinleriyiz. Araplar içinde bizim sahip olduğumuz hak ve mevkî gibi değerler hiç kimsede yoktur. Araplar bizi tanıdıkları gibi hiçbir kimseyi tanımazlar." dediler.

Dinlerinde bir takım bid'atlar uygulamaya başladılar.

"Siz, Harem dışında kalan hiçbir şeye Hareme hürmet ettiğiniz gibi hürmet etmeyiniz. Eğer siz böyle yaparsanız, Araplar sizin Hareminizi hafife alırlar. Onlar Hareme hürmet ettikleri gibi Harem dışındaki yerlere de hürmet etmektedirler." dediler.

Hareme saygı gösterip Arafat üzerinde vakfe yapmayı ve oradan da dağılmayı, Hz. İbrahim'in dinine ve haccına ait meşâirden olduğunu bildikleri ve itiraf ettikleri hâlde bıraktılar.

İhram hâlindeyken keş peyniri yapmak, yağ eritmek, kıl çadır altında bulunmak, deri çadırdan başkası içinde gölgelenmek bize yaramaz. Harem halkı olmayanların hac ve umre zamanlarında yanlarında getirdikleri yemekleri Haremde yemeleri de uygun değildir. Onlar Haremde ancak satın aldıkları veya misafirlere ikram edilen Harem yemeklerinden yiyebilirler, dediler.

[1] Hacc 37

Kureyşlilerin soyundan olan Araplara dinde uyguladıkları şeylere sıkı sıkı sarıldıkları için *Hums=Ahmesler* (yiğitler) denirdi.[1]

Bunlar Arafat'ta vakfe yapmayıp Müzdelife'de yaparlar ve oradan ileri gitmezlerdi. Kendilerinden başka olan Araplar ise Arafat'ta vakfe yaparlardı.[2]

Kureyşliler, onlarla konuşmazlardı.

Beytullah'a tavafa gelen hacıların üzerlerindeki elbiselerle Arafat'a çıkarmayacaklarını, Arafat'tan dönünce de farz olan tavafı ya çıplak olarak ya da *Ahmeslere* (Kureyşîlere) ait iki parça elbise ile yapmalarını ve tavafı *Ahmes* elbisesinden başka elbise ile yapacaklara, onları bir daha giymek helâl olamayacağını yasalaştırmışlardı.[3]

Hums erkekleri *hums* olmayan erkeklere, *hums* kadınları da *hums* olmayan kadınlara elbiselerini verirler ve Kâbe'yi ancak onunla tavaf ettirirlerdi.[4]

Eğer *Ahmeslerden* emanet olarak elbise verecek kimse bulunmazsa, hacı, üzerindeki elbisesini çıkarıp atar ve Kâbe'yi çıplak tavaf ederdi. Çıkarılıp atılan elbise ayaklar altında çiğnenir, güneş, rüzgâr ve yağmurdan yıpranıp yok oluncaya kadar ona hiç kimse ne dokunur ne de onu yerinden oynatırdı.[5]

Ahmesler, ihram hâlinde iken evlerine kapılarından girmezlerdi.[6]

Peygamberimiz bir gün deve ardında yaya giden bir Bedeviyi gördü ve ona deveye neden binmediğini sordu. Bedevi de Peygamberimize, deveyi kurban edeceğini söyleyerek binmediğini söyledi. Peygamberimiz, Bedeviye devesine binmesini söyledi.

Görülüyor ki İbrahim Aleyhisselâmdan Resulullah Aleyhisselâma kadar menâsiki hacda daha pek çok şeyler ilâve edilmiş ve buna binaen Resulullah Aleyhisselâm, ashabına:

"Menâsiki haccı benden öğreniniz." buyurmuş, batıl olan şeyleri bırakarak onlara haccın şartlarını öğretmiştir.

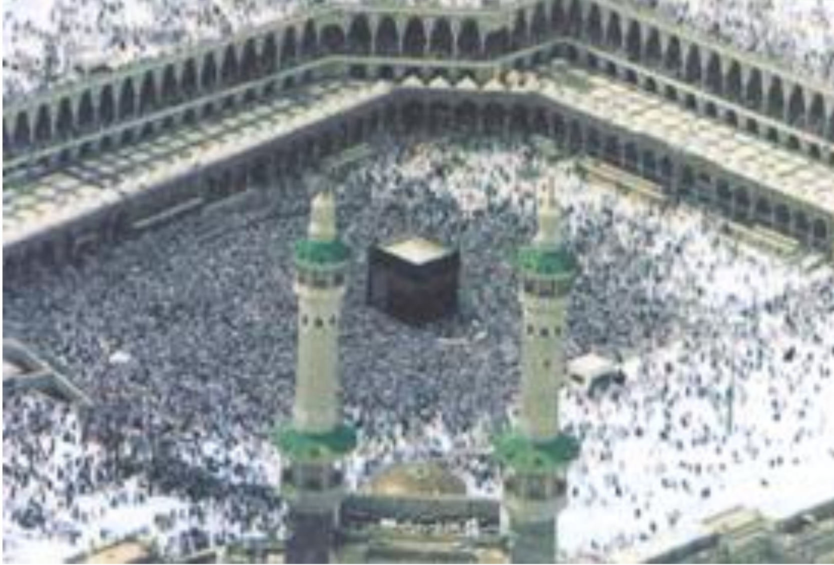
---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.72; Buharî-Sahîh, c.5, s.158; Tirmizî-Sünen, c.8, s.231
[2] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.176-177; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.72
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.72
[4] Müslim-Sahîh, c.2, s.894
[5] Ezrakî-Ahbaru Mekke, c.1, s.174-175
[6] İbn-i Esir-Nihaye, c.1, s.440

Eski ve Yeni Yıllara Ait Kabe'den İki Ayrı Görünüş

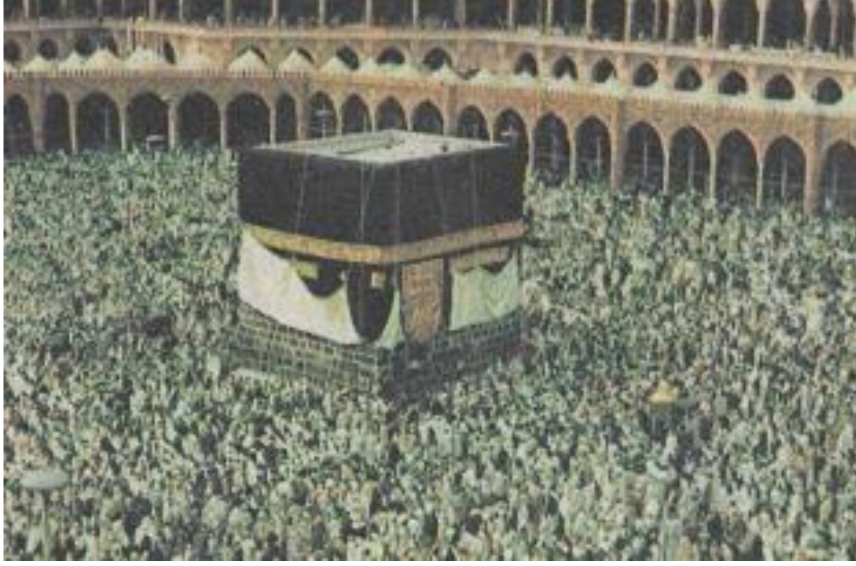

10 Kabe resmi 1900'lerin başı

11 Kabe resmi 1900'lerin sonu

Kâbe Tavafından Görünüş

12 Tavaf

13 Tavaf

Kâbe Kapısı

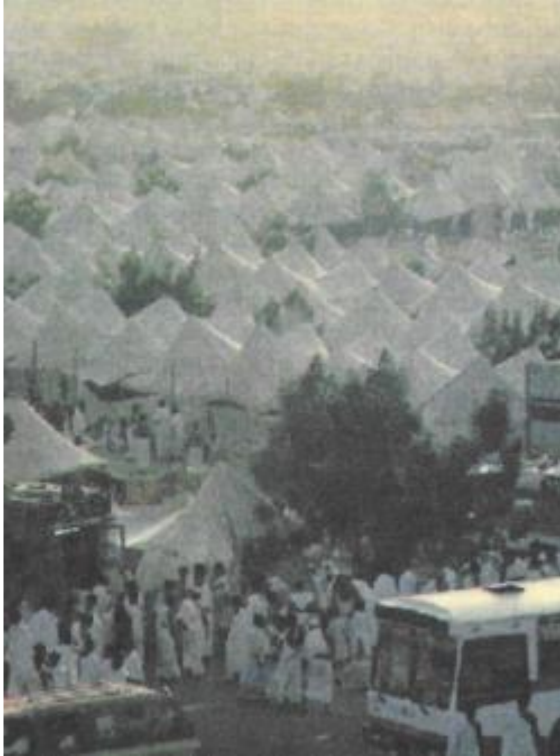

14 Kabe Kapısı

Arafat'tan İki Ayrı Görüntü

15 Cebeli Rahme

16 Arafat

Peygamberimizin Arafat Hutbesi

Pazar günü Mekke'ye gelen Peygamberimiz; pazartesi, salı, çarşamba günleri Mekke'de ikâmette bulunduktan sonra Zilhiccenin sekizinci Perşembe günü -ki şeriate göre yevmi terviye denir- Kasvâ'ya binerek Mina'ya doğru hareket etti ve o gün Mina'da kaldı. Öğle, ikindi, akşam, yatsı ve sabah namazlarını burada kıldı. Güneş doğuncaya kadar Mina'da istirahat etti. Sonra Arafat'taki Nemire mevkiinde bir çadır kurulmasını emretti.

Sonra hareket ederek ve Kur'an'da Meş'ari'l Haram denilen Müzdelife'yi geçerek Arafat'ta hazırlanan Nemire'deki çadırına varıp devesinden indi.

Cahiliye devrinde Kureyş eşrafı Müzdelife'de vakfe ederlerdi. Hariçten gelen halk da Arafat'ta vakfe ederek Kureyş'e karşı müstesna hürmet gösterilirdi. Müzdelife, Haremden sayılırdı. Kureyşlilerin burada vakfe etmeleri Haremin sahibi olduklarındandı.

Arafat ise Harem haricinde tanınarak Kureyş'ten başkaları burada vakfe ederlerdi.

Peygamberimiz, Müzdelife'de tavaf etmeyip Arafat'a ve Harem dışında bulunan Nemire mevkiindeki çadırına kadar gitmesi, Kureyş'in halktan ayrı aristokratik ibadet etmelerine -ki *Hums* adıyla anılırdı- kendilerini üstün gören Kureyşlilere bir darbe oldu. Peygamberimiz böyle kabile ve aile imtiyazlarını kaldırarak Müslümanlar arasında tam bir eşitlik sağlamak için Arafat'a gelerek:

"İşte burada babanız İbrahim'in miras bıraktığı yerlerde vakfe ediniz." buyurmuştur.

Güneş zevalden gruba dönünce Peygamberimiz çadırdan çıkıp Kasvâ'ya binerek Arafat vadisinin ortasına geldi. Burada İslâm tarihinin bütün insanlığa hitap eden en müessir nutkunu irat buyurdu.

Peygamberimizin bu hutbesi kütübü sitte (bu, yedi adet meşhur hadis kitaplarıdır ki bunlar; Buharî, Müslim, İbn-i Mace, Ebû Davud, Tirmizî, Nesaî ve Beyhakî'ye aittir.) vesair hadis kitaplarında "İbn-i Ömer", "İbn-i Abbas", "Câbir", "Ebû Bekr" ve "Ebû Ümame" gibi birçok ashap tarafından rivayet olunmuştur. Fakat bu rivayetler toplu bir hâlde değildir. Ashaptan her biri hatırlayabildiği kısmını rivayet etmiştir. Bunların müşterek noktaları olduğu gibi tek kişi tarafından rivayet olunan tarafları da vardır.

Tabii olarak sahih ve sünen sahipleri de ayrı ayrı rivayet etmişlerdir.

Sonra Haccetülveda hutbesi bir değil, üç günde ve üç yerde irat olunmuştur.

1. Arafat'ta arife günü,
2. Mina'da bayrÂmin ilk günü,
3. Yine Mina'da bayrÂmin ikinci günüdür.

Ancak, “Müslim’in “Câbir”den rivayeti ile “İmamü’l-Megazi” ve “İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre” sindeki rivayetleri cemiyetli (derli toplu) bulunduğundan hutbe hakkındaki bu iki rivayeti esas alarak diğer hadis kitaplarındaki rivayetleri not olarak işaret edeceğiz.

Yüz binlerce Hacı Arafat vadisini doldurmuştu. “Buharî”nin bu husustaki rivayetine göre Peygamberimiz aşırı kalabalıkta hitaba başlamadan önce Abdullah oğlu Câbir aracılığıyla halkın sükûnetini sağladı ve sonra hitaba başladı. “İbn-i İshak”ın beyanı veçhile Cenab-ı Hakk’a hamdüsena ederek şöyle buyurmuştur:

“Ey Nas, sözümü iyi dinleyiniz. Biliyorum ki belki bu seneden sonra sizinle burada ebedî olarak bir daha buluşamayacağım.

Ey Nas! Bu günleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu şehriniz (Mekke) nasıl mübarek bir şehir ise; canlarınız, mallarınız, ırzlarınız da öyle mukaddestir. Her türlü taarruzdan masumdur.

Ashabım, yarın Rabbinize kavuşacaksınız ve bugünkü her hâl ve hareketinizden muhakkak sorulacaksınız. Sakın benden sonra eski delâletlere (yollara, kılavuzlara) dönüp de birbirinizin boynunuzu vurmayınız!

Bu vasiyetimi burada bulunanlar, bulunmayanlara bildirsin! Olabilir ki bildirilen kimse burada bulunup da işitenden daha iyi anlayarak muhafaza etmiş bulunur.[1]

Ashabım, kimin yanında bir emanet varsa onu sahibine versin.

Faizin her türü mülgadır (kaldırılmıştır), ayağımın altındadır. Lâkin borcunuzun aslını vermek gerekir. Ne zulüm ediniz ne de zulüm olunuz. Allah’ın emriyle artık faiz yasaktır. Cahiliyeden kalma bu çirkin âdetin her türlüsü ayağımın altındadır.[2]

İlk kaldırdığım faiz de Abdül-Muttalib oğlu Abbas’ın faizidir.

Ashabım, cahiliye devrinde güdülen kan davaları da kâmilen mülgadır (tamamen kaldırılmıştır). İlgâ ettiğim (Kaldırdığım) ilk kan davası da Abdül-Muttalib’in torunu Rebîa’nın kan davasıdır.[3]

Ey Nas, bugün şeytan, sizin şu topluluğunuzda yeniden nüfuz ve saltanatını kurmak kudretini ebedi surette kaybetmiştir. Fakat size bu kaldırdığım şeyler haricinde küçük gördüğünüz şeylerde ona uyarsanız bu da onu memnun edecektir. Dininizi korumak için bunlardan sakınınız!

Ey Nas, kadınların haklarına riayet etmenizi ve bu hususta Allah’tan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları Allah’ın emaneti olarak aldınız ve onların namuslarını ve

---

[1] Buharî; İbn-i Abbas ve Ebû-Bekr hadisi.
[2] Cahiliye zamanında Kureyş zenginleri birer bankerdi.
[3] Haris oğlu Rebiâ oğlu için süt almaya gittiğinde Hüzeyl onu öldürmüştü.

ismetlerini (temizliklerini) Allah adına söz vererek helâl edindiniz. Sizin, kadınlar üzerinde hakkınız, onların da sizin üzerinizde hakları vardır.

Sizin, kadınlar üzerindeki hakkınız, onların aile Haremini sizin hoşlanmadığınız hiçbir kimseye çiğnetmemeleridir. Eğer onlar razı olmadığınız herhangi bir kimseyi aile yuvanıza alırlarsa, onları hafif surette darp ve tahzir (döverek korkutmak) edebilirsiniz. Kadınların da sizin üzerinizdeki hakları, memleket gelenek ve göreneğine göre her türlü yiyecek ve giyeceklerini temin etmenizdir.

Ey müminler, size bir emanet bırakıyorum ki siz, ona sıkı sarıldıkça yolunuzu hiç şaşırmazsınız. O emanet, Allah'ın kitabı Kur'an'dır.

Ey Müslümanlar, sözümü iyi dinleyiniz ve iyi muhafaza ediniz! Müslüman, Müslümanın kardeşidir ve böylece bütün Müslümanlar kardeştirler.

Din kardeşlerinize ait olan herhangi hakka tecavüz başkasına helâl değildir. Meğer ki gönül hoşluğuyla kendisi vermiş olsun.

Ashabım, nefsinize de zulüm etmeyiniz. Nefsinizin de üzerinizde hakkı vardır.[1]

Ey Nas, Cenab-ı Hakk, her hak sahibine hakkını (Kur'an'da) vermiştir. Varis için vasiyete lüzum yoktur. Çocuk kimin döşeğinde doğmuşsa ona aittir. Zinakâr için mahrumiyettir. Babasından başkasına nesep iddia eden soysuz yahut efendisinden başkasına intisaba kalkan nankör, Allah'ın gazabına, meleklerin lânetine ve bütün Müslümanların ilencine (bedduasına) uğrasın. Cenab-ı Hakk bu insanların ne tövbelerini ne de adalet ve şahadetlerini kabul eder."

Bundan sonra Resulü Ekrem o muazzam halk kitlesine:

"Ey Nas, yarın beni, sizden soracaklar! Ne dersiniz?" buyurdu.

Ashabı: "Allah'ın risaletini tebliğ ettin. Risalet vazifeni ifa ettin. Bize vasiyet ve nasihatte bulundun, diye şahadet ederiz." dediler.

Resulü Ekrem mübarek şahadet parmağını göğe kaldırarak sonra da cemaat üzerine çevirip, indirerek üç kere:

"Şahit ol ya Rab! Şahit ol ya Rab! Şahit ol ya Rab!" buyurdu.[2]

Hutbe burada bitiyor. Dinleyiciler çok kalabalıktı. "Cabir"in Medine'den ve Zülhuleyfe'den hareket sırasında halkın çokluğunu tasviri veçhile (anlattığı şekliyle) Arafat sahası bir insan mahşeri halini almıştı. Hüccacın (Hacıların) hepsi tarafından Resulü Ekrem'in sesinin duyulması imkân haricindeydi. Hâlbuki halkın işitmesini istiyordu. Bu

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre
[2] Müslim-Sahih

cihetle gür sesli münadiler vasıtasıyla ilân edildi. Bunlardan birisi "İbn-i İshak"ın rivayetine göre, Ümeyye oğlu Rebîa idi.

Rebîa, Resulullah'ın talimatı üzere:

"Müslim"in Câbir'den rivayetine göre; hutbe bittikten sonra ezan okundu. Ezandan sonra kamet okunarak, Resulü Ekrem önce öğle namazını kıldı sonra tekrar kamet okunup ikindi namazını kıldı ve bu iki namazın arasında nafile namaz kılmadı.

Sonra devesine binerek Cebelûr-Rahme'nin alt tarafındaki mevkiye kadar geldi. Deve üzerinde mübarek yüzünü kıbleye çevirerek güneş batıp sarılığı biraz geçinceye kadar vakfe yaptı ve uzunca dua buyurdu. Fazl'ın annesi tarafından gönderilen bir bardak sütü de halkın arasında içti.

Resulü Ekrem'in arife günü oruçlu olup olmadığı ashap arasında konuşuluyordu. Bu suretle oruçlu olmadığı anlaşılıyordu. Tam bu sırada **Maide Sûres**inin;

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

... اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دِيناًۜ ...

"...EL YEVME EKMELTÜ LEKÜM DİNEKÜM VE ETMEMTÜ Nİ'METİ VE RADAYTÜ LEKÜMÜL İSLAME DİNEN..." ayeti nazil oldu.

Anlamı: "...BUGÜN SİZİN DİNİNİZİ KEMÂLE ERDİRDİM, ÜZERİNİZDEKİ NİMETİMİ TAMAMLADIM VE SİZE DİN OLARAK MÜSLÜMANLIĞI (verip ondan) HOŞNUT OLDUM..."[1]

Güneş ışınları tamamıyla kaybolduktan sonra Kasvâ'ya binip Zeyd oğlu Usâme'yi terkisine (arkasına) alarak Arafat'tan yavaş yavaş inmeye başladı. Peygamberimiz, yavaş gitmesi için devesinin gemini çekiyordu, devesinin başını kendisine kadar kaldırıyordu. Halka da eliyle işaret ederek, ağır ağır gidiniz, acele yürümekle hayır bulunmaz, diyordu."

Câbir rivayetine devamla der ki:

"Haccı idare eden Müzdelife'ye gelmişti. Peygamberimiz burada da akşam ile yatsı namazını bir ezan ve iki kametle ardı ardına kıldı. Bu iki namazın arasında nafile namaz kılmadı. Sonra da sabah şafak sökene kadar istirahat buyurdular. Şafak söküp sabah olunca da ezan ve kametle sabah namazını kıldı. Sonra da Kasvâ'ya binerek Meş'aril Haram'a geldi. Kıbleye karşı durarak dua etti, tekbir, tehlil ve tevhid eyledi ve ortalık iyice ağarıncaya kadar vakfede durdu. Güneş doğmazdan önce Müzdelife'den hareket etti ve Abbas oğlu Fazl'ı terkisine aldı."

Câbir der ki;

---

[1] Maide 3

“Fazl, güzel saçlı, beyaz yüzlü bir gençti. Deve üzerinde giderken kadın hacıların develerinin yanına gelmişti ve Fazl kadınlara bakmaya başlamıştı. Bunun üzerine Peygamberimiz elini Fazl’ın yüzüne koydu ve Fazl da yüzünü hemen öbür tarafa çevirdi. Bu tarafta da bakmaya başlayınca bu defa Resulullah da elini bu tarafa çevirip Fazl’ın yüzüne koydu. Fazl da yüzünü bu defada hemen çevirdi. Böylelikle Muhassir vadisinin ortasına geldi. Burada Kasvâ’yı biraz harekete getirip süratlendirdi. Sonra Cemre-i Kübrâ’ya çıkan orta yola düşerek Cemretül-Akabe’ye vardı.”

“Buharî”nin rivayetine göre burada Peygamberimiz ufak çakıllardan ibaret olan yedi cemreyi attı. Bunlardan her birisini iki parmağı ile tutarak atıyordu ve her defasında tekbir getiriyordu. Ashabına da:

“Bu büyüklükteki çakılları bu suretle atınız.

Ey Nas, din hususunda ifrat etmekten çekininiz. Sizden evvelki ümmetlerin ölümüne sebep, din hususunnda taşkınlık etmeleri olmuştur.” buyurdu.

Sonra Resulullah Aleyhisselâm Mina’ya geldi.

Mina Hutbesi

Peygamberimiz Mina’ya gelince Muhacirlerin kıblenin sağ tarafında, Ensarın solda vesair cemaatin de karşıda yer almalarını emretti. Yine deve üzerinde yüz binlerce topluluk karşısında İslâm tarihinin en müessir bir hutbesini daha bu suretle irat etti (okudu):

“Ey Nas, Cenab-ı Hakk’a hamdüsena ve tehlil ettikten sonra derim ki; size, Allah’ın kitabına bağlayan Peygamberinizin sözlerini iyi dinleyiniz ve ona itaat ediniz. Hac ibadetinin bütün şekillerini benden gördüğünüz gibi ifa ediniz. Öyle sanıyorum ki ben, bu seneden sonra bir daha hac edemem.”

Hutbenin bundan sonrasını “Buharî”nin rivayetinden dinleyeceğiz.

Ebû-Bekr R.A. nın rivayetine göre:

“Peygamberimiz devesi üzerine oturduğu ve devenin dizgininin birisini Bilâl tuttuğu hâlde irat ettiği hutbesinde şöyle buyurdu:

“Ey Nas, mütemadiyen (ara vermeksizin) dönmekte olan zaman ve yıl, ay dediğimiz vakit ölçüsü bugün Allah’ın gökleri, yerleri yarattığı günkü (ilk vaziyetine) dönmüştür. Yıl, ay o ilk hesaba tâbi bulunuyor ki; bir yıl ay ölçüsü ile on iki aydır. Bunlardan dördü haram (yasak) aylardır ki üçü ardı ardına Zilkade, Zilhicce ve Muharrem aylarıdır. Dördüncüsü Mudar’ın ayı olan Receptir. O, Cemaziyelevvel ve Cemaziyelahir ile Şaban arasındadır.

Ey müminler, bu hangi aydır?” diye buyurdu. Biz:

“Allah ve Resulü daha iyi bilir!” dedik.

Resulullah sükût etti. Bizler Resulullah'ın bu aya eski adından başka bir ad verecek sandık. Sonra:

"Zilhicce değil midir?" buyurdu. Bizler:

"Evet, Zilhiccedir." dedik. Resulullah:

"Bu içinde bulunduğumuz hangi beldedir?" buyurdu. Biz:

"Allah ve Resulü daha iyi bilir!" dedik.

Resulullah sustu. Bu süre içinde biz, Resulullah'ın Mekke'ye yeni bir ad verecek sandık. Sonra Resulullah:

"Mekke değil midir?" buyurdu. Bizler:

"Evet, Mekke'dir." dedik. Resulullah:

"Bugün hangi gündür?" buyurdu. Biz yine:

"Allah ve Resulü daha iyi bilir!" dedik. Resulullah yine bir müddet sükût etti. Bizler yine bugüne, eski adından başka bir ad verecek sandık. Resulullah:

"Kurban kesim günü değil midir?" buyurdu. Biz:

"Evet, kurban kesim günüdür." dedik. Bu mukaddemelerden sonra Resulullah; mal, can, ırz konularına işaret ederek buyurdular ki:

"Şu hâlde iyi biliniz ki bu şehrimizde, bu beldemizde, bu günümüzün haram olduğu gibi (birbirinize) kanlarınız (-ı dökmek), mallarınız (-ı almak), namuslarınız (-ı yok etmek) da haramdır. (Her türlü taarruzdan masumdur, Her türlü saldırıdan korunmuştur)

Muhakkak ki siz, Rabbinize kavuşacaksınız. O zaman bütün işlerden sorulacaksınız. Ey Nas, aklınızı başınıza toplayınız da benden sonra birbirinizin boynunu vuracak surette delâlete, vahşete düşerek cahiliye devrine dönmeyiniz.

Ey Nas, bu nasihatlerimden mütenebbih (uyarılmış) olup bunları burada hazır bulunanlarınız burada bulunmayanlara tebliğ etsin (anlatsın). Olabilir ki kendisine tebliğ olunan bazı kimse burada bulunup işiten bir kimseden daha iyi anlayıp bellemiş olur."

Bundan sonra Resulullah iki kere;

"Tebliğ ettim mi?" buyurdu. Biz:

"Evet, ettin." dedik. Resulullah:

"Şahit ol ya Rab!" dedi. Sonra:

"Burada hazır bulunanlar, bulunmayanlara tebliğ etsin." buyurdu.

Peygamberimizin Kurbanlarını Kesmesi ve Kestirmesi

“Peygamberimiz, Mina’nın her tarafı kurban kesme yeridir[1]”, “Bütün teşrik günlerinde kurban kesilir[2]” buyurdu.

Peygamberimiz ömür yılının sayısı kadar olan altmış üç deveyi kendi eliyle kesti. Kurban edilmek üzere hazırlanan yüz deveden geri kalanını yani otuz yedi deveyi Hz. Ali kesti.

Peygamberimiz, her devenin etinden birer parça alınmasını emretti. Bunlar bir çömleğe konularak pişirildi ve Peygamberimiz ile Hz. Ali develerinden etinden yediler.[3]

Peygamberimiz, Hz. Ali’ye develerin etlerini, derilerini ve çullarını fakirlere dağıtılması emrini verdi.[4] Kelle ve ayaklarını ise kasap ücreti olarak verilmesini emir buyurdu.[5]

Peygamberimizin Tıraş Olması

“Müslim, Sahîh” inde Mâlik oğlu Enes’den şöyle rivayet ediyor:

“Resulullah Aleyhisselâm Mina’ya geldiğinde Cemret’ül-Akabe’ye taş atıp kurbanını kesti ve sonra tıraş edecek olan Abdullah oğlu Ma’mer’e mübarek başının sağ tarafına işaret ederek, burayı al, buyurdu sonra da sol tarafından tıraş edilmesini emretti. Tıraş edilen bu mübarek saçların halka dağıtılmasına müsaade buyurdu. Peygamberimizin alnının saçı tıraş edildiği zaman Velîd oğlu Halîd:

“Ya Resulullah, alnının saçını bana ver, hiç kimseyi bu hususta bana tercih etme. Anam, babam sana feda olsun!” diyerek yalvardı.

Saçlar kendisine verilince, Velîd oğlu Halîd onu gözlerine sürdü ve külâhının içine yerleştirdi. Bu sayede onun karşılaşıp da yenilgiye uğratmadığı bir topluluk yoktu.[6]

Peygamberimiz, bıyık ve yanaklarından kesilen kılların ve tırnaklarının yere gömülmesini emretti.[7]

Peygamberimiz, kadınlara tıraş değil ancak saçlarından kırpmak vardır, buyurdu. Kadınların başlarını tıraş ettirmelerini yasakladı.[8]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.321; Müslim-Sahîh, c.2, s.893; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.193; Vakıdî-Megazi, c.3, s.1108
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.82
[3] Müslim-Sahîh, c.2, s.892; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.186
[4] Buharî-Sahîh, c.2, s.186; Müslim-Sahîh, c.2, s.954
[5] Buharî-Sahîh, c.2, s.186; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.112
[6] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1109
[7] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.174
[8] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.203; Daerî-Sünen, c.1, s.390; Tirmizî-Sünen, c.3, s.257

Peygamberimizin İfaza Tavafını Yapıp Mina'ya Dönmesi

Peygamberimiz, kurban bayrÂminın birinci günü öğle vaktinden önce devesine binerek ifaza[1] tavafını yapmak üzere Beytullah'a gitti. Müslümanlara da ifaza tavafına gitmelerini emretti.[2]

Peygamberimiz ifaza tavafını yaptıktan sonra öğle namazını kıldı, zemzem kuyusundan su çekerek hacılara içme hizmetinde bulunan Abdül-Muttalib Oğullarının yanına vardı:

"Ey Muttalib Oğulları! Kovalarla su çekiniz. Eğer sikâye hizmetiniz hususunda halkın üşüşüp size galebe çalmayacağından emin olmasaydım ben de sizinle birlikte kovalarla zemzem suyu çekerdim!

Bana bir kova su uzatınız." buyurdu.

Abdül-Muttalib Oğulları Peygamberimize hemen bir kova zemzem suyu sundular. Peygamberimiz ondan içerek, başına da su döktü. Sonra ağzına zemzem suyundan alıp kovanın içine püskürdü ve kovadaki suyu kuyuya boşaltmalarını emretti ve boşalttılar.[3]

Sonra kendisi devesinin üstünde, Zeyd oğlu Usâme terkisinde olduğu, Muhacir ve Ensar sahabelerinin de yanında bulunduğu halde üzüm şerbeti içmeye gitti.[4]

Hz. Abbas ile oğlu bir kap içinde üzüm şerbeti sundular. Peygamberimiz ondan içti ve artanını da Usâme'ye verdi:

"Pek güzel yapmışsınız, hep böyle yapınız." buyurdu.

Peygamberimiz o gün akşama doğru Mina'ya döndü. Teşrik günlerini Mina da geçirdi. Mina gecelerinde de Beytullah'ı ziyaret etmekten geri durmadı.

Peygamberimizin Yasağı

Peygamberimiz Mina'da geçirilmesi gereken gecelerin Mina dışında geçirilmesini yasakladı.[5]

Buna göre hayvan güdenler kurban kesme günü taşlarını atacaklar, o günden sonraki iki gün taşlamasını da bir araya getirerek o iki günün birinde yani iki günün birincisinde birini, Mina'dan ayrılma gününde de ikincisini taşlama yapabileceklerdi.[6]

---

[1] İfaza; kap taşıncaya kadar içine dökmek, akıtmak anlamındadır.
[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1109-1110; İbn-i Kayyım-Zadülmaad, c.2, s.280; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.182; Müslim-Sahîh, c.2, s.892
[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1110; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.182
[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.182-183
[5] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1113
[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.45

Hz. Abbas, hacıların zemzem suyu ihtiyaçları hizmeti dolayısıyla Mina gecelerinde Mekke'de kalmak üzere Peygamberimizden izin istemişti. Peygamberimiz ona izin verdi fakat ondan başkasına izin vermedi.[1]

Peygamberimizin İkinci ve Üçüncü Gün Cemre Atışı

Peygamberimiz kurban gününü takip eden birinci ve ikinci günlerinde güneş batıya doğru eğildiği zaman yürüyerek Mina Mescidi'nden sonraki ilk cemrenin yanına geldi.[2] Oraya birer birer yedi tane fiske taşı attı ve her birini atarken tekbir getirdi. Sonra da biraz ileriye giderek kıbleye döndü ve ellerini kaldırarak dua etti. Bu arada ayakta duruşunu uzattı.

Sonra ikinci cemrenin yanına vardı ve oraya da birer birer yedi tane fiske taşı attı ve her birini atarken yine tekbir getirdi. Sonra vadiyi takip eden sol tarafa inerek orada durdu ve kıbleye dönüp ellerini kaldırarak dua etti ve burada da ayakta duruşunu uzattı.

Sonra Akabe yanındaki üçüncü cemreye vardı. Orada da birer birer yedi tane fiske taşı attı ve her birini atarken tekbir getirdi. Orada durmayıp geri döndü.[3]

Peygamberimiz cemreleri atmakta olduğu sırada bir adam gelerek:

"Ya Resulullah, yüce Allah katında cihadın hangisi daha sevgili, daha makbüldür." diye sordu. Peygamberimiz:

Zalim bir amire karşı hak sözünü söylemendir." buyurdu.[4]

Şeytan Taşlama Yeri

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.45; Tirmizî-Sünen, c.3, s.290
[2] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.201; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.90, c.2, s.152; Buharî-Sahîh, c.2, s.194
[3] Buharî-Sahîh, c.2, s.194; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.152
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.251

17 Şeytan Taşlama

Peygamberimizin Mina'daki Üçüncü Hutbesi

Teşrik günleri, kurban gününden sonra ki üç gündür.[1] Bunlar; Zilhiccenin on birinci, on ikinci ve on üçüncü günleri olup, halk o gün Mina'da yerleştikleri için;

On birinci gününe, yevmülkarr (yerleşme günü),

On ikinci gününe, nefrül'evvel (insanların topluca yürümesi),

On üçüncü gününe de nafrüssâni (insanların ikinci kez topluca yürümesi) denir.

Bu günlerde hacılar, bir hac amelini daha yerine getirmek üzere Mina'dan, Mekke'ye topluca gittikleri için nefr günü denilmiştir.

Peygamberimiz, yüce Allah katında günlerin en büyüğü, kurban günüdür. Sonra yevmülkarr ve sonra da yevmünnefrdir." buyurmuştur.[2]

Peygamberimiz, Zilhiccenin on ikinci günü olan pazartesi günü kaba kuşluk vaktinde Kasvâ'nın semerlenmesini emretti ve üzerine binerek cemreler arasına gitti, orada durdu.[3] Müslümanlar orada toplandı. Kasvâ'nın yularını tutanlar, halkı Peygamberimizin yanından uzaklaştırıyorlardı. Halkın kimisi oturmakta kimisi de ayaktaydı.

---

[1] İbn-i Esîr-Nihaye, c.2, s.464
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.250
[3] Buharî-Sahîh, c.2, s.193; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.195

Hz. Ali, Peygamberimizin hutbesini halka ulaştırmak için önünde duruyordu. Peygamberimiz, Allah'a hamdüsenada bulunduktan sonra:

"Bugün hangi gündür?" buyurdu. Orada bulunanlar:

"Allah ve Resulü daha iyi bilir!" dediler. Peygamberimiz:

"Teşrik günlerinin ortası değil midir?" buyurduktan sonra devam ederek:

"Ey insanlar, biliyor musunuz siz hangi aydasınız? Hangi gündesiniz? Hangi beldedesiniz?" buyurdu. Oradakiler:

"Haram olan ayda, haram olan günde ve haram olan beldedeyiz." dediler.

Peygamberimiz: "İşte; kanlarınız, mallarınız ve ırzlarınız da Rabbinize kavuşacağınız güne kadar şu ayınızda, şu beldenizde, şu gününüzün haramlığı gibi birbirinize haramdır.

Beni iyi dinleyiniz. Dikkat ediniz, sakın zulüm yapmayınız! Dikkat ediniz, sakın zulüm yapmayınız! Dikkat ediniz, sakın zulüm yapmayınız!

Müslüman kimsenin malı kendisi gönlünden koparak vermis olmadıkça başkasına helâl olmaz. Bilin ki cahiliyet çağına ait bütün kan, mal davaları ve övülme vesile olan şeyler kıyamet gününe kadar şu ayaklarımın altındadır, hükümsüzdür. Kaldırdığım ilk kan davası da Abdül-Muttalib oğlu Rebîa'nın davasıdır.

Haberiniz olsun ki cahiliyet çağındaki bütün faiz alacakları kaldırılmıştır. Yüce Allah ilk olarak Abdül-Muttalib oğlu Abbas'ın faiz alacaklarını kaldırmaya hüküm etmiştir. Ana paranız sizindir. Ne bundan fazlasını isteyip zulüm ve haksızlık ediniz ne de hakkınızdan aşağı alıp mazlum düşünüz.

Biliniz ki zaman; Allah'ın göklerle yeri yarattığı gündekine benzeyen şekline, eski hâline dönmüştür. Aslında ayların sayısı Allah katında, Allah'ın kitabında da gökleri, yeri yarattığı günden beri on iki aydır. Onlardan dördü haram olanlardır. İşte bu en doğru hesaptır. O haram aylarda kendinize zulüm etmeyiniz."

Peygamberimiz Tevbe sûresinin 36 ncı ayetini okudu:

بِسْـــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْراً فٖي كِتَابِ اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ مِنْهَٓا اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذٰلِكَ الدّٖينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فٖيهِنَّ اَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكٖينَ كَٓافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَٓافَّةً وَاعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقٖينَ

"Doğrusu Allah'a göre ayların sayısı, Allah'ın gökleri ve yeri yarattığı günkü yazısına uygun olarak on ikidir; bunlardan dördü haram aylardır. İşte doğru olan hesap budur. O aylarda kendinize zulmetmeyin, müşrikler sizinle topyekün savaştıkları gibi

siz de onlarla topyekün savaşın. Bilin ki Allah buyruklarına karşı gelmekten sakınanlarla beraberdir.”

Hutbeye şöyle devam etti:

“Dikkat ediniz! Benden sonra kâfirlik devrine dönmeyiniz, birbirinizin boynunu vurmayınız.

Haberiniz olsun ki şeytan kendisine tapınılmasından umudunu kesmiştir. Fakat o, size kandırıp, azdırmak için aranızda bulunacaktır.

Kadınlar hakkında yüce Allah’tan korkunuz. Onlar, sizin yanınızda zayıftırlar. Kendileri için hiçbir şeye malik değildirler. Onların, sizin üzerinizde hakları, sizin de onların üzerinde hakkınız vardır. Sizin onlar üzerindeki hakkınız, döşeğinize sizden başkasına ayak bastırmamaları, istemediğiniz kimsenin evinize girmesine izin vermemeleridir.

Eğer şerlerinden, şerkeşliklerinden yılarsanız, onları önce öğütleyiniz. Vazgeçmezlerse kendilerini yatakta yalnız bırakınız. Yine kâr etmezse fazla incitmeyecek şekilde dövünüz.

Onların, sizin üzerinizdeki hakkı da memleket âdet ve geleneğine göre yiyeceklerini, giyeceklerini sağlamaktır.

Siz, onları ancak Allah’ın emaneti olarak ve kendileriyle evlenmeyi de yüce Allah’ın kelimesi ve müsaadesiyle helâl edininiz.

Kimin yanında bir emanet varsa onu emanet edene teslim etsin.

Tebliğ ettim mi?

Tebliğ ettim mi?

Tebliğ ettim mi?

Bunları burada bulunan, bulunmayana ulaştırsın. Olabilir ki ulaştırılan, işitenden daha çok yararlanır.

Ey insanlar, dikkat ediniz! Sizin, Rabbiniz bir, babanız da birdir. Şunu iyi biliniz ki; Arap, Arap olmayana, Arap olmayan Arap olana, beyaz karaya, kara beyaza takva hasletinden başka bir şeyle üstün tutulmaz.” buyurdu.[1]

“İbn-i Abbas”a göre; bunlar, Peygamberimizin ümmetine vasiyetiydi.[2]

Peygamberimiz:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.73
[2] Buharî-Sahîh, c.2, s.191

“Allah aşkına tebliğ ettim mi?” diye tekrar tekrar buyurdu ve:

“Allah’ım şahit ol!” diyerek halk ile vedalaşınca halk, veda haccıdır, dediler.[1]

Mina’dan Muhassab’a Gidiş

Peygamberimiz, Zilhiccenin on üçüncü günü yani teşrik günlerinin sonuncu günü olan salı günü, üçüncü gün cemresini atıp öğleden sonra Mina’dan Muhassab’a yani Etbah’a hareket etti. Muhassab, Mina ile Mekke arasında olup Mina’ya daha yakın olan ve cemre taşları toplanan taşlık bir yerdir.

Peygamberimizin azatlısı Ebû Râfi, Peygamberimiz ile ev halkının ve eşyalarının üzerine memur bulunuyordu. Peygamberimiz emretmediği hâlde Ebû Râfi kendiliğinden gidip Etbah’da yani Muhassab’da Peygamberimizin çadırını kurmuştu. Burası Mekke’den çıkışa en elverişli ve en kolay bir yerdi.

Peygamberimiz gelip oraya indi.[2]

Peygamberimiz öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarını Muhassab’da kıldıktan ve gecenin başlangıcında biraz yattıktan sonra kalktı.[3]

Hz. Âişe’nin Yapamadığı Umre

Hz. Âişe, Medine’den gelirken Serif’de namazsız hale (regl) gelmişti. Muhassab da bulunduğu gece:

“Ya Resulullah, halk hac ve umre ile dönüyor. Ben ise yalnız hac ile dönüyorum.” dedi. Peygamberimiz:

“Sen Mekke’ye geldiğimiz gecelerde tavaf yapmamışmıydın?” buyurdu.

Hz. Âişe: “Hayır!” dedi. Peygamberimiz:

“Öyleyse kardeşinle Te’nim’e git de umreye niyetlen.” buyurdu. Sonra da:

“Ey Abdürrahman, bunu götür de Te’nim’den umre yaptır. Tavaflarınızdan boşaldıktan sonra size şurada beklerim.” buyurdu.

Ebû-Bekr oğlu Abdurrahman, Hz. Âişe’yi devesinin terkisine bindirip Ten’im’e götürdü. Hz. Âişe orada umreye niyetlendi.

Peygamberimizin Muhassab’da bulunduğu sırada dönerek, yanına geldiler.[4]

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.184; Buharî-Sahîh, c.2, s.191-192
[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1113; Müslim-Sahîh, c.2, s.952
[3] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.210; Buharî-Sahîh, c.2, s.195
[4] Buharî-Sahîh, c.2, s.151, 200, 202; Müslim-Sahîh, c.2, s.874, 877, 880-881; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.189; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.394

Veda Tavafının Yapılması

Müslümanlar Muhassab'dan her tarafa dağılıp gitmeye yeltenince, Peygamberimiz:

"Sakın son varacağı yer Beytullah olmadıkça hiçbir kimse bir yere gitmesin." buyurdu. Sadece, ay hâli (regl) olan kadına müsaade etti.[1]

Peygamberimiz on dört Zilhicce, çarşamba günü sabah namazından önce Beytullah'ı tavaf için gidileceğini ashabına ilân etti.[2]

Devesine bindi ve Beytullah'a gidip veda tavafı yaptı.[3]

Mekke'de Kalınacak Gün Sayısı

Birisi Mekke'de oturmak için Peygamberimize sormuştu. Peygamberimiz:

"Mekke, kalma ve oturma yeri değildir. Muhacirin hac ibadetlerini yerine getirdikten sonra Mekke'de kalacağı müddet üç gecedir." buyurdu.[4]

Peygamberimiz ve Müslümanlar Medine Yolunda

Peygamberimiz ve Müslümanlar Cuhfe mevkiinde Gadîr-i Hum vadisinde konakladı ve Peygamberimiz burada öğle namazını kıldı.[5]

Müslümanlara hitap etmek üzere ayağa kalktı ve Allah'a hamdüsenada bulunduktan sonra:

"Ey insanlar, haberiniz olsun ki ben de ancak bir insanımdır. Çok sürmez yüce Rabbimin elçisi bana gelecek ve ben de onun davetine icabet edeceğim.

Ben, size iki ağır emanet bırakıyorum. Onlardan birisi, yüce Allah'ın kitabıdır ki onun içinde hidayet ve nur vardır.

Yüce Allah'ın kitabını tutunuz ve ona sımsıkı sarılınız.

İkincisi de ehlibeytimdir.

Ehlibeytim hakkında size Allah'ı hatırlatırım.

Ehlibeytim hakkında size Allah'ı hatırlatırım.

Ehlibeytim hakkında size Allah'ı hatırlatırım.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.222; Müslim-Sahîh, c.2, s.963; Daremî-Sünen, c.2, s.398
[2] İbn-i Hazm-Haccetül veda, s.145; Buharî-Sahîh, c.2, s.202
[3] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1114
[4] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1114; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.189; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.339; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.213
[5] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.368-372

Ey insanlar, siz ne üzerine şahadet edersiniz?” buyurdu.

“Allah’tan başka ilâh bulunmadığına şahadet ederiz.” dediler.

Peygamberimiz: “Sonra?” buyurdu.

“Muhammed Aleyhisselâmın da Allah’ın kulu ve Resulü olduğuna şahadet ederiz.” dediler. Peygamberimiz:

“Sizin veliniz kimdir?” buyurdu.

“Bizim velilerimiz, Allah ve Allah’ın Resulüdür.” dediler.

Peygamberimiz: “Ey insanlar! Benim, müminlere öz nefislerinden önce geldiğimi biliyorsunuz değil mi?” buyurdu. “Evet!” dediler.

Bunun üzerine Peygamberimiz, Hz. Ali’nin elinden tutup:

“Ben kimin mevlâsı isem, Ali de onun mevlâsıdır.

Allah’ım, dost olana dost ol, düşman olana düşman ol!

Ona yardım edene, yardım et!” diyerek Allah’a yalvardı.[1]

Hz. Ömer, Hz. Ali ile karşılaşınca:

“Ey Ebû Talib’in oğlu, ne mutlu sana! Sen sabahladığında da akşamladığında da erkek, kadın bütün müminlerin mevlâsısındır!” diyerek onu kutladı.

Mevlâ Kelimesinin Anlamları

Mevla; Malik, köle azat eden, azat edilmiş köle, sahip, amcazade ve benzeri akraba, komşu, müttefik, oğul, amca, konuk, ortak, kız kardeş oğlu-yeğen, vekili umur, mürebbi, yardımcı, inam ve ihsan edici, dost ve ahbap, inam ve ihsan olunmuş, tâbi, damat ve ulu kişi gibi çeşitli anlamda bir kelimedir.

Peygamberimiz Zülhuleyfe’de

Peygamberimiz, Zülhuleyfe’ye gelip Muarres’te konakladı.

Peygamberimize, sen mübarek bir vadidesin buyrulmuştu.

Muarres’in Medine’ye uzaklığı yaklaşık on iki kilometredir.[2]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.281, 367-368, 370; Müslim-Sahîh, c.4, s.1873; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.9, s.104, 106; Tirmizî-Sünen, c.5, s.633

[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1115; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.219

Peygamberimizin Sefer Dönüşlerindeki Duası

Peygamberimiz hacdan veya umreden ya da bir gazadan dönerken yüksek bir yere, bir dağ eteğine veya bir bayıra çıkınca üç kere tekbir getirir ve sonra da:

“Bir olan Allah’tan başka ilâh yoktur. Onun eşi, ortağı yoktur. Mülk, onundur. Hamd, ona mahsustur. Diriltir, öldürür. O, hiç ölmeyen diridir. Hayır yalnız onun elindedir.. O, her şeye kadirdir.

Biz dönenleriz, tövbe edenleriz, secde edenleriz, ibadet edenleriz, Rabbimize hamdedenleriz.

Yüce Allah vaadini yerine getirdi, kuluna yardım etti. Toplanmış olan kabileleri tek başına bozguna uğrattı.” diyerek dua eder ve bunu Medine’ye girinceye kadar tekrarlardı.[1]

Peygamberimiz, Muarres (çömlek koyulan veya gece inilen yer) yoluyla dönüşünde de böyle yaptı. Medine’yi görünce üç kere tekbir getirip duasını tekrarladı.[2]

Peygamberimiz, ev halkının yanına geceleyin ansızın girmezdi. Ya akşam üzeri ya da sabahleyin girmeyi âdet edinmişti.[3]

Peygamberimiz Medine’de

Peygamberimiz Medine’ye girince mescidin kapısında devesinden inerek mescide girdi ve iki rekât namaz kılıp evine döndü.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.187-189
[2] İbn-i Kayyım-Zadülmaad, c.1, s.290
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.125

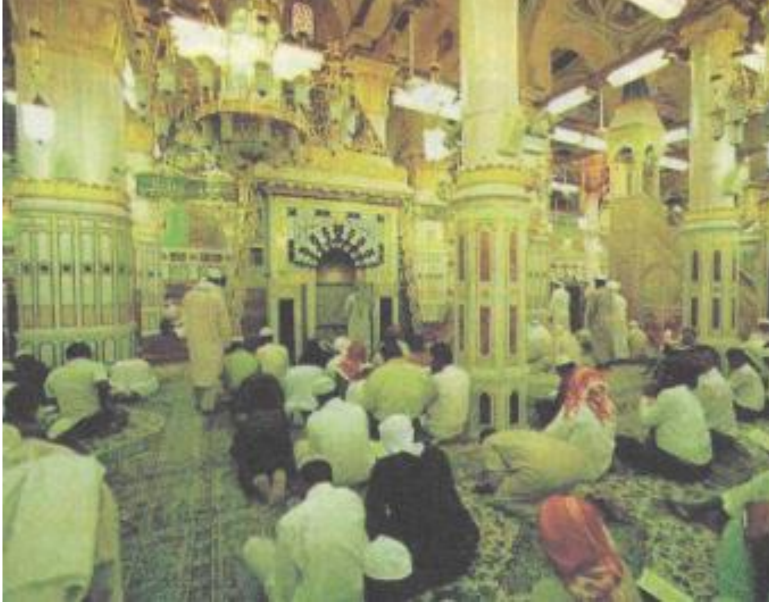
Medine-i Münevvere

18 Resullullah SAV mescidi ve kabri

Resulullah'ın Mihrabı

19 Resulullah'ın Mihrabı

Resulullah'ın Minberi

20 Resulullah'ın Minberi

Esved'ül Ansî'nin Peygamberlik İddiasıyla Ortaya Çıkması

Benî Anslerin, Ans oğlu Benî Mâlik oymağından olan Esved'in asıl ismi Abhele olup ata soyuda şöyledir.

Sebe oğlu Keyhan, Keyhan'ın oğlu Zeyd, Zeyd'in oğlu Arîb, Arîb'in oğlu Yeşcüb, Yeşcüb'ün oğlu Zeyd, Zeyd'in oğlu Üded, Üded'in oğlu Mâlik, Mâlik'in oğlu Ans, Ans'ın oğlu Mâlik, Mâlik'in oğlu Sa'b, Sa'b'ın oğlu Gavs, Gavs'ın oğlu Kâ'b, Kâ'b'ın oğlu Abhele'dir.[1]

Esved'e Zülhımar denirdi. Müseyleme'ye Rahmanül'yemâme denildiği gibi Esved'e de Rahmanülyemen adı takılmıştı.[2]

Esved, Kehf-i Hubban'da doğmuş ve orada yetişmişti. Hubban, Necran'ın yakınında bir vadidir.[3]

Esved, kâhin ve hokkabaz bir adamdı. Şeytanlardan tâbileri vardı. Halka bir takım acaip şeyler gösterirdi, sözlerini dinleyenlerin kalplerini büyülerdi.

Peygamberimiz, Abdullah oğlu Câbir'i Yemen'e gönderdiği zaman Esved'i de İslâmiyete davet ettirmiş fakat Esved kabul etmemişti.[4]

Peygamberimizin veda haccından sonra rahatsızlanması üzerine casuslar tarafından her yana haberler uçurulmuştu.

İlk irtidat hareketi Yemen'de Esved tarafından başlatıldı.[5]

Esved, Peygamber olduğunu, Sahîk ve Şerik adında iki meleğin kendisine vahiy getirdiğini, halka ait her hadisenin kendisine haber verildiğini iddia etmeye başladı.[6]

Esved'ül Ansî'nin Yemen'e Hâkim Olması

Esved'ül Ansî'ye önce Ans kabilesi tâbi oldu. Mezhic ve Yemen kabileleri de ona tâbi oldular.

Esved'in yedi yüz süvarisi ve bir o kadar da piyadesi vardı.[7]

Abdi Yağus oğlu Kays, Kays oğlu Muaviye, Mahrem oğlu Yezid, Husayn oğlu Yezid ve Efkel oğlu Yezid başlıca kumandanları idi.

---

[1] İbn-i Hazm-Cemhere, s.405-406
[2] Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.125; Taberî-Tarih, c.3, s.189
[3] Taberî-Tarih, c.3, s.189; Yakut-Mücemülbüldan, c.2, s.343
[4] Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.125
[5] Taberî-Tarih, c.3, s.189
[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.5, s.534; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.156; A.Zeynî Dahlan-Sîre, c.2, s.151
[7] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.337; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.6, s.307

Esved'ül Ansî, Peygamberimizin Yemen'deki valisine şöyle bir yazı yazıp göndermişti.

"Ey üzerimize gelenler ve üzerimizde yerleşenler,

Artık topraklarımızdan bir şey alamayacaksınız ve toplamakta olduğunuz şeyleri artık toplayamayacaksınız. Onlara biz daha layığız ve müstehakız.

Şimdiye kadar üzerinde bulunduğunuz şeyin bundan sonra üzerinde bulunamayacaksınız.[1]

İslâm valisi, Esved'in elçisine:

"Sen nereden geliyorsun?" diye sordu. Elçi:

"Keyf-i Hubban'dan geliyorum." dedi.

Mezhıcler, Esved'ül Ansî ile yazışma yaptılar, Necranlılar da sözleştiler. Mezhıcler ile Necranlılar ayaklanarak Hazm oğlu Amr ile As oğlu Said, Said'in oğlu Halid'i illerinden çıkardılar.[2]

Esved'ül Ansî, Necran'a doğru hareket etti. Çıkışından on gece içinde Necran'ı ele geçirdi. Sonra San'a üzerine yürüdü. Bâzam oğlu Şehr ona karşı koydu. Şehr öldürülünce Ebnâlar tutunamadılar ve bozguna uğradılar. Esved'ül Ansî çıkışının yirmi beşinci gecesinde San'a'yı da ele geçirdi.

Cebel oğlu Muâz oradan kaçarak Me'rib'de bulunan Ebû Musa el'Eşârî'nin yanına uğradı. İkisi birlikte acele Hadremevt yolunu tuttular. Cebel oğlu Muâz Sekûn'a, Ebû Musa el'Eşârî de Sekâsik'e indi.

Diğer valiler de Âk ve Eş'ârîlerin valisi Ebî Hâle oğlu Tahir'in yanına gittiler.

Amr ile Halid Medine'ye döndüler.[3]

Peygamberimiz tarafından Muradlar üzerine vali tayin edilmiş bulunan Müseyk oğlu Ferve, Esved'in yaptıklarını ve San'a'yı ele geçirdiğini Peygamberimize yazdı. Esved hakkında ilk haber Ferve tarafından böylece verilmiş oldu.

Müseyk oğlu Ferve, Ahsiyye'ye indi. Mechıclardan Müslümanlıklarında sebat edenler Ferve ile birleştiler.[4]

Esved'ül Ansî, Ferve ile ne yazışma yaptı ne de ona elçi gönderdi.

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.214; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.6, s.307
[2] Taberî-Tarih, c.3, s.189
[3] Taberî-Tarih, c.3, s.214; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.337
[4] Taberî-Tarih, c.3, s.189; Yakut-Mücemülbüldan, c.1, s.112

Ferve'nin yanında kendisine karşı koyacak kimse bulamadığı için Yemen'de tek başına hüküm sürmeye başladı.

Esved hâkimiyetini sağlamlaştırdı, işini büyüttü. Mâd-i Kerib oğlu Amr'ı, Mechıcler üzerine halife yaptı.

Ordu kumandanlığını Abdi Yağus oğlu Kays'a, Ebnâlara ait işleri Feyruz ve Dâzeveyh'e havale etti.

Bâzam oğlu Şehr'i öldürdükten sonra karısı Âzad ile ki Âzad, Feyruz'un amcasının kızıdır, evlendi.

Bu kadın, Allah'a ve Resulüne iman etmiş iyi hâlli kadınlardandı.

Peygamberimizin Yemen'deki İslâm Valilerine ve Müslümanlara Beyanatları

Peygamberimiz, Esved'ül Ansî'nin haberini alır almaz, Yemen'deki İslâm valilerine ve oradaki Müslümanlara yazı yazıp Yuhannis oğlu Vebr ile gönderdi. Yazıda; Esved'ül Ansî ile savaşmalarını, Esved'in işi üzerinde -ister kendisini tuzağa düşürmek, ister kendisiyle çarpışmak suretiyle olsun- önemle durulmasını ve herkesten bu husustaki görüşünün Peygamber Aleyhisselâm tarafından istendiğinin, kendilerine duyurulmasını emir ve tavsiye buyurdu.[1]

Peygamberimizin hastalığı kendisini oyalamadı. Allah'ın emrini yerine getirmekten ve dinini savunmaktan alıkoymadı.

Peygamberimiz bu hususta Şehr oğlu Âmir, Zûd Zî, Zî Murran, Zülkelâ, Zî Zuleym ile Necran'da oturan Müslüman Arap ve Arap olmayanlara da yazılar yazdı.

Yuhannis oğlu Vebr'in evi, Dâzeveyh'in evinin üzerindeydi. Feyruz, Dâzeveyh ve Mekşuh oğlu Kays, Vebr'in yanında toplandılar. Esved'ül Ansî'nin öldürülmesi işini aralarında konuştular, sonunda bunun ordu kumandanı Abd-i Yağus oğlu Kays'a yaptırılması üzerinde görüş birliğine vardılar. Kays, kendisinden istenilen şeyi hiç itiraz etmeden kabullenmişti. Çünkü Esved'in kendisini öldüreceğinden korkuyordu.

Esved'ül Ansî'nin işi hakkında Yemen'deki diğer Müslümanlarla da yazışma yaptılar, onları kendilerine yardıma çağırdılar.

Esved'ül Ansî'nin Kays İle Feyruz'a Gösterisi

Esved'ül Ansî, halkın San'a meydanında toplanmasını emretmişti. Halk toplanınca gidip orta yerde dikildi. Kendisinin elinde hükümdarlık harbesi (süngüsü) vardı. Bir at getirterek, süngüyü ata sapladı, attan kan fışkırmaya başladı ve yıkılıp öldü.

---

[1] Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.6, s.308; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.338; Taberî-Tarih, c.3, s.215

Bundan sonra Esved bir deve getirtti ve aynı şekilde ona da süngüyü sapladı, deve de yere yıkıldı.

Süngü elinde olduğu hâlde yere kapandı, sonra başını kaldırdı:

“O, bana; Deylemî oğlu sana boyun eğenlerdendir. Ey Esved, onun sağ elini ve sağ bacağını kes, diyor!” dedi.

Feyruz, Esved’in bu sözünü işitince kendi kendine; beni çağırıp süngüsüyle şu atı ve deveyi öldürdüğü gibi beni de öldürmeyeceğinden emin değilim. Beni görmesin, diyerek kalabalık arasından kalkarak gizlice evinin yolunu tuttu.

Evine yaklaştığı sırada Esved’in adamlarından biri eliyle Feyruz’un boynuna vurarak:

“Hükümdar seni çağırıyor, hemen dön!” dedi. Döndüler.

Feyruz, Esved’in kendisini öldüreceğinden korktu. Hançeri yanında olduğu hâlde Esved’in yanına vardı. Önce hemen üzerine atılıp evvelâ onu, sonra da yanındakileri öldürmeyi tasarladı. Esved, Feyruz’un maksadını sezdi, ona:

“Olduğun yerde kal! Sen, buradakilerin en büyüğü ve halkın eşrafını en iyi bilenlerdensin. Öldürdüğüm şu devenin etini oradakilerin aralarında bölüştür.” dedi ve hayvanına binip gitti.

Bundan sonra Esved, Kays’ı çağırttı ona da:

“Ey Kays, bak o, bana ne diyor?” dedi. Kays:

“Ne diyor?” diye sordu. Esved:

“Diyor ki; sen, Kays’a o kadar itimat ve ikram ettin ki her zaman her yerde yanına serbestçe geliyor. Senin kadar izzet ve saltanat içinde fakat o, senin düşmanın. Sana suikast yapmayı tasarlamakta.

Ey Esved, onun ipini kes, Kays’ın başını al! Aksi takdirde o, senin başını kesecek, diyor.” dedi.

Kays yalan yere yemin ederek:

“Sen en büyüksün, en yücesin! Sana saygı ve hürmetim sonsuzdur. Seninle iftihar ederim. Kalbimde sana sevgi ile bağlıyım!” dedi. Esved:

“Melek yalan söyler mi? Melek doğru söyler. Hem yalan söyleyip de senin başını koparmaz. Her neyse! Anladım ki sen kesin olarak tövbe ve nedâmet etmiş olacaksın.” dedi.

Abd-i Yağus oğlu Kays, Esved'in yanından çıkıp arkadaşları, Cüşeyş (Cişneş) ile Feyruz, Dâzeveyh'in yanına gitti. Onlara, Esved'in söylediklerini anlattı. Korkup durdukları sırada, Esved'ül Ansî bir adam gönderip çağırttı ve onlara:

"Ben, sizleri kavminize karşı şerefli bir mevkiide bulundurmadım mı?" diye sordu. Onlar da:

"Evet, şerefli bir mevkiide bulundurdun." dediler. Esved:

"O hâlde sizden bana erişen bu şeyler nedir?" diye sordu.

Onlar da, bu sefer bizi affet dediler, özür dilediler.[1] Esved:

"Bana bir daha sizden böyle haberler erişmesin! Sizi affediyorum." dedi.

Kurtuldular ama Esved'ül Ansî de Kays ve arkadaşlarının yapmak istedikleri işten de hep kuşkulanıp durdu.

Kays ve arkadaşları da büyük korku ve kuşku içindeydiler.

O sırada Hemdan Valisi Şehr oğlu Âmir, Zî Zûd, Zî Murran ve Zülkelâ'dan Esved'ül Ansî'ye karşı bol bol yardım edecekleri hakkında yazılar geldi.

İşi, açığa vuruncaya kadar hiçbir hareket yapmamalarını kendilerine bildirdiler. Bunun üzerine ıssız bir yerde toplanmaya başladılar.

Esved'ül Ansî bunu haber alınca öldürüleceğini sezdi.

Esved'ül Ansî'nin öldürülmesi hakkında Müslümanlar arasında görüş ayrılığı vardı.

Esved'in Öldürülmesi İçin Karısı Âzad'a Danışılması

Kays'ın arkadaşı Cişneş, Esved'ül Ansî'nin karışı Âzad'ın yanına gitti ve ona:

"Ey amcÂmin karısı, şu adÂmin kavminin yanında nasıl bir belâ olduğunu biliyorsun. O, kocanı ve kavmini tepeleyip öldürdü. Kavminden sağ kalanları sefil ve kadınları rezil etti. Sence onun yanına girilebilecek bir vakit var mıdır?" diye sordu. Âzad:

"Hangi iş için?" diye sordu. Cişneş:

"Onu dışarı çıkarmak için!" dedi. Âzad:

"Onu öldürmek için mi?" diye sordu. Cişneş:

"Öldürmek için!" dedi. Âzad:

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.216; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.338; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.6, s.308

“Olur! Allah’ın yarattıklarından benim için ondan daha çok kin ve nefret duyduğum bir kimse yoktur.

O, Allah için ne bir hak üzerinde bulunur ne de bir haramdan men eder. Siz bu işe karar verdiğiniz zaman bana bildiriniz. Ben de bu iş için gelinecek zamanı size haber vereyim.” dedi.

Cişneş, Âzad’ın yanından ayrılıp Feyruz ve Dâzeveyh’in yanına gitti. Onlar da haber bekliyorlardı. Abd-i Yağus oğlu Kays da geldi.

Esved’i öldürmek için Kays’ı hazırlamak istedikleri sırada bir adam gelip Kays’a:

“Seni hükümdar çağırıyor.” dedi.

Esved’in Kay’s’ı Tekrar Ölümle Tehdit Etmesi

Kays, Mezhıc ve Hemdanlılardan o kişinin içinde Esved’in yanına girdi. Fakat onların yanında Esved’i öldürmeye kadir olamadı. Esved, Kays’a:

“O melekler; ey Abhele (Esved’in soy adı), kendin için adamlarınla korunma ve güven tedbiri al, diyor.[1] Meleğim bana yalan mı söylüyor. Sen, Kays’ın elini kesmezsen o, senin başını kesecek, diyor.” dedi. Kays:

“Benim, seni öldüreceğim asla doğru haber değildir! Sen, Resulullahsın. Hakkımda ne istersen emret. İstersen beni öldür. Canım sana feda olsun.” dedi.

Esved, Kays’ın bu sözlerinden yumuşadı ve onu bıraktı. Kays, Esved’in yanından çıkarak arkadaşlarının yanına uğradı ve olup bitenleri anlattıktan sonra:

“İşinizi işleyiniz.” dedi ve yanlarında oturmadı.

Bir cemaatle birlikte oturdukları sırada Esved’ül Ansî oraya geldi, ayağa kalktılar:

Kapıda yüz kadar deve, sığır vardı.

Develeri bir yere hapsetmeden, dizlerini bağlamadan, olduğu yerden adım attırmadan boğazlayıp öldürdükten sonra Feyruz’un yanına geldi.

Esved, Feyruz’a:

“Senin hakkında bana verilen haber doğru değil midir?” dedi ve elindeki süngüyü göstererek:

“Seni de boğazlayıp şu hayvanların arasına katayım, diye düşünmüştüm.” dedi. Feyruz:

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.216

“Biz, senin akrabalığını tercih etmiş halktan üstün tutmuştuk. Eğer sen Peygamber olmamış olsaydın; biz, senden nasibimizi nasıl alabilirdik?

ve bizim için dünya ve ahiret işi nasıl birleşebilirdi?” dedi. Esved:

“Bu sözünde samimi olduğuna yemin et.” dedi.

Feyruz yemin etti ve Esved:

“Sen de biliyorsun ki San’a halkı benim yanıma toplandılar. Her cemaat için develer, ev halkı için sığır ve her nahiye halkı için de yeteri kadar elbise ve eşya hazırlattım.” dedi.

Esved, evine dönmeden önce ayakta durduğu bir sırada:

“Ben yarın onu ve arkadaşlarını öldüreceğim.” dedikten sonra dönüp gitti.

Feyruz’un Âzad İle Görüşmesi ve Esved İle Karşılaşması

Feyruz arkadaşlarına haber verdi ve hemen Kays’ın evine gittiler. Âzad’ın yanına varıp kararlarını haber vermek ve kendisinin görüşünü almak hususunda söz birliği ettiler.

Feyruz, Âzad’ın yanına vardı, kararlarını ona haber verdi ve bir takım bilgiler almak istedi. Âzad:

“O çok iyi korunuyor. Şu konaktan gayrı köşkte ve köşkün çevresinde dolaşan muhafızlardan başka bir şey yoktur. Bu, şu yoldan gidilerek onun bulunduğu yere ve üzerine varılır. Akşamladığınız zaman yanınızda onu öldürecek bir şey bulundurmaksızın yanına giriniz. Orada kandil ve silâh bulacaksınız.” dedi.

Feyruz, Âzad’ın yanından çıkıp giderken Esved ile karşılaştı. Esved:

“Seni, benim yanıma kim soktu?” diyerek Feyruz’un başına şiddetle vurdu ve onu yere yuvarladı. Kendisi çok güçlüydü.

Âzad bir feryat kopardı. Eğer böyle yapmasaydı Esved belki de Feyruz’u öldürürdü.[1] Âzad:

“AmcÂmin oğlu beni ziyarete gelmişti. Ona neden böyle yaptın? Sen, onu değil beni dövdün!” dedi. Esved:

“Sus! Onu, senin için bağışladım.” dedi.

Daha sonra Feyruz arkadaşlarının yanına vardı:

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.217

“Kurtuluş kaçmaktır!” dedi ve onlara olup biteni haber verdi.[1]

Esved’ül Ansî’nin Öldürülmesi

Feyruz ve arkadaşları seher vakti Esved’in yattığı evin duvarını deldiler. Feyruz, Dâzeveyh ve Kays içeri girerlerken Feyruz:

“Ey Kays, sen Arapların süvarisisin. İçeri gir, öldür şu adamı!” dedi. Kays:

“Beni tehlike zamanında titreme tutar. Adama darbe indireceğim zaman darbemin hiçbir etkisi olmayacağından korkarım! Ey Feyruz, içeri sen gir!

Çünkü sen, bizim hem en genç hem de en güçlü olanımızsın.” dedi.

Bunun üzerine Feyruz kılıcını arkadaşlarının yanına bırakarak içeri girdi. Yatak odasının kapısına yaklaştığı zaman Esved’in horladığını duydu. O sırada kandil pırıldıyor, Esved yatağa gömülmüş, derin bir uykuya dalmış bulunuyordu. Âzad ise uyuyuncaya kadar ona nar yedirmek için yanında oturuyordu.

Feyruz, Esved’in başının ne tarafta olduğunu kestiremediğinden işaretle Âzad’a başının ne tarafta olduğunu sordu ve o da Esved’in başının olduğu tarafı işaretle gösterdi. Feyruz yavaş yavaş yürüyerek Esved’in başına dikildi. Esved sarhoş olarak uykuya dalmış ve sarhoşluğu daha geçmemişti.[2]

Feyruz, yüzünü açınca Esved gözlerini açtı ve Feyruz’a baktı.

Feyruz kendi kendine, dönüp kılıcımı alayım diye düşündü fakat vakit geçirmekten ve bu fırsatı kaçırırsa hem kendisinin hem de Âzad’ın öldürülmesinden korktu, vazgeçti. O sırada Esved homurdanıyordu.

Feyruz hemen bir eliyle Esved’in başını, diğer eliyle sakalını tutarak boynunu kırdı. Bacaklarını da sırtına doğru kıvırarak kırdı. Sonra gitmek için davranınca, Âzad:

“Sen ne sanıyorsun? O daha ölmemiştir! Sen, beni nereye bırakıyorsun?” dedi. Feyruz:

“Yemin ederim onu öldürdüm ve ondan, seni rahata erdirdim.” dedi.

Sonra arkadaşlarının yanına gitti ve Esved’e yaptıklarını onlara haber verdi. Arkadaşları geri dön, başını kes, dediler ve hep birlikte döndüler. Feyruz, Esved’in başını kesmek istediği zaman Kays öyle bir titredi ki, bu titremesini durduramadılar. Feyruz, arkadaşlarına:

“Siz, onun göğsüne oturunuz.” dedi.

---

[1] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.340
[2] Taberî-Tarih, c.3, s.220; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.126

İki kişi göğsüne oturdular ve Âzad saçından tuttu. Esved'in ağzından homurtular işitiliyordu. Boğazı bıçakla kesilirken, öküz böğürtüsü gibi ses çıkarınca çevredeki muhafızlar kapıya koşuştular:

"Ne var? Ne oluyor? Rahman'ül Yemen'in başında bir hâl mi var?" diye sordular. Âzad:

"Ona vahiy geliyor!" dedi.

Bunun üzerine muhafızlar sustular ve geri döndüler.

Feyruz ve arkadaşları evlerine dönüp bunu kavim ve kabilelerimize nasıl haber verip duyuralım diye konuşmaya başladılar.

Sonunda parolalarıyla seslenip, kabilelerini toplamak ve ardından da ezan okumak hususunda görüş birliğine vardılar.[1]

Esved'in Öldürüldüğünün Halka Duyurulması

Kays, Feyruz ve Dâzeveyh'in yanlarında Yuhannis oğlu Vebr olduğu halde yüksek bir kaleye çıktılar. Tan yeri ağarmaya başladığı zaman ilk önce Dâzeveyh kendi parolasıyla kabilesine seslendi.

Müslümanlar da müşrikler de korktular.

Muhafızlar kalenin çevresini sardılar. Süvariler de gelip muhafızlara katıldı.

Yuhannis oğlu Vebr namaz için ezan okudu. Birçok kişi oraya gelip toplandı. Toplanan halka:

"Haberiniz olsun ki yüce Allah, Esved'ül'Kezzâb'i öldürdü.

Eşhedü enne Muhammed'er Resulullah ve enne Abheleten Kezzâb" diyerek seslendiler ve Esved'in başını da önlerine attılar.

Yuhannis oğlu Vebr namaz için kamet getirdi.

İslâm Valilerinin İşleri Başına Dönmeleri

Esved'ül'Kezzâb öldürülüp San'a ve Cened kurtulunca, İslâm valileri işlerine döndüler.

Cebel oğlu Muâz yine namaz kıldırmaya başladı. Peygamberimize bir yazı yazıp durumu bildirdi.

Esved'ül'Kezzâb'ın Kehf-i Hubban'dan çıkışıyla öldürülüşü üç ay veya dört aya yakın sürdü.[2]

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.217, 220; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.340; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.126
[2] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.341; İbn-i Abdülberr-İstiab, c.3, s.1266

Esved'in Öldürüldüğünün Ashaba Haber Verilmesi

Peygamberimizin vefatından bir gün önce Esved'ül'Kezzâb'ın öldürüldüğü gece Peygamberimize haberi gelmişti. Peygamberimiz ertesi günü ashabına:

"Dün gece Esved'ül'Kezzâb, Ansî kardeşlerinizden bir adam eliyle öldürüldü." buyurdu. Ashab: "Ya Resulullah, onu kim öldürdü?" diye sordular. Peygamberimiz:

"Onu, salih, mübarek bir ev kadınından ve mübarek kişi Feyruz'üd'Deylemî öldürdü." buyurdu.[1]

Museylemetül Kezzâb'ın Peygamberlik İddiası ve Peygamberimizle Pazarlığa Kalkışması

Benî Hanife kabilesinden olan Museyleme'nin soyu şöyle gösterilir.

Hanife oğlu Dül, Dül'ün oğlu Zühl, Zühl'ün oğlu Hiffan, Hiffan'ın oğlu Abdül'Hâris, Abdül'Hâris'in oğlu Hâris, Hâris'in oğlu Kebîr, Kebîr'in oğlu Sümâme, Sümâme'nin oğlu Museyleme'dir.

Kendisi, Rahmanül'Yemen diye anılırdı. Çirkin suratlı ve kısa boylu bir adamdı.[2]

Museyleme'nin Müslüman Olduktan Sonra Dinden Dönmesi

Museyleme, Hicretin onuncu yılında Benî Hanife temsilcileriyle birlikte gelerek Peygamberimizle görüşmüş ve Müslüman olduktan ve Yemâme'ye döndükten sonra dinden döndü.[3]

Museyleme'nin Peygamberlik İddiası ve Kavmini Kandırması

Museyleme Peygamberlik işinde Peygamberimize ortak olduğunu iddia etmeye ve yaymaya başladı.

Kendisi, Peygamberimizin de Peygamberliğini tasdik ettiği için Allah'ın hayırlarını murat ettiği kimseler dışında, Benî Hanifelerden ve başkalarından Yemâme'de bulunan bir takım kimseleri inandırmış, başına toplamış, peşine takmıştı.

Rivayete göre; Museylemetül Kezzâb yumurtayı ağzı dar şişenin içine sokmuştu. Günlük yumurtayı keskin sirke içinde bir gün bir gece bekletip yumuşatmış, ağzı dar şişeşi kızdırmış ve şişenin ağzına yumuşak yumurtayı koymuş ve böylece yumurta şişenin içine girmiş, şişe soğuyunca yumurta eski şekline gelmiş. Bu şişedeki yumurtayı kavmine göstererek, bunun bir mucize ve kendisinin de Peygamber olduğunu iddia etmişti.

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.156; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.341; Taberî-Tarih, c.3, s.220; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.5, s.534

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.222; Ebülfida-Sîre, c.4, s.95; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.157

[3] Yakubî-Tarih, c.2, s.130; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.223; Taberî-Tarih, c.3, s.162

Dağdan bir geyiğin kendiliğinden geldiğini ve sütünü sağdırdığını da iddia etmişti.[1]

Museyleme'nin birer mucize gibi göstermek istediği şeyler, mucizenin getirdiği feyzi bereketten tamamiyle mahrum ve hatta tam tersi olurdu.

Benî Hanife kadınlarından Ümmülneysem diye bir kadın Museyleme'ye gelip:

"Hurmalarımız susuzluktan kuruyup, döküldü. Kuyularımızın suyu çekildi.

Muhammed'in kuraklığa uğrayan halk için dua ettiği gibi sen de sularımız ve hurmalarımız için Allah'a dua et!" dedi.

Museyleme, danışmanına:

"Ey Nehar, o bunu yapmak için ne diyor?" diye sordu. Nehar:

"Kuraklığa uğrayan halk Muhammed (Aleyhisselâm) e gidiyorlar, yağmur sularının gecikmesinden, kuyu sularının azalmasından ve hurma ağaçlarının susuzluk yüzünden dökülmesinden şikâyetleniyorlar.

O da onlar için dua edince kuyuların suyu kabarıyor, hurma ağaçları gelişip dallarının uçları yerlere kadar eğiliyor." dedi. Museyleme:

"O kuyulara ne yapıyor?" diye sordu. Nehar:

"Bir koca su getiriyorlar, onun içine kavmi hakkında dua ediyor, ağzına su alıp çalkaladıktan sonra onu kovanın içine bırakıyor. Bu kovayı da götürüp o susuz kuyulara boşaltıyorlar.[2] Sonra da hurma ağaçlarını suluyorlar." dedi.

Museyleme hemen bir kova su getirtti. İçine kavmi için dua ettikten sonra kovanın içinden ağzına su alıp çalkaladı ve kovanın içine bıraktı. Kovayı götürüp kuyuya boşalttılar. O kuyuların suları büsbütün çekildi ve kayboldu.[3]

Nehar, Museyleme'ye:

"Benî Hanifelerin çocukları üzerine bereket duası yapsan!" dedi. Museyleme:

"Bereket duası ne denilerek yapılır?" diye sordu. Nehar:

"Hicaz halkı çocukları doğduğu zaman onu, Muhammed (Aleyhisselâm) e götürüyor, o da çocuğun damağına bir şey sürüyor ve başını sıvazlıyor." dedi.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.223; Taberî-Tarih, c.3, s.162; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.158-159; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.105; Ebülfida-Sîre, c.4, s.95; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.256

[2] Diyar Bekrî-Hamis, c.4, s.95; Taberî-Tarih, c.3, s.245

[3] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.158; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.311

Bunun üzerine Museyleme'ye hangi çocuk getirilip, damağına bir şey sürdürülmüş ve başı sıvazlatılmışsa muhakkak o çocuğun başı ya kel ya da dili kekeme olmuştur. Hele bir çocuğun başı çok fena kel olmuştu.[1]

Benî Hanife kabilesinden ve Benî Mihriyelerden bir adam Peygamberimizin yanına gelerek Peygamberimizin abdest aldığı sudan alıp Yemâme'ye getirmiş, kuyusuna boşaltmış ve sonra da o kuyudan su çekerek toprağını sulamış, yeşillikler çoğalmıştı. Bahçesinin yeşillikleri hiç bitmemişti.

Nehar bir başka bahçe sahibine:

"Seni, Benî Mihriyelerin yaptığı gibi Rahman'ın abdest suyu ile sulamaktan alıkoyan nedir?" diye sordu.

Bunun üzerine o bahçe sahibi Museyleme'ye gidip Sülma'nın toprağına Muhammed (Aleyhisselâm) in dua ettiği gibi sen de benim çoraklaşmış, verimsiz hâle gelmiş toprağım için Allah'a dua et." dedi. Museyleme:

"Ey Nehar, o ne diyerek dua ediyor?" diye sordu. Nehar:

"Sülma, Muhammed (Aleyhisselâm) ın yanına vardı. Kendisinin toprağı çoraklaşmış ve verimsizdi. Muhammed (Aleyhisselâm), Sülma için bir kova su getirttikten sonra dua etti ve ağzında çalkaladığı suyu kovanın içine bıraktı.

Sonra da kendisine verdi. Sülma da bu kovanın içindeki suyu kuyusuna boşalttı." dedi.

Museyleme, Nehar'ın dediği gibi yaptı. Adam Museyleme'nin dua ettiği kovayı götürüp Sülma'nın yaptığı gibi yapınca, kuyunun suyu kurudu.[2]

Benî Hanife kabilesi halkı bir kuyu kazdılar, kuyunun tatlı ve bol sulu olması için Müzeylime'ye gittiler. Oraya gelmesini ve kuyunun içine tükürmesini ondan rica ettiler.

Museyleme kuyunun içine tükürünce suyu acılaştı ve çoraklaştı.[3]

Museyleme'nin abdest suyu da bahçeye döküldüğü zaman orada hiçbir şey bitmez olurdu.

Bir adam Museyleme'ye gelerek:

"Ey Ebû Sümâme, ben servet sahibi bir kimseyim. Şu on yaşındaki oğlumdan başka hiçbir çocuğum doğmadı ki iki yaşına varmadan ölmüş olmasın.

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.158; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.255
[2] Taberî-Tarih, c.3, s.245-246
[3] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.158; Süheylî-Ravdulünf, c.7, s.444; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.255

Hem şu küçüğün yaşaması hem de büyük çocuğumun uzun ömürlü olması için başını sıvazlamak ve Allah'a bu hususta dua etmeni arzu ediyorum." dedi.

Museyleme, istediğin şeyi yapacağım diyerek küçük oğlanın kırk yıl ömrünün olmasına dua etti.

Adamcağız sevinerek evine döndüğü zaman oğullarından birini kuyuya düşmüş diğerini de kurt yemiş buldu.[1]

Museyleme, Hz. Ali'nin ağrıyan gözüne Peygamberimiz püskürünce iyileştiğini duymuştu.

Museyleme'nin elini sürmesinden şifa bekleyen adÂmin gözleri ise Museyleme el sürer sürmez veya tükürür tükürmez kör oluverdi.

Museyleme, Peygamberimizin sütsüz koyunun memesini sıkınca sütlenmiş olduğunu da işitmişti.

Kendisinin ise memesini sağdığı sütlü devenin sütü çekilmiş ve kurumuştu.[2]

Museyleme'nin Kur'anıkerim'i Taklide Özenişi

Museyleme, Cebrail'in kendisine de Kur'an indirdiğini iddia ederdi.

Kur'an-ı Kerim'i taklide özenir, kendi kendine şöyle gülünç sözler düşünüp, Kur'an diye okurdu:

"Allah, gebeye lütfetti de ondan, onun karın yumuşağıyle kıçının arasından kaçan canlılar çıkardı!"[3]

"Fil nedir? Filin ne olduğunu sana ne bildirdi? Onun hurma lifinden ip gibi kuyruğu ve uzun hortumu vardır.

Bu Rabbinizin yarattıklarından azıcığıdır."[4]

"Ey kurbağa kızı kurbağa! Ne diye nak nak, vak vak edip duruyorsun?

Yukarın suda, altın balçıkta!

Sen ne suyu bulandırabilirsin ne de içene engel olabilirsin!"[5]

"Yarasa, sana ölüm haberini getirinceye kadar yerde bekle!"[6]

---

[1] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.158; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.255
[2] Kastalanî-Mevahib, c.1, s.311
[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.223; Ebülfida-Sîre, c.4, s.96-97; Taberî-Tarih, c.3, s.162
[4] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.158; Kastalanî-Mevahib, c.1, s.460
[5] Taberî-Tarih, c.3, s.245; İbn-i Esîr-Nihaye, c.5, s.110; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.5, s.551
[6] Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.158

Museyleme'nin Kaldırdığı ve Helâlleştirdiği Şeyler

Museylemetül Kezzâb, Benî Hanifelerden namazı kaldırmış, içkiyi, zinayı ve benzerlerini helâlleştirmişti.[1]

Peygamberimizin Museyleme'yi Tekrar İslâmiyete Davet Etmesi

Peygamberimiz, Museylemetül Kezzâb'a bir yazı yazarak Ümeyye oğlu Amr ile gönderdi ve onu İslâmiyete tekrar davet etti.

Museyleme, Peygamberimizin yazısına bir yazı ile karşılık verdi.[2]

Museyleme'nin Peygamberimize yazısı:

"Allah'ın Resulü Museyleme'den Muhammed Resulullah'a,

Sana selâm olsun. Bundan sonra derim ki;

Peygamberlik işine seninle ortak edilmişizdir. Yerlerin yarısı bizimdir, yerlerin yarısı da Kureyşlilerindir. Fakat Kureyşliler aşırı giden, adalet gözetmeyen bir kavimdir.

Bunu Carud'ül Hanefî oğlu Amr yazdı."[3]

Museyleme'nin Elçilerinin Sorguya Çekilmeleri

Museyleme'nin yazısını Peygamberimize onun iki elçisi getirmişti. Elçilerinin birisi Nevvâha oğlu Abdullah veya Nevvâha oğlu diye anılan Hanife oğlu Benî Âmirlerden Hâris oğlu Ubade diğeri de Usâl oğlu idi.

Museyleme'nin yazısı okununca Peygamberimiz, iki elçiye:

"Siz ne diyorsunuz? Siz de onun dediği gibi mi diyorsunuz?" buyurdu.

Elçiler: "Evet, biz de onun dediği gibi deriz." dediler. Peygamberimiz:

"Siz, benim Resulullah olduğuma şahadet ediyor musunuz?" buyurdu.

Elçiler: "Biz, Museyleme'nin Resulullah olduğuna şahadet ediyoruz." dediler. Peygamberimiz:

"Siz iman etmezseniz, Allah'a, onun Resullerine ben iman etmişimdir. Elçiler öldürülmez olmasaydı muhakkak ikinizin de boynunu vurdururdum!" buyurdu.[4]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.223; Taberî-Tarih, c.3, s.162; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.255; Diyar Bekrî-Hamis, c.2, s.159; Ebülfida-Sîre, c.4, s.97

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.273

[3] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.247; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.300; Taberî-Tarih, c.3, s.166; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.106; Halebî-İnsan'ül-Uyûn, c.3, s.256

[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.247; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.299; Ebülfida-Sîre, c.4, s.98-99; Belâzürî-Fütuhulbüldan, c.1, s.105; Taberî-Tarih, c.3, s.167; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.488

Peygamberimizin Museyleme'ye Cevabı

Peygamberimiz, Hz. Ali'yi çağırdı ve ona yaz, buyurdu.

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah'ın Resulü Muhammed'den Museylemetül Kezzâb'a

(yalancı Museyleme'ye),

Hidayete tâbi olanlara selâm olsun. Bundan sonra derim ki;

Allah'a yalan yere iftira etmekten ibaret olan yazın bana erişti.

بِسْــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللهِ وَاصْبِرُواۚ اِنَّ الْاَرْضَ لِلّٰهِۙ يُورِثُهَا مَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِهٖۜ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

"...ŞÜPHESİZ Kİ YER ALLAH'INDIR. ONA KULLARINDAN BİRİNİ DİLERSE ONU MİRASÇI YAPAR. SONUÇ İSE (fenalıklardan) SAKINANLARINDIR..."[1]

Peygamberimiz bu yazıyı Museylemetül Kezzâb'a Avvam oğlu Zübeyr'in kardeşi Avvam oğlu Sâib ile gönderdi.[2]

Museyleme'nin Akıbeti

Hz. Ebû-Bekr'in halifeliği zamanında dinden dönmeler ve Peygamberlik iddiaları çoğaldı. Bu yalancılardan biri olan Museyleme, Yemen'de bir çok taraftar ve kuvvet toplamıştı.

Onun bu zararlı ve tehlikeli davranışını ortadan kaldırmak için Hz. Ebû-Bekr bir kuvvet hazırladı ve Ebû Cehl'in oğlu İkrime'yi kumandan yaparak oraya gönderdi.

İkrime acele ederek hemen Museyleme'nin kuvvetleriyle çarpışmış fakat Museyleme'nin topladığı üstün kuvvetle karşılaşınca İkrime bozguna uğramıştı.

Bunun üzerine durumu bir yazı ile Hz. Ebû-Bekr'e bildirdi.

Hz. Ebû-Bekr verdiği cevap da; Velîd oğlu Halîd'i yardımcı bir kuvvetle göndereceğini bildirerek, onu bekle, demişti.

Velîd oğlu Halîd'in ordusuyla İkrime'nin ordusu birleşerek Betah mevkiinde Museyleme'ye karşı çok şiddetli bir çarpışma yaptılar.

Sonunda Museyleme taraftarları mağlup ve perişan oldular. Museyleme'nin hayatı da böylece sona erdi.

---

[1] Araf suresi, ayet 128

[2] Ebû Hanife-Müsned, s.49; Taberî-Tarih, c.3, s.167; Yakubî-Tarih, c.2, s.106; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.273

PEYGAMBERİMİZİN VEFATI

Peygamberimizin Ecelinin Yaklaşması ve Ahiret Yolculuğuna Hazırlanması

Peygamberimiz Nasr sûresinin inmesinden sonra ecelinin yaklaştığını anlamıştı:

“Ey Allah’ım, seni tesbih (eksik sıfatlardan uzak tutar) ve sana hamdüsena ederim.

Ey Allah’ım, beni yarlığa! Şüphe yok ki tövbeleri en çok kabul eden ve merhametli olan sensin!” diyerek Allah’a hamd ile tesbih ve istiğfara devam da bulunuyordu.

Hz. Âişe der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm son zamanlarında; *SÜPHANALLAHİ VE BİHAMDİHİ ESTAĞFURİLLAHE VE ETÜBÜ İLEYHİ*, (Allah’ı her türlü noksanlıklardan uzak tutar, ona kendi hamdiyle hamdederim. Allah’tan yarlığanmamı diler ve ona tövbe ederim.) sözünü çoğaltınca;

“Ya Resulullah, ben istiğfar sözlerini çoğalttığını görüyorum. Sen bundan önce hiç böyle yapmazdın!” dedim. Resulullah Aleyhisselâm:

“Yüce Rabbim, bana ümmetimde bir alâmet göreceğini haber vermişti ki o alâmeti gördüğüm zaman kendisine çok çok tesbih ve hamd ile istiğfarda bulunacaktım. İşte o alâmeti gördüm!

En-Nasr Sûresi, ayet 1-3:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِذَا جَٓاءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُۙ ﴿١﴾ وَرَاَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ ف۪ي د۪ينِ اللّٰهِ اَفْوَاجاًۙ ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُۜ اِنَّهُ
كَانَ تَوَّاباً ﴿٣﴾

1,2,3. Allah’ın yardımı gelip fetih gerçekleştiğinde; ve insanların akın akın Allah’ın dinine girdiğini gördüğünde Rabbine hamdederek şanının yüceliğini dile getir ve O’ndan af dile; şüphesiz O, tövbeleri çok kabul edendir.” buyurdu.[1]

Peygamberimizin Bakiulgarkad Kabristanında Yatan Müminler ve Uhud Şehitleri İçin Dua Etmesi

Peygamberimiz, Allah tarafından; git de Bâki kabristanı halkı için dua et, buyruldu. Peygamberimiz dua edip dönünce; git de Bâki kabristanı halkı için tekrar dua et, buyruldu.

Peygamberimiz gitti, onlar için:

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.192-193; Müslim-Sahîh, c.1, s.351

“Ey Allah’ım, Bâki kabristanı halkını yarlığa!” diyerek dua etti, dönünce:

“Uhud şehitleri için de dua et!” buyruldu.[1]

Peygamberimiz Bakıulgarkad Kabristanında

Hz. Âişe’nin bildirdiğine göre; Peygamberimiz bir gece hırkasını ve ayakkabılarını çıkarıp ayak ucuna koydu. İzarının bir kısmını da döşeğinin üzerine serip uzandı. Biraz dinlendikten sonra hırkasını yavaşça aldı, ayakkabılarını da yavaşça giydi, kapıyı açıp dışarı çıktı ve yavaşça uzaklaştı.

Hz. Âişe de hemen baş örtüsüyle başını örttü, izarını büründükten sonra Peygamberimizin ardından gitti. Bâki kabristanına kadar Peygamberimizi takip etti. Peygamberimiz bir müddet ayakta durduktan sonra ellerini kaldırdı:

“Selâm size ey müminler diyarı! Sizler, bizden önce gitmiş bulunuyorsunuz. İnşallah biz de size katılacağız!

Ey Allah’ım, onların ecirlerinden bizi mahrum etme. Onlardan sonra bizleri fitnelere uğratma!” diyerek dua etti.[2]

Peygamberimiz bir müddet durdu ve sonra tekrar ellerini kaldırdı. El kaldırışını üç kez tekrarladı. Sonra geri döndü. Hz. Âişe de döndü. Peygamberimiz hızlı hızlı yürümeye başladı, Hz. Âişe de hızlı yürüdü. Peygamberimiz koşmaya başladı, Hz. Âişe de koştu. Peygamberimiz eve yaklaştı, Hz. Âişe de yaklaştı ve Peygamberimizden önce içeri girip yatağına uzandı. Sonra Peygamberimiz içeri girince:

“Ey Âişe, neyin var? Niye kuşkulandın?” buyurdu. Hz. Âişe:

“Bir şey yok ya Resulullah!” dedi. Peygamberimiz:

“Ya bana haber verirsin ya da latif ve her şeyden haberdar bulunan Rabbim bana haber verecektir!” buyurdu. Hz. Âişe:

“Anam, babam sana feda olsun! Ya Resulullah, onu sen bana haber ver!” dedi. Peygamberimiz:

“Sen önümde bulunan karaltıyı gördün mü?” buyurdu. Hz. Âişe:

“Evet! Sırtıma vurup canımı acıttı!” dedi. Peygamberimiz:

“Evet! Cebrail Aleyhisselâm bana gelip senden habersizce ayrılmam için bana seslendi ve ben de, yanına varmadan habersizce ayrılmayı kabul ettim. Elbiseni çıkarınca seni uyudu sandım, uyandırmak istemedim. Sen korkarsın diye çekindim.

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.205
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.71; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.203

Yüce Rabbim, Bâki kabristanındaki halka gidip kendileri için mağfiret dilemeni sana emrediyor." buyurdu. Hz. Âişe:

"Ya Resulullah, ben oraya çıkıp ne diyeyim?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Selâm ve Allah'ın rahmetini bu diyara bizden önce, bizden sonra gelen mümin ve Müslümanların üzerine olsun. İnşallah bizler de gelip size katılacağız!" de." buyurdu.[1]

Peygamberimiz gecenin sonuna doğru Bâki kabristanına giderek:

"Ey Allah'ım Bâki halkına yarlığa!" diye dua etmeye başladı.

Peygamberimizin azatlısı Ebû Müveyhibe der ki:

"Resulullah, Bâki kabristanında gömülü Müslümanlara Allah'tan mağfiret dilemek için emrolunmuştu. Üç gece oraya giderek mağfiret diledi.

İkinci gecede Resulullah Aleyhisselâm, gece yarısı adam göndererek beni çağırttı:

"Ey Ebû Müveyhibe, hayvanımın semerini vur. Şu Bâki kabristanında gömülü Müslümanlara Allah'tan mağfiret dilemem bana emrolundu. Sen de benimle gel." buyurdu.

Hayvanına bindi, ben de kendisiyle birlikte gittim. Bâki kabristanına gidince hayvanından indi. Ben de hayvanını tuttum. Resulullah Aleyhisselâm kabirlerin arasında durup:

"*Esselamü aleyküm* ey kabirler halkı! İnsanların içinde sabahladığı şeylerden sizin içinde sabahladığınız şey sizin için daha kutludur.

Allah, sizleri ondan kurtarmış olduğunu bir bilseydiniz!

Birbiri ardınca kıtalar gibi karanlık geceler geliyor. Onların sonradan gelenleri öncekilerden de kötü ve baskındır." buyurdu.

Sonra bana dönerek:

"Ey Ebû Müveyhibe, bana dünya hazinelerinin anahtarları ve dünyada temelli kalmak sonra da cennet verildi. Ben bunlarla Rabbime kavuşmak ve cennet arasında muhayyer kılındım. Bunlardan birini tercih etmekte serbest bırakıldım. Ben de Rabbime kavuşmayı ve cenneti tercih ettim." buyurdu.[2]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.221

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.488-489; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.292; Taberî-Tarih, c.3, s.190; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.204; Belâzürî-Ensab, c.1, s.544

Bâki kabristanında gömülü Müslümanlar için Allah'ın mağfiretini, yarlığamasını diledikten sonra döndü.

Hz. Âişe der ki:

"Dünya ile ahiret arasında muhayyer kılınıp birini seçmekte serbest bırakılmadıkça hiçbir Peygamber vefat etmez, buyurduğunu Resulullah Aleyhisselâmdan hep işitmişimdir.

Resulullah Aleyhisselâmın ahiret âlemine alınmasına sebep olan buhhaya (boğaz kısılması) tutulup nefes borusunun tıkandığı ve sesi kalınlaştığı zaman;

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَأُو۬لٰٓئِكَ مَعَ الَّذ۪ينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّ۪نَ وَالصِّدّ۪يق۪ينَ وَالشُّهَدَٓاءِ وَالصَّالِح۪ينَۚ وَحَسُنَ أُو۬لٰٓئِكَ رَف۪يقاًۜ

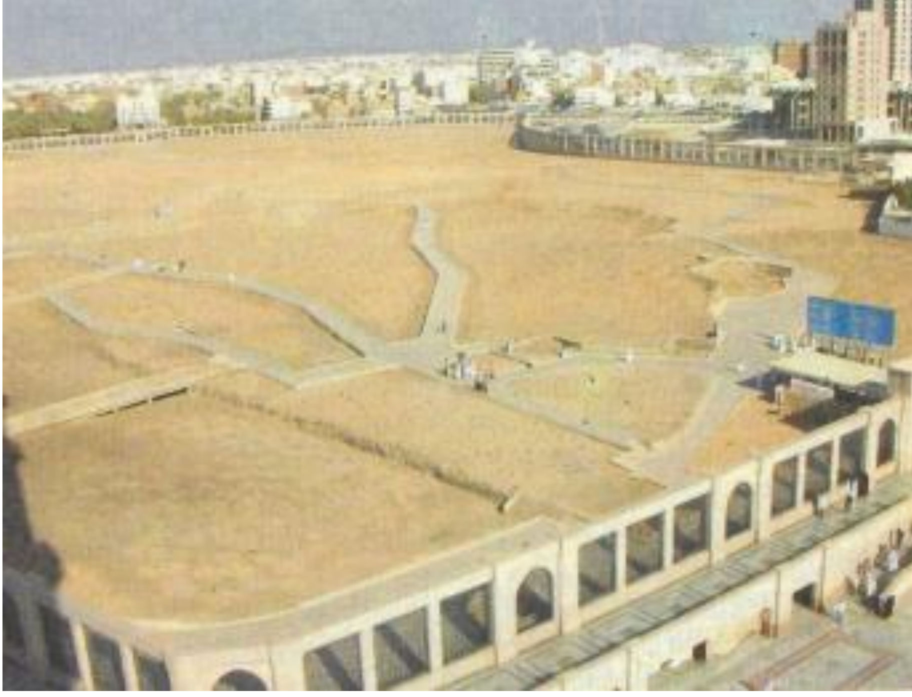
KİM ALLAH'A VE PEYGAMBERE İTAAT EDERSE, İŞTE ONLAR, ALLAH'IN KENDİLERİNE NİMET VERDİĞİ PEYGAMBERLERLE, SIDDÎKLARLA, ŞEHİDLERLE VE İYİ KİMSELERLE BİRLİKTEDİRLER. BUNLAR NE GÜZEL ARKADAŞTIR,[1] ayetini okuduğunu Peygamber Aleyhisselâmdan işittim.

Sanırım ki Peygamber Aleyhisselâm o zaman dünya ile ahiret arasında muhayyer kılınmış ikisinden birini tercih etmede serbest bırakılmıştı.[2]

---

[1] Nisa suresi, ayet 69
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.229; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.176; Müslim-Sahîh, c.4, s.1893

Cennetül Baki

21 CENNETÜL BAKI

Peygamberimizin Uhud Şehitlerini Ziyareti ve Müslümanlara Hitabı

Peygamberimiz Bâki kabristanında müminler için dua ettiği gibi Uhud şehitleri için de dua ve istiğfar etmesi Peygamberimize emredilmişti.

Peygamberimiz bir gün Uhud'e gitti ve Uhud şehitleri için dua etti. Sonra dönüp minbere çıktı. Ölülere ve dirilere veda eder gibi buyurdu ki:

"Ben sizin kevser havuzuna ilk erişeniniz, karşılayanınız olacağım. Kevser havuzunun genişliği Eyle ile Cuhfe arasındaki mesafe gibidir. Sizinle buluşma yerimiz havuzdur.

Ben, sizin hakkınızda şahadet edeceğim. Ben şu anda havuzumu görüyorum. Şu anda bana yerin hazineleri, yerin anahtarları verildi.

Allah'a yemin ederim ben, **sizin için dünya ihtirâsına kapılır ve onun üzerinde birbirinizi kıskanırsınız, birbirinizi öldürürsünüz ve sizden öncekilerin yok olup gittikleri gibi siz de yok olur gidersiniz diye korkarım.**" buyurdu.[1]

Peygamberimiz Hastalığını Hz. Âişe'nin Evinde Geçirmesi

Peygamberimiz Hz. Meymune'nin evinde yedi gün oturdu. Bir gün eşlerini yanına çağırdı ve hastalığını Hz. Âişe'nin evinde geçirmesi için kendilerinden muvafakat istedi.[2]

Peygamberimiz: "Böyle yapmamı bana helâl ediyor musunuz?" buyurdu.

"Evet." dediler.

Bunun üzerine Peygamberimiz hırkasını omuzuna aldı. Bir tarafında Hz. Abbas, diğer tarafında da başka birisi (Hz. Ali) olduğu hâlde ayakları yerde sürünerek çıktı.[3]

Hz. Âişe der ki:

"Peygamber Aleyhisselâmın benim evimde kalacağını işitince acele kalkıp evime geldim. O sırada bir hizmetçi de bulunmuyordu. Peygamber Aleyhisselâm için, içi ızhır [4]otundan doldurulmuş bir döşek serdim.[5]

Peygamber Aleyhisselâm eve girip de ağrısı şiddetlendikten sonra:

"Muhtelif yedi kuyu suyundan[6] üzerime, ağız bağları çözülmedik yedi kırba su dökünüz! Böylelikle vücudumda biraz hafiflik bulup belki halka vasiyette bulunabilirim." buyurdu.

Bunun üzerine Peygamber Aleyhisselâm, Hz. Hafsa'ya ait bir leğen içine oturtuldu. Sonra o kırbaların suyunu üzerine dökmeye başladık.

Nihayet: "Artık yetişir!" diye bize işaret buyurdu."[7]

Peygamberimizin Hastalığının Süreci

Peygamberimizin hastalığı Safer ayının son gecesinde çarşamba günü Bâki kabristanına gidip evine döndükten sonra başlamış ve on üç gün sürmüştür.[8]

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.205; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.300; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.149; Buharî-Sahîh, c.2, s.94; Müslim-Sahîh, c.4, s.1796

[2] Belâzürî-Ensab, c.1, s.544, 546; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.292; Taberî-Tarih, c.3, s.191

[3] Belâzürî-Ensab, c.1, s.545; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.232; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.34, 38; Buharî-Sahîh, c.1, s.57

[4] Izhir otu Mekkelilerce bilinen, hoş kokulu bir bitki olup kökü toprağın altındadır, ince yoncaları vardır. Düz arazilerde biter.

[5] İmam-ı Azam Ebû Hanife-Müsned, s.36

[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.232; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.299; Daremî-Sünen, c.1, s.39

[7] Buharî-Sahîh, c.1, s.57; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.430; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.151, 228

[8] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.291; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.206; Belâzürî-Ensab, c.1, s.559, 568

Peygamberimizin tutulduğu hastalıklar; zehirlenme, humma, buhha (nefes borusunun tıkanıp sesinin kalınlaşması ve boğuklaşması) idi.

Hz. Âişe; Peygamberimizin hastalığı sırasında:

"Ey Âişe, Hayber'de tatmış olduğum zehirli etin acısını zaman zaman duyuyorum. Şu anda kalbimin damarının koptuğunu duymaktayım!" buyurduğunu, söyler.

Mâlik oğlu Enes de; Peygamberimizin küçük dili üzerinde bu zehrin izini ve tesirini görür dururum, demiştir.

Berâ oğlu Ümmü Bişr der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm, vefatıyla sonuçlanan hastalığa tutuldukları zaman yanına gitmiştim. Kendisi humma nöbeti (Ateşli hastalık) geçiriyordu. Alnına elimle dokundum:

"Ya Resulullah, bu hastalığın neden ileri geldiğini sanıyorsun? Ben oğlumun ölümününe sebep olan Hayber'de seninle birlikte yemiş olduğu zehirli koyun kebabından ileri geldiğini sanıyorum!" dedim. Resulullah:

"Ey Ümmü Bişr, ben de bu hastalığımın ondan ileri geldiğini sanıyorum.

Hayber'de oğlunla tatmış olduğum zehirli etin acısından şu anda kalp damarımın koptuğunu duymaktayım.

Zaman zaman onun ağrısını ve sızısını duyuyordum." buyurdu.[1]

Huzeyfe'nin kız kardeşi Fâtıma der ki:

"Kadınlarla birlikte Resulullah Aleyhisselâmın hastalığında ziyarete gitmiştik. Resulullahı, hummanın şiddetinden boncuk boncuk ter zerreciklerinin üzerinde olduğunu gördük!

"Ya Resulullah, şifa bulman için Allah'a dua etsen!" dedik.

Resulullah Aleyhisselâm: "İnsanların en ağır musibete uğrayanları Peygamberlerdir. Sonra derecelerine göre onlardan sonra gelenlerdir." buyurmuştur.[2]

Mes'ud oğlu Abdullah: "Peygamber Aleyhisselâmın hastalığında vücudu hummanın hararetinden şiddetle sarsıldığı sırada yanına gitmiştim:

"Ya Resulullah, sen çok şiddetli hummaya tutulmuşsun." dedim.

Resulullah: "Evet! Ben, sizden iki kişinin humması gibi hummaya tutuldum." buyurdu.

---

[1] Hakîm-Müstedrek, c.3, s.219; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.3, s.353; Vakıdî-Megazi, c.2, s.579; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.8, s.314

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.368

“Şüphe yok ki sana iki ecir vardır!” dedim. Resulullah:

“Evet, öyledir. Hastalığa tutulan hiçbir Müslüman yoktur ki Allah, onun kusur ve günahlarını, ağacın yaprakları döküldüğü gibi dökmesin!” buyurdu, demiştir.”[1]

Peygamberimizin Hz. Ali’ye Yazdırmak İstedikleri

Hz. Ali der ki:

“Resulullah Aleyhisselâmın hastalığı ağırlaştığı zaman:

“Ey Ali, bana bir kürek kemiği getir de benden sonra ümmetimi doğru yoldan şaşırtmayacak şeyi onun içine yazdırayım.” buyurdu.

Resulullah Aleyhisselâmın başı kollarımın arasında bulunuyordu. Gidip, gelinceye kadar kendisini kaybetmekten korktuğum için:

“Ben buyuracaklarını ezberimde tutarım.” dedim.

“Namaz kılmaya, zekât vermeye devam etsinler. Ellerinizdeki kölelerin haklarını gözetmenizi tavsiye ederim.” buyurdu.

EŞHEDÜ EN LÂ İLAHE İLLÂLLAH VE EŞHEDÜ ENNE MUHAMMED’EN ABDUHÛ VE RESULÜHU, diyerek şahadette bulunmayı da emretti.

“Bu iki gerçeğe şahadette bulunana Cehennem ateşi haramdır!” buyurdu.[2]

Peygamberimizin Mescidde Son Hitap ve Tavsiyeleri

Peygamberimiz büyük bir hırkayı sarınıp bürünmüş ve başına boz bir sarık ile bağlamış olduğu hâlde minbere oturdu ki bu Peygamberimizin minbere son oturuşu idi. Peygamberimiz bu günden sonra bir daha minbere çıkmadı.[3]

Peygamberimiz, Abbas oğlu Fadl’a: “Halka seslen!” buyurdu.

Fadl seslenince, Müslümanlar mescidde toplandılar.

Peygamberimiz şahadet getirdikten sonra:

“Ey insanlar! Ben, size olan nimetinden dolayı Allah’a hamdederim ki kendisinden başka ilâh yoktur.” diyerek Allah’a hamdüsena etti. Her zaman yaptığı gibi Uhud günü şehit düşen Müslümanlar için Allah’tan mağfiret diledi.[4]

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.207-208; Buharî-Sahîh, c.7, s.3
[2] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.243; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.90
[3] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.252; Buharî-Sahîh, c.1, s.223, c.4, s.226; Taberî-Tarih, c.3, s.191
[4] Taberî-Tarih, c.3, s.191; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.227-228, 251, 255; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.431; Buharî-Sahîh, c.1, s.223; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.299; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.270

“Ey Muhacirler cemaati, iyi biliniz ki bu Ensar cemaati gitgide azalacaklar hatta yemek içinde tuz gibi olacaklardır. Sizler ise çoğalacaksınız. Başka insanlar da çoğalacaklar. Ensara karşı iyi davranmanızı tavsiye ederim.

Çünkü; onlar, benim sırdaşlarım, sığınağım ve barınağım oldular.

Onlar üzerlerine aldıkları yardım vazifesini yerine getirmişlerdir.

Kendilerine ancak mükâfat verilmesi kalmıştır.

Sizden, Muhammed ümmetinden her kim bir iş başına geçer de bir kimseye zarar veya yarar vermeye gücü yetecek hâle gelirse; Ensardan, iyilik edenlerin iyiliğini kabul, kötülük edenlerin de kötülüğünü affetsin!

Onların iyiliklerine iyilik ediniz! Kötülüklerinden de geçiniz.[1]

Şanı yüce olan Allah; bir kulu, dünya ve dünya ziyneti ile istediği dünya nimetlerini kendisine vermekle, kendi katındaki nimetler arasında muhayyer kıldı. Bunlardan birisini seçmekle serbest bıraktı. O kul da ahireti, Allah katında olanı tercih etti, seçti!” buyurdu.[2]

Hz. Ebû-Bekr, Peygamberimizin kendisinden bahsettiğini anladı. Cemaat içinde Hz. Ebû-Bekr’den başka hiç kimse Peygamberimizin maksadını anlayamadı. Hz. Ebû-Bekr ağlamaya başladı, gözleri yaşla doldu.[3]

Ebû Saîd’ül Hudrî der ki:

“Ben, kendi kendime; Allah’ım, bir kulunu dünya nimeti ile ahiret nimetleri arasında muhayyer bırakmasında, onun da ahireti tercih etmesinde ne var ki şu şeyhi ağlatıyor, demiş:

“Ey Ebû-Bekr! Sen bir kulun dünya ile ahiret arasında muhayyer kılınıp onun da ahireti tercih edişine ne diye ağlıyorsun?” diye sormuştum.

Meğer muhayyer kılınan kul, Resulullah Aleyhisselâm imiş, Ebû-Bekr bizden daha iyi biliyormuş.

Peygamber Aleyhisselâm, Ebû-Bekr’e bakıp:

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.300; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.431; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.251-252; Belâzürî-Ensab, c.1, s.547-548; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.272; Buharî-Sahîh, c.1, s.223, c.4, s.226-227

[2] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.227, 231; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.91; Daremî-Sünen, c.1, s.37; Buharî-Sahîh, c.1, s.119; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.299; Tirmizî-Sünen, c.5, s.608; Müslim-Sahîh, c.4, s.1854; Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.547

[3] Belâzürî-Ensab, c.1, s.547; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.227, 231; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.91; Buharî-Sahîh, c.1, s.119; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.431; Müslim-Sahîh, c.4, s.1854

“Ey Ebû-Bekr, ağlama!

Ey insanlar! İnsanlardan; canında, malında, arkadaşlığında bana karşı Kuhâfe oğlu Ebû-Bekr’den daha fedakâr ve cömert davranan kimse yoktur.

Eğer Rabbimden başka insanlardan dost tutmuş olsaydım muhakkak ki Ebû-Bekr’i dost tutardım!

Fakat İslâm kardeşliği daha üstündür. Haberiniz olsun ki sahibiniz, yüce Allah’ın dostudur.[1]

Şu mescide açılan kapıları kapatınız! Yalnız Ebû-Bekr’in kapısı açık kalsın!

Ebû-Bekr’in kapısının üzerinde bir ışık başka kapıların üzerlerinde ise karanlık görüyorum!

Nihayet ben de bir insanım. Aranızdan bazı kimselerin hakları bana geçmiş olabilir.

Ben hangi kişinin tenine dokunduysam işte tenim, o da dokunsun ödeşsin!

Ben kimin sırtına kamçı vurmuşsam işte sırtım, o da benim sırtıma vursun, benden öcünü alsın!

Ben kimin namus ve şerefine dil uzatmışsam işte namus ve şerefim, o da gelsin benden öcünü alsın!

Ben, hangi kişinin malından ne almışsam işte malım, o da gelsin alsın!

İyi biliniz ki; benim katımda, sizin en önde geleniniz, en sevgili olanınız varsa hakkını benden alan veya hakkını bana helâl eden kişidir ki Rabbime onun sayesinde helâlleşmiş olarak gönül hoşluğu ve gönül rahatlığı ile kavuşacağımdır.

Hiç kimse, Resulullah’ın kin ve düşmanlık beslemesinden korkarım, diyemez! İyi biliniz ki kin ve düşmanlık beslemek, asla benim huyumdan ve hâlimden değildir.

Ben aranızda durup bu sözümü tekrarlamaktan kendimi müstağni (ihtiyaçsız) göremiyorum!” buyurduktan sonra sözlerini tekrarladı.[2]

Bunun üzerine bir adam ayağa kalktı:

“Ya Resulullah! Ben, sana üç dirhem vermiştim!” dedi. Resulullah:

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.227; Buharî-Sahîh, c.1, s.119-120; Belâzürî-Ensab’ül-Eşraf, c.1, s.547; Müslim-Sahîh, c.4, s.1854; Tirmizî-Sünen, c.5, s.606, 608-609; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.270, 377, c.3, s.18

[2] Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.431; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.227-228, 255; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.270; Tirmizî-Sünen, c.5, s.608; Müslim-Sahîh, c.4, s.1854-1855; Buharî-Sahîh, c.1, s.120; Taberî-Tarih, c.3, s.191; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.319; Ebülfida-Sîre, c.4, s.457

“Doğru söylüyorsun, ey Fadl, buna üç dirhem ver.” buyurdu.[1]

“Ey Allah’ım! Ben ancak bir beşerim. Müslümanlardan hangi kişiye ağır söz söylemiş veya kamçı vurmuş veya lânet etmişsem sen bunu onun hakkında bir temizlik, ecir ve rahmet vesilesi kıl!

Allah’ım, hangi mümine ağır bir söz söylemişsem sen o sözümü kıyamet gününde o mümin için sana yakınlığa vesile kıl!” diyerek dua etti, sonra da:

“Ey insanlar, kimin üzerinde geçmiş bir hak varsa o, onu hemen ödesin, dünyada rüsva olurum demesin.

İyi biliniz ki dünya rüsvalığı ahiret rüsvalığından hafiftir.” buyurdu.[2]

O sırada bir adam ayağa kalktı:

“Ya Resulullah! Ben, Allah yolunda savaş ganimetine hıyanet etmiş, üç dirhem üzerime geçirmişim.” dedi. Peygamberimiz:

“Sen bu hıyaneti niçin yaptın?” buyurdu. Adam:

“Ona ihtiyacım vardı.” dedi. Peygamberimiz:

“Ey Fadl, bu kişiden -beytül mal hesabına- üç dirhem teslim al.” buyurdu.

“Ey insanlar, nefsinden korkan varsa ayağa kalksın da kendisi için dua edeyim.” buyurdu.

Bunun üzerine bir adam ayağa kalktı ve:

“Ya Resulullah, ben çok pintiyim, korkağım ve de çok uykucuyum. Allah’a dua et de benden bu pintiliği, korkaklığı ve uykuculuğu gidersin.” dedi.

Peygamberimiz ona dua etti. Başka bir adam da:

“Ya Resulullah! Ben çok yalancıyım. Çirkin sözlü, çirkin kişiyim. Hem de uykucuyum.” dedi. Peygamberimiz:

“Ey Allah’ım! Ona doğru sözlülük ve iman olgunluğu nasip et! Uyumak istedikçe kendisinden uykuyu gider!” diyerek dua etti.

Daha sonra bir adam ayağa kalktı:

“Ya Resulullah, ben de çok yalancıyım hem de münafığım. Benim işlemediğim kötülük yoktur.” dedi. Hz. Ömer:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.400
[2] Buharî-Sahîh, c.7, s.157; Taberî-Tarih, c.3, s.191; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.319

"Be adam, kendini rezil rüsva ettin!" dedi. Peygamberimiz:

"Ey Hattab oğlu! Dünya rüsvalığı ahiret rüsvalığından hafiftir!" buyurdu ve adam için:

"Ey Allah'ım! Bu kişiye doğru sözlülük ve iman bolluğu nasip et. Kendisinin kötü işlerini hayra çevir!" diyerek dua etti.

Sonra da bir kadın ayağa kalktı:

"Ben de öyle hâller var ki Allah'a dua et de benden bu hâlleri gidersin!" dedi. Peygamberimiz:

"Sen, Âişe'nin evine git." buyurdu.

Sonra minberden indi. Hz. Âişe'nin evine dönünce, kadının başına asasını koydu ve sonra ona dua etti.

Hz. Âişe, kadının daha yanından ayrılmadan Peygamberimizin duasının tesirini gördüğünü söyler.[1]

Mescide Açılan Kapılardan Hz. Ebû-Bekr'in Kapısının Açık Bırakılması, Başkalarının Kapatılması

Mescidin çevresindeki evlerin kapılarında Hz. Ebû-Bekr'in kapısından başkalarının kapılarının tümü kapatıldı. Hz. Ömer:

"Ya Resulullah! Benim kapımı bırak, kapattırma da onu açıp senin namaza çıktığına bakayım." dedi. Peygamberimiz:

"Hayır!" buyurdu. Hz. Abbas:

"Ya Resulullah, adamlarının kapılarını mescide neden açtın, niçin kapattın?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Ey Abbas, ben ne kendiliğimden açtım ne de kendiliğimden kapattım." buyurdu.[2]

Peygamberimizin Evinde Kıldırdığı En Son Namaz

Peygamberimizin hastalığı sırasında kıldırdığı en son namaz akşam namazıydı.

Hz. Abbas'ın eşi Hâris kızı Ümmülfadl, Resulullah Aleyhisselâmın elbisesini giydirmiş ve akşam namazı kıldırmıştı. Bundan sonra ahiret âlemine alınıncaya kadar bir daha namaz kıldırmadı.

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.191-192; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.231, 255; Daremî-Sünen, c.1, s.38

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.227-228

Ümmülfadl: “Resulullah Aleyhisselâmdan akşam namazında okurken en son dinlediğim Vel-Mürselât sûresiydi.” demiştir.[1]

Peygamberimiz Hz. Ebû-Bekr’i Namaz Kıldırmaya Memur Etmesi

Peygamberimizin hastalığı sırasında namaz vakti gelmiş, ezan da okunmuştu. Peygamberimiz:

“İnsanlar namazı kıldılar mı?” buyurdu.

“Hayır, ya Resulullah, seni bekliyorlar.” dediler.

O sırada Müslümanlar, mescitte Peygamberimizi yatsı namazına bekleyip duruyorlardı. Peygamberimiz namaz kıldırmaya kendisinde takât bulamayınca:

“Ebû-Bekr’e söyleyiniz de insanlara namaz kıldırsın!” buyurdu.

Hz. Âişe: “Ya Resulullah! Ebû-Bekr yufka yürekli, zayıf, ince sesli, Kur’an okurken çok ağlayan bir zattır!

Ağlamaktan sesini insanlara işittiremez.

Senin makÂmina durup da insanlara namaz kıldırmaya dayanamaz![2]

Ömer’e emret de insanlara namazı o kıldırsın.” dedi. Peygamberimiz:

“Ebû-Bekr’e söyleyiniz, insanlara namazı kıldırsın.” buyurdu.

Hz. Âişe, Hz. Hafsa’ya:

“Sen de Resulullah’a; Ebû-Bekr senin makÂminda durursa ağlamaktan kıraatini insanlara işittiremez. Ömer’e emret de insanlara namazı o kıldırsın, de.” dedi.

Hz. Hafsa da Peygamberimize böyle söyledi. Peygamberimiz:

“Sus! Muhakkak ki sizler Yusuf Aleyhisselâmın sahibeleri takımından kadınlar gibisinizdir! Ebû-Bekr’e söyleyiniz, diyorum. Namazı insanlara o kıldırsın.” buyurdu.

Hz. Hafsa’nın, Hz. Âişe’ye canı sıkıldı:

“Zaten senden bana hayır gelecek değildi!” dedi.[3]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.140; Buharî-Sahîh, c.1, s.185-186

[2] Buharî-Sahîh, c.1, s.162, 165, 168; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.217-219; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.52-53; Müslim-Sahîh, c.1, s.311; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.432-433; İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.301

[3] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.217, c.3, s.180; Buharî-Sahîh, c.1, s.165; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.433; Müslim-Sahîh, c.1, s.314; Belâzürî-Ensab, c.1, s.556

Hz. Âişe; ben böyle söylemekle bu işin babam Ebû-Bekr'e verilmesinden vazgeçirmek istemiştim. Çünkü; kendi kendime diyordum ki, Resulullah Aleyhisselâmın makÂminda duracak kimseyi halk hiçbir zaman sevemeyecek.

Meydana gelen her hadisede onu uğursuz sayacaklardır.

Bunun için bu işin babama verilmesinden vazgeçirmek istemiştim, demiş Hz. Ebû-Bekr'in imam olmaması için Peygamberimize iki üç kere müracaat edişinin böyle düşünmesinden ve sanmasından ileri geldiğini açıklamıştır.[1]

Peygamberimiz, Hz. Ebû-Bekr'e bir adam göndererek insanlara namazı kıldırmasını emretti. Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer'e:

"Ey Ömer, insanlara namazı sen kıldır." dedi. Hz. Ömer:

"Buna sen daha lâyıksın!" dedi.[2]

Bunun üzerine Hz. Ebû-Bekr, Peygamberimizin mihrabına geçti. Mihraba geçince kendisini ağlama tuttu. Ağlaya ağlaya mihraptan ayrıldı.

Arkasındaki cemaat de Peygamberimizi mihrapta göremedikleri için ağlaştılar.

Hz. Ebû-Bekr'in durumunu Peygamberimize haber vermek ve cemaate namazı kimin kıldıracağını öğrenmek üzere müezzini gönderdiler.

O sırada Peygamberimiz baygın bir hâlde bulunuyordu. Peygamberimizin eşi Hz. Hafsa:

"Resulullah ayılıncaya kadar Ömer'e söyleyiniz de namazı kıldırsın." dedi.[3]

Zem'a oğlu Abdullah gidip Hz. Ebû-Bekr'i göremeyince Hz. Ömer'e:

"Kalk ey Ömer, insanlara namazı kıldır." dedi.[4]

Hz. Ömer cemaate namazı kıldırmaya durdu.

Peygamberimiz ayılıp Hz. Ömer'in namaz tekbirlerini işitince:

"Bu tekbir sesini işittiğim kim? Ömer'in sesi değil mi?" buyurdu.[5]

Peygamberimizin eşleri: "Evet ya Resulullah![6] Hattab oğlu Ömer'dir.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.303; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.217, 219; Buharî-Sahîh, c.5, s.140; Müslim-Sahîh, c.1, s.313

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.218; Müslim-Sahîh, c.1, s.312; Buharî-Sahîh, c.1, s.168

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.221

[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.220; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.322

[5] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.221; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.432

[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.221; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.432

Müezzin gelip Ebû-Bekr'in ağlaması yüzünden mihraptan ayrıldığını ve cemaate namazı kıldırması için Peygamber Aleyhisselâmın birisine emir buyurmasını istediklerini söylediler. Hafsa da, Ömer'e söyleyiniz de insanlara namazı kıldırsın, dedi" dediler. Peygamberimiz:

"Muhakkak ki sizler de Yusuf Aleyhisselâmın sahibeleri takımından kadınlar gibisinizdir!

İşin böyle olmasına ne Allah ne de Müslümanlar razı olmaz!

Hayır! Hayır! Hayır!

Ebî Kuhâfe oğlu nerede?

İnsanlara namazı Ebî Kuhâfe oğlu kıldıracaktır!

Peygamberin vekil bırakmadığına insanlar itaat eder mi hiç!" buyurdu.[1]

Hz. Hafsa: "Ya Resulullah, hasta olunca mihraba niçin Ebû-Bekr'i geçirdin?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Onu mihraba ben geçirmiş değilim. Fakat Allah geçirmiştir!" buyurdu.[2]

Hz. Ebû-Bekr'in Namaz Kıldırmaya Başlaması

Hz. Ebû-Bekr o günlerde imam olup cemaate namaz kıldırmaya başladı.[3]

Hz. Ebû-Bekr, Müslümanlara öğle namazı kıldırdığı sıradaydı ki Peygamberimiz vücudunda bir hafiflik duyarak Hz. Abbas ile Hz. Ali'ye dayanarak yavaş yavaş mescide geldi.

Hz. Ebû-Bekr, Peygamberimizin geldiğini anlayınca geriye çekilmek istedi.

Peygamberimiz; yerinde dur, diye işaret verip kendisinin Hz. Ebû-Bekr'in yanına oturtulmasını emir buyurdu.

Peygamberimizi, Hz. Ebû-Bekr'in sol yanına götürüp oturttular. Hz. Ebû-Bekr ayakta Peygamberimiz oturduğu hâlde Peygamberimizin namazına uydu.

Cemaat de Hz. Ebû-Bekr'in namazına uyarak namazı kıldılar.[4]

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.220-222; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.302-303; Ebû Davud-Sünen, c.4, s.215; Belâzürî-Ensab, c.1, s.531, 534

[2] İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdilferid, c.2, s.175

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.215; Buharî-Sahîh, c.1, s.168; Müslim-Sahîh, c.1, s.312

[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.218-219; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.356-357, c.5, s.221; Buharî-Sahîh, c.1, s.169; Müslim-Sahîh, c.1, s.312, 314; Belâzürî-Ensab, c.1, s.557

Peygamberimizin Sabah Namazında Hz. Ebû-Bekr'e Uyması

Peygamberimiz bir kere de Hz. Ebû-Bekr'in arkasında oturarak namaz kıldı.

Peygamberimiz bir sabah yine kendinde bir hafiflik hissederek, Hz. Ebû-Bekr'in cemaate bir rekât namaz kıldırdıktan sonra mescide gitti.

Hz. Ebû-Bekr'in sağ yanına durarak Hz. Ebû-Bekr'e uydu, kalan rekâtı da kendi başına kılıp tamamladı.

Namazdan sonra:

"Ümmetinden birisi kendisine imamlık etmedikçe ahiret âlemine alınmış bir Peygamber yoktur." buyurdu.[1]

Peygamberimizin Mescitte Namaz Kılan Cemaati Son Seyri

Peygamberimiz, pazartesi günü sabah namazında Hz. Âişe'nin kapısının perdesini açıp mescitteki cemaate baktı. Peygamberimizin üzerinde nakışlı bir elbise vardı.

Cemaat, Hz. Ebû-Bekr'in ardında saf olmuşlardı.

Peygamberimizin yüzü bembeyazdı. Müslümanların saf olduğunu görünce gülümsedi.

Hz. Ebû-Bekr, Peygamberimizin cemaate namaz kıldırmak istediğini sanarak, ökçesinin üzerinde geriledi, cemaat de Peygamberimizi sıhhatli görünce sevinçlerinden az kalsın namazdan çıkacaklardı.

Peygamberimiz, onlara; olduğunuz yerde durunuz, namazınızı tamamlayınız, diye eliyle işaret buyurdu:

"Ey insanlar, muhakkak ki Müslümanın göreceği veya ona gösterilecek sâlih, sadık rüyadan başka Peygamberliğin gönüllere sevinç ve ferahlık verecek müjdecilerinden hiçbir şey kalmamıştır.

Haberiniz olsun ki ben, rükû ve secde hâlinde Kur'an okumaktan nehyolundum.

Rükûda, yüce Rabbi tazim ediniz!

Secde de ise dua etmeye çalışınız.

Çünkü secde hâlinde duanızın kabul olunması umulur!" buyurdu.

Perdeyi indirdi. Bundan sonra Peygamberimizin yüzünü bir daha göremediler.[2]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.159, c.1, s.13; Belâzürî-Ensab, c.1, s.555; İbn-i Sad-Tabakat, c.2, s.222-223

[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.216-217; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.110, 163, 196, c.2, s.202, c.1, s.219; Buharî-Sahîh, c.5, s.141; Abdurrezzak Musannef, c.5, s.433

Peygamberimizin Müslümanlara ve Kendi Ev Halkına Son Seslenişi

Peygamberimiz vefat günü olan pazartesi günü:

“Ey insanlar, ateş alevlendi.

Karanlık gece kıtaları gibi fitneler geliyordur.

Ey insanlar, Allah’a yemin ederim ki siz, bana karşı hiçbir şeyle tutamak bulamazsınız!

Çünkü ben ancak Allah’ın kitabı olan Kur’an’ın helâl kıldığını helâl kıldım, haram kıldığını da haram kıldım.

Ey Resulullah Muhammed’in kızı Fâtıma!

Ey Resulullah’ın halası Safiyye!

Allah katında makbul ameller işleyiniz! (Bana güvenmeyiniz.)

Çünkü ben, sizi Allah’ın azabından kurtaramam!” buyurdu.[1]

Peygamberimizin Hastalığının Ağırlaşması

Hz. Âişe der ki:

“Ağrının hiç kimseye Resulullah Aleyhisselâma olduğu kadar ağır olduğunu görmedim. Resulullah Aleyhisselâmın yanında kadeh içinde su bulunduruyor Resulullah Aleyhisselâm suyun içine elini sokup suyu yüzüne sürüyor, sonra da:

“Ey Allah’ım! Ölümü, akıllara getiren acı ve sıkıntılara karşı bana yardım et!” diyerek dua ediyor, “Yanıma yaklaşsana ey Cebrail!” diyordu.[2]

Peygamberimizin bir ara hastalığı büsbütün şiddetlenince, Hz. Ümmü Seleme feryat etmişti. Peygamberimiz:

“Sus! Kâfirden başkası feryat etmez!” buyurdu.[3]

Hz. Âişe der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm hastalandığı zaman ben de ona Muavvizeteyn sûrelerini okumaya ve elinin bereketini umarak kendi eliyle kendisine meshetmeye başladım.

Cebrail’in, Resulullah Aleyhisselâma hastalığında okumuş olduğu İstiâze duasını da;

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.303-304; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.216, 256; Taberî-Tarih, c.3, s.196; Belâzürî-Ensab, c.1, s.558-559

[2] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.257-258; Buharî-Sahîh, c.7, s.3; Tirmizî-Sünen, c.4, s.601; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.64; Belâzürî-Ensab, c.1, s.552

[3] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.210

“Ey insanların Rabbi, şu hastalığı gider, şifa ancak senin elindedir. Senden başka şifa verici yoktur. Sen öyle bir şifa ver ki hiçbir hastalık bırakmasın, diyerek okudum.” Resulullah Aleyhisselâm:

“Üzerimden elini kaldır. Bu okuman bana yarar vermez! Ben müddetimi bekliyorum.” buyurdu.[1]

Peygamberimiz bundan önce ne zaman hastalansa, Allah’tan sıhhat ve afiyet dilerdi fakat vefatıyla sonuçlanan hastalığa tutulduğu zaman şifa için hiç dua etmedi ve:

“Ey nefsim, sana ne oldu ki her sığınacak yere sığınıyor her şeyden medet umuyorsun?” diyerek nefsini kınadı.[2]

Peygamberimizin Hz. Fâtıma’yı Önce Ağlatan Sonra Güldüren Gizli Haberleri

Hz. Âişe der ki:

“Resulullah Aleyhisselâmın yanında duruyordum. Resulullah, Fâtıma’yı çağırdı. Fâtıma gelince Resulullah Aleyhisselâm:

“Merhaba! Hoş geldin kızım.” buyurduktan sonra onu sağına oturttu ve kendisine gizlice bir şey söyledi.

Fâtıma ağladı!

Sonra tekrar ona gizlice bir şey daha söyledi.

Fâtıma bu defa da güldü!

Ben bugünkü gibi ağlamanın ve gülmeye, üzülmenin sevinmeye bu derece yakın olduğunu görmemiştim.

Fâtıma’ya bu ağlamanın ve gülmenin sebebini sordum, Fâtıma:

“Tutulduğu hastalığı neticesinde vefat edeceğini haber verdi, buna ağladım. Sonra ev halkının kendisine ilk kavuşup katılanı ben olacağımı haber verince de güldüm.” dedi.[3]

Hz. Ali ve Oğullarının Peygamberimizi Ziyaretleri

Abbas oğlu der ki:

“Peygamber Aleyhisselâmı hastalığında ziyarete gitmiştim:

“Ya Resulullah, Ali içeri girmek istiyor.” dedim. Resulullah Aleyhisselâm:

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.211; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.261
[2] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.257; Belâzürî-Ensab, c.1, s.550
[3] Buharî-Sahîh, c.5, s.138; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.247; Müslim-Sahîh, c.4, s.1904

“Girsin!” buyurdu.

Ali; Hasan ve Hüseyin ile birlikte içeri girince, Hz. Abbas:

“Ya Resulullah, bunlar senin evlâtlarındır.” buyurdu. Hz. Abbas:

“Ben, onları severim.” dedi.

Resulullah Aleyhisselâm: “Sen, onları sevdiğin gibi Allah da seni sevsin!” buyurdu.[1]

Peygamberimizin Son Dakikaları ve Allah’tan Dilekleri

Rebiyulevvel ayının on ikinci veya on üçüncü pazartesi günü kaba kuşluk vaktiydi. Güneş, zevale doğru yaklaşıyor, Peygamberimiz son dakikalarını yaşıyordu.

Peygamberimizin başı Hz. Âişe’nin göğsüne yaslı bulunuyordu. Hz. Âişe:

“Ey insanların Rabbi! Hastalığını gider, onu kaldır. Gerçek tabip sensin, gerçek şifa verici sensin!” diyerek şifa diliyor, Peygamberimiz ise:

“Hayır! Ben, Allah’tan refik-i âlâ (yüce dost) zümresine katılmayı; Cebrail, Mikâil ve İsrafil ile birlikte olmayı dilerim.

Ey Allah’ım! Beni yarlığa, beni, refiki âlâ zümresine kavuştur!

Ey Allah’ım! Beni yarlığa, bana rahmetini ihsan et!” diyerek duaya devam ediyordu.”

Resulullah Aleyhisselâmın özlediği refiki âlâ; en yüksek makamlarda bulunan Peygamberler, sıddıklar, şehitler ve sâlihler zümresiydi ki bunlar ne güzel arkadaşlardır.[2]

Hz. Âişe der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm sıhhatte iken birçok defalar; hiçbir Peygamberin ruhu cennetteki durağını görmedikçe alınmaz. Sonra durağına gitmesi arzusuna bırakılır, buyurmuştu.

Kendisi hastalanıp ruhunun alınma zamanı gelince başı, benim dizimde bulunduğu hâlde üzerine bir baygınlık geldi. Ayıldıktan sonra gözleri açılıp evin tavanına doğru dikildi ve:

“Allah’ım! Beni, refiki âlâ zümresine kat!” diyerek dua etti.

Ben o zaman; “Resulullah, bizi tercih etmiyor!” dedim.

---

[1] Taberanî-Mücemüssagîr, c.1, s.90

[2] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1120; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.191, 210-212, 229-230; İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülferid, c.2, s.174; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.301, 304; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.364, c.6, s.108, 120, 126, 231, 274; Taberî-Tarih, c.3, s.197; Buharî-Sahîh, c.5, s.139; Belâzürî-Ensab, c.1, s.549; İbn-i Esîr-Nihaye, c.2, s.246

Anladım ki Resulullah'ın bu temennisi vaktiyle zıhhatlı zamanında bize söyleyip durduğu bir haberin kendisinde gerçekleşmesidir.

Peygamberimizin Hz. Fâtıma'yı Tesellisi ve Öğütleri

Peygamberimizin hastalığı ağırlaşınca; Hz. Fâtıma, Peygamberimizi bağrına basıp:

"Vay babÂmin çektiği ızdırap!" diyerek ağlamaya başlamıştı. Peygamberimiz, ona:

"Bu günden sonra babanın üzerinde hiç ızdırap kalmayacak!

Ey kızım, sakın ağlama! Ben öldüğüm zaman, *İNNİA LİLLAH VE İNNA İLEYHÜ RACİÜN*, de.

Her ölenin yerine bir karşılık vardır!" buyurdu. Hz. Fâtıma:

"Senin yerine de mi var?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Evet! Benim yerime de var!" buyurdu.[1]

Cebrail'in Peygamberimizi Ziyaret Edişi ve Azrail'in Peygamberimizden Ruhunu Almaya İzin İstemesi

Cebrail Aleyhisselâm, Peygamberimizin eceline üç gün kaldığı ilk günde gelip:

"Ey Ahmed! Yüce Allah sana ikram olarak beni gönderdi. Sana soracağı şeyi senden daha iyi bildiği hâlde sana; kendini nasıl buluyorsun, diye soruyor." dedi. Peygamberimiz de:

"Ey Cebrail! Kendimi baygın bir hâlde buluyorum!" buyurdu.

İkinci günü Cebrail Aleyhisselâm tekrar gelip:

"Ey Ahmed! Yüce Allah, sana ikram olarak beni gönderdi. Kendisi sana soracağı şeyi senden daha iyi bildiği hâlde; sana, kendini nasıl buluyorsun, diye soruyor." dedi. Peygamberimiz:

"Ey Cebrail! Kendimi baygın bir hâlde buluyorum!" buyurdu.

Üçüncü gün (pazartesi günü) olunca Cebrail Aleyhisselâm geldi, yanında ölüm meleği (Azrail) de inmişti. Cebrail Aleyhisselâm:

"Ey Ahmed! Yüce Allah, sana ikram olarak beni gönderdi. Kendisi, sana soracağı şeyi senden daha iyi bildiği hâlde sana; kendini nasıl buluyorsun, diye soruyor." dedi. Peygamberimiz:

"Ey Cebrail! Kendimi baygın ve sıkıntılı bir hâlde bulunuyorum." buyurdu.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.312

Bundan sonra ölüm meleği (Azrail) içeri girmek üzere izin istedi. Cebrail:

“Ey Ahmed! Bu ölüm meleği senin yanına girmek için izin istiyor!

Hâlbuki o, senden önce hiçbir Âdem oğlunun yanına girmek için izin istememiştir. Senden sonra da hiçbir Âdem oğlunun yanına girmek için de izin istemez. Kendisine izin ver!” dedi.

Ölüm meleği içeri girip Peygamberimizin önünde durdu:

“Ya Resulullah! Ya Ahmed! Yüce Allah; beni, sana gönderdi. Senin her emrine itaat etmemi de bana emretti.

Sen istersen ruhunu alacağım! Sen istersen ruhunu sana bırakacağım!” dedi.[1]

Peygamberimiz: “Ey ölüm meleği! Sen böyle yapacak mısın?” buyurdu.

Ölüm meleği: “Ben bu hususta emredeceğin her şey de sana itaatle emrolundum.” dedi. Cebrail Aleyhisselâm:

“Ey Ahmed! Yüce Allah, seni özlüyordur.” dedi. Peygamberimiz:

“Allah katında olan daha hayırlı ve daha devamlıdır!

Ey ölüm meleği! Haydi emrolunduğun şeyi yerine getir. Ruhumu al!” buyurdu.[2]

Peygamberimiz yanındaki su kabına iki elini batırıp, ıslattı ve yüzüne sürdü:

“LÂ İLAHE İLLALLAH!

Ölümün de akılları başlardan gideren ıstırap ve şiddetleri var!” buyurduktan sonra elini kaldırdı.

Gözlerini tavanına dikti.

“Ey Allah’ım! Refik-i âlâ!” diye diye mübarek ruhu alınıp, eli yanındaki suyun içine düştü.[3]

Peygamberimiz Hicretin on birinci yılı, Rebiyulevvel ayının on ikinci veya on üçüncü pazartesi günü vefat ettiği zaman altmış üç yaşındaydı.[4]

Peygamberimizin üzerine bir örtü örttüler. Çevresinde oturup ağlaşmaya başladılar.

---

[1] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.259; Belâzürî-Ensab, c.1, s.565

[2] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.259; Ebülfida-Sîre, c.4, s.549-550; Belâzürî-Ensab, c.1, s.565

[3] Buharî-Sahîh, c.5, s.142; İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.229; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.89; Ebülfida-Sîre, c.4, s.475

[4] Buharî-Sahîh, c.4, s.163; Tirmizî-Sünen, c.5, s.605-606; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.371

O kadar ağladılar ki sanki ev yıkılacaktı.[1]

Ehlibeyti Selâmlayan Taziye ve Teselli Eden Ses

Ehlibeyt, hiçbir kişiyi görmedikleri ve sezmedikleri halde:

“Selâm ve Allah’ın rahmet ve bereketi üzerinize olsun!” diyerek kendilerine selâm verildiğini ve taziyede bulunulduğunu işittiler.

Ehlibeyt de selâma aynı şekilde karşılık verdiler.

Nereden geldiği bilinmeyen ses:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

كُلُّ نَفْسٍ ذَٓائِقَةُ الْمَوْتِۜ وَاِنَّمَا تُوَفَّوْنَ اُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَاُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَۜ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَٓا اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

“Her canlı ölümü tadacaktır. Ancak kıyamet günü yaptıklarınızın karşılığı size tastamam verilecektir. Kim cehennemden uzaklaştırılıp cennete sokulursa, gerçekten kurtuluşa ermiştir. Dünya hayatı, aldatıcı metadan başka bir şey değildir.”[2]

İyi biliniz ki her musibetin Allah katında bir tesellisi, her ölenin bir halefi (yerine geçeni), her vefat edenin de bir bedeli vardır.

Allah’a sarılınız ve umacağınızı ondan umunuz!

Asıl musibete uğrayan, sevaptan mahrum kalanlardır!

Selâm, Allah’ın rahmet ve bereketleri üzerinize olsun!” söyledi.

Ömer oğlu; bu sözleri ehlibeytin hepsi, mescitte bulunanlar ve yoldakiler işittiler, demiştir.[3]

Hz. Ali der ki:

“Bu seslenenin kim olduğunu biliyor musunuz?” diye sordu.

“Hayır!” dediler. Hz. Ali:

“Hızır’dır! Peygamberimizden dolayı size taziye ediyor!” dedi.[4]

---

[1] Belâzürî-Ensab, c.1, s.563
[2] Al-i İmran suresi, ayet 185
[3] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.259; Belâzürî-Ensab, c.1, s.563-564; Hakîm-Müstedrek, c.3, s.57-58; İbn-i Seyyid-Uyunül'eser, c.2, s.338
[4] İbn-i Sa’d-Tabakat, c.2, s.260; Ebülfida-Sîre, c.4, s.550; Belâzürî-Ensab, c.1, s.564

Hz. Ebû-Bekr'in Hilafete İntihabı (Seçilmesi)

Hz. Ebû-Bekr, Resulü Ekrem'in vefat ettiğini gördükten ve onun mübarek cesedine veda ettikten sonra Peygamberimizin evinden çıkıyorken ortalığın karıştığını gördü. Resulü Ekrem'in vefat haber herkesi şaşırtmıştı. Müminler ağlıyor, düşünüyor, münafıklar için için seviniyor, ruhlarında putperestlik henüz yeni sönen eski anarşi hayatının kendilerinin temin ettiği menfaat yüzünden bir an evvel o hayatın geri gelmesini özleyen kişiler bekledikleri günün gelmesinden memnun oluyorlardı. Müminler ise ne yapacaklarını bilmiyorlardı.

Resulullah Aleyhisselâm; dini tebliğ ve tesis etmiş, risaletini ifa etmiş ve nihayet Allah'a kavuşmuştu. Bundan sonra ne olacaktı? Yapılacak iş neden ibaretti?

Resulullah Aleyhisselâm; bir vahdet, birlik vücuda getirmiş, kum gibi dağınık insanları birbirine sevdirmiş, kabileler arasındaki asırlık kan davalarını unutturmuş, güvenin ve emniyetin adını bile bilmeyen bir memlekette tam bir emniyet sağlanmıştı.

Resulullah Aleyhisselâmın vefatından sonra onun attığı bu temel üzerine ne kurulacaktı? Bunu kim kuracaktı?

Resulullah Aleyhisselâmın etrafında toplananlardan başka bir kimse etrafında aynı ihlas ve samimiyet ile toplanmasına imkân var mıydı?

Bunları düşünenler karanlıklar içinde kalıyor, şaşırdıkça şaşırıyorlardı.

Hz. Ebû-Bekr, Resulü Ekrem'in yattığı hücreden çıkarken böyle bir manzara ile karşılaşmıştı. Durum son derece vahimdi! Muhit alt üst olmuş, kurulan bina ani bir çöküntüye uğramak tehlikesiyle yüz yüze gelmişti. Bu son derece tarihi bir andı. Zerre kadar tereddüt, bütün bir inkilâbı sarsar ve yıkardı.

Bugün asil bir kahramanlığın, yüksek bir azmin, metin bir iradenin, samimi bir imanın galip geleceği gündü.

Hz. Ebû-Bekr'de bunların hepsi vardı. İslâm cemaati içinde, şüphesiz Resulü Ekrem'in İslâmiyetten evvel de dostu, İslâmiyetin doğmasıyla ona inanan ilk arkadaşı, bütün hayatında canıyla, malıyla, aklıyla ona her yardımda bulunan, en fedakâr, en vazifeperver ve en nezih dostluğuyla onun ölümünden müteessir olan onun kadar bir kimse yoktu.

Fakat Hz. Ebû-Bekr bundan ibaret değildi. O, buhran (bunalım) ve bir felâket karşısında kendini kaybetmeyen bir adamdı. Onun şuurlu imanı, onun azmi, onun asil ruhu musibetler karşısında eğilecek, bükülecek, şaşıracak gibi değildi.

Hz. Ebû-Bekr, Resulullah Aleyhisselâm ile arkadaşlığı sırasında ne müthiş tehlikeler karşısında kalmış, buhranlı anlar geçirmiş ve bütün bunlar onun imanını, azmini, metanetini kuvvetlendirerek takviye etmişti.

Hz. Ebû-Bekr, Resulullah Aleyhisselâmın mübarek cesedini görüp, yanından çıkarken kendini teessürlere kaptırmadı. Bilâkis bütün varlığını mukaddes vazifenin kucağına attı.

İslâmiyetin meydana getirdiği inkilâbı yaşatmak ve yükseltmek, İslâmiyetin tesis ettiği vahdeti muhafaza etmek, İslâmiyetin kaldırdığı cahiliyeti tekrar hortlatmamak, İslâmiyetin sunduğu yeni hayatı devam ettirmek ve bu da hiç kolay bir iş değildi. Çok zor ve çok müşküldü. Fakat Hz. Ebû-Bekr bu işin tam bir ehliydi.

Hz. Ebû-Bekr'in üzerine düşen ilk iş Resulullah Aleyhisselâmın vefatı dolayısıyla cemaatin içinde bulunduğu karışıklığı yatıştırmaktı.

Bu sırada Hz. Ömer kılıcını sıyırmış, Resulullah Aleyhisselâmın öldüğünü söyleyenlerin kellesini vuracağını ve Resulullah Aleyhisselâmın ölmediğini, bayıldığını ilân etmişti.

Hz. Ebû-Bekr, ona; susmasını söylemiş ve o da susunca söze başladı. Evvelâ Allah'a hamdetti, Peygamberimize salâtu selâm getirdi sonra da tarihe geçecek konuşmasını yaptı:

"Ey Nas! Muhammed'e inanan bilsin ki Muhammed ölmüştür.

Allah'a kim ibadet ediyorsa hiç şüphesiz Allah ölümsüzdür! Cenab-ı Hakk diyor ki:

Al-i İmran Sûresi, ayet 144:

بِسْــــــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَمَا مُحَمَّدٌ اِلَّا رَسُولٌۚ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُۜ اَفَائِنْ مَاتَ اَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلٰى اَعْقَابِكُمْۜ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلٰى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللهَ شَيْـًٔاۜ وَسَيَجْزِى اللهُ الشَّاكِرِينَ

"Muhammed, ancak bir Peygamberdir. Ondan önce de Peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse gerisin geriye (eskiramininize) mi döneceksiniz? Kim gerisingeriye dönerse, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır."

Kur'an-ı Kerim'in bu sözleri bütün cemaati yatıştırdı, herkese teselli verdi. Onlara pek tabii bir olay karşısında olduklarını anlatmış oldu. Peygamberimiz de bir insandı, o da bir gün ölecekti. Ama onun ölümü ile insanları irşat ettiği Allah yolundan geri dönülmez. Geri dönen de ancak kendisine zarar verir ama geri dönmeyen hak ve hakikat, hidayet, iman da sebat etmenin elbette mükâfatını göreceklerdir.

Hz. Ebû-Bekr'in okuduğu bu ayet Uhud savaşı sırasında inmişti. Savaşta Resulullah Aleyhisselâmın öldüğü şayiâsı üzerine Müslümanların bir kısmı çarpışmakta bir fayda kalmadığına inanarak silâhlarını bırakmışlar hatta bir kısmı evlerine dönmenin daha doğru olacağını inanmışlardı. Ama diğer kısmı Resulullah'ın etrafında canlı bir duvar olmuşlardı. O zaman bu ayet, İslâmiyet davasının Resulü Ekrem ile kaim olmadığını, Peygamberimizin öldürülebileceği fakat İslâmiyet yolundan dönülmeyeceği anlatılmıştı.

Resulullah Aleyhisselâmın vefatı anında telâşa düşüldüğünden, herkes şaşırdığından hiç kimse bu ayeti hatırlamamış, Hz. Ebû-Bekr bu ayeti okuyunca herkes uykudan uyanır gibi kendine gelmiş ve herkes Hz. Ebû-Bekr'in okuduğu bu ayeti okumaya başlamıştı.

Bu hadise Hz. Ebû-Bekr'in kazandığı bir zaferdi.

Cemaati yatıştırdıktan sonra yapılacak iş Resulullah Aleyhisselâma son vazifeyi yapmaktı. Hz. Ebû-Bekr ile Hz. Ömer, Peygamberimizin evine geldiler. Resulullah'ın en yakın akrabası Hz. Ali ile Hz. Abbas ile birlikte Peygamberimizin defin işlemleriyle meşgul oldular.

Fakat Hz. Ebû-Bekr'in yatıştırdığı cemaat içinde yeni hareketler başlamıştı. MÂdem ki Resulullah Aleyhisselâm vefat etti, o hâlde başka bir kimsenin başa geçmesi lâzımdı.

Resulullah Aleyhisselâmın Hicret yurdu olan Medine'nin yerlileri bulunan Ensar Benî Sâide gölgeliğinde toplanarak içlerinden birine biat etmek istediler. Ensarın en muhterem reisi Ubâde oğlu Sa'd idi. Bilhassa Ensarın Hazreç kabilesi ona biat etmek azmindeydiler. Hz. Ebû-Bekr ile Hz. Ömer, Peygamberimizin evinde oturuyorlarken adÂmin biri gelerek Hz. Ömer'i çağırdı. Hz. Ömer, Peygamberimizin defin işleriyle meşgul olduklarını söylemiş fakat adam Ensarın Benî Sâide örtüsünde toplandığını, sonra savaşa sebep olacak bir şey yapmaları ihtimali olduğunu söylemiş, Hz. Ömer, Hz. Ebû-Bekr'e:

"Haydi gidelim!" demişti.

Hz. Ebû-Bekr'in Benî Sâide örtüsüne gitmesinin sebebi daha mühim ve daha kötü bir olayın çıkmasını önlemekti. Her şeyden evvel lâzım olan durumu muhafaza etmek, eski kinleri, eski davaları ortaya çıkarmamaktı.

Hz. Ebû-Bekr ve Hz. Ömer, Benî Sâide gölgeliğine vardıkları zaman Ensarın riyasetten, istiklâlden bahsettiklerini gördüler. Ensarın ele geçirmek istediği emirliği bütün Müslümanlar kabul ederler miydi? Ensarın riyaseti Müslümanları bir merkez etrafında toplayabilir ve İslâm mevcudiyetini koruyabilir miydi?

Buna olumlu bir cevap vermenin imkânı yoktu. Çünkü bizzat Ensar arasında birlik yoktu. Ensarın teşkil eden Evs ile Hazreç kabilelerinden birinin reisi, genel bir reisliği kazandığı takdirde öteki tâbilerin rekabet hissi uyanır ve ona muhalefette bulunurdu.

İki kabilenin arasındaki bu rekabet hissi sakife toplantısında da meydana çıkmıştı. Hazreçliler, Ubâde oğlu Sa'd'e biata hazır oldukları halde Evslilerin reisi Hadır oğlu Esid, Hz. Ebû-Bekr'in yanındaydı. O hâlde riyaseti Hazreçlilere vermek, kabileye uyuşmazlıklarını yeniden uyandırmak gibi bir sonuç verirdi ve vaziyet açıktı.

Müslümanlar bir riyaset etrafında toplanarak ve bu riyasetin hedefi, İslâm birliğini muhafaza etmek ve Peygamberimizin kurduğu binayı korumak ve yükseltmekti.

Ensarın, sizden ve bizden birer emir olsun tarzındaki ileri sürdükleri hâl çaresi bir olumluluk göstermediği gibi birliğe değil, ayrılığa yol açacaktı. Bu fikri ileri süren kişi ise Ensardan Münzir oğlu Habbab idi.

Ensar, düşüncelerini inandırmak için kendi üstünlüklerini anlatarak çok sözler söylediler. Ensarın hatibi:

"Biz, ilâhi davanın yardımcıları olan Ensarız. İslâmın künyesiyiz. Siz Muhacirler bizim içimizde bir tayfasınız. Bizi kökümüzden bir tarafa atmak, bizi bu işten büsbütün uzaklaştırmak mı istiyorsunuz?" dedi.

Ortalıkta gürültüler sürmekteydi. Hz. Ömer cevap vermek istedi fakat Hz. Ebû-Bekr, onu geri çekti, kendisi bütün metanetiyle ilerledi ve söze başladı:

"Ey Ensar! Siz kendi nÂmınıza saydığınız bütün bu faziletlere sahipsiniz. Fakat hakikat şudur ki; Araplar, Kureyş'in riyaset (başkanlık) ve hükümeti etrafında toplanırlar. Bu işi başkasına vermezler. Size bu iki kişiden birini seçmenizi tavsiye ediyorum." dedi.

Bir eliyle Ebû Ubeyde'yi diğer eliyle Hz. Ömer'i tutarak ikisini ileri sürdü ve aralarında durdu.

Hz. Ebû-Bekr'in bu sözleri oradakileri uyardı. Hz. Ebû-Bekr'in sözleri son derece açık ve bütün hakikati anlatıyordu. Ensarın bir hükümet kurmasına imkân yoktu ve onların tüm Arabistanı kapsayan milli bir birlik kurmasına yeterli nüfuzları mevcut değildi. Onların iyilikleri, yardımları biliniyordu fakat İslâmiyetin toplu birliğini kurabilmeleri ve onu muhafaza edebilmeleri söz konusu olunca, özellikle bu vahdet, birlik darmadağın olurdu.

İşte asıl hakikat burada, Hz. Ebû-Bekr bu gerçeği anlatırken yeni devletin riyasetine lâyık gördüğü iki adayı gösterdi.

Herkesin mühim ve karışık düşünceleri olduğu buhrandan nasıl çıkılacağı düşünülürken, Hz. Ebû-Bekr'in riyaset (başkan) adaylarını göstermesi karışıklığı çözmüştü.

Hz. Ömer, Hz. Ebû-Bekr'in kendisini aday gösterdiğini duyar duymaz ani bir hareketle Hz. Ebû-Bekr'in elini tuttu, açtı ve:

"Benim gücüm senin içindir ve senin gücünün yardımcısıdır." dedi ve ona biat etti.[1]

Sa'd oğlu Bişr de hemen biat etti.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.310; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.56; Abdurrezzak-Musannef, c.5, s.444

Bunun üzerine halk Hz. Ebû-Bekr'in başına yığılıp biat ettiler. Az kalsın Ubâde oğlu Sa'd'i döşeğinde çiğneyeceklerdi. Ubâde oğlu Sa'd'ın adamlarından birisi:

"Ubâde oğlu Sa'd'i öldürünüz!"[1] dedi. Hz. Ömer:

"Allah, onu öldürsün! Çünkü o, fitne sahibidir." dedi.

Hz. Ebû-Bekr'e, Ensardan Ubâde oğlu Sa'd'den başka biat etmeyen kalmadı.[2]

Sa'd oğlu Bişr biat ettiği zaman Münzir oğlu Hubab:

"Ey Sa'd oğlu Bişr! Sen bunu amcÂmin oğlunun emirliğini kıskandığın için yaptın!" diyerek seslendi. Sa'd oğlu Bişr:

"Hayır! Ben, Allah'ın Kureyşlilere bahşettiği bir hak üzerinde onlarla çekişmemi hoş bulmadım." dedi.

Sa'd oğlu Bişr'in işi Kureyş'e bıraktığını ve Hz. Ebû-Bekr'e biat ettiğini görünce, içlerinde Akabe biatının temsilcilerinden Hudayr oğlu Useyd'in de bulunduğu Evsler birbirlerine; Hazreçliler üzerimize bir kere hâkim olacak olurlarsa bu felâketi kendilerine temelli tahsis ve sizi ondan mahrum ederler! Kalkınız! Ebû-Bekr'e biat ediniz, dediler ve hepsi kalkıp biat ettiler.

Ubâde oğlu Sa'd ve Hazreçliler hayal kırıklığına uğradılar.

Eslemlerin cemaati de sokakları dolduran halkı gelerek biat ettiler.

Hz. Ömer onları görünce, yardım göreceklerine kanaat getirdi.

Ubâde oğlu Sa'd: "Beni buradan kaldırıp, götürünüz!" dedi. Onu kendi evine taşıdılar.

Hz. Ebû-Bekr'i ve Hz. Ömer'i, Peygamberimizin evinde bekleyen Hz. Ali ve Hz. Abbas'a Hz. Ömer:

"Biz, Ebû-Bekr'e biat işinden daha sağlÂmını bulamadık, göremedik!

Ensar kavminin yanından biat yapmadan ayrılsaydık, bizden sonra kendi kendilerine biat edeceklerinden korktuk!

Biz onlara biat etseydik arzu etmediğimiz bir şey üzerine biat etmiş olacaktık. Karşı koysaydık ortaya fitne ve fesat çıkacaktı." dedi.

Sakife toplantısı Peygamberimizin vefat ettiği gün yapılmış, Hz. Ebû-Bekr'in riyasetine karar verildikten sonra herkes dağılmış, huzura kavuşmuşlardı.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.269; Buharî-Sahîh, c.2, s.194; Taberî-Tarih, c.3, s.210
[2] Belâzürî-Ensab'ül-Eşraf, c.1, s.582; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.56

Ertesi günü herkes mescidde toplandı. Bu toplantıda kabile temsilcileri ve taraftarları, bütün İslâm topluluğu ve Arap kabilelerine mensup bir çok kişiler de bulunuyordu.

Müslümanlar, Peygamberimizin en eski dostu, ashabın en güzide ve en büyüğünü riyasete getirmişlerdi. Bu birliğin doğmasında Hz. Ebû-Bekr'in yüksek ruhu, metin seciyesi, geniş ve üstün muhakemesi en mühim amil (etken) olmuştur.

Hz. Ebû-Bekr, İslâmiyetin mukadderatını kurtarmak için sarf ettiği gayretin neticesine varıyordu. Çünkü bugün genel biat günüydü. Hz. Ebû-Bekr minbere çıktı ve ilk nutkunu okudu:

"Ey insanlar! Sizin en iyiniz olmadığım hâlde sizin başınıza geçmiş bulunuyorum. Vazifemi yolunda ifa edersem bana yardım ediniz, yanılırsam bana doğru yolu gösteriniz.

Doğruluk emanet, yalancılık hıyanettir.

İçinizde zayıf, hakkını alıncaya kadar benim nazarımda kuvvetlidir. İçinizdeki kuvvetli, ondan başkasının hakkını alıncaya kadar zayıftır.

Bir millet, Allah yolunda cihattan ayrılırsa, o millet zillete düşer. Bir millet de fenalık çoğalırsa bütün o millet belâya uğrar.

Ben, Allah'a ve Peygambere itaat ettikçe siz de bana itaat ediniz. Ben Allah'a ve Peygambere isyan edersem, sizin bana itaatiniz gerekmez.

Haydi namazınıza! Cenab-ı Hakk cümlenizi rahmetine lâyık eylesin!"

Hz. Ebû-Bekr minberden indi, cemaate namazı kıldırdı ve bu suretle İslâm riyaset meselesi hallolundu.

Resulullah Aleyhisselâmın vefatıyla ortaya çıkan mühim buhranlar bertaraf edilmiş, Hz. Ebû-Bekr'in şuurlu imanı, yüksek muhakemesi hakikati tam kavrayarak, mükemmel surette belâlı vaziyeti kurtarmış, en önemli buhranlar başarıyla giderilmiştir.

Hz. Ali'nin Halifeliğe ve Savaşmaya Teşvik Edilmesi

Peygamberimiz vefat ettiği ve Hz. Ebû-Bekr'in, Hz. Ömer tarafından dışarı çağırılarak Peygamberimizin yanından çıkıp gittiği sırada Peygamberimizin yanında Hz. Ali ve Hz. Abbas ile Avvam oğlu Zübeyr kalmıştı.

Hz. Abbas, Hz. Ali ile baş başa kalınca, ona:

"Resulullah Aleyhisselâmın hilafet işini senden başkasına vasiyet ettiğine dair bir şey biliyor musun?" diye sordu. Hz. Ali:

"Hayır! Bu konuda bir şey bilmiyorum!" dedi.

Bunun üzerine Hz. Abbas; Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer ve daha başkalarıyla konuşarak, onlara; Resulullah Aleyhisselâmın onlara bir vasiyeti olup olmadığını sordu. Hepsinden de hayır, cevabını almıştı.

Hz. Abbas, Hz. Ali'nin yanına döndü:

"Uzat elini sana biat edeyim. Resulullah Aleyhisselâmın amcası, Resulullah'ın amcasının oğluna biat etmiş, denir ve ehlibeyt de sana biat eder. Halk da biat eder." dedi.[1] Hz. Ali:

"Allah, senin iyiliğini versin ey amca! Bu işi bizden gayrı kim ister ki? Bunu bizden başka kim umar ki?" dedi. Hz. Abbas:

"Sanırım ki uman olacaktır!" dedi.

Bu sırada Hz. Ebû-Bekr'e biat edildiği sırada tekbir sesleri işitildi. Hz. Ali:

"Bu nedir?" diye sordu. Hz. Abbas:

"Bu seni davet ettiğim, senin de yanaşmadığın şeydir!" dedi. Hz. Ali:

"Öyle şey olur mu?" dedi. Hz. Abbas:

"Hiçbir zaman bunun gibisi görülmemiştir. Sana söylememiş miydim!" dedi.[2]

Müslümanlar, Hz. Ebû-Bekr'e biat etmek üzere toplandıkları zaman Harb oğlu Ebû Süfyan:

"Ben kandan başkasıyla söndürülmeyecek bir toz duman görüyorum.

Ey Abd-i Menaf hanedanı! Size ait işleri Ebû-Bekr'e mi bırakıyorsunuz?

Neredeler o iki zayıflar?

Neredeler o iki zeliller? Ali ve Abbaslar!

Ey Hasan'ın babası! Uzat elini biat edeyim sana.

Siz, Ebû Kuhâfe'nin oğlunun yönetim işinizi üzerine almasına nasıl razı oluyorsunuz?

Bu işi, Kureyşlilerin içinde küçücük bir kabileye nasıl verebiliriz?

İsterseniz ben onun üzerine bir taraftan süvarileri ve piyadeleri doldururum!" dedi.[3] Hz. Ali:

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.246; Makrizî-Ennizâu vettehâsum, s.33
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.247; İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülferid, c.2, s.176
[3] İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.325-326; Taberî-Tarih, c.3, s.203; Belâzürî-Ensab, c.1, s.588

"Ben asla böyle bir şeyi istemem. Yazıklar olsun sana ey Ebû Süfyan!

Müslümanlar birbirlerinin evlerine ve akrabalarına gelirlerse nasihat eder, hayırlı öğüt verirler.

Münafıklar da birbirlerinin yurtlarına ve akrabalarına yaklaşırlarsa hainlik ve yaramazlık eder, ortalığı karıştırırlar!

Ey Ebû Süfyan! Sen bununla ancak fitne ve fesat çıkarmak istiyor, İslâmiyete ve Müslümanlığa düşmanlığı sürdürüp duruyorsun. Fakat bununla onlara hiçbir zarar veremeyeceksiniz.

Senin nasihatın bize gerekmez.

Biz bu işe Ebû-Bekr'i yeterli görüyor ve buluyoruz. Biz, onu bu işle baş başa bıraktık. Araya girmedik." dedi.[1]

Fetih yılında Müslüman olan Harb oğlu Ebû Süfyan önceleri kalpleri İslâmiyete ısındırılacak olanlardan iken Müslümanlığını güzelleştirmiş, iyi bir Müslüman olmuştur.[2]

Mescitte Hz. Ebû-Bekr'e Biat Eden ve Geri Duran Sahabeler

Hz. Ebû-Bekr ile Cerrah oğlu Ebû Ubeyde mescide geldikleri zaman orada bulunanlar Hz. Ebû-Bekr'e biat etmeye başladılar.

O sırada içlerinde Avvam oğlu Zübeyr'in de bulunduğu halde bütüb Hâşim Oğulları Hz. Ali'nin başında, Ümeyye Oğulları Hz. Osman'ın başında ve Zühre Oğulları da Ebî Vakkas oğlu Sa'd ile Avf oğlu Abdurrahman'ın başında çevrelenmiş bulunuyorlardı.

Hz. Ömer, mescitte halkalanmış olan cemaate:

"Kalkınız, siz de Ebû-Bekr'e biat ediniz! Ben ona biat ettim. Ebsar da biat etti." dedi.

Bunun üzerine Hz. Osman ve yanında bulunan Ümeyye Oğullarıyla birlikte kalkarak Hz. Ebû-Bekr'e biat ettiler.

Ebî Vakkas oğlu Sa'd ile Avf oğlu Abdurrahman da yanlarında bulunan Zühre Oğullarıyla birlikte kalkıp Hz. Ebû-Bekr'e biat ettiler.

Fakat Hz. Ali ile Hz. Abbas ve Hâşim Oğullarından bulunanlar biat etmeksizin oradan ayrıldılar.[3]

---

[1] Taberî-Tarih, c.3, s.202-203; Belâzürî-Ensab, c.1, s.588; İbn-i Esîr-Kâmil, c.2, s.326
[2] İbn-i Esîr-Üsdülgabe, c.6, s.149
[3] İbn-i Kutaybe-El'imame vessiyase, c.1, s.17-18

Hz. Ali, Hz. Abbas, Abbas oğlu Fadl, Avvam oğlu Zübeyr, Sâid oğlu Hâlid, Amr oğlu Mikdad, Selmân-ı Fârisî, Ebû Zerr-ül Gıfarî, Yâsir oğlu Ammar, Âzib oğlu Berâ, Kâ'b oğlu Übey... biat etmeyenler arasındaydı.[1]

Hz. Ali'nin Hz. Ebû-Bekr'e Sitem Etmesi

Hz. Ali, Hz. Ebû-Bekr'e:

"Bize hiç danışmadan hakkımıza riayet etmedin!" diye sitem etti.

Hz. Ebû-Bekr: "Evet, öyle oldu! Fakat ben ortaya fitne çıkmasından korktum!" dedi.

Yaşanan En Tehlikeli ve Korkulu Devre

Ebû Hüreyre der ki:

"Eğer Ebû-Bekr olmasaydı, Muhammed Aleyhisselâmın vefatından sonra ümmeti Muhammed helâk olurdu.[2]

Kendisinden başka ilâh bulunmayan o Allah'a andolsun ki Ebû-Bekr halifeliği üzerine almasaydı, yüce Allah'a ibadet eden olmazdı!" dedi.

Hz. Âişe de: "Babam, Arapların dinden döndükleri günlerde kılıcını sıyırıp devesine binince, Ebû Talib oğlu Ali yanına vardı, devesinin yularından tutup:

"Sana, Resulullah Aleyhisselâmın Uhud savaşı gününde söylediğini söylüyorum. Sok kılıcını kınına da kendini tehlikeye atıp bizi acı günde bırakma. Senin başına bir felâket gelecek olursa senden sonra artık İslâmiyet temelli düzelmez." dedi.[3]

Yine Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre; Peygamberimizin vefatı üzerine Arap kabilelerinden bir çokları dinden döndüler.

Yahudilik, Hristiyanlık ve münafıklık ortaya çıkmaya başladı. Müslümanlar kış gecesinde yağmura tutulup dağılan koyunlara döndüler. Hatta o zaman Mekkelilerin çoğu İslâmiyetten dönmeye hazırlandılar.

Mekke valisi Esîd oğlu Attâb gizlendi.

Amr oğlu Süheyl, Kâbe'nin kapısına dikilerek Mekkelilere seslendi. Halk başına toplanınca:

"Ey Mekkeliler! Siz Müslüman olanların sonuncusu oldunuz. Sakın dinden, Müslümanlıktan dönenlerin ilki olmayınız.

---

[1] Yakubî-Tarih, c.2, s.124
[2] Süheylî-Ravdulunf, c.7, s.591
[3] Demirî-Hayât, c.1, s.70-71

Yüce Allah, Resulullah Aleyhisselâmın buyurduğu gibi bu işi muhakkak tamamlayacaktır.

Ben, onu şu bulunduğum yerde tek başına dikilerek, benimle birlikte *LÂ İLAHE İLLALLAH* deyiniz de size bakarak Araplar dine girip Arap olmayanlar size cizye ödesin.

Ben iyi biliyorum ki güneşin doğması ve batması devam ettiği müddetçe bu din devam edecektir.

Aranızdaki o kişi sizi aldatmasın. Benim bildiğimi bu kişi de bilir!

Fakat Hâşim Oğullarına olan kıskançlığı onun kalbini mühürhemiştir.

Ey insanlar! Siz, emrinize itaat ediniz ve zekâtlarınızı ona ödeyiniz. Eğer İslâmiyet işi sonuna kadar devam etmezse ben sizin zekâtlarınızı size geri vermeye kefilim." dedi ve ağladı.

Bunun üzerine halk yatıştı.[1]

Amr oğlu Süheyl'in yaptığı bu etkili konuşma ile Mekkeliler dinden dönmekten vazgeçince Mekke valisi Esîd oğlu Attâb ortaya çıkabildi.

Peygamberimiz Ne Zaman ve Kimler Tarafından Yıkandı

Peygamberimiz, pazartesi günü öğleye doğru vefat etmişti. Hz. Ömer gibi bazı sahabeler, Peygamberimizin ölmediğini, ölmeyeceğini söylüyorlar, vefat etti diyenleri tehdit ediyorlar; bazıları da:

"Resulullah Aleyhisselâmı gömmeyiz çünkü o vefat etmemiştir." diyerek sesleniyorlar, Hz. Abbas'ın uyarıları ve Peygamberimizi gömmeye engel olmaları hususundaki çabaları etkisiz kalıyordu.

İlâhi ayetlerle yapılan öğütler halkı, Peygamberimizin vefatına inandırmış ve yatıştırmış olan Hz. Ebû-Bekr ise Hazreçlilerin Benî Sâide bahçesinde halifelik işini kendileri için gerçekleştirme girişiminde bulundukları haberini alınca Peygamberimizin başından ayrılarak Benî Sâide gölgeliğine koşup onları yatıştırmak, biatlerini almak ve bunun hemen arkasından da mescitte bütün halktan biat alma işini gerçekleştirmekle uğraşmıştı.

Pazartesi günü böylece; öğleden akşama kadar Müslümanlar arasındaki anlaşmazlıkları ve tefrikaları gidermek çabaları ile geçti.

Peygamberimizi yıkama, kefenleme ve defnetme işi de ertesi güne kalmıştı.[2]

---

[1] Belâzürî-Ensab, c.1, s.304
[2] Belâzürî-Ensab, c.1, s.567

Biat işi bittikten sonra salı günü Peygamberimizi yıkamak için evde toplandılar. Toplananlar Peygamberimizin aile halkı olup bunlarda; Hz. Ali, Hz. Abbas, Abbas oğlu Fadl, Abbas oğlu Kusem, Zeyd oğlu Usâme ve Peygamberimizin azatlısı Şukran (Sâlih) idi.[1]

Başkalarını içeri almamak için kapıyı üzerlerine kilitlediler.

Ensar; biz, Resulullah Aleyhisselâmın dayılarıyız. İslâmiyette de belirli bir yerimiz vardır, diyerek seslendiler.

Kureyşliler; biz de Resulullah Aleyhisselâmın baba tarafından akrabasıyız, diyerek seslendiler.

Hz. Ebû-Bekr: "Ey Müslümanlar cemaati! Her kavmin kendi cenazelerine başkalarından ziyade öncelik hakkı vardır.

Size Allah adına ant veriyorum.

Siz girerseniz, onları Resulullah Aleyhisselâmın hizmetinden geriletirsiniz. Çağrılandan başka hiç kimse içeri girmeyecektir." diyerek bağırdı.

Ensar; "bizim içeri girmeye hakkımız var. Çünkü o, bizim kız kardeşimizin oğludur." dediler ve Hz. Ebû-Bekr ile görüşmek istediler. Hz. Ebû-Bekr:

"Ensarın Ali ve Abbas ile görüşmeleri daha yerinde olur. Çünkü onların yanına ancak kendilerinin istedikleri kimseler girebilir." dedi.

Hazreçlerden Benî Avf ve Bedir savaşına katılmış olan sahabelerden Havlî oğlu Evs, Hz. Ali'ye:

"Ey Ali! Allah aşkına, Resulullah Aleyhisselâmın hizmetinden bizi de nasiplendir!" diye yalvardı. Hz. Ali, ona:

"Gir içeri!" dedi.

Havlî oğlu Evs içeri girip oturdu. Peygamberimizin yıkanmasında bulundu.

Peygamberimizi yıkamaya başlamak istedikleri zaman ne yapacaklarını bilemediler. Üzerindeki elbisesini çıkarıp çıkarmamakta tereddüte düştüler.

Evin bir köşesinden kim olduğunu anlayamadıkları birisinin:

"Peygamberinizi, üzerinde elbisesi olduğu hâlde yıkayınız! Peygamberinizin gömleğini soymayınız! diyerek seslenildiğini işittiler.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.312; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.260; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.278-279

Hemen yıkamaya kalktılar.

Peygamberimiz hastalığı sırasında Hz. Ali'ye, öldüğüm zaman beni sen yıka! buyurmuştu. Hz. Ali:

"Ya Resulullah, ben hiç ölü yıkamadım ki!" demişti. Peygamberimiz:

"Yıkama işi sana hazırlanacak, kolaylaştırılacak!

Beni, senden başka kimse yıkamasın. Benim edep yerimi hiç kimse görmesin! Aksi takdirde onun gözünün nuru söner!" buyurmuştu.

Peygamberimizi yıkamak için Haysemî oğlu Sa'dlerin Kubâ'daki Cars kuyusundan su getirtilmişti. Peygamberimiz o kuyunun suyunu içerdi.

Havlî oğlu Evs testi ile su taşıyor, Hz. Abbas, Abbas oğlu Kusem ve Şukran, Peygamberimizin gömleğinin üzerine su döküyorlardı.

Abbas oğlu Fadl ile Zeyd oğlu Usâme gözleri bağlı olarak Hz. Ali'ye su veriyorlardı.

Hz. Ali de elinde bir bez sarılı olduğu hâlde gömlek üzerinden oğuşturarak Peygamberimizi yıkıyordu.

Peygamberimizin karnı sıvazlandığı zaman evin içine misk kokusu gibi bir benzerini daha görmedikleri güzel bir koku yayıldı. Hz. Ali:

"Sen diri iken de ölü iken de ne kadar temizsindir!" dedi ve Peygamberimizi bağrına bastı.

Hz. Abbas ile oğulları Kusem ile Fadl da bir yandan öbür yana çevirdiler.

Hz. Ali: "Resulullah'ın yıkama işi bitinceye kadar hiçbir uzuv tutmadım ki onu, benimle birlikte otuz kişi de tutup bir yandan öbür yana çeviriyordu sanki!" demiştir.

Peygamberimizi gömlek içinde su ve sidr ile üç kere yıkadılar.

İlkinde yalnız tatlı su ile, ikincisinde su ve sidr ile, üçüncüsün de ise su ve kâfur ile yıkandı.

Peygamberimiz böylece yıkandıktan sonra kuruladılar, sonra da ölülere yapılagelen şeyleri Peygamberimize de yaptılar.

Hz. Ali'nin yanında misk kokusu bulunuyordu. Onunla kokulanmasını tavsiye etti.[1]

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.312-313; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.277-278, 280-281; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.260, c.6, s.267; Belâzürî-Ensab, c.1, s.569-571; Serahsî-Mebsut, c.2, s.59

Peygamberimizin kefene sarılmasında Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre: Peygamberimizi gömlek ve sarık hariç, pamuktan dokunmuş sühûliye denilen üç parça beyaz Yemen bezine sardılar ki bunlar; izar, lifâfe gibi baştan ayağa kadar örtü ile rida gibi yakasız, yensiz, etrafı dikişle bastırılmamış ve göğüs tarafı açılmamış gömlekten ibaretti.[1]

Peygamberimizi kefene sarma işi de Hz. Ali ile Hz. Abbas, Abbas oğlu Fadl ve Şukran tarafından yapıldı.

Peygamberimizin Üzerine Namaz Kılınması

Salı günü öğleye doğru yıkama ve kefene sarma işi tamamlanınca Peygamberimiz yatağın üzerine kondu. Peygamberimizin namazını önce melekler kıldı.[2] Hz. Ali:

"Hiç kimse Resulullah Aleyhisselâm üzerine imamsız cenaze namazı kılınabilir mi diye şüphelenmesin!

Resulullah, sizin diri iken de ölü iken de imÂminızdır!" dedi ve Peygamberimizin huzurunda ayakta durarak:

"Ey Peygamber, selâm, Allah'ın rahmet ve bereketleri senin üzerine olsun!

Ey Allah'ım! Biz, onun kendisine tarafından indirilmiş olanları tebliğ ettiğine ve ümmetine nasihatta bulunduğuna, Allah'ın dinini üstün kılıncaya ve kelimesini tamamlayıncaya kadar Allah yolunda savaştığına şahadet ederiz.

Ey Allah'ım! Bizleri, Allah'ın ona indirdiği şeylere uyan kişilerden eyle, ondan sonra da bize bu yolda sebat ver onunla aramızı birleştir!" diyerek dua ediyor cemaat de Âmin diyordu.

Hâşim Oğullarının erkekleri böylece namaz kıldıktan sonra odadan çıktılar.

Sonra Hâşim Oğullarının kadınları, ondan sonra da Hâşim Oğullarının çocukları kıldılar.[3]

Bir takım kapıdan gidiyor, imamsız olarak kendi başlarına Peygamberimizin üzerine namaz kıldıktan sonra diğer kapıdan çıkıyorlardı.

Sonra Hz. Ebû-Bekr ile Hz. Ömer yanlarında Muhacir ve Ensardan evin alabileceği kadar kişiler girip saf oldular. Hz. Ebû-Bekr ile Hz. Ömer ilk safta Peygamberimizin huzurunda durdular:

"Ey Peygamber, selâm, Allah'ın rahmet ve bereketleri senin üzerine olsun!

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.281-283, 285; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.93, 118; Buharî-Sahîh, c.2, s.75; Belâzürî-Ensab, c.1, s.571

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.314; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.290-291; Kastalanî-Mevahib, c.2, s.500

[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.290-291

Biz şahadet ederiz ki sen Peygamberlik vazifesini tebliğ ettin, ümmetine nasihatte bulundun. Allah'ın dinini üstün kılıncaya kadar Allah yolunda savaştın.

Ey Allah'ım! Biz, onun kendisine indirilenleri tebliğ ettiğine ve ümmetine nasihatte bulunduğuna, Allah dinini üstün kılıncaya ve kelimesini tamamlayıncaya kadar Allah yolunda savaştığına, Allah'a ve onun birliğine, eşi ortağı olmadığına iman ettiğine şahadet ediyoruz.

Ey Allah'ım! Resulüne indirmiş olduğun sözlere bizi uyan kişilerden eyle. Çünkü; Resulullah, müminler hakkında çok şefkatli ve merhametlidir.

Biz bu imanımızdan dolayı ne bir karşılık dileriz ne de onun yerine hiçbir zaman ve hiçbir paha ve menfaati satın alamayız." diyerek dua ettiler. Cemaat de Âmin, dedi.

Onlar çıktıktan sonra başkaları girip namaz kıldılar. Cenaze namazının kılınması çarşamba gecesine kadar devam etti.

Namaz bittikten sonra Hz. Ömer:

"Cenazeyi ve cenaze sahiplerini artık kendi hâllerine bırakınız!" diyerek seslendi.[1]

Peygamberimizin Defnedileceği Yerin Kararlaştırılması

Ashap, Peygamberimizi nereye defnedeceklerini de aralarında konuştular.

Kimi, onu mescidin içine gömelim, kimi ashabın yanına, Bâki kabristanına gömelim, kimi kıble tarafında bulunan ağlayan hurma kütüğünün yanına gömülsün, kimisi de Resulullah Aleyhisselâm nerede namaz kıldıysa oraya gömülsün, dedi ve böylece de anlaşmazlığa düştüler.[2] Hz. Ebû-Bekr:

"Ona ibadet ve senada bulunmaktan Allah bizi korusun!

Biz, Resulullah Aleyhisselâmın kabrini aramızdan çıkarıp Bâki'a kadar götürmeyi de hoş bulmayız." dedi. Oradakiler:

"Öyleyse görüşün nedir ey Ebû-Bekr?" diye sordular. Hz. Ebû-Bekr:

"Kendisinden işitip de unutmadığım hadisinde Resulullah Aleyhisselâm, Allah, bir Peygamberin ruhunu gömülmesini istediği yerden başkasında almaz, buyurdu." dedi.[3]

Peygamberimiz bu hususta; bir Peygamberin ruhu gömüleceği yerden başkasında alınmaz. Hiçbir Peygambere, nerede vefat etmişse oradan başka yerde kabir kazılmaz.

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.288-290, 292; Belâzürî-Ensab, c.1, s.574-575; İbn-i Haldun-Tarih, c.2, s.2, s.63
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.290, 292; İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.314; Belâzürî-Ensab, c.1, s.573-574
[3] Tirmizî-Sünen, c.3, s.338

Hiçbir Peygamber içinde can verdiği yerden başkasında görülmemiştir!" dediği de rivayet edilir.[1]

Ashap, Hz. Ebû-Bekr'e:

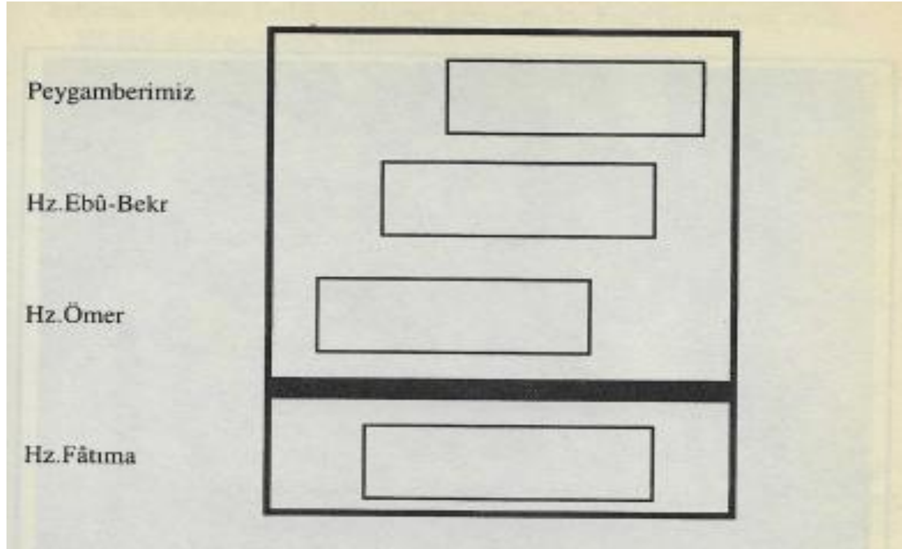
"Öyleyse Resulullah nereye defnedilecek?" diye sordular. Hz. Ebû-Bekr:

"Üzerinde vefat etmiş olduğu yere!" dedi. Ashap:

"Biz, senin hükmüne razıyız. Sen sözünle ikna ettin." dediler.

Böylece; Hz. Âişe'nin evinde, Peygamberimizin yattığı döşeğin altının kabir olmak üzere kazılması kararlaştırıldı.[2]

Peygamberimizin Kabrinin Ravza-İ Mutahhare'deki Duruşu

22 PEYGAMBERİMİZİN KABRİNİN RAVZA-İ MUTAHHARE'DEKİ DURUŞU

Peygamberimiz ile Hz. Ebû-Bekr ve Hz. Ömer'in kabirleri yukarıda görüldüğü üzere, Peygamberimizin kabri kıbleye doğru biraz ileride olup Hz. Ebû-Bekr'in başı Peygamberimizin omuzları hizasında, Hz. Ömer'in başı da Hz. Ebû-Bekr'in omuzları hizasında bulunmaktaydı.

---

[1] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.314; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.7; Mâlik-Muvatta, c.1, s.231
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.292; İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülferid, c.2, s.174

Hz. Ali'nin Hz. Ebû-Bekr'e Biat Etmesi

Hz. Ebû-Bekr'e biat olunduğu sırada Hz. Ali, ona biat konusunda gecikti ve evde oturdu. Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ali'ye haber göndererek, niçin gelmediğini ve onun riyasete geçmesinden memnun olup olmadığını sordurdu.

Hz. Ali, ona; Ebû-Bekr'in riyasetinden memnuniyetsizlik etmediğini bildirerek, Kur'an-ı Kerim'i iniş sırasıyla toplamakta olduğunu ve namazdan başka bir iş için elbisesini giymemeye ahdettiğini söyledi.[1]

Diğer taraftan Hâşimiler, Peygamberimizin amcaoğlu ve damadı olan Hz. Ali'nin bu makama geçmesini istiyorlardı.

Hz. Ebû-Bekr'in intihabından sonra Hâşimilerin ümmete karşı gelmelerine imkân yoktu. Nitekim Hz. Ömer tarafından yapılan bir ihtar Hâşimilerin dağılmalarına kâfi gelmişti.

Peygamberimizin Kabri Şerifi

23 Peygamberimizin Kabri Şerifi

---

[1] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.101

Hz. Ömer, Hz. Fâtıma'nın evine gelerek:

"Ey Peygamberin kızı, yemin ederim ki seni herkesten fazla sever, sana hürmet ederiz. Fakat bunlar senin evinde toplanmakta devam ederlerse senin evini yakarım." demişti.

Hâşimiler de bir daha Hz. Fâtıma'nın evinde toplanmamışlardı.

Hâşimilerin durumları böyle olunca, Hz. Ali'nin biat etmekte gecikmesinin sebebi ne olabilirdi? Bu soruya verilecek cevap, Hz. Fâtıma'nın Hz. Ebû-Bekr'e karşı son derece kızgın olmasıdır. Bunun sebebi de Resulullah Aleyhisselâmın mirası meselesiydi.

Bu miras, Medine'de bir bağ ile Hayber ve Fedek arazisidir. Medine'deki bağdan amaç: ya Benî Nasr'ın tarlalarından bir parça yahut Hicretin üçüncü senesinde Uhud olayı münasebetiyle Muhayrık adında bir Yahudi tarafından Peygamberimize hediye edilen bahçedir. Sahîh rivayetler, Peygamberimizin buraların mütevellisi (vakfın sahibi, idare edicisi) olduğudur.

"Buharî" sahîhinde şu rivayeti nakleder:

Resulullah Aleyhisselâmın kızı Fâtıma, Hz. Ebû-Bekr'e haber göndererek; babasının Medine, Fedek ve Hayber ganimetinden beşte bir mirasını istedi.

Hz. Ebû-Bekr şu cevabı verdi:

"Resulullah Aleyhisselâm, bizim mirasımız yoktur, bizim terk ettiğimiz sadakadır. Ali Muhammed (Muhammed Ailesi) bundan yer, demişti.

Ben de Resulullah Aleyhisselâmın sadaka hakkında yaptığından bir şeyi değiştiremem. Ancak onun yaptığını yaparım." dedi ve Hz. Ebû-Bekr bunlardan Hz. Fâtıma'ya bir şey vermeye razı olmadı.

Hz. Fâtıma bu yüzden Hz. Ebû-Bekr'e kızgındı ve onu terketti ve ölünceye kadar da onunla konuşmadı.

Hz. Fâtıma, Peygamberimizin vefatından sonra altı ay yaşadı.

Hz. Fâtıma vefat edince kocası Hz. Ali, onu geceleyin kabrine defnederek Ebû-Bekr'e haber vermedi.

Hz. Fâtıma'nın cenaze namazını Hz. Ali kılmıştı.[1]

Hz. Ali, Hz. Ebû-Bekr'e haber göndererek onu davet etti ve yalnız başına gelmesini istedi. Çünkü Hz. Ömer ile birlikte gelmesinden endişe ediyordu.

---

[1] Buharî-Sahîh, Beşinci cüz, Gazve-i Hayber, s.82, İstanbul Baskı, Hz.Ebû-Bekr

Hz. Ali, Hz. Ebû-Bekr'i görünce şahadet getirdi. Sonra da şu sözleri söyledi:

"Biz, senin fazlı faziletini, Allah'ın sana neler ihsan ettiğini biliyoruz. Allah'ın sana verdiği nimetten dolayı sana haset etmiyoruz. Fakat sen bize karşı sert davrandın! Biz, Peygambere akrabalığımız dolayısıyla kendimizi bir hisse sahibi sanmıştık."

Hz. Ali'nin sözlerini dinleyen Ebû-Bekr'in gözleri yaşardı. Söz sırası Hz. Ebû-Bekr'e gelince şu sözleri söyledi:

"Nefsimi yedi kudretinde (kudret elinde) tutan Allah adına yemin ederim ki Resulullah Aleyhisselâmın akrabasını gözetmek benim için kendi akrabamı gözetmekten daha çok sevimlidir.

Bu mallar yüzünden aramızda hasıl olana gelince; ben yalnız hayrı kastettim. Resulullah Aleyhisselâmın yaptığını gördüğüm her şeyi yaptım." dedi.

Hz. Ali: "Bugün öğleden sonra sana biat edeceğim." dedi.

Hz. Ebû-Bekr öğle namazından sonra minbere çıktı. Şahadet getirdi ve Hz. Ali'nin biat hususunda gecikmesinin sebebini anlatarak mazeretini kabul ettiğini söyledi. Sonra istiğfar etti. Hz. Ebû-Bekr'i müteakip Hz. Ali şahadet getirerek Hz. Ebû-Bekr'in tazime şayan olduğunu söyledi. Biatte gecikmesinin Ebû-Bekr'e rekabetten ileri gelmediğini anlattı. Ancak akrabalık dolayısıyla bir hisse sahibi olduklarını sandıklarını, Ebû-Bekr'in buna engel olunca üzüldüklerini belirtti.

Hz. Ali'nin Ebû-Bekr'e biatı Müslümanları sevindirdi.

Hz. Fâtıma'nın Babası Hz. Muhammed'e Salâvatı

ALLAHÜMME SALLİ ALÂ MEN RUHUNU MİHRABÜL EVRÂHİ VEL MELÂİKETİ VEL KEVN.

(Allah'ım, salât ve selâmım o zata olsun ki ruhların, meleklerin ve varlık aleminin mihrabıdır.)

ALLAHÜMME SALLİ ALÂ MEN HÜVE İMAMÜL ENBİYÂİ VEL MÜRSELİN.

(Allah'ım, salât ve selâmım o zat üzerine olsun ki o enbiye ve mürselinin imamıdır.)

ALLAHÜMME SALLİ ALÂ MEN HÜVE İMAMÜL EHLİL CENNETİ İBÂDİLLAHİL MÜMİNİN.

(Allah'ım, salât ve selâmım o zat üzerine olsun ki o cennet ehli olan Allah'ın mümin kullarının imamıdır.)[1]

---

[1] Kitab-ı İbriz, c.2, s.76

Peygamberimizin Kabrinde Manevi Bir Kudrete Sahip Olduğu ve Verilen Salâvatı Şeriflerin Kendisine Sunulduğu:

Peygamberimiz; günlerinizin faziletlisi ve üstünü cuma günüdür. Âdem Aleyhisselâm o günde yaratılmış ve o günde vefat ettirilmiştir.

Sûr, o günde üfürülecek ve bütün canlılar o gün dirilecektir.

Cuma gününde benim üzerime salâtu selâm getirmeyi çoğaltınız. Çünkü sizin salâtu selâmınız bana sunulur." buyurdu.

"Ya Resulullah, kabrinizde çürümüş, bir kemik hâline gelmiş bulunurken bizim salâtu selâmımız sana nasıl sunulur?" diye sordular. Peygamberimiz:

"Biliniz ki Allah, Peygamberlerin cesetlerini yiyip çürütmeyi yere haram kılmıştır. Allah'ın Peygamberi diridir ve rızıklıdır.[1]

Bir kimse bana selâm verince muhakkak Allah bana ruhumu iade eder ben de onun selâmına karşılık veririm." buyurmuştur.[2]

Buna göre Peygamberimizin yüce makÂminda bulunan ruhu, kabrindeki bedeniyle ilişkisini devam ettirmektedir.

Peygamberimiz başka bir hadisinde de:

"Allah'ın yeryüzünde gezen melekleri vardır ki ümmetim tarafından salâtu selâmlarını bana ulaştırırlar.[3]

Sağlığım sizin için hayırlıdır. Siz benimle konuşursunuz ben de sizinle konuşurum.

Vefatım da sizin için hayırlıdır. Amelleriniz bana arz olunur. Hayırlı amellerinizi gördüm mü ondan dolayı Allah'a hamdederim.

Kötü amellerinizi gördüm mü sizin için Allah'tan mağfiret ve yarlığanma dilerim." buyurmuştur.[4]

El-Ahzab Sûresi ayet 56:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ اللهَ وَمَلٰٓئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّۜ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلٖيماً

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.8; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.524; Nesaî-Sünen, c.3, s.91-92
[2] Suyuti-Camiussagir, c.2, s.148
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, 3666 ncı hadis, Nesaî-Sünen, c.3, s.43
[4] Hersemî-Mecmauzzevaid, c.9, s.24

“ŞÜPHESİZ Kİ ALLAH VE MELEKLERİ O PEYGAMBERE ÇOK SALÂT (ve tekrim) EDERLER. EY İMAN EDENLER, SİZ DE ONA SALÂT EDİN, TAM BİR TESLİMİYETLE DE SELÂM VERİN.”[1]

Ashaptan Ka’b Urve der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm yanımıza gelince, kendisine:

“Ya Resulullah, sana nasıl selâm vereceğimizi öğrendik ama salâtu selâmı nasıl getireceğiz?” diye sordu. Resulullah Aleyhisselâm:

“ALLAHÜMME SALLİ ALÂ MUHAMMEDİN VE ALÂ ÂL-İ MUHAMMEDİN KEMA SALLEYTE ALÂ ÂL-İ İBRAHİM İNNEKE HAMİDÜN MECİD.

ALLAHÜMME BARİK ALÂ MUHAMMEDİN VE ALÂ ÂL-İ MUHAMMEDİN KEMA BAREKTE ALÂ ÂL-İ İBRAHİM İNNEKE HAMİDÜN MECİD.” dersiniz.” buyurmuştur.

Salavatın Türkçesi:

Ey Allah’ım, İbrahim’in âline salât buyurduğun dünyada, ahirette onların şan ve şereflerini yükselttiğin gibi Muhammed’e ve âline (ailesi) de salât buyur. Onların da dünyada ve ahirette şan ve şereflerini yücelt. Muhakkak ki sen hamd edilmeye lâyıksındır, yücesindir.

Ey Allah’ım, İbrahim’in âline bereket verdiğin gibi Muhammed’e ve âline de bereket ver. Muhakkak ki sen hamd edilmeye lâyıksındır.

Peygamberimize Salâtu Selâm Getirene Yüce Allah’ın Mukabelesi

Avf oğlu Abdurrahman der ki:

“Resulullah Aleyhivesellem hurmalara doğru gidince kendisini takip ettim. Resulullah Aleyhisselâm hurmalığa girer girmez kıbleye yöneldi ve secdeye kapandı. Secdeyi o kadar uzattı ki aziz ve celil olan Allah’ın secdede onun ruhunu kabzettiğini sandım. Bakmak için yakınına giderek oturdum. Resulullah secdeden başını kaldırdı ve:

“Kim o?” diye sordu.

“Abdurrahman.” dedim.

“Ey Abdurrahman, senin burada ne işin var?” buyurdu. Ben:

“Ya Resulullah, sen secdeye kapandın ve bir kere secde ettin. Yüce Allah’ın secdede senin ruhunu kabzetmiş olmasından korktum.” dedim.

---

[1] Salât, lugat ehlinin bir çoğuna göre; dua, tebrik, temcid, tazim anlamlarını alır. Cenabıhakk’ın, Peygamberine müslümanlar hakkındaki salâtı, onları tezkiye ve ilâhi rahmete mazhar buyurmaktır. Meleklerin salâtı, dua ve istiğfardır. İnsanların ki de öyledir. Namaza, salât denilmesi onun dua olmasındandır. Allah’tan salât, rahmet; Meleklerden istiğfar; müminlerden hayır duasıdır ve farzdır.

Resulullah: "Cebrail Aleyhisselâm bana gelip; aziz ve celil Allah, sana salât getirene ben de salât getiririm, sana selâm verene ben de selâm veririm, buyuruyor.

Bunun için yüce Allah'a şükran olarak secde ettim." buyurdu.[1]

Peygamberimizin Ahiretteki Makam ve Derecesinin Yüceliği

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Kıyamet günü sûr'un son üfürülüşünden sonra yeniden başını kaldıracakların, toprağı yararak kabirlerinden çıkacakların ilki, benim.

Övünme yok!

Çıkar çıkmaz bana cennet elbiselerinden bir elbise giydirilecek. Sonra da arşın sağında duracağım ki yaratıklardan, o makamda benden başka hiç kimse duracak değildir.

Kıyamet gününde Âdem Oğullarının seyidi, ulusu benim.

Övünme yok!

Hamd sancağı bana verilecek, benim elimde bulunacak. Kıyamet gününde hamd sancağını ben taşıyacağım.

Övünme yok!

Kıyamet günü, Peygamberlerin imamı, hatibi ve onların şefaat sahibi de ben olacağım.

Övünme yok!

O gün; Âdem ve Peygamberlerin hiçbiri yoktur ki benim sancağımın altında bulunmasın.

Övünme yok!

Bana, vesileyi dileyiniz. Bu vesile, cennette öyle bir derecedir ki Allah'ın kullarından yalnız bir kula lâyıktır. O kulun da ben olmamı umarım.

Her kim bana vesileyi dilerse kendisi şefaate lâyık olur. Her Peygamber de duasını önceden yapmış bulunmaktadır. Fakat ben duamı kıyamet gününde ümmetime şefaat etmek için saklamışımdır.

Kıyamet gününde ilk şefaat eden ve şefaati kabul buyrulan benim.

Övünme yok!

---

[1] Müslim-Sahîh, c.4, s.1782; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.1440

Cennetin kapılarının halkalarını ilk çakacak ve Allah da bana kapıları açacak ve yanımda müminlerin fakirleri olduğu hâlde beni cennete koyacaktır.

Övünme yok!

Öncekilerin ve sonrakilerin Allah katında en değerlisi benim.

Övünme yok!

Kıyamet gününde sustukları zaman insanların hatipleri benim.

Tutuldukları zaman şefaatçileri benim.

Yeise ve ümitsizliğe düştükleri zaman cennetle müjdeleyecekleri benim.

Yüce Allah, kıyamet gününde bütün insanları; öncekileri, sonrakileri düz bir yerde toplayacak. Öyle ki kendilerini çağıran sesini ayrı ayrı hepsine duyurabilecek. Göz hepsini görebilecek. İnsanların gam ve sıkıntıları dayanılmaz, çekilmez dereceyi bulacak.

Güneş o gün kullara bir veya iki mil kadar yaklaştırılacak, onları eritecek.

Amellerinin derecesine göre kullar tere batacaklar. Ter; kiminin aşık kemiklerine, kiminin dizlerine, kiminin böğürlerine kadar çıkacak.

Kimini de gemleyecek.

O gün, adam var ki ter kendisini boğacak dereceye çıkacak da; ya Rab, Cehenneme atmakla da olsa beni rahata erdir, diyecektir.

Bunun üzerine insanlar, birbirlerine; hâlinizi görmüyor musunuz?

Başınıza geleni görmüyor musunuz?

Rabbinizin katında kendinize şefaat edecek birini bulup daha başınızın çaresine bakmayacak mısınız? diyecekler.

Birbirlerine; Âdem'e gidiniz, deyip Âdem'e varacaklar ve:

"Ey Âdem, sen insanların babasısın. Allah, seni kudret eliyle yaratmış, ruhundan sana ruh nefhetmiş (üflemiş), meleklere emir buyurmuş, onlar da sana secde etmişlerdir. Allah, sana her şeyin isimlerini bildirmiştir.

Sen, bizim ne hâlde olduğumuzu bilmiyor, başımıza neler geldiğini görmüyor musun?

Rabbinin katında bize şefaat et! Bizi şu bulunduğumuz müşkül mevkiiden kurtarsın!" diyecekler.

Âdem ise onlara; yüce Rabbim bugün öyle gazaba gelmiştir ki ne bundan önce bu derece gazaba gelmiş ne de bundan sonra bu derece gazaba gelir.

Hem ben de sizin düşmüş olduğunuz isyan durumu gibi müşkül bir duruma düşmüş bulunuyorum. Vaktiyle o, bana ağacın meyvesinden yemeyi yasaklamıştı da ben onu yiyerek kendisine asi olmuştum. Ben bugün ancak kendimi düşünebilirim kendimi!

Ben, sizin için şefaat edebilecek hâlde ve mevkide değilim. Siz, benden başkasına gidiniz.

Babanızdan sonra babanız olan Allah'ın tufandan sonra yeryüzü halkına gönderdiği ilk Peygamber bulunan Nuh'a gidiniz." diyecek.

Bunun üzerine Nuh'a varıp:

"Ey Nuh, sen tufandan sonra yeryüzü halkına gönderilen Peygamberlerin ilkisin! Allah, seni şükredici bir kul olarak adlandırmış, seçmiş. Senin duanı kabul buyurup yeryüzünde kâfirlerden yurt tutan hiçbir kimse bırakmamıştır!

Rabbin katında bize şefaat et, Bizim ne hâlde olduğumuzu bilmiyor, başımıza neler geldiğini görmüyor musun?" diyecekler.

Nuh da: "Rabbim bugün öyle gazaba gelmiştir ki ne bundan önce bu kadar gazaba gelmişliği var ne de bundan sonra bu derece gazaba gelir.

Hem benim bir duam vardır ki onu kavmim aleyhinde yapmış bulunuyorum.

Ben bugün ancak kendimi düşünebilirim kendimi!

Ben, sizin için şefaat edebilecek hâlde ve mevkide değilim.

Siz, benden başkasına Halil'ür Rahman'a, İbrahim'e gidiniz.

Yüce Allah, onu halil ve dost edinmiştir." diyecek.

İbrahim'e varacaklar:

"Ey İbrahim! Sen, Allah'ın Peygamberi ve yeryüzü halkından onun halili ve dostusundur. Rabbin katında bize şefaat et!

Sen, bizim ne hâlde olduğumuzu bilmiyor, başımıza neler geldiğini görmüyor musun?" diyecekler.

İbrahim ise onlara: "Rabbim bugün öyle bir gazaba gelmiştir ki ne bundan önce böyle gazaba gelmiştir ne de bundan sonra bu derece gazaba gelir.

Hem ben asılsız yere üç söz söylemişimdir, diyecek, onları anlatacak.

Ben bugün ancak kendimi düşünebilirim kendimi!

Ben, sizin için şefaat edebilecek hâlde ve mevkide değilim. Siz, benden başkasına gidiniz. Musa'ya gidiniz.

Çünkü yüce Allah, onunla konuşmuş, ona Tevrat’ı vermiştir.” diyecek.

Bunun üzerine Musa’ya gidecekler. Ona:

“Ey Musa, sen, Allah’ın Resulüsün, Allah, seni risaletleriyle ve seninle konuşmasıyla insanlara üstün kılmıştır.

Sen, bizim için Rabbin katında şefaat et! Sen, bizim ne hâlde olduğumuzu bilmiyor, başımıza neler geldiğini görmüyor musun?” diyecekler.

Musa ise onlara: “Rabbim bugün öyle gazaba gelmiştir ki ne bundan önce bu derece gazaba gelmiştir ne de bundan sonra bu derecede gazaba gelir.

Hem ben, öldürmem bana emredilmemiş bir adamı öldürmüşümdür.

Ben şimdi ancak kendimi düşünebilirim kendimi!

Ben, sizin için şefaat edebilecek hâlde ve mevkide değilim. Siz, benden başkasına gidiniz. İsa’ya gidiniz.

Çünkü o, anadan doğma körlerin gözünü açar, alaca illetini iyi eder, ölüleri diriltirdi. O, Allah’ın kulu, Resulü, kelimesi ve Meryem’e nefhettiği ruhudur, diyecek.

İsa’ya varacaklar ve: “Ey İsa! Sen, Allah’ın Resulüsün. Allah’ın Meryem’e ilka ettiği kelimesi ve Allah tarafından nefhedilen ruhusun! Sen, beşikte iken insanlarla konuşmuştun. Bize Rabbin katında şefaat et!

Sen, bizim ne hâlde olduğumuzu bilmiyor, başımıza neler geldiğini börmüyor musun?” diyecekler.

İsa ise onlara: “Rabbim bugün öyle bir gazaba gelmiştir ki ne bundan önce bu derece gazaba gelmişti ne de bundan sonra bu derece gazaba gelir.” diyecek.

Günah anmayacak.

Ben bugün kendimi düşünebilirim kendimi!

Ben, sizin için şefaat edebilecek hâlde ve mevkide değilim. Siz, benden başkasına gidiniz. Âdem oğullarının seyyidine, ulusuna gidiniz.

Çünkü o kıyamet günü toprağı yarılarak kabirlerinden çıkanların ilkidir.

Siz, Muhammed Aleyhisselâma gidiniz.

O, geçmiş, geçecek kusurlarını Allah’ın bağışlamış olduğu bir kuldur.

Yüce Rabbiniz katında sizin için o şefaat eder.” diyecek.

Bunun üzerine bana gelecekler.

“Ey Muhammed! Sen, Allah’ın Resulü ve Peygamberlerin sonuncususun. Allah, senin geçmiş ve geçecek bütün günahlarını bağışlamıştır. Sen, Rabbinin katında bize şefaat et!

Sen, bizim ne hâlde olduğumuzu bilmiyor, başımıza gelenleri görmüyor musun?” diyecekler.

Ben de kalkıp arşın altına geleceğim. Orada Rabbimin huzurunda secdeye kapanacağım. Sonra Allah, kendine ait hamdlerden ve senaların güzellerinden bana öylelerini feth ve ilham buyuracak ki onlar benden önce hiç kimseye feth ve ilham buyrulmuş değildir.

Sonra: “Ey Muhammed, başını kaldır! Dile, dilediğin verilecek! Şefaat et, şefaatin kabul olunacak!” denilecek.

Bunun üzerine ben de başımı kaldırıp:

“Ya Rab! Ümmetimi! Ümmetimi!” diyeceğim.

Bunun üzerine: “Ey Muhammed! Ümmetinden hesapsız olanları cennet kapılarının sağındakinden cennete koy!” denilecek.

Onlar bu kapıdan başka öteki kapılarda da insanlara ortaktırlar.

Muhammed’in varlığı kudret elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki cennet kapılarının iki kanadının arası Mekke ile Hımyer, Hacer veya Busrâ arası kadardır.

Şefaat için bana bir had çizilecek.

“Haydi git! Kimin kalbinde bir buğday yahut arpa tanesi kadar iman varsa onu Cehennemden çıkar cennete koy!” denilecek.

Ben de o had dahilinde insanları Cehennemden çıkarıp cennete koyacağım. Sonra Rabbime dönerek secdeye kapanacağım.

Allah yine dilediği kadar beni secde hâlinde bırakacak.

Sonra bana: Ey Muhammed! Başını kaldır! Söyle, sözün tutulsun! İste, istediğin verilsin! Şefaat dile, şefaatin kabul edilsin!” denilecek.

Ben de başımı kaldırarak Rabbime, kendisinin bana öğrettiği bir hamd ile hamdedeceğim. Sonra şefaatte bulunacağım.

Rabbim bana bir had çizecek.

“Haydi git! Kimin kalbinde hardal tanesi kadar iman varsa onu Cehennemden çıkar cennete koy!” denilecek.

Ben de gidip kimin kalbinde o kadar iman bulursam onu Cehennemden çıkarıp cennete koyacağım. Sonra Rabbime dönerek aynı hamdlerle hamdedeceğim.

Sonra onun için secdeye kapanacağım. Bana tekrar:

"Ey Muhammed! Başını kaldır! Söyle, sözün tutulsun! İste, istediğin verilsin! Şefaat dile, şefaatin kabul olunsun!" denilecek.

Ben de: "Ya Rab! Ümmetimi! Ümmetimi!" diyeceğim. Bana:

"Git, kalbinde hardal tanesinden çok, çok, çok daha az iman bulunan kim varsa onu da Cehennemden çıkar, cennete koy!" denilecek.

Ben de gidip kimin kalbinde azıcık iman bulursam onu cennete koyacağım. Sonra dördüncü kez Rabbime dönerek aynı hamdüsenalarla ona hamdedeceğim. Secdeye kapanacağım. Bana:

"Ey Muhammed! Başını kaldır! Söyle, sözün dinlensin! İste, isteğin verilsin! Şefaat dile, şefaatin kabul olunsun!" denilecek.

Ben gidip bunu da yapacağım.

"Ya Rabbi! Cehennemde Kur'an'ın hapsettiklerinden yani Cehennemde temelli kalmaları gerekenlerden başka kimse kalmadı!

Ya Rabbi! Allah'tan başka ilâh yok diyenlere şefaat için de bana izin ver!" diyeceğim.

Allah: "Bu senin için değildir, sana ait değildir. Fakat izzet ve kibriyama, azamet ve cibriyama yemin ederim ki Allah'tan başka ilâh yok diyenleri Cehennemden muhakkak ben çıkaracağım." buyuracak.

Ümmetimden Cehennemde, Cehennemliklerin yanında kalanlara, Cehennemlikler: "Sizin, yüce Allah'a hiçbir şeyi şerik koşmaksızın ibadet etmiş olmanızın size ne yararı oldu? Sizi, Allah'ın azabından kurtarabildi mi sanki?" diyecekler.

Bunun üzerine; yüce Allah, izzet ve celâlim hakkı için onları da Cehennemden azat edeceğim, buyuracak.

Gönderecekleri gönderecek.

Onlar kömür hâlinde Cehennemden çıkarılıp hayat ırmağının içine konulacaklar da sel ırmağında biten yabani reyhan tohumlarının çarçabuk bittiği gibi yeniden öyle bitecekler.

Onlar, iki gözlerinin arasına; bunlar, şanı aziz olan Allah'ın azatlıları yazısı yazılarak götürülüp cennete konulacaklar.

Cennet halkı onlara; bunlar Cehennemliklerdir, diyecekler.

Yüce Allah ise: “Hayır! Bunlar, aziz ve cebbar olan Allah’ın azatlılarıdır!” buyuracaktır.[1]

Peygamberimizin Bıraktığı İki Büyük Emanet

Kur’anıkerim ve Sünnetler

Peygamberimiz veda haccı hutbesinde:

“Size iki şey bıraktım ki onlara sıkı sıkı sarıldığınız takdirde hiçbir zaman delâlete düşmez, yolunuzu şaşırmazsınız.

Onlar; Allah’ın kitabı Kur’an ve Peygamberinizin sünnetleridir.” buyurdu.[2]

Allah’ın Kitabı Kur’anıkerim

Peygamberimiz başka bir hadisinde; kitabullah olarak ümmetine bıraktığı şey Kur’an-ı Kerim’dir. Kur’an kelimesi aslında mastar olup kıraat, okumak demektir.

Kur’an-ı Kerim; Arapça olarak, yüce Allah tarafından ayet, ayet ayrılıp insanlara ağır ağır, dura dura okunmak üzere Cebrail Aleyhisselâm aracılığıyla Peygamberimizin kalbine vahyedilmek, okunmak suretiyle ceste ceste (azar azar) indirilen Levh-i Mahfuz’da ve Mushaflarda yazılı, tevatürle nesilden nesile nakledilen, doğruluğunda hiç şek ve şüphe bulunmayan kitabullahtır.[3]

Kur’an-ı Kerim, Peygamberimize hiç unutmamak, hafızasından silinmemek üzere vahyolmuştur.

Yüce Allah, Kur’an-ı Kerim’de; **El-Kıyâme Sûresi, ayet 17-19:**

بِسْــــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْاٰنَهُۚ ﴿١٧﴾ فَاِذَا قَرَاْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْاٰنَهُۚ ﴿١٨﴾ ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُۜ ﴿١٩﴾

17. Onu zihninde toplayıp okumanı sağlama işi bize aittir.

18. O halde onu okuduğumuz zaman sen onun okunuşunu takip et.

19. Sonra onu anlatmak elbette bize aittir.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.4-5, 281, c.2, s.435-436, c.3, s.116, 144, c.5, s.138, c.6, s.3-4; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.1429, 1440, 1442-1443; Buharî-Sahîh, c.5, s.225-226, 147, c.6, s.34, c.7, s.145; Müslim-Sahîh, c.4, s.1782, c.1, s.180, 183-185, 189; Ebû-Davud-Sünen, c.4, s.218; Tirmizî-Sünen, c.5, s.585-588, c.4, s.622-623; Daremî-Sünen, c.1, s.30; Abdurrezzak-Musannef, c.2, s.413; Suhutî-Camiüssügir, c.1, s.80

[2] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.251

[3] Şura suresi, ayet 7; İsra suresi, ayet 106; Bakare suresi, ayet 97; Kıyâme suresi, ayet 18; İnsan suresi, ayet 23; Buruc suresi, ayet 21; Seyyid Şerif-Târifat, s.116

Peygamberimiz vahyi dinler sonra Cebrail Aleyhisselâmın okuduğunu ezberlemiş olurdu.[1]

Kur'anıkerim'deki Sûreler

Sûre	Sûre İsmi	Nâzil Olduğu Yer	Âyet Sayısı
1	Fâtiha	Mekke	7
2	Bakara	Medine	286
3	Âl-i İmrân	Medine	200
4	Nisâ	Medine	176
5	Mâide	Medine	120
6	En'âm	Medine	165
7	A'râf	Mekke	206
8	Enfâl	Medine	75
9	Tevbe	Medine	129
10	Yunus	Mekke	109
11	Hûd	Mekke	123
12	Yusuf	Mekke	111
13	Ra'd	Mekke	43

[1] Buharî-Sahîh, c.1, s.4

14	İbrahim	Mekke	52
15	Hicr	Mekke	99
16	Nahl	Mekke	128
17	İsrâ	Mekke	111
18	Kehf	Mekke	110
19	Meryem	Mekke	98
20	Tâ-Hâ	Mekke	135
21	Enbiyâ	Mekke	112
22	Hac	Medine	78
23	Mü'minûn	Mekke	118
24	Nûr	Medine	64
25	Furkan	Mekke	77
26	Şuarâ	Mekke	227
27	Neml	Mekke	93
28	Kasas	Mekke	88
29	Ankebût	Mekke	69
30	Rûm	Mekke	60

31	Lokman	Mekke	34
32	Secde	Medine	30
33	Ahzâb	Medine	73
34	Sebe'	Mekke	54
35	Fâtır	Mekke	45
36	Yâsin	Mekke	83
37	Sâffât	Medine	182
38	Sâd	Mekke	88
39	Zümer	Mekke	75
40	Mü'min	Mekke	85
41	Fussilet	Mekke	54
42	Şûrâ	Mekke	53
43	Zuhruf	Mekke	89
44	Duhân	Mekke	59
45	Câsiye	Mekke	37
46	Ahkaf	Mekke	35
47	Muhammed	Medine	38

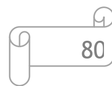
48	Fetih	Medine	29
49	Hucurât	Medine	18
50	Kaf	Mekke	45
51	Zâriyât	Mekke	60
52	Tûr	Mekke	49
53	Necm	Mekke	62
54	Kamer	Mekke	55
55	Rahmân	Mekke	78
56	Vâkıa	Mekke	96
57	Hadid	Medine	29
58	Mücâdele	Medine	22
59	Haşr	Medine	24
60	Mümtehine	Medine	13
61	Saf	Medine	14
62	Cum'a	Medine	11
63	Münâfikûn	Medine	11
64	Teğabün	Medine	18

65	Talâk	Medine	12
66	Tahrim	Medine	12
67	Mülk	Mekke	30
68	Kalem	Mekke	52
69	Hâkka	Mekke	52
70	Meâric	Mekke	44
71	Nuh	Mekke	28
72	Cin	Mekke	28
73	Müzzemmil	Mekke	20
74	Müddessir	Mekke	56
75	Kıyamet	Mekke	40
76	İnsan	Mekke	31
77	Mürselât	Mekke	50
78	Nebe'	Mekke	40
79	Nâziât	Mekke	46
80	Abese	Mekke	42
81	Tekvir	Mekke	29

82	İnfitâr	Mekke	19
83	Mutaffifin	Mekke	36
84	İnşikak	Mekke	25
85	Bürûc	Mekke	22
86	Târık	Mekke	17
87	A'lâ	Mekke	19
88	Gâşiye	Mekke	26
89	Fecr	Mekke	30
90	Beled	Mekke	20
91	Şems	Mekke	15
92	Leyl	Mekke	21
93	Duhâ	Mekke	11
94	İnşirâh	Mekke	8
95	Tin	Mekke	8
96	Alak	Mekke	19
97	Kadir	Mekke	5
98	Beyyine	Medine	8

99	Zilzâl	Medine	8
100	Âdiyât	Mekke	11
101	Kâria	Mekke	11
102	Tekâsür	Mekke	8
103	Asr	Mekke	3
104	Hümeze	Mekke	9
105	Fil	Mekke	5
106	Kureyş	Mekke	4
107	Mâûn	Mekke	7
108	Kevser	Mekke	3
109	Kâfirûn	Mekke	6
110	Nasr	Medine	3
111	Tebbet	Mekke	5
112	İhlâs	Mekke	4
113	Felâk	Mekke	5
114	Nâs	Mekke	6

TOPLAM 6236 ayet

Mekke’de nazil olan sûre sayısı: 87

Medine’de nazil olan sûre sayısı: 27

TOPLAM 114 SÛRE

Kur’anıkerim’in Sûre ve Ayetleri

Kur’an-ı Kerim sûrelerden, sûreler de ayetlerden meydana gelmiştir.

Kur’an-ı Kerim’de yüz on dört sûre olup Tevbe sûresinden başka bütün sûrelerin başında besmele vardır. Yani her sûre diğerinden besmele ile ayrılmıştır.

Sûre; sözlük anlamıyla, yüksek derece ve mertebeye, büyük bir şehri kuşatan sura denir ki muhtemelen buna benzetilerek, Kur’an-ı Kerim’in en fazla üç ayetten müteşekkil özel bir isim taşıyan, müstakil bölümlerinden her birine de sûre denilmiştir.

Sûre sözü Kur’an-ı Kerim’in bir çok sûre ve ayetlerinde geçer.

Ayet kelimesi ise sözlükte, açık alâmet, nişane, bellik demektir. Kullanışta ise Kur’an-ı Kerim’in bir hükme delâlet eden ve birbirinden birer fasıla ile ayrılmış bulunan uzun veya kısa cümlelerden her birine ayet denir.

Kur’an-ı Kerim, hazarda, seferde, gece de, gündüz de, otururken, deve üzerinde, yolda, yatarken, yazda, kışta nazil olmuştur.

Kur’anıkerim’in Sûrelerindeki Ayetlerinin ve Harflerinin Sayısı

Kur’an-ı Kerim’in ayet sayısında sûre başlarında besmeleyi o sûrenin ayetlerinden sayıp, saymamak, ayetlerdeki durak yerlerinde görüş birliğine varamamak gibi sebeplerle altı binden sonra ihtilaf edilmiştir.

Diyanet İşleri Mushafları İnceleme Kurulu Yönetmeliğince incelenen Kur’anıkerim’lerde yüz on dört sûrede altı bin iki yüz otuz altı ayet tespit edilmiştir.

Ancak “Şeyh’ül İslâm İbn-i Kemâl” de; bilmek istersen eğer sen adedi ayeti cümlesi altı bin yüz altmış altı, diyerek bu görüşü benimsemiştir.

Velhasıl allahü a’lem bissavab (Allah daha iyisini bilir) deriz.

Kur’an-ı Kerim’deki kelimelerin sayısı, yetmiş yedi bin dört yüz otuz yedi veya otuz dokuz; harflerin sayısı da üç yüz yirmi üç bin on beş veya yirmi bir veya üç yüz kırk bin yedi yüz kırktır.[1]

---

[1] Bedreddin’ül Zerkeşî-Burhan, c.1, s.249

Bilmek istersen eğer sen adedi ayeti,

Cümlesi altı bin altı yüz altmış altı.

Binidir va'd[1] beyanında, anin bini vâid,[2]

Binidir emri ibâdet, bini nehyü[3] tehdit.

Bini emsalü ibretdir bini ahbaru[4] kasas[5]

Beş yüz ayeti helâl ile haramma muhtas.[6]

Buldu yüz ayet tesbih'ü duâçü rüsuh[7]

Altmış altısı dahi ayeti nasuh,[8] mensuh.[9]

İbn-i Kemâl

Kur'anıkerim'in Nüzulü ve Yazılışı

Kur'an-ı Kerim, Peygamberimize Ramazan ayı, Kadir gecesinde nazil olmaya başlamış ve yirmi beş yıl içinde tamamlanmıştır.[10]

Kur'an-ı Kerim'in sûre ve ayetleri vahyedildikçe Peygamberimiz onları ezberlemek ve ezberletmekle kalmaz, yazdırmak için de hemen birini çağırır ve ona yazdırırdı. Yazılacak ayetin hangi sûreye ve hangi ayetten sonra yazılacağını da bildirirdi.[11] Peygamberimiz bir yanlışlığa meydan vermemek için yazılanı da okutturcurdu.

Vahiy katiplerinden Sâbit oğlu Zeyd der ki:

"Vahyi Resulullah'ın huzurunda yazardım. Yazdığım zaman, yazdığını oku, buyururdu. Eğer yazılmayan bir şey kalmışsa ekletir, fazla bir şey olursa da onu çıkartırdı.

---

[1] Va'd: vereceğine, yapacağına dair söz
[2] Vâid: Vaat edilen şey.
[3] Nehy: yasaklama
[4] Ahbar: Haberler
[5] Kasas: Kıssalar, hikâyeler.
[6] Muhtas: Özellikleri dolayısıyla ayrılan.
[7] Rüsûh: Metin, bilgili, becerikli olan kişi.
[8] Nasuh: Nasihat eden.
[9] Mensuh: Hükmü kalmamış.
[10] Bakare suresi, ayet 185; Kadr suresi, ayet 1; Bedreddin Zerkeşî-Burhan, c.1, s.232
[11] Ebû Davud-Sünen, c.1, s.209; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.57

Kur'an-ı Kerim böylece başından sonuna kadar Peygamberimizin huzurunda hurma dalları, düz yassı taşlar, kürek kemikleri ve yazı yazmaya elverişli şeyler üzerine yazılmıştı.[1]

Kur'an-ı Kerim'i ayrıca kendileri için yazan sahabeler de vardı. Peygamberimiz ilk sıralarda Kur'an-ı Kerim'in kendi hadisleriyle karışmaması için; benden Kur'an'dan başka bir şey yazmayınız, buyurmuştur.[2]

Peygamberimizin vefatında Kur'an-ı Kerim, ashaptan bazılarının özel sayfalarında yazılı bulunduğu gibi ezberlerinde de bulunuyordu. Kur'an-ı Kerim'in vahyi, Peygamberimizin vefatına yakın bir zamana kadar devam ettiği için Kur'an-ı Kerim'in yazılı olduğu sayfalar Mushaf hâline getirilmemişti.[3]

Peygamberimizin vefatından sonra meydana gelen Yemâme savaşında Kur'an-ı Kerim hafızlarından bir haylisinin şehit düşmesi, bu önemli işin acele ele alınmasına sebep oldu.

Sâbit oğlu Zeyd der ki:

"Yemâme savaşında birçok hafız sahabelerin şehit düşmeleri üzerine Ebû-Bekr bana adam gönderdi. Yanında Ömer de bulunuyordu. Ebû-Bekr, bana dedi ki:

"Ömer bana geldi. Yemâme olayı, ashaptan birçoklarının ölümüne sebep oldu. Başka yerlerdeki savaşlarda da hıfzı kuvvetli olanların böyle şehit olmasıyla Kur'an okuyup, bilen birçok kimsenin zayi olup gitmesinden korkuyorum. Kur'an'ı toplamayı emretmeni uygun görüyorum." dedi. Ben, Ömer'e:

"Resulullah Aleyhisselâmın yapmadığını ben nasıl yaparım?" dedim. Ömer:

"Yemin ederim ki bu büyük bir hayırdır!" dedi.

Bana bu hususta o kadar ısrar ettiki nihayet ona Allah kalbimi açtı, yatıştırdı, Ömer'in düşüncelerini ve söylediklerini uygun gördüm. Ömer:

"Sen genç ve akıllı bir adamsın. Sana bizim emniyet ve itimadımız vardır. Sen, Resulullah Aleyhisselâma vahiy yazardın. Binaenaleyh Kur'an'dan gerek yanında ve gerekse başkalarının yanında yazılı bulunanları araştır, onları topla, bir araya getir, dedi.

Allah'a yemin ederim, dağlardan bir dağı nakletmek işini teklif etselerdi Kur'an'ı cem etmekten daha ağır olmazdı!

"Peygamber Aleyhisselâmın yapmadığı bir şeyi nasıl yaparım?" dedim.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.6, s.210
[2] Müslim-Sahîh, c.8, s.229
[3] Buharî-Sahîh, c.6, s.97

Ebû-Bekr: “Bu büyük bir hayırdır!” dedi.

Ebû-Bekr’in ve Ömer’in kalbini yatıştıran Allah, ona benim de kalbimi yatıştırdı.[1]

Bunun üzerine; Kur’anı, yazılı bulunduğu kabuğu soyulmuş hurma dalından, yassı ince beyaz taşlardan ve hafızların hıfzından araştırarak ayetleri topladım.

Hatta ezberlerde bulunan Tevbe (Berâe) sûresinin sonunu ki:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾فَاِنْ
تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩

“LAKAD CÂ EKÜM RESÛLÜN MİN ENFÜSİKÜM ÂZİZÜN ALEYHİ MÂ ANİTTÜM HARİSUN ALEYKÜM BİL MÜ’MINİNE RAÛFUN RAHİM”

128. Andolsun, size içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona ağır gelir, size çok düşkündür, müminlere karşı şefkat ve merhamet doludur.

129. Buna rağmen yüz çevirirlerse de ki: “Allah bana yeter, O’ndan başka ilah yoktur, ben yalnız O’na güvenip dayanırım; O, büyük arşın sahibidir.” ayetlerini, Ebû Huzeymetül Ensarî’de buldum.

Bu iki ayeti ondan başkasında yazılı olarak bulamadım.

Kur’an’ın bu suretle toplanan sayfaları, vefatına kadar Ebû-Bekr’in yanında, sonra hayatı boyunca Ömer’in yanında ondan sonra da Resulullah’ın eşlerinden Ömer kızı Hafsa’nın yanında kaldı.”[2]

Hz. Ebû-Bekr, Kur’an-ı Kerim sayfalarını bir araya getirilip toplandığı zaman, ona bir isim veriniz, dedi.

Bazıları, İncil adını verdiler, beğenmediler.

Bazıları, Sifr adını verdiler. Yahudiler kitaplarına Sifr dedikleri için onu da beğenmediler.

Mes’ud oğlu Abdullah:

“Ben Habeşlere ait bir kitap görmüştüm ki onlar, onu ‘Mushaf’ diye anıyorlardı.” deyince, Mushaf ismini verdiler.[3]

---

[1] Buharî-Sahîh, c.5, s.210; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.189
[2] Buharî-Sahîh, c.5, s.88-89; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.220
[3] Bedreddin Zerkeşî-Burhan, c.1, s.281-282

Kur'an-ı Kerim, Hz. Osman devrinde nüshalarının çoğaltılması hadisesine gelince; fütühata katılan gaziler arasında kıraat ihtilâfları çıkmış ve her biri kendi telâffuzunun doğrulduğunda ısrar etmiş, bu hususta birbirlerini bilgisizlikle suçlayacak kadar ileri gitmişlerdi.

Irak ordusuyla birlikte İrminiye ve Azerbaycan fethinden sonra Şam'a karşı yapılan savaşta bulunduğu sırada Yemânî oğlu Huzeyfe, Hz. Osman'a geldi.

Ordu efradının Kur'an okuyuşundaki ihtilâfları Yemânî oğlu Huzeyfe'yi telâşa düşürmüştü:

"Ey müminler emiri! Kitapları üzerinde Yahudiler ve Nasranîler gibi ihtilâfa düşmeden bu ümmete yetiş!" dedi. Hz. Osman:

"Mushaflara geçirmemiz için Suhuf'u bize gönder. Sonra sana iade ederiz." diye Hz. Hafsa'ya haber gönderdi. Hz. Hafsa'da Suhuf'u Hz. Osman'a gönderdi.

Bunun üzerine Hz. Osman; Sâbit oğlu Zeyd, Zübeyr oğlu Abdullah, Âs oğlu Sâid ve Hişâm oğlu Hâris, Hâris'in oğlu Abdurrahman'a emretti. Bunlar da Suhuf'u Mushaflara kopyaladılar, nüshalarını çıkardılar.

Hz. Osman, onlardan Kureyşî olan üç üyeye; siz, Kur'an'dan herhangi bir şeyde, Kur'an'ın imlâsında Sâbit oğlu Zeyd ile ihtilâf ettiğiniz vakit onu Kureyş'in diliyle yazınız.

Çünkü Kur'an ancak Kureyş'in dili ile inmiştir!" dedi.

Onlar da öyle yaptılar.

Suhuf, Mushaflara geçtikten sonra Hz. Osman Suhuf'u Hz. Hafsa'ya iade etti.

Yazdırdıklarından her tarafa birer Mushaf gönderdi.

Bunlardan başkasını, sayfa olsun, Mushaf olsun yakmalarını emretti.[1]

Hz. Osman, Hz. Hafsa'daki Suhuf'dan dört Mushaf meydana getirtti. Bunlardan birini Basra'ya, birini Şam'a, birini Küfe'ye birini de yanında alıkoydu.

Böylece çoğaltılan Mushafların sayısının yedi olduğu; Mekke'ye, Yemen'e ve Bahreyn'e de birer Mushaf gönderildiği rivayet edilir. Bir kısım Küfelilerden başka herkes bu işin faziletini anladı ve takdir etti.

Hz. Ali, Küfe'ye vardığı zaman Küfeli adÂmin biri yanına gelip Mushafın kopyalanarak çoğaltılması hususundaki hizmetinden dolayı Hz. Osman'ı ayıplamaya ve suçlamaya yeltenince Hz. Ali, ona bağırarak:

---

[1] Buharî-Sahîh, c.6, s.99; İbn-i Ebî Davud-Kitabülmesahif, s.19-20

"Sus! O, bu işi bizim ileri gelenlerimizden bir cemaatle yaptı. Osman'ın üzerine almış olduğu vazifeyi ben üzerime almış olsaydım muhakkak ben de bu hususta onun yolunu tutardım.

Allah, Osman'a rahmet etsin!

Eğer idareyi ben üzerime almış olsaydım ben de muhakkak Mushaflar hakkında onun yaptığını yapardım.

Ey insanlar! Mushafların yakılması hususunda Osman'a kin beslemeyiniz. Onun hakkında hayırdan başka bir söz de söylemeyiniz.

Allah'a yemin ederim ki o, Mushaflar hakkında yaptığı şey ancak bizim ileri gelenlerimizden bir cemaati toplayarak yapmıştır." dedi.[1]

Gerçekten de Hz. Osman, Mushafları kopyalamak istediği zaman Kureyşlilerden ve Ensardan içlerinde Ka'b oğlu Ubeyy ile Sâbit oğlu Zeyd'in de bulunduğu on iki danışma heyeti toplamıştı. Mushafları kopyalamak için görevlendirilenlerden Âs oğlu Sâid halkın dili en açık ve düzgün olanı; Sâbit oğlu Zeyd de Kur'an-ı Kerim'in okunuş tarzını halkın en iyi bileniydi.[2]

KUR'ANIKERİM'İN PEYGAMBERİMİZİN EN BÜYÜK VE DEVAMLI MUCİZESİ OLMASI

Peygamberimiz bir hadisinde:

"Peygamberlerden hiçbir Peygamber yoktur ki insanların iman etmek zorunda kaldığı mucizelerin bir benzeri verilmemiş olsun.

Bana verilen mucize ise Allah'ın bana vahyettiğidir. Kur'an'dır.

Bunun için kıyamet günü Peygamberlerin en çok ümmetlisi ben olacağımı umarım!" buyurmuştur.[3]

Her Peygamberin zamanına göre Peygamberlik davasını ispatlamak için bazı harikulâdelikleri, mucizeleri vardır; asanın yılana çevrilmesi gibi...

Hz. Musa Aleyhisselâmın zamanında sihir yaygındı. Bunun için Hz. Musa Aleyhisselâm sihirden daha üstün ve baskın olan bir mucize getirerek muhataplarını iman etmek zorunda bıraktı.

---

[1] İbn-i Esîr-Kâmil, c.3, s.112; İbn-i Ebî Davud-Kitabülmesahif, c.22
[2] İbn-i Ebî Davud-Kitabülmesahif, s.22-23; 25-26
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.451; Buharî-Sahîh, c.6, s.97

Hz. İsa Aleyhisselâmın zamanında doktorluk yaygındı. Bunun için Hz. İsa Aleyhisselâm doktorluktan daha üstün ve baskın olan bir mucize getirdi; ölüyü diriltti...

Resulullah Aleyhisselâmın zamanında ise hitabet, güzel konuşma ve ifade üstünlüğü yaygındı. Mucizesi olan Kur'an-ı Kerim'i getirdi.[1]

Peygamberimizden önceki Peygamberlerin mucizeleri kendilerinin vefatlarıyla sona ermiş ve onları o zaman hazır bulunanlardan başkaları da görememişlerdir.

Peygamberimizin mucizesi olan Kur'an-ı Kerim ise kıyamet gününe kadar devam edecektir.[2]

Diğer Peygamberlere verilen mucizelerin benzerleri ya suret ya da hakikat olarak kendilerinden öncekilere de verilmiş bulunuyordu.

Kur'an-ı Kerim mucizelerinin benzeri ise daha önce hiçbir Peygambere verilmemişti.

Ebû Ubeyde'nin bildirdiğine göre; bir çöl Arabı, bir kişinin, **Hıcr Sûresi, 94 üncü ayet**ini

بِسْـــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

"EY MUHAMMED! ŞİMDİ SEN, SANA EMROLUNANI AÇIKÇA ORTAYA KOY VE ALLAH'A ORTAK KOŞANLARA ALDIRIŞ ETME", okurken işitip hemen secdeye kapanır ve:

"Ben, onun hitabetinden, ifade üstünlüğünden dolayı secde ettim!",

Başka birisi de **Yusuf Sûresi, 80 inci ayet**ini

بِسْـــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فَلَمَّا اسْتَيْـَٔسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِياًّۜ قَالَ كَبِيرُهُمْ اَلَمْ تَعْلَمُوا اَنَّ اَبَاكُمْ قَدْ اَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقاً مِنَ اللهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَۚ فَلَنْ اَبْرَحَ الْاَرْضَ حَتّٰى يَأْذَنَ لٖٓي اَبٖٓي اَوْ يَحْكُمَ اللهُ لٖيۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمٖينَ

"ONDAN ÜMİTLERİNİ KESİNCE, KENDİ ARALARINDA KONUŞMAK ÜZERE BİR KENARA ÇEKİLDİLER. BÜYÜKLERİ DEDİ Kİ: "BABANIZIN ALLAH ADINA SİZDEN SÖZ ALDIĞINI, DAHA ÖNCE DE YÛSUF HAKKINDA İŞLEDİĞİNİZ KUSURU BİLMİYOR MUSUNUZ? ARTIK BABAM BANA İZİN VERİNCEYE VEYA ALLAH, HAKKIMDA HÜKMEDİNCEYE KADAR BURADAN ASLA AYRILMAYACAĞIM. O, HÜKMEDENLERİN EN HAYIRLISIDIR." bir adamdan işitince:

[1] Bedreddnül'Aynî-Umtetülkâri, c.19, s.13
[2] İbn-i Hacer-Fethulbârî, c.9, s.5

“Ben şahadet ederim ki bu sözün benzerini bir yaratık söylemeye güç yettiremez!” demiştir.

Allah Kur’an-ı Kerim ile pek çok kimseyi doğru yola eriştirir, Fasıkların ise ziyanıını arttırır.

Peygamberimizin mucizesi sadece Kur’an-ı Kerim’den ibaret bulunmadığı ve daha birçok mucizeleri olduğu hâlde bu hadislerinde yalnız Kur’an-ı Kerim’i anmakla yeterli olduğu, onun mucizelerinin en büyük ve en yararlısı olmasından, dine daveti, delilleri içinde bulundurmasından; kıyamet gününe kadar hazır ve herkesin ondan yararlanışındandır.

Kur’anıkerim’in Bütün İlimlere Kaynak Olması

Yüce Allah Kur’an-ı Kerim’de; **Yusuf Sûresi, ayet 111** de:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُوْلِي الْاَلْبَابِۜ مَا كَانَ حَدِيثاً يُفْتَرٰى وَلٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

“ANDOLSUN Kİ, ONLARIN KISSALARINDA AKIL SAHİPLERİ İÇİN İBRET VARDIR. KUR'AN, UYDURULABİLECEK BİR SÖZ DEĞİLDİR. FAKAT KENDİNDEN ÖNCEKİLERİ TASDİK EDEN, HER ŞEYİ AYRI AYRI AÇIKLAYAN VE İNANAN BİR TOPLUM İÇİN DE BİR YOL GÖSTERİCİ VE BİR RAHMETTİR.” buyurmuştur.

ve yine **Nahl Sûresi, ayet 89** da:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيداً عَلَيْهِمْ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيداً عَلٰى هٰۤؤُلَاۤءِۜ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَاناً لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩

“(EY MUHAMMED!) HER ÜMMETİN KENDİ İÇİNDEN ÜZERLERİNE BİR ŞAHİT GÖNDERECEĞİMİZ, SENİ DE ONLARIN ÜZERİNE BİR ŞAHİT OLARAK GETİRECEĞİMİZ GÜNÜ DÜŞÜN. SANA BU KİTABI; HER ŞEY İÇİN BİR AÇIKLAMA, DOĞRU YOLU GÖSTEREN BİR REHBER, BİR RAHMET VE MÜSLÜMANLAR İÇİN BİR MÜJDE OLARAK İNDİRDİK.” buyrulmuştur.

Kur’an-ı Kerim bütün hakikatleri kendisinde toplayan ledün ilminin (Allah’ın bildirdiği gizli ilim) özetidir.

Hz. Ali der ki:

“Resulullah Aleyhisselâmdan işittim; haberiniz olsun ki bir takım fitneler zuhur edecektir, buyurmuştu. Ben de:

“Ya Resulullah, o fitnelerden çıkış ve kurtuluş nedir?” diye sordum.

Peygamberimiz: “Kitabullah’tır! Çünkü, sizden öncekilerin haberleri de sizden sonrakilerin haberleri de aranızdakilerin hükmü de ondadır.

O, hak ile batılı ayıran kesin bir hükümdür. Şaka ve boş şey değildir.

Onu, zorbalıkla bırakan kimsenin Allah, boynunu kırar.

Hidayeti, doğru yolu ondan başkasında arayanı, delâlete düşürür.

O, Allah’ın en sağlam urganıdır (ipidir).

O, hikmetle dolu Kur’an’dır.

O, en doğru yoldur.

O, boş arzuların haktan saptıramayacağı, dillerin karıştırıp belirsiz edemeyeceği, ilim adamlarının doyamayacağı, çok tekrarlanmasından bıkılmayan, akılları hayrette bırakan, meziyetleri bitip tükenmeyen bir kitaptır.

O öyle bir kitaptır ki cinlerden bir zümre onu dinledikleri zaman; biz, gerçek hayranlık veren bir Kur’an dinledik ki, o, hakka ve doğruya götürüyordur. Bundan dolayı biz de ona inandık, demişlerdir.

Ona dayanarak konuşan, doğrulanır.

Onunla amel eden ecre erer.

Onunla hükmeden adalet eder.

Onu davet eden, doğruya ve doğru yola davet etmiş olur.” buyurdu.[1]

Peygamberimiz başka bir hadislerinde de:

“Önceki kitaplar tek bab ve tek harf (lugat) üzerine inmişti.

Kur’an ise; emir, nehy, helâl, haram, muhkem, müteşabih ve misallerden toplanmış olarak yedi bab ve yedi harf (lugat) üzerine inmiştir.

Onun helâlini, helâl kılınız.

Onun harÂminı, haram kılınız.

Onunla emrolunduğunuz şeyleri işleyiniz.

Onda nehyolunduğunuz şeylerden sakınınız.

Onun getirdiği temsillerden ibret alınız.

---

[1] Tirmizî-Sünen, c.5, s.b172-183; Daremî-Sünen, c.2, s.312

Onun muhakemeleriyle amel ediniz.

Onun müteşabihleriyle iman ediniz ve Rabbinizin katından bütün gelenlere iman ettik, deyiniz.” buyurmuştur.[1]

Mes’ud oğlu Abdullah der ki:

“İlim isteyen, Kur’an’ı araştırsın. Çünkü öncekilerin de sonrakilerin de ilmi onun içindedir.

Ben ne zaman size bir hadis haber versem, onun Kitabullah’ta doğrulayıcı delilini de haber verebilirim.”

Mücahit oğlu Ebû Bekir bir gün:

“Âlemde ne varsa Kitabullah’ta da vardır.” demişti. Kendisine:

“Öyleyse Kur’an’ın içinde nerede hanlardan bahsedilmiştir.” diye sordular.

O da, En-Nur Sûresi 29 uncu ayeti okudu:

بِسْـــــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتاً غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْۜ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ

“İÇİNDE SİZE AİT BİR EŞYA OLAN, OTURANI BULUNMAYAN EVLERE GİRMENİZDE HERHANGİ BİR GÜNAH YOKTUR. ALLAH, AÇIĞA VURDUKLARINIZI DA, GİZLEDİKLERİNİZİ DE BİLİR.”

Bu ayetteki evlerden maksat hanlardır.” demiştir.

“İbn-i Burhan” da:

“Peygamber Aleyhisselâm ne buyurduysa elbette Kur’an’da ya aynen vardır ya da onun yakın veya uzak aslı vardır.

Bu gerçeği ancak anlayışlı olanlar anlar, gözleri kapalı olanlar göremezler.”

Daha başkaları da; Allah’ın anlayış verdiği bir kimse için Kur’an’dan bulup çıkarmayı mümkün olmadığı hiçbir şey yoktur.

Hatta onlardan bazıları Peygamber Aleyhisselâmın ömrünün altmış üç yıl olacağını **Münâfıkun sûresi**,

بِسْـــــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

---

[1] Hakîm-Müstedrek, c.1, s.553

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللهُ نَفْساً اِذَا جَٓاءَ اَجَلُهَاۜ وَاللهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

HÂLBUKİ ALLAH HİÇBİR KİMSEYİ, ECELİ GELİNCE ASLA GERİ BIRAKMAZ...” **11 inci ayet**inden çıkarmışlar. Çünkü bu sûre, Kur’an-ı Kerim’in altmış üçüncü sûresi olup, arkasından Tegabün sûresi gelmiştir ki Peygamber Aleyhisselâmın bulunmamasıyla Tegabün yani aldanma meydana geleceğinin işareti vardır, demişlerdir.

İbnülfadl’a göre; Kitabullah’ın taşıdığı ilimlerin hakikatini ancak onun sahibi olan yüce Allah bilir, sonra da Resulullah Aleyhisselâm kavrar. Cenab-ı Hakk’ın kendisine tahsis ettiği ilimlerden başkasına ise Resulullah Aleyhisselâmın dört halifesi ve büyük sahabesi, Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali ile “İbn-i Mes’ud”, “İbn-i Abbas” gibi sahabeler varis olmuşlardır.[1]

“İbn-İ Abbas”In Kur’anıkerim Ayetlerinin Tefsiri ve Sorulara Verdiği Cevaplar

Ezrak oğlu Nâfi ile Uveymir oğlu Necde bazı kimselerle ilmî konuşma yapmak ve bu arada ilim edinmek maksadıyla Mekke’ye geldiler.

Zemzem kuyusu yakınında oturan ve üzerinde kırmızı bir gömlek bulunan Abbas oğlu Abdullah ile karşılaştılar. O sırada bazı insanlar ona, bazı ayetler hakkında Kur’an-ı Kerim’in tefsirinden sorular soruyorlar o da cevaplar veriyordu. Ezrak oğlu Nâfi:

“Ey Abbas oğlu! Bugüne kadar haber verilmeyen şey üzerinde fazla cesaretli olma!” dedi. Abbas oğlu Abdullah:

“Ey Nâfi! Sana, benden daha cesaretli olanı söyleyeyim mi?” dedi. Nâfi:

“Kimmiş o, ey Abbas oğlu!” diye sordu. Abbas oğlu Abdullah:

“Bilgisi bulunmayan şey hakkında konuşan veya kendisinde bulunan bilgiyi saklayan adamdır!” dedi. Nâfi:

“Doğru söyledin ey Abbas oğlu! Ben, sana bazı sorular soracağım, onun için geldim.” dedi. Abbas oğlu Abdullah:

“Haydi, soracağını sor!” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın,

بِسْـــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِۚ

[1] Suyutî-İtkan, c.2, s.125-126

YERSELÜ ALEYKÜMÂ ŞÜVÂZUNMİN NÂRİN...[1] kavlinden bana haber ver! *Şüvâz* nedir?" diye sordu. Abbas oğlu:

"*Şüvâz*, içinde duman bulunmayan yalındır." dedi. Nâfi:

"Doğru söylüyorsun! Yüce Allah'ın aynı ayetteki; *VE NUHÂSUN FELÂ TANTASIRÂNİ* kavlinden bana haber ver. *Nuhâs* nedir?" diye sordu.

Abbas oğlu Abdullah: "İçinde yalın bulunmayan dumandır." dedi. Nâfi:

"Doğrusun! Bana, Allah'ın;

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّا خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ اَمْشَاجٍۗ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا

...*EMŞÂCİN NEBTELÎHİ*[2] kavlinden de haber ver!" dedi. Abbas oğlu Abdullah:

"Erkeğin ve kadının suyu rahimde birleştiği zaman karışık olur demektir." dedi. Nâfi:

"Bana, yüce Allah'ın

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِۙ

VETTEFFETİSSÂKU BİSSÂKI...[3] kavlinden de haber ver. *İssâku bissâkı* nedir?" diye sordu.

Abbas oğlu Abdullah: "Harbdir." dedi. Nâfi:

"Yüce Allah'ın

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجاً وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِۜ
اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللّٰهِ هُمْ يَكْفُرُونَۙ

...*BENÎNE VE HAFEDETEN*...[4] kavlinden de haber ver. *Benîn* ve *hafede* ne demektir?" diye sordu. Abdullah:

"Senin oğulların, torunlarındır." dedi. Nâfi:

---

[1] Rahman suresi, ayet 35
[2] İnsan suresi, ayet 2
[3] Kıyame suresi, ayet 29
[4] Nahl suresi, ayet 72

“Bana, yüce Allah’ın *KALÛ İNNEMÂ ENTE MİNEL MÜSAHHARÎNE*[1] kavlinden de haber ver!” dedi. Abdullah:

“Ona, sen sihirlenmişsin.” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın ...*FENEBEZNÂHÜ FİLYEMMİ VE HÜVE MÜLÎM*.[2] kavlinden haber ver! *Mülîm* ne demektir?” diye sordu. Abbas oğlu Abdullah:

“*Mülîm*, kendi kendini kınamak demektir.” dedi. Nâfi:

“Bana yüce Allah’ın *KUL EÛZÜ BİRABBİLFELAKI*[3] kavlinden haber ver. *Felak* ne demektir?” diye sordu. Abbas oğlu:

“*Felak*, sabahın aydınlığı demektir.” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın LİKEYLÂ TE’SEV ALÂ MÂFÂTEKÜM VELÂ TEFRAHÛ BİMÂ ÂTÂKÜM..[4] kavlinden de haber ver. Te’sev ne demektir?”

Abbas oğlu Abdullah: “Tasalanmayınız, demektir.” dedi.

Nâfi: “Yüce Allah’ın *İNNEHÛ ZANNE EN LEN YEHÛRE*...[5] kavlinden haber ver! *Yehûr* ne demektir?” diye sordu.

“*Yehûr*, dönmek demektir.” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın, *YATÛFÛNE BEYNEHÂ VE BEYNE HAMÎMİN ÂN*...[6] kavlinden haber ver. *Ân* ne demektir?” diye sordu. Abdullah:

“*Ân*, Cehennemin kaynar suları içinde dolaşmadır.” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın, *FEASBAHAT KESSARÎM*.[7] kavlinden haber ver. *Sarîm* ne demektir?” diye sordu. Abbas oğlu:

“Simsiyah kesilmiş, demektir.” dedi. Nâfi:

“Bana, yüce Allah’ın, ...*İLÂ GASAKILLEYLİ*...[8] kavlinden de haber ver. *Gasakılleyl*, ne demektir?” diye sordu. Abbas oğlu Abdullah:

“Gecenin kararması demektir.” dedi. Nâfi:

---

[1] Şuarâ suresi, ayet 153
[2] Zâriyat suresi, ayet 40
[3] Felak suresi, ayet 1
[4] Hadîd suresi, ayet 23
[5] İnşıkak suresi, ayet 14
[6] Rahman suresi, ayet 44
[7] Kalem suresi, ayet 20
[8] İsrâ suresi, ayet 78

“Yüce Allah’ın, ...*VE KÂNALLÂHÜ ALÂ KÜLLİ ŞEY’İN MUKÎTÂ*.[1] kavlinden haber ver. *Mukît* ne demek?” diye sordu. Abbas oğlu:

“Kâdir yani nazir demektir.” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın, *VELLEYLİ İZÂ AS’ASE*...[2] kavlinden de haber ver.”

Abdullah: “Karanlığa yöneldiği zaman, demektir.” dedi. Nâfi:

“Bana, yüce Allah’ın, ...*VE ENÂBİHÎ ZAÎM*...[3] kavlinden haber ver!” dedi.

Abbas oğlu Abdullah: “*Zaîm*, kefil demektir.” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın, ...*VEL’EZLÂMÜ*...[4] kavlinden haber ver. *Ezlâm*, ne demektir?” diye sordu. Abdullah:

“*Ezlâm*, tapmaya mahsus dikili taş ve fal oklarıdır.” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın, *VE ESHÂBÜLMEŞ’EMETİ MÂ ESHÂBÜLMEŞ’EME*..[5] kavlinden haber ver. *Eshâbülmeş’eme* ne demektir?” diye sordu. Abdullah:

“*Eshâbülmeş’eme*, solcular demektir.” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın, *VE İZELBİHÂRÜ SÜCCİRET*..[6] kavlinden haber ver!” dedi. Abbas oğlu Abdullah:

“Denizler ateşlendiği zaman, demektir.” dedi. Nâfi:

“Bana, yüce Allah’ın, *VESSEMÂİ ZÂTİLHUBUKİ*[7] kavlinden haber ver. *Hubuk* ne demektir?” diye sordu. Abdullah

“Hâreli yollara sahip olan gök, semadır.” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın, *VE ENNEHÛ TEÂLÂ CEDDÜ RABBİNÂ*...[8] kavlinden haber ver!” dedi. Abbas oğlu Abdullah:

“Muhakkak ki Rabbimizin büyüklüğü, yücelmiştir demektir.” dedi. Nâfi:

---

[1] Nisâ suresi, ayet 85
[2] Tekvîr suresi, ayet 17
[3] Yûsuf suresi, ayet 72
[4] Maide suresi, ayet 90
[5] Vâkıa suresi, ayet 9
[6] Tekvîr suresi, ayet 6
[7] Zâriyat suresi, ayet 7
[8] Cin suresi, ayet 3

“Bana, yüce Allah’ın, *HATTÂ TEKÛNE HARADAN...*[1] kavlinden haber ver!” dedi. Abdullah:

“*Harad*, tasa ve üzüntüden eriyip gitmek, demektir.” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın, *VE ENTÜM SÂMİDÛN...*[2] kavlinden haber ver!” dedi.

Abdullah: “*Sâmidûn*; gafiller, oyuncular demektir.” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın, *VELKAMERİ İZETTESAKA...*[3] kavlinden haber ver. *İzettesak* ne demek?” diye sordu. Abdullah:

“Ayın nurunu tamamladığı zaman yani tüm yuvarlak olup parlak ışık verdiği zamanıdır.” dedi. Nâfi:

“Bana, yüce Allah’ın, *ALLAHÜSSAMED...*[4] kavlinden de haber ver. *Samed* ne demektir?” diye sordu. Abdullah:

“O, Allah’tır, *Samed*’dir. Zeval bulmayan bir bakidir, daimdir. Herkesin ve her şeyin doğrudan doğruya muhtaç olduğu ve kasdettiği yegâne varlıktır, ulular ulusudur.” dedi. Nâfi:

“Bana, yüce Allah’ın, ...*YELKA ESÂMÂ*..[5] kavlinden haber ver. *Esâm* ne demektir?” diye sordu. Abbas oğlu Abdullah:

“*Esâm*, ceza demektir.” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın, ...*VE HÜVE KÂZÎM*.[6] kavlinden de haber ver!” dedi.

Abbas oğlu: “İçi gamla dolmak, öfkelenmektir.” dedi. Nâfi:

“Yüce Allah’ın, ...*EV TESMAU LEHÜM RİKZA*.[7] kavlinden haber ver. *Rikz* ne demektir?” diye sordu. Abbas oğlu:

“Fısıltı, ses demektir. (Artık onların sesini işitebiliyor musun? Yani yok oldular.)” Nâfi:

“Bana, yüce Allah’ın, ...*İZ TAHUSSÛNEHÜM BİİZNİHÎ*...[8] kavlinden haber ver!” dedi. Abbas oğlu Abdullah:

---

[1] Yûsuf suresi, ayet 85
[2] Necm suresi, ayet 61
[3] İnşıkak suresi, ayet 18
[4] İhlas suresi, ayet 2
[5] Furkan suresi, ayet 68
[6] Nahl suresi, ayet 58
[7] Meryem suresi, ayet 98
[8] Âl-i İmran suresi, ayet 152

“Onları, Allah’ın izniyle kolayca öldürüp durduğunuz zamana kadar demektir.” dedi.[1]

İnsanları Dünya ve Ahiret Mutluluğuna Kavuşturan Esasları İçinde Taşıyan Tek Kitap Kur’anıkerim

İslâm dininin kaynağı olan Kur’an-ı Kerim, en ilkel insanlardan en yüksek ilim ve fikir adamlarına; ticaretle uğraşanlardan, ibadetle hayat geçirenlere, fakirlerden zenginlere kadar herkesi ilgilendiren, derece derece yükselten ve kaideler ile esasları kendinde toplar.

Kur’an-ı Kerim; herşeyden evvel Allah’ın varlığını, birliğini, sıfatlarını, kudret ve azametini, rahmet ve mağfiretinin genişliğini, mahlukâtına karşı olan sevgisini, Allah’ın nimetlerine karşı şükrün gerektiğini bildirir.

Namaz, oruç, zekât gibi ibadetlerden din ve diyanetten bahseder. Allah’a iman ve ibadet esaslarını tespit ve talim eder.

Kur’an-ı Kerim; imandan, iman edenlerden bahsederken, yararlı işlerde bulunmak kaydını da ekler. İmanın amel ile yararlı ve mükemmel olabileceğini öğretir.

Kur’an-ı Kerim; aile hayatından, karı ile kocanın karşılıklı hak ve vazifelerinden milletler arasındaki münasebetlere, selâmlaşmaktan evlere müsaade alarak girme adabına varıncaya kadar içtimaî, medenî her safhasını içine alan gerçek nizÂmin hayatî bütün kaidelerini gösterir. En güzel ahlâk kural ve kaidelerini öğretir.

Kur’an-ı Kerim; insanların bir erkekle bir kadından yaratılan bir aile olduğunu sonra onların birbirleriyle birleşmeleri, tanışmaları için kabilelere ayrıldıklarını, onlardan Allah katında en şerefli olanların, Allah’tan en çok sakınan yani Allah’ın tayin ettiği hak ve vazifelere en çok riayet edenler olduğunu hangi millete, hangi kabileye, hangi sınıf ve mesleğe mensup olursa olsun, kadın, erkek, zengin, fakir hiç kimsenin bundan başka bir imtiyaza sahip bulunmadığını bildirir.

Kur’an-ı Kerim; Allah’a ve Peygambere, şahsınıza, ana ve babalarınıza, aile ve çocuklarınıza, hısım ve akrabalarınıza, yetimlere, yoksullara, komşulara, yolda kalmışlara velhasıl bütün insanlara karşı olan vazifelerinizi bildirir.

Kur’an-ı Kerim; her hususta ihlasa, temizliğe, başkalarının hayır ve yararını gözetmeye, alçak gönüllülüğe, sabır ve sebata, iyiliği takdire, affa, nefsine hâkim olmaya, iffet ve nezahatten ayrılmaya davet eder.

Taahhüdünüze riayeti, muamelatta dürüstlüğü, muhtaçlara yardımı, sulhü salâhı, dargınların arasını bulup düzeltmeyi, daima istikâmet ve adalet üzere hareket etmeyi,

[1] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.6, s.303-310, c.9, s.278-284

işleri ehliyetli olanlara vermeyi, çalışmayı emir, her habere inanmayıp onu incelemeyi ve eleştirmeyi tavsiye eder.

Kur'an-ı Kerim; her hususta hayatî gereklere göre hareket edilmesini, iyilik yaparken bile bunun göz önünde tutulmasını, her şeyin zamanında ve yerinde yapılmasını öğretir.

Af ile muamele olunmasını tavsiye ederken bunun topluluklardaki huzuru alt üst etmelerine meydan verdirmez.

Tecavüzün icabında ceza ile önlenmesini ister.

Kur'an-ı Kerim; birbirimize yardımda bulunurken o yardımın bizi yoksulluğa düşürecek bir dereceye vardırılmamasını tavsiye eder. Herkesin şahsî hürriyet ve haklarını kullanırken, başkasının haklarına tecavüz etmemeyi de tenbih eder.

Kur'an-ı Kerim; haset, fesat, gasp, zulüm, kin, hıyanet, iftira, yalan, hile, dedikodu ve adam çekiştirmek, kovuculuk, kibir, riya, hırsızlık, adam öldürmek, israf, pintilik gibi bütün kötülükleri, içki, kumar gibi kötü alışkanlıkları yasaklar.

Kur'an-ı Kerim; gözü, gönlü açık tutmayı, körü körüne hareket etmemeyi, yerleri, gökleri ve aralarındakileri incelemeyi, ilim ve irfan sahibi olmayı, geçmiş milletlerin ve memleketlerin hâllerini tetkik etmeyi tavsiye eder ve geçmiş Peygamberlerle ümmetlerinin ibretli kıssalarını anlatır.

Bunlarda insanlar için ibretler ve hisseler bulunduğuna dikkati çeker.

Kur'an-ı Kerim; büyük, küçük, hayır ve şer işlediğiniz bütün işlerin ortaya döküleceği, herkesin hesaba çekileceği, çetin bir hesap gününün gelip çatacağını bildirir.

Bu konuda birçok ayetler, sûreler bulunduğu ve hepsini göstermek çok uzun süreceği için Kur'an-ı Kerim ayetlerini konularına göre sıralayıp açıklayan kitaplara bakmak yeterli olacaktır.

Özetle Kur'an-ı Kerim; insanların beşikten mezara kadar kendisini ilgilendiren her konuya temas ederek, maddi ve manevi saadetlerini sağlayacak, kişisel ve genel kaideleri bildirdiği gibi gelecekte keşfedilecek veya keşfine çalışılacak bir takım ilmî gerçekler hakkında da açık veya kapalı beyanlar da vardır.

Örnek 1 – Arzın, semavî varlıklarla bitişik iken birbirlerinden ayrılmış olduklarını;

Enbiyâ Sûresi, ayet 30-33:

بِسْــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا اَنَّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ كَانَتَا رَتْقاً فَفَتَقْنَاهُمَاۜ وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّۜ اَفَلَا
يُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾وَجَعَلْنَا فِي الْاَرْضِ رَوَاسِيَ اَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجاً سُبُلاً لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣١﴾وَجَعَلْنَا

السَّمَاءَ سَقْفاً مَحْفُوظاًۚ وَهُمْ عَنْ اٰيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٢﴾وَهُوَ الَّذ۪ي خَلَقَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَۜ كُلٌّ ف۪ي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٣﴾

30. İnkâr edenler, gökler ve yer bitişik iken onları ayırdığımızı ve her canlıyı sudan yarattığımızı görmezler mi? Hâlâ inanmayacaklar mı?

31. Yeryüzüne onları sarsmasın diye sağlam dağlar yerleştirdik; kolayca yollarını bulabilsinler diye orada vadiler, yollar açtık..

32. Gökyüzünü korunmuş bir tavan yaptık. Onlar ise, gökyüzünün işaretlerine sırt çevirmektedirler.

33. O, geceyi, gündüzü, güneşi, ayı yaratandır. Her biri bir yörüngede yüzmektedir.

Örnek 2 – Güneş ve ayın karargâhları içinde seyrüsefer ettiği;

Yâsin Sûresi, ayet 38-40:

بِسْـــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

وَالشَّمْسُ تَجْر۪ي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَاۜ ذٰلِكَ تَقْد۪يرُ الْعَز۪يزِ الْعَل۪يمِۜ ﴿٣٨﴾وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتّٰى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَد۪يمِ ﴿٣٩﴾لَا الشَّمْسُ يَنْبَغ۪ي لَهَٓا اَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا الَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِۜ وَكُلٌّ ف۪ي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

38. Güneş kendisine ait yerleşik bir düzene göre (yörüngesinde) akıp gider. Bu, çok güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın takdiridir..

39. Ay için de menziller belirledik; sonunda o, hurma salkımının (ağaçta kalan) yıllanmış sapı gibi olur.

40. Ne güneşin aya yetişip çatması uygundur ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzüp gider.

Örnek 3 – Semada bulunanların bir nizam içinde oldukları;

Rahman Sûresi, ayet 7:

بِسْـــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

وَالسَّمَٓاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْم۪يزَانَۙ

"GÖĞÜ YÜKSELTTİ VE ÖLÇÜYÜ KOYDU."

Örnek 4 – Semanın ilk hâlinin gaz (duhan) olduğu;

Fussılet Sûresi, ayet 11-12:

بِسْـــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْاَرْضِ ائْتِيَا طَوْعاً اَوْ كَرْهاًۜ قَالَتَا اَتَيْنَا طَٓائِعِينَ ﴿١١﴾ فَقَضٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَاَوْحٰى فِي كُلِّ سَمَٓاءٍ اَمْرَهَاۜ وَزَيَّنَّا السَّمَٓاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَۗ وَحِفْظاًۜ ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٢﴾

11. Dahası O, duman halinde olan semaya iradesini yöneltti; ardından ona ve arza, "İsteyerek veya istemeyerek (varlık sahnesine) gelin!" buyurdu. "İsteyerek geldik" dediler.

12. Böylece onları iki günde yedi gök olarak yarattı, her göğe işlevini ilham etti. Biz, yakın semayı kandillerle donattık ve onu koruduk. İşte bu, her şeye gücü yeten, her şeyi bilen Allah'ın takdiridir.

Örnek 5 – Bütün insanların zürriyetlerini çıkarıp, nefislerini şahit tutmuş olduğu;

Araf Sûresi, ayet 172:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِذْ اَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنٖٓي اٰدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَاَشْهَدَهُمْ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْۚ اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْۜ قَالُوا بَلٰىۚ شَهِدْنَاۚ اَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّا كُنَّا عَنْ هٰذَا غَافِلٖينَۙ

172. Rabbin Âdemoğulları'ndan -onların sırtlarından- zürriyetlerini alıp bunları kendileri hakkındaki şu sözleşmeye şahit tutmuştu: Ben sizin rabbiniz değil miyim? "Elbette öyle! Tanıklık ederiz" dediler. Böyle yaptık ki kıyamet gününde, "Bizim bundan haberimiz yoktu" demeyesiniz;

Örnek 6 – Meyvelerin aşılayıcı rüzgârlar vasıtasıyla husule geldiği;

Hicr Sûresi, ayet 22:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً فَاَسْقَيْنَاكُمُوهُۚ وَمَٓا اَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنٖينَ

"Rüzgârları da aşılayıcı olarak gönderip yukarıdan su indirerek sizi onunla suladık. Onu toplayıp depolayan da siz değilsiniz."

Örnek 7 – Arılarda görülen ince işlerin onlara Allah tarafından ilham edilmek suretiyle yaptıkları;

Nahl Sûresi, ayet 68-69:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاَوْحٰى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ اَنِ اتَّخِذٖي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتاً وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَۙ ﴿٦٨﴾ثُمَّ كُلٖي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكٖي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلاًۜ يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهُ فٖيهِ شِفَٓاءٌ لِلنَّاسِۜ اِنَّ فٖي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾

68. ve rabbin bal arısına şöyle ilham etti: "Dağlardan, ağaçlardan ve insanların kurdukları çardaklardan kendine yuvalar edin.

69. Sonra her türlü besleyici ürünlerden ye; rabbinin koyduğu kanunlara boyun eğerek çizdiği yollardan git!" Onların karınlarından, farklı renk ve çeşitlerde şerbet (kıvamında bir sıvı) çıkar ki onda insanlara şifa vardır. İşte bunda da düşünen bir topluluk için açık delil bulunmaktadır.

Örnek 8 – Yerde yürüyen, havada uçan hayvanların da insanlar gibi birer topluluk oluşu;

En'am Sûresi, ayet 38:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا طَٓائِرٍ يَطٖيرُ بِجَنَاحَيْهِ اِلَّٓا اُمَمٌ اَمْثَالُكُمْۜ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ

"Yeryüzünde gezen her türlü canlı ve (gökte) iki kanadıyla uçan her tür kuş, sizin gibi birer topluluktan başka bir şey değildir. Biz kitap'ta hiçbir şeyi eksik bırakmadık. Sonunda hepsi rablerinin huzuruna toplanıp getirilecekler."

Örnek 9 – Ruhu anlamaya insan ilminin yetmeyeceği;

İsrâ Sûresi, ayet 85:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الرُّوحِۜ قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبّٖي وَمَٓا اُو۫تٖيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلٖيلاً

Sana ruh hakkında soru sorarlar. De ki: "Ruh rabbimin emrindendir ve size pek az bilgi verilmiştir."

Örnek 10 – Her valık, Allah'a tesbih eder;

İsrâ Sûresi, ayet 44:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فٖيهِنَّۜ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ وَلٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبٖيحَهُمْۜ اِنَّهُ كَانَ حَلٖيماً غَفُوراً

Yedi gök, yer ve bunlarda bulunanlar O'nu tesbih eder; O'nu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Fakat siz onların tesbihini anlayamazsınız. O halîmdir, bağışlayıcıdır.

Cansız, dilsiz sanılan varlıkların da Allah'ı tesbih ve tahmid etmekte olduğunu, fakat bu hadisenin insanoğluna kapalı kaldığını on beş asır önce haber vererek, ilim ve fen âlimlerine yepyeni inceleme ve araştırma ufukları açar.

Kur'anıkerim Okumanın Fazileti ve Bazı Sûre İle Ayetlerin Özellikleri

Geceleyin on ayet okuyan kimse gafillerden sayılmaz.[1]

Evlerinizi kabirlere çevirmeyiniz.[2]

Şüphe yok ki şeytan, içinde Bakara Sûresi okunan evden kaçar.[3]

Cuma günü Hud sûresini okuyunuz.[4]

Her kim Kehf sûresini başından on ayet ezberlerse, Deccal[5] fitnesinden kurtulur.[6]

Cuma günü Kehf sûresisni okuyan kimseye, iki cuma arasını aydınlatan bir nur ihsan olunur.[7]

Kehf sûresinin baş tarafını ve sonunu okuyan kişiye, ayağından başına kadar bir nur ihsan olunur. Hepsini okuyan kimseye ise yerden göğe kadar yükselen bir nur ihsan olunur.[8]

Her şeyin bir kalbi vardır. Kur'an'ın kalbi, Yâsin'dir.

Her kim Yâsin sûresini okursa Allah onun bu okumasına, Kur'an'ı on kere okumuş gibi sevap verir.[9]

Ölülerinize Yâsin sûresini okuyunuz.

Allah rızasını ve ahiret yurdunu umarak onu okuyan kimse muhakkak yarlığanır.[10]

Kim, Allah'ın rızasını umarak geceleyin Yâsin okursa, o gecede günahları bağışlanıp, yarlığanır.

---

[1] Hakîm-Müstedrek, c.1, s.555
[2] Müslim-Sahîh, c.1, s.539; Tirmizî-Sünen, c.5, s.157
[3] Müslim-Sahîh, c.1, s.539
[4] Daremî-Sünen, c.2, s.326
[5] Deccal; 1-dinî inanışlara göre kıyamete yakın bir zamanda çıkacağına inanılan yalancı ve kötü yaradılışlı kimse; deccal 2- yalancı, fesat, dedikoducu.
[6] Müslim-Sahîh, c.1, s.555
[7] Hakîm-Müstedrek, c.2, s.368
[8] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.2, s.368
[9] Tirmizî-Sünen, c.5, s.162
[10] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.26

Gündüzün başlangıcında okursa ihtiyaçları giderilir.

Sabaha çıkınca okursa, akşama kadar o gün kendisine kolaylık verilir.

Gecenin başında okursa, sabaha kadar o gece kendisine kolaylık ihsan olunur.[1]

Ey Ali! Yâsin oku! Çünkü Yâsin'de on bereket vardır:

1. Onu aç okursa, doyar.
2. Susuz okursa, suya kanar.
3. Çıplak okursa, giydirilir.
4. Bekâr okursa, evlenir.
5. Korkan okursa, emniyet ve selâmete erer.
6. Mahpus okursa, hapisten çıkar.
7. Yolcu okursa, yolculuktan memnun ve mesrur olur.
8. Yitik sahibi okursa, yitiğini bulur.
9. Hasta okursa, hastalığından kurtulur.
10. Ölü yanında okunursa, ölünün günahı hafifler.[2]

Duhan sûresini cuma gecesi okuyan kimse yarlığanır.[3]

Peygamberimiz: "Ey Ömer! Bu gece bana bir sûre indirildi ki; o sûre bana dünyadan ve dünyadakilerden üstüne güneşin doğduğu her şeyden daha sevgilidir." dedi ve *İNNÂ FETAHNA LEKE FETHAN MÜBİNEN* sûresini okudu.[4]

Her kim sabah olduğu zaman üç kere besmele çeker ve Haşr sûresinin sonundan üç ayet okursa, Allah ona yetmiş bin meleği vazifelendirir. Onlar akşam oluncaya kadar onun için dua ve istiğfar ederler.

Eğer o gün ölürse şehit olarak ölür.

Akşam olduğu zaman böyle yaparsa da aynı derecedir.[5]

Kıyamet gününü gözleriyle görmek isteyen *İZEŞŞEMSÜ KÜVVİRET, İZESSEMÂÜNFATARAT* ve *İZESSEMÂÜNŞAKKAT* ayetlerini okusun.[6]

Kur'an sûrelerinden otuz ayetli bir sûre bir adama şefaat etti ve o adam yarlığandı.

---

[1] Daremî-Sünen, c.2, s.328
[2] İbn-i Hacer-Metalibüaliyye, c.3, s.362
[3] Tirmizî-Sünen, c.5, s.163
[4] Buharî-Sahîh, c.5, s.67
[5] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.26; Tirmizî-Sünen, c.5, s.182
[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.35

Bu sûre *TEBAREKE BİYEDİHİLMÜLK* sûresidir ki koruyucu ve kurtarıcıdır. Okuyanı kabir azabından kurtarır.[1]

Onu ümmetimden her mümin insanın kalbinde (ezberinde) bulunmasını ne kadar arzu ederim.[2]

Her kim *İZÂ ZÜLZİLETİL'ARDU* sûresini okursa, onun için bu sûre Kur'an'ın sevap olarak Kur'an'ın yarısına denk tutulur.

Her kim *KUL YÂ EYYÜHELKÂFİRUN* sûresini okursa, onun için bu sûre sevap olarak Kur'an'ın dörtte birine denk tutulur.

Her kim *KUL HÜVALLAHÜ EHAD* sûresini okursa kendisi için bu sûre sevap olarak Kur'an'ın üçte birine denk tutulur.[3]

Sizden biriniz bir gecede Kur'an'ın üçte birini okumaktan aciz kalır mı?[4]

Şüphe yok ki Allah, Kur'an'ı üçe bölmüş ve İhlas sûresini bu üç bölümden biri yapmıştır.[5]

İhlas sûresini her gün iki yüz kere okuyan kimsenin elli yıllık günahları silinir. Ancak üzerinde bulunan borç müstesnadır.

Yatağının üstünde uyumak isteyen kimse sağ yanı üzerine yatar ve sonra İhlas sûresini yüz kere okursa, kıyamet günü olunca şanı yüce Rab, ona: "Ey kulum, sağını takip ederek cennete gir." buyurur.[6]

Yatağına yattığın zaman KUL YÂ EYYÜHELKÂFİRUN sûresini sonuna kadar oku, sonra uyu. Çünkü bu sûre şirkten uzak kalır.[7]

Güzellik ve Zenginlik için

Peygamberimiz, Mut'im oğlu Cübeyr'e:

"Ey Cübeyr, bir sefere çıktığın zaman arkadaşlarının en gösterişlisi ve en çok azıklısı olmak ister misin?" buyurmuştu. Cübeyr:

"Evet! İsterim ya Resulullah." dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz: "Öyleyse şu beş sûreyi;

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.26; Tirmizî-Sünen, c.5, s.182, 164
[2] Hakîm-Müstedrek, c.1, s.565
[3] Tirmizî-Sünen, c.5, s.165-166
[4] Buharî-Sahîh, c.5, s.105; Müslim-Sahîh, c.1, s.556
[5] Müslim-Sahîh, c.1, s.556; Darimî-Sünen, c.2, s.330
[6] Tirmizî-Sünen, c.5, s.168
[7] Daremî-Sünen, c.2, s.329; Hakîm-Müstedrek, c.1, s.538

1. KUL YÂ EYYÜHELKÂFİRUN,
2. İZÂ CÂE NASRULLÂHİ VELFETHU,
3. KUL HÜVALLAHU EHAD,
4. KUL EÛZÜ Bİ RABBİL'FELAK,
5. KUL EÛZÜ Bİ RABBİNNÂS

sûrelerini oku! ve her bir sûreye besmele ile başla ve okumana da besmele ile nihayet ver!" buyurdu.

Mut'im oğlu Cübeyr der ki:

"Önceleri sefere çıktığımda arkadaşlarımın en çirkin suratlısı ve en az azıklısı ben olurdum. Resulullah Aleyhisselâmın bu sûreleri bana öğretip okumaya başladığımdan beri seferimden dönünceye kadar arkadaşlarımın en güzel suratlısı ve en çok azıklısı ben olmaya davet etmişimdir."[1]

Peygamberimiz bir gün Âmir oğlu Ukbe'nin elinden tutup:

"Ey Ukbe, Tevrat'ta, İncil'de, Zebur'da ve Kur'an-ı Kerim'de indirilenlerin hayırlısı olan şu üç sûreyi sana öğreteyim mi?" buyurdu. Âmir oğlu Ukbe:

"Evet! Öğret! Allah, beni sana feda etsin!" dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz, ona; *İHLAS*, *FELAK* ve *NAS* sûrelerini okuttuktan sonra:

"Ey Ukbe, sakın bunları unutma ve hiçbir gece bunları okumadıkça da yatma!" buyurdu.[2]

Delilik için:

Ka'b oğlu Übeyy der ki:

"Peygamber Aleyhisselâmın yanında bulunduğum sırada bir Arabî gelip:

"Ya Resulullah! Benim bir kardeşim var ve hastadır." dedi.

Resulullah Aleyhisselâm: "Hastalığı nedir?" buyurdu.

Arabî: "Deliliktir!" dedi. Peygamber Aleyhisselâm:

"Onu bana getir." buyurdu.

Hasta gelince onu önüne oturttu; *EÛZÜ* ve *BESMELE* ile *FÂTİHAÜL-KİTABI*, Bakare sûresinin başından dört ayeti,

---

[1] İbn-i Hacer-Metalibül'âliye, c.3, s.398
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.148

VE İLÂHÜKÜM İLÂHÜN VÂHİDÜN LÂ İLÂHE İLLÂ HÜVERRAHMÂNÜRRÜHÎM (Bakare sûresi 163) ayetini,

AYETELKÜRSÎ'yi (Bakare sûresi ayet 255),

Bakare sûresinin son üç ayetini (Bakare sûresi, ayet 284-286),

ŞEHİDALLÂHÜ ENNEHÛ LÂ İLÂHE İLLÂ HÜVE VELMELÂİKETÜ VE ÜLÜL'İLMÎ KAİMEN BİLKIST. LÂ İLÂHE İLLÂ HÜVEL'ZİZÜLHAKÎM (Âl-i İmran sûresi, ayet 18),

Araf sûresinin 54 üncü ayetini,

Mü'minûn sûresinin 116 ncı ayetini,

Cin sûresinin 3 üncü ayetini,

Saffat sûresinin 1 ilâ 10 uncu ayetlerini,

Haşr sûresinin son üç 22 ilâ 14 üncü ayetlerini,

İhlas, Felak ve Nâs sûrelerini okuyunca adam hiç hasta değilmiş gibi birden ayağa kalktı!"[1]

Şeytandan ve hoşlanılmayan şeylerden korunmak için

Ka'b oğlu Übeyy der ki:

"Peygamber Aleyhisselâmın yanında bulunduğum sırada bir Arabî gelip:

"Ya Resulullah! Benim bir kardeşim var ve hastadır." dedi.

Resulullah Aleyhisselâm: "Hastalığı nedir?" buyurdu.

Arabî: "Deliliktir!" dedi. Peygamber Aleyhisselâm:

"Onu bana getir." buyurdu.

Hasta gelince onu önüne oturttu; EÛZÜ ve BESMELE ile FÂTİHAÜL-KİTABI, Bakare sûresinin başından dört ayeti,

VE İLÂHÜKÜM İLÂHÜN VÂHİDÜN LÂ İLÂHE İLLÂ HÜVERRAHMÂNÜRRÜHÎM (Bakare sûresi 163) ayetini,

AYETELKÜRSÎ'yi (Bakare sûresi ayet 255),

Bakare sûresinin son üç ayetini (Bakare sûresi, ayet 284-286),

[1] Suyutî-İtkan, c.2, s.163-164

ŞEHİDALLÂHÜ ENNEHÛ LÂ İLÂHE İLLÂ HÜVE VELMELÂİKETÜ VE ÜLÜL'İLMÎ KAİMEN BİLKIST. LÂ İLÂHE İLLÂ HÜVEL'ZİZÜLHAKÎM (Âl-i İmran sûresi, ayet 18),

Araf sûresinin 54 üncü ayetini,

Mü'minûn sûresinin 116 ncı ayetini,

Cin sûresinin 3 üncü ayetini,

Saffat sûresinin 1 ilâ 10 uncu ayetlerini,

Haşr sûresinin son üç 22 ilâ 14 üncü ayetlerini,

İhlas, Felak ve Nâs sûrelerini okuyunca adam hiç hasta değilmiş gibi birden ayağa kalktı!"

Neslinin korunması için

Yine Mes'ud oğlu Abdullah der ki:

"AdÂmin biri; ya Resulullah, bana bir şey öğret ki Allah beni onunla yararlandırsın, dedi. Resulullah Aleyhisselâm:

"Âyetülkürsî'yi oku! O, seni de senin zürriyetini de korur!

Evini hatta evinin çevresindeki evcikleri de korur!" buyurdu.

Üzüntü için

Ebû Katâde'den rivayet edilen hadise göre; bir kimse üzüntülü sırasında Âyetelkürsî'yi okusa Allah, onu üzüntüsünden kurtarır."[1]

Borçtan kurtulma için

Peygamberimiz ashaptan Cebel oğlu Muâz'a:

"Sana bir dua öğreteyim ki onunla dua edince üzerindeki borcun Sebir dağı gibi de olsa Allah o borcu ödettirip seni ondan kurtarsın!" buyurdu ve:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَٓاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَٓاءُۘ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَٓاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَٓاءُۜ بِيَدِكَ الْخَيْرُۜ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿٢٦﴾ تُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِۘ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّۘ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧

[1] Suyutî-İtkan, c.2, s.164

“KULİLLÂHÜMME MÂLİKELMÜLKİ TÜ’TİLMÜLKE MEN TEŞÂÜ VE TENZİÜLMÜLKE MİMMEN TEŞÂÜ VE TÜİZZÜ MEN TEŞÂÜ VE TÜZİLLÜ MEN TEŞÂÜ Bİ YEDİKELHAYRÜ İNNEKE ALÂ KÜLLİ ŞEY’İN KADÎR.

TÛLİCÜLLEYLE FİNNİHÂRİ VE TÛLİCÜNNEHÂRE FİLLEYLİ VE TUHRİCÜLHAYYE MİNELMEYYİTİ VE TUHRİCÜLMEYYİTE MİNELHAYYİ VE TURZUKU EMN TEŞÂÜ Bİ GAYRİ HİSÂB.” (Âl-i İmran sûresi, 26-27) ayetlerini okudu.

26. De ki: “Ey mülkün gerçek sahibi olan Allahım! Mülkü dilediğine verirsin, dilediğinden çekip alırsın. Dilediğini yüceltirsin, dilediğini de alçaltırsın. Her türlü iyilik senin elindedir. Hiç kuşku yok sen her şeye kādirsin.”

27. “Geceyi gündüze katarsın, gündüzü de geceye katarsın. Ölüden diriyi çıkarırsın, diriden ölüyü çıkarırsın ve dilediğine sayısız rızık verirsin.”

Hayvanı hırçınlaşan veya inatlaşan kimse

Hayvanı hırçınlaşan veya inatlaşan kimse hayvanının kulağına Âl-i İmran sûresinin 83 üncü ayetini okusun.

gemiye binecekleri zaman

Bir hadiste de; gemiye binecekleri zaman, Hûd sûresinin 41 inci ve Zümer sûresinin 67 nci ayetlerini okumaları benim ümmetim için boğulmaktan emândır, buyrulmuştur.

Afetlere karşı

Yüce Allah bir kuluna; aile, mal ve evlât nimetlerinden bir nimet vermemiştir ki o kul; ...*MÂ ŞÂALLÂHÜ LÂ KUVVETE İLLÂ BİLLÂH*..., (Kehf sûresi ayet 39) desin de onda ölümden başka bir afet görünsün, vaki değildir.

Gecenin belli bir saatinde kalkmak

Gecenin belli bir saatinde kalkmak niyetiyle Kehf sûresinin sonundaki 110 uncu ayetini okuyan kimse o saatte kalkar.[1]

Ebî Vakkas oğlu Sa’d’den rivayet edilen bir hadiste:

...LÂ İLÂHE İLLÂ ENTE SÜBHÂNEKE İNNÎ KÜNTÜ MİNEZZÂLİMÎN (Enbiyâ sûresi ayet 87), diyerek dua etmişti.

Müslüman kişi bir şey hakkında böyle bir dua etsin de yüce Allah onun duasını kabul buyurmasın, vaki değildir.

Ben bir kelime biliyorum ki üzüntülü bir kimse onu okursa muhakkak üzüntüsünden kurtulur.

---

[1] Suyutî-İtkan, c.2, s.164-165

O kelime, kardeşim Yûnus'un ...FENÂDA FİZZULUMÂTİ EN LÂ İLÂHE İLLÎ ENTE SÜBHÂNEKE İNNÎ KÜNTÜ MİNEZZÂLİMÎN, kelimesidir." buyrulmuştur.

Rivayete göre; Mes'ud oğlu Abdullah, baygın bir kişinin kulağına okuyunca ayıldı. Resulullah Aleyhisselâm:

"Onun kulağına ne okudun?" buyurdu. Mes'ud oğlu Abdullah da:

"EFEHASİBTÜM ENNEMÂ HALAKNÂKÜM ABESEN VE ENNEKÜM İLEYNÂ LÂ TÜRCAÛN. FETEÂLALLÂHÜLMELİKÜLHAKKU LÂ İLÂHE İLLÂ HÜVE RABBÜL'ARŞILKERÎM.

VEMEN YED'U MAALLÂHİ İLÂHEN ÂHARE LÂ BÜRHÂNE LEHÛ BİHÎ FE İNNEMÂ HİSÂBUHÛ İNDE RABBİHİ İNNEHÛ LÂ YÜFLİHULKÂFİRÛN.

VE KUL RABBİĞFİR VERHAM VE ENTE HAYRURRÂHIMÎN.[1] ayetlerini okudum." dedi. Resulullah Aleyhisselâm:

"Eğer bir kimse bunu yakınî bir inançla dağ üzerine de okusa muhakkak o dağ yerinden silinir, gider!" buyurdu.

Ebû Hureyre'den rivayet edilen bir hadise göre; bir kimse Duhan sûresinin (1-59) bütün ayetlerini, Mü'min sûresinin ilk üç ayetini ve Âyetülkürsi'yi akşamleyin okursa sabaha kadar korunur, sabahleyin okursa akşama kadar korunur.

yoksulluğa karşı

Mes'ud oğlu Abdullah'dan rivayet edilen bir hadise göre; Vâkıa sûresini her gece okuyan kimse hiçbir zaman yoksulluğa uğramaz.

vesveseye karşı

"Kalbinde bir vesvese bulduğun, evhama düştüğün zaman Hadîd sûresinin 3 üncü ayetini oku!" hadisini de "Ebû Davud" Abbas oğlundan rivayet etmiştir.[2]

Peygamberimizin Ashabının Kur'anıkerim Okuması

Peygamberimizin eşlerinden Hz. Ümmü Seleme'ye Resulullah Aleyhisselâmın Kur'an-ı Kerim'i nasıl okuduğu sorulmuştu. O da:

"Resulullah Aleyhisselâm, bir ayet okur, durur; bir ayet okur, dururdu.

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

ELHAMDÜ LİLLÂHİ RABBİL'ÂLEMÎN

ERRAHMÂNİRRAHÎM

---

[1] Mü'minun suresi, ayet 115-118
[2] Suyutî-İtkan, c.2, s.165

MÂLİKİ YEVMİDDÎN.

diye kese kese, dura dura okurdu." dedi.[1]

Mâlik oğlu Enes'e de Resulullah Aleyhisselâmın Kur'an-ı Kerim'i nasıl okuduğu soruldu. O da:

"Resulullah Aleyhisselâm, Kur'an okurken çekilmesi gereken harfleri çekerdi." dedikten sonra:

"Resulullah Aleyhisselâm, *BİSMİLLÂHİ*'yi,

ERRÂHMAN'ı,

ERRAHÎM'i de çekerdi." dedi.[2]

Ashaptan Sâriye oğlu Irbaz der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm yatmadan önce müsebbihât[3] sûrelerini okur ve onların içinde bir ayet var ki bin ayetten faziletli ve hayırlıdır" buyururdu.[4]

Müsebbihât; İsrâ, Hadîd, Haşr, Cumua, Tegabün ve Âlâ sûreleridir.[5]

Sanıldığına göre; bin ayetten hayırlı olan ayet de Hadîd sûresinin üçüncü ve dördüncü ayetidir.[6]

بِسْـــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلٖيمٌ ﴿٣﴾هُوَ الَّذٖي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فٖي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِۜ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَٓاءِ وَمَا يَعْرُجُ فٖيهَاۜ وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصٖيرٌ ﴿٤﴾

Bu ayette şöyle buyrulur:

3. O, ilk ve sondur. Zâhir ve bâtın'dır. O, her şeyı hakkıyla bılendır.

4. O, gökleri ve yeri altı günde (altı evrede) yaratan, sonra arş'a kurulandır. Yere gireni, ondan çıkanı, gökten ineni, oraya yükseleni bilir. Nerede olsanız, o sizinle beraberdir. Allah, bütün yaptıklarınızı hakkıyla görendir.

[1] Tirmizî-Sünen, c.5, s.185; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.302, 323
[2] Buharî-Sahîh, c.6, s.112
[3] Kur'ân-ı Kerîm'de Allah'ı tesbih için kullanılan "sebh" kökünün türevleriyle başlayan beş sûrenin ortak adına müsebbihât denilmiştir.Allah'ı tesbihle başlayan bu sûreler; Hadîd, Haşr, Saf, Cum'a, ve Tegâbün'dür.
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.128; Tirmizî-Sünen, c.5, s.181
[5] Suyuti-İtkan, c.2, s.105-106
[6] İbn-i Kesîr-Tefsir, c.4, s.303

Hicretin dokuzuncu yılında Peygamberimizle görüşmek için Tâif'ten Medine'ye gelen Sakîf temsilcilerinden Huzeyfe oğlu Evs der ki:

"Peygamber Aleyhisselâm bir gece yatsıdan sonra uzun müddet yanımıza gelmedi.

"Ya Resulullah, niçin yanımıza gelmekte geciktin?" diye sorduk. Resulullah:

"Her gün Kur'an'dan bir hizb okuyup geçmeyi kendime görev edinmişimdir. Bu görevimi yerine getirmedikçe çıkmak istemedim." buyurdu.

Cebrail Aleyhisselâm Ramazan ayında her gece iner, Kur'an-ı Kerim'i başından sonuna kadar Peygamberimizle mukabele ederdi.[1]

Peygamberimizin ashapları arasında Kur'an-ı Kerim'i yedi veya sekiz gecede ve hatta bir gecede hatmedenler vardı.

Ka'b oğlu Ubeyy, Kur'an-ı Kerim'i sekiz gecede, Temîmi Darî yedi gecede hatmederdi.[2] Temîmi Darî'nin bir tek gecede üç rekâtta ve hatta bir rekâtta hatmettiği de olurdu.[3]

Selâm oğlu Abdullah, Kur'an-ı Kerim'i okuyup bitirdiği zaman Peygamberimiz, ona:

"Bunu her gece böylece oku." buyurdu.[4]

Peygamberimiz, Kur'an-ı Kerim'i her gece hatmeden Âs oğlu Amr, Amr'ın oğlu Abdullah'a;

"Sen, Kur'an'ı her ay okuyup hatmet." buyurmuştu. Amr oğlu Abdullah:

"Ben, kendimi bundan daha fazlasını yapmakta güçlü buluyorum." dedi.

Peygamberimiz: "Yirmi beş günde okuyup hatmet." buyurdu.

Abdullah: "Ben, kendimi bundan daha fazlasını yapmakta güçlü buluyorum." dedi. Peygamberimiz:

"Yirmi günde okuyup, hatmet." buyurdu. Amr oğlu Abdullah:

"Ben, kendimi bundan daha fazlasını yapmakta güçlü buluyorum." dedi.

Peygamberimiz: "On günde okuyup, hatmet." buyurdu. Abdullah:

"Ben, kendimi bundan daha fazlasını yapmakta güçlü buluyorum." dedi.

---

[1] Müslim-Sahîh, c.4, s.1803; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.194-195
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.355, c.3, s.500
[3] Zehebî-S.Âlâmünnübela, c.2, s.318-319
[4] Zehebî-S.Âlâmünnübela, c.2, s.300

Peygamberimiz: “Her yedi günde okuyup, hatmet ve bunu arttırma.” buyurdu. Amr oğlu Abdullah:

“Ben, bundan daha fazlasını yapacak güçteyim.” dedi. Peygamberimiz:

“Öyleyse üç günde okuyup hatmet. Kur’an-ı Kerim’i üç günden az bir müddet içinde okuyup hatmeden kişi, ondan bir şey anlamaz! Kur’anı üç günden az bir müddet de okuyup hatmetmeyiniz.” buyurdu.[1]

Münzir oğlu Saîd der ki:

“Ya Resulullah, Kur’an-ı Kerim’i üç gün içinde okuyup hatmedeyim mi?” diye sordum. Resulullah:

“Buna gücün yeterse, evet! Onu takiben dört günde bir hatmet! Sonra beş günde bir, sonra altı günde bir, yedi günde bir hatmet ki bu işlerin ortalaması en güzelidir!” buyurdu.

Ashabın arasında güçlü olanlar yedi günde bir hatmederlerdi.[2]

Ömer oğlu Abdullah, Kur’an-ı Kerim’i kaç günde bir hatmedileceğini Peygamberimize sormuştu. Peygamberimiz:

“Kırk günde bir!” buyurmuşlardır.

Okuyanın, ilim ve iş durumuna göre bunun değişebileceği de açıklanmıştır.[3]

Kur’anıkerim’i Okuma ve Hatmetme Usulü

Kur’an-ı Kerim okumak için;

1. Abdestli bulunulur,
2. Temiz bir yerde oturulur,
3. Kıbleye karşı dönülür,
4. Huşû ve sükûnet üzere bulunulur, baş öne eğilir,
5. Misvâk kullanılır,
6. Temiz bir elbise giyilir,
7. Eûzü besmele çekilir,
8. Tevbe sûresinden başka her sûreye başlarken besmele çekilir,

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.165; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.54-55; Tirmizî-Sünen, c.5, s.196, 198; Buharî-Sahîh, c.6, s.114; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.428

[2] Suyutî-İtkan, c.1, s.104

[3] Suyutî-İtkan, c.1, s.105

9. Ayetleri tertîle[1] riayet ederek okunur

10. Ayetler okunurken (Arapça bilenlerce) tehdit lafızları tehditkâr ses tonu ile okunur, tazim lafızları da tazimkâr ses tonu ile okunur.

Rahmet ve tebşir ayetleri geldikçe durulup Allah'ın vaatlerinden sevinilir. Allah'tan rahmet ve cennet istenir.

Azap ayetleri geldikçe düşünülür, Cehennem azabından Allah'a sığınılır.

Tesbih ve tenzîh ayetleri geldikçe yüce Allah tesbih ve tenzîh edilir.

Dua ayetleri geldikçe de Allah'a dua edilir.

Ayet, kâfirler hakkında ise *ÂMENNE BİLLÂHİ VAHDEHÛ* (Biz, bir olan Allah'a iman ettik) diyerek ikrarda bulunulur.

VE KALETÜLYEHÛDÜ UZEYRÜNÜBNULLÂHİ VE KALETİNNASÂRÂLMESÎHUBNULLÂHİ VE KALETİLYAHÛDÜ YEDULLÂHİ MAĞLÛLETİN... ve benzeri ayetler okunurken de ses kısılır.

YÂ EYYÜHELLEZÎNE ÂMENÛ... diye başlayan ayetlere geldikçe durup arkasından neler emir ve nelerden nehyedileceğine dikkat edilir.

Peygamberimiz, Âlâ sûresini *SEBBIHISME RABBİKEL'ÂLÂ* diye okunmaya başladığı zaman *SÜBHÂNE RABBİYEL'ÂLÂ* derdi.

Peygamberimiz, ashabına Rahman sûresini okuyup bitirince:

"Ben, sizi ne diye susmuş görüyorum! Hâlbuki ben, bunu cinlere okuduğum zaman onlar, sizden daha güzel mukabelede bulundular.

بِسْـــــــــــــــــمِ اِللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فَبِاَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

FE BİEYYİ ÂLÂİ RABBİKÜMÂ TÜKEZZİBÂN ayetine geldikçe; Rabbimiz! Senin nimetlerinden hiçbir şeyi tekzip etmeyiz. Hamd, sana mahsustur, dediler.[2]

VELMÜRSELÂTİ URFEN (Murselat) sûresini okuyan FE BİEYYİ HADÎSİN BÂDEHÛ YÜ'MİNÛN'e erişince ÂMENNÂ BİLLÂHİ (Biz iman ettik!) desin.

VETTÎNİ VEZZEYTÛNİ (Tin) sûresini sonuna kadar okuyan kimse; evet, ben de buna şahitlerdenim, desin!

---

[1] Tertîl; kelimeyi ağızdan kolayca ve düzgünce çıkarmaya, harflerin mahreclerini, durak yerleri gözetmeye, kıraatte sesi kısmaya ve hazinleştirmeye denir. Tertîl ile okunması, Kur'an-ı Kerim'in her Müslüman üzerinde hakkıdır. Seyyid Şerif-Târifat, s.37-38; Bedrüddinülzerkeşî-Bürhan, c.1, s.449

[2] Tirmizî-Sünen, c.5, s.399; Hakîm-Müstedrek, c.2, s.473

LÂUKSİMÜ Bİ YEVMİLKIYÂME (Kıyame) sûresini, sonuncu ayet olan *ELEYSE Bİ KADİRİN ALÂ EN YUHYİYELMEVTA*'ya kadar okuyup bitiren kimse; evet, kadirdir, desin!" buyurmuştur.[1]

11. Kur'an-ı Kerim okurken bazı ayetlerin tekrar tekrar okunmasında bir sakınca yoktur.

Peygamberimiz bir gece sabaha kadar *Mâide sûresinin 118 inci ayet*ini tekrarlamış durmuştur.[2]

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَۚ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَاِنَّكَ اَنْتَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

"EĞER KENDİLERİNE AZAP EDERSEN ŞÜPHE YOK Kİ ONLAR, SENİN KULLARINDIR. EĞER ONLARI YARLIĞARSAN MUTLAK GALİP (ve) YEGÂNE HÜKÜM VE HİKMET SAHİBİ OLAN DA HAKİKATEN SENSİN SEN."

12. Kur'an-ı Kerim okurken ağlanılabilir, ağlamaklı ve hüzünlü bulunulur.

Peygamberimiz bir gün Mes'ud oğlu Abdullah'a:

"Bana Kur'an oku!" buyurmuştur. Mes'ud oğlu Abdullah:

"Ya Resulullah! Sana indirilen Kur'an'ı sana nasıl okuyabilirim?" dedi.

Peygamberimiz: "Ben, onu kendimden başkasından dinlemeyi daha çok severim." buyurdu.

Bunun üzerine Mes'ud oğlu Abdullah Nisa sûresinden okumaya başlayıp **41. ayet**ine;

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فَكَيْفَ اِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ بِشَه۪يدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلٰى هٰٓؤُ۬لَٓاءِ شَه۪يدًاۜ

FE KEYFE İZÂ Cİ'NÂ MİN KÜLLİ ÜMMETİN Bİ ŞEHÎDİN VE Cİ'NÂ BİKE ALÂ HÂ ÜLÂİ ŞEHÎDÂ (her ümmetten birer şahit ve onların üzerine de seni şahit olarak getirdiğimiz zaman, onların hâlleri nice olur) eriştiği zaman Peygamberimiz, yeter, buyurdu.

Mes'ud oğlu Abdullah, Peygamberimizin gözlerinin yaşla dolduğunu gördü.[3]

13. Kur'an-ı Kerim hatim için okunurken Mushaftaki sırasına göre okunur.
14. Kur'an-ı Kerim okunurken kesilip, konuşulmaz.
15. Kur'an-ı Kerim açıktan okunurken gürültü edilmez, sessizce dinlenilir.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.249
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.156; Nesaî-Sünen, c.2, s.177
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.342; Buharî-Sahîh, c.5, s.180; Tirmizî-Sünen, c.5, s.238

16. Kur'an-ı Kerim'i Mushaftan okumak ezbere okumaktan evlâdır.
17. Kur'an-ı Kerim okunurken secde ayetlerine gelince secde edilir.

Secde ayetleri Kur'an-ı Kerim'de on dört yerde bulunmaktadır.

1. Â'raf sûresinin 206 ncı,
2. Ra'd sûresinin 15 inci,
3. Nahl sûresinin 49 uncu,
4. İsrâ sûresinin 107 nci,
5. Meryem sûresinin 58 inci,
6. Hac sûresinin 18 inci,
7. Furkan sûresinin 60 ıncı,
8. Neml sûresinin 25 inci,
9. Secde sûresinin 15 inci,
10. Sâd sûresinin 24 üncü,
11. Fussılet sûresinin 37 nci,
12. Necm sûresinin 62 nci,
13. İnşıkak sûresinin 21 inci,
14. Alak sûresinin 19 uncu ayetleridir.

18. Kur'an-ı Kerim okumak için efdal olan vakitler, namaz için efdal olan vakitlerdir.

Geceleyin, akşamla yatsı arasındadır.

Gündüzün efdal olan sabahtan sonradır.

Hatmin efdal vakti, gündüzün başlangıcı veya gecenin başlangıcıdır.

19. Hatim yapacak olan o gün oruçlu bulunur. Ev halkını toplayıp dua eder.

Allah'a hamd ve istiğfarda bulunur, Peygamberimize salâvat getirir, hayırlar talep eder.

20. Hatimde, Duhan sûresinden Kur'an-ı Kerim'in sonuna kadar olan sûreler okunup aralarında *ALLAHÜ EKBER! LÂ İLÂHE İLLÂLLÂHÜ VALLÂHÜ EKBER*, diyerek tekbir getirilir.

KUL EÛZÜ Bİ RABBİNNÂS sûresinden sonra Fâtiha sûresi ile Bakare sûresinin başından *VE ÜLÂİKE HÜMÜL MÜFLİHÛN* ayetine kadar beş ayet okunur.

21. Peygamberimiz, Kur'an-ı Kerim'i hatmettiği zaman şöyle dua ederdi.

"ALLÂHAMMERHAMNÎ BİLKUR'AN.
VEC'ALHÜ LÎ EMÂNEN VE NÛRAN VE HÜDEN VE RAHMETEN.
ALLÂHÜMME ZEKKİRNÎ MİNHÜ MÂ NESÎTÜ.
VE ALLİMNÎ MİNHÜ MÂ CEHİLTÜ.
VERZUKNÎ TİLÂVETE ÂNÂELLEYLİ
VEC'ALHÜ LÎ HUCCETEN YÂ RABBEL'ÂLEMÎN!"

22. AdÂmin biri; ya Resulullah, hangi amel Allah'a daha sevgilidir, diye sormuştu. Peygamberimiz:

"Konup göçenin ameli!" buyurdu.

Adam: "Konup göçen ne demektir?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Ehli Kur'an ki onu başından sonuna kadar okur. Sonundan da hemen baş tarafına geçer.

Ne zaman Kur'an'ı sonuna kadar okuyup gelse, hemen baş tarafına geçip yeniden okumaya başlar." buyurdu.[1]

Peygamberimizin Bıraktığı İkinci Büyük Emanet Sünnet

Peygamberimizin veda haccı hutbesinde ümmetine bıraktığını bildirdiği ve sımsıkı sarıldıkları takdirde hiçbir zaman yollarını şaşırmayacaklarını haber verdiği iki şeyden ikincisi sünnetiydi.

Sünnetin Manaları ve Çeşitleri

Sünnet, sözlük anlamıyla yol demektir.

Sünnetullah terkibi, yüce Allah'ın hüküm, emir ve nehylerini ifade eder.[2]

Şeriat dilinde sünnet; Peygamberimizin söylediği sözler (hadisler), işler ve tavsiyeler demektir.

Peygamberimizin ibadet maksadıyla farz ve vacip olmayarak, işlemeye devam ve nadiren terkettiği şeylere sünnetülhüda[3], sünneti müekkede denir ki; ezan, kamet, beş vakit namazın sünnetleri, mazmaza, intinşak... gibi dini tamamlayıcı nitelikte olan sünnetler olup terk etmek mekruh ve günahtır.

Yalnız kişinin ezan okuması, misvak tutunmak, namaz içinde veya dışında bazı müstehab fiillerle Peygamberimizin yeme, içme, oturup kalkma, giyinip kuşanma gibi âdet ve alışkanlık niteliğinde sünnetlerine de sünnetüzzevaid[4] denir. Bunları yapmakla sevap bulunmakla beraber terk etmekte günah yoktur.[5]

Peygamberimiz bir hutbesinde:

"Sünnetlerin hayırlısı, Muhammed'in sünnetleridir." buyurduğu gibi,

Âdet niteliğindeki sünnetlerinin de Rabbaniliğini;

---

[1] Suyutî-İtkan, c.1, s.104-107, 110-111; Bedrüddinülzerkeşî-Bürhan, c.1, s.449-450, 459-461, 464, 471-475; Tirmizî-Sünen, c.5, s.197-198; Daremî-Sünen, c.2, s.337

[2] Firuzabadî-Kamusûlmühît, c.4, s.239

[3] Sünnetülhüda : Yerine getirilmesi dinî bir emir ve gereklilik olan sünnetlerdir

[4] Sünnet-i zevâid: Hz. Peygamber'in, Allah katından bir tebliğ veya Allah'ın dinini açıklama niteliği taşımaksızın insan olarak yaptığı davranışlara "zevâid sünnet" veya "âdet sünneti" denilir.

[5] Seyyid Şerif-Tarîfat, s.82-83

“Beni, Rabbim terbiye edip yetiştirdi ve güzel terbiye edip yetiştirdi.” diye açıklayarak onların da örnek tutulması gerekeceğine işaret buyurmuştur.[1]

Fıtrat Sünnetleri

Bıyık ve sakal kesmek, misvak tutunmak, burnuna su çekmek, tırnaklarını kesmek, parmak aralarını yıkamak, koltuk altı kıllarını gidermek, kasıklarını tıraş etmek, su ile taharetlenmek, suyu ağızda çalkalamak.[2]

Fıtrat; yaratmak anlÂmina gelmekteyse de burada Peygamberlerin, uymamız emrolunan sünnetleri demektir.[3]

Başka bir deyişle fıtrat, insanın yaradılışına uygun olarak bütün Peygamberlerin benimsedikleri, şeriatın üzerinde birleştikleri bir sünnettir.

Resulullah Aleyhisselâma vahyin gelmesi geciktiği sırada, Cebrail Aleyhisselâm inince:

“Üzerinize nasıl inelim ki; sizler ne parmak araları, kulak kıvrıntıları gibi kir toplayan yerlerinizi yıkıyor, ne tırnaklarınızın altındaki kirleri gideriyor ne de misvakla dişlerinizi temizliyorsunuz!

Bunları ümmetine emret!” demişti.[4]

Sakal:

Ömer oğlu Abdullah’ın bildirdiğine göre; Peygamberimiz, sakal ve bıyık hakkında şöyle buyurmuştur:

“Müşriklere muhalefet edin; bıyıklarınızı kısaltınız, sakalları uzatınız. Sakal erkeğin şeklini tamamlayan, fıtrattan, sünnetlerdendir. Görünüşte erkekler, kadınlardan sakal ile ayırt edilir.[5]

Peygamberimiz sakalının boyundan ve yanlarından biraz alırdı ve sakalını her gün iki kere tarardı.[6]

Peygamberimiz mescitte iken saçı sakalı karmakarışık bir adam içeri geldi. Peygamberimiz; ona, hemen dışarı çıkıp saçını sakalını düzeltmesini eliyle işaret buyurdu. Adam da öyle yapınca, Peygamberimiz:

---

[1] Vakıdî-Megazi, c.3, s.1016; Ebülfida-Sîre, c.4, s.24

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.137; Müslim-Sahîh, c.1, s.223

[3] İbn-i Esîr-Nihaye, c.3, s.457

[4] Ebû Talibülmekkî-Kutülkulub, c.2, s.290-291

[5] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.156; Müslim-Sahîh, c.1, s.222; Buharî-Sahîh, c.7, s.56; Ebû Talibülmekkî-Kutülkulub, c.2, s.291

[6] Tirmizî-Sünen, c.5, s.94; Ebû-Kutülkulub, c.2, s.296

“Sizden birinizin böyle saçı sakalı düzgün olarak gelmesi mi yoksa şeytan gibi saçı sakalı karmakarışık gelmesi mi daha iyidir?” buyurdu.[1]

Hz. Ebû-Bekr’in babası Ebû Kuhâfe, Peygamber Aleyhisselâmın yanına gelmişti. Sakalı enine boyuna uzamış ve yayılmış bir hâldeydi.

Peygamber Aleyhisselâm eliyle sakalnın enini ve boyunu işaret ederek:

“Sakallarınızın buralarından da almış olsaydınız!” buyurdu.[2]

“Kadı Iyaz”a göre; sakalın kazıtılması, yok edilmesi mekruhtur. Sakalın büyüklüğü ve uzunluğu ile şöhretlenmek mekruh olduğu gibi kısalığı ile de şöhretlenmek mekruhtur.[3]

Denildiğine göre sakalda yararlı bir takım haslatlar vardır; erkeği ululatır, sahibine ilim ve vakar gözüyle baktırır, meclislerde sahibinin kadrini yükseltir, sahibine teveccüh ettirir, sahibinin kötü söz söylemesine engel olur.

Sakalda bir takım gizli arzular nice nefis âfetleri birbirinden büyük ve hepsi de mekruh olan on iki bidat da vardır.

1. Sakal, cihat niyeti dışında sırf nefsin hevâ ve hevesine uyarak aklığını gidermek için siyaha boyamak,
2. Sakalı, sâlih kişilere benzetmek niyetiyle olmaksızın kızıla veya siyaha boyamak.

3-6 Sakalı yaşlı görünmek, gençliği gizleyip reislik elde etmek, hükümdar yanında ululuğunu teşhir etmek, görmeyenler tarafından ilk defa görülünce yaşlılarla birlikte davet olunmak için kibrit veya başka bir şeyle ağartmak,

7. Sakalı uzatmak,

8. Olgunluk çağına girdiğini örtmek için sakalın ak kıllarını yolmak,

9. Sakalı süslemek için sıralanmış gibi kat kat yapmak,

10. Sakalı, insanlara iyi görünmek için tarayıp salmak veya zahid görünmek için karma karışık keçeleşmiş bir hâlde bırakmak,

11. Sakalın siyahına bakınca hoşlanıp, gençliğine aldanmak ve onunla övünmek,

12. Sakalın akına bakıp yaşının büyüklüğü ile gençlere karşı büyüklenmek.

Peygamberimiz saç ve sakalın ak kıllarını yolmaktan men etmiş ve; o, müminlerin nurudur, buyurmuş, onları siyaha boyayanlar hakkında:

---

[1] Mâlik-Muvatta, c.2, s.949
[2] İmamı Âzam Ebû Hanife-Müsned, s.42
[3] İbn-i Hacer-Fethülbârî, c.10, s.296

“Ahir zamanda bir kavim olacaktır ki onlar sakallarını güvercin kuyruğu gibi siyaha boyayacaklar. Cennet kokusu koklayamayacaklardır!” buyurmuştur.[1]

Bıyık:

Bıyık kestirmeye gelince “Kadı Iyaz” der ki:

“Selefin birçokları bıyığı kökten tıraş etmenin memnû olduğuna kaildir ki İmam Mâlik’in mezhebi de böyledir. Müstahab olan dudakların etrafını açmaktır.”[2]

Peygamberimiz cuma namazına çıkmadan önce bıyığını kısaltır ve tırnaklarının uzayan kısmını keserdi.

Erkam oğlu Zeyd’in rivayetine göre Peygamberimiz:

“Bıyığını almayan, bizden değildir!” buyurmuştur.[3]

Tırnakları, parmaklara zarar vermeyecek biçimde kesmek müstehabdır.[4]

Ağız bakımı:

Sivak, misvak, ağızda dişleri fırçalayan çubuğa denir.

İmamı Azam’a göre misvak kullanmak dini sünnetlerdendir. Misvak kullanılırken misvağı sağ elle tutmak, ağıza üç kere su almak ve dişleri üç kere misvaklamak müstehaptır.

Misvak bulunmadığı zaman dişler misvak yerine parmakla ovuşturulur.

“Buhari’nin Tarihülkebir” adlı eserinde bildirdiğine göre; Peygamberimiz:

“Erak[5] ağacının çubuğu ile misvaklanınız.” buyurmuştur.

Peygamberimiz başka bir hadislerinde misvak hakkında şöyle buyurmuştur:

“Eğer ümmetime meşakkat vermeseydim, her namaz için misvak tutunmalarını onlara muhakkak emrederdim.

Misvak kullanmakta o kadar emrolundum ki bu hususta Kur’an (ayet) inecek sandım. Misvak kullanmanızı size çok tavsiye ederim. Misvak ağzın temizliği ve hoşnutluğudur.”[6]

---

[1] Ebû Davud-Sünen, c.4, s.87; Nesaî-Sünen, c.8, s.138

[2] Berdrüddinülaynî-Umdetülkarî, c.22, s.44

[3] Nesaî-Sünen, c.1, s.15

[4] Müstehab: serbestçe yapılabilir.

[5] Erak; dallarından misvak yapılan ve develerin yaılmaktan hoşlandıkları ekşi, dikenli, çok dallı ve yapraklı, sıcak ülkelerde yetişen yumuşak bir ağaçtır.

[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.80, 237; Buharî-Sahîh, c.1, s.214; Nesaî-Sünen, c.1, s.10-11; Daremî-Sünen, c.1, s.140

Gusletmek, koku sürünmek, sünnet olmak:

Peygamberimizin cuma günü hakkındaki bir hadisinde:

"Ey Müslümanlar cemaati! Şüphesiz bugün Allah'ın Müslümanlar için bayram kıldığı bir gündür.

Guslediniz, kimin yanında güzel koku varsa ondan sürünsün, kendilerine zarar vermez. Kadınlara mahsus koku da olsa onları sürünün."[1]

Burna su çekmek, ağızda suyu çalkalamak abdest de sünnet, gusülde farzdır.

Sünnet olmak erkekler için sünnettir. Sünnet olmak, Müslümanı kâfirden ayıran dinin gereklerinden olmakla beraber farz değil, sünnettir.[2]

Sünnetin vaktine gelince; vacip ve müstehap olmak üzere iki vakit vardır. Sünnetin vacip vakti, buluğ çağıdır ve onu geçirmemek gerekir. Sünnetin müstehap vaktiyse buluğdan öncedir.

Doğumun yedinci veya kırkıncı günü sünnet ettirmek müstehaptır. Müstehap vakti özürsüz geciktirilmez.[3]

Hz. Hüseyin doğumunun yedinci günü sünnet ettirilmiştir.[4]

Peygamberimizin Kitap ve Sünneti Ashaba Öğretmesi

Peygamberimizin mescidi, ashabı yetiştiren bir medreseydi. Büyük, küçük, kadın, erkek herkes Peygamberimizin mescitteki vaazları, hutbeleri ve feyzli sohbetlerle kitap ve sünnet hakkında aydınlanmakta ve yetişmekteydiler.

Amr oğlu Abdullah ve Mâlik oğlu Enes'in bildirdiklerine göre; Peygamberimiz önemli bir söz söylediği zaman iyice anlaşılsın diye onu üç kere tekrarlardı.

Mes'ud oğlu Abdullah da Resulullah Aleyhisselâm vaaz ve nasihatten bize bıkkınlık gelmesin diye hâlimize bakıp ona göre gün ve saati kollardı, der.

Kadınlar da Peygamberimize:

"Ya Resulullah! Sözlerini dinlemek için erkeklerden bize meydan kalmıyor. Kendin bize bir gün tahsis et!" dediler.

Bir kadın da: "Erkekler senin sözlerini dinlemeye gidiyorlar. Bize bir gün tahsis et de yanına gelelim ve Allah'ın sana öğrettiği şeyleri bize öğret!" dedi.

---

[1] İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.349
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.75; İbn-i Hacer-Fethülbarî, c.10, s.288
[3] İbn-i Hacer-Fethülbarî, c.10, s.289
[4] Aliyyülmüttakî-Müntehabu Kenzülummal, c.5, s.108

Peygamberimiz, kadınlara bir gün ayırarak onları toplatmış ve kendisine Allah'ın öğretmiş olduğu şeyleri öğretirdi.[1]

Hz. Ümmühani: "Resulullah Aleyhisselâm; ey Âişe, senin bilmek istediğin şey ilim ve Kur'an olsun, buyurdu." demiştir.[2]

Öğrenmek için Peygamberimize çeşitli sorular sorulduğu da olurdu. Bir gün:

"Ya Resulullah, sen ne zamandan beri Peygambersin?" diye sordular.

Peygamberimiz: "Âdem Aleyhisselâm ruhla ceset arasında bulunduğu zamandan beri!" buyurdu.[3]

"Ya Resulullah, Müslümanların hangisi üstündür?" diye sordular.

Peygamberimiz: "Müslümanlar, dilinden ve elinden selâmette kalan!" buyurdu.[4]

Mabed oğlu Vabısa: "Ya Resulullah! Senden iyiliği ve günahı sormaya geldim. Seni hak din ve kitapla gönderen Allah'a yemin ederim ki onu daha başkalarından sormayacağım." dedi. Peygamberimiz:

"İyilik, içini açan, huy güzelliği; günah da içini sıkan, tırmalayan, insanların ona vakıf olmalarından (bilmelerinden) hoşlanmadığın şeydir." buyurdu.[5]

Bir adam gelerek: "Ya Resulullah, insanların hayırlısı hangisidir?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Ömrü uzun ve ameli güzel olanıdır." buyurdu.

Adam: "İnsanların şerlisi, kötüsü hangisidir?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Ömrü uzun, ameli de kötü olanıdır." buyurdu.[6]

Peygamberimiz eşleri Hz. Âişe ile Hz. Ümmü Seleme'ye; hangi amel Peygamber Aleyhisselâmın daha çok hoşuna giderdi, diye sordular.

"Az bile olsa devamlı olanı idi." dediler.[7]

Peygamberimiz: "Size derecesi oruçtan, namazdan, sadakadan daha üstün bir ameli haber vereyim mi?" diye sordu.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.8, s.149
[2] İmamı Âzam Ebû Hanife-Müsned, s.7
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.148; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.59; Buharî-Tarihülkebir, c.4, s.274
[4] Buharî-Sahîh, c.1, s.9; Tirmizî-Sünen, c.4, s.661
[5] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.227, 182
[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.40; Tirmizî-Sünen, c.4, s.566
[7] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.32

“Evet ya Resulullah!” dediler. Peygamberimiz:

“Araları bozulmuş iki kişinin arasını düzeltmek!” buyurdu.[1]

Peygamberimiz: “Ey Esed oğlu Yezid! Cennete gitmek ister misin?” diye sordu. Yezid:

“Evet!” dedi. Peygamberimiz:

“Öyleyse kendin için istediğin, arzu ettiğin şeyi kardeşin için de iste!” buyurdu.[2]

Kadın, erkek herkes bilmediğini sorar, Peygamberimizden öğrenirdi. Bir soru sorulduğu zaman eğer o hususta vahiy inmemişse; Peygamberimiz, bilmiyorum, der yahut vahiy gelinceye kadar susar, kendiliğinden bir şey söylemezdi.[3]

Ayetler indikçe de Peygamberimizin açıklamasını istedikleri ayetler Allah tarafından kendisine açıklanırdı.

Â’raf sûresinin 199 uncu ayeti inince Peygamberimiz:

بِسْــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

خُذِ الْعَفْوَ وَاْمُرْ بِالْعُرْفِ وَاَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

199. Kolaylığı seç, iyi olanı emret, cahillere aldırma!

“Ey Cebrail, ne demek bu?” diye sordu. Cebrail:

“Bilmiyorum, bilenden sorayım!” diyerek gitmiş ve geldiği zaman:

“Ya Muhammed! Seninle ilgisini kesenle ilgilenmeni, seni mahrum edene senin vermeni, sana zulüm edeni bağışlamanı Allah, sana emrediyor.” demişti.[4]

Peygamberimizin:

“Benim bu meclisime gelen kişi başka bir şey için değil, hayır için; hayrı öğrenmek veya öğretmem için gelir. O, Allah yolunda çarpışan kimse mevkiindedir.”[5] hadisi de en kısa zamanda öğreticiler üzerinde ve öğrenciler üzerinde etkisini göstermiş, Peygamberimizin mescidi bir ilim ocağı hâline gelmişti.

Zaten Kur’an-ı Kerim’e göre de; Müslümanlardan bir kısmının savaşlardan muaf tutulup halkı irşat din adamları olmak üzere yetiştirmeleri gerekiyordu.

---

[1] Ebu Davud-Sünen, c.4, s.280
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.70-71
[3] Buharî-Sahîh, c.8, s.148
[4] Taberî-Tefsir, c.9, s.155
[5] İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.82-83

Dinî bilgileri ve sünnete ait bilgiler Medine'deki sahabelere öğretmekle kalmayıp Medine haricinde olan beldelere de giderek onlara Müslümanlığı öğretmekteydiler.

Nitekim Velîd oğlu Halîd, Hicretin onuncu yılında Benî Hâris kabilesini İslâmiyete davet için gönderildiği zaman onlara İslâm şeriatını, yüce Allah'ın kitabını ve Resulullah'ın sünnetini öğretmişti.

ve yine Hicretin onuncu yılında Hazm oğlu Amr da Necranlılara İslâm dinini, sünneti ve şeriatı öğretmek için gönderilmişti. Peygamberimiz aynı yılda Medine'ye gelen Benî Havlan kabilesi temsilcilerine dini bilgileri öğretmesini ashabına emretmişti.

Peygamberimiz veda haccı hutbelerinde:

"Ey insanlar! Sözümü dinleyiniz ve aklınızda tutunuz. Bunları burada bulunanlarınız, bulunmayanlarınıza da tebliğ etsin. Olabilir ki burada bulunan kimse, bunları daha iyi anlayan bir kimseye tebliğ etmiş bulunur. Allah yüzünü ağartsın o kimsenin ki bizden bir hadis işitip onu ezberler ve tebliğ eder.

Benden görmüş, benden işitmiş, benden sormuş olduğunuz şeylerde bana isnat ederek yalan uyduran kimse de Cehennemdeki yerine hazırlansın!" buyurdu.[1]

Peygamberimiz bir hadislerinde: "İlimden bir şey sorulup da onu saklayan kimseye yüce Allah kıyamet günü ateşten gemle gem vurulacaktır." buyurarak ilmi engel olmanın ahiretteki cezasının dehşetini duyurmuştur.[2]

Peygamberimizin Yetiştirerek Müftülük Yetkisi Verdiği İlim Adamlarından Başlıcaları

1. Hz. Ebû-Bekr,
2. Hz. Ömer,
3. Hz. Osman,
4. Hz. Ali,
5. Ka'b oğlu Übeyy,
6. Cebel oğlu Muâz,
7. Sâbit oğlu Zeyd,
8. Mes'ud oğlu Abdullah,
9. Avf oğlu Abdurrahman,
10. Ebû Musal'eşarî,
11. Selmân-ı Fârisî,
12. Ebüdderdâ Uveymir,
13. Yaser oğlu Ammar,

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.412
[2] Ebû Davud-Sünen, c.3, s.321; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.98

14. Huzeyfetülyemân[1]

Hz. Ömer'in İlmi

Mes'ud oğlu Abdullah der ki: "Arap kabilelerinin ilmî terazinin bir gözüne, Ömer'in ilmi diğerine konulsa, Ömer'in ilmi ağır basar."[2]

Fıkıh âlimleri Hz. Ömer'in yanında çocuklar gibi kalırlar. O, onlara fıkhı ve ilmi ile üstün gelirdi.[3]

Hz. Ali'nin İlmi

Peygamberimiz bir hadislerinde: "Ben ilmin şehriyim. Ali, onun kapısıdır. İlim edinmek isteyen onun kapısından gelsin!" buyurmuştur.[4]

Yine bir hadislerinde: "Ben, hikmetin konağıyım Ali de onun kapısıdır." buyurmuştur.[5]

Ebî Suleyman oğlu Abdülmelik der ki:

"Atâ'ya; Muhammed Aleyhisselâmın ashabı arasında Ali'den daha âlim bir kimse var mıydı?" diye sordum.

"Hayır! Allah'a yemin ederim ki ondan daha âlim yoktur!" dedi.[6]

Abbas oğlu Abdullah'a, Hz. Ali'nin ilmi hakkında sorulduğu zaman:

"İçi hikmet ve ilimle doluydu. Allah'a yemin ederim ki ona, ilmin onda dokuzu verilmiştir. Yine Allah'a yemin ederim ki o, ilmin geri kalan onda biri de sizinle ortaktır." demiştir.[7]

Hz. Ömer; umreye nereden gideyim, diye soran bir kişiye; git Ali'ye sor, demiştir.

Hz. Âişe de kendisine mest üzerine mesihden sorulunca:

"Git, Ali'ye sor!" dediği;[8]

Yine Hz. Âişe'nin; size aşure günü orucunu tutmanız için kim fetva verdi, diye sorulduğunda, Ali verdi dedikleri zaman:

"Evet! İnsanlar arasında sünneti en iyi bilen odur." demişti.[9]

---

[1] Muhibbüttüberî-Riyadunnadra, c.1, s.140
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.336
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.336
[4] Hakîm-Müstedrek, c.3, s.127
[5] Tirmizî-Sünen, c.5, s.301
[6] İbn-i Abdulberr-İstiab, c.3, s.1104
[7] Mühibüttaberî-Riyadunnudra, c.2, s.256; Alâüddin Ali-Müntehabu Kenzül'umman, c.5, s.33
[8] İbn-i Abdulberr-İstiab, c.3, s.1106-1107
[9] İbn-i Abdulberr-İstiab, c.3, s.1104

Mes'ud oğlu Abdullah'a göre; Hz. Ali, Medinelilerin ferâizi (Miras hukuku) en iyi bilendi. Ferâiz âlimlerinden Mugîre; ferâiz âlimlerinden ferâiz hakkında sözü Ali'den daha kuvvetli olanı yoktur, demişti.[1]

Hz. Ömer: "Ebül-Hasan'ın bulunduğu mecliste içinden çıkılmaz karışık meselelerle karşılaşmaktan Allah'a sığınırım. Bizim en büyük kadımız Ali'dir." derdi.[2]

Hz. Ali, Kur'an-ı Kerim'i de usulüne göre en iyi okuyanlardandı.[3]

Mes'ud Oğlu Abdullah'ın İlmi

Hz. Ömer, Mes'ud oğlu Abdullah hakkında: "İlimle dolu dağarcık!" derdi.

Mes'ud oğlu Abdullah ile görüşen ilim adamları, onun hakkında, Kur'an ve sünnet ilmi onda sonra ermiştir, derlerdi.[4]

Ka'b Oğlu Übeyy, Sâbit Oğlu Zeyd ve Cebel Oğlu Muâz'ın İlmi

Hz. Ömer'in bir nutkunda: "Kur'an'dan bir şey sormak isteyen Ka'b oğlu Übeyy'e gitsin!

Farzlardan bir şey sormak isteyen Zeyd'e gitsin!

Fıkıhtan bir şey sormak isteyen Cebel oğlu Muâz'a gitsin!

Mal isteyen de bana gelsin!

Çünkü Allah, beni malların hazinedarı ve bölüştürücüsü kıldı!" demiştir.[5]

Peygamberimiz:

"Ümmetimin helâl ve haramı en iyi bileni Cebel oğlu Muâz'dır. En iyi ferâizciniz de Zeyd'dir!" buyurmuştur.[6]

Sâbit oğlu Zeyd; kazada, fetvada, kıraat de, ferâiz de otorite idi.[7]

Hz. Ömer ve Hz. Osman bu ilimlerde hiç kimseyi Zeyd'e tercih etmezdi.[8]

---

[1] İbn-i Abdulberr-İstiab, c.5, s.1105
[2] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.339-340
[3] İbn-i Abdulberr-İstiab, c.3, s.1109
[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.352
[5] Zehebî-S.Âlâmünnübelâ, c.1, s.283
[6] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.347; Zehebî-S.Âlâmünnübelâ, c.1, s.320
[7] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.360
[8] Zehebî-S.Âlâmünnübelâ, c.1, s.320

Ebû Musa'nın İlmi

Yezid oğlu Esved: "Küfe'de Ali ile Ebû Musa'dan daha âlim kimse görmedim!" demişti.[1]

Hz. Ali'ye göre; Ebû Musa ilim boyasına batırılmış, onunla boyanıp çıkmıştı.[2]

Selmân-I Fârisî'nin İlmi

Hz. Ali, ona; öncekilerin ve sonrakilerin ilmi ona verilmiştir. Ondaki ilme erişilmez. O, dibi bulunmayan bir deryadır, demiştir.[3]

Ebüdderda Uveymir'in İlmi

Cebel oğlu Muâz, vefatı sırasında baş ucunda ağlayan bir öğrencisine, ilmin kendisiyle kaybolup gitmeyeceğini söylemiş, ilimlerinden yararlanmasından tavsiye ettiği dört kişi arasında Selâm oğlu Abdullah ile Ebüdderda'yı anmıştı.

Ebüdderda mescide girdiği zaman öğrencileri onun arkasını bırakmazlar; ona, kimi farzlardan kimi hesaptan kimi hadisten kimi karışık, dolaşık meselelerden kimisi de şiir ve edebiyattan sorarlardı.[4]

Ashabın Hadis ve Sünnet Üzerindeki Titizlikleri

Peygamberimiz vefat edince ashabı, Kur'an-ı Kerim'in açıklamadığı hususlarda, Peygamberimizden gördüklerine ve işittiklerine göre hareketle amel etmekte, bilmediklerini bilenlerden sorup öğrenmekteydiler.

Abdullah oğlu Ümeyye, Ömer oğlu Abdullah'a:

"Biz korkulu hâl (havf) namazını Kur'an'da bulduk fakat yolculuk namazını bulamadık!" dediği zaman, Ömer oğlu Abdullah:

"Ey kardeşimin oğlu! Yüce Allah, bize Muhammed Aleyhisselâmı Peygamber olarak gönderdi. Biz başka bir şey bilmeyiz.

Muhammed Aleyhisselâmın neyi, nasıl yaptığını gördükse biz ancak ondan gördüğümüzü yaparız!" demiştir.

Ashab, Peygamberimizin gerek fiili ve gerekse kavli sünneti üzerinde de son derece titiz davranmaktaydılar.

---

[1] Zehebî-S.Âlâmünnübelâ, c.2, s.278
[2] Zehebî-S.Âlâmünnübelâ, c.2, s.279
[3] Zehebî-S.Âlâmünnübelâ, c.2, s.278
[4] Zehebî-S.Âlâmünnübelâ, c.2, s.278

Zeyd'ül Ensarî oğlu Ebû Eyyüb Halid, dünyada bir müminin ayıbını örten kimsenin, kıyamet gününde Allah tarafından ayıbının örtüleceği hakkındaki hadisi tahkik için Mısır'daki Âmir'ül Cühenî oğlu Ukbe'nin yanına kadar gitmişti.

Çünkü bu hadisi, Peygamberimizle birlikte işitmişlerdi.

Ebû Eyyüb Halid, Âmir oğlu Ukbe'ye:

"Ben, sana bir hadis soracağım ki onu, Resulullah Aleyhisselâmın yanında bulunup işitenlerden seninle benden başka kimse kalmamıştır.

Resulullah Aleyhisselâmdan, müminin ayıbını örtme hakkındaki hadisini sen nasıl işitmiştin?" diye sordu. Âmir oğlu Ukbe:

"Resulullah Aleyhisselâmın; kim dünyada bir müminin ayıbını örterse yüce Allah da kıyamet günü onun ayıbını örter, buyurduğunu işittim." dedi.

Ebû Eyyüb, hayvanını çözmeden izi sıra (izleri üzerinde) Medine'ye geri döndü.[1]

Hz. Ali: "Resulullah Aleyhisselâmdan bizzat bir hadis işittiğim zaman ondan yüce Allah'ın dilediği kadar yararlanırdım.

Başkası bana bir hadis nakledecek olursa, ona önce yemin ettirir sonra da kendisini doğrulardım." demiştir.[2]

Meymun oğlu Amr der ki:

"Mes'ud oğlu Abdullah; Resulullah Aleyhisselâm buyurdu ki diyerek bir şeyi rivayet edip, başını önüne eğdi.

Kendisini ayakta dikilirken gördüm ki gömleğinin düğmeleri çözülmüş, gözleri yaşla dolmuş, boynunun damarları şişmişti.

Hadisi rivayet edip bitirdikten sonra:

"Resulullah, böyle ya bunun üzerinde ya buna yakın ve benzer ya da bundan başka bir tarzda buyurdu." dedi.

Mâlik oğlu Enes de bir hadis rivayet edip bitirdikten sonra; eğer insanlık hâliyle yanılma olmuşsa bunun manevi vebalinden kurtulmak için doğrusu Resulullah Aleyhisselâmın buyurduğu gibidir, demeyi unutmazdı.[3]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.159
[2] İbn-i Kuteybe-Te'vilü muhtelifülhadis, s.39
[3] İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.11

Peygamberimize, Kostantiniye (İstanbul) mi yoksa Rûmiyye mi ilk önce fethedilecektir, diye sorulmuştu.

Resulullah Aleyhisselâm: "Hirakl'in şehri Kostantiniye önce fetholunacak!" buyurdu.[1]

Peygamberimizin bu husustaki hadislerinde şöyle buyurdular:

"Kostantiniye elbette fetholunacaktır. Onu fethedecek olan kumandan ne iyi kumandandır. Onu fethedecek ordu ne iyi bir ordudur!"[2]

"Buharî" ve "Müslim"in sıhhat ölçülerine göre bu hadisin sahîh olduğunu açıklamışlardır.[3]

Rivayete göre Ensardan bir kişi, Peygamberimizin meclisinde bulunur ve Peygamberimizden bir hadis dinler. Hoşuna gider fakat ezberleyemezdi.

Peygamberimize: "Ya Resulullah! Senden bir hadis işitiyorum, hoşuma gidiyor fakat ezberleyemiyorum." diyerek hâlinden şikâyetlendi.

Peygamberimiz eliyle yazma işareti vererek:

"Sağ elinin yardımından yararlan." buyurdu.[4]

Hz. Ebû-Bekr'in içinde beş yüz hadis bulunan bir mecmuası vardı.[5]

Ubâde oğlu Sa'd'ın de duyduğu hadisleri kaydettiği bir mecmuası bulunurdu.[6]

Abdullah oğlu Câbir'in hac ibadetine ait hadisleri içine toplanan mecmuasını Katade'ye okutmuş ve o da ezberlemişti.[7]

Ashabtan Rivayet Edilen Hadisler

1.Ebu Hüreyre

Ebu Hüreyre, 5374 hadis rivayet etmiştir. Bunların 335'i sahihaynda[8] olup; 93'ü yalnız "Buhari"de, 189'u yalnız "Müslim"de, kalan 4757'si diğer hadis kitaplarında bulunmaktadır.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.176
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.335; Hakîm-Müstedrek, c.4, s.422
[3] Hakîm-Müstedrek, c.4, s.422
[4] Tirmizî-Sünen, c.5, s.39
[5] Zehebî-Tezkiretülhuffaz, c.1, s.123
[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.285
[7] Zehebî-S. Âlâmünnübelâ, c.1, s.128
[8] Sahihayn; daha önce bahsettiğimiz altı kişiye ait olan kitapların tümüne denir.

“Hakîm”in “Müstedrek” adlı eserinde Sâbit oğlu Zeyd’in hadisine göre; bir gün kendisi ve bir arkadaşı ve bir de Ebû Hüreyre Peygamberimizin yanında bulunmuşlar. Peygamberimiz kendilerini taltifen, dua ediniz, buyurmuşlar.

Zeyd ve arkadaşı birer dua okumuşlar ve Peygamberimiz dualarına Âmin buyurmuşlar.

Ebû Hüreyre: “Ya Rab! Arkadaşlarım ne diledilerse, senden onu ve bir de unutulmaz bir ilim dilerim.” diye dua etmiş, Peygamberimiz ona da Âmin buyurmuş.

Bunun üzerine Zeyd ile arkadaşı: “Ya Resulullah, bunu biz de isteriz!” demişlerdi. Peygamberimiz:

“Hayır! Şu Duslu delikanlı sizden evvel davranıp ona nail oldu.” cevabını almışlar.

2. Ömer oğlu Abdullah,

Ömer oğlu Abdullah, 2630 hadis rivayet etmiştir. Bunların 170 i sahihanda olup; 81 i yalnız “Buharî”de, 31 i yalnız “Müslim”de, 2348 i de başka hadis kitaplarındadır.

3. Mâlik oğlu Enes,

Mâlik oğlu Enes, 2286 hadis rivayet etmiştir. Bunların 168 i sahihanda olup; 83 ü yalnız “Buharî”de, 71 i yalnız “Müslim”de, kalan 1964 ü başka hadis kitaplarındadır.

4. Hz. Âişe

Hz. Âişe de 2210 hadis rivayet etmiştir. Bunların 174 ü sahihanda olup; 54 ü yalnız “Buharî”de, 68 i yalnız “Müslim”de diğer 1914 ü de diğer hadis kitaplarındadır.

5. Abbas oğlu Abdullah

Abbas oğlu Abdullah, 1670 hadis rivayet etmiştir. Bunları 75 i sahihanda olup; 28 i yalnız “Buharî”de, 59 u yalnız “Müslim”de, 1508 i de başka hadis kitaplarındadır.

6. Abdullah oğlu Câbir

Abdullah oğlu Câbir’in 1540 hadisi vardır. Bunların 58 i sahihanda olup; 26 sı yalnız “Buharî”de, 128 i yalnız “Müslim”de, kalan 1328 i de diğer hadis kitaplarındadır.

7. Ebû Said-i Hudrî

. Ebû Said-i Hudrî’nin 1170 hadisi vardır. Bunların 43 ü sahihanda olup; 26 sı yalnız “Buharî”de, 52 si yalnız “Müslim”de, 1049 u da başka hadis kitaplarındadır.

Sahabenin haber verdiği hadisler; eksik veya ziyade (fazla) olmadan naklederek, doğruluğuna da şahit gösterilen hadisler, “Müsned” adındaki kitaplarda toplanmıştır.

Müsned adı isnattan, dayanmaktan gelir ki hadisi söyleyenin rivayetine göre demek olur.

Müsned adı altında yazılmış eserlerin 50 ye yakın olduğunu tahmin ediyoruz. Ancak daha önce de bahsettiğimiz üzere “Kütübü Sitte” adıyla anılan altı kitap vardır ki bunlar “Müsned”lerden daha seçkin bir şöhrete sahiptirler.

Bunlar:

1. Camiüssühîh – Buhârî Sahihan
2. Camiüssühîh – Müslim Sahihan
3. Sünen – Ebî Davud
4. Sünen – Tirmizî
5. Sünen – Nesaî
6. Sünen – İbn-i Mace

Peygamberimizin Nafile İbadetleri

İbadet; ergenlik çağına eren, akıl sahibi insanların, nefislerini, arzu ve temayüllerine karşı durup Allah’a yaptıkları sevap olan ibadetlerdir, hususi itâatlerdir.[1]

Tâatin aslı verâdır (sakınmaktır), verânın aslı takvadır. Takvanın aslı da nefis muhasebesidir. Nefis muhasebesinin aslı Allah’ın azabından sakınmak, nimetini ummaktır.[2]

On şey nefse gerekli görülmeyince verâ tamamlanmaz. Bunlar;

1. Dili gıybetten korumak,
2. Kötü zandan sakınmak,
3. Halkla alay etmekten geri durmak,
4. Harama bakmamak,
5. Doğru sözlü olmak,
6. İman nimetinden dolayı yüce Allah’a minnettar olmak ve kendi kendini beğenmemek,
7. Malı, hak yolunda harcamak ve batıl yollarda kullanmamak,
8. Yükseklik ve büyüklük dileğinde bulunmamak,
9. Beş vakit namazı vaktinde, rükû ve sücuduna dikkat ve riayet ederek yapmak,
10. Ehlî sünnet vel cemaat üzere istikâmette bulunmak.

Ebû Musa’l’Eşârî’den rivayet edildiğine göre; her şey için bir hâd vardır. İslâmın hududu da verâ, tevazu, sabır ve sükûttur.

---

[1] Seyyid Şerif-Târifat, s.97
[2] Hârisülmuhâsibî-Erriâye, s.52-53

Verâ, işlerin kıyam ve sebatine; sabır, Cehennem ateşinden kurtuluşa; sükût da cennete nail olmaya sebeptir.

Hasan'ül Basri Mekke'de Hz. Ali'nin oğullarından, arkasını Kâbe'ye dayayıp halka vaaz eden bir gence:

"Dinin afeti nedir?" diye sordu. Genç:

"Tamahtır!" dedi.

AvÂmin verâsı (Halkın sakınması, takvası); haramdan, şüphesi bulunan şeylerden sakınmaktır. Heves ehlinin (nefsin arzularına uyanların) verası içinde; heva, nefis ve şehvet arzusu olan şeylerden sakınmaktır.

Havasın (halktan üstün tabaka, alimler dervişler vs.) verâsı; kendi irade ve görüşü bulunabilen her şeyden sakınmaktır. Yani Allah'tan başka her şeyi terk ile verâ eder.

Hâris oğlu Bişr der ki:

"Amellerin en zor ve ağır olanı üçtür; fakirlikte cömertlik yapmak, tenha da verâ üzere hareket etmek, kendisinin cezasından korkulan ve ihsanı umulan kimsenin yanında hak olan sözü hiç çekinmeden söylemek.

Hâris oğlu Bişr'in kız kardeşi, Hanbel oğlu İmam Ahmed'e gelerek:

"Ey imam! Arka ve üst taraftaki yerde çıraların ışıkları bizim üzerimize düşer, biz de evimizin dÂminda iplik eğiririz. O çıraların ışıklarında iplik eğirmemiz bize caiz veya helâl olur mu?" diye sordu.

Hanbel oğlu İmam Ahmed: "Allah, seni bağışlasın! Sen kimsin?" diye sordu.

Kadın: "Ben Hâris oğlu Bişr'in kız kardeşiyim." dedi.

Hanbel oğlu İmam Ahmed ağladı ve sonra:

"Evinizden verâ çıkar gider. Sakın o çıranın ışığında iplik eğirme!" dedi.[1]

En başta Peygamberler olmak üzere insanlar Allah'a ibadet ve kulluk etmek için yaratılmışlardır.

بِسْــــــــــــــــمِ اللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْۚ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَاماً

[1] Abdulkadir-i Gîlânî-Gunye, c.1, s.131-134

“...(Şedâid zamanlarında kendisine) DUA VE (iltica) -NIZ OLMASAYDI, RABBİM SİZE DEĞER VERİR MİYDİ?...”[1]

İnsanların Allah’a ibadetleri olmasa, Allah katında ne değeri kalır?

بِسْــــــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ اللهَ وَمَلٰٓئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّۜ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْل۪يماً

“ŞÜPHESİZ Kİ ALLAH VE MELEKLERİ O PEYGAMBERE ÇOK SALÂT (ve tekrîm) EDERLER. EY İMAN EDENLER, SİZ DE ONA SALÂT EDİN, TAM BİT TESLİMİYETLE DE SELÂM VERİN.”[2]

İbadetten istisna edilen, muaf tutulan hiçbir kul yoktur. Hatta yüce Allah’ın ve meleklerin kendisini selâmladıklarını,

بِسْــــــــــــــــــــمِ اِللهالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتّٰى يَأْتِيَكَ الْيَق۪ينُ

“SANA ÖLÜM GELİNCEYE KADAR DA RABBİNE İBADET ET.”[3] emrine muhatap olmuş ve mübarek ruhunu Rabbine teslim ettiği güne kadar farz ve nafile olarak ibadet vazifesini aşk ve şevkle yerine getirmiştir.

Peygamberimizin Gece Kıldığı Namaz

Namaz; farz, vacip, sünnet ve nafile olmak üzere dört çeşittir.

Farz olan namazlar da ikiye ayrılır:

1. Farzı ayn
2. Farzı kifaye

Farzı ayn olanlar da ikiye ayrılır

a. Her gün ve gece beş vakitte kılınan namazlar
b. Cuma namazı

Farzı kifaye olan namaz da cenaze namazıdır.

Vacip olan namazlar da ikidir.

1. Vitr namazı
2. Ramazan ve Kurban bayram namazları

---

[1] Furkan suresi, ayet 77
[2] Ahzab suresi, ayet 56
[3] Hıcr suresi, ayet 99

Sünnet ve nafile namazlara gelince; onlar da beş vakit namazın farzlarıyla birlikte kılınan sünnet namazlar ve Ramazan da kılınan teravih namazı ile geceleri nafile olarak kılınan teheccüt, sabah kılınan kuşluk, duha gibi namazlardır.

Hîşam oğlu Said der ki:

"Ey müminlerin annesi! Resulullah Aleyhisselâmın gece namazını bana haber ver!" dedim. Hz. Âişe:

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا الْمُزَّمِّلُۙ ﴿١﴾قُمِ الَّيْلَ اِلَّا قَلِيلاًۙ ﴿٢﴾نِصْفَهُٓ اَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلاًۙ ﴿٣﴾اَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْتِيلاًۜ ﴿٤﴾

"EY (esvabına) BÜRÜNEN (habibim), GECE (nin) BİRAZINDAN GAYRİ (saatlerinde) KALK, (gecenin) YARISI MİKTARINCA. YAHUT ONDAN BİRAZINI EKSİLT. YAHUT (o yarının) ÜZERİNE (ilâve edip) ARTTIR. KUR'ANI DA AÇIK AÇIK, TANE TANE OKU.[1]

Müzzemmil ayetlerini okuyor musun?" dedi. Ben:

"Evet, okuyorum!" dedim. Hz. Âişe:

"İşte, Resulullah Aleyhisselâma başlangıçta gece namazı böyle farzdı." dedi.[2]

Müslümanlar da ayakları şişinceye kadar namazda dururlardı. Yüce Allah, Müzzemmil sûresinin son ayetini indirinceye kadar on iki ay devam etti.

بِسْــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقُومُ اَدْنٰى مِنْ ثُلُثَيِ الَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَٓائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَۜ وَاللّٰهُ يُقَدِّرُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَۜ عَلِمَ اَنْ لَنْ تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَؤُ۫ا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْاٰنِۜ عَلِمَ اَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضٰىۙ وَاٰخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْاَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِۙ وَاٰخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِۘ فَاقْرَؤُ۫ا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُۙ وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضاً حَسَناًۜ وَمَا تُقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْراً وَاَعْظَمَ اَجْراًۜ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"ŞÜPHE YOK Kİ RABBİN, SENİN GECENİN ÜÇTE İKİSİNDEN BİRAZ EKSİK, YARISI, ÜÇTE BİRİ KADAR AYAKTA DURMAKTA OLDUĞUNU VE SENİN MAİYETİNDE BULUNANLARDAN BİR ZÜMRENİN DE (böyle yaptığını) BİLİYOR. GECEYİ, GÜNDÜZÜ ALLAH SAYMAKTADIR. O, BUNU SİZİN SAYAMAYACAĞINIZI BİLDİĞİ İÇİN SİZE KARŞI (ruhsat tarafına) DÖNDÜ. ARTIK

[1] Müzzemmil suresi, ayet 1-4
[2] Taberânî-Mûvemüssügîr, c.2, s.139

KUR'AN'DAN KOLAY GELENİ (ne ise onu) OKUYUN..."[1] hükmünü indirince gece namazı, farzlardan sonra nafile namazı oldu.[2]

Bununla beraber Peygamberimiz gece namazını bırakmamış, yaşlanıp ayakta duramadığı zaman da oturarak kılmaya devam etmiştir.

Hz. Âişe der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm namaz kıldığı zaman, ayakları şişip yarılıncaya kadar ayakta dikilirdi. Ben:

"Ya Resulullah! Senin geçmişteki ve gelecekteki günahların bağışlanmış bulunduğu hâlde niçin böyle yapıyorsun?" diye sordum. Bana:

"Ey Âişe! Ben şükredici bir kul da mı olmayayım!" buyurdu.[3]

Peygamberimize, hangi namaz faziletli ve üstündür diye sorulduğu zaman Peygamberimiz, kıyamı uzun olanı, diye buyurmuştur.

Farzlardan sonra faziletli ve üstün namaz gece yarısında kılınan namazdır.[4]

"Gece de öyle bir saat vardır ki Müslüman bir kimse o saate rastlar da Allah'tan dünya ve ahiret işlerine ait bir hayır isterse, o isteğini Allah ona verir. Bu her gece böyledir!" buyurmuştur.

Yüce Rabbimiz her gece, gecenin son üçte biri kaldığında dünya semasına; hani bana dua edin ki onun duasını kabul edeyim! Hani benden dilekte bulunan ki onun dileğini vereyim! Hani benden yarlığanmak dileyen ki kendisini yarlığayayım, buyurur.[5]

Namazın İnsanı Yükseltmesi ve Allah'a Yaklaştırması

Namaz, Allah'a yakınlıktır. Kulun, Rabbine en yakın olduğu hâl, secde de bulunduğu hâldir.

Öyleyse secdede duayı çoğaltınız.[6]

Hiçbir kul yoktur ki Allah için secde etsin de Allah, onu o secdesine karşılık bir derece yükseltmiş, bir günahını düşmüş ve kendisi için bir sevap yazmış olmasın![7]

---

[1] Müzzemmil suresi, ayet 20
[2] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.41; Nesaî-Sünen, c.3, s.200
[3] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.384; Tirmizî-Sünen, c.2, s.269; Şemâil, s.44; Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.72-73; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.251, c.6, s.115; Nesaî-Sünen, c.3, s.219
[4] Daremî-Sünen, c.1, s.285; Müslim-Sahîh, c.1, s.520
[5] Müslim-Sahîh, c.1, s.521
[6] Müslim-Sahîh, c.1, s.350; Nesaî-Sünen, c.1, s.281
[7] Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.73; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.164

Kıyamet gününde kulun amelinden hesap vereceği ilk şey namazdır. Eğer o tam ve sağlam olursa, kul korktuğundan kurtulur ve umduğuna nail olur.

Eğer farzlardan bir şey eksilmişse, şanı yüce Allah:

“Bakınız, kulumun nafile namazı var mı?” buyurur.

Farzların eksildiği miktar onunla doldurulur, tamamlanır.

Diğer amelleri hakkında da böyle muamele olunur.[1]

Peygamberimiz, sevinilecek bir iş veya bir müjde haberi gelince hemen yüce Allah’a şükranını arz için secdeye kapanırdı.[2]

Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer ve Hz. Ali de böyle yaparlardı.

Şükür secdesi; yüce Allah’a hamd ve şükür için kıbleye dönüp tekbir alarak secdeye gidilmek ve secdede *SÜBHANE RABBİYEL ÂLÂ* dedikten sonra tekbirle baş, secdeden kaldırmak sûretiyle yapılır.[3]

Hemmar oğlu Nuaym rivayet eder:

“Resulullah Aleyhisselâm; şanı yüce Rabbiniz, ey Âdem oğlu, gündüzün başlangıcında benim için dört rekât namaz kılmayı unutma ki günün sonuna yeteyim buyurdu, dedi.” demiştir.[4]

Peygamberimiz kuşluk namazını iki, dört, altı ve sekiz rekât olarak kılardı.[5]

Hz. Âişe: “Resulullah Aleyhisselâm kuşluk namazını dört rekât kılar ve bunu Allah’ın istediği kadar çoğaltırdı.” demiştir.[6]

Peygamberimiz seferlerden Medine’ye dönünce ilk iş olarak mescide girip iki rekât namaz kılar ve sonra evine giderdi.[7]

Ebû Katâde’nin rivayetine göre; Peygamberimiz, sizden biriniz mescide girdiğiniz zaman iki rekât namaz kılmadıkça oturmasın, buyurmuştur.[8]

Yâsir oğlu Ammar rivayet eder:

---

[1] Tirmizî-Sünen, c.2, s.270; Nesaî-Sünen, c.1, s.232-233; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.458
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.45; Tirmizî-Sünen, c.4, s.141
[3] İmam Muhammed-Siyerülkebir, c.1, s.221-223
[4] Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.75; Ebû-Davud-Sünen, c.2, s.27-28; Daremî-Sünen, c.1, s.278
[5] Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.74
[6] Tirmizî-Şemâil, s.48; Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.74-75
[7] Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.77-78; Buharî-Sahîh, c.4, s.40; Müslim-Sahîh, c.1, s.496; Ebû Davud-Sünen, c.3, s.91; Taberânî-Mûcemüssagîr, c.2, s.87
[8] Taberânî-Mûcemüssagîr, c.2, s.137

"Resulullah Aleyhisselâmın akşam namazından sonra altı rekât kıldığını gördüm. Peygamberimiz:

"Kim akşam namazından sonra altı rekât namaz kılarsa onun günahı deniz köpükleri gibi çok olsa da bağışlanır." buyurdu." dedi.[1]

Peygamberimizin, kişinin akşamla yatsı arasında kıldığı şey evvabîn namazındandır, buyurduğu ve İsra sûresinin 25 inci ayetindeki (evvabin, çabuk ve çok tövbe ediciler)-in de akşam ile yatsı arasında namaz kılanlar olduğu da rivayet edilir.[2]

Peygamberimizin Gece Namazlarını Nasıl Kıldığı, Ne Kadar Kıldığı, Neler Okuduğu, Nasıl Dua Ettiği

Peygamberimizin gece kıldığı namazın ve ne kadar Kur'an okuduğu sorulunca, Hz. Ümmü Seleme:

"Onun namazından size ne? O kalkar namaz kılar ve kıldığı namaz kadar da uyur. Sonra uyuduğu kadar namaz kılar sonra kıldığı namaz kadar uyurdu.

Sabaha kadar böyle devam eder." demişti.[3]

Huzeyfetülyemân der ki:

"Bir gece Peygamber Aleyhisselâm ile birlikte namaz kıldım. Namaza Bakara sûresi ile başladı. Ben içimden, bütün sûreyi bir rekâtta okuyacak, dedim. O yine devam etti. Ben, bu sûre ile rükûa varır, dedim. Âl-i İmran sûresine başladı. Onu da okudu ve sonra Nisâ sûresine başladı. Onu da okudu.

Ağır ağır okuyor, içinde tesbih bulunan bir ayet gelince, tesbih ediyor; istek ayetine gelince, istiyor; sığınma ayetine gelince, Allah'a sığınıyordu. Sonra rükûa gitti ve *SÜBHANE RABBİYEL AZİM* (BÜYÜK Rabbimi tesbih ve tenzih ederim.) demeye başladı.

Resulullah Aleyhisselâmın rükûu da kıyamı gibi uzundu.

Sonra *SEMİALLÂHÜ LİMEN HAMİDE RABBENÂ VE LEKEL HAMD* (Allah kendisine hamdedenin hamdini işitir, kabul eder. Ey Rabbimiz hamd sana mahsustur.) dedi.

Secdede *SÜBHANE RABBİYEL ÂLÂ* (Yüce Rabbimi tesbih ve tenzih ederim.) dedi. Secdeleri de kıyama yakındı.[4]

Abbas oğlu der ki:

---

[1] Taberânî-Mûcemüssagîr, c.2, s.48
[2] Taberî-Tefsir, c.15, s.69
[3] Ebû Davud-Sünen, c.3, s.74; Nesaî-Sünen, c.3, s.214; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.300
[4] Müslim-Sahîh, c.1, s.536-537; Tirmizî-Şemâil, s.47; Nesaî-Sünen, c.3, s.225-226

“Peygamber Aleyhisselâmın gece nasıl namaz kıldığını göreyim diye, teyzem Hâris kızı Meymune’nin evinde kalacağı gece, onun evinde yattım. O zaman ben on yaşlarındaydım.

Peygamber Aleyhisselâm, mescitte yatsı namazını kıldırdıktan sonra evine geldi, dört rekât namaz kıldı.

Resulullah Aleyhisselâm için bir yastık bırakıldı. Ben yastığın üzerine başımı koyarak uzandım. Resulullah Aleyhisselâm ve ailesi de başını yastığa koyarak uzandılar.

Gece yarıyı bulduğunda yahut biraz önce veya biraz sonra uyandı. Uykuyu gidermek için yüzünü eliyle ovuşturmaya başladı:

“Çocuk uyudu mu?” buyurdu.

Sonra dışarı çıkarak semaya baktı ve Âl-i İmran sûresinin son on ayetini okumaya başladı.

Âl-i İmran sûresi, ayet 190-200:

بِسْــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَاٰيَاتٍ لِاُوْلِي الْاَلْبَابِۚ ﴿١٩٠﴾اَلَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ
قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًاۚ سُبْحَانَكَ
فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾ رَبَّنَا اِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ اَخْزَيْتَهُۜ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾رَبَّنَا اِنَّنَا
سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِى لِلْاِيمَانِ اَنْ اٰمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّاۗ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّـَٔاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْاَبْرَارِۚ
١٩٣﴾رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١٩٤﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُمْ﴿
رَبُّهُمْ اَنِّى لَٓا اُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰىۚ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍۚ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَاُخْرِجُوا مِنْ
دِيَارِهِمْ وَاُوذُوا فِى سَبِيلِى وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَاُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَلَاُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُۚ
ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾ لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِۜ ﴿١٩٦﴾مَتَاعٌ قَلِيلٌ
ثُمَّ مَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُۜ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾لٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ لِلْاَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾ وَاِنَّ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ
وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلّٰهِۙ لَا يَشْتَرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلًاۜ اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْۜ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

190. Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün farklı oluşunda aklıselim sahipleri için elbette ibretler vardır.

191. Onlar ayakta dururken, otururken, yatarken hep Allah’ı anarlar; göklerin ve yerin yaratılışını düşünürler (ve şöyle derler:) “Rabbimiz! Sen bunu boş yere yaratmadın, seni tenzih ve takdis ederiz. Bizi cehennem azabından koru!

192. Rabbimiz! Sen kimi ateşe sokarsan hiç şüphe yok onu rezil etmiş olursun. Zalimlerin hiç yardımcıları yoktur.

193. Rabbimiz! Doğrusu biz 'Rabbinize inanın!' diyerek, imana çağıran bir davetçiyi işitip iman ettik. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi sil ve bize iyilerin ölümünü nasip et.

194. Rabbimiz! Peygamberlerin aracılığıyla bize vaad ettiklerini ver bize; kıyamet gününde bizi rezil etme. Sen asla sözünden caymazsın."

195. Rableri onların dualarına şöyle karşılık verir: "Şüphesiz ben, erkek olsun kadın olsun -ki birbirinizden meydana gelmişsinizdir- sizden bir şey yapanın emeğini asla boşa çıkarmam. Hicret edenlerin, yurtlarından çıkarılanların, benim yolumda eziyete uğratılanların, savaşanların ve öldürülenlerin, işte onların günahlarını elbette sileceğim. Andolsun ki, Allah katından bir mükâfat olarak onları altından ırmaklar akan cennetlere koyacağım. Şüphe yok ki nimetin güzeli Allah'ın katındadır!"

196. İnkâr edenlerin (gönüllerince) diyar diyar dolaşmaları sakın seni yanıltmasın;

197. Kısa süren bir faydalanma... Sonra sığınakları cehennem. Ne kötü bir mesken!

198. Fakat rablerine karşı gelmekten sakınanlara, Allah katından bir ikram olarak, altından ırmaklar akan cennetler vardır; orada temelli kalacaklardır. Allah katındaki mükâfat iyi kimseler için daha hayırlıdır.

199. Ehl-i kitap'tan öyleleri vardır ki hem Allah'a hem size indirilene hem de kendilerine indirilmiş olana inanırlar, Allah'a karşı saygı duyup Allah'ın âyetlerini az bir pahaya değişmezler. İşte onların rableri katında mükâfatları vardır. Şüphesiz Allah hesap görmekte çok çabuktur.

200. Ey iman edenler! Sabredin, kararlılıkta yarışın, düşmana karşı hazırlıklı olun (birbirinize dayanıp bağlanın), Allah'a karşı gelmekten sakının ki başarıya ulaşabilesiniz.

Bundan sonra Peygamber Aleyhisselâm içeriye döndü, misvak kullandı. Sonra asılı duran küçük bir kırbaya uzandı ki Resulullah Aleyhisselâmın gece abdest alması için suyu onun içine ben koymuştum. Teyzem Meymune:

"Bunu senin için Abbas oğlu Abdullah koydu." dedi.

Resulullah Aleyhisselâm: "Allah'ım, onu dinde anlayışlı kıl ve kendisine te'vil (tefsir) ilmini öğret!" diyerek dua etti.

Peygamber Aleyhisselâm su kırbasından üç kere ağzına, üç kere burnuna su verdi, üç kere yüzünü, üç kere kollarını yıkadı. Başını ve kulaklarını meshettikten sonra iki ayağınıda üçer kere yıkadı. Böylece güzel bir abdest alıp namaza durdu.

Ben de kalkıp onun yaptığı gibi yaptım ve gidip sol yanına durdum. Resulullah sağ elini başımın üzerine koydu ve sağ kulağımı büküp beni sağ tarafına geçirdi.

İki rekât kıldı, sonra iki rekât daha kıldı en sonra da tek rekâtlı bir namaz (vitr) kıldı:

"Allah'ım kalbime bir nur, gözüme bir nur, sağıma bir nur, soluma bir nur, üstüme bir nur, altıma bir nur, önüme bir nur ve arkama bir nur ver ve benim nurumu arttır!" diye dua etti.

Bundan sonra müezzin sabah namazına çağırmaya gelinceye kadar uzandı. Sonra kalktı iki rekât namaz kıldıktan sonra mescide çıkıp sabah namazını kıldırdı.[1]

Hz. Âişe: "Sabah namazının iki rekât sünneti hakkında Resulullah Aleyhisselâm; bana fecrin iki rekâtı dünyadan ve dünyada olanlardan daha sevgilidir, buyururdu." demiştir.[2]

Ebû Said'ül Hudrî'nin bildirdiğine göre; Peygamberimiz geceleyin namaz kılmaya tekbirle başlayınca:

"Allah'ım! Seni tesbih ve tenzih, sana hamdüsena ederim.

Senin ismin ve zatın pek yüce, celal azametin pek yüksektir!

Senden başka ilâh, hak, mabut yoktur!" buyururdu.[3]

Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Mes'ud oğlu Abdullah da namaza başladıkları zaman bunu okurlardı.[4]

Hz. Ali, Hz. Âişe, Câbir, Mut'im oğlu Cübeyr ve Ömer oğlu Abdullah'ın da bunu okudukları rivayet edilir.[5]

Abbas oğlu Abdullah, Peygamberimizin gece namazına başlayınca şu mealde dua ettiğini de bildirir:

"Allah'ım! Hamd sana mahsustur. Göklerle yerin nuru sensin. Gökleri ve yeri görüp gözeten yalnız sensin! Hamd sana mahsustur.

Göklerin, yerin ve içinde bulunanların Rabbi yalnız sensin. Hak sensin, senin vaadin haktır. Sözün haktır. Sana kavuşmak haktır. Cennet haktır. Cehennem haktır. Kıyamet haktır.

---

[1] Müslim-Sahîh, c.1, s.524-527, 530; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.44, 47-48; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.275, 335, 342, 350, 352, 358, 364, 369, 372; Buharî-Sahîh, c.1, s.37, 53-54, c.2, s.58, c.7, s.148; Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.36-37; Nesaî-Sünen, c.3, s.211

[2] Nesaî-Sünen, c.3, s.252; Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.58

[3] Müslim-Sahîh, c.1, s.76; Ebû Davud-Sünen, c.1, s.206; Tirmizî-Sünen, c.2, s.10-11

[4] Abdurrezzak-Musannef, c.2, s.76

[5] Tirmizî-Sünen, c.2, s.10-11

Allah'ım! Ben yalnız sana teslim oldum, yalnız sana iman ettim. Yalnız sana tevekkül edip güvendim. Yalnız sana tövbe ve rücû ettim. Hasmıma karşı delil gösterme gücünü yalnız senden aldım. Hakkı tanımayanlara karşı aramızda seni hakem yaptım.

Sen, benim gerek önceden yapmış olduğum gerek sonradan işleyeceğim; gerek gizlediğim gerekse açıkladığım bütün günahlarımı, kusurlarımı bağışla, ilerleten ancak sensin, gerileten de ancak sensin. Sen benim ilâhımsın. Senden başka ilâh ve hak mabut yoktur."[1]

Hz. Ali'nin bildirdiğine göre; Peygamberimiz, namaza durduğu zaman şu mealde dua ederdi:

"Ben; yüzümü, özümü göklerin ve yerin yaratanına hanif ve Müslüman olarak çevirdim. Ben müşriklerden değilim ve onlardan beriyimdir.

Şüphesiz ki benim namazım, ibadetlerim, yaşayışım, ölümüm, eşi, ortağı bulunmayan, âlemlerin Rabbi Allah içindir. Ben zaten bununla da emrolunmuşumdur. Ben halis Müslümanlardanım.

Allah'ım! Mâlik sensin. Senden başka ilâh ve mabut yoktur. Sen, benim Rabbimsin, ben de senin kulunum. Ben nefsime zulüm ettim, günahımı itiraf ediyorum. Sen bütün günah ve kusurlarımı bağışla. Çünkü günahları senden başka bağışlayacak yoktur.

Allah'ım! En güzeline erişmek için bana yol göster. Çünkü en güzel ahlâkı bana gösterecek ancak sensin. Kötü ahlâkı benden uzak tut. Çünkü kötü ahlâkı benden uzak tutacak ancak sensin.

Ya Rab! İşte, senin davetine tekrar tekrar icabet ediyorum. Bütün hayırlar senin kudret elindedir. Şerler sana varamaz. Benim varlığım seninledir, varlığımın sonu da sana varıp ulaşacaktır. Sen her türlü eksikliklerden münezzehsindir, yücesindir.

Ben, senden mağfiret diler, sana tövbe ederim.[2]

Resulullah Aleyhisselâm rükûa vardığında: "Allah'ım! Ancak sana rükû ettim, sana iman ettim ve ancak sana teslim oldum. Kulağım, gözüm, iliğim, kemiğim ve sinirim hep sana itaat etmektedir." der, başını rükûdan kaldırdığında: "Allah'ım! Ey Rabbimiz olan Allah! Gökler dolusu, yer dolusu, göklerle yer arası dolusu, bunlardan ötede ne yaratmayı diledinse hepsinin dolusunca hamd sana mahsustur." der, secde ettiği zaman: "Allah'ım! Ancak sana secde ettim ve yalnız sana iman ettim, sana teslim oldum. Suret vericilerin en güzeli olan Allah pek yücedir." der, selâm verip namazdan çıkarken de son sözü şu olurdu:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.298; Abdurrezzak-Musannef, c.2, s.79
[2] Abdurrezzak-Musannef, c.2, s.79-80; Müslim-Sahîh, c.1, s.534-535

"Allah'ım! Evvel ve ahır, gizli ve açık işlediğim bütün günahları ve geçmişte ve gelecekte veya sana taat dışında olarak yaptığım israf mahiyetindeki bütün harcamalarımı ve senin benden daha iyi bildiğin kusurlarımı bağışla, ilerleten ancak sensin. Gerileten de ancak sensin.

Senden başka ilâh yoktur."[1]

Hz. Âişe der ki:

"Resulullah Aleyhisselâmın yanında uyuyordum. Gece uyanıp Resulullah Aleyhisselâmı döşeğinde bulamayınca, ellerimi uzattığımda, dikilmiş olan ayaklarının altına değdi. Kendisi secdede idi ve:

"Allah'ım! Senin gazabından rızana, azabından affına sığınırım!

Senden yine sana sığınırım!

Ben, sana lâyık olan senaları bitiremem.

Sen kendini sena ettiğin gibisindir." diyordu.[2]

Yine bir gece Resulullah Aleyhisselâmı bulamadım. Kendi kendime, öteki kadınlarının yanına gitti, dedim. Aradıktan sonra dönünce bir de ne göreyim. Kendisi rükû veya secdede Allah'ı tesbih ve tevhid edip duruyor.

"Sen bu hâldesin! Ben ise başka hâl peşindeyim." dedim.[3]

Ebû Hüreyre der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm namaz başlangıçlarında iftitah tekbiri ile kıraat arasında azıcık susmuş gibi dururdu.

"Ya Resulullah! Şu tekbir ile kıraat arasındaki susmuş gibi hâlin nedir? Ne söylersin!" diye sordum. Peygamberimiz:

"Allah'ım beni günahlarımdan doğu ile batı arasını açtığın kadar uzak tut.

Allah'ım! Beyaz kumaş kirden, pastan temizlendiği gibi beni de günahlardan öyle temizle.

Allah'ım! Geçmiş günahlarımı da su ile kar ile dolu ile yıka!" derim, buyurdu."[4]

---

[1] Tirmizî-Sünen, c.5, s.485-488; Müslim-Sahîh, c.534-536
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.58, 201; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.1203
[3] Nesaî-Sünen, c.7, s.72
[4] Buharî-Sahîh, c.1, s.181; Müslim-Sahîh, c.1, s.419; Ebû Davud-Sünen, c.3, s.207

Hz. Ali'den rivayet edildiğine göre; Resulullah Aleyhisselâm vitr namazını kısa sûrelerden dokuzu ile kılardı.

Birinci rekâtta; Tekâsür, Kadr, Zilzal,

İkinci rekâtta; Asr, Nasr ve kevser,

Üçüncü rekâtta; Kâfirun, Tebbet ve İhlas sûrelerini okurdu.[1]

Hz. Âişe'ye göre;

Peygamberimiz birinci rekâtta, Âlâ,

İkinci rekâtta, Kâfirun,

Üçüncü rekâtta, Felak ve Nas sûrelerini okuduğu da olurdu.[2]

Hz. Hasan da: "Ceddim Resulullah Aleyhisselâm bana vitr namazının Kunut duasında söyleyeyim diye şu kelimeleri öğretti, demiştir.

"Allah'ım! Hidayet ettiğin kimseler içinde bana da hidayet et!

Dertten azat ettiğin kimseler içinde beni de azat et!

Sevdiğin kimseler içinde beni de sev!

Yapacağın bağışlarını bana devamlı kıl ve gittikçe arttır!

Hükmettiğin şerden de beni koru! Çünkü ancak sen hüküm verirsin, senin hakkında ise hüküm verilmez.

Senin sevdiğin zelil ve hakir olmaz. Sen mübareksindir! Sen yücesindir![3]

Allah'ın salâtı Peygamber Muhammed'in üzerine olsun!"[4]

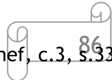
Abbas oğlu Abdullah ile Ali oğlu Muhammed de bu Kunut duasını Peygamberimizin Hayf'da sabah namazında ve gece vitr namazında okuduğunu bildirmişlerdir.[5]

Peygamberimiz vitrden selâm verip ayrılırken de üç kere;

SÜBHÂNALLAHİL'MELİKİL'KUDDÛS, der ve üçüncüsünde sesini yükseltirdi.[6]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.89
[2] Tirmizî-Sünen, c.2, s.326; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.371
[3] Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.118; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.63; Tirmizî-Sünen, c.2, s.328
[4] Nesaî-Sünen, c.3, s.248
[5] Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.108
[6] Nesaî-Sünen, c.3, s.250; Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.33

Hz. Ömer, Hz. Ali, Hz. Osman, Ka'b oğlu Übeyy ve Mes'ud oğlu Abdullah'ın da Kunut duasını okudukları rivayet edilir.

Kunut duası: ALLÂHÜMME İNNÂ NESTEÎNÜKE VE NESTAĞFİRÜKE VE NESTEHDÎKE. VE NÜ'MİNÜ BİKE VE NETÛBÜ İLEYKE. VE NETEVEKKELÜ ALEYKE VE NÜSNÎ ALEYKEL-HAYRA KÜLLEHÛ NEŞKÜRÜKE VE LÂ NEKFÜRÜK VE NAHLEU VE NETRÜKÜ MEN YEFCÜRÜK.

ALLAHÜMME İYYÂKE NÂBÜDÜ VE LEKE NUSALLÎ VE NESCÜDÜ VE İLEYKE NES'Â VE NAHFİDÜ NERCÜ RAHMETEKE VE NAHŞÂ AZÂBEKE İNNE AZÂZEKE BİLKÜFFÂRİ MÜLHIK.

Anlamı: "Allahım! Senden yardım isteriz, günahlarımızı bağışlamanı isteriz, razı olduğun şeylere hidayet etmeni isteriz. Sana inanırız, sana tevbe ederiz. Sana güveniriz. Bize verdiğin bütün nimetleri bilerek seni hayır ile överiz. Sana şükrederiz. Hiçbir nimetini inkar etmez ve onları başkasından bilmeyiz. Nimetlerini inkar eden ve sana karşı geleni bırakırız."

Sevbân der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm namazdan çıktığı zaman üç kere; *ESTAĞFİRULLÂH*, diyerek istiğfar eder, *ALLÂHÜMME ENTESSESÂMÜ VE MİNKESSELÂMÜ TEBÂREKTE YÂ ZELCELÂLİ VEL'İKRÂM*, (Allah'ım! Selâm, sensin! Selâmet de ancak sendendir. Sen mübareksin ey celâl ve ikram sahibi!" derdi.[1]

Şûbe oğlu Mugîre de, Peygamberimiz selâm verdiği zaman; Allah'tan başka ilâh yoktur. O birdir, onun şeriki yoktur.

Mülk onundur.

Hamd ona mahsustur.

O, her şeye kadirdir.

Allah'ım! Senin verdiğine engel olacak yoktur.

Senin vermediğini de verecek yoktur.

Senin katında hiçbir varlık sahibine varlığı yarar verecek değildir, diyerek dua ederdi." demiştir.[2]

Gece Nafile Namazı Kılanlara, Kıldıranlara Müjde

Peygamberimiz: "Farz namazlardan sonra namazların faziletlisi ve üstünü gece namazıdır.[3]

---

[1] Müslim-Sahîh, c.1, s.414; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.275
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.250; Buharî-Sahîh, c.7, s.151
[3] Tirmizî-Sünen, c.2, s.301; Nesaî-Sünen, c.3, s.207

Kim geceleyin uyanır ve ev halkını da uyandırarak iki rekât namaz kılarsa, kendileri yüce Allah'ı çok zikreden erkekler ve kadınlar zümresinden yazılır ve sayılır." buyurmuştur.[1]

Kur'an-ı Kerim'de açıklandığına göre; "...ALLAH'I ÇOK ZİKREDEN ERKEKLERLE (Allah'ı) ÇOK ZİKREDEN KADINLAR (işte) BUNLAR İÇİN ALLAH MAĞFİRET VE BÜYÜK MÜKÂFAT (-lar) HAZIRLAMIŞTIR."[2]

Peygamberimizin Hz. Abbas'a Tavsiye Buyurduğu Tesbih Namazı

Peygamberimiz, Abdül-Muttalib oğlu Hz. Abbas'a:

"Ey Abbas! Ey amcacığım! Ben, sana bir ihsanda bulunayım mı? Sana akrabalık hakkını ödeyeyim, sana hayırlı olayım mı?" buyurdu.[3] Hz. Abbas:

"Evet, ya Resulullah!" dedi. Peygamberimiz:

"Ben, sana on şeyi haber vereyim ki onları işlediğin zaman Allah, senin günahlarının evvelini, âhırını, yenisini, eskisini, kasıtlısını, kasıtsızını, küçüğünü, büyüğünü, gizlisini ve aşîkârını bağışlasın![4]

Ey amca! O, on şey şunlardır: Dört rekât namaz kılasın. Her rekâtta Fatiha ile bir sûre okuyasın. İki rekâtin kıraati bitince ve ayakta olduğun hâlde on beş kere *SÜBHÂNALLAHİ VELHAMDÜ LİLLÂHİ VELÂ İLÂHE İLLÂLLÂHÜ VALLÂHÜ EKBER*, diyesin ve rükûa gidesin, rükûda iken bunu on kere söyleyesin sonra rükûdan başını kaldırır ayakta dikilmiş olduğun hâlde bunu on kere söyleyesin. Sonra secdeye gidesin ve secdede iken bunu yine on kere söyleyesin. Secdeden başını kaldırırsın ve on kere söyleyesin, tekrar secdeye gider yine on kere söyleyesin.

Bu her rekâtta yetmiş beş eder ve bunu rekâtların dördünde de yapasın.[5]

Dört rekâtta da üç yüz eder. Artık senin günahların Âlic'in kumlarının sayısı kadar da olsa Allah sana bağışlar!

Bunu her gün bir kere kılmaya gücün yeterse kıl!" buyurdu. Hz. Abbas:

"Ya Resulullah! Bunu her gün söylemeye kimin gücü yetebilir!" dedi.

Peygamberimiz: "Her gün kılmaya gücün yetmezse her cuma bir kere kıl!

Her cuma gücün yetmezse, her ay bir kere kıl!

---

[1] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.70; Abdurrezzak-Musannef, c.3, s.48
[2] Ahzab suresi, ayet 35
[3] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.29; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.443
[4] Tirmizî-Sünen, c.2, s.350; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.442-443; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.29
[5] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.29-30; Tirmizî-Sünen, c.2, s.350-351; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.442-443

Her ay kılmaya gücün yetmezse, her yıl bir kere kıl!

Her yıl kılmaya gücün yetmezse, ömründe bir kez olsun kıl!” buyurdu.[1]

Peygamberimizin Müminlere Her Konuda En Güzel Örnek Olması

Peygamberimiz: “Beni nasıl namaz kılar gördünüzse siz de öylece kılınız.” buyurdu.[2]

Peygamberimiz, müminler için sadece namaz konusunda değil, her hususta da uyulacak en güzel örnektir.

Bu gerçek Kur’an-ı Kerim’de şöyle açıklanır:

Ahzab sûresi, ayet 21:

بِسْــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللهَ كَثِيراًۜ

“ANDOLSUN, ALLAH'IN RESÛLÜNDE SİZİN İÇİN; ALLAH'A VE AHİRET GÜNÜNE KAVUŞMAYI UMMAN, ALLAH'I ÇOK ZİKREDEN KİMSELER İÇİN GÜZEL BİR ÖRNEK VARDIR.”

Bir Hizmetçinin Peygamberimizden Dileği

Peygamberimiz, hizmetçisine: “Bir dileğin var mı?” diye sorar dururdu.

Günlerden bir gün yine böyle sorduğu zaman hizmetçi:

“Dileğim vardır ya Resulullah!” dedi. Peygamberimiz:

“Dileğin nedir?” buyurdu. Hizmetçi:

“Kıyamet gününde bana şefaat etmendir!” dedi. Peygamberimiz:

“Bunu istemen için sana kim yol gösterdi?” buyurdu. Hizmetçi:

“Rabbim gösterdi!” dedi. Peygamberimiz:

“Fakat sen de çokca secdeler, namazlarla bana yardım etmelisin!” buyurdu.[3]

Peygamberimizin Allah’ı Zikri

Zikr, tezkâr; bir şeyi unutmamak, hatırda tutmak, yüce Allah’ı unutmamak, takdis, tesbih, tevhid ve kendisine mahsus bütün hamd sıfatlarıyla sena etmek demektir.[4]

---

[1] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.30; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.443
[2] Buharî-Sahîh, c.1, s.155
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.500
[4] Firuzabâdî-Kamûsülmuhît, c.2, s.36; İbn-i Esîr-Nihaye, c.2, s.163

Zikir; dil ve kalp ile iki şekilde yapılır. Dil ile zikre devam edile, edile kalp zikrine erişilir.

Kul; zikri, dil ve kalbi ile birlikte yapabildiği zaman kâmil ve olgun olur.

Zikr; Allah'ın emridir. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulmuştur:

"RABBİNİN ADINI AN. (İbadetinde ondan başka her şeyden kesilerek) YALNIZ ONA YÖNEL."[1]

"SABAH, AKŞAM RABBİNİN ADINI AN."[2]

"RABBİNİ, İÇİNDEN YALVARARAK VE KORKARAK (fakat) YÜKSEK OLMAYAN BİR SESLE SABAH VE AKŞAM AN. GAFİLLERDEN OLMA."[3]

"...HABERİNİZ OLSUN Kİ KALPLER ANCAK ZİKRULLAH İLE OTURAKLAŞIR. (olgunlaşır.)"[4]

"EY İMAN EDENLER, ALLAH'I ÇOK ZİKREDİN."[5]

"ARTIK NAMAZI BİTİRDİĞİNİZ VAKİT AYAKTA İKEN, OTURURKEN VEYA YANLARINIZ ÜZERİNDEYKEN ALLAH'I ANIN..."[6]

Bakare sûresi, ayet 152:

"ÖYLEYSE YALNIZ BENİ ANIN[7] Kİ BEN DE SİZİ ANAYIM. BANA ŞÜKREDİN, SAKIN NANKÖRLÜK ETMEYİN."

ZİKRİN ALLAH TARAFINDAN SEVİLMEYE SEBEP OLMASI

Peygamberimizin bildirdiğine göre, yüce Allah:

"Ben, kulumun zannı (inancı) üzereyim, hakkında inancına göre işlem yaparım.

Kulum, beni zikrettiği zaman ben, onun yanındayım.

Eğer o, beni kendi nefsinde zikrederse ben de onun içinde zikrettiği topluluktan daha hayırlı olan bir topluluk içinde zikrederim.

---

[1] Müezzemmil suresi, ayet 8
[2] Dehr suresi, ayet 25
[3] A'raf suresi, ayet 205
[4] Ra'd suresi, ayet 28
[5] Ahzab suresi, ayet 41
[6] Nisa suresi, ayet 103
[7] Zikrin hakikati; zikreden kişinin Allah'tan başkasını tamamen unutmaktır. Bu suretle onun bütün vakitleri zikir olur. Kim kalbiyle ve diliyle zikre müdavim olur. Onunla iştigal ederse Allah-ı Tealâ onun kalbine karşı iştiyak nuru artar.

O, bana bir karış yaklaşırsa; ben, ona bir arşın yaklaşırım.[1]

O, bana bir arşın yaklaşırsa; ben, ona bir kulaç yaklaşırım.

O, bana yürüyerek gelirse; ben, ona koşarak gelirim.[2]

Kullarımdan velilerim[3] yarattıklarımdan, sevdiklerim ve beni zikredenlerdir ki zikirlerine karşılık ben de onları zikrederim.

Ey Âdem oğlu! Ben, seni zikrettikçe, bana şükredersin. Beni unuttukça da bana nankörlük edersin.[4]

Ey Âdem oğlu! Sen, beni fecirden (tan yeri ağardıktan) sonra ve ikindiden sonra bir müddet zikret ki aralarındaki müddet içinde sana yeteyim."[5]

Kulum nafilelere devam edip bana öyle yaklaşır ki nihayet ben onu severim.[6]

Sevince de kendinizin gözleri olurum, göreceğini onunla görür!

Kulakları olurum, işiteceğini onunla işitir!

Elleri olurum, tutacağını onlarla tutar!

Ayakları olurum, yürüyeceği zaman onlarla yürür!

Bana sığınacak olursa; onu barındırır, korurum!

Bana dua ederse, duasını kabul ederim!

Benden bir şey isterse, isteğini veririm!

Yarlığanmasını isterse, kendisini yarlığarım!" buyurmuştur.[7]

Yüce Allah bir kulu sevdiği zaman Cebrail'e; ben şu kulu seviyorum, buyurur.

Cebrail de gök halkına; yüce Allah, şu kulunu seviyor, diyerek seslenir. Melekler onu severler. O kul için yeryüzüne sevgi indirirler.

Yüce Allah bir kulu sevmediği zaman da Cebrail'e, ben şu kulu sevmiyorum, buyurur.

---

[1] Kul, Allah'a itaat ve ibadetle yönelmeye çalıştığı zaman yüce Allah, ona mağfiret ve rahmetini koşturur, demektir.

[2] Buharî-Sahîh, c.8, s.171; Müslim-Sahîh, c.4, s.2061; Tirmizî-Sünen, c.5, s.581

[3] Veli; günah, şehvet, lezzet düşkünlüğünden sıyrılıp Allah'a taatte devam eden kişi demektir.

[4] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.10, s.79

[5] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.256

[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.256

[7] Abdurrezzak-Musannef, c.2, s.193

Bunun üzerine Cebrail, gök ehline; Rabbimiz şu kulunu sevmiyor, diyerek seslenir. Melekler de onu sevmezler. Yeryüzünde onun hakkında sevgisizlik alır, yürür.[1]

Peygamberimiz buyurdu:

"Rabbini zikredenle zikretmeyenin misali, diri ile ölüye benzer. İçlerden Allah zikredilen evde, içinde Allah zikredilmeyen evin misali de diri ile ölü gibidir."[2]

Peygamberimiz: "Size hayırlı olanınızı haber vereyim mi?" buyurdu.

"Evet, ya Resulullah! Haber ver!" dediler. Peygamberimiz:

"Sizin hayırlı olanınız onlardır ki kendileri göründükleri zaman yüce Allah hatırlanır, anılır." buyurdu.[3]

"Amellerinizin en hayırlısını ve Rabbiniz katında en temizini ve derecelerinizi en yükselteninizi ve sizin için altın, gümüş vermeden ve düşmanınızla sabahleyin karşılaşıp boyunlarını vurmanızdan ve onların da sizin boyunlarınızı vurmasından daha hayırlı olanını haber vereyim mi?" buyurdu.

"Evet ya Resulullah!" dediler. Peygamberimiz:

"Yüce Allah'ı zikretmektir!" buyurdu.[4]

Cebel oğlu Muaz: "Ya Resulullah! Amellerin, yüce Allah katında en sevgili olanını bana haber ver!" dedi. Peygamberimiz:

"Dilin, yüce Allah'ın zikri ile ıslak bulunduğu hâlde olmandır!" buyurdu.[5]

Peygamberimizin yanına iki çöl Arabı gelerek, birisi:

"Ya Resulullah! İnsanların hangisi daha hayırlıdır?" diye sordu.

Peygamberimiz: "Ömrü uzun, ameli güzel olandır!" buyurdu.

Diğeri: "Ya Resulullah! İslâm şeriatları bana çok ağır gelmeye başladı. Bana kolay bir şey emret, haber ver de ona sarılayım!" dedi. Peygamberimiz:

"Dilin, yüce Allah'ın zikriyle ıslak bulunmakta devam etsin!" buyurdu.[6]

AdÂmin biri, Peygamberimize:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.263
[2] Buharî-Sahîh, c.7, s.168; Müslim-Sahîh, c.1, s.539
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.459
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.239; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.245
[5] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.10, s.74
[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.190; Tirmizî-Sünen, c.5, s.458; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.1246

“Hangi cihadın ecri daha büyüktür?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Yüce Allah’ı en çok zikredenlerin ki!” buyurdu.

Adam: “Hangi oruçların ecri daha büyüktür?” diye sordu. Peygamberimiz:

“Yüce Allah’ı en çok zikredenlerin ki!” buyurdu.

Bundan sonra adam; namaz kılanlar, zekât verenler, hacca gidenler ve sadaka verenler için de aynı soruyu sordu.

Peygamberimiz de bunların hepsine; yüce Allah’ı en çok zikredenlerin ki!” buyurdu.

Orada bulunan Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer’e:

“Ya Ömer! Hayrın tümünü Allah’ı zikredenler alıp gitti!” dedi.

Peygamberimiz: “Evet!” buyurdu.[1]

Ebû Said’ül Hudrî der ki:

“Ya Resulullah! Kıyamet günü, Allah katında derecesi üstün olan kullar hangisidir?” diye sordum. Resulullah Aleyhisselâm:

“Allah’ı çok zikredenler!” buyurdu.

“Ya Resulullah! Onlar, Allah yolunda savaşanlar gazilerden de mi üstündürler?” diye sordum. Resulullah Aleyhisselâm:

“Kılıcını kırılıncaya ve kana boyanıncaya kadar kâfirlere ve müşriklere kılıç çalsa da Allah’ı çok zikredenler derece bakımından ondan daha üstündür!” buyurdu.[2]

Hz. Ömer’in bildirdiğine göre; Resulullah Aleyhisselâm:

“Allah’ın kullarından bir takım insanlar vardır ki onlar enbiya değiller, şüheda da değiller ama kıyamet gününde Allah katındaki makamlarının üstünlüğünden dolayı kendilerine Peygamberler ve şehitler imreneceklerdir!” buyurdu.

“Ya Resulullah! Onlar kimlerdir ve amelleri nelerdir? Bize haber ver de kendilerine sevgi gösterelim!” dediler. Resulullah Aleyhisselâm:

“Onlar arasında ne bir akrabalık, ne de alışveriş edecekleri bir mal ilişkisi bulunmadığı hâlde sırf Allah için birbirini sevenler.

---

[1] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.10, s.74; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.438
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.75; Tirmizî-Sünen, c.5, s.458

Allah'a yemin ederim ki onların yüzleri nur, kendileri de nurdan minber üzerindedirler.

İnsanlar korktukları zaman, onlar korkmayacaklar; insanlar mahzun oldukları zaman onlar mahzun olmayacaklardır!" buyurdu ve **Yunus sûresi 62 nci ayet**i okudu:

بِسْــــــــــــــمِ اِللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلَٓا اِنَّ اَوْلِيَٓاءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَۚ

"BİLESİNİZ Kİ, ALLAH'IN DOSTLARINA HİÇBİR KORKU YOKTUR. ONLAR ÜZÜLMEYECEKLERDİR DE."

Ebüdderdâ der ki: "Resulullah Aleyhisselâm; kıyamet gününde Allah, minberler üzerinde yüzleri nurlu cemaatler ba's buyuracak, insanlar onlara bakıp imrenecekler. Onlar ne Peygamberlerdir ne de şehitlerdir." buyurdu.

Bir çöl Arabı dizleri üzerinde gelerek:

"Ya Resulullah! Onları, bize tarif et de öğrenelim!" dedi.

Resulullah Aleyhisselâm: "Onlar muhtelif kabilelere ve muhtelif beldelere mensup oldukları hâlde birbirlerini seven ve Allah'ı zikretmek için bir araya gelip, Allah'ı zikredenlerdir." buyurdu.[1]

Cebel oğlu Muâz'dan rivayet edilen hadise göre; Âdem oğlunu kıyamet gününde Allah'ın azabından zikir amelinden başkası kurtaramayacaktır.[2]

Cebel oğlu Muâz der ki:

"Ya Resulullah! Bana bir tavsiyede bulun!" dedim.

Resulullah Aleyhisselâm: "Elinden geldiği kadar Allah'a karşı takvalı ol. Bulunduğun her taşın ve her ağacın altında Allah'ı zikret. İşlediğin kötü işten dolayı da gizlisine gizlice; açığına açıkça Allah'a tövbe et!" buyurdu."

Yine Cebel oğlu Muâz; "Resulullah Aleyhisselâm:

"Cennet halkı dünyada yüce Allah'ı zikretmeksizin geçirmiş olduğu saatlerden başkası hakkında hasret ve nedamet duyacaklardır!" buyurdu." demiştir.[3]

Ebû Hüreyre ile Ebû Said'ül Hudrî'nin birlikte bir rivayetlerine göre:

---

[1] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.10, s.77
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.239; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.1245; Tirmizî-Sünen, c.5, s.459
[3] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.10, s.73-74

Peygamberimiz: “Hiçbir cemaat yok ki Allah’ı zikre otursun da melekler onların çevresinde dönüp dolaşmasın!

Rahmet onları bürümesin! Üzerlerine sekine inmesin ve Allah onları katındaki melekler yanında anmasın!” buyurmuştur.[1]

Yüce Allah’ın, insanların amellerini yazan meleklerden fazla olarak yeryüzünde dolaşın bir takım melekleri daha vardır ki onlar, zikir sahiplerini, zikir meclislerini ararlar.

Allah’ı zikreden bir cemaat içinde, Allah’ın zikredildiği bir meclis buldukları zaman, ardımıza geliniz, diyerek birbirlerine seslenirler, gelirler.

Onlarla birlikte otururlar ve birbirlerini oturup dinlemeye, kanatlarıyla teşvik ederler. Onlarla sema arasındaki mesafeyi doldururlar.[2]

Onlar, dünya semasına kadar kanatlarıyla tavaf ederler.[3]

Melekler dağılıp semaya yükseldikleri, çıktıları zaman yüce Allah daha iyi bildiği hâlde, onlara:

“Nereden geldiniz?” buyurur. Melekler:

“Yeryüzündeki kullarının yanından geldik!” derler. Yüce Allah:

“Kullarımı ne iş yapar bir hâlde bıraktınız? Kullarım ne diyorlar?” buyurur.

Melekler: “Onları *SÜBHANÂLLAH* diyerek tesbih eder, *ALLAHÜ EKBER* diyerek seni tekbir eder, *ELHAMDÜLİLLÂH* diyerek sana hamdeder, *LÂ İLÂHE İLLÂLLAH* diyerek seni tehlil eder ve senden dileklerde bulunur bir hâlde bıraktık.” derler.[4]

Yüce Allah: “Onlar, beni görmüşler midir?” buyurur. Melekler:

“Hayır! Seni görmemişlerdir!” derler.[5] Yüce Allah:

“Ya beni görselerdi nasıl olurlardı?” buyurur... Melekler:

“Eğer seni görselerdi, sana ibadetleri, hamd ve şükürleri, tazimleri daha şiddetli, sana tesbihleri, sana zikirleri daha çok olurdu!” derler.

Yüce Allah: “Onlar benden ne istiyorlar?” buyurur. Melekler:

“Cenneti istiyorlar!” derler. Yüce Allah:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.447
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.b2, s.382; Müslim-Sahîh, c.4, s.2070
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.251; Buharî-Sahîh, c.7, s.168
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.383; Müslim-Sahîh, c.4, s.2070; Buharî-Sahîh, c.7, s.168; Tirmizî-Sünen, c.5, s.579
[5] Buharî-Sahîh, c.7, s.168

“Onlar cenneti görmüşler mi?” buyurur. Melekler:

“Hayır! Ya Rabbi, onlar onu görmemişlerdir!” derler. Yüce Allah:

“Ya cenneti görmüş olsalar nasıl olurlardı?” buyurur. Melekler:

“Eğer onu görmüş olsalardı, ona karşı daha hırslı, daha istekli ve daha çok düşkün olurlardı!” derler. Yüce Allah:

“Onlar hangi şeyden bana sığınıyorlar?” buyurur. Melekler:

“Cehennemden ya Rabbi!” derler. Yüce Allah:

“Onlar Cehennemi görmüşler midir?” buyurur. Melekler:

“Hayır, ya Rabbi! Onlar onu görmemişlerdir!” buyurur. Yüce Allah:

“Onu görmüş olsalardı nasıl olurdu?” buyurur. Melekler:

“Eğer onu görselerdi; ondan daha çok kaçarlar, daha çok korkarlar, sana daha çok sığınırlardı.

Onlar senin yarlığamanı diliyorlar!” derler. Yüce Allah:

“Sizi şahit kılarım ki ben onları yarlığadım. Dileklerini kendilerine verdim ve onlara emân diledikleri şeyden de emân verdim.” buyurur.[1]

Meleklerden birisi veya hepsi: “Ya Rabbi! Onların arasındaki şu kişi zikredenlerden değildir! Kendisi çok günah işleyen bir kuldur. Gelip geçerken uğramış ve onların yanına oturmuştu. O, oraya bir hacet için gelmişti!” derler.

Yüce Allah: “Onu da yarlığadım. Yarlığadığım o cemaat öyle bir cemaattir ki onlarla oturup kalkan da onlar sayesinde şaki olmaz.” buyurur.[2]

Mâlik oğlu Enes’in rivayetine göre; Resulullah Aleyhisselâm:

“Hiçbir cemaat yok ki toplansınlar Allah’ı zikretmesinler ve bunda Allah’ın rızasından başkasını istemesinler de semadan bir seslenici kendilerine; günahlarınız sevaplara çevrilmiş ve sizler yarlığanmış olarak kalkınız, diye seslenilmiş bulunmasın, buyurdu.” demiştir.[3]

Peygamberimiz bir gün; cennet bahçelerine uğradığınızda yayılınız, yararlanınız, buyurdu.

---

[1] Tirmizî-Sünen, c.5, s.579; Müslim-Sahîh, c.4, s.2070; Buharî-Sahîh, c.7, s.169
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.383; Buharî-Sahîh, c.7, s.169; Müslim-Sahîh, c.4, s.2070
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.142

“Cennet bahçeleri nedir?” diye sordular. Peygamberimiz:

“Zikir halkalarıdır!” buyurdu.[1]

Amr oğlu Abdullah der ki:

“Ya Resulullah! Zikir meclislerinin ganimeti nedir?” diye sordum.

Resulullah Aleyhisselâm: “Zikir meclislerinin ganimeti, cennettir!” buyurdu.[2]

Peygamberimiz buyurmuştur ki: “Kim sabah namazını cemaatle kıldıktan sonra oturup güneş doğuncaya kadar yüce Allah’ı zikreder sonra da iki rekât namaz kılarsa kendisi tam bir hac ve umre sevabı gibi tam sevap kazanır.”[3]

“Bir kimse sabah namazını kılar sonra da oturup güneş dünya işlerinden hiçbir şey karıştırmaksızın kuşluk vaktine kadar Allah’ı zikreder ve dört rekât kuşluk namazı kılarsa, anasından doğduğu gibi günahlarından çıkar, hiç günah işlememiş gibi olur!”[4]

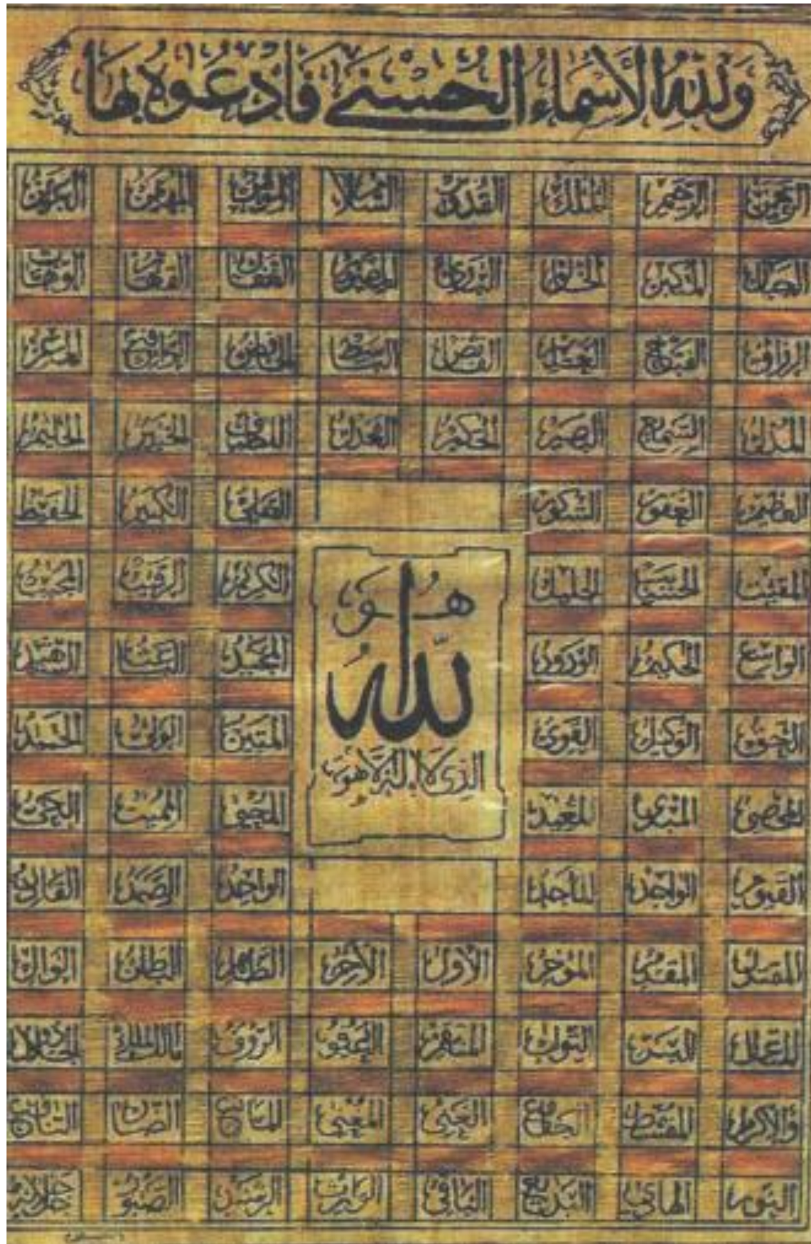
“Sabah namazı kıldıktan sonra güneş doğuncaya kadar Allah’ı zikreden, cemaatle birlikte oturmam; bana, her biri için on iki bin dirhem vererek İsmail Aleyhisselâm evlâdından dört köleyi azat etmemden daha sevgilidir.”[5]

İkindi namazından sonra güneş batıncaya kadar Allah’ı zikrederek cemaatle birlikte oturmam; bana, her biri için iki bin dirhem vererek İsmail Aleyhisselâm evlâdından dört köleyi azat etmemden daha sevgilidir.[6]

---

1 Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.150
2 Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.177
3 Tirmizî-Sünen, c.2, s.481
4 Heysemî-Mecmauzzevaid, c.10, s.105
5 Heysemî-Mecmauzzevaid, c.10, s.105
6 Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.255

ESMÂÜL HÜSNÂ

Yüce Allah’ı Esmâül Hüsnâ İle Zikretmenin Fazileti

Hadis: Allahu Teâlâ’nın doksan dokuz ismi vardır ki bir (kısmından) eksik vardır. Allah tektir. Tek şeylere muhabbet eder. Her kim o doksan dokuz ismi ezberleyip, hıfzederse cennete dahil olur.[1]

ESMÂÜL HÜSNÂ

Hüvallâhüllezi Lâ İlâhe İllâ Hû

- Allah (C.C.): Bütün eksikliklerden uzak, eşi benzeri bulunmayan, bütün isimleri kapsayan tek isim, tek ilah. İsimlerin sultanı.
- Er-Rahmân: Dünyadaki bütün yaratılmışlara merhamet eden.
- Er-Rahîm: Ahirette, müminlere sonsuz ihsanda, lütufta ve ikramda bulunan.
- El-Melik: Kainatın sahibi, mülk ve saltanatı sürekli olan.
- El-Kuddûs: Her türlü eksiklikten uzak olan.
- Es-Selâm: Her tehlikeden selamete çıkaran.
- El-Mü'min: Güven veren, koruyan.
- El-Müheymin: Her şeyi gören gözeten.
- El-Azîz: İzzet sahibi, her şeyin galibi.
- El-Cebbâr: Kudret ve azamet sahibi.
- El-Mütekebbir: Büyüklükte eşi ve benzeri olmayan.
- El-Hâlık: Yaratan.
- El-Bâri: Her şeyi uyumlu ve kusursuz yaratan.
- El-Musavvir: Varlıklara şekillerini veren.
- El-Gaffâr: Çok mağfiret eden.
- El-Kahhâr: Her şeye hakim ve galip olan.
- El-Vehhâb: Karşılıksız hibeler veren.
- Er-Rezzâk: Rızkını veren.
- El-Fettâh: Darlıktan kurtaran.
- El-Alîm: Her şeyi en küçük detaylarını bilen.
- El-Kâbıd: Dilediğine darlık veren.
- El-Bâsıt: Dilediğine bolluk veren.
- El-Hâfıd: Dereceleri alçaltan.
- Er-Râfi: Şeref vererek yükselten.
- El-Mu'ız: Dilediğini aziz eden.
- El-Müzil: Dilediğini zillete düşüren.
- Es-Semi: Her şeyi işiten.
- El-Basîr: Her şeyi en iyi gören.
- El-Hakem: Mutlak hakim olan. Hikmetle hükmeden.

[1] Buharî, Müslim, Tirmizî, Hakîm, Beyhakî... gibi hadis ehli tarafından tahric edilmiştir.

- El-Adl: Mutlak adil olan.
- El-Latîf: Bütün incelikleri bilen.
- El-Habîr: Her şeyden haberdar.
- El-Halîm: Cezada, acele etmeyen.
- El-Azîm: Pek yüce.
- El-Gafûr: Mağfireti bol.
- Eş-Şekûr: Çok sevap veren.
- El-Aliyy: Yüceler yücesi.
- El-Kebîr: Çok büyük olan.
- El-Hafîz: Her şeyi koruyan.
- El-Mukît: Her yaratılmışın rızkını veren.
- El-Hasîb: Kulların hesabını gören.
- El-Celîl: Azamet sahibi olan.
- El-Kerîm: Çok ikram eden.
- Er-Rakîb: Her an gören gözeten.
- El-Mucîb: Duaları kabul eden.
- El-Vâsi: İlmi ile her şeyi kuşatan.
- El-Hakîm: Her işi hikmetli.
- El-Vedûd: Kullarını seven, sevilmeye en layık olan.
- El-Mecîd: Övgüye layık bulunan.
- El-Bâis: Ölüleri dirilten.
- Eş-Şehîd: Her yerde her zaman hazır olan.
- El-Hakk: Var olan, hakkı gösteren.
- El-Vekîl: Kendisine tevekkül edenlerin her işini yoluna koyan.
- El-Kaviyy: Kudreti en üstün.
- El-Metîn: Çok güçlü.
- El-Veliyy: İnananların dostu.
- El-Hamîd: Hamd ve senaya layık olan.
- El-Muhsî: Tüm varlıkların sayısını bilen.
- El-Mübdi: Örneksiz yaratan.
- El-Muîd: Yeniden diriten.
- El-Muhyî: Can veren.
- El-Mümît: Ölümü yaratan.
- El-Hayy: Sonsuz hayat sahibi.
- El-Kayyûm: Varlıkları diri tutan.
- El-Vâcid: İstediğini bulan.
- El-Macîd: Kadri ve şanı büyük.
- El-Vâhid: Fiillerinde, sıfatlarında ve zatında eşi benzeri olmayan.
- Es-Samed: Herkesin muhtaç olduğu.
- El-Kâdir: Dilediğini yapan.

- El-Muktedir: Dilediği gibi tasarruf eden.
- El-Mukaddim: Dilediğini yükselten.
- El-Muahhir: Dilediğini alçaltan.
- El-Evvel: Ezeli olan.
- El-Âhir: Ebedi olan.
- El-Zâhir: Varlığı açık olan.
- El-Bâtın: Yüceliği gizli olan.
- El-Vâlî: Kainatı idare eden.
- El-Müteâlî: Yüce olan.
- El-Berr: İyilik ve ihsanı bol.
- Et-Tevvâb: Günahları bağışlayan.
- El-Müntekim: İntikam alan.
- El-Afüvv: Affı çok olan.
- Er-Raûf: Çok merhametli.
- Mâlik-ül Mülk: Her varlığın sahibi.
- Zül-Celâli vel ikrâm: Celal, azamet sahibi.
- El-Muksit: Her işi birbirine denk yapan.
- El-Câmi: Mahşerde bir araya toplayan.
- El-Ganiyy: İhtiyacı olmayan.
- El-Mugnî: Müstağni kılan.
- El-Mâni: Dilemediği şeyi engelleyen.
- Ed-Dârr: Zarar verenleri yaratan.
- En-Nâfi: Fayda verenleri yaratan.
- En-Nûr: Alemleri nurlandıran.
- El-Hâdî: Hidayet veren.
- El-Bedî: Eşsiz yaratan.
- El-Bâkî: Ebedi olan.
- El-Vâris: Her şeyin asıl sahibi olan.
- Er-Reşîd: Doğru yolu gösteren.
- Es-Sabûr: Cezada acele etmeyen.

Allah ismi şerifi, onun bütün kemâl sıfatlarını kendisinde toplayan eksik sıfatlardan tamamıyle uzak bulunan vacibül vücudun kendisine has bir ismidir. Çünkü, Allah ismi şerifi bütün uluhiyet sıfatları ile ifade edilmeye müsaittir. Rabbimizin öbür isimlerinden hiç birisi Allah ismi şerifi ile ne de sair esmâ-i şerifle umumi bir ifade mütehammil (sabırlı dayanıklı) değildir. Hâlbuki Rabbimiz için bir isim gerektir ki bütün uluhiyet sıfatları o mübarek ismin mahiyeti cari olabilsin. Bu sebeple mabudumuza yegâne isim olarak Allah ismi şerifi kabul edilmiştir.

Hadisi şerifte bildirilen Cenab-ı Hakk'ın doksan dokuz esmâsı bundan ibaret değildir. Nitekim diğer rivayetlerde bulunan:

El-Lehû	El-Cemiyl	El-Ekremül Ekremin
El-Rab	Es-Sadık	El-Müdebbir
El-Hannân	El-Muhit	El-Kadir
El-Mennân	El-Kariyb	Eş-Şakir
El-Kâfiy	Es-Serî	Zit-Tavl
Ed-Dâim	El-Vitr	Zil-Mearic
El-Mevlâ	El-Fâtır	Zül-Fadl
En-Nâsır	El-Allâm	El-Kefil
El-Mübin	El-Melik	

Esmâül Hüsna isimlerine rastlanmakta ve Kur'an-ı Kerim'de;

Rabbül âlemin	Mâliki yevmuddin	Erhamer Râhımin
Rabbül arşıl azim	Alımül gaybı veş şehade	Allamül guyub
Gafirüzzerbi	ve kabilit tevbi	Refiûd derecat
Zül ârş	Faâlün limâ yürıd	Lâ yüselü ammâ yufâl
Yefâlû	Bediüs semavâtı vel ardı	Esmâ ullah

bulunmaktadır.

Esmâül Hüsnâ hadisi şerifte; Allahu Teâlâ'nın doksan dokuz esması vardır ki bir kısmında eksik vardır, buyurması; bütün insanlardan gizlenmiş olan ismi Azam-ı Kebir'dir. Evliyalığın en üst derecesinde lütfedilen kimselere özel olarak bildirilir.[1]

[1] Hatemül Evliya Kutbüt Rabbani Şerif Ahmet Ticanî-Cevahirül Meâni

"Beyhakî"nin "Kitabül Esmâ-i ve Sıfat" isimli kitabında "İbn-i Mes'ud" muttasıl senetle naklettiği hadisi şerif:

Kâle Resûlullâhi Sallallahü Aleyhi ve Sellem:

MÂ ESABE MÜSLİMEN KAT TÜN HEM NÜN VELÂ HAZENÜN **FEKÂL**:

"ALLÂHÜMME İNNİ ABDÜKE VEBNÜ ABDİKE VEBNÜ ÜMMETÜKE NÂSIYETİ Bİ YEDİKE MÂDİN Fİ HÜKMİKE ADLÜN Fİ KAZÂÜKE ESELÜKE BİKULLİ İSMİN HUVE LEKE SEMMEYTÜ BİHİ NEFSEKE EV ENZELTEHÜ Fİ KİTABİKE EV ALİMTEHÜ EHADEN MİN HALKIKE EVİSTE'SERTE BIHİ Fİ İLMİL GAYBİ İNDEKE EN TECÂLİL KUR'ÂNE REBİÂ KABLİ VE CELÂEN HÜZNİ VEZEHABE HEMMİ VE GAMMİ İLLÂ EZHEBELLAHÜ ANHÜ HEMMÜHÛVE EBDELEHÜ MEKANE HEMMÜHÜ FEREHA."

Hadisin anlamı:

Resulullah Aleyhisselâm buyurdular ki:

Herhangi bir müsliman bir merak veya bir hüzne düçar olursa;

"Allah'ım! Ben, senin kulunum. Kulunun oğlu ve karısının oğluyum. Aklım, fikrim, tüm vücudum senin kudretindedir. Bana, senin hükmün geçer. Hakkımda istediğin, adalettir. Senin olan,senin kendine verdiğin isim veya kitabında indirdiğin, kendi indinde tahsis buyurduğun her isim ile senden dilerim ki Kur'an; kalbimin baharı, hüznümün cilâsıdır. Gamımdan, kederimden kurtar!" derse, herhâlde Allahu Teâlâ, onun merakını giderir, kederinin yerine ferahlık verir.

Yine "Beyhakî" senediyle Hz. Âişe'den rivayet edilen hadisi şerifte:

Hz. Âişe: "Ya Resulullah! Allahu Teâlâ, kendisine dua edildiğinde icabet buyurduğu ismini bana öğret!" demesiyle Resulullah Aleyhisselâm:

"Kalk; abdest al, mescide gir, iki rekât namaz kıl sonra dua et!" buyurdu.

Ben de öyle yaptım. Sonra dua için Resulullah Aleyhisselâm:

"İsabet ettin! İsabet ettin!" diye tasdik etti." demişlerdi.

Hz. Âişe'nin duası:

"ALLAHÜMME İNNİ ESELÜKE Bİ CEMİ'İ ESMÂÜKEL HÜSNÂ KÜLLİHÂ MÂ ALİMNÂ MİNHÂ VEMÂLEM NA'LEM VE ESELÜKE Bİ İSMİKEL E'ZAMÜL KEBİRÜL EKBERÜ MEN DEÂKE BİHİ ECEBTE"

Duanın anlamı:

“Allah’ım, Esmâül Hüsnâ’ndan bizim bildiğimiz ve bilmediğimiz bütün isimlerinle senden istiyorum. Her vechile büyüklerin büyüğü olan isminde sana dua ediyorum. Her kim sana bu isimlerinle dua ederse icabet edersin!”

Bu duadan anlaşılıyor ki Allahu Teâlâ’nın Kur’an-ı Kerim’inde bildirdiği Esmâül Hüsnâ’larından başka ilmül gayb ile tahsisan bildiren isimleri vardır.

“Kitabül Fevaid” isimli kitabı yazan “Abdürrahman bin Mehmed” der ki:

“Azib oğlu Bera’, Hz. Ali’ye hitaben:

“Senden Allah aşkına rica ederim, Rahmanü Teâlâ Azze ve Celle’nin gönderdiklerinden bilhassa Cebrail’in Resulullah’a ve sana öğrettiklerinden en faziletlisini bana sureti mahsusada öğretir misin?” dedi. Hz. Ali:

“Ya Berâ! Allah’a İsmi Azam ile dua etmek istersen; Hadid sûresinin evvelinden on ayet ve Haşr sûresinin son üç ayetini oku sonra da de ki; *YA MEN HÂ KEZÂ VE LEYSE ŞEY ÜN HÂ KEZÂ* (ey böyle olan ve ondan başka böyle bir şey olmayan zatı ezel senden dilerim ki) ...isteğini söylersin.

Allah’a yemin ederim ki Berâ’, benim aleyhimde dua etsen yere geçerim.” demiştir.

İsmi Azam hakkında Hz. Âişe’nin hadisi şerifi:

“Günlerden bir gün Resulullah, bana:

“Ya Âişe! Allah’ın bana talim buyurduğu İsmi Azam’ı öğrenmek ister misin? O İsmi Azam ki dua edildiğinde kabul olur!” buyurdu. Ben de:

“Evet! Bana İsmi Azam’ı öğretiver!” dedim.

Daha sonra bana Resulullah Aleyhisselâm:

“Ya Âişe, sen İsmi Azam’ı öğrenmeye müsaadeli değilsin!” buyurdu.

Ben bir çığlık attım, bir saat ricada bulundum ve yanında oturdum. Resulullah Aleyhisselâm ayağa kalktı, başımı okşadı:

“Mahzun olma!” dedi.

Ben tekrar yalvararak rica ettim ve bana cevaben:

“Sana, İsmi Azam’ı öğretmeye men olundum. Eğer sana İsmi Azam’ı öğretirsem sen onunla dünyalık istersin!” buyurdu.

Sâbit Benani ve Mâlik oğlu Enes’in naklettikleri bir hadisi şerifte Resulullah:

“Ben, Cenab-ı Hakk’tan İsmi Azam’ı Âişe’ye öğretmeye niyetlendiğimde Cebrail Aleyhisselâm bana hüzünlü ve cevapsız geldi. Yani; kadınlara ve çocuklara ve bütün insanlara İsmi Azam’ı öğretmekten men olundum.” buyurdu.

İsmi Azam’lı Dua

Mâlik oğlu Enes’in rivayetine göre:

“Resulullah Aleyhisselâm ile birlikte oturuyorduk. Bir adam ayağa kalkarak namaz kılmaya başladı. Rükû etti, secde etti ve teşehhüde oturduğunda duasına başladı:

“LÂ İLAHE İLLÂ ENTE SÜBHANEKE İNNİ KÜNTÜ MİNEZ ZALİMİN. ALLAHÜMME İNNİ ESELÜKE Bİ ENNİ EŞHEDÜ EN NEKE ENTEL AHADÜS SAMEDÜL LEZİ LEM YELİD VELEM YULED VELEM YEKÜN LEHU KÜFÜVEN EHAD.

ALLAHÜMME İNNİ ESELÜKE Bİ ENNE LEKEL HAMDÜ LÂ İLÂHE İLLÂ ENTEL HANNÂNÜL BEDİY’ÜS SEMAVATI VEL ARDI YA ZÜL-CELÂLİ VE’L İKRAM YA HAYYÜ YA KAYYUM.”

Duanın anlamı:

“Senden başka ilâh yok. Sana tesbihlerimi arz ederim. Ben doğrusu zalimlerden oldum.

Allah’ım! Senden isterim ve şahadet ederim ki Allah (zatın) bir ve tektir. Yarattıklarının hepsi sana muhtaçtır. Doğmadın! Doğurmadın! Hiçbir şey sana benzerlikte değildir. Emsalin, ortağın, şerikin yoktur.

Allah’ım sana hamdolsun. Zira sen; Hannân ve Mennân’sın. Sema ve arzın bütün güzelliklerini yoktan var eden ya Zül-Celâli ve’l İkram ya Hayyû ya Kayyûm. Duamı kabul et!”

Bu dua çok kıymetli bir duadır. Ancak, mealini anladıklarımız Allah katındaki ilâhi hikmetinin esasına ulaştırmaz.

Bilhassa esmai ilâhiyeyi açıkça belirtmek ve sınırlamak imkânsızdır.

Cenab-ı Hakk cümlemize rızasına uygun ameller ihsan etsin!

Zikrin Faziletli ve Üstün Efratları (fertleri, bireyleri)

Abdullah oğlu Câbir’in Peygamberimizden rivayetine göre;

Zikrin faziletli ve üstünü *LÂ İLÂHE İLLÂLLAH,*

Duanın faziletli ve üstünü de *ELHAMDÜLİLLÂH*’dır.[1]

[1] Tirmizî-Sünen, c.5, s.462; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.1249

Ebû Hüreyre; Resulullah Aleyhisselâm;

"Bir kul ihlaslı olarak *LÂ İLÂHE İLLÂLLAH* dese büyük günahlardan sakındığı müddetçe gök kapıları kendisine açılır ve o kelime ile arşa ulaşır." buyurdu.[1]

Cebel oğlu Muâz da; "Resulullah Aleyhisselâm, bana *LÂ İLÂHE İLLÂLLAH* şahadeti cennetin anahtarıdır!" demiştir.[2]

Ebû Zerr'ül Gıfarî der ki:

"Ya Resulullah, bana bir tavsiyede bulun!" dedim. Resulullah:

"Bir günah işlediğin zaman arkasından bir sevap yetiştir ki onu yok etsin!" buyurdu.

"Ya Resulullah *LÂ İLÂHE İLLÂLLAH* demek sevaptan mıdır?" diye sordum.

Resulullah: "O, sevabın en üstünüdür." buyurdu.[3]

Ebû Hüreyre'nin rivayetine göre; Peygamberimiz, imanınızı yenileyiniz, buyurdu.

"Ya Resulullah, imanımızı nasıl yenileyelim?" diye sordum.

Peygamberimiz: "LÂ İLÂHE İLLÂLLAH sözünü çok çok söyleyiniz." buyurdu.[4]

Yine Ebû Hüreyre'nin rivayetine göre; Peygamberimiz:

"Her kim günde yüz kere *LÂ İLÂHE İLLÂLLAHÜ VAHDEHÛ LÂ ŞERİKE LEH LEHÜL MÜLKÜ VE LEHÜL HAKDÜ YUHYİ VE YÜMİT VE HÜVE ALÂ KÜLLÜ ŞEY'İN KADİR*. (Allah'tan başka ilâh yoktur. O, birdir. Onun şeriki yoktur. Mülk onundur. Hamd, ona mahsustur. O diriltir, öldürür. O, her şeye kâdirdir.) dese, on köle azat etmiş kadar kendisine sevap vardır.

Ayrıca yüz sevap yazılır ve kendisinin yüz günahı da silinir. O, gününde akşama kadar şeytandan korunur.

Hiç kimse bundan daha fazlasını yapmadıkça onun getirdiğinden daha üstününü getiremez." buyurmuştur.[5]

Bir Bedevî gelerek: "Ey Allah'ın Peygamberi! Bana bir kelâm öğret ki onu söyleyip durayım." dedi. Peygamberimiz:

---

[1] Tirmizî-Sünen, c.5, s.575
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.242
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.169
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.10, s.82
[5] Buharî-Sahîh, c.4, s.95; Müslim-Sahîh, c.4, s.2071

“LÂ İLÂHE İLLÂLLAHÜ VAHDEHÛ LÂ ŞERİKE LEH ALLAHÜ EKBERÛ KEBİREN VELHAMDÜ İLLÂHİ KESİREN SÜBHANÂLLAHİ RABBÜL ÂLEMİN LÂ HAVLE VELÂ KUVVETE İLLÂ BİLLÂHİL AZİZİL HAKÎM de.” buyurdu. Bedevî:

“Bunların hepsi yüce Rabbim içindir! Kendim için ne diyeyim?” dedi.

Peygamberimiz: “*ALLAHÜMMEMAĞFİRLÎ, VERHAMNİ, VEHDINÎ, VERZUKNÎ* (Allah’ım, beni yarlığa, bana merhamet et, bana hidayet et, beni rızıklandır.” de buyurdu.

“Ya Resulullah, Allah’a hangi söz daha sevimlidir?” diye soruldu.

Peygamberimiz: “Yüce Allah’ın melekleri, kulları için seçmiş olduğu *SÜBHANALLÂHİ VE Bİ HAMDIHİ* sözüdür.[1]

İki kelime vardır ki dilde hafif terazide ağırdır ve Rahman Allah’a pek sevgilidir. Onlar; *SÜBHÂNALLAHİ* ve *Bİ HAMDİHİ SÜBHANÂLLAHİL’AZÎM*’dir.”[2]

“Her kim sabah ve akşama eriştiği sırada yüz kere *SÜBHANALLÂHİ VE Bİ HAMDIHİ* dese, kıyamet günü hiçbir kimse onun okuduğu bu duadan daha üstününü getiremez. Ancak onun söylediği bu dua kadar söylemiş olan veya ondan fazlasını söylemiş bulunan kimse müstesnadır.”[3]

Peygamberimiz: “Kim bir günde yüz kere *SÜBHANALLÂHİ VE Bİ HAMDİHİ* derse onun günahları deniz köpüğü gibi de olsa silinir!” buyurmuştur.[4]

Peygamberimiz: “Sizden birinizin her gün Uhud dağı kadar bir sevap kazanmaya gücü yetmez mi?” buyurdu.

“Ya Resulullah, her gün Uhud dağı kadar amel etmeye kimin gücü yeter?”

Peygamberimiz: “Hepinizin gücü yeter! *SÜBHANÂLLAH*, Uhud dağından daha büyüktür. *ELHAMDÜLİLLÂH*, Uhud dağından daha büyüktür. *ALLAHÜ EKBER*, Uhud dağından daha büyüktür.” buyurdu.[5]

Hz. Ali der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm: “Yarlığanmış olsan bile söylediğin zaman Allah’ın seni yarlığayacağı kelimeleri sana öğreteyim mi?

LÂ İLÂHE İLLALLÂHÜL HALİMÜL KERİM

---

[1] Müslim-Sahîh, c.4, s.2093-2094
[2] Buharî-Sahîh, c.7, s.168; Müslim-Sahîh, c.4, s.2072
[3] Müslim-Sahîh, c.4, s.2071; Tirmizî-Sünen, c.5, s.513
[4] Buharî-Sahîh, c.7, s.168; Müslim-Sahîh, c.4, s.2072
[5] Heysemî-Mecmauzzevaid, c.10, s.90-91

LÂ İLÂHE İLLALLÂHÜL ALİYYÜL AZÎM

LÂ İLÂHE İLLALLÂHÜL SÜBHANÂLLAHİ VE RABBİL ARŞI'İL AZÎM

ELHAMDÜ LİLLÂHİ RABBİL ÂLEMİN.

(Halim ve kerim olan Allah'tan başka ilâh yoktur.

Yüce ve büyük olan Allah'tan başka ilâh yoktur.

Yedi kat göklerin Rabbi ve büyük arşın Rabbi olan Allah'ı tesbih ve tenzih ederim.

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun." de." buyurdu.[1]

Hz. Safiyye'ye Öğretilen Tesbih

Peygamberimizin eşi Hz. Safiyye der ki:

"Tesbih çekmekte kullandığım dört bin hurma çekirdeği önümde bulunduğu sırada Resulullah Aleyhisselâm yanıma geldi:

"Ey Huyey'in kızı! Nedir bunlar?" buyurdu.

"Bunlarla tesbih çekiyordum!" dedim. Resulullah Aleyhisselâm:

"Başına dikildiğim müddet içinde bundan daha çoğunu çekeceğin tesbih yok mu? Ben, sana çekmekte olduğun tesbihten daha çok olanını öğreteyim mi?" buyurdu.

"Öğret ya Resulullah!" dedim.

Bunun üzerine Resulullah Aleyhisselâm:

"*SÜBHANALLÂHİ ADEDE HALKIHI* (Allah'ı, yarattıklarının sayısınca tesbih ederim.) de." buyurdu.[2]

Hz. Cüveyriye'ye Öğretilen Tesbih

Peygamberimizin eşlerinden Hz. Cüveyriye, bir gün sabah namazını kıldığı sırada, namazgâhında dua ve Allah'ı zikrederken Peygamberimiz onun yanına uğrayıp ayrılmıştı.

Kaba kuşluk vakti veya öğleye doğru eve döndü. Hz. Cüveyriye hâlâ namazgâhındaydı. Peygamberimiz:

"Sen hâlâ devam mı ediyorsun?" buyurdu. Hz. Cüveyriye:

"Evet!" dedi. Peygamberimiz:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.92; Tirmizî-Sünen, c.5, s.529
[2] Tirmizî-Sünen, c.5, s.555

"Ben, senden sonra üç kere dört kelime söyledim ki bugün sabahtan beri senin söylediklerinle tartılsa, onlardan daha ağır gelir.

Dikkat et, okuyacağım. Bu kelimeleri sana da öğreteyim.

SÜBHANALLÂHİ ADEDE HALKIHİ (üç kere)

SÜBHANALLÂHİ RIZA NEFSİHİ (üç kere)

SÜBHANALLÂHİ ZINETE ARŞIHİ (üç kere)

SÜBHANALLÂHİ MİDADE KELİMATİHİ (üç kere)

(Allah'ı yarattıklarının sayısınca tesbih ederim.

Kendisinden razı olacağı tesbih ederim.

Allah'ı arşının ağırlığınca tesbih ederim.

Allah'ı kelamlarının miktarınca tesbih ederim.) de." buyurdu.[1]

Peygamberimizin Hz. Ümmühani'ye Tavsiye Buyurduğu Tesbih

Peygamberimizin amcasının kızı Hz. Ümmühani der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm bir gün bana uğradı ve ben, ona:

"Ya Resulullah, ben yaşlandım ve zayıfladım. Bana oturduğum yerde yapabileceğim bir amel emret de onu işleyeyim." dedim.

Resulullah Aleyhisselâm: "Sen yüz kere *SÜBHANALLÂH* diyerek Allah'ı tesbih et. Bu senin için İsmail Aleyhisselâm evlâdından yüz kişiyi azat etmene eşittir.

Yüz kere *ELHAMDÜLİLLÂH* diyerek Allah'a hamdet ki bu senin için Allah yolunda gazileri eğerli ve gemli yüz ata bindirmene eşittir.

Yüz kere *ALLAHÜ EKBER* diyerek Allah'ı tekbir et ki bu da senin için kurban edilmek üzere Beytullah'a yüz deve göndermene eşittir.

Yüz kere de LÂ İLÂHE İLLÂLLAHÜ VAHDEHÛ LÂ ŞERİKE LEH LEHÜL MÜLKÜ VE LEHÜL HAKDÜ YUHYİ VE YÜMİT VE HÜVE ALÂ KÜLLÜ ŞEY'İN KADİR de ki bu da senin için gökle yer arasındaki her şeyden hayırlıdır.

Hiçbir kimsenin ameli bundan üstün olamaz. O da senin söylediklerinin mislini veya fazlasını söylemiş olsun." buyurdu."[2]

---

[1] Müslim-Sahîh, c.4, s.2091; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.430
[2] Abdurrezzak-Musannef, c.2, s.295

Peygamberimizin Müslüman Kadınlara Emrettiği Tesbih

Muhacir kadınlarından Yuseyre der ki:

"Resulullah Aleyhisselâm: "Ey mümin kadınlar! *LÂ İLÂHE İLLÂLLAH* diyerek tehlile, *SÜBHANALLÂH* diyerek tesbihe, *SÜBHANEL MELİKİL KUDDÛS* diyerek takdise devam ediniz, gaflete düşmeyiniz. Sonra rahmeti unutursunuz. Tesbihi parmak uçlarıyla sayarak çekiniz. Çünkü parmak uçları da ahirette sorguya çekilecektir, konuşturulacaktır." buyurdu."[1]

Peygamberimizin Ümmü Suleym'e Tavsiye Buyurduğu Tesbih

Ensar kadınlarından Ümmü Suleym:

"Ya Resulullah, dua edeceğim kelimeleri bana öğret de onlarla dua edeyim." dedi. Peygamberimiz:

"On kere *SÜBHANALLÂH* diyerek yüce Allah'ı tesbih et.

On kere *ELHAMDÜLİLLÂH* diyerek Allah'a hamdet.

On kere *ALLAHÜ EKBER* diyerek yüce Allah'ı tekbir et. Sonra da istediğini dile." buyurdu.

Ümmü Suleym: "Yaptım gitti! Yaptım gitti!" dedi.[2]

Peygamberimizin Namaz Sonlarında Çekilmesini Emir ve Tavsiye Buyurduğu Tesbih

Peygamberimiz: "Bir kimse her namazın sonunda otuz üç kere *SÜBHANALLÂH* diyerek Allah'ı tesbih, otuz üç kere *ELHAMDÜLİLLÂH* diyerek Allah'a hamdeder, otuz üç kere de *ALLAHÜ EKBER* diyerek tekbir getirirse bunların toplamı doksan dokuz eder.

Yüzün tamanında da LÂ İLÂHE İLLÂLLAHÜ VAHDEHÛ LÂ ŞERİKE LEH LEHÜL MÜLKÜ VE LEHÜL HAKDÜ YUHYİ VE YÜMİT VE HÜVE ALÂ KÜLLÜ ŞEY'İN KADİR derse günahları denizin köpüğü kadar çok da olsa af olunur." buyurmuştur.[3]

Allah'a Çok Tövbe ve İstiğfar Etmenin Gerektiği

Peygamberimizin bildirdiğine göre; Yüce Allah:

"Ey kullarım, benim affettiğim kimseden başka hepiniz günahkârsınız. Öyleyse benden mağfiret dileyiniz de size mağfiret edeyim." buyurur.[4]

Peygamberimiz de:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.370; Tirmizî-Sünen, c.5, s.571
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.120
[3] Müslim-Sahîh, c.1, s.418; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.82
[4] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.177

"Ey insanlar, Rabbinize tövbe ediniz. Ben de ona günde yüz kere tövbe ve istiğfar ediyorum. Demirin pası gibi kalplerin de pası vardır ve kalbin cilâsı da istiğfardır." buyurdu.[1]

Peygamberimiz: "Amel defterinde çok istiğfarı bulunan kimseye ne mutlu! Her gün yetmiş kere istiğfar eden kimse gafiller zümresinden yazılmaz. Her gece yetmiş kere istiğfar eden kimse de o gecesinde gafiller zümresinden sayılmaz." buyurmuştur.[2]

Ömer oğlu Abdullah der ki: "Hiçbir şey konuşmadan önce bir mecliste Resulullah Aleyhisselâmın yüz kere *RABBİĞFİRLÎ VE TÜB ALEYYE İNNEKE ENTETTEVVÂBÜR RAHİM* dediğini sayardık!"[3]

Peygamberimiz Nasr sûresinin inmesinden ve Mekke'nin fethinden sonra *SÜBHANALLÂHİ VE BİHAMDIHÎ ESTAĞFİRULLÂHE VE ETUBÛ İLEYHİ* diyerek tövbe ve istiğfarda bulunmayı daha da çoğaltmıştı.[4]

Peygamberimiz her farz namazından çıktığı zaman da üç kere istiğfar ederdi.

Tatlı dilli olmak için:

Huzeyfetül Yemâni der ki: "Dilimin çirkin ve acı sözlülüğünden Resulullah Aleyhisselâma şikâyetlendim:

"Ya Resulullah, dilim beni yakıyor." dedim. Resulullah Aleyhisselâm:

"İstiğfardan yararlanırken sen neredeydin? Ben günde yüce Allah'a yüz kere istiğfar ve ona tövbe ediyorum." buyurdu.[5]

Meclisden kalkarken:

Hadic oğlu Râfi: "Peygamber Aleyhisselâm, hiçbir meclisten *SÜBHANEKÂLLÂHÜMME VE BİHAMDİKE ESTAĞFİRUKE VE ETUBÛ İLEYKE*, diye istiğfar etmeden kalkmaz, sonra da:

"Bu mecliste olan biten şeyler için kefarettir." buyururdu." demiştir.[6]

Erett oğlu Habbab: "Ya Resulullah! Nasıl istiğfar edeyim?" diye sordum.

Resulullah Aleyhisselâm: "ALLAHÜMMAĞFİRLENÂ VERHAMNÂ VETÜB ALEYNÂ İNNEKE ENTETTEVVÂBÜRRAHÎM, de, buyurdu." demiştir.[7]

---

[1] Müslim-Sahîh, c.4, s.2075
[2] İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.1254; Muhammed oğlu Ebû Bekir Ahmed-Amelülyevm velleyle, s.142
[3] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.85; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.1253
[4] İbn-i Sa'd-Tabakat, c.2, s.192-193
[5] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.402; Taberanî-Mucemüssagîr, c.1, s.109
[6] Taberanî-Mucemüssagîr, c.1, s.109
[7] Muhammed oğlu Ebû Bekir Ahmed-Amelülyevm velleyle, s.144

Seyyidül İstiğfar

Peygamberimizin; Evs oğlu Şeddad'a öğrettiği seyyidül istiğfarı şöyle buyurdu: "ALLAHÜMME ENTE RABBİ LÂ İLÂHE İLLÂ ENTE HALAKTENİ VE ENÂ ABDÜKE VE ENÂ ALÂ AHDİKE VE VADİKE MESTETA'TÜ EUZÜ BİKE MİN ŞERRİ MÂ SANA'TÜ EBUÛ LEKE Bİ NE'METİKE AYEYYE VE EBUÜ Bİ ZENBİ FAGFİRLİ FE İNNEHÛ YAYAGFİRİZ ZÜNUBE İLLÂ ENTE.

Anlamı: Allah'ım! Sen Rabbimsin, ibadete lâyık giçbir ilâh yoktur yalnız sen varsın. Beni, sen yarattın. Şüphesiz senin kulunum ve gücüm yettiği kadar ezelde sana verdiğim ahdü vaat üzere sabitim. Allah'ım, işlediğim kusurların şerrinden sana sığınırım. Bana ihsan buyurduğun nimetini zatı uluhiyetine itiraf ederim. Günahlarımı da itiraf ederim, böylece günahlarımı sen yarlığa. Çünkü günah yarlığamak kimsenin haddi değildir. Ancak sen yarlığarsın!"[1]

Resulü Ekrem buyurdu ki: "Bu seyyidül istiğfar duasını her kim kalbiyle sevap ve faziletine inanarak gündüz okursa, o gün akşam olmadan ölürse, o kimse ehli cennet camiasındandır. Her kim de sevap ve faziletine inanarak gece okur da sabah olmadan önce ölürse, o kimse de ehli cennet zümresindendir."[2]

Rızkı geciken için:

Peygamberimiz: "Allah'ın nimete bürüdüğü kimse Allah'a hamdetmeyi çoğaltsın! Günahı çoğalan kimse Allah'a istiğfarı çoğaltsın! Rızkı geciken kimse de *LÂ HAVLE VELÂ KUVVETE İLLÂ BİLLAH* sözünü çoğaltsın!

Bazı zikirlerin faziletleri:

Cennete ilk davet edilecek kimseler, genişlikte ve darlıkta Allah'a hamdedip durmuş olan hamdedicilerdir." buyurmuştur.[3]

Abse oğlu Amr: "Peygamberimizin:

"Rabbin, kuluna gecenin son yarısından daha yakın olduğu bir zaman yoktur. Eğer o saatte Allah'ı zikredicilerden olmaya gücün yeterse ol!" buyurduğunu işitmişimdir."[4]

Harb oğlu Simâk der ki: "Semûre oğlu Câbir'e Peygamber Aleyhisselâm, sabah namazını kılınca ne yapar?" diye sordum. Semûre oğlu Câbir:

"Resulullah Aleyhisselâm sabah namazını kıldığı zaman, güneş iyice doğuncaya, yükselinceye kadar namazgâhında oturur, evine dönmez, zikrullah ederdi." dedi."[5]

---

1 Tirmizî-Sünen, c.5, s.467-468; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.122
2 Buharî-Sahîh, c.12, s.332 (2141)
3 Taberanî-Mucemüssagîr, c.1, s.103
4 Tirmizî-Sünen, c.5, s.569-570
5 Taberanî-Mucemüssagîr, c.2, s.150

Hz. Âişe der ki: “Resulullah Aleyhisselâm kuşluk namazını kıldıktan sonra yüz kere *ALLAHÜMMAĞFİRLÎ VETÜB ALEYYE İNNEKE ENTETTEVVÂBÜRRAHÎM*, (Allah’ım, beni yarlığa ve tövbemi kabul buyur. Çünkü tövbeleri çok çok kabul eden rahmet sahibi sensin, sen!” derdi.[1]

Peygamberimizin Ashabına Kelime-İ Tevhid Çektirmesi

Ashaptan Evs oğlu Şeddad ile Sâmit oğlu Ubâde der ki:

“Peygamberimizin yanında bulunuyorduk. Peygamber Aleyhisselâm:

“İçinizde garip, yani ehlikitap var mı?” diye sordu. Biz:

“Hayır, ya Resulullah!” dedik.

Bunun üzerine kapının kapanmasını emrederek:

“Ellerinizi kaldırınız ve *LÂ İLÂHE İLLALLAH* deyiniz.” buyurdu.

Bir saat ellerimizi kaldırarak *LÂ İLÂHE İLLALLAH* dedik. Resulullah Aleyhisselâm elini indirdi ve sonra da:

“Allah’a hamdolsun. Allah’ım sen, beni kelime-i tevhid ile gönderdin ve bununla memur kıldın. Cenneti de bana bunun üzerine vaadettin. Şüphe yok ki asla vaadinden dönmezsin!” diyerek dua etti. Sonra da:

“Sevininiz! Hiç şüphesiz Azîz ve Celil olan Allah, sizleri yarlığadı.” buyurdu.”[2]

Zikir Adabı Hakkında Açıklama

1. Zikir yapılacağı zaman, ağız kirliyse su ile çalkalanır veya misvakla veya diş fırçasıyla temizlenir.
2. Zikir, tenha ve temiz bir yerde yapılır. Yüce Allah, güzel ve temiz yerlerden başka yerlerde zikredilmez. Zikrin mescid vesair şerefli yerlerde yapılması tercih edilir.
3. Zikir; hutbe, namaza kıyamı ve uyuklama hâlleri dışında her zaman yapılabilir.
4. Abdestli olmayanın, cünubun, hayızlı ve nisaflının kalp veya dil ile tesbih, tahmid, tekbir ve salavât okumak suretiyle zikir ve duaları caizdir.

Cünuplerin, hayızlı ve nifaslıların az veya çok Kur’an okumaları haramdır. Ancak; *RABBENÂ ATİNÂ FİDDÜNYA HASENEDEN VE FİLAHİRETİ HASENETEN VE KINÂ AZABEN NAR* gibi dua mahiyetindeki bazı ayetleri Kur’anı okumuş olmak için değil dua olarak okumaları ve yine dua olarak *BİSMİLLAH* ve *ELHAMDİLİLLAH* demeleri de caizdir.

5. Zikir edecek olan en mükemmel bir sıfatta bulunması uygun olacağı için zikri oturarak yapacaksa yönü kıbleye karşı olmak üzere oturur, başını huşu ile eğer.

---

[1] Buharî-Edebülmüfred, s.162
[2] Buharî-Sahîh, c.8, s.169; Müslim-Sahîh, c.4, s.2062

6. Zikirde kalbin huzurlu bulunması gerektiğinden dil, kalp ile birleştirilir.
7. Zikirde kelime-i tevhidin meth ile okunması müstehaptır.
8. Zikirde gece veya gündüz belli vakitlerde yapılması ve herhangi bir mazeretle yapılmaması halinde de fırsat bulununca sonradan onun yapılması uygun olur. Peygamberimiz:

"Bir kimse hizbini (dua kitabı) veya onun bir cüz'ünü okumadan uyur da onu sabah namazı ile öğle namazı arasında okursa, kendisine onu gece okumuş gibi sevap yazılır." buyurmuştur.[1]

9. Zikir arasında verilen selâma mukabele ve okumaya başlayan ezana icabet etmek, görülen kötülüğü gidermek, sorana doğru yolu göstermek, irşat edileceği irşat etmek, uyku basmak gibi zikrin kesilmesini getiren bir hâl ile karşılaşınca, tekrar zikre dönmek üzere kesilmesi müstehaptır.[2]

Oruç (Savm) ve Peygamberimizin Nafile Oruç Tutması

Türkçesi oruç demek olan savm, aslında mutlak imsak, yani tutmak, alıkoymak demektir.

Savm, sözden ve yürümekten tutmak yerinde de kullanılır. Savmın şeriat dilindeki anlamı; mükellef olan kimsenin sabahtan yani tan yeri ağarmaya başladıktan, güneş batıncaya, akşam oluncaya kadar nefsi ibadet niyetiyle yemekten, içmekten ve cinsî ilişkilerden tutması, alıkoyması demektir.[3]

Orucun Çeşitleri ve Teşriîndeki Hikmetler

Oruç; farz, vacip ve nafile olmak üzere üçe ayrılır. Orucun teşrînde birçok hikmetler vardır:

1. Oruç, nimete şükür vesilesidir. Nefsi; yemekten, içmekten ve cinsi ilişkilerden nimete şükür için bir müddet alıkonulur.

Nitekim Rabbül Âlemin olan yüce Allah, oruç ayetlerinde "...*OLUR Kİ ŞÜKÜR EDERSİNİZ*."[4] buna işaret buyurmuştur.

2. Nefis, oruç sayesinde takva mertebesine erer. Yani yüce Allah'ın haram kıldığı şeylerden oruçla korunulur.

Nitekim oruç hakkındaki; **Bakara sûresi, ayet 183:**

---

[1] Müslim-Sahîh, c.1, s.515
[2] Nevevî-Kitabülezkâr, s.15
[3] Râgıb-Müfredâtülkur'an, s.291; Seyyid Şerif-Tarîfat, s.91
[4] Bakare suresi, ayet 185

بِسْـــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذٖينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَۙ ﴿١٨٣﴾

"EY İMAN EDENLER SİZDEN EVVELKİ (ümmet) -LERE YAZILDIĞI GİBİ SİZİN ÜZERİNİZE DE ORUÇ YAZILDI (farz edildi.) TA Kİ KORUNASINIZ."

Ayetin sonunda takvaya işaret olunmuştur.

3. Oruç sayesinde mizaca, tabiate galebe edip hâkim olunur, şehvet tıkanır. Çünkü nefis doyduğu zaman şehvet arzuları artar, çoğalır. Fakat acıktığı zaman nefis bu arzularından kurtulur.

Oruç masiyetlerden korunmaya bir vesiledir. Peygamberimiz:

"Kimin evlenme külfetine gücü yeterse evlensin. Çünkü evlenmek, gözü haramdan son derece de men eder. İffetini de o nisbette korur.

Evlenme masrafına gücü yetmeyen kimse de oruç tutsun. Çünkü oruç sahibinin şehvetini keser.

Oruç bir kalkandır.

Oruç, ateşten koruyan bir kalkandır. Herhangi birinizi savaşta koruyan kalkan gibi!

Oruç, nefsi yalnız yemek, içmek gibi şeylerden alıkoymaktan ibaret değildir. Fakat masiyetlerden alıkoyandır." buyurmuştur.[1]

4. Oruç, insanı sabır ve tahammüle alıştırır. Peygamberimiz:

"Oruç, sabrın yarısıdır." buyurmuştur.[2]

Orucun ve Oruç Tutanların Fazileti

Peygamberimiz buyurdular ki: "İzzet ve celâl sahibi olan Allah; Âdem oğlunun her ameli kendisi içindir.

Yalnız oruç müstesnadır. Oruçlu kimse; yemesini, içmesini, cinsî arzusunu benim için bırakmıştır.

Oruç, benim içindir. Onun mükâfatını da ben veririm." buyurmuştur.[3]

---

[1] Buharî-Sahîh, c.2, s.226, 228-229; Nesaî-Sünen, c.4, s.163-170; Müslim-Sahîh, c.2, s.806; Tirmizî-Sünen, c.1, s.525; Abdurrezzak-Musannef, c.4, s.307; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.525

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.260

[3] Abdurrezzak-Musannef, c.4, s.306; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.40, 234; Nesaî-Sünen, c.4, s.159-160, 162, 164; Müslim-Sahîh, c.2, s.806-807; Buharî-Sahîh, c.2, s.226

“Muhammed’in varlığı kudret elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki oruçlunun ağız kokusu, Allah katında misk kokusundan daha hoştur!”[1]

Oruçlunun sevineceği iki şey vardır; oruçlu iftar ettiği zaman iftarına sevinir ve Rabbine kavuştuğunda ve Allah orucunun mükâfatını kendisine verdiği zaman sevinir.[2]

Ebû Ümâme der ki:

“Resulullah Aleyhisselâma gidip:

“Ya Resulullah, bana bir amel emret de işleyeyim.” dedim.

Resulullah Aleyhisselâm: “Sen oruca devam et. Çünkü ona eşit ve denk bir amel yoktur.” buyurdu.

Resulullah Aleyhisselâma tekrar gittim:

“Ya Resulullah, bana bir amel emret işleyeyim de beni cennete girdirsin!” dedim. Resulullah Aleyhisselâm, bana tekrar aynı cevabı buyurdu.

“Sen oruca devam et. Çünkü ona eşit ve denk amel yoktur.” buyurdu.[3]

Sa’d oğlu Sehl’in bildirdiğine göre; Peygamberimiz:

“Cennete reyhan diye anılan bir kapı vardır ki kıyamet gününde bu kapıdan cennete ancak oruçlular girerler. Onlardan başka hiç kimse giremez.

“Oruçlular nerede?” diye seslenilir ve oruçlular oradan içeri girerler. Oruçluların hepsi girdikten sonra kapı kapanır. Artık kapıdan cennete hiç kimse giremez. Kim kapıdan girerse, cennet içkisini içer ve kendisi cennette hiç bir zaman susamaz.[4]

Kim Allah rızası için çift sadaka verirse, cennet kapılarından:

“Ey Allah’ın kulu, buraya gel! Bu kapıda büyük hayır ve bereket vardır.” diye seslenilir.

Namaz kılanlar, cennetin namaz kapısından çağırılırlar.

Mücahitler, cihat kapısından,

Oruçlular, reyhan kapısından,

Sadaka sahipleri de sadaka (zekât) kapısından çağırılırlar.” buyurdu.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.2, s.226; Nesaî-Sünen, c.4, s.164
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.446
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.249; Nesaî-Sünen, c.4, s.166
[4] Tirmizî-Sünen, c.3, s.137; Nesaî-Sünen, c.4, s.168

Hz. Ebû-Berkr: “Ya Resulullah, bir kimse için bu kapıların hepsinden çağrılmak mümkün müdür? Bir kimsenin hepsinden çağrıldığı olabilir mi?” diye sordu.

Resulullah Aleyhisselâm: “Evet! Hepsinden çağrılabilir. Senin de onlardan olmanı umarım.” buyurdu.[1]

Peygamberimizin İftar Duaları

Peygamberimiz iftar edeceği, orucunu açacağı zaman:

“ALLAHÜMME LEKE SUMTÜ VE ALÂ RIZKIKE EFTARTÜ.

(Allah’ım senin için oruç tuttum ve senin verdiğin rızıkla da orucumu açtım, iftar ettim.)[2]

ELHAMDÜ LİLLÂHİLLEZÎ EÂNENÎ FESUMTÜ VE REZAKANÎ FE EFTARTÜ.

(Hamd Allah’a mahsustur ki o, bana yardım etti de oruç tuttum. Bana rızık verdi de iftar ettim, orucumu açtım.)

ALLAHÜMME LEKE SUMNÂ VE ALÂ RIZKIKE EFTERNÂ FE TEKABBELHÜ MİNNÂ İNNEKE ENTESSEMÎÜL’ALÎM.

“Allah’ım, senin için oruç tuttuk ve senin verdiğin rızıkla da iftar ettik, orucumuzu açtık. Sen oruçlarımızı kabul buyur.

Çünkü yapılan duaları işiten ve tutulan oruçları bilen sensin, sen.” diyerek dua ederdi.[3]

Peygamberimiz Hz. Ali’ye: “Ey Ali, Ramazan ayında oruç tuttuğunda orucunu açtıktan sonra; *ELHAMDÜ LİLLÂHİLLEZÎ EÂNENÎ FESUMTÜ VE REZAKANÎ FE EFTARTÜ* de.” demiştir.[4]

Muharrem Ayında Aşure Günü Orucu ve Fazileti

Hz. Âişe’nin bildirdiğine göre; aşure günü orucunu öteden beri Kureyş müşrikleri de tutardı.[5] Aşure günü Kâbe’ye müşrikler tarafından yeni örtü de örtülürdü.

Ramazan orucu Medine’de Müslümanlara farz kılınınca Peygamberimiz:

“Aşure günü orucunu tutmak isteyen tutsun, bırakmak isteyen bıraksın!

---

[1] Buharî-Sahîh, c.2, s.227; Tirmizî-Sünen, c.5, s.614; Nesaî-Sünen, c.4, s.169
[2] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.306
[3] Muhammed oğlu Ebû Bekir Ahmed-Amelülyevm velleyle, s.179-180
[4] İbn-i Hacer-Metâlibül’âliye, c.1, s.290-291
[5] Buharî-Sahîh, c.2, s.250; Müslim-Sahîh, c.2, s.792

Ramazan ayındaki oruçtan sonra en faziletli oruç Muharrem ayında tutulan oruçtur." buyurdu.[1]

Peygamberimizden aşure günü orucu soruldu. Peygamberimiz:

"Bir yılın kefaretidir." buyurdular.[2]

Hz. Ali der ki:

"Peygamber Aleyhisselâma bir adam gelerek:

"Ya Resulullah, Ramazan ayından sonra hangi ay oruç tutmamı bana emredersiniz?" diye sordu. Resulullah Aleyhisselâm:

"Ramazan ayından sonra oruç tutulacaksa Muharrem ayını tut. Çünkü o, Allah'ın ayıdır. O ayda öyle bir gün vardır ki Allah, o günde bir kavmin tövbesini kabul etmiştir ve o günde başka bir kavmin de tövbelerini kabul edecektir." buyurdu."[3]

Ramazan ayı orucunun farz kılınmasından önce Peygamberimiz, Müslümanlara aşure günü orucunu Muharrem ayının onuncu günü tutulmasını emretmiş, ayrıca:

"Ben gelecek yıl sağ olursam, dokuzuncu günü de oruçlu geçireceğim." buyurmuştu.[4]

A'rec oğlu Hakem der ki:

"Abbas oğlu Abdullah'a gittim. Kendisi Mescidi Haram'da, Zemzem kuyusunun yanındaydı. Hırkasını yastık yapmış ve ona dayanmış bulunuyordu. Yanına oturdum. Kendisi yanında oturulup durulacak ne güzel arkadaştı. Ona:

"Aşure gününden bana haber ver." dedim.

"Sen onun nesini soruyorsun?" diye sordu.

"O, hangi gündür ki o gün oruç tutalım. Aşure günü orucundan haber ver!" dedim. Abbas oğlu Abdullah:

"Muharremin hilâlini görünce günleri saymaya başla ve dokuzuncu günü oruçlu olarak sabahla." dedi.

"Muhammed Aleyhisselâm da aşure gününü böyle mi tutar?" diye sordum.

Abdullah: "Evet! Muhammed Aleyhisselâm aşure orucunu böyle tutardı." dedi.[5]

---

[1] Buharî-Sahîh, c.2, s.158-159; Müslim-Sahîh, c.2, s.793, 821
[2] Müslim-Sahîh, c.2, s.819; Tirmizî-Sünen, c.3, s.126
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.154-155; Tirmizî-Sünen, c.3, s.117-118
[4] Müslim-Sahîh, c.2, s.798; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.552-553
[5] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.327

Yine Abbas oğlu Abdullah der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm: Aşure günü oruç tutunuz ve bu husuta Yahudilere muhalefet ediniz. Aşure gününden bir gün önce ve ondan bir gün sonra da oruç tutunuz.” buyurmuştur.[1]

Aydınlık Gecelerin Günlerdeki (Eyyamı Beyz) Oruç

Abbas oğlu Abdullah der ki: “Resulullah Aleyhisselâm, hazarda ve seferde o günleri oruçsuz geçirmezdi.[2]

Eyyamı beyz; ayın on üçüncü, on dördüncü ve on beşinci geceleridir.

Ebû Zerr’ül Gıfarî der ki: “Resulullah Aleyhisselâm:

“İçinizden, her aydan üç gün oruç tutmak isteyen kimse üç aydınlık geceli günlerin orucunu tutsun.” buyurdu.”[3]

Şaban Ayı Orucu ve Fazileti

Hz. Âişe der ki: “Resulullah Aleyhisselâm, o derece oruç tutardı ki biz, artık orucu hiç bırakmayacak, derdik.

Bazen de orucu öyle bir bırakırdı ki artık orucu hiç tutmayacak, derdik.

Ben, Resulullah Aleyhisselâmın Ramazandan başka bir ayı kâmilen oruçla geçirdiğini görmedim.

Ben, onun şaban ayından daha çok oruç tuttuğunu da görmedim. Şaban ayında orucu pek az bırakır, Ramazana ulardı (eklerdi).”[4]

Hüseyin oğlu İmran’ın bildirdiğine göre; Peygamberimiz, herhangi bir Müslümana:

“Bu ayın (Şaban) sonunda oruç tuttun mu?” diye sordu. O da:

“Hayır, ya Resulullah.” dedi. Peygamberimiz:

“Öyleyse Ramazandan çıktıktan sonra iki gün oruç tut.” buyurdu.”[5]

Ebû Hüreyre’nin rivayetine göre; Peygamberimiz:

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.241
[2] Buharî-Sahîh, c.2, s.244; Müslim-Sahîh, c.2, s.810
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.152; Tirmizî-Sünen, c.3, s.125
[4] Buharî-Sahîh, c.2, s.244; Müslim-Sahîh, c.2, s.810; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.528
[5] Müslim-Sahîh, c.2, s.818-819; Buharî-Sahîh, c.2, s.247-248

“Şabanın yarısı kaldığı zaman oruç tutmayınız. Sizden biriniz bir gün veya iki gün oruçla sakın Ramazana tekaddüm etmesin, Ramazanın önüne geçmesin. Ancak bir kimse âdet edindiği orucunu tutuyorsa, varsın onu tutsun.” buyurdu.[1]

Şevval Ayı Orucu ve Fazileti

Ebû Eyyüb’ül Ensarî der ki: “Peygamber Aleyhisselâmın:

“Her kim Ramazan orucunu tutar da sonra nafile olarak Şevvalden altı gün eklerse bu, bütün yıl oruç tutmuş gibi olur.” buyurdu.”[2]

Cuma Günü Orucu

Ebû Hüreyre’nin bildirdiğine göre; Peygamberimiz:

“Hiçbiriniz cuma günü oruç tutmasın. Ancak ondan önce yahut ondan sonra oruç tutarsa o başka!” buyurdu.[3]

Pazartesi ve Perşembe Orucu

Resulullah Aleyhisselâm: “Ameller pazartesi ve perşembe günleri yüce Allah’a arz olunur. Bunun için amellerimin oruçlu bulunduğu sırada arz edilmesini severim.” buyurmuştur.[4]

Hz. Âişe de: “Peygamber Aleyhisselâm pazartesi ve perşembe günleri orucunu tutardı.” demiştir.[5]

Peygamberimizin Sünnetlerinden Bazıları

Peygamberimiz Nasıl Yatar Kalkardı?

Yemâni oğlu Huzeyfe’den şöyle rivayet olunmuştur:

Peygamber Aleyhisselâm yatağına girince sağ elini sağ yanağının altına koyardı ve; “*Bİ İSMİKE ALLAHÜMME EMUTÜ VE ÂHYÂ*”

(Allah’ım, senin adını anarak ölürüm ve dirilirim -uyurum, uyanırım-); uykudan kalkınca da;

“ELHAMDÜ LİLLÂHİLLEZİ AHYANÂ BA’DEMÂ EMATENÂVE İLEYH’İN NÜŞUR”

---

[1] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.300-301; Tirmizî-Sünen, c.3, s.115; Buharî-Sahîh, c.2, s.230; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.528; Müslim-Sahîh, c.2, s.762

[2] Müslim-Sahîh, c.2, s.822; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.324; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.417

[3] Müslim-Sahîh, c.2, s.801; Ebû Davud-Sünen, c.2, s.320

[4] Tirmizî-Sünen, c.3, s.122

[5] Tirmizî-Sünen, c.3, s.121; Nesaî-Sünen, c.4, s.202; İbn-i Mace-Sünen, c.1, s.553

(O Allah'a hamdederim ki beni öldükten sonra dirilten odur. Öldükten sonra -bâ's için- dirilmemiz de -böylece- ona aittir.)"[1]

Veya:

"RABBİ KÂNİ AZABEKE YEVME TEBASÜ İBADEKE"

(Ya Rab! Sen, beni kullarını ba's etiğin günde azabından hıfzet.)

Sahîh rivayete göre:

"ALLAHÜMME ESLEMTÜ NEFSÎ İLEYKE VE VECCEHTÜ VECHİ İLEYKE VE FEVVATTÜ EMRİ İLEYKE VE ELCE'TÜ ZAHRİ İLEYKE RAGBETEN VE REHBETEN İLEYKE LÂ MELCEE VELÂ MENCE MİNKE İLLÂ İLEYKE AMENTÜ Bİ KİTABİKELLEZÎ ENZELTE VE REBBİYYİKEL LEZÎ ERSELTE"[2]

(Ey Allah'ım! Nefsimi sana teslim ettim. Yüzümü sana döndürdüm. Her işimi sana bıraktım. Senin rahmetine rağbet, azabından korkarak arkamı sana dayadım. Ey Allah'ım! İndirdiğin kitaplara gönderdiğin Peygamberlere inandım.) buyurdular.

Resulullah Aleyhisselâm, Bera'a: "Ya Bera', bir kimse bu duayı yatarken okuyup, o gece o kimse vefat etse Hakk'a fıtratı İslâm üzere ölür." buyurdu.

Bir gün Hz. Âişe'ye; "Ya Âişe, Kur'anı hatmet. Allah'ı razı et. Bütün Peygamberleri kendinden hoşnut et. Bütün müminleri memnun et. Ondan sonra yat!" buyurmuş ve sonra da namaza durmuştur.

Namazdan sonra Hz. Âişe:

"Ya Resulullah! Bu kadarcık kısa bir zamanda bunları nasıl yapayım?" dediğinde, Resulullah Aleyhisselâm:

"Ya Âişe, üç İhlas oku. Bir hatim gibi sevaba nail olursun!

Bir kere; SÜBHÂNALLAHİ VELHAMDÜ LİLLÂHİ VE LÂ İLÂHE İLLÂLLAHÜ VALLAHÜ EKBER VELÂ HAVLE VELÂ KUVVETE İLLÂ BİLLÂHİL ALİYYİL AZÎM, de. Allah'ı hoşnut edersin.

Bir kere; ALLAHÜMME SALLİ ALÂ SEYYİDİNA MUHAMMEDİN VE ALÂ CEMİYİ ENBİYAÎ VEL MÜRSELİN, de. Bütün enbiyalar sana şefaatçi olur.

Bir kere de; ALLAHÜMMAĞFİRLİ VE LİL MÜ'MİNİNE VEL MÜ'MİNAT VEL MÜSLIMİNE VEL MÜSLÜMAT, de. Bütün müminleri hoşnut edersin." buyurmuştur.

Resulullah daima kıbleye doğru yatardı.

---

[1] Hadisde uyku hâli, şuurun kaybolması ölüme benzetilmiştir. Çünkü uyku, ölümün kardeşidir sözü mesel olmuştur.

[2] Buharî-Tecrid-i Sarîh, c.12, s.338

Müezzemmil sûresi, 1 ilâ 4 üncü ayetlerinde:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا الْمُزَّمِّلُۙ ﴿١﴾قُمِ الَّيْلَ اِلَّا قَلٖيلاًۙ ﴿٢﴾نِصْفَهُٓ اَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلٖيلاًۙ ﴿٣﴾اَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْتٖيلاًۜ ﴿٤﴾

1. Ey örtüsüne bürünen!,

2.3.4. Geceleyin -birazı dışında- namaza kalk! Gecenin yarısında bu vakti biraz öne veya biraz ileri de alabilirsin. Kur'an'ı tane tane, hakkını vererek oku.

YA EYYÜHEL MÜEZZEMMİL KUMİL LEYLE İLLÂ KALİYLEN NISFEHU EVİNKUS MİNHU KALİYLEN EV ZİD ALEYHİ VERET TİLİL KUR'AÜNE TERTİLAN, ayeti sırrınca Peygamberimiz gece yarısı geçtikten sonra kalkarak misvak tutunurlar, Âl-i İmran sûresinin 190-194 ayetlerini okurlardı.

Rivayete göre; ikide bir selâm vermek suretiyle en az altı, en çok on iki rekât teheccüt namazı kılardı. Teheccüt namazının ardından da o günkü vitr namazını ilâve ederek şu duayı okurlardı.

"ALLAHÜMME LEKEL HAMDÜ ENTE NURÜS SEMAVATİ VEL ERDİ – VE LEKEL HAMDÜ ENTE KAYYIMÜS SEMAVATI VEL ARDI – VE LEKEL HAMDÜ ENTE RAB BÜS SEMAVATI VEL ARDI – VE MEN FİHİNNE ENTEL HAKK – VE VA'DÜKEL HAKK – VEN NARÜ HAKK – VES SAATÜ HAKK – ALLAHÜMME LEKE ESLEMTÜ – VE BİKE AMENTÜ – VE ALEYKE TEVEKKELTÜ – VE İLEYKE ENEBTÜ – VE BİKE HASAMTÜ – VE İLEYKE HAKEMTÜ – FAGFİRLİ MÂ KADDEMTÜ VE AHHARTÜ – VE ESRERTÜ – VE Â'LENTÜ – ENTE İLÂHİ LÂ İLÂHE İLLÂ ENTE."

Duanın anlamı:

"Ey Allah'ım, yalnız sana hamdolsun ki göklerin, yerlerin nuru sensin. Yalnız sana hamdolsun ki göklerin, yerlerin içinde olanların Rabbi yalnız sensin. Hak sensin, hak olan vaadindir. Hak olan sözündür. Sana kavuşmak haktır. Cennet haktır. Cehennem haktır. Kıyamet gününün geleceği haktır. Emir ve nehyini kabul edip kendimi yalnız sana verdim. Yalnız sana iman ettim. Yalnız sana güvendim. Yalnız sana tevekkül ettim. Yalnız sana selâhiyet vermeye karar verdim. Hasmıma karşı ikâmeyi burhan kuvvetini senden aldım. Münkiri hak ile kendimin arasında seni hükmettim. Evvelden yaptığım, sonradan yapacağım, gizlediğim, açığa vurduğum bütün günahlarımı ilâhi ve mağfiret et. Sen benim Rabbimsin. Senden başka hiçbir mabut yoktur." buyurmuşlardır.

Resulullah Aleyhisselâm gecenin en önemli saatlerinde bu gibi dualarda bulunurlar ve sonra istirahat ederlerdi.

Peygamberimizin Yemek Yemesi ve Âdetleri

Yemek yemek, bedenin sıhhati sebebiyle bir ilim olup insanlar bu ilmi bildiği kadar sıhhatini korur. Hayattaki bütün canlılık hareketleri hep bu ilmin mahsulü olan sıhhati, bedene bağlıdır. İnsanın çok yemek yemesiyle vücudunda hayvanî hisleri çoğalır.

Resulullah Aleyhisselâm dualarında:

"Ya Rab, bir gün aç olayım, sabredeyim! Bir gün tok olayım, şükredeyim!" buyururdu.

Resulullah Aleyhisselâm, meşinden örtüsü olan değirmi bir sofrada yemek yerdi. Yemeği ufak tabaklarda değil büyük tabaklarla yerlerdi. Küçük tabaklara reçel, turşu vs koyarlardı.

Resulullah Aleyhisselâm, yemeği daima *BİSMİLLAH* deyip yerlerdi.

"Bir kimse besmele etmeyi unutursa, yemek ortası veya sonunda *BİSMİLLÂHİ EVVELİHÎ VE ÂHIRIHÎ* desin." buyururdu.

Yemeği daima önünden yerlerdi. Meyve ve bunun gibi yiyecekleri de istediği yerden alırlardı.

Kat'iyen bir yere dayanarak yemezlerdi. Daima dizi üzerinde oturup veya sağ ya da sol ayağını dikerdi.

"Tirmizî"ye göre; Resulullah Aleyhisselâmın yedikleri yemekler; tavuk eti, hurma, deve kuşu eti, zeytin, kabak, helva, sirke, koyun ve kuzu eti, çorba ve taze hurmadan ibaretti.

Bunlardan bal ile helva, püryan ve kabağı çok severlerdi. Yumurta ve tuzu meth buyururlardı.

Resulullah Aleyhisselâm, sebzelerden; patlıcan, bakla, pirinçi ve meyveyi çok severlerdi ama genellikle yemekleri hurma idi.

Meyvelerden; kavun, karpuz, üzüm, ayva ve narı çok severlerdi. Bilhassa kavunu çok meth buyururlardı. Kavun hakkında cennette bulunan her yemeğin lezzetinden kavunda tadı vardır. Kavun karnı doyurduğundan, taamdır; susuzluğu giderdiğinden, sudur; kokulu olduğundan, reyhandır; karında barsakları temizlediğinden, sabundur, buyurmuşlardı.

Resulullah Aleyhisselâm, yemek sırasında kâfi miktarda su içerler, yemekten sonra su içmezlerdi. Yemek sıcak ise soğumadıkça yemezlerdi.

Ağız kokusu dolayısıyle soğan, sarımsak, pırasadan çekinirlerdi. Ancak pişirilerek, kokusunun azalmasıyla yenmesini tavsiye ederlerdi.

Yemekten evvel ve sonra elini yıkarlardı. Nihayetinde:

"ELHAMDÜ LİLLÂHİL LEZÎ HAMDEN KESİREN TAYYIBEN MUBAREKEN FİHİĞAYRI MÜKEFFİYE VELÂ MÜSTAĞNİYFE ANHÜ RABBENÂ – RABBENÂ VE LEKEL HAMDÜ HAMDEN KESİREN TAYYİBEN MUBAREKEN FİHİ." buyurdular.

Duanın anlamı: Allah'a hamdederim. Öyle bir hamd ile ki riyâdan, kötü sözden pak, ardı ve arkası kesilmeyen, kabul olan bir hamd ile Rabbimize hamdolsun – Ey Rabbimiz, sana hamdolsun. Öyle bir hamd ki riyâsız, çok pak, mübarek bir hamd ile hamdederim.

Peygamberimizin Yemeklerden Sonra Okuduğu Dualar

ELHAMDÜ LİLLÂHİLLEZİ AT'AMENÂ VE SEKANÂ VE CEALNÂ MİNEL MÜSLİMİN.[1]

(O Allah'a hamdolsun ki bizi yedirdi ve içirdi. Bizi Müslümanlardan kıldı.)

ALLAHÜMME BÂRİK LENÂ FİHİ VE ATEMNÂ HAYRAN MİNHÜ.

(Ya Rabbi, sen bu yemekte bizim için bereket ihsan buyur, bu yemekten hayırlı taam ihsan et.)

ALLAHÜMME LEKEL HAMDÜ HAMDEN YUVÂFİ NİÂMİKE VE YÜKÂFİ MEZİDE KEREMİKE.

(Ey Allah'ım! Hamd senin içindir. Sana öyle bir hamdolsun ki bütün nimetlere ve senin fadlı kereminde vaki olacak bütün hamdlere erişir.)

ELHAMDÜ LİLLAHİL LEZİ ETAMENÂ HÂZÂ VE RAZAKANİHYÎ MİN ĞAYRI HAVLİN MİNNİ VELÂ KUVVETİN.

(Beni yediren, kuvvet ve kudretim olmadığı hâlde bana rızkımı veren Allah'a hamdolsun.)

ALLAHÜMME BÂRİK LENÂ FİHİ VE ZİD NÂ MİNMÜ.

(Ey Allah'ım, sen bu sütten bizim için bereket ihsan et, bizim için bunu ziyade et.)

ALLAHÜMME SUMTÜ VE ALÂ RIZKIKE EFTARTÜ FE TAKABBEL MİNNİ İNNEKE ENTES SEMİUL ALÎM.

(Allah'ım senin için oruç tuttum, verdiğin rızıkla iftar ettim. Sen kabul et. Sen işitileni bilirsin.)

ELHAMDÜ LİLLÂHİL LEZÎ ETAMENÂ VE SEKANÂ VE CEALNÂ MİNEL MÜSLİMİN – HAZİHİT TAÂM VEL ÂKİLİN NE'METİ CELİLULLAH – BEREKÂTI HALİLULLAH – ŞEFAAT YA RESULULLAH – ALLAHÜMME ZİD VELÂ TÜKALLİL Bİ HÜRMETİL FÂTİHA..

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.32; Tirmizî-Sünen, c.5, s.508; İbn-i Mace-Sünen, c.2, s.1092

(Allah'ım! Sana hamdolsun ki bizleri yedirdin, içirdin ve bizleri Müslümanlardan ettin. Bu, yemek yiyenlere tecelli eden nimetindir. Bizlere, Halilullah'a verdiğin bereketi ver. Resulullah'ın şefaatini dileriz. Bu nimetleri hep çoğalt, azaltma. Fatiha şerif hürmetine.)

Peygamberimizin Misvak Kullanmasına Verdiği Önem

Dişler vücutta hazım cihazının başı olmakla çok önemli görevi vardır. Onları sağlam ve temiz tutmak, bedeni sıhatte tutmasını sağlar. Dişlerin sağlamlığıyla yemekler iyi çiğnenir.

Tıbbın üzerinde önemli durduğu dişlerin temizliğine çare olarak çeşitli diş macunları ve fırçaları yapmışlardır. Hâlbuki on beş asır önce Peygamberimiz o devirde çare olarak misvak kullanmayı tavsiye ediyordu.

Resulullah Aleyhisselâm bir hadislerinde:

"Abdest, ibadetin yarısı, misvak da abdestin yarısıdır. Ümmetime zahmet vermekten çekinmeseydim, her zaman kendilerine misvak kullanmalarını emrederdim. İnsanların misvak kullandıktan sonra kıldığı namaz, misvak kullanmadan kıldığı yetmiş rekât namazdan üstündür." buyurmuştur.

İnsanların bedeninin sıhhatte olması, dişlerinin sağlam olmasına bağlıdır.

Resulullah Aleyhisselâm yemekten sonra dişlerini fırçaladığı gibi yatarken ve kalktıktan sonra da abdest alıp namaza duracağı zaman da misvak kullanırdı.

Görülüyor ki bugünkü fen de yemekten sonra, yatarken, kalktıktan sonra dişleri fırçalamayı tavsiye etmektedir.

Peygamberimizin Üstün Ahlâkı

Peygamberimiz Mekke'yi fethettiğinde başına toplanan Kureyş'in ileri gelen müşriklerine bakıyordu. Bunlar; dilleriyle ona en çirkin sözleri söylemiş, evinin yoluna dikenler koymuş, atılan taşlara ayaklarını yaralamışlar, onu öldürmeye kastetmişler ve Peygamberimiz de Mekke'den ayrılmıştı.

Onun, Müslüman olan ümmetini çölün kızgın kumunda göğsüne taş koyarak eziyet görenleri çoktu. Bu çeşit eza ve işkenceye dayanamayanlar Habeşistan'a Hicret etmişlerdi.

Peygamberimizin ordusu her yeri kuşatmış ve duruma hâkimdi. Kureyş müşrikleri kuşku içindeydiler. Peygamberimiz, bunlara:

"Sizler nasıl muamele edeceğimi biliyor musunuz?" buyurdu.

Bu katı yürekli kişiler:

“Sen kerimsin, sen âlicenapsın (yüce gönüllü, cömert)! Kerim olan bir kardeşimizsin. Bizleri bağışla, affet!” dediler. Peygamberimiz:

“Bugün sizler muaheze (eleştiri) edilecek değilsiniz! Gidiniz, hepiniz serbestsiniz.” buyurdu.

Hâlbuki işkence altınca yaşamış oldan Peygamberimizin ordusundaki ümmeti onun bir işaretiyle cezalarını vermeye âmâde idiler.

Tarihte bir kumandan bir şehri kuşatsa mutlaka orayı yakıp, yıkar; halkını asar, keser; yağma ve talanlardan kurtulan olmazdı.

Ordusuyla Mekke’ye ihtişam içinde giren Peygamberimiz devesi Kasvâ’ya binmiş, devesinin yularını tutarak gelmişti.

Tarihte böyle bir hükümdar var mıdır? Bu ne alçak gönüllülüktür!

Ona, nerede oturacağı sorulduğunda:

“Ukayş, ecdadının evlerinden bir şeyi bırakmadı ki oraya gideyim!” buyurmuştu.

Ebû Talib’in müşrik olan oğlu Ukayl, vâris olduğundan Peygamberimizin evini Ebû Süfyan’a satmıştı ve Peygamberimiz bu sebepten dolayı böyle bir cevap buyurmuştu.

Peygamberimiz Hanif’de oturacağını buyurmuş ve kıldan bir çadır içinde Medine’ye gidinceye kadar orada kalmıştır.

Büyük dahîler, büyük kumandanlar kazandıkları her başarıyı kendi akıl ve basiretlerine atfederler fakat bir mümini kâmil, bu düşünceyi Allah’a isyan olarak bilir. Çünkü başarıya sebep olan Allah’ın bir lütfu, bir ihsanıdır.

Resulullah Aleyhisselâm ne zaman sevinçli bir haber alsa hemen secdeye, şükran için kapanmıştır.

Sa’d der ki: “Mekke’den Medine’ye gidiyorduk. Resulullah Aleyhisselâm Zedâra’da indi, ellerini kaldırdı, dua etti, sonra uzun bir secdeye kapandı. Secdeden sonra tekrar dua etti. Bunları tamamladıktan sonra ashaba döndü:

“Cenab-ı Hakk’tan arkadaşlarımı affetmesi için yalvardım. Niyazımın bir kısmı kabul olundu. Allah’a şükür için tekrar secde ettim, yalvardım. Duam kabul olundu, şükrettim. Tekrar yalvardım, bütün niyazım kabul olundu. Ben de huzuru izzette kemâli tevazu ile arzı şükran eyledim.” buyurdu.

Duha sûresi; Resulullah Aleyhisselâmın yüksek hayatını anlatır.

Duha[1] sûresi, ayet 1-11:

بِسْــــــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَالضُّحٰىۙ ﴿١﴾وَالَّيْلِ اِذَا سَجٰىۙ ﴿٢﴾مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰىۜ ﴿٣﴾ وَلَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْاُوْلٰىۜ
٤﴾وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰىۜ ﴿٥﴾ اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيماً فَاٰوٰىۖ ﴿٦﴾وَوَجَدَكَ ضَٓالاًّ فَهَدٰىۖ ﴿٧﴾وَوَجَدَكَ عَٓائِلاً﴿
فَاَغْنٰىۜ ﴿٨﴾ فَاَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْۜ ﴿٩﴾وَاَمَّا السَّٓائِلَ فَلَا تَنْهَرْۜ ﴿١٠﴾وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١

1. Yemin olsun, kuşluk vaktine;

2. Kararıp sakinleştiğinde geceye ki;

3. Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı.

4. Elbette işin sonu senin için öncesinden daha hayırlı olacaktır.

5. Rabbin sana mutlaka lutuflarda bulunacak, sen de memnun olacaksın.

6. O seni yetim bulup barındırmadı mı?

7. Seni yol bilmez halde bulup yol göstermedi mi?

8. ve seni yoksul bulup zengin etmedi mi?

9. O halde sakın yetimi ezme!

10. El açıp isteyeni de sakın boş çevirme!

11. Rabbinin lutuflarını şükranla an.

Resulullah Aleyhisselâmın bütün hayatı onun bütün bu ilâhi emirleri aynen uyguladığına şahittir. Peygamberimiz felâketler karşısında sabreder ve bunun yanısıra da bir lütuf ve nimete erdiği zaman da şükrederdi. Resulullah Aleyhisselâm bu iki sıfata eşit olarak sahipti.

Ashaptan biri bir gün, Resulullah Aleyhisselâma:

"Dünyada en büyük musibetlere kimler hedef olur?" diye sordu.

Peygamberimiz; herkesten ziyade Peygamberlerin her eza ve felâkete maruz kaldıklarını, diğer insanların indi ilâhideki derecelerine göre bu gibi imtihanlara uğradıklarını buyurdu.

Hazreti Muhammed henüz annesinin rahminde iken babasını kaybetmiş, çocuk yaşta iken annesi vefat etmiş, iki sene sonra da onu bağrına basan dedesini de yitirmişti.

[1] Mekke'de nazil olmuştur, on bir ayettir.

Kureyş'e karşı onu himaye eden amcası Ebû Talib ve eşi, medar-ı tesellisi olan Hz. Hatice de vefat etmişti.

Resulullah Aleyhisselâmın Hz. Fâtıma'dan başka bütün çocukları ya çocukluk ya da gençlik dönemlerinde vefat etmişlerdi.

Bütün bu felâketler yalnız onun gözlerini yaşartmış fakat onun ağzından mukadderata karşı şikâyet kelimesi duyulmamıştı. Hz. Muhammed bütün felâketler karşısında sabretmiş, sarsılmamıştı.

Peygamberimizin en büyük kızı Zeyneb, Hicretin sekizince senesinde vefat etmiş, Peygamberimiz onu kabrine indirirken gözlerinden yaşlar boşanmış lâkin ağzından bir kelime çıkmamıştı.

Peygamberimizin yetiştirdiği Zeyd, candan sevdiği Hz. Cafer, Mute savaşında şehit düşmüşlerdi. Resulü Ekrem bu iki sevgilisinin ölümünden çok üzülmüş olup ağlamışlardı.

Peygamberimizin torunlarından biri ölüm yatağında iken kızı onu çağırtmış, Peygamberimiz ona:

"Cenab-ı Hakk'ın aldığı, verdiği onundur. Onun hükmünde her şeyin muayyen bir eceli vardır. Sabredelim. Ondan iyilik niyaz edelim!" diyerek ağlamaya başlamıştı. Ona:

"Ya Resulullah, niçin ağlıyorsunuz?" diye sormuşlar.

"Bu Cenab-ı Hakk'ın her insana verdiği muhabbetin eseridir. Başkalarına acıyana Cenab-ı Hakk da acır!" cevabını vermişti.

Peygamberimiz, Ubâde oğlu Sa'd'in hatırını sormaya gitmişti. Sa'd ölümle pençeleşiyordu. Resulü Ekrem ağlamış, ashap da ağlamıştı. Peygamberimiz:

"İnsana ağlamaktan veya mahzun olmaktan dolayı bir mes'uliyet gelmez. Azabı, insanın dili getirir." buyurmuştu.

Peygamberimiz oğlu Hz. İbrahim'in vefatından üzgün olarak şu sözleri söylemişti:

"Göz yaşarıyor, kalp mahzun oluyor. Fakat biz ancak Allah'ımızı hoşnut edecek sözler söyleriz. İbrahim, senin ayrılışından müteessir ve mahzunuz.

İnsanlar geçici felâketlere tahammül eder. Fakat devamlı, ardı ardına gelen felâketlere tahammül çok zordur."

Peygamberimiz, Hicretinden önce üç senesini meşakkât ve felâket ızdırapları içinde geçirmiş, Mekke ve Tâif'in katı yürekli zorbaları tam on üç sene onunla eğlenmişler, ona işkence etmişler, her türlü hakaret ve kötülüğü yapmışlardı.

Sonra da Peygamberimizi öldürmek için hazırlanan suikasti hatırlamak gerekir ve yine onu imha etmek için yapılan savaşları hatırlamak gerekir.

Bütün felâketleri bertaraf eden Peygamberimizin sarsılmaz sabrı değil mi?

Resulullah Aleyhisselâmı, bütün Peygamberlerin fevkına (üzerine) çıkaran olaylara gelince; diğer enbiyaların yaşadıkları devirlere ait olayları bir tarafa bıraktığımızda, yaşadıkları hayat ile telkin ettikleri esas arasında ne derece isabetli durum bulunduğuna dair ele delil geçmiyor.

Fakat; Mekke'nin ümmi Peygamberi, başkalarına anlatıp öğrettiği edep ve ahlâkı, usül ve kaidelerini kendisi en mükemmel surette yaparak örnek bir hayat yaşadı.

Resulullah Aleyhisselâmın eşi Hz. Âişe'ye, Resulü Ekrem'in ahlâkı hakkında sorulan sorulara cevaben:

"Onun ahlâkı Kur'an da vardır." demişti.[1]

Mevcut bulunan Kütübü Sitte, onun güzel sözlerini yazar ama hiçbiri o Peygamberin hayatından bahsetmez.

Kur'an-ı Kerim, onun inatçı nice düşmanı varsa onlara Peygamberimizin en yüksek ahlâk ile ahlâklanmış olduğunu bildirir.

Kalem sûresi, ayet 4:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَاِنَّكَ لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾

"HİÇ ŞÜPHESİZ BÜYÜK BİR AHLÂK ÜZERİNDESİN SEN."

Kur'an-ı Kerim, Peygamberimizin hayatına ait olayları beyan ederken:

Âl-i İmran sûresi, ayet 159:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللهِ لِنْتَ لَهُمْۚ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَۖ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ
وَشَاوِرْهُمْ فِى الْاَمْرِۚ فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِۜ اِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾

"...EĞER (bilfarz) KABA, KATI YÜREKLİ OLSAYDIN ONLAR ETRAFINDAN HERHÂLDE DAĞILIP GİTMİŞLERDİ BİLE..."

Tevbe sûresi, ayet 128:

---

[1] Ebû Davud-Sünen, c.2, s.40; Taberî-Tefsir, c.29, s.19; İbn-i Sa'd-Tabakat, c.1, s.364

بِسْــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ جَٓاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

"ANDOLSUN, SİZE KENDİNİZDEN ÖYLE BİR PEYGAMBER GELMİŞTİR Kİ SİZİN SIKINTIYA UĞRAMANIZ ONA ÇOK AĞIR VE GÜÇ GELİR. ÜSTÜNÜZE ÇOK DÜŞKÜNDÜR. MÜMİNLERİ CİDDEN ESİRGEYİCİDİR, BAĞIŞLAYICIDIR O."

Peygamberliğin, ahlâkında merhamet, sevgi ve şefkat hâdiseleri pek çoktur. Ahlâk, insan hayatında ve her safhada en kat'i rolü yapar, Ahlak; insanın insana karşı, dostlarıyla, düşmanlarıyla, zenginlerle, fakirlerle, büyüklerle, küçüklerle bütün münasebata hâkim olduğu gibi savaş ve barış ahvaline de hâkimdir.

Peygamberimizin Ahlâkî Seciyesi (Karakteri, Huyu)

Resulü Ekrem'in ahlâkî seciyesini, onun refakâtinde uzun seneler yaşayan ve onun hayat safhasına vakıf olanların söylediklerini nakletmek gerekir.

Resulü Ekrem, Hz. Hatice ile risaletten önce evlenmiş ve onunla yirmi beş yıl yaşamıştır.

Peygamberimizle ilk defa ilâhi vahiy geldiği zaman Hz. Hatice onu teselli ederek, kuvvet vermişti:

"Cenab-ı Hakk, hiçbir zaman seni mahcup etmeyecektir. Çünkü sen akrabalık bağlarına hürmet ediyorsun, borcunu veriyorsun, fakir ve fukaraya, muhtaçlara yardım ediyorsun, misafirleri ağırlıyor, doğrulukları destekliyorsun..."

Bu sözler Resulü Ekrem'in seciyesini anlatır.

Hz. Âişe, Resulullah Aleyhisselâm hakkında der ki:

"Resulü Ekrem, hiç kimseyi azarlamazdı. Kendisine fenalık edene fenalıkla karşılık vermezdi. Yapılan fenalığı ihmal ederdi veya affederdi. Günaha düşmemek şartıyla en müşfikâne (şefkatli) yolu seçerdi. Şahsına yapılan bir kötülüğün intikÂmını almazdı fakat bir kimse Allah'ın emirlerine isyan ederse o kimseyi müstehak (haketmiş) olduğu cezaya çarptırırdı.

Resulü Ekrem, hiçbir Müslümanı lânetlememiş, hiçbir kadın, köle, cariye, hizmetçi veya hayvanı dövmemiş, hiçbir kimsenin haram olmayan ricasını reddetmemişti.

Resulü Ekrem, evine gelince tebessüm eder, arkadaşları arasında oturduğu zaman kat'iyen ayağını uzatmazdı. Sözlerini, düşünerek söyler o kadar ki dinleyenler onun sözlerini ezberleyebilirlerdi."

Hz. Ali, Resulullah Aleyhisselâm tarafından yetiştirilerek; risaletten irtihâline (ölümüne) kadar onun yanında yirmi üç sene yaşamıştır.

Bir gün İmam Hüseyin, kendisine Peygamberimizin ahlâkını anlatmasını istemiş, Hz. Ali şu cevabı vermişti:

“Resulullah Aleyhisselâm; güler yüzlü, güzel huylu, nazik, hiçbir vakit sert ve dar kafalı değildi. Onun ağzından hiçbir zaman müstehcen (açık saçık) kelime çıkmadı. Başkalarının davranışarını tenkit (eleştiri) ve takbih (kaba görmek) etmez, sevmediği bir hareket karşısında bir şey söylemez, onu ihmal ederek aldırmazdı. Şayet böyle bir harekette bulunan kendi hareketinin doğruluğunu isteyecek olursa Resulullah Aleyhisselâm, onun kalbini kırmadan bundan vazgeçer yahut sükût ederek bundan memnun olmadığını hissettirirdi.

Resulullah Aleyhisselâm üç şeyden çekinirdi. Bunlar;

1. Münakaşa (tartışma) ve mücadele (kavga),

2. Lüzumdan fazla söz söylemek,

3. Kendisini ilgilendirmeyen işlerle meşguliyet.

Başkaları hesabına da üç şeyden uzaklaşırdı:

1. Bir kimseyi tenkit etmezdi,

2. Bir kimseye hakarette bulunmazdı,

3. Başkalarının sırlarını öğrenmek istemezdi.

Halkın yararlanacağı bir mesele çıkarsa Resulullah Aleyhisselâm söz söylediği zaman bütün ashap susardı ve başlarını eğerek onu dinlerlerdi.

Biri söz söylerse, Resulullah Aleyhisselâm onu dinlerdi. Herkes bir şeye gülerse Resulullah Aleyhisselâm yalnız tebessüm ederdi.

Şayet bir yabancı Resulullah Aleyhisselâma kaba bir söz söyleyecek olursa Resulullah Aleyhisselâm, onu sabır ve sükûnetle dinlerdi.

Resulullah Aleyhisselâm, kendi methini dinlemeyi sevmezdi. Biri, gördüğü iyilikten dolayı teşekkür edecek olursa, onun teşekkürünü kabul ederdi.

Resulullah Aleyhisselâm, kimsenin sözünü kesmezdi. Kendisi son derece âlicenap, özü, sözü doğru, temiz kalpli, nazik, ince ruhlu çok hoş sohbet bir zat idi. Kendisini ilk defa görenler, onun vakur ve heybeti karşısında titrerlerdi.

Onunla arkadaşlık edenler ona meftun olurlardı (hayran kalırlardı).”

Resulü Ekrem'in yetiştirdiği Hâle oğlu Hind, Resulullah Aleyhisselâmın seciyesini şöyle tasvir ediyor:

"Resulullah Aleyhisselâmın ince ruhlu, rikkatli (ince, nazik), huyu yumuşaktı. Hiç kimseyi mahcup etmek istemezdi. Şayet bir kimse Allah'a karşı uygun olmayacak bir söz söyleyecek olsa Resulullah Aleyhisselâm bütün gece uğraşır, Hakk'ı müdafaa eder, fakat şahsî bir hatadan dolayı hiçbir zaman gazap (kızgınlık) ve hiddet (öfke) göstermezdi. Şahsına yapılan fenalığın intikÂmını almazdı."

Resulullah Aleyhisselâm, geceleri namaz kılma itiyadında (alışkanlığı var) idi. Bu âdeti bütün ömründe terk etmemiştir. Hz. Âişe'nin dediği gibi şayet Resulullah Aleyhisselâmın mizacı (doğal durumu) bozulursa, gece namazını oturarak kılardı.

Resulullah Aleyhisselâm; bütün işlerini, bütün vazifelerini intizam (düzenli) ve devam ile yapardı. Namaz vakitlerini tayin etmiş, tesbih (Allah'ın yüceliği ve bütün sıfatlardan uzak olduğuna inanmak, subhanallah zikri) ve tehlil (Kelime-i tevhidi okuyarak zikretmek) zamanlarını ayırmış, uyku ve istirahat, misafirleri kabul zamanlarını tesbit etmişti. Resulullah Aleyhisselâm hiçbir kimseye karşı usulündeki düzeni değiştirmezdi.

Bundan dolayıdır ki Resulullah Aleyhisselâmın adabı bütün ümmeti için örnek olmuştur.

Peygamberimizin Hüsnü (Güzel) Ahlâkı

Resulullah Aleyhisselâmın mahiyetinde yıllarca bulunan Hz. Ali, Hz. Enes, Hind oğlu Hz. Hâle ve Hz. Âişe; Peygamberimizin, yumuşak huylu, güzel ahlâklı ve hüsnü siret (iç güzelliği) sahibi olduğunu ittifak ile anlatıyorlar:

"Resulullah Aleyhisselâmın yüzünde samimi bir tebessüm dalgalanırdı. İfadesi ciddi ve vakur (ağırbaşlı) idi fakat kendisi hiçbir zaman bir kimseyi incirmemiştir.

Bir kimseyi ziyaret ettiği zaman, sohbet etmek için daha önce davranır ve elini uzatırdı. Şayet bir kimse şahsının kulağına fısıldamak isterse sözlerini bitirmeden yüzünü çevirmezdi. Biriyle sohbet ederken, elini daha evvel çekmezdi."

Hicretin ilk devrelerinde Peygamberimiz ile Muhacirler, Ensarın misafiri olarak yaşıyorlardı. Ensardan her birinin evine onar kişilik bir cemaat yerleştirilmişti.

Esved oğlu Miktad der ki:

"Ben, Resulullah Aleyhisselâmın bulunduğu cemaat içindeydim. Bizi misafir eden ev sahibinin on keçisi vardı. Biz bunların sütü ile yaşıyorduk. Keçiler sağıldıktan sonra herkes payını içer, Resulullah Aleyhisselâmın payı da bir kapta saklanırdı.

Bir gece Resulullah Aleyhisselâm, hepimizden geç dönmüş, kendi payını aramıştı. Biz daha evvel geldiğimizden kendi payımızı içmiş ve yatmıştık. Resulullah Aleyhisselâm süt

kabına bakmış fakat bir şey bulamamıştı. Hiç sesini çıkarmadan yatacağı yere gitmiş fakat açlık hissettiğinden oturmuştu.

Bu sırada ben uyanmış, vaziyeti anlamıştım. Kalkıp keçiyi kesmek ve Resulullah Aleyhisselâma yiyecek hazırlamak istedim fakat beni men etti. Ben de keçileri bir daha sağdım ve ne buldumsa getirdim. Resulullah Aleyhisselâm da bulduğunu içti. Sütünün kimin tarafından içildiğini de hiç sormadı:

Ashaptan biri diyor ki:

"Çocuk iken ashabtan birine ait vahaya gider ve onun hurmalarını düşürürdüm. Bir gün beni yakaladılar. Yaptığım yaramazlık dolayısıyla Resulullah Aleyhisselâmın yanına götürdüler. Resulullah Aleyhisselâm, bana niçin ağaçlara taş attığımı sordu. Ben de hurmaları düşürmek için attığımı söyledim. Resulullah Aleyhisselâm; öyle yapma, yere düşmüş hurmaları al, ye fakat ağacı taşlama dedi ve mübarek eliyle alnımı okşadı."

Yahudiler, kadınların ay âdetleri başladığı zaman onları kapı dışarı çıkarırlar, onlarla bir arada yemek yemekten ayrılırlardı.

Resulullah Aleyhisselâm Medine'ye geldiği zaman Ensar, Resulullah Aleyhisselâmdan kadınların âdetleri hakkındaki fikrini sormuşlar, bunun üzerine ay âdetleri zamanlarında kadınlara yalnız cinsî münasebette bulunmayı men eden ayetler nazil olmuş ve Resulullah Aleyhisselâm, kadınlarla yalnız cinsî münasebetten men olunduğunu söylemişti.

Yahudiler bundan haberdar olunca, Resulullah Aleyhisselâmın her konuda kendilerine muhalefet etmek istediğini söylemişler, ashabtan iki kişi Resulullah Aleyhisselâma müracaat ederek:

"MÂdem ki Yahudiler bizim hareketlerimizi bu gibi sebeplere atfediyorlar biz de onlara muhalefet ederek âdet zamanlarında kadınlarımızla münasebette bulunalım." dedi.

Resulullah Aleyhisselâm bu sözlere son derece üzüldü. Bu soruyu soranlar Resulullah Aleyhisselâmı darılttıklarını anlayarak yanından ayrılmışlar fakat sonra Resulullah Aleyhisselâm, bunlara yiyecek bir şeyi hediye ederek kendilerine karşı kötü bir görüş beslemediğini belli etmişti.

Resulullah Aleyhisselâm, bir kimseye darılırsa bunu onun yüzüne vurmazdı.

Abdullah oğlu Câbir der ki:

"Medine'de kendisinden borç para aldığım bir Yahudi vardı. O sene hurmalıklar kurumuş, ben de borcumu ödeyememiştim. Yahudi baharda geldi fakat mahsül çok fena olduğundan bir sene daha beklemesini rica ettim fakat Yahudi kabul etmedi. Ben de Resulullah Aleyhisselâma giderek durumu anlattım.

Peygamberimiz birkaç arkadaşıyla Yahudinin evine gitti, onu bir sene daha beklemeye razı etmeye çalıştı. Yahudi bunun mümkün olmadığını söyledi.

Bunun üzerine Resulullah Aleyhisselâm vahamıza doğru yürüdü, ağaçları kontrol etti ve sonra Yahudiye dönerek tekrar bir sene beklemesini rica etti. Yahudi yine reddetti. Resulullah Aleyhisselâm, yere bir şey yaymamı emretti ve ben de dediğini yaptım. O da yattı. Uyandığı zaman Yahudiye tekrar beklemesini rica etti, Yahudi inadında ısrar etti. Peygamberimiz, bana gidip olan biten mahsulü toplamamı emretti. Gidip topladım ve en güzel hurmalarla Resulullah Aleyhisselâmın feyzi bereketi sayesinde Yahudinin borcunu ödedikten başka bana da bir miktar hurma kalmıştı.

Mâlik oğlu Enes der ki:

“Resulullah Aleyhisselâmla birlikte yürüyordum. Resulullah Aleyhisselâmın üzerinde Necran kumaşından yapılmış kalın yakalı bir cübbe vardı. Bir Bedevî ardımızdan yetişip Peygamberimizin cübbesinden şiddetle çekti. Kendisine doğru öyle bir şiddetle çekti ki Resulullah Aleyhisselâm, Bedevînin göğsüne doğru döndü, cübbe yırtılarak yakası Resulullah Aleyhisselâmın boynunda kaldı. Peygamberimizin boynuna baktım, Bedevînin çekme şiddetinden cübbenin yakası Resulullah Aleyhisselâmın boynunda iz bırakmıştı. Bedevî:

“Ya Muhammed! Allah’ın, senin yanında bulunan malından şu iki devenin üzerine yükle. Çünkü sen, bana ne kendi malından ne de babanın malından yükleyecek değilsin!” dedi.[1]

Resulullah Aleyhisselâm bir müddet sustuktan sonra:

“Mal, Allah’ın malıdır, ben de onun kuluyum. Ey Arabî! Sen, bana yaptığından dolayı misliyle mukabele olunacaksın.” buyurdu.

Ebû Hüreyre’nin rivayetine göre; Peygamberimiz:

“Allah’tan mağfiret dilerim! Allah’tan mağfiret dilerim! Allah’tan mağfiret dilerim ki beni çekiştirdiğinden dolayı seni de çekiştirip ödeşmedikçe senin için bir şey yüklemeyeceğim.” buyurdu.

Arabî de her defasında:

“Andolsun ki ben bundan dolayı misliyle mukabele ettirmem!” diyordu.

Resulullah Aleyhisselâm: “Niçin ettirmiyorsun?” buyurdu. Arabî:

“Çünkü; sen kötülüğü kötülükle karşılamaz, cezalandırmazsın da ondan.” dedi.

---

[1] Buharî-Sahîh, c.4, s.60; Müslim-Sahîh, c.2, s.731; Ebû Davud-Sünen, c.4, s.247

Bunun üzerine Resulullah Aleyhisselâm gülümsedi sonra da bir adam çağırarak onlara:

“Şu iki devenin birine arpa, diğerine hurma yükleyin.” buyurdu.[1]

Yahudi bilginlerinden ve zenginlerinden Sâne oğlu Zeyd der ki:

“Muhammed Aleyhisselâmın yüzüne bakınca, kendisinin Peygamberlik alâmetlerinden iki şeyden başka zuhur etmedik bir şey kalmadığını anladım. Kendisindeki hilm sıfatı; karlılaştığı cahillik ve kabalığı geçiyor mu, geçmiyor mu; kendilerine karşı en ağır cahilâne ve kaba davranışlar hilmini arttırıyor mu, arttırmıyor mu; bu hususta henüz bir bilgi edinmemiş, eğer kendisine yakın olursam herhâlde bunu da öğrenirim.” dedim.

Resulullah Aleyhisselâm, günlerden bir gün yanında Talib oğlu Ali bulunduğu hâlde odalardan birinden çıktı. O sırada hayvanın üzerinde bulunan Bedevîye benzeyen bir adam çıktı:

“Ya Resulullah! Köy halkından birileri Müslüman olup İslâmiyete girdiler. Onlara, Müslüman olurlarsa geçimlik geleceğini söyler dururdum. Yağmursuzluk, kuraklık yüzünden son derece kıtlık sıkıntısına uğradılar. Ya Resulullah, ben onların sizlerden bir şeyler umarak girdikleri İslâmiyetten çıkmalarından korkuyorum! Eğer onlara bir şeyler gönderip yardım etmeyi uygun görürsen, gönder!” dedi.

Resulullah Aleyhisselâm bir adama baktı ve yan tarafına bakınca Ali’yi gördü. Hz. Ali:

“Ya Resulullah, onlara verilecek bir şey kalmadı.” dedi.

Bunun üzerine ben hemen Resulullah Aleyhisselâmın yanına sokulup:

“Ya Muhammed (Aleyhisselâm), sana ait filân oğullarının bahçesinden şu kadar zaman sonra vermek üzere belli miktarda hurma satsan olmaz mı?” diye sordum. Resulullah Aleyhisselâm:

“Hayır! Olmaz! Ey Yahudi, fakat sana o kadar zaman sonra belli miktarda hurma satabilirim!” buyurdu.

Filân oğullarının bahçesinden diye isim vermedi. Ben de kabul ettim. Bana satış yapınca, anlaşmamız üzere kendisine satış yapılan hurmaya karşılık seksen miskal altın verdim. Onu hemen o adama teslim edip:

“Onlara adaletli olarak paylaştır ve kendilerine bununla yardım et.” buyurdu.

Alacağımın vadesinden iki veya üç gün önce Resulullah Aleyhisselâmın yanına vardım. Gömleğinin yakasından tuttum. Asık ve ekşi bir suratla yüzüne dik dik baktım:

---

[1] Ebû Davud-Sünen, c.4, s.247

“Ya Muhammed (Aleyhisselâm)! Hakkımı daha ödemeyecek misin? Ey Abdül-Muttalib Oğulları! Sizin borcunuzu ödemede kötü davranıcı olduğunuzu, hep uzatıp durduğunuzu bilmezdim! Sizinle oturup kalkmak, böyle olduğunuzu bana öğretti.” dedim.

Ömer’in yüzüne baktım, gözleri felek gibi dönüyordu ve bu gözlerini bana dikerek:

“Ey Allah’ın düşmanı! Sen misin Resulullah Aleyhisselâma işittiğim sözleri söyleyen, gördüğüm şeyleri yapan? Onu hak din ve kitapla gönderen Allah’a yemin ederim ki eğer kendisinden çekinmeseydim muhakkak kılıcımla vurup, kelleni uçururdum!” dedi.

Resulullah Aleyhisselâm sükûnet içinde gülümseyerek, Ömer’e baktıktan sonra:

“Ya Ömer! Ben ve o, senden gelen bu türlü davranıştan başkasını görme ihtiyacındaydık. Sen, borcumu güzellikle ödemeyi bana tavsiye edecek, alacağını güzellikle istemesini de ona tavsiye edecektin!

Ey Ömer! Git ona hakkını öde ve yirmi sa (bir sa; 1040 dirhem) hurma da fazla olarak ver.” buyurdu. Ben de:

“Ey Ömer! Bu fazla bana niçin veriliyor?” diye sordum. Ömer:

“Seni tanıyamadım! Sen kimsin?” dedi.

“Sâne oğlu Zeyd’im.” diye cevap verdim.

“Yahudilerin bilgini mi?” dedi.

“Evet! Yahudi bilgini.” dedim.

“Öyleyse Resulullah Aleyhisselâma yaptığın şeyi yapmaya seni sevk eden neydi?” diye sordu.

“Ey Ömer! Muhammed Aleyhisselâmın yüzüne bakınca kendisinde Peygamberlik alâmetlerinden iki şeyden başka bir şey kalmadığını anladım. Hilm sıfatı; karşılaşacağı cahillik ve kabalık karşısında artıyor mu azalıyor mu diye henüz bir denemede bulunmamıştım. İşte söylediklerimi bu amaçla söyledim ve kendisinde aradığım bu sıfatların bulunduğunu gördüm.

Ey Ömer! Seni şahit tutarım ki ben; Allah’ı Rab, İslâmiyeti din, Muhammed Aleyhisselâmı da Peygamber olarak kabul ettim ve yine seni şahit tutarım ki malımın yarısı Muhammed Aleyhisselâmın ümmetine sadakadır.

Çünkü ben servetçe onlardan zengin bulunuyorum.” dedim. Ömer:

“Onlardan bir kısmına! Çünkü sen, onların bütününe sadaka vermeye mal yetiştiremezsin.” dedi. Ben de:

“Onların bir kısmına!” dedim.

Sâne oğlu Zeyd, Peygamberimizin yanına dönünce:

"Şahadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur. Yine şahadet ederim ki Muhammed Aleyhisselâm, Allah'ın kulu ve Resulüdür." diyerek iman ve ikrar ederek biat etti.[1]

Peygamberimizin Şefkat ve Merhameti

Yüce Allah; Peygamberimiz hakkında buyurduğu, daha önce Enbiya sûresi 107 ve Tevbe sûresi 128 inci ayetlerinde belirttiğimiz üzere, yine;

Şuarâ sûresi, 3'üncü ayetinde:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ اَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

"(Habibim) ONLAR MÜMİN OLMAYACAKLAR DİYE ADETA KENDİNE KIYACAKSIN." buyuruyor.

Peygamberimiz: "Benimle sizin misaliniz ateş yakan bir adÂmin misaline benzer ki kelebek ve çekirgeler ateşin içine düşmeye can atıyorlar. O adam ise onları ateşten men etmeye çalışıyordur.

Ben, sizi tutuyor, ateşe düşmenize engel oluyorum. Sizler ise ellerimden kurtulmaya (ateşe düşmeye) çalışıyorsunuz.[2]

Hz. Âişe: "Ya Resulullah! Başına Uhud savaşından daha şiddetli bir gün geldi mi?" diye sordu. Peygamberimiz:

"Senin kavminden başıma neler geldi neler!

Onlardan başına gelen en şiddetlisi akaba günü gelmiştir. Kendimi, Abd-i Külâl oğlu Abd-i Yâlil'e arz etmiştim. O bana arzum hakkında icabet etmedi ben de üzgün olarak yüzümün doğrusuna doğru yollandım.

Ancak, Karnüsseâlib'de kendime gelebildim. Başımı kaldırdığım zaman bir bulut ki beni bölgelendirmiş gördüm ve içince Cebrail hemen bana seslendi:

"Muhakkak ki yüce Allah, kavminin sana söylediklerini ve sana verdikleri red cevabını işitti de onlar hakkında dilediğini kendisine emretmen için sana dağlar meleğini gönderdi." dedi.

Ardından dağlar meleği bana seslendi ve selâm verdi. Sonra:

---

[1] Hakîm-Müstedrek, c.3, s.604-605
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.393

“Ya Muhammed, şüphesiz ki Allah, kavminin sana söylediklerini işitti. Ben, dağlar meleğiyim. Senin dilediğini emretmen için Rabbin, beni sana gönderdi. Şimdi ne dilersen dile. Eğer üzerlerine iki dağ kapatmamı dilersen, kapatayım.” dedi. Ben:

“Bilâkis! Allah’ın onların bellerinden sırf Allah’a ibadet edecek, ona hiçbir şeyi şerik koşmayacak kimseler çıkarmasını dilerim.”[1]

Cebrail Aleyhisselâm: “Şüphe yok ki yüce Allah, sana boyun eğmelerini göğe, yere ve dağlara emretti.” dedi. Ben de:

“Ümmetimin cezalarının geciktirilmesini dilerim. Belki Allah’a tövbe etmeleri kendilerine nasip olur!” buyurdu.[2]

Kureyş müşriklerinin Peygamberimize yaptıkları ağır işkence ve kötülükler yüzünden köklerinin kazınacağından hiç kuşkuları yoktu.

Peygamberimiz fetih hutbesinde onlara: “Yusuf Aleyhisselâmın kardeşine olduğu gibi ben de size bugün;

“(Yusuf’u) DA: “SİZE, DEDİ, BUGÜN HİÇBİR BAŞA KAKMA VE AYIPLAMA YOK. SİZİ ALLAH YARLIĞASIN. O, ESİRGEYİCİLERDEN DAHA ESİRGEYİCİDİR.”[3] diyorum.

Gidiniz, sizler azatlanmışsınızdır!” buyurdu.[4]

PEYGAMBERİMİZİN MÜBAREK SÖZLERİ

1. Siz, yeryüzü halkına merhamet ediniz ki gök halkı (melekler) de size merhamet etsin![5]

2. Merhamet etmeyen kimseye merhamet olunmaz![6]

3. İnsanlara merhamet etmeyen kimseye yüce Allah merhamet etmez![7]

4. Merhamet ediniz ki merhamet olunasınız. Suç bağışlayınız ki Allah da sizi yarlığasın![8]

5. Boğazlanacak hayvana bile olsa, merhamet edene kıyamet gününde Allah rahmet eder![9]

---

[1] Buharî-Sahîh, c.4, s.83; Müslim-Sahîh, c.3, s.1420-1421
[2] Kadı Iyaz-Şifâ, c.1, s.94-95
[3] Yusuf suresi, ayet 92
[4] İbn-i İshak, İbn-i Hişam-Sîre, c.4, s.55; Taberî-Tarih, c.3, s.120; Kadı Iyaz-Şifâ, c.1, s.82
[5] Ebû Davud-Sünen, c.4, s.285; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.160
[6] Müslim-Sahîh, c.4, s.1809; Tirmizî-Sünen, c.4, s.318; Buharî-Sahîh, c.7, s.75
[7] Buharî-Sahîh, c.7, s.165; Tİrmizî-Sünen, c.4, s.323; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.4, s.358
[8] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.165
[9] Buharî-Edebülmüfred, s.104

6. Merhamet, ancak şakî (-nin kalbin)-den çekilip, çıkarılır![1]

7. Müslüman; elinden ve dilinden, Müslümanların selâmette kaldığı, kimsedir! Muhacir de Allah'ın nehy ettiği şeylerden ayrılandır!"[2]

8. Müslüman; dilinden ve elinden insanların selâmette kaldığı kimsedir! Mümin de kendisinden, insanların canları ve malları hakkında emin olduğu kimsedir![3]

9. Küçüğümüze şefkat göstermeyen, büyüğümüzün hakkını tanımayan kimse bizden (bizim sünnetimize uymuş olanlardan) değildir!"[4]

10. Varlığım kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki; bir kul, kendisi için istediği hayrı kardeşi için de tam istemedikçe tam iman etmiş olmaz![5]

11. Bir kul kendisi için istediği hayrı, Müslüman kardeşi için de istemedikçe tam iman etmiş olmaz![6]

12. Hiçbiriniz, kendisi için istediği şeyi, kardeşi veya komşusu için de istemedikçe tam iman etmiş olmaz![7]

13. Hiçbiriniz, kendisi için istediği şeyi insanlar için de istemedikçe tam iman etmiş olmaz![8]

14. İnsanlar, tarağın dişleri gibi eşittirler.[9]

Peygamberimizin Üstün İffeti

İffet; haramdan geri durmak, insanlardan bir şey istemekten çekinmek demektir. Şeriat ve aklın caiz ve güzel gördüğü yeme, içme ve evlenme gibi hususlarında itidal üzere bulunmaktadır.

Bunun yokluğu kötülüktür ki şeriat ve akıl çevresini geçerek harama ve mekruha el uzatmak, kötü ve çirkin şeyleri tatmaktır.

Peygamberimiz risaletinden önce de kavminin kötülükten ve insanları alçaltan huylardan en çok uzaklaşandı.

Hz. Ali'nin bildirdiğine göre; Peygamberimiz buyurdular ki:

---

[1] Ebû Davud-Sünen, c.4, s.286; Tirmizî-Sünen, c.4, s.323; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.461
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.192; Müslim-Sahîh, c.1, s.65; Ebû Davud-Sünen, c.3, s.4
[3] Nesaî-Sünen, c.8, s.105
[4] Ebû Davud-Sünen, c.4, s.286; Tirmizî-Sünen, c.4, s.322
[5] Nesaî-Sünen, c.8, s.115; Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.206
[6] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.251
[7] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.176; Müslim-Sahîh, c.1, s.67-68
[8] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.3, s.272
[9] Yakubî-Tarih, c.2, s.100; Kadı Iyaz-Şifâ, c.1, s.58

“Cahiliye devri insanlarının işledikleri bir şeyi ben de işlemeye iki kere teşebbüs etmişsem de Allah, benimle işlemek istediğim şey arasında girip beni ondan alıkoydu. Bundan sonra Allah, beni Peygamberlikle şereflendirinceye kadar hiçbir kötülüğe teşebbüs etmedim.

Teşebbüs etmeye yeltendiğime gelince; bir gece Mekke'nin yukarı taraflarında Kureyş'ten bir genç ile birlikte kendi koyunlarımızı otlatıyordum.

Ben, ona: “Eğer koyunlarıma bakarsan ben de diğer gençler gibi Mekke'ye gidip, gece masalları topluluğuna katılayım!” dedim. Arkadaşım:

“Olur, istediğini yap.” dedi.

Ben de bu arzumu yerine getirmek üzere yola çıktım. Mekke evlerinden ilk evin yanına geldiğimde defler ve düdüklerle ıslık çalındığını duydum. Bu nedir diye sorduğumda, filân oğlu falanın kızıyla evleniyor, dediler. Hemen oturup onlara bakmaya başladım derken Allah kulağımı tıkadı, uykuya vardım.

Beni ancak güneşin sıcaklığı uyandırabildi. Arkadaşımın yanına döndüm. Bana ne yaptığımı sordu. Ben de hiç bir şey yapmadığımı söyleyerek başımdan geçeni anlattım.

Başka bir gece yine arkadaşıma aynı şekilde ricada bulundum ve o da ricamı kabul edince yine yola çıkıp Mekke'ye geldiğimde geçen sefer ki Mekke'ye girdiğim zaman işittiğimin aynını işittim ve hemen oraya çökerek yine bakmaya başladım ve aynı şeyi tekrar yaşadım.

Bundan sonra Allah, beni Peygamberlikle şereflendirinceye kadar hiçbir kötülüğe teşebbüs etmedim.”[1]

Peygamberimizin, risaletinden önceki hayatında böyle günahlardan korunduğu gibi Peygamberliği sırasında da bütün insanların günah olan işlerinden en uzak olanıydı.

“İmamı Azam Ebû Hanîfe”, (80-150) “Fıkh-ı Ekber” adlı eserinin 15 inci sayfasında; Peygamberimiz hakkında, ne küçük ne de büyük hiçbir günah işlememiştir, der.

Peygamberimiz:

“Allah'ım! Ben, senden hidayet, takva, iffet ve zenginlik dilerim.”[2]

“Allah'ım! Ben, senden sıhhat, iffet, emanet, güzel huy ve kadere rıza dilerim.”[3] diye dua ederdi.

---

[1] Taberî-Tarih, c.2, s.196; Ebû Nuaym-Delaîl, s.143; Beyhakî-Delaîl, c.1, s.315-316
[2] Müslim-Sahîh, c.4, s.2087
[3] Suyutî-Camiüssügîr, c.1, s.50

“Zenginlik, mal çokluğundan ibaret değildir. Fakat asıl zenginlik gönül zenginliğidir.” buyururdu.[1]

Ebû Hüreyre der ki: “Resulullah Aleyhisselâm:

“Şu kelimeleri kim benden alarak onunla amel eder veya onları amel edecek bir kimseye öğretir?” buyurdu.

“Ben ya Resulullah!” dedim.

Bunun üzerine elimi tuttu, beşe kadar saydı:

1. Haram aylardan sakın ki insanların en abidî olasın.

2. Allah’ın sana kısmet ettiğine razı ol ki insanların en zengini olasın.

3. Komşuna iyilik et ki olgun mümin olsun.

4. Kendin için istediğin şeyi insanlar için de iste ki olgun Müslüman olasın.

5. Gülmeyi çoğaltma ki gülmenin çoğu kalbi öldürür.” buyurdu.”[2]

Ebû Ümâme’nin bildirdiğine göre; Peygamber Aleyhisselâmın yanına bir genç gelerek:

“Ya Resulullah! Bana zina yapmaya izin ver.” dedi.

Cemaat gencin üzerine yürüdüler. Kendisini; sus, sus, diyerek azarladılar. Peygamber Aleyhisselâm, ona, yanıma yaklaş, buyurdu. Genç yaklaşıp oturunca Peygamber Aleyhisselâm:

“Sen o kötülüğün annene, kızına, kız kardeşine, teyzene, halana yapılmasını arzu eder misin?” buyurdu. Genç:

“Hayır! Tabii ki istemem. Allah, beni sana feda kılsın!” dedi.

Peygamberimiz: “İşte diğer insanlarda annelerine, kızlarına, kız kardeşlerine, teyzelerine, halalarına bu kötülüğün yapılmasını arzu etmezler.” buyurdu.

Elini, gencin üzerine koydu: “Allah’ım! Bu gencin günahını affet, kalbini temizle, edep yerini haramlardan koru.” diyerek dua etti:

Bundan sonra bu genç bir daha hiçbir kötülüğü dönüp bakmadı.[3]

---

[1] Tirmizî-Sünen, c.4, s.586; Buharî-Sahîh, c.7, s.178; Müslim-Sahîh, c.2, s.726
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.2, s.310; Tirmizî-Sünen, c.4, s.551
[3] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.256-257

Peygamberimizin Adaleti ve İnsafı

Bir insan dünya ile ilgisini keser ve bir dağa çekilirse onun adı adl ve insaf sahibi olması çok kolay olur.

Fakat Resulullah Aleyhisselâm bir münzevi ve terki dünya değildi. Yüzlerce kabilelerle uğraşan bir insandı.

Bu kabileler hep bıçak bıçağa gelmişlerdi ve bunların birini memnun eden bir hareket diğerini muzdarip ediyordu.

Resulullah Aleyhisselâm bunların kalbini kazanarak İslâmiyeti neşre (yaymaya) çalışacaktı. Bu uğurda müşkülât (zorluklar) pek çoktu fakat buna rağmen Resulullah Aleyhisselâm bir an olsun adalet ve insafın gerekliliğinden kıl kadar ayrılmamıştı.

Bir defa, Mazumîlerden bir kadın hırsızlık etmişti. Kureyş'in saygın bir ailesine mensup olan bu kadının ceza görmesini istemiş, Peygamberimizin çok sevdiği Usâme'yi onun lehinde aracılık etmişti. Resulullah Aleyhisselâm buna karşı:

"Benî İsrail, bu gibi taraf tutmalarından dolayı helâk olmuştu. Bunlar; fukara üzerinde en şiddetli cezaları uygular, nüfuzlu ve zengin olanları cezadan vareste (uzak) kılarlardı. Yemin ederim ki Muhammed'in kızı Fâtıma hırsızlık edecek olsa, onun hakkında hırsızlık cezası derhal uygulanır." buyurmuştu.[1]

Peygamberimizin Dini Kaideleri Uygulamasındaki İhtiyatkârlığı

Resulullah Aleyhisselâm dinî kaidelerde veya kısası tatbik etmede çok ihtiyatkâr davranır hatta bunların uygulanmasından mümkün mertebe çekinirdi.

Magza Selmâ adında bir adam Resulullah Aleyhisselâma gelmiş ve kendisinin zina ettiğini söylemişti. Peygamberimiz bu adamdan yüz çevirmiş fakat adam tekrar işlediği suçu ileri sürmüştü. Peygamberimiz, bu adama:

"Sen evli misin?" buyurmuştu.

"Evet, evliyim." demişti.

Peygamberimiz: "O kadınla yalnız temas mı ettin?" buyurmuş, adam:

"Hayır, onunla cinsel ilişkide bulundum." demişti.

Resulullah Aleyhisselâm bu ikrar üzerine recme (taşlanarak öldürme) mahkum etmişti.

Bir gün bir adam Resulullah Aleyhisselâma müracaat ederek:

---

[1] Buharî, Müslim, Ebû Davud-Kitabül hudut.

“Ben bir günah işledim, bana şiddetli bir ceza ver.” dedi.

Peygamberimiz namaz vaktine kadar susmuştu. Namazdan sonra bu adam aynı sözleri tekrar etmiş, Peygamberimiz:

“Şimdi namaz kıldın mı?” buyurmuş, o da:

“Evet, kıldım.” dedi.

Peygamberimiz: “O hâlde Cenab-ı Hakk günahlarını affeder.” demişti.

Bir defa Amed kabilesi efradından bir kadın Peygamberimize gelerek:

“Ben zina yaptım.” demiş, Peygamberimiz:

“Kalk, git!” cevabını vermişti.

Kadın ertesi günü tekrar gelmiş, doğurmanı bekle cevabını almıştı.

Kadın doğurduktan sonra gelmiş ve çocuğunu da birlikte getirmişti. Bu defa da çocuğunu memeden kesinceye kadar bekle cevabını almıştı. Kadın çocuğunu memeden kestikten sonra yine gelmiş ve o zaman taşlanmıştı. Kadın taşlanırken biri ona dil uzatmış, Peygamberimiz o adamı susturarak:

“Bu kadın o kadar samimiyetle pişman olmuştur ki haram para toplayan bir tahsildar onun kadar pişman olsa Cenab-ı Hakk onun günahlarını affederdi.” buyurmuştu.[1]

Ashaptan biri Ramazan ayında eşine karşı zıhar ilân etmiş yani karısının sırtını anasının sırtı gibi tanıdığını söylemiş, zıhar müddeti bitmeden eşiyle münasebette bulunmuştu. Sahabe işlediği bu günahı arkadaşlarına haber vererek Peygamberimize götürülmesini istemişti fakat hiçbir arkadaşı bunu kabul etmedi. Nihayet kendisi bizzat gitmeye karar verdi. Başından geçenleri Peygamberimize anlattı. Resulullah Aleyhisselâm:

“İki ay oruç tut.” buyurdu.

“Buna kudretim yok!” dedi.

“O hâlde altmış fakiri doyur.” buyurdu.

“Fakat biz kendimiz açlıktan ölüyoruz!” dedi.

“O hâlde sadakat memuruna git, sana bir vesk (165 litre) hurma versin. Onunla fukarayı yedir. Geride bir şey kalırsa onu çocuklarına ver.” buyurmuştu.

Adam da memnun olarak dönmüş:

---

[1] Buharî-Sahîh, c.8, s.100

“Resulullah Aleyhisselâm kolaylık gösterdi, mesele halloldu.” demişti.[1]

Başka bir adÂmin da Resulü Ekrem’e müracaat ederek:

“Ya Resulullah, Ramazan orucu esnasında eşimle münasebette bulundum.” dedi. Peygamberimiz:

“Bir köle azat et.”

“Kölem yoktur!”

“İki ay oruç tut.”

“Yapamam!”

“O hâlde altmış fakiri doyur.”

“Kudretim yetmez!”

Resulullah Aleyhisselâm biraz düşündü. O sırada adÂmin biri bir sepet hurma getirdi. Resulullah Aleyhisselâm:

“Bu hurmayı al. Medine’de senden daha fakir birini bul, ona ver.” buyurdu.

Adam: “Fakat Medine’de benden fakir bir kimse yoktur!” dedi.

Peygamberimiz: “O hâlde bu hurmaları al, çocuklarınla birlikte ye.” buyurdu.

Peygamberimizin Terki Dünyadan Çekinmesi

Resulullah Aleyhisselâm, ruhbaniyet ve terki dünyayı kat’iyen sevmezdi. Bazı ashap; ya yaradılıştan veya Hristiyan münzevilerinin etkisi altında kalarak terki dünyaya heves etmişler. Resulullah Aleyhisselâm, onları bu yoldan menetmişti. Peygamberimizin bazı ashabı fakirlik dolayısıyla evlenemiyorlardı. Bunlar, cinsi arzularına mukavemet edemediklerinden tenasül uzuvlarını kesmeye karar vermişlerdi. Resulullah Aleyhisselâm bu durumdan haber olunca çok üzülmüş ve onları bu hareketten men etmişti.

Bir gün Matun oğlu Kadâmet ile bir arkadaşı Resulullah Aleyhisselâma gelerek, birisi kadınlarla temas etmemeye, diğeri de hayvan eti yememeye karar verdiklerini söylemişlerdi. Peygamberimiz:

“Ben hem kadınlarla evleniyor hem de hayvanlardan yararlanıyorum.” buyurmuş ve her ikisinin de hareketini doğru bulmamıştı.

Araplar, birkaç günü birbirine bitiştirerek oruç tutarlardı. Ashaptan da birkaç kişi bu şekilde oruç tutmak istemişler fakat Peygamberimiz onları bundan menetmişti.

---

[1] Ebû Davud-Sünen, c.1, s.220

Ömer oğlu Abdullah çok zahit bir kişiydi. Gündüzü oruç, gecesini de ibadetle geçirirdi. Resulullah Aleyhisselâm, onun bu hareketinden haberdar olmuştu:

“Bedeninin senin üzerinde hakkı vardır. Gözlerinin de eşinin de senin üzerinde hakkı vardır. Bütün ay zarfında üç gün oruç kâfidir.” buyurmuştu.

Ömer oğlu Abdullah: “Fakat benim daha fazla oruca tahammülüm var!” demişti. Peygamberimiz:

“O hâlde gün aşırı oruç tut. Hz. Davud da bu şekilde oruç tutardı. Orucun en güzel şekli budur.” buyurmuştu.

Ömer oğlu Abdullah daha fazla oruca müsaade edilmesi için ısrar edince, Peygamberimiz:

“Hayır! Daha fazlası iyi değildir!” buyurmuştur.[1]

Diğer bir rivayete göre Resulullah Aleyhisselâm, Ömer oğlu Abdullah’ın orucundan haberdar olunca, onun evine gitmiş, Abdullah da onu karşılamış ve ona oturması için bir şilte takdim etmiş fakat Peygamberimiz yere oturarak:

“Ayda üç kere oruç sana yetmez mi?” buyurdu.

Abdullah: “Hayır!” dedi.

Peygamberimiz: “O hâlde beş kere tut.” buyurdu.

Ömer oğlu Abdullah bunu da kâfi görmedi ve Peygamberimiz günleri arttırdı ve nihayet gün aşırı oruç tutmasını buyurdu.

Bahle kabilesine mensup birisi Peygamberimizi ziyaret etmiş ertesi sene tekrar gelmişti. Peygamberimiz, onun yüzünde derin bir değişim sezmiş ve onun tanınmayacak bir hâle geldiğini farketmişti. Peygamberimiz:

“Sana ne oldu? Sen, yakışıklı, güçlü, kuvvetli bir adamdın!” buyurmuştu.

Adam: “Sizden ayrıldıktan sonra sürekli oruç tuttum.” demişti.

Peygamberimiz: “Kendini neden böyle işkenceye uğrattın? Ramazandan başka ay da bir kere oruç tutmak sana kifayet etmez mi?” buyurdu.

“Ben daha fazlasına tahammül ederim.”

Peygamberimiz: “O hâlde ayda iki kere oruç tut.” buyurmuştu.

---

[1] Buharî-Kitabül savm

AdÂmin bunu kâfi görmeyip oruç günlerini arttırmış ve nihayet Peygamberimiz ona haram aylarda oruç tutmaya izin vermişti.

Bir gün ashaptan biri Peygamberimizin eşine, Resulullah Aleyhisselâmın nasıl ibadet ettiğin sormuştu. Bunlar Resulullah Aleyhisselâmın bütün gün ve gecesini ibadetle geçirdiği zannediyorlardı. Hakikat bunların zannettiği gibi değildi. Fakat bunlar:

"Resulullah Aleyhisselâm ile bir seviyede değiliz. Cenab-ı Hakk, onun bütün kusurlarını affetmiştir." demişler, içlerinden; birisi tam anlamıyla dünyayı terke karar vererek; gündüzünü oruçla, gecesini namaz kılmakla geçirmeye başlamış, birisi evlenmemeye ahdetmiş ve Peygamberimizin de bundan haberi olmuştu. Onlara:

"Ben, sizden fazla Allah'tan korkarım. Bununla beraber hem oruç tutar hem de iftar ederim. Hem ibadet eder, hem uyurum, hem de evlenirim.

Bana tâbi olmayan, benden değildir." buyurmuştur.[1]

Bir sefer esnasında ashaptan biri bir mağaraya rastlamıştı. Mağaranın ağzında su ve yeşillik vardı. Bu kişi, Peygamberimize gelerek:

"Ben bir mağara buldum, etrafında su ve yeşillik var. Oraya çekilip münzeviyâne yaşamak istiyorum." demişti. Peygamberimiz:

"Ben, Museviliği veya Hristiyanlığı telkin için gelmedim. İbrahim'in sade ve kolaylıkla yapılan dinini getirdim." buyurdu.[2]

Peygamberimizin Sade Hayatı

Resulullah Aleyhisselâm gayet sade yaşar, sade giyinir, sade yemekleri yerdi. Kendisi bulduğunu yer, bulduğunu giyer, yer üstünde oturmaktan çekinmezdi. Elbisenin süslüsünü, mükellefini sevmezdi. Her şeyde sadeliği severdi.

İslâmiyet, ruhbaniyeti men eder. İslâmiyette terki dünya yoktur. Bir Müslüman, mübah ve meşru bütün dünya zevklerinden istifade eder fakat zevki safa içinde yaşamaktan hoşlanmazdı.

Bir gün Hz. Ali bir ziyafete davet olunmuş, yemekleri yaptırıp Hz. Ali'nin evine gönderilmişti. Hz. Fâtıma, babasının yemeğe çağrılmasını istemişti ve Hz. Ali giderek Resulullah Aleyhisselâmı yemeğe çağırmıştı. Peygamberimiz bu davete icabet etmiş fakat içeri girince; Hz. Fâtıma'nın duvarları örtülerle süslediğini görünce yemek yemeden dönmüştü.

Hz. Ali, Resulullah Aleyhisselâma niçin döndüğünü sormuş, o da:

---

[1] Buharî-Kitabı Nikâh
[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.5, s.266

“Süsülü yere girmek bana yakışmaz.” buyurmuştu.

Bir kere, Resulullah Aleyhisselâm bir sefere çıkmış, Hz. Âişe’yi evinde bırakmıştı. Peygamberimiz avdet ettiği zaman Hz. Âişe’nin tavanı örtülerle süslediğini görmüş ve bunları çıkartmıştı:

“Bizim çamurları, tuğlaları süsleyecek servetimiz yoktur.” buyurmuştu.

Bir gün, Resulullah Aleyhisselâma ipekliden kıymetli bir elbise hediye edilmiş, Peygamberimiz bunu sırtına aldıktan sonra Hz. Ömer’e göndermişti.

Hz. Ömer, Peygamberimiz tarafından beğenilmeyen bir şeyin kendisine gönderilmesinden müteessir olarak, Resulullah Aleyhisselâma gelmiş ve o da:

“Sana bu elbiseyi giymek için değil, satmak için gönderdim.” demiş ve Hz. Ömer de onu iki bin dirheme satmıştı.

Bir defa, Resulullah Aleyhisselâma üzeri çizgili bir elbise hediye edilmişti. Resulullah Aleyhisselâm bunu Hz. Ali’ye göndermiş, Hz. Ali de giydiği için:

“Ali! Ben, sana bu elbiseyi giymek için değil, bozupta kadınlara elbise yaptırman için gönderdim.” buyurmuştu.

Resulullah Aleyhisselâm mektuplarını mühürlemek için bir yüzük yaptırmıştı ve bu yüzük altındandı. Bütün ashap da Peygamberimize uyarak kendilerine altından yüzükler yaptırmaya başladılar.

Buna karşı Peygamberimiz bir gün minbere çıkarak parmağından altın yüzüğü çıkarıp atmış ve bütün ashapta ona uymuşlardı.

Bir gün Resulullah Aleyhisselâm, Hz. Fâtıma’nın boynunda altın bir gerdanlık görmüş:

“Kızım, herkesin, Peygamberin kızı Fâtıma’nın boynunda altın bir gerdanlık gördük demeleri senin hoşuna gider mi?” buyurmuştu.

Peygamberimiz, Hz. Âişe’nin kollarında altın bilezik görmüş ve bundan memnun olmamıştı.

Bir defa, Habeşistan Necaşisi, Peygamberimize hediyeler göndermişti. Bunların içinde, üzerinde kıymetli bir taş bulunan bir yüzük vardı. Peygamberimiz bunu eline bile almadı.

Peygamberimize ipekten bir aba hediye edilmiş ve Peygamberimiz onu sırtına alarak namaz kılmış fakat namazdan sonra, mütteki insanlar böyle şeyler kullanmamalıdır, diyerek onu atmıştı.

Peygamberimiz, tevazu sahibi olduğundan, sadeliği sevdiğinden dolayıdır ki alalâde elbise giyerdi.

Hz. Ömer, Peygamberimizin cuma ve bayram namazlarında gayet kıymetli elbiseler giymesinin daha iyi olacağına düşünerek Resulullah Aleyhisselâma kıymetli bir elbise satın almayı tavsiye etmiş, bu elbise ile yabancı ziyaretçileri kabul etmesini söylemiş, Peygamberimiz:

“Hayır! Bu doğru değildir. Bu gibi elbiseleri ancak ahiretten bir şey ummayanlar giyer.” buyurmuştu.

Resulullah Aleyhisselâm, genellikle keçi kılından örme elbiseleri giyerdi. Son nefesini de böyle elbiseler içinde vermişti.

Peygamberimizin yatağı; bir örtüden, deriden yapılan ve içi hurma yapraklarıyla doldurulan bir şilteden yahut iki katlı bir kumaş parçasından ibaretti.

Peygamberimizin eşi Hz. Hafza der ki:

“Bir defa kumaş parçasını dört kat ettim ve Resulullah Aleyhisselâmın bunun üzerinde yatarak daha iyi istirahat etmesini istedim. Fakat Resulullah Aleyhisselâm istirahatiyle bu kadar ilgilenmiş olmamdan memnun kalmamıştı.”

Hicretin dokuzun senesinde Yemen ile Suriye arasındaki bütün halk İslâmiyete girdiği zaman Peygamberimizin odasında çıplak bir sedirden, bir su tulumundan başka bir şey yoktu.

Hz. Âişe der ki:

“Resulullah Aleyhisselâmın irtihali anında evimizde yiyecek olarak bir miktar yulaftan başka bir şey yoktu. Resulullah Aleyhisselâm, bu dünyada bir misafire bu kadar eşya kâfidir, buyururdu.”[1]

Peygamberimiz bir gün istirahat ediyordu. Kalktığı zaman hasırın, vücudunda izler bıraktığı görüldü. Bunun üzerine ashap:

“Arzu ederseniz size bir yastık getirelim.” dediler. Peygamberimiz:

“Bu dünyevî şeylerin bana ne gereği var. Benim bu dünya ile alâkam, yolda gölgeli bir ağaca tesadüf eden, onun gölgesi altında bir müddet istirahat eden sonra yoluna devam eden bir yolcunun alâkası gibidir.” buyurmuştu.[2]

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.6, s.108; İbn-i Mace-Kitabül Zühd, s.5
[2] Tirmizî-Camii, c.6, s.489-499

Peygamberimizin eşlerinden dolayı inzivaya çekilme hadisesi esnasında Hz. Ömer, Peygamberimizi Meşrebe'de ziyaret etmiş ve Peygamberimizin ordasında gördüğü şeyleri şöyle tarif etmişti:

"Resulullah Aleyhisselâmın sırtında bir ihramı vardı. Bir tarafta çıplak bir sedir ve üzerinde bir yastık duruyordu. Bir köşede bir avuç yulaf, bir post, boş bir su tulumu gördüm. Bu manzara karşısında ağladım. Resulullah Aleyhisselâm niçin ağladığımı sorduğunda; nasıl ağlamayayım ki üzerinde yattığınız yatak vücudunuzun üzerinde izler bırakmış. Bütün mülkünüz işte bu odanın içinde. Kayserler, Kisralar dünyanın bütün zevkini sürdükleri hâlde siz, Allah'ın Peygamberi böyle bir hayat geçiriyorsunuz!" dedim.

Resulullah Aleyhisselâm: "Ey Hattab oğlu! İstemez misin ki bu dünya onların olsun da ahiretin nimeti bizim olsun!"[1]

Peygamberimizin Tevazuu (Alçakgönüllülüğü)

Peygamberimiz ev işlerini kendi görürdü. Meselâ; elbisesini kendi eliyle yamar, odasını süpürür, keçilerini sağar, çarşı-pazar işlerini kendi görürdü. Hatta ayakkabıları bozulduğu zaman onları kendi eliyle tamir ederdi.

Peygamberimiz, merkebe binmekten çekinmez, fukara ve kölelerle birlikte yemek yerdi.

Bir gün Resulullah Aleyhisselâm evinden çıktığı zaman herkes ona hürmet göstermiş olmak için ayağa kalkmışlar, Peygamberimiz:

"Böyle yapmayınız, bu Acemlerin âdetlerindendir." buyurmuştu.

Resulullah Aleyhisselâm en fakir insanların evine gider, onların hatırlarını sorardı. Hiçbir resmiyet ve külfete (zorluk, masraf) bakmayarak en fakir insanların arasında otururdu. Arkadaşlarının arasında oturduğu zaman bir yabancı onu seçemezdi. Bir yere gittiği zaman da nereyi boş bulursa orada otururdu.

Bir gün adÂmin biri Resulullah Aleyhisselâmı ziyarete gelmiş, bir Peygamber huzurunda olduğunu düşünerek titremeye başlamıştı. Peygamberimiz:

"Arkadaş, titreme! Ben bir Malik (kral) değilim. Ben Kureyş'ten kuru ekmek yiyen bir kadının oğluyum." buyurmuştu.

Resulullah Aleyhisselâmın tevazuu ve insaniyet perverliği (insanseverlik) o dereceye varmıştır ki herkesin ona hürmetkâr bir lisan kullanmasına bile izin vermezdi.

---

[1] Müslim-Kitabül Talak

Bir gün adÂmin biri Peygamberimize; efendimiz, en hayırlımız, en hayırlımızın oğlu tarzında hitap etmiş fakat Peygamberimiz:

"Ey nas, Allah'tan korkunuz, şeytana uymayınız. Ben yalnız Abdullah'ın oğlu Muhammed, Allah'ın kuluyum.

Cenab-ı Hakk, beni elçilikle şereflendirdi. Bana bundan fazlasıyla tazim göstermenizi istemem." buyurmuştu.

Peygamberimize, adÂmin biri; ey bütün mahlûkatın en hayırlısı diye hitap etmiş, Peygamberimiz:

"Bana bu şekilde hitap etmeyiniz. İnsanların en hayırlısı Hz. İbrahim'di." buyurmuştu.

Seyhâr oğlu Abdullah der ki:

"Beni Âmir ile birlikte Resulullah Aleyhisselâmı ziyaretimizde kendisine, efendimiz diye hitap ettik. Resulullah Aleyhisselâm:

"Hayır! Bana, efendimiz demeyiniz. Efendimiz, Zatı Kibriya'dır." buyurdu.

Bunun üzerine; bizim en hayırlımız, en iyimiz dedik. Peygamberimiz:

"Dikkat ediniz! Böyle söylediğiniz zaman sizi şeytan sevk etmesin!" buyurdu.

Ashaptan biri, bir gün Yahudilerden birinin şöyle söylendiğini işitti:

"Hz. Musa'yı herkesten üstün yaratan zatı kibriyaya yemin ederim ki..." deyince Ensardan olan kişi bu sözleri Peygamberimize karşı hakaret saymış ve Yahudiye bir tokat atmıştı.

Yahudi, Peygamberimize gelerek şikâyette bulundu. Peygamberimiz dinledikten sonra:

"Bana, bütün Peygamberler üzerinde fazilet ve rüchan vermeyiniz!" buyurdu.[1] binlerce fedakâr ve itaatli arkadaşı ile etrafı çevrili olan bir insanın yahut muzaffer bir ordunun başında şehre giren fatihin gurur duymaması mümkün müdür?

Fakat Resulullah Aleyhisselâm bilhassa bu gibi hallerde en büyük tevazuu gösterir ve huzurunu izzette başını eğerdi.

---

[1] Buharî-Kitabül Enbiya-Zikri Musa

Peygamberimizin Methi (övülmek) Tazimden (ulu ve büyük gösterilmek) Hoşlanmaması

Şirkin ilk merhalesi, Peygamberlere tazimde gösterilen ifrata sapmaktır. Resulullah Aleyhisselâm bu noktaya çok önem verir.

Hz. İsa'nın abartılı tazim yüzünden kendisine verilen sıfatı göz önünde bulundurur:

"Hiçbir kimseye bu derece ifrat ve hürmet göstermeyiniz. Hristiyanların Meryem oğlu İsa hakkında yaptığı gibi yapmayınız. Ben yalnız Allah'ın kulu ve elçisiyim." buyururdu.

Sa'd oğlu Kis der ki:

"Bir kere Hıyre'ye gitmiştim. Hâkimlerin yanına girenlerin, onlara secde ettiklerini gördüm. Bu putperestâne manzarayı Peygamberimize anlatarak, bu gibi hareketlere lâyık olan sensin." dedim. Resulullah Aleyhisselâm:

"Nasıl? Ben öldükten sonra kabrimin önünde secde mi edeceksiniz?" buyurdu. Ben de:

"Hayır!" dedim.

"O hâlde ben hayattayken secde edemeyeceksiniz!" buyurdu."

Resulullah Aleyhisselâmın oğlu İbrahim'in vefat ettiği gün, güneş tutulmuştu. Bazı evhamcılar (kuruntucular), semanın Resulullah Aleyhisselâmın kederine ortak olduğuna inanarak bazı sözler söylemişlerdi. Haris (hırslı) bir adam, halkın bu gibi düşüncelerinden istifade eder. Fakat Peygamberimiz buna fırsat vermeyerek halkı toplamış ve onlara güneş ile ayın kudreti ilâhiyenin ayetlerindendir, bunlar bir kimsenin ölümünden veya doğumundan dolayı tutulmaz, buyurmuştu.

Bir gün adÂmin biri Peygamberimizi ziyarete gelmiş ve onun sözlerini dinledikten sonra:

"Allah'ın ve sizin istediğiniz yerine gelir." demişti.

Buna karşı Resulullah Aleyhisselâm:

"Sen, Allah'a şerik koşuyorsun! Yalnız Allah'ın istediği olur!" buyurmuştu.

Peygamberimizin Hayakârlığı

Hadis kitaplarının hepsinde Resulullah Aleyhisselâmın çok utangaç olduğunu yazarlar.

Peygamberimiz; bütün hayatı boyunca bir adamı azarlamamış, yürüdüğü zaman daima sükûnetle yürümüş, hiçbir zaman kahkaha ile gülmemiş, her zaman tebessümle cevap vermişti.

Resulullah Aleyhisselâm bir şeyden hoşlanmadığı zaman, başkalarının yanında onun aleyhinde söylemez, sükût eder, ashap da onun sükûtundan bu şeyden hoşlanmadığını anlarlardı.

O zamanlar, Arabistan'daki memleketlerde edep ve hayaya ehemmiyet verilmezdi. Mesela Araplar çıplak yıkanırlar hatta Kâbe'yi çırılçıplak tavaf ederlerdi.

Resulullah Aleyhisselâm Arapların bu adetinden tiksinirdi. Onun için Peygamberimiz, hamamlardan çekininiz, demişti.

O zamanlar Arabistan'da hamam yoktu fakat Irak ve Suriye civarlarındaki şehirlerde hamamlar olurdu. Peygamberimizin bu sözüne karşı:

"Niçin hamama gitmeyelim? Hamamda yıkanıp temizleniyoruz." demişler, Peygamberimiz:

"Evet! Fakat yıkanırken örtününüz. İran'ı fethettiğiniz zaman orada hamamlara rastlayacaksınız. Oralara yıkanmaya gittiğiniz zaman vücudunuzu örtünüz." buyurmuştur. Peştamal kullanımı sünnet olmuştur.

Bazı kadınlar Hz. Ümmü Seleme'yi ziyarete geldiler. Hz. Ümmü Seleme, onların nereli olduklarını sordu ve kadınlar da Hıms'tan olduklarını söylediler.

Hz. Ümmü Seleme:

"Siz hamama gider ve orada yıkanır mısınız?" diye sordu.

Kadınlar şaşırdılar, fakat: "Hamam fena bir şey mi?" dediler.

Hz. Ümü Seleme: "Resulullah Aleyhisselâmdan şu sözleri duydum. Evinin haricinde soyunan bir kadından Cenab-ı Hakk hoşnut olmaz." dedi.

"Ebu Davud" Resulullah Aleyhisselâmın hamamda yıkanmanın aleyhinde olduğunu, yalnız erkeklere örtünmek şartıyla müsaade ettiğini, kadınlara ise müsaade etmediğini rivayet eder.

Peygamberimizin Azim ve Gayreti

Cenab-ı Hakk, Peygamberleri methederek onlar hakkında, azim sahibi Peygamberler demiştir. İslâm tarihi, Resulullah Aleyhisselâmın gayretle çalışmasına şahit bir abidedir.

Resulullah Aleyhisselâm; bütün Arabistan şirk içinde yüzdüğü sırada yalnız başına tevhid sancağını kaldırmış, yalnız başına savaşmıştı. Onun sesini boğmak isteyen düşman kuvvetleri onun vakur nübüvveti (onurlu peygamberliği) karşısında yok olmuşlardı.

On üç sene bu meşakkatlere, zulümlere karşı durmuş nihayet bir gün bu yalnız adam, yüz binlerce fedakâr ümmetini görerek, gözlerini yummuştu.

Mekke'nin ileri gelenleri Resulullah Aleyhisselâma karşı yaptıkları zulüm ve kötülüklerinden bıktıkları zaman ona, Arabistan'ın hükümdarlığını, memleketin hazinelerini ve bütün güzellerini vaat ederek yolundan dönmesini istemişler, bütün bu kandırıcı vaatlerin bir fayda vereceğini zannetmişlerdi.

Şüphesiz bu vaatler en metin bir insanı sarsar fakat Resulullah Aleyhisselâm, bütün bunlara tiksinerek bakmış, bütün bu kandırmalara karşı koymuştu. Bu müthiş şartlar içinde Ebû Talib kendisini, himayeden ayıracağını söylemiş, Resulullah Aleyhisselâm o zaman:

"Ey amca! Kureyş'in gücü yetse de güneşi bir elime kameri (ayı) bir elime koysa, ben yine hakikati ilândan ayrılmam!" buyurmuştu.

Bedir savaşında techizat eksik, silâhları kötü olan üç yüz Müslüman, Kureyş'in her şeyi mükemmel bin askeri ile karşılaştığı zaman Müslümanlar, Peygamberimizin etrafında toplanmışlar, onun yüce bir dağ gibi durduğunu görmüşlerdi.

Uhud savaşı sırasında ashap, düşmana hücum için karar vermişler, Resulullah Aleyhisselâm hemen zırhını giymiş ve hareket etmişti. Sonradan ashap tereddüte düşerek müdafaayı tavsiye ettikleri zaman Peygamberimiz:

"Hayır! Bir Peygamber zırhını giydi mi artık onu çıkarmaz." buyurmuştur.

Huneyn gazasında Hevâzen'in ok yağmuru karşısında ashabın birçoğu gerilemeye mecbur kalmış, Peygamberimiz az bir arkadaşıyla sonuna kadar sebat etmişti.

Peygamberimizin Yiğitliği

Peygamberimizin bu vasfı, onun bütün ahlâkî sıfatlarının esasını teşkil eder. Azim ve ikdam (gayretle sürekli çalışma), doğruluk, hak ve hakikati ilân gibi sıfatların hepsi bu sıfata dayanır.

Resulullah Aleyhisselâm binlerce tehlike karşısında kalmış fakat en az bir zayıflık göstermemiştir.

Birçok vak'aların kahramanı olan Hz. Ali der ki:

"Bedir'de savaş bütün şiddetiyle devam ediyorken biz, Peygamberimizin arkasına iltica etmiştik. Hepimizin en cesuru oydu. Düşman saflarına en yakın bir yerde o bulunuyordu."

Huneyn gazasında düşmanın hamlesi karşısında İslâm ordusu gerilemeye mecbur kalmıştı. Fakat Resulullah Aleyhisselâm yerinde sebat ettikten başka hayvanını sürekli ileri sürmüş, düşman her taraftan onu hedef tutmak istemişti. Bu savaşa katılan Bera'ya şu sözler sorulmuştu.

"Sen, o gün kaçanlar arasında mıydın?

Bera: "Evet, ben de geri çekilenler arasındaydım. Fakat şahadet ederim ki Resulullah Aleyhisselâm yerinden bir adım gerilemedi.

Savaş vahşi bir yangın gibi yayıldığı zaman hepimiz Resulullah Aleyhisselâmın etrafına sığındık. Onun yanında durmak en büyük cesaret sayılıyordu."

Sâbit oğlu Enes der ki:

"Bizlerden en cesurumuz Resulullah Aleyhisselâmdı.

Bir gün Medine'de düşmanın şehre girdiği duyulunca herkes müdafaaya hazırlandı fakat Resulullah Aleyhisselâm derhal hareket ederek tehlike mevkiine gitti. Atının eğerlenmesini beklemeden sırtına atlamış ve şehrin istilâya uğramış olduğu yere koşmuştu. Her tarafı dolaştıktan sonra geri dönerek, herkesi yatıştırmıştı.

Resulullah Aleyhisselâm, hiç kimseyi kendi eliyle öldürmemiştir. Peygamberimizin düşmanı olan Halef oğlu Übeyye, Bedir savaşında esir düşmüş fakat fidye karşılığında serbest bırakılmıştı. Übeyye Medine'den ayrılırken:

"Bir atım var, mısırla besliyorum. Ona binerek Muhammed (Aleyhisselâm) i öldüreceğim!" demiş.

Uhud günü Übeyye, bu atın üzerinde İslâm saflarını geçerek, Resulullah Aleyhisselâmın bulunduğu yere gelmişti. Herkes Übeyye'ye karşı yürümek istemiş fakat Peygamberimiz onları men ederek eline bir mızrak alıp Übeyye'ye karşı yürümüş, elindeki mızrağı Übeyye'nin boynuna dokundurur dokundurmaz Übeyye haykıra haykıra kaçmıştı. Übeyye'nin kaçtığını görenler:

"Ne oldu? Niye kaçıyorsun? Yaran pek hafiftir!" demişler, Übeyye:

"Doğru fakat bu yarayı Muhammed açtı!" demişti.

Peygamberimizin Ahde Vefası

Peygamberimizin bütün taahhütlerine riayetkârlığı onun sıfatlarından biridir. Onun düşmanları da onun bu sıfatını ikrar ederler.

Bizans imparatorunun, Ebû Süfyan'a sorduğu sorulardan birisi:

"Muhammed (Aleyhisselâm) verdiği söze hiç muhalefet etmiş midir?" tarzındaydı.

Ebû Süfyan, Resulullah Aleyhisselâmın bütün taahhütlerine sadık olduğunu söylemeye mecbur kalmıştı.

Hz. Hamza'nın katili Vahşi, Müslümanlar tarafından öldürülmemek için tebdili kıyafet kasabadan kasabaya iltica ediyordu. Vahşi, Tâif'de iken oradan Medine'ye gönderilen heyete karışmak istemiş fakat korkmuştu. Buna karşı Tâifliler, korkmamasını, Muhammed (Aleyhisselâm) elçileri öldürmez demişler ve Vahşi de Medine'ye gelerek Müslümanlığı kabul etmişti.

Ümeyye oğlu Safvan, Müslümanların can düşmanıydı. Mekke'nin fethi üzerine Safvan, Cidde'ye kaçmış, oradan da Yemen'e gitmek istemişti.

Veheb oğlu Amir, Resulullah Aleyhisselâma müracaat ederek Safvan'ın durumunu anlatmış; Peygamberimiz, Safvan'ın affedildiğini söylemiş ve bir emniyet alâmeti olarak ona sarığını göndermişti. Amir, Peygamberimizin sarığını Safvan'a götürmüş ve Safvan'da gelerek Peygamberimiz tarafından kabul olunmuş ve affedildiğini anlamıştı.

Ebû Râfi, Kureyş tarafından Medine'ye gönderilmiş bir elçiydi. Medine'de Resulullah Aleyhisselâmı gördükten sonra ona kalben bağlanarak Müslümanlığı kabul etmiş ve Medine'de kalmak istemişti. Resulullah Aleyhisselâm, onun bu arzusuna muvafakat etmemiş:

"Elçileri alıkoymak doğru değildir. Kalk, Mekke'ye git. Oraya vardıktan sonra bize gelmek istersen, gelebilirsin." buyurmuştu.

Ebû Râfi de kalkıp gitmiş ve sonra Medine'ye gelerek Müslüman olmuştu.

Hudeybiye barış hükümlerinden biri Mekke'den Medine'ye gidecek her Mekkeliyi Kureyş'e iade edilmesiydi.

Bu şartın kabul edildiği sırada Mekke'de kalan Müslümanlardan olan Ebû Cendel bir yolunu bulup kaçmış ve zincirler içinde Müslümanların yanına gelmişti. Bütün Müslümanlar bu manzaranın karşısında üzülmüşler ve Ebû Cendel'i iade etmek istememişler. Resulullah Aleyhisselâm:

"Sabret! Biz verdiğimiz sözden dönmeyiz. Cenab-ı Hakk sana kurtuluş temin edecektir." buyurmuştu.

Peygamberimiz, risaletten evvel Ebî Emsa oğlu Abdullah ile ticarî işler görmüştü. Bir gün bazı hesapları tesviye (ödeme kapatma) için bir yerde buluşmaya sözleşmişler, Abdullah bu sözü unutmuş, ancak üç gün sonra verdiği söz aklına gelince Peygamberimizin hâlâ beklemekte olduğunu görmüştü.

Peygamberimiz onu görünce: “Abdullah seni üç gündür burada bekliyorum.” demekle yetinmişti.

Bedir savaşı esnasında Resulullah Aleyhisselâma katılan Ebû Huzeyfe ile Ebû Hasel müşriklere karşı savaşmamak için söz vermişlerdi. Bu sebeple Peygamberimize gelerek olayı anlatmışlar, Muhacirin saflarına katılmak istediklerini ilâve etmişlerdi. Peygamberimiz, onlara:

“Hayır, verdiğiniz söze sadık olmalıyız. Biz ancak Allah’ın yardımını isteriz. O bize kâfidir.” buyurmuştu.

Peygamberimizin Takva Seferberliği ve Kanaatkârlığı

Resulullah Aleyhisselâm, son dakikasına kadar Peygamber olarak yaşamış, hiçbir dakika Peygamberliğin şanı olan sıfatlardan ayrılmamış, bütün ömrünü takva ve kanaat içinde yaşamıştır.

“Sahihî Buharî”nin beyanına göre Resulullah Aleyhisselâm irtihal ettiği anda giydiği elbisenin iki yaması vardı. Hâlbuki o zaman Suriye hududundan Aden’e kadar bütün Arabistan İslâm idaresi altına girmişti. Medine refah ve bereket içindeydi.

Resulullah Aleyhisselâmın risaleti, Hristiyanların yaptıkları terki dünya, ruhbaniyete yol açıyor ve bu sebeple Resulullah Aleyhisselâm ara sıra kıymetli elbiseler giyiyor, güzel yemekleri yiyordu. Fakat kendisi esas itibariyle dünya ziynetlerine heveskâr değildi. Peygamberimiz:

“Âdem oğlunun bu dünyada muhtaç olduğu şeyler şunlardır:

İkâmet edeceği mesken, giyeceği bir elbise, kendisini besleyecek yemek ve su.” buyururdu.

Hz. Âişe; Resulullah Aleyhisselâmın ayrıca saklanacak bir elbisesi bulunduğunu söyler.

Resulullah Aleyhisselâm ile ailesi günlerce yiyecek bulamazdı.

“Tirmizî” der ki: “Resulullah Aleyhisselâm ile ailesi üst üste aç kalırlar, yiyecek bulamazlardı. Bazen Resulullah Aleyhisselâmın evinde iki ay ateş yanmadığı olurdu.

Hz. Âişe bunu halka anlattığı zaman Zübeyr oğlu Urve şöyle demişti:

“O hâlde hayatınızı devam ettirmek için ne yapıyordunuz?” Hz. Âişe:

“Yalnız hurma ve su ile yetiniyorduk. Bazen komşular bize bir miktar süt gönderiyorlardı, onu içiyorduk.” dedi.”

Hz. Âişe der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm, Medine’de geçirdiği bütün müddet esnasında bir günde iki öğün yemek yememiştir.”

Hadisler ve muhaddisler, Resulullah Aleyhisselâmın Fedek ve Hayber’den ailesine yeterli mahsül aldığı söylemekte ve yazmaktadırlar. Bu sözler, yukarıda bahsettiğimize aykırı düşer. Hakikatte ikisi de doğrudur. Resulullah Aleyhisselâm bu araziden ailesine yetecek kadar mahsülü alıyordu fakat aldığı mahsulü her gün fakirlere, muhtaçlara veriyordu. Onun için hadis kitapları Resulullah Aleyhisselâmın düçar (uğramış) olduğu zaruretten (ihtiyaç halinden) bahsederler.

Mâlik oğlu Enes der ki:

“Bir gün Resulullah Aleyhisselâmı ziyarete gittim. Eliyle karnını oğuşturuyordu, sebebini sordum. Peygamberimiz, açlığını gidermek için böyle yaptığını söylemişti.”

Bir gün ashap açlıktan şikâyet etmişler, Peygamberimiz SAV, kuşağını gevşeterek karınları üzerinden iki taş çıkartmıştı.

Birçok defalar açlık yüzünden Resulullah Aleyhisselâmın sesi zayıflar, ashap da onun durumunu anlarlardı.

Ebû Talha evine giderek, karısına:

“Yiyecek bir şey var mı? Resulullah Aleyhisselâmın sesini zayıf gördüm. Bu da onun açlığını gösteriyor!” demişti.

Bir gün Resulullah Aleyhisselâm öğle üzeri evinden çıkmış, Ebû Eyyüb’ün evine doğru giderken Hz. Ebû-Bekr ile Hz. Ömer’e rastlamıştı ki üçü de açtılar. Resulullah Aleyhisselâm, Hz. Ebû Bekr ve Hz. Ömer, Ebû Eyyüb’e birlikte gittiler. Ebû Eyyüb, her gün Resulullah Aleyhisselâma süt ikram ederdi fakat o gün geciktiğinden dolayı sütü çocuklar içerek dağılmışlardı. Ebû Eyyüb’ün karısı Resulullah Aleyhisselâmı görünce karşılamış, Peygamberimiz, Ebû Eyyüb’ün nerede olduğunu sormuş, karısıda onun vahaya çıktığını söylemişti. Vaha yakın olduğu için Ebû Eyyüb’e haber gönderilmiş ve o da selâm vererek gelmişti.

“Ya Resulullah! Bu vakit uğramazdınız! Hayrola!” demiş, Resulullah Aleyhisselâm da durumu anlatmıştı.

Ebû Eyyüb hemen koşarak bir salkım hurma getirmiş ve et tedarik etmek için de bir keçi kesmiş ve onun etini hazırlamıştı. Resulullah Aleyhisselâm sofraya oturunca bir miktar et ve ekmek alarak Hz. Fâtıma’ya göndermişti:

“Kızım birkaç gündür açtır.” demişti.

Resulullah Aleyhisselâm evine döndüğü zaman eşine yiyeceğin olup olmadığını sorar, olumsuz cevap alınca oruca niyet ederdi.

Peygamberimizin Düşmanlarını Affı

İnsanların yaratılışında nadir bulunan sıfatlardan biri, onun düşmanlarına karşı anlayış göstermesi ve affetmesidir.

Resulullah Aleyhisselâmın bu sıfatı ile meşhurdur.

Resulullah Aleyhisselâm, kendisine yapılan bütün hataların, bütün hakaretlerin ve mezalimin intikÂmını alabileceği en büyük fırsat Mekke’nin fetih günüydü. Hâlbuki kendisi o gün bütün düşmanlarını affetmiş ve serbest bırakmıştı.

Peygamberimizin sevgili amcası ve İslâmın en büyük kahramanlarından Hz. Hamza’yı hunharca katleden Vahşi, Mekke’nin fethi üzerine Tâif’e kaçmış ve Tâif’in teslimi üzerine de Tâif heyetine karışarak İslâmiyeti kabul etmiş, Resulullah Aleyhisselâm, ona sadece; gözüme gözükme, bana amcamı hatırlatıyorsun, demişti.

Hz. Hamza’nın karnını deşerek onun ciğerini parçalayan Hind, Peygamberimizin karşısına yüzü örtülü gelerek İslâmiyeti kabul etmekle affını temin etmek istemişti. Resulullah Aleyhisselâm onu tanımış fakat tanıdığını belli etmemişti.

Resulullah Aleyhisselâmın bu hareketi Hind’in üzerinde öyle bir etki bırakmıştır ki Hind:

“Bugüne kadar benim gözümde en iğrenç çadır senin çadırındı fakat bugün senin çadırından daha sevimli bir çadır göremiyorum!” demişti.

İslâm düşmanı Ebû Cehl’in oğlu İkrime, İslâmiyeti kabulden evvel babası gibi Peygamberimizin en büyük düşmanlarından biriydi. O da Mekke’nin fethi üzerine Yemen’e kaçmıştı. İkrime’nin eşi Müslümanlığı kabul ederek onu takip etmiş ve bularak Resulullah Aleyhisselâmın yanına getirmişti.

Resulullah Aleyhisselâm, onu görmekten memnun olmuş, onu karşılamış ve o da Müslümanlığı kabul etmişti.

Müşriklerin reislerinden Ümeyye oğlu Safvan, Mekke’nin fethinde kaçmış ve onu Peygamberimizin yanına Veheb oğlu Âmir getirdiğinde iki ay izin istemişti. Peygamberimiz, Safvan’a, isterseniz dört ay yalnız kalınız, cevabını vermişti ve sonra Safvan kendi arzusu ile İslâmiyeti kabul etmişti.

El Esved oğlu Hebbar, Mekke’den Medine’ye Hicret sırasında Peygamberimizin kızı Zeyneb’i devesinden düşürmüş, hamile olan Zeyneb de çocuğunu düşürdüğü için bir

müddet sonra vefat etmişti. Hz. Zeyneb'in katili olan Hebbar da İran'a kaçmak istemiş fakat Resulullah Aleyhisselâmın kapısına giderek:

"İran'a kaçacaktım! Senin lütfu keremin, hilmin ve affın beni men etti. Benim hakkımda duyduklarının hepsi de doğrudur. Zulmümü itiraf ederim. Bugün İslâmiyeti kabul için geliyorum." dedi.

Resulullah Aleyhisselâm, onu affetti.

Peygamberimizin savaşlarında Ebû Süfyan'ın ne kadar müthiş bir İslâm düşmanı olduğunu gösterir. Müslümanların, gayrimüslimlerle giriştikleri bütün savaşlar, hemen hemen onun tarafından hazırlanmıştı.

Mekke'nin düşmesi anında Ebû Süfyan, Müslümanlar tarafından esir alınmış ve Hz. Abbas'ın eliyle Resulullah Aleyhisselâmın huzurunu getirilmişti. Resulullah Aleyhisselâm, Ebû Süfyan'ı kabul etti.

Hz. Ömer, onun kellesini uçurma azmindeydi fakat Peygamberimiz, Hz. Ömer'i bundan men etti. Hatta bununla da yetinmeyerek Ebû Süfyan'ın evinin emniyetini ilân etti.

Acaba hiçbir fatih, düşmanlarına bu şekilde muamele eder mi?

Her kabilenin İslâmiyeti kabul ettiği sıralarda yalancı Museyleme'yi yetiştiren Benî Hânife, Müslümanlara karşı gelmek istemiş fakat kabile reisi Esal oğlu Temâme, Müslümanların eline düşmüş ve mescidde bağlanmıştı.

Resulullah Aleyhisselâm ona bakmış:

"Benden ne bekliyorsun?" buyurmuştu. Temâme:

"Muhammed (Aleyhisselâm), beni öldürecek olursan ölüme müstehak bir adamı öldürmüş olursun. Fakat bana büyük iyilik gösterirsen beni ağır bir minnete sokarsın. Bir fidye istiyorsan istediğini vermeye razıyım." dedi.

Resulullah Aleyhisselâm biraz düşündü. Ertesi günü ona yine aynı soruyu sordu, Temâme de aynı cevabı verdi.

Bunun üzerine Peygamberimiz, Temâme'nin serbest bırakılmasını emretti. Temâme mescitten çıkarak bir ağacın arkasında yıkandı ve sonra dönerek, Resulullah Aleyhisselâma:

"Ya Resulullah! Yemin ederim ki dünyada en çok nefret ettiğim adam sendin! Fakat bugün en sevdiğim adam sensin! Eskiden tiksindiğim senin dinindi fakat şimdi canımdan fazla sevdiğim din, senin dinindir. Eskiden hiç görmek istemediğim şehir, bu şehirdi. Bugün içinden ayrılmak istemediğim şehir bu şehirdir." dedi.

Peygamberimizin, Kureyş elinde düçar olduğu işkenceleri tekrar bahsetmeye gerek yoktur. Resulullah Aleyhisselâm ve ailesi Ebû Talib yanında üç sene esir edilmiş, onun hariçten bir buğday tanesi bile tedarik etmesine imkân verilmemiştir. Çocuklar ağladıkça, dışarıda Kureyşliler güler ve oynarlardı.

Bunun karşılığı olarak Resulullah Aleyhisselâmın Kureyş'e karşı nasıl muamele ettiğini anlattık.

Mekke'nin yiyeceği Yemâme'den geliyordu. Biraz yukarıda Yemâme Reisi Esal oğlu Temâme'den bahsettik. İslâmiyeti kabul ettikten sonra Mekke'ye geldiği zaman Mekkeliler onunla alay etmişler o da Resulullah Aleyhisselâm izin vermedikçe Mekke'ye zahire göndermemeye yemin etmişti. Bu durum, Mekke'de kıtlık meydana getirmişti. Mekkeliler, Resulullah Aleyhisselâma müracaat ederek durumu bildirmişlerdi. Peygamberimiz onlara acımış ve Temâme'ye bu muhasaranın kaldırılmasını emretmişti.

Peygamberimizin Müşriklere – Putperestlere Muamelesi

Tarih ve hadis kitapları, Resulullah Aleyhisselâmın, müşriklere karşı nasıl halimâne ve nazikâne muamele ettiğini gösteren birçok olayları kaydeder.

Avrupalı yazarların bütün bu olayların, İslâmiyetin zayıf olduğu zamana rastladığını, o zaman müşriklere karşı nezaket ve lütuf ile hareket etmekten başka çareleri olmadığını söylerler.

Biz de buna karşı Müslümanların yükselme devrinde düşmanları ayaklar altına serili iken onlara gösterdikleri muameleyi anlatacağız.

Ebu Basratül Gıfarî der ki:

"Müşrik olduğum sıralarda Resulullah Aleyhisselâma misafir oldum. Geceleyin kalkıp bütün keçileri sağdım. Sütleri sağarak içtim. Böylece Peygamberi ve ailesini aç bıraktım. Fakat Peygamber bana bir şey söylemedi."

Ebû Hüreyre der ki:

"Müşriklerden biri Resulullah Aleyhisselâma misafir oldu. Kendisine süt ikram olundu ve onu içti. Bir kere daha ikram olundu onu da içti. Bir kere daha ikram olundu yine içti. Böylece kendisine yedi kere ikram olunan sütü içti.

Resulullah Aleyhisselâmın ikramı karşısında duygulanan müşrik ertesi günü Müslüman oldu."

Ebû Hüreyre'nin annesi müşrikti fakat Medine'de oğlu ile beraber yaşıyor, cehaleti dolayısıyla Resulullah Aleyhisselâmın aleyhinde bulunuyordu.

Bir gün Ebû Hüreyre durumu Resulullah Aleyhisselâma bildirdi. Resulullah Aleyhisselâm ona hiddetleneceğine tam tersi onun hidayeti için dua etti.

Resulullah Aleyhisselâmın ev işlerine Bilâl-i Habeşi bakardı. Resulullah Aleyhisselâmın eline ne geçerse Bilâl tarafından saklanır, Bilâl'in yanında para yoksa çarşıdan öte beriyi veresiye alır, eline para geçtiği zaman borcunu öderdi.

Bir gün Bilâl çarşıdan geçerken bir müşrike rastgeldi. Müşrik onu çağırdı ve veresiye bir şey alacaksan benden al dedi, Bilâl de kabul etti ve ondan aldı. Birkaç gün sonra Bilâl ezan okumaya hazırlanıyorken müşrik tacir birkaç tacirle beraber geldi:

"Ey zenci!" diyerek seslendi. Bilâl:

"Buradayım." dedi. Tacir:

"Şayet dört gün zarfında borcunu ödemezsen sana keçilerimi sürdüreceğim." dedi.

Bilâl yatsı namazından sonra Peygamberimizin yanına gitti ve durumu anlattı. Sonra:

"Borcumu ödemek için hiç param yok. Müsade et de bir yere gideyim, param olduğu zaman geleyim." dedi.

Resulullah Aleyhisselâm bir şey demedi. Bilâl elbisesini, ayakkabısını ve kalkanını başının ucuna koydu, uyudu.

Sabahleyin uyandığında Resulullah Aleyhisselâm onu çağırttı. Peygamberimizin kapısında dört deve bekliyordu. Resulullah Aleyhisselâm, Bilâl'e:

"Bu dört deve Fedek'ten geliyor." buyurdu.

Bilâl de hemen develerin buğdaylarını çarşıya götürdü, sattı ve borcunu verdi.

Bu hadise, Fedek'in fethinden sonra yani Hicretin yedinci senesinde vukuû bulmuştur.

Peygamberimizin Fukara ve Yoksullara Merhameti

Resulullah Aleyhisselâm fakir olanlarla, zenginlerden daha fazla ilgilenir; zayıflıklarını, yoksulluklarını unutturacak şekilde muamelede bulunur. Onları her zaman hoşnut ederdi.

Bir gün bu yoldan az bir ayrılış yapınca Cenab-ı Hakk'tan bir ihtar gelmişti.

Resulullah Aleyhisselâm bir gün Kureyş reisleriyle oturuyor, onlara İslâmiyeti anlatıyordu. Tam bu sırada fakir ve âmâ bir Müslüman olan Ümmü Mektum gelmiş, o da konuşmaya katılmak için oturmuştu.

Resulullah Aleyhisselâm, Ümmü Mektum'a önem vermeyerek Kureyş reisleriyle konuşmaya devam ederek bu katı yürekli Kureyşlileri yola getirmeyi ümit etmişti. Fakat Cenab-ı Hakk zengin ve nüfuzlu reislere gösterilen imtiyazlı muameleden hoşnut olmayarak şu ayeti gönderdi.

Abese sûresi, ayet 1-20:

بِسْــــــــــــــــمِ اِللهِالرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

عَبَسَ وَتَوَلّٰىۙ ﴿١﴾اَنْ جَٓاءَهُ الْاَعْمٰىۜ ﴿٢﴾وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكّٰىۙ ﴿٣﴾اَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرٰىۜ ﴿٤﴾اَمَّا مَنِ
اسْتَغْنٰىۙ ﴿٥﴾فَاَنْتَ لَهُ تَصَدّٰىۜ ﴿٦﴾وَمَا عَلَيْكَ اَلَّا يَزَّكّٰىۜ ﴿٧﴾وَاَمَّا مَنْ جَٓاءَكَ يَسْعٰىۙ ﴿٨﴾وَهُوَ يَخْشٰىۙ ﴿٩﴾فَاَنْتَ
عَنْهُ تَلَهّٰىۚ ﴿١٠﴾كَلَّٓا اِنَّهَا تَذْكِرَةٌۚ ﴿١١﴾فَمَنْ شَٓاءَ ذَكَرَهُۢ ﴿١٢﴾ فٖي صُحُفٍ مُكَرَّمَةٍۙ ﴿١٣﴾مَرْفُوعَةٍ مُطَهَّرَةٍۙ
١٤﴾بِاَيْدٖي سَفَرَةٍۙ ﴿١٥﴾كِرَامٍ بَرَرَةٍۜ ﴿١٦﴾ قُتِلَ الْاِنْسَانُ مَٓا اَكْفَرَهُۜ ﴿١٧﴾مِنْ اَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُۜ ﴿١٨﴾مِنْ نُطْفَةٍۜ﴿
خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُۙ ﴿١٩﴾ثُمَّ السَّبٖيلَ يَسَّرَهُۙ ﴿٢٠

1. Yüzünü ekşitip başını çevirdi.

2. Görme engelli o kişi geldi diye.

3. Ama (ey Peygamber!) Sen nereden bileceksin, belki o kendini arındıracaktı.

4. Yahut o bir öğüt alacak, bu öğüt kendisine fayda verecekti.

5-6. Sen ise kendini her bakımdan ihtiyaçsız görenle ilgileniyorsun.

7. Onun arınmamasından sen sorumlu tutulmayacaksın ki!

8-10. Gönlünde Allah korkusu taşıyarak koşup sana geleni umursamıyorsun!

11. Hayır! Şüphesiz bu âyetler birer öğüttür.

12. Dileyen ondan öğüt alır.

13. O, mukaddes sayfalardadır;

14. Yüce makamlara kaldırılmış, tertemiz sayfalarda.

15-16. Seçkin ve erdemli elçilerin ellerinde.

17. Kahrolası o insan! Ne kadar da inkârcı!

18. (Bir düşünse) Allah onu neden yarattı?

19. Bir spermden yarattı da ona şekil verdi.

20. Sonra ona yolu kolaylaştırdı.

Bu fakir adamlar, İslâmiyete ilk giren insanlardır. Kureyş reisleri bunlarla alay ederler, Resulullah Aleyhisselâm onlarla birlikte savaşa gittikçe her türlü hakarete uğrarlardı. Kur'an, Kureyş'in bu hakaretlerine işaret ederek onların ve bizim aramızda Allah'ın lütfuna nail olan bunlar mı, dediklerini kaydeder.

Ebî Vakks oğlu Sâid biraz mağrur idi. Kendisini fakirlerin üstünde sayardı. Resulullah Aleyhisselâm bir gün ona:

“Sizin nail olduğunuz nusret ve bereket bu fakirlerin eseri, çalışmalarıdır. Siz bu yoksul insanlara borçlusunuz.” buyurdu.

Resulullah şöyle dua ederdi:

“Ya Rabbi! Beni fakir yaşat, hayattan fakir olarak ayrılayım. Kıyamet günü beni fakir olarak haşır ve neşir et.”

Hz. Âişe, Resulullah Aleyhisselâma bunun sebebini sordu. Peygamberimiz:

“Çünkü fakirler herkesten evvel cennete girer.” diyerek devam etti:

“Âişe, kapına gelen fakir bir adamı reddetme. Ona hiç olmazsa kuru hurma ver. Âişe, fukarayı sev, onlar senin kalbine yakın ve aziz olsunlar ki Cenab-ı Hakk da seni sevsin ve seni kendisine yaklaştırsın.”

Bir gün bazı fakir Müslümanlar, Resulullah Aleyhisselâma gelerek:

“Ya Resulullah, zenginler ahiret sevabına geçtiklerine emindirler. Çünkü bizim gibi ihlas ile ibadet ettikleri gibi paralarıyla sadakalar veriyorlar, sevap kazanıyorlar. Biz ise bunu yapamıyoruz.” dediler. Peygamberimiz:

“Sizi zenginlere ulaştıracak, onlarla müsavi kılacak hatta onların ilerisine götürecek bir şey söyleyeyim mi?” buyurdu.

“Aman ya Resulullah!” dediler. Peygamberimiz:

“Her namazın sonunda otuz üçer defa *SÜBHÂNALLAH, ELHAMDÜLİLLAH, ALLAHÜ EKBER* okuyunuz.” buyurdu.

Birkaç gün sonra bu cemaat yine Peygamberimize gelmiş:

“Ya Resulullah, onu da öğrendiler, okuyorlar.” dediler. Peygamberimiz:

“Bu, Allah’ın lütfudur, onu dilediğine ihsan eder.” buyurdu.

Zengin Müslümanlardan toplanan zekât oranın yerli fukarasına dağıtılıyordu. Peygamberimizin ashabı bu kaideye o kadar riayet ederlerdi ki başka yerden topladıkları zekâtı Medine’ye getirmezlerdi.

Peygamberimizin Hasımlarına Yardımı

Katilleri af, en müthiş düşmanlara tahammül gibi sıfatlar ancak Resulullah Aleyhisselâmın hayatında tesadüf olunur.

Kureyş müşrikleri Peygamberimizi Hicret gecesi öldürmeyi kararlaştırmışlar, evini kuşatmışlardı. Resulullah Aleyhisselâm bu hainlere ceza vermedi. Belki onun o zaman bunlara hak ettikleri cezayı vermek için kudreti yoktu fakat Mekke'nin fethi anında bütün bu suikastçılar onun ayaklarına kapanmışlardı. Bunların hepsi ceza görecekleri yerde affedilmişlerdi.

Hicret günü Kureyş, Resulullah Aleyhisselâmı ölü veya diri getirecek kişiye yüz deve vaadetmişti. Cu'şum oğlu Sürâka, Resulullah Aleyhisselâmı takip ederek onu yakalamak istemiş, nihayet Peygamberimizden emniyet seneti alarak dönmüştü.

Veheb oğlu Amir, Peygamberimizin en büyük düşmanlarındandı. Müşrikler, öldürülen Kureyş reislerinin intikÂmını almak istedikleri zaman Savfan, Peygamberimizi öldürmek için Amir'i göndermiş, Amir kılıcını zehirleyerek Medine'ye girmiş fakat halk onun hâlinden korkmuştu. Hz. Ömer, Amir'e kötü muamele yapmak istemiş fakat Peygamberimiz, onu bundan men ederek Amir'i çağırtmış ve amacını onun yüzüne söyleyince Amir titremeye başlamıştı. Peygamberimiz, Amir'e karşı yine de kötü muamelede bulunmamıştı.

Bunun üzerine Amir, Müslüman olmuş ve Mekke'ye dönerek İslâmiyeti neşre çalışmıştır.

Bir defa adÂmin biri Resulullah Aleyhisselâmı öldürmek istemiş fakat ashap tarafından yakalanarak Peygamberimizin huzuruna getirilmişti. Suçlu, Peygamberimizi görünce korkmuş, Peygamberimiz, ona:

"Korkma! Sen, beni öldürmek istesen de öldüremezsin." buyurmuştu.

Mekke'nin fethi günü seksen düşman gizlice Tenim dağından inerek Peygamberimizi öldürmeyi tasarlamışlar fakat hepsi yakalanmışlardı. Peygamberimiz bunların hiçbirine dokunmamış ve hepsini affetmişti.

Kur'an-ı Kerim, bu olayı, **Feth sûresi, 24'üncü ayet**inde işaret ediyor.

بِسْــــــــــــــمِ اِللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْۜ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيراً ﴿٢٤﴾

"O, Mekke'nin göbeğinde, sizi onlara karşı üstün kıldıktan sonra, onların ellerini sizden, sizin ellerinizi onlardan çekendir. Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görmektedir."

Hayber'de bir Yahudi kadını, Peygamberimizi zehirlemek istemiş, Peygamberimiz şüphelenerek onun hazırladığı yemeği yememişti. Yahudiler yaptıkları suçu itiraf ettiler ve Peygamberimiz bunları affetti. Fakat ashaptan biri bu hazırlanan zehirli yemekten

ölünce Resulullah Aleyhisselâm kısas kanununa göre zehirli yemeği hazırlayan Yahudi kadını idama mahkum etti.

Hâlbuki Resulullah Aleyhisselâm kendiside o yemekteki zehirden bütün hayatı boyunca ızdırap çekmiştir.

Peygamberimizin Düşmanlarına Duası

Bir insan için tabii olan şey düşmanlarını lânetlemesidir ama Resulullah Aleyhisselâm bu seviyenin çok üstündedir. Peygamberler, kendilerine saldıranları affederler. Resulullah Aleyhisselâm ve ashabın bütün çektiklerini burada tekrara gerek yoktur.

Ashaptan El Ers oğlu Habbab, Resulullah Aleyhisselâma gelerek düşmanlarını lânetlemesini istemiş fakat Peygamberimiz bu istekten üzüntü duymuştur.

Diğer taraftan ashaptan başka kişilerin de aynı istekleri olmuş ve Resulullah Aleyhisselâm:

"Ben lânet okumak için değil, âleme rahmet olmak için gönderildim." buyurmuştur.

Resulullah Aleyhisselâmı, Ebû Talib yanında üç sene muhasara eden Kureyş, kıtlığa ve susuzluğa uğradığı zaman Resulullah Aleyhisselâma gelerek:

"Ya Muhammed (Aleyhisselâm), milletin helâk oluyor, milletine acı da kurtulması için Allah'a yalvar." dediğinde Resulullah Aleyhisselâm ellerini kaldırarak dua etmiş, Cenab-ı Hakk da onun duasını kabul etmiş, Kureyş helâk olmaktan kurtulmuştu.

Uhud savaşı esnasında düşmanlar, Peygamberimizin üzerine taş ve ok yağdırmışlar, dişini kırmışlar, alnını yarmışlardı. Fakat buna karşı Peygamberimiz:

"Ya Rab! Kavmime hidayet et. Çünkü bilmiyorlar!" mukabelesinde bulunmuştu.

Tâifliler, Resulullah Aleyhisselâm ile alay etmişler, onu kabul etmemişler, ayaklarını yaralamışlardı. Buna rağmen karşı tarafı izzetten Peygamberimize, istersen şu dağı üzerlerine yıkayım, nidası geldiği zaman:

"Hayır! Ya Rabbi, belki bunların evlâtları sana ibadet ederler." demişti.

Bu olaydan on iki sene sonra Tâifliler, Resulullah Aleyhisselâma mancınık atmışlar, ashap da Tâiflilerin lânetlenmesini istemiş, Peygamberimiz ellerini kaldırarak:

"Ya Rabbi! Tâif'i irşat et ve bize kat!" dedi.

Cenab-ı Hakk, onun duasını kabul etmiş, Tâif heyeti Medine'ye gelerek İslâmiyeti kabul etmişti.

Dos, Yemen kabilelerindendi. Dos reisi, İslâmiyeti ta başından kabul etmiş ve kabilesini de Müslümanlığa davet etmiş fakat başarılı olamamıştı. Dos reisi çalışmalarının boşa gitmesinden üzgün olarak Resulullah Aleyhisselâma gelerek kabilesini lânetlemesini istemiş, Peygamberimiz:

"Ya Rabbi! Dos'u hidayete mahsar ile onu bize kat!" buyurmuştu.

Ebû Hüreyre'nin annesi puta tapardı. Kendisini irşat için bütün girişimler bir sonuç vermemişti. Bir gün Ebu Hüreyre, Peygamberimizi dinledikten sonra ona dil uzatmaya başlamış, Ebû Hüreyre sıkılarak gözleri yaşarmış ve ağlamıştı. Resulullah Aleyhisselâm ellerini kaldırarak Ebû Hüreyre'nin annesi için dua etmiş, Ebû Hüreyre sevinerek evine dönmüştü. Annesi evinin kapısını kapamış, yıkanıyordu. Kadın yıkandıktan sonra oğlu ile birlikte Resulullah Aleyhisselâmın yanına gitmiş ve Müslüman olmuştu.

Übeyy oğlu Abdullah hayatı boyunca münafık kalmış ve Müslümanlara kötülük etmek için hiçbir fırsatı kaçırmamıştı. Abdullah, düşmanla muharebe eder, muharebe esnasında adamları ile birlikte savaştan kaçar, Hz. Âişe gibi tahir bir eşin şerefine karşı iftirada bulunur fakat bütün bunlara rağmen af ile karşılanırdı.

Übeyy oğlu Abdullah öldüğü zaman Resulullah Aleyhisselâm onun masharı mağfiret olması için dua etmiş, Hz. Ömer, siz bu adama nasıl dua ediyorsunuz, demiş; Peygamberimiz şu cevabı vermişti:

"Ömer bu meseleyi bırak!"

Fakat Hz. Ömer ısrar etmişti. Peygamberimiz:

"Bana bu adam için yetmiş kere dua etsen, duan kabul olunur denilse ben de muhayyer bırakırsam onun affı için yetmiş kere duayı tercih ederdim." buyurmuştu.

Peygamberimizin Çocuklara Karşı Olan Muhabbeti

Resulullah Aleyhisselâm çocuklara karşı çok şefkatliydi. Kendisi yolda rastladığı çocukları alır, devesine bindirir, onları sevindirirdi. Çocuklara olan sevgisinden dolayı onlara rastladığında selâmlardı.

Bir gün Sâid oğlu Hâlid, Resulullah Aleyhisselâmı ziyarete gitmiş kızını da beraberinde götürmüştü. Resulullah Aleyhisselâm, onu Habeş dilinde güzel anlÂminda olan Sente diye çağırırdı. Çünkü Hâlid'in kızı Habeşistan'da doğmuştu. Çocuk, Resulullah Aleyhisselâmla oynamış, onun mührü nübüvvetini okşamış, babası da onu bu hareketinden men etmek istemiş fakat Peygamberimiz çocuğun serbest bırakılmasını söylemişti.

Bir gün Resulullah Aleyhisselâma bir çok kumaş parçaları hediye edilmişti. Bunlardan bir kısmının kenarları işlenmişti. Resulullah Aleyhisselâm:

"Bunu kime vereyim?" diye sormuş, herkes de susmuştu.

Resulullah Aleyhisselâm, Hâlid'in kızını çağırmalarını söylemiş ve bunları ona vererek çocuğu sevindirmişti.

Resulullah Aleyhisselâmın âdeti turfanda meyveleri en küçük çocuklara vermekti. Kendisi çocukları sever, okşar ve öperdi.

Bir gün bir çocuğu severken bir Bedevî gelmiş, ona:

"Siz çocukları seviyorsunuz. Benim on torunum olduğu hâlde bir defa bile kucağıma alıp sevmedim." demiş. Peygamberimiz:

"O hâlde Cenab-ı Hakk seni şefkatinden mahrum etmiş!" buyurmuştu.

Hicret esnasında Medine'ye giriyorken Ensarın kızları Peygamberimizi karşılamaya çıkmışlar ve güzel sözlerle karşılamışlardı. Peygamberimiz çocukları okşamış:

"Beni seviyor musunuz?" diye sormuş, onlar da:

"Seviyoruz!" demişlerdi. Resulullah Aleyhisselâm:

"Ben de hepinizi severim." buyurmuştu.

Peygamberimizin Kölelere Muhabbeti

Resulullah Aleyhisselâm bilhassa kölelere şefkat gösterir, bunlar sizin kardeşlerinizdir, onlara yediğinizden yediriniz, giydiğinizden giydiriniz, buyururdu.

Resulullah Aleyhisselâma bir köle düştüğünde onu derhal azat ederdi. Fakat bu köleler Resulullah Aleyhisselâma öyle bağlanırlardı ki Peygamberimizle yaşamayı aileleriyle, kabileleriyle yaşamaya tercih ederlerdi.

Hârise oğlu Zeyd bir köleydi ve Peygamberimiz tarafından azat edilmişti. Zeyd'in babası oğlunu alıp götürmeye gelmiş fakat Resulullah Aleyhisselâmın arkadaşlığını, ana, baba ocağına tercih etmişti.

Resulullah Aleyhisselâm, Zeyd'in oğlu Usâme'yi o kadar çok severdi ki kendi eliyle onun elini, yüzünü yıkardı.

Köleler, kendilerinin köle diye çağrılmasına üzülüyorlar, kalben kırılıyorlardı. Resulullah Aleyhisselâm, onlara köle denilmesini yasaklamış ve kölelere, evlâdım, cariyelerim, kızım denilmesini emretmişti.

Resulullah Aleyhisselâm, köle ve cariyelerin istirahat ve rahatlarıyla o kadar ilgileniyordu ki ölüm yatağında bile köleler hakkında:

"Allah'tan korkunuz!" buyurmuştu.

Ebû Zerr, ashabın eskilerindendi. Resulullah Aleyhisselâm, onun doğruluğunu takdir ederdi. Bir gün Ebû Zerr, nasıl olmuşsa bir köleyi azarlamış, köle de Resulullah Aleyhisselâma şikâyet etmiş. Resulullah Aleyhisselâm, Ebû Zerr'i sorgulamış:

"Sen hâlâ cahiliye zamanının izlerini taşıyorsun! Bu köleler sizin kardeşlerinizdir. Şayet onlar, sizin arzunuza göre hareket etmiyorlarsa onları terk ediniz.

Fakat Allah'ın mahlûkatını bunaltmayınız. Onlara yediğiniz yemekten, giydiğiniz elbiseden giydiriniz. Onlara tahammüllerinden fazla iş vermeyiniz. Fazla iş verdiğinizde de onlara yardım ediniz." buyurmuştu.

Bir kere Ebû Mes'ud Ensarî kölesini dövüyordu. Ardından, "Allahın sizin üzerinizdeki hükmü, sizin kölelerinizin üzerindeki hükmünden daha fazladır", denildiğini işitti. Hemen Resulullah Aleyhisselâmı gördü ve:

"Ben bu köleyi azat ettim." dedi. Resulullah Aleyhisselâm:

"Böyle yapmasaydın muhakkak Cehennem ateşine düçar olurdun." buyurdu.

AdÂmin biri Resulullah Aleyhisselâma gelmiş:

"Bir kölenin suçunu kaç kere affedeyim?" diye sormuştu.

Resulullah Aleyhisselâm sustu. Adam sorusunu tekrarladı. Resulullah Aleyhisselâm yine sustu. Adam sorusunu tekrar sordu. Peygamberimiz:

"Her gün yetmiş kere affediniz!" buyurmuştu.

Resulullah Aleyhisselâmın zamanında yedi kişilik bir ailenin bir cariyesi vardı ve bir kere aile efradından biri bu cariyeye bir tokat atmış. Resulullah Aleyhisselâm bundan haberdar olmuş ve cariyenin azat edilmesini emretmişti.

Araplar kölelerini cariyeleriyle evlendirirler, sonra onları zorla ayırırlardı. Bir defa böyle bir olay meydana gelmiş köle, Resulullah Aleyhisselâma müracaat ederek efendisini şikâyet etmişti. Resulullah Aleyhisselâm minbere çıktı ve şu sözleri söyledi:

"Köleleri eşlerinden ayırmak istiyorsunuz. Bu konuda efendilerinin hiçbir hakkı yoktur. Hak, eşinindir."

Peygamberin kölelere gösterdiği rahmet ve şefkat eseri olarak müşriklerin köleleri ona gelir, ona iltica eder o da onları serbest bırakırdı.

Resulullah Aleyhisselâmın eline ganimet düştükçe kölelerin hissesini verirdi. Yeni azat edilen kölelerin müstakil bir hayat sürmek için sermayeleri bulunmadığı için Resulullah Aleyhisselâm, onlara eline geçen parayı verir, onlar da onunla çalışırlardı.

Peygamberin Kadınlara Hüsnü Muamelesi

İslâmiyetten evvel kadınların gördükleri muamele çok fenaydı. Bundan doılayı kadınların hakkını tanıyan din İslâmiyettir. Kadınları hürmet ve itibar bakımından erkeklerin mertebesine çıkaran ilk ahkâm İslâm ahkâmıdır. Resulullah Aleyhisselâmın hayatında kadınlara gösterilen muameleden bahsetmek gerekir.

Hz. Ömer der ki:

“Biz Mekke’de kadınlara hor bakardık. Fakat Medine’de kadınların daha iyi vaziyette olmaları onlara hiçbir hak tanımıyordu. Resulullah Aleyhisselâm, kadınların hak ve menfaatini ilân ve topluma örnek olması için kadınlara hürmet ve saygı göstermek için kadınların seviyesini yükseltmiştir.

Peygamberin etrafında daima erkekler toplandığı için kadınlar, Resulullah Aleyhisselâma öğrenmek istediklerini soramıyorlardı. Bunun için kadınlar, Resulullah Aleyhisselâma müracaat etmişler ve kendilerine bir gün ayırmasını istemişlerdi.

Resulullah Aleyhisselâm bu müracaatı kabul etmiş ve kadınlara bir gün ayırmıştı.

Amis kızı Esma Habeşistan’a Hicret eden Müslüman kadınlardandı. Esma’da diğer Müslümanlarla beraber Hayber’in fethi esnasında geri döndü. Bir gün Esma, Hz. Hafsa’yı ziyaret etmiş, Hz. Ömer’i de orada görmüştü.

Hz. Ömer, gelenin kim olduğunu sormuş, adını öğrenince de; Habeşistan Muhacirlerindendir, demiş ve sonra da şu sözleri ilâve etmişti:

“Biz, sizden evvel Hicret ettik. Bizim, Resulullah Aleyhisselâm üzerinde sizden fazla hakkımız vardır.” demişti. Hz. Ömer’in bu sözleri Esma’yı hiddetlendirmiş, o da:

“Siz, herkesi doyuran Resulullah Aleyhisselâmın yanında kaldınız. Biz ise uzaklara gittik. Yabancılar arasında yaşadık. Daima can tehlikesi geçirdik.”

Konuşmalar devam ederken Peygamberimiz geldi ve Esma, Hz. Ömer’in söylediklerini Peygamberimize anlattı. Peygamberimiz, Esma’nın ne cevap verdiğini sordu. Esma da verdiği cevabı söyledi. Resulullah Aleyhisselâm:

“Benim üzerimde sizden fazla hakkı yoktur. Ömer ile arkadaşları bir kere Hicret etti. Hâlbuki siz iki kere Hicret ettiniz.” buyurmuştu.

Bu hâl duyulduğu zaman Habeş Muhacirleri, Esma’nın etrafında toplanmaya, Resulullah Aleyhisselâmın ona ne söylediğini birbirlerine anlatmaya başladılar. Esma:

“Resulullah Aleyhisselâmın bu sözleri kadar bu Muhacirleri sevindiren bir şey olmamıştı.” demişti.

Enes'in teyzesi Ümmü Harem, Peygamberimizin de sütannesi tarafından teyzesiydi. Resulullah Aleyhisselâm Kubâ'ya gittikçe onu da ziyaret ederdi.

Resulullah Aleyhisselâm, Enes'in annesi Ümmü Selim'e büyük bir hürmet ve muhabbet beslerdi. Onun için onu daima ziyaret ederdi.

Bir kere Enes'in büyük annesi Resulullah Aleyhisselâmı davet etmiş ona yemek hazırlamıştı. Yemekten sonra Resulullah Aleyhisselâm onlara namaz kıldırmak istedi fakat evde ancak bir hasır vardı. Bu da pek eskiydi. Enes bu hasırı yıkamış ve onu ibadet için yaymış, Resulullah Aleyhisselâm da Enes'in büyük annesi, Enes ve bir köle olan Yetim'e iki rekât namaz kıldırmıştı.

Hz. Ebû-Bekr'in kızı ve Hz. Âişe'nin kız kardeşi Esmâ, Zübeyr'in eşiydi. Esmâ Medine'ye geldiği zaman Zübeyr o kadar fakirdi ki ancak bir atı vardı. Esmâ her gün gider ata ot toplardı ve evinin yemeğini pişirir, iki mil uzakta olan hurmaların çekirdeklerini toplar ve hurma dallarını taşıyarak getirirdi.

Bir gün Resulullah Aleyhisselâm devesinin üzerinde geçiyorken Esmâ'ya rastladı. Devesini çöktürerek Esmâ'yı devesine binmeye davet etti. Fakat Esmâ utandı. Resulullah Aleyhisselâm, onun utandığını görünce devesini bırakarak şehre gitti. Esmâ, bu olayın akabinde Hz. Ebû-Bekr'in ona bir hizmetçi gönderdiğini ve hizmetçinin hayvana baktığını ve yükü taşıdığını anlatarak der ki:

"Bu sayede o kadar rahat ettim ki kendimi esaretten kurtulmuş sandım."

Bir defasında bazı kadınlar Resulullah Aleyhisselâmın yanında oturuyor ve erkeklere konuşuyorlardı. Bu sırada Hz. Ömer gelmiş, kadınlar bir perdenin arkasına gizlenmişlerdi. Resulullah Aleyhisselâm tebessüm etmiş, Hz. Ömer, Resulullah Aleyhisselâmın tebessümünü görünce bunun sebebini sormuştu.

Resulullah Aleyhisselâm: "Senin sesini duyunca hemen gizlenen kadınların hâline hayret ediyorum." buyurdu.

Hz. Ömer kadınlara kızmış:

"Ey kendi nefislerinin düşmanları, benden korkuyorsunuz da Resulullah Aleyhisselâmdan korkmuyor musunuz?" dedi. Kadınlardan biri:

"Evet, senden korkuyoruz. Çünkü sen sert huylusun. Hâlbuki Resulullah Aleyhisselâm öyle değildir!" cevabını vermişti.

Bir gün Resulullah Aleyhisselâm, Hz. Âişe'nin odasında istirahat ediyor ve yüzünü beyaz bir tülbentle örtmüş bulunuyordu. Gün, bayramdı. Dışarıda kızlar oynuyor, şarkı söylüyorlardı. Bu sırada Hz. Ebû-Bekr gelmiş, çocukları azarlamıştı. Resulullah Aleyhisselâm uyanmış ve ona:

"Bırak oynasınlar, eğlensinler. Bugün onların bayram günüdür." buyurmuştu.

Resulullah Aleyhisselâma müracaat eden kadınlar ona gayet açık bir ifade ile sorular sorarlar, Resulullah Aleyhisselâmın ashabı onların cesaretine hayret ederlerdi. Fakat Resulullah Aleyhisselâm hiçbir zaman onların bu açık sözlerinden şikâyet etmezdi.

Kadınların tabiatındaki nezaket ve kalbindeki zaaf dolayısıyla Resulullah Aleyhisselâm, onların hislerini incitmemeye bilhassa dikkat ederdi.

En Haşe adındaki Habeş bir cariye develeri sürerken okunan şarkıları gayet güzel bir sesle okurdu. Resulullah Aleyhisselâm bir seyahat sırasında eşleri ile birlikte gidiyorken, En Haşe şarkılarını okumaya başlamış, develer daha fazla bir hızla gitmeye başlamış, Resulullah Aleyhisselâm:

"Dikkat ediniz! Kadınlar develerinin hızından rahatsız olmasınlar." buyurmuştu.

Peygamberimizin Hayvanlara Şefkati

Peygamberimiz, hayvanlara karşı çok merhametliydi. Eskiden Arapların hayvanlara gösterdikleri bütün zulümler Peygamberimiz tarafından kaldırılmıştı. Araplar, hayvanların boyunlarının etrafına gerdanlık çizerlerdi. Resulullah Aleyhisselâm bunu yasakladı.

Araplar, diri hayvanların etlerinden parçalar keser, onları pişirirlerdi. Peygamberimiz bunu da kesinlikle kaldırdı.

Araplar, atların kuyruklarını keserlerdi, Peygamberimiz bunu da yasakladı.

Araplar, hayvanları bağlayarak onları hedef yaparlardı. Peygamberimiz bunu da yasakladı.

Bir defa Resulullah Aleyhisselâm, burnu dağlanan bir merkep görmüş, bu hayvanı yüzünden dağlayana lânet etmişti. Hayvanları birbirinden ayırt etmek için işaret koymak gerektiği zaman Resulullah Aleyhisselâm bu işaretin en az acıyacak yerine konmasını tavsiye ederdi.

Bir seyahat esnasında bir kuşun yumurtladığı bir yerde durulmuştu. AdÂmin biri kuşun yumurtalarını almış, kuş kanatlarını çırpmaya başlamıştı. Resulullah Aleyhisselâm kuşun yumurtalarını kimin aldığını sormuş, yumurtaları alan adam kusurunu itiraf etmiş, Resulullah Aleyhisselâm da ona yumurtaları yerine koydurmuştu.

Bir gün Resulullah Aleyhisselâm aç bir deve gördü. Devenin karnı ile sırtı bir olmuştu. Resulullah Aleyhisselâm:

"Hayvanlarınız hakkında Allah'tan korkunuz!" buyurmuştu.

Bir defa Resulullah Aleyhisselâm, Ensardan birinin bağında bir devenin açlıktan bağırdığını görmüş, deveyi okşamış ve sahibinin kim olduğunu sormuştu. Devenin sahibini öğrendikten sonra:

"Hayvanlarınıza gösterdiğiniz muamelede Allah'tan korkmuyor musunuz?" buyurmuştu.

Peygamberimizin Dünyaca Bilinen Muhabbet ve Rahmeti

Resulullah Aleyhisselâm, âleme rahmet olarak gönderilmiştir. Mesih İsa Aleyhisselâm, ben sulh emiriyim, demişti. Onun bu sözünü doğrulayacak bir tek olaya tesadüf edilmemiştir. Fakat Resulullah Aleyhisselâm, Allah kelamıyla; âlemlere rahmet olarak yâd olunmuş, hayatı boyunca bunu ispat etmiştir.

Bir defa adÂmin biri Resulullah Aleyhisselâma müracaat ederek bir düşmanını lânetlemesini istemiş, Resulullah Aleyhisselâm, ona:

"Ben lânet okumak için değil, âleme rahmet için gönderildim." buyurmuştu.

Resulullah Aleyhisselâm, Peygamberlik hedefini şöyle izah eder:

"Birbirinize haset etmeyiniz, birbirinize düşmanlık etmeyiniz. Allah'ın kulları, hepiniz kardeş olunuz."

Diğer bir hadise göre Resulullah Aleyhisselâm şöyle emir buyurmuştur:

"Kendi nefsin için istediğini ve sevdiğini herkes için sev, Müslüman olursun."

Mâlik oğlu Enes, Peygamberimizin şu hadisini rivayet eder:

"Kendi nefsin için sevdiğini insanlar için sevmedikçe ve sevince de Allah rızası için sevmedikçe bir insan iman etmiş olmaz."

Peygamberimizin Hastaları Ziyareti ve Taziyetleri

Peygamberimiz felâkete uğrayan insanları birbirinden ayırmazdı. Hastaların ziyaretine son derece dikkat ederdi.

Bir gün Peygamberimiz, Sâbit oğlu Abdullah'ı ziyaret etmiş fakat Abdullah baygın düşmüştü. Peygamberimiz, Abdullah'ı uyandırmak istemiş, bir cevap alamamıştı. Bunun üzerine kadınlar ağlamaya başlamışlar, herkes onları susturmak istemiş fakat Resulullah Aleyhisselâm:

"Bırakınız ağlasınlar. Yalnız ölü çıktıktan sonra ağlamasınlar." buyurmuştur.

Bu sırada Sâbit oğlu Abdullah'ın kızı gelerek:

"Ya Resulullah! Biz, onun cihat meydanında şehit düşmesini bekliyorduk. Çünkü gaza için hazırlanmıştı." demiş, Peygamberimiz:

“Niyeti dolayısıyla onun sevabını kazanacak.” buyurmuştu.

Abdullah oğlu Câbir hastalandığı zaman, evi uzak olduğu hâlde Peygamberimiz onu muntazam olarak ziyaret ederdi.

Bir gün Câbir baygın düşmüş, Peygamberimiz biraz su isteyerek abdest aldıktan sonra suyu yüzüne serpmiş Câbir de kendisine gelmişti. Terekesini kime bırakmak istediğini sormuştu.

Bunun üzerine (*YUSİKÜM ALLAHİ EVLÂDIKÜM*) Cenab-ı Hakk, size çocuklarınıza vasiyet eder, ayeti nazil oldu.

Abdullah, Uhud’de şehit düşmüş ve müşrikler onun vücudunu tahrip etmişlerdi. Abdullah’ın cesedi Peygamberimizin huzuruna getirilmiş ve üzeri örtülmüştü. Abdullah’ın oğlu Câbir gelere babasının yüzünü açmak istemiş fakat Peygamberimiz bu hareketten onu menetmişti. Câbir tekrar bu harekette bulunmak istemiş Peygamberimiz, oğlunun hatrını kırmamak için örtüyü kaldırmış, Abdullah’ın kız kardeşi acı acı ağlamaya başlamıştı.

Peygamberimiz: “Ağlamayınız. Cenab-ı Hakk, onu meleklerin kanadı üzerinde kaldırdı.” buyurmuştu.

Bir defa Ubâde oğlu Said hastalanmış, Peygamberimiz onu ziyaret etmişti. Peygamberimiz, Said’in hastalığına o kadar üzülmüştü ki gözleri yaşarmış, orada bulunanların hepsi ağlamışlardı.

Camiyi süpüren bir Habeşli vardı. Bu Habeşînin ölümünden Peygamberimizin haberdar edilmesi istenilmemiş ve defnedilmiş. Peygamberimiz birkaç gün sonra onu aramış ve öldüğü haberini almıştı. Kendisine neden haber edilmediğini sormuş ve defnedildiği yeri öğrenerek onun mezarını ziyaret ederek cenaze namazını kılmıştı.

Peygamberimiz her cenaze geçtikçe ayağa kalkar, arkadaşlarını cenazeye saygılı olmaları için teşvik ederdi. Şayet bunların içinde cenazeye iştirak etmeyenler bulunursa cenaze geçinceye kadar onlara ayakta durmayı tavsiye ederdi. Peygamberimiz, merhamet duygusuyla arkadaşlarının vefatından fevkalâde üzülmesine rağmen vefat edenlerin arkasından çığlık koparılmasına, feryat edilmesine izin vermezdi.

Peygamberimizin çok sevdiği Hz. Cafer'in şahadet haberini aldığı zaman matem tutmuş fakat Hz. Cafer'in eşinin feryat ettiği haberini alınca onu teskin için adam göndermiştir.

Peygamberimiz Gönül Alma, Latife Yapma Huyu

Resulullah Aleyhisselâm çok nazik, ruhen çok incelikli zarif bir insandı. Kendisi bazı arkadaşlarıyla latife de ederdi. Meselâ bir gün biri gelmiş Resulullah Aleyhisselâmdan bir deve istemişti. Resulullah Aleyhisselâm:

"Pekâlâ, sana bir devenin yavrusunu vereceğim." buyurmuş.

Adam hayret etmiş: "Ben devenin yavrusunu ne yapayım?" demiş.

Peygamberimiz: "Canım, bir devenin yavrusu olmayan bir deve var mı?" buyurmuştu.

Bir gün Resulullah Aleyhisselâmın yanına bir ihtiyar kadın gelmiş, cennete girmesi için dua etmesini istemişti. Resulullah Aleyhisselâm, ihtiyar kadınlar cennete girer mi hiç demiş sonra da onun çok üzüleceğini anlayarak ihtiyar kadınlar cennete genç olarak girerler, buyurmuştu.

Resulullah Aleyhisselâmın Bedevî bir dostu vardı. Ona bir takım yiyecekleri hediye olarak gönderirdi. Resulullah Aleyhisselâm bir gün bu Bedevîye çarşıda rastlamış, onu kolundan tutarak:

"Bu köleyi kim satın alır?" demişti. Bedevî de:

"Bu köleyi satın alan ziyan eder!" demiş fakat Resulullah Aleyhisselâm:

"Senin, Allah indinde kıymetin var!" buyurarak onu onurlandırmıştı.

Peygamberimizin Çocuklarına Olan Sevgisi

Resulullah Aleyhisselâmın çocuklarına olan sevgisi pek çoktu. Yola çıkacağı zaman en son veda ettiği insan kızı Hz. Fâtıma idi. Yoldan döndüğü zaman da ilk karşılayan yine o olurdu.

Bir gün Resulullah Aleyhisselâm seyahatte iken Hz. Fâtıma çocuklarına gümüşten bilezikler yaptırmış, evinin duvarlarına perdeler koydurmuştu.

Resulullah Aleyhisselâm geri döndüğü zaman bunları görmüş ve Hz. Fâtıma'nın evine girmemişti. Hz. Fâtıma hatasını anlamış ve bunları kaldırmıştı.

Hz. Fâtıma, Resulullah Aleyhisselâmı ziyarete geldikçe kendisi onu ayağa kalkarak karşılar, onu alnında öper ve yerine oturturdu.

Ebû Katâde der ki:

“Bir gün mescitte oturuyorduk. Resulullah Aleyhisselâm, kızı Zeyneb’in kızı Ümame ile gelmişti. Çocuk kucağında olduğu hâlde namaz kıldı. Resulullah Alehisselâm rükû ve sücuda varacağı zaman çocuğu yere bırakıyor, kıyam esnasında çocuğu kucağına alıyordu.”

Mâlik oğlu Enes der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm kadar ailesini seven birine rastlamadım. Peygamberimizin oğlu İbrahim, Medine’nin yukarı kısmında bulunan Avâli’de yetişti. Resulullah Aleyhisselâm, Medine’den dört mil uzakta olan bu yere yaya gider ve oğlunu ziyaret ederdi.”

Bir defa Hâbis oğlu Ekra’ gelmiş, Resulullah Aleyhisselâmı torunu Hz. Hüseyin’i severken görmüş, benim on torunum bulunduğu hâlde hiçbirini alıp sevdiğim yoktur, demişti.

Resulullah Aleyhisselâm, Hz. Fâtıma’nın oğulları Hasan ve Hüseyin’i candan sever ve onları okşar, öperdi.

Bir gün Resulullah Aleyhisselâm mescitte vaaz verirken Hasan ve Hüseyin düşe kalka gelmişlerdi. Resulullah Aleyhisselâm, onların bu hâlini görünce tahammül edemeyerek minberden inmiş ve kucağına alarak minbere yakın bir yere oturtmuştu:

“Mallarınız ve evlâtlarınız sizin için fitnedir.” buyurmuştu.

Bir gün Resulullah Aleyhisselâm bir yere davet olunmuş, giderken yolda Hz. Hüseyin’in oynadığını görmüştü. Hz. Hüseyin’e kollarını uzatmış, o da koşa koşa gelirken birdenbire kaçmıştı. Bu hareketini de birkaç kere tekrarlamıştı.

Nihayet Peygamberimiz onu yakalamış, bağrına basmış:

“Hüseyin benimdir, ben de Hüseyin’inimdir!” buyurmuştu.

Resulullah Aleyhisselâm, Hz. Hasan’ı kucağına alır:

“Ya Rab! Bu çocuğu seviyorum. Sen de onu sevenleri sev!” buyururdu.

Resulullah Aleyhisselâmın damadı ve kızı Hz. Zeyneb’in kocası, Bedir savaşında Müslümanların eline esir düşdüğü zaman Resulullah Aleyhisselâm onun fidyesini verememiş, kızına haber göndermişti. Hz. Zeyneb de annesi Hz. Hatice’nin ona hediye ettiği bir gerdanlığı fidye olarak göndermişti. Resulullah Aleyhisselâm bu gerdanlığı görünce çok üzülmüş, ağlamış sonra ashabına:

“Uygun görürseniz bu gerdanlığı Zeyneb’e iade edeyim.” demiş, hepsi de uygun görmüşlerdi.

Resulullah Aleyhisselâm torunlarından biri vefat edince çok üzülürdü. Peygamberimizin oğlu Hz. İbrahim vefat ettiği zaman Peygamberimiz ağlamış:

“Gözler yaş döküyor, kalpler hüzünle doluyor fakat biz ancak Allah’ın sevdiği sözleri söylüyoruz.” buyurmuştu.

Resulullah Aleyhisselâmın bu muhabber ve şefkati yalnız kendi çocuklarına ait değildi, bütün çocukları severdi.

HİLYE-İ MUHAMMEDİYE[1]

Hz. Muhammed, Cenab-ı Hakk’ın habibim dediği nebilerin içinde en güzeli idi. Orta boylu olmakla birlikte yanına uzun boylu bir kimse geldiğinde, ondan daha uzun görünürlerdi. Bu hâl Peygamberliğinin mucizesindendir.

Bütün vücut organları kusursuz ve noksansız olmakla birlikte yüzü buğday renginde ve çok güzel yüzü vardı. İnsanlarda hayret uyandıran bir güzelliğe ve endama sahipti. Yüzünün bütün hatları düzgündü; gözleri kara ve sürmeli, kirpikleri siyah ve uzundu. Gözlerinin akında hafif bir kırmızılık vardı.

Resulü Ekrem’i sadece görmek bile Peygamberimizi sevmeye yeterli olurdu.

Peygamberimizin zekâsının timsali olan mübarek, büyük başlı, hilâl kaşlı idi. İki kaşının arası açık olmakla birlikte birbirine yakındı. Çatık kaşlı değildi. Ömründe hiçbir kimseye kendi nefsi için yüz buruşturup öfkelenmezdi. Ancak dini meselelerde öfkelenirse iki kaşının arasındaki damarları şişerdi. Alnı gayet açık ve parlaktı. Yüzü de nur gibi parlaktı. Mübarek yüzünde tebessüm eksik olmazdı. Zarif, biçimli ve çekme burunlu idi. Dişleri seyrek fakat gayet düzgün, beyaz ve inci gibiydi. Söz söylerken ön dişlerinden nur saçılırdı. Ancak güldüğü zaman yan dişleri görünürdü.

Abbas oğlu Abdullah’ın rivayetine göre; Resulullah’ın mübarek gülüşünden arş şevke gelip titrerdi.

Ömründe hiç kahkaha ile gülmezdi. Genellikle tebessüm ederdi.

Peygamberimiz sakin ve güzel konuşurdu, konuşurken her kelimeyi açıkça söylerdi. Sesi gürdü.

Ümmühani der ki:

“Resulullah Aleyhisselâm, Kâbe’de Kur’an okuduğu zaman biz evde yataklarımıza girmiş olduğumuz hâlde onun sesini duyardık.”

---

[1] Hilye-i Muhammediye; Hz. Muhammed’in şekil ve şemalinin yazılı olduğu levha.

Hz. Ali'nin rivayetine göre; Resulullah Aleyhisselâma dikkat ve şevk ile bakılamazdı. Yüzünün güzelliği güneş gibi parlardı.

Saçları ne çok kıvırcık ne de pek düzdü ve uzunluğu kulak memelerine gelirdi. Sakalı sık ve tamdı. Uzun değildi ve bir tutamdan fazlasını keserdi. Vefat ettiğinde mübarek sakalında on yedi kıl ağarmıştı.

Boynu uzun ve biçimli olup gümüş gibi parlardı. Göğsü ve iki omzunun arası genişti ve ak tenliydi. Göğsünün üzerinde siyah ve ince benler vardı.

Avuçlarının ayası geniş, parmakları uzunca ve kalındı. Pazıları ile baldırları iri ve kalındı. Ayaklarının altı çukur ve genişti. Peygamberimizin yürüyüşü su gibi tez yürür, yerler ayağının altında kayardı. Bir yokuştan aşağı iner gibi kolayca ve süratle yürürdü. Yürüdüğünde başını daima öne eğerek yürürdü. Bazı rivayetlere göre Peygamberimizin gölgesi yoktu. Fakat ehli hadis bu rivayetleri asılsız sayarlar. Peygamberimiz kimsenin duyamayacağı şeyi duyar ve göremeyeceği mesafeyi görürdü.

Resulullah Aleyhisselâm, herkesle iyi geçinir, cömert, kerim, şefik, rahim, seci ve sözünde sadık ve halim idi.

Kitap okumamış olduğu hâlde her türlü ilme vakıf idi.

Peygamberimizin Giyinişi

Resulullah Aleyhisselâm giyinişinde sade olmaya özen gösterir genellikle sırtına bir ehram alırdı. Habeş Necaşisinin gönderdiği çoraplar Peygamberiiz tarafından kullanılmıştı. Sarığın ucu omuzları arasına sarkardı. Resulü Ekrem'in sardığı sarık genellikle siyahtı. Müşrikler sarıklarını başlarına sardıkları hâlde Müslümanlar bir serpuş (başa giyilen şey) üzerine sararlardı. Yemen'de dokunan ve Arabistan'da habre adıyla bilinen kumaşı Peygamberimiz beğenirdi.

Resulü Ekrem bazen üzerine Şam abası alırdı. Bu abanın kolları gayet dar olduğundan abdest alırken kollarını sıvamak mümkün olmaz, onun için kollarını çıkararak abdest alırdı. Bazen de Nu Şirvan abası ile dolaşırdı. Bu abanın kenarları ve ceplerinin uçları işlemeliydi.

Peygamberimizin vefatından sonra Hz. Âişe, son dakikaları esnasında giydiği elbiseleri herkese göstermişti. Bunlar yamalı bir örtü, el dokuması sert bir giysiden ibaretti.

Bazı rivayetlere göre Resulullah Aleyhisselâm, Hülle-i Hamra kullanırdı. Hamranın anlamı kırmızı olduğu için rivayet edenlerin çoğu bunun kırmızı bir giysi olduğunu sanmışlar fakat "İbn-i Kayyım", Resulullah'ın hiçbir zaman kırmızı renkli bir elbise giymediğini, erkeklerin kıpkırmızı elbise giymelerini hoş görmediğini, Hülle-i Hamranın üzerinde kırmızı çizgiler bulunan bir Yemen kumaşı olduğunu beyan eder. Mamafih hadisçilerin geneli kırmızı kumaşın Yemen'e ait olmadığını söylerler. "Zürkanî" bu

meseleyi etraflı bir şekilde anlatmaktadır. Muhtelif rivayetlere göre Resulü Ekrem her renkten; siyah, kırmızı, yeşil, sarı elbiseler giyinmiştir. Fakat en çok hoşlandığı renk beyazdı.

Peygamberimizin ayakkabıları sandal şeklindeydi. Sandalın bağları bağlanarak ayağı tutardı.

Peygamberimizin kullandığı yatak deridendi. İçi pamuk veya yün ile değil hurma yapraklarıyla doluydu.

Peygamberimiz; hükümdarlara mektup göndermeye karar verdiği zaman, hükümdarların mühürsüz mektup kabul etmedikleri söylenmiş ve bunun üzerine Peygamberimiz bir yüzük mühür kullanmıştır. Mühür üzerinde Allah, Resul, Muhammed kelimeleri üç satır üzerine yazılıydı. Mühür bir yüzük gibiydi. Bazı ashabın ifadesine göre Resulü Ekrem, bu mührü ancak ismini mühürleyeceği zaman kullanır, başka zamanlarda kullanmazdı. Fakat "Tirmizî"nin Semail adlı eserinde bildirdiğine göre Peygamberimiz bu mührü sağ elinin parmağına takardı.

Peygamberimizin Evlilikleri ve Eşleri

Resulullah Aleyhisselâmın çok evlilik yaptığı bilinmektedir.

Cenab-ı Hakk, habibine hiçbir zaman hata ettirmemiş, Cebrail Aleyhisselâm da her zaman onun zor anlarında yardımcısı olmuştur. Peygamberimizin evlilikleri Cenab-ı Hakk'ın emriyle olmuştur ki nitekim Kur'an-ı Kerim;

Ahzab sûresi, 50-51 inci ayetlerinde:

بِسْــــــــــــــــمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّا اَحْلَلْنَا لَكَ اَزْوَاجَكَ الّٰتِي اٰتَيْتَ اُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا اَفَاءَ اللهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ
عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ الّٰتِي هَاجَرْنَ مَعَكَۘ وَامْرَاَةً مُؤْمِنَةً اِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ اِنْ
اَرَادَ النَّبِيُّ اَنْ يَسْتَنْكِحَهَاۗ خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَۜ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فٖي اَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ
اَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌۜ وَكَانَ اللهُ غَفُوراً رَحِيماً ﴿٥٠﴾ تُرْجِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُـؤْوِي اِلَيْكَ مَنْ
تَشَاءُۜ وَمَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَۜ ذٰلِكَ اَدْنٰى اَنْ تَقَرَّ اَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَّ وَيَرْضَيْنَ بِمَا اٰتَيْتَهُنَّ
كُلُّهُنَّۜ وَاللهُ يَعْلَمُ مَا فٖي قُلُوبِكُمْۜ وَكَانَ اللهُ عَلِيماً حَلِيماً ﴿٥١﴾لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا اَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ
مِنْ اَزْوَاجٍ وَلَوْ اَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ اِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَۜ وَكَانَ اللهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيباً ﴿٥٢﴾

50. Ey peygamber! Mehirlerini verdiğin eşlerini, Allah'ın sana ganimet olarak verdiği câriyelerini, seninle birlikte hicret eden amca kızlarını, hala kızlarını, dayı kızlarını, teyze kızlarını sana helal kıldık. Ayrıca mümin bir kadın kendini peygambere mehirsiz olarak bağışlar, peygamber de onunla evlenmek isterse, diğer müminlere değil, sırf sana mahsus olmak üzere, onu da sana helâl kıldık. Müminlere eşleri ve sahip oldukları câriyeleri hakkında hangi kuralları geçerli kıldığımızı biliyoruz. Sana

mahsus olanı güçlük çekmeyesin diye meşrû kıldık. Allah çok bağışlayıcı, pek esirgeyicidir.

51. Onlardan dilediğinin beraberliğini erteler, dilediğini yanına alırsın. Uzaklaştırdıklarından birini tekrar istemende senin için bir sakınca yoktur. Bu hüküm onların mutlu olmaları, üzülmemeleri ve hepsinin senin verdiğine razı olmaları için en uygun olanıdır. Allah gönüllerinizdekini bilir, Allah ilim ve hilim sahibidir.

52. Artık bundan sonra sana kadınlar helâl olmaz; sahip olduğun câriyeler dışında kadınlarını, güzellikleri hoşuna gitse bile başka eşlerle değiştirmen de helâl olmaz. Allah her şeyi görüp gözetmektedir.

İslâmiyetin yayılmasında Peygamberimizin eşleri mensup oldukları kabilelere rehber olmuşlar, ahlâk ve dinen örnek kişilikleriyle her biri ayrı bir meziyet taşımışlardır.

Hazreti Hatice:

Hazreti Hatice'nin soyu ile Peygamberimizin soyu Kilab'ın oğlu Kusayy'da birleşir.

Peygamberimiz, Hazreti Hatice ile evlendiğinde; Hazreti Hatice kırk, Peygamberimiz yirmi, beş yaşındaydı. Peygamberimiz Hazreti Hatice'ye çok bağlı idi ve Hazreti Hatice ile yirmi beş sene evli kalmış ve Hazreti Hatice vefat edinceye kadar bu evliliği süresince başka bir kadınla evlenmemiştir.

Hz. Hatice ile Peygamberimizin evliliğini kitabımızın yirmi beş ilâ yirmi sekizinci sayfalarında yazmıştık.

Diğer evliliklerini Hazreti Hatice'nin vefatından sonra yapmıştır.

Peygamberimizin Hazreti Hatice ile olan evliliğinden biri oğlan dördü kız beş çocuğu dünyaya gelmiştir.

İlk çocuğu Kasım; kızları ise sırasıyla Zeyneb, Rukayye, Ümmü Külsüm ve Fâtıma'dır.

Peygamberimizin, Hazreti Hatice'ye derin bir sevgisi, saygısı, muhabbeti vardı ve her zaman onu saygı ve minnetle anmıştır.

Hz. Âişe der ki:

"Hatice'yi hiç görmediğim hâlde Resulullah Aleyhisselâmın diğer eşlerinden daha fazla kıskanırdım. Resulullah Aleyhisselâm, onu hatırlar ve daima ondan bahsederdi. Hatta bir gün bu yüzden Resulullah Aleyhisselâmı darıltmış ve o da Cenab-ı Hakk, benim kalbime onun sevgisini vermiştir, cevabını vermişti.

Bir gün Hazreti Hatice'nin kız kardeşi Hâle; Hazreti Hatice'nin vefatından sonra Resulullah Aleyhisselâmı ziyarete gelmiş, onun huzuruna çıkmak için izin istemişti.

Hâle’nin sesi, ablası Hatice’nin sesine benzediğinden dolayı Resulullah Aleyhisselâm, onun sesinden birdenbire şaşırmış, Hatice’yi hatırlayarak:

“Bu gelen mutlaka Hâle’dir!” buyurmuştu.

Bu sırada orada bulunan Hazreti Âişe üzülmüş: “Ölen bir ihtiyar kadını hatırlamakta ne anlam var? Cenab-ı Hakk, sana daha iyi eşler verdi!” demişti.

Resulullah Aleyhisselâm, Hazreti Âişe’ye:

“Hayır! Hakikat senin dediğin gibi değil. Herkesin bana inanmadığı zaman, bana inanan o idi. Herkes müşrikken o, Müslümanlığı kabul etmişti.

Benim hiçbir yardımcım yokken o, bana yardım ediyordu.” buyurdu.

Peygamberimiz, Hazreti Hatice’yi her zaman sevgi ve saygı ile yâd etmiştir.

Allah ondan razı olsun!

Hazreti Sevde:

Peygamberimizin Hazreti Hatice’nin vefatından sonra evlendiği ilk kadın Zem’a kızı Hz. Sevde’dir. Bu evliliği kitabımızın yüz dokuzuncu sayfasında Peygamberimizin Hz. Âişe İle Nişanı ve Hz.Sevde İle Evliliği konusunda yazdık.

Hz. Sevde, İslâmiyetin ilk devrelerinde Müslüman olmuş ve ilk Müslümanlar arasında bulunmak şerefini kazanmıştır.

Hz. Sevde ilk önce Umruh oğlu Sekrân ile evlenmiş ve Habeşistan’a Hicret eden ikinci kafile ile birlikte Hicret etmiştir. Hz. Sevde Mekke’ye geldiği zaman eşi o sırada vefat etmiştir...

Resulullah Aleyhisselâm, Hazreti Hatice’nin vefatından sonra yapayalnız kalınca Hâkim kızı Havle’nin aracılığıyla Hazreti Sevde ile evlendi.

Havle, Hazreti Sevde’nin babasına gitmiş, Resulullah Aleyhisselâmın kızına talip olduğunu söylemişti. Hazreti Sevde’nin babası Zem’a:

“Evet, Muhammed çok asil kişilikli bir adamdır fakat bir de Sevde’ye sorunuz.” demişti.

Hz. Sevde, Peygamberimizle evlenmeyi kabul etmişti fakat vefat eden kocasından beş çocuğu olduğu için bu konuda tereddütleri vardı.

Peygamberimiz, Hz. Sevde’ye kendisiyle evlenmesinde çocuklarından başka bir engelinin olup olmadığını sordu.

Hz. Sevde yemin ederek: "Yoktur!" dedi.[1] Peygamberimiz:

"Allah, sana rahmet etsin! Develere binen Arap kadınlarının hayırlısı, Kureyş kadınlarının yararlısı olup küçük çocuğuna karşı en çok şefkat gösterir, kocasına da elindeki işi hususunda en çok riayet edendir." buyurdu.[2]

Hz. Sevde nikâhı kıyması için kavminden Amr'ın oğlu Hatib'e haber göndermişti.

Bu evlilik nübüvvetin onuncu yılı, Ramazan ayında olmuştu.

Peygamberimizin, Hazreti Sevde'ye verdiği nikâh bedeli (mihr) dört yüz dirhemdir.

Hz. Sevde; uzun boylu, iri yarı bir kadındı. Bundan dolayı hızlı hareket edemezdi. Veda haccı sırasında Müzdelife'den ayrılacakları zaman Hz. Sevde, bu sebepten dolayı herkesten evvel hareketine izin verilmesini istemişti. Çünkü kendisi büyük bir kabalık içinde hareketten rahatsız oluyordu.

Peygamberimiz eşlerinin örtünmeleri için hicap ayetlerinin inmesinden evvel kadınlar da erkekler gibi evlerinin haricinde uzak yerlere giderek abdest bozarlardı.

Hz. Ömer, bu âdetin aleyhinde olduğu için Resulullah Aleyhisselâma, kadınların örtünmeleri hakkında bazı tekliflerde bulunmuş, bu teklifi kabul edilmeden önce bir akşam Hz. Sevde'yi geceleyin evinden çıkarken görmüş, Hz. Sevde'nin boylu, poslu bir kadın olması sebebiyle; Sevde, seni tanıdık, demişti. Bu hâdiseden sonra hicap ayetleri inmişti.

Hz. Sevde'nin en önemli sıfatlarından biri cömertliğiydi.

Resulullah Aleyhisselâmla birlikte bulunanlar, herkesten fazla Peygamberimizin güzel huylarını alırlardı.

Bir gün Hz. Ömer, Hz. Sevde'ye bir kese göndermiş, Hz. Sevde kesenin içinin para dolu olduğunu görünce, derhal bu paranın fukaraya dağıtılmasını emretmişti.

Hz. Sevde'nin iyi huylarından birisi de itaat ve teslimiyetti. Kendisinin bu huyu ile Peygamberimizin bütün eşlerinden ayrıcalıklıydı.

Hz. Sevde'ye rivayet olunan hadislerin adedi beşi geçmez. Bunlardan biri "Buharî"de geçer. Abbas oğlu Abdullah, Abdürrahman oğlu Yahya, Zerâre oğlu Esad, Hz. Sevde'den hadis rivayet ederler.

Hz. Sevde'nin ne zaman vefat ettiği hakkında ihtilaf vardır.

---

[1] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.318-319; Heysemî-Mecmauzzevaid, c.4, s.270

[2] Ahmed b.Hanbel-Müsned, c.1, s.319; Buharî-Sahîh, c.6, s.120; Müslim-Sahîh, c.4, s.1958-1959; Ebülfida-Elbidaye vennihaye, c.3, s.133

“Vakıdî”nin rivayetine göre Hz. Sevde, Hicretin elli dördüncü senesi, Muaviye’nin döneminde vefat etmiştir.

“Buharî”nin Sahîh rivayetine göre Hz. Sevde, Hz. Ömer’in devrinde vefat etmiştir. “Zehebi” Tarihi Kebir adlı eserinde şu bilgileri ilâve ediyor:

Hz. Sevde, Hz. Ömer’in halifeliğinin sonlarında vefat etti.

Hz. Ömer, Hicretin yirmi üçüncü senesinde vefat ettiğine göre Hz. Sevde’nin Hicretin yirmi ikinci senesinde yahut bu sıralarda vefat ettiği anlaşılıyor.

“Hamis” tarihinin ifadesine göre Hicretin yirmi ikinci senesi en doğru rivayettir.

Hazreti Âişe:

Hz. Âişe’nin Peygamberimizle evliliği esnasında kaç yaşında olduğu hakkında önemli ihtilâflara düşülmektedir. Bu ihtilâf, Hz. Âişe’nin doğum tarihinin kesin olarak tesbit edilememesinden ileri gelmektedir.

Hz. Âişe’nin annesinin adı Zeyneb idi ve Ümmü Rumman adıyla tanınırdı.

“İmam Ahmed”in Müsned adlı eserinde; Hz. Âişe, Resulullah Aleyhisselâm ile evlenmezden önce Mu’tim oğlu Cübeyr ile nişanlanmıştı. Resulullah Aleyhisselâm talip olduğu zaman bu nişanlanma mevcut idi ve o zamanlar Mu’tim oğlu Cübeyr’in ailesi İslâmiyeti kabul etmemişlerdi.

Resulullah Aleyhisselâm, Hz. Âişe’ye talip olacağını babası Hz Ebu Bekr’e söylediğinde, Mu’tim oğlu Cübeyr’in ne diyeceği sorulduğunda, Mu’tim’in karısı, Hz. Ebû-Bekr’in Müslüman olmasına binaen, şayet bu kız evime girerse benim oğlumu dininden çıkarır, ben bunu istemem, demiş ve bunun üzerine Cübeyr ile Hz. Âişe arasındaki nişan bozulmuştu. Resulullah Aleyhisselâm, bu nişanın bozulmasından sonra Hz. Âişe’ye talip olmuştu.

“İmamı Ahmed”in Müsned’indeki bu rivayet çok şayanı dikkattir. Çünkü Hz. Âişe’nin müşrik olan bir adama verilmesinin İslâmiyetten evvel kabul edildiği anlaşılıyor.

Risaleti Muhammediyenin beyanından sonra yani Hz. Ebû-Bekr’in Müslümanlığı kabul etmesinden sonra bu olayın olmasına imkân yoktur.

O hâlde bu hâdise Hz. Ebû-Bekr’in kızını Mu’tim oğlu Cübeyr’e vermeyi vaat etmesi herhâlde Risaleti Muhammediyeden evvel olmuş bir hâdise olur. Hz. Ebû-Bekr gibi bir Müslüman, kızını bir müşriğe kızını vermesi tasavvur edilemez. Esasen Adiyy oğlu Mu’tim’in karısı tarafından söylenen sözler de bunu ispat eder. Ebû-Bekr’in kızı evime girecek olursa, oğlumu dininde çıkarır gibi sözler söyleniyor ki bu sözler nişanlanmanın henüz Müslümanlığın zuhur etmediği bir zamanda olduğuna bir delildir.

Bu sözler ile Hz. Âişe ile Mu'tim oğlu Cübeyr'in nişanının, henüz Müslümanlığın bilinmediği sırada yani Hz. Ebû-Bekr'in henüz Müslüman olmadan evvel olduğunu gösterir.

Hz. Ebû-Bekr kızını, Mu'tim'in oğluna vaadettiği zaman Müslüman olmuş olsa Mu'tim'in karısı aynı itirazı o zaman yapardı.

Risaleti Muhammediyeden sonra bu hâdisenin olduğunu kabul edersek Hz. Âişe'nin risaleti Muhammediyeden önce doğduğu meydana çıkar.

Böylece Hz. Âişe'nin Peygamberimizle olan evliliği anında dokuz yaşında değil on altı, on yedi hatta on sekiz yaşındaydı.

Nitekim Resulullah Aleyhisselâm, Hz. Âişe yirmi yedi yaşında iken vefat etmiştir. Evlilikleri ise dokuz yıl sürmüş olduğuna göre evlendiği zaman Hz. Âişe on sekiz yaşındaydı.

Hz. Âişe'nin İlmî Hayatı

Hz. Âişe'nin ilmî hayatı bütün İslâm tarihinde ve şeriatı İslâmiye tarihinde mühim bir yeri vardır.

Hz. Âişe, Hz. Ebû-Bekr, Hz. Ömer ve Hz. Osman devrinde fetva verirdi. Hz. Âişe, birçok ashaba karşı gayet önemli itirazlarda bulunmuş, onun bu itirazları o zamanın âlimi "Suyutî" tarafından bir risale hâlinde toplanmıştır.

Hz. Âişe 2210 hadis rivayet etmiş; bunlardan 174 ü hem "Buharî" hem de "Müslim" tarafından ortak olarak sahih kabul edilmiştir. Ayrıca Hz. Âişe'nin; "Buharî" 54 hadisini, "Müslim" 58 hadisini ayrı ayrı nakletmişlerdir.

Bazı kişilerin beyanına göre ahkâmı şeriyenin dörtte biri Hz. Âişe'nin rivayetlerine göre toplanmıştır.

"Tirmizî"ye göre; ashab, müşkil bir mesele karşısında kaldıkça Hz. Âişe onların müşkülâtını hallederdi.

Hz. Âişe'nin öğrencileri derler ki:

"Biz, ondan daha açık ve güzel konuşan kimse görmedik!"

Hz. Âişe, tefsir, hadis, şeriatın sırları, hitabet ve edebiyatta pek çok bilgi sahibiydi. Arap şairlerinin uzun kasidelerini ezbere bilirdi.

"Hakîm" Müstedrek adlı eserinde, "İbn-i Sa'd" Tabakat adlı eserinde Hz. Âişe'nin tercüme-i hâline geniş bir yer ayırırlar. "İbn-i Hanbel" Müsned adlı eserinde onun ilmi kalâtını (birikimini) anlatır.

Hz. Âişe'nin Vefatı

Hz. Âişe, Resulullah Aleyhisselâmla dokuz sene yaşamıştır. Resulullah Aleyhisselâmın vefatında Hz. Âişe yirmi yedi yaşındaydı ve Hz. Âişe Peygamberimizden sonra kırk sekiz sene yaşadı ve Hicretin elli sekizinci senesinde yetmiş dört yaşında iken vefat etti.

Vasiyeti gereği Cennetül Bâki'de geceleyin defnedilmiş, Hakem oğlu Mervan zamanında Medine Valisi olan Ebû Hüreyre, Hz. Âişe'nin cenaze namazını kıldırmıştı.

Resulullah Aleyhisselâm, Hz. Âişe'yi çok severdi. Bu muhabbeti dolayısıyladır ki son hastalığında onun yanında kalarak son nefesini onun yanında vermek için bütün eşlerinden izin istemişti.

Hz. Âişe'ye yapılan iftira meselesine daha önce geniş olarak yer verilmiştir.

Hazreti Hafsa:

Hz. Hafsa'nın babası Hz. Ömer, annesi Maz'un kızı Zeyneb'dir.

Hz. Hafsa, Resulullah Aleyhisselâmın, Peygamberliğinden beş sene evvel Kureyş'in Kâbe'yi tamir ettiği senede doğmuştur.

Hz. Hafsa, evvelâ Huzafe oğlu Huneys'e varmış ve onunla birlikte Medine'ye Hicret etmiştir. Huneys, Bedir savaşında yaralanmış ve ölmüştür. Hz. Hafsa'nın Huneys'den çocuğu olmamıştır.

Hz. Ömer, Hz. Hafsa'nın dul kalmasından sonra kızını evlendirmek istemiş, daha önce bahsetmiş olduğumuz üzere Hz. Osman ve Hz. Ebû-Bekr'e kızıyla evlenmelerini teklif etmiş ve onların sözlerine binaen Hz. Ömer'in Peygamberimize gelmesi ve Peygamberimizin de teklifi üzerine kızı Hz. Hafsa ile Resulullah Aleyhisselâm ile evliliğinden kitabımızda daha önce bahsetmiştik.

Hz. Hafsa, sert huyluydu. "Tirmizî"nin beyanına göre; bir gün Resulullah Aleyhisselâm evine geldiği zaman Hz. Safiyye'yi ağlar bulmuş ve niçin ağladığını sorunca, Hz. Hafsa'nın kendisini Yahudi kızı dediğini söylemişti. Buna karşı Resulullah Aleyhisselâm, Hz. Safiyye'yi yatıştırmış:

"Hayır! Sen nebi zadesin (Peygamber soyundansın), bir Peygamber yeğenisin ve bir Peygamber eşisin. Hafsa sana karşı nasıl bir üstünlüğe sahip olur!" buyurmuştu.

Bir gün Hz. Hafsa ile Hz. Âişe, Hz. Safiyye'ye, kendilerinin Peygamberin yanında daha fazla itibar sahibi olduklarını, çünkü onun eşleri olduklarından başka aynı aileye mensup olduklarını söylemişler ve Hz. Safiyye'yi üzmüşlerdi.

Hz. Safiyye bu sözleri Peygamberimize söylemiş ve Peygamberimiz de ona:

"Peki niçin sen de daha itibarlı olduğunu, Hz. Harun'un ecdadın, Hz. Musa amcan, Muhammed'in de kocan olduğunu söylemedin!" demişti.

Hz. Âişe ile Hz. Hafsa; Hz. Ebû-Bekr ile Hz. Ömer'in ashabın en seçkinleri olduğu için Peygamberin diğer eşlerine karşı birlikte hareket ederlerdi. Fakat birbirlerini kıskandıkları da olurdu.

Hz. Hafsa'nın Vefatı

Hz. Hafsa Hicretin kırk beşinci yılında, Muaviye'nin zamanında vefat etmiştir. Hz. Hafsa vefatından önce babasının vakfına ait vasiyetini kardeşi Ömer oğlu Abdullah'a yenilemiş, halkın yararlanması için bazı araziyi bırakmış ve hayır hayrat olarak bazı emlâkı terk etmiştir.

Medine Valisi Hakem oğlu Mervan, onun cenaze namazını kıldırmış, Ebû Hüreyre onu mezarına götürmüştü.

Hz. Hafsa'nın ne zaman vefat ettiğine dair anlaşmazlık vardır. Rivayete göre; Hz. Hafsa, Hicretin kırk birinci yılı, Cemaziyelevvel ayında elli dokuz yaşında vefat etmiştir.

Hz. Hafsa'nın Hicretin kırk beşinci yılında vefat ettiği kabul olunursa o zaman altmış üç yaşında vefat etmiş olur.

Diğer rivayete göre Hz. Hafsa, Hz. Osman'ın zamanında ve Hicretin yirmi yedinci yılında vefat etmiştir. Fakat Mâlik oğlu Veheb, Hz. Hafsa'nın Afrika fethi esnasında vefat ettiğini söylüyor. O hâlde Hz. Hafsa'nın; Afrika'nın Hz. Osman zamanındaki fethinden değil, Hicretin yirmi ikinci senesi Hadic oğlu Muaviye tarafından fethi esnasında vefat ettiğini kabul etmek gerekir.

Hz. Hafsa birçok hadisler rivayet etmiş ve ashap onun rivayetlerini doğru olarak kabul etmişlerdir.

Hazreti Zeyneb (Ümmülmesâkin):

Hz. Zeyneb, fakir ve yoksulları doyurmaya çok çalıştığından Ümmülmesâkin yani fakirler anası diye anılmıştır.

Hz. Zeyneb ile Peygamberimizin evliliğini kitabımızda tafsilatlı yazmıştık. Hz. Zeyneb, Resulullah Aleyhisselâmla üç ay kadar yaşadıktan sonra vefat etmiştir.

Resulullah Aleyhisselâm, yaşadığı müddetçe eşlerinden Hz. Hatice, Hz. Reyhâne ve Hz. Zeyneb'i kaybetmiştir.

Hz. Zeyneb'in cenaze namazı Peygamberimiz tarafından kılındıktan sonra Bâki mezarlığına defnedilmiştir.

Hz. Zeyneb vefat ettiğinde otuz üç yaşındaydı.

Hazreti Ümmü Seleme:

Hz. Ümmü Seleme ile Peygamberimizin evlenmesini kitabımızın Peygamberimizin Hz. Ümmü Seleme İle Evlenmesi konusunda ayrıntılı olarak belirtmiştik.

Kısacası; Peygamberimiz, Hz. Ümmü Seleme'nin kocası Abdullah'ın vefatından sonra pek çaresiz kalmış olduğunu görünce onunla evlenerek teselli etmişti.

"İbn-i Sa'd" Tabakat adlı eserinde açıkça bildirildiği üzere Hz. Ümmü Seleme'nin kişiliği itibariyle Hz. Âişe'den sonra gelir. Nitekim kendisi hadis rivayetinde Hz. Âişe'den başka Peygamberimizin diğer eşlerinin hepsinden üstündür.

Hudeybiye antlaşmasına göre ashap Medine haricinde kurbanlarını kesmek, saçlarını tıraş etmek konularında tereddüte düştükleri zaman Hz. Ümmü Seleme bu zorluğu gidermek hususunda Peygamberimize yardım etmiştir. Bu gibi hâdiseler onun derin bir basiret ve kuvvetli bir muhakeme sahibi olduğunu gösteriyor. "İmamı Buharî" bu olayı geniş bir şekilde yazmaktadır.

Hz. Ümmü Seleme'nin Peygamberimizin eşlerinin hepsinden sonra vefat ettiği hususunda görüş birliğine varsalar da hangi senede vefat ettiği konusunda ihtilâfa düşerler.

"Vakıdî", Hz. Ümmü Seleme'nin vefatının Hicretin elli dokuzuncu senesinde;

"İbrahim Harbî" Hicretin altmış iki yılında vefat ettiğini ve bu tarihin doğru olduğunu söyler.

"Buharî" Tarihikebir adlı eserinde, Hicretin elli sekizinci yılında vefat ettiğini söyler.

"Vakıdî", Hz. Ümmü Seleme'nin cenaze namazı Ebû Hüreyre tarafından kılındığını söyler. Şayet bu sırada Yezid oğlu Said hayatta olaydı Ebû Hüreyre, Hz. Ümmü Seleme'nin vasiyetine karşı gelmezdi. Herhâlde Hz. Ümmü Seleme, Peygamberin eşlerinden en son vefat edenidir. Kendisi öldüğü zaman seksen dört yaşındaydı.

Hazreti Zeyneb:

Kendisini, Peygamberimiz eşlerinden Hz. Âişe'nin seviyesinde sayan biri de Hz. Zeyneb'dir.

Hz. Âişe'nin kendisi onun hakkında, kendini benimle bir sayardı, diyor.

Hz. Zeyneb, bu hususta haklıydı. Çünkü Peygamberimizin halasının kızıydı. Güzel ve akıllı bir kadın olarak tanınırdı. Peygamberimizin de ona hürmet ve muhabbeti vardı. Kendisi o kadar dindardı ki Hz. Âişe'nin aleyhinde iftira olayı meydana geldiği zaman, onun iyiliğinden başka bir şey bilmiyorum, demişti.

Hz. Zeyneb'in önce Peygamberimizin azatlı kölesi ve evlâtlığı olan Zeyd ile ve sonra da Peygamberimiz ile olan evliliğini geniş bir biçimde yazmıştık.

Esasen bu evlilik Peygamberimizin ısrarı üzerine olmuş, yoksa Hz. Zeyneb kendi seviyesi altında tanıdığı Zeyd ile evlenme taraftarı değildi. Boşanmadan sonra Resulullah Aleyhisselâm, Hz. Zeyneb'e karşı bu olaya karşı kendisini sorumlu hissediyordu. Bu sebeple Hz. Zeyneb'i almakla onu onurlandırdı.

Hz. Zeyneb âlicenap bir kadındı. Kendisi çalışarak geçimini kazanır ve kazancını yine Allah yolunda harcardı. Bir defa Hz. Ömer, ona senelik gelirini göndermiş, Hz. Zeyneb bunun üzerine bir şey örterek Rafî kızı Nidre'yi çağırmış ve senelik gelirini akrabası ile öksüzlere dağıtmasını söylemişti. Nidre buna itiraz ederek kendisinin de bir hakkı bulunduğunu söylemiş, geride kalan miktarı da ona vermiş, sonra:

"Ya Rabbi, artık beni Ömer'in sadakalarına muhtaç etme." demiş ve o sene vefat etmiştir.

Resulullah Aleyhisselâmın eşleri arasında en cömert olanının kendisine en evvel kavuşacağını söylemişti. Peygamberimizin vefatından sonra eşlerinin arasından ona ilk kavuşan Hz. Zeyneb idi. Kefenini kendi hazırlamış, şayet Hz. Ömer tarafından kendisine başka bir kefen gönderilecek olursa bu kefenlerden birinin fukaralara verilmesini vasiyet etmişti.

Hz. Zeyneb'in cenaze namazı Hz. Ömer tarafından kılınmıştı.

Hz. Zeyneb Hicretin yirminci senesinde ve elli sekiz yaşında vefat etmiştir.

"Vakıdî", Hz. Zeyneb'in Peygamberimizle evlendiği zaman otuz beş yaşında olduğunu söyler.

Hazreti Cüveyriye:

Hazreti Cüveyriye, Benî Mustalik Reisi Dırar oğlu Hâris'in kızıydı.

Hz. Cüveyriye ile Peygamberimizin evliliğini tafsilatlı olarak yazdık.

Hazreti Cüveyriye, Hicretin ellinci senesinde, altmış beş yalında vefat etmiş ve Cennet'ül Bâki mezarlığına defnedilmiştir.

Hazreti Reyhâne:

Hz. Reyhâne ile Peygamberimizin evliliğini daha önce yazmış bulunuyoruz.

Hz. Reyhâne, Peygamberimiz ile nikâhlandıktan kısa bir süre sonra vefat etmiştir.

Hazreti Ümmü Habibe:

Hz. Ümmü Habibe'nin asıl ismi Remle idi. Kendisi Resulullah Aleyhisselâmın Peygamber olmasından on yedi sene evvel doğmuştu.

Hz. Ümmü Habibe, önce Cahş oğlu Ubeydullah ile evlenmiş ve Habeşistan'a Hicret etmişti. Habeşistan'da iken kocası Ubeydullah Müslümanlıktan vazgeçerek Hristiyan olmuş ve orada iken ölmüştü.

Peygamberimizin, Habeş Necaşisine yazmış olduğu bir mektupla kendisine vekâlet vererek Hz. Ümmü Habibe ile nikâhını kıymasını istemişti.

Necaşi bu vekâlet üzerine orada bulunan Müslümanların arasında Peygamberimiz ile Hz. Ümmü Habibe'nin nikâhını kıymış ve Hz. Ümmü Habibe'yi Medine'ye Hasene oğlu Şercil ile göndermişti.

Hz. Ümmü Habibe ile Peygamberimizin evliliğini kitabımızda geniş olarak yer vermiştik.

Hz. Ümmü Habibe, Hicretin kırk dördüncü senesinde vefat ederek Medine'de defnedilmiştir.

Hazreti Mariye:

Mısır Hükümdarı Mukavkıs'ın Peygamberimize gönderdiği hediyelerle birlikte iki kız kardeş olan Mariye ile Sîrin'i de göndermiş ve bu konuyu kitabımızda belirtmiştik.

Resulullah Aleyhisselâmın Mariye ile evlenmesi Mısırlılar üzerinde güzel bir durum vücuda getirmiş Araplar, Mısır'a hücum ederek Bizanslılarla savaştıkları zaman Mısırlıların tarafsız kalmalarının sebebi olmuştur.

Mısırlılar, Resulullah Aleyhisselâmın Mısırlı bir kadınla evli olduğunu düşünmüşlerdi.

Peygamberimizin düşmanları, onun Mariye ile evlenmesini dillerine dolayarak onun cariyelerle yattığını söylemek isterler fakat Mariye, Peygamberimizin cariyesi değil nikâhlı eşiydi.

Mariye, Hicretin on altınca senesinde vefat etmiştir.

Hazreti Safiyye:

Hz. Safiyye, Hayber kalelerinin ele geçirilmesiyle birlikte alınan esirlerin arasındaydı.

Hz. Safiyye'nin babası Benî Nadir Reisi Ahtab oğlu Huyey, annesi Benî Kurayzalardan Semev'el'in kızı Berre'dir.

Peygamberimiz ile Hz. Safiyye'nin evlenmesine, kitabımızda geniş olarak yer verilmiştir.

Hz. Safiyye, Hicretin ellinci senesinde vefat etmiş ve Cennet'ül Bâki mezarlığına defnedilmiştir.

Hazreti Meymune:

Peygamberimiz ile Hazreti Meymune'nin evliliğini kitabımızda yazdık.

Hazreti Meymune, Peygamberimizle Serif'de evlenmiştir ve aynı yerde son nefesini vermiştir.

Hazreti Meymune'nin ne zaman nefat ettiği hakkında ihtilâflar varsa da en doğru rivayet Hazreti Meymune'nin Hicretin elli birinci senesinde vefat ettiğidir.

Hazreti Meymune'nin cenaze namazını Abbas oğlu Abdullah kılmıştır.

Peygamberimizin Çocukları

Peygamberimizin kaç çocuğu olduğunda büyük ihtilâflar vardır. İttifak ile kabul olunan rivayete göre Peygamberimizin altı evlâdı olmuştur.

Bunların içinde erkekler Hz. Kasım ile Hz. İbrahim'dir. Kızlar; Hz. Zeyneb, Hz. Rukayye, Hz. Ümmü Külsüm ve Hz. Fâtıma'dır.

Peygamberimizin eşlerinin eski kocalarından olan çocukları; üçü Hz. Hatice'den, beşi Hz. Sevde'den, dördü Hz. Ümmü Seleme'den olmak üzere toplam on iki çocuğu daha vardır.

Hazreti Kasım:

Peygamberimizin ilk çocuğu Hz. Hatice'den doğma Hz. Kasım'dır.

Hz. Kasım, Resulullah Aleyhisselâmın Peygamber olmasından on bir sene evvel doğmuş ve yedi gün yaşadığı rivayet olunmaktadır.

Peygamberimizin çocukları arasında ilk vefat eden Hz. Kasım'dır.

Peygamberimiz, bu oğlundan dolayı Ebul-Kasım adiyle anılmasından hoşlanırdı.

Hazreti Zeynep:

Hz. Zeyneb, Peygamberimizin en büyük kızıydı ve Peygamberimiz otuz yaşındayken yani Peygamber olmadan on seve evvel doğmuştur.

Peygamberimiz Hicret ettiği zaman ailesini Mekke'de bırakmıştı ve sonradan yanına aldırmıştı. Hz. Zeyneb de teyzesinin oğlu Rebî oğlu Ebül'Âs'ın nikâhındaydı. Medine'ye Hicret ederken Zi-Tuvâ'da Esved oğlu Hebbar tarafından atılan mızrak sonucunda devesinden düşmüş ve kendisi o sırada hamile idi ve bu düşmenin sonucunda çocuğunu düşürmüş ve kanamasının durmaması üzerine de vefat etmiştir.

Hazreti Rukayye:

Genel rivayete göre Hz. Rukayye, Resulullah Aleyhisselâm otuz üç yaşında iken doğmuştur.

Hz. Osman ile evli olan Hz. Rukayye kocasıyla birlikte Habeşistan'a Hicret etmiş ve Resulullah Aleyhisselâm uzun bir süre Hz. Rukayye'den haber alamamış, Hz. Rukayye Habeşistan da Abdullah adında bir erkek çocuğu dünyaya getirmiş fakat Abdullah altı yaşında iken vefat etmiştir.

Hz. Osman, Habeşistan'dan Mekke'ye dönerek oradan da Medine'ye Hicret etmiştir. Hz. Rukayye Bedir savaşı günlerinde hastalanmış ve bu yüzden Hz. Osman Bedir savaşına katılmamış ve eşinin başında bulunmuştu.

Hz. Rukayye, Bedir savaşının zafere ulaştığı gün vefat etmiştir.

Resulullah Aleyhisselâm, savaşta bulunması dolayısıyla Hz. Rukayye'nin cenazesine katılamamıştır.

Hazreti Ümmü Külsüm:

Peygamberimizin, üçüncü kızı olan Ümmü Külsüm, Hicretin üçüncü senesinde Hz. Osman ile evlenmiştir.

Hz. Ümmü Külsüm, Hz. Osman ile altı yıl evli kalmış ve Hicretin dokuzuncu senesinde vefat etmiştir.

Hz. Ümmü Külsüm'ün cenaze namazı Resulullah Aleyhisselâm tarafından kılınmış ve Hz. Ali, Hz. Abbas oğlu Fadl ve Zeyd oğlu Usâme tarafından defnedilmiştir.

Hazreti Fâtıma Tüz Zehra:

Rivayet edenler Hz. Fâtıma'nın doğum tarihi üzerinde ittifak edememektedirler. Bazı rivayetlere göre Hz. Fâtıma, Resulullah Aleyhisselâmın Peygamberliği sırasında doğmuştur. "İbn-i İshak"a göre ise Resulullah Aleyhisselâmın oğlu Hz. İbrahim hariç diğer çocukları Peygamberliğinden evvel doğmuştur.

Bazı kişiler bu rivayetleri birleştirerek Hz. Fâtıma'nın Resulullah Aleyhisselâmın Peygamberliğinin ilk senesinde doğduğunu söylerler. Hz. Fâtıma'nın doğması ile Resulullah Aleyhisselâmın Peygamberliğinin başlaması arasında çok kısa bir zaman bulunduğu için Hz. Fâtıma'nın doğması kesinlikle tespit olunamamaktadır.

Hz. Fâtıma'nın Resulullah Aleyhisselâmın Peygamber olduğu yılda doğduğunu kabul edecek olursak, Hicretin ikinci yılında Hz. Ali ile evlendiği zaman on beş yaşından biraz fazla olması gerekir. Hz. Ali ise o zaman yirmi bir yaşından biraz fazla idi.

Hz. Fatıma'nın ölümü ile ilgili rivayetlere bakıldığında Risaletten 5 yıl önce doğduğu anlaşılmaktadır.

Resulullah Aleyhisselâm, Hz. Ali ile Hz. Fâtıma'nın iyi geçinmelerini ister, aralarında bir geçimsizlik olduğu zaman onları barıştırırdı.

Bir gün Resulullah Aleyhisselâm, Hz. Fâtıma'nın evine gitmiş, karı-kocayı barıştırmış ve oradan memnun olarak ayrılmıştı. Resulullah Aleyhisselâmın memnuniyetini görenler ona sebebini sormuşlar, o da:

"En çok sevdiğim iki kişiyi barıştırdım." demişti.

Yine bir gün Hz. Ali, Hz. Fâtıma'ya şiddetli bir harekette bulunmuş; Hz. Fâtıma, Resulullah Aleyhisselâma gelerek Hz. Ali'yi şikâyet etmişti.

Hz. Fâtıma gittikten sonra Hz. Ali gelmiş ve o da şikâyette bulunmuş, Resulullah Aleyhisselâm yine ikisini de barıştırmıştır.

Bir keresinde Hz. Ali, ikinci bir eş almak istemiş, Resulullah Aleyhisselâm bu durumdan haberdar olduğu zaman çok üzülmüş, hutbesini yaparken şu sözleri söylemişti:

"Benim kızım, benim ciğerparemdir. Onu kederlendiren her şey beni de kederlendirir."

Bunun üzerine Hz. Ali fikrinden vazgeçmiş, Hz. Fâtıma ile evliliği esnasında başka bir kadınla evlenmemiştir.

Hz. Fâtıma'nın Hz. Ali'den beş çocuğu olmuştur. Bunlar; Hasan, Hüseyin, Muhsin, Ümmü Külsüm ve Zeyneb'dir. Muhsin küçükken vefat etmiş, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin İslâm tarihinde alâkadar olduğu olaylar karşısında şöhret kazanmışlardır.

Hz. Fâtıma, Hicretin on birinci senesinde, Resulullah Aleyhisselâmın vefatından altı ay sonra vefat etmiştir. Hz. Fâtıma vefatı sırasında yirmi dokuz yaşındaydı. "Zürkanî"ye göre bu rivayet en doğru rivayettir. Hz. Fâtıma'nın Resulullah Aleyhisselâmın, Peygamber olduğu sırada doğduğunu kabul edersek, onun yirmi dört yaşında vefat etmesi gerekir. Fakat onun yirmi dokuz yaşında vefat ettiğini kabul edersek, o zaman Peygamberimizin risaletinden beş sene evvel doğmuş olması gerekir.

Hazreti İbrahim:

Hazreti İbrahim; Peygamberimizin en küçük çocuğuydu ve Hicretin sekizinci senesinde, Mariye'den ve Mariye'nin oturduğu Medine'nin üst kısmında bulunan Avâli semtinde doğmuştur. Hz. İbrahim'in burada doğmuş olmasından dolayı Meşrebetü İbrahim denildi.

Hz. İbrahim'in doğumuyla ilgili bilgilere kitabımızın dört yüz yetmiş altıncı sayfasında geniş olarak yer verilmiştir.

Hz. İbrahim, “Ebû Davud”un rivayetine göre iki yaşında vefat etmiştir. Hz. İbrahim, Hicretin sekizinci senesinde doğduğuna göre, Hicretin dokuzuncu senesinin sonunda vefat etmiştir.

Hz. İbrahim’in cenaze namazını Peygamberimiz kılmış, Abbas oğlu Fadl, Zeyd oğlu Usâme ve Maz’un oğlu Osman defnetmişlerdi.

HAZRETİ MUHAMMED’İN PEYGAMBERLİĞİ

Resulü Ekrem hayatında Peygamberlik görevini hakkıyla yaparak insanlara Allah’ın varlığını ve birliğini, onun emirlerini ve yasaklarını bildirmiş, dünya hayatında emsali görülmemiş mesaisi ile insanlığı ve yaşama tarzını, doğruluğu öğretip, kötülüğü yasaklamıştır. Bütün bunları tek başına başarmış olmaktadır. O zaman Arapların dinden, siyasetten ve toplum yasalarından haberi yoktu. Puta tapmakta, her kabile ayrı ayrı düşünmekte ve birbirlerini öldürmekteydiler.

Yahudilik, Araplar arasında yayılmış fakat Arapları ıslah edememişti. Keza Hristiyanlık da aynı başarısızlığa mahkum olmuştu. Hanifilik üstünkörü bir hareket olmuş, Araplar da cahiliyet ve yanlış inanışlar devam etmiştir. Hazreti Muhammed’in Peygamberliği ile birkaç sene içinde toplumsal davranışlar düzelmiş, cahilâne âdetler birer birer kalkmıştır. Temiz, en nezih inanış olan Allah’ın birliği inanışı, çirkin ve vahşi olan putperestliğin yerini almıştır.

Çölün yarı vahşi ve yağmacı evlâtları, insanlığın şeref ve haysiyetini tanımayan, canavar tabiatlı, bambaşka insanlar olmuştu. Bunların kalpleri en asil his ile çarpmaya ve kanlarını şerefli gayeler uğrunda akıtmaya başladılar.

Cehaletin en koyusu olan bu pislik çukurunda yüzen bu ümmet, Hazreti Muhammed’in Peygamberliğine yardımcı oldular, her tarafa ışık serptiler. Daha dün yağmacı bir hayat sürdüren bu adamlar en kutsal, en samimi huşu ile Cenab-ı Hakk’ın huzurunda baş eğdiler. Bunlar o hâle geldi ki bu dünyada yaşadıkları hâlde sanki bu dünyada değildiler, bir ideal aleminde yaşıyorlardı.

Müslümanlar, ruhaniyet ve ahlâk itibariyle yükseldiler. İlim, fen, siyaset ve fetihlerde ilerlemişler, bütün dünyayı hayrete düşürmüşlerdir. Resulü Ekrem’in, Peygamberliğindeki bu başarısı Arabistan’a ait kalmamıştı. Çünkü Hz. Muhammed, sadece bir kavme gönderilen Peygamber değil, onun Peygamberliği cihana aittir. Yani bütün insanların Peygamberidir. Kur’an-ı Kerim bütün insanlara gönderilmiştir. Onun kalbi bütün insanlığı kucaklamıştır. Cenab-ı Hakk, Peygamberine:

“Ey nas! Ben, hepinize gönderilen Allah’ın elçisiyim, de!” buyurmuştur.

Peygamberimizden evvel birçok Peygamberler gelmişti. Fakat bu Peygamberler birer millî Peygamberlerdi demek doğru olur. Çünkü bunların faaliyet sahaları sınırlıydı. Ancak o milleti kurtarmaya, ihya etmekle görevlendirilmişlerdi.

Hz. İsa, Benî İsrail'in kaybolan halkına gönderilmiş olmakla Peygamberliği nihayet bulmuş, Hz. Muhammed bütün millî ve coğrafî bağnazlığı yok ederek İslâm dininin temelini atarak muhtelif devletlerden bir kardeşlik örneği meydana getirmiş sayılır. Bu da Müslümanlığı, Hz. Muhammed'i üstün gösteren önemli bir sıfattır. Diğer Peygamberler beşeriyetin bir yüzüyle meşgul olabilmişlerdi. Hâlbuki Hz. Muhammed, insanlığı her yönüyle olgunlaştırma gibi bir başarıya ulaşmıştır.

Kötü yola düşmüş bir milleti, yani Arapları irfan ve hidayet ile yükselten insandan daha büyüklüğe kim lâyık olabilir?

Bütün ömrünü kavgalar ve husumet içinde geçirmiş bir milletten, medeni bir toplum nasıl meydana getirilir?

Her kabile kan davaları yüzünden birbirinin boğazına sarılmış bir milleti bir araya getirmek ve birleştirmeyi bir Peygamberden başka kim yapabilir?

Bir memleketten putperestliği, şirki kökünden söküp atan, bu memleketi İslâm diniyle aydınlatan, dosta düşmana kendini El Emin diye tanıtan Hz. Muhammed'e insanlar içinde kim üstün olabilir?

Resulü Ekrem'in nüfuz ve kudreti ile hiçbir reisin nüfuz ve kudretiyle ölçülemez. O günden bu güne ve bundan sonraya bütün insanlığı ırk, dil, renk ve iklim farkı olmaksızın kardeşlik bağı ile bağlamaktadır.

Hz. Muhammed'i Arabistan'a ait saymak, onu Arabistan'da hâkim olan şartları bilen olarak tanımak hiç doğru değildir. Her topluma ait olan usül ve şart, o muhitin ihtiyacına göre büyük bir adamdır. Büyük adamlar olgunluk çağının eserleridir. Fakat Hz. Muhammed'in vaziyeti bambaşkadır. Çünkü Hz. Muhammed'in Peygamberliği, Arap kavminin âdetlerine taban tabana zıt bir dava içindeyken başlamıştır.

Hz. Muhammed o zamanın bütün kötü ve çirkin örf, âdet ve inançlarıyla mücadele etti. Arabistan'da putperestlik hâkimdi. Boş inanç ve cehalet bütün halkı zehirlemişti. Kabileler her zaman isyan hareketi ile övünürler, birliğin aksini alkışlayıp iftihar ederler, kızlarını diri diri toprağa gömerlerdi ve fuhuş ile rezalet Arapların müşterek eğlenceleri olmuştu.

Araplar, bir kadını en adi eşya ile denk sayarlardı. Düşman olan insanlara bir kardeşlik duygusu veren insanları temiz ahlâka sevk eden Hz. Muhammed, kadınları kurtaran bir Peygamberdi.

Bu Peygamber, dünyayı bu rezaletten kurtarmak ve bütün dünyayı aydınlatmak için gönderilmiştir. Hz. Muhammed'in Peygamberliği anlatılırken dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta, yalnız bir millete değil, bütün Müslümanlar arasında dünya selâmetinin teminine çalışması ve bütün insanların selâmette bulunmasını sağlamaktır. Yani bir ferdin diğer insanlarla nasıl iyi geçineceğini öğretmekle kalmamış birçok aile ve kabilelerinde de sosyal barış ve dostluk içinde yaşayacağını öğretmiştir.

Her Müslümanın kendi Peygamberine iman ettiği derecede diğer milletlere gönderilen Peygamberlere de iman edilmesini bildirmiş, bu suretle muhtelif dinler arasında bir anlaşma temin etmiştir.

Peygamberimizden evvel hiçbir kimse yeryüzünde her millete bir Peygamber gönderildiği hakikatini ifade etmemiştir. Her millet, Cenab-ı Hakk'ın her kavmini irşat edecek, hidayete erdirecek bir yenileyici gönderdiğine inanmıyor, belki de bu lütfun ona ait olduğunu zannediyordu. Bu anlayış, Allah'ın ihsanını tek başına almış gibi tehlikeli fikirler doğurmuştur. Hâlbuki Resulü Ekrem, insanlara Allah tarafından gönderilmiş bütün Peygamberlerin hak olduğunu söyleyerek dünyanın birçok dinleri arasında bir iştirak noktasını temin etmiştir. Bundan başka milletlerin tanıdıkları batıl ilâhlara bile dil uzatılmamasını tavsiye ederek, onların Allah'tan gayrı taptıklarına sövmeyiniz, demesi ile dinler arasında hüsnüniyet ve dostluk ruhunu tanıtmak istemiştir.

Resulü Ekrem, Kayser Heraklius'e gönderdiği mektupta:

"Ey ehlikitap, geliniz sizlerle aramızda ayrılamayacağımız bir kelime üzerinde toplanalım ki o da Rabbimiz Allah'tan başkasına tapmaması, ona hiçbir şerik koşmaması ve bir kısmımızın bir kısım insanları mabut (ilah) ittihaz etmemesidir (saymamasıdır)."

Resulü ekrem bu suretle ehlikitabı kendi dinleri ile Müslümanlık arasında müşterek olan itikadı kabule, onları ancak bir Allah'a inanmakla, ona şerik koşmamaya, kendileri gibi bir takım insanları ilâhlaştırmamaya davet etmekteydi. Bu ayeti kerime bütün dinî mücadelelere son verecek, bütün dinleri dünyaca tanınan bir dine ve bütün beşeriyeti bir kardeşliğe döndürecek esaslara götürecektir.

Velhasıl Resulü Ekrem'in Peygamberliği hangi cepheden incelenecek olursa onun insanlık için en büyük bir nimet esasları bildirdiği ve her beyanı ile insanlık için uyulacak doğru yolun numunesi olduğunu görürüz.

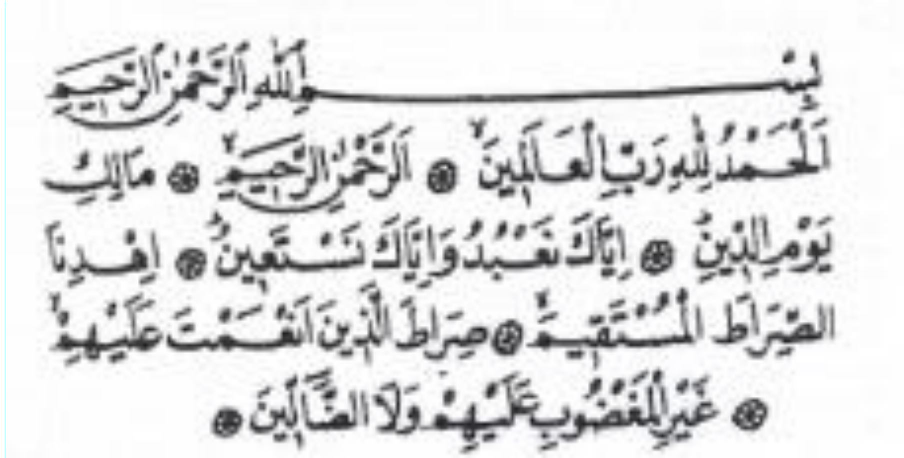
Ulu Peygambere binlerce salât ve selâmlar.

Salavâtil Hamd:

“YÂ ALLAHÜ LEKEL HAMDÜ MİN İPTİDÂİ HALKIKE İLÂ EBEDİL EBEDİ BİDEVÂMİ BEKÂİKE Fİ KÜLLİ MİKDARI TARFETİ AYNİN LEKEL HAMDÜ MİSLE MÂ EHÂTA BİHİ İLMÜKE MİN KÜLLİ MAHAMİDTE BİHÎ NEFSEKE Bİ KELÂMİKE SIFETEN VE KUDRETEN VE BİKÜLLİ LİSÂNİN MİN CEMİ’I HALKIKE KÜLLÜ HAMDİN MÜDÂAFÜN ADEDE MÂ EHÂTA BİHİ İLMÜKE ALÂ CEMİ’I HALKİNE MİN İPTİDÂİ HALKIKE İLÂ EBEDİL EBEDİ ELHAMDÜLİLLAHİ KABLE KÜLLİ AHADİN VELHAMDÜLİLLÂHİ ALÂ KÜLLİ HÂLİN.”

Salavâtil Hamd’in Anlamı:

“Ey Allah’ım, Mahlukatı Yarattığın Zaman İptidasından (ilkel halinden) İlel Ebedil Ebed Devam ve Bakâi Zatın Müddetince (sonsuza kadar) Göz Yumup Açıncaya Kadar Boş Zaman Kalmamak Üzere Sana Hamd Olsun. Ya Rabbi Senin İlminin İhate Ettiği (aldığı) Miktarı Kadar Sana Hamd Olsun. Kendi Nefsine Sıfaten ve Kudreten KelÂminla Hamd Ettiğin Kadar Yine Hamd Olsun. Cem’i Mahlukun Her Bir Lisanı İle Yapılan Her Bir Hamdin Kat Katı İle Sana Hamd Olsun. Hilkatin Başlangıcından Ebedil Ebede Kadar Mahlukâtına ve Hassaten Bana Şu İhsan Ettiğin Nimetlerin Hepsi ve İlminin İhatası Miktarınca Hamd Olsun. Ya Rabbi Yine Bu Hamd Cümlesinden Olarak Fertten Evvel ve Her Fertten Sonra ve Herhangi Bir Hal Üzere Sana Hamd Ederim.”

Açıklamalı [M2]: bunu yazı olarak bulabılırsen ıyı olur baba cok degısık durdu bence

Contents